13
4 I
26

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

ANTONII CORDVBÆ DE LARA IN HISPALENSI CONVENTV IVDICIS IN. L. SIQVIS A liberis. ff. de liberis agnoſcendis commentarij.

Acceſsit index rerum omnium locupletiſsimus.

Ex legato Illustr.mi Comi...

CVM PRIVILEGIO.

HISPALI

Excudebat Alfonſus Eſcriuano.

Anno. 1575.

Nec ſilentium a calumnia tutum.

EL REY.

POR quanto, por parte de vos el Licenciado Antonio de Lara, nos fue fecha relacion que vos auiades compueſto vn libro intitulado. Repeticiónes, ſobre la ley, ſiquis, à liberis. y ſus parraphos, digeſtis, de liberis, agnoſcendis, en el qual auiades paſſado mucho trabajo y era muy vtil y prouechoſo, ſuplicandonos vos mandaſſemos dar licencia para lo poder hazer imprimir y vender vos ò la perſona que nombraredes, y no otra alguna, por tiempo de diez años, ò como la nueſtra merced fueſſe. Lo qual viſto por los del nueſtro conſejo, y como en el dicho libro ſe hizo la diligencia que la prematica aora nueuamente fecha diſpone, fue acordado que deuiamos mandar dar eſta nueſtra cedula, por la qual damos licencia y facultad, à vos el dicho Licenciado Antonio de Lara, ò à quiē vueſtro poder ouiere para que por tiempo de diez años primeros ſiguientes, que ſe quenten deſde el dia de la fecha deſta nueſtra cedula en adelante, y no otra perſona alguna, pueda imprimir y vender el dicho libro en eſtos nueſtros Reynos ſopena, que la perſona ò perſonas, que ſin tener vueſtro poder, lo imprimieren ò vendieren, ò hizieren imprimir ò vender, ò traxeren de fuera parte impreſſo, pierdan toda la impreſsion y los moldes y aparejos con que lo hizieren, y mas incurrā en pena de cinquenta mil marauedis por cada vez que lo contrario hizieren. La qual dicha pena ſea la tercia parte, para la perſona que lo acuſare, y la otra tercia parte para el Iuez que lo ſentenciare, y la otra tercia parte para nueſtra camara y fiſco. Con tanto que todas las vezes que durante el dicho tiempo, lo hizieredes imprimir deſpues de impreſſo lo traygays à taſſar al nueſtro conſejo, y corregirlo con el original que en el fue viſto, que van rubricadas todas las hojas, y firmado al fin del de Gonçalo Pumarejo nueſtro Secretario de camara, de los que reſiden en el nueſtro conſejo, para que ſe vea ſi la dicha impreſsion eſta conforme à el original, y ſe os de licencia para que le podays vender, taſſando en el nueſtro conſejo el precio à que ſe ouiere de vender cada volumen. So pena de caer è incurrir en las penas contenidas en la dicha prematica y leyes de nueſtros Reynos, y mandamos à los del nueſtro conſejo, è a otras qualeſquier Iuſticias deſtos nueſtros Reynos y ſeñorios, guarden y cumplan y executen, y hagan guardar cumplir y executar, eſta nueſtra cedula, y lo en ella contenido. Dada en Madrid, à .xxv. dias del mes de Septiembre, de mil y quinientos y ſetenta y quatro años.

YO EL REY.

Por mandado de ſu Mageſtad.
Antonio de Eraſſo.

TASSA DEL LIBRO.

YO Ioan Fernandez de Herrera Scriuano del Conſejo de ſu Mageſtad Doy fee, que auiendo ſe viſto por los ſeñores del, vn libro intitulado Repeticiones ſobre la ley Siquis à liberis, y ſus parraphos digeſtis de liberis agnoſcendis: que con licencia de los dichos ſeñores hizo imprimir el Licenciado Antonio de Lara Le taſſaron en trezientos y cinquenta y cinco marauedis cada volumen de los del dicho libro de la dicha impreßion en papel. Y mandaron que antes é primero que le venda, haga imprimir en la primera hoja de cada vno de los dichos libros, eſte teſtimonio de taſſa. Y porque dello conſte, di la preſente fee. Que es fecha en la villa de Madrid à onze dias del mes de Agoſto, de Mill y quinientos y ſetenta y ſeys Años.

Ioan Fernandez
de Herrera.

ILLVSTRISSIMO

REVERENDISSIMOQ; DOMINO DIDACO COVARRVVIAS A Leiua Segobienſi antiſtiti, & ſummo Hiſpaniarum præfecto prætorio Antonius Corduba de Lara. S. D.

CVM POST LONGAM VIGINti annorum in Salmantina academia aſsiduam commorationem, antiſtes illuſtriſsime, laborum requiem vigiliarũq; præmium me habiturum ſperarem: portumq; ipſum ſummis votis expetitũ in cõſpectu eſſe, iam iamq; tenere mihi viderer: ea ſum procella huc illuc agitatus, vt naufragus vix mihi tabulã raperẽ, qua vitã ab inſperato periculo liberarem. Dum feruet mare ac tumeſcit, copiamq; nauigandi negat, in patria quaſi in diuerſorio moratus ſum, & quod vix vlli hominum contigit, in ipſa patria, quæ dulcis eſſe ſolet, non ſine animi anxietate exulaui. Hunc animi laborem vt leuarem, & otij incommoda fugerem, ad mea ſtudia me contuli, atq; ex noſtris lucubrationibus quaſdam elimare, quæ reipublicæ vtiliores forent, atq; edere ſtatui. Dubius autem & incertus diu ſubſtiti, qui viderem ex multis me eligere debere, quæ optima, quæq; vtiliora forent, quod quàm ſit dificile nemo nõ diiudicabit: ea ſane quæ in iure noſtro neruoſa ſunt, ab ipſiſq; interpretibus controuerſa, quàmuis longo ſtudio, aſsiduaq; cura, non ſine ſudore ac frigore rimata, elaborataq; à nobis ſint, quià in iudicijs per raro verſantur, conſulto reliqui: ea verò quæ in ſcholis paſsim circumferuntur, ac interpretantur, prætermiſsi, ne quis exiſtimaret alienis laboribus me frui velle, multi enim noſtra tempeſtate hoc genus infamia notati ſunt. Mihi hæc conſideranti duo ſe ſe argumenta obtulere, quibus interpretationem noſtrã accommodare vtile fore perſpexi: alterum in Vlpiani reſponſo de liberis agnoſcendis, Alterum verò in tribus poſterioribus libris Codicis Iuſtiniani, laborioſum opus, ſed noſtris hominibus neceſſarium, quià reſpublica, in qua ſumus, à Gothis regibus inſtituta fuit, qui Romanorum principum exemplum ſequuti imperium ſuum compoſuerunt: eſt autem perq; dificile edocere quomòdo Hiſpani magiſtratus cæteraq; officia ex Romanis græciſq; magiſtratibus defluant: in quibusq; inter ſe ſe vel comparentur, vel differant: quæ res quià non tã iuris ciuilis cognitionem deſiderat, q̃ antiquæ hiſtoriæ, non digna

mihi

mihi viſa eſt, à qua ſcribendi exordium ſumerem. Eam autem ob cauſam commentarios in Vlpiani reſponſum de liberis agnoſcēdis edere, formisq; excudere decreui, q res alimentaria frequens in foro ſit, multisq; ſcateat quæſtionibus, minutiſsimis ſane, ac ieiunis, quæ toto iure ciuili diſperſæ ſunt: quas in vnum conferre opus foret nō ingratum: quod nedum ipſe effeci, verum etiam quæſtiones ipſas nouis à iure ductis rationibus fulciui, nouiſq; argumētis & exornaui, & vberiores reddidi. Hunc laborem meum cum ſtatuiſſem in publicum afferre, te vnum ex omnibus elegi, antiſtes illuſtriſsime, cui inſcriberē, atq; dicarem: nulli enim iuſtius potui ſcripta mea cōmendare, q̄ iuris peritorum clariſsimo, deq; vniuerſo chriſtiano orbe benemerito: accipe igitur pater ampliſsime munuſculum hoc volūtate magis datis q̄ muneris pretio æſtimandum, quod q̄uis nulla ex parte mageſtati tuæ reſpondeat, ſi tamen, quæ tua eſt humanitas, à te non repuleris, me ad maiora molienda inflammabis, quæ ipſe iubēs aggrediar tuæ inclitæ authoritatis præſidio munitus.

Ampliſsimum tui ordinis gradum &
augeat, & incolumem ſeruet
Deus optimus maximus.

Errata.

Folio.2.linea.1.à libris deſideret lege à libris ali deſideret, colũna.1.li.29 ſign.le.ſing.col.2.li.2.proſcentibus.le.poſcẽtibus.li.7.erat,le.errat.fol.3.col.2.li.17.metrus,le.metus.fol.3.co.3.li.14.in merito,le.immerito,li.24.dynns,le.dynus,col.4.li.13.quæri,le.queri.li,21.edueant,le.educant.fo.5.co.2.li.8.adotiuus le.adoptiuus.fol 6.co.2.li.10.honere,le.honore,fo.7.co.2.li.13.ſuſped,le.ſuſpect.co.4.li.fi.tenere, le.teneri.fo.10.co.3.li.17.de adquirit,le.acquiren,fo.11.pagi.1.in verſibus Lucretij,verſu.5.vicit,le.viai.verſu fi.imperim,le.imperium.fo.13.co.1.li.34.ſtaturè,le ſtatuere.co.3.li.33.diſcepetur, le. diſceptetur.fo.14.co.3.li.10.matuam,le.mutuam,fo.15.co.3.li.14.ſubmineſtrare,le.ſubminiſtrare,li.31.diſiderari,le deſiderari.li.36.diſtẽn.le.diſtinctione,fo.17.co.1.li.21.quinquageſsimo,le.quingenteſsimo,co.4.li.36.notaturalis,le naturalis,fo.19.co.4.li.15.reum,le.rerum,fo.20.co.1.li.8.rubica,le.rubrica.co.2.li.20.reſcenden,le.reſcinden,fo.21.co.1.li.34.contrauerſiam,le.controuerſiam,co.2.li.2.capare, le.capere, co.4.nonat.le.donat,fo.21.co.1.li.2.poſtliminum,le.poſtliminium,co.4.li.8.fine,le.ſine,fo.26.co.1.li.38.lib.le.cib.co.2.li.12.minoritarnus.le. minonitauum,co.3.li.16.Gouiez.le. Gomez,co.4.li.35.preuilegium,le.priuilegium,fo.19.co.1.li.22.prætare,le.præſtare,co.2.li.33.præſcreptionem, le.præſcriptionem,fo.32.co.1.li.2.meronu,le.numero.co.2.li.17. lambet.lambert.li.20.hipp.oſingu,le.hippoli.ſing.co.3.li.14.ſuiq;, le.quiſq;.fo.34.co.2.li.28.alinatio,le.alienatio,fo.38.co.3.li.6.fcio,le.ſcio.li.37.Batr.le.Bart.fo.40,co.3.li.36.legi,le.lega.fo.42.co.1.li.15.ſcelere,le.ſcelera,co.3.li.17.mat.le.naturales.fo.45.col.1.li.9.paraicid,le parricidis.li.35.proocato,le.procreato.co.2. li.6.quibns.le.quibus,fo.46,co.2.li.25.viron,le.virum.co.3.li.3.erod.aton.le cred.anto..li.28.ſingl. le.ſingulari,fo.47.co.3.li.15.dominns,le.dominus,fo.48,co.1.li.22.extenſo. le.extẽſio li.32.iuiu,le.iunior.fo.49.co.4.li.11.præſtari,le.præſtare.li.17. conſideramus,le.couſideramus. fo.51.co.2.li.11.aptimo,le.optimo,fo.54.co.1.li.6.roderium,le.rodericum.li.24.idem.ſuperfluit,co.4.li.fi.in.abundat fo.58,co.1.in verſibus Horatij verſu.4.tandus.le.tardus.fo.64.co.2.li.36.alie.ſuperfluit. co.3. li.18. limitr le.limita li.36.derecto,le.directo,fo.65.co.1.li.40.bonorõ.le. bonorũ,fo.67.co.2.li.22. alicuit. le. alicui.fo.71.co.2.li.40.poccedit, le.procedit.fo.72.co.3.li.15.deum.le.eum.fo.77.co.3.li.16.ipi.le.ipſi.li.33. diſcipinã le.diſciplinã.co.4.li.35. delicatoribus.le.delicatioribus,fo.78.co.3.li.38.robuſtoribus,le.robuſtioribus, li.40.armentis.le argumentis.co.4.li.25.ſentantiam,le.ſententiam.fo.80.co.3.li.9.permptione,le.perẽptione.co.4.li.27.intem,le.item.fo.82.co.1.li.26.hamanæ,le.humane.li.18.crimino.le.crimine.fo.83.co.3.li.6.abq;,le.abſq;.fo.84.co.1.li.31. rraraigar.le.arraigar.fo.85.co.2.li.8.dapromiſsit,le.deprompſit,fo.89.co.4 li.9.ſequis,le.ſi quis,li.11.perpendam.le.perpendendam,fo.90.co.3.li.28.cupraſsis,le.cupreſsis,li.29.lobori,le.labori,fo.91.co.2.li.35. tuſtium,le.triſtium.fo.96.co.1.li.34.faſtus,le.faſtis,fo.98,co.1.li.6.nums le.numero,fo.100.co.4.li.5. deſſlictis,le.de aflictis,fo.102.co.3.li.32.doſſe,le.poſſe.fo.105.co.1.li.15.quẽpiẽ,le.quempiam.fo.106.co.2.li.30nums,le.numero.co.3.li,12.pater,le.patet,li.13.orſtes ,le.oreſte ,fo.109.co.2.li.38.duites,le.diuites,co.4.li.29.impedit,le.impendit.fo.110.co.4.li.24.hnic,le.hinc.fo.112.co.2.li.1.ſentiam,le.ſententiã,fo.118.co.2.li.fi.quam,le.quem,co.4.li.12.lega,le.legem,fo.124.co.3.li.13.ineo.le.meo,fo.123.co.1.li.31.repetorio,le,repertorio,fo.128.co.4.li.13. adæerata, adærata.li.37. teſtè , rectè fo.160.co.3.li.26.fauet,le.fouet.fo.161.co.4.li.27,amiſsine,le.amiſsione,fo.162.co.3.li.16.odioa.le.odia fo.163.co.2.li.4.maleficios,le. maleficos,fo.165.co.1.li.7.porſit, le.profit,fo.168.co.1.li.17.poſteribus.le poſterioribus.folio.173. co.2.li.35.ſalobricoſus. le.ſalolricoſus.folio.177.coluna.2.linea.21. quærn.le, quæritur

queritur,li.35. eportet,le. opportet.fo.178.co.2.li.21.cholio.le.ſcholio.fo.184.co.1.in verſibus Policiani ver ſu.3.dictaſſa.le.dictaſſe.co.3.li.5.inimicus.le.amicus.co.4.li.28.aſurdo,le.abſurdo.fo.185.co.1.li.31.ſuus fru ctus, le. vſusfructus,fo.188.co.1.li.7.numu,le.numero,li.34.decioni.le.deciſioni,fo.191.co.1.li.21.duti,le.
3. *dotes,fo.192.co.4.li.9.verbis,le.vrbis,fo.194.co 1.li.16.tullis, le.tutellis.co.2.li.fin.nepotem, le nepotem fol.197.co.2.li.32.filuis,le.filijs,fo.201.co.1.li.28.odocuit,le. edocuit,fo.206.co.2.li.10 filium,le.filius,co. 4.li.11.parentem,le.parentum,li.20.beneficiat,le.benefaciat,fo.208.co.1,li.30 paretum,le.parentum.co. 4.li 29.patrem,le.partem.fo.209.co.4.li.18.cauſu,le.caſu,fo.210.co.1.li.14.onore,le.onere.fo.212.co.1.li. 33. vinca,le.vineæ,fo.215.co.4.li.7.fructus,le.vſusfructus,li.9.douoluentur,le.deuoluetur.fo.216. co.3. li.15.ſerapatur,le.ſeparatur,fo.219.co.1.li.16.Heronimus,le. Hieronimus,co.4.li.39.ind,le.iudicum. fo. 221.co.1.li.35.proncur,le.procuratoribus,fo.222.co.1.li.35.ant,le.aut fo.224.co.1.li.15.ſuapte,le.ſuapte,co. 2.li.20.ciue,le.ciues.fo.225.co.4.li.23.copetentes,le.competentes,fo.229.co.3.li.19.reſcriptū,le.reſcripſit. co.4.li.7.annotauuimus, le.annotauimus,fo.230.co.3.li.13.eamq̄p,le.eamq;,co.4.li.14.adotio,le.adoptio, fo.231.co.1.li.9.diſcepabatur,le. diſceptabatur,fo.233.co.4 li.13.Bartl9,le.Bartolus,fo.236.co.4.li.35.de*
fol 277 *mūſtrauimus,le.demōſtrauimus,co.3.li.6.adimititur,le.adimitur.fo.242.co.3.li.15.Bat.le.Bartolus.fo.243 co.1.li.16.libertur,le.libertus.fo.246.co.2.li.40.ſacertoti, le.ſacerdoti.fo.247. co.1.li.1.mudus, le. medus, li.36.trdit.le.tradit.co.4.li.31.itroductum.le.introductum.*

FINIS.

SVMMA EORVM QVAE CONTINENTVR in principio legis.

Legũ commendatio et diuiſio. nume. 1. vſq; ad. 4.

Filius tenetur alere patrem, et pater filium num. 4.

Quæ ſit potentior obligatio diſputatur vtrũ ea qua pater aſtringitur alere filium, an ea qua filius Patrem, vnde examinatur quæſtio, ſi filius ſit pauper qui patrem et filium habet diuites, à quo ali debet, à patre an à filio. nu. 4. vſq; ad. 8.

Exhibere quid ſignificet. nu. 9.

Pater tenetur alere filium domi ſuæ. nu. 10. 11. 12.

Donationem in cauſam alimentorum non poteſt pater filio facere. nu. 12.

Adoptiuum filium quis alere teneatur pater naturalis an adoptiuus traditur à nu. 12. vſq; ad. 18.

Pater ſpiritualis an teneatur alere filium ſpiritualem. nu. 19.

Primogenitus filius lautius eſt alẽdus quam fratres eius, cui minores fratres reuerẽtiam debent ad patrũ dexteram debet ſedere, et habet preheminẽtiã quandã fraternalẽ in reliquos fratres. nu. 20. 21. 22.

Nobiles et literati celſiori loco ſedere debent. nu. 23.

Nobiles matronæ poſſunt implorare officiũ iudicis vt tueantur in vſu ſedendi in eccleſia. nu. 24.

Nobilis vtrum habeat iniuriarũ actionẽ, qui ab aliquo impeditur quominus ſedeat in loco ſolito in eccleſia, et nouè declaratur. l. iniuriarũ. §. ſi quis de honoribus. ff. de iniurijs. nu. 25. vſq; ad. 30.

Interdictum vti poßidetis datur nobili qui impeditur quominus ſedeat in loco ſolito in eccleſia. nu. 31.

Nobilis poteſt acquirere ius ſedendi in excelſiori loco et ante alios ſacerdoti offertum præſtandi. nu. 31.

Nobilis qui impeditur quominus ſedeat in eccleſia in loco ſolito poteſt impediẽtem armis repellere, quod ſi aduerſarium occiderit prouocatus ad arma pæna extra ordinaria punietur. nu. 33.

Cauſa honoris et vitæ æquiparãtur. nu. 34.

Filius qui patrem alere tenetur, ſi filios habeat indigentes, alet filios non alit patrẽ ſi omnes alere non poßit. nu. 35.

Qui habet patrẽ et auũ diuites cum ipſe ſit pauper ali à patre debet nõ ab auo. nu. 36

Priuignus diues non tenetur alere nouercam pauperem. nu. 37.

Filius cogitur officio iudicis alere patrem. nu. 38.

Egeni ſi ſint qui petunt alimenta poterit iudex eccleſiaſticus cogere eum qui præſtare tenetur vt præbeat. nu. 39.

Alimenta patri præſtanda ſunt de redditibus prædiorũ, quod ſi redditus non ſufficiãt proprietas diſtrahetur. nu. 40. 41.

In extrema neceßitate conſtituto furari licet ne pereat. nu. 42. 43.

Lis eſſe non poteſt inter patrem et filium in poteſtate, et redduntur huius rei rationes plures. nu. 44. 45.

Emancipatus filius an ſit eadem perſona cũ patre. nu. 46. 47. 48.

Noua interpretatio. l. fi. c. de impuber. et alijs ſubſtitu. et declaratur quid ſignificet dictio natura. nu. 49. 50. 51.

Redditur ratio quare hic alimẽta petuntur offitio iudicis. nu. 52. et. 58. 59. 60.

Manus Regia quid ſit nu.53.

Quo iure Reges ſint creati nu.54.

Actiones ſubſtitutæ ſunt in locum manus Regiæ nu.55.

Iure canonico an filius agere poßit aduerſus patrem ex quacunq; cauſa maximè in ſpiritualibus.nu.61.62.63.

Noua interpretatio.c.non eſt vobis de ſponſalibus.nu.64.65.66.67.

Pater qui percipit fructus beneficij quod filius habet, rationem reddere tenetur. nume.68.

Filius familias, ſeruus, & vxor non obligantur voto iure etiam canonico ſine patris domini aut mariti authoritate, ne damno afficiantur.nu.69.70.

Alimenta ſi præſtentur iudicis officio non repetet qui ſe exhibuit niſi mutuã pecuniã accepiſſet, quod in perſona monachi locũ habet & hoc caſu iure actionis alimenta petuntur, ſed ſi ex contractu debeantur alimenta, ſemper repetet qui ſe aluit.nu.71.vſq; ad.75.

Alimenta ſiue iure actionis, ſiue officio iudicis præſtanda ſint omnia porrigi debẽt quæ alimentorum verbo continentur. num.75.

In ſpecie auth. præterea. c. vnde vir & vxor. ſi vxor ſuperſtes pauper patrem habet, à quo alatur, an conſequi debeat quartam de bonis mariti diuitis præmortui tradditur.nu.76.vſq; ad.79.

Naturalis filius vt quiſpiam eſſet requirebantur multa iure ciuili, & quãuis ex cõmuni vſu loquendi, natus ex ſoluto et ſoluta, qui conſanguinei non erant, naturalis dicebatur, propriè nõ erat naturalis, ſed is tantum qui ex vnica concubina domi retenta in ſchemate vxoris cum qua matrimonium eſſe poterat natus erat, ſed quia hoc connubium improbat ius canonicum, rari erant filij naturales, nec iure canonico dicebatur filius naturalis, qui ex ſoluto & ſoluta natus erat, quãuis iure canonico per ſubſequens matrimonium filij vulgò concepti legitimentur.nu.80.vſq; ad.88.

Natus ex clerico prima tonſura inſignito beneficium habente, & matre lege matrimonij ſoluta naturalis eſt & ita forenſi vſu receptum eſt.nu.89.

Natus ex ſoluto & ſoluta ante conditam legem Tauri naturalis debet cenſeri, et huius rei effectus.nu.88.

Natus ex matre ſoluta & patre crucigero naturalis eſt.nu.90.

Natus ex patre & matre lege coniugij ſolutis, ſed cuius pater cognouerat cognatam matris ſuæ in tertio gradu naturalis eſt.nu.91.

Natus ex ſoluto & vidua quam viuo marito adulterio pater polluerat, ſi machinati parentes non ſunt in mortem viri, nec ſibi coniugij fidem præſtitere viuo marito, naturalis eſt.nu.92.

Natus ex ſoluto & ſoluta qui ſimplex caſtitatis aut religionis votum emiſſerunt, naturalis eſt.nu.93

Siquis a liberis deſideret, vel ſi liberi vt à parentibus exhibeantur: iudex de ea re cognoſcet.

1 LEX HAEC de re agit alimẽtaria, qua propter eius materiã iure optimo dixit eſſe vtilẽ Albericus. in. l. ſi eum dotem. §. ſi maritus. ff. ſolut. mat. nec enim eſt, vt *legis huius* vtilitas cõmendetur cum vita vitalis (vt ait Ennius) ſecundum ſpiritum nihil habeat, quo arctius teneatur cibo potuqꝫ, vnde Vlpianus in. l. cum ij. §. vult igitur. ff. de tranſactio. ait de alimẽtis vitam hominis pendere, atqꝫ hinc dicit Forcatulꝰ in libello, qui inſcribitur penus iuris ciuilis. c. fi. in fin. ꝙ alimentorũ fauor totos codices iuris ciuilis impleuit: nec vllus tractatus eſt cui ſuorũ priuilegiorũ titulis æquè liceat gloriari. Tractat Vlpianꝰ hic de alimẽtis, quæ filijs à parentibus, et parentibus à filijs præſtanda ſunt. & cum res hæc ex charitate deſcendat, merito dixit legem hãc ſcriptam eſſe in mentibus hominum Marcus mantua ſign. 683. inde fit, vt recentiorum incuriã increpare liceat, qui commentaria in legẽ hãc nõ ædiderint: de qua lege id dicere fas eſt, quod de Italia Lucanꝰ pharſaliæ. lib. 1.

Horridaqꝫ in dumis, multoſqꝫ in arata per annos,
Heſperia eſt: deſſuntqꝫ manus proſcentibus aruis.

Anteceſſores illi venerandi Dynus Bartolus et Albericus breuiuſcula quædam ſcholia elimarunt ad poſteros, ſed eorum exẽplo nemo accenſus eſt, erat me hercule rarus interpres in lege hac: vt meo iure dixerim quod Vergilius libro æneidos. 6.

Apparent rari nantes in gurgite vaſto.

Legis huius tractatum in partes ſcindere neceſſum eſt, quia aperit diuiſio intellectum, vt iure conſultus ait in. l. 1. ff. de doli excep. ex quo reſpõſo hæc colligit Fulgoſ. in. l. frater à fratre. nu. 6. ff. de condi. indebi.

2 ¶ In duas autem partes legis decreta ſcinduntur: prima extenditur vſqꝫ ad. §. ſolent: in qua Vlpianus agit de alimentis filijs à parentibus et parentibus à filijs præſtandis, totáqꝫ hanc rem ex prætoris pẽdere cognitione docet. hoc autẽ articulo pluresquæſtiones continentur quas plenè examinabimus.

In ſecunda parte, quæ exorditur à. §. ſolent. tractat vlpianus de alimentis patrono à liberto eiusqꝫ liberis ac parentibus præſtandis.

Quæ res pari ratione pendet ex pretoris cognitione, eáqꝫrem per-

perfunctoriè tractabo, quia patronorũ libertorumq; cauſæ frequentes non ſunt, ſed penè ab vſu receſſerunt.

3 His peractis huius legis interpretatio abſoluetur ad laudem Dei optimi maximi, virginisq; matris, nec non ad recordationem fælicem illuſtriſsimi Principis Didaci de Annaia Archiepiſcopi Hiſpalenſis meritiſsimi Diui Bartholomei collegij fundatoris patroni noſtri cuius inſignibus iam olim vſus, de coratusq; ſum.

¶ Quæcunq; autem ſcripſero ſacro ſanctæ Romanæ eccleſiæ cenſuræ ſubijcio, à cuius vera fide, ſanctisq; decretis, propoſitum nobis eſt nec tranſuerſum (vt aiunt) vnguem diſcedere.

¶ Priusq; ex lege hac thema aliquod depromerẽ, breui abſolue re ſtatuerã ea, quæ Bart. tractat hic, applicãs legẽ hãc legi proximæ; ſed quia vulgaris eſt quæſtione forſan in principio collocata lectorẽ offendat, in libri huius fine ponere mihi viſum eſt.

4 ¶ Primo colligunt interpretes ex hac lege, q; filius tenetur alere parentes, hoc axioma aperte depromitur ex Vlpiano, vt Bartolus & Albericus annotarunt.

¶ Hanc ſententiam non ſolum habere locum in filijs legitimis & naturalibus, ſed in naturalibus tantum ſcripſit Accurſius hic. ſcholio.1. cui cæteri conſentiũt. Salicetus, & Curtius iunior in.l.2.C.de alendis liberis.

¶ Vtrũ hæc ſententia obtineat in ſpurijs dicemus in.§.verum.

¶ Item ex hoc legis principio colligunt doctores, q; pater tenetur filium ex hibere, qua de re inferius agemus.

5 ¶ Oportet autem hic tractare, quæ harum obligationum firpotẽtior, vtrum ea quæ filiũ aſtringit onere alendi parentis, an ea quæ aſtringit patrem onere alẽdi filij, & eam fortiorem eſſe, quæ filium aſtringit, exiſtimauit Cynus in.l.1.nu.4.C.de alendis. liber. dum agit, à quo ſit alimẽta petet, qui inopia laborat, cum patrem & filium diuites habeat, à patre, an à filio. Et ait Cynus cuiq; videri q; filius eligere poſsit, à quo petat alimenta. argum.l.liberum. C.de fideiuſſoribus vbi creditor eligit ex fideiuſſoribus, à quo rem petat: ergo idem erit in ſpecie propoſsita.

6 ¶ Sed me hercule non eſt par ratio in vtroq; caſu: nec bene procedet quiſpiam de fideiuſſore ad patrem vel filium. Aduerſus Cynum.

Si creditor fideiuſſorio nomine plures aſtrictos habeat, poteſt aduerſus omnes litem conteſtari, vnum vè eorum eligere aduerſus quem conteſtetur, hoc propterea licet quia vno nomine plures aſtricti ſunt.l. expluribus.ff.de adminiſ.tuto.

¶ In propoſita ſpecie pater & filius alere tenentur, non tamen pari obligationis vinculo, quia pater alit filium iure naturæ: filius autem ratione tantum naturali,

rali, cum ab eo alitus procreatusq́ ſit: vt ſcribimus in. §. pares ¶ Alij autem optionē in hoc caſu filio cōceſſam eſſe negant, exiſtimantq́ tam patrem q̄ filium conferre debere vt alimēta præſtentur: hanc opinionem ſequitur Ioannes de Ligniano in tractatu de amicicia. §. hinc in ſurgit dubium nu. 3. argumento. l. ſolēt. ff. de alimē. & cibarijs legat. Vbi omnes hæredes conferre debēt in alimenta, pecuniamq́ dare, ex cuius vſuris alimenta legata præſtētur. ſed lex de hæredibus agit, qui alimenta legata præſtare debent, qui pari obligationis vinculo aſtringuntur, in qua ſpecie obtinet ſententia. l. ſi ab inſtituto. ff. ſi quis omiſſa cauſa teſta.

In propoſita autem quæſtione non tenetur filius æqua lancē patrem alere, ac pater filiū, ſed fortiori vinculo filius aſtringitur, quam ſententiam inde colli
7 git Cynus, quia pater ad tollerādam famem poteſt filium vēdere. l. 2. C. de patribus qui filios diſtraxe. patrem autem non vendet filius q̄uis fame pereat.

Sed hoc iure patriæ poteſtatis permiſſum eſt parentibus. argu. l. transatione. C. de tranſactio. traddit Bal. in. l. 2. C. de patribus qui filios diſtra. nu. 1. & 3 inibiq́ Albericus. nu. 1. in fine. poſt Azonē in ſumma. C. de patria poteſ. qui ait propterea matri permiſſum non eſſe vendere filiū ex cauſa inopiæ, quia filiū in poteſtate nō habet. Patri autem iure patriæ poteſtatis olim licebat occidere filium. l. in ſuis. ff. de lib. & poſth. non quidem paterno iure id licebat, ſed tantum ſi filius in patris eſſet poteſtate. Contraria ſententia multis argumentis oſtenditur, quibus apparet fortiori vinculo patrem aſtringi, quia pater conſeruatur in filio, & quiſq́ ad ea tenetur, quæ ad propriam conſeruationem pertinent argumēto. l. præſes. C. de ſeruitu. & aqua.

Item pater ardentius filium amat quàm ſe ipſum. l. iſti quidē. ff. quod metus cauſa. Hæc argumenta in cauſa fuere, vt in nulla ſententia ſit Cynus. Vera tamē in hoc articulo reſolutio eſt filiū à patre alimenta petere poſſe, non à filio: cum pater arctius teneatur filium exhibere, quàm filius patrem: quod inde colligitur, q́ pater recto tramitē, & naturæ ordine & inſtituto alat filium, bonaq́ illi relinquat, filius autem non ita, ſed turbato ordine. l. nam & ſi parentibus in princ. ff. de inofficio. teſtam. l. 2. titulo. 19. par. 4. qua ratione innitens Iacobus de arenis in. l. pe. ff. de lib. agnoſcendis huic ſententiæ accedit, exiſtimans q́ in propoſita quæſtione pater filium alere teneatur, non autem filius patrem, ſequitur Bart. ibi. nume. 2. Alexan. in. l. in ſuis. nume. 7. ff. de lib. & poſth. Ioannes faber in. §. ius naturale nume. 3. inſtitu de iure Reſolutiō

naturali. Ancharranus in. c. cũ haberet. nu. 13. de eo qui duxit in matrimoni. & Caſtillus in. l. 60. Tauri in parte alimentos, & in parte en caſo verſi. item nota. Hanc ſententiam fulcit ex Ariſtotele, & cõmentatore. 9. ethicorum Albericus in. l. penul. C. de alendis liberis nu. fin. & licet in nulla parte certus maneat Salicetus in. l. fi. C. de alendis liber. nu. 4. & Gregorius ſcholio fi. in l. 2. titu. 19. par. 4. Hæc opinio crebrius recepta eſt quam inmerito refellit Alfonſus caſtro libro. 2. de iuſta hæreticorum punitione. c. fi. pag. 6. deceptus decisione. l. 2. C de patribus qui filios diſtra. Huic receptæ opinioni alij accedunt vt infra ſcribimus. nu. 36.

Aduerſus Alfon. de caſtro.

8 ¶ Secundo ex hac lege colligũt Doctores, ꝙ pater tenetur exhibere filium: notant Dynus & Albericus hic: exhibere enim alere ſignificat, vt explicat Accurſius ſcholio exhibeantur, ſequuntur Dynus & Albericus. Hac dictione vtuntur iure conſulti, quæ in alijs authoribus eo ſenſu non reperitur vt traddit Alciatus libro. 4. de verbo. ſignifi. pagi. antepenul. idem affirmat Coraſius in. l. omnia. nu. 7. ff. de officio præfecti vrbis: qui ait exhibere peculiare verbũ eſſe iure cõſultis præſertim Vlpiano. Sed errore lapſus eſt, quia in hoc ſenſu dictione hac vſus eſt Tertulianus in libro de idolatria.

Aduerſus Alciatũ & Ioa. Coraſium

Hanc ſententiam, quæ habet, ꝙ pater tenetur alere filium, accipiunt interpretes tam ſtrictè, vt in domo patris dixerint alimenta eſſe præſtanda, nec ſat eſſe, ſi in aliena domo filius exhibeatur, Angelus in. l. quidam cum filium. ff. de verbo. obligatio. illius legis argumento illis verbis (à domo eum propulerit) poteritq; filius de patre, qui eum de domo propulit, iuſtè quæri, ꝙ eum non habeat in filium. Huius ſententiæ ratio eſt teſte Iaſſone in. l. quidam cum filium. nume. 6. quia parentes domi educãt filios, atq; eos domi retinent inſtigatione naturali & charitate, huius legis argumẽto & l. amiciſsimos. ff. de excuſatio. tutorũ. Huic opinioni accedunt Ioannes Imola colu. fin. Cumanus nume. 20. Paulus Caſtrẽ. nume. 6. Aret. nume. 1. in. l. quidam cum filium. Hanc ſentẽtiam ſequitur Iaſſon. in. l. cum ij. §. vult igitur. nu. 10. ff. de tranſactio. Ioannes Luppus. in Rubri. de donatio. inter virum & vxorem. §. 64. nume. 6. Gregorius ſcholio domorem in. l. 2. titu. 19. par. 4. Pinelus in. l. 1. C. de bonis mater. 1. parte. nume. 54. ex quibus apertè conſtat hanc opinionem communiter receptam eſſe: qui eam contrahunt, ac locum non habere dicunt, ſi iuſta de cauſa pater recuſſet domi alere filium, ſiue ex eo quod filius homo frugi non ſit, ſiue ex eo quòd luxurioſus, pater ꝙ ipſe

ipſe vxorem habeat iuuenem ac formoſam Bart. in l. quidam cum filium. num. 9. argumento. l. 2. & l. 3. C. de patria poteſtate, ſequuntur doctores omnes ſupra poſiti, & Carolus Ruynus. conſi. 45. nu. 8. lib. 2. Hoc ſanè iure cautum eſt, ꝙ ſi cauſa, qua inductus eſt pater ad propellendum de domo filium, iuſta ſit, culpaq́ ac peccato filij pater impellatur eum de domo expellere, nullibi cogitur alimenta præſtare. Bart. in l. ſi patrem. C. de alendis. lib. argumen. illius legis, idem Bart. in l. Diuus. ff. de parricidijs, ſequitur Alex. in l. ſi cum dotem. §. tranſgrediamur. ff. ſolu. mat. Marcus mantua conſi. 264. nu. 10. Si autem filius ſine iuſta cauſa à patre diuertat alimentaq́ petat extra patris domum, non tenetur ea ſubminiſtrare, dabit autem, ſi ad patris domum redeat filius, tradunt doctores in l. 1. C. de alendis liber. qua de re eſt textus in. §. non tantum infra hac lege. l. pe. ff. de liber. agnos. l. ſi filia. §. Neratius. ff. fami. hercis. traddit

12 Marcus mantua conſi. 13. nu. 7. Hæc tamen concluſio, quæ habet, ꝙ pater tenetur alere filiũ, locum habet in alimẽtis diarijs, in ijs ſcilicet, qui intra diem vnũ prodiguntur: donationem autem in cauſam alimentorum facere pater non poteſt, cum donatio hæc efficax non ſit in alimentis futuris Accurſius ſcholio. 1. in l. 2. C. de inofficio. donatio. quod dicit eſſe notabile Bal. ibi. nume. 5. Hanc opinionem ſequitur Ferdinandus Loazes in. §. diui. l. filius familias. ff. de legat. 1. num. 31. Franciſcus Aretinus in. l. placet. ff. de acqui. hæredi. idem Aretinus. con ſi. 17. colu. 3. Iaſſ. in l. frater à fratre nume. 44. verſi. iſtam limitationem. ff. de conditio. indebi. huic ſententiæ accedit Riparius in l. 1. nume. 14. ſolu. matri. Hæc

13 ſentẽtia ꝙ pater tenetur filium exhibere obtinet, etiam ſi filius adoptiuus ſit, quem pater qui adoptauit, alere tenetur, non autem pater naturalis. l. onera. ff. de adoptio. vbi annotat Accurſius ſcholio. 1. Speculator in titu. qui filij ſint legitimi. nume. 19. Lambertinus in tractatu iuris patronatus lib. 3. q. 3. principali artic. 6. nume. 15. & ſequitur Bal. in. l. cum in adoptiuis. num. 5. C. de adoptionibus. Idẽ Bal. Auth. niſi rogati. nu. 19. C. ad trebellia. Quod ex eo fit quia adoptiuus filius ſuccedit ab inteſtato patri adoptiuo: ergo debet ab eo ali: probabilis ta-

14 men non eſt ratio hæc, qua innititur Baldus, vt is ali debeat, qui abinteſtato venire poteſt ad ſucceſsionem, quia ſobrinus poteſt venire ad ſucceſsionem patrui textus in principio & in §. 1. inſtitu. de legiti. agnat. ſucceſsione: Patruus autem non tenetur alere ſobrinum vt ſcripſimus in. §. idem reſcripſit: ergo probabile non eſt, ꝙ is ali de-

beat, qui abinteſtato ad ſucceſ-
ſionem venire poteſt, licet ea
ratio, qua innititur Baldus, ad
rem non faciat, ipſa ſententia
deffendi poteſt, vt adoptiuum
filium pater, qui adoptauit, ale-
re teneatur, per. l. onera. ff. de
adoptio. vbi pater adoptiuus
ſuſtinet onera filij adoptiui, er-
go alere tenetur, quia is ad ali-
menta tenetur, qui onera alicu
ius ſuſtinere debet Accurſius
ſcholio, onera, in auth. de nõ eli
gendo ſecundò nuben. colla. 1.
quæ communiter eſt recepta:
15 illicꝫ fauet. l. pecuniæ. verſi. nam
ea res. ff. de alimẽt. & cibarijs le
gat. Nec huic opinioni obſtat.
§. ſed ea omnia: quia illa verba
(niſi in hoc tantum modo caſu)
non excludunt caſus ſimiles, Ac
curſius ſcholio. 1. in. l. ob æs. C.
de prædijs minor: Hæc enim ex
ceptio quamuis regulam ſtatuat in
contrarium. l. tributi. §. fina. ff.
de milita. teſta. non ita anguſtat
regulam, vt excludat alios caſus
l. vni. §. in nouiſsimo. C. de cadu
cis tollendis, vbi hæreditas non
adita non trãſmittitur exceptis
quibuſdam caſibus, de quibus
agit. §. in nouiſsimo: cũ ſint alij
caſus in quibus trãſmittitur hæ
reditas. Eodẽ modo accipiẽda
16 ſunt verba. §. ſed ea omnia: vbi
patri naturali, qui filiũ adoptan
dum alij dedit, omnia iura inte-
gra ſeruãtur, atcꝫ ſi in patris na
turalis poteſtate filius permãſiſ-
ſet: nec penitus adoptio fuiſſet
ſequuta, niſi in hoc tãtummodò
caſu vt abinteſtato ad ſuceſsio-
nẽ adoptiui patris vocetur. A-
doptio autẽ plures alios effectꝰ
parit: adoptione enim efficitur
ſuus hæres adoptiuꝰ filius patri
17 adoptiuo. l. 1. §. 1. ff. de ſuis & le-
giti. l. penul. §. ſed necꝫ articulũ
in fin. C. de adoptio. vbi notat
Bald. Angel. de periglis in. l. in
ſuis. ff. de liber. & poſth. nu. 28.
& Ioan. Crotus in Rubri. ff. de
acqui. poſſ. nu. 27. & . 29. Alij hãc
ſentẽtiã approbãt, quos aggre-
gat Tiraq. in. l. ſi vmquam verb. ſuſce
perit liberos. nu. 21. C. de reuoc.
donatio. Oroſcius in. l. Siquis ne
potem. nu. 1. ff. de adoptio. idem
Oroſcius in. l. ſi arrogator nu. 16
eodem titul. Menchaca de ſuc-
ceſsionum creatione lib. 2. §. 19.
nu. 5. Hinc dixit Accurſius ſcho
lio. grandi. in fine in. l. 3. §. aper-
turæ. ff. de hæredi. inſtitu. quod ado
ptiuus filius habet iura trãſmit-
tendi non aditam hæreditatem
ex vi ac poteſtate ſuitatis, ſequi
tur Franciſcus Aretinus in. l. vẽ
tre num. 10. ff. de acqui. hæredi.
huic plures accedunt, quos in
vnũ contulerunt Angelus de pe
riglis Ioãnes crotus Tiraquell.
Ioann. Oroſcius. Itẽ adoptione
rũpitur teſtamentũ ſicuti ſui hæ
redis agnatione. l. certũ in prin
cipio. ff. de iniuſto rupto. Coſta
in. l. Gallus. §. & quid ſi tãtum. ff.
de liberis & poſth. 3. parte. nu. 3.
Ex his apparet ius alimẽtorum
18 habere filium adoptiuum. Con
trariam ſententiam, vt pater
adoptiuus alere non teneatur
adopti-

adoptiuum filiū, ſed pater ipſe naturalis, deffendit Accurſius ſcholio tantummodò in. §. ſed ea omnia. inſti. de hæredi. quæ abinteſtato deffer. argumento illius textus: vbi omnia iura integra reſeruantur patri naturali, qui filium adoptandum traddidit, ac ſi in patris naturalis poteſtate permanſiſſet, excepto tātummodo eo, ꝙ abinteſtato venire poteſt ad patris adoptiui ſucceſsionem. l. 9. titu. 16. par. 4. Si hoc dumtaxat ius filius adoptiuus habet, non poterit cogere patrem adoptiuum, vt alimēta ſuppeditet. Hāc ſententiam multi approbant, quos aggregat Tiraquell. in. l. ſi vnꝗ verb. ſuſceperit liberos. numero. 8. C. de reuocand. donatio.

Secundò huic ſentētiæ fauet §. & magis infra eod. vbi Vlpianus ait patrem debere filio alimēta ex charitate ſanguinis: ergò pater naturalis fortiori vinculo præbendorum alimentorum aſtringitur, ꝙ pater adoptiuus qui commentitius pater eſt. l. fidei cōmiſſum. ff. de conditio. & demonſtratio. Tertiò hāc ſententiam fulcit. l. fi. C. de his qui veniam ætatis impetra. vbi generaliter diffinitur, ꝙ quoties concurrunt duæ cauſæ naturalis & ciuilis, præualet, potiorꝙ eſt cauſa naturalis, ꝙ ciuilis: ita in propoſito præcipua erit cauſa patris naturalis in decernendis filio alimētis. Quòd ſi pater naturalis filium alere non poſſit, cogetur pater adoptiuus alimenta præbere, vt cum iudicio ſcripſit Angelus Aretinus in. §. ſed ea omnia inſtitu. de hæreditati. quæ abinteſtato deffer. nume. 3. Et hoc ſenſu accipienda eſt prior opinio, quæ habet, ꝙ adotiuus pater filium alere tenetur, ſi pater naturalis conſulere illi non poſsit. Ex hac ſen-

19 tentia ꝙ adoptiuus pater actione ſubſidiaria cogatur alere filium, colligit Baldus in auth. niſi rogati. nu. 19. C. ad Trebellia. Patrem ſpiritualem debere alimenta filio ſpirituali egeno, ſequitur Gregorius ſcholio. 1. in principio titu. 7. par. 4. ſequuntur plures, quos in vnum contulit Tiraquell. in. l. ſi vnꝗ verb. ſuſceperit liberos num. 31. C. de reuocād. donatio. Sed hæc opinio duriſsima eſt, cum inter patrem & filiū ſpiritualem ſit quædam ſancta ac ſpiritualis neceſſitudo, quæ nihil habet commune cum bonis externis profanis & temporalibus, vt traddidere Nicolaus Peruſius & Ludouicus Bologninus, quos refferͭt Tiraquellus in. l. ſi vnꝗ verb. ſuſceperit liberos nume. 26. C. de reuocand. donat. atꝗ hac de cauſa hæc ſentētia mihi nunꝗ placuit, quia hæ ſpirituales cognationes amore Dei, & amicitiæ cauſa contrahūtur, nec hoc agūt ſpirituales patres vt alēdi filij ſpiritualis onere ſe aſtringant, igitur non aſtringentur, cum actus agentis extra intentionem

tionem non pariat effectum. l.
non omnis. ff. ſi cert. peta. nec
tantum filius à patre exhiberi
20 debet, vti Vlpianus ait, verum
ſi primogenitus ſit, lautius ali
debet, ſunt enim illi lautiora
præſtanda alimenta, quia vt ait
Ioan. ſcholio primatus in. c. ꝙ
periculoſum. 7. q. 1. primoge-
nitus duplices cibos recipere de
bet, de quo eſt tex. Deuteromij.
c. 21. quos viuo patre filius ha-
bere debebat, eo autē diem fun
cto, cætera omnia duplicia con
ſequebatur: vt poſt multos in
vnum congeſtos traddit Tira-
quell. in tractatu de iure primo-
geniorum in præfatione nu. 12.
Ioannes cerier. de primogeni-
tura lib. 2. q. 2. qui in quæſtione.
3. nume. 7. ait hoc priuilegium
eſſe contra ius, quia filijs debet
pater præſtare æqualia alimen-
ta, argumento. l. inter filios. C.
familiæ hercis. l. ſi maior in fine.
C. communi diuidundo. l. cum
pater. §. euictis. ff. de legat. 2.
ipſe tamen lautius eſſe alendum
primogenitum non negat. Item
21 primogenito reliqui fratres te-
nētur honorem exhibere, vn-
de ad patris dexteram ſedere
debet, vt ait Ioannes ſcholio.
primatus ſequitur Abb. in. c.
licet de voto, extollit Barba. cō-
ſi. 18. nume. 6. lib. 2. Bal. in. l. li-
berti libertæq́. nu. 18. C. de ope
ribus libertorum, ſequūtur plu
res doctores quos congerit Ti-
raquell. in præfatione. num. 10.
traddit in propoſito plura Bo-
herius in tracta. de authoritate
magni conſilij nume. 38. quod
propterea fit, quia honor con-
ſiſtit in ſedendo ante alios vt
ſcripſit Bal. vnde primogeni-
tus ante alios ſedere debet eum
dignior reliquis fratribus ho-
norabiliorq́ ſit: eſt enim Domi
nus domus patris. l. pronuntia
tio. §. familiæ. ff. de verb. ſig. nō
tat Bart. l. fina. nume. 13. ff. de
colleg. illici. qui ait primogeni-
tum habere in cæteros fratres
quamdam præheminētiam fra-
ternalem, ſequitur Gregor. ſcho
lio. (El fijo mayor.) l. 2. titu. 15.
par. 2. & hanc ſententiam ꝙ pri
mogenitus quia dignior fratri-
bus æditiori loco ſedere debeat
celſiorīq́ ſede approbat Ac-
curſius ſcholio altiori in. §. aliā
inſtitut. de bonorum poſſeſsio-
ne per. l. 1. §. penult. verſi. ſem-
per enim. ff. de aqua pluuia ar-
cenda. l. potioris. C. de offi. re-
ctoris prouin. ſequūtur Angel.
& Ioā. Imola in. l. qui ſoluēdo. 2
ff. de hæred. inſti. approbaturq́
cōmuniter vt patet ex Tiraque.
tractatu nobilitatis. c. 20. nume.
53. Caſſaneo in cathalogo glo-
riæ mundi. 1. parte conſideratio
ne. 12. Otalora. 5. parte principa
li. c. fin. nume. 15. qui dicunt ſen
tentiam Acurſij locum habe-
re in nobilibus & literatis vi-
ris, ij enim celſioribus ſedibus
ſedere debent, qui cæteris ſunt
digniores, traddit Perez in. l. 1.
colu. 2. titu. 6. lib. 1. ordina. hinc
ſcripſit Faber in. §. aliam ꝙ no-
biles

biles matronæ iudicis officium
implorare poſsūt aduerſus alias
non tam inclitæ nobilitatis: vt
deffendantur in vſu ſedendi in
eccleſia, & offerendi. Huic opi
nioni accedit Iaſon. l. ſi non for
tē. §. Libertus. nu. 23. ff. de cōdi.
indebi. qui dicit in propoſita
25 ſpecie matronas iudicis officiū
implorare poſſe, ſed iniuriarū
actionem non habere. l. iniuria
rū actio §. ſi quis de honoribus.
ff. de iniurijs. Cōtrariam ſenten
tiam deffendit Bal. l. obſeruare.
§. anteq̃. nu. 3. ff. de offi. procō.
vt in propoſito iniuriarū actio
detur aduerſus eum qui non pa
titur honorem decerni, quia ne
mo tenetur pati parui penſionē
ſui honoris. l. 1. in princi. ff. de
poſtul. Bal. ſentētiæ accedit Iaſ-
ſon. §. libertus nu. 23. Gerardus
ſing. 33. vbi Sarayna in additio-
ne plures doctores congerit: qui
hanc opinionem approbarūt,
quam ſequitur Caſſaneus in ca-
26 thalogo gloriæ mundi. 1. parte
conſideratione. 2. Baldi fabriq;
aduerſas opiniones in vnam cō
ſonantiam reducere auſus eſt
Rebuffus in. l. vni. C. de ſenten.
quæ pro eo quod intereſt prof-
feruntur glo. 1. nu. 355. qui ait ꝙ
ſi ille qui non patitur honorem
alicui decerni, aliquid faciat cō-
tumeliæ cauſa dabitur pulſato
iniuriarū actio. §. ſi quis de ho-
noribus, in qua facti ſpecie ob
tinet ſentētia Bal. Sed ſi nihil cō
tumeliæ cauſa fecerit, ſed tantū
honorem decerni paſſus nō ſit,
vel quòd celſiori loco ſedeat,
aut prior ſacerdoti offertum
præbeat, non dabitur pulſa-
to iniuriarum actio aduerſus
eum: ſed tātum iudicis officium
iuxta Fabri ſententiam. Hæc ſa
27 nè conciliatio admittenda non
eſt cum intentioni Baldi aduer-
ſetur, qui ait iniuriarum actio- *Aduerſus Rebuffū*
nem dari ei qui honere deiectus
eſt, argu. l. 1. in prin. ff. de poſtu
lan. vbi nihil actum eſt in contu
meliam prætoris, ſed tantum de
bitus honor minuebatur, qua
de cauſa vt iuſtus honor deffera
tur, edictum propoſitum fuit à
prætore. in. l. 1. cuius argumē. ad
uerſus eum, qui prohibet hono
rem alicui decerni, iniuriarum
actionem dari ſcripſit Baldus,
ergo agit quando abſq; contu-
melia honor decerni prohibe-
tur: nam ſi cōtumeliæ cauſa pro
hibeatur, dubium non eſt ꝙ in
iuriarum actio detur. §. ſi quis
de honoribus. l. 1. ff. de iniur.
Vnde apparet Baldum Fa-
brumq; de eadem facti ſpecie
verba facere. Diuerſas ac inter
ſe pugnātes opiniones aliter cō
ciliat Purp. l. 1. ff. de iuriſdi. om-
ni. iudi. num. 93. qui ait, ꝙ iudi-
cis officium datur aduerſus eum
qui prohibet alicui honorē de-
cerni: quādo honor hic delatus
numq; fuit, in quo caſu loquitur
Faber & iure cōſulto in. §. ſi quis
de honoribus. Sed ſi quis prohi
beat honorem alicui decerni in
cuius eſt quaſi poſſeſsione, iniu
riarum actio pulſato dabitur ad
uerſus

Aduerſus Purpura. uerſus prohibentem, & in hac ſpecie obtinet ſententia Baldi.

29 ¶ Hæc tamen conciliatio non defluit è benè fundatis iuris rationibus: nullibi namq; cautum eſt, vt iniuriarum actio detur aduerſus eum qui nō ſinit quemq; frui honore in cuius quaſi poſſeſsione eſt.

30 In quo caſu, ex cauſa quaſi poſſeſsionis datur interdictū poſſeſſoriū vti poſsidetis vel vnde vi. c. licet cauſā de probatio. inf. q; ſcribemus. Ipſe autem in hac cōtrouerſia vel potius certamine Baldi ſententiæ accedo, exiſtimoq; iniuriarum actionem dandam aduerſus eum qui vi prohibet quemq; vti honore, argum. l.1. in princi. ff. de poſtulād. quæ ſentētia depromitur ex. §. ſiquis de honoribus. cuius textus vim ac poteſtatem. dd. non tenent, ipſe autem vt iure conſulti intētionem aperiā, ſuppono: in propoſito honoris duplicē eſſe ſpeciem, eſt enim honor, qui ad aliquē deffertur virtutis præmiū, defertur enim iudicio & voluntate defferentis nullo iure cogēte, de quo agit Cicero de claris oratoribus (honor eſt premium virtutis iudicio ſtudioq; ciuium delatum ad aliquem) exemplū cōſtituatur in viro probo ac bene docto qui inſenatorium ordinem adlegitur, aut in viro de Republica benemerito in cuius memoriā ſtatua in foro collocatur, in hoc caſu iniuriarū actio nō datur aduerſus eū, qui paſſus

Noua interpretatio.

non eſt honorē decerni, vti iure cōſultus docet in. §. ſi quis de honoribus. quod ea ratiōe fit, quia honos hic non peti ſed præſtari ſolet. l.2. §. penul. ff. de origine iur. notat Bart. l. Barbariꝰ. nu.2 ff. de offi. præto. & ibi Oroſcius nu.3. ſi peti nō poteſt honos hic, ergo nec iniuriarū actione agi aduerſus eū qui decerni nō patitur. Altera eſt honoris ſpecies à ſuperiori diſtincta, quæ in eo honore conſiſtit, qui ratione ordinis ac gradus alicui præſtatur, de quo agit Cicero in oratione pro ſexto Roſcio (ſuū cuiq; honorem & gradum redditū gaudeo) honos hic reddi debet neceſſariò. l. potioris. C. de offi. Recto. prou. ſiquis nō patiatur hūc honorē qui debetur ratione ordinis aut gradus alicui decerni, cōtumeliā facit, pulſatoq; dabitur iniuriarū actio, vti Bal. ait: qui loquitur in hac honoris ſpecie: huius ſentētiæ eam eſſe rationē arbitror, quia ab honore hoc arceri quis non poteſt ſine cōtumelia, nō enim decet hominē nobili loco natū ſedere in abiecta humiliq; ſede. c. præcipimus. 93 diſtinctione: ſed aduerſus eū qui contumeliæ cauſa honorē decerni nō patitur, datur iniuriarum actio. §. ſi quis de honoribꝰ ergo & in propoſito dabitur, cū ſine cōtumelia ab hoc honore arceri quis nō poſsit, vti Bal. ait, cuius ſentētia obtinet in hoc caſu, cui fauet. l.23. titu.21. p.2. cuius legis decreto, qui ab huiuſmodi honore

nore arceatur, agere poterit non
31 tantum iniuriarum actione, ſed
& condictione ex illa lege. Nec
tantum in propoſita ſpecie aduerſus eum, qui ab honore aliquem arcet, datur iniuriarum actio, verum etiam pulſatus habet interdictum vti poſsidetis vel vnde vi, C. licet cauſam deprobatio. Ex quo textu annotarunt ibi Bal. nu. 6. Felinus. nu. 1. Decius. nu. 1. & Barbacius, Idem Baldus. l. obſeruare. §. antequam nu. 3. ff. de officio procon. cui plures accessere, quos in vnum congerit Rebuffus in. l. vni. C. de ſentent. quæ pro eo quòd intereſt proff. glo. 1. nu. 355. Purpuratus in. l. 1. ff. de iuriſdi. omni. iud. nu. 93. Berengar. in. l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 6. ff. de acqui. poſſeſsione. argu. l. quoties. 2. ff. de ſeruitutib. & l. ſtenti. §. Ariſto. ff. ſi ſeruit. vẽdi.
32 ¶Ea autem de cauſa hæc interdicta dantur, quia poteſt quis ius acquirere ſedendi in excelſiori loco, & ſacerdoti offerẽdi præſtandi iuxta ſententiã Chriſtophori Porcæ in. §. apum. inſti. tu. de rerum diuiſione. ſequitur Pariſius. conſi. 149. nu. 1. & 2. lib.
33 4. Hanc ſententiam fulcit. l. 23. titu. 21. par. 2. Dicunt etiam Baldus Gerardus, Purpu. & Caſſane. quòd licet nobili, qui prohibetur in loco ſolito ſedere, prohibentem armis reppellere, quòd ſi nobilis deffendẽdo ne à loco ſuo dejiciatur, aduerſarium occiderit, non plectetur pœna ordinaria, ſi ad arma prouocatus ſit, Benedictus de Plumbino in l. iuſta. ff. de manu miſsis vindicta. argum. illius textus ſequitur Rebuffus. nu. 354. & Boerius in addi. Gerardi ſingu. 33. Huius ſententiæ ratio eſt, quia cauſa ho
34 noris & vitæ æquiparantur, Acurſius ſcholio infami in. l. iuſta. ff. de manu miſsis vindicta, idem Accurſius ſcholio ob culpam in. §. ſuſpectus. 2. inſtitu. de ſuſpect. tuto. ſequitur Gerardus ſing. 33. vbi in additione plures aggregãtur. Idẽ Gerardus ſing. 1. nu. 10. Idem Gerardus ſing. 82. nu. 7. Paul. caſtr. conſi. 190. incipit in carceratus. addicionator Angeli de maleficijs verb. Andream auxiliatorem colum. penulti. Cagnolus. l. 2. ff. de origine iuris nu. 70. Thomas grãmaticus conſil. 29. nume. 31. Carrerius in practica criminali requiſito. 4. principali. nu. 149. pag. 408. Huic opinioni fauet. l. 1. titu. 22. p. 4. ſed ſi ſine periculo nõ poſsit quis vitam tueri, licet occidere eum, qui vim inferret, l. vt vim. ff. de iuſti. et iure, ergo et occidere licebit eum, qui cum armis venit, vt ab honore aliquem arceat. Hoc modo reperãda eſt ſententia Dominici Soti de iuſticia et iure lib. 5. q. 1. ar. 1. 8. verſ. ſupereſt autem de honore. Huius textus, ſententia contrahitur, nec locum habet, ſi filius qui patrẽ alere tenetur, egenos filios habeat, quia ante cogi debet filijs cõſulere alimentaque

ſub-

ſubmineſtrare, quā patri: ordo
enim naturæ non patitur, vt ali
menta filio pater deneget, et pa
tri ſubmineſtret. c.ſi iuſto de ele
ctio.lib..6. item pater plus dili-
git filiū ꝙ filius patrē. l.iſti qui-
dē .ff. quod metus cauſa. l. ſi.C.
de curat.furioſi. Itē bona patris
quodam modo dicuntur eſſe fi-
lij viuo patre.l.in ſuis. ff. de lib.
& poſtu. bona autem filij nō de
bentur patri.l. nam et ſi parenti
busin principio.ff.de in offi.te-
ſta. vnde fit vt filiꝰ in patris ſuc
ceſsione præferatur auo. l.1.§.1.
ff. ſi tabulæ teſt. nullæ. extab.
auth in ſucceſsione.C. de ſuis &
legit. His argumētis ſuffultus fi
lium alendum eſſe traddidit An
charra.in.c. cum haberet nu.12.
de eo qui duxit in matrimo.quā
polluit per adult.Ioan.de lignia
no in tractatu de amicitia §. de
ſubuentione paterna & filiali
nu. 16. Caſtillus. l. 40. Tauri.in
parte por ſu orden verſ.Item ex
quo præſtatio. Hæc opinio de-
fluit ex regulis iuris ciuilis, cui
ipſe accedo, quamuis Alfonſus
caſtro Theologus primæ claſsis
huic opinioni aduerſetur,falcē,
(vt aiunt)mittēs in meſſem alie
nam, ſequutus tamen eſt ſenten
tiam Diui Thomæ.2.2.q.26.ar-
tic.9. cui ſententiæ properè qui
36 dē accedit Fortunius in.l. velu
ti.ff.de iuſticia & iure nu.36.Ex
his apparet veram eſſe ſenten-
tiam Cyni in. l.1. C. de alen. lib.
nu.3.qui ait eum, qui patrem &
auum habet opulētos, cum ipſe
egeat,quãuis in aui ſit poteſtate,
à patre alēdum eſſe non ab auo,
propter naturalem ſtimulū quo
pater impellitur ad educādum
filium,ex quo ſtimulo oritur iu-
dicis officium, vti ex hoc textu
depromitur: eſt enim cauſa pa-
tris prior in alendo filiū vt Bar-
tholus ait in.l. non quemadmo-
dum. ff. de lib.agnoſce. ſenten-
tiā Cyni ſequutus eſt Alex. in.l.1.
ff.ſolut.matri.nu.19.idem Alex.
in.l.in ſuis nu 7. ff. de lib.et po-
ſtup.Cacialuppus repititione.l.
frater à fratre.nu.107.ff.de con-
di.indebi. de quo multa traddi-
mus nu.7.

37 ¶ Primo huius textus ſententia
extēditur et locum habet in per
ſona nouercæ, quam priuignus
alere tenetur, ſi inops ea ſit di-
uesꝗ priuignus, nec maritus
præmoriēs locupletem relique-
rit hæreditatem, author eſt Iaſ.
auth.præterea. C. vnde vir &
vxor.nu.2. qui ea ratione innití
tur,ꝙ maritus inopem vxorem
alere teneatur. l. ſi cum dotem.
§.ſin autem in ſæuiſsimo. ff. ſo-
lut.matri.ergo & priuigni hære
des mariti eam alere debēt pie-
tatis officio. l.ſi quis à liberis. §.
item reſcriptum eſt. ff. de lib.
agnos. ipſe tamen Iaſſon inge-
nuè fatetur hanc difficultatem
eius mentē ſemper turbaſſe:vn-
de ipſe nihil definit, ſed æſtima
tioni locum dedit. Ego tamē cō
ſidero in propoſita ſpecie ſibi
ipſi non cōuenire Iaſſonem: qui Aduerſus
tamquā hæredem patris tenere Iaſſonem.
pri-

priuignum exiſtimat alere no-
uercam, cum hoc nullo iure cau
tum ſit, quod alio remedio mu-
lieri inopi conſulit, vt inquartã
bonorum viri præmortui ſucce
dat auth.præterea.C.vndevir et
vxor. item officio pietatis priui
gnum alere debere nouercam
quaſi matrem argumẽto.§. item
reſcriptum nemo ſanus dixerit;
cum inter matrem & filium pie
tatis ratio inſit ſecundum natu
ram.l.1. ff. de obſequijs:at inter
priuignum et nouercam odium
inteſtinum.l.4.ff. de inofficio.
teſta.qua de re tam multa exem
pla extant apud politioris lite-
raturæ authores, vt ea referre
inanis operæ labor ſit:vnde pri
uignum non teneri nouercæ ali
menta ſub miniſtrare ipſe exiſti
mo,quis enim priuignum alẽdæ
nouercæ neceſsitate aſtringet,
lege id non præcipiente?quare
iure Regio ſanctè ſtatutum eſt,
ne priuignus cogatur alere no-
38 uercam.l.1.titu.delos gouiernos
li.3.fori. Tertiò ex hoc legis prin
cipio colligunt.dd. filios iudicis
officio cõpellẽdos eſſe exhibere
parẽtes,viceq; verſa parẽtes ex
hibere liberos. Hoc propoſitũ
depromitur ex.l.imperator. ff.
ad treb.quod axioma ex hac le-
ge deduxere Accurſius ſcholio
cognoſcit. Bartolus & Alberi-
cus hic:qui pro hac ſententia ad
ducunt tex. in.l.fin.in.§. ipſum
autem. C. de bonis quæ liberis.
vbi notant Bal. Paulus caſtren.
Salicetus. & Corne. Mõtaluus

ſcholio.2.in.l.1.titu.8.lib.3.fori.
hãc ſententiã quæ habet, q; of-
ficio iudicis pater cogatur præ-
ſtare filio alimẽta,filiusq; patri,
repetit idẽ Vlpianus in.§.ſi quis
ex his.Ex qua lege hoc deduxit
Bartolus in.l. libertis.§. manu-
miſsis:nu.3.ff.de alimen. & cib.
leg. ſequitur Socinus conſi. 57.
nu.37.lib.2. idem tradit Lorio
tus axiomate. 85. & in tractatu
de Regu.iuris axio.83. idem tra
ctatu de conſanguinitate axio-
mate.5.Caſtillus.l.10.Tau. verſ.
alimẽtos. Lãber. de iure patro.
lib.3. q.3. arti.6. nu.12. & lib. 2.
parte prima principali.q.8. ar-
ti.2. nu.7. Gozadinus cõſi. 98.
nu.4. & Curtius ſenior cõſi.39.
col.3.in fine.Alex.conſi.7.lib.2.
& cõſi.134.nu.36. lib.6. Hippo
litus Riminal. in princ. inſtitu.
quibus alienare licet. nu.269.
l.2. titu.2.p.3.
39 ¶ Hæc ſententia q; iudex coge
re debet patrem officio implo-
rato alimenta defferre filio, &
filium patri, obtinet ſiue iudex
laicus ſit, ſiue eccleſiaſticus, qui
etiam laicos compellere poteſt
vt alimenta hæc præſtent. Bart.
in l.ſolẽt nu.13.ff.de alim.et cib.
leg.per.c.ſignificantibus.de of-
ficio de leg. vbi de cauſa paupe
rum laicorum iudex eccleſiaſti
cus deffinit. cuius textus argu.
Bart. ait quòd ſi egeni ſint, qui
alimenta petunt, cognoſcere de
ea re pronunciareq; poterit iu-
dex eccleſiaſticus,non ita ſi diui
tes ſint, qui agunt. ſententiam
Bar-

Bartoli ſequitur Ioan.Imol.in.c. relatum. 1. de teſta. hæc opinio crebrius recepta eſt, vt apparet exhis quæ traddidit Ioan. luppus in .C. per veſtras de donatio. Inter virũ & vxo.notabi.2. in principio.nu.19.

40 ¶ Item quãdo filius cogitur alere patrẽ ex redditibus prædiorum alimenta præſtabit. Tex.l. imperator.ff.ad treb.exqua deducit Bal. ꝙ ſi fructus redditus vè prædiorũ exhibendo patri non ſufficerent,proprietas non eſt diſtrahẽda, vt expecunia pater alatur in.l.fin.§. ipſum autẽ. C.de bonisꝗ lib. quam ſententiã Grego. ſcholio fi. in.l.2.titu. 19. par.4. declarat vt obtineat, quando fructus qui exprædijs percipiuntur,alendo patri ſuffiſciant pro ordine ac gradu ſuo, vel ſaltem vt vitæ ſubſidio cõſulere poſsint: ſed ſi fructus pro neceſsitatæ nature alimenta patri non ſuppeditent, ſententia Baldi non obtinet,ſed hoc caſu diſtrahentur prædia vt expecunia pater alatur.quod ex eo colligit Gregorius, ꝙ patri obſimilem indigentiam filium vendere permiſſum ſit.l.2. C. de patribus qui filios diſtrax. l.9.titu. 17.par. 4. ergo à maioritate rationis ſumpto argu. poterit pater bona filij vendere, cum grauior ſit alienatio perſonæ quam bonorũ. c. præcipimus. 12. q. 1. glo.c.cum olim. de maiori & obed.igitur cum filium poſsit vẽdere, poterit & eius bona. hæc ſententia in propoſsita ſpecie dubitationem non habet,niſi ſi-

41 lius eadẽ vi famis opprimatur, vt dicemus infra, ea namꝗ tempeſtate,qua quisextrema egeſtate laborat,bona omnia communia ſunt.c.2.12.q.1.Bernardus.c. ſi quis propter neceſsitatem.de furtis.qui ait licere egeno alimoniam furto ſubtrahere,ne fame pereat,idem depromitur ex.l.2. §.cum in eadem infin.ff.ad.legẽ rhodiã de lac. vbi notãt Accurſius & Bart.nu.4.qui ſcribit tẽpore neceſsitatis iure diuino & humano licere egeno panẽ ab habente furari, idem probatur in. c. diſcipulos. vbi notat glo. de cõſecratiõe diſtintione quinta ſequitur felinus. c. querelam de iur.iuran. nu. 11. ſcripſit latẽ Abiles.c.17.correctorũ.glo.à razonables precios.nu.15.

42 ¶ Exquibus colligitur verã eſſe ſententiam Gregorij ſcholio. fi.in.d.l.2. dicentis bona filij diſtrahenda vt pater alatur ne fame pereat, illud tamen prætermitti non oportet. Bal.in.l. fi. §.ipſum autem.C.de bonis quæ lib.non ſcripſiſſe id,quod ex eo deduxit Gregorius, ſed id potius, ꝙ filius, qui ex redditibus prædiorũ exhiberi non poteſt, non ſit cogendus bonorum proprietatem diſtrahere , vt expẽcunia alatur:ſed in hoc caſu pater alimenta preſtare cogetur, ne filius neceſsitate coactus bona vendat.Id tamen in propoſſito non prætermittã, ꝙ quãuis Baldus

Baldus in hoc articulo ita non ſenſerit vt Gregorius exiſtimauit, ipſius tamen Gregorij ſentẽtia depromitur apertè ex tex. l. fin. §. ipſum autem. C. de bonis quælib. cuius legis præcepto pater tenetur filios alere, & vice verſa filius parentes, ſi filius aut pater inopes ſint, in quo caſu licet parẽtibus filiorum bona diſtrahere, vt ſibi ipſis conſulant. Et ꝗuis Gregorius dubius & hærens in propoſita ſpecie dicat bona filij eſſe diſtrahenda, vt pater alatur, *qui in* extrema neceſsitate conſtitutus eſt, id tamẽ locum habere exiſtimo etiã ſi neceſsitas nõ ſit extrema, ſed petat pater alimenta ſecundum ordinem graduumq; ſuum, quia ſi redditus non ſufficiãt, res ipſa diſtrahetur, vt ex pecunia alatur. Ratio huius ſententiæ eſt, quia cum filius iudicis officio cogatur alere, debitum exoluet diſtractis pignoribus, vti probatur hic, traddit Marcus Anto. Nata. conſ. 48. nu. 6. lib. 1. Hanc rationem, ꝙ filius patri obligatus ſit, adducit Pinelus in. l. 1. C. de bonis. mat. 3. parte. nu. 75. in fin. Quæ ſententia obtinebit niſi filius diſtractis ſuis rebus cogeretur mendicare, quo caſu nõ diſtrahentur, ſed ex fructibus filius aletur, vt traddit Bologninus conſi. 8.

43 ¶Accurſius hic ſcholio cognoſcet opponit tex. in. l. lis nulla. ff. de iuditijs. vbi Cayus iure conſults docet litem eſſe non poſſe inter patrem & filium in poteſtate conſtitutum, niſi ex caſtrẽſi peculio, Vlpianus tamen hic permittit litem gerere aduerſus patrem, à quo ali deſiderat: vnde Vlpiani reſponſum aduerſatur reſpõſo Caij. Accurſius nodum diluit dicens, ꝙ hic ſit ſpeciale. Idem docet Accurſius in. l. lis nulla: quaſi velit hoc introductum fauore cauſæ ea ratione, ne filij fame pereant, cum ea de cauſa cogantur extranei alimoniam egenis erogare, vt traddi tum eſt. Nam ſi dotis cauſa præcipua eſt obſobolem procreadã l. 1. ff. ſolut. matri. maximẽ debet eſſe fauorabilis alimẽtorum cauſa, quæ procreatos iam homines conſeruat. l. nec filium. C. de patria poteſtate. Interpretationem Accurſij approbat Albericus hic. nu. 3 Indificili autem eſt inueſtigare rationem, quare ali-
44 menta officio iudicis petantur, non autem iure actionis. Huius rei rationem reddit Alciatus reſponſo. 338. quia filio contra patrem non datur actio: quæ ratio depromitur ex ſuperiori ſentẽtia, quæ habet, litem nullam eſſe poſſe inter patrem & filium. l. lis nulla. ff. de iudi. impediente iure ciuili ob patriam poteſtatẽ §. ius autem. inſtitu. de patria poteſta. Sed cum actiones & obligationes introductæ ſint propter iudicium in principio, inſtitutis de actio. meritò non naſcitur actio inter patrem & filium: Accurſius ſcholio neceſsitate in

principio inſtitu. de obliga. quæ ſententia communi doctorum calculo recepta eſt teſte Caccialuppo in. l. frater à fratre. ff. de condi. indeb. nu. 28. vbi. Bart. in nu. 12. ſcripſit rationem hanc cõmuniter approbari, atq; hac de cauſa filius iudicis officio ali
45 menta petit à patre. Huius rei eſt & alia ratio, quare inter patrem & filium non detur actio, quia pater & filius eadem perſona eſſe intelliguntur. l. fin. C. de impub: ſed inter obligantem & obligatum debet eſſe diſtinctio perſonarum, nam ſibi metipſi non poteſt quiſppiam obligari. l. Vranius in principio. ff. de fideiuſſo. ob patriam poteſtatem quæ eſt iuris ciuilis. l. item in poteſtate. ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iur. Poteſt autẽ inter eos naturalis obligatio conſiſtere, quia eam obligationem patria poteſtas infringere non poteſt ex eo, ꝙ patria poteſtas à iure ciuili introducta ſit, quæ ortum naturalis obligationis non impedit, cum naturalis obligatio de iure gentium introducta ſit. l. nõ amplius. §. is natura debet. ff. de regu. iur. nec enim ciuilis ratio corrũpere poteſt iura naturalia. §. fin. inſtitu. de legitima agna. tutella. l. 2. ff. de vſufructu earum rerum que vſu cõſumuntur. l. eas obligationes. ff. de capitis diminutione. Hanc rationem crebrius receptam eſſe affirmat Bart. in. l. frater à fratre num. 11. in fin. ff. de condi. indeb. cui doctores accedunt teſte Paulo caſtrenſi ibi. nu. 7. Socino columna. 1. ſalicet. nu. 5. Crotto. nu. 8. Vtraq; tamen ratio eo tẽdit, ꝙ propterea inter patrem & filium actio non cõſiſtit, qui à pater & filius eadem perſona intelliguntur. Quæ quidem ſententia obtinet in perſonis filiorum, qui ſub patris ſunt poteſtate; quo caſu ob repreſentationem non naſcitur inter eos actio. Si verò filius eſſet emancipatus, fictione iuris non intelligitur eadem perſona cum patre. Accurſius in. l. 2. C. qui ætate ſe excuſſant lib. 10. Lancelotus Decius in. l. emancipati in fin. C. de collatio. ſequitur Angel. in. §. mancipatos. nu. 1. inſtitu. de exhære. liberorum. Iaſſ. in. l. in ſuis. ff. de lib. & poſth. Quæ opinio cõmuni doctorũ calculo approbatur teſte Lanceloto. Decio in. l. fin. C. de in puber. & alijs. Huic ſententiæ acceſſere Bal. & Romanus teſte Corneo in. d. l. fin. nu. 5. qui ait ſententiam Accurſij veram eſſe in terminis in quibus conſideratur patria poteſtas: ſecus in terminis in quibus conſideratur ipſa natura. Opinionem Accurſij ſequitur Ioan crottus in. l. frater à fratre. ff. de cond. indeb. nu. 8. idem ſcripſit ipſe Accurſius in. l. à matre. §. ſi quis hominem. ff. de except. rei iudicat. quem nemo reffert, vt ait Coraſius in. d. l. fin. nu. 9. vbi ipſe Coraſius, Salicetus & Sebaſtianus ſapia nu. 10. improbãt ſentẽtiam

Accurſij, exiſtimantes patrem & mancipatum filium eandẽ cẽſeri perſonam, quia ꝙ filius eadem ſit perſona cum patre à natura deffluit: vt ait dicta. l. fin. ꝗuis emancipatus quo ad actus ciuiles extraneus fit. l. vni. §. extraneum. C. de rei vxo. act. iura autem ſanguinis emancipatio non diſſoluit. §. emancipati: inſtitu. de hæred. quæ abinteſta. deffe. l. ius agnationis. ff. de pact. vnde ſi in emancipatis hæc perſonarum identitas non conſideraretur, ſecus multò eſſet dicendum in illa lege finali, aut Imperatoris inepta ratio eſſet vt ait Coraſius. Hanc opinionem aduerſus Acurſi. communẽ eſſe tradidit Philippus Decius conſi. 320. colu. fin. ſequitur Mẽchaca de ſucceſsionum crea
48 tione lib. 2. §. 19. nu. 17. Hæc tamẽ Coraſij verba inſulſa ſunt, ex eo ſanè, ꝙ ipſe non percepe rat quo pacto ratio legis poſſet conſiſtere, ſi tantum de filijs qui ſunt in patris poteſtate intelligatur, proſilijt in id, vt effutiret fatuam eſſe rationem, quam Iuſtinianus Auguſtus illius legis deciſioni reddidit: qui ius ciuile diſperſum cõpoſuit tot doctiſſimorum hominum conſilio, qui circa latus eius aſiſtebant, quod ex ingenij leuitate defluxiſſe ipſe Coraſius demonſtrat in. l. frater à fratre. ff. de condi. in debi. nu me. 34. qui ait ſe docuiſſe in. l. fin. C. de impuber. emancipatũ filium eſſe eamdem perſonam cum patre propter illa verba (natura pater & filius eius) quæ hominis ingenium miſerabiliter exercuerant. Sed tandem hanc difficultatem duplici conſideratione ſuperaſſe lætatur: ꝙ lex illa non dicat natura filium cenſeri eandem perſonam cum patre, ſed quaſi videri propter illam naturalem & coniunctiſſimam, quæ eſt inter patrem & filium. Secundò cõſiderat ꝙ illa verba (natura eius) nolint lege naturæ cenſeri eandem perſonam patrem & filium, ſed lege ciuili eſſe identitatem, & intelligi patrem natura, hoc eſt naturalem eamdem perſonam cum filio, vt ſic adoptiuus excludatur. Quàm hæc ſint commentitia, ꝗꝙ extra cauſam egerit Coraſius, nemo eſt qui non videat, non enim tam inextricabiles labirinthi ambages ſine Thæſei filo potuit ſuperare. *Aduerſus Ioan. Coraſiũ.*

49 Ego autem veriſsimam exiſtimo ſententiam Accurſij cui plurimi aceſſere: exiſtimãtes legem finalem. C. de impub. intelligendam tantum de filijs qui in patris ſunt poteſtate, non de emãcipatis. Cui interpretationi nõ obſtant illa verba (cum natura pater & filius eadem eſſe perſona penè intelligantur) quia in iure dictio hæc natura, non ſem per accipitur pro iure naturali, ſed ſæpe pro ea natura quã lex ciuilis alicui rei tribuit. Tex. in l. 1. §. final. ff. de actio. & obliga. quæ ait mutuum nihil pertinere *Noua interpretatio.*

nume.3. qui ſententiam Bartoli ſequutus ait: manum Regiam fuiſſe liberam poteſtatem ſecundum naturæ rationem & iuris & iniuriæ Regulam, ex qua Reges norant nemini vim & iniuriam inferēdam: cōtractuum ſidem ſeruandam: virtuti præmia vitijs & ſceleribus pœnas deberi. Idem tradit Berengarius in l. pacta conuenta. ff. de contrahenda emptio. nume. 24. & 25. Eandem Bartholi ſententiam ſequutus eſt Iacobus de nigris in Rubri. ff. de verb. obligat. numer. 4. Eandem ſententiam approbat ipſe Bart. in extrauaganti ad reprimendum in ver. Videbitur ſequitur Salicet. in l. frater à fratre col. 2. ff. de cond. indeb. ibiq; Iaſon in lectura. numero. 34. Zaſsius in l. 2. ff. de origin. iur. nume. 7. & ibi Oroſcius nume. 3. Hieronimus gratus reſponſo. 10. nume. 13. lib. 2. & doctores paſsim.

54 ¶ Id tamen non prætermittam, ꝙ recentiores quidam in propoſito traddidere Reges iure gētium creatos non eſſe, ſed bellica virtute ipſos ſibi regna ſubiugaſe; author eſt Ioann. Oroſcius in. l. ex hoc iure numer. 12. ff. de iuſt. & iur. Simile eſt id quod ſcripſit Coraſius in. l. in ſumma. ff. de rerum diuis. num. 12. Reges principio non fuiſſe ex ſubditorum conſenſu delectos, ſed violenter regna inuaſiſſe. Quæ ſententia probabilior eſt: traddiditq; egregius ille poëta Lucretius lib. 5. de natura rerum.

At claros homines voluerunt ſe, atq; potentes
vt fundamento ſtabili fortuna maneret,
& placidam poſſent opulenti ducere vitam,
nequicq; ; quoniam ad ſummum ſuccedere honorem
certantes, iter in feſtum fecere vicit,
& tamen è ſummo quaſi fulmen deijcit ictos
inuidia, interdum contemptim in tartara tetrá
vt ſatius multò iam ſit parere quietum:
quam regere Imperio res velle & regna tenere.
Et ſubdit. ergò Regibus occiſis, ſubuerſa iacebat
priſtina Maieſtas ſoliorum, & ceptra ſuperba:
& capitis ſummi præclarum inſigne cruentum
ſub pedibus vulgi magnum lugebat honorem,
nam cupidè conculcatur nimis ante me tutum,
res itaq; ad ſummam fecem, turbaſq; redibat:
Imperim ſibi cum, ac ſummatum quiſq; petebat.

¶ Sed verius eſt iure gētiū creatos Reges fuiſſe vt docet Cicero,

traddimusq; in. §. ſi quis ex his
numero.25. Traddit Seneca vt
reffert Cõnanns lib.1. commẽt.
iur.ciui.c.5.numero.7.in locum
55 autem manus Regiæ ſuffectæ
ſunt actiones, vt idem Bartolus
ſcribit in.l.frater à fratre. num.
12.ff.de condi.indeb.idem Bart.
in.l. ex hoc iure. numero. 13. ff.
de iuſt.& iur. per.l.2. §. deinde
ex his. ff. de origi. iu. Hæc ſen-
tentia communi ſcriptorum cal
culo recipitur, vt ſcripſit Pau-
lus caſtren.in.l. ex hoc iure. nu-
mero.32.inibiq; Oroſcius num.
68. Zaſsius in ſumma tituli ſu-
per tex.in.l.ex hoc iure, qui con
tra nititur: ſed ſingulis eius ar-
gumentis reſpondent Oroſcius
ſupra poſitus, & Cõnanus lib.1.
commentaroium iuris ciui.c.5.
numero. 5. de quibus diſcepta-
re propoſitum mihi nõ eſt, cum
ea quæ in præſentia dicta à no-
bis ſunt, plura ſint, q̃ ſat eſt. His
ſuppoſitis, propterea dicit Bar-
tolus nõ eſſe actionem inter pa-
trem & filium, quia quidquid
acquirit filius adquirit patri. l.
placet. ff. de acqui. hæred. Sed
quando quiſpiam alteri acqui-
rit quamuis ab eo ſtipuletur, nõ
obligat eum ſibi. l. ſed & ſiquis.
§. & regulariter. ff. de vſufructu.
l. liber homo in principio. ff. de
56 verb.obliga. Hac de cauſa filio
qui eſt in poteſtate patris non
datur actio aduerſus patrem,
patri verò propterea non da-
tur aduerſus filium, quia pater
in hoc caſu habet manum Re-
giam, qua debitum ſibi à filio
aufferre poteſt ab eo authori-
tate propria. l. ſerui & filij in
principio. ff. de furt. quæ ratio
obtinet tàm in perſona patris
qui filium in poteſtate habet,
q̃ in perſona filij alimenta pe-
tentis: quia cum filius non agat
de obligando patre in his rebus
quas patri acquirit, quimimo
patrem ipſum aſtrictũ habeat
naturali iure alimentorum one
ri, conſequens eſt, vt poſsit hac
de cauſa aduerſus patrem age-
re: quod emancipato filio iure
permiſſum eſt. Hæc autem res
propterea iudicis officio expe-
diri debet, quia manus Regia
quæ pro naturali obligatione
olim dabatur inter patrem &
filium, adhuc extat. In eo verò
caſu in quo iure permiſſum eſt
cuippiam agere aduerſus ali-
quem, filiis inter patrem & fi-
lium ſit, non actione, ſi fieri poſ-
ſit, agendum eſt ob naturale fæ
dus, ſed æquiori remedio. l. con
gruentius. C. de patria poteſta.
vnde officio iudicis res expedie
tur, quod in locum manus Re-
giæ ſuffectum eſt. Anton. poſt
Innocen. in. c. quæ in eccleſia-
rum. de conſtitu. ſequitur So-
cinus. l. quibus diebus. §. domi-
nus. ff. de conditio. & demon-
ſtratio. numero. 11. Hæc eſt rece
pta ſententia vt ex Oroſcio de-
ducitur in. l. 2. ff. de origine. Iu.
numero. 6. ſed cum alendi onus
ex ſanguinis charitate deſcen-
dat inter patrem & filiũ, quod
olim

olim manu Regia alter ab altero conſequebatur, iam nunc officio iudicis conſequetur: hanc rationem exiſtimo à iure ductã, potuiſſeq́; induceer vt in hac ſpecie iudicis officio alimenta decernerentur, ſed eam non conſideraſſe Vlpianum. Huius rei
57 depromitur alia ratio ex ijs, quæ tradit Bal.l.dominos.num. 6. C.quod cum eo. quem ſequitur Corneus in.l.fratrer à fratre nume. 2. ea de cauſa Baldus ait ꝙ inter patrem & filium naſcitur naturalis obligatio, non autem ciuilis, quia finis naturalis obligationis eſt ſatisfactio, finis aũt ciuilis obligatiõis eſt iudiciũ quod ius ciuile prohibuit inter patrem & filium. l. lis nulla. ff. de iudicijs. Quòd ſi inter eos aduerſus ſanguinis charitatem iurgia de alimentis naſcantur, iudiciaq́; inſtituantur, quià hoc perrarò fit, ius non conſtitutum eſt.l.in his.ff.de legibus.vnde nec actionem dedit, ſed officio iudicis alter aget aduerſus alterum, quod in locum deffic ientis actionis conceditur. c. final.de officio iudicis Hanc rationem nemo non intelliget de promptam eſſe ex benè fundatis iuris regulis. Sed quia huius rei rationem videtur ſubjcere
58 Vlpianus hic verſ.& cũ ex æquitate. de ea agemus. Ait etenim Vlpianus, ꝙ alimentorum præſtatio eum ex æquitate deſcendat charitateq́; ſanguinis, iudicis officio expediri debet. Hæc tamen ratio in propoſito non concludit. Primò quia nõ ſequitur, lis debet dirimi ex æquo, ergò non expedietur iure actionis, quinimo ex ſola naturali obligatione, ex qua iure ciuili non naſcitur actio. l. iuris gentium. §. igitur nuda. ff. de pact. ſi ex æquo procedatur oritur actio.l.ſi fideiuſſor.§.quædam.ff. mandati vbi Bartolus notat. Idem Bart.l.quintus.ff.eod.titu. eſtq́; receptum pronunciatum vt apparet ex his, quæ traddit Alexa.conſi.41.lib.3.Iaſſon.l. iuris gentium.§. ſed cum nulla numero.11.ff.de pact.Inibiq́; Oroſcius nume. 14. Ex quo deducitur ꝙ ex ea cauſa actio in iure detur, ex qua iudicis oriri officium Vlpianus ait. Secũdò charitas ſanguinis non efficit, vt in hac ſpecie actio nõ oriatur, ſed iudicis officium, quia inter emãcipatum filium & patrem datur actio, vt probatum eſt: & tamen charitatis iura manẽt inter eos, vti Vlpianus teſtatur hic. Item charitas non tantum cõſiſtit inter parentes & liberos, ſed inter fratres & propinquos, Cicero officiorum lib.1. chari parentes, chari liberi, propinqui, familiares: ſed omnes omniũ charitates patria vna complexa eſt: frater autem ſi agit aduerſus fratrem competenti actione experitur.l.8. tiu.11. lib. 1. fori.l. frater à fratre ff. de condi.indeb. l.verum. vbi notant Accurſius
60 & Bart. ff. pro ſoci. ergò nec

Declaratur Vlpiani intẽtio

60 æquitas nec charitas ſanguinis
ſunt in cauſa vt iudicis officio a
limẽta decernãtur, nec Vlpianꝰ
his verbis ſentit in ſpecie hac iu
dicis officiũ oriri, ſed id potius
ꝙ cũ hæc res ex æquitate deſcẽ
dat charitateq́ ſanguinis, ꝙ iu
dex diligẽter inquirat vtrũ iuſtũ
ſit deſiderium alimẽta petentis,
quoniã quando æquitas aliquid
ſuadet, debet iudex diligẽter rẽ
examinare, vt docet idẽ Vlpia
nus.l.vbicunq́.ff.de interroga.a
ctio.& hoc tantũ dicit iure cõſul
tꝰ hic. Ex quibus ipſe colligo Vl
pianũ ſentire in propoſito cõpe
tere officiũ iudicis: quia quãuis
in propoſita ſpecie alimenta de
beãtur naturali iure, nõ tamen
hoc abſolutè & ſine delectu eſt:
plura enim deſiderantur extra
charitatẽ ſanguinis vt iudex def
ferri iubeat alimẽta: ſcilicet an
verè ſit filiꝰ, aut pater, an pauper
an opifex, & id genꝰ alia: vt trad
dit hic Vlpianus: igitur cum ex
eo quod quis petat alimẽta, ꝙ fi
lius, vel pater ſit, nõ debeantur,
ſed ita demũ ſi iudex cognoſcat
an & alia interueniãt, quæ à iure
deſiderãtur: cõſequẽs eſt ꝙ huiuſ
modi res debet expediri iudicis
officio, cũ eius cognitionẽ requi
rat, tex eſt pro hac ſententia ele
gãs in.l.ꝙ ſi minor.§.ex hoc edi
cto.ff.de mino.& hac de cauſa a
limẽta petũtur iudicis officio, vt
Vlpiano placuit, quod ipſe exi
ſtimo ex eiꝰ intẽtiõe deprõptũ.
61 ¶ Hoc autẽ Accurſij propoſitũ
ꝙ ſpeciale ſit in huius legis ſpe
cie, vt filius agat aduerſus patrẽ
in quo caſu nõ ſit locꝰ deciſioni
l.lis nulla.ff. de iud. accipiẽdum
eſt iure ciuili: nã põtificio iure fi
liꝰ agit aduerſus patrẽ ex quacũ
ꝙ cauſa, ex ſententia Ioãnis in. c.
ſi eccleſia.23.q.4.argu. c.quæri
tur.2.q.7. vbi notat ipſe Ioãnes.
Idẽ approbat Ioã. Andr. ſcholio
penu.c.fi.de iud.lib.6.in hac ſen
tẽtia fuit ſpeculator titu.de acto
re. nu.21.in fi. ſequitur Ange.§.
ius autẽ.inſtitu. de patria pote
ſta. Mõtaluus.l.2.&.3. tit.2.par.
3. hãc partẽ deffendit Angel. l.
lis nulla.ff.de iudi.& ibi Paul.ca
ſtrẽ.& ſequitur Iaſſon.l. frater à
fratre.nu.40.ff. decõdi. indeb.
inibiq́ Cacialupꝰ, nu.45.& hãc
affirmat cõmunẽ eſſe ſentẽtiam
Soci.Reg. 244. fallẽ.6.pro quo
adducit.c.nõ eſt vobis. deſpõſa
libus vbi filius experitur aduer
ſus patrẽ propter vxorẽ vi detẽ
tã. Secũdò probatur recepta ſen
tẽtia Bonifacij octaui Pontificis
maximi reſpõſo in.c.fi. de iudi
cijs lib. 6. vbi cõſtituitur latiſsi
ma regula, ꝙ in ſpiritualibus fi
lius familias poteſt agere aduer
ſus patrẽ, vt inibi notãt Domini
cus Frãcus & Gomeſsius.nu.18.
Iaſſ.l.2.§.ꝙ ſi in patris.nu.23. ff.
ſolut matri. Deciꝰ.l.bonorũ.nu
3.C.qui admitti: Alciat.c.cũ cõ
tingat.nu.28.de iur.iurã. Anto.
de petrucia repetione. l. primæ
ff.de iur.iuran.nu.7.hãc opinio
nem cõmunem eſſe teſtatur præ
poſitus in.c.nõ eſt vobis de ſpõ
ſa. Ex hoc themate ꝙ liceat filio
agent

agēri de cauſa ſpirituali experi-
ri aduerſus patrē, colligit Ioan.
Andre.gloſſemate.pe.permiſſū
eſſe iure pontificio filijs familias
agere cōtra parētes. Contrariā
ſententiā doctores primi nomi
nis deffendūt Abb.c.non eſt vo
bis nu.2.deſpōſa.Roma. & ful-
go.l.lis nulla.ff.de iudicijs.Idem
Roma. ſing. 615. idē videtur ap
probare Greg.in.l.2.titu.2.par.
3.eāq; magis probāt Socinꝰ nu.
3.Corraſius nu.34.l.frater à fra
tre.ff.de cōdi.ind. Exquibusnō
immerito dubitari poteſt an cō
traria ſit cōmunis opinio: vt cū
iudicio cōtra Socinū, perpēdit
Illuſtriſſimus dominus Didacus
Couarru. Hiſpanæ gētis gloria
noſtriq; ſæculi decus ac ornamē
tū,(qui ob ſingularē eruditionē
moresq; integerrimos ſummo
præfectus prætorio ſecundū in
Republica locum obtinet poſt
principē)in epithome de matri
monio.2.par.c.7.inprinci.nu.4.
quāuis nullū huius ſententiæ re
tulerit authorē: hæc opinio ſuo
robore munitur, innititur ſanè.
in.l.lis nulla.ff.de iudi.oppoſi-
ta autē cū iuri ciuili aduerſetur
corruet, niſi manifeſtè iure pōti
ficio probetur: eamq; nullo iure
probari cōtēdit Romanus, qui
ait ꝙ. c. nō eſt nō facit Regulā,
quaſi velit textū illū inſua ſpecie
dūtaxat obtinere, vti Fulgoſius
voluit ea ratione, quia vertitur
peccatū, & hac de cauſa poteſt fi
lius agere aduerſus patrē Abb.
63 ſupra, & probat Coraſius. Ex
quo deducitur, ꝙ cū in ſpiritua
libus verſetur animæ cauſa, ra-
tione peccati filius aget aduerſꝰ
patrē: quæ eſt ratio deciſionis.c.
fin.de iud.lib.6. Vnde colligitur
præmōſtrata ratione textus ma
lè ex eo deduxiſſe Ioan. Andre.
ſcholio pe.iure canonico permi
ſſum eſſe filio ꝙ agat aduerſꝰ pa
trē, cū in ſpiritualibusꝰ propter
peccatū hoc indultū ſit, ꝙuis ve
rior hæc ſententia probādaq; ſit,
64 ex gloſſa cōtraria. Miror tñ, &
accuſo prædeceſſorum noſtro-
rū incuriā in percipiēda intētio
ne ſūmi Pōtificis in. c. nō eſt vo *Aduerſus*
bis. Abb. inibi exiſtimat peccati *abbat.*
cauſā agitari, cū nō de ſubſtātia
vinculoq; matrimonij agatur, *Didacus*
ſed de vxore ipſa detēta, quod *Couarru.*
quid aliud eſt, ꝙſi ageretur de fi
lio detēto, pro vtroq; eadē datur
actio: vxorē enim iure mariti vir
petit exhiberi. l. ſi inuita. C. de
nuptijs, filiū iure paterno. l. fi. C.
de lib. homi. exhib. vnde fortè
primæ ſententiæ Authores colle *Interpre-*
gerūt diſcrimē in propoſita ſpe *tationes*
cie inter vtrūq; ius, cum cauſa
ſit ex his, inquibus filius iure ciui
65 li nō agit aduerſus patrem. Ego
autē nō ſic huiꝰ textus deciſionē
inter pretor, ſed exiſtimo. c. nō
eſt vobis id ſtatuere, quod iure ci
uili ſancitū eſt, quo licet filio fa-
milias experiri aduerſus patrē
ſi de his rebus agat, quas patri
non acquirit. tex. celebris in. l.
Imperator. ff. ad treb. Bart. l.
litis. §. fina. ff. de nego. geſt. quod
eſt iure Regio approbatum. l. 2.
titu.

titulo.2.part.3.ſed in.c. non eſt.
agitur de repetēda vxore,ideſt,
de re , quam filius non acquirit
patri,nimirum igitur ſi lis inter
vtrumq; ſit iure canonico per-
miſſa , cum ciuili iure etiam per
mittatur. Ex qua interpretatio
ne deducitur non benè colle-
66 giſſe Abb.in.c.non eſt.notab.2.
ex textu illo filium in ſpiritua-
libus agere aduerſus patrem iu-
re canonico , cum ibi non aga-
tur de re ſubſtantiam matrimo-
nij eneruante , ſed de repeten-
da vxore , quod ad iuriſdictio-
nem ſecularem pertinet magis
ꝗ̃ ad eccleſiaſticam dicta. l.ſi in
vita traddit. Bart.l. quoties. C.
de iudicijs. ſed iudex laicus de
cauſa ſpirituali non cognoſcit.
c tuam.de ordine : cogni. c. per
venerabilem.c.lator.qui filij ſint
leg.ergo cauſa , de qua diſcep-
tatur,non eſt ſpiritualis ſed pro
fana:vnde Abb.notab.3.& ite-
rum. numero. 6. notat vxorem
detentam poſſe repeti implora
to iam ſecularis ꝗ̃ eccleſiaſtici
iudicis officio quod exiſtimat
expreſſe inibi probari , fieriq;
ex vi matrimonij. Mihi autem
67 cum de vinculo Matrimonij nō
diſceptetur,laiciq; ſint iam actor
ꝗ̃ Reus, aliam ob cauſam id fie
ri videtur , nempè quia à rege
Angliæ filiorum vxores detine
bantur,cumq; Angliæ Rex Ro
mani Imperatoris iuriſdictio-
ne ſit liber, ſiue iure belli , ſiue
alio iure. c. cauſam quæ. 2. qui
filij ſint leg. notat Feli.c.cum nō

Aduerſus Abbat.

Nouatratio.

liceat. numero. 11. coluna. 5. de
præſcrip. Abb. in. c. per vene-
rabilem. numer.37. qui filij ſint
leg. non potuerunt Regis filij
in iudicio experiri, querelamq;
aduerſus patrem proponere ni
ſi coram pontifice maximo, cu-
ius imperio ſubeſt.extrauagan-
ti.vnam ſanctam de maiorit. &
obed. hac ex cauſa lis agitatur
in eccleſiaſtico foro ꝗ̃uis in ſæ
culari agitanda eſſet.Abb. in.c.
ſi duobus.de appell.& ibi Feli-
nus.numero.4.

68 ¶ Secundò deducitur veram eſ
ſe ſententiam Bart. in. l. litis. §.
final. ff. de nego. geſt. dicentis
patrem, qui fructuum ſacerdo-
tij filij familias curam geſſit , ra
tionem reddere cogēdum actio
ne negociorum geſtorum pro-
pterea,quia ſacerdotij vſum fru
ctum filius patri non acquirit.
l.ſacro ſanctæ. auth. presbite-
ros.C.de epiſcopi.& cleri. opi-
nionem Bartoli probant alij cō
geſti à Ioanne Luppo in Rubri.
de donatio.inter. §.42. nume.9.
cum ſequē. Xuarez in quæſtio
ne maioratus. numero. 31. Illu-
ſtriſsimus Dominus Couarru.
c.quia nos de teſtamentis.

69 ¶ Tertiò deducitur Vlpiani
ſententiam in.l.2. §. voto. ff. de
pollicitatio. dicentis filios fami
lias aut ſeruos ſine patris Do-
mini vè authoritate voto non
obligari, iure canonico non im
probatam eſſe , vti Innocentio
placuit. in. c. ſcripturæ de vo-
to. inibiq; Abb. numero. 7. &
Tho-

Thomæ. 22. q. 88. articulo. 9. Soto lib. 7. de iuſti. & iure. q. 3. articu. 1. l. 3. titu. 8. part. 1. exploſa opinione Ioannis ſcholio pe nul. in. c. mulier. 32. q. 2. qui ait de rogatũ eſſe dicto. §. voto. cui accedit Roma. ſing. 493. Huius pronunciati ea ratio eſt, quia filius familias aut ſeruus nihil habent, ſed patri dominoq; acquirunt, vt explicant Coraſius l. qui liberos. nume. 6. ff. de ritu nupta. connanus lib. 5. commentariorum. c. 8. num. 6. ne autem damno afficiatur pater, ſi voto obligetur filius, non obligatur: ꝙ ſi votum filius familias poſſit ſoluere patre indemne; voto aſtringetur. Ioann. Imol. c. cum contingat. nume. 41. de iur. iuran. exemplum conſtituitur in perſona filij caſtrenſia aut qua ſi caſtrenſia bona poſsidentis, qui ſi rem deuouerit rem debet
70 ſoluere, vt liberet votum. Angel. in ſumma. verb. votum. 2. q. 5. ſecundum hanc regulam, vt Gregorius ait ſcholio de edad in. l. 3. titulo. 8. part. 1. ſtatuetur de vxoris & Monachi voto, quo non obligantur, ſi ſine dãno mariti aut Monaſterij ſolui non poſsit. c. monacho. 20. q. 4. de vxore eſt. c. manifeſtum. 33. q. 5. de vtroq; eſt. l. 3. titu. 8. par. 1. vbi Gregorius ſecundum ſuperioris regulæ tradditionem interpretatur. Concluſio, quam ex hac lege doctores collegere, ꝙ filius tenetur patrem exhibere, verſaq; vice filiũ pater, cum generalis ſit, aliquibus in caſibus contrahitur, multisq; modis declaratur.

71 Primò hoc in præſenti annotari debet, ꝙ hæc alimenta, quæ implorato iudicis officio præſtantur, repetere non poteſt is, qui ſe ipſum exhibuit. Bart. l. libertis quos. §. manumiſsis. numero. 3. ff. de alimen. & cib. legat. niſi mutuam pecuniam accepiſſet ad alimenta, Illi enim, qui mutuam pecuniam dedit, datur actio aduerſus eum qui alimenta præbere tenebatur. l. final. ff. de in rem verſo. ſequntur Bartoli doctrinam Paulus & reliqui interpretes in. l. diuortio. ff. ſolut matri Alexan. in l. de alimentis. C. de tranſactio. & ibi Iaſſon. colun. fina. Decius numero. 5. idem Alexan. conſi. 26. numer. 6. & conſi. 178. num. 6. & nume. 7. lib. 6. Purpuratus. l. 1. ff de iur. omni. iud. num. 127. Bart. Socinus. conſi. 161. colu. 1. lib. 2. idem Socynus conſil. 57. numer. 38. lib. 3. Carolus Ruynus conſil. 80. numero. 5. lib. 2. Caſaneus conſueiud. Burgundiæ titulo des enfans Rub. 6. §.
72 veſtir. num. 7. Alciat conſi. 267. nume. 5. l. 2. titu. 19. par. 4. quam opinionem locum non habere in Monacho Alexander deffendit in. l. de alimẽtis in fine. C. de trãſactio. qui nõ poteſt agere aduerſus Abbatẽ pro alimẽtis præteritis denegatis, quia obſtat exceptio, dolo facis qui petis quod reſtituturus es. l. dolo. ff. de exceptio

ptio doli, pro alimentis futuris
agere poterit. c. ex parte. de ac
cuſſat.vbi doctores tradidere.
Ex ijs tamen, quæ pro hac par-
te adducit Alexander, apparet
ꝙ ſi mutuam pecuniam mona-
73 chus accepiſſet, vt aleretur, ille
qui dedit, aduerſus Abbatem
aget exemplo eius, qui filio pe-
cuniam mutuam dedit, vt ſe a-
leret. Sed notandum eſt ꝙ in eo
caſu quo alimenta præterita pe
ti poſſunt, quæ iudicis officio
præſtanda erant, iure actionis
petentur. Iaſſon. & Socinus,
quos refert Purpura.l.1.ff. de iu
74 rid.omni.iudi.numer.127. Sed
ſi alimenta ex contractu aut iu-
re legati debeantur, ſemper re-
petere poteſt is, qui ſe aluit. Bal
dus cui reliqui accedunt in.l. de
alimentis. C. de tranſactio. ſe-
quitur Antonius Gomez in.l.
80.Tauri nume.13. Alcia.conſi.
75 .267.numer.5.Decius auth.præ
terea. numer.20.C. vnde vir.&
vxor. & q̃uis multum interſit
iudicis officio alimēta peti poſ-
ſint, an iure actionis, ſi præſta-
ri debeant, omnia porrigenda
ſunt, quæ alimentorum verbo
continentur, de quibus agit.l.
legatis.ff.de alim.cibar.leg.hæc
eſt ſententia Bart. Socini conſi.
161.coluna final.lib.2.Purpura.
l.qui iuriſdictioni præ eſt. num.
28.ff.de iuriſdiction.omni. iud.
76 ¶ Hæc opinio, ꝙ pater tene-
tur alere filium, locum habet in
ſpecie auth. præterea. C. vnde
vir & vxor. vbi ſi matrimonium
ſit absq; dote, diuesq; ſit con-
iux præmoriens, ſuperſtes ve-
rò laboret inopia, ſuccedet ſu-
perſtes in quartam cōiugis præ
defuncti: idem probatur iure
Regio.l.7. titulo. 13. part.6. ſed
q̃uis ſuperſtes ſit pauper ſi pa-
trem habeat diuitem, à quo ali
poſsit, quartam non habebit,
quia in hoc caſu ceſſat ratio le-
gis, cum ille non dicatur inops,
77 qui patrem habet diuitem. Ac-
curſius ſcholio primo in.l. cum
filios. C. qui ætate vel profe. ſe
excuſant.lib.10. hanc ſentētiam
ſingularem eſſe atteſtatur Bald.
in.l.1.coluna.final. C. commun.
de manumiſsio. vbi ait ꝙ æſti-
mum patris eſt æſtimum filij,
idem Bald.l.final. C. de impub.
ſequuntur ibi Alexan. colu. fin.
& Coraſsius. numer. 9. Platea.
l.1.C. de muneribus non conſti.
lib.10. idem Platea in.§.tria one
ra. inſtitu. de excuſa. tutorum.
Fulg. conſi. 92. Iaſſon. l. in ſuis.
nume.15. ff. de liber. & poſthu.
idem Iaſſon.l. Sciendum in prin
cipio. numer. 25. ff. qui ſatiſda.
cogant. Decius conſi. 320. Se-
gura.l. Imperator. folio.66.col.
4.ff. ad trebel. Tiraquellus. l. ſi
vnq̃ in principio. nume.23. C.
de reuocand.donatio.argumen
to.l.in ſuis. ff. de lib. & poſthu.
vbi filius viuo patre dicitur quo
dammodo dominus bonorum
patris. His argumentis addu-
ctus Cumanus in.l. in ſuis. ff. de
lib.& poſthu. & in conſi.141. in
principio, in ea fuit opinione,
vt

vt exiſtimaret, ꝙ in propoſita ſpecie pater alere tenetur, nec præmortui coniugis ſuperſtes quartam habere poſsit, ſequitur Alexan. in auth. præterea. nume.11.C.vnde vir & vxor: tenetur enim pater velit nolit, filio inopi alimenta ſubminiſtrare, vti Vlpianus hic traddidit. Idem approbat Corneus. auth. præterea.inibiq; ſalicet.q.7.Socinus.conſil.30.lib 4. hanc opinionem communiter approbari ateſtatur Decius in auth. præterea.nume.20. in fine, idem affirmat Gregorius in.l.7. titu.13. part.6.

78 ¶ Contrariam ſententiam, vt mulier quartam habeat de bonis viri præmortui, quamuis à diuite patre ali poſsit, deffendit Iaſſon in auth. præterea. C. vnde vir.& vxor.nume.8. cui accedit Decius. nume. 20. argumento auth.præterea.vbi mater ſuccedit vna cum liberis, liberi autem cum ſint diuites, matrem alere tenentur, cogiq; poſſunt, vt decretum eſt: ergo nihil intereſt poſsit mulier alimẽta ab aliquo exigere, vt hac de cauſa repellatur à quarta bonorum mariti: Item vir inops ſuccedit cũ liberis in quartã vxoris diuitis præmortuæ, licet vſum fructum ex bonis filij habere debeat: vt traddit Iaſſ. auth. præterea. nume.11. Item huic ſententiæ fauet ratio legis, ea ſi quidem de cauſa in quartam ſuccedit mulier inops, quia abſurdum eſſet viuo marito in honore habitam mulierẽ eo mortuo paupertatis opprimi vilitate: vnde in honorem ac reuerentiam matrimonij inductum eſt, ꝙ in quartam mulier ſuccedat, vti Iaſſon exiſtimauit in auth. præterea. nume. 9. cui accedit Gregorius ſupra: qui allegat authenticum de exhibẽdis reis.§.quoniam verò.ex quo textu hæc ratio non depromitur, colligitur tamen ex.l.3. titu. 13. part.6. illis verbis (Porende guiſada coſa è derecha es, pues que las aman, y las honran en ſu vida que no finquen deſamparadas à ſu muerte) Sed cum præcipua cauſa propter quam ſuccedit vxor in quartam, eſt paupertas vxoris auth. præterea. illis verbis (coniux autem præmoriens locuples ſit ſuperſtes autem laboret inopia) ne matrimonium dehoneſtetur, ſi vxor ſuperſtes vitæ alimenta cogatur oſtiatim poſtulare, hæc perpendi debet: cum ratio qua lex innititur, ſit quaſi anima ipſius legis. l. adigere. §. quamuis. ff. de iu patro. Si vxor patrem habuerit diuitem à quo ali poſsit, nõ dicetur pauper. Bart. l. non quemadmodum. ff. de lib. agnos. ergò ceſſat cauſa inopiæ, propterquam conceſſum eſt vxori ius ſuccedendi in quartam, nec licet argumentari de alimentis quæ filius diues matri inopi præſtare debet, quia reuerentiæ maternæ ius ciuile hoc indulſit, vt mater vſum

fructum

fructum quartæ capiat ſuo iure nō de manu filij:cū filio proprie tatē ſeruet,ſed cum pater filiam exhibeat, & inopiæ conſulit & honori, ergo locus non eſt de ciſioni authen. præterea. Nec huic opinioni aduerſatur id, quod traddit Iaſſon Auth.præterea.nume.1. ꝙ patri inopidatur quarta, quamuis vſum fructum bonorum filij habeat:quia hæc ſentētia iure nō probatur, ſatisq; dicitur de ſuo ſibi valere alimēta ſubmineſtrare vxor, quæ patrem habet, à quo alatur:cum ſuccedere debeat in paternas opes, in hoc caſu non remanet omni auxilio deſtituta vxor,cui lex Regia cōſulit,cum patrem habeat. argumento.l.1. C.quando Impera. inter pupi. & vidu.vbi miſera perſona dicitur ille, qui patrem non ha-
80 bet,ſed qui habet non ita. Item hæc ſententia locū habet in perſona filij naturalis,quē pater exhibere tenetur, qua de re traddemus in.§.idem reſcripſit infra iſta lege.Hic autem tractare neceſſum eſt, quis ſit filius naturalis,& plura diſiderari Authoreſt Azo,in ſumma. C.de naturalibus lib. Primò id requiritur, ꝙ vna ſit concubina nō plures, c.is qui non habet.c.Chriſtiano 34.diſtin. Secundò ꝙ inter eos matrimonium conſtare poſsit Auth.de inceſtis nuptijs.§.dubitatum itaq; col.3. Tertiò ꝙ in domo viri concubina moretur, Quarto ꝙ in ſchemate vxo-

Qui ſint filij naturales.

Aduerſus abbat.

ris auth.quibus mod. nat.effici. ſui.§.palam.colu.7. traddit ſpecula.titu.de ſucceſsio. abinteſtato.nume.17.ſequitur Ripa.l. ex facto.§.ſi quis Rogatus.num.4. ff.ad treb.Gregor. ſcholio pen. l.2.titul.14.part.4. approbatur hoc iure Regio.l.5.titul.19.par. 4. traddit Dominus Couarru. in epitome de matrimonio. 2.
81 parte.c.4.§.4.nume.2.qui ait iure pontificio eum dici filium naturalem,qui his parentibus procreatus ſit, qui tempore quo genitus natus vē fuit,matrimoniū contrahere poterant: argumento.c. innotuit.de electione &.c. tanta. qui filij ſint leg. & hoc ipſum conſuetudine eſſe receptum aſſerit Abb.c. per venerabilem. ſuper glo. verſiculo non naturalibus.& hoc apud Hiſpanos ſeruatum diu fuiſſe atteſtatur Xuarez.l.1.titul.6.lib.3.fori verſ. hoc ſuppoſito. quæ conſuetudo lege Regia Taurina approbata eſt, vti Dominus Co-
82 uarrub. ait. Sed ipſe noto hæc non procedere ſecundum iuris Regulas, nec enim iure canonico is filius naturalis eſt, qui ab illis parentibus eſt procreatus, qui matrimonium contrahere poterant,nec contraria ſententia de promitur ex. c. in notuit de electione.vbi electio eius qui à ſoluto & ſoluta natus erat irrita declaratur,quāuis electus, vt Papa iuris vincula laxaret, quib9 illigitimē nati9 in epiſcoporū ordinē eligi prohibetur,allegaſ

ſet,

ſet ꝙ ex parentibus lege matri-
monij ſolutis procreatus fuiſſet,
vt parentum crimen aliqua ex
parte deleret. Ex his autem quo
pacto depromi poſsit, vt is na-
turalis filius dicatur, ipſe non vi
deo. Nec ex. c. tanta. hæc opinio
deducitur, vbi generaliter trad
ditur: ꝙ matrimonio legitimi ef
ficiuntur ij, qui ante illegitimi
erãt. Iure ciuili ij ſoli, qui natu-
rales erant, legitimi efficieban-
tur cõtracto inter parentes ma
trimonio. §. aliquando inſtitu.
de nupt. §. 1. inſtitu. de hære. quæ
ab inteſta. deffe. Bart. l. in concu
S3 binatu. §. 1. ff. de concub. ius au-
tem canonicum fauore matri-
monij introduxit vt legitimi ef-
ficiantur vulgò concepti nati ex
parentibus lege coniugij ſolu-
tis. c. tanta qui filij ſint legit. Bal.
l. eam quam col. 6. C. de fidei co-
miſsis, ſequitur Gregor. ſcholio
ſe caſa in fine, in. l. 1. tit. 13. par. 4
S4 Abb. poſt Ioann. Andre. in. c.
tanta. nu. 14. quamuis nec natu-
rales ſint, ſed ſpurij, cum illi qui
procreati ſunt extra cauſam cõ
cubinatus ſpurij ſint Barr. l. ſi
gener. ff. de his quibus vt indi-
gnis. Bernar. ſcholio fi. in. c. tan
ta. vbi Vincentius ait, ꝙ filius
natus ex ſoluto & ſoluta iure põ
tificio non eſt naturalis ſed ſpu
rius, ille autem qui natus eſt ex
concubina dicitur naturalis ſim
pliciter, quod verbum dicit eſſe
notandum, quia non ſolet alle-
gari per canoniſtas Abb. in. c.
per venerabilem. nume. 31. pro-
pterea quia iure ciuili naturales
tantum efficiebantur legitimi
matrimonio inter parentes con
tracto, iure verò canonico vul-
gò concepti, qui non eſſent nati
ex concubina, dummodò pa-
rentes eo tempore quo nati ge-
niti vè fuere matrimonium iu-
ſtè contrahere poſſent, commu
ni cõſuetudine hominum ac er-
rore dicebantur naturales, cum
S5 id iure canonico cautum nõ eſ-
ſet. vnde ſcripſit Ioann. Andre.
in additione ſpeculat. titu. qui
filij ſint leg. in princi. ꝙ quam
uis ex cõmuni vſu loquendi na-
ti ex ſoluto & ſoluta dicantur
naturales, propriè ij naturales
ſunt, qui ex vnica concubina
domi retenta in ſchemate vxo
ris, cum qua iuſtè matrimoniũ
conſtare poterat, nati fuere. Se-
quitur Xuarez. ſupra. Anto.
Gomez. l. 11. Tauri. & hoc di-
cit eſſe bene notandum Abb. in
c. per venerabilem. numero. 31.
qui filij ſint legit. propter ſtatu-
ta loquentia de filijs naturali-
bus, quæ locum tantum habent
in ijs, qui propriè naturales
ſunt, ideſt nati ex cõcubina vni
ca domi retenta in figura vxo-
ris, cum qua matrimonium con
ſtare poteſt, non autem nati ex
ſoluto & ſoluta, quæ concubi-
na non ſit, vel vnica non ſit, aut
domi non retenta. At quia ſim
plex fornicatio lege diuina dã-
natur. clem. ad noſtrum de hæ-
ret. c. dicat aliquis. c. meretricis.
32. q. 4. concubinatus eſt iure
cano-

canonico reprobatus. c. nemo.
32.q.4.traddit Abb.c.per vene
rabilem nu. 31. cui plures acce-
dunt,quos aggregat Coſta. in.l.
cum tale.§. ſi arbitratu. ff. de cō
di.& demonſtratio.ampliatiōe.
3.nu.4.tex.in prin.titu.14. par.
4.Item iure ciuili recentiori cō-
cubinatus improbatur,quia pec
catū eſt.c.1. de filijs natis ex ma-
trimonio ad morga. contracto.
cuius argumēto hæc ſcripſit Ri
pa.l ſi vnq;. C.de reuoc. dona-
tio.nu.74.Iure autem Regio nō
ſolum concubinatus improba-
tur, ſed punitur.c.47. correcto
rum vbi traddit Abiles ſcholio.
ò caſado.nu.6. ex quibus appa-
ret raros eſſe filios naturales, vt
cum iudicio ſcripſit Oldraldus
87 conſi.196. ſequitur Paleotus de
nothis ſpurijsq; filijs. c.12. nu.3.
Ioannes Oroſcius in.l. vulgò cō
cepti.nu.2.ff.de ſtatu homi. Tel
lius in.l.15. Tauri. num.1.hac de
cauſa ꝙ rari aut nulli erant filij
naturales cōdita fuit lex.11.Tau
ri:qua diffinitum eſt,eum eſſe fi-
lium naturalem,qui natus eſt ex
ſoluto & ſoluta,qui conceptio-
nis natiuitatis vè tempore iuſtè
ſine diſpenſatione,Sūmiq; pon
tificis beneficio contrahere po-
terant matrimonium: ꝗuis vni
ca concubina non ſit,nec Domi
retenta,quæ omnia lex non rep
pelleret, ſi conſuetudine intro-
ductum eſſet, vt ij naturales di-
88 cerentur. Hæc inferētur ad mul
ta,& primò ad eos qui ante con
ditam legem Tauri ex ſoluto
& ſoluta procreati fuere,ij enim
quamuis rari reperiantur ob lō
gum temporis interualum, ex
ijs tamen multi progeniti ſunt,
quorum cauſam hæc res tangit.
Vtrum ij qui originem ducunt
ex ijs, qui ex patre nobili ma-
treq; ingenua coniugij lege ſo-
lutis ante legem Taurinam nati
ſunt, maiorum nobilitate frui
debeant, an verò ignobiles ſint
cenſendi:iure enim Regio filius
naturalis patris honeſtatur no-
bilitate.l.1.titu.11.par.7. ſed hos
nobilitate maiorum frui nō poſ
ſe,inde colligitur,ꝙ propriè na
tus ex ſoluto & ſoluta quæ vni-
ca concubina non eſt, non ſit fi
lius naturalis,in quo locum non
habet lex municipalis de natu-
ralibus agens, vt ſcripſit Abb.
c.per venerabilem nu.31.cætera
namq; quæ neceſſaria erant iu-
re ciuili vt naturalis filius eſſet,
non poterant adeſſe iure cano-
nico concubinatū reprobante.
Nec obſtat ꝙ lege Regia Tau-
rina is ſit naturalis filius, qui ex
ſoluto & ſoluta natus ſit, hæc
enim lex in his, qui poſt condi-
tam legem nati ſunt, locum ha-
bebit,non ijs,qui ante legē ſunt
procreati argumento.l. leges &
cōſtitutiones.C.de legibus. Vn
de illi,qui ex ijs originem ducūt
ignobiles ſunt.Sed opinio con-
traria verior ac probabilior eſt
vt maiorum nobilitate honeſtē-
tur ij, qui originem ducunt ex
ijs, qui antequam condita lex
Regia eſſet,ex patri nobili inge
nuaq;

nuaꝗ matre coniugij lege ſolu-
tus, qui iuſtè matrimonium con
trahere poterant, geniti pro-
creatiꝗ ſunt, quia.l.11. Tauri tra
hi debet ad negocia præterita,
ſicut & leges reliquæ Taurinæ,
vt Regia lege cautum eſt.l.6.tit.
delas leyes lib.6. nouæ compila
tionis: quæ Hiſpali à Regina Ioã
na condita eſt Anno à Chriſto
nato milleſsimo quinquageſsi-
mo vndecimo, quarum legũ be-
neficio is, qui ſpurius vulgò vè
conceptus propriè erat, natali-
bus reſtituitur, ac naturalis iudi
catur, vnde fit vt ſi agatur de
quaſi poſſeſsione nobilitatis, is
teneatur probare nobilem eſſe
patrem, ſeꝗ ab eo genitum, qui
conceptionis tempore aut nati
uitatis lege coniugij cõgredi po
terat. Item filium paterna nobi-
litate potitum poſt leges Regias
conditas: ſcilicet.l.11. Tauri:
& l. 6. titu. de las leyes lib.2. no
uæ compil. quibus ille, qui vul-
gò conceptus ſpuriusꝗ propriè
natus fuit, natalibus reſtitu-
tus eſt: & naturalis filius iudica
tur. Quaſi poſſeſsio autẽ in qua
fuit conferendi in tributa, ante
quam reſtitutus fuerit, non eſt
in cõſideratione, nec eius eſt ha
benda ratio. Tex.l. finali. ff. de
natali. reſtitu. traddit Mẽchaca
de ſuceſsionum creatione lib.3.
§.30.nu.292. quia nobilitate pa
terna potiri nõ poterat, niſi ille
qui propriè naturalis fuit, ideſt
natus ex vnica cõcubina Domi
retenta in ſchemate vxoris, quæ
legitima vxor eſſe poterat. l. 1.
titu.11.par.7. illis verbis (ò ami-
ga que tẽga conocidamene por
ſuya) vbi annotauit Gregorius
89 ſcholio penul. Item naturalis fi-
lius is eſt, (vt vim ac poteſtatem
legis Regiæ Taurinæ teneamꝰ)
qui ex clerico prima tonſura in-
ſignito ſacerdotium ſiue benefi
cium habente, & ea quæ innu-
pta ſit, genitus eſt: quam pater
iuſtè in matrimonium ſibi copu
lare poterat. Hæc fuit ſententia
Gregorij ſcholio. ſeca ſaſe in.l.1.
titu.13.par.4. traddit doctè Tel
90 lius in.l.9. Tauri. nu.35. Nec res
hæc hodierno die dubitationẽ
habet. Item cum milites Diui Ia
cobi Ordiniſꝗ Ciſtercienſis
Romani Pontificis Indulgentia
ac diſpenſatione iuſtè matrimo
nio copulantur, filij ex his pro-
creati naturales erunt, ſi ſolutus
lege cõiugij pater inuptaꝗ ma-
ter ſit, nec vllo cognationis affi-
nitatiſꝗ vinculo aſtringantur:
in his enim locum habẽt verba
& ſententia.l.11. Tauri: cum mi-
litibus crucigeris matrimoniũ
contrahere liceat ſummi Ponti
ficis beneficio, nec ſit neceſſaria
noua diſpenſatio. Item non licet
eam habere concubinam, quæ
intra quartum affinitatis gra-
dum cõtinetur.l.2.titu.14.par.4
quæ lex locum habet, quando
affinitas ex matrimonio deſcen
dit, vnde ſi quis cum puella con
grediatur nulla fide matrimonij
qui puellæ cognatam vxorẽ ha-
buit, ſi quarto cognationis gra-

du fœminæ interſe aſtrictæ ſint, natus ex hoc congreſſu non eſt naturalis, quia cum hac pater iu ſtum nõ poterat contrahere ma trimonium ſine diſpenſatione. c.1. de conſangui. & affi. Sed ſi extra legem cõiugij corpus quis miſceat cum duabus, quæ ter tio cognationis gradu aſtringã tur, ex hoc congreſſu filius pro creatus naturalis erit, cum ex illicito coitu nata affinitas vltra tertium gradum hodiè vires nõ extendat, vt ſtatuit Concilium Tridentinum ſeſsione.24. c. 4. vnde cum vxorem ducere iuſtè poſsit quamlibet earum, natus filius naturalis erit ex deciſione
92 l. 11. Tauri. Item ſi quis matro nã adulterauerit, cum qua mor tuo marito coierit, ex eoq; con greſſu filius genitus ſit: vtrũ hic naturalis ſit quæri ſolet. In quo articulo diſtinguendum eſſe exi ſtimo, an in mortem viri alteru ter eorum ſit machinatus, q; ſi machinatus ſit, filius non eſt na turalis, quia matrimonium pa rentes contrahere ſine Maximi Pontificis diſpenſatione nõ po terant. c. ſi quis viuente. 31. q. 1. idemq; eſt, ſi fidem ei dederit ſe eam ducturum in vxorem, ſi vir eius moriatur, aut eo viuo eam duxerit. c. 1. c. cum haberet. c. fi. de eo qui duxit in matri. quam polluit per adulterium. q; ſi hæc acta non ſint, ſed nulla fide con iugij eam adulterauit, & marito mortuo cungreſsi ſunt, filius ex hoc congreſſu genitus naturalis eſt, quia parentes ſine Romani Pontificis indulgentia iuſti con iuges eſſe potuerũt. c. ſuper hoc. c. ſignificaſti: de eo qui duxit in matrimonium quam polluit. Nec huic opinioni obſtat. c. tan ta. qui filij ſint legit. quia agit quando filius natus eſt ex adul terio, qui non efficitur legiti mus contracto inter parẽtes ma trimonio: nos agimus quando exſoluto & ſoluta procreatus eſt filius, ſed pater matrem adul terauerat, ex coitu autem adul terino filius nõ eſt genitus, quia in hoc caſu poterant parentes iuſti coniuges eſſe, cum alteru ter eorum machinatns non ſit in mortem viri, nec ſcienter eo viuo fidem ſibi præſtiterint con iugij, nec matrimonium de fa cto contraxerint, vt ſatis appa ret ex deciſione. l. 11. Tauri. Item
93 quæri ſolet an is naturalis filius ſit, qui natus eſt ex parentibus lege cõiugij ſolutis, ſed quorum alter ſimpliciter Deo vouerat caſtitatem, aut ſe monaſterium ingreſſurum, & ſpurium filium eſſe inde colligitur, q; is qui vo tum vouerat ſine Pontificis Ma ximi diſpenſatione matrimo nium contrahere non poterat. c. conſuluit. c. Rurſus ne clerici, vel vouentes. c. vni. de voto lib. 6. at vt notaturalis filius ſit, re quiritur q; parentes eius tem pore conceptionis vel natiuita tis iuſtè nubere poſſent. l. 11. Tau ri ſed qui votum vouit, iuſtè nu bere non poteſt, ergò filius non

iudicabitur naturalis. Contrariam ſententiam veriorem eſſe exiſtimo, vt is filius naturalis ſit ſecūdum deciſionem legis Tauri: vbi requiritur vt filius ſit naturalis, ꝙ parentes iuſtè potuerint matrimonium contrahere. Sed illud matrimonium iniuſtè contractum dicitur, quod lege prohibente contrahitur, ita vt diſſolui debeat. c. porrò in fine de diuortijs matrimonium autem ab eo contractum, qui ſe caſtè victurum Deo vouerat, aut ſe monaſterium ingreſſurum, non diſſoluitur. c. conſuluit. c. rurſus qui clerici vel voue. ergò iuſtè dicitur contractum; quod apertè probatur in l. 5. titu. 19. par. 4. ex qua videtur deducta lex vndecima Tauri, quæ vno verbo (iuſta mente) comprehendit plura, quibus dicta lex. 5. parti. vtitur ibi (eſſo meſmo es de los que nacen de las mugeres, que tienen los homes por amigas manifieſtamente: como en lugar de mugeres: non auiendo entrellos embargo de parenteſco, o de orden de religion, o de caſamiento) qua lege docemur eum eſſe filium naturalem qui procreatus eſt ex ijs parentibus, qui lege coniugij ſoluti ſunt, ſacri ordinis & cognationis: ij enim iuſtè matrimonium contrahunt, quia lex de eo impedimento agit, quod diſſoluit contractum matrimonium: ergò in propoſita ſpecie cum matrimonium diſſolui non debeat, filius ex hoc congreſſu genitus naturalis eſt cenſendus, eique etiam iure ciuili alimenta præſtanda ſunt: vt dicemus in. §. Idem reſcripſit.

SVMMA EORVM QVAE CONTINENTVR,

in. §. ſed vtrum.

Filius, etiam ſi non ſit in poteſtate, tenetur alere patrem. nu. 1.

Patrem bannitum filius tenetur alere, & vxor maritum bannitum. nu. 2. 3.

Deportato & in metallum damnato alimenta relinqui poſſunt, & huius rationes redduntur. nu. 4. 5.

Alimenta in publicationem bonorum non rediguntur, nu. 6.

Deportatus reſtitutus nõ recuperat ea, quæ tempore banni non acquiſiuit. nu. 7.

Damnatus in metallum & reſtitutus recuperat alimenta, quæ non perceperat tẽpore quo erat ſeruus pænæ, nu. 8.

Reſtitutio iuſtitiæ quid conferat, & quid reſtitutio gratiæ & noua interpretatio auth. idem eſt de Neſtorianis. C. de hære. nu. 9. vſq; ad. 13.

Patrem bannitum propter turbatã pacem filius alere non tenetur, nu. 14.

Patris bona ſi publicentur reſeruata parte filijs, filij non tenentur alere patrem ex parte, quæ ad eos peruenit. nu. 15.

Patrem læſæ Maieſtatis reum filius alere non tenetur, nu. 16.

Patrem Hoſtem patriæ filius alere non cogitur, nu. 17.

Criminis reo qui præſtat alimenta puniendus eſt, nu. 18.

Delinquens an conſentiat pænæ legali, & quæ obligatio naſcatur ex maleficio, & noua interpretatio l. Imperatores. ff. de iure fiſci. nu. 19. vſq; ad. 22.

Nemo poteſt pro alio fide iubere vt corporali pæna teneatur, nu. 23.

Damnatus in metallum vltimo ve ſuplicio an poſſit à carcere fugere pænamq; vitare, nu. 24. 25.

Damnatus in metallum, quia ſeruus eſt pænæ, non fruitur immunitate eccleſiæ, & quando quiſpiam efficiatur ſeruus pænæ. nu. 26. 27.

Sententia ſi pecuniariam pœnam aut operas corporales inferat, damnatus à carcere fugere poterit, ſecus ſi ſanguinis pænam ſententia inferat. nu. 28.

Sed vtrum eos tantum liberos qui ſunt in poteſtate, cogatur quis exhibere.: an verò etiam emancipatos, vel exalia cauſa ſui iuris conſtitutos videndum eſt: & magis puto etiam ſi non ſint liberi in poteſtate, alendos à parentibus; & vice mutua alere parentes debere.

1 EX HOC.§.
colligitur, filios
etiam ſinon ſint
in poteſtate alē-
dos à parētibus,
& vice mutua a-
lere parentes debere. hæc ſen-
tentia fulcitur ex.l. legatum. ff.
de cap. diminut.tradit Cagno
lus in.l. vñi. C. quando non pe-
2 ten.partes. nu.25. Huic ſenten-
tiæ opponit Bart.l. ſiue contra.
§. quia Plautianum. ſupra eod
vbi apparet ſenatus conſultum
Plautianum locum non habere
niſi partus ſit in poteſtate eius,
quo cum agatur de partu agno-
ſcendo. Soluit Bartolus de alio
remedio hic agi: quæ ſententia
vera eſt, cum in hac lege nō aga
tur departu agnoſcendo, ſed de
liberis alendis atq; parentibus.
3 Bartolus hic quærit, vtrum pa-
trem bannitum filius alere coga
tur, & cogendum eſſe ait per.l.
mutus.§.manente.ff. de iure do
tium.& Auth.de inceſtis nuptijs
§. ſi verò cōtigerit. col. 2. Harū
legum argumento in hac ſenten
tia fuit ſpeculator. titu. de dote
poſt diuortiū reſtituenda.§. for
matis.num.20.ſequitur Bart.l.ſi
conſtante.nu.22.ff.ſolu.mat.Ri
pa ibi num.47.Ferrara in.§.ſed
naturalia inſtitutis.deiure natu.
Ioān.Hānib. repetitione.l. poſt
cōtractum.ff. de donat. nu.266.
qui hāc ſententiā exiſtimāt obti
nere in perſona vxoris, quæ virū
bannitum etiā alere tenetur, vti
Bartolus ait in.l.ſi cōſtāte.nu.22
ſupraſcriptiq; doctores annota
rūt. Huic opinioni accedit Ripa
in.l.ſi cōſtante. nu.47. Cæpola
cōſi.48. nu.12. Palat. Rubus in.
Rubri.de donat.inter virum &
vxorē.§.20.hāc ſentētiam multi
approbāt, quos in vnum cōtulit
Petrus Dueñas in regul.68.limi
4 tatiōe.10.Nec mirū hoc eſt, quia
deportato & in metallum dāna
to alimenta legari poſſunt, eſt
enim alimētorum capax qui le-
gati in capax eſt.l.ſeruos ad cu-
ſtodiā tēpli.ff. de alimen.& cib.
leg.vbi notat Bart.nu.1.per tex.
in.l.is cui.ff.de alimen. & cib.le
ga.ſequitur Angel.de gābelioni
bus in tractatu de teſta.glo. 45.
nu.10.Robertus Marāta in. l. is
poteſt nu.114.ff.de acqui.hæred.
per tex.in.l.ſi in metallum.ff.de
his quæ pro nō ſcriptis habētur
qui propterea hoc fieri ait: quià
alimēta ſunt iuris naturalis, cu-
ius eſt capax deportatus. Eſt &

alia cauſa propterquam relin-
qui poſſunt alimenta deporta-
to, quia alimentorum legatum
iudicis officio petitur, vt proba
tur à cõiugatis in.l.penul.§.illo.
coniuncta.l.ſeruus. C.de neceſ-
ſa.ſeru.hære. inſti.l. ſeruo alie-
no.§.ſi poſt.ff. de leg.1.l. ex par
te.§.ſeruæ.ff.fami.hærciſcundæ
vbi legatum non valuit, & ta-
men iudicis officio (quod obli-
gationem non ſupponit.l. qui
per colluſionem.§. præiij ſorte.
ff.de actio empt.)hæres cogitur
præſtare legatum.l. hæreditas.
ff. de peti. hæred.l. quintus. ff.
de annuis legat. Item alia ratio-
ne hoc fit, quia legatum alimen-
torum dicitur naturalem habe-
re præſtationem, quam ob cau-
ſam iure ciuili non infringitur.
l.eas obligationes. ff.de cap.di-
minu. Quartò alia ratione hoc
introductum eſt, quia legatum
alimentorum exorbitat ab alijs
legatis, quia dicitur conſiſtere
in facto.l.legatum.ff. de cap.di-
mi: ſed ea quæ ſunt facti, nulla
iuris conſtitutione mutari poſ-
ſunt.l.denique. ff. exquibus cau-
ſis maio.l.1.§. ſi vir. ff. acqui.
poſſ. l. imbello. §. facta. ff. de
capti.l.librorum.§.quod tamen
caſsius. ff. de leg. 3.l. ſi victum.
ff.de reb. dub. hæc traddit Cu-
5 manus.conſi.35. Aliam rationẽ
huic ſententiæ reddit Felinus in
c.qualiter & quando.2.de accuſ
ſa.nu.28.qui ait propterea dam
nato in metallum vel in perpe-
tuos carceres relinqui poſſe ali-

Dominus Iacobus ſeptimancẽſis.

menta, quia alimenta capit na-
tura non perſona, quia in metel
lum damnatus non cenſetur eſ-
ſe perſona, ſed quidam eſuriens
6 argumento.c. non ſatis.c. paſce
fame morientem.86.diſtinctio-
ne: hinc fit, quod alimenta in publi
cationem bonorum non redigã
tur.l.legatum.ff.de cap.diminu-
tione, ratio huius ſententiæ eſt,
quia alimenta cohærent perſo-
næ, traddit Philippus Corneus
conſi.204.lib.4. ſequitur Domi
nus Iacobus ſeptimancenſis cõ
ciuis noſter vir multarum reum
cognitione clarus epiſcopus Pa
ſcenſis meritiſsimus in lib.inſti-
tu.catholicarum.c.9. nume.114.
Nec ſanè fraudandus eſt quiſ-
quam quotidianis alimentis.l.fi.
C.qui bonis cedere poſſunt.l.pe
nul. ff. de capitis diminutione,
traddit Lucanus in tracta. de
preuileg.fiſci.§.de publicatione
bonorum nu.5.Dominus Iaco-
bus ſeptimancenſsis dicto. nu.
114.atque hinc fit, vt in metallum
damnato alimenta relinquãtur.
7 Alciat. in. l. nihil aliud in fin.ff.
de verb. ſignifi. vnde quamuis
banniti bona publicentur.l. bo
na fides.ff. depoſiti.l.ſi in metal-
lum.ff. de his quæ pro non ſcri-
ptis habentur atque hac de cau-
ſa priuetur iure acquirendi v-
ſum fructum bonorum filij, ſi
principis indulgentia reſtitu-
tus ſit, & tempore intermedio
filius acquirat res aliquas, non
recuperat pater vſum fructum.
l.final.§.1. C.de ſenten.paſſ. vbi
reſti

reſtitutio nõ dat ea, quæ depor-
tatus tempore banni non acqui
ſiuit. notat Bart. in auth exci-
pitur in principio. numero. 1. C.
de bonis quæ lib. hanc ſenten-
tiam ſcriptores approbant, vt
colligitur ex Ioanne Luppo in
rubrica de donatio inter virum
8 & vxor. §. 42. numero. 14. In le
gato autem alimentorum diuer
ſa regula conſtituitur, quia in
metallum damnatus & reſtitu-
tus recuperat alimenta, quæ
non perceperat tempore quo
erat ſeruus pœnæ. l. is cui. ff. de
alimentis & cib. leg. vbi notat.
Bartolus poſt Accurſium, qui
ait hoc fauore alimentorum per
miſſum eſſe, quia ſine alimentis
viuere homo non poteſt, pa-
rum ꝙ prodeſſet indulgentia
Principis, ſi alimenta non de-
9 berentur. Cum hæc ſit captio ſi
ue limitatio quædam iuris com
munis, quo cautum eſt, eum,
cui princeps indulſit, non re-
cuperare fructus, qui ſuis ex re-
bus ante reſtitutionem perce-
pti fuere, explicabimus hac de
cauſa quid reſtitutio conferat,
quæ principis indulgentia fit,
quam noſtri reſtitutionem gra-
tiæ vocant, quid item conferat
ea, quæ à iure conceditur, quam
noſtri iuſtitiæ reſtitutionem di-
10 xere. Exemplum conſtituitur
in perſona minoris, cui ſi aduer
ſus alienationem ſuccurratur,
res minori reddenda erit cum
fructibus. l. ꝙ ſi minor. §. reſti-
tutio. ff. de minorib. l. videamus
2. §. in Fauiana. ff. de vſuris. l. 1.
C ſi maior factus aliena. ratam.
habue. quam legem in propo-
ſito dixit ſingularem eſſe & vul-
gò ignoratam Coſta in. l. Gal-
lus in. §. & quid ſi tantum. 2. par
te numero. 71. ff. de lib. & po-
ſthu. quarum legum argumẽtò
hanc ſententiam crebrius rece-
ptam eſſe atteſtatur illuſtriſsi-
mus Dominus Couarru. lib. 1.
variarum reſolut. c. 3. in princi
pio. quam Bernardus approbà
uerat ſcholio, ſufficere in. c. ad
noſtram. de rebus eccle. cui ac-
cedit Coſta in numero. 71. Ca-
rolus Ryunus conſil. 26. numer.
34. lib. 3. idem Ruynus conſi. 53.
numero. 13. lib. 5. Pinelus in. l.
2. C. de reſcenden. venditione.
2. parte. c. 4. numero. 4. qui in
numero. 5. in vnum plures do-
ctores colligit qui in propoſito
meminere. l. 1. C. ſi maior factus.
Si autem reſtitutio fiat indulgẽ
11 tia Principis, hæc enim reſtitu-
tio gratiæ dicitur, in quo caſu
quamuis reſtitutus bona reci-
piat, non tamen fructus perce-
ptos ante reſtitutionem. Authẽ.
idem eſt de Neſtorianis. C. de
hæret. quam legem pro hac ſen
tentia dixit ſolennem Iaſſon in
l. Gallus. §. & quid ſi tantum. ff.
de lib. & poſth. nume. 64. Bal.
Angel. Ioann. Imol. & Cuma.
Alex. Aret. inibi: dicit legem
ſingularem in propoſito Ro-
manus. l. ius iurandum quod ex
conuentione. §. procurator. ff.
de iur. iuran. argumento prædi

ctæ auth. Idem. Hanc opinionem communiter eſſe receptam atteſtatur bis terq́ Iaſſon in dicto.§. & quid ſi tantum num.66 & Dominus Couarru.lib.1. varia.reſolut. c.3. nume.15. qui ait pro hac parte eſſe textum illum elegantem,hanc ſententiam crebrius approbatam eſſe traddit Coſta in prædicto. §. & quid ſi tantum.2.parte nume.74. Pinelus in præcitato. c.4. nume. 20. Anto. Gomez de delictis. c. 13. nume.39. Boſsius de remedijs iuſtitiæ contra ſententiam. nu. 8. Menochius de Arbitrijs iudicū q.70.lib.1.& Auth.idem eſt pro hac parte dixit eſſe textum ſingularem Caſſaneus conſilio. 12. nume. 6. qui ait, ꝙ illius textus authoritate effectū eſt,vt nullus huic ſententiæ contradicat excepto Iaſſone præcitato.nu. 66. qui rationes adducit, quibus innititur vt prædictam ſentētiam reffellat. Sed argumentis Caſſanei & rationibus reſpondent Neotherici, vt Coſta traddit prædicto. numero.74. ſed ante Iaſſonem cōmunem opinionem improbauit Nellus in tractatu bannitorum.1.part.3. temporis nu.7.qui ait ita iudicatumfuiſſe, vt ille qui principis indulgentia reſtitutus eſt fructus reciperet.

12 *Noua interpretatio.* Ego autem noto textum in Auth. idem eſt de Neſtorianis, quamuis in huius ſententiæ partes adducatur, nihil tamen minus probare quam eam opinionem, in cuius fauorem adducitur:non enim agiturin auth.idē eſt de Neſtorianis. de reſtitutione gratiæ vt malè ſcriptores exiſtimarunt:quinimò agitur de reſtitutione iuſtitiæ, quæ ſententia inde apertè colligitur, ꝙ reſtitutio in ſpecie auth. idem eſt, fiat legis beneficio, ſed vt reſtitutio dicatur gratiæ ex principis indulgentia & beneficio defluere debet exmeraq́ ipſius liberalitate.l.2.ff. de ſent. paſsis.

Nec huic opinioni obſtabit ſi quis dixerit,poſſe hanc dequa agit. Auth.idem eſt, reſtitutionem gratiæ dici inſpecto tempore, quo princeps tulit conſtitutionem prædictæ Authēticæ: quià huic argumento ipſe reſpōderem quod eadem ratione reſtitutio,quæ minoribus indulta eſt,poſsit appellari gratioſa, cū à principe conceſſa ſit ex mera gratia legem condentis, quam opinionem non frangitrecepta doctorum ſententia exiſtimantium legis prouidentia ex iuſta cauſa reſtitutum recuperare fructus ante indultam reſtitutionem perceptos, quia hæc recepta ſententia locum habet, quā doreſtitutio fit ex cauſa quæ inerat à principio, exempli loco ſit reſtitutio,quæ minoribus circumuentis conceditur,propterea enim minori ſuccurritur, quia læſus fuit tempore contractus ex eo, ꝙ quid fecerit, prætermiſſet it vē, ex quo damnum patiatur. l. 1. §. reſtitutio. ff. de minorib.non tamen obtinet cō

munis ſententia ſi ex noua cauſa reſtitutio à lege ipſa conceſſa ſit, vt in ſpecie prædictæ auth. Idem eſt de Neſtorianis: vbi reſtitutio conceſſa fuit hæreticis, quia ad ortodoxam fidem conuerſi fuere: ibi etenim ob eam cauſam, quia conuerſi ſunt, reſtituti fuere: in ſimili ſpecie facti reſtitutione conceſſa fructus is nō capiet, qui reſtitutus fuerit niſi à die cauſæ ſuperuenientis, hæc eſt mens ac intentio deciſionis prædictæ Authenticæ, cuius interpretationis ea ratio eſt, quia reſtitutio nō trahitur retrò, quā do hodiè incipit competere, ſed tantum valet ex nunc traddit Tiraquell. de iure primo genio rum.q.34.nu.9. proqua ſententia adduco tex.in.l. lutius.ff. de euictio vbi cauſa euictionis nō trahitur retrò. Hinc apparet omni legū auxilio deſtitutā cōmunē doctorum ſententiam ſtatuentium eum qui Principis indulgentia reſtitutus eſt, non recuperare fructus ante reſtitutionem perceptos. Cumq; ſolis doctorum authoritatibus credendum non ſit.c.ego ſolis.9.diſtinctione, ipſe cōmuni doctorum opinioni non acquieſco.

13 Sed vniuerſam hanc contrauerſiam diſtinctione componē dam eſſe reor, an bona quæ criminis cauſa in publicationē redacta fuere, alienata ſint, ac in tertium poſſeſſorem tranſlata, an verò in poteſtate & iure ſint fiſci, ad quem fuere deuoluta. Si in alienum poſſeſſorem tranſlata fuere, fructus nō capare eum, qui Principis indulgentia reſtitutus eſt ratio ſuadet, cum bonæ fidei emptor fructus iuſtè ſibi quæſierit.l. bonæ fidei. ff. de acqui rerū domi. Imo nec rem ipſam recuperabit, quia cum emptor rei domin9 ſit, dominiū rei iure gentium quæſitum Princeps ſine cauſa aufferre non poteſt.l.item ſi verberatū.ff. de rei vendi. traddit Pinelus in Rub. C. de reſcind.vendit. 1. parte.c. 2.numer. 14. & iure Regio hæc opinio comprobatur.l.2. titu.1. par.2.l.31.titu.18.par.3.nec Princeps præſumitur cum alterius detrimento alicui indulgere, ac in priſtina iura ſua reſtituere.l. 2. §. meritò. §. ſi quid à principe. ff. ne quid in loco publico. huic ſententiæ has rationes adducit Coſta in. §. & quid ſi tantum.2.parte num.45. prætium tamen rei, quam princeps diſtraxerit, acquiret ille, qui Principis indulgentia reſtitutus eſt: cum prætium in locum rei venditæ ſubſtituatur.l. ſi & rem. ff. de peti. hæred. l. item ſi verberatum.ff.de rei vendi.l.fin.ff. de nego. geſtis. l. ſi cum ſeruum ff.ſi certum peta. hoc ea de cauſa fiet, quia beneficium Principis q̄ latiſsimè ſit interpretandū vt hic ponemus, ſi vero bona quæ in publicationem redacta ſunt in Principis poteſtate ac iure ſint, ille capiet cum fructibus, qui principis beneficio reſtitutus

Aduerſus cōmunem ſententiam

tus

BIBLIOTECA NAZ. VITT. EMANUELE ROMA

tus eſt: quæ ſententia ea ratione fulcitur, quia ille, cui lex ſuccurrit ex iuſta cauſa vt minori eccleſiæ vè circum ſcriptis, propterea res capit cum fructibus, quia reſtitutio hæc debet eſſe plena. l. videamus. 2. §. in fauiana. ff. de vſuris, ergò reſtitutus Principis indulgentia percipiet fructus maiori ratione, cũ reſtitutio gratioſa debeat eſſe pleniſsima. l. beneficium. ff. de conſtitutio. Princip. illis verbis (beneficium principis quod à diuina ſcilicet eius prouidentia proficiſcitur ꝗ̃pleniſsimè interpretari debemus) ſed non eſſet pleniſsima reſtitutio, niſi fructus in ea cõtinerẽtur, cũ fructus ſint pars rei. l. fructus. ff. de rei vendi. meritò igitur iudicum ſuffragio deffinitum eſt, vt ille, qui à principe reſtitutus eſt, rem publicatam, quam princeps poſsidet, capiat cum fructibus, in quo caſu obtinet iure optimo ſententia Nelli prædi-
14 cto. numero. 7. Hoc axioma, quod ex hoc. §. doctores deprõpſere, ꝙ filius patrem alere teneatur, captiones habet. Prima eſt, ſi pater exul, bannitus vè ſit propter turbatam pacem: quo caſu filius alimenta præſtare non tenetur. c. 1. §. ſi quis hominem. de pace tenenda & eius violato. Vbi notat Bald. numero. 7. Matheus de aflictis. nume. 22. Gregorius ſcholio finali in.
15 l. 2. titulo. 19. part. 4. Hinc dicit Baldus in. l. bona damnatorum numero. 4. C. de bonis proſcript. ꝙ ſi bona homicidæ in publicationem reddacta ſunt reſeruata parte filijs, ꝙ filij ex parte, quæ ad eos peruenit, non tenentur alere patrem. ſequitur Angelus in tractatu maleficiorum in parte & eius bona publicantur colun. fin. per. §. ſi quis hominem, ſequitur Gregorius prædicto ſcholio fi. Ioannes Luppus in. c. per veſtras dedonat. inter virum & vxorem ante notab. §. 19. numero. 3. Roma. in. l. ſi verò. §. de viro. numero. 39. ff. ſolut. matri.

16 Secundò ſuperiori ſententiæ locus non eſt, ſi pater læſæ Maieſtatis reus ſit, quia filius alere non cogetur. l. quiſquis. C. ad legem iul. mag. vbi filio læſæ Maieſtatis Reo alimenta denegantur, ergo fortiori ratione ipſi patri ſunt deneganda, vt conſiderat Ioann. Hannibal in repetitione. l. poſt contractum ff. de nonat. numero. 266.

17 Tertiò huic ſententiæ locus non eſt, ſi pater ſit hoſtis patriæ, quo caſu non tenetur filius alimenta præbere. l. minimè. ff. de religio. & ſumpt. funerum. vbi filio permiſſum eſt occidere patrem, qui ad patriam delendam venit, ergò & alimenta denegare: cum paria hæc ſint fame morientem non paſcere, & quemquam interficere. c. paſce fame morientem. 86. diſtinctione. l. necare. ff. de lib. agnos. debet quippè filius in pro

in propoſito patriæ parere, nō patri. l. poſt liminum. §. filius. ff. de captiuis. Hæc eſt recepta ſententia teſte Iaſſon. l. veluti. ff. de iuſtic. & iur. & Claudio ibi coluna fina. Ioanne Oroſcio numero. 4.

18 Ex his colligitur veram non)(eſſe ſententiam Iacobi Boulenc in repetitione. l. capitalium. §. famoſos. ff. de pœnis. nume. 108. qui ait pœna non eſſe afficiendum, qui criminis reo præſtat alimenta: quæ ſententia rationem non habet: cum malefici vt alij ſe à criminibus abſtineant, debeant egeſtate laborare. l. bona fides. ff. depoſiti cui pœnæ ipſo facto reus ſe ſubiecit. l. Imperatores. ff. de iure fiſci: exqua lege colligunt plures, delinquētem cōſentire pœnæ legali Bart. Auth. de non alienan. aut per mutam rebus eccleſiaſticis. §. quia vero. nume. 1. colla. 2. & alij plures quos aggregat Pinelus in Auth. niſi tricenale. nume. 32. C. de bonis maternis. Accurſius ſcholio honorari in. l. 1. §. deniq; ff. de poſtulando. Bart. l. ex hoc iure. nume. 15. ff. de iuſtitia & iure: cuius opinio crebrius recepta eſt teſte Paul. caſtre. ibi. nu. 8. Clau. col. fina. Oroſcio. nu. 64 idem teſtatur ipſe Oroſcius. l. ſi tibi. §. quædam. ff. de pact. numero. 5. Fortunius in. l. legitima numer. 62. ff. de pact. Hæc ſententia deffenditur argumento. l. 1. ff. de furtis. Tex. in principio inſtitutis de obliga. quæ ex delicto naſcuntur, vbi apparet ex furto oriri obligationem naturalē, quæ etiam ex iniuria naſcitur. l. non ſolum. §. 1. ff. de iniurijs. atq; hinc fit, vt conſenſu delinquentem obligari dicat ipſe tex. l. Imperatores illis verbis (tu te huic pœnæ ſubdidiſti.) Item dicitur delinquens ſua mēte puniri. l. fina. C. ad. leg. Iuliam Maieſtat. l. fina. C. de collatio.

Aduerſus Iacobum Boulenc.

20 fundo. patrimo. lib. 11. Hinc apparet erraſſe Accurſium ſcholio penul. in. §. ius autem gentium. inſtitutis de iure naturali qui ait ex maleficio non naſci naturalem obligationem, quamuis ſententiam Accurſij dixerit ſingularem Matheſela. ſingu. 47. ſed improbat Bart. l. 1. ff. de condi. ex lege. numero. 10. idem Barto. l. non ſolum. §. 1. ff. de iniurijs. & Accurſij ſententiam communiter reprobari affirmat idem Matheſelanus notab. 77. Decius in. c. 2. numero. 6. de conſtitu. Gomeſsius in. §. 1. iuſtitu. de actio. colu. 1. Iaſſon. l. ex hoc iure. numero. 76. ff. de iuſti. & iure. Sed quamuis lege conſtitutum ſit ex delicto naſci naturalem obligationem, non tamen inde ſequitur delinquentem pœnæ legali conſentire vt traddit Fortunius. l. legitima. numero. 61. Hinc dicit Pinelus conſenſum allegari ad iuſtificationem pœnæ legalis in. l. Imperatores: non autem ꝙ delinquēs verè conſentiat pœnæ legali, vult enim delinquere, ſed

non

non pœnam pati vt docet Paul.
Caſtren.l.ꝗ tuberonis.§. fin.ff.
de peculio.Hæc Pinelus:quæ in
ter ſeſe non conueniunt: quià
ſi delinquens pœnæ legali non
conſenſit, quid eſt quod dicit
Pinelus conſenſum allegari ad
iuſtificationem pœnæ legalis, ſi
non conſentit delinquens, non
eſt quare allegetur eius cõſenſus
2 Ego autem vim legis ac pote-
ſtatem non tenere doctores cre
do:Propterea verò ꝙ quidã di-
xerint delinquentem pœnæ le-
gali conſentire,quidam negaue
rint:diſtinctione res eſt compo
nenda : an delicti pœna corpus
torqueat,an ciuilis pecuniariaꝗ
ſit. Si ciuilis aut pecuniaria ſit,
conſentit delinquens pœnæ le-
gali:quia cum ſit pars Reipubli
cæ legi à Republica conditæ cõ
ſentit,cum fiat lex communi vo
to Reipublicæ. l. 1. ff. de legib.
cũ leges ea de cauſa nos teneãt,
ꝙ populi iudicio cõduæ appro
bateꝗ ſint.l.de quibus.ff.de le-
gib. Vnde ſi quiſpiã delinquat
punietur pœna legali ſuo quidẽ
conſenſu , ſi pœna ſit ciuilis, Si
autem corporalis pœna ſit,non
conſentit, quia conſentire non
poteſt,vt torqueatur : cum non
ſit corporis ſui Dominus.c.con
tingit de ſententia excomu. l. li
ber homo.ff. ad leg.aquiliam.l.
3 10.titu 29.par.7.Hinc fit,vt pro
alio fide iubere nõ poſsit,vt cor
porali pœna teneatur glo.c.cum
homo.23.q.5. ſcholio ſuppliciũ:
approbatur communiter teſte
illuſtriſsimo Domino Couarru.
lib.2.variarum. c.8. numero.8.
24 ¶ Ex hac interpretatione colli-
gitur enodatio quæſtionis, an
dãnatus in metallum vltimo vè
ſupplicio poſsit à carcere fugere
pœnamꝗ vitare.Et fugere poſ-
ſe ſine conſcientiæ reatu atteſtã
tur ſanctus Thomas & Caieta-
nus.2.2. q.69. arti.4. quibus ac
ceſſere alij, quos in vnum contu
lit Dñus Couarru. lib.1.variarũ
reſolutionum.c.2.nu.10.verſi.in
2.qui ab hac ſententia non diſsi
det, quam ſequitur Silueſter in
ſumma verb.fugere.q.1. Nabar
rus in manuali confeſſorũ.c.117.
nu.112.Soto de iuſt.& iure lib.5
q.6.arti.4.pagi.462. quia nulla
lege tenetur in carcere manere,
neꝗ agere quidquam ex quo ſi-
bi ſequatur mors , ſed tantum à
iudice ſibi illatam mortem pati:
ac inferenti non reſiſtere argu.
l.1. ff. de bonis eorum qui ante
ſent.ſibi mor.conſci. Contrariã
ſentẽtiã, vt dãnatus vltimo ſup
plicio à vinculis fugere nõ poſ-
ſit ſine peccato, deffendit Bart.
in.l.relegati.num.1.ff. de pœnis.
hãc opinionẽ approbare Theo
logos ait ipſe Bartolus quã ful-
cit.l.relegati: vbi pœnam cumu
lat contumatia eius , qui pœnæ
non obtemperat : ſi acrius pu-
nitur ergò peccat. ſequitur Iaſſ.
in.l.admonendi.num.175. ff. de
iur.iur.Abb.c.1.num.3.de teſti-
bus cogen.traddit dominus Co
uarru.in prædicto.c.2.num. 10.
25 Huic opinioni fauet ſententia
Ioan-

Ioannis ſcholio ſeruitutes. c. ius
gentium. 1. diſtinctione dicens
peccare ſeruũ, qui à dño fugit;
ſed hanc Ioannis ſententiã non
fulcire opinionem Bartoli cum
iudicio conſiderauit Dominus
Couarru. ea de cauſa quia deſer
uo procedere nõ liceat ad eum,
qui à iudice damnatus eſt; quia
Reſpublica regulariter non fa-
26 cit quemquam ſeruum. Sed hæc
ſentẽtia aduerſatur iuris ciuilis
Regulis, quo iure qui vltimo ſup
plitio dãnatus eſt, pœnæ ſeruus
fit. l. qui vltimo. ff. de pœnis. Hac
ratione effectum eſt, vt in me-
tallum aut in trirremes dãnatus,
quia ſeruus eſt pœnæ, fugere nõ
poſsit, nec eccleſiæ immunitate
potiatur, à qua inuitus & renitẽs
27 extrahitur. l. 9. §. penul. titu. 24.
lib. 8. nouæ. recop. vnde ipſe
propoſitam quæſtionem diſtin-
ctione eſſe componendam cen-
ſed, aut enim ſententia lata eſt,
qua in aliquem animaduerti iu-
betur, hoc caſu ille, qui damna-
tus eſt, cõfeſtim pœnæ fit ſeruus
l. qui vltimo. ff. de pœnis, aut ſen
tentia lata nõ eſt, ſed cõmiſſum
crimen capitale & crimẽ ipſum
nõ facit quemquam ſeruum pæ
næ. l. quod ad ſtatũ. ff. de pœnis.
Secũdum hãc diſtinctionem in
telligenda ſunt verba legis. 15.
tit. 13. par. 2. (ca ſin dubda el que
faze el yerro, el meſmo ſe mete
en ſeruidumbre, de la pena que
merece auer por el.) vnde ante
ſententiam fugere licebit. Hinc
apparet ex ſupradictis, quæſtiõ
nem hanc poſſe explicari, vt di-
ſtinguẽdum ſit in propoſito an
ſententia pœnam ſanguinis cor
poralem vẽ reo inferat, an verò
pecuniariam corporales ve opẽ
ras, vltimo caſu à carcere aufu-
gere permiſſum non eſt: quia pæ
næ ſeruus effectus eſt ille; qui
exemplo ſerui operas præſtare
tenetur. in qua ſpecie obtinet
præ dicta lex. 9. quæ de prõptã
eſt ex. c. de raptoribus. 36. q. 1. Si
verò ſententia ſanguinis ſit, illi,
inquem animaduerti iubetur,
effracto carcere aufugere ſine
peccato licet, qui eccleſiæ inmu
nitate fruetur. c. inter alia in fine
de immunitate eccleſiarũ. c. reuẽ
c. diffiniri. 17. q. 4. Hæc diſtinctiõ
iure Regio comprobata eſt. l. 2.
titu. 11. p. 1. vbi quia legis fictio-
ne ſeruus fit pœnæ, nõ cenſetur
ſeruus reſpectu pœnæ, qua cor-
pus plectitur, ſed tãtum quo ad
pecuniariam pœnam, operas vẽ
corporales, non verò vt plecta-
tur, traddit Xuarez. l. 2. titul. de
los emplazamientos lib. 3. fori.
q. 5. nu. 1. Nec huic diſtinctioni
obſtat. l. relegati. ff. de pœnis:
quia lex agit de pœna relegatiõ
nis non de pœna ſanguinis, quã
vitare quiſq; poteſt, & propriũ
ſanguinem redimere ex ratio-
ne. l. 1. in fin. ff. de bonis eorum
qui ſibi mor. conciue. l. in omni-
bus cauſis. ff. de reg. iur.

SVMMA EORVM

QVAE CONTINENTVR, in §. vtrum.

¶ *Alimentorum cauſa eſt fauorabilis & pia ſi alimenta pauperi relicta ſint, ſi diuiti alimenta relinquantur fauorabilia ſunt, nu. 1. 2. 3. 4.*

Alimenta vſq; ad pubertatem relicta, debentur pueris vſq; ad decimum octauũ annum, puellis vſq; ad decimum quartũ, & huius rei ratio redditur. nu. 5. 6.

Plena pubertas quæ ſit num. 7.

Ratio redditur quare vir longiori tempore alatur q̃ fœmina, nu. 8.

Dictio impuberi ſi iungatur verbo diſpoſitiuo à quo regatur, an adiectiua cenſeatur cauſa demonſtrationis, nu. 9.

In ſpecie. l. mella. ff. de alimen. & cibar. lega per quæcumq; verba fuerint alimenta relicta, intelliguntur perpetuò relicta, nume. 10.

Prætor nemine petente poteſt cognoſcere de alimentis, nu. 11.

Seruus capax eſt legati alimentorum, quod petet iudicis officio, non iure actionis, nume. 12. 13.

Monachus Franciſcanus alimentorum legatum petere poteſt; nec poteſt ei petenti alimenta obiici quòd ſit incapax culpa ſua, nu. 14. 15.

Pupillus petere poteſt alimenta ſibi legata, numero. 16.

Falcidia ceſſat in legato alimentorum, quæ pauperi relicta ſunt, nu. 17.

Iure Regio ſunt qui exiſtiment ceſſare falcidiam in omni legato, ſed verius eſt nõ ceſſare, nu. 18.

Rem prætioſam ſi alter donet alteri, vt donatori dum vixerit præſtet alimenta donatarius, donatio hæc ſine inſinuatione valet, quod ſi alimenta Donatarius non præſtiterit, debitur donatori vtilis rei vendicatio. nu. 19. 20.

Fidei commiſſum minuitur ex cauſa alimẽtorum, nu. 21.

Primogenitũ minui & euerti poteſt vt alatur maioratus poſſeſor, nu. 22.

Alimentorum fauore portio deffíciens accreſcit cum onere, nu. 23.

Alimẽtorum fauore iudex in cauſa alimẽtorũ ſententiã dicere debet ex animi ſui motu, non ex obſeruatione partiũ. nu. 24.

Alimẽtorum legatũ præſtari debet, quãuis hæreditas non adeatur nu. 25.

Teſtator ſi præcipiat, vt legata ex aliqua parte minuantur, non minuetur alimentorum legatum, nu. 26.

Stipulatio quantitatis incertæ valet alimẽtorum fauore. nu. 27.

Alimẽta ſi quis abſenti ſtipuletur, et promiſſor iuret ſe daturũ, cogetur dare. nu. 28.

Vſurarius ſi pauperibus alimẽta relinquat, alimentorum legatum ante omnia detrahetur, nu. 29.

Vſusfructus ſi relinquatur alicui, in multis caſibus cenſentur relicta plena alimẽta numero. 30.

Annuũ aliquid ſi relinquatur, cẽſentur relicta alimẽta, niſi diuiti relictũ ſit, nu. 31.

Annuum aliquid ſi nubenti relinquatur, cẽſetur relictum vt onera matrimonij ſuſtineat, nu. 32.

Teſtator qui alimẽta reliquit, ſi declaret ex quibus bonis ſunt præſtanda, bona ſunt pro alimẽtis obligata, & cum eo onere trãſeunt ad ſuceſſorẽ quemlibet. nu. 33.

Prædijs legatis vt ex eis alatur is, cui alimenta relinquntur, cenſetur legata plena proprietas, nu. 34.

Teſtator

Teſtator ſi alicui relinquat alimenta, & futuræ eius vxori, nõ ſolum primæ vxori cenſentur relicta, ſed omnibus vxoribus quas duxerit, nu. 35.

Executor teſtamenti poteſt agere aduerſus hæredem, vt per iudicem hæreditatem adire cogatur, & legatum alimentorum præſtare, nu. 36.

Executor teſtamentarius ſi bis monitus ab epiſcopo non præſtet alimentorum legatum, ipſe epiſcopus præſtare poterit, numero, 37.

Triẽnalis præſtatio alimentorum, quæ in minus ſolenni teſtamento relicta ſunt, efficit, vt debeantur alimenta perpetuò in futurum, nu. 38.

Triẽnalis præſtatio annui legati prodote relicti in minus ſolenni teſtamento efficit, vt obligatio præſtandi oriatur in futurum, nu. 39.

Legatum annuum non poteſt hæres præſcribere, quamuis longo tempore non petierit illud legatarius, & diſputatur latè vtrum legatum alimentorum & quodlibet legatum poßit præſcribere hæres, numero. 40. vſq; ad. 60.

Prælatus an repudiare poßit legatum eccleſiæ relictum, diſputatur, numero. 61. vſq; ad. 73.

Tributa, ſi ex Regionis conſuetudine præſtentur fiſco ex rebus, quas quis poßidet, vtrum ex rebus exquibus alimenta ſuſcipiuntur præſtãda tributa ſint, traditur, num. 74.

Ex eo, quod cauſa ſit alimentorum, non præſumitur priuilegiata, niſi in caſibus à iure expreßis, nu. 75.

Inuentarium ſi non confecerit, qui debet præſtare alimenta, an teneatur vltra vires hæreditarias, nu. 76.

Auus maternus cogitur alere nepotes ſpurios ex filia procreatos, nu. 77.

Filius ſpurius vtrum patrẽ alere teneatur & quomodo, nu. 78. vſq; ad. 86.

Filius vulgò quæſitus tenetur alere matrem, nu. 86.

Filius legitimus an teneatur dotare matrẽ ſecundò nubentem, nu. 87.

Mater quæ ſecundò nubit perdit legatum à filio relictum ſub conditione ſi honeſtè vixerit & caſtè, nu. 88.

Filius dotare matrem legitimam non tenetur, quamuis iuuenis ſit & formoſa. numero. 89.

Filius naturalis tantum cogitur dotare matrem, nu. 90.

Filius ſpurius cogitur dotare matrem. numero. 91.

Filius legitimus tenetur matrem dotare, quæ filio approbante nubit. nu. 92.

Vtrum autem tantum patrem, auum vè paternum, proauum vè paterni aui patrem, cæteroſq; virilis ſexus parentes: an verò etiam matrem, cæteroſq; parentes per illum ſexum contingentes cogamur alere, videndum eſt, & magis eſt vt vtrobiq; ſe iudex interponat, quorūdam neceſsitatibus facilius ſuccurſurus, quorūdam ægritudini. Et cū ex æquitate hæc res deſcendat, charitateq; ſanguinis: ſingulorum deſideria perpendere iudicē oportet. Idem in liberis quoq; exhibendis à parētibus dicēdum eſt: ergò & matrem cogemus præſertim vulgò quæſitos liberos alere, nec non ipſos eam. Itē diuus Pius ſignificat quaſi Auus quoq; maternus alere compellatur.

1 PRIMO colligitur ex hoc textu. vers. cum ex æquitate. q; alimentorum cauſa eſt fauorabilis & pia. Idem depromitur ex l. Mella. ff. de aliment. & cib. leg. illis verbis (tamen pietatis intuitu) quam legem dixit eſſe ſingularem Marcus mantua ſing. 22. nume. 4. Sarayna in additione Bart. ſing. 187. Alex. in. l. 1. nu. 5. ff. de ferijs. Iaſſ. in eadem. l. 1. §. ſed excipiuntur. nu. 7. Iacobus à canibus tractatu de executione vltimæ voluntatis. §. conſultis. nu 7. Gigas in tractatu de penſione. q. 51. nu. 10. Caſtillus in. l. 40. Tauri parte por ſu orden verſ. Item ex quo præſtatio. Gratus conſi. 22. nume. 4. lib. 1. idem Gratus conſi. 140. num. 3. lib. 2. Coraſiius in repetitione. l. precibus. num. 24. C. de Impub. & alijs, illuſtriſsimus dominus Couarru. in epitome de matrimonio. 2. parte. c. 8. §. 6. nu. 6. Tiraquell. de priuilegijs piæ cauſæ in præfatione. pag. 10. Aretinus conſi. 94. idem Areti. conſi. 97. Euerardus loco. 24. Matheus de aflictis deciſione. 252. nu. 8. Hæc ſententia obtinet, quando alimenta relinquntur pauperi, ſecus ſi diuiti relinquantur, quo caſu non cenſentur cauſa pia. Bart. in. l. alio nu. 4. &. 5. ff. de alimen. & cib. leg. idem Bart. in tractatu alimentorum. num. 14. per. l. cum ij. §. ſi in ſingulos. ff. de tranſactio. auth. vt cum de appellatione cognoſcitur. §. aliud quoq; capitulū illis verbis (egenis alimenta impendant) ſequitur Aretin. conſi. 97. hæc eſt recepta ſententia vt apparet ex Iaſſ. in. l. cum ij. §. ſi mulier. ff. de cond. indeb. Ioann. Imola in. l. cum mater. §. 1. in fin. ff. de legat. 2. Alex. conſi. 125. lib. 4. Decius conſ. 72. col. 3. in princi. Xuarez in. l.

in l. quoniam in prioribus in declaratione legis Regiæ. q. 19. nu. 3. Gomeſsius in. §. præiudiciales. nu. 5. inſtitutis. de actio. Paulus de Monte Pico in l. titia cum teſtamento. §. titia cum nuberet. nu. 161. ff. de leg. 2. Alciat. in l. ſi certis annis pag. 4. C. de pactis. Alex. in l. hæreditatem. nu. 2. ff. ad leg. falcidiam. Vbi pro hac opinione adducit l. alimenta, ex qua nihil minus depromitur quam id, ad quod adduxit Alexander, cum de ſola ætate minore, nihil autem depaupertate agat, qui nimo ex generalitate legis colligitur, non eſſe diſtinguendum inter pauperem puerum & di-
3 uitem. Contrariam tamen ſententiam multi approbãt, vt alimentorum cauſa ſit pia, quamuis locupleti homini alimenta relinquãtur. Alex. in l. ſi certis annis. C. de pactis. & ibi Decius. nume. 9. Alciatus. nu. 19. Iaſſon in l. 1. in limitatione. 3 C. de fidei cõmiſsis. vbi Dominus Antonius Padilla iuris aſyllum, (qui propter ſingularem virtutẽ generiſque ſplendore ad maximæ dignitatis culmẽ euectus inclitæ crucigerorũ nobilitati præeſt,) nu. 26. hanc opinionem atteſtatur crebrius receptam eſſe, hanc ſententiam ſequitur Guillermus in. c. rainũtius verb. ſi abſque liberis. 2 in tractatu fidei comiſſariæ. nu. 179 Bal. nouel. in repetitione. l. 1. ff. ſoluto. mat. nu. 43. Lãberti. lib. 3 de iure patronatus. q. 3. principali arti. 6. nu. 19. Aymõ cõſ. 199 nu. 10. qui tamen fatetur alimentorum cauſam, quæ diuiti relicta ſunt, nõ dici piam, quamuis fauorabilis ſit. Huius opinionis partes, quod pia ſit hæc cauſa, fulcit. l. cum ij. §. eam tranſactionẽ in fine. ff. de traſactio. illis verbis (nihil autem intereſt vtrum libertini ſint, quibus alimenta relicta ſunt, an ingenui ſatis locupletes, an minus.)

4 Ex quo apparet in conſulto prætore nõ licere trãſigere ſuper futuris alimentis, ſiue hæc pauperi relicta ſint, ſiue diuiti. Hinc defluit alimentorum cauſam eſſe fauorabilẽ in omni caſu, quia multæ ſunt humanæ ſortes: quod tradit Bart. in l. alio. ff. de alimen. & cib. leg. ſequitur Marcus mantuã. conſi. 13. nu. 4. Tiraquell. de priuileg. piæ cauſæ in præfatione. pag. 11. Cacialupus. in tracta. de penſionibus. q. 10. nu. 12. quæ opinio vera eſt, poteſt enim locuples depauperari, vt conſiderat aduerſus Angelum Decius in l. Si certis annis. nu. 10. C. de pact. atque hac de cauſa alimẽtis multa ſunt indulta priuilegia quia ſemper fauorem illus concernunt, cui relicta Dominus Antonius Padilla.
5 ſunt: cum pro vita ſuſtinenda relinquãtur. Baldus de Bartolinis in repetitione. l. 1. ff. ſolut. matri. nu. 42. eſt ſemper alimentorum cauſa præcipua, quæ multis decorata eſt priuilegijs. ſexdecim priuilegia aggregat Caſtillus in l. 10. Taur. parte alimentos, ipſe quædam tractabo, locus

D enim

enim iſte non permittit vt conſultò illibata alimentorum priuilegia relinquam.

Primum igitur priuilegium quod alimentorum cauſæ indultum eſt, illudq; ſummū, q̄ ſi pueris alimēta vſq; ad pubertatem relinquantur, pueri vſq; ad decimum & octaunm, Puellæ vſq; ad decimum quartū annum ali debēt. l. Mella. ff. de alim. & cib. legat. hunc dicit eſſe caſum ſingularem, & q̄ quilibet diceret contrarium Cremēſis ſing. 78. vbi ait, q̄ fit fauore ſpecialiſsimo alimētorum: notat Xuarez in. l. quoniam in prioribus. ampliatione. 3. in fine. C. de inofficio. teſta. Nemauſenſis in tractatu clauſularum pag. 948. Angel. de gambelionibus tratractu de teſtamētis glo. 45. nu. 9. Politus in tractactu ſubſtitutionum Rubrica de compendioſa. nu. 34. Coraſius in. l. precibus. nu. 18. C.
6 de impub. & alijs ſubſ. Huius deciſionis rationem ſubiecit ipſe Modeſtinus illis verbis, (ſed & ſi generaliter pubertas non ſic definiatur: tamē pietatis intuitu in ſola ſpecie alimentorum hoc tempus ætatis eſſe obſeruādum, non eſt inciuile) quibus apparet puerorum fauore hoc introductum eſſe in hac ſpecie alimentorū pietatis intuitu. notat Ferrara in. §. minorem in principio inſtitutis. de adoptio. Hoc ſumma cum ratione fit, quia ante eā ætatem, vt plurimum videmus non ſufficere pueris ſuam ipſorum Artem, vel induſtriam, vt ſe alāt: meritò in id tempus proferenda alimenta fuere. Coraſius in. l. precibus. C. de impub.
7 & alijs. nu. 25. Oldendorpius. in tractatu de vſu capio. §. ætates hominum & eorum tempora. nu. 6. verſi. cum relinquitur: quia ex eo tempore plenæ pubertatis eſſe incipiunt. l. arrogator. §. non tantum. ff. de adoptio. quæ plena pubertas in ſpecie alimētorum quæ pueris relinquntur, deſideratur: vti Accurſius notat in. §. non tantum ſcholio, Plena, ſequitur Oroſius ibi. nu. 2. propterea autem hæc dicitur plena pubertas, quia illi qui tardiꝰ pubeſcūt tanto tempore ad pubertatis habitudinem deueniant, Coſta lib. 2. ſelectarū interpre. c. 12. propterea autem longiori
8 tempore vir alitur, q̄ fæmina: quia: vt Plutarcus in problematibus traddit natura cauſam ſuſtinet, augeturq; fæmina, & creſcit, & adulta perficitur anteq̄ maſculus, ideo fæminis octauo Die veteres Romani nomina imponere conſueuerunt: quamq̄ in maribus in nonū diſinderēt: vt traddit Coraſius in repetitione. l. precibus. C. de impub. & alijs ſubſ. nu. 25. Idem Coraſius in. l. in multis. ff. de ſtatu homi. Alciat. in. l. pueri appellatio. ff.
9 de verb. ſignifi. Huius. l. Mella. argumento exiſtimauit Bart. in l. ex facto. ff. de vulga. nu. 1. q̄ ſi verbū (impuberi) iungatur verbo diſpoſitiuo, à quo regatur: tūc

tūc diſpoſitionē nō alterat ſed
cenſetur adiectum cauſa demō-
ſtrationis. Sed hæc opinio non
apertè deducitur ex.l. Mella,
vbi teſtator vſus non eſt verbo
diſpoſitiuo, ſed lex loquitur ſim
10 pliciter ac indiſtinctè: Vnde nō
eſſet improbabile ſi quiſpiam,
quantum ad illius legis ſpeciem
attinet, dixeritq; per quæcumq;
verba, ſiue diſpoſitionem ſiue
executionem ſignificantia fue-
rint alimenta puero vel puellæ
relicta, intelligantur relicta per
petuò: quod fiet fauore cauſæ
alimentorum, cui multa præci-
pua indulſit lex illa: hæc eſt ſen-
tentia Lancelotti Politi in tracta
tu ſubſtitutionum. titu. de com
11 pendioſa.nu.34. Tertium priui
legiū quod cauſæ alimētorū eſt
indultum in eo conſiſtit ꝙ ali-
mentorum cauſa ad curam præ
toris ſpectat, qui nemine peten
te poterit de ea ſtatuere. l. diui.
ff. ad leg. falcid. illis verbis (&
vt idoneis hominibus colloce-
tur pecunia, ad curam ſuam re
uocaturum præſidem prouin-
tiæ) vbi notat Alex. numero.7.
12 Hinc fit, ꝙ ſeruus capax ſit lega
ti alimentorum, quod iudicis of
ficio implorato poteſt petere,
Decius in.l.1.C.qui admitti. nu.
26. quamuis iure actionis non
poſsit, cum ſeruus ſit actionis
in capax.l. ſeruus. ff. de alimen.
& lib.leg. & ibi notat Accurſius
l. ſeruo alieno poſt principium
ff. de legat. 1. tradit Iaſſ. in.l. ſi
victum. numero.6.ff. de re iudi.

13 Ratio huius ſententiæ eſt, quia
actio manet in perſona eius qui
experitur.in.§.1.inſtitu.de actio.
officium verò iudicis ſedem ha-
bet in perſona iudicis: vnde per
ſeruum implorari poteſt argu-
mento.l. ꝙ ſi minor. §. ex hoc
14 edicto. ff. de minoribus. Quæ
ſententia æqua lance locum ha-
bebit in perſona monachi Fran
ciſcani, qui quamuis bonorum
ſit incapax, ſi ei legata ſint ali-
menta, poterit ea in iudicio iu-
dicis officio petere ab eo, qui
præſtare tenetur. Bart. l. ſeruo
alieno. ff. de legat. 1. idem Bart.
in tractatu minoritarum. ſequi-
15 tur Socinus in.l.1. ff. de leg.1.
numero.310. Nec agenti mona-
cho obijcere reus poterit, ꝙ ſit in
capax culpa ſua. Signorolus in
16 conſili.40. Idem de perſona pu
pilli ſtatuendum eſt, qui iudi-
cis officio alimenta petet: Spe-
culator titul. de actore nume. 3.
argumento.l.1. C. de aliment.
pupi. præſt. fauet. l. Imperator.
ff. ad trebell.
17 Quartum priuilegium ꝙ in
alimentorum cauſa ceſſat Falci-
dia: Specul. titul. qui filij ſint le-
git. numero fina. Idem Specula
tor titulo de teſtamentis. §. 1. nu
mero. 30. argumento auth. ſimi
liter. C. ad. l. falcid. quamuis iu
re vetuſtiori ex legato alimen-
torum deduceretur Falcidia. l.
Diui. ff. ad leg. falcid. Quæ ſen-
tentia obtinet, ſi pauperi alimē
ta relicta ſint, ſecus ſi diuiti: cum
eo caſu non dicantur relinqui

in cauſam piam. Bart. l. alio. ff.
dē ali.& cib.leg.idem Bart.l.di-
ui.ff.ad legem falcidiam,cui ac-
cedit.Alex. ibi. numero.2. An-
gel. de gambelionibus in tra-
ctatu de teſtamentis glo.45. nu
mero. 5. traddit latiſsimo ſer-
mone Bal. à Bartolinis in repe-
titione.l.1.ff.ſolut.matri. nume.
41. Iure Regio cum legata va-
leant,quamuis nemo adeat hæ-
reditatem.l.1.titulo.4. lib.5. no
uæ compilatio. ceſſat Falcidia
in legatis, quià ceſſat ratio pro-
pterquam falcidia introducta
18 eſt Anto. Gomez lib. 1. reſolu-
tio.titulo de legatis. c.12. nume.
11.quæ ſententia iudicum calcu
lo non eſt approbata Dominus
Antonius Padilla. l. eamq̃. C.
de fidei commiſsis. numer. 109.
Dominus Ludouicus Molina
de primogenijs Hiſpaniæ lib. 1.
c.17.numero.10.
19 Quintum priuilegium ꝙ ſi al
ter donet alteri rem magnæ æſti
mationis hoc onere impoſito ꝙ
alimenta præſtare teneatur do-
natori dum vixerit, hæc dona-
tio inſinuationem nonrequirit,
quæſine inſinuatione efficax eſt
Alex.conſilio. 12. lib.1. ſequitur
20 Riminaldus in. §.1.inſtitutis de
donatio.nume.490. In hac ſpe-
cie ſi donatarius non paruit cō
ditioni,alimētaq́ donatori non
præſtiterit, vtilis vendicatio do
natori dabitur,ideſt vtilis actio
qua dominium priſtinum ei re-
ſtituatur, quod ſpeciali alimen-
torum fauore conceſſum eſt, vt

ibi notat Accurſius ſcholio fina
li quem reliqui doctores ſe-
quūtur, & hæc opinio crebrius
recepta eſt teſte Domino Co-
uarru.lib.1. variarum reſolutio.
c.1.numero.4.
21 Sextum priuilegium, ꝙ ſicut
fidei cōmiſſum minuitur ex cau-
ſa dotis Auth. res quæ. C. com-
munia delegat. æqua lance mi-
nuetur fidei comiſſum ex cauſa
alimentorū Bart.Auth.res quæ
C.communia de leg. numero.9.
argumento auth. contra roga-
tus.C. ad trebellia. l. obæs alie-
num tantum. C. de prædijs mi-
norum. Hæc ſententia commu
ni ſcriptorum calculo approba
ta eſt,vt probat Dominus Ant.
Padilla. Auth.res quæ. num.78.
22 Dominus Ludo. Molina lib.4.
c.6.nume. 8. contra Accurſium
ibi.Eadem ratione primogeniū
minui,& euerti poteſt,vt alatur
maioratus poſſeſſor Author eſt
Gregorius ſcholio fin. in. l. 24.
titu.9.par.6. cui accedit Domi-
nus Anto.Padilla. numero. 79.
quam ſententiam memoriæ co
mendādam ſcripſit Euerardus
loco à dote ad alimenta.num.2.
ſed eam refellit iure optimo Do
minus Ludouicus Molina lib.
4.c.6.numero.22.
23 Septimum preuilegium eſt,
ꝙ fauore alimentorum intro-
ductum eſt, vt portio defficiens
24 accreſcat cū onere Bart.l.Mella
in principio. ff. de aliment. &
cib.legat.ſequitur Iaſſ.in.l.ſiduo
bus.§.hæres.nu.14.ff. de legat.1.

argu

argumen.l.libertis libertabusqꝫ
meis.ff. de alimen. & cib.leg.
Octauum, ꝙ licet iudex ſecū
dum partium conuentionē ſen
tentiam dicere debeat.l. ſi con
25 uenerit. ff. de re iud. in cauſa ta
men alimentorum iudex ſenten
tiam non dicet ex conuentione
partium ſed ex animi ſui motu.
l.cum ij in principio.ff. de trāſa
ctio.Ratio eſt, quia huic conuē
tioni lex reſiſtit alimentorum
fauore.l. cum ij in principio &
l.de alimentis.C. de tranſactio.
traddit Iaſ. in.l.ſi conuenerit.
numero.3.ff.de re iudi.
Nonum priuilegium ꝙ licet
vt legata valeant, neceſſum ſit
ꝙ adeatur hæreditas.l.ſi nemo.
ff.de teſta. tutel.l.3.ff. de leg.1.
legatum tamen alimentorū præ
ſtari debet, quamuis hæreditas
non ſit adita. Corneus in.l.eam
ꝗꝫ.nume.24.C.de fidei commiſ
26 ſis. Iure autem Regio hoc priui
legium datum eſt omni legato,
quod valet quamuis hæreditas
non adeatur.l.1.titu.4.lib.5. no
uæ compila.
Decimum priuilegium ꝙ ſi
teſtator ſiue in teſtamento ſiue
in codicillis præceperit: vt lega
ta ex tertia parte minuantur, ali
mentorum legatum non minue
tur, ſed integrum præſtabitur
Bart.l. Mella. ff. de aliment. &
cib.legat.argumento.l. libertis.
§.poſthumis. ff. de aliment. &
cib.leg.& l. Caius.ff.de annuis
legatis.ſequitur Iaſſon in.l. talis
ſcriptura nume.25.ff. de leg.1.
Angelus de gambelionibus in
tractatu de teſta.glo.45. nume.
9. Matheus de afflictis Deciſio
ne.111.numero.10.
27 Vndecimum ꝙ quamuis ſti
pulatio quantitatis incertæ non
valeat.l.ita ſtipulatus.l.triticum
ff.de verb. obliga. valet tamen
alimentorum fauore argumēto
l.ſi cui.ff. de annuis legat.l. cum
alimenta.ff.de alimentis & cib.
leg.traddit Bart. in.l.1.ff. ſolut.
matri. idem Bart. in.l. quidam
teſtamento reipublicæ. ff.de le
gat.2. ſequitur Riparius.l. ita
ſtipulatus.nume.20.ff. de verb.
28 obliga.traddit diffuſe Bal.à Bar
tolinis in repetitione.l.1.ff. ſo
lut.matri. nume.43. Hinc fit, vt
vera ſit ſententia Ioannis in.c.
quoties cordis oculos.1.q.7. di
centis poſſe quempiam abſen
ti alimenta ſtipulari, & ſi pro
miſſor iure iurando ſe aſtringat
ea præſtare, reddere compelle
tur. ſequitur Alex.l. ſtipulando
iſta habere licere.§.alteri. ff. de
verb. obliga. Bertrandus conſi
lio.361.numero.6.lib.2.
29 Duodecimum ꝙ ſi vſurarius
pauperibus alimēta relinquat,
vt hoc pio officio vſuras reſti
tuat, alimentorum legatum an
te alia detrahetur. hæc fuit ſen
tentia Dyni in.l. doli clauſula.
ff.de verborum oblig. ſequitur
Angel.ibi.& Bertachinus in trā
ctatu de epiſcopis.4.parte in
numero.85.
30 Decimum tertiū ſit, ꝙ ſi vſus
fructus cuippiā relinquatur in

multis caſibus cenſentur ei reli-
cta plena alimenta Ruynus. cõ
ſilio.35.& conſilio.50. lib.2.Ex
31 eo ꝙ alimentorum legatum ſit
pium & præcipuũ, fit vt ſiquid
quam annuum alicui relictum
ſit, cenſeantur legata alimenta.
l.cum ij §.ſi in annos.ff. de trãſa
ctio.Paul. Caſtren. conſil. 424.
lib.2.ſequitur Ioann. de Amicis
conſilio.56.nume.1.Hæc ſenten
tia vera eſt,niſi diuiti aliquid an
nuum relinquatur,quià non cẽ-
ſetur relictum ad alimenta. Iaſſ.
in. §. ſi in annos.nume.2. Palat.
Rub.in.c. per veſtras. notab.3.
32 §.24.nume.6. Sed ipſe exiſtimo
hoc locum non habere ſi nuben
ti aliquid annuum relinquatur,
quià cenſetur relictum, vt one-
ra matrimonij aptè ſuſtinean-
tur,& familia alatur argumẽto.
l. pro oneribus. C. de iur. dot.
33 Hinc fit ꝙ ſi teſtator declaret ex
quibus bonis alimenta, quæ re-
linquit, præſtanda ſint, bona
illa pro alimentis præſtandis o-
bligata cenſeantur. Vnde one-
re præſtandorum alimentorum
aſtricta ad quemlibet tranſibũt
ſucceſſorem Bart.l.lucius. ff. de
aliment.& cib.legat.idem Bart.
in.l.fundus.ff. de annuis legatis
argumento.l.2.ff.de alim.& cib.
legat. &.l.codicillis.§.inſtituto.
ff. de legar.2. ſequitur Ripa.l.1.
§.hæres num.14.ff.ad treb. poſt
Roma. conſil.p.388. Corneus
conſil. 296.lib.1. Guido Papæ
q.32.in fin.Rebuffus in conſtitu
tiones Regias.tomo.2.de conſti
tutio. reddituum articulo.1.glo.
14.num.38. Oroſcius.l.cum ij §.
ſi vni.ff.de tranſactio.
34 Decimum quartum priuile-
gium ꝙ legatis prædijs vt ex eis
alatur is.cui alimenta relinquun
tur, cenſetur relictum nõ ſolum
ius vſus fructus, verũ etiam ple
num dominium prædiorum.l.li
bertis libertabuſq; meis. ff. de
alimen.& cib.leg.illis verbis(vi
dẽtur mihi ipſa prædia eſſe liber
tis relicta vt pleno dominio hæc
habeant, & nõ ſolum per vſum
fructũ)notat Fulgoſius in.l.cum
ij.§.integra.nu.2.ff.de trãſactio.
Hipp.ſing.414.incipit teſtator.
35 Decimum quintum priuile-
gium ꝙ ſi teſtator reliquerit ali
mẽta cuippiam & futuræ ipſius
vxori, intelligitur non tantum
de vna & prima vxore,ſed & de
omnibus quas poſtea ducet,ali-
mentorum fauore argumento.l.
1.C.de fidei cõmiſsis.l. cum ij.ff.
de tranſactio.hæc ſcripſit Alex.
in conſi.181.col.2.lib.2. ſequitur
Felinus. c. fi.de tregua & pace.
nu.6. Socinus conſi.4.lib.3. Tir
raque.l.boues.§.hoc ſermõe. ff.
de verb.ſignifica.limita.3.nu.14.
36 Decimum ſextum, ꝙ execu-
tor teſtamenti poteſt agere ad-
uerſus hæredem, vt per iudicẽ
adire cogatur hæreditatem &
alimentorum legatum præſtare
Bart.l.alio.nu.3.ff.de alimen.&
cib. legat. ſequuntur Iacobus à
canibus in tractatu executionũ
vltimarum voluntatum.2.parti
cula tractatus.§.cõſultis autem.
nu.7.

numero. 7. quæ ſententia iure Regio approbatur.l.4. titul.10. part.6.quod ea ratione fit, quia alimentorum legatum ſemper adpiam cauſam pertinet,vt argumento. l. alio hærede. ff. de alimen.& cib.leg.annotauit Accurſius ſcholio vt miniſtrum in l.ſi quis titio.ff.de legat.2.ſequitur Alciatus in.l. ſi certis annis pag.4. C. de pact. Ioann. Luppus in.l.10. Tauri. numero. 43. & 44.Loriotusde gradibus Axiomate. 60. Abb. conſilio. 63. numero.5. lib. 2. & aliud agens multa de hac ſententia Accur-

37 ſij traddit Dueñas in Regula. 31. limitatione. 9. q̄ ſi executor teſtamentarius bis monitus ab epiſcopo non præſtet legatum alimentorũ ipſe epiſcopus præſtare poterit. And. Barba. in. c.3.de teſta. ſed eius ſententiam reſellit Illuſtriſsimus Dominus Couarrub.ibi.numero.5.

38 Decimum ſeptimum, quod ex triẽnali præſtatione alimentorum, quæ minus ſolenni teſtamento legata fuere, debentur alimenta perpetuò infuturum. l.1. C. de fidei commiſsis. cuius legis argumento in hac ſententia fuit Bart.l.Mella. ff.de alim. & cib. legat. dixitq; legem ſingularem,& q̄ non eſt alibi ipſe Bart. ſi is eſt ſing. 187. ſequuntur plures quos aggregat Sarayna ibi.ſequuntur Iaſſon in dicta l.1.numero.1.&.3.Corneus num. 3. Alex.in.l.ſi certis annis.numero.5. C. de pactis & ibi Alciat. pag.3.Euerardus loco.24. Sententiam hanc extendit Decius. in dicta.l.ſi certis annis. num.8. Hanc opinionem crebrius receptam eſſe atteſtatur Siluanusconſilio.59.nume.16.lib.2.& Menchaca in quæſtio.illuſtribus.lib. 2.c.84.numer.42.traddit Oroſcius.l.ſolent.§.fin.numer.14.ff. de officio. proconſu. Ang. de gambelionibus in tractatu de teſta.glo.5.nume.11. Menchaca lib.2.contrauerſiarum.c.93.nu-

39 mero.27.Eadem ratione trienialis præſtatio annuilegati pro dote relicti in minus ſolenni teſtamẽto efficit,vt obligatio præſtandi oriatur infuturum.Bart. in.l.ſi certis annis.C de pact. numero.2.per.l.cum poſt.§.gener. ff.de iure dotium.l.ſi tibi annuũ ff.de annuis legat.l. cũ quidam, ff.de leg.2.ſequuntur Bal.Alex. Angel. & Iaſſ.ibi. idem ſcripſit Bart. in.l. cum de in rem verſo. ff.de vſuris.idem Bart. in diſputatione incipienti mulier habẽs amplum patrimonium in fine. ſequitur Curtius iunior in repetitione.l. ſi certis annis. num.7. & nume.12.& ibi Decius.nu. 7. Corneus nume.fin. C.depactis. & ibi Alex. & Iaſſ.vbi dominus Anto.de Padilla.nume.25.atteſtatur hanc ſententiam communiter receptam eſſe.cui acceſsit Alex.in.l.1.ff.ſolut.matri.nume.

40 41.Euerardus in loco ab alimẽtis ad dotem. numero.8. Sed in præſenti incidit quæſtio, an ſicut præſtatio triennalis legati

alimentorum, quod in teſtamento non iure facto relictum eſt, efficit, vt præſtari debeat in futurum: & alimentorum fauore hæc præſcriptio introducta eſt: ſimili modo ipſe hæres, ſi alimentorum legatum pluribus annis non præſtiterit, acquirat ſibi ius non præſtandi, & petentem poſt longum tempus alimentorum legatum repellat.

In hac quæſtione diſtinguẽdum eſt, an legatum alimentorum relictum ſit ſimpliciter non diſtributis temporibus, an verò legatum ſit diſtributis temporibus, veluti ſi annuum legatum ſit, in hac vltima ſpecie liberationem præſtationis legati tempore non acquiri ex ſententia Ioãnis auhtor eſt Accurſius ſcholio: cuiuſq; anni in.l. cum notiſſimi.§. in ijs.C. de præſcript. triginta vel quadraginta annorum: quià legata annua tot ſunt quot anni.l. ſi ſtichum. §. ſtipulatio. ff. de verb. obliga. l. ſenatus. §. fin. ff. de donatio cauſa mortis. l. cum in annos. ff. de annuis legat. l. 1. ff. quando dies vſus fructus leg. cedat. Accurſij ſententiam crebrius receptam eſſe tradit Ruynus conſi. 34. numero. 6. lib. 2. quam ſententiam dicit eſſe notatu dignã

41 Alciatus in. l. 1. C. de ſenten. quæ ſine certa quanti. profer. num. 16. In prima autem ſpecie quando ſimpliciter ſunt alimenta legata vnicum & purum eſt legatum Iacobus Butricarius in. l. 1. C. de ſentent. quæ ſine cert. quãtita. profer. quæ ſententia probatur in. l. ſcire debemus. §. ſtipulationem. ff. de verborum obliga. Ex quo ſequitur q; præſcriptio incipit à principio, nec dinumeratur per ſingulas præſtationes ita Bal. in . l. 1. C. de ſententijs quæ ſine certa quantit. profer. numero. 16. vbi ait hoc eſſe notabile, & ſubtile. Ex quo apparet in ea ſententia fuiſſe Baldum, vt exiſtimaret legatam rem lõgo tempore ſibi quærere poſſe hæredem: in hac ſententia fuit idem Bal. in. c. 1. §. ex eadem lege. numero. 5. de lege conrradi. hanc ſententiam plures colligunt ex Bart. l. ſequitur. §. ſi viam. ff. de vſu capio. idem ſcripſit Bal. in. l. ſi ſtichum. §. ſtipulatio. ff. de verb. obliga. ſequitur Alex. ibi numero. 2. qui ait deciſionem hanc eſſe memoriæ tenendam, quia non reperitur textus à quo melius & clarius depromatur q̃ ex. l. 1. ff. quando dies vſusfructus legati cedat: quæ lex de præſcriptione legati non agit, ſed tantum ait, legata annua tot eſſe, quot

42 ſunt anni. Tempus autem, quo hæres non præſtitit legatum, vt repellere poſsit legatariũ illud petentem, non erit breuius triginta annorum ſpacio: ratio eſt, quià actio quæ legatario competit ad petendum legatum tanto tempore extinguitur. l. ſicut. l. omnes. C. de præſcrip. triginta vel quadraginta annorum.

trad-

traddit Ruynus.conſi.34. nu.5.
lib.2. Huic ſententiæ fauet rece
pta quædam concluſio, quæ ha
bet ꝙ ex longi temporis curſu
bona fides præſumitur.Innoce.
in.c.2. de reſtitu.in integ.ſequi-
tur Ioann.Andre.in addi.ſpecu
lat.titu. de teſta. §. nunc viden-
dum in prima additione mag.
verſ. item opponunt. Bart. &
Salicet.in.l.fin. C. vnde vi. Bal.
in.l.1.C.vnde vi Angel.l. penul.
C.quibus non obſtat longi tem
poris præcriptio.Abb.in.c.ſi di
ligenti de præſcriptio. Alexan.
conſi.110.lib.1.Ruynus conſi.34
44 numer.10. lib.2. Hæc ſententia
quæ habet triginta annorũ ſpa
tium requiri.vt hæres liberetur
onere præſtandi legatum, obti-
net in perſona hæredis, qui le-
gatum prætare debet, ſecus in
perſona eius,qui hæredis eſt hæ
res, quia ſi à morte hæredis qui
legatum dare dãnatus eſt, anni
decẽ lapſi ſint obligatione præ-
ſtandi legati tanto tẽporis cur
ſu liber erit:cum bonæ fidei poſ
ſeſſor ſit.l. qui in alterius. ff. de
regul.iuris.traddit Paul. caſtre.
in.l. ſi quis ſub cõditione in fin.
ff. de condi. inſtitu. Idem Paul.
conſilio. 289. incipit hæreditas
dictæ puellæ. ſequitur Ruynus
cõſi.34.nu.11.lib.2.Contariã ſen
tentiam, vt hæredis hæres non
poſsit actionem tollere, quæ le-
gatario competit ad legatũ pe-
tendum, deffendunt Ioan.Imol.
& Felin.numero. 3. in. c. fin. de
præſcrip. quam ſententiam cre
briorem eſſe & canonizatã per
doctores in vtroqꝫ foro tam ſe
culari quam eccleſiaſtico atte-
ſtatur Alciat.conſi.267. num.7.
45 Superior autẽ opinio, ꝙ hæ-
res ſibi acquirere tempore poſ-
ſit rem legatam, fulcitur iure cõ
ſulti reſponſo in.l. ſi tibi homo.
§.cum ſeruus.ff.de leg.1. illis ver
bis(cum ſeruus legatur:&ipſius
ſerui ſtatus,&omnium quæ per
ſonam eius attingunt,in ſuſpen
ſo eſt:nam ſi legatarius repule-
rit à ſe legatum:numqꝫ eius fuiſ-
ſe videbitur, ſi nõ repulerit: ex
die aditæ hæreditatis eiꝰ intelli
gitur,) quibꝰ apparet legatũ nõ
deberi donec legatariꝰ agnoue
rit:ac præſtari ſibi petierit. Igi-
tur medio tẽpore,quo legatariꝰ
non petit rem legatã, hæres bo-
na fide poſsidet, & tẽpore eam
ſibi quærit:iuſqꝫ petendi legatũ
quod legatario cõpetit, præſcri
ptione diluit,ac perimit. Huius
legis argumento huic opinioni,
ꝙ lõgo tẽpore hæres legatũ ſibi
quærere poſsit,accedit Anchar
ra.in. c. ſine poſſeſsione de Re-
gul.iuris lib.6.oppoſitione fina.
hãc ſentẽtiam ſequitur Socinus
cõſi.63.nu.7.lib.1. Balbus in tra
ctatu præſcriptionem.2.parte.3
partis.q.13. ſequũtur plures Do
ctores, quos aggregat illuſtriſsi
mus Domius Couarru. in Re-
gula poſſeſſor.2.parte.§.11.nume
ro.5.verſiculo nono.Hanc opi-
nionem crebrius receptam eſſe
atteſtatur Cagnolus in.l.2.C.
de pactis inter empto.& vendi.
nu.28.

nume.28.vti refert Hippoli. Riminaldus in princi. inſtitu. per quas pers. nobis acquiri. nume. 26.qui incautè retulit Cagnolū, cum Ancharrani opinionē cōmuniter receptam eſſe non dixerit, ſed id potius, ꝙ facultas retrò emendi conceſſa vendito ri in perpetuum quando voluerit, præſcribitur triginta annis. Opinionem hanc ꝙ præſcribi legatum poſsit, ſequitur, Emilianus conſi.156. nume.12. Ripa
46 in.l.fina. C. de reuocandis donat.q.69. Tiraquell.in.l.ſi vmꝗ verb.reuertatur numero.311. C. de reuocand.donatio. Contrariam ſententiam, vt hæres non poſsit tempore quærere ius legati, nec legatarium petentem repellere, neruoſè deffendit Cumanus conſilio. 147. hanc opinionem ſequitur Decius in. c. eccleſia ſanctæ Mariæ. numer. 26. de conſtitutio. & Menchaca lib. 2. contrauerſiarum illuſtrium.c.55. nume. 27. & Alex. conſilio.267.numrro.6.qui omnes multis rationibus innituntur:ea maximè, quòd poſſeſſor malæfidei vllo tempore nō præſcribat.c.poſſeſſor malæfidei.de
47 regul.iuris lib. 6. Sed alimenta legata cum iure actionis debeātur, atꝙ repeti poſsint per eum qui de ſuo ſe aluerit. Bal. & Iaſſ. in. l. de alimentis. C. de tranſactio. ſequitur ꝙ hæres non eſt bonæ fidei poſſeſſor, cum ſciat legatum à ſe exigi per legatarium poſſe:atꝙ ita legatum tem pore ſibi quærere non poterit.
48 Secundò hæc opinio ea ratione commendatur ꝙ legati ius nanciſcatur legatarius ſtatim teſtatore defuncto. §. noſtra autem inſtitut. delegat. l. cum pater. §. ſurdo. ff. de legat. 2. vbi emolumentum legati quæritur legatario ignoranti: ergò dum legatarius non repullerit à ſe legatum, ius habere intelligitur: qua de cauſa hæres non poterit ſibi tempore acquirere rem legatam ob malæ fidei obicem, quia ſcit rem ad legatarium per
49 tinere iure legati, hæc ſententia ea ratione commendatur, ꝙ legatum ſic quæritur legatario, vt actionem realem vel perſonalem habeat ante aceptationem in quibuſdam caſibus à morte teſtatoris, in quibuſdam verò à die aditæ hæreditatis. l.1. C. communia de legat. l. à titio. ff. de furtis, his à iure ductis rationibus innitens ſentētiam Ancharrani reſſellit Illuſtriſsimus Dominus Couarrub. prædicto c.9. numero.5. qui ſentit dominium rei legatæ acquiri legatario ante aceptationem fictè à morte teſtatoris, verè ab adita hæreditate ſed reuocabiliter, verè autem & irreuocabiliter quando petierit legatum. Idem placuit Accurſio ſcholio aditæ in.l.ſi tibi homo. §.cū ſeruus. ff. de leg.1. vbi Alex. nu.4. ſcribit hanc ſententiam crebrius receptam eſſe: cui accedit Lancelotus Decius in. l. ſeruum filij. §. ſiquis

ſiquis rem.col.1.& .2.ff.de legat.
1.hanc ſententiam tenere docto
res ſcripſit Iacobus de nigris in
l.1.ff.de lega.1. nume. 107. & ibi
Sadoletus numero.21. dominus
Couarru.in.c. rainuntius de te-
ſtamentis.§.1.nume.2.Ioann.Ba
ptiſta in l.legatum.nume.16. ff.
de legat.1. Fortunius.l. Gallus.
§.& quid ſi tantum.numer.265.
ff. de lib. & poſthu. Menchaca
lib. 2. de ſucceſsionum creatio-
ne.§.17.nume.131. hæc ſententia
iure Regio approbata eſt.l.34.
titulo.9.part.6. vbi Grego. hac
de re multa verba fecit.
Tertiò Ancharrani ſenten-
tiam defendit Aretinus.l.qui hæ
res.§.nec filius.ff.de acqui. hæ-
redi.qui ait legatum morte ipſa
teſtatoris effici legatarij, ſed re
uocabiliter: hoc prædixit Bart.
in.§.cum ſeruus.Si igitur res le-
gata ipſius eſt legatarij mortuo
teſtatore anteꝗ̃ petat eam, con
ſequens eſt, ne poſsit tempore
hæres capere: cum ſciat alienam
eſſe.
50 Quartò Ancharrani ſenten-
tiam fulcit Papiniani Reſpon-
ſum in.l. legatũ.2. ff. de legat.2.
legatum, inquit, ita dominium
rei legatarij facit, vt hæreditas
hæredis res ſingulas: quod eo
pertinet, vt ſi purè res relicta ſit,
& legatarius non repudiauerit
defuncti voluntatem, recta via
dominiũ, quod hæreditatis fuit,
ad legatarium tranſeat nunꝗ̃
factum hæredis. Ex quo appa-
ret legati dominium ex die adi-
tæ hæreditatis ad legatariũ tran
ſire, quod cum iure cautum ſit,
deducitur non poſſe hæredem
tempore acquirere rem legatã,
quam ſcit eſſe legatarij, cum nõ
repudiauerit. Ex quo deducitur
non aptè Ancharranum deprõ
pſiſſe ſuam ſententiam ex dicto
§. cum ſeruus: quia ex eo ꝙ lex
dicat medio illo tempore, quo
legatarius nec petit, nec repu-
diat legatum, in ſuſpenſo eſſe le
gatæ rei ſtatum, non colligitur
legati dominium non eſſe lega-
tarij, vt capere illud hæres lon-
go tempore poſsit: quoniam illa
verba (in ſuſpenſo eſt) ſignifi-
cant incertum eſſe, quis nam
rem legatam habiturus ſit, hæ-
res an legatarius qui poteſt eam
repudiare: non autem intelligẽ-
da ſunt vt velint, quod domi-
nium ſit in ſuſpenſo, ideſt in in-
certo: cum legatarij ſit à die adi-
tæ hæreditatis, vt ſtatuit. l. lega
tum. Ex qua lege apparet erraſ
ſe Connanum lib. 4. cõmenta-
riorum iuris.c.9. numero.11. qui
interpretans verba. l. à titio. ff.
51 de furtis ibi (quia ea quæ legan-
tur recta via ab eo qui legauit,
ad eum cui legata ſunt, trãſeũt)
intelligit recta via ideſt à teſta-
tore ad legatariũ, quod verum
eſt, ſubdit tamen, ꝙ cum lega-
ta non valeant niſi adita hære-
ditate, aditio autem fieri nõ poſ
ſit niſi ab hærede, per quam ipſe
omniũ bonorum, quæ fuerũt de
functi, fit dñus: fieri non poteſt
quin aliquo momẽto eorũ lega-
torũ

Interpretatio noua

Aduerſus Franciſcũ Cõnanum

torũ fiat hæres Dominus:nullo
enim momẽto legatorũ eſt hæ-
res Dominus, ſed ipſa aditione
nã ciſcitur hæres dominiũ bono
rum,quæ ſunt in hæreditate,le-
gatariusq; dominiũ rei legatæ.
Ita aditione ipſa ſeparantur do
minia bonorum,quæ ſunt in hæ
reditate: eorum quæ hæres ha-
biturus eſt nanciſcitur Domi-
nium hæres, legatorum autem
dominium cedit legatorio, nec
momento hæredis ſit. Hoc do-
cet Papiniani Reſponſum in.l.
legatum,dum ait,(rectauia do-
minium, quod hæreditatis fuit
adeum pertineat,numquam fa-
ctum hæredis) itaq; verba illa
52(recta via)ſignificant legati Do
minium tranſire à teſtatore ad
legatarium abſq; eo ꝙ vllo mo-
mento penes hæredem ſit. Hũc
in modum ex Paniani Reſpon-
ſo in.l.legatũ interpretor Mar-
tiani Reſponſum in.l.à titio.
53 Secundò deducitur minus di
ligenter Ancharrani ſentẽtiam
perpendiſſe Ferdinandum Mẽ-
chacam, qui ait numq̃ incidere
facti ſpeciem, quæ dirimenda
ſit iuxta Ancharrani pronuntia
tum, quod ſic colligit, aut lega-
tarius defuncti repudiat volun
tatem, numq̃ ꝙ fuiſſe eius in-
telligitur legatum, pertinet q;
ad hæredem hæredis nomine.
Si verò legatarius petierit, ſem
per intelligitur Dominus fuiſſe
rei legatæ, ergò numquam An-
charrani ſententia obtinebit:
Quid ſi accidat legatarium nec
petere, nec repudiare legatum
annis triginta: repudiaſſe taci-
tè ex eo intelligetur,quia lapſus
temporis à lege præſtituti ad pe
tendum legatum vices obtinet
repudiationis.l. ſi quis filium.
C.de inofficio.teſta.
54 Primò noto.l. ſi quis filium
non ſolum obtinere in querela
inofficioſi teſtamenti, ſed in a-
lijs; nec obſtat ꝙ inofficioſi que
rela ſit odioſa, quia vltimis vo-
luntatibus aduerſatur, quia hoc
efficit tantum, vt quinquenio
intercludatur: vt notat Angel.
l. certi condictio. in principio
55probatq; Iaſſ. numero. 25. ff. ſi
cert.petat. Vnde etiam illa ſen-
tentia,quæ habet, ꝙ lapſus tem
poris æquiparatur repudiatio-
ni, obtinebit in petitione hæ-
reditatis; quæ cum fauorabilis
ſit, durat annos triginta; nec
ante diſſoluitur adeundi ius. Ac
curſius ſcholio.1. & in ſcholio
beneficio.l. cum in antiquiori-
bus. C. de iure de lib. idem Ac-
curſius ſcholio.1.l.vni. C. quan-
do nõ peten.part. idem Accur-
ſius ſcholio.1.l. quandiu. ff. de
acqui. hæredi. ſequitur. Bart. l.
vni numero. 4. C. de condi. ex
lege in hãc ſententiam ſcripto-
res frequentes ierunt teſte So-
cino conſilio.36. colun.2.& con
ſilio.81.lib.1.in fin.Balb. tractat
præſcrip.4.parte.4.partis.q.19
Galdenſis de Arte teſtandi ti-
tulo.11.caut. 6. Boerius deciſio-
ne. 58. numero. 7. Molineus in
addit. ad Alexan. conſilio. 89.
lib.2.

lib. 2. Xuarez in. l. 8. titulo de
las herencias lib. 3. fori. numer.
47. nemine relato hanc dicit
communem omnium interpre-
tationem Illuſtriſsimus Domi-
nus Couarru. lib. 1. variarum re
ſolu. c. 9. nume. 2. & Curt. Iunior
l. vni. C. quando non peten. par.
numer. 25. Bernardus Diaz Re
gul. 21. incip. adeundi, Mencha
ca de ſucceſsionū creatione lib.
3. §. 22. numer. 26. dicit commu-
nem Xuarez in. l. quoniam in
prioribus. C. de inofficio. teſta.
in declaratione legis Regni limi
56 tatio. 3. nume. 2. Hæc ſententia
probatur in. l. hæreditatis. C.
de petitio. hæred. huius ſenten-
tiæ ratio eſt, quia actiones per-
ſonales perſonaliaq; iura tri-
ginta annis diſſoluuntur. l. ſicut
l. ſiquis emptionis. C. de præ-
ſcrip. 30. annorum. l. 2. C. de con
ſtitu. pecunia. poteſtas autem
adeundi eſt ius quodam. l. ſi ma
ter. C. de inſtit. & ſubſtit. ſub
condi. quam legem ad hoc co-
mendat Bart. l. is poteſt colu. 3.
& ibi recentiores. ff. de acqui
hæred. idem Bart. l. vni. colu. 2.
C. de cond. ex lege Bal. l. licet.
C. de iure delib. Paul. in Rubri.
ff. de acqui. hæred. hanc ſenten-
tiam crebrius receptā eſſe trad-
dit Bal. nouel rep. l. cum filio nu
mero. 52. ff. de legat. 1. quæ opi-
nio vera eſt, eaq; de promitur
ex. l. ſi mater. vnde fugiendus eſt
Salicetus in. l. 2. C. de iure delib.
qui ait adeundi poteſtatem eſſe
facultatem, quæ nullo tempore
amittatur. l. viam publicam. ff.
de via publi. quod magis pro-
bat Molineus in additia ad
Alex. conſilio. 89. lib. 2. atteſta-
tur q; Saliceti ſententiam ve-
ram eſſe ſeruariq; vſu forenſi
Idem Molineus in conſuetud.
Pariſi. §. 130. ſequitur Coraſius.
l. ſeruitutes. 4. §. ſeruitus. nume.
7. ff. de ſeruitutib. Sed hanc o-
pinionem veram nō eſſe ipſam
q; adeundi poteſtatem non eſſe
facultatem ſed ius, conuinci-
tur ex. l. ſi mater. Vnde Saliceti
ſententiam iure optimo reffel-
lit. Menchaca de ſucceſsio. crea
tione lib. 3. §. 22. numero. 26.
Quæ opinio iure communi ob-
tinet, Regio autem ius adeundi
anni ſpacio circumcluditur. l.
2. titulo. 6. part. 6. quæ loquitur
quando terminum, intraquem
hæres adeat, iudex præſtituit:
finitur enim ius adeundi ſtatu-
ti temporis ſpacio, ſed ſi termi-
nus non ſtatuatur, perpetuò
durabit ius adeudi iure Regio:
cum hoc iure ciuili permiſſum
ſit vt ſupra ſcripſimus.
57 Item lapſu temporis propte-
rea inducitur repudiatio iuris
petendi ſupplementum legiti-
mæ, quod quinquennij tranſcur-
ſu euaneſcit teſte Bart. l. ſi quis
filius. C. de inofficio. teſta. Ro-
mano. l. certi condictio. in prin
cipio. ff. ſi certum petatur. Fa-
biano de Brochis repetitione
auth. nouiſsima. C. de inoffi-
cio. teſta. numero. 121. quia ſup-
plementum legitimæ ſufficitur
in lo-

in locum querelæ. l. ommi modo. C. de inofficio. teſta. quod recentiores approbant, vt ſcripſit Tiraquell. de iure primogeni.q.56. nu.3. Hanc opinionem omnium conſenſu receptam eſſe atteſtatur Menchaca lib.3.de ſucceſsion.creatio. §.30. nu.75. ſed quamquam in locum querelæ ſubſtituatur ius petēdi vt ſuppleatur quod legitimæ deeſt: tamen hoc ius nō euaneſcit lapſu quinquennij, ſed durat annos triginta, vnde Bartoli ſententia refellitur, eamq́ꝫ neruoſis argumētis fregit Bal. dicta.l.ſi quis filiū, & alibi paſsim quē refert Xuarez.l. quoniam in prioribus in declaratione legis Regiæ. limitatione.3. qui hanc atteſtatur receptam eſſe ſententiam, quam magis probarunt Angel.& Iaſſ. nu.25.l.certi condictio in principio.ff.ſi cert.peta. Idem Iaſſ. dicta.l.ſi quis filium.num.10.Paul. conſi.122,& Alex.conſi.128.lib. 10. Balb. de præſcrip. 4. parte quartæ partis.q.23.refert plures Tiraquell.l.ſi vnq̄ verb. reuertatur.nu.312.C.de reuocand.donat. Hanc ſententiam, quæ Bartoli opinioni aduerſatur eſſe receptam traddit Hieronimus vetus. Repet.l.ex facto.ff. de vulgari.nu.287.&.311.&.308.Menchaca de ſucceſsionum creatione lib.3.§.30.nu.95. quibus argumentis quibuſq́ꝫ rationibus Bartoli ſententia refellatur diffuſe præcitati interpretes demōſtrāt

58 Ex his conſtat lapſum temporis à iure dati repudiationis vim habere, ergo qui intra annorū triginta interuallū legatum nō petierit, à petione repelletur. ſed hoc verum non eſt, vt oſtendemus: non enim præſtitutum eſt à lege tempus, intra cuius terminos legatum petatur, vt falsò opinatus eſt Menchaca, cum legati petēdi poteſtas non ſit ius, ſed facultas, ergò ſemper poterit petere, ꝙ autem ſit facultas probatur, quià quando quis debet aliquid facere præcepto legis, vt quæſitum ius tueatur, poteſtas hæc faciendi non eſt ius, ſed facultas, vt docet Bartolus ab omnibus receptus in.l.vnica nume.4.ff.de condictio.ex lege ſed legatarius anteq́ꝫ legatum agnoſcat ius habet in re legata. l. cum pater. §. ſurdo. ff. de lega. 2. ergo vt ius hoc tueatur irreuocabileq́ꝫ efficiat, debet non repellere legatum. §. cum ſeruus: hac de cauſa dicitur legatarius agnoſcere legatū, Accurſius ſcholio fina. l. ei qui ita hæreditatem.ff.de conditio. inſtitut. agnitionem autem proprie is habet, qui & ius habet: vt notat Conanus lib.10.cōmentari.iuriſciuilis.c.5.nume.7.

59 Ex quibus colligitur petendi legati poteſtatem non ius eſſe, ſed facultatem, facultatis autem quæ ſunt, poteſt quis facere, dum voluerit, nec excluditur tempore.l.2. ff. de via publica. Bart. in.l.1. numero. 4. ff. de condictio.ex lege. Coraſius

ſius in l. ſeruitutes. 4. §. ſeruitus, meçonu.7. ff. de ſeruit. Bal. nouel. l. cum filio, ff. de leg. 1. nu. 52. omneſq; paſsim. Ex quo apparet primò certum temporis ſpacium, intra quod petatur legatum à lege non eſſe diffinitum.

60 Secundò legatum longo tempore non poſſe hæredem ſibi acquirere ex eo quod longiſsimo tempore non agnouerit legatarius, nec iure probari Ancharrani ſententiam, ſed cõtrariam eſſe iuris ciuilis Regulis. Huic ſententiæ contradicit Vlpiani reſponſum in. l. magis puto. §. fundum. ff. de rebus eorum. qua lege ſtatutum eſt legatum ante agnitionem eſſe legatarij, propterea q; ſine prætoris authoritate non poteſt illud repudiare pupillus, quià repudiando alienat, alienareq; prohitus eſt. Sed quia huic ſententiæ aduerſatur ipſe Vlpianus, qui ſecum diſsidere videtur. l. qui autẽ. in principio. ff. quæ in fraudem credi. negat enim repudiationẽ legati eſſe alienationẽ, propterea agemus de interpretatione vtriuſq; reſponſi, vt ſibi ipſi Vlpianus conueniat, quod vt concinè fiat quæſtionem proponam, quæ doctorum ingenia contorſit: ſcinduntur enim in ſtudia cõtraria, defluit tamen ex repugnantia. §. fundum cum. l. qui autem.

61 Quæri ſolet, vtrum prælatus ſolus legatum eccleſiæ relictum repudiare poſsit: & poſſe prælatum repudiare ſcripſit glo. c. ſi epiſcopũ. 16. q. 6. ait enim in acquirẽdis poſſe prælatum nocere eccleſiæ, idẽ probauit glo. fi. c. fi. ead. quæſtione. Bernardus ſcholio. 3. c. 2. de donatio. hanc ſententiam Ioãnis. d. c. ſi epiſcopum. dixit ſing. Abb. c. 1. de in. integ. reſtitutio. nu. 9. Idem Abb. c. verũ nu. 3. de cõditio. appoſitis. idem Abb. c. 1. nu. 12. de dolo. & contumaria. Imola. c. vt ſuper de rebus eccleſiæ Probus. c. 1. de integ. reſtitutio. lib. 6. nu. 18. Felin. c. cum inter nu. 4. de re iudi. Iaſ. l. is qui hæres. §. nec filium ad fi. ff. de acqui. hæred. Pala. Rub. Rub. de donatio. §. 47. col. 2. Lãbet. de iure patro. lib. 3. arti. 9. q. 3. princi. nu. 1. Rochus. c. fi. de cõſuet. nu. 268. Hipp. ſingu. 194. Decius. l. ſeruus. num. 9. c. de pact. Euerar. loco. 58.

Ex his colligit Fredericus cõſilio. 9. prælatum ſolum poſſe repudiare quod eccleſiæ relictũ ſit, quam opinionem approbat Abb. c. 1. de in integ. reſti. idem Abb. c. tua. nu. 9. de his quæ fiũt à prælato. vbi Cardi. idẽ Abb. in. c. contingit. 1. de ſenten. excom. idem Abb. in. c. quoniam de decimis. idem Abb. c. 1. numero. 22. de dolo & contu. Imol. c. nulli. nume. 11. de rebus eccleſiæ. hanc opinionem cõmunem eſſe canoniſtarum traddit Aretin. l. is qui hæres. §. nec filius ad finem. ff. de acqui. hæred. ait q; hanc opinionem forenſi praxi probari: quam dicit eſſe receptam canoniſtarum ſenten-

tiam

tiam Albarot.c.vni.§.& iterum
ſi clericus nu.19.de capit.corra-
di,idem probat Mathe.de affli-
ctis ibi. nu.6. Præpoſitus. c. ve-
rum. nu.13. de foro cōpet. idem
Præpoſitus.c.ſine exceptione in
fine.12.q.2. hoc probant plures
quos in vnum congeſsit Rebuf
fus in compēdio alienationum
fol.92.Cagnolus.l.non fraudan
tur.ff.de regu.iur. dicit commu
nem ſententiam Iaſſ.l. legatum.
1.nu.19.ff. de legat.1. idem Iaſſ.l.
ſi quis.§.filiꝰ nu.3. ff.quod quiſq;
iuris,Beroius. c.1. nu. 102. de in
integ.reſtitu.Nauarus.c.ſi quā-
do pagi. 16. de reſcript. Anto.
Rubeus.conſi.11.nu.6. Ambro-
ſius de opizonibus. l. filius fam.
§.diui.nu.75. ff. de legat.1. Ber-
nardus Diaz Reg.219. Sigiſmū
dus.conſi.40.nu.25.inter conſi-
lia feudalia. Natta. conſi. 441.
nu.16. Martius deciſione.311. di
cit communem Mēchaca de ſuc
ceſsionum creatione lib.3. §. 21.
nu.254. Hoc colligunt ij patres
ex ſententia gloſſarū & ex.l.qui
autē in principio.ff.quæ in frau
dem creditorum.qua lege prohi
betur debitor alienare bona ſua
infraudem creditorum,& tamē
repudiādi legatum poteſtatem
habet ea de cauſa,quia repudia
re non eſt alienare , ſed verius
non acquirere,ergò relictum ec
cleſiæ poterit repudiare præla-
tus,cum in quærendis poſsit ec-
cleſiæ dānum dare vt ſupra ſcri
ptum eſt.Omnis enim alienatio
quæ fieret infraudem credito-
rum,eſt prohibita.l.1.§. final.ff.
quæ infraudem credit.& tamen
non prohibetur repudiatio le-
gati.l.qui autem: ergò repudia-
tio legati non eſt alienatio.

62 Contrariam ſententiam,vt ſi
ne cōſenſu capituli prælatus re-
pudiare non poſsit , quod eccle
ſiæ legatum ſit,defendit Bal l.cō
tra iuris.§.1.ff.de pact.idem pro
bat Paul.l.legatum.1.nu.4.ff.de
legat.1. qui ait contrarium con-
ſuluiſſe Fredericū,ſed malè,quia
conſuluit contra. §. fundum. &
hanc opinionem contrariā ſen-
tētiæ Frederici dicit crebrius rē
ceptā eſſe Alex. l.legatū.1. nu.2.
ſupra alleg. congeſsitq; plures
doctores approbantes hanc ſen
tētiam.Ex quo colligitur in cau
tè ſcripſiſſe Iaſſ.l. legatum.1. nu.
16.errore ductum Alexandrum
exiſtimaſſe hanc eſſe cōmunem
opinionem,quam aduerſus Fre
dericum approbat Barba. c. vt
ſuper de rebus eccleſiæ.Socinus
Reg.100. fallen.9. qui huius ſen
tentiæ plures aſſeclas refert. &
in hanc partē inclinat Beroius.
c.1.de reſtitu.in integ.nu.115. &
Felinus.c.contingit.1.num.5.de
ſententia excōmu.quamuis per
peram in contrarium allegetur
à quibuſdam.Hanc opinionem
cōtra Fredericum approbat ſil-
uanus.conſ.25.nu.32.lib.1.hanc
atteſtatur eſſe communem addi
tionator Socini.l.legatum.1.nu.
25.Lāber.de iure patrona.lib.3
quæſ.24. princi. articulo .9. in
num.1. Menchaca deſucceſsiō.
creatio.

ercatio.lib.3.§.21.nu.254. Anto. Gomez lib. 1. de contractibus. c.14.nu.13. huic accedit Pinelus. l.1.C. de bonis Mater. 3. parte. nu.103. aitq; ſententiam Frederici male à doctoribus receptã eſſe, huius ſententiæ partes defendit.§.fundum, qua lege docemur legati alienationem eſſe repudiationem. Sed in alienatione rei immobilis capituli cõſenſus requiritur: ꝙ ſi alienationi capitulum non conſentiat, efficax non erit alienatio.c.1.c.2.de rebus eccleſiæ lib.6. ergo & in legato repellẽdo capituli requiritur conſenſus, ipſeq; prælatus ſine capitulo quod eccleſiæ legatum ſit, non repellet. & huic. §. fundum Fredericus non reſpõdet, perpendit Abb.c.tua in fine de his quæ fiunt à prælato. Hæc in vtrãq; partem collecta ſunt vt diiudicari poſsit quam deſidant.textus.§.fundum. & l. qui autem.

63 Ipſe Frederici ſententiam magis probo, qui exiſtimo alienationem legati non eſſe repudiationem, quod depromitur ex.l. qui autẽ in principio. Opus autem & labor eſt intẽtionem Vlpiani aperire in dicto.§. fundũ. vnde multi multifariam interpretantur.

Primò Abb.c.tua de his quæ fiunt à prælato. num.9. ait ꝙ.§. fundum.agit de pupillo, qui bonorum adminiſtrationem non habet, at Fredericus de prælato agit, qui eccleſiæ in ijs, quæ quæſita non ſunt, poteſt nocere. c. quoniam. decimis. & ſupra poſuimus. hanc interpretationem refellit Ioann. Imol. c.tua de his quæ fiunt à prælato. duplici argumento: Primò quia ſi propterea pupillus repudiare legatum non poteſt, quia bonorum adminiſtrationẽ non habet, conſequens eſt, vt tutore autore repudiare poſsit, quod negat Vlpianus in.§.fundum.

64 Secundò quia Vlpianus dicto.§.fundum. docet quare non poſsit pupillus repudiare legatum ſine prætoris Autoritate, ex eo ſcilicet, quia repudiatio legati eſt alienatio, quæ ratio obtinet in prælato: ergo non eſt cõſtituendum diſcrimẽ inter prælatum & pupillum cum tutore. Hunc in modum Abbatis ſententiam refellit Imola cuius opinioni adhæret Iaſſon.l.legatum. 1. nu.18. & Socinus numero. 2. ff. de legat. 1.

Secundò modo explicat Socinus in.l.legatum.1.num.2. qui ait ꝙ non licet inferre de poteſtate tutoris ad prælati poteſtatem, cum ſit prælati poteſtas maior poteſtate tutoris. Vnde non ſequitur quod propterea prælatus non poſsit repudiare quod eccleſiæ legatũ eſt, quia pupillus tutore autore repudiare non poteſt quod ipſi pupillo eſt legatũ: quia prælati poteſtas maior eſt poteſtate tutoris. Ioãnes ſcholio.1.c. fin.5. q.3. quod dicit notatu dignum Abb. c.qualiter.2. nu.26.

numer.25.de accuſat. Fel.inibi. nume.8. idem Felin. c. cum deputati.numero.10. de iud. Probus.c.licet.1.numer.16. depræb. lib.6. Lambert. de iure patro. lib. 3. q. 2. articulo.9. Barb. de præſtantia Cardi. q. 5. baſilica. Bernardus Diaz Reg.219. incipit eccleſia fungitur. 14. ſimilitudine. Rebuffus in inquiridio iudicum eccleſiaſticorum fol.12.

Aduerſus Socinum.

Hoc quod ſuppoſuit Socinus non obtinet in propoſita quæſtione, quæ in alienatione conſiſtit: cum in alienando par ſit prælati tutoriſq; poteſtas.l. iubemus nulli in principio. C. de

Aduerſus Boerium.

ſacroſan. eccle. Auth. de eccleſiaſticis.titulis.§. fina.notat Bernar.in.c.auditis. de reſtitutione in integrum. Bart. l. ſi procurator.§.final. ff. de iure fiſci. Nec par eſt vtriuſq; poteſtas propterea, quia prælatus donare poteſt, cum hoc liceat ſi, modicum ſit quod datur:cum ius donandi rem exiguam cõſuetudine introductum ſit glo.c.2.de donar. c.cæterum inibiq; doctores notant de donat.

65 Tertiò interpretatur Cornæus conſilio. 32. nume.11. lib.1. qui ait quod ſicut qui repudiat hæreditatem non dicitur alienare.l. alienationis verbo. ff. de verb. ſig. ita qui repudiat legatum.l. qui autẽ. ff. quæ in fraud. cred. Ex quibus colligitur repudiationem legati verè ac propriè non eſſe alienationem, ſed improprie & ficte: quod negat Vlpianus in.§.fundum.illis verbis (eſſe enim & hanc alienationem) cum verbum eſſe veritatem ſignificet nõ fictionẽ. Barr. l.ſi maritus.§. legis.ff.de adulterijs Ex quo ſequitur errorelapſum cagnolũ in.l. nõ fraudatur. ff.de regu.iuris. dixiſſe repudiationem legati eſſe alienationem impropriam.

66 Quartò declarat Beroius.c.1. de reſtitu.in integ.numero.107. qui deſidentia inter ſe Vlpiani reſponſa hunc in modum componit, ꝙ. §. fundum.agat delegato,quod legatario debetur ex quo die adita eſt hæreditas. Hæc autem interpretatio non diluit difficultatem & nodum, quia quamuis neceſſum ſit, vt legatum valeat, ꝙ hæreditas adeatur.l.ſi nemo. ff. de teſta. tut.l.3. ff.de leg.1. aditione tamen hæreditatis non quæritur legatario dominium rei quæ legata eſt. l. ſi tibi homo.§.cum ſeruus. ff. de leg.1. igitur vt legatum legatarij eſſe dicatur in ſpecie.§.fundum. nihil facit, quod debeatur à die aditæ hæreditatis.

67 Quintò interpretatur Præpoſitus. c. ſine exceptione. 12. q. 2. num.17. in fine. qui magis componit inuicem ſibi aduerſantes ſententias doctorum, ꝙ in vnam conſonantiam Vlpiani oppoſita reſponſa iungat. probat Rebuffus, & ante tradiderat Capra in.c.tua.cui & alij doctores adhærent dicentes, ꝙ prælatus ſine capitulo vel capitulum ſine præla-

prælato, quod eccleſiæ legatum eſt repudiare non poſsit, & de hac ſpecie agit. §. fundum. Baldus Ancharranus & reliqui, qui ſunt in eorum partibus, aut prælatus cum capitulo repudiat, & repudiare poteſt ſine conſenſu ſuperioris, & in hac facti ſpecie obtinet ſententia Frederici.

Hæc explicatio non vndiq; concludit: finge eccleſiam non habere capitulū ſed ſolum Abbatem, quæſtionis eſt num ſolus Abbas ſine epiſcopo repudiare poſsit: deinde vis quæſtionis in eo cardine verſatur an ſicut in pupillo prætoris autoritas neceſſaria eſt: exigatur ſimili modo epiſcopi autoritas in eccleſia, ex quo colligitur extra cauſam oraſſe Præpoſitum.

68 Sextò conciliat Paul. caſt. cōſilio. 172. lib. 1. qui ait ꝙ in ſpecie. §. fundum, fuit legatum quæſitum reuocabiliter, iunitebatur enim in nuda voluntate legantis, quam ob cauſam repudiatio legati dicitur eſſe alienatio. Mihi videtur Paulum id mēte concepiſſe quamuis dilucidius ad nos non pertulerit, ꝙ in ſpecie. §. fundum. repudiatio legati dicitur alienatio minus propria, non enim propria eſt niſi is qui alienat rem, dominiū irrebocabiliter nactus ſit. l. 2. C. de reb. alien. no alien. qua lege docemur maritos dotales res alienare non poſſe, quod ſi alienent, in efficax eſt alienatio, at dotalis rei dominium, dum matrimonium conſtat, in maritum tranſit. l. doce ancillam. C. de rei vendica: vnde colligitur alienationem in ſpecie. §. fundum. impropriam eſſe: quod approbat Siluanus conſilio. 25. lib. 1. Sed ꝙ propria alienatio ſit in ſpecie. §. fundum. docent illa verba (eſſe enim & hanc alienationem) verbum eſſe propriè & verè non fictè ſignificat, vt ſupra poſui: ergo alienatio vera eſt, ac efficax in ſpecie. §. fundum. *Aduerſus prepoſitū*

69 Septimò explicat Lambertinus in tracta. iuris Patronat. lib. 3. q. 2. principali articulo. 9. numero. 17. & numero. 18. dicēs ꝙ propterea quia prælatus eccleſiæ dānum inferre poteſt in his, quæ quærenda ſunt, poteſt repudiare quod eccleſiæ legatum eſt: cum rei legatæ dominium iure quodam ſpeciali ad reuocabiliter ſit quæſitum ante agnitionem, quā de cauſa repudiatio non eſt vera ac propria alinatio, at pupillus repudiare legatum non poteſt in conſulto prætore, quia non tantum parta alienare non poteſt, verum etiam quæ quæſita nōſunt, ſed quæri poſſunt. Sed hoc eſt diſcrimen conſtituere inter prælatum & tutorem cum in alienando inter vtrumq; diſcrimen non ſit, vt ante traddidi: nec cōponit Lambertinus. §. fundum. cum. l. qui autem.

70 Octauò explicat Alciat. l. alienationis. ff. de verb. ſignifi.

verſi. non intelligitur, ait enim ꝙ legata ipſo iure in legatarij dominium tranſeunt: vnde ſi repudiat dominium ſibi iam quæſitum abſe abdicat, meritò alienare intelligitur: quæ eſt ſententia. §. fundum. Edicto tamen quo prætor in fraudem creditorum geſta reuocat, non comprehenditur qui legatum repudiat, quoniam alienationis verbo prætor vſus non eſt, ſed ſimpliciter non permittit fraudationem, quæ minimè interueniſſe videtur in eo, qui repudiat, quod ex relinquentis intentione ei permiſſum eſt, cuius poteſtati conceſsit vt acciperet vel repelleret: nec enim hoc egit teſtator vt creditoribus prodeſſet.

Interpretatio noua

2 Ex his primum noto Alciatum ex. §. fundum, generale thema collegiſſe: vt alienare exiſtimetur is, qui legatum repudiat, ſed hoc nemo doctus probabit, quià alienatio rei reuocabiliter quæſitæ infirma eſt, vt paulò ante poſui, nec tale fuit Vlpiani propoſitum in. §. fundum. Sed I. qui autem vim ac poteſtatem verè tenuit Alciatus dicens, in edicto illo prætorem non prohibuiſſe alienationem, ſed fraudationem, quod dilucidè demõſtrant edicti verba, quæ poſuit Vlpianus. l. 1. in principio. ff. quæ in fraudẽ creditorum. vnde difficultas in eo ſtat, ꝙ in. §. fundum. dicatur repudiatio legati alienatio, quod vt declarem ſuppono: Seuerum Impe-
71

ratorem aduerſus tutorum curatorũq; calliditatem & captiones pupillis conſuluiſſe, ne damno afficerentur. l. magis. §. in primis. ff. de rebus eorum, at dubium non eſt, quim damno afficiatur minor ſi parta non tueatur: nec non ſi lucra non capiat. l. final. C. de codicillis. l. non omnia. ff. de minorib. hac de cauſa Seuerus Imperator minorum infirmo conſilio conſulens decreuit, ne incõſulto prætore minorum bona alienẽtur, prohibuitq; alienationem non tantum rerum, quarum dominium eis irreuocabiliter eſſet quæſitum. l. 1. ff. de reb. eorum, ſed earum rerum, quarum dominium eſſet reuocabile. l. magis puto in principio. Hac de cauſa in dicto. §. fundum. dicit Vlpianus repudiationem legati eſſe alienationem, quoniam res erat pupilli, quià agitur in titulo illo de prohibenda alienatione rei quæſitæ etiam reuocabiliter: cumq; legatum, ex quo die adita eſt hæreditas, quæ ſitum ſit legatario. l. cum pater §. ſurdo. reuocabiliter quidem. l. ſi tibi homo. §. cum ſeruus. dicit Vlpianus legati repudiationẽ eſſe alienationẽ iuxta orationem Seueri Imperatoris ac iuxta thema propoſitum in titulo de rebus eorum. Qua interpretatione aptiſsimè componuntur Vlpiani interſe diſſidentia reſponſa, conſtatq;. §. fundum. Frederici opinioni non aduer

aduerſari, quæ crebrius à docto
ribus approbatur, prælatumq́;
poſſe repudiare quod eccleſiæ
72 legatum eſt. Sed hoc ita accipi
opportet, vt eccleſiæ ad idquod
intereſt teneatur prælatus, qui
legatum repudiauerit. glo. aut
neglectum. c. final. 12. q. 4. Abb.
tit. de reſtitutione in integ. nu-
mero. 8. Peralta. l. titia. §. ſi ea,
numero. 5. ff. de lega. 2. l. quic-
quid. C. arbit. tutellæ. qua lege
pupillo tenetur tutor ad idquod
intereſt, ex eo q̃ non acquiſie-
rit pupillo, cum acquirere po-
tuiſſet: pari igitur ratione præ-
latus tenebitur, cum de tutore
ad prælatum in hac ſpecie li-
73 ceat procedere. Eſt etiam ſub-
notandum, eccleſiam aduerſus
factũ prælati repudiantis lega
tũ reſtituẽdã eſſe glo. reſtituim9
in. c. auditis de reſtitutione in in
teg. argu. l. ait prætor. §. fin. l. nõ
omnia. ff. de minorib. quæ leges
ſubueniũt minori, qui quod ac-
quirere potuit emolumẽtũ ami-
ſit: ergò eccleſiæ ſuccurrunt,
quia eccleſiæ & minoris par eſt
conditio in auxilio reſtitutio-
nis. c. 1. de reſtit. in integ. Abb.
in. c. auditis. docet in propoſi-
ta facti ſpecie reſtituendam ec-
cleſiam. idem Abb. c. conſtitu-
tus notab. 6. de in integ. reſt.
idem probat Pala. Rubios in
Rub. de donatio. §. 47. numero.
12. qui ait hoc eſſe tenendum mẽ
ti, quià non reperit tactum ab
aliquo. Huic ſententiæ ad hæ-
ret Bernard. Diaz ibi in addi-
tione. Colligitur hæc concluſio
ex. l. final. titulo final. part. 6. vn
de conſtat eccleſiam duplici iu-
re ſe poſſe tueri, poteſt enim ec
cleſia aduerſus prælatum age-
re ad id quod intereſt: poteſt
etiam reſtitutionem petere ad-
uerſus emolumentum omiſſum
à prælato. Nec q̃ propoſita in
prælatum actione experiatur,
amittit recurſum ad iudicis of-
ficium. l. etiam. 2. C. ſi tutor vel
curator interuenerit. notat Gre
gorius. l. 2. titul. fina. part. 6. ſcho
lio de ſu guardador. Ex quibus
conſtat, (vt diffuſe diſputata in
compendium reducamus,) lega
tum non poſſe hæredem longo
tempore capere. Item præla-
tum repudiare poſſe quod eccle
ſiæ legatum ſit.

74 Decimum octauum priuile-
gium quod ius ciuile alimento-
rum cauſæ indulget illud eſt,
quod ſi ex regionis conſuetudi
ne functiones fiſco præſtentur
ex rebus, quas quis poſsidet, vt
moris eſt in omni principatu
Caſtellano, ſi alicui alimenta le
gata ſint, non contribuet in tri-
buta ob eas res, exquibus ha-
bere debet alimenta: ſed is, qui
daturus eſt alimenta, functio-
nem præſtabit: cum rerum do-
minus ſit, exquibus præſtat ali
menta, vti traddidit Bart. in. l.
1. numero. 5. ff. de aliment. &
cib. leg. argumento. l. cum im-
plures. §. vehiculum. ff. locati.
Hanc ſententiam fulcit. l. 1. C.
de eroga. milita. anno. lib. 10.

quæ tamen nihil ad rem facit, hanc Bartoli ſententiam approbarunt Ioann.Imol.& Anchara.numero.7.in.c.indicante de teſtamentis. Sed hanc opinionem frangit Vlpianus in.l.ſi pendentes.§.ſi quid cloacarij.ff. de vſu fructu: qua lege fructuariusteneretur functionesfiſco præſtare. Vnde modum alimentorum perpēdere debemus. Vt ſi quidem demonſtrati fundi fructus legãtur in alimenta, exquibus poteſt ea fructuarius percipere, & functiones fiſco præſtare, ipſe præſtabit argumento. dicti.§. ſiquid cloclarij. Sed ſi alimenta tantum legata ſint, cum ali debeat legatarius, functiones non præſtabit, cum eæ ex alimentis detrahendæ ſint, quæ integra legata ſunt: eaq; habere alimentarius debet. l. qui concubinam. §. qui hortos. ff. de legat.3.

Aduerſus Bal.

75 Vtrum autem hæc priuilegia cenſeantur conceſſa alimentorum cauſæ, quæ diuiti relicta ſunt, tradit Alexan. l. diui. numero. 4. ff. ad. leg. falcid. qua de re ſupraſcripſimus in quarto priuilegio. Eſt tamen notandum q; licet infinita priuilegia alimētorum cauſæ indulta ſint, non tamen ex eo quòd cauſa alimentorum ſit, præſumiturpræcipua & ſumma, vt ſemper priuilegijs frui debeat, niſi in caſibus à iure conceſſis. hæc eſt ſententia Hieronimi Grati conſil. 69. numero fina. lib.2. Sed licet hæc vera ſint, indubijs quæſtionibus pro alimentis præſtandis iudicandum eſt; l. ſed & ſi. is.ff. de carboni. edicto illis verbis (nec mirum debet videri hæreditatem propter alimenta minui eius, quem fortaſſe iudicabitur filium non eſſe: cum omnium edictis venter in poſſeſsionem mittatur, & alimenta mulieri præſtentur propter eum, qui poteſt naſci, & cura maior adhiberi debeat, ne fame pereat filius, q; ne minor hæreditas ad petitorem perueniat ſi apparuerit filium non eſſe) legem hanc pro hac ſententia notat Forcatulus in libro qui inſcribitur penus iuris ciuilis. c. fina.pag.2.

76 Ex his, quæ de alimentorum priuilegijs ſcripta ſunt, colligitur defendi non poſſe ſententiam Bal.in.l. voluntatis. numero. 4. & numero. 5. C. de fidei commiſsis, qui ait, q; ſi legata ſint alimenta, quià legatum hoc taxari debet iudicis arbitrio, præſtariq; de redditibus patrimonij, q; hoc arbitrium videtur in eſſe ipſi legato, ac ſi eſſet declaratum. Vnde nihil refert, conficiat hæres inuentariū nec ne, quià qualitas legati non mutatur ex eo, q; factum ſit inuentarium, vel non ſit confectum, nec hac de cauſa debetur plus vel minus. Huic opinioni acceſſere Cumanus conſilio. 30. coluna.2. Ioann.de Amicis conſilio.56. numero.4. Martius de

ciſione.323. numero.1. Sed hæc opinio non eſt vndiq; ſecura & certa: finge vniuerſum patrimonium teſtatoris inſupellectili conſiſtere, pluribusq; alimenta relinquere, adæratur ſupellex, vt ex pecuniæ redditibus alimenta præſtentur, quamuis certa ſit quantitas, quæ hoc legato continetur, ſi tamen hæres non cõfecerit inuentarium, nec pecuniæ acceſsiones alimẽtis ſufficiant, cogetur quod deeſt præſtare hæres, propterea quia non confecerit inuentarium, in ſolidumq; conuenietur: argumento.l. final.§. ſin autem. C.de iure delib.quæ maxime obtinere debent alimentorum fauore, cum legatum hoc pium ſit.

77 Secundò colligitur ex hoc. §. q; auus maternus compellitur exhibere nepotes ſpurios ex filia procreatos, qua de re latius alibi dicitur in.§.idem reſcripſit infra eod. Auus autem Paternus alere non tenetur nepotes ſpurios: vt ibi ſcripſimus.l. 5.titulo.19.part.4.

Vtrum autem pater cogatur filios ſpurios alere traddidimus.

78 Sed an ſpurius patrem alere teneatur quæſtionis eſt, & non teneri lege duo decim tabularum ſancitum eſt, è meretrice natus, inquit lex, patrem non alito: quæ relata eſt in libro.2. hiſtoriæ iuris ciuilis.Idem cautum

79 erat lege Solonis, vt Plutarchus author eſt in Solonis vita. Huic conſtitutioni doctores rationes plures adducunt: prima eſt, quia ſpurius patris odio plectitur, cũ naſci ex adulterio patris crimen ſit non filij. c. naſci ex adulterio. 56. diſtinctione, traddit Alexan.conſilio.202.numero.3. lib.6. Bertrandus conſilio.169. numero.3.lib.2. Hinc dicit Aymon conſilio. 137. numero.2. q; non valeret ſtatutum vt ſpurij ſuccederent in bona parentum: quamuis optimo iure valeret vt in eorum bona alij ſuccedant. Hæc ratio q; ſpurius patris crimine arceatur à ſucceſsione paterna depromitur ex.l.fin.C.de natura.lib.& ex.l.legem.C.eod. titul. traddit Ruynus conſilio. 69.numero.11.lib.3.

Eſt enim hæc viua & ſubtilis ratio, quia ſi ſpurius filius patri ſuccedere prohibitus eſt ob patris crimen, cum filius ſit innoxius & innocens, fortiori ratione debet pater prohibitus iudicari, omnis enim cauſa impediens fortior eſt in impediendo primam & immediatam perſonam, q̃ vlteriores. argumento Auth. multò magis. C. de ſacro ſanctis eccleſijs. l. videamus. ff. quod metus.cauſ.hæc traddidit Bal. in. l.1. C. de ſacro ſanct.eccle.numero.27.

80 Secundam rationem adducit Paleotus de nothis ſpurijsq; filijs.c.46.numero.1. qui ait propterea patrem alendũ non eſſe à filio ſpurio, quia cum voluptati pater operã det non procreationi

tioni, iuſtum eſt careat fructu hoc, & iure patris. Hanc opinionem, quæ habet, ꝙ ſpurius filius patrem alere non cogitur, defendit Azo in ſumma. C. de legit. hæred. numero fina. Bart. l. final. ff. de his quibus vt indignis. numero. 5. Bald. in auth. licet. C. de natura. lib. numero. 3. idem Bald. in. l. 1. C. de ſacro ſanct. eccleſi. numero. 27. ſequitur Ludouicus de Sardis in tracta. de legitimatione. §. de obligatione inter patrem & filium. numero. 4. Bertrandus cõſilio. 290. numero. 20. lib. 3. tradit Alexan. in. l. quià ſemper. ff. de inius. vocand. legem ꝙ illam interpretatur vnà cum. l. 2. ff. illo titu. numero. 13. Anto. Gomez in. l. 10. Tauri. numero. 45. & ibi Tellio nu. 25. Andreas de beſetis in. l. 1. C. de ſacro ſanctis eccleſijs. num. 111. huius opinionis partes defendit. l. bona fides. ff. depoſiti: quæ ſtatuit vt malefici egeſtate laborent.

Itẽ huic opinioni fauet dictionis etymus, nam ſpurius dicitur quaſi ſine patre, ergò patrem non alet, cum patrem non habeat, non enim filius eſt, qui extra matrimonij iura procreatus eſt, argumento. l. 1. §. ius natura

81 le. ff. de iuſt. & iure. vbi iure con ſultus eam coniunctionem dicit eſſe iuris naturæ, quam nos matrimoniũ appellamus, inter beſtias ſimplex eſt coniunctio, inter homines verò matrimoniũ, ex hac matrimoniali cõiunctione ſuſceptos liberos patres educant. Hæc Vlpiani ſententia quamuis ethnici & impij in ſeruatoris ieſu fidẽ, cõſonat veritati chriſtianæ, qua docemur in paradiſo delitiarum inſtitutum fuiſſe matrimonium, primosꝙ parentes matrimonij iure congreſſos eſſe. Geneſis. c. 2. Eſdræ. c. 3. quod ſcribitur in. c. debitum de bigamis. vnde apparet non eſſe filium ſecundum naturam, niſi qui ligitimus ſit, cuius parẽtes fide matrimonij ſe inuicem

82 miſcuerunt. Quamuis in hoc articulo diuerſa ſit iure conſultorum ſententia. l. vxorem. §. pater. ff. de legat. 3. Priſci etenim viri, qui Philoſophiæ ſtudebant varia in hoc traddidere: alij quippè exiſtimarunt principio creati orbis homines ſine iure legeꝙ matrimonij ferarum more corpora inter ſe miſcuiſſe. Cicero. lib. 1. de inuentione poſt principium (nam fuit quodam tempus cũ in agris homines paſsim beſtiarum more vagabantur, & ſibi victu ferino vitam propagabant: nec ratione animi quicquam ſed pleraꝙ viribus corporis adminiſtrabant: nondum diuinæ religionis, non humani oficij ratio colebatur: nemo legitimas viderat nuptias, non certos quiſquam inſpexerat liberos.) alij authores primos parentes iuſtas legitimasꝙ nuptias vidiſſe memoriæ prodiderunt, vt ſcripſimus in. §. non tantum. numero. 58. huius

rei meminit Pinelus in Rub. C. de reſcindē.vēd.1.parte.nu.20.
83 Contrariam ſententiam, vt ſpurius filius patrem alere cogatur authores magni nominis defendunt perpenſa iuris pontificij deciſione: qua ſtatutum eſt patrem cogendum eſſe ſpurio filio alimenta ſubminiſtrare.c.cum haberet, de eo qui duxit in matrimonium: in permiſſis autem & prohibitis pareſt patris & filij cōditio Bal. Auth. licet. numero.3. C. de naturalibus lib. hinc fiet, ꝙ ſi iure canonico pater cogatur filium ſpurium alere, ꝙ eadem ratione & filius patrem alere cogetur, in hac ſententia fuit Fortunius in l.1. §. ius naturale. numero.105. ff. de iuſt. & iure. Bald. de Bartolinis in. l.1. ff. ſolut. matrim. numero.144. Caſtillus in. l.10. Taur. parte. en caſo. Capitius deciſione. 163. numero. 4. Dominus Couarrub. de matrimonio.2. parte.c.8.§.6. numero.5. Gregorius ſcholio penul. in. l. 5. titulo. 19 part. 4. poſt. Bald. nouel. de dote. folio.13. Alexan. ad Bald. auth. ex complexu. lectu.1. C. de inceſtis nupti. Hanc ſententiam fulcit. l. parentes. ff. de inius vocan. illis verbis (vna eſt omnibus parentibus ſeruanda reuerentia) ex quibus apparet filio patris perſonam ſanctam ac religioſam videri debere, vt patri honorem & reuerentiam exhibeat. l. libero & filio. ff. de obſequijs: æquaꝗ lance alimenta præſtabit ſi ad egeſtatem pater deductus ſit: licet maleficus ſit & impius pater tamen eſt. Auth. de inceſtis nuptijs. §. ſi verò contigerit. Item cum iure canonico ſtatutum ſit, vt ſpurium filium pater alat, receperitꝗ à patre alimenta filius, conſequens eſt & æquum, vt reponat filius, ac patrem alat: cui adantidora obligatione aſtrictus eſt. l. ſed & ſi lege. §. conſuluit. ff. de petit. hæredi. Nec obſtat ꝙ filius non poſſit in patris opes ſuccedere, quià non inde ſequitur, ꝙ alere non tenetur, quamuis non ſuccedat in bona patris, alitur tamen à patre: vnde & ipſe patrem alet, ꝙ ſpurius hæres eſſe nequeat, ipſius patris odio introductum eſt. l. final. C. de natu. lib. quod fit vt in hoc pater torqueatur, vti ait Bald. in. l. duodecim tabularum. C. de leg. hæred. ſequitur Guillermus in. c. rainuntius. Verb. & vxorem nomine adalaſiam. numero.122. de teſtamentis, tradit Dominus Couarrubias dicto.§.6. numero. 5. qui Solonis legem refelit, ac frangit. Hæc autem alimenta vtrum pro dignitate patris conſtituēda ſint, an verò debeant eſſe naturalia tantum, quæſtionis eſt, & naturalia cōſtitui debere, id eſt ea, quæ ad vitā tuendā ſunt neceſſaria, ſine quibus corpus ſuſtineri non poſſet, author eſt Petrus benintendus deciſione.22.nu.8.

84

Contra

Contrariam tamen ſenten-
tiam vt pro dignitate conſti-
tuenda ſint alimenta , defendit.
Tellius in. l. 10. Tauri. nume-
ro. 25.

Ego autem ſcio æqualem inhoc
articulo eſſe debere patris & fi-
lij conditionem , ſunt enim vtri:
ꝙ pari formiter præſtãda, quæ
enim pater filio ſpurio præſta-
re tenetur, eadem ſpurius filius
præbere patri debet. l. 8. titu. 13.
part. 6. filio extra quintam pa-
ter dare non poteſt, vt alatur ,
ergò nec filius patri vltra eam
dare poterit.

86 Tertiò. colligitur ex hoc. §. ꝙ
filij , etiam ſi vulgò quæſiti ſint,
tenentur alere matrem , notat
Accurſius hic ſcholio vulgò quæ
ſitos per auth. quibus modis na
tur. effi. ſui. §. opportet &. §. ſi
quis habens. collatio. 6. & l. fin.
C. de alend. lib. l. 1. & 2. C. eod.
87 titulo. l. 8. titu. 13. part. 6. Vtrum
autem filius matrem dotare co-
gendus ſit, quæri ſolet: & non te
neri filium pro matre nubente
dotem dare docet Vlpianus in
l. 1. §. de ſeruis verſiculo præte-
rea. ff. de tutelis & ratio. dis. illis
verbis (ſed ſi munus nuptiale
matri pupilli miſerit non eum
pupillo imputaturũ, labeo ſcri-
bit: nec enim perꝗ neceſſaria
eſt iſta numeratio) hanc legem
pro hac ſentẽtia notant Bart. &
Bald. ibi. numero. 1. Idem Bal.
l. vnica. in fine. C. de inoffici.
dotibus.

Secundò huic opinioni fa-
uet. l. tutor ſecundum dignita-
tem. §. final. ff. de adminis. tuto
rum illis verbis (ſed nec nuptia
le munus matri pupilli, vel ſoro
ri mittere debet.)

Tertiò fauet Auth. de nuptijs.
§. ſoluto collatio. 4. illis verbis
(& non procreatam ſobolem
ſequentibus matrimonijs forſi-
tam contriſtare.) Quartò hanc
opinionem fulcit auth. de non
eligendo ſecundò nubentes. §.
proſpeximus itaꝗ colla. 1. illis
verbis(& nullam eſſe licentiam
matri alios quidem filiorum eli
gere , alios autem ex honorare:
quoniam omnibus ſimul ſecun-
dis nuptijs fecit iniuriam) & di
cto. §. proſpeximus , nemo au-
tem cogitur ad iniuriam ſuam
conferre Angel. l. 1. ff. de tute.
& ratio diſtra. per. l. qui accu-
ſare. C. de edendo. l. nimis gra-
ue. C. de teſtibus. c. 1. de proba.
pro hac parte notat Dominus
Couarrub . de matrimonio . 2 .
parte. c. 3. §. 9. numero. 11. qui
refert Plutharcum in problem.
Roma. problemate. 105. dicen-
tem fædum eſſe viduis multis
præſentibus nubere , eſt enim
honeſtum à ſecundis nuptijs ab
ſtinere. c. final. 31. q. 1. l. hæc con-
ditio. ff. de cond. & demonſtra-
tio. Hinc dicunt Angel. & Ale-
xan. l. mulier. §. cum proponere
tur. ff ad trebell. ꝙ ſi filius lega-
tum matri reliquerit, ſi caſtè vi-
88 xerit: perdet illud, ſi ſecundò nu
pſerit. quæ ſententia cõtra Bar-
tolum ibi crebrius recepta eſt,

vt trad-

vt traddit Claudius in.§. cũ pro poneretur, quod multi atteſtantur vti Dominus Couarrub. ait. dicto.§.9. numer.12.his rationibus innituntur doctores vt affirment filium non teneri dotem pro matre ſecundò nubente dare. vt Bart. & Bal. tradidere.l.1. §. præterea. ff. de tutellis. & ratio, diſtra, ſequitur Romanus in conſilio.413. Alexan. in. l. à filia. numero. 8. ff. ad trebellia. idem Alexan. in. l. 1. ff. ſolut. matri. numero. 21. & ibi Aretin. numero. 7. vbi Franciſcus Ripa. numero. 82. atteſtatur hanc opinionem cõmuniter approbari, cui accedit Ioann. Crotus ibi numero. 89. ſequitur Decius in. l. ſi certis annis numero.9. C. de pactis. Paul. de montepico Repetitione.l. in quartam. ff. ad. leg. falcid. numero.198. ſequitur Ioan à Garronibus Repetitione Rubricæ. C. de ſecundis nuptijs. numero.83. Iaſ.in auth.res quæ numero.9. C. commu.de leg. & ibi Dominus Anton. Padilla. numero. 67. Ioann. Luppus in. c. per veſtras de donatio. inter virum & vxorem not.3.§.20. numero. 6. & .§.22. numero. 1. Corraſius in. l. qui liberos. numero.113.ff. de ritu. nupti. Tiraquell.tractatu de iure primogeniorum.q.69. numero. 5. tradit Baetius tractatu de non meliorandis filiabus.c.12. numero. 46. Siluanus conſilio.2. numer. 26. lib.1. Tellius in. l. 10. Tauri numero. 25. Baetius autem contra nititur exiſtimans filium dotare teneri matrem, ne luxurioſe viuat cum filij maxima iniuria: quià probro non datur filio ꝙ mater ſecundò nupſerit ſecundum hominũ mores. Equidem ipſe diuerſa exiſtimo, cum iure ciuili ſtatutum ſit, matrem ſecundò nubentem iniuria filium afficere, quòd ſi filio probro non datur, hoc fit reuerentia matrimonij. Sed quis negabit vmꝗ homines mutire, ac ſecretò parui facere eum, cuius mater libidini alterius ꝗ patris ſeruit, quamuis coniux ſit? quis negabit dolore ſummo affici filium, qui videat matrem cum vitrico corpus miſcentem, maximè ſi nobilis filius ſit?

89. Ego me hercule lubens in hoc articulo communia ſequor. Sed opinionem hãc, quam crebrius interpretes receperunt, contrahit Riparius dicto.numero. 82. cui accedit Tiraquell. in. l. 2. connubiali numero. 9. ſi mater iuuenis ſit, & formoſa: hanc quippè filius ſecundò nubẽtem dotare compellitur: ne luxurioſe viuat, maioriꝗ iniuria filium afficiat: ex duobus etenim malis eligetur quod minus nocet. c. duo mala. c. neruí teſticulorum. 13. deſtinctione. hanc ſententiam ſequitur Bal. à Bartolinis in repetitione. l. 1. ff. ſolu. matri. numero. 139. & Tellius in. l. 10. Tauri numero. 25. Sed eam refellit Coraſsius repetitione. l. qui

qui liberos.ff. de ritu. nupti. numero.115. ea ratione quià etiam in propoſita ſpecie filius iniuria afficitur, ad quam eſſet iniquum ſi cogeretur conferre. Item ea ratione quià filius grauiter patrem offenderet, ſi matri dotem conſtitueret, vt ſecundas iniret nuptias, quibus anima defũcti cõtriſtaretur. Auth. de nuptijs. §. Nos igitur coll.4. & probatur hæc opinio in.l. ſi vineæ meæ. C. de præſcript. longi temporis. quæ ſententia ex iuris rationibus defluit, cui
90 ipſe lubens accedo. Sed ſi filius naturalis tantum ſit, cogetur dotem matri nubenti conſtituere vti Ioan. Boſchius ait intractatu de legit. nup. lib.5. num.24. ceſ-
91 ſat etenim in hoc caſu iniuria, atq; ita cogetur filius naturalis matrem dotare, quæ ſententia æquiore ratione in ſpurio filio locum habebit: qui matri nubenti dotem conſtituere compelletur Bal. nouellus tractatu de dote fol.13. ſequitur Bal. à Bartolinis repetitione. l.1. ff. ſolut. matri. numero. 139. Tellius ſupra. numero. 25. Tiraquellus de iure primogeniorum. q.62. numero. 13. Gregorius ſcholio penul. in.l.5. titulo. 19. part.4.
92 Vlterius hæc prior ſententia locum non habet ſi mater ſecundò nubſerit conſenſu & approbatione filij, quià in hoc caſu matrem cogetur dotare: Ioan Crotus repetitione. l.1. ff. ſolut. matri. numero. 90. ratio eadem in hac ſpecie locum habet cum ceſſet iniuria quæ conſentienti non fit.

SVMMA EORVM QVAE CONTINENTVR,

in. §. Idem reſcripſit.

Pater alere tenetur filiam naturalem tantum, numero. 1.

Naturalē filiam an pater dotare teneatur, numero. 2. 3.

Spuriam filiam pater dotare non tenetur ſecundum regulas iuris ciuilis, nu. 4. & 5.

Filij in crimine leſæ Mageſtatis quam ob cauſam puniantur, nu. 6.

Spuriam filiam mater alere non tenetur ſecundum regulas iuris ciuilis, nu. 7.

Auth. ex complexu. locum habet in quolibet ſpurio quamuis natus non ſit ex dānato coitu, nu. 8.

Spurium filium pater alere tenetur iure canonico quamuis natus ſit ex inceſtis nephariiſq; nuptijs, nu. 9. 10. 11.

Sunt qui dicant non probari quod ſpurij ſint à patre alendi, ſed reprobatur hæc ſententia, & declaratur noue. c. cum habe ret de eo qui duxit in matrimonium & redditur ratio deciſionis. l. cum duæ. ff. de capti. à nu. 12. vſq; ad. 16.

Ius canonicum præcipiens vt pater alat ſpurium filium ſeruari debet in vtroq; foro. numero. 17. 18.

Pater non poteſt teſtamento ſuo cauere ne hæres alat filios ſuos ſpurios, idem in perſona aui conſtituendum eſt, numero. 19. 20. & 82.

Refellitur ſententia Ferdinandi Menchacæ dicentis quod Auth. ex complexu ſeruari debet in vtroq; foro. nu. 21.

Auus nihil poteſt relinquere nepoti legitimo ex inceſtuoſo filio procreato. nu. 22.

Filiam ſpuriam an pater teneatur dotare, & quid ſi pater ſit clericus an dotare poßit de redditib9 beneficij, & quid ſi diues aut opifex ſit filia tradditur à num. 23. vſq; ad. 30.

Dos data filiæ ſpuriæ an tranſmittatur ad eius heredes, nu. 31. & nu. 74.

Dotis nomine filiæ ſpuriæ vltra quintum dari non poteſt, quod ſi detur abhæredibus patris reuocari poterit ſoluto matrimonio, niſi maritus ſciens ſpuriam duxerit, quia conſtante motrimonio reuocabitur, nume. 32. 33. 34.

Mater alere tenetur ſpurium filium ſicut pater, niſi mater nobilis ſit, quæ lactare filium non tenetur, nume. 35. 36.

Mater inops, ſi artifex non ſit, non tenetur lactare filium ſpurium, nu. 37.

Pater tenetur alere vxorem filij ſpurij, numero. 38.

Iure communi nepotes ex filio ſpurio tenetur auus alere, ſed iure Regio auus paternus alere non tenetur nepotes legitimos ex filio ſpurio, ſed an lex Regia ſit correcta iure canonico tradditur, numero. 39. vſq; ad. nu. 47.

Spurio vtrum danda ſint alimenta vitæ ducendæ neceſſaria, an verò pro dignitate, nume. 48. vſq; ad 52.

Boni viri arbitrio relinquitur iure communi quæ alimenta ſpurio filio ſint præſtāda, ſed iure Regio pars quinta ſubſtantiæ paternæ illi datur. nu. 55. & nu. 58.

Vir bonus quis dicatur in iure. nu. 56. 57.

Quinta ſi alendo ſpurio filio non ſufficiat, an ſuppleri poßit quod alimentis deeſt, & ſi ſuperet alimenta quæ filio ſpurio præſtanda ſunt pro dignitate, an minus debeatur

debeatur tradditur à numero. 59. vſq; ad.numero.66.

Spurio filio diuiti quintam donare poteſt. numero,67.

Spurio filio quod pater reliquit cenſetur relictum in cauſam alimentorum & quod filiæ ſpuriæ reliquit, cenſetur relictum in cauſam dotis,nu.68.&.69.

Spurio filio egenti poterit pater donare fundum ex quo alatur, dum fructus non excedant quantitatem quæ alimentis conueniat, & an fundus iſte alienari poßit & an cauere debeat ſpurius ſe fundum reſtituturum illis ad quos peruenire debet,& an fundus iſte tranſmittatur ad hæredes ſpurij,nu.70.vſq; ad.76.

Spurio quod pater legauit ad alimenta, cenſetur pium,nume.77.

Spurius ſi velit poterit alimenta petere apud eccleſiaſticum iudicē, ſed inuitus non cogetur,nu.78.

Spurium filium an patris hæredes alere teneantur,nume.79.80.

Emptores non tenentur alere filios ſpurios venditoris, niſi fraude emerunt. numero.81.

Frater tenetur alere fratrem legitimum eiſdem parentibus procreatum. Idem ſi ex patre tantum genitus ſit, idem ſi naturalis tantum, idem ſi vterinus & legitimus, vel etiam ſi naturalis aut ſpurius ſit,ſi vterinus eſt, numero.83. vſq; ad.89.

Fratri ſpurio ex matre vtrum alimenta præſtanda ſint pro dignitate, nume.90.

Fratrem ſpurium ex patre frater alere nō cogitur,nume.91.

Frater ſororem legitimam eodem patre procreatam dotare tenetur, vterinam non tenetur,nume.92. vſq; ad.95.

Frater clericus de redditibus beneficij an poßit ſororem dotare,nume.95.96.

Sororem ſpuriam an frater dotare teneatur,nume.97.

Fratrem diuitem frater alere non tenetur, niſi in nonum maioratum ſucceſſerit, numero.98.

Fratrem, qui officium habet, ex quo honeſtè poßit ali extra patriam, ſi illo vti nolit ſed patriam redire non cogitur frater alere,numero.99.

Fratrem qui doloſè bona dilapidauit non tenetur frater alere ſecus ſi animi leuitate dilapidet,nu.100.

Fratrem virum effectum qui bona dilapidauit,non tenetur frater alere. nu.101.

Frater qui bona communia habet cum ſorore, ſi pro ea dotem dederit, de bonis communibus dare an intelligatur, & ſuam partem donare,numero.102.vſq; ad.106.

Patruus an egentem ſobrinum alere teneatur,& ſobrinam dotare, numero. 107. vſq; ad.111.

L.titio centum in principio. ff. de conditio. & demons. reiectis quam plurimis interpretationibus nouè declaratur.numero.112.vſq; ad.118.

Pecunia in quibus caſibus relinquitur vt aliquis alatur, debet fundus emi vt ex redditibus alatur,nume.119.

Interpretatur. l. ſiquis cum ſciret. ff. pro emptore.l. ſi verò non remunerandi. §. adoleſcens.ff.mandati,nu.120.&.121.

Meritrici bonis interdici poteſt, & declaratur.l. & mulieri. ff. de curat.furio. & aliqua de muliere libidinioſa.nume.121.vſq; ad.125.

Sobrinus qui in nonum maioratum ſucceſſit nō cogitur alere patruos aut amitas, quos pater ipſius alebat.nu.127.

Maioratus bona aſtricta ſunt onere alendi filios eius qui maioratum erexit, quibus pater ligitimam debet, non autem poſteros quibus legitima non debetur, numero.128.

Maio-

Maioratus antiqui bona pater non poteſt vllo onere grauare, nec onere alendi filios ſuos ipſius poſſeſſoris, numero. 129. vſq; ad, 137.

Sobrinus non cogitur alere patruum, nume. 138. 139. 140.

Succeſſor in maioratum antiquum non tenetur ſoluere debita prædeceſſoris, numero. 141.

Ingratus filius non poteſt priuari primo genio, nume. 142.

Bona ſi ad primogenitum deuoluantur longa conſuetudine hoc onere affecta, vt alat fratres diuites, ſucceſſores omnes hoc onere aſtringentur, nume. 143.

Maioratum ſi beneficio principis ac licentia conſtituat quiſpiam, & in reſcripto cautum ſit, vt reliquis filijs præſtet alimenta, an ſat ſit quod in vſufructu conſtituantur, vel requiratur quod etiam in proprietate, tradditur à numero, 144 vſq; ad finem.

Legitima an poßit lege ciuili intotum tolli tradditur, num. 146. 147. 148. 149. 151.

Princeps an poßit rem poſſeſſori adimere. tradditur, nume. 152.

Legitima quaſi debita eſt filio mortuo patre anteq; filius acceptet, nume. 152.

Argumentum de alimentis ad legitimam non valet. nume. 154.

Familiæ conſeruandæ fauore filios priuare princeps poterit tota legitima, nu. 156.

Idem reſcripſit, vt filiam ſuam pa-ter exhibeat ſi conſtiterit apud iudicem iuſtè eam procreatam.

1 COLLIGE
primo ex hoc.§.
patrem teneri fi
liam exhibere,
quæ ex iuſtis nu
ptijs procreata
ſit, qua de re plura verba feci-
mus in principio huius legis.
Quæ concluſio extenditur & lo
cũ habet in dote quã pater pro
filia dare tenetur, de qua re agi
mus in .§. nõ tãtum infra eodẽ.
Secundò ſuperiori ſententiæ
locus eſt in perſona filiæ, quæ
naturalis & legitima non ſit, ſed
naturalis tãtum, quam pater ale
re tenetur iure ciuili Auth. licet.
C. de naturali. liber. illis verbis
(huiuſmodi enim naturales fi-
lios paſci boni viri arbitrio eſt
neceſſe) traddit Iaſſ. auth. res
quæ nu. 8. C. communia. de lega
2 tis, Ioann. Luppus in repetitio-
ne. c. per veſtras de donatio. in-
ter virum & vxorem notab. 3. §.
20. nu. 6. l. 8. titu. 13. part. 6. & l. 5.
titu. 19. part. 4. Vtrum autem fi
liam naturalem dotare pater te
neatur iure ciuili quæri ſolet, &
non teneri apparet ex. l. vxorẽ.
§. pater naturalis. ff. de legi. 3.
vbi ſeruidius Scæuola ait, pa-
trem naturalẽ qui filiæ debitor
erat, cum dotem genero pro fi-
lia dediſſet, cõueniri à filia non
poſſe pro debito, ſed mulieri
ipſius debiti perſecutionem de
negandam: ergò pater naturalis
non tenebatur filiã dotare: quià
ſi dotandi onere eſſet aſtrictus,
filiæ liceret debitum per ſequi.
l. fin. C. de dotis promiſſ. quo ar
gumento doctores impellũtur,
atq; in eas anguſtias trahuntur,
vt dicant patrem naturalem iu-
re ciuili non teneri naturalem fi
liam dotare: vt colligitur ex Ac
curſio ſcholio naturalis in. §. pa
ter naturalis. ſequitur Bart. l. ſi
quis à liberis. §. vtrum. nu. 3. ff. de
lib. agnoſcend. Bald. l. fin. C. de
dotis promiſsione. nu. 2. Alex.
l. 1. ff. ſolut. matri. nu. 11. & nu. 17.
Decius. l. ſi certis annis. nu. 9. C.
de pactis. Ioann. Luppus in. c.
per veſtras de donatio. inter vi-
rum & vxo. not. 3. §. 20. nu. 6. Vul
garinus in repetitione. l. 1. ff. ſo-
lut. matri. num. 27. ibi Camillus.
nu. 106. Boerius deciſione. 127.
num. 11. in. 1. parte. Tiraquell. l. ſi
vnq; verb. ſuſceperit liberos.
nu. 61. & 119. C. de reuo. donat.
idem Tiraquell. tractatu de iure
primogeniorum. q. 62. num. 12.
Rolandus conſi. 54. nu. 53. lib. 2
Siluanus conſi. 2. nu. 26. Domi-
nus Anto. Padilla in Auth. res
quæ. C. communia de legat. nu.
3 63. & nu. 64. Contrariam ſentẽ-
tiam, quæ habet ꝙ filiam natu-
ralẽ dotare pater teneatur iure
ciuili,

ciuili, multi defendunt. Bal. l. necq; mater. C.de iur.doti.quod ſic accipiendum eſt,vt filiam naturalem diuitem non teneatur pater dotare,&in hac ſpecie obtinet deciſio.l. vxorem. §. pater naturalis. ſecus autem ſi filia naturalis pauper ſit,quià pater dotare cogetur.argumento.l. fina. C. de dotis promiſsione. cuius legis decretum locum habere in perſona filiæ naturalis, vti Baldus ait, atteſtantur plures quos aggregat Vulgarinꝰ.l.1.ff.ſolut. matri.nu.28. cui conſentiunt interpretes in.l.1.ff. ſolut.matri.ſequitur Rolãdus conſi.54 nu.53. hanc ſentẽtiam communiter receptam eſſe affirmat Coraſius in l.qui liberos.ff.de ritu nuptiarũ nu.114. Ipſe huic ſanè ſententiæ accedo propterea, quià.l. vxorem.§.pater naturalis.agit apertè de filia naturali diuite, cui pater debebat fidei cõmiſſum, hãc pater dotare intelligitur ex ipſo debito,vti Scæuola ait,quæ ſententia ex veteri iuris prudentia defluit:quià in eadem facti ſpecie legum antiqui latores in ſtudia diuerſa ſcindebãtur in perſona filiæ legitimæ, cum ex eis quidam exiſtimarent patrem, qui dotem pro filia legitima & naturali dedit, ex ipſo debito dotem dediſſe, alij negarent. Si in perſona filiæ legitimæ & naturalis ex debito dotaſſe patrẽ ipſi legum latores ſtatuere.l.fin. C.de dotis promiſsione,non mirum ſi in perſona filiæ naturalis tantũ hoc ſtatui debere omnes conueniant,ſed cum iam quæri nõ poſsit de hoc, quia ſtatutum eſt.l.fi.C. de dotis promiſsione, de ſuo patrem dotare teneri,nõ de ijs rebus,quas filiæ debet, cõtrouerſia in perſona filiæ legitimæ legis deciſione finem accepit. de filia naturali non agitur in.l.fin. atq; ita in correcta manet.l.vxorem.§.pater naturalis. Vnde hoc diſcrimen conſtituemus inter filiam legitimam & eam,quæ naturalis eſt, ꝙ filiam legitimam de ſuo pater dotare intelligitur non de debito, naturalem tantum de debito dotat. l. vxorem . §. pater. vbi de hoc quærebatur, non autem vtrum pater dotare teneretur,& teneri patrem dotare filiam legitimam & naturalem docet. l. fin. C.de dotis promiſsione. verſic. necq; enim leges. Vtrum autem locum habeat lex illa in perſona filiæ naturalis tantum, quæri ſolet,& locum habere exiſtimat Vulgarinus Repetit.l.1. ff. ſolut. matri.nu.29.quià dos non debetur ratione patriæ poteſtatis, ſed ex charitate ſanguinis,quod apparet ex dicta.l.fin.vbi emancipatam filiam pater tenetur dotare,ergò etiam naturalem quæ filia eſt. Item ꝙ naturalem inopem pater dotare cogatur iure ciuili apparet ex. l. ſiquis à liberis.§.non tantum. vbi pater qui alit iure ſanguinis, non ſolũ tenetur filiã alere,ſed cætera onera præſtare. onus dicitur dos,

quiá dotandi onere aſtrictus eſt pater.l.qui liberos.ff.de ritu nuptiarum, ergò qui alere tenetur ex charitate ſanguinis, tenetur dotare, vnde cū pater naturalis alere teneatur, auth. licet.C.de naturalibus. liber conſequens eſt, vt & dotare, nec obſtat ſi quis dicat, ꝙ de filia legitima agat.§.non tantum:quià alimenta debentur legitimæ ex charitate ſanguinis, & ex eadem charitate debētur filiæ naturali tantum, ergò & dos:quià cui alimēta debentur ex charitate ſanguinis, debetur dos, vti Vlpianus ait in.§.nō tātū.Vlteriꝰ hæc ſententia,ꝙ filia naturalis dotari à patre debeat, deducitur ex authē. ex cōplexu. C. de inceſtis nupt. vbi filij ex improbato coitu procreati nec naturales nominantur, omniſq; paternæ ſubſtantiæ beneficio iudicātur indigni, vt nec alantur à patre.Hinc apparet ꝙ ſi naturales eſſent, & alerentur, & paternæ ſubſtantiæ beneficio fruerentur, ergò & dote, quæ in locum alimentorum ſubrogatur, vt placet Cyno Baldo Alexādro & alijs quos aggregat Gaſpar Baetius de nō meliorandis filiabus in.c.2. nu. 33. cum ex dote alatur mulier. l. vbi ad huc.C.de iure dot. Vnde colligitur ſecundum iuris ciuilis regulas patrem naturalem dotare filiam teneri, quamuis iure canonico hoc introductum eſſe illi traddant, qui ſpuriam filiam alimentari dotariq; à patre debere dicunt. qua de re inferius agemus.

4 Huius.§.ſententiæ locus non eſt in perſona filiæ ſpuriæ, quā alere pater non tenetur ſecundum regulas iuris ciuilis. Auth. ex complexu. C. de inceſtis nuptijs. cuius argumento in hac opinione fuit Speculator titul. qui filij.ſunt legit. numer.17. ſequitur Bald. in. l.id quod pauperibus colu.final.C.de epiſcopis & clericis Abb. c. tanta nu. 13. qui filij ſint legit. Guillermus bened. in. c. Ramuntius de teſta. verbo & vxorem nomine Adalaſiam nume.123. Roland. conſil.74.nume.29.lib.1. Anto. Gomez. l. 9. Tauri numero.37. Mēchaca de ſucceſsionum creatione lib. 2. §. 20. numero. 313. Emilianus conſil. 139. numer.1. Dominus Couarrub. in epithome de ſponſalibus.2.parte. c.8. §.6.numer.6. Tellius.l.10. Tau. numer.7.& numero.14. vtriſq. reſpectu noſtræ legis. idem Gaſpar Baetius in tractatu de non meliorandis filiabus.c.2.nume. 28.Ratio huius ſententiæ eſt, vt homines abſtineant ab impro-
5 bo in honeſtoq; coitu, propter quod innocens filius ſine culpa punitur, quià naſci ex adulterio vitium eſt patris non filij. c. naſci ex adulterio.56.diſtinctione. Sed quià pater punitur in perſona filij. l. iſti quidem. ff. quod metus. cauſ. ius ciuile hac pœna patrem afficit, ꝙ filium ſpurium alere non poſsit: nec ex ſua ſubſtantia aliquid ei dare, hæc

re, hæc eſt pœna acerrima; &
quæ vix vnquam legibus ſtatuta eſt
niſi vt atrociora crimina coer-
6 ceantur. Quod apparet exem-
plo criminis læſæ Maieſtatis,
huius criminis reus non ſolum
punitur, ſed eius filij. l. quiſquis.
C. ad legem. Iuliam mag. hãc ob
cauſam in hoc caſu filij puniun-
tur, vt parentes charitas libero-
rum amiciores Reipublicæ red-
dat, docet Cicero epiſtola. 12.
ad Brutum. nec verò me fugit,
inquit, quod ſit acerbum paren-
tum ſcelere filiorum pœnis lui.
Sed hoc præclarè legibus com-
paratum eſt, vt charitas libe-
rorum amitiores parentes Rei-
publicæ redderet, cuius memi-
nit Dominus Iacobus ſeptimã-
cenſis in lib. inſtitu. catholi. c. 9.
numero. 7. vnde illorum ſenten-
tia improbanda eſt, qui dicunt
propterea puniri filios eius, qui
læſæ Maieſtatis reus eſt, quia
creditur ſectam patris ſequi:
Tiraquellus in. l. 7. connubiali.
Thomas grammaticus conſi. 31.
nu. 4. quæ opinio prudentum
virorum fuit, quorum conſilio
leges ſepti partitæ conditæ fue-
re. l. 2. titulo. 2. part. 7. huius rei
rationem. à Cicerone tradди-
tam ſequi tutius eſt: qui vixit
illo ferè tempore quo leges pu-
nientes reos læſæ Maieſtatis cõ-
ditæ fuere.
7 Hæc autem ſententia quæ ha-
bet, quod ſpurij ali non debeant à
patre ſecundum Regulas iuris
ciuilis, locum habet in matre,
quæ ſpurios non alet: in qua ea-
dem ſubeſt ratio & ſanè maior,
cum fœdior ſit ac turpior impu-
dicitia in fœmina quam in viro. ec-
cleſiaſticus. c. 42. ſuper filiam
luxurioſam cõfirma cuſtodiam,
nequando faciat te in oppro-
brium venire inimicis: maior
enim caſtitas ſecundum mores
hominum exigitur à fœminis quam
à viris Accurſius. l. palam. §. quæ
in adulterio. ff. de ritu nuptia.
Bernardus. c. debitus. de biga-
mis, de qua re multa memoriæ
prodidit Tiraquellus in. l. 1. con-
nubiali numero. 45. iureque Re-
gio text. in principio titulo. 13.
part. 4. illis verbis (porque no
caen en verguença, como los o-
tros por razon de las madres)
vnde decretum Auth. ex com- *Aduerſus Tiraquel. & Thomam grãma.*
plexu. locum habere in matre
cum iudicio ſcripſit Rolandus
conſilio. 79. numero. 44. lib. 2.
cui ſententiæ fauet auth. qui-
8 bus mod. natura. effi. ſui. §. fina.
colla. 2. in illis verbis (nec alen-
dus eſt à parentibus) Receptam
ab omnibus ſententiam, quæ
habet, quod pater ſpurios alere
non teneatur iure ciuili, ait Do-
minus Couarru. dicto numer. 6.
non depromi ex auth. ex com-
plexu: quia ius ciuile ſpurijs non
denegat alimenta, ſed ijs tan-
tum, qui nati ſunt ex coitu dam-
nato, hæc ille. Quæ opinio de-
fendi non poteſt: cum recepta
ſententia concinè deducatur ex
auth. ex complexu. quæ lex de-
prompta eſt ex auth. quib. mod.

natur.effici.ſui.§.fina.coll.2.vbi
legis lator pollicitus eſt ſe enu-
meraturum filios, qui natura-
lium nomine digni non ſunt, ne
q̄ ali à parentibus debent, &
ait, q̄ ij qui ex nepharijs aut in
ceſtis aut damnatis nuptijs pro
ceſſerint, non ſunt nominan-
di filij naturales: & hac de cau-
ſa ali à parentibus non debent,
nec quod legiſlator pollicit⁹ eſt
opere ad impleuit, quià ſunt per
ſonæ, quas non numerauit, quæ
tamen dici nón poſſunt natura-
les. Vnde Accurſius ſcholio. par
ticipium. dicta Auth. quib. mod.
nat. effic. ſui. §. fina. aduertit le-
giſlatorem malè numeraſſe per
ſonas, quæ naturalium nomi-
ne dignæ non ſunt. Ipſeq̄ Ac-
curſius ait decretum dicti. §. fin.
locum habere in progenitis ex
ijs perſonis, interquas non po-
teſt matrimonium cōſtare: quæ
hæc ſint, docet. §. ſunt & aliæ.
inſti. de nuptijs, quià quicumq̄
nati ſunt ex ijs, qui iuſti coniu-
ges eſſe non poſſunt, non ſunt
naturales. auth. vt liceat matri
& auiæ. §. ad hoc colla. 8. glo. l.
2. ff. de concubinis. Sed qui na-
turales non ſunt ali non debent
dict. Auth. ex complexu: ergò
apertè lex docet, q̄ ſpurius ali
non debet ex quibuſuis nuptijs
natus ſit, cum ſpurij ex non per
miſſu coitu naſcantur, & æqua
lance de omnibus iura ſtatuunt
l. ſpurij. ff. de Decurioni. ſpurij,
inquit lex, Decuriones fiunt:
& ideo fieri poterit ex inceſtu
quoq̄ natus, quaſi dicat, quia
ſpurius eſt. Eodem modo qui-
libet ſpurius ali non debet, quia
naturalis dici non poteſt, vt ex
ratione Auth. ex complexu ſa-
tis apparet, & ex Abbat. in. c.
9 cum haberet. nume. 11. Hæc ſen-
tentia non obtinet iure cano-
nico: quo iure pater tenetur ale
re filium ſpurium. c. cum habe-
ret. de eo qui duxit in matrimo-
nium quam polluit per adult.
cuius text. argumento hanc ſen
tentiam defendit Bart. l. final.
numer. 7. ff. de his quibus vt in-
dig. idem Bart. in auth. ex com-
plexu. C. de incec. nup. quem
textum pro hac parte dicit non
eſſe alibi Abbat. ibi. notat. fin.
Vbi Doctores notant, hanc at-
teſtatur communem eſſe opinio
nem Iaſſ. conſilio. 26. numer. 4.
lib. 1. ſequitur Dueñas Reg. 366.
limitat. 4. & regul. 367. in prin-
cipio. & huic ſententiæ in nume
ri acceſſere teſte Gaſpar. Baetio
tractatu de non meliorandis fi-
liabus. c. 8. numero. 28. traddit
Alexan. conſilio. 74. nume. 4.
lib. 2. Marcſalanus de ſucceſsio.
ab inteſtato articul. 1. membro.
2. nume. 1. & articu. 1. membro. 3.
nume. 18. Ioann. cirier de primo
genitura. q. 16. nume. 5. Guiller-
mus de Monſerrat tractatu de
ſucceſsione Regum dubio. 2. nu
mero. 3. Paulus grillandus de
pænis omnifariam coitus. q. 25.
nume. 9. Caleaneus conſilio. 62.
Alexan. conſilio. 113. numero. 3.
lib. 7. Rolandus conſilio. 74.
num. 36.

nume.36.lib.1.Baberius in.§.hæ
res.nume.8. inſti. de hæred. in-
ſtitu. Angel. de gambellio tra-
cta.de teſtamentis glo.69.num.
2. Ludouicus de ſardis. de legi-
timatione.§. de obligatione in-
ter patrem & filium. numer. 4.
Bertrandus. conſilio.205. num.
4.lib.2. Beroius in. c. Raynun-
tius de teſta.numer. 91. Boerius
deciſione. 127. nume. 2. in par-
te prima. Arias in.l.7.Tauri.nu
mero.15. & numero. 41. idem
Arias in.l. 8. Tauri. numero.8.
Anto.Gomez in.l.9. Tauri. nu
me.37.Hippo.Riminal.in prin-
cipio inſti.quibus aliena. non li
cet.num.270. Gabriel Paleotus
10 de nothis.c.46.nume.1. Grego.
Luppus ſcholio.1.in.l.1. titul.19.
part. 4. Huius ſententiæ ratio
ea eſt, quia filio alimenta deben
tur naturali iure, vt latè traddi-
mus, ergò lex ciuilis ſine culpa
alimentorum amiſsione nõ po-
tuit ſpurium filium punire, atq;
ita ne fame periret innocens fi-
lius ius canonicum decreuit, vt
aleretur, vt omnes traddidere.
Tellius.l.10. Tauri. numer.7. &
Baetius tractatu de non melio-
rand.filiabus.c.2.nume.28.

11 Hoc tamen beneficium ſpu-
rijs ius canonicum cõtuliſſe, ſed
nõ ijs qui ex inceſtis nephariſq;
nuptijs nati ſunt, atteſtatur Bal.
auth.ex complexu.C.de inceſtis
nuptijs ſequitur Ludouicus de
ſardis tractatu de legitimatio-
ne colu.9. verſiculo quartò quæ
ritur. Capitius deciſione. 164.
nume.3.& 4. Sed hæc ſententia
aperta lege improbatur, qua ca
uetur beneficium, quod lex con-
ferre ſpurijs, intelligi conceſſum
etiam ijs, qui ex inceſtis nepha-
rijsq; nuptijs nati ſint. l. ſpurij.
ff.de decurio.l.5. titulo.19.part.
4. Vbi notat Gregor.glo. fina.
vnde conſtitutiſsimum eſt iure
canonico omnes ſpurios filios
eſſe alendos, quamuis ex nepha
rijs inceſtiſq; nuptijs procreati
ſint: vt ait Dominus Couarru-
in epithome de ſponſalibus. 2.
parte. c.8.§.6. numer.1. Dueñas
Regu.366.ampliatione.4.Men
chaca.de suceſsio.creatio. lib.2.
§.20.numr.314.& Baldi ſenten-
tiam in Auth. ex complexu di-
centis. c. cum haberet, locum
non habere in filijs qui ex ne-
pharijs nuptijs nati ſint, dicit re
probari communiter Luppus
in.c.per veſtras not.3.§.10.num.
12 14.Anto.Gomez in.l.9. Tauri.
nume.38.Sed tanta eſt iuris no-
ſtri moles, vt pondere ſuo ruat,
nullum decretum non ſubuer-
titur; propterea non deſſunt,
qui dicant iure canonico non
probari, vt ſpurij ſint à patre
alendi. huius ſententiæ Author
eſt Ioannes Igneus repetitione.
l. neceſſarios.§. non alias.2.par
te nume.147. ff. ad Syllani. qui
ait huic ſententiæ aduerſari ver
ba l. c. cum haberet. Ipſe tamen
quamuis huius opinionis argu
mentis reſpondeat, nihil cer-
tum traddidit. Acutè tamen vir
acri ingenio & apprimè doctus

Aduerſus Bal. & Ludoui de Sardis

 Gabriel

Noua in- terpreta- tio. Gabriel paleotus in lib. de nothis ſpurijsq; filijs. c. 46. nu. 4. contendit non probari receptā ſententiam in. c. cum haberet, quià ibi filij nati non ſunt viuente prima vxore, ſed poſt eius obitū ſicq; adulterinos non eſſe vt vulgò creduur, Deinde ſecūdum matrimonium iure ciuili ſubſiſtere potuiſſet, ex quo nouo conſenſu poſt primæ vxoris obitum fuerat firmatum argumento. l. cum duæ in fine. ff. de captiuis. Et quamuis ius canonicum hoc connubium nō admittat, q; ſuſpicetur ne viuente prima vxore quid contra illius vitam fuerit machinatum, videmus tamen & hoc quandoq; ſecus eſſe & matrimonium probari. c. 2. c. 3. 31. q. 1. Abb. in. c. 1. de eo qui duxit in matri. propterea cum filij ex damnato coitu dici nequeāt procreati, & fortè etiā non illegitimi cenſeantur, exemplo eorū qui ex clandeſtinis nuptijs ſuſcipiuntur. Abb. c. lator, num. 6. qui filij ſint legit. potuerintq; bona interſe matrimonij fide eorum parentes fortaſſe cōgredi, nil mirum eſt ſi eos à parentibus iuſsit Cæleſtinus Pontifex educari, non tamen inde ad quoſcumq; ſpurios ſumendum argumentum fuit, vt Doctores noſtri ſolent, cum hi differant ab illis, & ne verè fuerint illegitimi Pontifex non declarat. Hæc ait ſe vix audere effari

Aduerſus Paleotū. 13 Paleotus, qui melius ſibi conſuluiſſet, ſi cōmunia ſequutus eſſet. Ipſe noto communem ſententiam benè deduci ex. c. cum haberet: primò quià ex textu illo non cōſtat quo tempore filij ſint natiuiua defuncta vè prima vxore, quià viuente prima vxore cōcubinam habuit illam, quam poſtea vxorem duxit: quamuis poſt obitum primæ vxoris decem integros annos cum ſecunda ſit commoratus, decemq; ex ea ſuſceperit filios, quod textus non aperit, nec videtur ſatis cōſtare ſecundum naturam, q; ex cōgreſsibus habitis prima vxore viuente nullus ſit genitus filius, quod ſi genitus ſit, inter hūc reliquoſq; fratres non eſt vlla differentia iure canonico.

14 Secundò noto Paleotum opinari iure ciuili matrimoniū hoc poſſe conſiſtere argumento. l. cum duæ. ff. de captiuis. vbi ſi captus ab hoſtibus ſit vir, ſoluitur matrimonium, nec recipit vxorē reuerſus niſi ad ſit nouus conſenſus, quod propterea fit: quià fortunæ inæqualitas matrimonium conſiſtere non patitur Auth. de nuptijs. §. ſed & captiuitatis. colla. 4. ſed nec in totum ſolutum eſt matrimonium, cum alij nubere mulier non poſsit. l. 11 vxores. ff. de diuortijs. vnde nō mirū ſi prima fortuna redeāt, q; inſtauretur matrimonium nouo conſenſu, qui requiritur ſicut ſubſtantia matrimonij, vt ſolutum redintegretur. Contrarium ſtatuetur, ſi matrimoniū reprobetur quaſi iniquè contractum,

tractum, vt in propoſito, nam ſi
iure ciuili ſola ſuſpitio ꝙ vxor
machinata ſit in mortem mariti
ex incerta cõiectura deprõpta,
ꝙ nupſerit mulier intra lugubre
tẽpus, tam acriter vindicatur.
auth. de reſtitu. & ea quæ parit
in vndecimo mẽſe. §. fi. vbi notat
Accurſius ſcholio malignè, quã-
tò acrius punietur euidẽs factũ,
quo noxius animus apertè de-
15 mõſtratur. l. cum qui duas. C. de
adulterijs. vnde etiã iure ciuili
ſtatutũ eſt matrimoniũ contra-
ctum cum ea, quam quis adulte-
rio polluerat, nõ poſſe cõſiſtere:
quãuis poſt obitum primæ vxo
ris ſit contractum. l. Claudius. ff.
de his quibus vt indignis. vbi no
tant Bart. & Alber. qui ait ex le
ge illa detractum eſſe titulum de
eo qui duxit in matrimonium
quam polluit per adulterium.
Tertiò noto ꝙ in ſpecie. c. cũ
haberet, nuſquam potuit cõſiſte
re matrimonium iure canonico
quãdo viua prima vxore ſecun-
dam duxit. c. 1. de eo qui duxit in
matrimo. c. cum haberet. c. fina.
eod. titu. vnde filij procreãtur ex
illicito coitu à iure reprobato
propterea ꝗ ſpurij ſunt. Abb. c.
tãta. nu. 13. qui filij ſint legit. cũꝗ
ius canonicum hos filios à parẽ-
tibus ali iuſſerit. c. cum haberet.
colligitur inde finitũ thema; ac
generalis illa recepta cõcluſio,
16 ꝙ ſpurij ſint alendi iure canoni
co, vti ex. c. cum haberet aptè do
ctores deduxere. quamuis mi-
nus dexterè improbet Paleotus,

17 Hæc recepta ſententia obti-
net etiam iure ciuili, quod cano
nico in hac parte cedit; atꝗ in
vtroꝗ foro tam põtificio ꝗ Re
gio ſpurij filij ſunt alendi ſecun
dum præcepta. c. cum haberet.
vbi notat Bernard. ſcholio fi. ſe-
quitur ibi Abb. nu. 5. & nu. 10.
Cardin. & reliqui. Alberi. Rub.
ff. de cõcubinis nu. 2. Soci. conſi.
161. nu. 1. lib. 2. Decius in. c. clerici
col. 11. de iudi. idem decius in. c.
eccleſia ſanctæ Mariæ nu. 30. de
conſtitutio. vbi Felin. nu. 43. Idẽ
Decius in. c. in preſentia nu. 29.
de probat. vbi Beroi9 in nu. 213
Ripa Repet. Rub. ff. de verb.
oblig. num. 58. Idem Ripa in. l. ſi
vnꝗ. C. de reuocand. donat. q.
37. nu. 69. Immola. l. lucius. §. 1. ff.
de legat. 1. Idem Immol. in. l. ex fa
cto. §. ſiquis rogat9. 1. ff. ad treb.
Alex. l. 1. ff. ſolut. matri. Idem Ale
xan. conſilio. 74. lib. 3. Aret. con
ſilio. 47. Felin. in. c. quæ in eccle-
ſiarum. col. 12. de conſtitutio. An
gel. de gãbellio. tracta. de teſtam.
glo. 69. nu. 5. Ang. in. §. ius natu-
rale. nu. 5. inſtitu. de iure natur.
Ioã. de neuizanis in ſilua nupt.
verbo eſt nubendum lib. 3. fol.
97. col. 1. Petrus benintendus de
ciſiõe. 22. Bal. à Bartolinis in. l. 1
ff. ſolu. matri. nu. 143. Guillerm9
in. c. Rainuntius de teſtament.
verb. & vxorem nomine Ada-
laſiam. nu. 123. Euerardus loco
ab alimentis ad dotem. num. 4.
Capitius deciſione. 164. num. 2.
Rolandus conſilio. 54. num. 54.
cum ſeq. lib. 2. Emilianus con-

ſilio. 139. nu. 1. Ferrara in. §. ſed naturalia inſtit. de iure nat. Iacobus Mendelius conſi. 44. hanc dicit receptam ſententiã Natta. conſi. 108. nu. 4. Lupus in. c. per veſtras not. 3. §. 23. num. 22. Gomezarias. l. 7. Tauri nu. 15. dominus Antonius Padilla auth. res quæ. C. cõmuni. de legat. nu. 65. poſt laſſ. ibi col. penul. Dueñas Reg. 366. limita. 4. & Reg. 367. in principio. hãc opinionem cõmunem eſſe affirmat Oroſcius. l. 1. §. ius naturale. nu. 19. ff. de iuſti. & iur. Menchaca de ſucceſſio. creatio. lib. 2. §. 20. nu. 313. Paleotus de nothis. c. 47. quæ ſententia approbata eſt. l. 5. titulo 19. part. 4. de qua lege paulò inferius agemus.

18 Ratio huius ſentẽtiæ eſt, quià qui partui alimoniam denegat, necare videtur. l. necare. ff. de lib. agnos. homicidium autẽ eſt peccatum, in his autem in quibus peccatum ineſt ius canonicum ſeruatur non ciuile. c. nouit. de iuditijs. c. fina. de præſcriptio. hanc rationem approbat Rolandus. conſilio. 54. num. 62. Beroius. c. in preſentia. nu. 313. deprobat. quæ ratio à iure deducitur, eamq; inculcat Abb. in c. cum haberet nu. 5.

Aduerſus Ferdinandũ Menchacã.

19 Primò ex hac ratione colligitur veram eſſe, ac iure optimo ſtare ſententiam Dyni conſilio 9. dicentis non poſſe patrem vel auum denegare ſpurio filio alimenta, nec teſtamento cauere, ne hæres alat filium ſpurium teſtatoris: deferuntur enim à canone alimenta filio ſpurio, quibus priuare eum pater non poterit argumẽto. l. ſi arrogator. ff. de adoptio. de qua re ſcribimꝰ infra. nu. 82. huic opinioni accedit Bal. l. id quod pauperibus. nu. 37. C. de epiſcopo & cleri. ſequitur Dominus Couar. in epitome deſponſal. 2. parte. c. 8. §. 6. nu. 5. plures hanc ſententiam ſequuntur, quos aggregat Tellius. l. 10. Tauri nu. 9. vbi idem probat Caſtillus. parte en caſo. Mẽchaca de ſucceſsio. progreſſu lib. 1. §. 4. nu. 49. Craueta conſilio. 219. num. 7. lib. 2. Gabriel
20 Paleotus de nothis ſpurijſq; filijs. c. 47. nu. 6. qui ait idem obſeruari debere in perſona aui, vt ſpurium nepotem arcere nõ poſsit ab alimentis, nec teſtamento cauere, ne hæredes præſtent argumento. l. final. C. de natu. liber. & l. 1. §. lex falcidia. ff. ad leg. falcid. ex quo apparet nõ
21 poſſe defendi ſententiam Menchacæ dict. §. 20. nu. 313. dicentis auth. ex complexu eſſe incorrectam, ac ſeruari debere eius præceptum, quià licet lex dura ſit, tamen lex eſt, ſintq; in numeræ leges homicidijs impunitatẽ permittẽtes. l. Gracchus. C. de adulte. l. in ſuis. ff. de lib. & poſtu. quæ leges non præcipiunt, ſed permittunt, ac delictum in foro ciuili impunitum volunt, cum ſatis Deum vltorẽ habeat. Hæc ille.

Sed harum legũ ratio, vt ipſe

noto

noto non ſubeſt in propoſito, quià.l. grachus ob iuſtum dolorem delicti veniam indulget.l. in ſuis. paternæ pietati in filios dedit poteſtatem, vt filij debitã exhiberent patri reuerentiam: pater autem carnem ſuam odio non habet.l.Diuus Adrianus.ff. ad leg. pomp. de Paraicid. ibi (nam poteſtas in pietate debet, non in atrocitate cõſiſtere) quæ poteſtas ipſo iure ciuili contracta fuit.l. in ſuis in fin. Sed Auth. ex complexu cõſtituit, quod pater ſpurijs filijs alimenta præſtare non poſsit, vnde fit vt peccatum non ſolum permittat, verum etiam lex ipſa ſine peccato obſeruari non poſsit: propterea iure canonico ab rogatur.c. fin. de præſcritio. ab hac ſententia, quæ habet, quod lege ciuili ſpurijs alimenta denegari non poſsint, nemo diſcrepat. vt tradit Dominus Couarru. in tractatu de matrimonio. 2. parte. c.8. §.6.nu.4. Idem Dominus Couarru. in dict.§.6.nu.5. verſiculo ſecundò infertur.

22 Secundò ex hac ratione apparet veram eſſe ſententiã Baldi in.l.ſiquis inceſti.c.de inceſtis nuptijs.nu.2. dicentis auum nepoti legitimo ex inceſtuoſo filio procreato nihil poſſe relinquere argumẽto.l.ſiquis inceſti, quià ceſſat æquitas iuris canonici in inſtitutione, quæ ſubeſt in alimentis. Baldi ſententiam multi recipiũt, quos in vnum cõtulit Petrus Dueñas in Regul. 366. limit.2. de quo agitur infra. nu. 74.

23 Hæc ſententia extenditur & locum habet in dote, pater enim cogetur dotare filiam ſpuriam in vtroq; foro, Bart.l.fin. ff. de his quibus vt indig. nu. 7. Idem Bart. Auth. ex complexu. nu.4.C. de inceſtis nupt. idem Bart.l.Meuius.§.duobus.nu.18. ff. de legat.2. qui ſuam ſententiã contrahit, & obtinere ait tum demum, ſi dos alimentis reſpondeat, ita quidem vt pro modo alimentorum dos conſtituatur. Bartoli ſentẽtiam plures ſequũtur, quos aggregat Dominus Couarru. dict.§.6.nu.11. qui teſtatur hanc opinionem cõmuniter approbari. idem ſcribit Mencha. de ſucceſsionum creatione lib. 2.§.20.nu.314. Dueñas regu.366 limitatione.5. Dominus Anto. Padilla auth. res quæ.nu.64. C. commu. de legat. Tellius in.l.10. Tauri.nu.11. Dueñas Regul.367 ampliatione. 3. & Gaſpar Baetius tractatu de non meliorandis filiabus.c.13. nu.15. hanc ſententiã ſequitur Gregorius ſcholio magno.l.18. titulo.16. part.6. qui omnes infinitam interpretum multitudinem in vnum cõtulere, obliti multorum qui huic ſententiæ acceſſere. Cur. Seni. conſilio.77. colun.32. Idem conſilio.39. in prin. Ioann. de neuizanis in Silua nup. verbo ſtuprator fol.97. coluna.2. Gomez Arias.l.7. Tauri. numero. 39. Ludouicus de Sardis tracta. de legitimatione.§. de obligatione inter-

inter patrem & filium.nu.5.Angel.de gābelio tracta.de teſtam. glo.69.nu.2.Baberius.§. hæres. nu. 8. inſt. de hæred.inſti. Ambro.de opizonibus repetitione l.filius fam.§. diui.nu.142. ff. de legat. 2. Sarayna in additioné
24 Corſeti.ſing. 146. nu. 4. Ratio huius ſententiæ eſt,quia æquitas c. cum haberet. obtinet tam in dote ꝙ in alimētis, ſubeſt enim eadem ratio in vtroq; caſu:cum dos in locum alimentorum ſubſtituatur.l.vbi ad huc.C.de iure dot. Item propter periculū honoris pater cogitur dotare filiā ſpuriā,vt ſupra ſcripſimus,trad
25 dit Tellius.l.10. Tauri nu.31.Quæ ſententia locum habet in perſona clerici,qui de fructibus ſacerdotij filiam ſpuriam dotare poteſt.Abb. in.c.1. nu.4. de cohabit.cleri & muli.Maior in.4.diſtinctione. 24. q. 19.Coſmas in pragma. titulo de cōcubinarijs. §.ipſas autem.verſi.cohabitare. Hinc apparet veram eſſe ſentētiam Ioann.ſcholio vt mercede. c.omnino.31. diſtinctione dicentis clericum debonis quæſitis ex beneficio poſſe filios alere,idem approbat Thomas. 2. 2. q. 185. articulo.5. in reſponſione ad.2.
26 argumentum,ſequiturFeli.in.c. poſtulaſti.nu.6.de reſcrip.Ioannes de legitimis filijs agit,dequibus tractat. c. omnino. qui textus iuncta Ioānis interpretatione aduocatur ad hoc,ꝙ clericus poteſt alere filios ſpurios de bonis eccleſiaſticis , ſi patrimoniū non habeat : vti refert Dueñas Regul.367. Amplia. 3. referens Ioannem Luppum in.c. per veſtras.not.3.§.23. nu.13. qui hanc ſententiam veram eſſe ait non quidem argumento. c. omnino ſed ea ratione,ꝙ licet pater male fecerit cum gigneret, cum tamen genitiſint,non ſunt abijciēdi argumēto.c.cum haberet.idē placet Abb.c. coniugatis. nu.6. de cōuer.coniug.ſequitur Anto. in.l.10. Tauri.nu.44.Perez.l.22 titulo.3.lib.1. ordi. licet contrariam ſententiam defendat Ioānes de neuizanis in ſilua nuptiali verb. ſtuprator fol.92. col. 2.poſt Bal.quem ipſe refert.ſed Baldi opinionem refellit Lambertinus de iure patronatus lib. 3.q.3.principali articulo.6.num. 14. Caſtillus in.l.10. Tauri par
27 te en caſo in fine. In propoſito tamen annotare oportet, ꝙ clericus ſacerdotij fruct⁹ quoad ipſe vixerit, non poteſt dotis nomine genero dare, quod ſi dederit mortali crimine aſtringetur,tenebiturq; donationem reuocare iuxta formam.c.ſiquis presbiterorum. de rebus eccleſiæ.hæc traddit Decius conſilio 204. lib. 1. quæ ſententia ex intentione depromitur Alexan, conſi.120.lib.3. Hæc tamen ſententia captiones habet.

Primò illi locus non eſt,ſi ſpuria filia ſit diues,cui dotem dare pater nō tenetur cū ratio.c.cum haberet . locum non habeat in hac ſpecie. Bald . nouellus. l. 1. ff.ſo-

ff. ſolut. matri. numer.106.huic
opinioni fauet.l. vxorem.§. pa-
ter naturalis.ff.de leg.3.vbi pa-
ter naturalis filiam diuitem do-
tare non tenetur, hæc eſt huius
reſponſi crebrior interpretatio
vt ſupra ſcripſimus & traddit
Bald.l.neq; mater.C.de iure do
ti.ſequitur Bulgarinus repetitio
ne.l.4.ff.ſolut.matri. hæc eſt re-
cepta interpretatio teſte Rolan
do.conſilio.54.nume.52.lib.2.
Baetio.ſupra.c.13.nume.16.Do-
mino Couarru.§.15.nume.11.
29 Secundò huic ſententiæ locus
non eſt ſi filia ſit opifex, quæ ex
artificio ali, ac dotem viro dare
poſsit: pro hac enim non tene-
tur pater dotem dare Bal.l.neq;
mater.C.de iur.dot.glo.l.ſi ma-
ritus.ff.ſolut.matri.argumento
l.ſi quis à liberis.§.ſed ſi filius.ff.
de lib.ag.ſequitur Loppius in.
c.per veſtras not.3.§.23.nume.7
Guiller.bened.in.c.Raynutius
de teſta.verſiculo dotem quam
ei dederat.nume.44.& numer.
45.& verb.vxorẽ nomine Ada
laſiam nume.126.Boerius deci-
ſione.127.num.17.in prima par
te.Aymon crauetta conſili.199.
nume.1.cui ſententiæ omnes cõ
30 ſentiũt Roland.ſupra.Id autem
quod dotis nomine pater pro fi
lia ſpuria dederit filia diem fun
cta ad patrẽ reddet, non ad mu
lieris filios Crauetta conſilio.186
nu.16.Matheus de afflict. ſing.
146.nume.4.in additione. quæ
ſententia non obtinet iure Re-
gio vt explicabimus infra.nu.
75.vbi agemus, an legatum ali-
mentorum ſpurio filio relictum
31 tranſmittatur ad hæredes. Quæ
ri autẽ ſolet, quis ſit modus do-
tis quam pater filiæ ſpuriæ dare
poteſt, vtrum ſecũdum modum
alimentorum dos conſtituenda
ſit, & pro modo alimentorum
conſtitui debere traddit Tellius
l.10.Tauri.nu.13.poſt dominum
Couarru.dicto.§.6.nu.11. quod
ea ratione fit, quià dos ad alimẽ
ta conſtituitur.l. vbi ad huc. C.
de iur.dot. atq; dos cũ in locum
alimentorum ſubſtituatur, eo-
rum naturam ſequitur.l. filiæ.§.
titia.ff. de cõditio & demõſtra.
vnde ea quantitas doti aſcribe-
32 tur, quæ alimentis. Vtrum autẽ
præſcriptum modum dos ſupe-
ret, æſtimabitur ex conſtitutio-
ne.l.hæreditatũ.ff.ad leg.falcid.
Bal.cõſil.380.lib.3. ſequitur Ioã.
Luppus in.c. per veſtras de do-
natio.inter virũ & vxorem.not.
3.§.24.nu.2. Angel. de gambel.
in tracta.de teſta.in glo.69. nu.
2.Ambroſius de opizonibus in
l. filius familias.§. diui.numero.
142.ff. de leg.1. Gomez Arias
in.l.7.Tauri.numer.39.Hæc ta-
men opinio iure Regio corre-
cta eſt.l.9, Tauri quæ eſt.l. ſepti
ma titulo.8. lib.5. nouæ compi-
lat.quæ lex alimentis modũ ſta-
tuit, & ſubſtãtiæ paternæ quin-
tam partem aſcribit; qui modus
doti præfinitur teſte Tellio.l.10
Tauri.nu.18.&.ſi modum à lege
præfinitũ dos ſuperet, id quod
excedit modum vendicabitur

ab hæredibus patris.Bald.l.fin. §.ſi à ſocero.num. 2. ff. quæ infraudem ered. Aron.Gomez in l.10. Taur.nume. 44. Dominus
33 Ludouicus Molina de primo genijs.lib.1. c.15. nu.50. Vtrum constante matrimonio vendicare hæredes poſsint,an verò demum matrimonio ſoluto in ambiguo eſt, & non poſſe dum matrimonium ſtat reſpondit Bart. dicto.§. ſi à ſocero.nume.2.propterea quia maritus titulo oneroſo dotem accepit.l.fina.§. fin. ff. quæ infraud. cred. l. ex promiſsione. ff. de actio. & obliga. l.17. Tauri. mulier autem titulo lucratiuo dotem capit, ſed ſpuriæ filiæ donare pater non poteſt. l. 1. C. de natur. liber. ergò à filia vendicabitur non à marito. Hæc ſententia communiter eſt recepta teſte Ioanne Luppo in.c.per veſtres not.3. §. 24. nu. 3.cui acceſsit Guillermus.c. raimitius verb.& vxorem nomine Adolaſiam.nume.126. Sarayna in additione Corſeti ſingl.146. Antonius Gomez. l. 29. Tauri. num.34.Ludo. de ſardis de legitimatione.§.fina.nume.10.Ioan. Baptiſta de ſanct. Blaſio de priuilegijs dotis priuilegio. 242. Rolandinus tractatu flos reſtamentorum Rubri. 18. nume. 4.
34 Quæ ſententia obtinet quando maritus ignorauit vxorem eſſe ſpuriam, ſecus ſi ſcienter cum ea matrimonium contraxerit, vt multis placet teſte Domino Couarru.dicto.§.6.num.12.præ dixit Ioann. Luppus. c.per veſtras not.3.§.22.nume.8.

Contrariam ſententiam plures approbant Paul. caſt. l.vni. C.de inofficio.dotibus. nume.1. ſequitur Ioann. Luppus. c. per veſtras not.3.§.22.nnme.9. Dominus Couarru.dicto.§.6.num. 12.ea ratione hoc fit,quià imputare ſuæ facilitati maritus debet qui vxorem duxit ſpuriam argumento.l.qui bona.§.de illo.ff.de damno infecto. c. damnum de regul. iur. lib. 6. tenebatur non ignorare leges, quæ iubent ne pater ſupra quintam bonorum partem dotis nomine pro filia ſpuria dare poſsit, quod ſi quid ſupra quintam datum ſit, condicetur à marito,quià iura nõ ſuccurrunt ſtultis.l. regula.§. ſi quis in fin. ff.de iuris & facti ignor. proptereà iure noſtro hæc ſentẽtia approbata eſt.l.29.Tauri.
35 Vlteriùs huius.§. ſentẽtia nõ tãtum locum habet in patre verum etiam in matre,quæ ſpuriũ filium alere tenetur.c.cum habe ret.in fine de eo qui duxit in matrimo. illis verbis(ſolicitudinis tamen tuæ intererit, vt vtercß liberis ſuis ſecundum quod eis ſuppetũt facultates neceſſaria ſubminiſtret) quo in textu ſi benè põderetur,hoc probatur, vel Abb.inibi notat. nu.9.verſi.& aduerte.traddit Speculat.titulo qui filij ſint legit. nu.17. Angel. in.§.ius naturale.numer.6. inſt. de iure nat.ſequitur. Emilianus conſilio.146.num.11. Gregorius

l.3.

l.3.titul.9.part.4.Dominus Couarru. in epit.de ſponſali.2. parte.c.8.§. 6. numero.13.qui ait dubiam eſſe apud ſe ſenētiam Abbatis dicentis, vtrumq; parentem cogendum eſſe alere filios ſpurios, quam ob cauſam hoc dixerit Dominus Couarru.non intelligo:propterea ſuprapoſui verba vltima.c.cum haberet.vt quiſq; videat ſententiam Abbatis ex illo capite depromi, quem ſequitur Mēchaca de ſucceſsionum progreſſu lib.1.§.4. num.49.ſequitur Gregor. ſcholio.1.in.l.3.titul.19. part.4. Item eā ſententia, quæ habet ꝙ mater teneatur alere filiū ſpurium,
36 vera eſt iure Regio.l. 5. titul.19. part. 4. quæ opinio non obtinet ſi mater nobilis ſit, quæ ſanè ſpurium lactare non cogetur.Azo in ſumma.C. de patria poteſta. quæ ſententia quamuis in ſpurijs obtineat, non ita in legitimis, vt ſcribimus in. §. ſi mater.

37 Secundò hæc opinio locum non habet ſi mater inops ſit, & lactando filio non ſufficiat Azo in ſumma. C. de patria poteſta. Bart.tracta.alimentorum. Dominus Couarru. numer. 13. qui plures aggregat.l.3.titul.10.par. 4. quod ſic accipiendum eſt, ſi mater inops ſit, nec artificio aliquo lactando filio poſsit ſatisfacere; ſecus ſi cauponam tabernam, folloniam, aut ſtabulum exerceat Emilianus conſil. 146. numero.12.

38 Item huius.§. ſententiæ locus eſt in perſona nurus, quia pater non tantum alere tenetur filium ſpurium ſed vxorem eius.l. ſi filia.§.ſi filius.C.fam. hærcis.tradit Angel.§.1. inſtit. de iure natu. nume.5. qui ex Vlpiani reſponſo colligit vxorem filij ſpurij patrē alere debere. Sed hæc lex de vxore filij legitimi & naturalis agit, non de vxore ſpurij, legis tamen ratio æqua lance ſubeſt in perſona vxoris filij ſpurij: cum alendi ſint ſpurij à parentibus in vtroq; foro huic ſententiæ accedit Tellius in.l. 10. Tauri numero.10. qua de re agimus in. §. non tantum infra iſta lege.

39 Vlterius hæc ſentētia locum habet in nepotibus ex filio ſpurio, quos auus alere tenetur Nicolaus de vbaldis tracta. de ſucceſsio. ab inteſta.1. parte nume. 47.verſ.ſequitur quarta ſpecies liberorum argumēto.c.cum haberet.qui textus agit de filijs ſpurijs alendis à patre, idem eſſe in perſonis nepotum, quaſi eadem in vtroq; ſubſit ratio, ſcripſit Nicolaus de vbaldis. Sed quis etiam lippus nō videt, non ſubeſſe eandem rationem in perſonis nepotum ac filiorum, vt conſiderauit Gregori. ſcholio quæ ſuben. in.l.5. titulo.19. part. 4. Sed in ſpecie propoſita cum de ſpurijs agamus, potior ratio eſt in nepotum perſonis, ꝙ in perſonis filiorum, quia licet pater naturali iure filios alere teneatur,

neatur, non ita nepotes: atque
hæc ſententia obtinet, ſiue le-
gitimi ſunt filij ſiue ſpurij, cum
vtriſque natura communis ſit. l.
hos accuſſare. §. omnibus. ff. de
accuſatio. ius tamen ciuile com-
muni Reipublicæ vtilitati con-
ſulens liberos ex nuptijs procre-
ari voluit, vetuitque concubitus,
qui vxorij non ſint, nec ſine pæ-
na, vt hominum libidinem re-
frenaret charitas liberorum,
quos odio parentum noluit à pa
tribus educari, vt iniuſti paren
tes in filiorum perſonis plecte-
rentur. l. final. C. de naturali.
lib. vnde cum in perſonis ne-
potum hæc ratio non ſubſit, ap
paret ab auis alendos eſſe iure
optimo, cui ſententiæ acceſſe-
re Ioann. Luppus infra. Soci-
nus conſi. 161. nume. 1. lib. 2. Ruy
nus conſilio. 124. nume. 11. lib. 2.
Rolandus conſilio. 54. num. 62.
lib. 2. Dominus Couarru. in epi
tome de ſponſalibus. 2. parte. c.
8. §. 6. nume. 16. qui aduocat in
hanc ſententiam Bart. & Abb.
cũ nil minus ſenſerint. Sed hanc
opinionem communiter rece-
ptam eſſe tradit Dominus An
to. Padilla Auth. res quæ. C. cõ-
munia de legat. numero. 66. cui
accedit Marcus Anton. natta.
40 conſilio. 108. nume. 4. Hæc re-
cepta crebriuſque approbata o-
pinio iure Regio improbatur.
l. 5. titu. 19. part. 4. vbi decretum
eſt nepotib9 ſpurijs ſiue ex ſpu-
rio filio procreatis non teneri
parentes virilis ſexus alimenta

Interpretatio legis Regiæ.

præſtare, ſed eos dũtaxat auos
hoc onere aſtrictos eſſe qui ma-
terni ſint, quam legem iuris cæ-
ſarei rigorem ſequi atteſtatur
Dominus Couarru. dicto num.
16. qui affirmat legem iure cano
nico correctam eſſe, cui accedit
Dominus Padilla dicto numer.
66. Sed nõ abrogari legem per
ius canonicum, quinimò ius ca-
nonicum contrahi, ac limitari
lege illa ſcribit Gregorius ſcho
lio que ſaben. l. 5. titulo. 19. part.
4. Gregorij ſententiam ſequitur
Menchaca de ſucceſsionũ crea
tione lib. 2. §. 20. nu. 313.

Hinc apparet iure noſtro in
ambiguo eſſe, an aui paterni a-
lere teneantur nepotes ex filio
ſpurio procreatos, cum lege Re
gia ius canonicum limitari ſint
qui dicant, alij verò legem per
ius canonicum ab rogari.

41 Ego tamen, vt quæſtio hæc
enodetur, in propoſito ſuppo-
no prudentum reſponſis ſanci-
tum eſſe, ac ipſo iure ciuili, vt
parentes virilis ſexus non co-
gantur alere nepotes ſpurios
aut ex filio ſpurio procreatos. l.
ſiquis à liberis. §. vtrum. ma-
terni aui coguntur. dicto. §. v-
trum: ex quo detracta fuit lex
Regia, quæ trahẽda eſt ad prio
rem legem à qua defluxit: ſci-
licet à dicto. §. vtrum: qui tex-
tus ſi per ius canonicum ſit ab
rogatus, erit ab rogata lex Re-
gia, ſed in hoc articulo ius ciui-
le non ab rogari per ius canoni
cum ex eo apparet q. c. cum ha
beret,

beret, de filijs tantum agat, non de nepotibus. §. verum. etiam de nepotibus agit, ergò cum per. c. cum haberet, abrogetur ius ciuile in caſu qui capite illo non eſt comprehenſus, leges obſeruari debēt. argumento. l. præcipimus in fine. C. de appell. glo. eligetur clem. 2. de electio. Vnde quamuis iure canonico corrigantur leges in perſonis filiorũ, non corrigentur in perſonis nepotum de quibus. c. cum haberet nō egit: quamuis in vtriſq;
42 eadem ſubſit ratio. Sed hæc ſic accipienda ſunt, vt quamuis in correctorijs non ſit permiſſa extenſio ex maioritate rationis, vt ingenuè doctores fatentur teſte Iaſſ. §. ſi quis agens nume. 10. in fine inſti. de actio. non tamen prohibita eſt extenſio de ſtricta dictionis ſignificatione ad latam. Accurſius ſcholio ad curationem in Auth. vt ij qui obligat. ſe perhi. habere res mino. in principio colla. 6. ſequitur Iaſſ. in. l. 5. numero. 4. ff. de verb. obligat. Idem Iaſſ. in. l. fratris. numero. 4. C. de inoffi. teſta. Accurſij ſententiam crebrius eſſe receptam traddidit Curtius iuniu. l. admonendi numero. 61. ff. de iur. iuran. Textus autem in. c. cum haberet, conſtituit ſpurios liberos alendos eſſe, ergò & nepotes ali ab eiſdem debere ſimili modo conſtituitur per penſa lata ſignificatione dictionis (liberis) quæ, licet ad patrē & matrem in illo capite referatur, tamen dictio hæc tam filios ꝗ poſteros comprehendit. l. liberorum. ff. de verb. ſignifi. atq; ita tam parentes quam reliquos maiores, igitur ius canonicum agit de auis, qui ex lata dictionis (liberis) ſignificatione illo capite comprehenſi ſunt, ergò leges quæ conſtituere, ꝙ virilis ſexus aui non teneantur alere nepotes ſpurios ſeruari non debent, vnde apparet bene conſideraſſe Dominũ Couarruu. legem ſepti Partitam ab rogari per. c. cum haberet.

Interpretatio legis Regiæ.

43 Ego noto legem Regiam quæ ex. §. verum detracta eſt, rationem ſubieciſſe, quare aui paterni ſpurios nepotes alere non cogantur, ſed tantum materni: quia ſpurij filij maximè incertus ſit pater, mater autem certa ſit, illis verbis (eſto es por eſta razon, porque la madre ſiempre es cierta del hijo que nace della, que es ſuyo, lo que non es del padre de los que nacen de las tales mugeres) Deciſio legis cōtrahitur per rationem expreſſam in lege, quam ratio ipſa limitat & declarat, ſi lex indefinitè ac generaliter loquatur. l. cum pater. §. dulciſsimis. ff. de leg. 2. glo. eligatur clem. 1. in princip. de electione. ſequitur Iaſſ. in. §. omnium. numero. 38. inſtitu. de actio. Idem Iaſſ. l. quamuis numero. 7. C. de fidei commiſſ. Ioann. Luppus Rub. de donatio. inter virum & vxorem. §. 68. num. 14. hanc opinionem

crebrius

crebrius receptam eſſe traddit Alex.nu.5. Iaſſ.nu.6. Curt.iuni. nu.15.Corne.nu.15.in.l.humani tatis.C.de impub.&alijs ſubſti. Iaſſ. auth. quas actiones. nu.22. C.de ſacro ſanctis eccle. Purpu ra.l.fi.nu.23. C. de pactis.in hoc articulo plura aggregat Mēcha ca de ſuceſsionū creatione lib.1. ſ.10.nu.27.&.nu.45.Idem Mē-chaca lib.1.ſ.8.nu.8. Idem lib.3. ſ.22.nu.52. Ergò ſi certò appa-reat ſpurium eſſe nepotem,quià pater eius filium ſuum eſſe dicat aliavè legitima probatione,hoc
45 enim legis ratio benè admittit, &licet præſūptio,qua innitiiur lex Regia, eſſet iuris & de iure admitteret aduerſus ſe ipſius pa tris confeſsionē. Accurſius ſcho lio nullo modo in.l.in contracti bus.C. de non num.pecu. Idem Accurſius ſcholio ſcribat auth. de æquali dotis.ſ. illud coll.7.ſe quitur Bart. Auth. ſed iam ne-ceſſe.C. de donatio. ante nupt. Bal.l.filium quem habentem.C. fami.hercis.Paul.caſt.in.l.in ra-tione.ſ. quod vulgò. ff. ad lege. falcid.Iaſſ.l.fin.ſ.& ſi prefatam. C. de iure delib. Alciat. tracta. præſumptionum ſecunda par-te in prin. nu. 6. Decius in rub. de probatio.nu.9.vbi Aret.nu. 17.dicit hanc ſententiam eſſe cō munem.Idem teſtatur Dominus Couarrub.de ſponſalibus.1.par
46 te.c.4.nu.3.Sed veriuseſt legem Regiam,propterea, quià pater ſpurij ſit incertus, minimè con-ſtituiſſe vt nepotes ſpurij à pater

Noua legis reſtrictio.

nis auis alendi nō ſint:ſed id po tius ſtatuit conſultorum reſpon ſo accedens in.ſ.vtrum. deciſio nis rationem ſubjicit lex dicens propterea auum paternum co-gi non debere ſpurios alere ne potes,quià ſpurij pater incertus eſt, quæ ratio, cum ſit quædam præſumptio,efficiet, vt ſpurius quo ad hoc vt ali ab auo pater-no debeat non cēſeatur nepos, niſi approbauerit. argumento. l.Aurelius.ſ.Titius teſtamento.
47 ff.de lib.legat.Ex qua interpre tatione colligitur captio quædā ac limitatio. l. ſi quis à liberis. ſ. ſi vel parens, vt locum non ha-beat illius legis ſententia in ne-potibus ſpurijs, quiquidem ſe nepotes eſſe plenè probaretenē tur ſi ali ab auo paterno deſide rent,nec ſat erit ſi ſummatim de ea re iudex cognoſcat, vt in filij legitimi perſona conſtitutū eſt, quod in ſpecie. c. cum haberet. obtinebit, vt ita demum alatur filius ſpurius,ſi plenè probaue-rit ꝙ filius ſit,cum lex filium nō eſſe præſumat, vnde ſpurio in-cumbit neceſsitas probādi ple-nè ꝙ filius ſit, quià cum lex ali-quid probari præcipit, de ea probatione loqui intelligitur, quæ plena ſit:vnde ille qui pro-bat implere tenebitur proba-tiones.l.in exceptionibus in fin. ff. de probatio. l. non hoc. C. vnde cog.
48 Quæ autem alimenta ſpurijs præſtanda ſint, quæri ſolet, & ea præſtari debere ſine quibus ali cor-

ali corpus non poſsit, ſed ſi adē
pta fuiſſent, homo periret, cum
vitæ ducēdæ ſint neceſſaria plu
res exiſtimarunt Bald.l.ſi mari-
tus.ff.ſolut.mat. qui ait alimēta,
quæ pietatis intuitu præſtātur,
non eſſe præſtanda pro dignita
te eius, cuidātur. Vnde cum ſpu
rios ali piè conſtitutum ſit iure
canonico, alimenta erunt, quæ
vitæ ſubſidio ſint neceſſaria, nō
pro dignitate eius cui præſtan-
tur, idem placuit Caſaneo con-
ſilio.39.nu.55.Croto.l.1.§. ſed ſi
mihi nu.6.ff.de verb.oblig.ſunt
enim ſpurij longè deterioris cō
ditionis q̃ legitimi auth.licet.C.
de natur.liber.c.ſi gens Anglo-
rum.56.diſtinctione, ergò longè
tenuiora alimenta ſunt illis præ
ſtanda q̃ legitimis. hæc tradit
Emilianus conſilio. 146. nu. 10.
Craueta conſilio.219.nu.8.lib.2
Petrus benintendus deciſione.
22.nu.8.qui ait huic opinioni fa
uere.c.cum haberet, qui textus
educari iuſsit ſpurios, ne fame
perirent: cum iure naturæ ali de
beant: vnde colligitur ea alimē-
ta ſpurio eſſe præſtanda, quæ ne
ceſſariò deſiderātur ne fame pe
reat: non autem ali debet pro di
gnitate quam ſpurius nō habet,
49 cum infamis ſit. Quæ opinio ex
eo apparet, q; infamis à digni-
tatibus arceatur.l.1.C.de digni.
lib. 12. vbi notat Bart. ſpurius
autem dignitatem obtinere nō
poteſt.c.in decorum de ætate &
quali.c.1. de filijs presbit. lib. 6.
ergò eſt infamis Grego. ſcholio
caen, en verguença in principio
titulo.13.part.4.poſt Bal.l. gene
raliter.§.1.C.de inſtitu.& ſubſti
tu.qui ait ſpurios iure canonico
infames eſſe. Idem approbat Ro
landus conſilio.74.nu.30. lib.1.
50 idem Rolandus conſilio.79.nu.
45.lib.2. Atq; hinc dicit Cacia-
lupus, q; ſpurij principum ma-
gis ſunt odioſi in.l.ſiqua illuſtris
C.ad orfici nu.68.Barb.in repe
titione.l. cum accutiſsimi C. de
fidei cōmiſsis.nu.221.& nu.227.
qui agunt de ſpurijs illuſtri ma-
tre procreatis, non idem eſſet ſi
nobili patre aut illuſtri ſpurius
genitus ſit, qui vilior nō eſt ſpu-
rio ex plebeio nato, quià licet
ſpurius patrem non ſequatur. l.
cum legitimæ.ff. de ſtatu homi-
51 num & in hoc par ſit conditio
ſpurij illuſtri patre procreati &
eius qui ex plebeio. l. ſi ſpurius.
ff. vnde cogna. at maiorum ſplē
dor & ipſa natura multum ho-
noris tribuunt ipſi ſpurio argu
mento.l.3. ff. de interdictis, de-
trahuntq; illi, qui ex plebeio na
tus eſt, quià mali corui malum
ouum: de quo Eraſmus chiliadis
1.centuria.9.paræmia.25. & ait
Plutarch9 in principio libri pri
mi de liberis educādis: Pulcher
theſaurus eſt bonis procreatū
eſſe parentibus, de qua re plura
ſcripſit Dominus Iacobus ſepti
mancenſ. in lib. inſtitutionum.
c.49.nu.5. hinc apparet ſpurijs
ex illuſtri patre procreatis iniu
ſtum inplacabilemq; fuiſſe Rai
mundū conſil.77.nu.7.& nu.12.

lib. 3. qui dixit ſpurium nobili
patre procreatum viliorem eſſe
52 ſpurio ex plebeio nato. Sũt ta-
men qui cõtrariam ſententiam
tueantur, exiſtimẽtq́ ſpurios fi
lios pro dignitate alendos eſſe
Coric. in ſingu. incipit ſpurios.
2. cuius additionator plures in
vnum contulit, huic opinioni
accedit illuſtriſsimus Dominus
Couarru. in epithome de matri-
mo. 2. parte. c. 8. §. 6. nu. 8. Domi
nus Ludouicus Molina de Hi-
ſpanorum primogenijs lib. 2. c.
15. nu. 55. verſicu. ſed verius eſt.
53 Ipſe tamen Dñus Couarru. refe
llit ſententiam Baldi, & ait iure
canonico ſpurijs alimenta debe
ri pro dignitate eorum iuxta de
ciſionem. c. cum haberet. de eo
qui duxit in matrimonium: quæ
hoc modo intelligenda eſt, ſed
iure ciuili ſpurijs filijs, de quibus
agit auth. ex complexu præſtari
debent alimẽta vitæ neceſſaria,
ne fame pereant, ſic intelligẽda
eſt deciſio Auth. ex complexu
hoc pacto in vnam conſonan-
tiam iungit ius canonicum & ci
54 uile Dominus Couarru. Hæc ta
men vix deffendere poterit, qui
verba & poteſtatẽ vtriuſq́ tex-
tus penſitauerit: quià auth. ex cõ
plexu generaliter & indefinitè
ſpurijs denegat alimenta, quo-
rum verbo ea continentur ſine
quibus ali corpus non poteſt. l.
legatis. ff. de aliment. & cib. leg.
l. verbo victus. ff. de verb. ſignifi
catio: ergò alimẽta quæ vitæ du
cendæ neceſſaria ſunt, ius ciuile
de negat, ipſumq́ ius canonicũ
non imperat præſtari ſplendi-
dá ac larga prodignitate eius,
cui dantur: nec elicitur hæc ſen-
tentia ex. c. cum haberet in fina-
libus verbis, (ſolicitudinis tuæ
intererit vt vterq́ liberis ſuis,
ſecundum quod ei ſuppetunt fa
cultates, neceſſaria ſub mini-
ſtret) hic apparet vtrumq́ pa-
rentem alimenta præſtari tene-
ri, ſecundum facultates cuiuſq́,
vt pater ſi ditior matre ſit, plus
conferat, eodem modo mater, ſi
ditior ſit patre plus cõferet: atq́
hac de cauſa quãtæ ſint cuiuſq́
facultates cõſideramus: non au
tem vt lautè voluptuoſeq́ ala-
tur ſpurius, cui alimẽta vitæ ne-
ceſſaria præſtãda ſunt, ne fame
pereat, quod apertè demon-
ſtrant verba illa (neceſſaria ſub
miniſtret) illud enim in re quali
bet dicitur neceſſariũ, ſine quo
rès conſiſtere nequit. Cicero lib.
2. de natura deorum, nos è ter-
ræ cauernis ferrũ elicimus rẽm
ad colendos agros neceſſariam.
idem Cicero lib. epiſtola. 14. ad
Terentiam. epiſtola. 20. Item cæ
tera quæ ſunt ad victum & vale
tudinem neceſſaria, vnde appa-
ret ea quæ ad vitam ſunt neceſ-
ſaria, ne fame filius ſpurius pe-
reat, eſſe à parentibus præſtan-
da, quod arbitrio boni viri re-
55 linquendum eſt. Accurſius ſcho
lio. legitima auth. de triente & ſe
miſſe. §. conſideremus. per auth.
quibus modis natura effici. ſui.
§. fina. huic Accurſij ſententiæ
accedit

accedit Ioannes Igneus in Rep.
l.neceſſarios.§.nō alias.nu.146.
ff.ad ſillaniū.Emelianus cōſilio
56 r46.num.6. Virum bonum pro
iudice leges accipiunt. l. conti-
nuus.§.cum ita.ff.de verb.obli-
ga. annotat Accurſius ſcholio
quaſi.l.ſed ſi vnius.§.prætor ait.
ff. de iniurijs. per eum textum.
idem Accurſius ſcholio pe. in. l.
omnis. ff. de procurat. Bernar-
dus ſcholio, celeri in. c. potuit
de locato. traddit Tiraquellus
tract. de retractu titu.1.§.30.glo
2.nu.1. quæ conſultorum reſpon
ſa non apertè demonſtrant viri
boni appellatione iudicem con
tineri, vnde ipſe exiſtimo virū
bonū dici eum qui integræ exi-
ſtimationis probatæqꝫ fidei ſit:
hinc fit vt cum lex aliquid viri
57 boni arbitrio reliquit, de eo in-
telligat qui probus ac diligens
ſit pater familias, cuia nihil in
ea re intereſt. l. quod niſi. ff. de
operis liber.l. cum vnus.§. fina.
58 ff. de vſufructu. Quæ ſententia
iure Regio approbata eſt.l.8.ti
tulo.13.part.6. quo iure alimen-
ta decernenda ſunt filio ſpurio
nō arbitrio boni viri, ſed quin
ta pars ſpurio aſcribetur, vt ala
tur.l.10. Tauri.quæ eſt.l.8.titu.8
lib. 5. nouæ compilat. cuius rei
cognitio prolixiorē tractatum
59 habet; ſi quidem multa in pro-
poſito quæri ſolent, ſed maximè
an ſi quinta paternæ ſubſtantiæ
pars alendo filio ſpurio non ſuf
ficiat, vltra præſcriptum modū
progredi liceat, & literè atteſta-

tur Dominus Couarru. in dict.
§.6.nu.8. ſed viri doctiſsimi ſen
tentiam refellit Tellius.l.10. Tau-
ri nu.3. qui negat licere vltra cō
ſtitutum alimentorum modum
progredi: arguitqꝫ incuriæ illu-
ſtriſsimum Couarruuiam quod
huius ſententiæ authorem dixe
rit Ioannem Luppum in. c. per
veſtras de dona. inter vir & vxo.
not.3.§.24. in fine qui tamen id
non dicit, ſed Tellius alios in-
crepans miſerè allucinatur: cum
Dominus Couarruuias duo pro
ponat: Hoc primò, ꝙ ſi quinta
pars paternæ ſubſtantiæ nō ſuf
ficiat alendo ſpurio vltra pro-
gredi liceat, ipſeqꝫ in hanc ſen-
tentiam neminem aduocat. Se-
cundò proponit nō minui præ-
ſcriptum modū ac quintam ſub
ſtantiæ partem à lege definitam
pro alimentis ſpurij ex eo, quod
pars illa ſuperet alimenta neceſ
ſaria, in hiſqꝫ partibus eſſe Lup
pum ait, qui in hac ſentētia fuit
in.§.24. de qua re agemus infe-
rius, dum ſciamus quis iuſtius
induit arma, Dominus Couarru
uias qui affirmat vltra conſtitu-
tum modum progredi licere, ſi
quinta paternæ ſubſtantiæ pars
alendo ſpurio non ſufficiat, an
Tellius qui negat, innititurqꝫ.l.
10. Tauri. Illis verbis (por vir-
tud de la tal obligaciō no le pue
da mandar mas de haſta el quin
to) quæ lex agit de patre, qui ale
re tenetur, item de filio, qui in-
diget alimentis, & præcipit, ne
ſpurio filio ob alimenta pater

Aduerſus Tellium.

præſtet vltra quintã bonorum partem. quod ea ratione fit, quià de ea parte pater pro arbitrio teſtari poteſt, cum non cedat in filij legitimã: alioquim legitimũ filium damno afficeret ſpurius, quod iura abhorrent: hæc Tellius, qui negat educationem liberorũ eſſe iuris naturalis, quadere abundè infra actũ eſt. Sed hæc non conſiderauit maturè Tellius, cũ ſpurij filij ali debeãt ſecundum regulas iuris Pontificij, cui ius ciuile cedit in hoc articulo: vt crebrius receptum eſt. Si ſpurius ali debet, nec quinta pars ſubſtantiæ paternæ ſat eſt, vltra præſcriptum modum erogabitur, ne pereat ſpurius filius: vnde ex vniuerſis patris facultatibus alentur legitimus & ſpurius ſi vterq; alendo ſufficiant: quòd ſi vnitatum, præferetur legitimus, qui certus filius eſt. l. filium. ff. de his qui ſunt ſui. q; ſi ſpurius ex eo ſit procreatus, qui liberos legitimos non ſuſtulit, cum fratrem legitimè quæſitum competitorem non habeat, de bonis patris aletur, quãuis vniuerſa ſubſtantia patris prodigatur, ſi tàm ſit modica, vt alendo filio ſpurio ſit neceſſaria: quià iura canonica & naturalià nõ potuit corrumpere ciuilis ratio. l. eas obligationes. ff. de capit. dimit.

60 Hinc apparet contra iuris naturalis præcepta peccare patrem, qui cum liberos habeat, quibus alendis ſat eſſet vniuerſum patrimonium, vni tertiam & quintam bonorũ partem relinquit: vnde fit vt iſte lautè alatur, reliqui fame egeſtate q; premantur, cum frater non cogatur alere fratres niſi ex largis facultatibus, vnde filiorum alter abũdabit, alter eſuriet. Nec huic opinioni obſtat ſi dicatur, q; iure Regio hoc permiſſum ſit, quià hæc deciſio generalis contrahi debet, ſi alimenta filijs hac de cauſa auferantur: quod impiũ eſt. l. necare. ff. de lib. agnos: non enim poteſt ius ciuile permittere, vt neceſſaria vitæ tuendæ alimenta filio denegentur: quæ iure naturæ præſtãda ſunt legitimè quæſitis liberis, atq; ſpurijs: cui ius canonicum acceſsit. Id autem, quod ſecundo loco

61 traddidit Dominus Couarru. dubitationẽ habet: vtrũ minui debet ac contrahi quinta pars ſubſtantiæ paternæ, ſitàm amplaſit vt alendo filio ſpurio pro dignitate eius ſufficiat, ſuperq; ſit, & nõ debere cõtrahi author eſt Ioã. Luppus in. c. per veſtras not. 3. §. 24. nu. fi. cui accedit Dominus Couarru. dicto nu. 8. qui in hac ſententia fuere argumento. l. 9. & 10. Tauri. Vbi permiſſa eſt parentibus poteſtas relinquendi ſpurio filio quintam bonorum partem, nec deciſionem contrahit lex, vt locum non habeat, ſi quinta pars vltra modũ alimentis præſcriptũ progrediatur, vnde meritò dicit Ioan. Luppus cõſtitutionem hãc perpetuò eſſe memoriæ tenendam,

eamq; affirmat eo rogante con ditam eſſe. Hanc opinionem ſequitur Anton. Gomez in. l. 10. Tauri numero. 41.

62 Contrariam ſententiam multi approbant exiſtimãtes minui quintam ſpurio filio à patre relictam, ſi alimẽtorum modum ſuperet. Caſtillus in. l. 10. Tauri. in parte mas de la quinta, hæc opinio placuit Tellio. dict. l. 10. nu. 9 domino Ludouico Molinæ. lib. 3. de primogenijs. c. 15. nu. 54. ea ratione, quia ſpurius alimenta dumtaxat capere poteſt de bonis paternis: lexq; certis finibus circumſcripſit, quod alimentorũ nomine filius capere poteſt, quos eggredi permiſſum nõ eſt, l. age cum geniano. C. de tranſactio. l. in agris. ff. de acquir. rerũ. domi. vnde cum alimenta tantum ſpurius filius capere poſſit, quod vltra alimenta pater dederit donaſſe videbitur; quapropter id quod alimẽtis pro dignitate ex hibitis ſuperſit, filius nõ capiet. Nec contrarium conſtituit lex Regia, ſed id potius, q; pater ſpurio filio relinquere nõ poſſit vltra quintam alimentorum nomine, ipſaq; lex negatiuè loquitur, nõ permiſsiuè, quia ſpurius alimentis debet eſſe contẽtus, ac prepterea nihil capiet,

63 vt Tellius ait, hanc opinionem fulcit ſententia Bal. l. eam quam nu. 14. C. de fidei cõmiſſ. quia ait q; ſi pater ſpurio filio legauerit, ſi alimentorum modum legatum ſuperet, reuocabitur legatum vſq; ad iuſtũ modum, ſequitur Socin. cõſi. 161. lib. 1. pluresq; doctores, quos aggregat Tellius in l. 10. Tauri. nu. 9. vbi Ioã. Lupp9 nu. 2. & 50. hanc ſententiã ſequitur. Idem Ioã. Lupp9 in. l. 9. Tauri. nu. 17. Ambroſius de opinionibus in repetitione. l. filius familias. §. diui. nu. 142. ff. de legat. 1.

64 Rolan. conſil. 74. nu. 4. Ex quo appareti iure aptimo dixiſſe Matheum de aflictis deciſione. 99. q; ſi quis emphitheoticũ ius ſtipuletur pro ſe & filijs ſuis naturalibus & ſpurijs, q; illis acquiretur emphiteoſis pro ea parte, quæ alimẽtis par ſit, quæq; decernenda eſſet alimenta petẽtibus. ſequitur Paleotus de nothis ſpurijsq; filijs. c. 31. nu. 5. & c. 45. n. 8.

65 Ipſe tamẽ priorem ſentẽtiam magis probo, quæ fulcitur. l. 9. Tauri. & l. 10. vti benè cõſiderauit Ioã. Lupp9 in. §. 24. nu. fi. quæ lex cõſtituit, ne pater aut mater, in quibus caſibus aſtringuntur onere alẽdi liberos ſpurios, poſſint vltra quintã bonorum partem filio dare: ergò argumẽto à cõtrario ſumpto vſq; ad quintã dare poterunt, cum prohibitus donare vltra quantitatẽ præſcriptam à lege, vſq; ad eam donare poſſit argumẽto. l. ſancimus. C. de donatio. clem. exiui de paradiſo verſi. cum autẽ natura termini. de verb. ſig. quem tex. dicit eſſe ſingularẽ Socyn. reper. l. 1. ff. de vulgar. nu. 38. Iaſſ. in. l. ſi cognitio in princi. ff. de offici. eius cui mãd. eſt iuriſdictio. dicit eſſe tex

tum aureum Annanias. conſil. 36. dum declarat naturam termini reſtrictiui. vnde cũ pater vel mater ſpurio filio non poſsit donare vltra quintam, vſq; ad quintam donare poterit, quæ ſententia ex eo apparet, q lex Regia in hoc articulo patris & matris æqualem faciat cõditionem, vetat enim quod pater aut mater poſsit vltra quintã partem donare ſpurio filio, illa dictio (no pueda) ad vtrumq; refertur, ſed vna determinatio reſpiciẽs plura determinabilia debet ea pariformiter determinare. l. iam hoc iure. ff. de vulga. mater autem adulterino inceſtuoſo vt filio poteſt donare vſq; ad quintam. l. 9. Tauri. licet iure cõmuni prohibita ſit. auth. quib. modis. natur. effici. legit. §. pen. & Accurſius. l. ſi qua illuſtris. C. ad orfici. Bart. l. fin. ff. de his quibus vt indig. nu. 4. ergò & pater, cum in hoc ſit æqualis cõditio vtriuſq; quod tam ratio q verba legis demonſtrant (de la que podria diſponer por ſu anima) eam partem quam extraneo dare pater vel mater poteſt exiſtente prole legitimè quæſita, poteſt ſpurio dare legis indulgẽtia, quæ ſpurij & extranei permittit eſſe æqualem conditionem, cumq; matri quintam bonorum partem ſpurio dare permiſſum ſit lege noua, ne alimẽtorum nomine plus donare ſibi licere exiſtimaret, conſtitutum eſt lege decima; vt nomine alimentorum dare non

Interpretatio legis Regiæ.

poſsit vltra quintam (y por cauſa de los dichos alimẽtos no ſea mas capaz el hijo illegitimo) ergò quintam capere permiſſum eſt, vltra quintam prohibitum.

66 Sed quid noui afferat lex decima, cum mater abſolutè ac pro arbitrio poſsit quintam ſpurio donare, quæri poteſt, & id ſanè introducit, quod vltra quintam quam donare poteſt legis permiſſu, aliquid amplius etiam alimentorum nomine dare nõ poſſit, quãuis dixerit quintam partem non ſufficere alendo filio ſpurio pro dignitate: ſed ſi vitæ ſubſidio neceſſarium eſſet vltra quintam dare, hoc non poſſet lege ciuili prohiberi, quià iure canonico aliter cõſtitutum eſt, vt ſupra poſuimus. Id etiam ſtatuit lex decima, q ſi alendo filio ſexta vel octaua pars ſubſtantiæ paternæ ſufficiat, non cogatur inuitus pater vltra illam erogare, quià ſponte ſua quintam dare poterit, inuitus autem non cogetur niſi eam partem, quæ alẽdo filio ſpurio ſit neceſſaria argumento. l. non quicquid. ff. de

67 iudicijs. Hæc inferuntur ad multa. Primò q ſi pater ſpurio filio diuiti quintam reliquerit, non minuetur legatum: Vt Ioã. Luppus maturè cõſiderauit in dict. §. 24. nu. fi. cui accedit Dominus Couarru. dicto nu. 8. & nu. 10. quià lege decima Tauri permiſſum eſt patri quintam bonorũ partem ſpurio filio relinquere: quãuis vltra illam progredi prohibea

hibeatur, vt ſupra ſcripſimus. Ex hoc apparet explodi debere ſentētiā Tellij in l.10. Tauri.nu. 6.&.7. refellētis Ioānis Luppi opinionem, propterea quia iure cōmuni pater ſpurio filio legare nō poſsit. Bart.l.fi.nu.3.ff.de his quib.vt indig.argumento.l.1.C. de natur.liber. l. 10.titul.13.p.6. Sed tantū alimēta præbere iure canonico. c. cum haberet de eo qui duxit in mat. traddit Crauetaconſi.219.nu.7.lib.2.Paul.Griſādus de pœnis omnifa.coitus.q. 2.nu.9. Loriotus de gradibus axiomatē.60.Alex.l.2.nu.3.ff.de in ius voca.Pariſius cōſi.9.nu.3.
68 lib.2. Hinc dicit Paul.caſtrē.cōſilio.5.lib.1.id quod pater relinquit ſpurio egēti, cenſeri relictū in alimēta. huic opinioni fauet l.ſi cum dotē.§.ſi pater. ff. ſolut. mat.vbi indubijs cēſetur quid factum ex ea cauſa, ex qua fieri poteſt, notat Corneus cōſi.217.lib. 3.Crauetacōſi.219.nu.8.lib.2.vnde apparet veram eſſe ſetētiam
69 Abb.cōſil.113.lib.2.quē ſequitur Iacobus mādelius conſi.44.dicētis, q legatū ſpuriæ filiæ relictū cedit in cauſam dotis, & peti debet quaſi dos. quæ alimēta quintam bonorum partem ſuperare nō debent. Vnde lex Regia modum alimētis ſtatuit, ne hac occaſione pater poſsit ſpurio filio maximā patrimonij partem cōferre, ſed longè diuerſum cōſtituiſſe legem Regiam, ſupra poſuimus. quæ tam in ratione, q in æquiparatione patris & matris patri poteſtatem permittit relinquēdi filio ſpurio quintam, vltra quam progredi eum non oportet, propterea quia alimentorum onere aſtrictus eſt.

70 Secundò quod pater ſpurio filio egenti poterit donare fundum ex quo alatur, traddit Bal. l.eam quam nu.45.C.de fidei cōmiſsis argumēto.l.Lutius. ff. de donatio.inter vir.& vxo.vbi fructus fundi non debēt excedere quantitatem, quæ alimentis cōueniat, q ſi ſuperent reuocabūtur vſq ad eam ſummā, quæ alimētis præſtandis ſufficiat, ſequitur Ioan.Lupp.in Rubri.de donat.inter vir.& vxorem.§.50. li
71 mit.2.nu.27.cui accedit Grego. ſcholio.1.in.l.2.titulo.19.part.4. In propoſito prætermittēdum nō eſt, q fundus ex quo ſpurius ali debet alienari non poterit, quia fundum pignori accepiſſe videtur ad alimenta, Bart.l.Lutius.nu.2.ff.de alimē. & cib.leg. argumento.l.1.C.communia de legat. ſequitur Rebuffus tracta de cōſtitutione redditū artic.1.
72 glo.14.num.38. Hinc fit vt dicat Bal.conſi.175.lib.3.q in hac ſpecie ſpurius cauere debet ſe reſtituturū legatum fundum illis ad quos peruenturus eſt poſt eius mortē argumento.l.in omnibus ff.de iudicijs, quia morte alimētarij alimentorū extinguitur legatū.l.cum ij.§.modus.ff.de trāſactio. Angel.cōſilio.9. Ex quo apertè colligitur legatū fundum non trāſmitti ad hæredes ſpurij

73 Bar.in.l.fi.nu.7.ff.de his quibus vt indignis. ſequitur Abb. cõſi. 115.nu.4.lib.2.Iacobus de ſanct. Seuerino in.l.ſi qua illuſtris.col. fin.C.ad orficianum. & ibi Caſcialupus nu.93.Calcaneus cõſil. 62.nu.17.quia cum vita extinguitur alimentorum legatum dict. §.modus & argumento.§. ſed ſi filius infra iſta lege.idem approbat Ioã.Luppus in.c.per veſtras de donatio. inter vir. & vxor. not.3.§.23.nu.7. vbi Bernardus Diaz alios refert, ſequitur Guillermus in.c.Rainũtius de teſtamentis. verbo & vxorem nomine Adalaſiam.nu.144.Aymon Craueta.conſil.199.nu.1. Petrus benintẽdus deciſione.22.Antonius in.l.20.Tauri nu.42.Rolãdus conſilio.54.nu.77.

74 Remedium autem vt ſpurius tranſmittat in liberos fundum legatum in alimenta præſentaneum eſt, vt docet Bart.in.l.fin. nu.7.ff.de his quib9 vt indignis, ꝙ pater ſpurio filio fundũ leget ob alimẽta, ac iubeat vt filio de mortuo in fundum eius filij ſuccedãt,quo caſu tranſmittetur in nepotes,quib9 auus donare poteſt,cui ſentẽtiæ pluresacceſſere Alex.cõſi.18.nu.17.lib.5.Craueta cõſi.186.nu.16.Ioã.Lupp. in.l. 10. Tauri.nu.43.&.44.Gomez Arias in.l.7. Tauri nu.15. & nu. 41.idẽ Arias.l.8.Tauri nu.8.Capitius deciſione.164. nu.1. hanc opinionẽ approbat ipſeBart.in Auth.ex cõplexu.C.de inceſtis. nupt.ſequitur Angel.degãbelio tracta.de teſta.glo.69.nu.2.Rolandinus tracta,flos teſtamẽtorum Rubri. 18. nu.4. Ioã.Bapt. de ſancto Blaſio tracta.de priuilegijs dotalibus priuileg.242. Ludoui.deſardis de legitimatio

75 ne.§.fin. nu.10. iure tamẽ Regio cõſtitutum eſt vt ſpurius ad hæredem tranſmittat, quod ei pater dederit ob alimẽta,eo ꝙ pro arbitrio ipſe filius vtatur dum vixerit.l.9.&.l.10.Taur.traddit DominusCouarrur.in epith.de ſponſalibus.2.par.c.8.§.6.nu.15 Tellius.l.10.Tauri nu.57.&.58.

76 Sed quæri ſolet,iure Regio conſtitutum eſt ad hæredes ſpuriũ filium trãſmittere quintã,quam alimẽtorum nomine ei pater donauit,ſi filius ſpuri9 teſtatus moriatur:ſi tamen de quinta nõ diſponat,an trãſmittat eam ad hæredes? & ex generali ac indeffinita deciſione.l.10.Tauri.colligi poteſt,ꝙ trãſmittat in hæredes, inqua opinione fuit Tellius in l.10.Tauri. nu.26.quia nõ diſponẽdo hæredibus videtur eam relinquere argumento. l.conficiũtur.ff.de iure codici.cui ſentẽtiæ accedo: quæ ex intentione legis Regiæ conciné elicitur, niſi pater inuitus alere cogatur,nam ſi captis pignoribus iudici parere compellatur,fundumꝙ ſpurius pignori accipiat ad alimenta, nõ tranſmittet eum ad hæredes, cum alimenta morte extinguantur.argumento.l.cum ij.§.cauſæ ff. de tranſactio. exemplo filiæ, quæ à patris ſucceſsione repelli

tur

tur per ſtatutum reſeruatis alimentis, hæc non tranſmittit ad liberos, quià cum vita finiuntur §. cauſæ. traddit Bal. l. 1. in fin. ff. de iuſt. & iur. ſequitur Albert. Brunus tracta. ſtatutorũ arti. 11. q. 9. in principio nu. 6. Ioan. Luppus in c. per veſtras not. 3. §. 24. nu. 7. Item ipſæ leges Regiæ, quæ poteſtatem tranſmittẽdi quintã ſpurio permiſere loquũtur in caſu quo pater ſpurio legat lubẽs ac ſpontè.

77 Id quidem prætermittẽdum nõ eſt, id quod alimentorum nomine pater legauit ſpurio nõ cẽſeri pium, propterea quià quamuis inter patrẽ & filiũ pietas conſiſtat, tamẽ quià pietas hæc qua pater impellitur ſpurio relinquere, eſt naturalis quædam cõpaſsio, nõ religio erga deum, nõ eſt legatũ piũ Bal. l. 1. C. de ſacroſanct. eccle. nu. 28. ſequitur Alex. in l. diui Seuerus. nu. 4. ff. ad leg. fal. vbi ait hoc eſſe benè notãdũ.

)(Ipſe autem hanc opinionem probare non poſſum, qui exiſtimẽ cõtrariã aptius à iure defluere, cum perſona illius qui donat non efficiat alimẽtorum legatũ pium, ſed perſona eius qui alimentis donatur. l. mella. ff. de alimen. & cibar. leg. vnde quamuis pater filio ſpurio donet ob naturalem erga filium charitatẽ, non ob religionem erga deum, quià egenti alimẽta ſubminiſtrat, intelligetur legatũ pium argumẽto. l. nam & ſi parẽtibus. in prin

78 cipio. ff. de inoffi. teſta. Ex quo apparet veram eſſe opinionem Purpurati. l. ſi paſcenda. nu. 42. C. de pactis. qui ait ꝙ alimenta ſpurio debita à patre iudicis officio peti debent apud iudicem eccleſiaſticũ. quod dixerat Aret. conſilio. 44. Bart. l. ſolent. ff. de alimen. & cibar. legar. ſequitur Ioann. Luppus in c. per veſtras. not. 2. nu. 19. Dominus Couarr. dict. c. 8. §. 6. nu. 6. quod ſic accipiendum eſt, vt ſpurius ſi velit apud eccleſiaſticum iudicem poſtulare poſsit, inuitus verò non cogetur, ſed poterit ſi libuerit apud ſecularem iudicem alimẽta petere: vt traddit Lãcelotus galiaula repet. Rub. ff. de verb. obliga. nu. 22. & nu. 23. Capitius deciſione. 164. qui iudex, ſi lis ſit delegato alimẽtorum ſpurio relicto, ali ſpuriũ iubebit dum lis pendet. Rebuffus ad cõſtitutiones Regias tractatu de ſententijs articulo. 1. glo. 2. nu. 30.

79 In ſuperioribus abundè traddidimus ſpurium filium à patre eſſe alendum: quæri tamen ſolet, ſi pater mortuus ſit, nec quidquam ſpurio reliquerit, an hæredes alere ſpurium teneantur, & teneri, author eſt, Abb. conſilio. 115. in principio lib. 2. qui ea ratione innititur, ꝙ pater alere tenebatur, ergò eius hæres, qui in locum teſtatoris ſufficitur, auth. licet. C. de natur. liber. & ibi Baldus notat. hoc ex eo fit, quià onus alendi ſpurios filios, quo pater aſtringitur reale eſt, tranſit ꝗ; cum rebus *Aduerſus Bald. & Alex.*

rebus ipſis paternis. l. 1. C. ſine cenſu vel reliq. hanc ſententiam ſequitur Alex. conſilio. 149. lib. 2. Ludouicus de ſardis tracta. de legitimatione colu. 9. verſiculo quæritur. Hippo. ſing. 358. Dominus Couarru. dict. c. 8. §. 6. nu. 14. plures ſequũtur, quos in vnũ contulit Dueñas Regul. 367. ampliatio. 4. Petrus benintendus deciſione. 22. Anto. Gomez. l. 9. Tauri. nu. 39. Rolandus con. 54 nu. 64. lib. 1. huic ſentẽtiæ fauet l. 8. titulo. 13. part. 6. quæ iubet filios naturales ali ab hæredibus patris, quæ ratio locum habet in ſpurijs, qui alendi ſunt à parentibus.

Contrariam ſententiam ſunt qui defendant, vt neceſsitas alẽdi ſpurios non tranſeat in hæredes patris. Sali. auth. ex complexu. C. de inceſtis nupt. nu. 2. Caleaneus. conſi 62. nu. 7. argumẽto. l. fi. ff. de exercitoria. huic ſectæ accedit Menchaca de ſucceſſionum creatione lib. 2. §. 20. nu. 315. quæ ſententia tutum nõ habet propugnaculũ quo ſe tueri poſsit, ſuperior autem opinio & cõmunior eſt & verior, quià bona patris alendi liberos onere aſtricta tranſeunt ad hæredes. l. ſi quis à liberis. § itẽ reſcriptum. quæ lex quamuis de patre legitimo agat, locũ habet in perſona patris illegitimi, qui ſpurium filium alere tenetur naturali inſtigatione, & affectu, & canonis præcepto. vnde in propoſito pater filio alimenta præſtabit pro modo facultatũ, quià ea præſtare legis præcepto cõpellitur. l. ſi quis à liberis. §. ſed ſi filius ſupra. l. Imperator. ff. ad trebel. l. 2. titu. 19. p. 4. cũq; patris bona hac obligatione ſint aſtricta, cũ ſua cõditione ad quemcũq; hæredem trãſeunt. l. 2. in princ. ff. de alim. & cibar. leg. quæ lex huic opinioni apprimè fauet, cũ nil interſit à teſtatore relicta ſint alimẽta, vel legis præcepto debita: cũ in hoc articulo par ſit legis & hominis poteſtas. auth. de nup-

81 tijs. §. diſponat. Quæ ſentẽtia in perſona emptoris locum nõ habet, quià nõ ſubeſt eadẽ ratio in ea, quæ in perſona hæredis, quià pater qui filiũ exhibere cogitur legis præcepto ex charitate ſanguinis, liberã habet bonorũ adminiſtrationẽ argum. l. ſi arrogator. ff. de adoptio. poteſtq; bona vẽdere atq; in quoſcumq; vſus prodigere, dũmodo in fraudẽ legis nõ prodigat. l. Imperator. ff.

82 ad trebell. Quæ ſentẽtia ſic eſt vera, vt pater nequeat teſtamento ſuo cauere ne hæredes alimenta ſuppeditẽt filijs ſuis ſpurijs. Bal. l. id quod pauperib9 nu. 37. C. de epiſco. & cleri. poſt Dinũ cõſi. 9. qui fuit author huius ſententiæ: quià pater legis naturalis præcepto alere filios tenetur, vt dictum eſt. cui acceſsit lex ciuilis. l. ſi quis à liberis. & lex canonica. c. cum haberet: ergò non potuit pater filium alimentis priuare, quæ à lege defferũtur argumẽto. l. ſi arrogator. ff. de adoptio.

opinio

opinionem Dyni ſequitur Iaſſ. conſili.29. lib.1. Hipp.ſing.354. Dominus Couarr. in epithome deſponſali.2.parte.c.8.§.6. nu.5 verſicu.quintò infero. qui aduocat Roderiũ Xuarez in.l.1.titu. 6.lib.3.fori verſi.notandum.qui dicit hanc Dini ſententiam eſſe aureã,ſequitur Ioã.Lup. in.l.10. Tauri nu.2. & ibi Tellius nu.9. Caſtillus in parte en caſo. Crauetta.conſi.219.nu.6.lib.2. Emilianus. conſi. 139. Menchaca de ſucceſsio. progreſſu lib. 1. §. 4. nu.49. Paleotus de nothis.c.47. nu.6.qui ait hanc opinionem locum habere in auo argumento. l.fin.C.de natur.lib.& .l.1. §.lex falcidia.ff. ad leg.falcid. de quo ſcripſimus.nu.19.

83 Secũdò colligit Accurſius ex hac lege ꝙ frater tenetur alere fratrẽ legitimũ eiſdẽ parẽtibus, idẽ procreatũ tradidit ipſe Accurſius ſcholio præſtiterit. l.1. §. ſed nõ nullos.ff.de tutellis & ratio diſtra.ſcholio præſtiterit. An notauit idẽ Accurſius in.l.qui ſi liũ.ff.vbi pupi.edu.debeat ſcholio ſi.Idem Accurſius in.l.1.C.de alendis liber. Idem Accurſius ſcholio iuſtè in. l. ſi quis.§. idem reſcripſit. ſpeculat.titul. qui filij ſint legiti.nu.23. hanc ſentẽtiam ſequitur Cynus in.l.2.C.de alẽd. liber. nu. 2. atq; inibi Alber. in principio. nu. 1. qui ait opinionem Accurſij communiter ſeruari, idem probat Bar. ibi, idem Bart.l. ſi quis à liberis. §. vtrum nu.5. ſequitur Bald.conſilio.103. nu.3. lib. 3. Ioann. de Ligniano tracta.de amicitia. §.hinc in ſurgit.nu.3.Fulgoſius conſilio.228. colu.2. ſequitur Iaſſ.l.1.ff. ſolut. matri. nu. 31. dicit communem Abb.in.c.peruenit.nu.5. de arbitris,Ioann.Galdenſis de arte teſtandi titulo.3. cautela.17. nu. 8.Ferrara in.§.ſed naturalia quidem iura inſti de iure natu.Ruynus conſilio.139.nu.4. Hieronimus ſchurf.conſilio.130.nu.2. inter conſilia feudalia.Ioann.Hãnibal in repetitione Rub.ff. ſolut.matri.nu.158.Coraſius.l.qui liberos. nu.117. ff. de ritu nupt. Alciat.conſilio.333. Anton.Gomez in.l.40.Tauri nu.75. Gregor.cholio.fin.in. l.4. titulo. 19. part.4.Dominus Padilla Auth. res quæ.C. commu.de legat.nu. 87. hanc ſententiam communiter receptam eſſe ſcripſit Oròſcius in.l.1.ff.de iuſt.& iur.nu.22 ſequitur Laurent.Siluanus. conſilio.33.nu.5. affirmat opinionẽ hanc communem eſſe Nemauſenſis. tracta clauſularum pag. 949. in fine. Tiraquellus de iure primogeniorum. q. 4. nu.33. hæc ſententia fulcitur Vlpiani reſponſo.in.l.1.§.ſed nonnullos. ff.de tute.& ratio. diſ. cõfirmat Iulianus in.l.qui filiũ.ff. vbi pup. educa.debe.Caius in.l. tutor ſecundum dignitatem.§.fin.ff. de adminiſtra. tuto.vbi eſt hoc expreſſum, vt inquit Bal.conſi.103. nu.3.lib.5. quæ opinio inde probatur, quod tutor rationibus pupilli expenſum præſcribere

poſsit,

poſsit, quod ipſe pupillus maior factus expendiſſet. l. cum plures §. cum tutor. ff. de aminiſtratio. tuto. tutor autem pupilli rationibus præſcribit, quod in alendis fratribus expendit. l. tutor ſecundum dignitatem. §. fina. ff. de adminis. tuto. ergò frater lege obligatus eſt alere fratres, quæ poſt Oldradum, Dinum, & Cinum doctè traddidit Alberi. l. 1. C. de alend. lib.

84 Hæc tamē opinio, quæ à iuriscōmētatoribꝰ recepta eſt, lege nō probatur ex omni parte: quià quamuis frater ſororem alere legis decreto compellatur, nullibi tamen cautum reperitur, vt fratrem alere cogatur, nec eſt eadē ratio in fratre alendo, quæ in ſorore, cum ſoror ſit ſequioris vitæ, quià ſexus muliebris ſequior dicitur ab Apuleio, teſte Alciat. lib. 4. de verb. ſignifi. fol. penul. hoc diſcrimē inter maſculos & fœminas cōſtituit Accurſiꝰ ſcholio fin. in. l. pen. ff. vt in poſſe. legat. quod in propoſito locū habet: cum frater egētem fratrem alere teneatur, diuitem autem minimè, ſed ille, qui alimenta ſibi ſuppeditare nequit, ſatis dicitur eſſe vitæ ſequioris. l. cum ij. §. ſed & perſonarum. ff. de trāſactio. inibiq; Oroſcius annotat. nu. 9. probatur iure conſulti reſponſo in. l. mutus. §. manente. ff. de iur. dot. vnde hac de cauſa priori ſententiæ omnes iuris interpretes conſenſere, quæ opinio iudicū ſuffragio approbata eſt, vt atteſtatur Xuarez. l. quoniā in prioribus, ſuper lege Regia. limitatione ſecunda. nu. 10. ſequitur Dominus Ludouicus Molina de Hiſpanorum primogenijs lib. 2. c. 15. nu. 57.

85 Hæc concluſio obtinet in perſona fratris eodem patre creati, quamuis mater non ſit eadem. Bal. conſilio. 103. nu. 3. lib. 5. argumento. l. cum plures. §. cum tutor. ff. de adminis. tuto. quæ ſententia rationem habet: cum frater is verè ſit, qui eodem patre natus eſt, quià pater in ginguēdo filio eſt cauſa agens, mater verò patiens, cauſa verò agens eſt nobilior patiente, vnde patris con-

86 ditionem filius ſequitur, à quo dignitas in filium deſcēdit. Bal. l. fi. in. fin. C. de ſeruis fugi. l. exēplo. C. de decurio lib. 10. Baldi ſententiam ſequitur Ancarr. cōſilio. 380. in prin. quæ ſententia pluribus placet, quos in vnum contulit Ioann. Luppus in repetitio. Rubri. de donatio. Inter virum & vxorem. §. 32. num. 4. traddit Barba. in prohemio clemen. verſi. hæc ſanè. col. 2. Ioan. de platea in. l. eos. C. de decurio lib. 10. Decius in. l. fœminæ num. 84 ff. de Regul. iuris. glo. 2. in c. dicat aliquis. 32. q. 4. Felin. c. ſuper eo. de teſtibus. Idem Feli. & Decius num. 4. in. c. nouit de iudicijs, probatur iure Regio. l. 3. titul. 21. part. 2. l. 2. titul. 2. part. 7. l. fina. titulo. 22. lib. 4. fori. Secūdò locū habet recepta ſententia in in perſona fratris, qui legiti

legitimus non eſt, ſed naturalis tantum, quem frater alere tenetur. auth. licet. C. de naturali. liber. auth. quibus. mod. natu effi. ſui. §. diſcretis. coll. 6. quarum legum argumento hanc opinionem veram eſſe exiſtimauit Cynus in. l. 1. C. de alendis liberis. pro hac ſententia adducit Accurſius tex. in Auth. licet, & textum in auth. quibus. mod. natu. effici. ſui. §. ſiquis igitur habens filios collatio. 6. hanc opinionem ſequitur Bart. in. §. verum. nu. 5. iſta lege. Idem Bart. in. l. fin. nu. 2 C. de alendis lib. hanc quæſtionē inter ſabbatinas cōſulit Rofredus. q. 28. quæ incipit. vitalis habebat duos filios qui Accurſij ſententiæ accedit. ſequitur Albericus in. l. 1. C. de alend. liberis Bald. in. l. 1. §. ius naturale. ff. de iuſt. & iur. idem Bal. in Auth. licet. C. de naturalibus liberis. Angelus in principio inſtitu. de iure naturali. Gregorius ſcholio fina. in. l. 4. titulo. 19. part. 4. Idē Grego. ſcholio. caſar in. l. 18. titulo. 16. part. 6. Dominus Ludouicus Molina de Hiſpanorum primogenijs lib. 2. c. 15. nu. 64. Rolandus. conſilio. 54. nu. 48. 51. 73 74. qui hanc ſententiam ait non obtinere, ſi frater naturalis opifex ſit, quia cum ex artificio alimenta ſibi ſuppeditare valeat, à fratre alendus non eſt.

88 Tertiò hæc ſententia locū habet in perſona fratris vterini, quē frater exhibere tenetur ex ſententia Cyni in. l. 1. nu. 2. C. de alēd. lib. per textum. in. l. necare. ff. de lib. agnos. Item huic opinioni fauet ratio, quæ habet ꝙ leges cōſtituētes vt frater fratrē alere teneatur, nō diſtinguūt eodem patre procreati ſint, an verò vterini tātum, vt Cynus ait. ſed huic opinioni aduerſatur. l. cum plures. §. pe. ff. de adminiſtra. tuto. l. nō omni. C. eod. titu. quæ negat fratrē teneri dotem conſtituere ſorori alio patre natæ, has leges de dote agere palam eſt, quæ in alimētis locū non habebūt, cum non eadem ſit ratio dotis & alimoniæ, vt alibi ſcripſimus, & traddit Dñus Ludouicus Molina de primogenijs Hiſpanorū lib. 2. c. 15. nu. 62. hac de cauſa ſententiam Cyni dicentis vterinum fratrem teneri alere fratren, ſequitur Bal. in. l. qui filiū not. ſi. ff. vbi pupillus educa debet. Angel. in. l. à filia. ff. ad trebellia. atꝗ inibi Alex. nu. 6. idem Alex. nu. 13. Ioan. Imola. Ripa. nu. 85. in. l. 1. ff. ſolut. matri. Iaſ. in auth. res quæ. nu. 10. C. commu. de legat. Ioā. Luppus in. c. per veſtras de donatio. inter vir. & vxo. §. 20 nu. 6. verſicul. item frater. Laurentius Siluanus conſilio. 2. nu. 27. lib. 1. in hac ſententia omnes conueniunt vt apparet ex Domino Ludouico Molina de pri

89 mogenijs Hiſpa. lib. 2. c. 15. numer. 59. hæc ſententia obtinebit in perſona fratris ſpurij eadem matre procreati. Maria. Socy. ſenior in. l. 1. ff. ſolut. matri. ſequitur Ioann. Luppus in

c. per

c.per veſtras de donat.inter viri & vxo.not.3.§.fina.nu.3. nec memini alibi me legiſſe: ſed hāc ſententiam firmiſsimis argumentis deffendi poſſe certo ſcio: quia iure ciuili ſpurius frater vterinus cognationis iura retinet, q̄ uis agnationis iura non habeat. Inde fit, vt fratri vterino ſpurio inteſtato iuſtus hæres ſit.l.2.l.ſi ſpurij.ff.vnde cognat.ab hac ſententia nemo diſcrepat vt oſtendit Dominus Couar. in epitho. de ſponſa.2.parte.c.8.§.5.nu.19 Dueñas in Regul.366.limit.10. ratio enim quæ ad hæreditatem vocat eos, obtinet in alimentis: ergò idem de alimentis definiemus: ad hæreditatem autem naturalis æquitas & ſanguinis ratio vocat.l.hac parte.ff.vnde cognati.illis verbis (hac parte pro conſul naturali æquitate motus omnibus cognatis permittit bonorum poſſeſsionem, quos ſanguinis ratio vocat ad hæreditatem, licet iure ciuili deficiant) Ergò vocabit ad alimenta, cum res hæc ex charitate ſanguinis deſcendat, vt inopes parentes filij aut fratres alantur à filijs parentibus & fratribus.§.vtrum ſupra iſta lege.illis verbis (& cū ex æquitate hæc res deſcendat charitateq; ſanguinis) Hæc ſententia fulcitur Vlpiani reſponſo in.l.1.§.ſed nonnullos.ff.de tutellis & ratio. diſtra. ibi (nemo feret aut pupillum aut ſubſtitutum eius querentes q̄ tam coniunctæ perſonæ alitæ ſint) quibus apparet eandem rationem, quæ ad hæreditatē vocat fratres vterinos ſpurios, ad alimenta vocare, ergò idem ius conſtituemus. argumēto.l.illud.ff.ad leg.aquil. Modusq; ipſe alimentorum cō ſtituendus eſt pro dignitate eius

90 qui alitur. Hoſtienſis. Ioan. Andre. Abb.nu.10.in.c.licet de voto per.l.1.ff. de tutellis & ratio diſtra. ſequitur Tiraquell.in tra cta.de iure primoge.q.4.nu.33. Tellius in.l.10. Tauri. nu.2. qui omnes de legitimis agunt: an idem conſtituendum ſit de ſpurijs, traddidimus in nu.52. & nu. 53.iſto.§. vbi agimus de alimentis, quæ pater ſpurio filio præſtare

91 re debet. Hæc de fratribus ſpurijs eadem matre procreatis ſcripta ſunt, ſed ſi eodem patre progeniti ſint, frater ſpurium fratrē alere non tenetur, quia æquitas.c.cum haberet locū tantum habet in perſonis parentum, vt doctè cōſiderauit Dominus Ludouicus Molina de Hiſp. primog.lib.2.c.15.nu.66.

92 Quartò hæc ſentētia locū habet in dote, ſicut in alimētis, frater enim ſororē eodē patre procreatam dotare tenetur. Accurſius ſcholio fi.in.l.nō omni.C.de adminis.tuto. per.l.1. in princ. ff.de tutellis, & ratio diſtra.l.cū plures.§.cum tutor.ff. de adminis.tuto.ibiq; annotat Accurſius ſcholio alio patre. hæc ſententia communis eſt vti affirmat Ioann.Luppus in.c. per veſtras de donat. inter vir. & vxo. not. 3.§.

3. §. fina. nume.3. hanc opinio-
nem multi recipiunt, quos ag-
gregat Pinelus in.l.1.C.de bonis
mater.3.parte. num.101.traddit
Dominus Anto.Padilla in auth.
res quæ.nu.82.c.cōmu.de legat.
Idem approbat Coraſius.l. qui
liberos.ff. de ritu nuptia.nu.63.
& nu.116.Paulus Monte pico re
pet.l. in quartam. ff. ad.leg.fal.
nume.66.ſequitur Marcus An-
tonius natta.conſilio.401.num.
89.Tiraquellus.l. boues.§. hoc
ſermone.ff.de verb.ſignifi.limi-
ta.9. nume.14. quæ ſententia iu
re Regio probatur.l.18. titulo.
93 16.part.6. vbi Gregor.hanc ſe-
quitur, ipſe tamen Ioan.Lupp.
ſcripſit hæc verba (Sed caue,
quia illa lex non videtur impo-
nere neceſsitatem fratri ad do-
tandam ſororem, ſed pro iuſta
cauſa reputat ꝙ ſi tutor velit do
tare ſororem, tamꝙ res ſit lici-
ta, honeſta, & pia, ꝙ poſsit res
minoris ad hoc alienare, & ob
hoc fortè lex Regni.8.&.l.9. ti-
tulo.1.part.4.quæ loquuntur de
perſonis, quæ tenentur ad do-
tandum, de fratre nihil dixe-
runt.cogitabis.) Hæc ille. quæ
immaturè ſanè ſcripſit Ioann.
Luppus: cum tutor ita demum
alienare poſsit rem pupilli, ſi
alienet, vt æs alienum ſoluatur.
l.1.in principio.l.magis puto.§.
ſi æs alienum.ff.de rebus eorum
qui ſub tute: tutor autē rem pu-
pilli alienare poteſt vt ipſius pu
pilli ſororem dotet. dicta.l.18.
ergò pupillus dotem dare tene-
batur, quia ſi dotis cōſtituendæ
oneribus aſtrictus non eſſet, alie
nare tutor non poſſet, quamuis
cauſa iuſta, ac pia ſit.l.cum plu-
res.§.cū tutor.ff. de adminiſtra.
tuto.ergò incautè Ioan.Luppus
ſcripſit lege Regia non proba-
ri fratrem teneri dotare ſoro-
rem, quod benè depromitur ex
lege Regia ſi conſideremus ver-
borum ſeriem. ibi (non deuen
los guardadores dar, ni vender.
ni enagenar ninguna de las co-
ſas del huerfano que ſea rayz,
fueras ende ſi lo fiziera alguno
por pagar las deudas que ouieſ
ſe dexado el padre del huerfa-
no, ò por caſar algunas de las
hermanas del moço, ò por caſa
miento del meſmo, ò por otra
razon derecha que lo ouieſſe dé
fazer nō lo pudiēdo eſcuſar en
ninguna manera) illa verba (ò
por otra razō) ſonant idē quod
latinè (alia ratione) quæ dictio
alia eſt repititiua ſimilium.l.ſi fu
gitiui.C.de ſeruis fugit.vnde illa
verba (ò por otra razon dere-
cha que lo ouieſſe de fazer non
lo pudiēdo eſcuſar en ninguna
manera) docent eas cauſas, quæ
in legis principio poſitæ ſunt, vt
alienari res pupilli poſsit, eſſe ne
ceſſarias atꝗ ita fratrem tene-
ri dotem pro ſorore dare: cum
hac de cauſa fratris pupilli res
94 alienari poſsint. Hæc ſenten-
tia obtinet in ſorore vtrinꝗ cō
iūcta, atꝗ in ea quæ eodem pa-
tre eſt procreata, vterinam ve-
rò frater dotare non tenetur.
l.cum

l.cum plures. §. cum tutor.ff. de adminis. tuto. vbi notat Bart. nu.1.poſt Accurſiũ ſcholio, alio patre. Hæc eſt recepta ſentẽtia, vti affirmat Ripa.l.1.ff.ſolu.mat. nu.38.traddunt Pinelus, & Dominus Anto. Padilla ſupra poſiti.huic ſentẽtiæ accedit Guillermus bened.c. Raynuntius de teſta. verb. dotem quam ei dederat, nu. 60. Bal.nouellus tracta. de dote. 6. parte priuilegio. 16. Nec contrariã ſentẽtiam, quod frater teneatur dotare ſororem vterinã defendit. Bart. in auth. res quæ. C. communia de legat, vt falſo exiſtimauit Angel. in. l. à filia. ff. ad treb. vnde meritò Angelum reprehendit Alex.inibi nu.8.qui declarat intentionẽ Bartoli.ſequitur Iaſ.in auth.res quæ.C.commu.delegat.num.11. atq; hanc opinionem ꝙ frater non teneatur dotare ſororẽ vterinam, defendit Bald. à Bartoli in repet.l.1.ff.ſolut.mat. nu.145. Crotus inibi nu.41.& Camillus viſitarinus nu.124. Ioan. Hãnibal Repet.Rub. ff. ſolut.matri. nu.159.Ludouicus de ſardis tracta.de legit.§. de obligatione inter patrem & filium.nu.5. Pariſius conſil.102.nu.20.lib.3. Boerius deciſione.129.nu.1.2.&.7.in prima parte Hieronim9.ſchurff conſilio.130. nu.2. inter conſilia feudalia. hanc opinionem affirmat magis communem eſſe Gregorius ſcholio, de las hermanas. l.18.titulo.6.part.6.ipſe Gregorius dubius & hærens ait fortè

Aduerſus Gregoriũ Lupum.

defendi poſſe argumento dictæ l.18. fratrem teneri dotem pro ſorore vterina cõſtituere, quod apparet ex eo, ꝙ lege Regia indefinitè ac generaliter conſtitutum ſit fratrem teneri dotare ſororem, nec lex diſtinguit cõſanguinea ſoror ſit, an vterina. Hæc ſanè ſententia rationem non habet, cum leges Regiæ trahi debeant ad ius commune, à quo efluxerunt, vt noſtrates affirmãt. Sed iure ciuili poſteriores leges per priores contrahuntur, atq; dilatantur. l. non eſt nouum. ff. de legibus. ergò ex iure ciuili ſupplebitur, quod legi Regiæ deeſt: quæ cum dicat, fratrem teneri dotare ſororem, reſtringi debet ſecundum Regulas iuris cõmunis, vt de conſanguinea loqui intelligatur, non de vterina: quod maximè eſt ex intẽtione legum latorum, nec enim credendum eſt iuris peritos legum ſeptipartitarum conditores à Regulis iuris communis diuertiſſe, atq; totam iuris ciuilis machinam vno verbo euertere voluiſſe, aduerſus legum latorum intentionem & voluntatem. l. ſi quando. C. de inoffi. teſta.

95 Quintò hæc ſententia locum habet in fratre clerico, qui iuſtè & ſine peccato de fructibus ſacerdotij poteſt fratres alere, atq; dotare ſorores, vti exiſtimauit Anto. de Butrio in. c. peruenit de arbit. per tex. illum. vbi clericus cogitur dotem pro ſorore dare de redditibus beneficij,

quæ

quæ ſententia ex eo apparet, ꝙ
arbitrium in ſpecie illa reuoce-
tur quià poterat eſſe damnoſum
eccleſiæ, cum miſſus eſſet ſororis
vir in poſſeſsionem, ſed ſi laicus
ipſe nõ poſsideret decimas, ſed
clericus qui promiſsit, cogere-
tur ipſe ſacerdos dare quinꝗ
annua, quæ in dotem pro ſoro-
re promiſsit: Antonij ſententiã
ſequitur Abb. in. c. peruenit nu.
5 qui aitveram eſſe Antonij opi
nionem, ſed non probari ex. c.
peruenit, vbi propterea cleric9
cogitur dotare ſororẽ quià ipſe
promiſſerat, ꝙ ſi clericus non
promiſsiſſet, non aperit lex an
cogeretur inuitus dotare ſoro-
rem. Sed hæc opinio à iure de-
fluere inde cõuincitur, ꝙ laicus
ſororem dotare iure ciuili tenea
tur: vt latè ſupra poſuimus: Er-
gò in perſona clerici idem ſta-
tuemus, cum clericus magis aſtri
ctus ſit pietatis oneribus q̃ lai-
cus, vti doctores traddunt in. c.
1. de emptione & vendi. vnde ſi
patrimonium clericus non ha-
beat; de redditibus ſacerdotij
pro ſorore inopi dotẽ cogetur
conſtituere argumẽto. c. 1. de co
habit. cleri. & mulie. c. omnino.
31. diſtinctione iuncta ſententia
Ioannis ſcholio vt mercede &
argumento. c. non ſatis. 86. di-
ſtinct. c. ſiquis verò. 32. diſtinctio
ne. c. ſtudeant in fin. 50. diſtin-
ctione. c. legãt. 37. diſtinctio. quæ
iura cum de alimentis agant, ad
dotem extendentur ex vi ratio-
nis. Eandem ſententiam defen-
dit idem Abb. conſilio. 12. lib. 1.
96 Sed in propoſita ſpecie ſunt,
qui dicant fratrem clericum nõ
cogi dotare ſororẽ ex ea cauſa
ꝙ ſoror ſit, ſed ꝙ pauper: quod
hinc apparet, quod prælatus te-
netur bona eccleſiæ pauperib9
elargiri, nõ tamẽ poteſt ea cogna
tis donare, ꝙ ſi cognati egeant;
poterit eis cõſulere de bonis ec-
cleſiæ. c. quiſquis. 12. q. 2. ſed hæc
non eſt ampliatio ſuperioris cõ-
cluſionis, quæ habet, ꝙ frater te-
neatur ſororem dotare: cum fra
ter clericus non dotet ſororem
ex eo ꝙ ſoror ſit, ſed quià pau-
per, vt traddit Ripa in. l. 1. ff. ſo-
lut. matri. nu. 83. quæ opinio nõ *Aduerſus Ripam.*
poteſt defendi: cum frater ſoro
rẽ dotare teneatur; quià frater
eſt, vt ſupra ſcripſim9: ergò iure
ſanguinis tenetur dotare; quod
tam in clericorum perſonis q̃
in laicorum locum habet. c. à no
bis. de cohabit. cleri. vnde cum
onere dotãdi ſororem aſtrictus
ſit clericus, ſi bona non habeat,
cogetur de redditibus beneficij
obligationi ſatisfacere glo. fin.
c. Odoardus de ſolutio. argumẽ
to. c. peruenit de fideiuſſo. his du
ctus rationibus ſententiam An
tonij ſequitur Alex. l. 1. ff. ſolut.
mat. nu. 24. ipſe Ripa ibi nu. 83.
Ioan. Lupp. c. per veſtras de do-
nat. iter vir. & vxor. not. 3. §. 24.
nu. 4. Iaſſ. auth. res quæ. C. com-
mu. delegat. nu. 11. vbi additiona
tor plura aggregat. Coraſius
Repet. l. qui liberos. nu. 118. ff. de
ritu nupt. Dñus Anto. Padilla.

nu.60. Euerardus loco ab alimētis ad dotem nu.7. Tiraquell. de iure primogenij. q.62.nu.2. Grego. ſcholio magno. in fin. in l.18. tiu.16. par.6. vtrum autem ſororem ſpuriā frater dotare teneatur, traddit Maria. ſoci ſenior. 97 l.1. ff. ſolu. mat. ſequitur Ioā. Luppus. c. per veſtras not.3. §. fi. nu.3 qui nu.4. affirmat communiter doctores concludere fratrē qui in primogenium à patre poſſeſſum ſucceſſit, quod deriuatur à maioribus, teneri dotare ſororem vt Abbas poſt antiquos cōcludit. c. licet de voto Tiraquellus de iure primog. q. 62. nu. 1. an autem res primogenij in dotem dare poſſit frater pro ſorore, traddit ipſe Ioan. Luppus ibi qui dicit dari poſſe in dotem: quod prædixerat Bart. Auth. res quæ. C. commu. de legat. nu. 4. dicunt communiter approbari Curt. iu. nu.17. dominus Anto. Padilla nu.62. ibi. traddit Tiraquellus dicta. q. 62. hæc ſententia placet Ioan. Lupp. in Repet. Rubri. de donat. inter vir. & vxo. §. 16. nu.9. & in maioratu recēs cōdito traddit Xuarez. l. quoniam in prioribus limitatio.2. nu.10. C. de inoffi. teſta. ꝙ ſi ſemel datam dotē perdiderit ſoror, non dabit frater ſecundò dotē Ioan. Luppus not.3. §. fina. nu. 4. qui plura aggregat.

98 Primò ſuperior ſentētia, quæ habet, ꝙ frater fratrem alere teneatur, locū non habet ſi frater, qui ali deſiderat, diues ſit, ſibiꝗ alimēta ſuppeditare poſsit. l. tutor ſecūdum dignitatē. ff. de adminiſt. tuto. Sed hæc ſentētia locum nō habet in perſona fratris qui ſucceſsit in maioratum à patre cōpoſitum, quià diuiti fratri alimenta dare cogetur, vt reſoluit Guillermꝰ à Perno ſyrac cōſilio.11. nu.10. inter cōſilia feudalia, de quo nos latiꝰ agimus paulò inferius nu.139. Hæc obtinēt, ſiue frater qui ali deſiderat, opes habeat in patria, ſiue peregrè ex 99 tra patriā. Idem erit, ſi extra patriam oficiū habeat, ex quo ali honeſtè poſsit, veluti ſi Hiſpanꝰ in Italia Caſtelli præfectꝰ ſi, dux, munus vè aliquod militare gerat: vel ſi ex ſacris largitionibus vitæ ſubſidium habeat, dum in Italia cōmoratus ſit, an patriam redire poterit, ibiꝗ habitare atꝗ à fratre alimēta petere, quæri ſolet. In quo articulo videtur cogi quēquam nō debere extra patriā degere, quæ cuilibet dulciſsima eſt, Vergiliꝰ, nos patriæ fines, & dulcia linquimus arua. Homerus. lib.1. Odieſe. vt nihil eſt patria proprijs vè parētibus vlli dulcius. Vt vertit Eraſmus chiliadis.3. cēturia.10. paræmia 18. quod ſæpè Naſo canit, ac ſcribit Ciccro, naturaꝗ ipſa omnes homines patriæ amore impellūtur, quiꝗ minus detegit plus ardeat. Hæc tamen non debent tāti eſſe, vt liceat homini eam prouintiam excedere, in qua domicilium habet ac vitæ ſubſidium, atꝗ in patriam redire, vt à fratre

tre alatur, ea enim cuiq; patria eſt, vbi bene, illa exilium, vbi paru commodè viuitur, quod viri omnes ſapientes teſtantur, docet Eraſmus chiliadis. 2. centuria. 2. paræmia. 93. Vnde Ciuitas in qua quis domicilium habet loco patriæ eſt. l. relegatorum. ff. de interdictis & relegat. vnde ſi ibi quis ſibi honeſtè alimēta ſuppeditare valeat, nec cogetur frater eius alere, ſi nolit ibi degere vbi vitæ habet ſubſidium, ſed in patria vbi indiget.

100 Secundò ſuperiori ſententiæ locus non eſt, ſi frater bona ſua cōſumpſerit, ac dilapidauerit, quia in hoc caſu frater non cogetur alere fratrē, vti ſentit Salicet. in. l. 2. in fine. C. de alend. liber. per. l. quod quis. ff. de regul. iur. quæ admittenda ſunt, ſi dolo malo conſumpſerit patrimonium, vt aleretur à fratre, quod ſi animi leuitate dilapidauerit bona, ſcortiſq; dederit, ætati indulgendum erit, cuius fragile eſt cōſilium, vt docet Vlpianus in. l. 1. ff. de minori. ſunt enim iuuenes imberbes æris prodigi, qui pro prijs commodis malè conſulūt, vt cecinit Flacus in arte poetica.

Imberbis iuuenis tandem cuſtode remoto
Gaudet equis, canibuſq;, & aprici graminę campi:
Cæreus in vicium flecti, monitoribus aſper:
Vtilium tandus prouiſor, prodigus æris.

Vnde aliquid ætati condonandum eſt, & prodigo iuueni ſuccurrendum, qui vitio ætatis depauperatus eſt, aleturq; à fratre diuite, cum alendi onore ius ciuile fratres aſtrinxerit æquitate penſata ob ſanguinis charitatem. §. verum ſupra iſta lege, ſi

101 autem frater, cum vir eſſet, hæc cōmiſſerit: indignus hoc auxilio iudicandus eſt: neq; alendus à fratre, in quo locum habet ratio: l. quod quis, & ſententia Saliceti. Igitur ſibi imputabit, quod egeat, cum vitio animi id faciat, non ætatis. Vnde egeſtate laborabit. l. bona fides. ff. depoſiti. quia vir non prodigit opes, ſed quærit, non dat operam voluptati, ſed honori inſeruit, Horatius in arte poetica. *Declaratio ſententia Salyceti.*

Conuerſis ſtudijs ætas, animuſq; virilis
Quærit opes, & amicitias, inſeruit honori,
Cōmiſiſſe cauet, quòd mox mutare laboret.

Hæc in fratre locum habent, qui iuris ciuilis præcepto alit fratrem, non in filio, qui alitur iure naturæ: quod ciuilis ratio corrumpere non poteſt. l. eas obligationes. ff. de capit. diminut. Vnde fit vt egentem filium pater alat, quamuis ſua culpa depauperatus ſit, vt ſcripſimus. §. idem iudex. nu. 10. Item fratrem teneri dotare ſororē ſupra ſcri-

102 pſimus. Huic quæſtioni conſequens eſt tractare ſi frater & ſoror ſint in cōmunione bonorū & his de bonis frater dotē pro ſorore dederit, poſt hæc autem

diuiſerint bona, an de re ſororis frater dotem dediſſe intelligatur, an de cōmuni, itaquidem vt frater partē ſuam donaſſe videatur. Hæc eſt anceps quæſtio, diuerſaq; doctores conſulti reſponderunt, Martinus de fano partem ſuā donaſſe fratrē reſpōdit. argumento. l. procula. ff. de probat. & l. Aurelius. §. titius teſtamento. ff. de lib. leg. hanc ſententiam probat Cynus. l. fin. C. de dotis promi nu. 2. qui ait tutum eſſe cū frater dat ſorori dotem de re communi, vt pro teſtetur ſe nolle partem ſuam donare. Sequitur ſalicet. ibi nu. 6. eādem ſententiam ſequitur idem Cynus. l. vni. §. accedit, nu. 5. C. de rei vxo. actio. & ibi Salicet. nu. fi. cui accedit Soci. conſilio. 291. lib. 2.

103 Contrariam ſententiam ſunt qui defendant putantes, vt frater donaſſe partem ſuam non intelligatur: ſecundum hanc opinionem determinatum fuit. argumēto. l. Nēſenius. ff. de nego. geſt. & eorum quæ inibi doctores dicunt. huius ſententiæ partes ſequitur Iacobus de Rauenis qui ait benè fuiſſe determinatū fratrem non cenſeri donaſſe, nō quidem argumento. l. nēſenius; ſed argumento. l. vxorem. §. pater naturalis. ff. de leg. 3. l. ſi ſeruus communis. ff. de donatio. inter vir. Opinionē Iacobi, q frater non intelligitur donare approbat. Bald. l. fina. C. de dotis promi, nu. 14. idē Bald. cōſi. 173. lib. 1. idem Bald. conſilio. 453. lib. 5. refert Iaſſ. in. §. fuerat inſti. de actio. Euerardus loco ab alimentis ad dotem. nu. 8. ſed huic opinioni minimè fauet. l. nenſenius vti Cynus & Salicetus interpretantur: qui & declarant quatenus accipi debeant verba

Diſtinctio.

104 §. pater naturalis, q ſi Iacobi partes tueamur, aſſerentis fratrem non intelligi partem ſuam donare, nō obſtabit. l. procula. ff. de probat. vbi naturalis affectus non fecit donationem præſumi, ſed multa deſiderantur, ſcilicet q pecunias in rationē fratris ratio proculæ ſoluiſſet, q à viuo fratre non petiſſet longo tempore, ſingula enim quæ non proſſunt, collecta iuuant. c. literis de præſumptio. atq; hoc modo interpretantur eam legē Roma. conſilio. 143. nu. 2. Alexan. l. quæ dotis nu. 14. ff. ſolut. mat.

105 Alciat. Reg. 1. præſumptione. 32 mihi autem vtraq; opinio non videtur vera & ſecura ex omni parte, ſed diſtinctione propoſita, an res de qua tractatur verū donata ſit, parui æſtimetur, an verò precioſa ſit: ſi exigua res ſit ob naturalem affectum donata cēſetur. l. ſi ſeruus communis. l. vtrum. ff. de donat. inter vir. & vxorem. his verbis. (ſed coniectura eius rei ex modo & genere impenſæ nō dificilis eſt.) quibus legibus innitens hanc opinionem approbat Bald. l. generaliter. C. de nōnum pecu. nu. 5. Ioan. Imola. in. l. ſi fundus. ff. de verb.

verb.obliga. Alexan.l.à titio.ff. de verb.obliga.num.7.ſequitur Ruynus conſi.81.nu.18.lib.2.

Contrariam ſententiam, quod ſi frater modicum quid impendat in re fratris non intelligatur donare, ſed ea mente dare vt repetat argumento.l.ſiue pro fratre. C.de negó.geſt.l.ſi negocium.C. eod. titulo affirmat inibi Paul. caſt. in principio ſequitur Bertrandus conſi.74.lib.3. Alex.tamen in.l. ſi negocium. nu.3. improbat ſententiam Pauli,ac nervoſe defendit.l.vtrum.ff.de donatio.inter virum & vxo.locum habere in perſona fratris. & deciſionem generalem. l. ſiue pro fratre &.l.ſi nogocium, accipi debere,ac contrahi ſecundũ deciſionem.l.vtrum.ff.de donatio. inter. vt locum non habeant, ſi res modica ſit, quam frater pro fratre dederit,quia donaſſe præſumitur: atq; hoc maximè obtinere in quæſtione propoſita dubium non eſt: quãdo frater pro ſorore dotem dat, nam ſi modica ſit res intelligetur donata dotis fauore,cuius cauſa præcipua
106 eſt.l.1.ff.ſolut.mat.Idem ſtatuetur in cauſa alimentorum, quià ſi modica alimenta conſanguineus dederit, præſumitur ea donaſſe ex ſententia frãciſci Aretini conſi. 54. ſequitur Purpur. in.l. fin. C.de pact. nu.250. quæ ſententia rationem habet, cum ad præſumendam donationem fauorabilior ſit cauſa alimentorum quàm aliarum expẽſarum: hæc eſt approbata interpretum doctrina,vti traddit Aretinus in.l. alimanta.nu.1. C. de nego. geſt. vnde ille, qui notionem habet, æſtimare debet,an id quod frater pro ſorore nubente dederit, donauerit,vel repetendi intentione dederit,vti in alimentorũ cauſa traddidit Accurſius ſcholio fina.l.ſi paterno. C. de nego. geſt.Inibi notant.Bart.Bal.& cæteri interpretes, quos ſequitur Corneus conſi.257. nu.9. lib. 2. quæ ſententia Scæuolæ reſpõſo commendatur in.l. Aurelius. §. titius teſtamẽto.ff. de liber. leg. illis verbis (reſpõdit eum cuius notio eſt æſtimaturum) quo apparet,an quid propter naturalẽ affectum cenſeatur donatum iudicem æſtimaturum,cuius arbi-
107 trio res hæc ſubſtituitur. Superiorem ſententiam, quæ habet, quod frater fratrem exhibere teneatur,ſuntqui extẽdant,locũq; ſibi vendicare putent in perſonis filiorum fratris, patruumq; teneri affirment alimenta præſtare ſobrino egẽti. Hæc eſt ſententia Ioannis Croti in repetitione.§.diui.l.filius fami.ff.de legat.1.num.30. cui accedit Ripa. nu. 43. argumento eorum quæ de fratre traddiderunt Accurſius & Bart.in.l.qui filium.ff.vbi pupi.educari debe.adducũt pro hac parte.l.titio centum in principio.ff.de conditio. & demonſtratio.vbi corã Papiniano propoſitum eſt teſtatorem Titio legaſſe centũ ita vt fundũ emeret,

cum titius centum caperet, non cogitur hæredi cauere legatari⁹ quià hæredis nõ intereſt, vt cautio præſtetur, quià emolumentum legati redit ad ipſum Titiũ, ꝙ ſi teſtator filio fratris alũno, minus induſtrio conſulere volens legaſſet centum, ita vt fundum emeret, intereſſe hæredis (Papinianus ait) cautionẽ interponendam eſſe, vt fundus comparetur, ac poſtea nõ alienetur: proptereà dicitur intereſſe hæredis, quià ſi fundus non emeretur, ac pecuniæ conſumerentur, hæres alimẽta, quæ teſtator præſtabat ſobrino, ſub miniſtrare cogeretur: quià huius ſobrini egeſtas verecundiam pulſat hæredis argumento. l. pecuniæ. ff. de alimẽ. & cibar. legat. vti Crotus ait præcitato nu. 30. cui accedit Ferdi. Loazes in. §. diui. nu. 96. hanc opinionem fulcit. l. libertus qui operarum. ff. de operis libert. Vbi libertus, qui operarum præſtatione dimiſſus eſt, cogitur alimenta præſtare patrono, quià inopia patroni per inuidiam libertum conuenit: eadem ratione in propoſito cogetur hæres teſtatoris ſobrinũ exhibere, quià inopia ſobrini per inuidiam hæredem conueniet, quæ ſententia fulcitur ex. c. 1. de cohabit. cleri. & mulie. vbi ſobrinus cogitur egenti amitæ alimenta præſtare, ſed textus ille loquitur de clerico, qui egẽtem amitam alere compellitur, proptereà ꝙ clerici bona ſint bona pauperum. l. 2. C. de epiſcopis & cleri. c. aurum habet eccleſia. 12. q. 2. c. fina. 16. q. 1. inibiqꝫ difuſe traddit Nauarrus.

108 Contrariã ſentẽtiam, vt egenti ſobrino patruus non cogatur alimẽta præſtare, defendit Odofredus in. l. 2. C. de alendis liber. huic ſententiæ fauet. l. ſi inſtitu. §. de inofficio. ff. de inoffi. teſta. vbi nepos aduerſus patruũ egit de inoſficioſo aui teſtamẽto, ſẽtẽtia pro nepote lata eſt, ab ea patru⁹ prouocauit, dum lis pendet, ſobrino cogitur patruus alimẽta præſtare, proptereà quià pro ſobrino lata ſentẽtia eſt. Igitur ex his apparet patruum non teneri alimẽta ſobrino ſubminiſtrare, cum alere cogatur dum lis vertitur, & ea de cauſa, ꝙ pro ſobrino lata ſententia fuiſſet.

Secundò hæc opinio ea ratione cõmendatur, ꝙ lege cautum non ſit, vt patruus cogatur exhibere ſobrinũ, ergò cõpelli nõ debet argumẽ. l. illã. C. de collatio.

109 Tertiò hãc ſententiam fulcit ea ratio, qua docemur licere de cauſa dotis ad alimentorũ cauſam procedere, niſi iure cautum ſit ne in aliquo caſu procedatur vt ſcripſimus in. §. idem iudex. nu. 24. patruus autem non cogitur dotare ſobrinã, vt ſcripſere Ange. & Ioã. Imol. in. l. 1. ff. ſolut. matri. quibus acceſſere Alexan. nu. 20. Ripa nu. 86. Camillus viſitarinus. nu. 121. Bal. de bartolinis nu. 147. qui huic ſententiæ locũ nõ eſſe ait in perſona patrui, qui

qui ſtatuti decreto vocaretur ad ſucceſsionem inteſtati excluſa filia vel nepte, quia eo caſu patruus tenetur ſobrinam alere & dotare, Angeli ſententiam ſequitur Campetius, in tractatu dotis 1. parte. q. 19. Gregorius ſcholio domorem in l. 2. titulo. 19. par. 4. hanc opinionem crebrius receptam eſſe atteſtatur Siluanus cōſili. 33. nu. 14. lib. 1. quem pro hac ſententia nuncupatim adducit dominus Ludouicus Molina de Hiſpanorum primogenijs. c. 15. nu. 67. qui hanc opinionem ſe-
101 quutus eſt. Huic receptæ ſententiæ iuris Regula fauet, quæ habet ꝙ ſorori proximior ſit frater vterinus ꝙ patruus, Auth. poſt fratres. C. de legit. hæred. frater autem non tenetur ſororem vterinam dotare. l. cumplures. §. cum tutor. ff. de adminis. tuto. Ergò nec patruus qui remotiori gradu ſobrino coniunctus eſt, vnde videtur ꝙ dotare non teneretur. Ex quo apparet optimo iure ſecundum hāc ſententiam fuiſſe iudicatum Bononiæ in cauſa maximi ponderis, vti Siluanus refert. & hāc receptam ſententiā approbat Coſta lib. 2. ſelectarū interpreta. c. 20. nu. 2. Hinc apparet male ſcripſiſ-
111 ſe Bal. l. 1. ff. ſoluto. matri. patruū teneri dotare ſobrinā argumento. l. & nihil. ff. de in rem verſo. deceptus forſan dictionis (nepris) ambigua ſignificatiōe, quæ pro nepte, ac ſobrina accipitur, propriè quidē reſpectu aui nepris dicitur, latiori autē ſignificatione pro ſobrina accipitur. in l. & nihil. propriè accipitur pro nepte reſpectu aui vt Salicetus in l. & ſi filius. ff. ad macedo. cui accedunt Ripa Campetius, & interpretes ſuprapoſiti.
112 Nec huic ſententiæ receptæ obſtat. l. titio centū in principio. ff. de condi. & demōſt. quia in ſpecie huius legis, ex eo intereſt hæredis, vt fundus ematur, & non alienetur, quia res legata nō trāſit ibi recta via in legatariū, ſed capit eam legatarius ab hærede: in qua ſpecie, quia hæres rē tradidit hac cōditione, ne alienetur, nō poteſt alienari, ac ſi pactū de non alienādo ipſi cōtractui ineſſet. Bart. l. filius fam. §. diui. nu. 5. ff. de legat. 1. ſequitur Ambroſius de opizonibus nu. 19. hanc opinionē approbat ipſe Bart. in. l. titio centū in principio nu. 2. ff. de condi. & demonſt. argumento. l. ea lege. C. de condictio. ob cauſam. & ibi Accurſius notat. Hāc interpretationem refellūt Ioā. Imol. & Cumanus nu. 1. Caſtrēſis nu. 1. l. titio centū in principio qui ait hāc Bartoli interpretationē eſſe truffam, quia in prima ſpecie facti in lege propoſita, nō trāſit legatum recta via, ſed accipit ab hærede legatarius, & cautio non interponitur, nec intereſt hæredis, ꝙ fundus non alienetur. hoc argumēto Bartoli interpretationē frāgit Paul. caſtren. in. l. filius fam. §. diui nu. 4. eadē de cauſa refellitur interpre

tatio Bartoli, quia quamuis rei legatæ dominium tranſeat in legatarium recta via.l.legatum.2. ff. de legat.1.l.à titio.ff. de furtis poſſeſsio autem non tranſit,niſi apprehēdatur argumēto.l. cum hæredes.ff.de acqui.poſſ. Accurſius.l.cū duobus.§. idem reſpondet ſocius.ff.pro ſocio.Idem Accurſius in.l. fi.C. de ſacro ſanct. eccleæ. hinc fit vt Bartolū reprehendant Alex.nu.4. Iaſſ.nu. 33. Ripa nu.41. Ferdinandus Loazes.nu.54.& iterum nu.94.Ioā. Crotus. nu.29. in.l.filius fam.§. diui.ff. de legat.1. quia poſſeſsio apprehendi non poteſt ſine licētia, ac permiſsione hæredis.l.1. §.1.&.§.2.ff. quorumlegat.& licet Bartoli interpretationem tantiſper Alexan. & Iaſſ.defendant, ea tamen crebrius reprehenditur.

113 Secundò modo interpretatur Accurſius ſcholio hæredis in.l. titio centum in principio. ff. de condi & demons.qui ait ꝙ propterea dicitur in lege intereſſe hæredis,ne fūdus alienetur quia teſtator ardenti amore alūnum proſequebatur,cui voluit conſulere, ne mendicaret: atq; ita affectio teſtatoris pie alumnominus induſtrio conſulebat, & ad piam cauſam ſpectabat.

Hanc interpretationē approbarūt Dinus Aberi.Bart. Ioan. Imol.Paul.caſtrē.nu.2.in.l.titio centū,quæ interpretatio crebrius recepta eſt,vt ſcripſit Loazes in §.diui.nu.94.atq; iterum.nu.95 ſed hanc interpretationem refellit Bart.l.titio centum in principio.nu.1.Ioann.Crotus.§.diui. nu. 29. vnde aliter interpretati

114 ſunt Oldradus Albericus & Cumanus.nu.6.in.§.diui.Idem Cumanus in.l.titio centum in principio.ff.de conditio.& demonſ. Dicētes propterea ibi intereſſe hæredis cautionem petere,quia pecunia relicta eſt legatario ſub modo, vt fundum emeret, nec alienaret, ſed haberet,vt ex fundi fructib9 aleretur: aliter enim pecuniam non legaſſet patruus, ne conſumeret,cum eſſet minus induſtrius,proindè hæredis intereſt pecuniā ſine cautione nō dare. Hāc interpretationem ap

115 probat Coſta lib.2. ſelectarum interpre.c.20.nu.2. qui ait propterea patruum in ſpecie.l.titio cētum appellaſſe ſobrinum alūnum minus induſtriū, quia hoc cōpertum habebat, ex eo quod apud eum fuiſſet educatus, ſobrini etenim educabātur apud patruos iuxta illud Perſij & ſapimus patruos.q̃ extra rem ſcripſerit Coſta nemo eſt qui non videat, pueri enim non educabantur apud patruos, ſed prætor eſtimabat, vbi ali educariq; deberent.l.1.in principio.ff.vbi pupi educa.debe. poterat enim perſona patrui eſſe ſuſpecta.l.ſi inſtituta.§. cum de inofficioſo. ff.de inofficio.teſta.vbi iure cōſultus patruum appellat aduerſarium, & id meritò, quia cum ſobrino litem gerebat argumēto.c.1.

to. c. 1. de iudicijs, nec cogitur quis morari, apud eum, cũ quo
116 ſibi lis ſit Iaſo. conſilio. 44. lib. 1. Rolandus conſilio. 22. num. 12. lib. 1. Item Perſij carmen pro hac parte malè adducitur, quia illud Perſij (& ſapimus patruos) ſonat ac ſi diceret ſapimus naturam & conditionem patruorũ, quaſi dixerit, tum eum ad caniciẽ, & noſtrum iſtud viuere triſte peruenimus, & ſapimus aſperitatem patruorum, vt nihil iam niſi ſeuerum ſpectetur: erant enim patrui ſeueri in ſobrinos: Cicero ad Hæremnium, fuit in hac cauſa quidam patruus, cenſor magiſter, obiurgauit Marcum Cælium ſic, vt neminem vnquam parens. Hæc ſcripſit Connanus. lib. 8. commenta. iuris ciuilis. c. 5. numero. 4. cui fauet illud Terentianum in Phormione ſcena. 2. actu. 1. at qui nihil feci patrue quod ſuccenſeas: caſtigant pueros, & obiurgant propinqui. l. 1. C. de emenda. pro-
117 pin. Propterea autem in ſpecie l. titio centum, patruus appellat ſobrinum alumnum minus induſtrium, quia apud eum educatus erat, cum educari potuiſſet apud alium quẽpiam, apud quem prætor conſtituiſſet. Oldradi Albericique interpretationem refellunt Ioann. Crotus, Loazes ac reliqui interpretes in. l. filius fam. §. diui. & quiſque noue interpretatur. l. titio centum: vt meritò dixerit Ferdinandus Loazes in. §. diui. numerò. 93. quod in explicanda lege illa quot ſunt capita, tot ſunt ſententiæ, alter quippè alterius interpretationem refellit, ac frangit.

118 In re autem tam obſcura & controuerſa vix ipſe effari audeo, ſed quia vt vetus paræmia ait, ſæpe etiam eſt olitor valde opportuna locutus, Ego ſanè quæ in hac controuerſia mea ſit ſententia aperiam, ſuppono que vt interpretes dicunt dificultatis nodum in eo conſiſtere quod in ſpecie. l. titio centum. ſcripſerit Papinianus intereſſe hæredis vt fundus comparetur, ac poſtea non alienetur: filio fratris alumno minus induſtrio patruus centum legauit, vt fundum emeret: Papinianus ait intereſſe hæredis vt fundus comparetur, ac ne poſtea alienetur hacque de cauſa cautionem interponendam. vis & poteſtas quæſtionis conſiſtit in cauſa, propter quam dixit Papinianus intereſſe hæredis in propoſito vt fundus non alienetur: quæ iudicio noſtro ea eſt, quod patruus ſobrino ſuo alumno minus induſtrio conſulere voluerit, eiusque curã hæredi dedit, quod illa verba demonſtrant (proſpectum eſſe voluit) teſtator enim vt ſobrino cõſuleret, alimẽta reliquit, fundũque cõparari iuſsit, vt dũ vita maneret ex fructib9 aleretur. hæc opere ad implere debet hæres, vt defuncti pareat volũtati, quod ſi non paruerit, hæreditatem amit-

Interpretationes

amitter.l.Neſenius.§.ſimilis eſt matri.ff. de excuſatio.tuto. illis verbis (ſimilis eſt matri quiuis extraneus, qui pupillum hæredem inſtituit, eiq; & in tutore dando proſpicere voluit: quales ſunt alumni noſtri, rectè ergò placuit eũ, qui recuſat onus, quod teſtator reliquit: & ab eo quod petit, quodq; idem dedit, repelli debere.) Hæc eſt cauſa propter quã dicit Papianus intereſſe hæredis, q fundus emeretur, ac non alienaretur: vt alũnus minus induſtrius ex redditibus aleretur, vti teſtator voluit: cui hæres parere debet.

119 Nec ſolũ in propoſito caſu fundus comparari debet, vt ex fructibus alatur ſobrinus, ſed in omnibus caſibus inquibus pecunia relinquitur, vt quiſpiam alatur, debet fundus alia vè res comparari, vt ex redditibus alatur.l. ſiquis ad declinandam. C. de epiſco. & cleri verſiculo vbi autem illis verbis (vel per redditum annalium erogationem, vel per vẽditionem rerum mobilium, vel ſeſe mouentium, vt ex his res immobiles comparẽtur, & annuus victus ægrotanti-

Aduerſus receptam interpretationem.

120 bus accedat) Ex hoc autẽ quod dicitur in.l.titio centum, cauere oportere legatarium ſe non alienaturum fundum, quem comparaſſet ex legata pecunia, deducitur poſſe legatarium minus induſtrium fundum alienare, pecuniamq; conſumere, indeq; eſt vt ille qui emerit, bonæ fidei ſit emptor. ex quo depromitur interpretatio. l. ſiquis cum ſciret.ff.pro emptore. Vbi Bartolus notat eum qui ab eo emit, quem ſcit malè pecuniam conſumpturum bonæ fidei emptorem eſſe. Quam ſententiam ipſe Bartolus contrahit, ac locũ non habere ait, ſi conſumpturus ſit in re turpi: ſi hoc emptor non ignorat, malæ fidei emptor erit argumento.l. ſi quis cum ſciret. verſicu.fina.ita ſcripſit Iacobus de Arenis ibi: cui acceſſere Bar. nu.1. Alberi.nu.1. hancq; interpretationem crebrius receptã eſſe atteſtatur Cumanus num.1. & iterum nume.fina. approbat Abb.in.c. ſi diligenti nume.23. de præſcript.hanc ſcripſit communiter approbari Pariſius in c.ſi diligenti.nume.30.cui accedit Ripa lib.3. reſponſorum.c. 15.num.9. communem eſſe affirmat Hippolit. Riminal.in principio.inſti. quibus aliena non licet.nume.280. Hæc tamen recepta interpretatio non deducitur ex Iuliani reſponſo, qui contrarium conſtituit. In principio)(legis Iulianus ait, eum bonæ fidei emptorem eſſe, qui ſciens venditorem malè pecuniam cõſumpturũ ab eo rem emit, quæ ſententia confirmatur ex verſiculo (niſi forè) per ironiam, quod deducitur ex coniunctione (&) quæ ſi inter perſonas ponatur, repetit caſum præcedentem.l.titiæ textores.§. nihil refert.ff.de legat.1.vnde cum

in prio

in priori caſu hunc bonæ fidei emptorem eſſe Iulianus dixerit, in poſteriori idem eſſe certum eſt. ex quo apparet ironicè Iulianum loquutum in verſiculo (niſi fortè) vti ſcripſit Cumanus ibi nu. fina. quià in legis principio agitur de eo qui malè erat conſumpturus, quod depromitur ex dictione (conſumpturũ) quæ ſignificat perdendo conſumere probatur in.l. ꝙ ſi minor. §. reſtitutio. ff. de mino. vnde Iulianus ait, tam eum qui ſcit venditorem in re incerta turpi pecuniam cõſumpturum, ꝙ̃ cum qui fuit in re turpi certa conſumpturum, quià ſcorto daturus ſit, bonæ fidei emptorẽ eſſe. ridet enim Iulianus eos, qui diſcrimen conſtituũt inter hos caſus, ſciat emptor conſumpturum eſſe venditorem in re turpi certa, an in re turpi incerta. vnde ironicè loquutus eſt in verſiculo (niſi fortè) vtuntur etenim figuris ſæpè iure conſulti, vt docet Alciat. lib. 4. de verb. ſignifi. item ꝙ dictiones hæc (niſi fortè) vſurpantur ironicè, docet Cicero. Philippica. 4. & 5. & iure conſultus ipſe in. l. labeo. §. fina. in fine. ff. de ſupellecti. legat. Item ꝙ in. l. ſiquis cum ſciret verſiculo. (niſi fortè) ironicè neceſſariò accipi debeat, apparet quià ſi hoc modo non acciperetur, abundarẽt verba illa (non vſu capiet) pẽſata ratione recti ſermonis, quod depromitur ex. l. ſi ſeruus communis in principio verſiculo ex his. ff. de furtis. Bartoli tamen receptæ interpretationi obſtat. l. bonæ fidei. ff. de verb. ſignifi. vbi generaliter conſtitutum eſt, vt bonæ fidei poſſeſſor is intelligatur, qui ab eo emit, quem alienandi ius habere exiſtimauit. idem conſtitutum eſt in ſpecie. l. qui à quolibet. ff. de contra-

121 hend. empt. Huic tamen interpretationi aduerſatur. l. ſi verò non remunerandi. § . ſi adoleſcens. ff. mandati vbi ſiquis cum ſciret adoleſcentem pecuniam conſumpturum, ei crediderit, non repetit. Sed nodus hic ex eo diluitur, ꝙ. §. ſi adoleſcens loquatur in perſona minoris viginti quinqꝫ annorũ, denegeturqꝫ lex actionem crediti ea de cauſa ꝙ creditum ſit actus voluntarius, venditio autem non ita argumento. l. in cauſæ. 1. in principio & §. 1. & in. l. ꝙ ſi minor. §. reſtitutio. ff. de minorib. Item in. §. ſi adoleſcens duo in cauſa fuere, quare repetere creditor non potuiſſet, quod minori credidit, alterum quià minor erat, cui credidit, alterum quià manifeſtè prodigus, propter hæc denegatur actio creditori argumẽto. l. patri pro filio. §. 1. ff. de minoribꝰ. Ita interpretati ſunt Odofredus, Albericus, & Frãciſcus Ripa num. 10. in. l. is cui bonis. ff. de verb. obliga. quæ interpretatio iure Regio approbata eſt. l. 25. titulo. 12. part. 5. quæ lex actionem denegat ei, qui minori credidit meretrici daturo

Aduerſus Accurſiū. turo pecuniam, quæ interpretatio efficit, vt ſuperuacaneum ſit quod ſcripſit Accurſius in. l. ſi quis cum ſciret, qui dictionem (luxurioſo) intelligi debere ait de eo, cui hac de cauſa bonis interdictum ſit. Abſurdū eſſe Accurſius exiſtimauit malæ fidei emptorem eſſe, qui à domino emiſſet, quamuis luxurioſo, & protinus ſcorto daturo, Non enim animaduertit Accurſius verba illa (niſi fortè) ironicè à iure conſulto prolata eſſe, qua de cauſa incidit in id, vt exiſtimaret ei bonis interdici poſſe, qui luxurioſꝰ eſt, vnde idē Accur
122 ſius in. l. & mulieri. ff. de cura. furi. in prima expoſitione ait legē illam de meretrice agere cui bonis interdici poteſt, huic ſententiæ rationem reddit, quià meretrix propriæ perſonæ prodiga eſt, vnde & rerum eſſe intelligitur. Accurſij pronunciatum, ꝙ meretrici bonis interdici poſsit ſequūtur interpretes. in. l. is cui bonis, vt atteſtatur ibi Ripa. nu. 16. & Cuiatius in principio: multiꝗ quos cōgerit Pinelus in l. fina. C. de bonis mater. nu. 20. Anto. Gomez de contractibus c. 14. nu. 33. Gregor. ſcholio. 1. in l. 13. titu. 16. part. 6. Pinelus tamē ſecundā interpretationem Accurſij magis probat, quæ habet, ꝙ. l. & mulieri, non agat de meretrice, ſed de muliere prodiga, quæ luxurioſa intelligitur, quià dictio (luxurioſa) rerum profuſos ſumptus ſignificat, Antoniꝰ Auguſtinus lib. 4. emendatio. c. 11. docet Cicero lib. 2. de finibus. Item ꝙ. l. & mulieri, de prodiga muliere agat, apparet ex titulo, in quo locata eſt, ſecundū quem lex ipſa interpretationē capit. l. Imperator. ff. de indiem ad ieſt. Inde etiam apparet. l. & mulieri, de meretrice non agere: quià meretrix propter quæſtum contempta fama pudicitiam proſtituit, nec præſumitur æris prodiga, quod viris præponit, & charius habet, vt carmine antiquo admonemur, ſcorto nemo placet, niſi dextrā munere placet. Cuius meminet Albert. in. l. ſi quis, cum ſciret in fine, poetaꝗ ille tenerorum (vt ipſe ait) luſor amorum.

Ipſe licet venias muſis comitatus Homere,
Si nihil attuleris, ibis Homere foras.

Quod mulierum turpe genus in Republica eſſe mali virorum mores effecere. l. 4. §. ſed et quod meritrici. ff. de condictio. ob turpem cauſam. Ipſe autem Cumano accedo, qui in. l. & mulieri, ait legem illam agere de muliere prædiuite libidinoſa, quæ cū proprij corporis copiam faciat prodigaꝗ ſit, præſumitur & rerum, propterea ſiquidem curator prodigo datur, quià ex prodigētia vitia naſcūtur Reipublicæ dānoſa, quod Vlpianꝰ docet in. l. 1. ff. de Curat. furi. Illis verbis (& tandiu erunt ambo incuratione, quamdiu vel furioſus ſanita-

ſanitatem, vel ille ſanos mores receperit) Idem ſcripſerat Cicero, in oratione.2.pro Sexto Roſcio Amerino pagi.39. in vrbe, inquit, luxuries creatur, ex luxuria exiſtat auaritia neceſſe eſt: ex auaritia erumpat audacia, inde omnia ſcelera, ac maleficia gignũtur. hæc retulit Tiraquell. in.l.9. cõnubiali nu.156. nec mehercule diues mulier ardentius amans pecuniæ parcit, ſed profundit ac prodigit, vt libidini inſeruiat. Iuuenalis ſatira.6.

Illa docet miſſis à corruptore tabellis,
Nil rude: nil ſimplex reſcribere: decipit illa
Cuſtodes: aut ære domat: tũc corpore ſano,
Aduocat Archigenem: oneroſaq; pallia iactat
Abditus interea latet & ſecretus adulter.

Idem Iuuenalis ſatira.1.

Cum te ſummoueant qui teſtamenta merentur Noctibus.

Ex libidine impudicitiaq; fœminarum, quanta naſcantur flagitia, docet ipſe Iuuenalis, multa hac de re verba faciens ſatira ſexta: cuius rei cauſam ſcribit.

Nũc patimur longæ pacis mala: ſæuior armis
Luxuria incubuit: victumq; vlciſcitur orbem,
Nullum crimen abeſt: facinuſq; libidinis,
Ex qua paupertas Romana perit.

123 Vnde argumento.l.& mulieri. iure optimo ſcripſit Felinus in.c.paſtoralis.nu.5.de iudicijs, luxuriæ comitem eſſe prodigentiam, libidinoſamq; fœminam vſq; adeo prodigam eſſe, vt nõ admittatur probatio in contrarium, ſequitur Tiraquellus in.l.9. connubiali nu. 141. Hinc apparet luxurioſæ mulieri bonis interdici debere, tamq; prodigæ, cum ſine æris profuſione nequeat libidinem explere, quam

124 propellit egeſtas. Sanctè enim prætor conſtitueret, ſi mulieribus tutorem daret, ex legum latorum intẽtione: græci etenim, à quibus leges Romani accepere, mulieribus tutores dabant. Ipſiq; Romani mulieres in tutorum poteſtate eſſe voluerunt, vt ſæpè Cicero teſtatus eſt. qua de re, multa ſcripſit Tiraquell.in.l.1.connubi, glo.1. parte.1.nu.71. mulierum etenim imbecille infirmumq; cõſilium eſt.l.quidam decedens. §. Papinianus. ff. de adminiſt.tuto.tradit Syluanus conſil.1.nu.15. hac de re Ariſtoteles lib.2.politicorum ait, maiores noſtri nullam nec priuatam rem fœminas facere abſq; autoritate voluerunt. refert Burgos de Paz in proœmio legum Tauri nu.41. multa in propoſito mutuò accepit à Tiraquello Baetius tract.de decima tutoris in.c.14.

Id tamen in hoc articulo prætermitti non debet, quod ſcri-

125 pſit Pinelus cautelam eſſe, vt meretrix teſtamentum facere non poſsit, q; ei bonis interdi-

terdicatur, quo facto teſtamentum cōdere prohibita intelligatur. l. is cui lege. ff. de teſta. ſi bonis meretrici interdictum nō eſt propterea, quia meretrix eſt, teſtamentum facere non prohibetur vllo iure, vt Bal. ait in. l. 1. C. de condi. ob turp. cauſ. nec tantum meretrix nullo iure prohibetur teſtamentū facere, vt Bal. Pinelus q; traddidere, verum certa iuris deciſione decretum eſt, vt meretrix teſtamentum facere poſsit. l. ſed qui. ff. ad trebelli. cuius ipſi quidem immemores fuere.

Queſtio frequens

Ex ſuperiori illo axiomate, quo conſtitutum eſt, q patruus non cogatur ſobrinum exhibere, aperte deducitur: q vice verſa ſobrinus nō tenetur alere patruum, hæc opinio ea ratione cōmmendatur, q lege cautum non ſit vt ſobrinus alat patruū, ergò alere non cogetur argumēto. l. illam. C. de collatio.

126 Secundò, quia patruus & ſobrinus ſunt correlatiui, cōſtitutumq; in perſona vnius in alterius perſona intelligitur conſtitutum. l. 1. C. de cupreſsis libro. 12. l. 1. §. ſi pater. ff. ad ſillani. l. fin. C. de indicta. vidui tollend. patruus autem exhibere ſobrinū nullo iure compellitur: ergò ſobrinus nō cogetur alere patruū,

Tertiò in hoc tractatu agitur de alimentis, quæ iure ſanguinis præſtantur. l. ſi quis à liberis in principio, charitas autem ſanguinis non efficit, vt patruus cogatur paſcere ſobrinum, ergò non efficiet, vt ſobrinus compellatur alere patruum.

127 Ex hac ſententia deducitur, q licet frater in auitum primogenium ſuccedens cogatur egēti fratri alimenta præſtare iure ſanguinis, non cogetur huius filius, qui patre diem functo in primogenium ſucceſſerit, patruos amitas ve exhibere, quæ ſententia ex eo vera eſt, quia ſobrinus iure ſanguinis patruum alere non compellitur, vt paulò ante ſcripſimus: nec cogi po-

128 teſt tamq; patris hæres in cuius opes nō ſuccedit ſed, inauitas, cū à maioribus primogeniū accipiat, cuius bona aſtricta non ſunt alendi poſteros onere, ſed tantum filios eius, qui primogenium reliquit, quibus ipſe legitimam relinquere tenebatur: vt traddit Cæſar lambertinus de iure patro. lib. 3. q. 3. principip. articulo. 6. & in ſpecie maioratus ſcripſit Hiſpanorū iure conſultiſsimus dñus Ludouicus Molina in ſupremo prætorio Regio conſiliarius meritiſsimus, in tractatu de Hiſpanorū primogenijs lib. 2. c. 15. nu. 56. hæc ſententia multis rationibus cōmendatur.

129 Primò huic opinioni fauet. l. fi. §. fin autē. C. commu. de lega. qua docemur, hæredē hipothecæ titulo obligare nō poſſe bona, quæ fideicōmiſſario reſtituere debet, q ſi obligauerit, irrita obligatio erit. bona autē primogenij, cū poſſeſſor vita deceſſerit ſuc-

ſucceſſori reſtituēda ſunt, ergo alēdi onere non poteſt ea bona aſtringere poſſeſſor, quæ omni onere libera reſtituenda ſunt.

Secundò hanc ſententiam fulcit Regula illa, quæ habet, ꝙ paternullo onere aſtringere poteſt bona primogenij, quod ad filiū deuoluitur iure ſanguinis. Bald. cōſilio. 360. nu. 2. lib. 2. Cardinalis in. c. pervenerabilem. §. quod autem. nu. 45. qui filij ſint legit. per. l. ſi arrogator. ff. de adoptio auth. de nuptijs. §. ſed hæc quidē colli. 4. in fine. illis verbis (quod enim ex lege datum eſt lucrum: priuatus auferre modis omnibus non valebit) huic opinioni accedit Molineus conſuetu. Pariſi. titu. 1. §. 8. glo. 3 nu. 23. primogenium ſanè ad filium legis prouidentia peruenit, non patris, vt ſcripſit Corneus conſilio. 37. nu. 19. lib. 3. hac de cauſa ex bonis primogenij filij non habent legitimam, vti ſcripſit Tiraquellus de iure primogenio. q. 5. Cephalius conſilio. 3. nu. 62.

130 Hæc ſententia obtinet in iure ipſo primogenituræ, quod à lege defertur. Bona autem, ex quibus ius hoc primogenituræ conſtat viuus pater diſtrahere, aliènareꝗ poteſt, Molineus nu. 23. niſi auitum ſit primogenium, cuius poſſeſſor bona non alienabit, vti annotauit Bald. conſili. 360. lib. 2. Hinc fit, ꝙ cum in Hiſpania maioratus poſſeſſor bona ab eo habeat, qui primus maioratū cōpoſuit, grauari aliquo modo nō poteſt ab vltimo poſſeſſore, cuius iuditio bona hæc adeum non perueniunt, argumento. l. eum qui. ff. de interdicti. & releg. l. vnū ex familia. §. ſi de falcidia. ff. delegat. 2. l. Paulus 2. verſi. ſi. ff. de bonis libert. Vbi pater à bonis libertorū auitorū filium repellere nō poteſt: Ergò apparet patrem bonis auiti primogenij alimentorū onus imponere nō poſſe, vt aſtricta ſint bona primogenij onere alendi fratres, quamuis & hos iure ſanguinis frater, qui in primogenium

131 ſucceſsit, alere cōpellatur: ſi primogenium ab ipſo patre compoſitum ſit, eius bona alendi filios onere aſtricta ſunt, cùm pater filium iure naturæ alat, vnde cum ex his bonis alimēta debeantur, ad quemcumꝗ bona tranſierint, præſtanda alimenta ſunt, vti docet. Abb. in. c. licet de voto. cui accedit Xuarez in l. quoniā in prioribus limitatione. 11. legis Regiæ dubio. 2. nu. 21.

Tertiò huic opinioni fauet ſententia Accurſij ſcholio alienationis in. c. 1. de capitulis Corradi, vbi ait vaſſallum in re feudali vſum fructum, ſeruitutem vē conſtituere non poſſe. Idem Accurſius ſcholio ſeu alienare in. c. imperialē. in principio de prohibita feudi. per alie Federi. ſequitur Bald. numero. 7. Ducñas Regula. 40. ampliatione. 12. Accurſius, ſcholio. ſeu alienare. & Bald. numero. 7. de emphiteoſi perpetua agunt, non de vſu

vſu fructu: ſententiam tamen ipſius Accurſij ſcholio alienationes multi ſequuntur, quos aggregat Tiraquellus in tractatu de vtroq; retractu titulo. 1. §. 1. glo.7.nu.41. Hæc ſententia communiter recepta eſt, vt atteſtatur Alex.conſilio.18.lib.5. idem ſcripſit Iaſſ.in.l.3. §.ex cõtrario. nu.66. ff. de acqui poſſ. & Pari-
133 ſius cõſilio.98.lib.2. Quæ ſentẽtia vera eſt, ſi domini præiudicium conſideremus, quia in detrimentum ipſius feudatarij poteſt ipſe in re feudali vſum fructum conſtituere. Iaſſ.in.§.ex cõtrario. nu.66. ſequitur Dueñas Regu.40.limitr.10. Tiraquellus de retractu titulo.1. §.1. glo.14. nu.48. Coraſius in.l.3.ff.de ſeruit.nu.24. argumẽto. c.1. §.quid ergò.de inueſtitura de re.alie.facta. caput hoc pro hac parte notauit Cæpola tracta.de ſeruit.c. 14. nu. 2. & 3. hoc ſenſu accipi debet ſententia. Bart.in.l.3.§.ex cõtrario.nu.12.ff. de acqui.poſſ. qui ſcripſit emphiteotam vſum fructum conſtituere poſſe in re emphiteotica. Hæc prædixit Accurſius in.l.3. ff. de ſeruit. ſequitur Iaſſ.in.l.fin.C.de iure emphiteo.nu.112. poteſt enim vſum fructum conſtituere, ſeruitutemq; imponere vt ſibi noceat, nõ autem domino derecto. hoc ſenſu accipi debet.l.11.titulo.31.par.3. vti interpretatur Grego. cui accedit Dominus Anto. Padilla in l.3.C. de ſeruit. & aqua.num.11.

134 Igitur cũ rei emphiteoticæ aut feudali ſeruitutẽ imponere non liceat, vſum fructum vt in ea cõſtituere, eadẽ ratione rebus primogenij non licebit, procedunt enim doctores in propoſito de rebus emphiteoticis & feudalibus ad res primogenij: quod an liceat difuſè diſputat Burgos de paz in proœmio legum Tauri nu.37. illuſtriſsimus dominꝰ Couarru.lib.3.variarum.c.5. nu.5. verſi.5. Gregor. ſcholio, que la non pudieſſe.in.l.6.titu.11.par.6 Dominꝰ Ludouicus Molina tracta.de Hiſpanorũ primogenijs lib.1.c.7.per totum.

135 Sed qui alimentorum oneri fundum ſupponit, in fundo intelligitur vſum fructum conſtituere.l.dominus.§.fin. ff. de vſu fructu: ergò & qui primogenij bona alẽdi cuiuſpiã onere aſtringit, vſum fructum conſtituit in eis, quod nequaq; licet, cum primogenij bona alienari non poſſint, in his autem bonis, quæ nõ poſſunt alienari, vſum fructum conſtituere non licet.l.fin.C. de rebus alie. cuius legis argumento doctores communiter hanc ſententiam approbarũt, vt atteſtatur Pariſiꝰ cõſi.98.nu.15.lib.2.

136 Quartò hanc ſententiam fulcit, q; in Hiſpania primogenia iure ſanguinis deuoluũtur ad poſteros, non autem iure hæreditario, vt noſtrates afirmant, Petrus Peralta in.l. vnum ex familia.§.ſi de falcidia.nu.6.ff. de legat.2. Anton.in.l.40. Tauri nu. 72. Gregor. ſcholio ſus deudas in.l.4.

in.l.4.titul.15. part.2. qui ea ratione innitũtur, ꝙ principatus ipſe Regnumq; Hiſpanum iure ſanguinis deuoluatur ad principes.l.2.titulo.15. part.2. traddit Gregor.ſcholio.1.in.l.9. titul.1. par.2.Idem Grego.in.l.6.titu.13 par.6.eodem iure Gallorũ Regnũ deuoluitur, vt ſcripſit Bal. in.c.vni.nu.6.defeudoMarchiæ cui accedit Molineus in conſuetudinibus pariſienſi. titul.1.§.8. glo.3.nu.8.Hinc apparet explodi debere opinionem Coſtæ in tracta. de ſucceſsiõe Regni Portugaliæ pag.149.dicentis omne Regnum deferri iure hæreditario. Cum Hiſpanum Regnũ iure ſanguinis deuoluatur,conſequens eſt vt eodem iure primogenia ipſa tranſeant, ad cuius exemplum compoſita ſunt, & quaſi membra capitis naturam ſequuntur.c.cum non liceat. de præſcrip.l.1.§.cum vrbem.ff.de officio. præfecti vrbis. traddit Accurſius in.l.ex ea.ff.de poſtulãdo,& in propoſita ſpecie Paulus Caſtren.conſilio.165.lib.1.ſequitur dominus Couarru. lib.3. variarum reſolutionum.c.5.nu. 5. verſi. quartò ad huius partis. Menchaca de ſucceſsionũ creatione lib.3.§.26.nu.86.& nu.90.

137 Ergò in bonis primogenij nõ poterit poſſeſſor alimenta conſtituere,vt hoc onere aſtricta bona ad poſteros deuoluantur argumento.l.ſi poſt mortem. §. fi. ff.de bonorũ poſſe. contra tab. c.1.de ſuceſsione feudi.Bald. in auth.ſi quas Ruinas.C.de ſacroſanct.eccle.ſequitur Alex.conſi. 104.lib.4.Tiraquell.de iure primogenio. q. 8. nu.5.& in. q. 21. nu.7.& in.q.23.nu.10.Cephalius

138 cõſilio.12.nu.4.& in nu.34. Et hæc ſententia, ꝙ patruũ nõ cogatur alere ſobrinus,qui in primogenium ſucceſsit, colligitur ex Gregorio ſcholio.ſino el hijo mayor.verſi.quæro etiam in.l.2 titul.15. part. 2. qui in quodam caſu ſcribit ſucceſſores in primogenium alere teneri:vnde colligitur regulariter non teneri. Quod locum habet in auito primogenio,ſed ſi nouè compoſitũ ſit,pro eo habetur, quod hæreditario iure deuoluitur. Vt ſupra ſcripſimus: hoc caſu bona primogenij aſtricta ſunt onere alendi filios illius,qui primogenium compoſuit, hæc ſententia colligitur ex Ioan.Luppo. in. c. per veſtras not.3. §.24. num.4. Moline.glo.3.nu.14.ſuprapoſiti. Tiraquell.de iur.conſti. q.4. nu.33.Anto.Gomez.l.40. Tauri.nu.57.Menchaca deſuceſsio. creatione lib.1.§.10. nu.396. eodem Mẽchaca.lib.3.§.21.nu.136. in hac ſpecie locum habẽt, quæ ſcripſere glo.Abb.& reliqui interpretes in.c. licet.de voto. dicentes ꝙ ibi Regni hæres debet fratres exhibere,quod fit ex eo, quià iure hæreditario Regnum Vngriæ ad poſteros defertur, vt inibi ſcribunt doctores.

Aduerſus Coſta.

139 Hæc ſententia obtinet in perſona fratris diuitis,qui alidebet

à fratre, qui in nouum primoge-
39 nium ſucceſſerit, traddit Guillermus àpernoſirac. conſilio. 11. nume. 10 inter conſilia feudalia. Sed hæc ſententia obtinet in feudi ſucceſſore, non in perſona eius, qui in primogeniũ ſuccedit, vt traddit Matheus de afflict. in. c. Imperialem. §. præterea ducatus in principio. numero. 63. de prohibi feud. alie-na. per Federi. quæ opinio colligitur ex his, quæ ſcripſit Xuarez in. l. quoniam in prioribus. in declaratione legis Regiæ limit. 2. numero. 9. qui ait fratres à fratre, qui in noue compoſitum primogeniũ ſucceſsit, poſſe petere, vt fundus illis aſsignetur, vnde alantur, atq; ita hoc tantum onere aſtringi eum ipſe Xuarez exiſtimat, qui in numero. 12. alendum eſſe ait. ſequitur Dominus Ludouicus Molina de primogenijs lib. 2. c. 15. nume
140 ro. 6. Ex ijs quæ in propoſito traddita ſunt, colligitur ſobrinum, qui in primogenium auitum ſucceſſerit, non eſſe cogendum exhibere patruos. Hæc ſententia depromitur ex ijs, quæ notat Cynus in. l. alimenta in fine. C. de nego. geſt. huiuſq; ſententiæ in ſpecie propoſita eſt
141 author Bart. Socinus conſilio. 114. numero. 3. lib. 3. ex hac ſententia apparet defendi poſſe opinionem Baldi conſilio. 271. lib. 1. dicentis eum, qui in auitum primogenium ſucceſſerit, non teneri ſoluere debita præ-deceſſoris: quæ opinio communiter recepta eſt, vt apparet ex ijs, quæ aggregat Dominus Antonius Padilla. l. vnum ex familia. §. ſi de falcidia. numero. 7. ff. de lega. 2. Dominus Ludouicus Molina de primogenijs lib. 1. c. 10. numero. 29.

142 Secundò apparet, Innocentium, & Ioannem Andream benè exiſtimaſſe in. c. licet de voto filium, qui in patrem ingratus ſit, priuari poſſe primogenio, ſequũtur plures, quos in vnum contulit Dominus Anton. Padilla in. §. ſi de falcidia nume. 16. in ſpecie illa defertur Regnum iure hæreditario, ſed in Hiſpania, cum ſanguinis iure primogenia deuoluantur, non poteſt ingratus filius primogenio priuari, vt cum iudicio docet Dominus Anton. Padilla numero. 16. Emanuel Coſta in quæſtione patrui & nepotis pagina. 159.

143 Id in propoſito ſcire opportet, q; ſi quis bona habeat, quæ ad primogenitum deuoluntur iure primogenituræ longa conſuetudine, hicq; alat fratres diuites, omnes ſucceſſores hoc onere aſtringentur, & fratres diuites alent. Gregor. ſcholio. ſino el fijo mayor. colun. 4. verſiculo quæro etiam. & verſiculo ſed an teneatur in. l. 2. titulo. 15. part. 2.

144 Huic quæſtioni illa cohæret, ſi pater primogenium componat, principis beneficio ac prouidentia, in ipſo tamen reſcri-

pto cautum ſit, vt filijs alimenta relinquat: quæri ſolet, verũ hæc alimẽta cõſtituenda ſint in ipſis prædijs, ita vt proprietas ad alimentarium pertineat, an verò in vſu fructu, vt alimenta cum vita finiantur. Et in ipſis prædijs conſtituenda eſſe alimenta, vt ea pleno dominio alimentarius habeat, & non ſolum per vſum fructum, ſcripſit Xuarez in.l.quoniam in prioribus limitatione.2. legis Regiæ nume.12. C.de inofi.teſtam.in hac opinione ac partibus videtur eſſe Ioã. Luppus in.c. per veſtras dedonatio. inter vir. & vxor. not. 3. §.24. nume.7. qui tamen hac in re æſtimationi locum relinquit, huic opinioni acceſsit Gregor. ſcholio.1.in.l.11.titulo.4.part.6. illuſtriſsimus Dominus Couarru.de matri.2. parte.c.8.§.6. numer.15. & dominus Ludouicus Molina in tractatu de Hiſpanorum primogenijs lib.2. c.15. numero.10.

145 Hanc opinionem iure probari hoc argumento conuincit Ioãnes Luppus, quià in propoſita quæſtione in locum legitimæ alimenta ſubſtituta ſunt: legitima autem proprium eſt filij patrimonium, quod ad hæredes trãſmittit. l. Papinianus.§.quarta.ff.de inoficio.teſta.ex qua lege hoc colligit Gratus.conſilio. 21.num.12.lib.1. ergò prædium,
146 ex quo alimenta debentur, ad hæredes ſuos alimentarius trãſmittet, non abſimili argumento hanc ſententiam fulcit Xuarez: ait etenim legitimam iure naturæ debitam eſſe filijs, licet quantitas iure ciuili.conſtituta ſit. Hinc fit, ꝙ legitima non poteſt in totum colli abrumpi vè iure ciuili argumento. l. cum ratio. ff.de bonis damnat.l.ſcripto.ff. vnde liber. auth. de hæred. & fal.§.1.l.final. C. quorum bono. harum legum argumẽto in hac ſententia eſt Abb.in.c.Raynutius de teſtamen. nume. 12. quæ crebrius recepta eſt, vt ſcripſit Xuarez in. l. quoniam in prioribus limitatione.2.legis Regiæ nume.3.hanc opinionem ſequitur Fabianus de Biochis. auth. nouiſsima. nume.18.C.de inofficio. teſtamen. Coraſius in. l. filium quem habentem. C. famil. erciſ. nume .143.qui ait propterea legitimam iuris naturæ eſſe, quià parẽtes quodam inſtinctu naturæ mouentur ad relinquendum filijs partem aliquam bonorum ſuorum, quo ſenſu debent accipi leges, quæ pro hac parte adductæ ſunt.huic opinioni accedit Berengarius in. l. in quartam. ff. ad leg. falcid. præfatione.2. nume. 14. & ſcripſerat. nume. 26. hanc opinionem communem eſſe atteſtatur Paulus de monte pico ibi num. 172. quinimò legitimam filijs iure diuino deberi traddit Socinus conſilio.30. colun.1. lib.1. ſequitur Anton. Rubeus in. l. pater filium.nume.41.ff.de inoffic.teſta.Sigiſmundus Neapolitanus

conſili.26. nume.11. Inter conſi-
lia feudalia. Ex hoc colligitur
legitimam filiorum iure ciuili in
totum non poſſe tolli.§. ſed na-
turalia inſti. de iure natur.l. cas.
obligationes.ff.de capitis dimi.
traddit Abb.in.c. Raynuntius
numero.12. dicunt hanc ſenten-
tiam communiter receptam eſ-
ſe Corſet. in reportorio Abba-
tis verb.legitima. Curt. ſenior.
conſilio.66. colun.6. Ferdinan-
dꝰ Loazes in additione Galiau
læ in.l.centurio.nume.86. ff. de
vulgar.Lãzelo.Politus. l. filium
quem habentem. C. fam. ercis
nume.157.Coraſius auth. præte
rea. C.vnde vir. & vxor .nu.35.
Hieronimus gratus.conſilio.119
num.42.lib.2. Bernardus Diaz
Regu.143. incipienti conſuetu-
do vel ſtatutũ,multiq; iuris no-
ſtri interpretes, quos in vnum
contulit illuſtriſsimus dominus
Couarru.dematrimonio.2.par-
te.c.7. §.6. nume.4. Menchaca
de ſucceſsio. ercatione lib. 2. §.
20.nume.296. Ioann. Oroſcius.
l.de quibus.ff. de legibus nume.
107. Cum legitima in totum le-
ge ciuili tolli non poſsit, conſe-
quens eſt,vt ſi Principis benefi-
cio primogenij componendi li-
centia alicui tribuatur, dum fi-
lijs alimenta relinquat, hæc ali-
menta cum in locũ legitimæ ſub
ſtituantur, ipſius legitimæ natu
ram ſequentur : ſed legitima ad
hæredes tranſmittitur. l. ſiquis
filium. §. 1. ff. de acqui.hæred.l.
apud hoſtes. C. de ſuis & legit.
l.1. C. de his qui ante aper. tab.
traddit Fabianus de biochis .
auth.nouiſsima.C. de inofficio.
teſta.nume.268.Ergò & alimen
ta,quæ in vices legitimæ ſubſti-
tuta ſunt,vt legitimæ naturæ ac
cedant. l. publius. §. titia. ff. de
condi.& demons.
148 Contrariam ſententiam ſunt
qui defendunt exiſtimantes, ꝙ
in propoſita ſpecie alimenta in
vſu fructu cõſtitui poſsint, quæ
cum vita alimentarij finientur;
nec tranſire ad hæredes pote-
rũt;inhac fuit opinione Ferdinã
dus Mẽchaca de ſucceſsio. crea
to.lib.1.§.10. nume. 396. qui ait
ſe non inuenire doctorem, qui
in hac fuerit opinione, quã ipſe
verã eſſe putat, proptereà quia
alimenta ſuapte natura nõ trãſ-
mittantur ad hæredes,vt in titu
lo.ff. de aliment. & cibar.legat.
adduceret aptius pro hac parte
l.cum ij. §. modus. ff. de tranſa-
ctio : ergò quod relictum eſt ad
alimenta tranſmitti ad hæredes
alimentarij non debet.
149 Secũdò hæc opinio ea ratiõe
cõmendatur, ꝙ neceſsitas, qua
pater impellitur relinquere filio
legitimam ſeu alimenta, à iure
ciuili defluit, ergò relinquendi
neceſsitatem patri princeps adi
mere poteſt,qui lex viua eſt au-
the. de conſulibus in fin. coll. 6.
ꝙ autem neceſsitas relinquendi
legitimam à iure ciuili defluat,
colligitur ex.l.lege duodecim ta
bularũ.C.de legit. hæred. auth.
de triente, & ſemiſſe.§.1.colla.5.

exquo ſequitur vt à principe tol li intotum poſsit, vt exiſtimauit Dynus in Regul. indultum de reg. iuris lib. 6. ſequitur Bart. l. titio centum. §. titio genero. numero. 6. ff. de conditio. & demonſtratio. huic ſententiæ multi accedunt, quos aggregat Mēchaca de ſucceſsio. creati. lib. 2. §. 20. numer. 296. Aufredius in capella Toloſana. 437. Boerius deciſione. 182. nume. 6. & in deciſione. 204. in. 2. parte Bertrandus. l. hac edictali numer. 13. C. de ſecund. nupt. Ioann. Hannibal in. l. poſt contractum. nume. 56. ff. de donatio. Marcus Anton. natta conſilio. 160. numer. 40. lib. 2. hanc opinionem communiter receptam eſſe ſcripſit Albertus Brunus in tractatu de ſtatutis excludentibus fæminas. numer. 6. Aymon conſilio. 236. qui dicunt leges, quæ in aduerſam ſententiam adducūtur, hoc ſenſu accipiendas eſſe, vt legitima iure ciuili filijs debeatur, impellente naturali æquitate.

150 Idem in propoſito animaduertendū eſt, in cautè ſcripſiſſe Ferdinandum Menchacam ſe primum conſideraſſe in ſpecie, de qua agimus, alimenta in vſu fructu conſtitui poſſe vt cum alimentarij vita finiantur, hæc iam diu ſcripſerat Bald. l. 1. §. ius naturale. nume. 8. ff. de iuſti. & iure, qui ait ſtatutū, quo filiorum legitima in totum tollitur, iure optimo valere, ſi alimenta relinquat, quæ iure naturali debentur, cum ꝗ ius petendi alimenta perſonale ſit, ad hæredes non tranſit.

Ex hoc colligitur Baldum loqui in ſpecie de qua tractamus, vt cum iuditio conſiderat Xuarez. l. quoniam in prioribus limitatione. 2. legis Regiæ. nume. 12. ſed in propoſita quæſtione Bald. non loqui exiſtimat Gregor. ſcholio. t. in. l. 11. titul. 4. par. 6. ſed Baldus loquitur in caſu quo legitima in totum tollitur ſtatuto, non autem in caſu quo minuitur ſaluis alimentis, vt in propoſito, eſtꝗ inter hæc maximum diſcrimen, quià legitima, quamuis diminuta ſit, tranſmittetur ad hæredes, alimenta verò non ita, ſed in reſcriptis quibus princeps maioratus componendi copiam alicuit facit, non aliud exprimitur ꝙ quod primogenij conditor quem elegerit, in maioratum vocet, cæteris verò filijs alimenta relinquat, ex quibus dubio procul legitima liberorum tollitur, nec commentari quis poteſt ex his verbis minui tantum liberorum legitimam, non autem intotum tolli, cum verba expreſſa hoc ſonent. periculoſum ꝗ ſit à verborum proprietate recedere argumento. l. vni. §. ſin autem. C. de cadu. tollen. Baldi ſententiæ multi accedunt, quos in vnum contulit Ioann. Luppus in. c. per veſtras de donatio inter vir. & vxorem not. 3. §. 24. nu. 7. Fabianꝰ de biochis in auth. nouiſsima nu. 184.

Aduerſus Ferdinandū Menchacā.

C. de inofficio. teſta. Dominus
Couarru. de matrimonio. 2. par
te. c. 8. §. 6. num. 4 alijq; iuris no
ſtri interpretes, qui eam ſenten
tiam ſequuti ſunt, quæ habet, q
ſtatuto poſsit in totum tolli legi
51 tima. Ipſe quidē in ancipiti hac
& dubia quæſtione iure Roma-
no ſententiæ Baldi accederem,
quam fortiſsima fulciunt argu-
menta à iure ducta, nullaq; re-
fellunt aut frangunt, non enim
illa ratio huic opinioni aduerſa
tur, quæ habet, q legitima iure
naturæ debita abſcindi, tolliq;
in totum non poſsit. Hæc enim
ſententia non eſt ſaniori docto-
rum ſuffragio recepta, vt trad-
dit Berengarius in repetitione.
l. in quartam. ff. ad legem fal. in
3. præfatione in num. 247. Eſto
tamen q legitima liberorū tolli
in totum lege non poſsit, hoc ſic
accipiendum eſt, niſi iuſta cauſa
ſubſit propter quam princeps
filium priuet legitima, hæc eſt
approbata ſententia, vt atteſtā
tur Ioann Oroſcius in. l. de qui-
bus. ff. de legib. nu. 107. additio-
nator Alciati in Regula. 1. præ-
ſumptione. 8. & additionator
Signoroli conſilio. 32. Sigiſmun
dus Neapolitanus conſilio. 14.
nu. 21. inter cōſilia feudalia. Ber
trandus in. l. hac edictali. C. de
152 nuptijs nu. 14. Bellonus conſilio
13. nu. 21. Bernardus Diaz in re-
gul. 143. poteſt etenim princeps
iuſta de cauſa rem propriā poſ-
ſeſſori adimere argumento. l. lu
cius. ff. de euictio. l. Item ſi verbe
ratum. ff. de rei vendica. l. vendi
tor. §. ſi conſtat. ff. commu. præ-
di. Bart. in proœmio digeſtorū
nu. 5. Hæc eſt crebrius approba
ta ſententia atteſtante Bellono,
conſilio. 2. num. 6. plures ſequun
tur congeſti à Petro Dueñas Re
gu. l. 45. limit. 1. Pincl. in. Rubri.
C. de reſcinden. vendi. 1. parte.
c. 2. num. 6. ſi re propria priuari
quis à principe poteſt iuſta de
cauſa, igitur & legitima, quæ
quaſi debita eſt. l. & quia. ff. pro
ſocio. l. final. §. pen. C. de curato.
fur. l. vni. C. de his qui ante. a-
pert. tab. illis verbis (tamē debi
tam vendicare) Accurſius in. l. 3
C. de iuris & facti. igno. vbi Do-
minus Anton. Padilla num. 32.
atteſtatur hanc opinionem cre-
brius receptam eſſe, quod ante
dixerat Aretinus in. l. ſi filius hæ
res colu. 2. ff. de liber. & poſth.
Alciat. in tracta. præſump. reg.
1. præſumpt. 8. Segura in. l. cum
patronus nu. 44. ff. de legat. 2.
Tiraquellus in. l. ſi vnquam ver
bo ſuſceperit liberos. nu. 113. C.
de reuocādis. donatio. Idem Ti
raquellus in tracta. de iure pri-
mogen. q. 54. nu. 4. illuſtriſsim9
Dominus Couarru. in. c. ſi hære
des. nu. 9. de teſta. in hac ſenten-
tia fuit idem Accurſius ſcholio
debita in. l. fina. C. de codicillis.
Idem Accurſius ſcholio. nō poſ
ſe, in. l. ſi quis legatum. ff. de fal-
ſis; quæ ſententia obtinet poſt
mortem patris filio deliberāte;
quo caſu cum in ſuſpēſo hæredi
tas ſit intelligitur legitima quaſi
debita

debita eſſe filio, vt docet Bald. nume.3.in.l.3.C.de iuris & facti ignoran. cui accedit Fabianus de biochis in auth. nouiſsima. nu.268.C. de inoffici.teſta. quæ ſententia aptè depromitur ex le gibus ſupropoſitis. Ex quo apparet Dominum Antonium Padillam virum conſultiſsimum, omnibuſq́ numeris abſolutum primæq́ claſsis interpretem in cautè dixiſſe legitimam filio quã ſi debitam eſſe viuo patre.

153 Secundò apparet erraſſe Accurſium ſcholio auferri in auth. de hæred.& fal. §. ſi quis autem collatio.1.eumdẽ Accurſiũ ſcholio debitum in auth. derriente & ſemille in principio collatione.5.qui ait legitimam filio viuo patre debitam eſſe,ſed Accurſij hoc pronũciatum communiter refellunt doctores,vti ipſe Dominus Anton.de Padilla atteſtatur in.l.3. C. de iuris & facti ignor.nu.32. Aretin.in.l.cornelia nume.4.ff.de vulgari Segura.l. Imperator. ff. ad trebelli. Dueñas Regu.356. Oroſcius.l.ſi arrogator.nu. 120. ff. de adoptio. Fabianus auth.nouiſsima num. 56. Paulus de monte Pico. l. in quartam.ff.ad leg.falcid.nu.66.

154 Item ſuperiori ſententiæ, q́ alimenta in propoſita ſpecie cõſtitui non poſsint in vſu fructu, non aduerſatur regula quæ habet,q́ legitima in locum alimẽtorum ſubſtituitur,quæ cum iure naturali debita ſint, nec tolli à principe poſsint,eadem ratione legitima tolli nõ poteſt, cum in eorum locum ſubſtituantur, non ſanè tutum eſt de alimentis ad legitimam procedere, cum in multis non cõueniant, ſinitq́ nõ pauca diſcrimina inter hæc, vt docet Corneus conſilio. 316. lib.1.traddit Tiraquellus tractatu de iure primogeniorum.q.55 nu.17.Berengarius in.l.in quartam.ff.ad leg.falcid.in præfatione.nu.39.Maranta de ordine iudiciorũ.4.parte diſtinctione. 9. nu.52.Ex quibus apparet Ioan. Luppi ac Roderici ſententiam nullum firmum habere propugnaculum quo ſe tueri poſsit.ſententia autem Baldi cui nos accẽdimus,multis argumẽtis defenditur. *Aduerſus Accurſiũ.*

155 Primò huic opinioni fauet rẽcepta ſententia, quæ habet, q́ primogenia propterea iuſtè cõponi intelliguntur,quiã familiarum ordini ac dignitati conſuluntur:vt nobiliũ familiarũ dignitas ſalua ſit, earumq́ memoria in poſteros deriuetur diuitijsq́ honeſtata corruſcet vt ſcripſit Socy.conſilio.47.nu.7.lib.3. ſequitur Parſius cõſilio.82. nu.8. lib.4. Tiraquellus in tracta. de iure primogeniorum.q.17.nu.2. quæ ſententia depromitur ex.l. 1.§.quamuis. ff. de ventre inſpici: ex qua lege hoc deduxit Anton.Rubeus conſilio.6. nume.1. Marcus Anto.natta.conſil.201. nu. 8. publicè enim intereſt, vt familiarũdignitas ſalua ſit,quod fit,quãdo paternæ diuitiæ ad po

ſteros maſculos deriuãtur: hoc nãq; modo patris & auorū per nepotes efficitur æterna memoria. Ioann. Andre. in additione
156 Speculat. in Rub. de ſucceſsio. ab inteſtato. publicæ autem vtilitatis cauſa efficit, vt naturalis æquitas abrumpatur. l. 1. ff. de vſu capio. ergò in hac ſpecie legitima tolli poterit, quæ naturali æquitate debetur. Et in hac ipſa facti ſpecie, ꝙ fauore familiæ conſeruãdæ filij priuari poſſint tota legitima ſcripſit Paul. caſt. in. l. titio cẽtũ. §. titio genero nu. 8. ff. de condi. & demonſ. cui accedit Ioann. Imol. inibi. ſequitur Oroſcius. l. de quibus. nu. 108 ff. de legibus, quæ opinio communiter recepta eſt, vt traddit Alexan. l. quod de bonis. §. fina. ff. ad leg. fal. pro hac parte aduocat eum Ioann. Oroſcius, qui incautè Alexandrum pro hac parte adduxit, quià Alexander nõ dixit, ꝙ fauore familiæ conſeruandæ poſsit filius legitima priuari, ſed id potius, ꝙ princeps iuſta de cauſa poteſt filium priuare legitima: eodem errore implicatus eſt Sigiſmundus Neapolitanus conſilio. 14. nu. 21. inter conſilia feudalia. ſequitur tamẽ ſententiã Pauli, exiſtimatq; familiæ conſeruandæ cauſa poſſe principem filium tota legiti-
157 ma priuare. Ex quo deducitur ꝙ ſi aliqua pars deſtinetur ad alimenta, hæc pars non tranſibit ad hæredes, quià naturam alimẽtorum ſequitur, hæc opinio earatione comẽdatur, ꝙ princeps quo caſu alicui rem propriã adimit ſine cauſa, precium dare teneatur, vt traddit Decius in. c. quæ in eccleſiarum. nu. 19. de cõſtitu. argumento. l. venditor. §. ſi conſtat. ff. communi. prædi. traddit Bart. in proœmio digeſtorum. §. omnem. nu. 5. & ibi Cagnolus nu. 39. hoc receptum eſt te
158 ſte Bellono. conſilio. 2. nu. 9. ſi tamen iuſta de cauſa adimat rem princeps nil pretij nomine dabit, argumento. l. Item ſi verberatũ. §. 1. ff. de rei vend. illis verbis (modico honoris gratia poſſeſſori dato) quam legẽ hoc modo interpretati ſunt Alberi. nu. 2. Bald. not. 3. quam interpretationem refellit Pinelus Rub. C. de reſcind. venditio. 1. parte. c. 2. nu. 10: qui exiſtimauit principẽ qui iuſta de cauſa adimit rẽ domino, pretiũ dare debere, quod Iacob, & Dynus prædixerant: vt ipſe Pinelus ait: ſed errore lapſus eſt Pinel, quià Alberici, Baldiq; interpretationem iure conſultus approbat in. l. Lucius ff. de euictio. vbi propter militiam res domino adimitur nihilo dato pretij nomine, quod demõſtrant illa verba (res partim diſtractas principali præcepto, partim militibus aſsignatas) res igitur militibus aſsignatæ non fuere diſtractæ, ſed nihilo dato ademptæ, quod ex ipſius facti ſpecie depromitur, ꝙ ſi poſſeſſori aliquid detur, id non datur neceſsitate cogente, ſed honoris gratia

gratia quaſi in ſolatium rei amiſſæ ob cauſam militiæ argumēto §. fœminæ inſti. de adoptio. ante Albericū & Baldum hoc ſenſu accipiendam eſſe. l. Item ſi verbe ratum ſcripſit Accurſius ſcholio. 2. in. l. Lucius. ff. de euictio. ſed Iacobi Dyni, ac Pineli ſentētiam approbat. l. 2. titulo. 1. par. 2. illis verbis (otro ſi dezimos: que quando el Emperador quiſiere tomar heredamiento, ò alguna otra coſa, à algunos para ſi ò para darlo à otro, como quiera que el ſea ſeñor de todos los del Imperio, para ampararlos de fuerça: è para mātenerlos en juſticia, con todo eſſo, no puede el tomar à ninguno lo ſuyo, ſin ſu plazer, ſi non fizieſſe tal coſa, porque lo deuieſſe perder ſegū ley, ò ſi por ventura gelo vuieſſe à tomar por razon quel Emperador ouieſſe meneſter de fazer alguna coſa en ello que ſe tornaſſe à pro comunal de la tierra, tenudo es por derecho de le dar ante buen cambio que vala tanto ò mas, de guiſa quel finque pagado, a bien viſta de homes buenos) idem colligitur ex lege. 31. titul. 18. par. 3. ex quibus opinio

159 Ioan. Luppi & Xuarez verior videtur iure Regio, quæ habet, ꝙ princeps non poſsit legitima priuare filios vt pater primogenium componat, niſi ipſis bona pars ſubſtantiæ paternæ relinquatur, quæ ad hæredes deuoluetur, nec in vſu fructu alimēta cōſtituētur vt Menchaca ait. huic opinioni fauet lex Regia, quæ vult alimenta, quæ ſpurio relinquuntur, in proprietate eſſe cōſtituenda, ad ipſiusꝙ ſpurij hæredes tranſmitti. l. 8. titul. 8. lib. 5. nouæ cōpilatio. qua lege opinio Baldi & Menchacæ infringitur, quibus omnes noſtrates aduerſantur.

SVMMA EORVM QVAE CONTINENTVR,

in. §. ſed ſi filius.

Filium, qui ſibi alimenta ſubminiſtrarē poteſt, non cogitur pater alere. nu.1.

Iudex æſtimare debet, an filius habeat vnde poßit alimēta ſibi ſubminiſtrare. nu.2

Filiam nuptam an teneatur pater dotare. numero.3.&.40.

Filius ali debet pro modo facultatum patris modumq; iudex ſtatuet. nu.5.

Alimenta præſtanda ſunt dereadditibus patrimonij, vnde redditus non autem proprietas æſtimabitur, nu.6.

Iudex non ſtatuet vniuerſos redditus ad alimenta, vnde ſi pater in teſtamēto alimenta filio conſtituat vltra redditus patrimonij, tutor patris voluntatem non ſequetur, idemq; erit, ſi modica nimis alimenta conſtituat, nu.7.8.9.

Alimenta decernenda ſunt pro incrementis ætatis, augeriq; progreſſu temporis debent numero.10.

Pecunia ſi legatur ad alimenta alicuiusperſonæ, ex redditibus pecuniæ alimenta præſtanda ſunt. ſed apud quem pecunia legata manere debeat apud hæredē an apud legatarium tractatur, nu.11.12.13

Alimenta relicta ſemper de redditu præſtanda ſunt. nu.14.

Alimenta relicta præſtari non debent eo anno quo patrimonium fructus non reddit. nu.15.

Proprietas fundi, ex quo alimenta præſtantur, non eſt diſtrahenda, vt alimenta reddantur integra. nu.16.

Quantitas certa ſi ex certo fundo legatur ad alimenta, & fundi redditus annuam præſtationem non reddant, an diſtrahi fundus debeat, vt alimenta præſtentur tradditur. nu.17. vſq; ad.22.

Prædium qui habet magni valoris exigui verò redditus, vtrum cogatur fundum vendere & annuos redditus emere vt alatur, ue alimenta ille cogatur præſtare qui iure ſanguinis præbere tenetur. nu.23. vſq; ad.32.

L. fin. §. filius autem. C. de bonis quæ liber. declaratur. nu.33.

Alere iure ſanguinis qui tenetur, proprietatē vendere nō cogitur vt alat. nu.34.

Fundum quo caſu qui vendere cogitur & annuos redditus comparare, vnde alatur, ſi ſe commodè alere non poßit, ſupplebit qui alere iure ſanguinis tenetur, numero.35.

Expenſæ an extenuent fructus, tradditur numero.36.37.

Fructuarius tenetur præſtare alimenta legata, non autem dominus proprietatis, numero.38.

Mercaturæ lucrum conſideratur in taxandis alimentis. nu.39.&.40.

Pater pro modo facultatum tenetur filios exhibere. nu.41.

Collectæ præſtatur pro modo facultatum, & præſtatur ex pecunia fæneratitia. numero.42.

Alimentorū modus ſtatui debet pro dignitate eius, qui alitur, nu.43.

Conſuetudo eius qui alitur cōſiderari debet in præſtatione alimētorum: nobilis enim inops eſt licet cibū habeat, ſi cætera pro dignitate non habeat: ruſticus autem ſi cibum habeat, diues eſt. nu.44.45.

Nobili alimentario in alimenta præſtari debent gallinæ perdices, arietina caro, & id genus alimenta, Ruſtico verò allia, cepæ, Caſeus, legumina, nu.46.

Paupe-

Pauperi præſtādæ ſunt in dies ſingulos duæ aut tres libellæ panis, nu. 47.

Pauperibus qui cibos delicatos porrigit, peccat venialiter, nu. 48.

Nobili alimētario an præſtanda ſunt alimēta pro eius famulis, nu. 49. vſq; ad. 54.

Pluribus ſi quis teneatur alimēta præſtare, an æqualia omnibus dare debeat, tantū vni quantum alteri, non in pecto ordine cuiusq;, diſputatur à nu. 55. vſq; ad. 66

Ius accreſcendi locum non habet in alimentis numero, 67. 68.

Alimenta ſi præſtētur miſerationis gratia, vtrum ſint præſtanda pro dignitate alimentarij. nu. 66. Vbi latè diſputatur an marito, qui conuenitur pro dote, alimenta præſtāda ſint ſi egeat lauta pro dignitate, an verò vitæ ſubſidio neceſſaria, vſq; ad nu. 80. vbi declaratur. l. nepos proculo. militi condemnato arma relinquuntur, & doctori libri. nu. 80.

Dictio (cōmodè) & dictio (abſq; penuria) an idem ſignificēt. & dictio (competenter) & dictio (cōmodè) traditur latè, vbi multa iura nouè declarantur à nu. 82. vſq; ad. 88.

Maritus qui dolo & lata culpa depauperatus eſt, in ſolidum conuenitur, quamuis nudus maneat, nu. 88.

Maritus qui dotē perdidit, quaſi maleficius punitur, quià culpa ſua perdidiſſe creditur, nu. 89.

Maritus, qui culpa, non autem dolo depauperatus eſt, an poßit in ſolidum conueniri, tradditur à nu. 90. vſq; ad. 96.

In ſolidū qui conueniri non poſſunt, priuari hoc beneficio debēt, ſi ingrati ſint. nu. 96

Alimēta vni bis legata ſi ſint, vtrū ſemel tantū ſint præſtāda a primo obligato, an verò præſtari debeāt ab eo, qui ſecūdo co obligatus eſt. traditur numero. 97. vſq; ad. 109.

L. hæreditatum. ff. ad leg. falcid. locū habet in quibuſcumq; controuerſijs, in quibus agitur de taxanda hominis vita. nume. 109. & 110. & nu. 112.

L. ſi quis argentum. §. ſi autem donator. C. de donatio. quæ videtur aduerſari legi hæreditatum, nouè declaratur. & quid ſit vſura cēteſſima, & multa de annuis redditibus à nu. 111. vſq; ad. nu. 122.

Filium opificem, qui opere ſufficere poteſt, non cogitur pater alere, nu. 123.

Patrem opificem ſimili modo alere filius nō cogitur, nu. 124.

Filium qui opere ruſtico poteſt ſibi victum quærere, non cogitur pater alere, numero. 125. & 127.

Opifex quid ſit, & quid artifex, nu. 125.

Alimentarius ſi ſecūdum ordinē ſuum poteſt dūo ſeruire, alendi onere an liberatur, qui alere tenetur, ſi hero collocet eū, cui famuletur, nu. 128. et. 129. et. 130.

Opificio ſi honeſtè vti alimētarius nō poßit, ſecūdum gradum ſuum ali debet. nu. 131.

Opifex ſi infirmus ſit, aletur à patre, & quæ infirmitas hæc eſſe debeat iudicis arbitrio eſt relinquendum, nu. 132.

Sententia qua quiſpiam declaratur quòd operi ſufficere non poteſt, quomodo ſit ferenda, nu. 133.

Redditus ſi ſufficiāt alēdo rei Domino, & alimētario, aletur vterq;: quòd ſi vni tātum ſufficiant Dūus aletur primò, & quod ſupererit alimētario dabitur. n. 134

Filius an cogatur alere patrem, à quo nullā artem edoctus eſt, nu. 135.

Filius familias nō debet artificiales operas patri, ſed ex ſuo opere ſibi quærit proprietatem, niſi mercetur cum patre, abcoq; alatur. nu. 136. 137.

Filio, qui patris bona adminiſtrat, vtrū ſit præſtandū ſalariū de bonis patris. Item ſi filius mercaturā exerceat cū pecunia patris, an medietatem ſibi quærat tradditur. nu. 138.

SED SI FILIVS POSSIT SE EXHIBERE ÆSTIMARE iudices debent ne non debeant ei alimenta decernere. denique idem Diuus Pius ita reſcripſit ad Titianum: competentes iudices ali te à patre tuo iubebunt pro modo facultatū eius: ſi modò (cum opificem te eſſe dicas) in ea valetudine es, vt operi ſufficere non poſsis.

1 EX HOC. §. colligunt ſcriptores, q filium qui ſibi ſufficere poteſt, & alimēta ſubminiſtrare, non cogitur pater alere notant Barto. & Albert. hic. idem Bart.l. cunctis. C. de mendican.validis.lib.11.ſequitur Iaſ. auth. res quæ. numero. 11. C. communi.delegat. Siluanus cōſilio. 2. numero. 25. lib. 1. notat idem. Barto.l. libertis quos §. manumiſsis. ff. de aliment. & cibar.legat. idem Bart.auth. res quæ. numero.65. C. commu. de legat. ibi Dominus Antonius Padilla.numero.74.Baetius de non melio.filiabus.c.5.numero. 3.& Oroſcius.l.1. §.ius naturale. numero. 15. ff. de iuſti. & iure. Anton.& Barbat.in numer.10. in.c.cum haberet. de eo qui duxit in matri. Tellius.l.10. Tauri.numero.6.& Alciatus conſilio.243.& conſilio.338. Accurſius ſcholio idonei.in auth. de triete & ſemi.in principio. Marcus mantua conſilio.276.numero.9. Tiraquellus de iure primo geniture.q.4. numero. 35. illuſtriſsimus Dominus Couarruuias in epithome de matrimo. 2.parte.c.8.§.6.numero.9. Dueñas Reg.367:limitatione.1. Gregor.ſcholio.tal meneſter. in.l.6. titulo.19.part.4.idem Tiraquellus de iure primogenituræ.q. 75.Bald.nouel.de dote. 6. parte priuilegio.4.numero.1. Vulgarinus de vulgarinis in.l.1. ff. ſolut.matrimo.numero. 27.& ibi Camillus viſitarinus. numero. 105.Nata conſilio. 201. numero 12.lib.1. Aretinus in.l.alimenta numero.3 C.de nego. geſt.

2 Hæc ſententia iure Regio comprobata eſt.l.6.titulo.19. part. 4. vtrum autem filius habeat vnde ſibi alimenta ſuppeditare poſsit, æſtimare iudices debent, vti Vlpianus hic demonſtrat. traddit Baldus. l. 1. §.ſec

§. ſed ſcimus. C. de latina libertate tollenda. ſequitur Ioann. Luppus in. c. per veſtras de donatio. inter vir. & vxorem. not. 3. §. 25. nume. 9. Hæc inferuntur

3 ad quæſtionem, de qua agit Bartolus auth. res quæ. numer. 6. C. commu. de legat. qui ait, ꝙ ſicut pater non cogitur filium alere, qui ſibi ſufficere poteſt, vt docet Vlpianus hic: ita filiam nuptam non tenetur dotare, cum iam filia nupta ſit, hanc ſententiam approbat idem Bart. l. obligamur. nume. 1. ff. de actio. & obligatio. idem Bart. l. mulier. §. cum proponetur. ff. ad Trebel. hæc eſt opinio communis vt Salicetus ait in. l. fina. num. 5. C. de dotis promi. Coraſius. l. qui liberos. nume. 52. ff. de ritu nuptia. Guiller. in. c. rainuntius verbo dotem quam ei dederat. num. 24. de teſta. ſequuntur alij iuris interpretes, quos in vnum contulit Baetius tractatu de nõ meliorandis filiabus. c. 5. nume. 3. Matheſelanus ſingu. 106.

4 Contrariam ſententiam defendit Accurſius ſcholio lege in l. obligamur. ff. de actio. & obliga. illis verbis, lege obligamur obtemperantes legibus, cum collocantes filias nuptui dotem poſtea conſtituere obligamur: ex ijs colligit patrem teneri dotare filiam, cum dictio (poſtea) hoc ſignificet, vt conſiderauit Bart. ibi nume. 1. ſententiam Accurſij, multi approbarũt Abb. in. c. 1. de adulterijs. alijꝙ plures, quos aggregãt illuſtriſsimus dominus Couarru. in epithome de ſponſal. 2. parte. c. 3. §. 8. nu. 7. domin9 Antonius Padilla in auth. res quæ C. com. de legat. nu. 72. Baetius præcitato. c. 5. nume. 4. Nata dicto conſilio. 21. nu. 12. Siluanus dicto nu. 25. Boerius deciſione. 130. nu. 9. Iaſſ. l. ſi donaturus. §. 1. nu. 5. ff. de conditio. cauſa data. Hæc opinio ea ratione commendatur, ꝙ dos detur mulieri non tantum ad hoc, vt nubere poſsit, ſed vt onera ſuſtineat matrimonij. l. pro oneribꝰ. C. de iure. dot. c. ſalubriter. de vſuris. dotem quippè pater dat filiæ, vt à viro non ſpernatur, ſed eam honeſtè tractet. auth. de nuptijs. §. ſiquis ita. verſiculo ſiquis enim. colla. 4. auth. quibus modis naturales efficiantur legitimi. §. quem autẽ. traddit Ioã. Luppus in. c. per veſtras. not. 3. §. 20. nume. 4. intereſt etiam rei publicæ vt pater dotet filiã nuptam, vt filia ſobolem procreare poſsit. l. 1. ff. ſolut. matrim. quæ ſententia vſu forenſi eſt recepta. Cui non obſtat, ꝙ ab alimentis ad dotem liceat procedere, ſed pater non tenetur alere filium, qui ſibi ſufficere poſsit, ergò nec filiam nuptam: quià non dicitur filia ſibi ſufficere poſſe propterea, ꝙ nupta ſit, cum eam maritus non teneatur alere, ſed pater, vt diximus. Item argumentum de alimentis ad dotem non pocedit, cum non vnum ſit diſcrimen

men intervtrumq́ꝫ, atq́ꝫ in ipſa ſpecie, de qua hic agit Vlpianus, hoc apparet: quia Vlpianus ait patrem non teneri alere filium, qui ſe exhibere poteſt, at pater diuitem filiam dotare cōpellitur. l. fin. C. de dotis, promi. vbi Accurſius notat. traddunt Dominꝰ Couarru. & reliqui doctores ſupra poſiti: atq́ꝫ hæc ſententia iure Regio approbata eſt l. 8. titu. 11. par. 4. quando autem permiſſum ſit de cauſa alimētorum ad cauſam dotis procedere nos diximus.

5 Secundò colligitur ex hoc. §. filium alendum pro modo facultatum patris, modum autem alimentis ſtatuet competens iudex, vt hic docet iuris conſultus. quæ ſententia depromitur ex. l. 2. ff. vbi pupi. educari debet: qua ex lege hanc opinionem deduci docet Angel. conſilio. 357. num. 10. Lamber de iure patrona. q. 3. princ. lib. 3. articulo. 12. numer. 1. Dominus Couarru. epithome de matrimo. 2. parte. c. 8. §. 6. nume. 8. hanc ſententiam fulcit auth. licet. C. de natura. liber. illis verbis (eiuſmodi enim naturales filios paſci boni viri arbitrio eſt neceſſe) textus in. c. cum haberet in fine de eo qui duxit in matrimonium illis verbis (ſolicitudinis tamen tuæ intererit, vt vterq́ꝫ liberis ſuis ſecundum q̄ eis ſuppetūt facultates neceſſaria ſub

6 miniſtret) iudex autem qui alimentis modum ſtatuit ante oculos multa habere debet. Primò de reddidu patrimonij alimenta eſſe præſtanda conſtituet argumento. l. ius alimentorū in prin. ff. vbi pupi. educari debeat. vbi Bart. Bald. & cæteri doctores notant. ijdē doctores vbi Bart. nu. 4. in. l. Imperator. ff. ad trebell. hanc ſententiam ſequitur Gozadinus conſilio. 95. nu. 4. Ioannes de Amicis conſilio. 56. num. 2. Petrus Vnzola tractatu artis notariatꝰ diuiſione. 4. per ſonarum. nu. 13. Caſſaneus conſuet. Burgun. titul. de infans. Rubri. 6. §. & alimenter. nu. 8. &. §. veſtir & habiller. non enim æſtimari proprietas debet patrimo

7 nij vt alimenta decernantur: ſed redditꝰ eius. vt Bar. & ſupra poſiti doctores traddidere: quæ opinio crebrius recepta eſt Corne. l. 1. num. 6. C. de fidei comiſſ. quam ſequitur Angel. de gambelio. tractatu de teſtamen. glo. 45. nu. 3. Campe. tractatu de dote quæſtione. 239. nu. 2. Paulus de monte Pico in. l. titia cum teſtamento. §. titia cum nuberet. nu. 156. ff. de legat. 2. Bertrādus conſilio. 168. nu. 1. lib. 2. alijq́ꝫ plures doctores quos aggregat Tiraquellus tractatu nobilitatis. c. 2. nu. 154. Baetius tractatu de non meliorandis filiabus. c. 2. nume. 33. Gregor. ſcholio. la riqueza. l. 2. titulo. 19. part. 4. hanc ſententiam fulcit. l. 5. in fine titulo. 33. part. 7. Iudex ipſe, qui alimenta decernit, licet ex redditu patrimonij præſtari alimenta

menta cõſtituat hoc tam moderatè ſtatuere debet, vt non vniuerſum redditum patrimonij in alimenta decernat: ſed ſemper ita decernet, vt aliquid ex reddi tu ſuperſit. l. ius alimentorum in principio. ff. vbi pupi. educa. debeat vbi Angel. notat. Pariſius conſilio. 89. nume. 28. lib. 2. Hinc fit, ꝙ ſi pater filio conſtituat alimentorum modum in teſtamento vltra redditum patrimonij, tutor patris voluntatem ſequi non tenetur. l. at ſiquis. §. hæc actio. ff. de religio. & ſumpt. fune. illis verbis (ſciendum eſt neq; voluntatem teſtatoris ſequendam, ſi res egrediatur iuſtam ſumptus rationem: pro modo enim facultatum debet ſumptus fieri. ex illa lege hanc opinionem colligit ibi Ioannes Baptiſta Aſinius. nume. 4. Baetius de decima tutoris. c. 2. nume. 85.

9 eodem modo ſi pater in teſtamento tam modica alimenta filijs præſtari iuſſerit, vt non ſtatuerit reſpectu facultatum, ſed modica nimis alimenta decreuerit, vltra quantitatem præfinitam alimenta tutor præſtabit l. ius alimentorum in fine. ff. vbi pupi. educa. debeat. tradit Albertus Brunus tractatu de augmento & diminutione. concluſione. 10. principali. nume. 11. idem Albertus Brunns tractatu de diminutione & deteriora tione concluſione quinta. num.

10 30. Item debent alimenta decerni pro incremẽtis ætatis vt pro greſſu temporis augeantur alimenta. l. cum vnus. §. final. ff. de alimen. & cibar. legat. l. ius alimentorum in fine. ff. vbi pupi. educa. debeat. l. ſed & ſi quid in ædificauerit. §. mancipiorum. ff. de vſu fructu. Vbi Florianus annotauit. traddunt doctores in. l. ſi cum dotem. ff. ſolut. matri. Gozadinus conſilio. 95. nu

11 mero. 4. Ex hac ſententia colligitur, ꝙ ſi teſtator pecuniam legaſſet ad alimenta puerorum alterius vè perſonæ, ex pecuniæ redditu & vſuris alimenta præſtanda eſſe. Martianus in. l. diui. ff. ad leg. falcid. Vbi iuber, vt idoneis hominibus collocetur pecunia, vbi notat Alexan.

12 nume. 6. Penes quem autem legata pecunia manere debeat, quæri ſolet. Angel. in. l. cum ij. §. ſi integra. ff. de tranſactio. apud hæredem pecuniam manere debere ait, vt legatario præſtet redditum pecuniæ, ſiuè vſuras, adducit textum quem ſingularem & expreſſum eſſe dicit pro hac ſententia in. l. fundi Trebatiani. ff. de vſu fructu legat. hanc opinionem ſequitur Iaſſ. dicto. §. ſi integra. nume. 1. & ibi Ioãnes Oroſcius: qui proptereà apud legatarium iubet manere pecuniam, quià erat reſtiturus cum moreretur, vt illis verbis demonſtratur (& mortis tempore pecunias reſtituat.)

Contrariam ſententiam defendit Fulgo. in dicto. §. ſi integra.

tegra. ait enim, ꝙ ſi pecunia ſimpliciter fuiſſet legata, vt ex vſuris paſceret ſe legatarius, neq́ adiectum eſſet vt mortis tẽpore pecunias reſtitueret, ꝙ pecunia cẽſetur relicta, vt eam habeat legatarius pleno iure, & ad ſuos hæredes tranſmittat argumẽto. l. libertis libertab9q́ meis ff. de alimen. & cibar. lega. hanc ſentẽtiam ſequitur Hippo. ſing. 414. incipit teſtator: igitur ſenſit Fulgoſius pecuniam generaliter legatam, vt ex eius vſuris alatur legatarius apud deũ manere pleno iure: niſi dicatur, vt mortis tempore reſtituat: cum Angelus dicat in hac ſpecie, pecuniam apud hæredem manere debere. Fulgoſij ſentẽtiam refellit
13 laſ. dicto. §. ſi integra. Ipſe equidem diſtinctione componendã eſſe hanc controuerſiam puto: aut res hæredi relinquitur, & rei ipſius fructus legantur ad cuiuſpiam alimenta, & in hac ſpecie res manebit apud hæredem, à quo fructus ad alimenta capiet legatarius: in hoc caſu obtinet ſentẽtia Sceuolæ in. l. fundi Trebatiani. ff. de vſufructu legat. & ſententia Angeli, aut pecunia legatur, vt ex vſuris alatur legatarius, & mortis tẽpore reſtituat eam, in hac ſpecie pecunia manebit apud legatarium. l. cum ij. §. ſi integra. ff. de tranſactio. aut pecuniã ſimpliciter alicui relinquit teſtator, vt inde ſe paſcat, & ad legatarium pertinet pleno iure. l. libertis libertabuſq́ meis

Diſtinctionous.

ff. de alimen. & cibar. legat. in hac ſpecie obtinet Fulgoſij ſententia propterea, ꝙ in propoſito res ipſi legatario eſt relicta, & illa adiectio, vt ex vſuris eius alatur, ad cauſam prælegandi, non ad vſum fructum conſtituẽdum pertinet. l. pe. in fine. ff. de alimen. & cibar. legat. ſi verò pecunia ſit relicta ad alimenta alicuius, neq́ ipſi ſit legata, neq́ hæredidata, ſed ijs verbis relinquatur: ex vſuris mille aureorũ volo vt alatur Antonius: hæc pecunia neq́ apud hæredem neq́ apud legatarium manebit: ſed idoneis hominib9 collocabitur iudicis præcepto, vt ex vſuris alatur Antonius. l. diui. ff. ad leg. falcid. vbi Alex. nu. 9. tradit ad iuſtum quæſtum hodiè pecuniã collocandam, cum vſuræ prohibitæ ſint vt in. c. plerumq́ de donatio. inter virum & vxo. ſemper enim alimenta cuipiam relicta de redditu patrimonij præſtanda ſunt. l. ius alimentorum.
14 ff. vbi pupi educa. debea. l. Imperator. ff. ad trebell. l. qui bonis. ff. de ceſsione bonorum. tradit Aret. in. l. alimenta. nu. 3. C. de nego. geſt. hanc ſententiam dicit eſſe tenendam cordi Sali. in l. ſi quis ad declinãdam nu. 4. C. de epiſcopis & clericis. tradit Bart. dicta. l. Imperator. poſt Iacobum de Aret. ſequitur Alex. ibi nu. 5. Ex hac ſentẽtia colligit generale thema Bal. conſili. 30. lib. 2. ꝙ vbi de alimentis loquimur, ad redditus habem9 reſpectum.

ctum, ſequitur Tellius in.l.10.
Tauri.nu.14.Aymon conſi.199.
nu.6.Menochius de caſibus qui
iudicis arbitrio relinquuntur lib.
2.centuria.2.caſu.nu.26.Ex hac
15 recepta opinione colligit Pau-
lus caſt.in.l. Imperator.nu.8. ff.
ad trebell. quod ſi aliquo anno
fructus patrimonium non red-
deret,alimenta alicui relicta nõ
præſtarentur argumento.l. ma-
ritũ.§.1. ff.ad leg.falcid. vbi mi-
nutolegato prædij,exquo alimẽ
ta præſtanda ſunt,non minuun
tur alimenta: quia redditus an-
nuam præſtationemlargiuntur:
quaſi velit Sceuola alimẽtorum
legatum minui,ſi annuam præ-
ſtationem redditus non largirẽ
tur.eandem ſententiam fulcit.l.
liberto.§.à liberto.ff. de annuis
legatis,ſequiturAnton.Gomez
in.l.9. Tauri nu.40. Emilianus
conſili.146. nu.14. non eſt enim
diſtrahẽda proprietas fundi ex
quo præſtanda ſunt alimentavt
16 integra reddãtur Bart.in.l.cum
alimenta.ff.dealimẽtis & cibar.
legat. argumento.l. Imperator.
ff.ad trebell.ſequitur Angel. de
gambe. tractatu de teſtamentis
glo.45.nu.4.Salicet.l.1.C.de fi-
deicommiſsis,tradditAlbertus
Brunus tractatu de rebus ſeu di
ſpoſitionibus dubijs.§.venio ad
dubiam quantitatem. nume. 5.
17 Hæc ſententia vera eſt, ſi ex fru
ctibus fundi alimenta ſimplici-
ter legentur, ſecus autem ſi ali-
qua quantitas pecuniæ vini aut
frumenti relinquatur ad alimen
ta ex aliquo fundo:quia ſi fundi
redditus largiri annuam præſta
tionem non poſsint, diſtrahen-
tur prædia vt annua præſtatio
detur. Bertrandus conſilio. 28.
nu.4.lib.2.ſequitur Tellius.l.10.
Tauri nu.14. & Baetius tracta-
tu de decima tutoris.c.2 nu.83.
quæ opinio vt prædia diſtrahã-
tur,vt legata alimenta præſten-
tur, nulla certa lege probatur,
quamuis in annuis præſtationi-
bus conſtitutũ ſit, ꝙ ſi redditus
fundi,ex quibusſunt præſtãdæ,
non largianturaliquo anno, ex
redditibus ſequentis anni præ-
ſtari debent. vt traddit Bart. l.
inter ſtipulantem.§.ſacram. nu.
6.ff.de verb. obliga. idem Bart.
l.Lucius.nu.3.ff. de alimentis &
18 cibarijs legatis.Gigans de pen-
ſionibus.q.62.nu.11.In propoſi-
ta materia ea diſtinctio admit-
tenda eſt,an ille qui alitur ſit do
minus rei, de cuius redditu ali-
tur:an verò ſit legatarius. Si rei
dominus ſit qui alitur,&fructus
redditus vè rei non poſsint ali-
menta largiri, diſtrahetur res
ipſa,vt dominus alatur Accur-
ſius.l.ob æs alienum. C.de præ-
dijs mino.argumento. l. 1. &. 2.
C. de patribus qui filios diſtra,
notat Albericus in. l. ob æs. ſe-
19 quitur Franciſcus martius deci-
ſione.323.nu.1.eodem modo res
diſtrahetur, ſi ille qui alitur ſit
futurus dominꝰ rei.l.1.§.mulier.
ff.de ventre in poſſe. mittendo.
cuius legis argumẽto in hac opi
nione fuit Ioannes Imol. in.l.

Imperator.ff.ad trebel.quæ placuit Alex.ibi nu.5. & Ioanni trigonæ ſing. 11. qui plures aggregat, qui huic ſententiæ acceſſere, quam ſequitur Andreas pomates in additione Bartoli in.l.Imperator, atq; hæc doctrina com
20 muniter recipitur. Quæ locum habet quamuis res, quæ diſtrahi debet, alienari non poſsit, quia onere fideicõmiſsi aſtricta, vt ſunt ea bona, quæ primogenij iure poſsidentur.auth. niſi cum rogat9 in fine.C.ad trebell.Bar. auth. res quæ nu. 9. C. commu. de legatis.qui ait hanc eſſe receptam ſententiam aduerſus Accurſium ibi, hãc opinionem aduerſus Accurſium plures recipiunt, quos in vnum cõtulit do
21 minus Antonius Padilla ibi nu. 78. & nu. 79. ſi verò ille qui alitur futurus non ſit dominus rei, quia alimenta tantũ legata ſunt: ſi fructus redditus vẽ prædij nõ poſsint alimẽta largiri, non cogetur hæres diſtrahere prædia, vt alatur legatarius. Bart.l.cum alimenta.ff.de alimen. & cibar. legat. argumento. l. Imperator. ff.ad trebell.vbi notat Angelus ſequuntur Paul. & Alex. nu. 5. Nemauſenſis tractatu clauſularum pag.949. Montaluus ſcholio.2 .in.l.1.titu.8.lib.3.fori.Campetius tractatu dotis.q.239. nu. 2. Paulus de monte pico. l. titiæ cum teſtamento.§.titia cum nuberet.nu.156.ff.de legat.2.Boerius deciſione. 19. nu.8. parte.1. Aymõ conſi.199.nu.1. Bertrãd9 cõſi.268.nu.1.lib.2. Bologninus conſi.10.Gozadinus conſili.95. nu.4.Ioann.de amicis conſi.56. Marcus Antonius nata conſil. 383.nu.7.Caſſane9 cõſuet.Burg. titu.deſenſans Rubri.6.§.veſtir & habiller.Antonius Gomez.l. 9.Tauri nu.4.Tellius.l.40.Tau. nu.14.Grego.ſcholio.La riqueza in.l.2.titu.19.par.4.huic ſententiæ ratione adducit Angel. in.l.Nenſenius.§.fin.ff.de re iudi. ſequitur Craueta conſil. 219. nu.9.lib.2.Marti9 deciſione.323
22 nu.2.Eodẽ modo ille, qui ab aliquo eſt alendus iure ſanguinis, non cogitur vendere prædium, vt alatur ex redditibus & acceſſionibus pecuniæ: exemplũ conſtituitur, quando quis habet palacium, quod modicum largitur redditum, prætium tamen eius ſi diſtraheretur, eſſet nõ mediocre, verũ vendere palacium cogatur, ac pecuniam honeſtis hominibus collocare, vt ex acceſſionibus alatur, quæſtionis eſt.
23 Et cogi non debere ex ſuperiori ſententia apparet, cum de reditu patrimonij præſtanda ſint alimenta, nõ autem de proprietate, & hanc ſententiam defendit Bal.in.l.ſi maritus in fine. ff. ſolut. matri. Zaſsius.nu.18. ait, ꝙ licet doctores diſceptent in hoc caſu, tamen verior eſt ſententia Baldi ibi argumento. l. quibonis.ff.deceſsione bonorũ ſequitur Ange.in.l.1.C.delega tidem Angel.& Imol.in.l. Nẽſenio.§.fi.ff. de re iudi. idẽ Angel. in.l.

in.l.qui bonis.ff.deceſsione bonorum.Alex.conſili. 100.col. fi. lib.1.idem Alex.conſilio.72.lib. 5.Gregori9 in ſcholio.La rique za in.l.2.titulo.19.par.4.&ſcholio.fina.ibi.Idem Gregor. ſcholio fina.in.l.24. titulo.9. part.6. Anto.Gomez.l.10.Tauri nu.4. vbi Tellius nu. 14. alios doctores in vnum cōfert, qui huic ſententiæ cōſenſere, & ita fuiſſe deciſum conſenſu omnium ſenatorum Granatenſis Prætorij atteſtatur ipſe Tellius, qui ait hanc quæſtionem videri eſſe ſine dubio, cū ſit lex, quæ expreſſe hoc cōſtituat.l.fin.§. filius autem. C. de bonis quæ liber.ſed agit Tellius, quādo quis habet proprietatem ampliſsimi fundi, quam non cogitur vendere vt alatur ex pecunia, qua conſumpta debet mendicare: non autem quādo pecunia multa eſſet, quam ſi ad partē luſti quæſtus locaſſet, vel annuos redditus cōparaſſet, ex reddi u aut interuſurio ſibi alimenta ſuppeditare valeret.

24 Contrariam ſententiam primi nominis doctores defendūt Bal.in.l.quod nomine infine.ff. de condictione indeb.Bal.l.fin. C.qui bonis cedere poſſu.idem Bal.in.l.2.C.quod cum eo.ſequitur Ang.Imol.& Alex.nu.4.in. l.ſi maritus.ff.ſolut.matri. hanc ſentētiam alij approbant, quos in vnum congerit Tellius dicta l.10.Tauri num.14.qui ait hanc quæſtionem non eſſe ſine cōtrouerſia.hanc opinionem eſſe veriorē atteſtatur Campecius de dotis reſtitutione.q.239.cui ipſe

25 accedo. Hæc enim ſententia ex ratione naturali ac ciuili deducta eſt, quam fulcit.l.qui poteſt. ff.de regu.iur.vbi Vlpianus ait (qui poteſt facere vt poſsit conditioni parere, iam poſſe videtur) vnde eum ille qui palacium habet, ſi vendiderit, pecuniam ꝙ honeſtis hominibus collocauerit, poſſet ſibi ſufficere ex acceſsionibus pecuniæ: ergò habetur ac ſi feciſſet. Sed is qui ex acceſsionibus pecuniæ alimēta ſibi ſuppeditare valet, iure ſanguinis ali non debet, vt cōſtituitur in hoc.§.ſed ſi filius.ergò eodem modo non erit alendus, qui rem habuerit ex cuius venditione tāta redigeretur pecunia, ex cuius redditu ſuſtētari poſſet.quæ ſententia iure Regio comprobata eſt.l.2.titulo.19.part.4.illis ver-

26 bis (è eſto deue fazer cada vno ſegun la riqueza è el poder que ouiere) quibus apparet, ꝙ is qui poteſt facere, cogi debet alimēta præſtare. Secundò hanc opinionem fulcit.c. per veſtras de donatio. inter vir. & vxor. vbi dos honeſto mercatori collocatur ad partem lucri, vt inde vir & mulier alātur: ergò ſatis videtur quiſpiam ſibi alimenta ſuppeditare poſſe ex redditu patrimonij, ſi vēdito patrimonio ex acceſsionib9 pecuniæ, quæ mercatoribus collocata eſt, ſe valeat ſuſtentare.

27 Tertiò hanc ſententiam fulcit

l.1.§.mulier.ff.de ventre in poſſe. mittēdo, vbi vt alatur venter diſtrahuntur poſſeſsiones hæreditariæ, nec cogitur mulier ſe & eum, qui eſt in vtero, de ſuo ſuſtentare: vnde apparet proprietates diſtrahendas eſſe, vt alatur rei dominus, neq; cogēdum aliquem eſſe, qui iure ſanguinis tenetur alimenta præbere: ſi ille qui alendus eſt, poſſeſsiones habeat, quibus diſtractis ex pecuniæ acceſsionibus ali poſsit.

28 Quartò hanc ſententiam fulcit ratio naturalis, aduerſatur enim iuri naturali vt ex ſuo quis cogatur quēpiam exhibere, qui ſibi ſufficere poteſt: fiet quippè locupletior cum alterius detrimento contra iuris præcepta. l. nam hoc natura. ff. de cōdictio. indebi. quià ille qui alitur cōſultò facit, ne ſibi ſufficere poſsit: quod ius ipſum ciuile improbat l. ſi libertus. ff. de iure patro. itē ciuilis ratio aduerſatur, quæ ani-

29 ma eſt ipſius iuris. l. addigere. §. quamuis. ff. de iure patrona: ea autem de cauſa cogitur quis iure ſanguinis quempiā alere, ne mēdicet infælix in honeſtè. tex. l. libertus qui operarum. ff. de operis liber. quod cum iudicio conſiderat Bal. in. l. quod nomine in fine. qui ait non eſſe in hoc caſu habendam rationem affectionis, quam in ſimili ſpecie iura refellūt. l. prætia rerum. ff. ad leg. falcid. vnde cogetur poſſeſsiones vēdere, vt ex pecuniæ acceſsionibus alatur.

30 Quintò huic opinioni fauet. l. 1. §. ſed nōnullos. ff. de tutellis. vbi filius cogitur matrem ſororem vt per〈q〉 egētes alere, per〈q〉 egentes autē ſunt vt lex ait, quæ ſe aliter tueri nō poſſunt. ſed in propoſito qui poſſeſsiones habet modicū redditum largientes, poteſt ſe tueri, ſi eas vendat, pecuniāq; mercatori collocet, annuū vt redditum cōparet, vnde ali poſsit, ergò exhiberi ab aliquo iure ſanguinis non debet.

31 Nec huic opinioni aduerſatur, quod regij ſenatores decreuere: qui ex illa regula generali, qua definitur redditus in conſideratione eſſe debere, vt quis dicatur ſibi poſſe ſufficere, non rerū æſtimationem, collegerunt non eſſe quēpiam cogendū vendere proprietatem, vt ex illa pecunia alatur: quià illa regula obtinet, vt benè Regij ſenatores & aptè cōſtituere, quando quiſpiā ex ipſo precio rei venditæ ali debet, ſecus ſi pecunia tā multa ſit, vt ex pecuniæ acceſsionibus ali poſſit, quià in hoc caſu ad redditus reſpectum habemus, vt quiſq; alatur, in qua ſpecie nihil diſinitū extat: vnde in propoſito cogetur quiſq; re ſua benè vti, quod reipublicæ intereſt. §. ſed maior in fine inſti. de his qui ſunt ſui. re autē ſua benè vtetur, ſi res ſuas ita collocauerit, vt ex redditib9 ſe poſsit alere, quod fiet, ſi res, quæ magis impendio onerāt patrimonium, 〈q〉 fructibus augeāt, diſtrahat: reddacta q; ex venditione

tione pecunia cōparet ea, quæ fructibus & acceſsionibus eum augeāt, vt redditus annuos ſecū dum regionis mores. argumēto, l. fin. §. ipſū autem verſiculo exceptis videlicet. C. de bonis quæ
32 liber. nec huic ſententiæ obſtat l. qui bonis. ff. de ceſsione bonorum: quia agit de bonis quæſitis poſt ceſsionē, in quibus lex magis debitori fauet, quam creditori, vti explicat Ioā. Imol. in. l. ſi maritus. ff. ſolut. matri. ſequitur Alex. ibi nu. 4. huic interpretationi adducitur ratio ex. §. fin. in ſtitu. de actio. illis verbis (inhumanū enim erat ſpoliatū fortu
33 nis ſuis inſolidū dānari) Minus huic ſententiæ obſtat. l. fi. §. filijs autē. C. de bonis quæ liber. quā falſo exiſtimauit Tellius decidere hāc quæſtionē, quia lex illa hāc opinionem nō fulcit, nihil enim minus ex ea depromitur quā id, ad quod adducitur, vt ingenioſe cōſiderauit Aret. in. l. alimēta. nu. 3. C. de nego. geſt. quia agit lex de filio, qui in patris eſt poteſtate, cui quæſiuit vſumfructū, non cogitur filius proprietatem vendere, ac prodigere in alimēta, nemo enim qui ab aliquo alēdus eſt, cogitur rei ſuæ proprietatem vendere, ac pecuniā conſumere, cū conſumpto patrimonio triſtē exitū ſentire debeat, in qua ſpecie loquitur. §. filijs autem. vbi filius nō poteſt vendere proprietatem, vt ex pecunia cōparet annuos redditus, ex quib9 alatur: quia ille reddit9, qui vſus fructus eſt, ad patrem pertinet: cūq; filius hac de cauſa inops ſit, licet rerū proprietatem habeat, alitur à patre, nec cogitur vendere proprietatē, vt alatur. quod ius in alijs perſonis obſeruandū eſt. ſi vſum fructum patri nō quæreret filius, cogeretur vendere rē, quæ fructibus eum nō auget, & annuos redditus cōparare vnde aleretur cæterorum exemplo.
34 Huius facti ſpecies frequēter incidere poteſt: vt frater domū habeat amplam, quam habitat, & pratum centū aureorum redditū largiens, & decurionatum, ſi hæc venderet, pecuniāq; honeſtis mercatorib9 collocaret, aut annuos redditus emeret, poſſet ſibi frugaliter ſufficere: hoc quidem facere cogetur, vt ſe ſuſteñtet, neq; eū alere cōpelletur frater diues. diuerſū cōſtituetur in perſona eius, qui alimenta præſtare debet iure ſanguinis, quia non cogetur rerum proprietatē vēdere, vt quempiā aleret: quia magis huic leges fauent, q̄ ei, qui alimēta petit, cum hic agat de lucro captādo, ille verò de dāno vitādo. argumento. l. fi. C. de codicillis. Vnde ſuperior ſententia quæ habet, q̄ is qui alendus eſt fundū vēdat, & reddit9 annuos cōparet vt alatur, æquitatem habet. cui accedit Tell. l. 10. Tauri nu. 14. verſi. reſpectu noſtræ le-
35 gis. Ipſe tamen Tellius alimentarijs implacabilis pro viribus defendit alimentariū qui proprietatē habet, teneri proprietatem

diſtrahere, vt alatur, qui poſtꝗ̃ pecuniã cõſumpſerit, aletur. argumento huius. §. ſed ſi filiꝰ. vbi filius opifex nõ alitur, cũ lex proprio filij labori nõ indulgeat, cõſequens eſt vt nec rerũ proprietati parcat. nec huic opinioni refragatur. l. fi. §. filijs autẽ. C. de bonis quæ lib. quià loquitur in filio legitimo & naturali, cui quaſi debita prouenire debet patris hæreditas. ſecus ſi eſſet filius illegitimus, cui ſolum pater debet alimẽta, quià venderet proprietatẽ, vt aleretur, cõſumpta proprietate pater aleret: quià aliter ſe tueri nõ poteſt. Hæc tamẽ ſententia rigida eſt & dura, cui nõ fauet huius. §. ſentẽtia, quià hic propterea filiꝰ opifex nõ alitur, quià illius gradus erat filius, vt ex artificio victũ ſibi quærere deberet. vnde cũ artificiũ eſſet ſubſtãtia eius, ſi operi ſufficere poſſit, ali nõ debet, quià ſeruato ſui ordinis gradu ſe tueri poteſt, ſecus cõſtituendũ eſt, ſi ſecundum ordinis gradũ ei ex artificio viuere permiſſum nõ ſit: in quo caſu proprietatẽ rerũ vendere nõ cogetur, vt ſe ſuſtẽtet: ſed cõpelletur alimenta præſtare is, qui tenetur alere iure ſanguinis. nec huic opinioni obſtat. §. filijs autẽ vbi filius nõ cogitur proprietatẽ vendere, quià futurus erat patris hæres, vt Tell. ait: lex enim ipſa rationẽ cõſtitutionis ſubijcit, quare filius proprietatem vẽdere cogi non debet, ne poſt diſperſum patrimoniũ triſtẽ exitũ habeat, nec lex curat ꝙ hæres patri futurus ſit, vnde fit, ꝙ cum ratio legis locum habeat in filio ſpurio, & fratre qui ex charitate ſanguinis alẽdi ſunt, habebit & deciſio. argumento. l. nõ poſſunt ff. de legib. l. illud. ff. ad leg. aquil. ij tamen, ſi proprietatẽ habeãt, cogentur, vt ex ſuperiori ſententia colligitur proprietatẽ vendere, redditusꝗ; annuos cõparare, vt ex redditibꝰ alãtur. pater autem aut frater ſupplere cogetur quod iuſtis defuerit alimentis. quià in hac ſpecie non diſpergitur patrimoniũ: nec hãc ob cauſam triſtem exitũ habebit vẽdi-

36 tor. Eſt tamen in propoſito apprimè notandũ, fructꝰ eos eſſe, qui deducta impenſa ſuperſint: extenuat enim fructus impenſa. l. fructꝰ. ff. ſolut. matri. & ibi iuris interpretes tradidere. doctores in. c. grauis. de reſtit. ſpoliat. ſi ex prædio aliquo dimidia pars fructuũ legatur, illa pars dimidia cenſebitur legata, quæ deductis impenſis ſupererit, traddũt alij quos cõgerit Ioã. de Neuizanis cõſi. 90. nu. 10. Hæc tamẽ opinio, locum nõ habet ſi impenſa fiat nõ in fructibus colligendis, ſed ratione ſubiectionis & obedientiæ, veluti ſi ampliſsima prædia ignobili relinquantur hac cõditiõe, vt tertiã fructuũ partẽ præſtet fratribus in alimẽta, ignobilis autẽ ea de cauſa, ꝙ prædiorũ habeat proprietatẽ, tenetur indicta tributa reddere, & ſordida obire munera, hæc impenſa deduci

Adderſus Tellum.

deduci ex fructibus non debet, quos nõ extrenuat. ita deciſſum eſt in cõſi. Neapolitano, vt teſtatur Mathæus de aſflictis deciſio
37 ne. 252. nu. 8. quæ ſententia Hoſtieſis opinione fulcitur in. c. tua nobis de decimis. ſequitur Abbas ibi nu. 14. qui dicunt, ꝙ quãdo agitur de reſtituenda quota fructuũ, reſtituuntur fructus nõ deducta impenſa. Sed hæc ſentẽtia indefinita & generalis vera nõ eſt, cũ fructus illi ſint, qui deductis impenſis ſupererint. l. fructus. ff. ſolut. matr. quæ regula locum nõ habet in ſpecie. c. tua nobis de decimis. vt annotat Bernard9 ſcholio fruct9 in. c. grauis. de reſtitu. ſpoliat. traddit dñus Couar. lib. 1. varia reſolu. c. 3. nu. 3. nõ enim permiſſũ eſt procedere ex ſpecie. c. tua nobis. ad ſpecies alias: cũ ſit ſpeciale in decimis, ne impẽſa deducatur, vnde Regula eſt, ꝙ impẽſa extenuat, fruct9: cui regulæ locus erit etiã in hoc caſu, dequo agit Mathæ9
38 de afflict. Ex ſuperiori ſentẽtia, quæ habet alimẽta præſtãda eſſe pro quãtitate reddit9, colligitur verã eſſe ſententiã Barb. cõſi. 63. incipit præclare ſcribitur verſi. capio tertiũ. lib. 2. qui ait, ꝙ legatis cuippiã alimẽtis teſtator hæredi rerũ proprietatẽ, alteri vſũ fructũ relinquit, in hoc caſu vſu fructuarius alimenta præſtabit, nõ proprietatis dñus. argumẽto à cõiugatis. l. Imperator. ff. ad treb ell. iuncta. l. fi. §. ſin autẽ æs. C. de bonis quæ liber. & ibi notat Salicet. nu. 20. inquit enim. l. Imperator in fine. ex acceſsionib9 hæreditarijs filij patrẽ emolumẽtũ cõſequi, Accurſius ibi ſcholio fi. in fin. interpretator verbũ illud, emolumentũ, id eſt vſum fructũ.
39 Pater autẽ ex vſu fructu debet alimẽta præſtare ijs, quib9 legata ſunt ſalua ſemper proprietate. §. ſin autẽ æs: ergo patet ex ijs fructuariũ alimẽta præſtare debere ijs, quibus legata ſunt, ſciẽtiã Barbatiæ ſequitur Paulus de mõtepico in. l. titia cũ teſtamẽto §. titia cũ nuberet. nu. 158. ff. de legat. 2. nec ſolũ in taxãdis alimẽtis reſpicimus vſum fructũ, ſed etiã lucrũ ac interuſuriũ, quod ex mercatura quæritur: in mercatura enim cõſiderabitur capitale, & hãc ob cauſam fructus & acceſsiones, quæ inde quærũtur. Crauetta cõſi. 149. nu. 11. Nata cõſil. 48. nu. 1. lib. 1. ſequitur Zazi9 in. l. maritũ in id. nu. 17. ff. ſolut. matr. poſt alex. cõſi. 100. in fi. lib. 1. ſequitur Alcia. cõſi. 243. nu. 4. qui ait nõ reperiri in iure cautũ, vt cogatur quis facere mercãtiã,
40 vt alat filios. argu. l. nec emere. C. de iure deliber. quæ lex de illis hominibus agit, qui mercatores nõ ſunt: negotiatores enim vẽdere cogũtur. Accurſi9. l. nõ enim. ff. rerũ amot. Hippol. l. 1. §. cũ quidã deponere. ff. de quæſtio. nu. 1. habet enim regula hæc plures captiones, quas colligit Socy Reg. 435. incipit vendere. mercatura enim vt quiſpiã honeſti9 ali poſſit omni iure permiſſa eſt argum.

c.ſalubriter de vſuris. l. diuſ. ff. adleg.falc. Tiraque.denobilita.
41 c.35.Hæc opinioinde colligitur & vera videtur, ꝙ parẽtes iure ciuili promodo facultatũ teneãtur filios ex hibere, vt probatur ex hoc.§.ſed ſi filius.appellatiõe verò facultatũ omnia cõtinẽtur l.cogi.in princip.ff.adtrebell.er gòquod eſt in mercaturainſpici
42 debet ad alimẽta decernẽda.Itẽ collecta præſtatur promodo facultatũ.l.indictiones.C. de Anno.&tribut.lib.10.collectaverò præſtatur ex pecunia & ære fæneratitio, vt traddit Bart.l.vni nu.18.C.de muneri. & inquo loco lib.11.ergò ad decernẽdafilijs alimẽta cõſiderari debet, quod ex mercatura quæritur:vti Nata cõſiderauit. pro qua ſentẽtia adduco Vlpiani reſpõſum in.l. filij verſi.fi.ff.ad municip.inhæc verba(qui fænus exercẽt: oneribꝰ fungi debẽt,& ſi poſſeſsionẽ nõ habeãt.)nimirũ ſi ij qui fænꝰ exercẽt,alimenta præſtare cogãtur,licet poſſeſsionẽ nõ habeãt.
43 Itẽ alimentorũ modus ſtatui debet pro dignitate eiꝰ, qui alitur l.tutor ſecũdũ dignitatẽ in principi.ff. de adminiſtra. tuto.l.1.§. mulier.l.habitatio.ff.de vent.in poſſe.mittend.l. ſed & ſiquid in ædificauerit.§.ſufficienter. ff.de vſu fructu.traddit. Bal.in Rub. C.quiboniscederepoſſ.ſequitur Areti.cõſi.17.col.pe.dubio.5.alijꝗ plures interpretes,quos aggregat Tiraquell.tractatu nobilitatis.c.20.nu.136.DñusCouar. inepiſhome deſpõſal.2.parte.c. 8.§.6.nu.8. hãc opinionẽ ſequitur Ange.cõſi.362.Alex.cõſi.70 lib.4.Deciꝰ in.l.cũ quid lectura 2.nu.3.ff.ſi cert.pet.idẽ Deciꝰin c.epiſcopus.nu.10.de præbẽ.Ripa.lib.1.reſpõſorum.c.14.nũ.7. Roma.ſingu.538.Ioã.Trigona. ſingu.11.Iaſ.in.l.cũij.§.vultigitur nu.1.ff. de trãſactio.Rochus tractatu de iure patro.verbo vtile. q.3.Bertrãdꝰcõſi.242. nu.7.lib. 3.Pariſiꝰcõſi.99.nu.30.lib.2.Aymõ cõſi.189.nu.10.Coraſius lib. 3.miſcellanearũ.c.12.nu.2.Greg.
44 ſcholio la riqueza.l.2. titu.19. p. 4.quæ lex hãc ſentẽtiã fulcit, & l.24. titu.9. p. 6. ea ratione hoc cõſtitutũ eſt,quia alimẽta eo modo præſtãda ſunt,quo ſolitꝰ erat quis ea habere: quia in hoc caſu ſeruãda cõſuetudo eſt eius, qui alitur,ne pereat.c.nõ cogantur. 41.diſtinctione: vbi nobilis delicatè alitur Ruſticꝰ autẽ minimè, vnde fit,vthomo nobilis licet ex redditu cibũ capiat,cætera autẽ pro dignitate nõ habeat, egenꝰ iudicãdus eſt & inops. Zenzelinus in extrauag.execrabilis. de præb.ſequitur Tiraquell.tracta. nobilitatis.c.20.nu.137.idẽ Tiraquell.tracta. de preuileg. cauſæ piæ in præfatio.pag.9.in fine.&
45 pag.10.Ruſticus ſanè diues eſt,ſi ex patrimonij redditu victũ dũtaxat capere poſsit.Accur.ſcholio,modica.l.ſed & ſiſuſceperit. ff. de iudicijs. ſequitur Bart. l. ſi cõſtante.nu.14.ff.ſolut.mat.vbi Crotus nu.15.plures cõgerit,quibus

46 bus hæc ſentẽtia placuit. Hinc
fit vt nobili alimẽtario præſtari
debeãt in alimenta gallinæ, per
dices, arietina caro, & id genus
alia; Ruſtico verò allia, cæpæ,
calleus, & legumina. Accurſi9.l.
ſeruis vrbanis. ff. de legat. 3. idẽ
Accurſi9 in.l.ideq3.§.idẽ.labeo.
ff. mãdati. Bernar. ſcholio victu.
c. epiſcopus.10.q.2. idẽ Barnar
dus ſcholio modeſtè in.c.nobis
de iure patro. argumẽto.c.nõ co
gãtur. huic ſententiæ acceſſere
plures, quos aggregat Tiraque.
de nobi.q.10.nu.137. Crotus.l.ſi
cõſtãte.nu.15. Abb.in.c.cum om
n es.nu.9.de cõſtitutioni. Ioãnes
cerier de iure primogeniorũlib.
2.q.3. nu.9. Hippo. Rub. C. de
probatio. nu.21. Lãbertinus de
iure patrõa.lib.3.q.3.principali
arti.12.nu.2. & Guido Papæ de
ciſione.439.incipiẽ.an vir tenea
tur. Ange. de gambelli. tractatu
de teſtamẽtis glo.45.nu.3. Dida
cus Perez in.l.ti.in fin.tit.3.lib.3
ordi. iure Regio approbatur.l.
16.&.l.20.tit.16.p.6. ſũt enim ho
mini pauperi dieb9 ſingulis præ
47 ſtãdæ in alimẽta duæ treſvè libel
læ panis.l.iudices. C. de epiſco.
& clericis. quã legẽ dicit eſſe mẽ
ti tenendã Sebaſt. ſapia in addi
tio. Abb.in.c.cum omnes nu.9.
48 de cõſtitu. Sic hæc vera ſunt, vt
nulli liceat pauperib9 delicatos
cibos porrigere, ꝙ ſi quiſpiã eis
cibos delicatos præſtiterit, pec-
cabit venialiter. c.vnũ orariũ.§.
criminis.25.diſtinctione. quem
textũ ſingularẽ eſſe & penitiſsi-
mis memoriæ arcanis recõden-
dũ traddit Tiraquell. de nobili
ta.q.10. Hippo. Rub. C. de prob.
nu.21. Ioãn. cerier. d.nu.9. Barb.
in.c.cum omnes.nu.25. & ibi Fe
49 linus.nu.32.de cõſtitutio. Homi
ni nobili nõ ſolũ præſtãda ſunt
alimẽta pro dignitate, ſed ei9 fa
mulis, ne ipſe ſibi famuletur. l.
habitatio. ff. de ventre in poſſe.
mittẽd.l.tutor ſecundũ dignita-
tẽ in principio. ff. de adminiſtr.
tuto.l.ſi cum dotẽ.§.ſin autẽ inſæ
uiſsimò. ff. ſolut. matri. cuius ar-
gumẽto in hac ſentẽtia fuit Ac-
curſius ſcholio onera in Auth.
de nõ eligẽdo ſecundo nubẽt.§.
fin.coll. 1. quam ſentẽtiam dicit
eſſe perpetuò memoriæ tenendã
Bart. ibi, ſequuntur plures quos
refert Luppus in Rubri. de do-
natio. inter vir. & vxo.§.68. nu.
6. idem Ioãnes Luppus in.c. per
veſtras not.3. in principio.nu.2.
Cæpola.l. verbo victus in nu.7.
ff. de verbo. ſignifi. illuſtri. Dñus
Couarru. in epithome de matri.
2. parte.c.7. in principio, Boeri9
50 deciſiõe.22. in principio. Vnde
ſcripſit Rebuſus tractatu de pri
uilegijs ſcholar. priuileg.146. ꝙ
qui tenetur alere dominũ tene-
tur alere & famulũ: hæc ſentẽtia
fuit Ioãnis ſcholio fin.c. ſtudeat.
50. diſtinctione. & ſcholio neceſ
ſitatẽ.c.1.21.q.1. qui ait prouintiæ
cõſuetudinẽ in ijs ſeruari debe-
re: ſequitur Tiraquell. dict.q.20.
Abb.in.c.cum adeo.nu.5. de re-
ſcript. & ibi Sebaſtianus Sapia.
approbat Roma. conſili.189. in
princi

Aduerſus Gratum.

principio.& hãc opinionẽ ple-
riſq; placuiſſe atteſtatur Alcia-
tus.l.nepos proculo in fine.ff.de
verb.ſignifi.Zazius.l.maritum
fallen.9.ff.ſolut.mat. Lãber. de
iurepatro.lib.3.q.3.princi.art.6
in fine.tradditGrat9 cõſi.87.nu.
14.lib.2.Bart.in.l. ius alimẽtorũ
ff.vbi pupi educa. debeat. illius
legis argumento, ſequitur Tell.
l.10.Tau.nu.10. Grat9.d.nu.14.

51 Qui in nu.20.cõtrahit hãc ſentẽ
tiam,& ait illi locum nõ eſſe,ſi a
limenta ſint relicta, quià legatis
alimẽtis ea debẽtur, quæ legata
rio ipſi ſunt neceſſaria, nec præ
ſtanda ſunt famulis eius, quæ ſen
tentia inde colligitur, q; legata
re ipſa res eſt præſtãda, ſi nec ex
preſſa ſit ſed indiſtinctè relicta,
id legato cõtinetur, quod mini-
mũ eſt.l.nunmis. ff. de legat.3.l.
ſi ita ſcriptũ. ff.de legat.1.l. ſi ita
relictũ fuerit in principio. ff.de
legat.2.vnde cum alicui alimẽta
ſũt relicta,ipſi tãtũ legatario præ
ſtabuntur, nõ legatarij famulis.

Secundò hæc limitatio colligi
tur ex.l.legatis. ff.de aliment.&
cib.legatis. vbi iuris cõſult9 tra
ctat,quæ cõtinentur alimentorũ
appellatiõe, & ait ea,quæ ad di
ſcipinã pertinent,legato nõcon
tineri, ſi hæc nõ cõprehẽdũtur,
multò minus famulorum alimo
nia cõprehendetur: cum benefi
cia legũ facilius pro diſciplina
concedantur,q; pro alendis fa-
mulis , vt notat Barb.l. 1. colu.
fin. ff. ſolut. matri. dum probat
rei publicæ intereſſe vt homines
honeſtis diſciplinis imbuantur.

52 Hæc tamen captio iure nõ pro
batur:primòquià generale illud
pronuntiatum,quo cõſtituitur,
vt in legatis indiſtinctis id com
prehenſum ſit, quod minimum
eſt,vt minus grauetur hæres,lo-
cum nõ habet in legato alimen-
torũ,argumẽto.l.mella.ff. de ali
mẽ.& cibar.legat.vbi legatis ali
mẽtis vſq; ad pubertatẽ cẽſẽtur
legata maſculis vſq; ad decimũ
octauũ annum, fœminis ad qua
tuor decimum: hũc dicit caſum
ſingularẽ & q; quilibet diceret
cõtrarium Cremenſis. ſing. 78.
qui ait hoc fieri fauore ſpecialiſ
ſimo alimẽtorũ, qua de re plura
alibi traddem9. hinc apparet le
gatũ alimẽtorum cæterorũ lega
torum regulis non cõprehendi,
ad quod non aduertit Gratus.

53 Secũdò opinioni Grati nõ fauet
l.legatis.ff.de alimen.& cibar.le
gat,quià non cõſequitur,legatis
alimẽtis nõ continetur impẽſa
ſtudij,ergò nec alimonia famuli
cõprehenditur: quià licet ſtudij
cauſa ſit præcipua,nõ tamẽ tan
git corporis ſuſtẽtationẽ:nec ho
minis dignitatẽ.d.l.legatis.at fa
muli proptereà ſunt alẽdi, quià
dignitas hominis non cõſerua-
tur ſi ſine famulis viuat , cũ pro
dignitate alẽdus quis ſit,delica-
torib9q; cibis nobilis,q; plebe-
ius.c.nõ cogãtur.41 diſtinctiõe.

54 Opinio, quæ habet, q; alimẽta re
licta præſtari debeãt pro ordine
& gradu eius , cui relicta ſunt,
colligitur ex.l.ſi cui.ff.de annuis
legat.

legat. quæ lex delegato alimẽtorum agit vt inibi interpretatur Accurſi9,cui fauet.l.pe.ff. de alimen. & cibar.legat.l.mella. eodem titu. ibi(nõ eſt inciuile) ex quibus colligitur hominẽ cui alimenta relicta ſunt, alendũ eſſe largè vt ciuile eſt, vt in hac ſpecie cõſtituimus.hinc apparet ſuperiorem ſententiã locum habere, quãdo alimenta ſunt legata, nec benẽfuiſſe àGrato cõtractã.

55 Thema hoc ꝙ ex textu colligũt doctores, vt alimẽta ſint præſtãda pro modo falcultatũ eius,qui alere tenetur, plures captiones habet. Primò huic ſentẽtiæ loc9 nõ eſt, quando quiſpiã tenetur præſtare pluribus alimẽta, quià æqualia omnib9 ſubminiſtrare debet ſine ordinis diſcrimine aut gradus:ſed vni tantũ præſtabit,quantũ alteri. Innocẽtius.in c.cum omnes.nu.4.de cõſtitutionibus: illius textus argumento Vbi Põtifex Maxim9 cõſtituit, vt canonici ſecundũ ſtatuta ſua pares recipiãt diſtributiões.quã deciſionẽ docet Innocẽtius locũ habere in ijs, quæ ad victũ canonicorũ proferuntur ex cõmuni prõptuario vt prodigantur.vnde ipſe cõſtituit,ꝙ in perceptione edulij canonici ſint æquales: huic ſentẽtiæ acceſſere Hoſtienſis in. c. cum omnes ſuper textu verſi.coæquetis.Ioã.Andr.in nouela. in fin.poſt Bernardũ ſcholiope .Antõ. in nu.ſi. Ancharr. nu.4.Bal.nu.8. Ioãnes Imol.nu. 12.& hanc opinionem ſequũtur doctores cõmuniter,vt atteſtantur Abb.nu.9.Barb.nu.49. Felin.32.in.c.cum omnes. ſequitur Bal.Angel.Roma. & Florianus in.l.ſi partẽ.ff.de ſeruit.ruſt.prædio.argumento illi9 tex. vbi Põponius ſcribit Dominũ certam fundi partẽ vẽdidiſſe, fundo ius aquæ ductus inerat,etiam ſi alterius partis cauſa plærũq; aqua ducatur,ipſam quoq; partẽ,quæ vendita eſt, ius aquæ ducẽdæ ſequetur,quamuis altera pars preciosiſsima ſit: aut maximè eius aquæ vſum deſideret.ſed diuiſio fieri debet pro modo agri detenti,aut alienati:ex qua lege apparet æqua lance alimẽta eſſe præſtãda pluribus, quibus ſimul debentur,hãc legem pro ſententia Innocẽtij dixit notabilẽ eſſe Cæpola in tractatu de ſeruitut.Ruſti.prædi.c.4. de ſeruitute aquæ ductus nu.13. qui ait hoc eſſe notandũ pro ſcholaribus,qui manent in collegijs litterarijs impẽſaq; collegij alũtur,ijs enim diarij præſtari debent viriliter,quãuis eorũ quiſpiã reliquis ſit edatior, aitq; ſe hoc in facti ſpecie vidiſſe in collegio Hiſpanorũ, quod in Bononia cõditũ eſt,vbi in collegã adlectus fuit quidam nomine Polon9,qui ſolus comedebat plusq; quatuor ex ſocijs, huic enim eadẽ pars cibi præſtãda eſt, quæ reliquis præſtatur:nec propterea ꝙ plus comedat, maior edulij portio porrigetur ei,vt Cæpola ſcribit.Innocentij theoricã ſequitur Bertachin9 in tracta-

tractatu de epiſcop.6.parte.nu.77.& Lāber.lib.3.q.3.principali arti.12.nu.3. ex quo apparet hāc ſententiā Innocētij crebriori doctorū calculo approbatam eſſe.

56 Contrariā ſentētiam ſunt qui deffendāt exiſtimātes ꝙ alimenta, quæ pluribus præſtāda ſunt, porrigi debēt pro dignitate cuiusq;, cui præſtantur. Abb. in c. cū omnes. nu.9. de cōſtitu. cui accedit Decius nu.10. ſequitur Florianus qui ſecū in hoc articulo deſsidet in l. ſed & ſiquid in ædificauerit. §. mācipiorū. ff. de vſu fructu. qui omnes hoc quaſi tutiſſimū habēt propugnaculū, quo ſuā ſentētiam deffendāt, quià generaliter iure cautū eſt, vt alimēta præſtētur pro dignitate alimētarij. Item pro hac parte adducū l. ſed & ſi quid in ædificauerit. §. ſufficiēter. ff. de vſu fructu. ex qua lege hanc opinionē ſatis benè colligi ſcripſit Abb. in c. cum omnes. nu.9. vbi fructuarius plures ſeruos, in quibus ius vſus fructus habebat, alere tenetur, ijs iure cōſultus ait præſtāda eſſe cibaria pro ordine ac gradu cuiusq; ſerui: apparet ex hoc, ꝙ qui tenetur pluribus alimēta ſubminiſtrare, ea dare tenetur pro dignitate cuiusq;. hāc opinionē fulcit. c. cum ad monaſteriū. verſicul. porrò de ſtatu regular. vbi prælato licet canonicū delicatū cæteris robuſtioribus lautius exhibere, ac paſcere: ijs ductus argumētis ſententiā Abbatis ac Floriani dicit eſſe merā veritatē Ioānes Cerier tractatu de iure primogeniorū lib.2.q.3.nu.9.& nu.10.

Aduerſus Bertachi.

57 Hāc doctorū cōtrouerſiā vel potius certamē cōponere & in vnā quaſi cōſonantiā iūgere conatus eſt Bertachinus in Repertorio, verbo. alimēta. verſi. 67. qui ait priorē ſententiā regulariter verā eſſe, & obtinere: quādo pluribus alimenta præſtāda ſunt, in quo caſu porrigi quidē viriliter debēt, ſi eiuſdē gradus alimētarij ſint, poſterior verò ſententia obtinet, ſi diſparis cōditionis ac ordinis ſint, quo caſu lautius aletur is, qui dignitate cæteros excellit. Bertachini ſentētiā approbat Ioānes Cerier ſuprapoſitus. Hæc ſanè cōciliatio tam mēti ꝙ verbis Innocētij nō quadrat, qui loquitur, quādo alimēta præſtāda ſunt pluribus diſparis conditionis ac gradus, & hoc caſu viriliter eſſe præſtanda docuit.

58 Ipſe enim Innocētij ſentētiam cōmunem & verā eſſe puto & toto (quod aiūt) errare cælo Abbatem Abbatisq; aſſeclas, qui nō perceperūt vim & poteſtatē legū, quæ in propoſito adducūtur.

Diſtinctio

Vnde diſtinctione hoc certamē cōponam. Aut alimēta præſtanda ſunt pluribus vt ſingulis ſingula corpora repreſentatibus, aut porrigi debēt pluribus vt vniuerſis vnicum corpus repreſentantibus. Verbi gratia, ſi monachis alimēta debeātur, qui monaſteriū repreſentāt, canonicis qui eccleſiā, ſocijs, qui ſocietatē, collegis, qui collegium, ij ꝙ & ſocij

ſocij vocãtur, ꝙ eiuſdē ſint po-
teſtatis.l. collegarũ. ff. de verb.
ſignifi. inibiq́ Accurſius notat
ſi alimenta ſuppeditare quiſpiã
teneatur pluribus vnicum cor-
pus repreſentantibus, viriliter
ea præſtãda ſunt ſine gradus or
dinisq́ diſtinctione.inquo caſu
Innocẽtius loquutus eſt, & colli
gitur ex.c.cum omnes.de conſti
tu.c. cum. ad monaſteriũ verſi.
cu.porrò deſtatu monachorum
vbi generaliter abſolutèq́ con
ſtituitur, ꝙ ſine vllo diſcrimine
Monachi eiſdem vtãtur cibis,
ſubditq́ textus, quod ſi mona-
chorum quiſpiam tam ſit delica
tus, vt cõmunibus cibis vti non
poſsit, ab abbate de iis, quæ ad
ipſum defferuntur, poterit exhi
beri, eiusq́ teneræ cõſuetudini
ac infirmitati cõſuli, ergò ex iis
apertè domõſtratur eum, qui de
licatus eſt, eiſdem cibis vti debe
re, quibus robuſtus & fortis vti
tur. quod inde colligitur, quod
dixerit Textus Abbatem deli-
cato monacho poſſe conſulere,
eidẽq́ lautiora præbere cibaria:
hoc enim Abbatis poteſtati cõ
miſſum eſt, nec cogi poteſt argu
mento.l.nõ quidquid.ff. de iudi
ciis: ergò nec cõſiderari hoc de-
)(bet.Huiꝰ tamẽ ſentẽtiæ Innocẽ
59 tius quiq́ eum ſequũtur rationẽ
non ſubiciũt, eſt tamẽ validiſsi
ma, quià monachi canonici col-
legæ ac ſocij coniũcti ſunt coniũ
ctione ciuili.l.verũ in principio
ff.pro ſocio. quæ de ſociis loqui
tur, de cæteris verò agit. c.corã.
de officio.delegat.quẽ textũ pro
hac parte adducit Abb.in.c.cũ
dilectus. nu.9. de cõſuetu. idem
Abb.in.c.fi.nu. 4. de poſtulãdo
poſt Bernardũ ſcholio.2.Abba
tis ſententiã ſequitur Greg.ſcho
lio haſta el quarto grado in.l.10
titu.5.par.3.coniũctis tamẽ con
iũctione ciuili de bonis cõmuni
bus æqualis portio præſtãda eſt
l.verũ.§.ſi cum tres.ff.pro ſocio.
ergò meritò cõſtitutũ eſt æqua-
lia cibaria iis eſſe porrigenda.
60 Hæc inferũtur ad interpretatio *Interpretationous*
nẽ.l.ſi partẽ.ff.de ſeruit.ruſt.præ
do.vbi vẽdita certa parte fundi
ius aquæ ductus, quod prædio
inerat, diuiditur pro modo agri
vẽditi, quãuis pars agri detenti
præcioſiſsima ſit.huius deciſio-
nis ratio ex ſupra ſcriptis depro
mitur: quià fundus per eius par-
tes repreſẽtatur: vnde fit, vt aquæ
ductus cõmoditas pro modo cu
iusq́ partis diuidatur. aliã ratio
nẽ huic deciſioni reddit Florianꝰ
ibi: qui ait, ꝙ propterea aquæ
ſeruitꝰ, quæ fundo debetur, quã
libet fundi partẽ ſequitur pro-
modo ipſius partis, quià ſeruitꝰ
eſt tota in toto fundo, & tota in
qualibet fundi parte, exẽplo ani
mæ. hãc rationẽ dicit ſe putare
veram non eſſe Cæpola in tracta
tu de ſeruitu.ruſti.c.4.nu.13.in fi *Ratio.*
ne. ſed eã nec argumẽtis, nec for
ti aliqua ratiõe refellit, propte-
reà tamẽ ratio hæc ſtare nõ po-
teſt, quià eſt eadẽ cũ dicto: quià
l.ſi partẽ, præcipit pro modo par *Aduerſus*
tis diuidendã eſſe ſeruitutẽ, quæ *Florianũ.*
fundo

fundo debetur, ex quo cōſtat to tā eſſe in toto, & totā in qualibet fundi parte. quæ huius deciſionis ſit ratio, quæri debet.

61 Vnde ipſe Cæpola. c. 4. nu. 14. huius deciſionis rationem ſubſicit ſuboſcurè quidem, hæc tamen fuit eius intētio, vt ipſe exiſtimo, quod propterea pro modo partis fit diuiſio aquæ, quæ fundo debetur, quià diuiſio aquæ fieri debet eo modo, quo ſeruitus ipſa debetur, ſeruitutis aquæ commoditas, quæ fundo debetur, proportiōabiliter fundi parti debetur, meritò cuilibet fundi parti præſtatur aquæ commoditas pro modo partis. Thema autem hoc ꝙ ſeruitutis commoditas, quæ debetur fundo, debeatur cuilibet fundi parti, ea ratione fulcitur, quod certum ſit talia eſſe prædicata, qualia demonſtrant ſubjecta, ſeruitutes autē ſunt qualitates. tex. l. quid aliud. ff. de verb. ſignific. ergò ſeruitutes æſtimari debēt ſecūdum naturam ſubiecti, id eſt fundi, cui debentur. vnde ſi fundus in partes diuidatur, ipſiꝰ ſeruitutis cōmoditas pro modo cuiuſq; partis diuidetur: cū ſeruitꝰ reguletur ſecūdū ipſum fundū.

62 Hæc tamen ratio refelli debet, quià falſum ſupponit, etenim hæc ſententia talia eſſe prædicata, qualia demōſtrant ſubiecta aduerſatur generali logicorum pronūtiato. exemplo res demōſtrabitur, dictio hæc homo (ſignificat hominē, ſiue viuus ſit, ſiue

Aduerſus Cæpolam

pictꝰ, ſi abſolutè poſita ſit dictio (homo) ad viuū referri debet, quià in potiori ſignificato accipiēda eſt. argumēto. tex. in. l. cū quæritur. ff. de ſtatu hominiū, ſi tamē poſita ſit hæc oratio (homo pictus eſt) dictio homo eſt ſubiectū, pictus eſt prædicatū. ſi prædicatū debet eſſe, quale eſt ſubiectū, dictio (homo) viuū hominē oſtēdit, ergò dictio pictus idem deberet oſtēdere, ſcilicet hominē viuū, ſed nō oſtendit, ergò falſum ſupponit Cæpola dicens, quod talia ſunt prædicata, qua-

63 lia ſubiecta demōſtrāt. Id in propoſito nō prætermittā Cæpolā ſcripſiſſe ſeruitutes eſſe qualitates, quod antea ſcripſerat Bart. l. 1. ff. de ſeruit. nu. 2. idē Bart. in. l. 1. nu. 7. ff. de vſu fructu legat. qui ita ſcripſit, ſeruitus eſt quædam qualitas in hærēs fundo. vtrobiꝙ ſequūtur interpretes argumēto. Textꝰ in. l. ſeruitutes. 4. ff. de ſeruit. hæc ſentētia depromitur ex. l. penul. ff. de euictio. adducit Bartolus pro hac parte. l. quid aliud. ff. de verb. ſignifi. vbi Accurſius notat, quāuis Alciatus dixit ratione recti ſermonis non permittere, vt dictio (qualiter) pro qualitate accipiatur, ipſeq; exiſtimauit mēdū dictioni ineſſe, æqualiterq; legendū eſſe. ipſe tamē cōmunia ſequor, eſt enim lectio hæc contra vulgarem omnium codicum fidem in quibus qualiter ſcriptum eſt, non æqualiter, eſt etiam contra. l. qui fundū. ff. quemadmod. ſeruit. amit.

illis

illis verbis, (fundus enim qualiterſe habens) quod ex lege apertius deducet, qui pandectas conſuluerit Florẽtinas; vbi hæc poſita ſunt: fundus enim qualiter ſe habens: cum inquibuſdam codicibus qualiter cumq; legatur.

64 Sed ſi alimẽta pluribus vt ſingulis debeantur, pro dignitate eius cui debẽtur præſtãda ſunt: in hoc caſu loquitur Vlpianus in.l.ſed & ſiquid in ædificauerit §.ſufficiẽter.ff.de vſu fructu.vbi ille, cui ſeruorum vſus fructus legatus eſt, debet ſeruos paſcere pro dignitate cuiuſq;. Huic deciſioni aduerſatur. l. generali. C. de tabularijs lib.10.l.pe.l.fin. C. qui milita. poſſunt. vbi apparet ſeruum dignitate potiri nõ poſſe. vbi Accurſius accipit dictionem dignitate, pro meliori ſtatu & opinione. huic interpretationi acceſſere doctores ibi. ſed Accurſij interpretationem refellit ea ratio, q̃ ſeruus quãtum attinet ad ius ciuile pro nihilo habetur.l.quod attinet.ff.de regu.iur.l. nec ſeruus. ff. de peculio. Sed iure ciuili introductum eſt, vt alimenta decernãtur pro dignitate & ordine eius, cui præſtantur, vti docuit Bal. in.l. dominus.ff. de vſu fructu. traddit Dominus Couarru. de matri.2. parte.c.8.§.6.nu.7. & num.8.in principio, igitur in perſona ſerui hoc locum non habet, qui iure ciuili quaſi non homo eſt.

65 Vnde ipſe exiſtimo ea ratione in ſpecie.§.ſufficienter, conſtitutũ eſſe, vt ſerui alantur pro cuiuſq; ordine, quià qui alendi onere aſtrictus erat, nõ erat ſeruorũ dominus, ſed vſu fructuarius, qui re in qua vſum fructum habet, vti debet ſalua rei ipſius ſubſtãtia.l.1.ff. de vſu fructu. ſeruorum autem ſubſtantia ſalua eſſe non poteſt, niſi alimenta capiant pro ſua cuiuſq; conditione.c.non cogãtur.41. diſtinctione. meritò igitur in præſtatione alimẽtorum qualitas ſeruorum perpenditur.

66 Ex hac interpretatione colligitur veram eſſe ſententiam Ioanis, ſcholio primatus in.c.quam periculoſum.7.q.1. dicentis primogenitum filium duplicatos cibos percipere, ratio eſt, quià primogenitus cæteris fratribus honoratior eſt, vnde fit, quòd cum alimẽta præſtanda ſint pro dignitate alimentarij, licet pater filios omnes ex hibere teneatur, quià alit plures vt ſingulos, alimẽta præſtare debet prodignitate cuiuſq; proptereaq; lautius alitur primogenitus. Ioãnis ſentẽtiã ſequitur Abb. in. c. licet de voto cui reliqui doctores accedunt. traddimus in principio huius le
67 gis.nu.20. Id in propoſito prætermitti non debet, q̃ in quo caſu tenetur quis pluribus alimenta ſubminiſtrare, ſi quiſpiam ex alimẽtarijs deceſſerit cæteris ius alimentorum non accreſcit, ſed minuitur alẽdi onus.l.Dominus §.fin.ff.de vſu fructu.l.3.§.debet ff. de alimen. & cibar. legat. l. pecu-

Angel. Areti. hac ratione inniti tur, ꝙ beneficium alicui indultum non cenſetur cōceſſum cum præiuditio cuiuſpiam. l. 2. §. merito. §. ſiquis à principe. ff. ne quid in loco publico.

70 Secundò Baldi ſentētiam fulcit. c. ſiquis propter neceſsitatē de furtis, quo oſtēditur, ꝙ is qui ſumma egeſtate premitur, poteſt alienā rem aut retinere, aut arripere, vt vitæ ſuæ conſulat, quam ſententiam ex illo textu colligit Bernardus, cui accedit dominus Couarru. in Regu. peccatum. 2. parte. §. 1. nu. 3. verſicu. hinc vera. idem in propoſito ſtatuetur, cum ij, qui in id tantum quod facere poſſunt, condēnantur, aliena retineant, ea tantum retinebunt, quæ vitæ ſubſidio ſint neceſſaria, non autem quæ dignitati & gradui conueniant.

71 Tertiò huic opinioni fauet. l. bona fides. ff. depoſiti: qua docemur maleficos egeſtate premendos, quam legem pro hac parte multi extollūt. Guillermus in. c. Raynuntius. de teſtam. verbo in eodē teſtamento. 1. nu. 223. Montaluus ſcholio. 1. in. l. 1. titu. 8. lib. 3. fori, ſed qui ea, quæ in dotem accipit, quæq; credita ſibi fuere, prodigit, ac cōſumit, id dolo facere intelligitur. auth. de æquali dotis. §. illud. colla. 7. vbi notat Accurſius ſcholio inchoante: ergò in propoſito eā alimenta relinquētur, quæ vitæ ſubſidio ſint neceſſaria, non quæ ordini eius cui præſtantur, quià legis beneficio ac indulgentia præſtātur.

72 Quæ ſententia ex eo depromitur, ꝙ pater criminoſus alēdus ſit à filio, propterea ꝙ filius patri reuerentiam ac pietatem debeat, & reuerentiæ cauſa alimēta. auth. de inceſtis nuptijs. §. ſi verò colla. 2. hæc alimenta, quæ filius patri criminoſo præſtare debet, erunt vitæ neceſſaria nō dignitati, ſed ſine quibus vitam ducere pater nō poſsit, ſed fame periret. l. 6. in fin. titu. 19. par. 4. at hæc locum non habent in perſonis eorum, quibus reuerētia exhibenda non eſt ab eo, qui alit, vt in perſonā ſocij, qui in id tantum quod facere poteſt condemnatur propter conuentionem honeſtam, quæ præceſsit ob commodiorem vſum, & vberiorem quæſtum: propterea ſocij quaſi fratres intelliguntur. Accurſius ſcholio fraternitatis in. l. verum. ff. pro ſocio. idem ſtatuendum eſt in perſonis clericorum, ac militum, quorum dignitati honor hic exhibetur, ne cōueniātur in ſolidum. l. nepos pro culo. ff. de verb. ſignifi. c. Odoardus de ſolut. quod propterea fit, quià ſæpè contingit vt ſine dolo ac culpa ſoluēdo quiſpiam non ſit, ac depauperetur: multæ enim ſunt humanæ ſortes, idcirco ijs conſulitur, ne in ſolidum conueniantur. l. & in totum. ff. de impenſis in rebus dotalibus factis: vnde fit vt dignitatum ordo cō ſeruetur cum leui alterius præiudicio, & alimenta ijs præſtētur

vitæ ſubſidio neceſſaria, ne cogantur miſeri mendicare in op
73 probriū dignitatis. Iacobus de Arenis.l.ſi maritus.ff.ſolut.matri.cui accedit Bald9. Vtrum autem hoc legis beneficium ijs indultum ſit, qui culpa ſua depauperati ſunt, infraſcribem9: propterea dubitatur, quia priuilegium hoc locum nō habet in eo caſu, quo tenetur quiſpiam pecuniam ſoluere ex cauſa criminis.l.79. Tauri, inibiq́ Antoni9 diſputat.nu.3.

74 Contrariam opinionem eorum qui affirmant, ꝙ alimenta, quæ miſerationis gratia alicui præſtātur, debeāt eſſe lauta pro dignitate eius, cui dātur, deffendit Bal.in.l.2.nu.1.C. quod cum eo.idem Bal.in Rubri.C.qui bonis cedere poſſunt. Cynus in.l. vnica.§.cum autem.in fine.C.de rei.vxo.actio. argumēto.l.ſed & ſiquid in ædificauerit.§.ſufficiēter.ff.de vſu fructu.l. cum vnus. §.alimēta.ff.de alimē. & cibar.legat.l.nepos proculo.ff.de verb. ſignifi. vbi annotat Accurſius, cui acceſsit Tellius in.l.10. Tau. nu.2.quiplures ex noſtris invnū cōtulit, qui hāc ſentētiā ſequūti ſunt.ſequitur Alex.nu.5. Vincētius deherculanis nu.3.in.l.ſi maritus.ff.ſolut.matr.Alex.nu.2.in l.maritū. ff.ſolut. matri. Zaſius in.§. item ſi dedote inſtitutis de actio. idem Zaſius in.§. fuerat. nu.fin. eodem titul. Bertrandus cōſi.242.infin.lib.3.Tiraque.tractatu.denobilitate.c.20. nu.136. Nemauſenſis in tractatu clauſularum pag.945.Cāpetius in tractatu dotis.3.parte.q.239. dominus Couarru.de matri.2. parte c.8.§.6.nu.7.Hippo.Riminal.in principio inſti. quibus alienare non licet.nu.362.hæc opinio cōmuni doctorum calculo approbata eſt, vt ſcripſi Alcia.in.l.nepos proculo infinalibus verbis ff.de verb.ſignifi.

Aduerſus Campet.

75 Has Baldi diuerſas opiniones in vnam cōſonantiam nititur iūgere Ioānes Imol.in.l. ſi maritus nu.3.ff.ſolut.matri. qui ait marito ea tantum alimenta relinquēda eſſe, quæ vitæ ſubſidio ſunt neceſſaria, nō quæ dignitatis ſuæ gradui conueniant: ſi vxor quæ dotē petit, paupertate laboret: quæ hoc modo decernentur, vt ipſi marito nobili lauta alimēta præſtētur.argumento.c.nōcogātur.41.diſtinctiōe.ſed viri familia non aletur, in quo caſu obtinet ſentētia Baldi in.l.ſi maritus ff.ſolu.matr.ſi verò mulier, quæ dotem petit, diues ſit, marito alimenta relinquētur pro dignitate perſonæ ac gradu, argumēto. l.nepos proculo.ff.de verb. ſignifi. & in hoc caſu locum habet ſentētia Baldi.l.2.C.quod cū eo. hoc pacto cōpoſuit Ioānes Imola opiniones Baldi, cui acceſſere Angel.in.§.item ſi dedote nu.4. inſtitu.de actio. Tiraquell.intracta. nobilitatis.c.20.nu.136. nec Ioānes Imo.Baldi ſententiā in.l. ſi maritus refellit, vt falſò exiſtimauit Cāpetius intracta.Dotis.

3.par.

3.par.q.239.nu.2.Zaſiusin.l.ma
76 ritũ in id.ff.ſolut.matr.Hanc ta
men conciliationem. ex iuris cõ
munis regulis non deduci, inde
colligitur, ꝙ maritus inſolidum
condẽnetur, quãdo vxor inopiá
premitur.l.ſiquis à liberis.§.fin.
ff. de lib. agnos. vbi annotauit
Bart.idẽ Bart.l.maritũ.nu.4.ff.
ſolut.matr.Bal.in.l.ſiquis credi-
derit.ff.de pact.cui plures acce-
dũt, quos aggregat dñus Couar.
in regul.poſſeſſor.2. parte. §. 2.
nu.4.infine.Cãpetius dedote.3.
parte.q.239.nu.2.additionator.
Bart. l. maritum. nu. 4. inibiq́
Zaſius verſic. decimò fallit. &
Alex.nu.1.qui atteſtatur hãc opi
nionem communiter receptam
eſſe.idem ſcripſit Auiles ſcholio
qual conuenga.in.c.18.pretorũ.
77 nu.7. colu.4. Proptereà autem
maritus in id tantum, quod fa-
cere poteſt, condẽnatur, nec in-
ſolidum conuenitur, quià vir &
vxor ſunt ſocij diuinæ & hama
næ domus.l.aduerſus. C.de cri-
mino expila. hæred.quã legem
pro hac parte notat Gratus con
ſili.113.nu.9.lib.2.Pariſ.cõſi.54.
nu.8.lib.4.Coraſius in. l. fæmi-
næ.nu.7.ff.de ſenato.l.1.titu.14
par.2.l.3.titu.29. part.2. Socius
autem in id quod facere poteſt,
condẽnatur.l.verum. ff.pro ſo-
cio: ergò in id tantum, quod fa-
cere poteſt, condẽnabitur mari
tus.huic ſententiæ hanc rationẽ
reddidit Cumanus in.l. maritũ
in principio.ff.ſolut.matr.argu
mẽto.l.ex diuerſo.§.pe. ff.ſolut.

matri.ſequitur Caſtillus in.l.66. Adde reſol. Ioãn.Imó lenſem.
Tauri verſiculo.de ſe arraygar.
78 colu.12.In hac ancipiti cõtrouer
ſia ipſe accedo ſententiæ Baldi
in.l.ſi maritus.ff.ſolut.matri.di-
centis ꝙ marito ſoluto matri-
monio ea tantum alimenta re-
linquenda ſint, ſine quibus ali
non poſſet, ſed periret, non au-
tem ea, quæ dignitati hominiſq́
gradui conueniant. hanc ſenten
tiam veriorem eſſe atteſtatus eſt
Zaſius in. l. maritum. ff. ſolut.
matri. cui apprimè fauet.l. fina.
titulo.12.part.4.

Contrariam ſententiã non ſuf
ciũt argumenta, quæ pro ea do-
ctores adduxere, quià.l. ſed & ſi
quid in ædificauerit.§.ſufficien-
ter. ff. de vſu fructu. loquitur in
perſona eius, qui iuris præcepto
alimẽta præbet neceſsitate aſtri
ctus, nec in ſpecie illa miſeratio
nis gratia præſtantur alimenta:
vnde fit, vt pro dignitate alimẽ
tarij porrigãtur, in qua facti ſpe
cie loquitur.l.cum vnus.§.alimẽ
79 ta.ff.de alimen.& cib.legat. Frã
gere autem argumentum, quod
doctores depromũt ex.l. nepos
proculo. ff. de verb. ſignifi. quã
in ſuis partibus habent quaſi tu
tum firmumq́ propugnaculum,
quo ſuam ſententiam deffen-
dant, grande opus & labor eſt,
in ſpecie enim illa miles condẽ-
natus eatenus, quatenus facere
poteſt, cogitur ſoluere ſalua dig
nitate: ſed in ſpecie legis alimẽ
ta relinquũtur miſerationis grã
tia, & lex ait pro dignitate mili

 tis

tis relinqui oportere: ergò lauta, & quæ dignitati conueniant, non tantum ea, quæ vitæ ſubſidio ſint neceſſaria.

Interpretatio noua Vnde operæ precium erit, vt vim ac poteſtatem legis teneamus, deciſionis rationem inquirere, & propterea in ſpecie.l.nepos proculo, alimenta relinqui pro dignitate alimentarij exiſtimo, quià hoc inter partes cōuenit.conuētio autem partium cuſtodienda quaſi lex eſt.l.1.§.ſi cōuenerit.ff.depoſiti.l.legem quā dixiſti.C.de pactis.l.contractus ff.de regul.iur.l.ſiquis credditerit.ff.de pactis.ſed in ſpecie.l.nepos proculo.promiſsit quis dotem pro filia (cum commodum erit) quæ verba efficiunt, ne promiſſor in ſolidum conueniatur, ſed demun ſalua dignitate, id eſt ſine incōmodo ſuo cōueniatur, vnde fit, vt alimenta pro dignitate eius relinquantur, quià ex prouiſione contrahentis relinquuntur, quæ perperdi debet. argumento.l.fin.C.de pact. dotalibus.vbi hominis prouiſio facit ceſſare legis prouiſionem: & ideo quamuis iuris præcepto quando alimenta præſtantur miſerationis gratia, ea tātum præſtantur, quæ vitæ ſubſidio ſunt neceſſaria: ſi tamen pacto præſtanda ſint, ſecundum legem cōuentionis debent præſtari, vnde fit vt deciſio. l. nepos proculo. non tantum in militis perſona locum habeat, verum & in perſona cuiuſq; hominis, qui ſimili pactione ſibi conſuluerit.

80 Id tamen annotandum eſt, q Accurſius ſcholio dignitate.l. nepos proculo. ait in ſpecie legis militi arma eſſe relinquenda tantum, quæ ſententia certa nō eſt, quià licet lege cautum ſit, vt miles condemnatus eatenus cogatur ſoluere, quatenus facere poteſt.l.miles. ff.de re iud. & in hoc caſu arma tantum relinquātur: hoc tamē obtinet ſi ex cauſa ciuili conueniatur, in qua ſpecie locū habet ſententia Accurſij, quem ſequitur Otalora intra ſtatu nobilitatis quintaparte.c. fin.nu.3.qui atteſtatur hoc iudicum praxi receptum eſſe, quod depromitur ex.l.3.4.&.5.titu.2 lib.6.nouæ compilatio. vnde in ſpecie.l. nepos proculo ſi is qui decem dare promiſsit (cum cōmodū erit) miles ſit, non tātum alimenta habebit pro dignitate, ſed & arma, quod ſi doctor ſit, libri relinquentur. traddunt doctores quos in vnum colligit Dueñas regul.55. in limitatiōe. 5. idem Petrus Dueñas Regul. 365.limit.5.non enim miles ſine armis, aut doctor ſine libris honeſtè viuit. hæc autem relinquētur, vt illæſus in columisq; ſit eorum ordo, quod reipublicæ intereſt.l.5.titulo.15.part.6.hoc modo intentio Accurſij interpretanda eſt, vti placuit Cæpolæ in l.nepos proculo.nu.8.

81 Ea autem alimenta, quæ præſtāda ſunt in ſpecie.l. nepos proculo.lauta debent eſſe pro dignitate

tate perſonæ, cui ſubminiſtrantur. quod ipſe Proculus cõſtituit ex vi dictionis (cõmodum) quæ hoc ſignificat, vt docet Ioannes Andreas ſcholio abſq; penuria in. c. 1. §. ſanè. de ſtatu regul. lib. 6 hanc ſententiam notabilem eſſe ait Abb. in. c. 1. de inſtitutio. idẽ Abb. in. c. poſtulaſti de reſcript. eam eſſe ſingularem atteſtatur Decius in. c. peruenit. 2. nu. 5. de
82 appellatio. ipſe tamẽ Decius refellit opinionẽ Ioannis Andreæ dum conſtituit diſcrimen inter dictionem (abſq; penuria) & dictionem (cõmodè) nullumq; diſcrimen eſſe ait, ſed vtramq; dictionem eandem ſignificationẽ habere, hæc ipſe docuit à coniugatis ex. c. 1. de inſtitutionibus iũcto. c. cum. m. Ferrarienſis. de cõſtitu. conſtituit enim. c. 1. de inſtitutio. ne plures monachi in monaſterio ſuſcipiantur, q̃ quot ſe regere de bonis monaſterij abſq; penuria poſsint. c. cum. m. in eiſdẽ ferè terminis loquitur, & ait non eſſe in canonicos plures eligendos q̃ quot ex redditibus eccleſiæ ſuſtentari poſsint competenter: ergò idem ſignificant dictiones hæ (abſq; penuria, & competenter) idem de dictione (congruè) & dictione (cõmodè) conſtituemus, vt Decio placet, ijsq; ductus argumentis, quæ pro hac parte ait eſſe bona. ſententiã Decij ſequutus eſt Cagnolus. in proœmio digeſtorum)(§. non verò. nu. 1.
83 Ipſe certò ſcio ſententiam Ioãnis Andreæ non frangi hoc argumẽto, vt Decius exiſtimauit, quià. c. 1. de inſtitu. & c. cum. m. de conſtitu. non loquuntur in eadem facti ſpecie, ſed in diſsimili, quià. c. 1. agit de monachis. c. cum. m. de canonicis, maximũq; inter vtroſq; diſcrimẽ eſt, quià monachus honeſtè vitam ducit ſi ſine penuria viuat, cum paupertatis voto ſit aſtrictus. c. non dicatis. 12. q. 1. c. 2. de ſtatu monacho. canonici autem, cum paupertatis votum non emittant, non ſunt egeni, ſed diuites & dignitate quadam præditi. c. ſtatutum de reſcrip. lib. 6. perpendit inibi Gomecius. nu. 21. vnde lautius canonici alendi ſunt, q̃ monachi. propterea conſtituit. c. cum. m. vt commodè ſuſtententur. c. 1. de inſtitutio. decernit vt ſine penuria monachi exhibeãtur: ex quo apparet textus hos Ioannis Andreæ ſententiam fulcire, non frangere. Interpretatio noua
84 Secundò q; textus ij in diſsimili ſpecie loquantur, ex eo apparet, q;. c. 1. de inſtitutio. agat de eccleſia nõnumerata. c. cum. m. de eccleſia numerata, vnde lautiora alimenta præſtantur, vt quiſpiam in canonicum ad legetur vltra numerum præſtitutum q̃ in ſpecie. c. 1. de inſtitutio. vbi monachorũ numerus eſt incertus, difficiliuſq; præſtitutus numerus rumpitur, q̃ augeatur ſimpliciter. c. conſtitutus. de reſcripti. hac de cauſa largiores eccleſiæ facultates requirũtur in ſpecie. c. Aduerſus Decium.

85cie.c.cum. m. ꝙ in ſpecie.c.1. de inſtitutio. Ex quibus colligitur ſecundum iuris regulas Ioannem Andream conſtituiſſe diſcrimen interdictionem (commodè) & dictionem (abſq; penuria) cuius ſententiam defendit Rebuffus intrđatu cõgruæ portionis. q.8. numero.78. vbi diluit,ac refutat opinionem Decij. vnde fit vt.l. nepos proculo ſancte decreuerit ex vi ac poteſtate dictionis (commodè,) alimenta in illa ſpecie pro dignitate præſtanda eſſe.

86 Ex quo apparet Socynum in l.quod te mihi. nu.33. ff. ſi cert. pet. malè collegiſſe ex. l. nepos proculo, illud dici quem poſſe, quod commodè poſſit:atq; hoc modo interpretandam eſſe. l. maritum. ff. ſolut. matrimo. vt in ſpecie illa maritus non cogatur dotem reſtituere, niſi commodè poſſit,quæ ſententia nullo iure fulcitur, cum in.l. nepos

87 proculo. propterea qui dotem promiſsit, non condemnatur inſolidum, ſed in id quod commodè præſtare poteſt, quia pro miſſor pactione ſibi conſuluit. Item ipſe noto. l. nepos proculo. non tantum non fauere opinioni & ſentētiæ Baldi, ſed contrariam conſtituere, vt alimenta, quæ miſerationis gratia relinquuntur,præſtanda non ſint pro dignitate alimentarij. quod apparet ex eo ꝙ.l. nepos proculo. loquatur in perſona ſoceri, qui genero dotem pro filia ſedaturum promiſsit, cum commodum foret, alimenta eſſe relinquenda ſocero condemnato pro dignitate ſoceri lex conſtituit, quia ſedaturum promiſsit, cum commodum eſſet: id eſt ſalua dignitate ſua: vnde apparet quod ſi promiſiſſet abſolutè nihilo adiecto, non relinquerentur alimenta pro dignitate, vt colligitur.ex.l. nepos proculo. ſocer autem non condemnatur niſi in id, quod facere poteſt. l. ex diuortio.ff.ſolut.matrim.l. penul. ff. de iure doti. igitur ſi alimenta relinquantur miſerationis gratia, non ſunt relinquenda pro dignitate alimentarij, vt apertè depromitur ex. l. nepos proculo. quæ opinio iure Regio approbata eſt. l. 3.4.5. titulo.2. lib.6. nouæ compilatio. tradit Ducñas regul.275. limitatione. 3. vbi nobili condemnato arma veſtes equus ꝙ & lectum relinqui debet: domus autem in qua moretur relinquenda non eſt, vt tradit Otalora in tractatu nobilitatis.5.parte.c.fina.num. 3.hinc apparet iure Regio ijs, qui in id tantum, quod facere poſſunt, conueniuntur, non eſſe relinquenda alimenta etiam vitæ ſubſidio neceſſaria, cumq; leges Regiæ loquantur in perſonis nobilium hominum, in reliquis locum habebunt: cum eadem ſit ratio & fortior quidem argumento eorum, quæ ſcripſit Ioannes Andreas ſcholio Italiæ in.c.1.de tempo.ordi.lib.6.

Interpretationes

Hæc

88 Hæc autem, quæ de marito ſcripſimus, vt in id conueniri debeat, quod facere poſsit, obtinent: niſi maritus dolo & lata culpa depauperatus ſit, quià in tali ſpecie inſolidum conueniatur, quamuis nudus maneat. l. verũ. ff. pro ſocio. quæ lex cum de ſocio agat, ad maritum trahi poteſt, quià vir & vxor ſocij ſunt. l. penul. ff. de iure dot. ex qua lege deduxit Bald. in. c. quæ in eccleſiarum. numero. 18. de conſtitu. ꝙ ij qui culpa crimine ꝙ proprio depauperati ſunt, paupertati indulto beneficio nõ fruuntur, in hac ipſa ſpecie Baldus in. c. ex parte. numero. 1. de conſuetu. ait, legis beneficium nequis inſolidum cõdemnetur, locum non habere in perſona eius, qui propter maleficiũ pauper factus eſt. huic opinioni accedit Iaſſo in auth. res quæ. numero. 22. C. communia delegat. Ioann. Luppus in. c. per veſtras de donatio. inter vir. & vxor. not. 3. §. fina. numero. 7. vbi Bernardus Diaz plures congerit, qui hãc ſentẽtiam ſequuti ſunt, quam ſequitur Caſtillus in. l. 66. Tauri verſicul. rraraigar. col. 12 Nemauſenſis in tractatu clauſularum. pa. 950. in principio. Zaſi9 in. l. maritũ. verſic. tertio. fallit. ff. ſolut. matrim. in hac eadem ſententia fuit ipſe Bald. in l. etiam. §. licet. ff. ſolut. matrim. qui pro hac parte adducit ſententiam Accurſij ſcholio nõ debere in. l. verum. §. tempus. ff. pro ſocio. vbi Vlpianus ait ſocium in id quod facere poteſt; quodꝙ dolo deſijt quomin9 poſſet, conueniendum eſſe: ſed ſi non dolo ſed culpa ſua deſijſſet, vt facere poſſet, non eſſe condemnandum. hanc ſententiam in perſona mariti locum nõ habere Accurſius ait odio mariti, qui in cauſa dotis inſolidum conueniri debet, ſi culpa ſua deſijt poſſe reſtituere. Accurſij ſententiam ſequitur Albericus in §. tempus. qui ait eiuſdem Accurſij ſententiam in. l. etiam. §. licet. ff. ſolut. matrim. quæ huic aduerſatur, crebrius reprehendi, quod iterum approbat ipſe Albericus in. l. vni. §. cum autem in principio. C. de rei vxo. actione. Ioannes Baptiſta de ſancto Blaſio; tractatu de priuilegijs dotis centuria. 4. numero. 14. Vincentius de herculanis in. l. non tantum. numer. 4. ff. de re iudi. & hanc opinionem communiter approbatam eſſe atteſtatur Paul. caſt. in. l. etiam. §. licet. ff. ſolut. matrim. in verſiculo ſed ſi quæritur.

89 Eam autem ob cauſam maritus qui culpa deſijt poſſe dotem reſtituere, inſolidum conuenitur, quià dotis conſeruatio ad publicam vtilitatem pertinet. l. 1. ff. ſolut. matrim. igitur cum maritus conſumẽs res dotales rem publicam offendat, quaſi maleficus egeſtate premetur. l. bona fides. ff. depoſiti. quæ cauſa in perſona ſocij non ineſt, vnde fit, vt non

non conueniatur in id, quod cul pa ſua deſijt poſſe, niſi dolo deſijſſet. pro hac recepta opinione doctores adducunt. l. etiam. §. licet. ff. ſolut. matri. vbi maritus in rebus dotalibus culpã præſtat.

Secundò adducunt. l. vni. §. cum autem. C. de rei vxor. actio. vti Ioãnes Imola ait in .l. etiam. §. licet.

Tertiò pro ha parte adducitur. l. pen. ff. de iure doti. vbi ſocer qui dotem genero ſe daturũ promiſſerat, inſolidum conuenitur, vnde fit, vt inſolidum condemnetur propter culpam, cui obnoxiꝰ fuit promittẽdo, quod præſtare non poterat. ex qua lege colligit Bald. in. c. ex parte de conſuetudine. ꝙ maritus qui vicio ſuo depauperatus eſt priuatur priuilegio à lege indulto ne inſolidum cõueniatur: quod Baldus ex lege depromit procedens ex perſona ſoceri ad mariti perſonam, propterea quod eadem ſit ratio in vtriſqꝫ.

90 Contrariam ſententiam, ꝙ culpa mariti non efficiat, vt ipſe priuetur beneficio ne inſolidũ conueniatur, ſed dolus tantum: defendit Accurſius ſcholio verſatus. l. vni. §. cum autem. C. de rei. vxor. actio. hanc ſententiam dicit eſſe veram Bart. in. l. etiam §. licet. nu. 2. ff. ſolut. matrim. cui acceſsit Angel. ſequitur Romanus, qui ait hanc opinionem eſſe veriorem, vbi Ioannes Imola numero. 3. in fine ſcripſit communiter receptam: quam ſequutus eſt Iacobus de Arenis in. l. maritum. ff. ſolut. matrim. vbi Roman. nume 6. Itemqꝫ Alexã. nu. 6. ſequuti ſunt, eamdem approbat Salicet. l. vni. §. cum autem. nu. 25. C. de rei vxori. actio. Iaſſo. in. l. quod nomine. nume. 1. ff. de cõdictio. indebi. Fulgoſius in. l. verum. §. tempus. ff. pro ſocio. Ioannes Baptiſta de priuilegijs dotis. centuria. 2. num. 37. atqꝫ iterum num. 82. idem Ioannes Baptiſta centuria. 3. nu. 41. Maynerius in. l. in cõdemnatione. nu. 17. ff. de regul. iuris Socy. regul. 257. limitatione. 2.

91 Pro hac parte adducunt doctores. l. verum. §. tempus. ff. pro ſocio. vbi ſocius condemnatur in id tãtum, quod facere poteſt, quodqꝫ dolo deſijt poſſe facere, non in id, quod culpa ſua deſijt poſſe, idem ergò in perſona mariti obſeruandũ erit, cum vir & vxor ſint ſocij, nec poteſt reddi ratio, quare deciſio. §. tempus. locum non habeat in perſona mariti, cui indultum eſt beneficium ne inſolidum conueniatur, quo priuari non poteſt niſi in caſibus à iure definitis: cum priuationis pœna hæc ſit, conſequitur. ꝙ nulli imponi poteſt, niſi à lege caueatur. Ioannes ſcholio fin. in fine in ſumma. 15. q. 8. idem Ioannes in. c. cum apoſtolos. 81. diſtinctione, Bernardus ſcholio pe. in. c. fina. de iure patro. hanc ſententiam ſequuntur plures, quos aggregat Tiraquellus. l. ſi vnquam. verbo reuerta

uertatur. nume. 250C. de reuo. donat. Iaſſo. in. l. quod te mihi. nume.32. ff. ſi cert. pet. Ioannes Imol. in.c. querellam colu. fina. de iure. iur. Corſetus in ſingulari incipienti fornicatio. Alex.ī. in.l.etiam.§.1. ff. ſolut. matrim. nu.7.Felinus in. c.2. de reſcrip. Iaſſo.l.diuortio.§. ſi fundum. ff. ſolut. matrim. colu.2. Idem Iaſſ. in.l. ex facto in principio. ff. de vulg.& pupi. Ripa in Rubri.de iudicijs nume.15. Gomezius in §. pœnales. nume.25. inſtitu. de actio.Hippo.Riminal.§.1. inſtitu.de donat.num.525. Siluanus conſilio.25.nume.12.hæc ſententia depromitur ex tex. in auth. de non eligendo ſecundò nubētes. §. cum igitur. colla. 1. quem text. pro hac opinione notat Bald. in auth.ex teſtamento.C. de ſecundis nuptijs.eadem opinio deducitur ex tex. in.l. & ſi quidē.§.deniqꝫ.verſiculo Diuus ff.de religio.& ſump. fune.

92 Huic opinioni non obſtat.l. etiam.§. licet. ff. ſolut. matrim. vbi in rebus dotalibus maritum culpam præſtare conſtitutū eſt, quià loquitur lex, vt ibi tradit Ioannes Imola, in eo quod ad vinculum obligationis attinet, non autem in amittendo beneficio ne inſolidum conueniatur. hoc modo intentionē iuris conſulti interpretatus eſt Bart. in §.licet.nume.2.in propoſito ſentire videntur Ioannes Imola & Bartolus, quod in rebus dotalibus maritus culpā præſtat ad hunc effectum, vt teneatur de culpa,non tamen ad hoc vt perdat beneficium ne inſolidū conueniatur,ita ante eos ſenſit Iacobus de Arenis in.§.licet.Iacob de Bellouiſo in.l. vni §. cum autem.C.de rei vxo.actione,vnde ea quæ ex.§. de promiſsit Ioan. Imol. dicit eſſe multum à remotis Alexand.in.§.licet.nu.6. hac interpretatione explicādus eſt §.cum autē, vti Imola ait,quem textum ipſe Ioannes adduxerat pro contraria parte, vbi Iuſtinianus approbans id quod vetuſtiori iure decretum erat, ne maritus inſolidum conueniretur,hoc contrahit,ſi maritus dolo deſijſſet poſſe facere: ergò dolus efficit, vt maritus inſolidum conueniatur,non autem culpa, cum lex non exprimat.

93 Item huic opinioni non obſtat.l. penultima. ff. de iur. dot. quam legem pro contraria parte adduxit.Baldus, nihil etenim Baldi ſententiæ fauet lex, vt ait Iaſſo in. l. quod nomine. numero.1. ff. de condi. indebi. quimimo lex illa ſententiæ Baldi aduerſatur, quià ſocer in id tantum cōuenitur, quod facere poteſt, niſi ſciens ſe ſoluendo non eſſe dotem dare promiſſerit, vt generum circumſcriberet: igitur lex loquitur in perſona ſoceri,qui dolo promiſsit.hoc cōuincitur ex dictione (ſciens). l. hæc verba.C.de adulterijs.Item conuincitur ex dictione(inſidiaretur) quæ dolo facere ſignificat,

cat, vt docet Cicero lib. 3. officiorum in hæc verba, ratio er-
94 gò hoc poſtulat, nequid inuidioſè, nequid ſimulatè, nequid fallaciter, vnde cum.l. penultima de perſona ſoceri agat, in perſona mariti obtinebit, cum parſit ratio, vxor enim marito magis tenetur reuerentiam exhibere, ꝗ̃ gener ſocero, ob quã cauſam indultum eſt marito beneficium ne inſolidum conueniatur, ne contra receptam reuerentiam, quam vxor debet præſtare viro, cogatur maritus mendicare.l. alia.§. elegãter. ff. ſolut. matrim. ex qua lege hanc rationem deprompſere Bart. in.§. eleganter nume. 5. Alber. nu.2. Bald. in principio. Cumanus. nu.1. Alexand. nu.2. quibus reliqui interpretes acceſſere. idẽ placuit Bald.l. quod nomine. ff. de condictio. indebi. ſequitur Alexan. conſilio.133.nu.3. lib.5. huic ſentẽtiæ fauet.l. vni.§. cum autem. C. de rei vxor. actio. illis verbis, (& reuerentiæ debitum maritali,) ex qua lege ſuprapoſitam rationem deduxit Cynus, hãc rationem huic deciſioni adduxit primus Iacobus de Arenis in.l. ſi maritus. nume.2. ff. ſolut. matrim. ſequitur Pontanus in.l. diuortio. nume.12. ff. ſolut. matrim. Iaſſo.l. ſi conſtante. nu. 28. atꝗ iterum. num.111. ff. ſolut. matrim. Ioannes Crotus in.l. 2. ff. ſolut. matrim. nume.56. Hippo. Riminald. in principio inſti. quibus alienare non licet. nume. 358. Iacobinus de ſancto Georgio in.l. ſiquis crediderit in principio. ff. de pactis. inibiꝗ Ioann. Oroſcius nu.2. Maynerius in.l. incondemnatione. nu.12. ff. de regu. iur. Antoni 9. in.l.51. Tau. nume.49. Auiles in.c.18. prætorum ſcholio qual conuenga. nu. 7. in principio. propterea tantam debet mulier marito reue-
95 rentiam exhibere, quià ſubiecta viro eſt, & in eius poteſtate, exemplo filij familias. c. hæc imago. c. cum caput. c. mulierem c. mulier. 33. q.5. traddit Caſſaneus in conſuet. Burg. Rub. 4. §.5. numero.43. Xuares in.l. 9. titulo.11. lib.1. fori in principio. §. vlterius pro euidentia, & in §. & cum hac lege concordat. Boerius in conſuetud. Bituricenſsibus.§.4. glo.1. folio.3. hæc ſententia iure Regio approbata eſt. l. 34. titulo.9. part. 1. hac ratione indultum eſt marito beneficium ne inſolidum conueniatur: hæc ſanè præcipua cauſa fuit, vt beneficium marito indultum ſit, quamuis & illa non ſit leuis, ꝙ vir & vxor diuinæ humanæꝗ rei ſocij ſint. Filius autem patri impio ac ſcelerato alimenta ſubminiſtrat.l. muius. §. manente. ff. de iur. dot. auth. de incæſt. nuptijs. §. ſi verò. collo. 2. quod propterea introductum eſt, quià filio perſona patris ſemper ſancta ac religioſa videri debet.l. liberto & filio. ff. de obſequijs. idem conſtituemus in perſona mariti, vnde

vnde cum viro hoc indultum ſit beneficium, quod in id damnetur, quod facere poteſt, quodque dolo deſijt poſſe, non autem in id quod culpa ſua poſſe deſijt, cōſequens eſt, ne beneficio priuetur propter ſolam culpam.

96 Hoc tamen non relinquā confuſiò, quod maritus eorumque perſonæ, qui inſolidum non conueniuntur, hoc beneficio priuari debent, ſi ingrati ſint, quod exēplo filij conſtituendum eſt. l. alimenta. l. fina. C. de alend. liber. tradit Oldendorpius in tractatu de actionibus. 14. diuiſione, numero. 20.

97 Tertiò huius. §. ſententiæ locus non eſt in perſona eius, cui alimenta legata ſunt: huic ſi ſecundo quiſpiam alimenta reliquerit, non præſtari poterūt ea, quæ ſecundò loco legata ſunt. Salicerus in. l. planè. §. ſi eadem ff. de legat. 1. ea ratione innititur Salicerus, quod alimenta ſemel tantum debeāt præſtari, vt Accurſius notat in. §. ſi eadem ſcholio duorum. hoc ſanè ſcripſere Accurſius & Salicetus in eo caſu, quo teſtator Antonio alimēta reliquit, cui hæres eodem modo alimenta legauit, in hac facti ſpecie ſemel alimenta præſtanda eſſe traddidere eam ob cauſam, quià teſtamentū teſtatoris, & teſtamentum hæredis vnum idemque intelligitur argumento. l. huiuſmodi. §. 1. ff. de legat. 1. hanc quæſtionem parum dubitationis in ſe habere atteſtatur Iaſſo. in. §. eadem. nume. 10. qui huic ſententiæ rationem reddit. ſed teſtamentum teſtatoris & teſtamentum hæredis vnum non intelligi affirmat. Ex ijs tamen, quæ in propoſito traddidit Iaſſ. colligitur alimenta cuipiam legata ſi à quouis alio ſecundo loco relicta ſint, præſtanda tantum ſemel eſſe ex primo legato, ſecundum autem alimentorum legatum inutile fore, ſiue ille, qui ſecundo loco legauit, hæres ſit eius qui primus reliquit, ſiue non ſit hæres, pro hac parte adducit Iaſſ. l. libertis quos in principio. ff. de aliment. & cibar. legat. vbi teſtator libertis, quos teſtamento manumiſſerat alimentorū nomine menſtruos decem legauit, deinde codicillis generaliter omnibus libertis mēſtruos ſeptem & annuos veſtiarij nomine denos legauerat: ex codicillis non ex teſtamento alimentorum legatum præſtandū eſſe Scæuola ait, huic deciſioni ipſe Scæuola rationem reddit, quià ab his, quæ teſtamento cibariorum nomine legata ſunt, receſſum eſt propter illa, quæ codicillis relicta ſunt. Igitur cū ex codicillis alimentorum legatum præſtandum ſit, non ex teſtamento, apparet propterea ſemel præſtari, quià legatum ſit alimentorum nomine, nam ſi alia ex cauſa diuerſæ quantitates legatæ fuiſſent in teſtamēto & codicillis, omnes legatæ quātitates præſtarētur, argumento.

l. cum

l. cum centum in principio. ff. de adimend.legat.

98 Secundò pro hac parte adducit Iaſſ.l. dominus. §.1. ff. de vſu fructu. vbi fructu prædiorũ ob alimenta libertis relicto, ſiquis ex his deceſſerit,emolumentum partis vita decedentis ad dominum proprietatis deuoluitur, non autem accreſcit collibertis. inde colligitur, ꝙ ſi res ob alimenta relicta ſit, pars vita decedentis non accreſcit coniunctis. hanc ſententiam ex.l.dominus. §.1.deprompſit Bart. in.l.re cõiuncti nu. 42 .ff. de legat.3. hæc fuit opinio Accurſij ſcholio fin. in.l.dominus. §.1. huic opinioni fauet.l.pe.§.1.ff.ad legem falcid. inibiq; notat Accurſius ſcholio promodo. quæ ſentẽtia crebriꝰ recepta eſt teſte Ripario in.l.re coniuncti. nu.141. inibiq; tradunt Iaſſ.nu.174.Ioann. crotus. nu.73.Alciat.nu.41. huic ſenten-

99 tiæ ratione reddit Bart. nu.42. quià quod alimentorum nomine legatum eſt, iterationem nõ admittit.l. alimenta.§. Baſilicæ. ff. de alimentis cibar. legat. ex qua.l. hanc ratione colligit Ioã. Oroſcius in.l. ſi conſul. nu.6. ff. de adoptio.

100 Non diſsimelem rationem ſuprapoſitæ ſentẽtiæ reddidit Accurſius in.l. dominus. §. 1. ff. de vſu fructu:qui ait,propterea alimẽtorum legatum iterationem nõ admittere, quià relictum ob alimenta taxatum eſt, quoniam verba illa ob alimenta taxationis loco poſita ſunt. Accurſij intentio ea eſt,ꝙ ſicut in diſpoſitionibus limitatis locus non eſt iuri accreſcendi. l. Iutius. §. quæ habebat. ff.ad trebellianũ. quià limitata cauſa limitatum effectum parit.l. age cum geminiano.C.de tranſacto.l.in agris ff.de acquirend.rerum domi.pari ratione in cauſa alimẽtorum locus non eſt iuri accreſcendi. Accurſij ſententiã ſequutus eſt Bal.ibi.Cumanus num.4. idem Bald.in.l.1.num.48. C. de ſacro ſanct. eccle. qui ait legatum alimentorum naturaliter eſſe taxatum, ſequitur Riparius in. l. re coniuncti.nume.141. ff.de legat. 3.Iaſſo in l.qui quartam.§.ſiquis vnam.nume.3.ff.de legat.1.Gomez Arias in.l.8. Tauri. nu.41.

101 Id enim eſt de intentione Baldi,ꝙ legatum alimentorum per penſo iure natural i taxatum ſit, quià iure naturæ alimenta præſtãtur, quæ vitæ ſubſidio neceſſaria ſunt. c.paſce fame moriẽtem. 87. diſtinctione. Iure autem ciuili iuri naturæ additum eſt, vt pro dignitate alimentarij alimenta præſtentur, ideo in ijs, quæ ob alimenta relicta ſunt,locus non eſt iuri accreſcẽdi. His ductus argumentis Accurſij Saliceti q; ſententiæ exiſtimantium ꝙ bis legata alimẽta à duobus ſemel præſtari debeant, acceſsit Ioannes galdenſis in tractatu de Arte teſtandi titulo.6.caute. 23. numero. 1. & .2.

Con-

102 Contraria ſentẽtia in propoſito articulo ſecutior verior quàm mihi videtur, vt ſi ad alimenta cuipiam à duobus relictũ ſit legatum, vtrumque capiat legatarius, à primo alimenta, à ſecũdo alimentorũ æſtimationem. huic opinioni non obſtat. l. libertis quos, in principio. ff. de alimẽtis & cibar. legat. quæ partis aduerſæ cauſam fulcit, negociumque faceſſit, quià in ſpecie illa propterea relictum ob alimẽta præſtatur tantum ex codicillis, non autem ex teſtamẽto, quià relictum fuit ob cauſam, quæ cum impleta ſit ex codicillis, ceſſat repetitio ex teſtamento, vt docet Accurſius ſcholio. 2. in l. quinquaginta. ff. de donatio. ſed ſi teſtator cauſam non oſtenderet, propterquam relinquit, præſtari debet legatum tam ex teſtamento quam ex codicillis; quià quãdo legatum in diuerſis diſpoſitionibus relictum eſt, duplicari intelligitur. l. quinquaginta. ff. de probatio. quæ in hunc ſenſum communiter accipitur, vt atteſtatur Alex. conſili. 4. lib. 1. Iaſſ. in l. huiuſmodi. §. cum pater. nu. 17. ff. de legat. 1. hæc interpretatio iure Regio approbata eſt. l. 45. titul. 9. par. 6. vnde cum in ſpecie
103 l. libertis quos. relictum ſit ob cauſam, quæ ex codicillis adimpleta eſt, ceſſat legati repetitio argumẽto. l. tutor petitus. §. 1. ff. de excuſat. tutor. quæ ſententia multis iure cõſultorũ reſpõſis approbata eſt, vt docet Tiraquell. in tracta. de ceſſante cauſa. 1. par te. num. 121. non autem in ſpecie tex. in l. libertis quos. propterea ceſſat repetitio, quià relictũ eſt ob cauſam alimentorum, cum nihil interſit obquam cauſam relictum ſit.

104 Item huic ſententiæ non obſtat. l. dominus. §. 1. ff. de vſu fructu. vbi ſi fundus ad alimenta duobus relictus ſit, pars vita decedentis nõ accreſcit ſuperſtiti, ex qua deciſione non colligitur, quòd ſi alimẽta cuippiam in diuerſis diſpoſitionibus duo reliquiſſent, alterius hæres præſtare cõpellẽdus ſit, alterius verò hæres minimè cogendus, legatarioque alimẽtorum legatum ſemel præſtandum eſſe, non bis, quamuis ſit bis relictũ. propterea autem in legato alimentorum non eſt locus iuri accreſcendi, quià legatum hoc naturaliter eſt taxatũ, vt ſupradiximus, quã ob cauſã alimenta præſtanda ſunt ab hærede eius, qui primo reliquit, æſtimatio verò ab hærede eius, qui ſecũdò legauit: nec quicquã precipuum conſtitutum eſt in legato alimentorum.

105 Hinc apparet contrariam ſententiam, quam Salicetus Iaſſon & Galdenſis approbarunt, nullum habere forte propugnaculũ quo ſe tueri poſsit: vnde ipſe exiſtimo cõtrariam opinionem validioribus argumentis deffendi poſſe. Primò eã fulcit. l. ſi pluribus. §. 1. ff. de legat. 2. vbi legatũ à pluribus hæredibus relictum

præſta

præſtari debet, quoties relictũ
eſt: ergò in propoſito alimento-
rum legatum pluries relictum,
quoties relictũ eſt, præſtabitur,
ſemel ipſa alimẽta porrigentur,
deinde alimentorum precium.
106 Secũdò huic opinioni fauet,
l. in fraudem in principio. ff. de
his quibus vt indig. vbi lega-
tũ cuilibet capere licet, qui lege
prohibitus nõ eſt. Iure autẽ cau
tum non eſt, vt legata pluries ali
menta ſemel tantũ capere lega-
tariꝰ poſſit: ergò pluries capiet.
107 Tertiò pro hac parte addu-
co l. alimẽta. §. baſilicæ. ff. de ali-
mẽ. & cibar. legat. vbi Baſilicæ
ob alimenta decem quiſpiam le
gauit, poſtea in eodem teſtamẽ-
to libertis ſuis alimenta legauit,
quærebatur, vtrum ex hoc capi
te etiam Baſilicæ libertæ debeã
tur: quæſtioq; vertebatur, vtrũ
in ſpecie illa bis alimẽtorum le-
gatum debeatur ex eodem teſta
mẽto. Scæuola reſpondit ſemel
deberi, niſi bis dari teſtator vo-
luiſſet: propterea in §. Baſilicæ.
ſemel legatum debetur, quia in
eodem teſtamento ab eodem te
ſtatore relictum eſt, in qua ſpe-
cie quamuis quãtitatis legatum
foret, ſemel deberetur. l. planè. 1.
§. 1. ff. de legat. 1. ſic legem hanc
interpretatur Accurſius ſcho-
lio fin. in l. cum centum. ff. de a-
dimend. legat. quæ interpræta-
tio crebrius recepta eſt, vti ſcri-
pſit Iaſſ. in l. planè. §. 1. nu. 11. trad
dit Riparius in. l. re coniuncti.
nu. 27. ff. de legat. 3. quæ ſenten-
tia iure noſtro comprobata eſt
l. 45. titulo. 9. part. 6. niſi manife
ſtiſsimè appareret teſtatorẽ bis
108 dare voluiſſe, l. cum centum. ff.
de adimend. legat. ex his liqui-
dò apparet, vt legatum iteratio
nẽ admittat, nihil intereſſe ob
alimentorum cauſam relictum
ſit, an verò ob aliam, vtroq; ca-
ſu legatarius quoties à diuerſis
relictum ſit, capiet: alimenta ab
vno, ab alio verò æſtimationẽ,
ideſt adærata alimenta. argu-
mento. l. ſi vſus fructus mihi in
biennium. ff. de vſu fructu le-
gat. vbi cuipiam legatus eſt vſus
fructus in biennium, per hære-
dem autem ſtetit quominus da-
ret, præterito biennio æſtima-
tionem dabit hæres. idem ergò
in ſpecie propoſita conſtituen-
dum eſt. vt tradit Bart. in tra-
ctatu alimentorum nu. 18. diſtin
ctionem à Bartolo in hoc arti-
culo propoſitã approbauit Flo
rianus in l. harum. numer. 5. ff.
ſi ſeruit. vendi. quæ æſtimatio
facienda eſt ſecundum formam
l. hæreditatum. ff. ad leg. falcid.
quæ lex loquitur in cauſa ali-
mentorum ratione detrahendæ
falcidiæ. Idem tamen conſtituen
dum eſt, ſi legata non ſint ali-
109 menta ſed debita ex contractu,
aut donatione, quia. l. hæredita
tum locum habet inquibuſcũq;
controuerſijs, inquibus agitur
de coniectura vitæ taxandæ, vti
docet Bald. l. cum ij. §. nihil au-
tem in fine. ff. de tranſactio.
vbi traddidit Accurſius ſcholio

cum iuuene. Idem Accurſius in l. omnium. 2. ff. de vſu fructu. hanc opinionem neruoſè defendit Xuarez in.l.quoniã in prioribus limitatione.3.nu.8.&.nu. 3. C.de inofficio. teſta. Hãc opinionem ſequutus eſt Ioan.Luppus. in Rubri. de donat. inter vir.& vxor.§.25.nu.4.Domin9 Couarru. lib. 2. variarum. c.10. nu.7. idem Dominus Couarru. lib.3.variarum.c. 9.nu.8. Molineus in tractatu de vſuris. q.72. nu. 475. Alciat.in regul.1.præſumptione.44.Nauarr9 in manuali.c.15. colu.108.Anton.Gomez intractatu delictorum. c.3. nu.38. Paulachus in.l.vni.C. de ſententijs. nume. 300. vbi ipſe Paulachus.nume.292.atteſtatus eſt hanc eſſe receptam ſententiam, vt computatio,de qua agitur in.l.hæreditatum. locum habeat in omni actu,inquo agitur detaxanda vita, hæc traddidit Speculat.titulo deiniurijs.§.fin. nu.6 multi ſequuntur, quos ag-

110 gregat Pinell.in.l.2.C.de reſcind.vend.3.parte.c.fina.nu.31. Ioann. orotus conſilio.67.num. 29. huic tamen deciſioni ratio reddi non poteſt. vt Bart.ait in l.hæreditatum.nu.1.infine.idem dixere Angel. & Alexan. nu.8. inibi. Idem ſcripſit idem Xuarez dicto nu.8.qui ait,fa t eſſe ꝙ ſic ſcriptum ſit, atq; hoc omnibus viſum eſſe mirabile, computationemq;.l.hæreditatum. trahi debere adquoſq; caſus, propterea ꝙ cõtrarium in iure cautum nõ ſit. Sed deciſioni.l.hæreditatum rationem reddit Molineus in tractatu de vſuris. q.72. nume.475.quam rationem Molineo nõ perlecto iam olim reddideram, ille tamen in hoc ſua gloria fruatur,ſi qua fortè eſt,in iure ciuili multa noue inuenire.

111 Huic tamen receptæ ſententiæ cõmuniq; interpretationi, qua doctores conſtituere, deciſionem.l. hæreditatum. locum habere in omni hominum negocio,omniq; contractu, obſtat.l. ſiquis argentum.§.ſin autem donator. C. de donatio. vbi quiſpiam redditusdonauit,cum redditus non haberet, quindecim annorum æſtimationem hæredem præſtaturumlex conſtituit ex qua lege apparet deciſionem l.hæreditatum.locum nonhabere in contractu donationis, ſed intra ſuos limites intercludi debere,nodum diluit Accurſius ſcholio computatio in.l. hæreditatum, qui ait ꝙ in ſpecie.§. ſin autem,qui reddit9 donauit,prædium non habebat, quaſi dicat Accurſius, ꝙ cum in ſpecie. §. ſin autem.qui redditus donauit, prædia nõ haberet, vnde redditus colligerentur,redditur æſtimatio annorũ quindecim fauore donãtis, ne ampli9 teneatur, vt Salicet9 ait in.§.ſin autẽ.nu.6 poſſet etenim donator maiori dãno affici, ſi æſtimatio faciẽda foret ſecundum Regulas. l. hæreditatũ.hãcAccurſij interpre-

112 tationem Bartolus & doctores non

Aduerſus Ioā. Imol. & Alex.

non admittunt, vti atteſtatus eſt Angel. in l. hæreditatū. vbi Bar. nu. 1. longè aliter interpretatus eſt. qui ait annorum interpretationem in legatis faciendam ſecundum deciſionem. l. hæreditatum. in donationibus autem ſecūdum deciſionem. §. ſin autem donator. Quæſit autem inter legatum donationemq́ diſcriminis ratio, neſcit Bartol9, vti ipſe ingenuè fatetur, nullāq́ eſſe diſcriminis rationem in propoſito exiſtimauit Angel. in l. hæreditatum. Idem Angel. in. §. ſin autē donator, quod doctores omnes atteſtantur, vt ait Ioā. Imol. l. hæreditatum. nu. 2. in fine. Alexand. nu. 8. vnde diſcrimen in propoſito inter donationem & legatum admitti nō debet, quia ad ſpecialia currere refugiū eſt miſerorum vt inquit Accurſius in l. filium quem habētem. C. fami. ærciſ. ſed quamuis Bartolus rationem diſcriminis neſciefit,

113 Ioann. Imola & Alexander rationem reddidere, qui exiſtimarunt propterea legem magis donanti fauere, q̄ leganti, quia donans maiorem exercet liberalitatem q̄ is, qui legatum relinquit, cum præſentia futuris ſint precioſiora, Accurſius ſcholio. 1. in l. cum ij. ff. de tranſactio, fauore autem donatoris reditui quindecim annorum præſtatur æſtimatio, vt traddidere Petrus Cynus. nu. 2. Alber. & Salicet. num. 6. in. §. ſin autem donator, hæc ſententia crebrius recepta eſt atteſtante Domino Couarr. lib. 3. variarum. c. 9. nu. 5. ſequitur Pinellus in l. 2. C. de reſcind. vend. 3. parte. c. fina. nu. 32. Hæc ratio facili negocio refellitur, vt patebit ex ijs, quæ in interpretatione. §. ſin autem donator. ſcribemus. Multa me hercule commētitia in hoc articulo doctores traddidere. Primò Accurſius interpres ante ſignanus, quem lucernam iuris meritò noſtrates appellant, ſcholio præſtet. in. §. ſin autem donator. mirabiliter

114 ſomniauit, vt Cynus inibi ſcripſit. nu. 2. q. 1. in fin. exiſtimat Accurſius in ſpecie. §. ſin autem. donaſſe quempiam redditus dum viueret donatarius, quam interpretationē doctores approbāt: vti dixit Pinellus. nu. 32. Hæc tamen interpretatio nullo modo depromi poteſt ex ſerie literæ: vnde quaſi diuinatoria explodēda eſt ex doctrina Bernardi ſcholio. 1. in. c. peruenit. qui filij

115 ſint legiti. cui accedit Ioan. Luppus in. c. per veſtras de donatio inter vir. & vxo. in principio ante notabilia. §. 12. nu. 1. ſeries quidem literæ. l. ſiquis argentum, agit de donationibus in perpetuum initis, ſed quia donationes genericæ ambiguæq́ erāt, quæri ſolebat, quid eiſdem donationibus contineretur, quod Iuſtinianus declarauit ædita. l. ſiquis argentum. nec Iuſtinianus agit in lege illa de æſtimanda hominum vita, nec conſtituit quindecim annis eam intercludi, vti

Petro

Petro viſum eſt.cui Cynus.nu.2 Salicet. nu.6. adhæſere in.§. ſin autem donator,reliquiq́ doctores Accurſij ſententiam refellẽtes. Vnde vt legis intẽtionem interpretemur, vimq́ ac poteſtatẽ legis teneamus: quæ decreuerit Iuſtinianus in lege illa à principio ipſius legis repetemus. in ipſo legis principio huiuſmodi facti ſpecies propoſita eſt,homo quidam argentum donauit,certumq́ pondus nominauit, nec aliter expreſsit,donatorem præfatum pondus argenti præſtare cogendum Iuſtinianus decernit,ſiue in vaſis, ſiue in æſtimatione maſſæ, ſiue in ipſa rudi maſſa,quæ in illis locis frequentata eſt.

Incidit & alia ſpecies facti,de qua agit.§. ſi verò. certum quis redditum ex poſſeſsionibus donauit, poſſeſsionumq́ nomina non dixit, de ſua ſubſtantia cogetur fundos tradde re tantum redditum inferre valentes,quãtum in donatione poſuit,in talibus agris,qui nec meliores, nec deteriores ſint reliquis quos habet.inibi Accurſius ſcholio traddere.donatario fundos traddẽdos eſſe ait, vt ijs vtatur dum vixerit,quaſi fructuarius.quam interpretationem ipſa legis verba explodunt, quæ de donatione perpetua loquitur, non de ea, quæ facta eſt,dum vixerit donatarius,quod apertius deducitur ex.§.ſimiliq́ modo.vbi quis certum ſeruorum numerum donauit, quorum nomina non dixit, mediocris figuræ ſeruos traddere compellitur. illæq́ dictiones (ſimiliq́ modo) tam ad formã traddendi,q̃ ad mediocritatem referuntur; ſed in.§. ſimiliq́ modo tradduntur ſerui, vt donatarij fiant,ergò & in.§.ſi verò tradditi fundi fuere,vt donatarij fierẽt.ſuperioribus paragraphis annectit Iuſtinianus.§. ſin autem donator,in quo hæc incidit ſpecies facti,quidam qui nec argentum, nec ſeruos habebat, argentum aut ſeruos donauit; quindecim ſolidorum quantitas pro ſingulis ſeruis præſtãda eſt: argẽti verò æſtimatio,vt in capite legis ſcriptũ eſt, præſtabitur.

Item in hac facti ſpecie incidit, vt is qui fundos non habebat,redditus donaret, quindecim annorum æſtimationẽ præſtandam eſſe Iuſtinianus dixit; hoc à Iuſtiniano conſtitutũ eſt; quia perpetui redditus donati fuere,quam ob cauſam æſtimatio quindecim annorum præſtatur,nõ autem hoc fit propterea, q̃ quindecim tantum annis victurum donatarium lex auſpicetur,ſed q̃ in hoc articulo mediocritas tenenda ſit, quæ in ſuperioribus ſpeciebus obſeruatã eſt, vnde conſtituit Iuſtinianus in.§. ſin autem donator. q̃ ſi is qui fundos non habet, redditum annuum donauerit perpetuò, quindecim annorum æſtimationem præſtare cogatur. Hinc fit.q̃ ſi aureum vnum ſingulis

116 gulis annispræſtandum quiſpiã donauerit, quindecim aureos ſimul præſtare cogetur, & hac ſolutiõe præſtãdi onere liber erit. quòd ſi in ſpecie. §. ſin autem donator, non perpetua donatio fuiſſet, ſed dum vixiſſet donatarius, quid foret ineptius tali æſtimatione, vti in propoſito perpẽdit Molineus. in tractatu de vſuris. q. 72. nu. 475. quis enim ſanus vnum nũmum ſingulis annis vitæ nummis quindecim cõparaſſet, cum perpetuam hanc præſtationẽ tanto precio emere potuiſſet, quod docet Iuſtinianus in. §. ſin autem donator, ex quo textu hoc deduci cum iudicio ſcripſit Tiraquellus tractatu de vtroq; retractu. titulo. 1. §. 1.
117 glo. 7. nu. 18. Hoc Iuſtinianus ſtatuit ſumma cum ratione, vt in propoſita ſpecie quindecim annorũ æſtimatio præſtetur: quia fundi cuiusq; iuſta æſtimatio reputatur ex pretio, quod ex redditibus viginti annorum collectum eſt. auth. de non alienãdis, aut permutandis rebus eccleſiæ. §. quià verò Leonis. colla. 2. inibiq; Accurſius notat ſcholio cõputari. hoc crebrius receptũ eſt, vt traddidit Pinel. in. l. 2. C. de reſcend. vend. 3. parte. c. fin. numero. 29.
118 Item olim redditus, non tantum expoſſeſsionibus colligebãtur, verum etiam ex vſuris, maxima autem vſurarum erat centeſsima teſte Molineo tractatu de vſuris in principio. nu. 36. de hac vſura agit. l. lecta. ff. ſi cert. peta. dicitur autem vſura cẽteſſima, quià mẽſibus centũ æquat ſortẽ, vt docuit Hermolaus Barbarus, aquo accepit Bart. Socy. in. l. 3. nu. 2. ff. ad leg. fal. cui acceſſit Budæus lib. 1. de aſſe, Alcia. in l. lecta col. 1. idem Alciat. in. l. 1. §. ſequis ſimpliciter. ff. de verb. oblig. idem Alciat. lib. 3. diſpunctio. c. 1. Molineus nu. 36. Tiraquellus tractatu de vtroq; retracta titulo. 1. §. 1. glo. 6. nu. 18. Antonius Auguſtinus lib. 2. emendationum iuris ciuilis. c. 10. hanc vſuram centeſsimam probauit Iuſtinianus in. l. eos. C. de vſuris.
119 Vnde cum in reputanda æſtimatione rerum donatarum ſanxerit Iuſtinianus mediocritatẽ quandam perpẽdam eſſe: in æſtimãdis redditib9 perpetuis eam dem obſeruari debere cõſtituit idem Iuſtinianus in. §. ſin autem donator. redditus autem perpetui aut ex fundis percipiuntur, aut ex vſura centeſsima, quæ eſt grauiſsima vſurarum: cum quis donat reddit9 perpetuos, ſi fundos non habet, non cogitur donator fundum comparare tãtos redditus inferre valẽtem, & donatario traddere, nec eam pecuniam dabit, ex cuius vſura centeſsima ij redditus percipiãtur, ſed inter hæc media eſt via tenẽda, mediocritasq; ſeruanda, vt nec nũmus vnus ſingulis annis præſtandus decem nũmis comparetur. nec item viginti nũmis, ſed medium precium eligetur, ideſt

ideſt quindecim nūmis emetur; quod iuſtè cōſtituit Iuſtinianus. quæ deciſio ex ijs, quæ in priori parte legis decreuerat aprimè defluit.

120 Ex qua deciſione depromitur, quòd ſi cuipiam donauerit quis annuū redditum perpetuò, tradendi onere liberare ſe poterit, ſi pecuniam perſoluat, qua cōparetur annuus cenſus (à razon de quinze mil el millar) quod eſt ſanè notatu dignum in ſpecie. §. ſinautem, idem in legato ſtatuetur, cum legatum ſit donatio. l. legatū prima. ff. de legat. 2. in omniq; relicto annuo, in quo ſit eadem ratio, locum habebit deciſio. §. ſinautem donator. ex hac interpretatione multa deducere licebit.

121 Primò colligitur cōſiliū Neapolitanum malè decreuiſſe, quòd legata habitatione pro vita legatarij vniuſcuiuſq; anni habitatione adærata quindecim annorum precium redderetur. argumēto. §. ſinautem donator. tradit Matheus de afflictis deciſione. 34. hoc ſanè ex illo paragrapho malè collegit conſiliū Neapolitanum, cum agat lex de annuis redditibus perpetuò relictis, nō de ijs qui pro vita donatarij conſtituantur, quæ ſententia in Hiſpania ſummam rationem habet, cum iure Regio nūmis quatuordecim annuus nummus comparetur. l. 6. titulo. 15. lib. 5. nouæ compilatio.

In Germania autem Italia & Anglia nummis decem annuus comparetur. extrauag. 1. de emptio. & venditio.

122 Secundò colligitur deciſionē l. hæreditatum. locum habere in quolibet contractu, in quo agatur de taxanda hominum vita; veluti in trāſactione, & in actione legis Aquiliæ, alijsq; innumeris cōtractibus, vt ſupràſcripſimus. quòd crebrius receptū eſt; quamuis Molinæus in tractatu de vſuris. q. 72. exiſtimauerit plures iuris ciuilis interpretes in eā fuiſſe ſententia, vt putarent deciſionem. l. hæreditatum in eo tātum caſu in quo loquitur, locum habere.

123 Tertiò colligitur ex hoc. §. quòd filium opificem pater non cogitur exhibere, ſi in ea valitudine ſit filius, vt operi ſatisfacere poſſit. Hæc concluſio elicitur ex hoc textu, argumēto ſumpto à cōtrario ſenſu, vt Accurſius notat ſcholio vt operi. qui pro hac ſententia adducit. l. alimenta & l. fi. ff. de liber. agnoſcē. ſequitur Bart. hic, Aret. in. l. alimenta. nu. 3. C. de nego. geſt. Abb. in. c. 2. de cōuerſione infideli. nu. 5. hanc ſententiam ex hoc textu plures colligere, Cæpola in. l. nepos proculo. nu. 5. ff. de verb. ſignifi. Barba. in tractatu de præſtā. Cardi. 6. q. Baſilica. 1. partis nu. 4. Bart. Socy. conſilio. 121. nu. 47. lib. 4. Lamberti. de iure patro. lib. 3. q. 3. principali articulo. 2. nu. 3. & articulo. 6. nu. 12. Zaſius in. l. maritum. fallen. 7. ff. ſolut. mat.

Aduerſus Conſiliū Neapolit.

Cacialupus in. l. frater à fratre. nu.106. ff. de cōdictione indebiti:& nu.109.Bulgarinus.l.1. ff.ſolut.matri.nu.27.Mōtaluus ſcholio.1.in.l.1.titu.8. lib.3.fori.Gomez Arias in.l. 8. Tauri. nu. 2. Caſtillus in.l.6. Tauri. in parte en caſo.Telliꝰ in.l.10.Tauri.nu. 14.Loriotꝰ de regul.iuris Axiomate.38.Alciat.cōſilio.209. nu. 4.Marcus Anto.nata.conſi.48 nu.8.Gregorius ſcholio tal meneſter in.l.6.titul.19.par.4. quæ lex hanc opinionem fulcit,Dominus Ludoui.Molina lib.2.de primogenijs.c.15.nu.46.

124 Hæc ſententia multis extēditur modis.Primò ſententia hæc locū habet in patre,nam ſi opifex ſit, & operi ſufficere poſsit, nō cogetur filius eum exhibere, hæc eſt ſententia Montalui in ſcholio.1. l.1.titulo.8.lib.3. fori, argumento huius. §.ſed ſi filius. qui textꝰ de filio agit,in patreq; locum habet,cum correlatiuorū eadem ſit diſpoſitio.l.1.C.de cupraſsis.lib.11.& æqua lāce pater opifex,qui lobori operam dare poteſt,cogetur filium exhibere. quæ ſententia hinc defluit, ꝙ liberorum educatio iuris ſit naturalis.l.1.§.huius.ff. de iuſt. & iure. exquo apparet ius ipſum reſpexiſſe in alendis filijs laborem patris & artificium, non autem patrimonium: cum iure naturæ pater exhibere filium teneatur, dominia autem rerum lōgo poſtea interualo diſtincta fuerint ex iure gentium. l. ex hoc iure.

Noua interpreta.

ff.de iuſt.& iur.vnde cum pater exhibere filium iure ipſo naturæ compellatur,conſequens eſt, vt ex labore & artificio alat, ſi redditū patrimonij nō habeat, quod ius naturale non reſpexit, quo pater cogitur alere filium.

125 Secundò huic ſentētiæ locus eſt,ſi labore & opere ruſtico victum filius ſibi poſsit quærere, quià non cogetur pater eum alere,Bart.& Angel.in.l.1.C.demēdi.valid.lib.11.qui in ea opinione fuere,vt exiſtimarēt filio robuſto, qui operi ruſtico dare operā nolit,poſſe patrem alimoniam denegare, ſi eius conditionis ſit filius,vt honeſtè poſsit ruſticum opus exercere.in hac opinione fuit idem Bart. in tractatu alimentorum.ſequitur Abb. in.c.2.de conuerſio.infide. nu.5. idem Abb.in.c.accedens in fine de procurat.Iacobus Emilianus conſilio.146.nu.6. nec huic opinioni obſtat textus iſte illis verbis(ſi modo cum opificem te eſſe dicas) quibus ſignificari videtur, ꝙ filius opifex eſſe debet,vt pater alendi onere liber ſit, nec ſat eſſe ſi ex opere ruſtico poſsit ſibi quærere victum.

126 Hæc enim verba Vlpiani facti ſpeciem narrant,nec conſtituunt, aut diſponunt. Secundò illa verba propoſitæ ſententiæ non obſtant,quià dictio opifex idem ſignificat quod dictio artifex,ille autē eſt artifex,qui proprijs manibus artem exercet. l. inter artifices. ff.de ſolutio.vbi is dici-

-is dicitur artifex, qui foſſam fodit, ſordidiores ſunt opifices artificibus. Cicero lib. 1. officiorũ. pag. ante penul. opificesq́; omnes qui in ſordida arte verſantur, nec enim quidquam ingenuũ habere poteſt officina. vnde colligitur textum hunc, qui de opifice loquitur, in artifice, & in eo qui opere ruſtico ſibi victum quærere poteſt, locum habere, vnde apparet refellen-
127 dam eſſe Aimonis ſententiam conſilio. 199. nume. 1. qui conatur deffendere eam ſententiam vt ei qui operi ruſtico operam dare poteſt, non poſsit pater alimoniam denegare propterea quod in opere hoc ſe nolit exercere.
128 Tertiò huic ſententiæ locus non eſt, ſi alimentarius ſecundum ordinis ſui gradum poſsit domino ſeruire, quia iſto caſu liberabitur alendi onere qui alere tenetur, ſi hero collocet eum cui famuletur Menchaca lib. 2. de ſucceſsio. creatione. §. 20. nu. 311. qui ait quod de hoc viuendi modo non fit mentio in. §. ſed & ſi filius, quia tempore Romanorum in vſu non erat vt liberi homines ſeruirent, in hac opinione eſt Iacobus Emilianus conſilio. 146. nu. 1. quæ ſi vera eſſent, nullus vmquam cogeretur quempiam alere, quia ſemper inueni
129 re dominum poterit, cui famuletur. Sed hæc ſententia recepta non eſt falſoq́; exiſtimauit Menchaca tempore Romanorum in vſu non eſſe vt liberi homines ſeruirent, quia illo tempore ſeruiebant eodem quo nũc modo, ſed propterea deceptus eſt Menchaca, quia verbum ſeruio ad ſeruos tantum pertinebat, ſeruireq́; nobis dicebantur ſoli ſerui proprij vel alieni, aut liberi homines bona fide poſſeſſi. l. 2. §. familiæ. ff. vi bonorum rapto. l. cum hæres. §. ſtichus. ff. de ſtatu. liber. apud nos autem latius patet verbũ (ſerui) quod tam adſeruos pertinet quam ad liberos homines, ad quos ſæpe refertur, vnde fit, vt vxor dicatur ſeruire viro, & vir vxori. l. 7. titulo. 2. part. 4. famulus, qui liber homo eſt, dicitur hæro ſeruire. l. 7. titulo. 4. lib. 4. fori Romani enim liberos homines, qui alijs famulabantur, mercenarios appellabant. l. reſpiciendum. ff. de pœnis, illis verbis, (nam domeſtica furta vocãtur, quæ ſerui dominis vel liberti patronis, vel mercenarij ijs apud quos degant, ſuripiunt) l. 3. in principio. ff. quod vi aut clam vnde cum Vlpianus hic nõ egerit de mercenarijs, conſequens eſt, ne mercenarij hominis operæ liberent quempiam alendi onere.

Adverſus Aymonẽ.

130 Hæc ſententia rationem habet quia quæſtus mercenarij ſordidus eſt, vt docet Cicero lib. 1. officiorum pag. ante penul. illiberales autẽ (inquit) & ſordidi quæſtus mercenariorum, omniumq́; quorum operæ non quorum artes emuntur: eſt enim in illis

Aduerſus Emelianũ & Mẽch.

 illis

illis ipſa merces auctoramẽtum ſeruitutis, vnde patet non liberari quempiam alendi onere, propterea ꝙ alimentarius hæro poſsit famulari, ac mercedẽ quærere, hanc ſententiam cum iudicio approbauit Rolandus cõſilio.54.nu.78.lib.2.

131 Hæc ſententia, quæ habet, ꝙ filium opificem pater alere non tenetur captiones habet, primò huic ſententiæ locus non eſt, ſi opificio honeſtè non poſsit vti alimentarius ſecundum ordinẽ ſuum, quià licet operi ſufficere poſsit, alendus eſt, vt colligitur ex Vlpiano hic. §. vtrum verſiculo quorundam neceſsitatibus notat. Bart. tractatu alimentorum. nume.8. idem Bart. l. 1. C. de mendi. validis lib.11. nume.5. Aretinus. l. alimenta. numer.3. C. de nego. geſt. Abb. in.c.2. de conuerſione. infideli. numer.5. Barb. tracta. de præſtantia. ardi. q.69. Baſilica. 1. partis. nu.4. Cacialupus in. l. ſi qua illuſtris. C. ad orficia. nume.93. Bald. nouе. tractatu dotis. 6. parte priuilegio.4. nume.1. Ioann. de Neuiza in ſilua nuptiali lib.3. verb. ſtuprator folio.97. colun.2. dominus Couarruuias in epitome de matrimo. 2. parte. c.8. §.6. numero. 9. Aymon conſilio. 199. Dueñas regul. 367. limitatione 1. Rauena ſingu.27. Crotus. l. ſi conſtante nume.15. ff. ſolut. matrimo. Rolandus conſilio. 54. nume.78. lib.1. Tellius. l.10. Tauri. nume.14. Dominus Ludoui. Molina lib. 2. de primogenĳs. c.15. numero.47. quæ opinio ex ipſo Cicerone aſſumi poteſt. lib. 1. officiorum. pag. penul. quibus autem artibus, (inquit,) aut prudentia maior non eſt, aut non mediocris vtilitas quæritur, vt medicina, vt architectura, vt doctrina rerum honeſtarum, hæ ſunt ĳs, quorum ordini conueniunt, honeſtæ. Hæc ſententia iure Regio comprobata eſt. l.6. titulo.19. part.4. illis verbis (ſin mal eſtança de ſi) vbi annotauit Gregorius.

132 Secundò huius. §. ſententiæ locus non eſt, ſi opifex operi ſufficere non poſsit, quòd æger ſit, vti ex hoc. §. colligitur à contrario ſenſu. Quæ autem infirmitas hæc eſſe debeat, vt operi ſufficere non poſsit, & pater alere cogatur, quæri ſolet, & leuem infirmitatem non ſufficere certum eſt argumento. l. fina. ff. de liber. agnos. illis verbis, (niſi ſi tam infirmos ſe eſſe, tamꝙ pauperes præſidibus probauerint, vt meritò menſtruis alimentis à libertis ſuis ad iuuari debeant) quibus apparet leuem quamlibet infirmitatem non efficere, ut operi quis ſufficere non poſſit. vnde hernioſus, cum morbo ſus ſit, quià vitium hoc hominis vſum deteriorem facit. l.1. ff. de ædilitio ædicto. infirmus erit, ſed hoc nõ reddit hominẽ inutilem omni operi, ſed tantum laborioſo operi, quod iudicis cognitioni relinquemus argumẽto.

§. vtrum

§.vtrũm.& l.fina.ff.de liber.ag. cumq; hæc non ſint à iure deciſa, iudicis arbitrio gerenda ſunt argumento. l.1. ff. de iure delib. diruti enim hernioſi q̃ milites æra merebant. Budæus in.l.2.in fine. ff. de his qui notantur infamia. quâ de re aliqua traddit Alexan.ab Alexan.lib.geni.dierum.c.5.

133 Quo autem modo cõcipi ſententia debeat, quãdo declaratur quis operi poſſe ſufficere propterea, q̃ in bona ſit valetudine, vt alẽdi onere liberetur, qui tenetur eum exhibere, docet Aymon conſilio.199. numer.1. qui ait ſententiam nõ obligare perpetuò, ſed per id tempus, quo quiſpiam ſanus ac validus eſt, operiq; ſufficere poteſt.

134 Hæc autem, quæ dicta ſunt, q̃ ex redditu patrimonij alimẽta ſunt præſtanda, locum habent, quando redditus ſunt ita pingues, vt ſat ſint alendo domino & alimentario, ſi autem vtriq; alendo redditus non ſufficiant, primò aletur is, qui aſtrictus eſt alendi onere, & quod reliquum fuerit alimentarius percipiet. l. 2. C.de alendis liber. l. ſi quis à liberis.§.ſi mater. Hanc ſententiam fulcit.l.1.§. de ſeruis in fin. ff. de tutellis & ratio. diſtra. illis verbis (de largis facultatibus) vbi annotauit Bald.nu. 2.in fine Abba.in.c. licet de voto.nume.10. ſequitur Barb. conſilio.63. in principio lib.2.Paulus de monte Pico. l. titia cum teſtamẽto.§. titia cum nuberet. nume.156. ff. de legat.2. Ioann. de Neuizanis in ſilua nup.verb. ſtuprator fol.97.colu.2. Bologninus conſilio. 10. Marcus Anton.natta.conſilio.387.nume.8. lib.2.Gomez Arias in. l.7. Tauri.nume.92. dominus Couarru. in epithome de matrimonio. 2. parte.c.8.§.6.nume.13.hæc opinio iure Regio comprobata eſt l.1.titulo.8.lib.3.fori & l.2. titu. 19.part.4. vbi notat Gregorius ſcholio el pòder.

135 Tertiò huius.§. ſententiæ locus non eſt, ſi pater non curauerit, vt filius excoleretur, & artem ediſceret, qua ſibi poſſet victum quærere, quià filius ſidem ac negligentem patrem alere non cogetur: qui filio ad ſtudia artem vè aliquam diſcẽdam impenſas neceſſarias præſtare debet argumento.l. de bonis.§. non ſolum. ff. de carboniano. traddit Paulus caſt. in. l. macedoniani nume.3.C. ad macedoni: eſt enim paternum officium erudire filios.Cicero. lib. Paradoxorũ.q.4.In patris,(inquit,) vita violanda multa peccantur violatur is qui procreauit, is qui aluit, is qui erudiuit, is qui in ſede ac domo atq; in Republica collocauit. Naſo in.lib.4.tuſtiũ elegia.10.

Protinus excolimur teneri, curaq; parentis
Imus ad inſignes vrbis ab arte viros.

Lege Solonis cautū erat, ne in hoc caſu filius patrem aleret, quam Romani receperunt. Inquit lex Solonis, (vt Eraſmus, poſt Plutarchū refert in vita Solonis,) filius ne parentem alere cogitor, àquo nullam artem edoctus eſt. cuius legis præcepto adductus fuit Iaſ. in. l. quidam cum filium nume. 33. ff. de verb. obligatio. vt exiſtimaret filium patrem in hoc caſu alere non teneri. Sed hæc lex meritò in chriſtiana republica vigorem non habet: cum filius iure naturæ patrem alere cogatur, vel ratione naturali: vt ſcripſimus in. §. parens. pietati enim lex aduerſatur, & charitati ſanguinis, reuerentiæq́, quam filius patri exhibere debet. l. liberto. ff. de obſequijs. vnde in propoſito huic ſimilem legem, qua Solon cauerat genitos è meretricibus parētes alere non teneri, improbat illuſtriſsimus dominus Couarr. in epithome de matrimonio. 2. parte. c. 8. §. 6. nu. 5.

136 Vltimò colligitur ex hoc. §. ꝙ filius familias non debet artificiales operas patri, quamuis venerari eū oporteat. Hæc ſententia depromitur ex. l. cum oportet in principio. C. de bonis quæ liber. l. penultima. ff. de obſequijs. illis verbis, (nam pietatem liberi parentibus non operas debent) quæ verba tam ad emancipatum filium pertinent, ꝗ̃ ad filium qui eſt in patris poteſtate vti Coraſius ſentit in re petitione. l. admonendi. ff. de iur. iur. nume. 22. ſi artificialis opera ſit, eam filius patri non debet, niſi moretur cū patre ab eoq́ alatur. l. cum oportet in principio. C. de bonis quæ liber. illis verbis (vel laboribus ſuis ad eū perueniant) ſibi enim filius proprietatem quærit, patri vſum fructum. l. cum oportet. traddit Bart. in. l. ſi tibi decem. §. ſi pactus. nume. 4. ff. de pactis. ſequitur Oroſcius ibi numero. 1. Bald. in dicta. l. cum oportet, in principio. nume. 14. idem Bald. in auth. ex teſtamento, nume. 8. C. de collatio. Coraſius in. l. frater à fratre. ff. de condi. indebi. nume. 79. Cacialuppus in dicta. l. frater à fratre. §. quæſitum. nume. 60. Bertrandus conſilio. 290. nume. 19. lib. 3. Pinellus in. l. 1. C. de bonis mater. 1. parte. nume. 55. Hæc ſententia iure Regio comprobata eſt. l. 5. titulo. 17. part. 4. vbi apparet eius rei, quam filius quærit labore artificio vè aut ſalario, filio proprietatem, patri verò vſum fructum quæri.

Aduerſus Alciat.

137 Hinc primò colligitur erraſſe Alciatum conſilio. 243. nu. 6. qui exiſtimauit, id quod ex opera labore ſalario vèaut artificio filius quærit, patri acquiri: ductus exemplo vxoris, quæ viro tenetur operas præſtare, Accurſius. l. ſicut. ff. de operis libert. qua de re latius alibi. Ex vxore autē ad filiū procedere in hoc articulo nō licet, vt docet Pinellus

dicto

dicto numero. 55. Cacialuppus numero. 60.

138 Secundò ex ſuperiori recepta ſententia colligitur veram eſſe opinionem Fulgoſij in.l. illud nu. 3. C. de collatio. qui ait, filio qui patris bona adminiſtrat, ex patris ſubſtantia ſalarium eſſe præſtandum argumẽto eorum, quæ traddit Bartol. ibi, qui ait, ꝙ ſi filius mercaturam fœnus vẽ exerceat cum ea pecunia, quam pater dederat, quod ex mercatura quæſierit, æquis partibus diuidẽdum eſſe inter patrem & filium: vt dimidiam quæſtus partem patri quærat, dimidiam ſibi. idem ait ipſe Bart. in.l. ſi tibi decem. §. ſi pactus. nume. 5. ff. de pact. vbi Ioann. Oroſcius. num. 2. plures aggregat, qui atteſtantur hanc ſententiam crebrius receptam eſſe. traddit Hipo. Riminal. in. §. 1. inſti. per quas perſo. nobis acquir. nume. 70. ſed omne lucrũ patri quæri Accurſius affirmat. ſcholio ex eius in.l. cũ oportet in principio. C. de bonis quæ liber. Quæ ſentẽtia aduerſus Bartolum iure Regio approbata eſt.l. 3. titul. 15. part. 6. vbi traddit Gregorius. vnde filius in ſpecie à Fulgoſio propoſita ſalarium non conſequitur iure Regio, quo refellitur ſententia Bartoli, & ipſo iure communi veram non eſſe ſententiam, quæ habet, vt ſalarium filio detur, defendit Iaſ. in.l. illud. nu. 8. C. decolla. quod iudicum ſuffragio approbatum eſt, ipſeq; Fulgoſius ait petenti filio ſalarium iudices denegaſſe.

SVMMA EORVM QVAE CONTINENTVR,

in. §. ſi vel parens.

Alimentorum cauſa an ſit ſummaria; & quæ ſit cauſa ſummaria, nu. 1. 2.

Feriatis diebus agitari poteſt alimentorum cauſa, nu. 3. 4. 6.

Simpliciter & deplano ſi cauſa tractari debet, an agitari poßit faſtis diebus Deo ſacratis, nu. 5.

Lex ciuilis poteſt ex cauſa ius diuinũ limitare, quãuis corrigere non poßit, nu. 7.

Faſtis diebus ius dici poteſt fauore cuiusq; cauſæ piæ, nu. 8.

Dotis cauſa eſt pia, & tractari poteſt faſtis diebus, nu. 9. 10. 11.

Alimentorum cauſa tractatur faſtis diebus, quãdo petuntur alimenta præſentia aut futura, ſecus ſi præterita, quæ petuntur alio modo, item ſi à paupere petãtur, ſecus ſi à diuite, item ſi iudicis petantur officio, nu. 11. 13. 14. 15.

Libellus neceſſarius non eſt in cauſa alimẽtorum, niſi grauis ſit cauſa, ſi verò leuis cauſa ſit, ſufficit qualis qualis petitio. numero. 16. 17.

Litis conteſtatio an ſit neceſſaria in cauſa alimentorum, nu. 18. vſq; ad. 11.

Cauſa alimentorum non eſt ſummaria, ſi à diuite alimenta petantur: item ſi ex contractu alimenta debeantur, tradditur. numero. 12. 13. 14.

Actor an cogi debeat in cauſa alimentorũ inſtrumentum reo edere, nu. 15.

Appellari non poteſt à ſententia, quæ alimẽta decernit in futurum, quando petũtur alimenta officio iudicis: quod multis modis declaratur, nu. 16. vſq; ad. 33.

Sententia, qua iubetur quiſpiã ali vt filius, nõ facit præiudicium in cauſa filiationis ordinariè exercenda, & dum lis eſt ſuper filiatiõe, ali debet qui ſe filiũ eſſe dicit, & alimẽta petit, ſi iudex prius ſummariè cognoſcat, an filius ſit, nu. 34. 35.

Altoris filius non præſumitur quis ex eo, quòd ab aliquo domi ſuæ ſit alitus, niſi probari poßit indicijs, quòd ſit filius altoris, nu. 36. 37.

Altoris filius quis præſumitur ex eo, quòd ſit natus in domo ipſius altoris, nu. 38.

Alimenta ſiquis præſtiterit alicui credens filium ſuum eſſe, cum erret, an repetere poßit, nu. 39. 40.

Legatum relictum alicui, quem teſtator falſo exiſtimabat filium ſuum eſſe, non pertinet ad legatariũ, ſed ad heredes eius, qui reliquit, nu. 41.

In ſpecie l. ſi inſtituta. §. de inofficioſo. ff. de inofficio. teſtamen. vt actor ali debeat plura deſiderantur, nu. 41. 43. 44.

In ſpecie l. fin. C. de ordine cogni. ali debet actor, quando bona eius ſequeſtrantur, ſi ipſe ſumptus litis ſibi ſuppeditare nõ valeat nec alimenta, quod ipſe probare debet. nu. 45. 46.

Pauperi agenti præſtanda ſunt alimenta, dum litigat, de bonis ad quæ ius habere præſumitur, vt colligunt doctores ex. l. fina. C. de ordine cogni. ſed lex hoc non probat. 47. 48.

Paupertas ſola non eſt cauſa vt alimẽta decernãtur, actoriq; dentur, nu. 49.

Sententia pro aliquo dicta, à qua eſt prouocatum

catum, non efficit, vt alimenta præſten-tur ei, pro quo dicta eſt, nu. 50.

Mercatoris bona ſi ſequeſtrentur in loco, in quo domicilium non habet, ex bonis ſe-queſtratis alimẽta & litis ſumptus per cipiet, dum lis vertitur, nu. 51.

Accuſatus de crimine, quod publicatione bonorum ſolet coerceri, alimẽta & litis ſumptus capiet, dũ lis vertitur, nu. 52.

Alimenta & litis ſumptus capiet, qui dici tur pacta nõ ſeruaſſe, & ob id incidiſſe in pœnam priuationis bonorum, nu. 53.

Cauere an debeat, qui capit alimenta, ſe ea reſtituturum ſi dicta ſit ſentẽtia aduer ſus eum, nu. 54.

Monachus, qui agit aduerſus Abbatẽ, ali debet, dum lis vertitur, nu. 55.

Clericus, qui prælatum accuſat, aut cœptã inquiſitionem proſequitur, litis expẽſas habere debet ab eccleſia, ſiue mãdatum habeat, ſiue non, nu. 56.

Correctorem qui accuſat, ſi punitus corre-ctor ſit, repetet expenſas à villa ſeu Ci-uitate, nu. 57.

Abbas qui obiectum crimen innocentia ex purgat, ali debet à monaſterio, nu. 58.

Monachus, qui ſpoliatur, & repellitur à monaſterio, ali debet, dũ lis vertitur. n. 59

Collegialis, qui litigat cum collegio, debet ali à collegio, nu. 60.

Canonicus electus ali debet, ſi lis ſit ex eo, quòd dicatur non fuiſſe canonicè inſtitu tus, numero. 61.

Clericus ſuſpenſus vel depoſitus verbaliter ali debet de redditibus beneficij, nu. 62.

Spurius, ſi legatum alimentorum ſibi reli-ctum petat, ali debet, dum lis pendet, ſi ſuper hac re lis vertatur, nu. 63.

Vxori de adulterio accuſatæ maritus de-dote alimenta præſtabit, nu. 64.

Maritus cogitur alimenta præſtare, dum lis vertitur de vinculo matrimonij, ſiue mulier pulſetur, ſiue agat, nu 65. 66.

Matrimonij cauſa ſi vertatur apud iudicẽ eccleſiaſticum, ſententiaq; dicta ſit, à qua prouocatum eſt, ſi iudex laicus de-cernat vxori alimenta, non dicetur at-tentare, nu. 67.

Vxori, quæ agit remedio. l. ſi conſtante. ff. ſolut. matri. tenetur maritus alimenta præſtare, nu. 68.

Aduerſario, cuius bona quis poſſidet, tene-tur alimenta præſtare, nu. 69.

SI VEL PARENS NEGET FILIVM, IDCIRCOQ; ALERE

ſe non debere contendat: vel filius neget parentem: ſummatim iudices oportet ſuper ea recognoſcere. & ſi conſtiterit filium vel parentem eſſe, tunc ali iubebunt, cæterum ſi non cōſtiterit: nec decernent alimenta. Meminiſſe autem oportet, & ſi pronunciauerint ali oportere, attamen eam rem præiudicium non facere veritati, nec enim hoc pronunciatur, filium eſſe, ſed ali debere, & ita Diuus Marcus reſcripſit. ſi quis ex his alere detrectet, pro modo facultatum alimenta conſtituentur, quòd ſi non præſtet pignoribus captis & diſtractis cogetur ſententiæ ſatisfacere.

1 EX hoc. §. colligūt doctores, ꝙ alimētorū cauſa eſt ſummaria. Bartolus hic. idē Bart. in. l. dealimentis. nu. 2. C. de tranſactio. Accurſius ſcholio. ſummatim in. l. 3. §. ſciendum. ff. adexhiben. idem Accurſius ſcholio. 1. in. §. præiudiciales inſtit. de actio. argumento. l. 1. §. Iulianus. ff. de liber. agnos. & huius. §. ſi vel parens. l. ſi iudex. ff. de his qui ſunt ſui. hanc opinionem ſequitur Alberi. in. l. fin. ff. de appella. recipi. idem Alber. in. l. cum ij in principio. ff. de tranſactio. & ibi Iaſ. nu. 9. Bal. in. l. 1. C. de fidei commi. nu. 6. idem Bal. in. l. ſiquis in ſuo nu. 3. C. de inofficio. teſta. & ibi Iaſ. nu. 3. Alex. in. l. 1. ff. ſolut. matri. hæc eſt recepta ſententia teſte domino Ludo. Molina lib. 2. de primogen. c. 15. nu. 75. quam ſequitur Alex. inadditione Bar. in §. ſiquis ex ijs. infra iſtalege. Aretinus conſilio. 97. nu. 3. Thomas Faſtolus in deciſionibus rotæ cauſa. 5. dubio. 15. Iaſ. in. §. præiudiciales. nume. 24. & ibi Gomecius nume. 5. Robert. Marāta in tractatu. de ordine. iudi. 4. parte diſtinctione. 9. nume. 52. Cæſar Lambertinus in tractatu iuris patron. lib. 3. q. 3. principali articulo. 7. nume. 5. Mathæus de afflict. deciſione. 152. nume. 3. Coraſius in. l. ſi iudex. nume. 5. ff. de his qui ſunt ſui. & ibi Oroſcius. nume. 10. Hiero. gratus cōſilio. 69. nume. 28. lib. 2. Lauren. Syluanus conſilio. 33. nu. 1. Didacus Perez in Rubri. titulo. 1. lib. 3. ordin. in fine. l. 7. titulo. 19. part. 4.

2 Hæc ſentētia licet doctorum communi ſuffragio approbata ſit, non elicitur ex ijs legum locis quæ aduocantur, & pro hac ſententia adducit Accurſius, quià. l. 1. §. Iulianus & iſte. §. ſiuel parens.

parens. conſtituunt q̃ ſi pro tribunali quiſpiam petat alimenta, propterea q̃ filius ſit, ſummatim iudex ſuper ea re cognoſcere debet, an filius ſit, vt alimenta decernat, vnde filiationis cauſam ſummatim eſſe cognoſcendam vt alimenta decernantur iura conſtituunt, non autem cauſam ipſam alimentorum, vt cum iudicio ex hoc. §. collegit Albericus hic. quæ ſententia apertè depromitur ex. l. 7. titulo. 19. part. 4. illis verbis (E por ende quando tal duda acaeſciere el iuez de aquel lugar de ſu officio deue ſaber llanamente, è ſin alongamiento non guardãdo la forma del iuyzio, que deue ſer guardado en los otros pleytos, ſi es ſu fijo de aquel por cuyo ſe razona ò nõ) qua lege oſtenditur, quæ dicatur cauſa ſummaria, vt annotat Gregorius ibi ſcholio llanamente. quod iure communi obſeruandum eſt, vt docet Bart. in extrauag. ad reprimendum verbo ſummariè. & verbo videbitur. Bald. in. l. nequicq̃. §. de plano. ff. de officio proconſulis. & ibi Ioannes Oroſcius, numero. 1. idem Ioannes Oroſcius in. l. 1. ff. de conſtitut. principum. numero. 28. Lanfran. in clement. ſæpè de ver ſigni. verb. de plano. Maranta in tracta. de ordine. iud. 4. parte diſtinctione. 9. numero. 10.

3 Ex hac recepta ſententia plura depromi poſſunt, primò q̃ vt alimenta cõſtituantur etiam feriatis diebus rectè agi poterit. l. 2. ff. de ferijs, quam legem pro hac ſententia adducunt Albericus Baldus & Alexander numero. 1. Iaſ. numero. 7. in. l. 1. §. ſed excipiuntur. ff. de ferijs. Euerardus loco. 24. numero. 2. & 3. illuſtriſsimus Dominus Couarruuias in tracta. de matrim. 2. parte. c. 8. §. 6. numero. 6. Tiraquellus tracta. de priuilegijs piæ cauſæ, priuilegio. 156. Forcatulus in libro qui inſcribitur penus iuris ciuilis. c. fina. hanc ſententiam dicit tenere doctores communiter Bald. à Bartolini. in repetitione. l. 1. ff. ſolut. matrimo. numero. 460. & ibi Ioãnes Crotus. numero. 66.

4 Vtrum autem hæc ſententia locum habeat, ſi feriæ meſsium vindemiæ vè cauſa indictæ ſint, an etiam ſi diuinæ rei cauſa in honorem Dei, quæri poteſt, & huic ſententiæ locum eſſe, quando feriæ indictæ ſunt vt ruſticæ rei agricolæ prouideant, ſatis oſtenditur in. l. 2. ff. de ferijs, quæ conſtituta cum ſit ſub titulo de ferijs, agere intelligitur de ferijs, quæ negociorum cauſa indictæ ſunt. Hæc interpretatio rationem habet, quià in diebus faſtis, qui dijs conſecrari erant, ius dicebatur: vnde faſtus dies erat, in quo prætor ius dicebat, verbaq; tria proponebantur, Do, Dico, addico: ille autẽ dies nefaſtus erat, in quo ius non reddebatur, Ouidius lib. 1. faſtorũ.

Ille

Ille nefaſtus erit per quē tria verba ſilētur:
Faſtus erit per quem lege licebit agi.

Qua de re plura tradit Connanus lib.1. Cōmentariorum iuris ciuilis.c.12. nu.3. qui dies faſti fuerint, & qui nefaſti, docet Coraſius in.l.1.§.ſi quis ſimpliciter.nu.7.ff.de verb.obliga.idem Coraſius lib.3.Miſcella.c.18.nu.11.in chriſtiana autem republica hæc omnia mutata ſunt:in ea ſanè diebus feſtis ius dicere fas non eſt, vt docet Mantuanus lib.1. faſtorum in præfatione in hæc verba.

Id nec omittendum: quòd dijs regnantibus olim
Moris erat faſtis ius exercere diebus:
Quòdq; dies iuris vacuos dixere nefaſtos:
Nos verò ad ritus alios traduximus annum:
Priſcaq; nominibus ceſſere vocabula noſtris.
Nam dicenda dies veniunt ad iura profeſti,
Sacra damus feſtis, fora iudicialia ponunt
Murmura: & occluſis foribus trahit ocia prætor.
Tunc nos templa vocant, tunc indulgere tonanti
Tempus, & ingenium ſacris impendere rebus.

Hanc ob cauſam in diebus faſtis alimentorum cauſam tractari non poſſe plures exiſtimarūt. Bald.conſilio.217. lib.4. incipit iſta captura. ſequitur additio Bartoli in.l.filius familias.num.5. ff. de donatio. poſt Ioannem Imola & Lodu. Roma. ibi Baldus à Bartoli.in.l.1. ff.ſolut.matrim.nume.460.

5 Hæc opinio ea ratione commendatur, ꝙ ſi conſtitutum ſit, vt aliqua in cauſa iusdicatur ſimpliciter & de plano ſine ſtrepitu & figura iudicij, dici ius non poteſt faſtis diebus, clemen. ſæpè de verb. ſignifi. inibiq; tradunt doctores, quod ea de cauſa ſit, quià Dei præcepto tenemur dies feſtos ſanctificare, præcipiente Domino Sabbata venerari, vt annotat. Bart. extrauag. ad reprimendum verbo vi debitur, & verbo figura. vnde hanc opinionem veriorem eſſe in puncto iuris affirmat Alexand.in.l.milites. nume.5. C.de teſtamento militis. ſequuntur plures doctores, quos aggregat Tiraquellus in tractatu de priuilegijs piæ cauſæ priuilegio.156.

6 Contrariam ſententiam multi deffendunt affirmantes, ꝙ in cauſa alimentorum faſtis diebus iusdicere permiſſum ſit. Bernardus ſcholio pen. in. c. fi. de ferijs vbi ſcribit feſtis diebus in dictis in honorem dei ius dici poſſe in cauſis de quibus agit. l. 2. ff. de ferijs, ſequitur Bart. in.l.filius famil.numero.5. ff. de donatio. idem Bart. in. l. mella. numero. 6. ff. de aliment. & cibar.legat. idem Bart.in.l.deniq; nume.1.& in.l.1.nume.1.ff.de teſtament. militis. ibiq; annotat Bald.nu.1. verſiculo dicit etiam ipſe Bartolus. Idem Bart. in. l. prouintiarum. C. de ferijs. idem Bart.

Bart.in.l.milites nu.3.C.de teſtamen.militis.ſequitur Bal.ibi.nu.5.Ancharranus in clemen.ſæpè de verb.ſignifi.Ramanus conſilio.20.nu.3.Alciat.in.l. de alimẽtis. C. de tranſactio. pag.3.in fi. argumento.l. prouintiarum. C. de ferijs.Quæ lex nõ aduerſatur
7 iuri diuino, ſed limitat illud ex cauſa,quod prohibitum non eſt authore Accurſio ſcholio. generali in. l. fin. C. ſi contra ius vel vtili publi.tradit idem Accurſius ſcholio fin.in.l.1.ff.de conſtitutionibus princip. cui accedit Bar.ibi nu.3. Ioannes Oroſcius nu. 47. Hanc opinionem communiter receptam eſſe atteſtatur Felinus in.c.quæ in eccleſiarum. nu.2. de conſtitu. hoc modo iuris diuini præceptum,quo prohibemur faſtis diebus ius dicere,contrahitur,nec locum habet in cauſa alimentorum pietatis intuitu,quæ cauſa dieb9 Deo ſacratis tractari poteſt, vt Bartolus & alij ſuprapoſiti tradidere. quorum ſententia iure noſtro confirmata eſt.l.35.titulo.2 part.3.inibiq́ Gregorius notat.
8 Id autem in propoſito annotandum eſt, non eſſe introductum fauore præcipuo alimentorum vt faſtus diebus alimentorum cauſa agitari poſſit, vt ſcripſit Bart.l.mella. nume.6. hoc enim fauore piæ cauſæ conſtitutum eſt, vt tradit Speculat. titulo de ferijs.§. ſequitur. nume.1. ſequitur Paulus Caſtren.l.1.§. ſed excipiuntur.nume.1.ff.de ferijs. huic ſententiæ accedit Claudius cantiuncula in topicis legalibus c.28.Alexand.nume.5.Iaſo.nu.7.in.l.1.§. ſed excipiuntur.ff. de ferijs. Oroſcius. l. 2. ff. de ferijs nume. 2. quæ opinio probatur iure aperto in. c. fina. de ferijs. ibi(niſi neceſsitas vrgeat vel pietas ſuadeat) vbi annotat Bernardus ſcholio pe.ſequitur Abba.ibi nume.14.poſt Federi.cõſilio.11.quæ ſententia iure Regio approbata eſt.l.35.titu.2. par.3. illis verbis (ca en qualquier deſtas coſas ſobredichas bien pue de el demandador mouer pleyto en juyzio en cada vno deſtos dias feriados, è lo que fuere fecho enellos valdra porque tales pleytos como eſtos pertenecen à obra de piedad) conſtituerat lex, ꝙ faſtis diebus alimentorũ cauſa agitari poſſet, deciſionis rationem ſubjicit, quià alimentorũ cauſa eſt pia,quod probatur in.l.mella ff.de alimen. & ei bar. legat. qua de re latius alibi tradidimus.

9 Hinc fit, vt dotis cauſa, quià ex pietate deſcendit, diebus faſtis tractari poſsit. Sententia quæ habet,ꝙ dotis cauſa ſit pia, depromitur ex.l.cum his.§. ſi in ea opinione. ff. de condict. indebi.tradit Ripa.l. 1. ff. ſolut. matri.nu.46.& ibi Bald. à Bartoli.nume.40.&.332. notat glo. verb.quod per errorem.§.fi.inſtitu.de obligat.quæ ex quaſi cõtractu.quã dicit meliorẽ de iure Ioã.Luppus.c.per veſtras not.3.

§.12.

§.12.&in rubri.§.48.Crotus.l.1. ff.ſolut.matrim.nu.5.Idem Crotus.l.ſi cõſtante.nu.68.& nu.93. ff.eod.l.35.titulo.14.par.5.tradit Tiraquellus tracta.de priuilegijs piæ cauſæ in præfatione pag.13. item ꝙ diebus feſtis tractari poſsit, ſcripſit Angel.l.1. ff. ſolut. matrim. dubius tamen & incertus æſtimationi locum relinquit.ſequũtur Imola et Pau. Caſt.nu.5.&.7.Alexã.nu.12.qui eam deffendit. Roma.l.1.§. ſed
10 excipiuntur. ff. de ferijs. & ibi Iaſſ.nu.8.Bald.noue.tracta.dotis.9. parte in priuilegio.13. ratio eſt,quia dos ſufficitur in locũ alimentorum.l. ſi cum dotem.§. ſinautem. ff.ſolut.matrim.l. vbi adhuc.C.de iure dot.vnde fit vt meritò dotis cauſa dicatur pia, indeq; fit vt feriatis diebus tractari poſsit.

11 Eſt enim eadẽ ratio in vtraq; cauſa,ergò idem ius.l.illud.ff.ad leg. aquili. Ex quo apparet verã non eſſe ſententiam Ripæ in.l.1. ff.ſolut.matrim.nu.46.qui proptereà ꝙ ratio dotis & victus differat in multis articulis, exiſtimat dotis cauſam feriatis diebus tractari non poſſe,quæ opinio iuris Regulis aduerſatur, quià dotis cauſa eſt pia, & piæ cauſæ fauore introductum eſt, vt feſto die tractetur.

12 Primò ſuperior ſentẽtia,quæ habet,ꝙ alimentorum cauſa tractari poteſt die feſto,obtinet, ſi petantur alimẽta præſentia aut futura, non autem ſi præterita. Accurſius ſcholio alimentorum in.l.cum ij in principio.ff.de trãſactio.argumento.l. de alimẽtis. C. de tranſactio. vbi notant Iacobus de Arenis & Bart. nu. 2. ſequitur ibi Iaſſo.nu.5. Decius. nu.10. Curt. iuni. nu.13. Alciat. pag.3.Aretinus conſilio.97.nu. fin. Petrus Ancharr. clem.1. de iure patro.ſequitur Alberi.l. cũ ij in principio. ff. de tranſactio. & ibi Iaſſ. nu.9. Oroſcius.l.2. ff. de ferijs nu. 2. ratio eſt quià ſuper ijs pendet hominis vita, vt Alber. Iaſſ. & Oroſcius. nu. 14. traddidere in.l.cum ij.§.eam trãſactionem.ff.de tranſactio.quæ ratio in præteritis alimentis locum non habet, cum aliios eſſe iam cos appatet, qui alimenta perũt,& ideo cauſa celeritatem non deſiderat,ſed ſolito tempo-
13 ris ſpatio expediri debet. quomodo autem præterita alimenta petenda ſint, docet Bart.l. libertis quos.§.manumiſsis. ff.de alimen.& cibar.legat.in.3.membro diſtinctionis, quem reliqui interpretes ſequuntur.

14 Secundò ſuperior ſententia obtinet, ſi à paupere alimenta petantur,ſecus ſi à diuite,primo caſu diebus feriatis cauſa tractabitur,nõ in ſecundo. Accurſius ſcholio conſtituantur in.l.2. ff. de ferijs,traddit Areti.conſi.97 nu. 4. Ripa. l.1.nu.46.ff. ſolut. matrim.quæ ſententia iure Regio confirmata eſt.l.35.titulo.2. part.3. illis verbis (Auiendolo meneſter.)

Tertiò

15 Tertiò hæc ſententia obtinet, ſi iudicis officio alimenta debeantur, veluti ſunt ea quæ pater præſtare tenetur filio egenti.l.ſiquis à liberis.§.alimenta.ff.delib.ag. quià hæc ex pietate deſcendũt. Accurſius ſcholio petiturum.l.alio.ff. de alimen. & cibar. leg. vbi notat Bart. Idem Bart.l.diuus.ff. ad.l. falcid. Hanc ſententiam ſequuntur Alexan. nu.5.laſſ.nume.7.l.1.§.ſed excipiuntur.ff.de ferijs, Oroſcius.l.2.ff.de ferijs nu.2.Alciat.l.de alimẽtis. C.de tranſactio. pag.4. hoc fit quià ceſſat ratio, quando alimenta iure actionis petuntur.

16 Secundò ꝙ in cauſa alimentorum non eſt neceſſarius libellus, quià cauſa hæc eſt ſummaria, quæ de plano expediri debet, in ſummarijs autem cauſis libellus non eſt neceſſarius clemen.ſæpè de verb. ſignifi.Bart.l.nequicꝗ.§.de plano.nu.1.ff.de officio.proconſul.quidiſtinguit poſt Guiller. de Cugno an grauis cauſa ſit an leuis: in graui libell9 requiritur ſecus in leui cauſa, quæ diſtinctio communiter recepta eſt, vt atteſtatur Ioãnes Oroſcius in.§. de plano num.2. Idem Ioann. Oroſcius.l.1.ff. de conſtitu.principũ nu.28. Coraſius in dicto.§.de plano.nu.1. Felinus in.c.fi.de officio.iudi colu. penul.verſiculo limita hoc.& ſequitur Curt.iunior.l.2.ff. de iuri.omni.iud. nu.95. Idem Curt. iunior repetitione.l.de alimẽtis C.de tranſactio.nu.13.eſt tamen qualis qualis petitio neceſſaria 17 vt ait Alberi.l.nequicquã.§.vbi decretum.ff.de officio proconſul. ſequitur Hippo.in practica crimi.§.oportunè. nu.70. argumento.l.de ſubmerſis.C.de naufrag.lib.11.hæc fuit ſentẽtia Bartoli extrauagant. ad reprimendum verb.& figura.eiuſdẽ Bar. l.2.C. de ſenten. ex breui. recit. quæ eſt recepta ſententia vt patet ex ijs, quæ traddidit Maranta de ordine iudi.4.parte diſtinctione.9.nu.12.

18 Tertiò ex priori ſententia depromitur in cauſa alimẽtorum non eſſe neceſſariam litis conteſtationem. clem. ſæpè de verb. ſignifi.Bart. extrauagan. ad reprimendum verb.& figura. verſiculo. item an ſit conteſtanda. idem ſcripſit Abb. in. c. fin. de officio.iudi.nu.10.ſequitur Felinus colu.penul.verſiculo limita hæc.Maranta de ordine iudi. 4 parte diſtinctione. 9. nu. 20. ex quibus apparet hoc receptũ eſſe communi doctorũ ſuffragio.

19 Vnde apparet ocitãter dixiſſe Ioan.Oroſcium in ſummarijs cauſis litisconteſtationem requiri & hoc receptum eſſe.Ita Ioan. Oroſcius in.l.nequicquam.§.de plano.nu.7.ff. de officio procõ. argumento à coniugatis ex.l.3. §.ſciendum.ff.ad exhibend.l.ſigni.§.fi.ff. eod. titulo, quibus legibus, quaſi ex tuto propugnaculo ſuam ſentẽtiam ipſe defendit, quià in.§.ſciendum Vlpianus conſtituit iudicẽ in actione

N in.l.

ad exhibendũ ſummatim debere cognoſcere, idemq; Vlpian9 in.l.tigni.§.fi.ait litis cõteſtatione in hac actione eſſe neceſſariã: vnde colligit Oroſcius in ſummarijs litis conteſtationem eſſe neceſſariam.

Aduerſus Oroſ. ii. 20 Hæc tamen ſentẽtia tam aliena eſt ab Vlpiani intentione vt nihilmagis: falſò enim dicitur in actione ad exhibendum ſummatim debere iudicẽ cognoſcere, vt ſine delectu ex dicto.§. ſciendum colligit Accurſius ibi ſcholio ſũmatim, ſed id potius, actionem ad exhibẽdum competere nõ ſolũ ijs de cauſis, quas Vlpianus poſuerat in principio legis, *Aduerſus Accurſiũ* verum etiam ea de cauſa, qꝙ ſua ipſius actoris interſit rem exhiberi. Vtrum autẽ actoris interſit rem exhiberi, ſummatim iudex cognoſcet, qꝙ ſi ſummatim conſtiterit actoris intereſſe rem exhiberi, iubebit exhiberi: ſi nõ conſtiterit, nec iubebit: vnde an legitimus ſit actor, iudex cognoſcit ſummatim, quia exceptio hæc tua non intereſt, repellit à iudicio actorẽ: vnde in litis exordio ſummatim cognoſcere iudex debet, an actoris interſit, ac interloqui, qꝙ ſi intereſſe pronũtiauerit, ſecundum ordinem iu- *Noua interpreta.* diciorum aget.c.veniens, de teſtibus, quæ interpretatio, an ſit ex intẽtione Vlpiani verba ipſa demonſtrant. (ſciendum eſt autem nõ ſolum ijs, quos diximus competere ad exhibẽdum actionem, verũ ei quoq;, cuius interſit exhiberi. iudex igitur ſummatim debebit cognoſcere, an eius interſit, non autem an eius ſit, & ſic iubere vel exhiberi, vel non: quià nihil illius intereſt.

21 Vlterius non licet ex illa legum coniunctione concluſionẽ depromere, cum.§. ſciendum, agat de exhibitione ſimplici, vt in publico res demonſtretur: vt ille qui agit expiriri poſſit, de qua ſpecie tractat.l.2.ff.ad exhibend. ſed.l.tigni.§.fin. agit de exhibitione, quæ ſecũ rem ipſam trahit, & cauſas eidem cohærẽtes, vt in ſpecie.l.Iulianus.§.quãtum.ff.ad exhibend. de quo ſcribit Speculator in titulo de appellatione.§.in quibus.nu.12. nimirum ſi in prima ſpecie ſummatim agatur, in ſecunda verò non ita, cum maioris ſit præiudicij.l.3.§.ibidẽ.ff.ad exhibend. Superior ſententia, quæ habet, qꝙ alimentorum cauſa eſt ſummaria, captiones habet.

22 Primò huic ſententiæ locus non eſt, ſi is qui alimenta petit, diues ſit, tunc iudex de ea re cognoſcet, non ſummatim, ſed plenè Bal.in.l.1.C.de fidei cõmiſsis nu.6. Aretinus conſilio.117. ſequitur additionator Alexandri in.l.diuus.nu.3. ff. ad legem falcid.per.l.2.ff. de re iudicata.l.2. ff.de ferijs.

23 Secundò alimentorum cauſa non eſt ſummaria, quando alimenta petuntur præterita, ſed ſolum quando præſentia ſunt aut futura. Bart.l. de alimentis. nu.2.

nu.2.C.de trăſactio. quia in præteritis non eſt eadem ratio, ſequitur ibi Iaſſ. nu.5. Decius.nu. 10.Bald.in.l.1.num.6.C. de fidei commiſsis.Gigans de penſionibus.q.51.nums.28. Maranta de ordi.iudi.4.parte diſtinctione 9.num.52. Hieronimus Gratus conſilio. 68. nume. 52. l. 53.titulo.2.part.3.

24 Tertiò huic ſententiæ locus non eſt, ſi alimenta debeantur ex contractu.Bart. l. de alimentis nu.2.C.de tranſactio. quo că ſu alimentorum cauſa non erit ſummaria. Idem approbat Bal. l.nonumꝙ lectu.2.ff. de iudicijs .Decius.l.de alimentis. nu.12. C. de tranſactio. & ibi Curtius iunior. nu. 8. Decius in.l. ſi certis annis.nu.7.C.de pactis.Maranta de ordine iudi.4.parte.diſtinctiõe.9.nu.52.Perez Rubri.tituli.1.lib.3.ordi.ratio huius ſentẽtiæ eſt, quia in propoſita ſpecie ceſſat cauſa cuius fauore introducta ſuntpriuilegia alimẽtorũ; quia ille qui ſibi quærit alimẽta, tuebitur parta, cum præſumatur vir prudẽs maturi grauiſq;

25 conſilij.vtrum autem in cauſa alimentorum actor cogatur ædere inſtrumenta reo, traddit Beroius in.c.1.de probatio.nu. 67.

26 Quartò ex themate, quod ex .§.doctores collegere, defluit ꝙ à ſententia, quæ alimenta in futurum decernit, appellari non poteſt, quia celeritatem executionis deſiderat. l. fin. ff. de appellat. recip. quam legem pro hac parte adducit: Bernardus ſcholio.decedat.in. c. qua fronte. de appellat. Speculat. titulo de appellatione.§.inquibus.numero.11. Bar.in tracta. aliment. idem Bart.l.mella.ff.de alimen. & cibar.legat. idem Bart. l. fin. ff.de appell.recipi.& ibi Cuma. nume. 4; Forcatulus in libello qui inſcribitur penus iuris ciuilis.c.fin. l. inſtituta.§. cum de in officioſo. ff. de in officio. teſta. idem Bald.l. 2. C. quando prouo. non eſt nece. Roma. ſingu; 286.incipit à ſententia Iaſſ. l. de alimentis.nume.5.C. de tranſactio.& ibi Alciat.pag.4.Antonius Nicellus intracta. de concordia gloſſarum nume.35.Natta.conſilio.108; numero.1. lib.1. idem Nata conſilio. 409. nu.5. lib. 2. Tiraquellus intractat. de priuilegijs piæ cauſæ priuilegio 157. ratio huius ſententiæ eſt, quia præſtatio alimentorum di

27 lationem non recipit, vt traddit Aretinus.l.ita ſtipulatus.nu. 9.ff. de verb. obligat. quæ ſententia comprobatur. l. 2. ff. de re iudi.tradditForcatulus dicto c.final.

Huic tamen receptæ opinioni obſtat.l.in. minoribus. C. de appellatio. vbi docemur & in maioribus & in minoribus negocijs appellandi facultatẽ eſſe,

28 ergò & in alimentorum cauſa appellare permiſſum eſt. Sed hæc lex receptæ opinioni non obſtat, quia agit quando iure actionis alimenta petuntur: ſu-

perior autem ſententia quando iudicis officio, vti interpretatur Speculat. titulo de apella. §. in quibus nume. 11. quam ſententiam alij approbant: vti docet Ioann Andre. ibi in additione. ſequitur Bart.l.fin. ff. de apella. recipi. nume. 2. qui ait hoc efficere inopiam eius, qui petit alimenta, in ea ſpecie de qua agit ſententia ſuperior communis, ſequitur Cumanus. l. fin. ff. de apella.recip.nu.4.

Contrariam opinionem, quæ habet, vt à ſententia in cauſa alimentorum lata appellare liceat defendit Roma. auth. ſimiliter. C. ad leg. falcid. quod ea ratio-
29 ne fit, quià appellatio niſi ſpecialiter prohibita ſit, cenſetur permiſſa argumento. l. & in maioribus.C. de appellatio. ſed non reperitur iure cautum, ꝙ in cauſa alimẽtorum prohibita ſit appellatio, ergò cenſetur permiſſa, quæ regula non obtinet in cauſis, quæ celeritatem executionis requirunt.l.fin.ff. de appell. ſed cauſa alimentorum celeritatem requirit dicta.l.fin.ff. de appella.recip.ergò in ea locum nõ habet regula.l.& in maioribus. quam ſupra declarauimus, argumentis quæ Romanus aduerſus receptam ſententiam aducit, reſpõdet Corſetus in repertorio Abb.verb. alimenta.

30 Quæ ſententia locum habet etiam ſi non ipſa alimenta petantur, ſed pars alimentorum vt veſtitus & habitatio, vt idem ſit in parte, quod in toto, argumento.l. an pars. ff. pro derelicto.l. quæ de tota.ff. de rei vendica. docet Vlpianus. l. cum ij in principio. ff. de tranſactio. in hæc verba (eiuſdem prætoris notio ob trãſactionem erit: ſiue habitatio, ſiue veſtiarium ſiue de prædijs alimentum legabitur.) notat Paul.Caſt.in.l.cum ij in principio. nume.5.

31 Hæc recepta ſententia plures captiones habet. Prima ſi alimẽta petantur à diuite, quià ceſſat cauſa propter quam alimenta celeritatẽ executionis requirũt. Hæc eſt ſententia Speculat. titulo de appella.§.in quibus.nume. 12.ſequitur Bart.l. fin. ff. de appella. recipi. nu.1. & ibi Cumanus.nu.4.Areti.conſilio.96.

32 Ex hac eadem ratione colligitur appellare permiſſum eſſe à ſententia lata in cauſa alimentorum, ſi præterita alimenta petantur, quià cauſa hæc celeritatem non requerit. Ita Speculat. titulo de appella. §. in quibus. nume.11. ſequitur Alber. l.final. ff.de apella. recipi. Bald.l. 1. C. de fideicommiſsis. numero. 6. Areti.conſilio.97. nume.3. Decius in.l. de alimentis. nume.10. C.de tranſactionibus.& ibi Curtius.iuni.in repet. nume.13. Alciat.pagina.4.Felinus in.c.cum dilecti nume.16.de reſcrip.Mathæus de afflict. deciſione. 152. nume.3. Didacus Perez in Rubri.titulo.1. lib.3. ordi.columna antepen. & Dueñas Regu.365. limi-

limitatio.7.

33 Fallit tertiò ſuperior ſententia, quando alimentorum cauſa tractatur incidēter, ſecus ſi principaliter de alimentis agatur; quo caſu à ſententia lata in cauſa alimentorum appellare licet ei, aduerſus quem eſt dicta ſententia; Alberi.l.fin.ff.de appellatio. recipi. ſequitur Nemauſenſis tractatu clauſularum pag. 946. & Didacus Perez in Rubri.titulo.1.lib.3. ordi. colu.antepe.Ioann.Luppus in.c.per veſtras. ante notab.§. 39. nume.2. quæ opinio iure Regio approbata eſt.l.7.titulo.19.part.4.

34 Secundò colligitur ex hoc.§. ꝙ ſententia, qua iubetur quis ali vt filius, non facit præiudicium in cauſa filiationis ordinariè exercenda, ita Bartolus & Albericus hic: dum lis eſt an filius ſit, qui alimenta petit ali debet.l.nec filium. C.de patria poteſ.l.3.titulo.8.lib.3.fori.

35 Quod ſic accipiendum eſt, ſi prius ſummatim iudex cognouerit filium eſſe, vt conſtat ex hoc.§.illis verbis (& ſi conſtiterit filium vel parentem eſſe, tūc ali iubebunt, cæterum ſi nō conſtiterit, nec decernent alimēta.) idem probat.l.fin.titulo.19.par.4.nec enim probata ſummatim filiatione pronunciabit iudex filium eſſe, ſed ali debere, quæ res preiudiciū non facit veritati, vt filius ex hoc dicatur, cū non ſit: quæ docet textus iſte his verbis (meminiſſe autem oportet, & ſi pronunciauerint ali oportere; attamen eam rém preiudicium nō facere veritati, nec enim hoc pronunciatur filium eſſe, ſed ali debere.) Hoc axioma ex hoc.§. collegere Loriotus de Regul. iuris axiomate.85.dominus Couarru.in practi. quæſtioni. c. 6. nu.8.Natta.conſilio.473. nu. 6. lib.2. Oroſcius. l. ſi iudex. ff. de hisqui ſunt ſui.nu.1.qui in nu.10 rationē reddit, Bertrandus conſilio. 257. nu. 5. lib.1. ex quibus

36 conſtat præſtationem alimentorum non facere vt is filius præſumatur, cui præſtantur. vnde ſi cuipiam aliquis alimenta præſtiterit domi, non ex hoc præſumitur filius altoris argumento. c. tranſmiſſæ. qui filij ſint legit. & ibi notat Abb. not.1. præſtantur ſæpè intuitu pietatis; vt ibi dicitur. & in.l.necare. ff. de lib. agnos. vnde præſtatio alimentorum quia pietatis cauſa ſæpè fit, non probat eum filium eſſe, qui alitur, ſi neget altor filium eſſe: ita doctores definiunt, vt traddit Alex. conſilio.74.nu.2. lib.2.Barb.conſilio.27.lib.1.Pariſius conſilio.10.nu.17.lib.2.idē Pariſius.conſil.12.nu.247.lib.2.

37 Quæ ſententia locum non habet, ſi indiciis coniecturis vt demonſtrari poſſit, ꝙ ſit filius, vt apparet ex.c.tranſmiſſæ. vbi

38 Abb. poſt Anto. tradit. ex eo autem coniectari licebit filium eſſe, ꝙ natus ſit in domo altoris argumento. c. per tuas deprobat.illis verbis(filium quem re-

uerſa in domum ipſius peperit, ex eo ſe aſſeruit ſuſcepiſſe.) ex quo textu ſupraſcriptam cōcluſionem collegit Hippo. l. 1. §. ad quæſtionē. nu. 21. ff. de quæſtio. Gozadinus. conſilio. 13. nu. 62. Alciat. regul. 3. præſumptione.
39 37. nu. 2. Vtrum autē qui alimēta præſtat credens filiū ſuū eſſe, cum erret, poſsit repetere ab eo cui præſtita ſunt, vel à patre ei9 quæri ſolet, & non poſſe, author eſt Bart. in. l. 1. §. competit. ff. ſi mulier ven. nomine. argumento textus illius quo oſtenditur alimenta præſtita mulieri, quæ ventris nomine ſine calumnia in poſſeſsionem miſſa eſt, non repeti. ita & præſtita ei, quem falsò exiſtimauit filium ſuum eſſe, ſed ait Bartolus ꝙ cum quæſtio hæc incidiſſet, in foro conſcientiæ fratres iudicauerunt cōtrarium, vt repeti hæc alimenta poſsint. ſententiam Bartoli ſequitur Paulus Caſt. l. alimenta. nume. 4. C. de nego. geſt. & ibi Alexand. nume. 3. qui exiſtimat Bartolum ſentire ꝙ à vero patre repeti alimēta poſsint, quod de promit ex Bartolo, dum ſententiam ſuam firmat argumento. §. competit. ibi alimenta repetuntur à patre, qui calumniæ particeps fuit, vt filia in poſſeſſionem bonorum ventris nomine miſſa ſit. l. fin. in fine. ff. ſi mulier ventris nomine, faciunt in propoſito ea quæ ſcripſit Curt. iuni. l. cum fundus. §. ſeruū tuum imprudens. nume. 12. ff. ſi certū pet. ſed Bartolum in. §. competit nihil conſtituiſſe in hac quæſtione atteſtatur Marcus Anto. natta conſilio. 108. nume. 8. lib. 1. ſed iudicio noſtro Bartolus in ea fuit opinione, vt exiſtimaret iure ciuili altorē alimēta nō poſſe repetere ab eo, qui educàtus eſt, nec à patre eius, in conſcientia autem contrarium reſpondiſſe monachos ait. Vtraꝗ tamen opinio incerta eſt, atꝗ dificultatem habet.

40 Primò an iure ciuili altor, quæ dedit alimenta, repetere poſsit ab illo, qui perceperit, vel à patre eius, dubium eſt. & repetere poſſe argumentis à iure ductis demonſtratur, cum in propoſita ſpecie, qui alimenta dedit, falsò exiſtimauerit filio ſuo dare, ergò repetere poterit, quià ſecundum iuris Regulas qui per errorem dat, repetere poteſt. l. error. C. ad leg. falc. l. regula. §. final. ff. de iuris. & facti igno. l. cuius per errorem. ff. de reg. iur. nec huic ſententiæ obſtat. §. cōpetit. in quo Bartolus innititur: quià in ſpecie. §. competit. vt alimenta non repetantur, ſat eſt, ꝙ mulier ſine calumnia in poſſeſsionem miſſa ſit ventris nomine, propterea quià æquius eſt vel fruſtra impendia fieri, ꝙ̄ denegari aliquando alimentà ei, qui dominus bonorum aliquo caſu futurus eſt. l. 1. §. ſed & ſi incertum. ff. de ventre. in poſſe. mit. quæ ratio ceſſat in propoſita quæſtione, in qua is qui alimen

alimenta percipit ab eo, qui filium ſuum eſſe putabat, nõ erat futurus dominus: ſed quamuis hæc iure optimo procedãt, non tamen opinionem Bartoli improbant, aut refellunt, cum locum non habeant in ijs, quæ pietatis intuitu fiunt, quæ ſiquis per errorem dederit, repetere non poteſt. §. fin. inſti. de obliga. quæ ex quaſi contractu naſcunt. l. cum ijs. §. mulier. ff. de cond. in deb. vnde alimenta quæ quiſpiã alicui dederit exiſtimans falſò filium ſuum eſſe, non repetet ab eo, neq; à patre eius: quià pium opus eſt, quam ob cauſam in animæ iudicio qui percepit eius vè pater non tenebitur reſtituere, quicquid inconſultò monachi dixerint: aduerſus quos ſentẽtia Bartoli iure Regio approbatã eſt. l. 36. titulo. 14. part. 5.

41. Ex his defluit enodatio quæſtionis: vtrum legatum illi relictum, quem filium ſuum eſſe falſò crediderat teſtator, ad legatarium, an ad hæredes pertineat: & ad hæredes pertinere ex ſuprapoſitis apparet, quià per errorem relictũ eſt, nec pia ſit cauſa, ergò ad legatarium non pertinet. argumento. l. fin. ff. de hæred. inſti. vbi inſtitutus hæres ex cauſa, quam teſtator veram eſſe falſò exiſtimauerat, cum eſſet falſa, non capit hæreditatem: ergò idem erit in propoſita ſpecie, quæ ſententia probatur in. l. ſi pater & l. nec apud. C. de hæred. inſti. l. cum hic ſtatus. §. ſi quis. ff. de donat. inter virum & vxorem. notat Corneus. l. ſi paterno. nu. 2. & 3. & ibi Iaſ. nu. 10 C. de negot. geſtis. ſequitur Menchaca. lib. 1. controuerſiarũ illuſtri. c. 48. nu. 30. approbatur hæc opinio iure Regio. l. fi. titu. 7. p. 6 quã pro hac ſentẽtia adducit Gabriel quemada in. 13. q. fiſcali.

42 Dum lis vertitur ſuper filiatione, alendum eſſe filium deduximus ex hoc. §. idem erit ſi bona paterna filius petat, aut de patris vel aui inofficioſo teſtamẽto agat, quià dum lis vertitur ali filius debet. l. ſi inſtituta. §. de inofficioſo. ff. de inofficio. teſta. in ſpecie ibi propoſita vt actor alatur, tria interuenire debẽt, ꝙ actor ſit filius aut nepos ꝙ pauper, ꝙ pro eo dicta ſententia ſit, à qua prouocatum eſt. ita ſentit Accurſius in. §. de inofficioſo. ſcholio decerni, ſequuntur Bart. Alber. Angel. Paul. Caſt. & Fulgũ. ibi Speculator & Bal. quos congerit Ripa. l. 2. ff. de re. iud. nu. 4. Felinus. Rubri. de appellatio. nu. 1. Decius in. c. quoniã contra falſam. nu. 33. de probatio. Ioã. Lup. in. c. per veſtras de donatio. inter vir & vxor. ante notab. §. 39. nu. 3. Beroius Rubri. de appell. nu. 40. Alciat. regul. 3. præſumptio. 9. nu. 9. Petrus Dueñas reg. 365. Connanus lib. 9. commenta. iuris. c. 8. nu. 6. & hæc tria requiri, vt locũ habeat ſententia. §. de inofficioſo. dicit cõmuniter recipi illuſtriſsimus D. Couar. in pract. quæſtio. c. 6.

 nu. 6.

nu.6. Dñus Ludouicus Molina de primogenijs.lib.2.c.16.nu.30. & multis alijs vbi multa de hac
43 re cũ iudicio traddit. Requiritur & aliud, ꝙ actor ſit in quaſi poſſeſsione filiationis, vt illi alimenta decernantur in ſpecie. §. de inofficioſo, vti ait Socinus nepos conſi.8.nu.6.lib.3. quam opinionẽ nõ relato Socino improbat D.Couar. quià nepos in ſpecie. §. de inofficioſo. ex hæredatꝰ eſt, cui pro alimentis non competebat Carboniana bonorũ poſſeſſio. l. qui de inofficioſo. ff. de inofficio. teſta. vnde neceſſarium fuit, vt pro filio dicta ſentẽtia eſſet, quæ iniuſtã facit præſumi exhæredationem: vnde cum exhæredatus eſſet nepos in. §. de inofficioſo nihil intereſt, ſit in quaſi poſſeſsione filiationis vel non.
44 Sed hodie ſentẽtia Socini obtineret, cum ex hæredatio præſumatur iniuſta, niſi hæres iuſtã eſſe probauerit. Accurſius. l. fin. in principio. ff. quod. met. cauſa. vnde vt actor alatur, iam nõ requiritur, ꝙ ſentẽtia dicta ſit pro eo, & hac de cauſa quaſi poſſeſſio filiationis neceſſaria erit, dabũturq; alimẽta filio, aut nepoti anteq; dicta ſit ſentẽtia pro eo, vt traddit. D.Couar. d. nu.6. ſequitur Cæphalꝰ conſi.127.nu.12. & ſecundum hanc opinionẽ, quæ habet, quod in prima inſtãtia locus ſit ſentẽtiæ. §. de inofficioſo vt agẽs de inofficioſo patris teſtamento aut petitione hæreditatis ali debeat, ſententiam tulere iudices ſupremi vt apparet ex deciſione Rotæ nouæ titulo de iudicijs, & ita fuit iudicatũ in cõſilio Neapolitano vt teſtatur Matheꝰ deffſictis deciſio.11. & poſt Bart. in. l. ſi. C. de alendis lib. declarat multifariã. §. de inofficioſo. Rebufus in cõſtitutiones Regias arti.3. glo.2. in princ.
45 Primò extẽditur cõcluſio huius §. vt Accurſius ait ſcholio de cerni. vt locũ habeat in ſpecie. l. ſi. C. de ordi. cogni. quæ ait, ꝙ ſi bona de quibus agitur ſequeſtrẽtur, ille à quo bona auferuntur, ali debet de fructibus bonorũ, atq; litis ſumptꝰ percipere, ſi alia bona nõ habuerit, quã legẽdicit eſſe vnicã ad hoc, ꝙ ille, qui patitur ſequeſtrũ, ali debet de bonis ſequeſtratis, Salicet. l. ſi fidei iuſſor. §. fi. ff. qui ſatis dare cog. & ibi Iaſſ. nu.30. dicit legẽ ſingularẽ Curtiꝰ. tracta. de ſequeſtris. nu.20. Cynus. l. vbi ad huc. C. de iure dotiũ & Socy. ibi, Bal. in. d. l. fin. C. de ordi. cog. nu.4. notat Bernar. ſcho. fi. in. c. ex parte de accuſa. & ibi Felin. nu.4. traddit
46 D.Couarr. d. c.6. nu.4. Sed hoc obtinet ſi ille, cuius bona ſequeſtrantur, ſibi ſumptus & alimenta ſuppeditare nõ valeat, quod ipſe probare tenetur: qui enim ſe pauperẽ dixerit, probare debet, quæ ſentẽtia recepta eſt, vt atteſtatur Soci. l. ſi verò. §. qui pro rei qualitate. nu.13. ff. qui ſatis dare. cog. & Ioã. Oroſcius ibi nu.4. traddit Ioan. Lũppus in. c. per veſtras de donat. inter vir. & vxor.

& vxor. not. 3. in principio. nu. 7. hæc quotidiana ſunt, quæ oportet memoriæ mandare.

47 Secũdò ex dict. l. fi. C. de ordine cog. colligunt doctores, ꝙ pauperi agẽti in iudicio præſtanda ſunt alimenta de bonis, ad quæ ius habere præſumitur, Specul. titulo de inquiſitione. §. vltimo. nu. 2. Rota antiqua deciſione. 1. titulo de accuſatio. præſumitur autẽ ius habere, ſi dicta ſit ſentẽtia pro eo, à qua prouocatũ eſt, Feli. c. ſi qui teſtiũ. nu. 9. de teſtibus. Hæc ſanctè dixiſſe Specula. ſcripſit Ripa. l. 2. ff. de re iud. nu. 4. huic ſententiæ alij interpretes acceſſere, quos aggregat Boeriꝰ deciſio. 561. in princip. & Rebuffus ad cõſtitutiões Gallicas lib. 1 titu. de ſẽtẽtia prouiſiõali. nu. 13.

48 Ipſe tamen cum multis nego hanc cõcluſionẽ de promi ex. l. fi. quià agit de eo, qui erat in qua ſi poſſeſsione libertatis, & bona poſsidebat, quibus priuatus fuit ab eo, qui eum ſeruum eſſe dicebat, qui caſ9 eſt ſpecialis, in quo ſubuenitur ſpoliato, vt dũ lis pẽdet, alatur ab ſpoliatore, & ſumptus litis percipiat de bonis ſequeſtratis, quæ interpretatio colligitur ex ijs, quæ ſcripſit Ioã. Andre. In additio. Speculatoris ſupra. & ex Bal. l. fi. nu. 4. & Albe-

49 ri. ibi. quã approbat. D. Couar. d. c. 6. nu. 5. hæc interpretatio defluit ex verbis ipſius. l. fi. & rationẽ habet, cũ ſola paupertas hũc effectũ nõ pariat. l. Imperatoris ff. de tutellis. & ratio. dis. & ibi

50 notat. Bal. Item nec ſentẽtia pro aliquo dicta hũc effectũ pariet, quià ſentẽtia prouocatiõe ſuſpẽditur. l. ſi inſtituta. §. de inofficio ſo. ff. de inofficio. teſta. c. paſtoralis. §. propterea de officio de legat. vel vt multis placet iure ciuili extinguitur. l. furti. §. 1. ff. de his qui not. in fa. l. ſciẽdũ. §. ſi fundũ ff. qui ſatisdare cog. l. 1. ff. ad Turpillia. de qua re multa ſcripſit Feli. in Rubri. de appellat. nu. 1. Deciꝰ. c. quoniã cõtra falſam. nu. 33. de probat. Bart. l. de quibꝰ. nu. 7 verſic. ſecũdo caſu. ff. de legibus illuſtriſsimus dñus Couar. in practicis quæſtio. c. 6. nu. 6. & c. 23. nu. 1. diſtinguit Ioã. Oroſciꝰ. l. tale pactũ. §. qui prouocauit. nu. 26 ff. de pact. ſiue prouocatio ſentẽtiã extinguat, ſiue ſuſpẽdat, ſententia neruis caret, vnde effectũ maximum non pariet, vt alatur is pro quo dicta eſt.

51 Quæ ratio locũ habet, ſi mercatoris bona ſequeſtrẽtur in eo loco, in quo domiciliũ nõ habet, qui dum lis pẽdet ſumptus percipiet de his bonis & alimenta Alber. d. l. fi. C. de ordi. cog. cuiꝰ ſentẽtiã bene defendit ratio. d. l. fi. fortius quidem quam leges, quas ipſe pro hac parte adducit.

52 Habet etiam locum hæc ratio vt ipſe ait. nu. 1. l. fin. C. de ordi. cog. argumento, dictæ. l. fin. & l. ait prætor. §. final & l. filius. ff. de iure de lib. quando accuſatus quis eſt de crimine, quod ſolet bonorũ publicatione coerceri, quam ſententiã probãt ea, quæ ſcri-

ſcribit dominꝰ epiſcopus libro
53 inſtit.c.9.nu.114. Locum etiam habet ſententia.l.fin.C.de ordi. cog. quãdo quis ſe aliquid factu rum promiſit pacto conuento, ꝙ ſi fidẽ falleret, bonis ſuis priuaretur, quæ lucro cederẽt eius, cum quo egit, ſi in pœnam priuationis incidiſſe dicatur, & fidem fregiſſe, dum lis pendet, ali debet. argumento.l.pupillus &.l. fin.ff.de priui.cred. traddit Alber.in dict.l.fin.C.de ord.cog.
54 Vtrum autem ille, cui alimenta præſtantur, cauere debeat ſe reſtituturum, ſi dicta ſit ſententia aduerſus eum, maximè eſt cõtrouerſum. & quidem ſi officio iudicis quiſpiam agat, vt alimẽta decernantur, prout fit, quãdo filiꝰ exhiberi deſiderat, quià filium ſe eſſe dicit, non ſatis dabit Roma.ſig.139. qui contrariũ conſtituit ſi actionis iure quiſpiam experiatur, quià ſatis dare tenetur, quòd reſtituet alimenta, ſi victus ſit. quo iure contrariam ſententiam magis approbat Baldus, vt nullo caſu ſatis dare cogatur is, cui alimenta præſtantur, quem ſequitur Gozadinus conſilio. 47. nu.10. quæ ſententia colligitur ex intentione interpretum in.l.ſi inſtituta.§.de inofficioſo. qui ſatis dationem interponẽdam de reſtituendis alimẽtis in ſpecie illa non dixerunt. vſu tamen forenſi receptum eſt, vt ſine cautione alimenta non decernantur, nec litis ſumptus: vti atteſtatur illuſtriſsimus.D.Couarru.dict.c.6. nu.7.dominus Ludou.Molina. de primogenijs lib.2.c.16.nu.41 & alijs: quod ratione fit, ne pauperes audeant temerè litigare.
55 Secundò huius.§.ſentẽtiæ locus eſt, ſi monachꝰ agat aduerſꝰ Abbatẽ, quià dum lis pẽdet, ali debet. Accurſius ſcholio decernit in.l.ſi inſtituta.§.de inofficioſo.ff.de inofficio.teſta.idem Accurſius ſcholio fi.in.l.fi.C.de ordine cognitio. Specul.titu.de inquiſitiõe.§.vltimo.nu.1. argumẽto.c.exparte.c.olim in fine de accuſati.ex quibꝰ depromitur hæc opinio, quã omnes approbãt, & Alber.d.l.fi.C.de.ordi.cog.nu.1 qui ait ita vidiſſe ſeruari in Romana curia.idẽ Alberi.l.ſi inſtituta.§. de inofficioſo.nu.2. Bal. in.l.etiã nu.1.C.mãdati. Rota antiqua titul.de accuſatio.deciſio. 4.nu.1.& in titu.de regularibus deciſione.6.nu.1.notat Abb. in c.exparte de accuſatio.& ibi Felinus ante nu.1.poſt.glo.fi. Inno. Hoſtiẽſem ibi Ioã. Luppus in.c. per veſtras de donat.inter vir.& vxo.ante notab.§.39. nu.2.quià monachus qui abbatẽ accuſat, monaſterij cauſam agit, vnde à monaſterio ali debet.
56 Quæ ratio locũ habet in clerico ſeculari, qui ſi denũtiat vel aduerſus prælatum cœptam inquiſitionem proſequitur, habet ab eccleſia expenſas Speculator.titulo de inquiſitione.§. fin. nu.1 argumento. c.cum pro cauſa, de procurat. qui textus agit, quando

quando eccleſiæ mandato hoc
actum eſt. Idemq́; ſtatuitur.l. ſi-
cut municipium.ff.quodcuiuſq;
vniuerſita.nomine.Idem tamen
eſt, ſi ſine mandato agat aduer-
57 ſus prælatum.l.qui aliena.§.fin.
ff.de nego.geſt.quæ ſententia lo
cum habet in eo, qui præſidem
correctorẽ vẽ accuſauerit, quia
ſi adminiſtrationis munere pri-
uatus ſit, aut aliter punitus, qui
accuſauit repetet expenſas, ar-
gumẽto dict.§.fin.& in prælato
traddidit Specular.ſupra nu.4.
58 Eadem ratione aletur Ab-
bas qui obiectum crimen inno-
centia expurgat, quia cauſam
agit monaſterij, ne adminiſtra-
tionis munere priuetur, cũ mo-
naſterij interſit, ne ẽmunere re-
moueatur, ſi idoneus ac probus
ſit.c.exparte.c.olim in fine de ac-
cuſat. vnde vterq; & monachus
qui abbatem criminis accuſat,
& Abbas qui crimen refellit, ali
debent de bonis monaſterij, Ber
nard. ſchol.1.in. c. ex parte. de
accuſat. quod probat Vincẽti9
ibi.ſequitur Felin. dict.c. expar
te antc. nu.1. verſiculo nota ibi,
argumento.l.ſi inſtituta.§. de in
officio.ff.de inofficio.teſta.quæ
lex cũ diuerſum conſtituat appa
ret ex ijs, quæ ſupra ſcripſimus,
ſed hæc opinio aptius depromi
tur ex.l.fin.C. de ordi.cog. quæ
lex agit de ſpecie ſingulari, ſed
ratio legis locum habet in pro-
59 poſito, cũ Abbas qui pulſatur
in iudicio à monacho, niſi alere
tur, alimentis, quæ illi ſubmini-
ſtrat monaſterium, ſpoliaretur.
quæ ratio locũ habet in mona-
cho, qui ſpoliatur, ac à monaſte
rio repellitur, quia ali debet, dũ li
tigat cũ monaſterio, & ita ſup-
ponit Rota ant.titu. de accuſa-
tio.deciſio.1.
60 Hoc idẽ obſeruandũ eſſe in col
legiali, qui repellitur à collegio,
traddit Bolognin9 in rep.auth.
habita.C.ne filius pro patre.nu.
346. qui pro hac opinione dicit
ſingularẽ eſſe ſententiã Accurſij
ſcholio, decerni. in.§. de inoffi-
cioſo, eſt enim in vtroq; par ra-
tio, quimimo in collegiali longè
maior, quia ius alimentorũ cõſe
quitur à collegij inſtitutore, eo
ipſo quòd ſit electus, quo iure cũ
ſpolietur, ali debet, dum cauſa
in iudicio diſceptatur. quæ ratio
61 in canonico obtinet, qui electus
eſt, nam ſi lis ſit eam ob cauſam,
q̃ dicatur nõ fuiſſe canonicè in-
ſtitutus, ali debet, dum lis pẽdet
ratione prædicta. ita decidit Al
beri.l.fi.C.de ordi.cog.nu.1. ar-
gumẽto.l.ſi neget.ff.de liber.ag-
nos.vbi notat. Iacobus de Are-
26 nis, ſequitur Bar.ibi.nu.4.Eadẽ
ratione clericus ſuſpẽſus vel de-
poſitus verbaliter alẽdus eſt de
redditibus ſacerdotij. Ioã.ſcho.
fi.in.c.ſtudeat.50.diſtin.glo.fi.c.
paſtoralis.§.verũ.de appell.mul
tis cõfirmat Felinus in.c. ex par
te de accuſ.nu.1.idem Felinus.c.
apoſtolicæ. nu. 9. de exceptio.
Bart.& doctores.l.ſi victum. ff.
de re iudi.ſequitur. D.epiſcop9
lib.inſtitu.c.9.nu.114.

63 Tertiò huius.§. ſententiæ locus eſt, ſi ſpurius filius cui alimẽtorum legatum relictum eſt, legatum petat, quià ſi hac de cauſa lis ſit, ali debet dum lis pẽdet, vt traddit Rebufus ad conſtitutiones Regias tracta. de ſententijs articulo.1.glo.2.nu.30.

Aduerſus Hoſtieſis

64 Quartò huic ſententiæ locus eſt, ſi maritus vxorem adulterij reã fecerit & accuſauerit, dum pendet lis, cogetur maritus de dote alimenta præbere.l.pe.ff. vt in poſſe.legat. cuius legis argumento hanc ſententiam defendit Alber.l.fin.nu.2.C.de ordi.cog. quo non relato huic ſententiæ accedit Ioan. Luppus in c. per veſtras de donatio. inter vir.& vxo.ante notab.§.39. nu. 5.qui ait ita practicari.

65 Quartò huic ſententiæ locus eſt, ſi lis agàtur de vinculo matrimonij, quià maritus dum lis pẽdet cogetur vxori alimenta ſubminiſtrare.l.fi.C.de ordine cog. l.ſi neget.ff.de liber.agnos.l.1.§. ſed & ſi incertũ. ff. de ventre in poſſe.mitten. quarum legum argumẽto in hac fuit ſentẽtia Specul.11.titulo.qui filij ſint legit.nu. 32. idem Speculat. titulo de inquiſitione.§.fin.nu.3. Hoſtienſis in ſumma titulo de accuſatione §.quispoſsit.verſiculo quid ſi cõtingat. Hæc opinio crebrius recepta eſt, vt atteſtatur Abb. in c.ex parte.de accuſat.nu.10.Felinus ibi nu.4.Ioan.Luppus dict.

66 §.39.nu.5.qui ait hanc opinionẽ obtinere, ſi mulier pulſetur, ſecus ſi agat, vt Hoſtienſis affirmare auſus eſt, ſed verius eſt, idem eſſe, ſi agat mulier aduerſus maritũ, dicatq́ matrimonium nõ ſubſiſtere impediente conſanguinitate.

67 Hæc ſententia placuit Ioanni Luppo ſupra, cui acceſſerat Abb.c.ex parte de accuſa.nu.10. Matheus de afflict. deciſione 10. dominus Couarru. dict.c.6. Hæc inferuntur ad ea, quæ ſcripſit Caſtillus in.l.10. Taurſ.parte alimentos. verſiculo & nota vnum ſingulare, ſi apud eccleſiaſtica tribunalia matrimonij cauſa vertatur, ſentẽtiaq́ dicta ſit, à qua prouocatum eſt, ſi iudex laicus decernat vxori alimenta, non dicetur attentare.

68 Item maritus tenetur vxori àlimẽta præſtare, quæ agit remedio.l.ſi conſtante.ff.ſolut.matri. ex ſentẽtia Cyni in.l.vbi ad huc C. de iure dot. cui accedit Soci. ibi. Felinus in.c. ex parte.nu.4. de accuſatio.argumento.l. fi.C. de ordine cog.ex qua.l.notat ibi

69 Bal.quod aduerſario, cuius bona quis poſsidet, tenetur alimẽta præbere, dum cum poſſeſſore litem gerit, quæ ſententia deducitur ex.c.ex parte &.c.olim.de accuſatio.

SVMMA EORVM QVAE CONTINENTVR, in. §. ſiquis ex his.

SIQVIS ex his, qui tenetur alicui alimenta præſtare, non præſtiterit, cogetur ea præbere captis diſtractisq; pignorib9 quæ forma cogendi eſt peruetuſta. nu. 1.

Patronus, qui liberto egenti non præſtat alimenta, perdit iura patronatus, nu. 2.

Locationem rei dotalis à marito factam cogitur vxor approbare cauſatiuè, licet preciſè non cogatur, nu. 3.

Libertus, ſi patrono indigenti denegat alimẽta impiè, in ſeruitutem redigitur, nu. 4.

Emãcipatus filius, ſi patri egẽti denegat alimẽta, redigitur in patris poteſtatem, vt olim redigebatur. ſed nõ valet argumentũ de liberto ad filiũ emãcipatũ, q̃uis valeat ad filiũ legitimatũ, hinc fit quòd ſicut libertus, qui patrono denegat alimẽta, redigitur in ſeruitutẽ, ita filius legitimatus redigitur in priſtinũ ſtatum, & legitimatiõis iura perdit, à nu. 5. vſq; 11

Filius, qui matrimonium contraxit, liberatur patria poteſtate, nec in patris poteſtatẽ redigitur, licet ingratus ſit. nu. 12.

Sententia, quæ profertur ſuper alimentis, eſt diſinitiua: ſi alimentorum cauſa principaliter tractetur, nu. 13.

Maritũ egentẽ vxor alere tenetur, & ſi bõnitus ſit, alimẽta ſubminiſtrabit, nu. 14. 15

Vxor, ſi monacha fiat, aletur eius maritus pauper à monaſterio bona vxoris poßidente, & pater aletur à monaſterio filij monachi bona poßidente, nu. 16.

Maritus pauper in id tantum, quod facere poteſt, ab vxore conuenitur, niſi opifex ſit, & operi ſufficere poßit, nu. 17.

Adulteriũ maritũ, ſi hãc ob cauſã diuortiũ factũ ſit nõ cogitur mulier exhibere, nu. 18

Maritus tenetur alere vxorẽ etiã vltra vires dotis, & ſi ſine dote duxerit, tenetur alere ſi in obſequio ſit mariti. nu. 19. & 24.

Ancillas, quæ ſunt in miniſterio vxoris, tenetur vir alere, nu. 25.

Vxorem infirmam maritus tenetur medicina iuuare, & multa in hoc tradduntur, à nu. 26. vſq; ad nu. 31.

Maritus tenetur vxorem alere, quam ſine dote duxit, quamuis mulier patrem habeat aut fratres, nu. 32. & 33.

Maritus tenetur vxorẽ alere nõ ſolũ domi ſed foris, niſi culpa ſua mulier habitet extra domũ viri. & quid ſi maritus abſit, an extra viri domũ poßit mulier alimenta petere à procuratore mariti, tradditur à nu. 34. vſq; ad. 37.

Bona mariti ſicut obligata ſunt pro dote vxoris, an ſit eodem modo obligata pro alimentis, tradditur à nu. 38. vſq; ad. 44.

Penſio eccleſiaſtica ſubſtituitur in locũ alimentorum, vnde ſucceſſores in beneficio tenẽtur eam præſtare, nu. 45.

Bona mariti ſi ad fiſcũ fuerint deuoluta ob crimẽ læſæ Maieſtatis, an fiſcus teneatur alere vxorem & filios, & filias dotare, diſputatur à nu. 45. vſq; ad. 48.

Bona mariti ſi ad fiſcũ ſint deuoluta, & vxor laboret inopia, an fiſcus teneatur reſtituere vxori quartã bonorũ partẽ mariti, ac ſi ipſe mortuus eſſet, tradditur. numero. 49.

Dos promiſſa aut dotis pars ſi nõ reddatur, an maritus poßit vxorem de domo repellere, & alimenta denegare tractatur, à nu. 50. vſq; ad nu. 55.

Maritus, cui traddita dos non eſt, ſi vxorem alat, dotis vſuras petere poterit, de quo aliqua traddũtur à nu. 56. vſq;. 61.

Dote euicta an maritus teneatur alere vxorem, ſi ſe de paraphernis dotare nolit,

trad-

tradditur,nu.63.& .64.

Vxor ſi nubat nulla cōſtituta dote, an cogatur de paraphernis ſe dotare, quòd ſi nec dotauerit, an vir alere teneatur, & an poſſit de domo propellere, & multa de paraphernis tractātur à nu.65.vſq; ad.82.

Vxor & pater ſi egeāt, nec vtriq; alēdo bona viri ſufficiāt, pater aletur, nō vxor.n.74

Adulteram vxorem maritus alere non tenetur,nu.75.

Adulterij rea vxor ſi à viro diuertat, & ſumptus in ſe alenda faciat, non repetet à marito,nu.76.

Vxor, quæ in laſciuis actibus eſt deprehēſa & quæ promiſcua virorū balnea intrat, & quæ marito prohibēte ſpectādorum ludorum cauſa it in an phiteatra, ali à viro nō debet: & has ob cauſas dotem perdit, tradditur,nu.77.78.79.

Adulterum maritum indigentem, ſi iudicis præcepto ſeparatio conſtituta ſit, non tenetur vxor alere de dote,nu.80.

Vxor hæretica, quæ in perpetuos carceres detruſa eſt bonis confiſcatis, ali non debet à marito,nu.81.

Vxor ali non debet ex bonis, quæ maritus iniuſto titulo quæſiuit, nu.82.

Maritus mutuā pecuniā accepit, qui in alēda vxore & filios pecuniā cōſumpſit, depauperatus eſt maritus, & ſoluēdo non eſt, quæritur an creditor pecuniā poſſit ab vxore & filijs poſcere, qui ex pecunia aliti ſunt, hæc quæſtio latè diſputatur hic à nu.83.vſq;.ad nu.115.

Hæredes mariti tenētur alere viduā, quæ alimēta petit ventris nomine, nec dotis fructus ob hoc ſibi aequirunt, ſed eos debent reſtituere,nu.116.

Hæredes mariti an teneantur intra annū, qui doti reſtituēdæ datur, viduā alere, & an ob hoc ſibi acquirāt dotis fructus illo anno: & an ſufficiat quòd dotis pars vxori detur, ex qua alatur illo anno, tradditur à nu.117.vſq; ad.124.

Hæredes mariti vtrū dare teneātur veſtes lugubres viduæ, & de veſtibus his multa tractantur, à nu.125.vſq; ad.132.

Hæres poteſt dotē reſtituere deducto cōmodo medij tēporis aut viduā alere,nu.133.

Vidua ſi ſe aluerit anno doti reſtituēdæ præſtituto, an poſſit à mariti hæredibus exigere, quod in alimoniā erogauit, tradditur, à nu.134.vſq; ad.138.

Renuntiare alimentis, quæ ex dote ei debentur, mulier non poteſt, quià ſunt apendices matrimonij,nu.139.

Vidua, quæ ab hæredibus mariti nō petijt alimenta propter dotē retentam, ius petēdi tranſmittet ad hæredes;nu.140.

Hæres inſtitutus ſi delatam hæreditatem non adierit, certa pecuniæ quantitas obſignabitur ad alimenta viduæ, nu. 141.

Hæredes an viduā alere teneātur, dum in viduitate manet, & an vidua potiatur priuilegijs mariti, ſi caſtè non viuat, & quæ dicatur caſtè viuere, vt legatum à viro relictum non perdat, & ſi ſe alat vidua, an poſſit ab hæredibus viri repetere, tradditur à nu.142.vſq; ad.156.

Vidua, quæ alitur ab hæredibus mariti intra annū doti reſtituēdæ præſtitutū, an debeat operas præſtare ipſis hæredibus, tradditur latè à nu.167.vſq;ad nu.163

Vicarius eccleſiæ non debet artificiales operas patrono,nu.164.

Teſtator præcipiēs hæredibus vt ſolitū honorem vxori ſuæ præſtent, magnificèq; tractent, quid his verbis præcipere velit, tractatur,nu.165.& .166.

Vxori his verbis teſtator legauit, ex ſupellectili mea capiat vxor ſibi, quæ velit. quid his verbis cōtineatur declaratur nu,167

Vxorē ſi teſtator relinquat dominā maſſariam & vſu fructuariā, quid velit ei relinquere ſi filios non habeat, & quid ſi filios habeat, declaratur,nu.168.169.

Habitatione cum filijs relicta non debētur alimenta, nu.170.

Vxori

Vxori ſi teſtator alimenta legaſſet, ſi cum filijs habitauerit, vt alimẽta præſtẽtur, an debeat cũ filijs habitare. nu. 171. 172.

Filij cum quibus mater debet habitare, vt alimẽta percipiat, ſi bona diuidant, & diſcretas incolãt ædes, ſi mater cun vno moretur, percipiet alimentã, nu. 173.

Vxor alimentorũ legatum ſi cum filijs habitauerit relictũ an percipiat ſi monialis fiat: tradditur à nu. 174. vſq; ad. nu. 178

Vxori ſi legata ſunt alimẽta in domo hæredis, non tenebitur ibi morari, vt alimẽta capiat, ſi formoſa ſit, & ibi moretur, qui eius pudicitiæ inſidietur, eamq; adamare poßit, nu. 179.

Vxor cui legata ſunt alimẽta, ſi cum priuignis habitauerit, capiet alimẽta, quamuis non habitet cum priuignis, idem eſt, ſi legetur ſocero vt cum genero habitet, vel è conuerſo, nu. 180

Vxori ſi alimẽta legẽtur in domo hæredis, capiet alimẽta mulier licet ibi non habitet, ſi in eius domo moretur, qui vitæ mulieris paret inſidias. idem eſt ſi hæres ſit rixoſus, aut ſit malè morigeratus, aut colluſorum ſuſceptor, aut hæredis ſit rixõſa vxor. à nu. 181. vſq; ad. 186.

Legatarius qui in domo hæredis capere alimẽta debet, ſi ibi non habitet, & petat alimenta, probare debet ſe ab hærede diuertiſſe culpa hæredis, nu. 187.

Alimẽta ſi legata ſunt puellæ deſpõſatæ in domo ſoceri, ea capiet, licet alibi habitet, nu. 188.

Legatarius cui alimẽta relicta ſunt ſi cum hærede moretur, licet cũ eo nõ moretur; capiet alimẽta, ſi ſecundũ ordinus gradũ honeſtè cum eo morari nõ poßit. nu. 189.

Legatarius, cui alimẽta relicta ſunt, ſi cum hærede moretur, non tenetur cum hærede morari omni momento, nu. 190.

Carceratus qui ſub pæna non poteſt erumpere è carceribus, ſi erũpat, & breui redeat, non punitur, nu. 191.

Vxori ſi alimenta legata ſint, vt in certo loco cõmoretur cũ filijs, debeat ne ibi morari, vt alimenta capiat: tradditur in nu. 192. 193. 194.

Vxori ſi alimẽta relicta ſint ſi cum filijs moretur, an capere debeat alimenta, ſi nubat: tradditur, nu. 195. 196. 197.

Alimẽtarius ſi impediatur, quominus cũ pupillo habitet; vt alimẽta capiat, capiet ſi tutorẽ moneat, ne faciat quominus cũ pupillo habitare poßit. nu. 198.

Legatum relictum ſub cõditione, ſi legatarius ſecum habeat filios teſtatoris, non cõſequetur legatarius, ſi filij nupſerint, aut mortui ſint, ſecus ſi alimenta legata eſſent, nu. 195. 200.

Alimenta legata, domo in qua præſtandã ſunt non demonſtrata, an porrigi debeãt in domo hæredis; an verò in domo legatarij, tradditur, nu. 201. & . 202.

Teſtator ſi alimenta leget in domo hæredis; ibi legatarius morari debet, vt alimentã percipiat, ſed hæres nõ cogetur in vitus in domo ſua alere. nu. 203. & . 204.

Teſtator ſi iubeat aliquem domi ſuæ ali, de domo hæredis loqui intelligitur, non de domo teſtatoris. nu. 205.

Alimenta ſi teſtator relinquat alicui in dõmo propria teſtatoris, ibi eſt alẽdus, & ſi hæredes diuerſi habitãt, aletur ab eo, qui ibi moratur alijs in alimenta conſerentibus, nu. 206.

Alimentorũ præſtatio eſt diuidua. nu. 207

Mater tutrix filiorum ſi cum eis habitet in domo ipſorum perſionem habitationis præſtabit, nu. 208.

Vxorem ſi maritus verberibus afficiat, & hanc ob cauſam mulier ab eo diuertat; præſtabit alimenta vxori, nu. 209.

Vxor ſi maritus eã verberauerit, & à viro diuertat, ſi adulterium committat, an poßit vir eam de adulterio accuſare: tradditur, nu. 210.

Alimẽta ſi legata ſint vxori dũmodo dotẽ

non pe

nõpetat, an perdat legatũ mulier, ſi dotẽ petat, vel accipiat eam ab ſponte dante à nu. 211. vſq; ad. nu. 218.

Bona communia ſi fratres habeant, ex quibus alantur ipſi & vxores & liberi, ſi tamen ex ijs quiſpiam decedat, & relinquat alimenta alicui præſtanda de bonis communibus, de parte teſtatoris præſtãda ſunt, non de bonis communibus, nu. 218. & . 219.

Fructuarius præſtare debet legatum alimẽtorum, non autem hæres, niſi aliud iuſſerit teſtator, nu. 220.

Vxor, quæ ex operis artificialibus quærit, an marito quærat: tradditur à num. 221. vſq; ad nu. 224.

Mulieres olim erant in poteſtate parentum fratrum, & maritorum, nu. 225.

Vxor ſine mariti licencia contrahere nõ poteſt, & multa de hac re à nu. 226. vſq; ad. 227.

Contractus à iure prohibitus: quamuis eum non reddat inutilem lex, habetur pro infecto ipſo iure, nu. 228.

Dominium rei dotalis quomodo apud maritum ſit, quomodo apud uxorem, tradditur à nu. 229. vſq; ad. 255.

Mulier an ſine viri licẽtia poſſit dotem promittere pro aliqua puella, nu. 256. vſq; ad. 263.

Regina an leges condere poſſit, & quomodo debeat tenere Regni gubernacula, tradditur latè à nu. 263. vſq; ad. nu. 268.

Tradditur latè, quid mulier poſſit prodigere ſine mariti licencia in his oppidis, in quibus lucra conſtante matrimonio quæſita non ſunt communia viri & vxoris à numero. 269. vſq; ad finem.

Fructus dotis, qui ſuperſunt depaſta familia, an ſint mariti, nu. 269. cũ ſequẽtibus.

L. 2. C. de epiſcopo. & cleri declaratur aduerſus Bart. nu. 270.

Dotis vſuras ſi ſocer det genero, vt matrimonij onera ſuſtineat, quod depaſta familia ſupereſt ſocer à genero repetere, poteſt numero. 271.

Filios ex priori matrimonio ſuſceptos nõ poteſt mulier alere de dote, nu. 273.

Maritus dotem habet titulo oneroſo, vt matrimonij onera ſuſtineat, filius autem habet alimenta titulo lucratiuo, nu. 274.

Dotis fructus ſi mariti permiſſione vxor percipiat, an reſtituere debeat, in quãtũ locupletior facta eſt. nu. 276. & . 277.

Dotis fructus poteſt maritus vxori dare, vt ſe & ſuos alat, nu. 278.

Maritus tenetur alere vxorem, quam ſine dote duxit, nu. 279.

Vtilitas alicuius rei in dubio debitori proficere debet, non creditori, nu. 280.

Vſum qui habet, ex re in qua habet, tãtum percipiet, quod vſui neceſſarium ſit, nec abuti poteſt, nu. 281.

Vir & vxor ſunt ſocij diuinæ rei, & humanæ domus, nu. 282.

Vir & vxor ex eo quòd negocia familiæ gerunt expenſis cõmunibus, ſocietatẽ inire videtur, vel ſaltẽ matrimonium ius habet in ſe ſocietatis iure communi, & ex hac animorũ cõiunctione cõceſſus eſt viro & vxori rerũ omniũ promiſcuus vſus nu. 283. & . 284. & . 285.

Fructus dotis quo animo det vxor viro, & quomodo ad eum pertineãt, nu. 287. 288.

Spurio filio ſi pater legat ad alimẽta, & fructus rei legatæ alito filio pro dignitate ſuperſint, auferẽtur fructus ab ſpurio, cuius cõmodo fructus qui ſuperſunt, nõ cedunt, nu. 288.

Dominiũ directũ qui habet alicuius rei, ſi ei rem traddat in pignus qui vtile habet, acquirit ſibi fructus rei pignoratæ directus dominus, ſed nõ idem eſt ſi vſu fructuarius rem, in qua vſum fructum habet, domino in pignus daret, quia Dñus fructus ſuos non faciet, nu. 294. 295.

Effectus eſt maximus ab rumpatur res aliqua, an verò ſuſpendatur. nu. 296.

SI QVIS EX HIS ALERE DETRECTET, PRO MODO FACultatum alimenta conſtituentur. ꝙ ſi non præſtet, pignoribus captis & diſtractis cogetur ſententiæ ſatisfacere.

1 PRIMO EX hoc.§. collegere Doctores ꝙ ſi quis ex his, qui tenetur alicui alimenta præſtare, non præſtiterit, cogetur ea præbere captis diſtractiſq; pignoribus. vt ex hoc textu annotat Accurſius ſcholio pignoribus. quæ ſententia probatur iure Regio.l.1.titulo.8.lib.3.fori.l.2.titulo.19.part.4. vnde Albericus hic notat modum cogendi quempiã alimenta ſubminiſtrare. idem fit in ſpecie propoſita in.l.1.§.ex hoc reſcripto.ff.de vẽtre in poſſeſsionem mitten. quæ forma cogẽdi in multis iuris articulis adhibetur, eſt etenim per vetuſta, hac quippè forma Romani ſenatores cogebãtur adeſſe, Cicero Philippica.1. at ille vobis audientibus, cum fabris ſe domum meam venturum eſſe dixit: nimis iracundè hoc quidem, & valdè intemperanter: cuius enim maleficij iſta pœna eſt? vt dicere in hoc ordine auderet: ſe publicis operis diſturbaturum publicè ex ſenatus ſentẽtia ædificatam Domũ? quis autẽ vnq; tãto damno ſenatorem coegit? aut quid eſt vltra pignus, aut mulctam?

2 Primò, vt Accurſius ait ſcholio pignoribus, hæc ſententia locum non habet, ſi patronus alimenta liberto non præſtiterit, quià præciſè captis pignoribus nõ cogetur alere. l. alimenta.ff. de liberi. agnos. ſed cauſatiuè, ne hac de cauſa amiſsione iuris patronatus mulctetur. l. diuus Claudius.ff. de iure patro.l. fin. titulo.22.part.4.

3 Quæ ſentẽtia procedit exemplo mariti locãtis rem dotalem in quinquenium, quià ſi poſt primum annum diuortium interueniat, locationem in reliquos annos à marito factam non cogitur mulier præciſè approbare, ſed tenetur cauſatiuè, quià mariti vel hæredibus cauere debet, ſe præſtaturã ſiquid præter vnius anni locationem maritus damnatus ſit.l. filio familias.§. ſi vir in quinquenium.ff. ſolut. matrim. inibiq; Bartolus notat: atq; hæc ſententia communiter recipitur vt ſcripſit dñus Couarru. lib.2. variarum reſolu. c.15. nu.5. qui in vnum contulit multos huic ſententiæ accedentes: quæ tranſcripſit Petrus Dueñas

in Regu.240.limita.5.

4 Secundò huic ſententiæ locus non eſt, ſi libertus patrono deneget alimenta, quià non cogetur captis pignoribus ea ſuppeditare, ſed in ſeruitutem priſtinam redigetur.l.alimenta.ff. de alimen.& ciba.legat.notat Accurſius hic ſcholio pignoribus: ſequuntur Bart. & Alberi.in.l. alimenta.

5 Tertiò huic ſententiæ locus non eſt, ſi filius emancipatus patri deneget alimenta, quià redigetur in patris poteſtatem, Iacobus de Arenis in.l.alimenta. §.Imperatoris. ff.de aliment.& ciba. leg.ſequitur ibi. Bart. nu. 3.idem Bart. in tractatu alimentorum. numero.7. Albericus in dicta.l. alimenta in principio. Berengarius Fernandus in.l.in quartam.ff.ad leg. falcidiam.in præfatione.2. numero.79. Angelus de gambelionibus in tractatu de teſtamentis glo. 45. numero.12. Montaluus ſcholio 2.in.l.1. titulo.8.lib.3.fori. qui adducit pro ſua ſententia.l.10 lib.3.fori de Sepulueda, qua cōſtitutum eſt vt filius qui patri denegauerit alimenta, in patris redigatur poteſtatem cum vniuerſis bonis, quæ poſsidet.hæc ſententia probatur argumento dicti.§. Imperatoris. qui de liberto agit: procedunt tamen in propoſito ſcriptores de liberto ad filium.

Loca legū male à doctoribus aduocata.

De liberto ad filium non licet procedere.

6 Item libertus qui patrono deneget alimenta, dicitur ingratus.l.ingratus. ff. de iure patro. ergò eadem ratione filius, qui patri denegat alimenta, ingratus dicetur, & reuocabitur in patris poteſtatem, cum propter ingratitudinem reuocetur.l.1. C.de ingratis liber.l. fin.titulo.

7 18.part.4.Sed ego noto hæc legum capita, quæ afferuntur, non probare prædictam ſententiam: quià licet ingratus filius in patris redigatur poteſtatem, vt legibus conſtitutum eſt: nullo tamen iure probatur filium eſſe ingratum ea de cauſa, quòd egenti patri deneget alimenta: nec licet procedere de liberto ad filium, cum dificilius in patris poteſtatem redigatur filius, quàm libertus in poteſtatem patroni, vt notat Accurſius ſcholio 1.in.l.1. C.de ingratis liberis. argumento.l. ſi manumiſſus.C. de libertis & eorum liberis. vbi libertus leui de culpa iudicatur ingratus, filius autem non niſi ex atroci & graui.l.1. C. de ingratis liber. vnde apparet non eſſe procedendum in propoſito de liberto ad filium, cum cauſa quæ libertum in domini poteſtatem redigit, non redigat filium in patris poteſtatem.

8 Id tamē certum eſt, licere procedere de liberto ad filium legitimatum auth. vt liberti de cætero. §.1. collatio.6. auth. quibus modis naturales effici.legiti. §. ſi quis ſanè.collatio.6. vnde, ſicut libertus ob ingratitudinem redigitur in poteſtatem patro-

patroni.l.3.C.de liber.& eorum liber. ita filius legitimatus redigetur in ſtatum priſtinum, ac legitimationis iura perdet. Bald. c. filij nati. numero. 3. ſi de feudo fuerit controuer. inter dominum & agnat. ſequitur Iaſſ. in.l.ex facto.in principio.numero. 17. ff. de vulg. & pupilla. ex quibus apparet ſententiam Iacobi, & eorum qui ei acceſſere, ea lege non probari, quam pro ſua ſententia adducunt.

9 Neq; lex illa fori de Sepulueda, quam refert Montaluus huic opinioni fauet, quia antiquata eſt lege prima nouæ compilationis

10 Ipſe quidem, quamuis ſuprapoſitis argumentis hæc ſententia non probetur, veram eſſe cenſeo: vt filius emancipatus, qui patri denegat alimenta, in patris redigatur poteſtatem: quæ ſententia ea ratione commendatur, ꝙ iure conſtitutum ſit patrem, qui filium exponit, perdere patriæ poteſtatis iura. l.1.§.ſed ſcimus.C. de lati. liber. tollenda. c. vnico.de infanti. & languidis expoſitis. notat Accurſius ſcholio abiectis in. l. necare.ff. de lib.agnos. & hæc ſententia iure Regio approbata eſt. l. 4. titulo. 20. part.4. quod ſi expoſitus filius fame pereat, vltimo ſupplicio pater afficiendus eſt. l.3. titulo.23. lib.4. fori. nec requiritur neceſſariò, vt pater amiſsione patriæ poteſtatis mulctetur, quod filium exponat: ſed ſat eſt, ſi indigenti filio alimoniā deneget. Accurſius ſcholio pæna in fine. l. nec filium. C. de patria. poteſt. Accurſij ſententiæ accedit Abb. in. c. final. numero. 5. de conuer. infide. quæ opinio communiter recepta eſt vt apparet ex Pinelo. l. 1. C. de bonis mater.1. parte. numero.57. ſi pater propterea iure patriæ poteſtatis abdicatur, quod egenti filio deneget alimenta, conſequens eſt, vt filius eadem de cauſa in patris redigatur poteſtatem: eſt enim correlatiuorum eadem diſciplina. l.1. C. de cupreſis lib. 12. l. 1. §. ſi pater. ff. ad ſilanianum. l. final C. de indicta viduit. tollenda. traddit Hippolitus.l. circumducere.§.1. ff. ad legem corneliam de ſicarijs. de quo infra latius ſcribimus.

11 Quæ concluſio locum habet in pænis, quia pæna ſtatuta aduerſus vnum ex correlatiuis extenditur ad alium dicta. l. 1. C. de cupreſis lib. 12. quam legem pro hac ſententia extollit Hippolitus in.l. final. C. de indicta. vidui.tollend. numer.17. ex quo apparet, hanc opinionem communiter approbari. ergò ſumma cum ratione filius denegans patri alimenta redigetur in patris poteſtatem, cum eadem de cauſa pater priuetur iure patriæ poteſtatis. Hæc quæſtio in Regno poſſet frequenter contingere, cum filius, qui matrimonium contraxit, legis præcepto libe-

retur patria poteſtate. l. 8. titulo. 1. lib. 5. nouæ compilationis.

12 Vtrum ſi patri ingratus ſit, in eius poteſtatem redigatur, quæri poteſt: & certum eſt non redigi, quia à lege non à patre emancipatus eſt, l. ſi quis hac lege. ff. qui & à quibuſ. traddit Ioannes Oroſcius in. l. qui liberatus. nu. 5. ff. de adoptio. qui ait ſe ita reſpondiſſe.

13 Tertiò ex hoc. §. collegit Accurſius ſcholio ſententiæ. quòd ſententia, quæ profertur ſuper alimentis, eſt diffinitiua, quæ finem ponit controuerſiæ. ipſe tamen Accurſius in. §. ſi vel parēs ſcholio iubebunt. ait eſſe interlocutoriam, Bartolus hac de re plura verba fecit, ſed magis ex re Albericus diſtinguit cum Iacobo Butricario qui ait, ꝙ aut alimentorū cauſa tractatur principaliter, & ſententia eſt diffinitiua, aut tractatur incidenter, & eſt interlocutoria, atꝗ hoc modo ſibi ipſi conuenit Accurſius. de qua relatius ſcripſimus in. §. ſi vel parens ſupra eod.

14 Quartò colligitur ex Accurſio hic ſcholio ex his dum allegat. l. ſi cum dotem. §. ſin autem in ſæuiſsimo. ff. ſolut. matrimo. quòd vir tenetur alere vxorem, de qua re quià tractatum deſiderat, ſtatim agemus, dum primò tractetur de alimentis quæ vxor debet præſtare viro egenti, & mulierem teneri maritum exhibere ſi vir egeat, traddit Bernardus in. c. per veſtras de dona. inter vir. & vxorem ſcholio ad inopiam argumento. l. mutus. §. manente. ff. de iure dotium. l. ſi cum dotem. §. ſi maritus. ff. ſolut. matrimo. auth. præterea. C. vnde vir & vxor. tradit Speculator in titulo qui ſi filij ſint leg. numer. 40. doctores hanc ſententiam approbant vt ait Bart. in. l. ſi cum dotem. §. ſin. autem. numero. 6. ff. ſolut. matrimo. cui accedit Alexand. ibi. numero. 9. idem Bart. in tracta. de alimentis. Bald. in. l. quod in vxorem. numero. 2. C. de nego. geſt. Ioannes Crotus in. l. ſi conſtante. ff. ſolut. matrimo. nume. 162. Ioannes Luppus in Rubri. de donatio. inter virum & vxorem. §. 64. numero. 12. quæ eſt receptiſsima ſententia exploſa opinione Accurſij ſcholio finali in. l. ſi ſtipulata. ff. de donatio. inter vir. & vxor. qui ait maritum teneri alere vxorem, non autem vxorem alere virum, quam ſententiam dicit notabilem Bald. dicta. l. ſi ſtipulata. nu. 1. & Salicetus ibi, dum ea probat, quæ ſcribit Accurſius ſcholio fi. ſed leges, quas in ſuam ſententiam Accurſius allegat, nihil ad rem faciunt.

15 Hanc ſententiā doctores dupliciter extendunt, primò ꝗ ei locū eſſe dicunt, ſi maritus exul proſcriptus vè ſit, quià viro bānito vxor alimenta ſuppeditare tenetur. Specula. titulo de donatio. inter virum & vxorem. §. fin. numero. 20. argumento. l. aduer-

aduerſus. C. de crimi. expila. hær. vbi vir & vxor dicuntur Socij humanæ rei & diuinæ domus. l. ſi cum dotem. §. ſi maritus. ff. ſolut. matrimo. vbi dicitur, quod vxor debet eſſe particeps in fortunij viri, & verſa vice vir in fortunij vxoris. c. paſce fame. 86. diſtinctione. vbi iure diuino præcipimur egenos paſcere, hanc opinionem ſequitur Bart. in. l. ſi conſtante. nume. 21. ff. ſolut. matrimonio, qui in huius ſententiæ partes allegat. l. mutus. §. manente. ff. de iure doti. & auth. de inceſtis nuptijs §. ſi verò contigerit. colla. 2. qua lege præcipitur, vt patrem maleficum filius alat ea de cauſa, quod licet pater legum contemptor & impius ſit, pater tamen eſt, filio enim ſemper religioſa ac ſancta perſona patris videri debet l. liberto & filio. ff. de obſequijs. atque ita Bartolus de filio ad vxorem procedit, quià ſicut filius debet exhibere patri reuerentiam & obſequium: ita vxor viro. l. alia. §. eleganter. ff. ſolut. matrimo. non autem locum haberet hæc ſententia in perſonis eorum, quibus reuerentiam exhibere non teneremur: quià maleficus debet egeſtate laborare. l. bona fides. ff. depoſiti, Speculatoris opinionem ſequitur Caſtillus in. l. 10. Tauri parte de ſus hijos verſiculo. & nota. Petrus Dueñas Regul. 68. limita. fin.

16 Secundò huic ſententiæ locus erit, ſi mulier viri permiſſione ingrediatur monaſterium, ſe ſua que dedicet Deo, maritus que egere incipiat, quià in hac ſpecie vir aletur à monaſterio. Ioann. Andre. in additione ad Speculatorē. titulo qui filij ſint legitimi. numero. 14. in additione. deuenerit. qui hanc ſententiam deprompſit ex his, quæ dicit ipſe Speculat. ibi. qui ait, quod ſi filius ingrediatur monaſteriū, cui bona ſua conferat, aletur pater egenus à monaſterio, argumento. c. non ſatis. 86. diſtinctione. c. quoniam quicquid. 16. q. 1. & l. ſi quis à liberis. §. idem reſcripſerunt: vbi ponimus infra eodē.

17 Ex hac recepta ſententia defluit dotem à viro non petendam, ſi ipſe indigeat, ſed in id, quod facere poteſt, eſſe conueniendum. l. maritum. ff. ſolut. matrinonio, niſi maritus opifex ſit, & in ea valetudine vt ſibi alimēta ſuppeditare valeat, quià inſolidum condemnabitur. Accurſius ſcholio neque mandare. l. ſi maritus in id. ff. ſolut. matrimonio, ſequitur Bart. ſocy. conſilio. 121. numo. 47. lib. 4. argumento. l. ſi quis à liberis. §. ſed ſi filius iſto titulo. vbi poſui.

18 Hæc tamen recepta ſententia locum non habet, ſi vir adulterium committat, & hac de cauſa diuortium fiat, in qua ſpecie mulier egentem virum non alet, quià peccauit vir in legem matrimonij, vnde ex matrimonio præmium non conſequetur, quod violauit adulterio, vt

Accurſius probat ſcholio ſecundum dotis.

21 Hæc ſententia quæ habet, ꝙ maritus vxorem alere tenetur, extenditur primò, & locum habet in perſona vxoris, quam maritus duxit nulla conſtituta dote per. l. quod ſi nulla. ff. de relig. & ſumptibus. fune huius legis argumento has partes defendit Speculator in titulo qui filij ſint legitimi numero. 28. huic ſententiæ accedit Cynus in l. quod in vxorem. C. de negocijs geſtis. numero. 1. Bart. in. l. ſi conſtante. numero. 102. ff. ſo-
22 lut. matrimonio: qui hanc ſententiam tum demum obtinere dicunt, ſi mulier ſit in obſequio mariti, quià cum vir miniſterijs vtatur vxoris, quod in alimenta impendit, non ſibi conſeruat, ſed cum miniſterijs compenſatur, non enim poteſt quis ꝙ quod impendit in perſona eius qui ei ſeruit repetere. l. in rebus. §. poſſunt. ff. commoda. l. item ſerui. ff. de ædilit. edicto. l. diuortio. §. final. ff. ſolut. matrimonio, vxor autem viro ſeruit. l. ſed cum patronus. ff. de operis libertorum. l. aſsiduis. C. qui potiores in pig. habea. c. eſt ordo. c. hæc imago. c. ſatis. 33. q. 5. hanc ſententiam quæ habet, ꝙ maritus cogatur alere vxorem, quæ in eius eſt obſequio, quamuis ſine dote duxerit, defendit Paulus Caſtren. l. quod in vxorem. numero. 5. C. de nego. geſtis inibiꝗ Albericus probat, & Fulgoſius numero. 4. &
23 Aretinus ibi Salicetus, numer. 1. qui ait maritum alimenta vxori ſubminiſtrare teneri promodo dotis, quod ſi dotis fructus alendæ vxori non ſufficiant, quod alimentis deerit, impendet maritus de ſuo, & hoc eſt quod dixit Accurſius ſcholio ſecundum dotis quãtitatem, dum ſupplet verbum maximè. ſententiam Saliceti ſequitur Angelus in. §. fuerat. numero. 8. inſti. tu. de actionibus. quibus fauet c. ſalubriter inſi. de vſuris, hanc opinionem, quæ habet, ꝙ vltra modum dotis vir teneatur vxorem alere, defendit Corneus in numero. 2. in. l. quod in vxorem vbi Alexand. numero. 8. idem placuit Innocent. in. c.
24 per veſtras de donatio. inter vir. & vxorem. qui huic ſententiæ rationem adducit, quià in propoſito perſonam ſuam dotis loco videtur dare mulier, quæ ſine dote nubit argumento tex. auth. quibus modis natura effici. legi. §. penulti. verſiculo quid enim agat. ſequitur Alexand. ſupra. numero. 8. idem voluit Abba. dicto. c. per veſtras. numero. 4. idem Abb. in. c. accedens. numer. 6. de procuratoribus. idem Abb. in. c. literis de diuortijs. Alexand. l. diuortio in principio. numero. 20. ff. ſolut. matrimonio. Marcus Antonius natta conſilio. 201. numero. 11. Iaſſ. in. l. ſi donatarius. §. 1. numer. 4. ff. de condictio. cauſa data. &

doctores in. l. quod in vxorem.
maximè Corneus. & in. l. ali-
28 menta. C. de nego. geſt. Sed ſi vir
velit infirmæ vxori mederi, ma
nifeſtè denunciet ſocero, ne fi-
liæ medeatur, quià domi ſuæ
maritus vxorem curare vult,
qua proteſtatione efficiet, ne ſo
cer à genero repetat, quod in-
curanda filia impenderit. argu-
mento. l. final. ff. de nego. geſt.
inibiq; doctores notant. idem
deducunt ex. l. ſi proc. ff. man-
dati. ex his conſtat maritum v-
xoris curationem non detre-
ctaſſe, ergò cum viri culpæ ni-
hil poſsit imputari, expenſum
à ſocero in hoc munus non præ
ſtabit. l. 1. C. de inſtitut. & ſubſti.
l. labeo ſcribit. ff. de contrahen-
da emptione, docet eleganter
Bartholomeus Socynus cõſilio
286. lib. 2.

29 Sed ſi maritus medicandæ v-
xoris curam non ſuſcipiat, lu-
crum dotis perdet, quod ab v-
xore peruenturum eſſet ad eum
l. ſi ab hoſtibus. § ſi vir. ff. ſolut.
matrimonio, Baldus in. l. 2. C.
de latina. liber. tollend. idem
Bald. conſilio. 53. numero. 1. lib.
5. Aretinus in. l. quod in vxo-
rem. C. de nego. geſt. Angelus
in. §. fuerat. numero. 9. inſti. de
actionibus. Montaluus ſcho-
lio fin. in. l. fin. titulo. 2. lib. 3. fo-
ri. Franciſcus Ripa in tractatu
de peſte. §. 1. de priuilegijs con-
tractuum. numero. 283. plures,
qui huic ſententiæ acceſſere, ag-
gregat Ioannes Luppus in. c. a.
per veſtras de donatio. inter vir.
& vxorem. notabili. 3. §. 1. nu-
mero. 4.

30 Maritum autem non curaſ-
ſe vxorem ægram, obidq; pri-
uari debere lucro dotis, pro-
bare debet is, qui agit. Corneus
conſilio. 11. lib. 2. Alexand. con-
ſilio. 123. lib. 7. ſequitur Ripa in
l. in illa. numero. 25. ff. de ver-
bo. obliga. ita ſentit Bart. in
l. ſi ab hoſtibus. §. 1. ff. ſolut.
matrimonio, ſequuntur plures,
quos in vnum contulit Lauren-
tius Siluanus. conſilio. 93. nu. 6.

31 Sed hoc limitatur ſi mulier
infirma laboret morbo incu-
rabili, quo caſu imputari ma-
rito non debet, ꝙ medicum
non adhibuerit Paulus Caſtren
ſis in. l. ſi ab hoſtibus. §. ſi vir.
ff. ſolut. matrimonio per. l. &
in totum. ff. de impenſis in re-
bus dotalibus factis. ſed Baldi
ſententiam refellit Tiraquellus
in tractatu de viroq; retractu
titulo. 1. §. 15. glo. 2. numero. 12.
per. l. in ratione. 1. §. ſi ſeruus te-
ſtamento. ff. ad leg. falcid. vbi
probatur, non omnem, cui læ-
talis morbus ſit, ex morbo pe-
rire. l. 1. §. fin. ff. ad Sillanianum
l. qua actione. §. ſed & ſiquis. ff.
ad leg. aquiliam.

32 Superior ſentẽtia, quæ habet
maritum teneri alere vxorem,
obtinet, etiam ſi mulier patrẽ ha
beat, aut fratres diuites, qui filiã
ſororẽq; alere tenebãtur: quià ſi
hæc maritata ſit non conſtituta
dote, maritus ipſe alere tenetur,
libe

liberatq́; alendi onere patrem, & fratres. l. cum vnus. §. fina. ff. de aliment. & cibar. leg. Iacobus Butricarius & Angel. l. vnica. §. cum autem. C. de rei. vxori. acti. inibiq́; Salicetus numer. 34. Capitius deciſione. 24. numero. 7. Bart. Socynus. conſilio 64. lib. 4. ſit hoc naturali iure, vt alere vxorem teneatur vir, quæ in eius eſt obſequio. l. in rebus. §. poſſunt. ff. commodati qui commodum percipit ex re aliqua, debet ſentire & incommodum. c. qui ſentit de regul. iur. lib. 6. hac de cauſa vir alet vxorem, non pater, cum in eius obſequio filia non ſit.

33 Vnde fugiendus eſt Angelus §. fuerat. numero. 9. inſtitut. de actionibus, qui in propoſita ſpecie exiſtimauit patrem alere debere filiam, quæ in viri obſequio eſt: cum concluſio rationibus à natura ductis aduerſetur.

34 Quartò extenditur hæc ſententia, quæ habet, q́; vir tenetur vxorem alere, vt obtineat non ſolum domi, ſed & foris, ita vt ſi mulier culpa viri habitet in domo diſcreta & ſeparata ab ipſa domo mariti, cogatur vir vxori alimenta præbere. vti Cynus Bald. Salicet. Corneus & reliqui ſcriptores annotarunt. in. l. quod in vxorem. C. de nego. geſt. per tex. in. l. 1. C. de inſtit. & ſubſti. l. Cayo. §. fin. ff. de aliment. & cibar. leg. l. labeo. ff. de contrahend. emptione. l. pater ſeuerinam. §. penultimo. ff. de condi. & demonſtra. l. Mæuia. in fine. ff. de annuis leg. notat Speculat. in titulo qui filij ſint legitimi. numero. 29. ſequitur Campetius in tractatu de dote. 2. parte. q. 62. Angelus in §. fuerat. numero. 19. inſtitutis de actionibus. Romanus conſilio. 517. numero. 2. poſt Bald. & Ioannem Imolam. l. ſi cum dotem. §. ſin autem. ff. ſolut. matrimon. Cumanus. conſilio. 175. Refert & ſequitur Ioãnes Luppus in repetitione Rubricæ de donationibus inter vir. & vxor. §. 64. numero. 10. Mathæus de afflict. in. c. imperialem. §. inſuper ſi filius. numero. 18. de prohibit. feudi alie.

35 Si mulier non quidem mariti culpa ſed ſua ipſius mulieris habitet extra domum viri, non tenetur vir eam alere argumento. l. ſi ea. C. de cond. in ſer. l. Iulianus. §. affinis. ff. de actio. empti. qua docemur fruſtra quem debitum petere, quod alij non impedit. traddit Cynus. l. quod in vxorẽ. per illum textum omneſq́; ſupra ſcripti: hanc dicit eſſe firmam doctrinam ſcriptorum Hiero. Gratus conſilio. 57. numero. 7. lib. 1.

36 Si mulier cum viro non moretur abs q́; mariti mulieris q́; culpa, ea forſan de cauſa quia infirma ſit vxor, ex fructib9 dotis aletur mulier & curabitur. Accurſius in. l. ſi cum dotem. §. ſin autẽ inibiq́; Alex. nu. 7. poſt reliquos

lſquos interpretes.hanc diſtin-ctionem approbarunt docto-res ſupra ſcripti, paſsimq; om-nes recipiunt,vt conſtat ex Curtio Seniore conſilio. 39. colum. 1.ex eodem Curtio conſilio. 69. Lambertin. de iure patronatus lib.3.q.3.principali. articulo. 5.
37 numer. 2. Vtrum viro abſente mulier poſsit petere à procu-ratore mariti, vt ſibi præbeat alimenta domi ſuæ, non viri, cum alienam domum in habi-tet,diſputat Speculat.titulo qui filij ſint legitimi numero.31. qui concludit mulierem petere non poſſe alimenta,cum in domo vi ri exhiberi debeat argumento. l.ſi cum dotem.§.ſi pater filia.ff. ſolut.matrim.
38 Quinimò extenditur propoſi-ta ſententia, quæ habet, quod maritus tenetur vxorem exhi-bere, vt alimentorum præſtan-dorũ onere mariti bona aſtrin gantur, ſicuti reddendæ dotis onere affecta ſunt, in hac ſen-
39 tentia fuit Speculator in titulo de dote poſt diuortium reſtituẽ da.§. formatis. numero.15. huic opinioni fauet ſententia Accur ſij ſcholio. 2. in. l. Lucius. ff. de aliment. & cibar.leg.qui ait, ꝙ ſi teſtator dicat,vt ex certo fun-do præſtentur alimenta, quam-uis nõ exprimat,quod iure hip-pothecæ ſit fundus obligatus ob alimenta,nihilominus tamẽ obligatur. ſententiam Accurſij approbant omnes,vt atteſtatur
40 Romanus conſilio.388.numer. 3. quæ opinio ea ratione com-mendatur, ꝙ alimenta vxori debeantur de dote. l. ſi cum do-tem. §. ſin autem in ſæuiſsimo. ff.ſolut.matrimonio.l. aſsiduis. C. qui potiores in pignore ha-beantur. ſed res mariti hippo-thecæ iure aſtricta ſunt ob res dotales. l. vbi ad huc. C. de iure doti.resverò quæ obligatæ ſunt ob ſortem, ob ipſius ſortis vſu-ras ſunt obligatæ. l. Lucius. ff. qui potiores in pignore habeã-tur: ergò res ob dotem obliga-tæ ſunt obligatæ ob alimenta, argumento. l. Lucius. ff. de ali-ment. & cibar.leg. &. l. Caius. ff. de annuis leg. notatq; Ac-curſius ſcholio neq; in rem. hãc opinionem ſequitur Bart. l. ſi cum dotem. §. ſin autem in ſæ-uiſsimo numero.7. ff. ſolut. ma-trimonio,ibiq; Paulus nume. 3. qui exiſtimat, quod bona vi-ri ſunt obligata mulieri ob ali-menta non præſtita, ſicut erant obligata ob dotem: aitq; ſe in hanc quæſtionem incidiſſe de-facto, & obtinuiſſe per tres ſen tentias conformes. idem ſcri-bit ipſe Paulus conſilio.8. ſequi tur Præpoſitus in. c.t. de dona-tio.inter virum & vxorem. An-gel.in.§.fuerat.numero.11. inſti. de actionibus.Campetius intra ctatu de dote.2.parte.q.63. per. l.Lucius. ff. qui potioris in pig. habeantur. vbi bona obliga-ta ob ſortem cenſentur obliga-ta ob vſuras, quæ ſunt odioſæ: ergò fortiori ratione bona obli

gata ob dotē debent cęteri obligata ob alimenta: quæ fauorabiliora ſunt, hac ratione innitens huic ſententiæ acceſsit, quā dicit exprimere. l. Lucius. ff. de aliment. & cibar. leg. hanc partem ſequitur Bald. l. vni. §. & vt plenius. numero. 1. C. de rei vxo. actione & Cumanus dicto. §. ſin autem in ſæuiſsimo. numero. 3.

Aduerſus Romanū.

vbi Alexand. numero. 11. dicit hanc opinionem eſſe veriorem. cui accedit Ripa in. l. priuilegia. numero. 12. in fin. ff. de preuileg. credit.

Contrariam ſententiam, quæ habet, ꝙ bona mariti non ſint obligata ob alimenta, quamuis ſint obligata ob dotem, defendit Franciſcus Tigrinus argumento. l. 1. ff. ſolut. matrimo. ſequitur Bart. tractatu alimentorum. nume. 26. idem Bart. l. Lucius. nume. 4. ff. de alimen. & cibar. leg. qui ait hoc verius eſſe, quià nullo iure cauetur, vt bona mariti obligata ſint ob alimenta, quæ vxori tenetur præſtare, ergò non ſunt obligata argumēto. l. illam. C. de collati. item bona non obligantur tacitè niſi in illis caſibus in quibus leges obligationes introducunt, vt probatur in titulo in quibus cauſis pignus tacitè cōtrahatur: quamuis ob dotem bona mariti pignoris iure aſtringantur. l. aſsiduis. C. qui pot. in pigno. habeantur.

Aduerſus Alexand.

non tamen ob alimenta. hāc partem ſibi placere teſtatur Abb. conſilio. 43. in fin. lib. 2. ſequitur Ioann. Imola. l. ſi cum dotem. §. ſi pater. ff. ſolut. matrimo. qui dicit de rigore iuris bona viri non eſſe obligata ob alimenta. eandem ſententiam approbat Romanus dicto. §. ſin autem in ſæuiſsimo. & affirmat crebrius receptam eſſe Romanus conſilio. 454. nume. 28.

Quàm in hoc miſerè labatur Romanus ſuſceptæ aduocationis munere cæcus ex numero authorum quos ſupra in vnum cōtulimus euidenter apparet, veriorꝗ eſt ſuperior ſententia argumento tex. in. l. Lucius. ff. qui potiores in pig. habeantur, qua lege res quæ eſt in ſortem obligata, itelligitur obligata in vſuras. idem probatur in. l. cum debitor. ff. in quib. cauſ. pig. tacitè contrahatur. qua lege res pignorata ob ſortem intelligitur propter vſuras obligata. hincꝗ apparet manifeſtè eſſe caſum in titulo in quibus caſibꝰ pignus tacitè
42 cōtrahatur quo ſentētia noſtra cōmendetur. hodiè tamen ceſſat hæc controuerſia cum notarij inſtrumenta conficientes dotalia obligēt bona viri ob damnū & intereſſe Bal. noue. tracta. dotis. 6. part. priuilegio. 7. in fine. qua de cauſa emptores fundi obligati tenentur ad alimenta ratione fructuum Alciatus conſilio. 332. numero. 2.

43 Non eſt interim prætermittendum, Alexandrum in loco ſuprapoſito in priorem ſententiā aduocaſſe. l. 2. ff. de aliment. & cibar.

cibar.leg. quæ lex non agit de ea
ſpecie, de qua tractamus: cum
quæſtio verſetur in eo, vtrum
bona mariti, quæ ob dotẽ ſunt
obligata, hippothecæq́ vincu-
lo aſtricta, cenſeantur obliga-
ta ob alimenta, quæ præſtan-
da ſunt de dote. ſed dict. l. 2. agit
de bonis, de quibus præſtanda
ſunt alimenta, & quæ teſtator
ipſe huic obligationi ſuppo-
ſuit, cumq́ ex ipſis bonis debeã
tur alimenta, bona ipſa affecta
ſunt alendi onere, ſed bona vi-
ri obligata ſunt ob dotem, ob
alimẽta autem quæ mulieri præ
ſtanda ſunt, cum dotis ſint ap-
pendices, non expreſſè ſunt o-
bligata, ſed tacitè & in conſe-
quentiam, cum obligentur ob
dotem. vnde. l. 2. trahi non po-
teſt ad propoſitam quæſtionem
vti ſentit Bart. l. lucius. numer.
4. de aliment. & cibar. leg. ex
qua interpretatione colligitur,
q bona ex quibus debentur ali
menta, ſunt tacitè obligata iu-
re pignoris ob ipſa alimenta. l.
2. ff. de aliment. & cibar. leg. l.
lucius. ff. eodem titulo inibiq́
Accurſius notat. l. hactenus. ff.
de vſu fructu. l. cum ij. verſiculo.
idem eſt ſi ageret. ff. de tranſa-
ctio.

44 Et hinc fit, q cum penſio eccle
ſiaſtica inuices locumq́ alimen
torum ſubſtituatur, quam ex cu
iuſpiam ſacerdotij redditibus
percipi Summus Pontifex ſta-
tuit, vt traddit Romanus conſi-
lio. 388. numero. 3. Felinus in. c.
ad audientiam. 2. de reſcriptis.
numero. 6. q ille cui penſio de-
betur agere poteſt iure hippo-
thecæ aduerſus ſucceſſorem, ad
quem beneficium deuolutũ eſt,
vt penſionem præſtet. argumen
to. l. codicillis. §. inſtituto. ff. de
legat. 2. & l. 2. ff. de aliment. &
cibar. leg. Romanus & Felinus
ſupra, quos ſequitur Gigans tra
ctatu de penſione. q. 51. quo lo-
ci latè diſputat & ſupra dicta di
finit.

45 Hæc ſententia, quæ habet, q
mariti bona ſunt obligata ob
dotẽ vxoris, argumẽtis ſuprapo
ſitis cõmendatur, quæ obtinet
etiã ſi bona mariti ad fiſcum fue
rint deuoluta propter crimẽ læ-
ſæ maieſtatis, quià ex his bonis
præſtãda ſunt vxori alimẽta, dũ
vixerit maritus, eoq́ diẽ functo
dum mulier in eodem matrimo
nio permanſerit. l. 2. in. fin. ff. de
aliment. & cibar. leg. fauet huic
ſententiæ. l. moſchis. ff. de iure
fiſci. item fauet hæc ratio, quòd
fiſcus ſuccedit in bona quæ ob
poſſeſſoris crimen ad fiſcũ tranſ
ferũtur, ſicut hæres anormalus
Bald. conſilio. 349. lib. 3. bona
autem deuoluuntur ad fiſcum
eo onere affecta, quo aſtricta
erant. l. 2. C. ad leg. Iuliam de vi.
publi. l. ex facto. §. ex facto. ff.
ad trebelli. vbi Ripa. numer. 5.
ergò cum onere alendi liberos
& vxorem bona hæc ad fiſcum
transferuntur. l. 2. ff. de ali. &
cibar. leg. hæc eſt ſententia Ioan
nis Baptiſtæ de plotis conſi. 130.
nu. 86.

nume. 86. inter conſilia criminalia congeſta per Ziletum tomo. 1. allegat Alexand. conſilio.48.lib.4.& Bart. Socin. cōſilio. 58.lib.2. Ripam.l.ex facto
46 §.exfacto.nume.9.ff.ad Trebellianum. qui non agunt de vxore; ſed de filijs quos à fiſco alendos eſſe concludunt, dotandas ꝗ filias, quod plures affirmarunt. primusꝗ huius ſententiæ author fuit Bald.l.final. C. de dotis promiſsi.nume.9. ſententiam Baldi ſequitur Bart.Socy. conſilio.30. nume 3.lib. 1. Ioannes Baptiſta deplotis dicto numero. 83. Emilianus conſilio. 139. numero.2. idem Emilianus conſilio.146.nume.4. hanc controuerſiam diſtinctione dirimit Ioannes Luppus in. c. per veſtras de donatio.inter vir.&vxo. notabili.1.§.23. nume.16. vtrum filij nati ſint poſt contractum crimen an verò ante crimen cōtractum, quæ diſtinctio probatur in.l.6.titulo.27. part.2. placet domino Iacobo ſeptimancenſi in inſtitu. catholi. c. 29. numero. 8. qui in numero. 1.retulit.c.22.primæ inſtruct.Hiſpalenſis: quæ hæreticorum filios apud catholicos viros præcepit enutriri, ac filias dotari Regia pietate, huius inſtructionis
47 Hiſpalenſis meminit Gabriel quemada in quæſtionibus fiſcalibus. q.24. quam dicit eſſe inſtructionem. 23. in prima congregatione. cuius authoritate preſſus recedit ab opinione Ioānis Luppi, quæ à iuris ratione deducta eſt, & in ea ſententia ſtat Gabriel quemada, vt exiſtimet fiſcum non teneri alere filios hæretici, quam opinionē moribus obſeruatam eſſe ipſe teſtatur. hanc opinionem argumento.l.quiſquis. C. ad leg. Iuliam maieſtatis approbat Ioannes Hannibal in repetitione.l. ſi poſt contractum. ff. de donatio.numero.266. Exqua conſue
48 tudine, quæ inſtructione Hiſpalenſi introducta eſt, colligitur fiſcum non debere alere vxorem hominis, à quo ablata bona in fiſcum deuoluta ſunt: cum res mariti, quæ ob dotem & alimenta obligatæ ſunt, dote reſtituta hoc pignoris nexu liberentur, cum obligationis cauſa ceſſet, quamuis ſit qui neget. bona autem mulieris in dotem data non deuoluuntur ad fiſcum ob mariti crimen.l.ſi marito. ff. ſolut. matrimon. c. decreuit de hæreticis lib.6.notat. Bald. conſilio.196. numero. 1. lib. 2. idem Bald. conſilio. 359. numero. 3. lib. 3. quod omnes recipiunt, vti affirmat dominus Iacobus ſeptimancenſis in lib.inſtitutio. c. 9. nume. 10. igitur cum apud mulierem dos maneat, quo pacto à fiſco paſcetur mulier, quæ dotē poſsidet, dequa alitur? id tamen nemo inficiabitur, ſi mariti bona ad fiſcū fuerint trāslata propter mariti crimen, vxorꝗ ſit pauper, quià ſine dote nupſit in qua facti ſpecie quarta bono-

bonorum mariti ſuperſtiti deſertur vxori auth. præterea. C. vnde vir & vxor. fiſcum reſtiturum mulieri hanc partem, ac ſi maritus vita deceſsiſſet tex. in auth. bona damnatorum. C. de bonis proſcrip. inibi Accurſius notat ſcholio penul. quem ſequitur Bald. ibi nume. 3. & reliqui interpretes. hanc ſententiam omnes recipere teſtis eſt Bart. Socyn. conſilio. 131. nume. 1 lib. 4. Ioannes Baptiſta de plotis conſilio. 130. numer. 83. inter conſilia criminalia cōgeſta per Ziletum tomo. 1.

Superior ſententia multis in caſibus non obtinet, inquibus maritus non cogitur alere vxorem. Primò ſi ante nuptias dos promiſſa ſit ab vxore aut patre fratre vel mulieris, quam marito non traddant: poterit enim maritus hac de cauſa mulieri alimoniam denegare, inuitamq́ ac reluctantem de domo propellere Accurſius ſcholio onera auth. de non eligen. ſecundò nuben. collatio. 1. ſententiam Accurſij dixit notatu dignam eſſe. Marcus Antonius natta. conſilio. 15. numero. 9. Ioannes Luppus in. c. per veſtras de donatio. inter vir. & vxor. notabili. 3. in principio. nume. 2. argumento. c. nullum. 30. q. 5. & c. per veſtras, vbi annotarunt Hoſtienſis Ioannes Andreas, Collectarius, Antonius, & Abb. num. 4. & 9. ipſe tamen Ioannes Luppus adducit pro hac parte. ſententiam Accurſij ſuprapoſiti cuius gloſſema dicit ſingulare, confert q̄ in vnum plures doctores, qui Accurſij prædictam ſententiam annotarunt: quam benè defendit idem Ioannes Luppus per. l. fin. C. ad velleyanum ibi (neq́ enim ferendum eſt, quaſi caſu fortuito interueniente, mulierem fieri in dotatam, & ſic à marito forſitan repelli, & diſtrahi matrimoniū) quibus ex verbis id colligitur, vt vir ob non traditam promiſſam dotem poſſit vxorem propellere, alimoniā q́ denegare, pro hac parte legem hanc notat inibi Bald. rationēq́ deciſioni reddit, quam probat Luppus. Sed mihi videtur hoc marito licere ea de cau- Nota ratio.
51 ſa, q̄ non ducturus eſſet vxorem, niſi dotem accepiſſet. l. pure. §. ſi eum. ff. de doli excep. cum dos non detur, ceſſat cauſa, ob quam vir duxit, nimirum ſi vxorē expellere poſsit denegareq́ alimoniam. hanc ſententiam ſequutus eſt Iaſſo. §. fuerat. nume. 98. inſtitutis de actionibus, Ripa. l. ſoluto. nume. 43. ff. ſolut. matrimo. idem probat Paulus Caſtrenſis. l. ſi cum dotem. §. ſin autem. numero. 4. ff. ſolut. matrimo. & Alexand. nume. 8. idem Alexan. l. ſi donatarius. §. ſiquis. numero. 2. ff. de condict. cauſa data, hanc partem defendunt plures, quos congeſsit dominus Couarruuias in epithome de matrimo. 2. p. c. 6. in prin. numero. 2. qui pro viribus aduerſas

52 uerſas tuetur partes contendẽs non poſſe maritũ de domo vxorem expellere eam ob cauſam, ꝙ dos promiſſa non traddatur, cum hoc nihil attineat ad ipſum ius cohabitandi, quiá lege diuina vir tenetur cum vxore cohabitare, quam non licet excepta cauſa fornicationis dimittere, & ante dominum Couarruuiã huius ſententiæ partes defendit Cardi.c. per veſtras de do.inter virum & vxo. oppoſitione.4. hæc ſequutus eſt Bald. noue. de dote in.6. parte priuilegio.43. quæ ſententia diſplicuit Ioanni Luppo his de cauſis, quas ſupra

Aduerſus Card. & Bal.noue

53 poſuimus, qui melius ꝙ Cardinalis vim huius ſentẽtiæ tenuit, dicunt enim doctores, ob non tradditam dotem virum poſſe vxori alimoniam denegare, ac de domo repellere, ex eo verò, quod poſsit alimoniam denegare non traddita dote cum ex dotis fructibus ali debeat, ſequitur quod poſsit de domo propellere.l.ex annuo.ff.de do.inter virũ & vxo.l.pro oneribus. C.de iure doti.l.1.titulo.11.part.4.l.25 l.28.titulo.11.part.4. quià alimẽtorum verbo habitatio continetur.l.legatis. ff.de alimen.& cibar.leg. ergò qui denegare alimenta poteſt, non tenetur habitationem dare, nec quòd de domo vir ob hanc cauſam propellat vxorem, dicetur eam dimittere eo ſenſu, quo lege diuina dimittere prohibetur: poterit enim vir mulieri copulari in domo vxoris, quæ carnis commixtio ſi ſit, non dicetur vxor dimiſſa: quod in ſeruis coniugatis ſæpè contingit.c.1.&.c.2.de coniu

54 gio ſeruorum.Hæc cõcluſio obtinet, non ſolum ſi promiſſa dos non ſoluatur, verum etiam ſi dotis pars, quià ob nõ tradditam dotis partem maritus expellere poteſt vxorem de domo. Bald. & Paul.in.l.inſulam.§.vſuras.ff. ſolut matrim. per. l. Iulianus. §. offerri.ff.de actio.empti. ſequitur Ioannes Luppus in.c.per veſtras de donat.inter vir.& vxo. notabili.3.in principio nu.2.

55 Id tamẽ ſcire operæ pretium eſt, quod ſi maritꝰ de domo vxorem abijciat, quià dotem promiſſam non traddit, perdet vir lucrum, quod eſt habiturus ex dote, Ioannes Luppus in.c. per veſtras not.3.nu.4. in prim.ſcripſimus ſupra nu.29.

56 Item ſi maritus vxorem non expellat, ſed domi retineat, ac paſcat, non tradditæ dotis vſuras petet abſꝗ animæ reatu.c. ſalubriter de vſuris.cuius argumento hanc opinionem firmat Philippus Corneus.conſili.212. nu.1.lib.3.hæ enim non ſunt vſuræ, ſed intereſſe, cum matrimonij onera ſubierit. Antonius in dict.c.ſalubriter.Corneus.conſilio.240.nu.2.lib.3.Gratus conſilio.57.lib.1.

57 Vnde iuxta id, quod intereſt generi ſubijſſe matrimonij onera non traddita dote, vſuras repetet, nihilꝗ ampliꝰ.Abb.in.c. ſalubri-

ſalubriter. de vſuris. nu.4. Romanus in.l.inſulam.§.vſuras.ff. ſolut. matri. Luppus in repetitione.c.perveſtras notabili.6.§. 8.nu.3. Adrianus in.4. de reſtitutione.§.ſed dubium videtur.fol. 56. Maior in.4. diſtinctione.15. q.31. col.3.[redacted].qui ex hoc ſcripſit.c.ſalubriter nihil noui introducere, ſed id quod iure communi conſtitutum erat, hoc autem quod
58 intereſt, in eo conſiſtit, q̄ dote non traddita onera matrimonij ſuſtituit maritus, id æſtimari oportet, nec refert, negociaturus eſſet cum pecunia maritus, aut prædia comparaturus, vt docet Caietanus.2.2.q.78. articulo.2. ad.6. idem probat Ioannes Luppus in dicto notabili.6.§.8.nu.3 contra Ioannem de Annania & Ioannem de Ligniano qui contra nitebantur in dict.c.ſalubriter. ſed plures contrarium probarūt, quos refert Ioān. Luppꝰ.
59 Id tamen obiter annotemus quòd ſi maritus non tradditæ dotis vſuras non petierit, petendi ius ad eius transfertur hæredes, hæc fuit ſententia Cornei conſilio.165.& conſilio.166.lib.
60 4. Sed intellige præſcriptū thema, quod nō tradditæ dotis maritus vſuras poteſt petere, ſi poſt biēnium, ex quo vxorem domi aluit, petat, non ante hoc tempus, quia per lapſum biēnij contrahitur mora irregularis.l. fin. §.præterea.C.de iure doti.
61 Sed hoc intelligitur, niſi decēnium labatur, nam lapſo decēnio maritus non poterit petere vſuras non tradditæ dotis, hæc eſt Baldi ſententia cōſilio.474. lib.3. incipi. biēnium à die ductionis puellæ. quia temporis lapſus paritvſurarum remiſsionē l.cum quidam.§.diuus.ff.de vſuris.& ſententiam Baldi ſequitur Alexand.conſilio.74. incipienti viſo titulo quæſtionis lib.5. huic opinioni fauet.l.vir vſuras ff.de donati.inter vir.& vxorē.

Contrariam tamen ſententiam, quæ habet, quod ex lapſu decēnij non oriatur vſurarū remiſsio improbans opinionē Baldi, defendit Romanus conſilio 517.nu.14. qui reſpondet textui in.l.cum quidam.§. diuus. ff. de vſuris. ſequitur Alexan.in.l.quæ dotis.ff.ſolut.matri.nu.14. idem Alexan.conſilio.56. atq; iterum conſilio.63.lib.3. Angel.in.§.fuerat.nu.7. inſtitu. de actionibus. Carolus Ruynus conſilio. 224. nu.15.lib.1. communiterq; ab interpretibus reprobatur conſilium Baldi teſte Ioanne Luppo in. c. per veſtras de donat. inter virum & vxorem notabili. 3. §. 1.numero.1.
62 Sed quamuis ex lapſu decēnij vſurarum remiſsio nō naſcatur, ſi tamen decennio maritus vxorē domi alat, fateaturq; dotem recepiſſe, præſumitur vera dotis receptio, quod depromitur ex coniugatis.l. final & tex. auth. quod locum. C. de dote. cauta non numer. hanc ſententiam

tiam ſequitur Bart. Socinus.l.1. ff. ſolut.matrimonio. nume.80. idem Socinus conſilio.82. & cõ ſilio.122. lib.3. Decius conſilio. 536.lib. 4. vnde cum hæc opinio aperta lege probetur, fugiẽdus eſt Bellonus. conſilio. 48. nume.2.qui ſine lege ſine valido argumento contrarias defendit partes.

Aduerſus Bellonum Cõcilitatio

63 Secundò ſuperior ſententia non obtinet,quãdo dos ab vxore data euicta fuit, quià vir non tenetur eam alere, niſi de paraphernis dotem ſibi conſtituat, Baldus nouellus in tractatu de dote.7.parte.priuilegio.42.ſub dubius tamen hoc ſcribit: ſed contrarium magis approbat Albericus in.l.1.C.de iure doti.qui ait quod in venditione agitur de euictione, quamuis promiſſum non ſit.l.ſi in venditione.ff. de euictionibus, ſecus in dote, vbi de euictione non agitur, niſi promiſſum ſit.l.1.C.de iure doti. quamuis dotis titulus non ſit lucratiuus.l.1. C. de imponend. lucrat. deſcriptione.lib.11.ratio huius ſententiæ eſt, quià emptori abeſt precium, vnde iniqum eſſet, ſi careret re & precio.l. exẽpto.§.fin. ff. de actio.empti. marito autem nihil abeſt re dotali euicta, idcirco non agit de euictione, & quamuis ſuſtineat onera matrimonij ſine dote, nõ aget de euictione, quià ſibi imputare debet, qui non cauit ſuper euictione, ideo opinio Baldi nouelli non eſt ſine ſcrupulo, ſed fulcitur æquitate.Gregorius ſcholio.3. in.l.22. titul.11.par.4.

64 Sed Baldus nouellus non videtur aduerſari Alberico, qui imputat marito, quod non cauerit de euictione, ob id quòd ſuſtineat onera matrimonij,quià [redacted] habeat, an cogi debeat dotem dar[redacted] docet Albericus. Cogetur ſanè mulier de paraphernis dare, quod cum ad ſuſtinenda onera matrimonij conſtituatur,ſi euincatur non videtur datum, & ideo ſi habeat quod præſtet duraturum, cogetur dare argumento.l. quoties: ff. qui ſatis dare coga. quod eſt exmente. c. 3.de pactis (ibi opere compleatur.)

65 Tertiò ſupra ſcripta ſententia non obtinet, quando vxor, quæ nupſit nulla dote conſtituta, habet bona parapherna, ex quibus cogetur dotẽ dare,quod ſi dare renuat, maritus non tenebitur vxorem alere, quoniã maritus non tenetur ad onera matrimonij non conſtituta dote:cum mulier diues ſit,quæ conſtituere poſſit, ex ſententia glo. onera auth.de non eligendo ſecundò nube. cuius argumento hoc ſcripſit Bald.l.fin. nume.11. C. de ſententijs, quæ ſine certa quant.profer. ſequitur Luppus c.per veſtras notabili.3.§. 2. numero.1. ex quo maritus onera implet coniugalia,cogetur mulier dotem cõſtituere, vt & ipſa onera ſubeat Accurſius ſcholio inci-

incipien. lege obligamur. l. obligamur. ff. de actio & obliga. dixit ſingularem Luppus ſupra. ſententiam Baldi ſequitur Iaſ. l. ſi donaturus. §. ſi quis indebitam nume. 4. ff. de cond. cauſa dota. Contrariam tamen probat Ripa. l. 2. ff. ſolut. matrimonio. nume. 43. qui veriorem eſſe dixit per. l. final. C. de repudijs. quæ lex mulieri indotatæ, quæ viro repudium miſerit, pœnam irrogat amiſsionis quartæ partis bonorum, ergò mulier diues erat, cum afficeretur hac pœna, neq; vt ſibi dotem conſtitueret, cogebatur, nec q; conſtituere noluiſſet, vir poterat de domo abjicere. quam ſententiam Ripa non aptè collegit ex. l. fina. C. de repud. quæ agit de repudio, non autem de eiectione vxoris de domo, de qua tractamus.

67 Eſt enim maximum diſcrimẽ inter vtrumq; factum, cum repudio ſoluatur matrimonium, liceatq; mittenti repudium nubere. l. conſenſu. C. de repudijs. l. vxoris. ff. de diuortijs, quod facere ſine iuſta cauſa permiſſum non eſt. l. conſenſu. & probatur ex etymo huius dictionis: dicitur enim repudium ob rem pudendam recuſatio teſte nonio: ex quo fit vt incautè egiſſe Ioannes Imola conuincatur, qui in Rubric. ff. ſolut. matrimonio colum. 3. ait olim permiſſum repudium ſine cauſa ante conditas leges Codicis, quod dictum q; ſit fallax, docet Iulianus. l. vxores. ff. de diuortijs. ibi (niſi malint ipſæ mulieres cauſam repudij præſtare) hanc perpetuã diuiſionem, quam repudium cõſtituit, cum matrimonium diſſoluatur, prohibet fieri. l. fina. C. de repudijs. eam ob cauſam q; mulier diues dotem viro darenolit: non enim hæc cauſa turpis eſt, vt repudiari vxor poſſit, nec doctores noſtri de hac ſpecie agunt, cum in chriſtiana Republica lege diuina ſemel cõtractum matrimonium diſſolui non poſsit: Mathæi. c. 19. Lucæ. c. 10. c. gaudemus de diuortijs, vnde doctores tractant, an vxorem diuitem, quæ dotem nolit conſtituere, poſsit vir de domo repellere, alimoniamq; denegare, dicunt poſſe, donec dotem conſtituat, quià alimentorum nomine habitatio continetur, dote autem conſtituta alet vir vxorem, domi recipiet, quià vxor eſt coniugali nodo manente. Aduerſus Ripã. Aduerſus Imolam.

68 Quam autem ob cauſam Iuſtinianus Imperator repudium permiſerit princeps ortodoxæ fidei in incerto eſt, id autem temporum ſuorum licentiæ condonaſſe plures credunt, magisq; toleraſſe, q; probaſſe, vt docet Ioannes Oroſcius. l. omnes populi. numero. 88. ff. de iuſti. & iur.

69 Superior ſententia, vt maritus repellere de domo poſsit vxorem, quæ dotem nolit conſti-

 tuere

tuere de bonis paraphernis, nõ obtinet iure Regio, licet iure ciuili mulier paraphernorum adminiſtrationem habeat. l. hac lege. C. de pactis conuen. in hæc verba (quãuis bonum erat mulierem quæ ſe ipſam marito cõmittit, res etiam eiuſdem pari arbitrio gubernari, attamen quoniam cõditores legum æquitatis conuenit eſſe fautores, nullo modo, prohibente muliere, virum in paraphernis ſe voluimus immiſcere) tradidit Tiraquellus in legibus connubialibus. glo. 9. nume. 1. vnde niſi mulier viro paraphernorum conceſſerit adminiſtrationem, vir ipſe non habebit. l. final. C. de pact. conuent. idem de dominio dicemus, quod vir habebit vxore concedente, non aliter l. 17. titulo. 11. part. 4.

70 Vnde fit vt fructus paraphernorum ad mulierem ſpectet nõ ad virum. Accurſius ſcholio. ad ſuſtentationem. l. vbi adhuc. C. de iure. dot. idem Accurſius ſcholio circa. l. final. C. de pactis conu. vnde maritus debet paraphernorum fructus vxori, vxoris vè hæredib9 reſtituere: quod ſic accipiendum eſt, quòd ſi fructus extent, vir tenetur reſtituere. l. ſi ſtipulata. ff. de donatio. inter vir. & vxo. ſi verò conſumpti ſint fructus, quos prohibente vxore vir accepit, eorum æſtimationem reſtituere tenetur. l. de his. C. de donatio inter uirum & vxorem. ſi autem vir vxoris permiſſu fructus accepit, qui induſtria hominis egent, non tenetur reſtituere. l. final. C. de pact. conue. ſi verò fructus naturales ſint & tenues, etiam non reſtituet vir. l. ſi id quod. §. 1. & l. verum. ff. de donatio. inter vir. & vxor. l. omnibus. ff. de impenſis in rebus dotali: ſi fructus ſint opulenti reſtituet maritus eos, quibus locupletior factus eſt. l. ſi ſtipulata. §. 1. ff. de donat. inter vir. & vxo. hanc diſtinctionem ſcripſit Bart. l. penultima. nume. 2. ff. ad legem falcidiam, quam ſalãx. doctorum approbat referente Tiraquello in legibus connubialibus glo. 9. numero. 2. hanc diſtinctionem dicit receptam communiter dominus Couarruuias de ſponſalibus. 2. parte. c. 7. §. 1. numer. 2. idem teſtatur Gregorius ſcholio ſecundò in. l. 17. titulo. 11. par. 4. Aliter autem nec omnino ex

71 tra rem diſtinguit Bald. conſilio 275. nume. 4. lib. 3. idem Bald. conſilio. 428. numero. 1. lib. 5. quam diſtinctionem magis approbat Gregorius ſupraſcriptus. Sed huiuſmodi paraphernorum diſtinctio in Hiſpania ceſ-

72 ſat, cum omnia bona & lucrum quod cõſtante matrimonio quæritur, vtriuſque coniugis ſint. l. fin. titulo. 3. lib. 3. fori. l. 4. titulo. 9. lib. 5. nouæ compilationis. nec locum in hoc principatu habet recepta ſententia, vt ſcripſit Montaluus ſcholio final. l. fin. titul. 3. lib. 3. fori. Gregorius

ſupra

ſupra Ioannes Luppus in Rubric. de donatio. inter vir. & vxor. §. 62. nume. 10. & nume. 11. Xuarez. l. 1. titulo de las ganancias lib. 3. fori. nume. fin. Antonius Gomez in. l. 50. Tauri numer. 11. & nume. 33. & nume. 71. hinc fit, vt paraphernorum dominium, administrationem ꝙ maritus habeat, fructuſq; ſuos faciat, ſicut fructus dotis, qui vtriuſq; ſunt legibus Regijs ſuprapoſitis. Grego. ſcholio mag. verſiculo in Regno vero in. l. 6. titulo. 11. part. 6. traddit frater Franciſcus Alcocer Franciſcanus Religioſiſsimus vir apprimè doctus, innocuæq; vitæ candore & ſanctitate venerandus in tractatu de Ludo. c. 14.

73 Quæ leges Regiæ moribus Cordubenſium cum non ſint receptæ, ipſaq; vrbs Corduba iure communi vtatur, quo paraphernorum fructus mulieri cedunt, cum lucrum conſtante matrimonio quæſitum mariti ſit, ſequitur ꝙ in illa vrbe diſtinctio Bartoli præſcriptaq; communis opinio ſeruanda eſt, cogeturq; mulier ex paraphernis dotem dare, quod ſi renuerit, nec aletur à marito, ſed ſi mulier dote conſtituta nubat, dos ꝙ euincatur, cogetur ſe familiamq; alere de paraphernis, Baldus nouellus tractatu dotis. priuilegio. 43.

74 Quartò limitatur hæc ſententia, ſi pater mariti & ipſa vxor egeſtate opprimmantur, alimentiſq; indigeant, nec vtriq; paſcendo mariti facultates ſufficiant, alet in hac ſpecie filius patrem, non autem maritus vxorem. huius opinionis author eſt diuus Thomas. 2. 2. q. 26. articulo. 11. idem Thomas in. 3. diſtinctione. 29. q. 7. ad tertium. quam opinionem veram eſſe validioribus argumentis à iure dictis probat Fortunius in. l. veluti. ff. de iuſti. & iure. numero. 37. ea maxime ratione innititur, ꝙ natura ipſa filius patrem exhibere impellatur, à quo genitus educatuſq; ſit.

75 Quintò limitatur ſupra ſcripta ſententia ſi vxor adulterium commiſſerit, quià adulteram vxorem maritus alere non tenetur. hæc ſententia colligitur ex Accurſio. l. ſidei commiſſum. C. de fidei commiſsis. ex quo eam deduxit Bald. c. ex parte. de conſuetudine. nume. 7. qui ad idem allegat Accurſium. l. ab hoſtibus. §. final. ff. ſolut. matrimon. idem approbat Ioannes Luppus Rubric. de dona. inter vir. & vxor. §. 78. numero. 7. ſcripſit Paulus Caſtrenſis conſilio. 392. Federicus de ſenis conſili. 277. incipi. domino Corrado. quos ſequitur Bologninus. conſilio. 23. verſiculo plus dico. Cumanus conſili. 175. idem Cumanus conſilio. 154. Bart. conſilio. 75. incipit domine poteſtate. ſequitur Iacobus Nouellus tractatu defenſionum titulo quæ perſonæ accuſare nõ poſſunt. nu. 46.

idq; approbat ipſe Ioãnes Luppus in Rubri.de donatio.inter.
76 §.64. numero.9. qui hanc ſententiam obtinere ait, ſi mulier adulterij rea à viro diuertat, quià in hoc caſu à viro non repetet, quod in ſe alenda conſumpſerit. ad hoc allegat Bernardum ſcholio.1.in fine.c.ſignificaſti.de diuortijs.
77 Hæc ſententia non tantum locum habet in ea, quæ adulterij rea eſt, verum in vxore quæ in laſciuis actibus eſt deprehenſa, in oſculis ſanè aut amplexibus, vt Baldo placuit in.c. tuæ. numero.14.de procuratoribus, qui dotem ob id perdere mulierem ſcribit, ergò neq; aletur à viro, quæ doctrina vbiq; circumfertur, eamq; validioribus argumentis comprobat Ripa Rubrica de iudicijs.numero.12. & ſequentibus. Dominus Couarruuias de ſponſalibus. c.7. §.6.numero.2.
78 Vnde ſanctè iure ciuili ſtatutum eſt mulierẽ dotem eam ob cauſam perdere, quòd promiſcua virorum balnea intret.l. final. C. de repudijs. ſi libidinis cauſa intret, vt lex ait, notat Ripa Rubrica de iudicijs. numero.18.
79 Item ſi vxor marito prohibẽte ſpectandorum ludorum gratia eat in amphiteatra, dotem perdet. l. conſenſu. C. de repudijs.notat Ripa.Rubrica de iudicijs numer.19.ergò & alimenta ab inuito viro non habebit, poteſt enim hac de cauſa maritus repudium vxori mittere, de qua re multa ſcribit Tiraquellus in legibus connubialibus. l. 16. numero.37.
80 Hæc etiam ſentẽtia rectè procedit vice verſa, ſi maritus adulter ſit, quem vxor de dote alere non cogetur, quamuis egeſtate laboret, ſi iudicis ſententia ſeparatio conſtituta ſit, quià vir peccauit in legem coniugij, ergò non conſequetur lucrum ex matrimonio, quod impugnauit. tex. l. ab hoſtibus. §. ſi vir. ff. ſolut.matrimonio.c. quià fruſtra. de vſuris. notat Baldus. l. vbi ad huc. C. de iure doti. ſequitur Ioannes Luppus in Rubric. de dona. inter vir. & vxorem. §. 64. numero. 12. idem Ioannes Luppus in. c. per veſtras. §.19. numero. 2. ante notabilia.
81 Sextò limitatur ſuperior ſententia, ſi vxoris bona ad fiſcum deuoluta fuerint propter hoc, quòd mulier impietatis in Deũ rea ſit, quæ ſi perpetuò in carcerem detrudatur, eam maritus alere non cogetur, quià mulier culpa ſua iudotata eſt: ergò vir non cogetur alere.l.final. C. ad Velleya. neq; eſt in viri obſequio, vnde vir alere non tenetur, hæc fuit ſententia Ioannis Luppi in Rubrica de donatio.inter vir.& vxor.§.64.num. 7.qui tamen non adhæſit tutus huic ſententiæ, ſed æſtimatiõni locum dedit. hanc tamen opinionem

nionem tamen certam defendit dominus Iacobus ſeptimancenſis in inſtitu. catholi.c.26. numero.8.

82 Septimò limitatur ſuperior ſententia quando bona, de quibus paſcenda eſt vxor, vir in iuſto titulo quæſierit, nam ex his ali non debet vxor, Hoſtienſis in ſumma de pœnitentia & remiſsione. §. quibus & qualiter verſiculo quid de rapina. in fine ſequũtur plurimi, quibus aſtipulatur Ioannes Luppus in rubrica de donat. inter virum. & vxo. §.65. nume.2.

83 Quæ inferuntur ad dificilem quæſtionem: vtrum æs alienum in paſcenda vxore ac liberis cõſumptum, quod pater familias mutuò accepit, ab vxore liberis vè repeti poſsit, ex eo quod in eorum vtilitatem verſum ſit, ſi vir non ſit ſoluendo. in qua quæſtione Bart. in.l. his ſolis. nume. 2. ff. de cond. indeb. ait argumẽto eorum, quæ inibi Accurſius tradit, quòd à filijs repeti poſsit & ab vxore, ſed ipſe Bartolus in ancipiti quæſtione ſententiam dicere auſus non eſt, ſed æſtimationi locum reliquit. ipſe tamen Accurſius in. l. his ſolis. quærit, vtrum ab eo exigi pecunia poſsit, ad cuius vtilitatem verſa eſt, ſi ille qui mutuam pecuniam accepit, non ſit ſoluendo. Accurſius exigi ab eo pecuniam poſſe ait, ſi lucroſa de cauſa eius commodo pecunia acceſſit, argumento. l. final. ff. de eo perquem fact. erit. vbi Vlpianus ait actionem dari actori (quanti ſua intereſt) aduerſus eum, qui dolo fecit, quo minus reus in iudicio vocatus ſiſteret, ſi verò is, qui dolo fecit quominus reus in iudicio ſiſtat, ſoluendo non ſit: datur actio aduerſus ipſum reum æquitate ſuadente: huic deciſioni rationem ſubjicit ipſe Vlpianus, ne propter dolum alienum reus lucrum faciat, & alter damno afficiatur. quæ ratio in propoſita ſpecie locum habet, eſſet ſanè iniquum, quod ex dolo patris filij lucrum facerent, is verò, qui patri mutuam pecuniam dedit, rei propriæ detrimentum patiatur, vnde à filijs pecuniam condici, ſi pater non ſit ſoluendo, æquius ac iuſtius eſt.

84 Secundò pro hac parte adducit Bart. l. planè ſi filium. §.1. ff. de leg. 1. ibi quidam ſeruum hæredem inſtituit, ſeruique dominum rogauit, vt hæreditatem reſtitueret, dominus ſeruum alienauit, quisnam hæreditatem reſtituere tenetur, emptor ſerui, an venditor, quæſtionis erat, & venditorem cogendum eſſe reſtituere Vlpianus ait, quòd ſi venditor ſoluendo non ſit, reſtituet hæreditatẽ emptor, apud quem eſt ipſa hæreditas. ergò idem in propoſita ſpecie obſeruandum eſt, in qua eadẽ eſt ratio, vt Bartolo placuit.

85 Tertiò pro hac parte adducitur. l.2. verſiculo æquiſsimum.

ff.ad leg. Rhod.de iactu.vbi nauis leuandæ gratia iactusmerciũ factus eſt,contributione eorum,quorum res ſaluæ ſunt,ſarciri damnum debere lex decernit.rationem huic deciſioni Paulus reddit,quia æquiſsimum eſt, commune detrimentum fieri eorum, qui propter amiſſas res aliorum conſequti ſunt, vt merces ſuas ſaluas haberent.

86 Quartò hanc opinionem fulcit.l.ei qui ſeruo.§.fin.C.quod cum eo.vbi qui cum procuratore negociorum vè geſtore cõtrahit eius fidem ſequutus, ſi in rem domini pecunia verſa ſit, actionem habet aduerſus dominum.idem in propoſito ſtatuetur, vt aduerſus vxorem filios vè actio detur, ſi eorum cõmodo pecunia acceſſerit.exqua lege hoc collegerunt Bald.Paulus Caſtrenſis & reliqui doctores, & quaſi notabilem pro hac parte adducit Bart.in.l.ſi pupilli.§.1.numero.5.ff.de nego. geſt.

87 Quintò hæc opinio ea ratione commendatur, quia pater inops filium exhibere non cogitur.l.ſi quis à liberis.§.ſi mater.vbi notat Accuſius ſcholio neceſſariò.idem Accurſius ſcholio pietate in.l.Nẽſennius.ff. de nego.geſt.vnde ſi inops pater filiũ exhibeat, id facit,quod iure facere non tenetur, vnde cum ſoluendo pater non ſit, ſi credita pecunia vtilitati ac commodo filiorum acceſſerit, ipſi filij conuenientur actione de in rem verſo.argumento.l.ei qui ſeruo.§.final.C.quod cum eo.

88 Sextò hanc opinionem fulcit.l.ſi me & titium.&.l.ſi eum ſeruum.ff.ſi certum peta.vbi ſtatuitur,quod ſi id,quod meum eſt, ad te perueniat, potero à te condicere, ne ex alieno locupletior ſis, quod obtinet, vt noſtri interpretantur doctores, ſi ex cauſa lucratiua ad te perueniat,quo caſu à te potero condicere, ſed alimentorum cauſam lucratiuam eſſe certum eſt, vti tradit Bart.in.l.his ſolis. ff.de condictio.in deb.ex quo hoc deduxit Gomez Arias in l.61.Tauri.numero.7.qui ait filium à patre alimenta habere ex cauſa lucratiua, oppoſitamq; eſſe cauſam creditorum, quæ oneroſa eſt, agunt quippè creditores detuenda re propria, vti Baldus ait in.l.2.C. de reuo.ĳs quæ in fraud.cred. numero.2.cui accedit Iaſ.in.§. item ſi quis in fraudem.numer. 32.inſtitu.de actionibus.his innitens argumentis hanc opinionem, quæ habet, ꝙ in propoſita ſpecie filij conueniri poſſint, ſequitur Angelus in.l.his ſolis,cui accedit Iaſ.numero.2. idem Iaſ.in.l.ſi eum ſeruum.in principio.numero.1.& in.l.ſi me & titium numero.3.ff.ſi certum peta.idem Iaſ.in.§.actiones autem depeculio.numero. 43.inſtitutis.de actionibus.Ioãnes

nes de Plat in. l. vxorem in fin. C. de decurio. lib. 10. Carpola cautela. 246. Romanus ſingulari. 213. incipit pater pauper. Hippolitus ſingulari. 224. in fine. Cremenſis notabili. 37. Zazius in. l. ſi cum ſeruum. numero. 4. Purpuratus numero. 5. ff. ſi certum petatur, Ioannes Luppus in Rubri. de donat. inter vir. & vxor. §. 66. numero. 6. vbi nihil affirmat, ipſe tamen Ioãnes Luppus in. l. 61. Tauri. numero. 11. ait hanc opinionem ſibi placuiſſe poſtquam dato otio rationes vtriusq; partis penſitauit. cui accedit Caſtillus numero. 24. Gomez Arias. numero. 7. traddit Corneus in. l. his ſolis. numero. 1. & 2. ff. de condictio. indeb.

89 Contrariam in hoc articulo ſententiam, quæ habet, quod à filijs pecunia condici non poſſit, defendit Decius in. l. ſi eum ſeruum. numero. 1. ff. ſi cert. pet. qui ea ratione innititur, quod creditor cum filijs non contraxerit, ſed patri mutuam pecuniam dederit, cuius fidem ſequutus facilitatis ſuæ incommoda defleat, qui minus idoneo debitori crediderit. pro qua ſententia adduco. l. qui bona. §. de illo. ff. de damno infecto. c. damnum de Regulis iuris lib. 6. nec in conſideratione erit inquem vſum pecunia verſa ſit. l. cum cui. C. de actio. & obligat. l. ſi is qui. C. de poſiti, vbi nec ei qui mutuam pecuniam dedit, neq; ei qui pecuniam depoſuit, datur actio aduerſus eum, ad quem pecunia peruenit, ſi conſumpta ſit.

90 Secundò pro hac parte adducit ſententiam Bartoli in. l. ſi cum dotem. §. fin. numero. 10. ff. ſolut. matrimonio qui ait, quod ſi ea pecunia, quam quis mutuò accepit, merces comparauerit, mercibusq; ſtantibus mortuus ſit, ſi æri alieno per ſoluendo defuncti facultates non ſufficiant, quamuis merces ſtẽt, creditor in pecuniam, quam credidit, priuilegium exigendi non habebit, huic ſententiæ crebrius doctores acceſſere, vt traddit Alexand. l. ſi cum dotem. §. fin. numero. 5. idem. ſcribit Iaſ. l. creditor. 1. numero. 5. ff. ſi cert. petat. Caſſaneus in cathalogo gloriæ mundi. 12. parte. conſideratione. 99. limitatione. 3. his ductus argumentis ſententiam Decij ſequutus eſt Alciatus in. l. ſi cum ſeruum. numero. 7. ff. ſi cert. petatur. Quæ opinio, quãuis æquitati naturali non conueniat, defluit tamen ex. l. 3. §. 1. verſiculo & regulariter. ff. de in rẽ verſo, vbi aduerſus dominũ ita demum agi poteſt actione de in rem verſo, ſi ille qui negotiũ geſsit, negotiorũ geſtorũ haberet actionẽ: pater autẽ, quià pater eſt, intelligitur filios exhibere, non autẽ quaſi negociorũ geſtor, ergò in propoſito negociorum geſtorũ actio ceſſat aduerſus filios. l. alimenta. l. ſi paterno affectu. C. de neg. geſt. igitur ad uerſus

uerſus filios, qui ex credita patri pecunia aliti ſunt, non dabitur actio creditori paterno, cum pater ipſe in hoc caſu negociorum geſtorum actionem non habeat.

91 Tertiò huius ſententiæ partes fulcit.l.61. Tauri.in hæc verba (y anſi meſmo mandamos que quando ſe obligare amancomun marido y muger en vn contracto ò en diuerſos que la muger no ſea obligada à coſa alguna: ſaluo ſi ſe probare que ſe conuertio la tal deuda en prouecho della: ca entonces mandamos que por rata del dicho prouecho ſea obligada: pero ſi lo queſe conuirtio en prouecho della fue en las coſas quel marido le era obligado à dar anſi como en veſtirla y darle de comer y las otras coſas neceſſarias: mādamos que por eſto ella no ſea obligada à coſa alguna) vnde cum vxor conueniri non poſsit pro ea pecunia, quæ marito credita eſt, vt vxorem aleret, ſi maritus ſoluendo non ſit. apparet idem ius obſeruandum eſſe in perſonis liberorum, quià æqua lance conueniri non debent, cum eadem ſit ratio in vtriſque. Propterea ſanè à creditoribus viri vxor non conuenitur pro pecunia credita marito, quam ipſe in alimenta vxoris erogauit, quià vir alendo vxorem obligationi, qua aſtrictus erat, ſatisfacit: ipſaque mulier à viro alimēta capit ex cauſa onerosa:

Aduerſus Caſtillum

quod in perſona filij locum habere videtur, cum vxor & filius patri maritoque, à quibus aluntur, operas præſtare debent, vt aliò in loco ponemus.

92 Hanc opinionem ſi quis ſequi velit, argumenta, quæ contrarias partes tuentur, hoc modo diluet: primò etenim huic opinioni non obſtabit.l.61.Tauri. quam pro hac parte ponderat Caſtillus. nume.24. ex eaque argumentum ſumit à contrario ſenſu: ea etenim lege decretum eſt, ne vxor à mariti creditoribus conueniatur pro pecunia credita viro, quæ bono mulieris acceſsit, in idque maritus erogauit, quod præſtare vxori tenebatur, vt victum veſtitumque: ergò ſi præſtare vir non tenetur propterea, quià inops ſit, condici ab vxore pecunia poterit ex eo, quià ipſi vxori profuiſſet, argumento.l. ei qui ſeruo.§. final. C. quod cum eo.

93 Sed hoc argumentum ex lege Regia depromi non debet, quià obligatio alendæ vxoris non abrumpitur ob inopiā mariti, cum vir vxorem alere perpetuò teneatur, huius tamen obligationis effectus ſuſpenditur, dum vir eget, vt colligere facile eſt ex his, quæ ſcripſit Cia ueta.conſilio.199. lib.1. vnde ſi maritus inops vxori alimenta ſubminiſtret, legali obligationi ſatisfacit, tamque ſi diues eſſet, cum alendæ vxoris obligatio ſemper maneat: quod ex eo ſit,

quia

quià iure naturæ vir alere tene-tur vxorem propterea, quià onus hoc eſt ſequella matrimonij, Baldus.l.1.§. ius naturale.numero.6.in fin. ff. de iuſti. & iur. idem in perſona patris ſtatuemus, qui eodem iure filios alit, vt ſcripſimus in.§.parens.

94 Item huic ſententiæ non obſtat.l.nam hoc natura.ff. de condi. indeb. qua prohibemur cum alterius detrimento fieri locupletiores, hoc obtinet, ſi detrimentum culpabile ſit, non verò ſi inculpabile, vt in hac ſpecie, cum filij citra culpam cum paterni creditoris detrimento locupletentur, culpa enim facilitati paterni creditoris aſcribetur, qui homini crediderit, qui ſoluendo non ſit.

Item non obſtat. l. ſi me & titium & . l. ſi eum ſeruum. ff. ſi cert. petat. hæ quippè leges ad propoſitam quæſtionem nihil faciunt, agimus enim de eo cui credita pecunia fuit, quo facto debitor pecuniæ dominium adeptus eſt, quam arbitrio ſuo potuit in quoſcumq; vſus prodigere, argumento. tex. in.l. in re mandata.C. mand. ſed in ſpecie. l. ſi me & titium &. l. ſi eum ſeruum: Petrus errore ductus exiſtimauit rem, quam accipiebat, ad ſe pertinere, cum aliena eſſet, eamq; vendidit, ac cum domini detrimento lucrum fecit, domino Petrus obligatus non eſt, quià nullum negocium cum domino contraxit. ſed quià precium ad eum peruenit, bono & æquo introducta eſt actio ſubſidiaria, quæ domino datur, vt precium Petro cōdicat, cum ſine culpa domini ad Petrū peruenit. In contractu mutui diuerſum ſtatutum eſt, cum iuſſu permiſſuq; domini pecunia credita ad debitorem perueniat, ad eumq; dominium tranſlatum ſit, vt traddidit Decius in. l. ſi eum ſeruum.numero.1.ff. ſi cert. pet.

95 Ex hoc apparet nihil obſtare Decij ſententiæ.l. fin. in principio. ff. de eo perquem factum erit: vbi actio ſubſidiaria Domino datur aduerſus eum, qui rem tenet, ne dominus ſine ſua culpa damnum patiatur.

Item huic opinioni non obſtat. l. planè ſi filium. §. 1. ff. de leg.1.quià in ſpecie legis emptor fuit in culpa comparando rem, quæ iuſſu teſtatoris reſtituenda erat, vnde emptoris odio & fauore teſtamenti, ne fidei commiſſum ſubuertatur dolo venditoris, introducta actio ſubſidiaria fuit aduerſus emptorem, ſi venditor non ſit ſoluendo, ſic legis intentionem accipiendam eſſe docuit Socynus in. l. fin. in principio. numero. 8. ff. de eo perquem factum erit, quæ interpretatio crebrius recepta eſt, vt ſcripſit Salicetus in.l.ijs ſolis. ff. de condi.indebiti.

96 Item ne huic ſententiæ obſtet l.fin. in principio. ff. de eo perquam factum erit, eam interpretatio-

tationem ſequemur, quam multi doctores approbarunt, vt lex hæc in perſona eius loquatur, qui longa poſſeſsione dominiũ rei ſibi quærebat, vt præſcriptio abrumperetur, poſſeſſorem rei dominus in iudicium vocauit, cuiuſpiam dolo factum eſt, ne reus in iudicio ſiſteret, quo facto poſſeſſor cæptam præſcriptionem adimpleuit, & rei dominium perfecta poſſeſsione ſibi quæſiuit, proptereà, ſi is qui dolo fecit, quominus in iudicio reus ſiſteret, ſoluendo non ſit: datur actio reſtitutoria aduerſus ipſum reum, ne propter dolum alienum reus lucrum faciat, & actor damno afficiatur, hæc traddit Socynus. l. fin. in princi-

97 pio. nume. 8. Quæ interpretatio rationem habet, quià in propoſito ceſſat ratio propterquam præſcriptio introducta eſt, ſcilicet odium deſidis ac negligentis circa rem ſuam. c. placuit. §. hæc autem. 16. q. 3. rei etenim dominus reum tempore in iudiciũ vocauit, quam ob cauſam negligentiæ damnum non patitur: inde fit, vt ſi is qui dolo fecit, quominus in iudicio ſiſtatur, ſoluendo non ſit, actor in eum ſtatum reducatur, in quo fuerat, quando reum in iudicium vocauit, vt aduerſus reum agere poſsit, hoc æquitatis ratio ſuadet, qua ipſa præſcriptio introducta eſt. l. 1. ff. de vſu capio.

98 Item huic Decij opinioni nõ obſtat. l. 2. ff. ad leg. rhod. de iactu. vbi actio principaliter datur aduerſus magiſtrum nauis, quòd ſi nauis magiſter ſoluendo non ſit, cum ijs agendi copia tribuitur, quorum merces ſaluæ ſunt, vt detrimentum proportione communicetur, quod fit ex tacita conuentione eorum qui vehebantur in naui: ne merces perirent, vti colligitur ex Fulgoſio in. l. 2. ff. ad lega. rhodi. de iactu. numer. 2. qui ait in hac ſpecie in lege propoſita negociorum geſtorum actionem dari ei, cuius merces iactæ ſunt, quià qui mercium ſuarum iactum fecit, vtiliter negocia geſſit eorum, quorum merces ſaluæ ſunt.

99 Item Decij ſententiæ non obſtat. l. ei qui ſeruo. §. fin. C. quod cum eo. vbi actio de in rem verſo aduerſus dominum datur ei, qui negociorum geſtori credidit, ſi ipſe negociorum geſtor ſoluendo non ſit, quando in rem domini pecunia verſa eſt, ſed pater inops non cogitur filios exhibere. l. ſi quis à liberis. §. ſi mater. ergò ſi alat quaſi negociorum geſtor filiorum intelligitur: vnde ſi ſoluendo non ſit, à filijs, quod patri creditũ eſt, cõdicetur, cum in eorũ vtilitatem ſit verſum. Hoc modo pro contraria parte legis verba perpẽdunt doctores, quæ verborũ inductio Decij opinioni nõ obſtat ex eo, quià obligatio, qua pater aſtringitur filios exhibere, non ab rũ-

pitur

pitur ac euaneſcit propter inopiam patris, ſed magis ſuſpenditur, vt ſupra ſcripſimus: vnde pater numq́ intelligitur quaſi negociorum geſtor filios exhibere: ſed iuris naturæ præcepto paternoq́ amore & pietate. argumento. l. ſi paterno. C. de nego. geſt. ob hancq́ cauſam alimenta præſtitiſſe ſemper intelligitur, vt ſentit Accurſius ſcholio pietate. l. neſenius. ff. de nego. geſt. traddit diffuſius Ruinus conſilio. 145. nume. 3. lib. 4. Idem autem quod ſupra ſcripſimus. nume. 93. vt obligatio, qua pater aſtringitur filios exhibere, numq́ extinguatur, ſed tantum iuſta ex cauſa ſuſpendatur, depromitur ex. l. 1. §. ius naturale. ff. de iuſt. & iur. vbi liberorum educatio dicitur eſſe iuris naturalis: ergò perpetua eſt obligatio, quam ratio ciuilis corrumpere non poteſt. l. eas obligationes. ff. de capit. dimi. §.

100 Sed naturalia. inſtitutis de iure natu. quæ dictio illa (educatio) demonſtrat, hoc enim eſt diſcrimen inter hæc verba alo, & educo, q alere ad tempus exhibere ſit, educare perpetuum, vt Nonius Marcellus ait, cuius bona pace dixerim, diſcrimen hoc inter hæc verba conſtitui non poteſt, quæ eandem ſignificationem habent, vt deducitur ex Cicerone. lib. 2. de natura Deorum pagina. 273. (omnium autem, inquit, rerum quæ natura adminiſtrantur ſeminator & parens, vt ita dicam, atq́ educator & altor eſt mundus, omniaq́ ſicut membra & partes ſuas nutricatur & continet) Quòd autẽ educo verbũ non ſignificet in perpetuum nutrire ex Boetio depromitur lib. 1. de conſolatione proſſa. 2. tu es ne ille (ait) qui noſtro quondam lacte nutritus: noſtris educatus alimentis: in virile animi robur euaſeras.

101 Hæc autem quamuis pro opinione Decij adducta ſint, non me impellunt, vt eius opinioni accedam, qui contrariam tamquàm receptiorem & veriorem probo: quæ ſeſe iuris naturalis defenſione tuetur, à quo iubemur, ne cum alterius detrimento locupletiores ſimus, cui opinioni non obſtat. l. cum cui. C. de actionibus & obligatio. quæ agit de ea pecunia, quæ ex mercium venditione redacta ad negociatores peruenit: quam creditor à poſſeſſore non condicit, quià ex cauſa onceroſa ad eum peruenit.

102 Item non obſtat. l. ſi is qui. C. depoſiti, vbi qui depoſitam pecuniam creddiit ſuo nomine, ius obligationis ſibi quæſiuit, nec aduerſus debitorẽ actionẽ habet is, qui depoſuit. Quæ ſententia obtinet in actione directa, quià vtilẽ mandatam actionẽ habet aduerſus creditorẽ. l. quamuis. C. ſi certum petatur, eadẽ ratione ſi is qui depoſitã pecuniã accepit, ſoluendo non ſit, aduerſus

ſus debitorē cui credita eſt, ſub ſidiaria actione experiri poterit qui depoſuit, Accurſius ſcholio penulti. in l. quamuis. C. ſi certum petatur. cui opinioni fauet. l. final. ff. de nego. geſt. in hac ipſa facti ſpecie nos loquimur, vbi aduerſus filium agitur actione ſubſidiaria, qui alitus eſt à patre ex pecunia credita, ipſeque pater ſoluendo non eſt.

103 Item huic opinioni non obſtat. l. 61. Tauri. quæ huic ſententiæ magis aduerſari videtur, niſi mentem & propoſitum legis penſitemus, quod longè differt ab eo, de quo agimus: duplex enim facti ſpecies inciderat, vtrique lex ſatisfacit.

Declaratur lex Regia.

Primò irritam facit interceſſionem vxoris pro marito: ſecundò ſi vir & vxor conſponſores ſint, inſolidumque obligationi aſtricti, ſi res in obligationem deductæ ad vtilitatem mulieris verſæ ſint, marito petente conuenitur vxor pro ſumma vniuerſæ obligationis, ſed non ſemper obtinet, vnde in quo caſu locum non habeat, lex ipſa demonſtrat: non enim ferendus eſt vir, qui dicat in ſuam vtilitatem vertiſſe vxorem, quæ in id prodegit, quod vir vxori præſtare tenebatur, veluti alimenta aut veſtes pro dignitate & ordine ſuo, vnde maritus in partem debiti cōuenietur, cum maritus vxorem exhibere teneatur. l. ſi cum dotem. §. ſin autem in ſæuiſsimo. ff. ſolut. matrimo. l. quod ſi nulla. ff. de relig. & ſumpti. fune. inibique Bartolus annotauit. hoc modo interpretanda ſunt hæc verba legis Regiæ, quod ex Antonio depromitur legis interprete: ipſe tamen latius explicabo.

104 Suppono que iuxta iuris ciuilis Regulas, quòd ſi plures rei debendi inſolidum conſtituantur, contracti autem debiti vtilitas in cuiusque cōmodum æquis partibus ceſſerit, in partes viriles ſingulos eſſe conueniendos, in reliquis vero partibus alter alterius fideiuſſor eſſe intelligitur. Accurſius ſcholio interceſsionem in. l. vir vxori. §. mulier. ff. ad Velleianum. ſequitur Bart. l. ſi conſtante. nume. 35. ff. ſolut. matrimonio, quam ſententiam communiter receptam eſſe atteſtatus eſt Iaſſ. in. l. ſi conſtante.

105 nu. 48. ff. ſolut. matrimonio. Huius ſentētiæ manifeſta ratio eſt, quià in propoſito contractu ſuus eſſe intelligitur, quæſitoque colore contrahitur: & duo rei dicuntur, qui verè conſponſores non ſunt, ſed magis reciproci fideiuſſores. Bart. l. Reos. nu-

106 mer. 1. ff. de duobus reis. Vnde fit, vt ſi ad vtilitatem vnius tantum totius debiti commodum verſum ſit: cum alter fideiuſſor ſit, ſi is, qui fideiuſſor eſt, ob ſignatis ſumptibus pro tribunali petierit; vt conſponſoris vires excutiantur, hoc vt fiat iudex percipiet, nec capi pignora fideiuſſoris patietur, donec

nec

nec principalis veriq; rei cap-
ta pignora diſtractaq; ſint: quæ
ſi debitis ſoluendis non ſuffi-
ciant, fideiuſſoris, qui quaſi reus
promiſsit, pignora diſtrahen-
tur, vt debitis ſatisfaciat. Bart.
auth. hoc ita. num. 29. C. de duo
bus reis ſequitur Paulus Caſtrẽ
ſis inibi. nume. 16. idem Paulus. l.
vnde quæritur. nume. 15. ff. com
modati. in eadem opinione fuit
idem Bart. in. l. 3. §. vbi duo rei.
nume. 15. ff. de duobus reis. Hi-
politus in Rubri. ff. de fideiuſſo
ribus. nume. 65. idem Hipolitus
ſingulari. 2. & ſingulari. 370. Ri-
pa. l. ſi ex toto. §. 1. nume. final. ff.
de leg. 1. Ioannes Luppus in. c.
per veſtras not. 5. nume. 10. hanc
ſententiam fulcit. l. vnde quæri
tur. ff. commodati. vbi ſi vehicu
lum duobus ſimul locatum ſit,
vtriq; competit furti actio, vn-
de fit, vt ſi alter agat, & alter lo-
cati actione conueniatur, qui
furti non egit petere poterit, vt
ſuo periculo ſuis q; ſumptibus
conueniatur is, qui furti actio-
ne agẽdo lucrum ex re commo-
data adeptus eſt: vnde apparet,
quod ſi duo inſolidum debendi
rei conſtituantur, vni q; tantum
lucrum contractus cedat, is con
uenietur tantum, altero peten-
te vt ſuo periculo ſuiſq; ſumpti
bus conueniatur.

107 Contrariam ſententiam de-
fendit Bald. l. 1. C. de conue. fiſci
debito. lib. 10. qui ea ratione in-
nititur, quòd quando duo rei
obligandi conſtituuntur inſoli-
dum, tacito conſenſu renuntia-
re huic beneficio intelliguntur,
quo cum ſe abdicauerint, eo vti
lex prohibet. l. cum apparebit.
ff. locati, vbi qui pluribus loca-
uit ſingulorum inſolidum intui-
tus perſonam, electionem ha-
bebit conueniendi quem ve-
lit: quæ electio ipſi non eſt aufe-
renda, ſi actiones ſuas aduerſus
cæteros præſtare non recuſet.

Secundò pro hac parte addu
cit Baldus. l. penultimam. C. de
conueni. fiſci debito. lib. 10. vbi
fiſci debitores nulla exceptione
obſtante coguntur debitis ſatiſ-
facere. hæc Baldus.

108 Ego quidem Bartoli ſenten- Aduerſus Bald.
tiæ accedo, quæ me hercule &
crebrior eſt, cui non obſtat. l. cũ
apparebit, quæ recentiori iure
corrigitur, vti inibi notat Ac-
curſius ſcholio pen. per tex. in
auth. de duobus reis. §. 1. collatio.
7. Accurſij ſententiam ſequun-
tur Bart. Paulus Fulgoſius & Sa
licetus. idem Salicetus in auth.
hoc ita. nu. 2. C. de duobus reis.
inibiq; Cynus. nu. 2. quibus reli-
qui aſtipulantur. & quamuis ma
neat forma concipiendæ obliga
109 tionis conſponſorum (hoc voca
bulo appellat Cicero eos, qui ſi-
mul debendi rei conſtituuntur,
in libro. 6. epiſtola. 18.) qua vtun
tur iure conſulti, nec introdu-
cta ſit noua forma lege noua, vti
Cynus ait in authenti. hoc ita.
cui omnes acceſſere, vti atteſta-
tus eſt Bart. nu. 1. non enim Mar
cellus obligationis concipien-
dæ

dæ formam conſtituit in.l.cum apparebit,ſed retulit formā ini ti cōtractus,quæ propoſita fuit, ſecundum quam formam ipſe reſpondit: quod reſponſum lege noua correctū eſt. cūq; Marcellus deciſionem colligeret ex forma obligationis præſcripta, ſequitur quod ex obligatiōe cōſponſorum concepta ſecūdum eam formam non naſcitur ius conueniendi inſolidum reum: quem actor elegerit, abſq; eo quod ius clectionis auferri poſſit, ſed auferetur electio, ſi ille qui conuenitur inſolidum, petat ſuo periculo ſuiſq; ſumptibus vires ſubſtantiæ conſponſoris excuti, ea de cauſa quod totius obligationis cōmodum in eius vtilitatem ſit verſum, argumento.l.vnde quæritur.ff.com-
110 mod.quæ deciſio in eo quidem iudicio non obtinebit,ſi in ſpecie.l.cum apparebit.actum eſſet vt inſolidum ſingnli rei conuenirentur.Sed cum ipſa lex iure nouo correcta ſit, quamuis obligatio duorum reorum cōcepta ſit in hunc modum,vt ſinguli in ſolidum teneantur,non poſſunt tamen ſinguli inſolidum conueniri,niſi in eam partē, quæ eius bono acceſsit. auth. de duobus reis.in principio. l.10. titulo.12. part.5.conſequens eſt exceptionem, nequis conueniatur, donec excutiantur vires ſubſtātiæ eius, qui ex contractu commodum adeptus eſt,etiā hodie manere,ac reuiuiſcere:vti Bartol9 & doctores traddidere. Vnde quoquoquis ſe vertat,Baldiq; intentionem rimetur, & penſitet, non poterit non increpare hominem tanto odio affectum in magiſtrum, vt ſi eius ſentētiam iure non poſsit, iniuria tamen euertere conetur, legibusq; vtatur antiquatis. Bartoli ſentētiæ
111 non obſtat. l. pen. C. de conue. fiſci.debit.lib.10.pro cuius legis interpretatiōe ſuppono, dictionem hanc(fruſtratio)deceptionem ſignificare. Cicero lib. 10. adLutium plancum.epiſtola.23 in hæcverba.in quo hanc capio voluptatem,quòdcertè quo magis me petiuerunt, tanto maiorem his fruſtratio dolorem attulit. idem colligitur ex Ennianis verſibus Gellio refcrētc lib. 18. noctium atticarum. c. 2. & Eraſmo chiliadis tertiæ centuria.8. paræmia.7. in ſpē fruſtra tam. & paræmia.36. fruſtratus conatus.

112 Supponoitem dictionē hanc (nomen) ſignificare tum debitum,tum ipſum debitorem,negociatores enim in codice ſcribunt nomina debitorum & cauſam, debitiq; titulū, accepti ex penſiq; rationes. inde nomē ex pūgere dicimus, ideſt debitum delere.Britannicus in Iuuenalis ſatira.7. qui venit ad dubiū grā di cum codice nomen. Cicero lib.7.in verrem.pagina.231. iſte hominem arripi à tribunali, & in carcerem cōijci iubet.ille clamare cum raperetur:nihil ſemi-

ſerum

ſerum feciſſe, nihil commiſiſſe: pecuniam ſibi eſſe in nominib9: numeratam in præſentia nõ habere.) Alciatus in. l. iuſtum. C. de ædẽdo. Budæus. in. l. 1. in principio. ff. ad Macedonianũ. Cõnanus lib. 7. commentariorum iuris ciuilis. c. 2. nu. 4. hæc dictio (nominibus) quã Imperatores vſi ſunt in. l. 1. C. de conuen. fiſci debit. in hac ſignificatione accipitur, vti docuit Alciat. in. l. nominis & rei. ff. de verb. ſignificatio.

113 His ſic ſuppoſitis conſtituit. l. penul. ne ij, qui fiſco debent ſuis nominibus, id eſt accepti titulo, fiſcum fruſtrentur, id eſt decipiant, ſubtrahantq́ debita fiſcalia delegatione debitorum, lex enim non agit de his qui ſimul fiſci debitores erant, vnde cum de conſponſoribus non agat, non eſt quare trahatur in cauſam duorum reorum. Exploſſa igitur Baldi opinione Bartoli ſententia approbanda eſt, cui fauet lex. 61. Tauri.

114 Hæc tamen ſententia Bartoli contrahi debet, vt tantum locũ habeat, in contractibus bonæ fidei, de quibus agit. l. vnde quæritur. non autem in cõtractibus ſtricti iuris, quales ſunt fideiuſſio & ſtipulatio, nam ſi inito cõtractu ſtricti iuris inſolidũ duo obligentur, vnusq́ inſolidum cõueniatur, qui vires ſubſtãtiæ alteri9 diſcuti petat ex eo, quòd initi contractus commodum ad alterius tãtum vtilitatem ſit verſum, licet ſuo periculo ſuisq́ ſumptibus id fieri poſtulet, audiendus non eſt, nec executio ſuſpẽdetur. Bal. l. 1. C. de conue. fiſci. debit. argumento ipſius legis, quæ Baldi opinioni apprimè fauet.

115 Ex hoc fit vt cum noſtra tempeſtate ſcribarum vſu introductum ſit, vt in omni contractu ſtipulatio interponatur, in omniq́ conuentione, q̃ opinio Bartoli quæ communiter approbata eſt, manet inutilis, ac ſine effectu, cum ceſſet beneficium excuſsionis, limitabiturq́ tex. l. 61. Tauri. quæ in ſecunda ſui parte non poteſt ad praxim redduci. Ea autẽ quæ latius ſcripta ſunt, vt in compendium trahamus, ex ijs quæ diſputata ſunt, apparet, veram eſſe communem ſententiam, quæ habet, q̃ ſi ea pecunia, quam quiſpiam mutuò accepit, vxorem filios vè pauerit, ſi ipſe non ſit ſoluẽdo, vxor filijq́ hoc nomine cõuenientur ea de cauſa, q̃ in eorum vtilitatem pecunia verſa ſit, quod ratione æquitateq́ naturali introductũ eſt, ne quis cum alterius detrimẽto locupletior fiat. l. nam hoc natura. ff. de condi. indeb. vnde quod cuiuſpiam eſt, ſi apud alterum deprehendatur, vẽdicatur ab eo, & domino reſtituitur. l. hæc condictio. ff. de condictio. indebiti. quod in propoſita quæſtione ſumma cum ratione ſtatuendum eſt.

116 Hactenus tractatũ eſt de his,

quæ maritus mulieri ſuæ dare debet, conſequens eſt agere de his, quæ viro demortuo ſuperſtiti vxori hæredes viri dare tenentur. Id primò ſcire operæ pretiū erit, an hæredes mariti teneantur viduam vxorem exhibere; quo infacto multi articuli ſunt proponēdi: aut enim mulier vacuo eſt vētre, aut pleno, ſi vacuo, aut petit alimēta ab hæredibus mariti ante dotem reſtitutā annua die, aut petit alimenta ob eam cauſam ꝙ vxor fuerit teſtatoris & paupertate laboret, ſi petat alimenta ventris nomine, ſunt alimenta conſtituenda, l. 1. §. mulier autem. ff. de ventre in poſſeſſ. mittend. quod fit fauore illiꝰ, qui eſt in vtero, eſt enim fauorabilior cauſa partus ꝙ pueri. l. 1. §. & generaliter. ff. de ventre in poſſeſſ. mittēn. nec hac de cauſa hæredes dotis fructus ſibi acquirent, quinimo mulieri reſtituent, Bald. in. l. diuortio in principio. ff. ſolut. matrimonio verſiculo in ea gloſſa: quià alimēta quæ præſtantur, ipſi videtur præſtari, qui eſt in vtero. l. curator. ff. de ventre in poſſeſſ. mitten. Baldi pronūciatum approbat Socynus in. l. diuortio. nu. 6. Montaluus in. l. 1. titulo. 8. lib. 3. fori. col. 2. verſiculo. item mulier pregnans. Caſtillus in. l. 10. Tauri. §. alimentos. verſiculo. nōiā vnum ſingulare. paſsimq; ſcriptores omnes recipiunt, quià clariſsimis iurè conſultorū reſponſis demonſtratur.

117 Si verò mulier petat alimenta ſibi decerni ante dotem reſtitutam annua die, ſi pauper ſit, ali eam oportere ſcripſit Accurſius in. l. vnica. §. ex actio. C. de rei vxoriæ actione. idem Accurſius ſcholio fin. in. l. penul. ff. vt in poſſeſsio. legatorum. idem Accurſius ſcholio. 1. in. l. diuortio in principio. ff. ſolut. matrimonio. vbi Bart. nu. 1. hanc partem defendit, cui accedunt Baldus & Albericus ibi nu. 6. Paulus Caſtrenſis. nu. 1. qui affirmat hanc opinionem tenere omnes, ſequitur Cuma. ibi nu. 1. Alexā. nu. 18. Iaſſo. nu. 19. Socynus nu. 17. qui atteſtatur communi ſcriptorum ſuffragio eam ſententiam approbatam eſſe. quam approbat ipſe Bart. in. l. vnica. §. ex actio. C. de rei vxo. actione. ſequitur. Bald. ibi Salicetus nu. 31. dicit hanc partem ſequi omnes. quam communiter obſeruari affirmat Albericus ibi. Pro qua adducit. l. vbi ad huc. C. de iure dotium. l. extraneo. ff. de ventre in poſſe. mittend. hanc opinionem ſequitur Boerius in conſtitutionibus Bituricēſsibus titulo deſcoſtumes concernans mariages. §. 4. fol. 62. Abb. in. c. ſalubriter. de vſuris. nu. 6. Lambertinus in tractatu iuris patronatus lib. 3. q. 3. articulo. 6. nu. 9. Campegius in tractatu de dote. 1. parte. q 16. Abb. conſilio. 39. nu. 1. lib. 2. hanc opinionem communiter approbari ſcripſit Angelus in. §. fuerat. nu. 6. inſtitū.

de actionibus. cui accedit Iaſſo. ibi, Bertrandus conſili.304. nu. 4. lib.1. illuſtriſsimus Couarru. in tractatu de matrimo.2. part. c.3.§.9.nu.9. Gregor. in.l.7.titu

118 lo.13.part.7. Hæc opinio procedit ratione ſpeciali, quià licet dilatio quam lex debitori conceſſit, vt debitũ exolueret, proſit debitori. l. ſi conſtante. §. quoties.ff.ſolut.matrimonio, non tamen prodeſt debitori dotis, propterea quià dos conſtituitur, vt ex dotis fructibus alatur mulier l.ſi cum dotem.§.ſin autem in ſæuiſsimo.ff.ſolut.matrimonio.

119 Item hæc ſententia hoc argumento fulcitur, ꝙ hæredes mariti non debeant eſſe potioris cõditionis ꝙ̃ ipſe teſtator.l. maritum coniuncta lege ſequenti. ff. ſolut.matrimonio, ſed maritus qui dotis percepit fructus, cogitur vxorem exhibere.l.dotis fructus.ff. de iure dotis ergò & hæredes cogẽtur. Item hæc opinio ea ratione commendatur, ꝙ maritus inops ali debet ex fructibus bonorum, quæ in dotem cõſtituta ſunt.l.maritum ſuprapoſita. ſic ergò & vxor maiori ratione aletur ex fructibus dotis ab hæredibus viri, cum vir & vxor eiſdem regulis dijudicentur.l. alia. §. eleganter. ff. ſolut. matrimo. hæc opinio crebrius recepta eſt teſte Pinelo in. l. fin. C. de bonis. mater. nu. 6. idem prædixerat Decius in. l. de alimentis.nu.6.C.de tranſactionibus.

120 Eamq́; neruoſè defendit Corneus conſilio.129.nu.3.lib.1. quæ concluſio locum habet, quando dos ipſi mulieri eſt reſtituenda, non autem ſi ei qui pro muliere dotem dedit, qui ſibi reddi ſtipulatus eſt, in quo caſu mariti hæredes non tenentur viduam alere, Aretinus conſilio.97. ſequitur additionator Socyni in l.diuortio in principio nu.16.ff. ſolut.matrimonio.

121 Contrariam ſententiam quæ habet, ꝙ hæredes mariti cogantur viduam vxorem exhibere, ſiue inops mulier ſit, ſiue diues defendit Guido de ſuza in.l.vnica §.ex actio.C.de rei.vxo.actione cui accedit Albericus ibi. hæc opinio probatur in.l.ſi cum dotem.§.ſin autem in ſæuiſsimo.ff. ſolut.matrimonio, vbi Vlpian, mulierem ex dote ali debere cõſtituit, ergò dos onere alendi eſt affecta, vnde ſequitur ꝙ ille, ad quem dotis bona fuerint deuoluta, præſtabit alimenta.l.2. ff. de alimen. ciba. leg. ratio huius ſententiæ eſt, quià cum ex dote debeantur alimenta, nihil intereſt mulier diues ſit, an inops vt exhiberi debeat.

122 Secundò huius ſententiæ partes ea ratio fulcit, ꝙ hæredes mariti nõ debeant eſſe melioris cõditionis ꝙ̃ ipſe maritus. l. mortuo reo. ff. de fideiuſſoribus. l. maritum. ff. ſolut. matrimonio maritus autem onera matrimonij ſuſtinere cogitur.l.dotis fructus.ff.de iure doti.l.fin.in principio.

cipio. ff. de doli exceptiõe. ergò hæredes mariti viduam alere cogentur ratione dotis non reſtitutæ.

121 Ex quibus deducitur veram eſſe ſententiam Petri in dicto. §. exactio. dicentis viduam neceſſariò alendam non eſſe ab hæredibus mariti intra annum doti reſtituendæ præſtitutũ: ſed ſat eſſe ꝙ hæredes dotis partẽ mulieri reſtituant, quæ alendæ vxori ſufficiat, reliquæ partis, dum ipſi non reſtituunt, fructus percipient. l. ſi conſtante. §. quoties ff. ſolut. matrimonio, hoc thema Petri approbat Cynus in. l. vnica. §. ex actio. q. 6. C. de rei vxo. actione. quod ſatis poſſe ſuſtineri atteſtatur Alex. in. l. diuortio in principio. ff. ſolut. matrimo. nu. 18. vbi Iaſſon. nu. 19. ait hanc opinionẽ veriorẽ eſſe in pũcto iuris. Hæc verba Petri & Cyni non percipit Capitius deciſione. 24. nu. 6. qui contrariam ſententiam magis probat, exiſtimans hæredes non poſſe dare hanc dotis partem, ex cuius redditibus alatur mulier, ita vt quod datum ſit in dotem computetur.

123 Ea ſanè quæ Petrus tradidit, ex ĳs quæ ſuprapoſuimus ſatis conſtant: ſuprapoſitisq́ rationibus innitens Accurſius affirmat diuitem viduam ali non debere: Petrus autem & Guido de ſuza negant, qui iudicio meo aptius ſuam ſententiam deducunt ex propoſitis rationibus, ꝙ eliciat Accurſius, à quo non diuerto, propterea quod eius opinio ab ſcriptoribus approbata ſit, vſuq́ recepta.

124 Id tamen ex re eſt, mariti hæredes, qui viduã teſtatoris vxorem alunt intra annum lugẽdo viro præſtitutum, dotis fructus, qui eo anno percipiuntur, ſibi acquirere ratione præſtitæ alimoniæ, vti Baldus notat in. l. diuortio. in principio. ff. ſolut. matri. verſicu. in ea gloſſa. poſt Accurſium ibi. & Bart. nu. 2. quod ratione fit, quià cũ hæredes onere alendi grauentur, iure eis ſuccurſum eſt, & permiſſum vt fructus dotis ſibi acquirant, per regulam ſecũdum naturam. c. qui ſentit de regul. iuris lib. 6. l. pen. ff. vt in poſſeſsio. legatorũ. tradit Alexan. nu. 16. in. l. diuortio. vbi reliqui interpretes annotarunt, Montaluus in. l. 1. titulo. 8. lib. 3. fori. Ioannes Luppus in Rubric. de donat, inter vir. & vxorem. §. 11. nu. 8. & 9. dominꝰ Couarruuias in lib. de matrim. 2. parte. c. 3. §. 9. nu. 10. Tellus in l. 30. Tauri. nu. 4.

125 Hinc fit, ꝙ ſi dotis fructus alẽdæ mulieri non ſufficiant, hæredes non cogantur dare alimẽta de ſuo, vti docet Iacobus Butricarius in. l. vnica. §. illo procul dubio. C. de rei vxo. actiõe. per l. cum vnus. §. fi. ff. de alimen. & ciba. leg. quæ ſententia in pũcto iuris verior videtur, vt ſcribit Alex. in. l. diuortio. nu. 19. ff. ſolut. mat. aduerſus Bart. ibi nu. 5.

qui

qui putauit hæredes teneri alimenta de ſuo dare, ſi dotis fructus nõ ſufficiant, Bartoli tamẽ ſententiam dixit riguroſam eſſe Salicetus.in.l. vnica. §. exactio. C. de rei vxori. actione. & ſententiam Bartoli improbat Iaſſ. in.l.diuortio nu.19.

125 Nec alimenta tantum hæredes mariti dabũt vxori intra annum lugendo viro à iure præſtitutũ,ſed & veſtes lugubres,quià ſunt appẽdices luctus&quaſi expenſæ funeris, vti ait Baldus in repertorio Innocẽtij verbo maritus. ita ſentit Accurſius ſcholio finali in.l.ſi ex re domini.§.finali.ff. de ſtipulatione ſeruorũ. ſequitur Ciſuentes in.l.30.Tauri.nu.3.& ibi Tellus.nu.4. Ioannes Luppus in Rubri. de donatio.inter vir.& vxorem. §.1. nu. 8. dominus Couarruuias in lib. de matrimonio.2.parte.c.7.§.9. nu.10.huic ſentẽtiæ accedit Bal. in dicta.l.ſi ex re domini,Romanus in auth.ex teſtamento.C.de collatio.in fin. qui ait ſe non reperire propoſitam quæſtionem ab aliquo tactam, ſed ſolum à domino Baldo in loco ſatis peregrino, ſcilicet in repetorio Innocentij. Angelus in.l.ſi ex re do domini.§.fi.qui ait, ꝙ ſi hæredes viduam alere tenentur,quià pregnans eſt,aut ratione dotis retẽtæ intra annũ lugendo viro præſtitutũ,tenentur etiam veſtes dare,quià appellatione victus continentur. l. verbo victus. ff. de verb. ſignifi. ſequitur Ioannes Imola in.l.penul. §. ſeruus verſi. quid autem de veſtibus.ff.ſolut. matrimonio, hanc ſententiam quæ habet, ꝙ in præfata ſpecie dentur veſtes lugubres vidit pluries ſeruari Bertrandus. cõſilio 304.nu.5.lib.1. & ita ſeruat conſuetudo vti atteſtatur Bald.conſilio.478.nu.3.lib.5.

126 Sed ſi hæredes non tenentur viduã alere,propterea quià dotem mulieri reſtituerunt, vtrum cogantur veſtes lugubres dare, quæſtionis eſt, in hoc articulo Angelus Romanus Ioãnes Imola & Alexander ſcripſere ex cõſuetudine regionis apparere,an hæredes mariti teneantur veſtes lugubres viduæ dare, argumento eorum quæ notantur in.l.decreto. C. ex quibus cauſis infamia irrogetur.

128 Sed an veſtes debeat mulier hæredibus reſtituere, quæri ſolet, præfati doctores dicunt, ꝙ veſtes,ſi precioſæ ſint, in honorem mariti cenſentur conceſſæ. l.ſicut certo.§.interdum.ff. commodati.has veſtes vidua retinebit,dum vidua permanſerit:per l.fin.C. de bonis maternis, ꝙ ſi veſtes parui emantur, quamuis alij mulier nubat, non reſtituet: quià videntur donatæ.l. vtrum ff. de donatio. inter vir. & vxo. cuius legis argumẽto probatur hæc diſtinctio,tradditBald.conſilio.478.nu.3.lib.5. hanc diſtinctionem approbat Campetius in tractatu dotis.2. parte. q. 56. quãuis eam improbet Alexãder

nullo firmiſsimo argumento du
ctus, cui accedit dominus Couar
128 ruuias in lib. de matrim. 2. par.
c. 3. §. 9. nu. 10: & quæ dicantur
veſtes quotidianæ docet Grego
rius in. l. 23. titulo. 11. part. 4.

129 Id tamen ex re eſt, q̃ ſi teſta-
tor veſtes lugubres nigras vxori
relinquat, debẽtur veſtes nigræ
prætioſæ, ſed ſi relinquat ſoro-
ri, extraneæ vt mulieri, quæ nu
pta ſit: quamuis relinquat veſtes
nigras, præſtari debent veſtes
ferruginei coloris, quià nuptam
veſtis nigra lugubris non decet.
Fulgoſius conſili. 27. cui accedit
Additionator Alexandri in di-
cto. §. dos legata. nu. 5.

130 Hæc ſententia, quæ habet, q̃
mariti hæredes lugubres veſtes
viduæ dare coguntur, non obti
net, ſi dos ipſa viduæ non ſit re-
ſtituenda, ſed illi qui dedit, qui
ſibi dotem reddi ſtipulatus eſt,
ita aduerſus Accurſium in. l. ſi
ex re. §. fin. ff. de ſtipulatione ſer
uorũ, defendit Frãciſcus Areti.
in. l. quod in vxorẽ. C. de nego.
geſt. per tex. ibi illis vel his (ad
quem dos reddit) hac de cauſa
maritus, quod in vxoris funus
impendit, repetet a ſocero, quià
dos ad ſocerum reuerſura erat.

131 Sed hæc Aretini ſententia fu
giẽda eſt, primò quià tex. l. quod
in vxorem loquitur in viro, qui
impendit in funus vxoris, vnde
trahi non debet ad veſtes lugu-
bres, quæ viduæ præſtantur,
qui verò propter funus impen-
dit, defuncti rem agit. l. 1. ff. de

Aduerſus Franciſcũ Aretinum

relig. & ſumptibus funerum,
ideo repetit ab hærede, veſtes
autem lugubres propterea vi-
duæ dantur, quià lugere debet
virum. l. liberorum. ff. de his qui
notantur infamia. in honorem
mariti præſtantur, & ideo vi-
dua emere non cogitur, ne affli-
ctæ & hæc detur afflictio. argu-
mento. l. diuus. ff. de officio præ
ſidis.

132 Secundò aduerſus Franciſcũ,
Aretinum eſt tex. in. l. quod in
vxorem. ibi (quaſi recepturus)
impẽdit vir in funus vxoris ani-
mo repetendi ab hæredibus,
quià proteſtatus eſt, aut in ratio
nes ſuas reddidit, quam ob cau-
ſam repetere poteſt. l. Nẽſenius
ff. de nego. geſt. vnde fit, vt lege
ipſa, quam pro ſua ſententia ad
ducit Aretinus, eius ſententia
frangatur.

133 Ex ijs quæ traddita ſunt, col-
ligitur primò veram eſſe ſenten
tiam Baldi in auth. ei qui C. de
bonis autho. iud. poſsiden. nu.
39. dicentis in poteſtate hære-
dis eſſe dotẽ reſtituere deducto
cõmodo medij temporis, aut vi
duã exhibere, quià cõmodũ me
dij tẽporis pertinet ad maritũ,
hæredesq; eius. l. ſi cõſtãte. §. quo
ties. ff. ſolut. matrimo. ſed ſi mu-
lier bona non habeat, ex quibus
alimenta percipere valeat, id
ex dote ei præſtabitur, quod a-
lendæ mulieri ſat ſit. Hæc ſen-
tentia rationem habet, quià hoc
debetur ex natura rei, id eſt do
tis, cum certũ ſit ali vnũquemq;

debere

debere de proprio patrimonio, dos autem proprium eſt patrimonium mulieris. l. deniq;. §. ſed vtrum in prin. ff. de minori. Baldi ſententiam approbat Alexã. in. l. diuortio in principio nu. 21 ff. ſolut. matrimonio, qui eam aſfirmat eſſe veriorem.

134 Ex ijs quæ tradidimus defluit, viduam, ſi ſe aluerit eo tempore, quo dos detinetur ab hæredibus mariti, ab eiſdem exigere poſſe, quod in alimoniam erogaſſet Bal. in. l. de alimentis. C. de tranſactio. per tex. ibi in primo reſpõſo. idem Bal. conſi. 58. nu. 7. lib. 2. ea ratione quia hæredes tenentur alere viduam propter dotem retentam, ergò dos ipſa eſt cauſa finalis præſtandæ alimoniæ, quæ ſubſtituitur in locum interuſurij, argumento. §. ex actio & l. cum vnus. §. fin. ff. de alimen. & cib. leg. hinc fit, quod ſi mulier ſibi alimenta ſubminiſtret, quod in alimenta erogauit, repetere ab hæredibus mariti poſsit.

135 Opinionẽ Baldi refellit Philippus Decius in. l. de alimentis nu. 6. C. de tranſactionibus. propterea quia l. de alimentis, non agit de alimentis quæ legis præcepto debentur, ſed de ijs, quæ debentur iure legati, quæ ſi præſtita non ſint, petẽtur iure actionis. l. 1. C. de fideicommiſsis. in ibiq; annotauit Baldus, ea tamẽ alimenta, quæ iuris decreto debentur, petuntur iudicis officio l. ſiquis à liberis. §. vtrum. quod ſi aliquo tẽporis ſpacio præſtita non ſint, eoq; tempore alimentarius ea ſibi ſubminiſtrauerit, repetere non poterit, Bart. in. l. libertis quos. §. 1. & §. fi. ff. de alimen. & cibar. legat. idem Bart. in. §. ſi filius, iſta lege vbi ſcribemus. ſententiã Bartoli plures approbãt quos aggregat Decius in. l. de alimẽ. nu. 5. Iaſſ. col. fi. Alcia. pag. fi.

136 Hac de cauſa tradidit Paulus in. l. diuortio in princ. cautius eſſe viduã viri hæredes interpellare, ab eiſq; alimẽta petere, qui ſi nec præſtiterint, & propter moram æs alienũ mulier alimentorum nomine cõtraxiſſet, poterit petere vt ſuis creditoribus viri hæredes ſatisfaciãt. huic ſententiæ acceſſere Alex. & Iaſſ. nu. 6. Decius. nu. 6. in. l. de alimẽtis. idẽ Iaſſ. in. l. diuortio. nu. 21. Capitij. deciſione. 24. nu. 9. qua cautela ſi mulier vtatur ſatis ſibi conſulere nemo eſt qui non videat.

137 Sed opinionẽ Baldi dicentis, quòd alimenta nõ præſtita mulier poſsit repetere ab hæredibus mariti, generaliter obtinere atteſtatur Decius, quià dos mulieri conſtituitur ad alimenta. l. ſicũdotem. §. ſin autem. ff. ſolut. matrimonio. Secundum hanc opinionem cõſuluit Paulus Caſtrenſis conſilio. 8. qui ait obtinuiſſe per tres ſententias cõformes. idem Paulus in dicto. §. ſin autem in ſæuiſsimo. nu. 3.

138 Vnde ſi mariti hæredes dotẽ non reſtituant viduæ mulieri, quæ ſe aluit, alimentorum æſti-

mationem refundent. Bald. conſilio. 58. nu. 2. ſequitur Bartholomeus Socinus conſilio. 121. nu. 47. lib. 4. ratio huius ſententiæ eſt, quia alimenta in hoc caſu à lege dantur propter moram retardatæ dotis, ideo mulier ea petere poteſt. Bart. in. l. cũctos populos. C. de ſumma. trinitate & fide catholica. ſequitur Abb. cõſilio. 39. nu. 1. lib. 2.

139 Ex qua ratione deducitur nõ poſſe mulierem renuntiare alimentis, quæ ex dote ei debẽtur, quia ſunt appendices matrimonij. Decius in. l. de alimentis. nu. 16. Iaſſ. in. l. cũ ij. in principio nu. 2. ff. de tranſactio. hoc ante ſcripſerat Bald. in. c. Iurauit de proba. nu. 6. quem ſequitur Coſta. in. l. cum tale. §. ſi arbitratu. limitatione 16. nu. 12. ff. de cõdi. & demonſt. pro hac opinione adduci ſententiam Bernardi. in. c. literas de reſti. ſpoliat. eamq; dicit ſingularem eſſe pro hac parte: ſequitur Iaſſ. in. l. diuortio. in principio nu. 21. ff. ſolut. matri. hanc ſententiã vt ipſe exiſtimo, approbat Vlpianus in. l. ſicum dotem. §. ſin autem. ff. ſolut. mat. vbi ait, quòd ſi maritus dotẽ diſſipet, dos ſequeſtranda eſt, vt ex dotis fructibus mulier alatur pactis dotalibus in ſuo ſtatu durãtibus: pacta dotalia firma eſſe cõſtituit, dũmodo mulier alatur.

140 Ex quibus colligitur veram eſſe ſententiam Gigantis in tractat. de penſionibus. q. 52. nu. 5. dicentis viduam, quæ ab hæredibus mariti non petijt alimenta propter dotem retentam, ius petendi ea ad hæredes tranſmittere. Hanc ſententiam inde colligis, quòd alimenta, quæ petuntur iure actionis, tranſmittuntur ad hæredes, præterita autem alimenta petuntur iure actionis. Bart. in. §. ſed ſi filius infra hac lege: approbant Iaſſ. & Soci. cõgeſti per Purpuratum in. l. 1. ff. de iuriſdictione omniũ iudicum. nu. 127. ergò tranſmittetur ius petendi alimenta non præſtita.

141 Quòd ſi inſtitutus hæres delatam ſibi hæreditatem non adierit, certa pecuniæ quantitas obſignabitur ad alimenta vxoris, vti declarauit ſuprema curia Pariſienſis anno à Chriſto nato. 1523. die vndecima Decẽbris, vt refert Rebuffus in cõſtitutiones regias thomo. 1. carta. 272. ſequitur Rupellanꝰ in inchiridione iuris Galliæ titulo mulier ex hæreditate. pag. 251.

142 Dilucidè demonſtrauimus inter omnes conſtare mariti hæredes teneri viduam alere intra annum, quo virum luget, acrius autem certant interpretes in dirimenda quæſtione, an generaliter & abſolutè hæredes viri teneantur alere viduam, dum in viduitate manet. & teneri author eſt Ricardus malumbrinus in. l. final. C. de bonis mat. per textum ibi. vbi apparet viduam dum in uiduitate eſt in eodem matrimonio intelligi per

manere

manere: maritus autem cogitur alere vxorem, l. ſicum dotem. §. ſin autem in ſæuiſsimo. ff. ſolut. matrimonio. c. ſalubriter de vſuris. ergò & hæredes eius, qui de mortui perſonatum gerunt. l. mortuo reo. ff. de fideiuſſo.

143 Item adducitur pro hac parte. l. filij libertorum. §. 1. ff. ad municipalem, qua lege conſtitutum eſt viduam mariti potiri priuilegijs, vt annotat Bart. in. l. fin. nume. 2. C. de verb. ſig. quæ ſententia crebrius recepta eſt: vt atteſtatur Pinelus in. l. final. C. de bonis mat. nume. 4. Orocius in l. fœminæ. ff. de ſenatoribus. nume. 1. idem Orocius in. l. cum quædam puella nume. 6. ff. de iuriſdictione omnium iudicum.

144 Hæc doctrina obtinet ſiue priuilegia perſonam reſpiciant, ſiue patrimonium. l. medicos. C. de profeſſoribus & medicis lib. 10. inibiq; Accurſius notat ſcholio muneribus. ita videtur ſentire Otalora in tracta. de nobilitate. 4. parte principali. c. 8. nume. 2. approbaturq; iure regio. l. 6. titul. 2. lib. 4. ordi. Vnde conſtat errare Lucam depena. in. l. mulieres. C. de dig. lib. 12. qui exiſtimauit viduam ignobilem, quæ viro nobili nupſit, ad tributa teneri.

145 Secundò ex dicta. l. Regia apparet non poſſe defendi diſtinctionem tradditam in propoſito à Pinelo in. l. fin. C. de bonis mat. numer. 4. qui ait viduam, quæ palam impudica eſt, nō potiri honore aut priuilegio mariti, diuerſum tamen eſſe ſi ſecretò impudica ſit, quæ diſtinctio improbatur dicta. l. 6. titulo. 2. lib. 4. ordi. ibi (Y mantuuieron deſpues caſtidad) non enim caſta mulier eſt, quæ occultè peccat. l. 1. titulo. 19. part. 7.

146 Quia ille caſtus dicitur, qui non coit, vt docet Seruius in verg. lib. 6. car. quiq; ſacerdotes caſtidum vita maneret: explicat Seruius verba illa, (dūuita maneret) id eſt, qui fuerunt caſti dū in cōmunione vitæ verſarentur nā ij qui ſacra maxima accipiebant, renuntiabant omnibus rebus, nec vlla in his niſi miminū cura remanebat, herbis etiam quibuſdam emaſculabantur: vnde iam coire non poterant. hæc Seruij. Ex quibus apparet cam fœminam caſtam dici, quæ veneris nexibus nulli implicatur. quæ caſtitas requiritur in fœmina. l. finali. C. quando mulier tutellæ officio fungi poſsit. ibi (iuramentum antea præſtet, quòd ad nuptias non perueniat, ſed pudicitiam ſuam intactam conſeruet.) ex qua conſtitutione declaratur. l. his ſolis. C. de reuo. donatio. quamuis Accurſius ibi ſcholio portentoſæ. de meretrice legem agere exiſtimet, ex cuius ſententia præſcriptam diſtinctionem deduxit Pinelus. Sed in ea quæ occultè peccat, lex obtinet: cum vilius luxurietur, quam ſi nubat. Sed mater ſecundò nubens

Aduerſus Lucam de pena.

Aduerſus Pinelum.

non

non reuocat factam filio donationem propter ingratitudinẽ, ergò mater quæ alteri ꝙ marito coniungitur,non reuocabit,cuius libidinem,cum extra matrimoniũ ſit, portentoſam lex vocat. nec mirum hoc cum morte æterna dignũ peccatum cõmittat.clem. ad noſtrum. de hæret. Quòd ſi mulier,quæ ſecretò peccat, viri honore corruſcaret, quo abdicatur ea, quæ alteri nubit, melior eſſet conditio eius quæ deliquit, aduerſus iuris regulas. l.3. §.1. ff. de donat.inter vir.& vxor.ibi (ne melior ſit cõditio eorũ qui deliquerũt)illa dicitur prodigioſa libido, quæ cõiugalis nõ eſt.Iuuenalis Satira.6.

Nupta Senatori comitata eſt Hippia ludũ
Ad farũ & nihim famoſaq; mænia lagut:
Prodigia & mores vrbis dãnãte Canoppo.

147 Hippia quæ maritum reliquit ſecuta virum vnum, dicitur eſſe prodigioſæ libidinis.Huic opinioni fauet doctrina Baldi cõſi. 207.lib.4.dicentis mulierẽ,quæ paſſa eſt ab aliquo amplecti ac oſculari,impudicam dici,amittereꝙ legatum ſibi relictum ſub cõditione ſi honeſtè & caſtè vixerit. hanc ſententiam ſequitur illuſtriſsimus dñus Couar.intra cta.de mat.2.p.c.7.§.6.nu.3.ſi caſta hæc nõ eſt,nec caſta erit quæ ſecretò cum viro , cui vxor non ſit,corpus miſcet,quãdo ea,quæ ſecundò nubit nec caſta dicatur: vt teſtimonio Porciæ Catonis filiæ apparet,quæ cum apud eam mulier quæ ſecundò nubſerat, laudaretur, tacete, inquit, nam neqꝫ fœlix neqꝫ benẽmorara aut pudica eſſe poteſt fæmina , quæ ſecundò nubit. refert Coraſius lib.3.miſcellane.c.1.nu.3.ea ſanè quæ ſecundò nubit,non dicitur caſtè viuere,quod attinet ad maritũ.Bart.in.l. mulier.§. cũ proponeretur.nu.5.ff.ad trebell.

148 Adducit tertiò Ricardus pro hac parte.l.cum ita.§.in fideicõmiſſo.ff.de legat.2. &.l. agrum. C.quando dies.leg.ced. quæ ad rem non faciunt. Ricardi opinionẽ approbant Cynus & Alber.in.l. fin. C. de bonis mater. & ibi Bald. nu.1. qui ait ſententiam Ricardi obtinere, ſi vidua inops ſit , quod approbat Paulus in ibi. nu. 2. Fulgoſius nu.2. qui ait dictum Ricardi hoc modo eleganter tẽperaſſe Baldum. idem approbat Corneus nu.3. idem placet Paulo.l.diuortio in principio. nu.8. ff. ſolut.matri. & Alex. inibi. nu.27. Hipoli. l. vni.C.de raptu virg.nu.57.

149 Contrariam tamen ſententiam, quòd hæredes mariti non cogãtur alere viduam inopem, defendit Roma.l. diuortio in principio.ff.ſolut.matrimonio, cuius opinionem ſequitur Paul. ibi,Cumanus in ibi.nu.3.Areti. nu.4.Soci.nu.17.Alexan.nu.27 idem approbant Fulgoſius nu. 2.Corneus.nu.4.l.fi.C.de bonis mater.ea ratione quià viduæ inopi iure ſuccurſum ſit, vt ſtatutum eſt.auth.præterea. C. vnde vir.

vir. & vxor. vbi coniugi inopi ſuperſtiti defertur quarta pars bonorum demortui coniugis, ſi tres pauriores vè reliquerit libe ros, quòd ſi plures ſuccedit in vi rilem portionem.

150 Secundò huic ſententiæ fauet ea ratio, quòd mulier mortuo vi rò ſoluta ſit lege viri, eiq; cõceſ- ſa poteſtas eſt nubendi cum vo luerit. c. pe. c. fi. de ſecund. nup. ergò mariti hæredes non cogen tur alere cum vices mortui mari ti teneãt, obligatioq; alendi vxo rem qua maritus erat aſtrictus, ipſius morte abrũpatur, ſoluta q; ſit. Tertiò huius ſentẽtiæ par tes contra ſuperiorẽ defendit. l. 3. §. affinitates. ff. de poſtulando dum lex ait. (affinitates non ac- cipere debemus, quæ quondam fuerunt, ſed præſentes) hanc le- gẽ vrgere pro hac ſententia ſeri pſit Pinelus. l. fi. C. de bonis ma- ter nu. 8. Credo equidem Vlpia ni ſententiã huic propoſitæ con cluſioni aplicaſſe Pinelum ex ge nerali quodam themate, quod ex his verbis colligitur: præſen- tes tantum affinitates conſidera ri, nõ quæ fuere: quaſi velit, affi- nitatem, quæ ex matrimonio de ſcendit inter virũ & vxorem, ſo luto matrimonio non cõſidera- ri, indeq; eſſe vt mariti hæredes non cogãtur alere viduam, cum morte viri finita ſit affinitas, ac obligatio alendi, cui maritus vi uus aſtrictus fuit. Sed in propo- ſitã ſentẽtiam adduci nõ debuit §. affinitatis. cùm cõiuges affines non ſint, ſed principium affini- tatis. l. non facile. §. affines. ff. de gradibus. Accurſius. in. §. affini tatis. inſt. de nupt. Bald. in lege vni. in principio nu. 1. C. vnde vir & vxor. Tiraquell. tracta. de vtroq; retractu. titu. 1. §. 1. glo. 9. nu. 39. quinimo ſunt vna caro. c. debitum. de bigamis. Quòd ſi ſupponatur, vt ex matrimonio naſcatur affinitas inter cõiuges, durabit hæc ſoluto matrimonio l. fi. C. de bonis mater. cuius legis deciſionẽ pro hac parte non pẽ ſitauit Pinelus ibi, ſed legem ter tiam. §. affinitates. benè expen- dit contrahens eius deciſionem & dilatans Tiraq. in tracta. de ceſſante cauſa. 1. par. nu. 27.

151 Quartò huius ſententiæ par- tes fulcit ratio, q; lege non pro- betur hæc opinio, nec res tanti ponderis futilioribus innani- buſq; argumentis in graue dam num hæredum ſit conſtituenda l. illam. C. de collat. auth. detric- te & ſemiſſe. §. conſideremus. Huic ſententiæ non obſtat. l. fi. C. de bonis mater. quæ obtinet in priuilegijs, quibus vt potia- tur vidua, intelligitur perſeuera re in eodem matrimonio, vti ſentit Aretinus ſupra & reliqui interpretantur. hæc tamen præ- dictæ legi non quadrant, quæ de marito agit, qui vxoris priuile- gijs non curruſcat.

152 Vnde explorare oportet, quæ ſit intentio & voluntas. l. fin. C. de bonis mater. quæ ſentit vt in terpretatur Accurſius in. l. vni. §. ex

§.ex actio.C.de rei.vxoriæ actione.ꝙ quãuis matrimonium verè morte viri aut mulieris dirimatur.l.1.ff.de diuort. iuris tamẽ fictiõe intelligitur durare illo anno quo diſſoluitur,ſequitur Ioã. Luppus. in tub.de donat. inter vir.& vxor. §.11. nu.5.quam interpretationẽ verba generalia legis non admittunt,vt benè cõſiderat Pinclus ibi.

153 Ego autem conſidero,ꝙlicet verè morte alterius coniugũ dirimatur matrimonium, tamen fictione iuris ſuperſtes dum nõ nubit,in eodẽ matrimonio permanere intelligitur: ſed in hoc caſu onera matrimonij ceſſat,vt benè cõſiderauit Bal. in.l.quod in vxorẽ.nu.1. C.de negot. geſt. Sequitur Corne9.ibi.nu.2.onus enim matrimonij in alẽda ipſa vxore & familia conſiſtit. l. dotis fructus.ff.de iure dotiũ.l.25. titu.11.par.4.mulierꝙ diẽ functa maritus hoc onere liberatur: inde fit vt eam de ſuo ſepelire nõ teneatur.l.ſi pro rata.ff. de religioſis,& ſumptibus func.Id autem quod in vero matrimonio conſtitutum eſt, non ſibi locum vẽdicat in ficto legis cõmento. argumento.l. fideicõmiſſum. ff. de cõd.& demõſt. tradit Tiraq. in tracta. de ceſſante cauſa.1. p. nu. 33. vnde apparet ſuperſtitẽ coniugẽ alere non debere hæredes præmortui viri ꝗuis ex. d. l,fin.deduxerint multi,quos ſupra poſuimus.

154 Nec huic interpretationi obſtat opinio, quæ habet,ꝙ vxor quæ vidua manet, potitur priuilegijs viri,ſicuti cõſtante matrimonio fruebatur.l.filij libertorũ §.1.ff.ad munici, quià hoc concedunt leges in memoriam dignitatis,quam vxor nubendo viro nobili adepta eſt:qua dignitate exuta mulier, dignitatis potietur priuilegijs.l.de decurione.ff. de decurio. quæſita enim dignitas ex matrimonio nõ debet auferri propter mortem mariti. l. filiam.ff.de Senatorib9. quibus apparet id quod à iure conſtitutum eſt in vero matrimonio,nõ obtinere in ficto, nec ali vxorẽ ſuperſtitem debere ab hæredibus demortui cõiugis.multa priuilegia quæ propter reliquias priſtinæ dignitatis conceſſa ſunt, aggregat Tiraquell.in tract. de ceſſante cauſa.limitatione 15.

155 Sed id dixerim, eam ob cauſam quòd coniux ſuperſtes permanere intelligitur in priori matrimonio,ne in eius iniuriam infælix mendicare cogatur,quare am ei cõceſsiſſe auth. præterea. C.vnde vir.& vxor. cui obligationi ſi quis ſatis fecerit,liberabitur alendi onere,argumẽto tex. in principio inſti.quibus modis tollitur obligatio.cum in alimẽtorum locum ſubſtituatur quarta,quæ coniugi ſuperſtiti datur paupertate laboranti,nec quid amplius habebit de bonis coniugis,vt probatur in auth. præterea in fine ibi(& imputabitur legatum in hãc portionem)

quæ

quæ colliguntur ex.l.7. tiulo.13.
part. 6. inibiq; Gregorius an-
notat ſcholio. non dexaſſe, &
hæcopinio, quæ habet, quod hæ
redes mariti inopem viduã ale-
re non cogãtur, vſu obſeruatur
teſte Pinelo.in.l.fi.debonismat.
nu.8.
156 Vtrum autem in eo caſu, quo
mulier alenda eſt ab hæredibus
mariti, ſi ſe exhibeat, poſsit pe-
tere quòd in alimenta erogauit,
traddit Bar.in.l.libertis quos.§.
1.ff.de alimen.&cibar.legat.qui
in propoſito diſtinguit, eamq;
diſtinctionem dicit eſſe pulchrã
Alex.in.l.diuortio.nu.29.ff. ſo-
lut.matrimonio.
157 Quæri autẽ ſolet, vtrũ vxor,
quam hæredes mariti intra an-
num doti reſtituendæ præſtitu-
tum alere tenẽtur, præſtare ope
ras debeat mariti hæredibus,
qui ei alimenta ſubminiſtrant,
& debere eam operas præſtare
ſcripſit Accurſius in. l. ſicut pa-
tronus.ff. de operis libertorum
ratio huius ſentẽtiæ eſt: quià illi
à quo quiſpiam exhibetur, de-
bet operas præſtare: vidua in-
tra annum reſtituẽdæ doti præ
ſtitutum alitur ab hæredib9 ma
riti, Accurſi9 in.l.vni.§.ex actio
in fin.C.de rei.vxori.actione.er
gò hæredibus operas præſtabit
argumento.l.ſicutpatronus.vbi
apparet vxorem, quæ à marito
alitur, ipſi marito operas præſta
re teneri: ergò & viri hæredibus
vidua præſtabit, cũ procedat ar
gumẽtũ de marito ad hæredes,
l.omnẽ.C.de bonis.mat.traddit
Bal.in.l.vxorẽ.C.de cõditio.in-
fertis, ſequitur. Alex.in.l.diuor-
tio.in princi.nu.30.ff.ſolut.mat.
Accurſij opinioni aſtipulatur
Bar.in.l.Caio.§.Imperator.nu.3
ff.de alimẽ.& ciba.legat.Alber.
in.l.vni.§.ex actio. C.de rei vxo
riæ actiõe.Bal.in.l.1.C. de legat.
nu.7.&ibi Sal.nu.3, Paul.Caſtrẽ
ſis in.l.diuortio.in princi.nu.10.
ff.ſolut.mat.Corneus in.l.de ali
mẽtis.nu.2.C.de trãſactio.Barb.
in additione ad Bal. l. ſi vxorẽ.
158 C.de cond.inſert.nu.6.quæſen
tẽtia, vt docet ipſe Barb.cõſilio
63.lib.2.obtinet in omni opere,
in quo artifex eſt mulier, debet
enim coquinariã facere, texere,
filare & id genus alia, quod hæ-
redum lucro cedet, nõ ſuo. hoc
prædixerat Paulus ſupra, quod
iterũ declarat Ang.in.§. fuerat.
nu.6.inſt.de actio.ſi eius cõditio
nis eſſet mulier, quæ ſolita eſſet
huiuſmodi operas viro præſtare,
non autẽ ſi nec viro præſtitiſſet,
quià eius hæredibus nõ præſta-
bit, intra quos fines cõcluſit gene
ralẽ & abſolutam Accurſij opi-
nionem, quam ſequutus eſt Iaſ.
in.dicto.§.fuerat.
159 Sequitur Accurſij ſentẽtiam
Angel. de Gambelionibus tra-
ctatu.de teſtamẽtis.glo.45.nu.1.
Capitius deciſione.24.nu.10. &
in ſpecie de qua agit Accurſius
in.l.ſicut patronus.ſcilicet quan
do mulier ab hæredibus viri in
tra annum à iure præſtitutũ do
ti reſtituẽdæ, obtinere Accurſij
ſenten

ſententiā dicunt:nō autem ſi hæredes alerēt teſtatoris præcepto alimenta vxori legātis apud hæredes, quibus mulier non præſtabit operas.argumēto.l.libertis quos.§.1.ff.de alimē. & cibar legat.Bart.l.diuortio in principio.nu.3.ff.ſolut.matri. quæ diſtinctio crebrius recepta eſt, vt atteſtatur Hiero.Gratus conſil.87.nu.23.lib.2.

160 Contrariam ſententiā defendit ipſeBar.l.Caio.§.Imperator nu.3.ff.de alimē.& cibar. legat. qui ait vidua eo anno quo alitur ab hæredibus viri ipſis hæredibus nō debere præſtare operas artificiales, ſed tantū officiales, vt lectū ſternere,mēſam parare, comes ſequi & ſimilia facere,pēſa autē ducet nō hæredum lucro ſed ſuo, tibiq; cedet emolumentū cuiuſcūq; artificialis operæ, vti Baldus notat.in.l.1. C. de legat. nu.7.qui has officiales operas propterea dicit mulierē præſtare debere,quia ſtare in domo hæredum nō debet tanquam cadauer,ne onerosa ſit alēti.argumēto c.de lapſis 16.q.6.quæ ſententia depromitur ex.l.illis libertis verſi.obſequio.ff.de condi.& demōſt.ſequitur hāc Baldi ſententiā Paul.Caſt.l. diuortio in principio.nu.10.ff.ſolut.mat. Ioann. Luppus in.c.per veſtras. de donat. inter.vir.&vxor.not.3.§.23 nu.11.Quæ opinio obtinet,ſi mulieri ſalua dignitate has operas præſtare liceat,vti explicat Caſtrenſis.Et hanc ſentētiā,quæ habet,quòd officiales operas præſtare debeat mulier mariti hæredibus,nō artificiales, approbat Sal.l.1.C.de legat.nu.3.Alex.cōſilio.3.&.conſili.56.nu.8.lib.4. Corneus conſi.184.nu.10.lib.3. idē Corneus.cōſi.129.nu.13.lib.1 Mōtaluus.l.1.titulo.8.lib.3.fori. col.3.Caſtillus.in.l.16.Tau.parte alguna coſa.Carolus Ruinus conſi.35.nu.8.lib.2.Alcia.conſi. 243.nu.2.Emilianus. conſi.146. nu.13.hanc dicit receptā eſſe ſententiā Paul.de mōte pico.l.Titia cum teſtamento.§.Titia cum nuberet.nu.162.ff. de legat.2. bisq; atteſtatur hanc eſſe opinionem cōmunem Bertrādus.conſi.147. nu.3.& in conſilio.163.lib.1.

161 Hæc controuerſia ſeu potius pugna interpretū quomodo ſtare poteſt ſine dāno reipublicæ? quis erit tam ferreus qui nō doleat vicē iuris ciuilis, quòd iam pendere ſuo nutat.Accurſij ſententiam in.l.ſicut patronus.affirmātis mulierem debere præſtare artificiales operas cōſtar non poſſe defendi,ex ijs quæ ſcripſimus,cū de operis egimus, quas mulier marito præſtare tenetur ſupra.nu.22. definimus enim artificiales non debere, idem ergò in propoſito conſtituemus, cum de viro ad eius hæredes in hac quæſtione procedatur, vt ſupraſcripſimo,quod argumētū ſine iudicio ſunt qui de promūt ex.l.omnem. C.de bonis mater. Quimimo hæc ſententia,quæ habet,quòd procedere permiſſum ſit de

ſit de marito ad mariti hæredes, refellitur iure conſulti Pauli reſponſo in.l.rei iudicatæ.§. hæredi.ff.ſolut.matr.quo oſtenditur viro in vxorem maiorē eſſe conceſſam poteſtatē, quam viri hæredibus: viro autem non debet artificiales operas mulier, ergò nec viri hæredib9.argumentūq; hoc non procedere de marito ad mariti hæredes oſtendit Iaſſ. in.l. diuortio. in principio nu. 25.ff.ſolut.matrimonio.

162 Nec admittēda eſt in hac ſpecie diſtinctio illa, quam cōſtituit Bart.in.l.diuortio. in principio nu.3.eamq; dixit cōmuniter receptam eſſe Gratus: verum legis præcepto alatur mulier an teſtatoris, vt ſi legis præcepto, præſtet operas artificiales viri hæredibus, ſi teſtatoris iuſſu officiales.nihil enim intereſt alatur mulier ab hæredibus mariti præcepto legis, an hominis cum non alatur iure ſanguinis, ſed ratione retentæ dotis, cui9 emolumētum cum hæredum lucro cedat, cogūtur viduā alere, vti annotauit. Bal.l. diuortio in principio verſ.in ea glo.ff.ſolut.mat.ſequitur Alex. ibi nu.16. Montal.l.1. titulo.8.lib.3.fori.col.2.ſit enim hoc ſecundum naturam, vt ali debeat mulier ab hæredibus viri, quià dotis fructus percipiūt. l.ſecundum naturam.ff. de reg. iur. ſi hæredes nihil mulieri de ſuo dant, quomodo illis tenetur mulier operas præſtare?l.ab eo C.de fideicōmiſſis.cum ex ſimili cauſa lex cuipiā emolumētum defert, vt in hac ſpecie defert alimēta mulieri cauſa dotis retentæ, ille qui alit nihil dat, quià nō ſuo ſed legis iudicio dat, in deq; ſit, vt onus imponere mulieri nō poſsit.l.ſi arrogator. ff. de adoptio. vnde nec officiales operas præſtare mulierem debere liquidò apparet.

163 Quid autē illud eſt, quod Bald9 ait, propterea mulierē debere præſtare operas officiales, quià nō debet ille, qui domi alitur, ſtare ſicut cadauer: cū ſi hoc alter moleſtè ferat, poſsit alimēta præbere in domo diſcreta, hāc ſententiā in eo locū habere, qui teſtatoris præcepto domi ali debet, vt alteri officiales operas nōn præſtet, cōtra Baldi ſententiā affirmat Iaſſ.l.1.C. de legatis. nu.1.

164 Ex hoc deriuatur cōcinnè vereq; ſcripſiſſe Rebuffū tractatu cōgruæ portionis.q.12.nu.99.vicariū officiales operas nō debere patrono, cū alatur cauſa miniſterij, quod diuinis reb9 præſtat.

165 Hæc autē de muliere ſcripſim9 quæ ab hæredibus mariti alitur cauſa dotis retētæ legis autoritate, conſequēs erit tractare, quid ſit definiēdū ſi mariti iuſſu ali debeat, quià alimēta vir vxori legauit, in qua facti ſpecie multa ſūt cōſideranda. Solēt enim mariti morientes infælicitatē vxorū nō ſpernere, quibus ſuccurrūt auxilio indigētibus in memoriā matrimonij, præcipiunt filijs ſcriptis hæredib9, vt ſolitū honorem matri

matri reddāt, reuerentiamq; exhibeāt, magnificè tractēt, vti viuo marito tractabant. quale quantumq; ſit onus, quo teſtator hæc imperās hæredes afficiat, quæri ſolet. Bal. l. 1. C. de legatis. nu. 12. ait, honorem matri à filijs exhibendum, ſed veſtimenta præſtāda, quæ viduali congruant honeſtati. argumento. l. quidam cum filium. ff. de verb. oblig. non erūt prætioſa auro gemmisq; diſtincta, cum verba accipi debeant ſecundum ordinem ac gradum cuiusq;. argumento. l. ſi quid. §. ſufficienter. ff. de vſufructu. l. plenum. §. æquitij. ff. de vſu & habit. & ſi quæſtiones de ſimonia: quod caput ad hoc commendat Gomeſius. c. ſtatutum. nu. 8. de reſcrip. lib. 6. l. pe. in principio. 166 ff. de alimē. & cibar. legat. Idē delecto dicendum eſt, quod ex moli pluma non erit, nec bombycinum, ſed triſte & lugubre, vti notat Iacob. de Arenis. l. ſi vxori. §. fin. ff. de auro & argen. legat. quæ ſententia benè deprōmitur ex. l. fin. verſ. ſi. ff. de actio. & oblig. ad hæc verba (reſpondi, ex perſonis cauſisq; eum cuius notio ſit æſtimaturū an actio dāda ſit.) huius legis argumēto. Iacobi opinionē ſequitur. Bald. l. plenum. §. æquitij. ff. de vſu. & habit. cui accedit laſſ. l. 1. C. de legat. nu. 6. Paul. de monte. l. titia cum teſtamento. §. titia cum nuberet. nu. 160. ff. de leg. 2.

167 Hæc inferuntur ad quæſtionem, quæ paucis ab hinc diebus exorta fuit, non tamen in iudicium deducta, quam ob cauſam iudicum calculo nō eſt definita: Accidit enim inter principes viros, qui honeſtius ſibi conſulere iudicarunt bonam fortunarum partem fratris vxori dimittere, quam ex ea re aduerſus eam litigare. Vir ſummo loco natꝰ vxorem duxit illuſtri ſanguine procreatam prædiuitem quidē, ducentis ferè ducatorum millibus adæreta prædia fuere, quæ indotem dederat. maritus ſine liberis vita deceſsit, vxoriq; his verbis legauit: ex ſupellectili mea capiat ſibi vxor, quæ velit, mortuo viro mulier, (quæ illarū eſt auaritia, vt Accurſius docet. ſcholio fin. l. ſi ſtipulata. ff. de verb. oblig.) quæcumq; in vniuerſa ſupellectili prætioſa erant, legato contineri dixit, lecta ſerica ſegmentata, equorum ſellas argento auroque fulgentes, virilia ornamenta aurea, enſem, armaq; auro diſtincta, & quidquid præatioſum erat ſibi aſcripſit. hæres autem ſcriptus hæc legato contineri negabat, ſed eligere eam debere ex vniuerſa ſupellectili, quæ viduæ gradui ac ordini cōuenirent, aſſerebatq; arbitrium mulieris non eſſe æquum, eamq; fuiſſe mariti volūtatem abitrio vxoris ſupellectilia ſubſtituēris, vt vxor rectè arbitraretur: nec ſumeret immodicum, aptè concineq; hæredem dicere apparet ſuprapoſsitis argumētis: quibus cōſtat verba accipi debere ſecū

dum

dum ordinẽ & gradum cuiuſcꝙ ad hæcꝙ arbitrium mulieri à viro datum contrahi debere, non autẽ in immẽſum dilatari. Hæc opinio hæredis aduerſus mulierem probatur iure aperto in. l. ſi libertus ita iurauerit. ff. de operis. libert. quam explicat Cõnanus lib. 2. commentari. iuris ciuilis. c. 8. verba legis hæc ſunt (ſi libertus ita iurauerit dare ſe tot operas, quod patronus arbitratus ſit: non aliter ratum eſt arbitrium patroni, quam ſi æquum arbitratus ſit. & ferè ea mens eſt perſonam arbitrio ſubſtituentium, vt quia ſperent eam rectè arbitraturam, id faciant: non quia vel immodicè obligari velint.) hac lege inſtructus iudex ſtatuet arbitrium mulieri conceſſum intra certos terminos cõcludi debere, vt capiat mulier ea dũtaxat, quæ viduæ cõgruãt honeſtati, vti depromitur ex. l. plenum. §. æquiſſi. ff. de vſu & habit. vbi apparet legatum generale contrahi debere ſecundũ qualitatem perſonæ legatarij, & in ſpecie legati viduæ relicti: notat Bal. l. 1. C. de fideicõmiſsis. nu. 5. approbatur communiter vt cõſtat ex Tiraquello in. l. boues. §. hoc ſermone limitatiõe. 2. nu. 2. nec hæc immodicè arbitrabitur ſed neceſſaria accipiet, quod iudex æſtimabit perpenſa maritali affectione, & ſtatu mulieris, & vtrum liberatio ex legato naſcatur, an hæredis mariti onus & obligatio. argumẽ. l. Aurelius §. Titius teſtamento. ff. de liberatione legata, vbi ex coniecturis res definienda eſt.

168 Quæ theorica aptè depromitur ex his, quæ doctores traddidere in ſimili ſpecie legati, quando maritus moriens teſtamento cauit velle ſe vxorem dominam haberi, maſſariã, & vſufructuariam, vt hæc intelligamus, ſupponendum eſt: dictionem (maſſariam) barbaram eſſe, idemcꝙ ſignificare quod latinè ſupellex Bar. in. l. 1. ff. de ſupellectili legata, Abb. conſilio. 88. nu. 2. lib. 2. Iaſſ. in. l. ſi quis in fundi vocabulo nu. 27. ff. de legat. 1. atteſtantur. Bal. Angel. & omnes Itali doctores. vnde prædictis legati verbis teſtatorem vxori relinquere voluiſſe vſumfructum, ſi filios non habeat, ꝙ ſi filios habuerit tantum alimẽta, traddit Accurſius ſcholio. fin. in auth. hoc locum. C. ſi ſecundò nubſerit mulier & ibi Bart. nu. 8. idem Bart. in. l. titia. §. titia. nu. 3. ff. de legatis. 2. qui ait hoc conſuetudine introductum eſſe in omnibus Italiæ regionibus, ſequitur Petrus Peralta ibi nu. 21. idem Bart. conſi. 9. lib. 1. vbi additionator plures refert. idem Bart. conſi. 33. nu. 2. lib. 1. ſequitur Paulus Caſt. in dicto. § titia. nu. 1. Alexan. in. l. & ſi contra. nu. 7. ff. de vulgari & pupillari. idem Bart. conſilio. 170. lib. 1. Paulus Caſt. cõſilio. 21. lib. 1. Alexan. conſilio. 19. lib. 4. Corneus conſilio. 5. lib. 1. ſequuntur quam plurimi, quos aggregat

laſſ. in. l. cum ij.§. ſi in ſingulos. nu. 4. ff. de tranſactio. Ioannes Crotus.conſi.67.nu.1, Coraſius in.l.ſi pro parte.nu.6.ff.de ſerui tutib9. Tira.in.l.10.cōnub.n.6.

169 Nam verbo dominæ non dominium vxori relinqui, ſed honorem reuerentiamq; demonſtrari, quam vxori ab hæredib9 exhiberi maritus velit; crebrior ſententia eſt.per.l.1.ff. rerum amotarum.l.1.§.ſi vir.ff.ad Syllanianum. tradit Oroſcius. in. l. cum ij.§.ſi in ſingulos.nu.2, quibus apparet verba generalia teſtatoris legantis vxori contrahi debere ex ipſius legantis voluntate: ex conſuetudine, ex cauſa, ex alijsq; coniecturis, vti iudici ſederit penſatis his, quæ ſupra poſuimus.

170 Ex quibus colligitur non poſſe defendi ſententiam Baldi.in. l.fin.nu.8.C.de indicta viduitate tollenda, dicentis vxori, cui maritus reliquit habitationem cum filijs, alimenta eſſe præſtanda.ſequitur Natta conſilio.379. nu.9.et alij infra nu.216.Ang.de Gābeliottibus in tractatu de teſta.glo.46.nu.9.qui pro hac parte adducit tex. in. l. in rebus. §. poſt.ff.cōmodati. Hanc opinionem inani futilicq; argumētatione defendit Bal.quià legati verba non ſonant id, quod ipſe docet, nec ex his verbis depromitur, eam fuiſſe mentem proferētis, cum in ampliando alimentorum legato verborū vis penſitāda ſit, quibus legātis volūtas declaratur.l.alimēta.§.Baſilicæ.ff. de alimen.& cibar.legat.ſententiam Bal.frāgit Vlpiani reſponſum.in.l.cibarijs.ff.de alimē. & cibar.legat.his verbis (cibarijs legatis habitationē non deberi) quià de cibo tantum teſtator ſenſit, cum cibaria legaſſet. quomodo igitur habitatione legāta dicemus teſtatorē voluiſſe & alimēta legare, ex eo, quod habitationem vxori cum filijs reliquerit? quāuis Baldus dicat his verbis, quæ propoſita ſunt, iniunctā eſſe matri filiorū curam.l.ſed ſi hoc. §.fi.ff.de cond.& demonſt.explicat Coſta in.l.cum tale.§. ſi arbitratu dimitatiōe.8.nu.5.ff.de cōdi.& demōſt.ſed hæc cura & adminiſtratio filiorum quāuis fuiſſet cauſa legati, efficere non poteſt, vt legata habitatione alimēta debeantur, niſi hoc exprimat teſtator.l.Seio amico.ff. de annuis legatis. quam legē benè declarat Ioā.Oroſcius.in.l.fi.ff. de officio aſſeſſorū.nu.14. ſed ſi alimēta ſimpliciter fuiſſent relicta, hæc cura filiorum & adminiſtratio nō præſumeretur fuiſſe cauſa legati, vti Accurſius notat.l. Cayo.ff.de alim.& cibar.legat. inibicq; approbat Bart.traddit latè Ruinus cōſil.38.nu.4. lib.2.

Aduerſus Bald.

171 Vnde quamuis et eſſet adminiſtratio, quià ſimpliciter fuere alimenta legata præſtari debent.l. illis libertis.ff.de cōd.& demōſt. l.1.C. de legat.in cuius legis ſpecie id annotandū eſt, quòd ſi teſtator vxori legaſſet alimenta ſi cum

ſi cum filijs moraretur, morari cum filijs debet, vt alimenta debeantur: quod plures affirmant congeſti à Paulo de monte Pico l. titia cum teſtamento. §. titia eũ nuberet. nu. 159. ff. de lega. 2. Sed in propoſita ſpecie alimentorũ legatum nõ deberi ſcripſit Bar. l. mutianæ. nu. 3. ff. de cond. & de monſt. qui ea ratione innititur, quià licet huic legato conditio iniſit affirmatiua, vt debeatur alimẽtorum legatum ſi eum filijs nõ diuertat, vnde Mutiana cautio interponi debet, vt alimenta præſtentur. Sententiam Bartoli approbant Imola & Cumanus. ibi ſequitur Iaſ. l. ſiue apud acta. nu. 20. C. de tranſactio. qui ait. l. titio fundus. ff. de condi. & demonſt. qua Bart. ſuam ſententiam defendit nihil ei opitulari.

172 Sed non exactè adamuſsimq́ꝫ)(conſiderauit, quià Bartolus non adducit pro ſua ſententia. l. titio fundus. in exemplo negatiuo de quo lex agit, ſed in abſolutis & generalibꝰ illis verbis. (cũ in omnibus conditionibus &c.) penſitat perpendit q́ꝫ Bartolus verbũ illud generale (in omnibus) Bartolum ſequitur Riparius. l. ita ſtipulatus. nu. 46. ff. de verb. oblig. Ruinus. conſili. 34. nu. 4. lib. 2. Supra ſcriptam autem cõcluſionẽ, quæ habet, quòd vxor debeat cum filijs morari, vt alimenta percipiat, limitat quinq́ꝫ modis Paulus de monte Pico dicto. nu. 159. quæ omnia colligit ex Baldo & reliquis in dicta. l. 1. C. de legat.

173 Primò limitatur hæc concluſio, ſi filij cum quibus morari mater debet, vt alimenta percipiat, bona diuidant hæreditaria, & in communi domo non morentur, ſed diſcretas ac ſeiunctas incolant ædes, ſi cum vno mater moretur, alimenta percipiet: quià conditio mixta morandi cum filijs filiorum facto impleri non potuit. l. in teſtamento. l. illis libertis ff. de cõdi. & demonſt. l. Mæuia. in principio. ff. de annuis. legat. vnde cũ mater non poſsit eum filijs omnibus ſimul morari, ſi vnum eligat cum quo moretur, conditio ni parere cenſetur. l. 3. §. ſi cum omnes. ff. ad Syllania. tradit doctè Cumanus conſilio. 38. approbat Ruinus. conſilio. 81. nu. 12. lib. 2. Rolandus conſilio. 22. nu. 14. lib. 1. & ille alimenta præſtabit reliquis partem debitam dantibus, vt infra dicam. *Aduerſus Iaſſo.*

174 Secundò limitatur hæc concluſio ſi mulier ſe Deo ſacrauerit, quæ religionis fauore alimẽtorũ legatũ percipiet. Speculat. titul. qui filij ſint legit. nu. 33. per tex. auth. de ſanctiſsimis epiſco. §. ſed & hoc præſenti collatiõe. 9. vbi permiſſum eſt ei, cui ſub nuptiarũ cõditione donatur, vt monachorũ regulis aſtringi poſſit, fauoreq́ꝫ religionis huiuſmodi cõditiones euaneſcunt, idem ſcribit in auth. niſi rogati. C. ad trebellia. Accurſius ſcholio integr. l. ſi ita quis. §. ea lege. ff. de

verb.obligat.huic ſentētiæ opi-
tulatur doctrina Bartoli.l.fi.nu.
1.ff. de his quæ pœnæ nomine.
qui argumēto.d.§.ſed&hoc præ
ſenti.ait ꝙ ſi quis mulieri,ſi nup
ſerit, mille legaſſet, & ſi ſe Deo
dicaſſet,quingenta: Deo dicata
mulier petet mille.ratio eſt,quià
ſi mulier mille non peteret quæ
Deo dicata eſt,ſed quingēta tā-
tū,forſan ſe religioni nō aſtrin-
geret,ſed nuberet,quod lex im-
probat vitæ fauēs contēplatiuæ.
hāc rationem huic ſententiæ red-
didit Ricardus, cui multi acce-
dūt. ſed eam iure optimo repro
bat dn̄s Couarr.lib.1.variarū. c.
19. nu.7. Bartoli tamē ſententiā
affirmat cōmuniter eſſe receptā
Feli.in. c.in præſentia.de proba
tio.nu.37. inibiq́ꝫ Decius nu.59.
Iaſ.auth. ſi qua mulier. nu.9. C.
de ſacroſan.eccle.refert dn̄s Co
uar.lib.1.variarum.c.19.nu.9. af
firmant hanc eſſe cōmunem ſen
tentiam multi,quos in vnum cō
tulit Mēchaca de ſucceſsionum
creatione.lib.3.§.21.nu.176.dicit
receptā eſſe Pariſius.cōſi.65.lib.
2.Ioā.Galdēſsis.de arte teſtandi
titu.6.cautella.64.Coſta.l. cū ta
le.§.ſi arbitratu.ampliatione.11.
nu.4.ff. de cōd.& demonſt.quæ
ſententia cōmendatur iure cōſul
ti reſpōſo.l.Titia ſi nō nupſerit.
ff.de cōdi.& demōſt.quæ lex mu
lieri,cui ducēta legata ſunt ſi nō
nupſerit,cētum autem ſi nupſe-
rit,nubenti permittit ducēta pe-
tere nuptiarum fauore procreā
dæq́ꝫ prolis.ſed de nuptijs, qui-
bus corpora inter ſe ſemiſcen-
tur,procedere licet ad ſpiritua-
les caſtasq́ꝫ nuptias.c.inter cor-
poralia. de tranſla. epiſco. ergò
idem ſtatuetur, fauore religio-
nis, vt mille capiat mulier Deo
ſacrata.

175 Contrariam ſententiam, vt
quingenta in propoſita ſpecie
mulier dūtaxat petat, defendit
Bal.l.Deo nobis nu.1.C.de epiſ.
& cleri.quam multi approbāt,
affirmātq́ꝫ receptā eſſe Anchar.
reg.nemo poteſt.q.5.de reg. iu-
ris.lib.6.referunt dominus Co-
uar.& Menchaca ſupra,dixitq́ꝫ
eſſe receptā Paulus Caſt. l. titiæ
ſi non nupſerit.nu.2.ff.de cond.
& demonſt.

176 Hanc opinionem dicit verio
rem eſſe dominus Couarru.attē
ta teſtatoris voluntate legantis
mulieri quingēta,ſi monacha eſſi
ceretur, mille autem ſi nuberet,
quæ voluntas ſeruanda eſt. l. in
conditionibus.ff.de cond.& de
monſt.auth. de nuptijs.§.diſpo-
nat collatiōe.1. idem placet Mē
chacæ, vterq́ꝫ autē ait legēdum
eſſe Titiæ ſi nupſerit ducenta,ſi
non nupſerit centum legauit,
quam lectionem non admittūt
pandectæ Florētinæ, eamq́ꝫ me
ritò reſpuit dominus Couarru.
quià viri docti eam non appro-
bant:proptereà quià ſi eam ad-
mitterent inani labore ſe defa-
tigaſſet conſultus conſtituens in
quæſtione fatua. Hac de cauſa
illuſtriſsimus dn̄s Couar. Baldi
ſectæ adhærēs ait,fauore reipu
blicæ

blicæ inductũ eſſe à Papiniano
ad ſobolem procreandã, vt nu-
benti mulieri ducenta darentur
in ſpecie.l. titiæ ſi non nupſerit.
quæ illuſtriſsimus dñs Couarr.
vir acri ingenio variaq; lectione
eruditè ſanè ſcripſit & eius ſen-
tẽtiæ ipſo nõ relato acceſsit Mẽ
chaca, ob cuius authoritatẽ huic
ſententiæ accedere, ſi defendere
eam poſſem. Sed ſi iure introdu
ctũ eſt, vt fauore ſobolis procreã
dæ cõtra volũtatem legãtis quæ
nubit ducẽta capiat in ſpecie. l.
titiæ ſi non nupſerit, quo pacto
idem iudicabimus non eſſe per-
miſſum ſacrorũ atq; religionis
fauore: in quibus ius publicum
cõſiſtere ipſi iure cõſulti atteſtã-
tur.l.1.§.huius ſtudij.ff.de iuſ.&
iure. iure gẽtium religione erga
Deũ aſtringimur.l. veluti cod.
titu. publica enim vtilitas in reli
gione verſatur dicto.§.huius: eſt
enim ſumma ratio quæ pro reli
gioſis facit.l.ſunt perſonæ.ff. de
religio.& ſump.fune.in quo titu
lo iure conſulti religionis cauſæ
multũ fauẽt. Põtificio iure ꝙ ſit
pretioſius ſpirituale matrimo-
niũ nuptijs cõiugalibus docet.c.
ex publico.de cõuerſione coniu
gã. cum nuptiæ conſenſu initæ
abrũpantur, ſi nupta ſe Deo ſa-
crauerit, apparet etiã religionis
cauſam fauorabiliorẽ eſſe cauſa
prolis ſuſcipiẽdæ.c.vni.de voto.
lib.6.nec hoc ſolũ in Christiana
republica obtinet, ſed olim fuit
ab ipſis gẽtibus inſtitutum, præ
ferebant enim religionis ratio-
nẽ rationi cauſæq; ſobolis. Ver-
gilius Æneidos lib.6.quicq; ſacer
dotes caſti dũ vita maneret. ema
ſculabãtur herbis, qui ſacra ma
xima accipiebãt, vt caſtè viue-
rẽt: vti Seruius affirmat. de virgi
nibus Veſtæ ſacratis quid anti-
quitas narret notum eſt.

Aduerſus Dominũ Couarru.

177 His etiam apparet religionis
cauſa perpẽſa, erraſſe Bal. noue
tractatu dotis. 6. parte priuile-
gio.77.nu.3.&.4. quẽ ſequitur.
Coſta.l. cum tale.§. ſi arbitratu.
ff.de cõdi.& demonſt. limitatio
ne.6.nu.1.&.2. qui dicunt in ſpe
cie propoſita de qua agit Barto
lus, ſi legatũ eſſet mulieri ſub cõ
ditiõe ſi Antonio nupſerit, ſi no
lit Antonio nubere, ſed ſe Deo
ſacrare, nõ petet legatũ, quià va
let hæc cõditio, ſi Antonius benè
natus ſit, cui honeſtè mulier poſ
ſet nubere. l. cum ita legatũ ſit.
verſ. videamus.ff.de cõdi.&.de-
mõſt. cui cõditioni ſi mulier nõ
paruerit, excludetur à legato,
huic enim legato duplex ineſt
cõditio. prima, ſi nupſerit, ſecũ-
da ſi Antonio nupſerit, vnde
quãuis mulier ſe religioni vouẽ
do paruiſſe primæ cõditioni in
telligatur, nõ tamen paret ſecũ-
dæ, quià nõ nubit Antonio: cui
cõditioni, cum ſit honeſta, pare-
re debet, ne amittat legatũ. cũq;
deciſio.§.ſed hoc præſenti. ſit ex
orbitans tum à regulis iuris præ
cipiẽtis demortuorũ placita ſer
uari.l.mæuius.ff.de condi. & de
mõſt. cum etiam à mente legãtis,
nõ debet ad cõſequentiã trahi,

 ac in

ac in alijs ſimilibus obtinere.l. quod verò contra.ff.de legibus.

178 Hæ quidem Baldi nouelli argutiæ non procedũt ex rationibus à iure ductis:nam ſi religionis fauore legatũ ſub cõditione ſi nupſerit, mulieri datur, quæ ſe dicauit Deo, contra legãtis votum ac volũtatem, frãgũturq́ iuris ciuilis regulæ, quid eſt, quòd non ſit idem ſi legatũ ſit ſub conditione, ſi Titio nupſerit: cũ mulier hæc ſi religionis voto aſtringatur, cõditioni paruiſſe intelligitur: ſiue vna conditio ſit, ſiue plures: Hoc enim conſtitutũ eſt in.§.ſed & hoc præſenti.quòd fauore religionis legãtis voluntas abrumpatur, nec in forma ſpecifica cõditioni parere neceſſum ſit. quid igitur refert vna plures vè cõditiones ſint, quæ vnius loco habentur.l. ſi hæredi plures. ff.de cond.inſtitu.& ex defuncti volũtate deriuantur, cui nõ parere permiſsũ eſt religionis cauſa.d.§.ſed hoc præſenti.cuius deciſio exorbitãs non eſt, cum iure etiam ciuili religionis ratio ſumma ſit: atq; hac de cauſa omnib9 præferenda.igitur quidquid fauore religionis conſtituitur, id iuxta iuris præcepta eſt, nec dicetur exorbitãs, ſed magis ſecũdum iuris regulas, vt Papinianus docet.l.ſunt perſonæ. ff. de relig.& ſump.fune.

179 Tertiò prædictæ concluſioni locus non eſt, ſi mulier, cui legata ſunt alimenta in domo hæredis, formoſa ſit, morenturq́ in domo eius cõditionis homines, qui eam tenerius adamare poſſint, mulieris pudicitiæ prætor conſulens præcipiet alibi morãti alimenta præſtari, quæ amiſſi pudoris nota poſſet maculari promiſcuæ habitationis cauſa: nam vt Naſo ait: fac tibi conſueſcat, nil aſſuetudine maius. ſiquidem fieret vt mulier, quæ fragilis eſt fœminarum natura, caperetur. Ouidius. Fallere credentem non eſt operoſa puellam gloria, quod Didoni accidit, quæ cum Aeneã intra lares ſuos receperit hæroïs amore deuincta eſt: vt libro Aeneidos.4.cecinit Virgili9 iniquus author, nam id falſò cecinisse Auguſtinus Petrarchaq; affirmãt. at incolpata fama diuitijs præfertur. l.facta.§.ſi mãdata.ff.ad trebelli.vnde meritò ob ſiniſtram ſuſpitionem doctores exiſtimarunt, conditionem mulieri remittendã ac alimenta dãda: quamuis cum viri hærede nõ moretur. Bart.l. Caio.§.1. ff. de alim.& cibar.leg.argumẽto tex. optimi in.l.pe. ff. vbi pupi. edu. deb. Bar.l.diuortio in principio colu.1.ff.ſolut.matrim. ſequitur Iaſſo.l.quidam cum filium nu.7. ff.de verb.oblig.idem Bart.l.libertis.§.fin.in fine.ff.de alimen. & cibar.legat. argumẽto.l. cum ij.§.vult igitur. ff. de tranſactio. idem approbat Bal.l.in annalibus.nu.5. C. de legat. hanc dicit receptam ſententiam Iaſſo.l.diuortio in principio nu.25. ff. ſolut.matrimonio, ibi Paul.Caſtr. nu.9.

nu. 9. idem approbat Ange. de gambellionibus. tracta. de teſtamentis. glo. 45. nu. 1. & Capitius deciſione. 24. nu. 8. quos aggregat Rolandus conſilio. 22. nu. 11. lib. 1.

180 Quartò huic ſententiæ locus non eſt, ſi vxori vir leget alimẽta hac conditione adiecta vt habitet cum priuignis, capiet mulier alimẽta licet à priuignis migret. argumẽto. l. 1. in principio. ff. vbi pupi. edu. deb. hoc firmat Iacobus de Arenis. l. ſi diſceptetur. ff. vbi pupi. educa. debeat. ſequitur. Bal. l. ſi ea. nu. 18. C. decõdi. in ſert. idem Bal. auth. hoc loſcũ. nu. 3. C. ſi. 2. nupſe. muli. quod & Paulus probat conſilio. 387. incip. quod vxor quondam. ſequitur. Iaſ. l. 1. C. de legat. nu. 3. ſequitur Gratus. conſilio. 87. nu. 3. lib. 2. Oroſcius. l. cum ij. §. vult igitur. nu. 5. ff. de tranſactio. qui ait, idem eſſe in ſocero & genero, quam controuerſiam in Pinciano auditorio ſeuidiſſe ſemel atteſtatus eſt. ita ſentit Paulus Caſt. l. diuortio in principio. ff. ſolut. matri. nu. 9. ſolent enim ſe odio proſequi hæ perſonæ, igitur odium iuſta eſt cauſa, vt indiuerſis morentur domicilijs in, ibicꝫ alantur argumento dicti §. vult igitur. vnde immeritò à Iacobi ſententia diſceſsit Ruinus conſilio. 34. nu. 3. lib. 2. idem erit ſi legatarius litiget cum hærede, quia non cogetur cum eo morari Iaſ. conſili. 44. lib. 1. ſequitur Rolandus conſilio. 22. nume. 12. lib. 1.

181 Quintò ex ſupraſcriptis deriuatur locum non eſſe huic ſententiæ ſi in domo hæredis moretur quiſpiam, qui mulieri paret inſidias, cum ex hoc inimicus conuincatur, licebit mulieri aliò domicilium mutare, ibicꝫ alimenta percipiet. argumento. l. licet. ff. de arbit. additis ijs quæ inibi Accurſius notat. ſcholio. 2. traddit. Baldus. l. vni. C. ſi quacumcꝫ præditus poteſt. huic ſententiæ fauet clem. paſtoralis. §. eſto igitur. de re iudi. traddit docte Emilianus conſilio. 3. num. 2. pro hac parte eſt. l. 6. titul. 8. p. 5. vbi cõſtat inimititias eſſe iuſtam cauſam mutandi domicilij.

182 Sextò præfatæ ſententiæ locus non eſt ſi hæres qui debet domi alere rixoſus ſit, nam hac de cauſa poterit mulier diuertere, & percipiet alimẽta, quamuis cum hærede non moretur: Speculat. titulo qui filij ſint legit. nu. 30. argumento l. Caio. §. fina. in fine. ff. de alimen. & cibar. leg. vbi Scæuola reſpondit alimenta libertis preſtanda eſſe quib9 legata ſunt, ſi ſemper ſint cum hærede, ſi liberti diſceſſerint ab eo propterea, quia dura imperaſſet, grauiscꝫ illis eſſet. idem aprobant Alber. & Bald. l. 1. C. de legat. nu. 9. ſequitur Salicet. ibi. nu. 4. Paulus. nu. 3. qui ait, quòd ſi ob corruptos mores hæredis legatarius aliò transferat domicilium, non amittit legatum alimentorum ſub conditio

ditione relictum, ſi cum hærede moraretur. idem approbat Iaſ. dicta. l. 1. nu. 3. idem Iaſo. l. quidã cum filium. nu. 6. ff. de verb. oblig. Ange. de gambelio. tracta. de teſtamen. glo. 2. nu. 1. & Ioannes Oroſcius. l. cum ij. §. vult igitur. nu. 5. ff. de tranſactio. hoc tanquam receptum approbat Thomas grammaticus decisione. 101. nu. 57. & deciſione. 102. nu. 112. cum ſequent.

184 Exemplum poni poteſt in eo, qui in domum meretrices ducit, argumento. glo. l. nõ aliter. ff. de vſu. & habi. quæ ait ſcholarem ſocium de domo conducta expelli poſſe, qui meretrices in domum agit: quæ communiter recipitur, vt conſtat ex ijs, quæ ſcribit Ioã Luppus in. c. per. veſtras de donatio. inter vir. & vxor. §. 21. nu. 9. dominus Couar. in epitome de matrimonio. 2. parte. c. 8. §. 10. nu. 4. Oroſcius. l. 1. §. iuris præcepta. nu. 10. ff. de iuſt. & iure. in qua ſpecie ſcholaris à domo expulſus ſoluet penſionem vniuerſi temporis, in quod conduxit, vt doctores affirmant in c. propter neceſsitatem. §. verũ. de locato, quæ recepta ſentẽtia iure Regio approbata eſt. l. 6. titulo. 8. part. 5. ergò eodem modo alimenta præſtabit hæres, à quo legatarius diuertit obſiniſtros mores, culpamq; vitam.

185 Idem dicetur, ſi hæres colluſorum ſusceptor ſit, quia poterit legatarius hac de cauſa aliò domicilium mutare. argumẽto. l. 1. ff. de aleæ luſu, eſt enim hoc detestandum crimen, vti doctè ſcribit vir apprimè venerandus ac meritò vitæ integritate ſuſcipiẽdus frater Franciſcus Alcòcer in libro qui inſcribitur de ludo. c. 45. ubi q; ale iur ab hærede, quia culpa hæredis ipſi hæredi nocebit, argumento. l. ſi quis ita legauerit. ff. de condi. & demõſt.

186 ibiq; Bar. notat. Idem eſt ſi hæredis vxor ſit rixoſa Alber. l. 1. C. de legatis, qui ait idem eſſe, ſi vxor debeat morari cum filijs ſuis, nam ſi ſint mali, nõ cogitur morari cum eis.

187 Hoc autem notandum eſt legatarium, qui agit, alimenta qs petit, probare debere ab hærede ſe diuertiſſe culpa hæredis, non autem hæres probabit ſine eius culpa legatarium de domo ſua migraſſe. argumento. l. veriꝰ. ff. de probat. nec enim culpa præſumitur. l. meritò. ff. pro ſocio. ita definit Anchar. conſilio. 254. nu. fin. quamuis hoc in Ancharrani conſilio non reperiri minus diligenter quærens dixerit additio Alexand. l. 1. C. de legatis. nu. 5. ſententiam Ancharrani ſequitur Iaſ. l. 1. C. de legat. nu. 4. idem Iaſ. l. diuortio. nu. 25 ff. ſolut. matri. Paulus Caſtr. conſilio. 165. lib. 1. approbat Paulus de monte. l. Titia cum teſtamento. §. Titia cum nuberet. ff. de legat. 2. nu. 159. Marcꝰ Anto. Natta. cõſi. 379. nu. 10. Ioã. Lup. c. per veſtras not. 3. in princi. nu. 7. Rolãdus cõſi. 22. nu. 18. lib. 1. & non aduo-

aduocato Ancharrano hãc ſententiã argumentis defendit Gratus conſilio.69.nu.11.lib.2. idem approbat Ancharrano relato Gratus conſi.87.nu.9.lib.2.

198 Septimò locus non eſt prædictæ ſententiæ, ſi alimẽta legentur puellæ deſpõſatæ ſi cum ſocero moraretur, quæ ſi aliò moretur, petet alimẽtorũ legatum propterea, quia cogi nõ debet in ea domo morari, in qua ſpõſus moratur: cum eam poſsit deuirginare. c. iuuenis. de ſpõſal. l. ſi verò. §. adoleſcens. ff. mandat. quæ quidem iuſta eſt diuertẽdi cauſa l. pen. ff. vbi pupi. edu. debe. ne fiat ſi cum ea ſpõſus corpus miſceat, vt ſponſalibus ſpretis alij nubere nõ poſsit dict. c. iuuenis. quod liberè ſponſæ licet, ſi cognita nõ ſit. l. Titia. ff. de verb. oblig. hæc fuit ſententia Pauli Caſi cõſi.127.nu.3.lib.1. quẽ ſequitur Gregorius in.l.19.titul.6.part.6.

189 Octauò huic ſententiæ locus nõ eſt, ſi ille cui alimẽta relinquũtur ſub conditione ſi cum hærede moretur: honeſtè cum eo morari nõ poſsit ſeruato dignitatis ordiniſq; ſui gradu, qui ſi aliò domicilium mutet, capiet alimẽtorum legatum. hoc placuit Andreæ de iſernia in cõſtitutio. regni Ciciliæ, quem refert & ſequitur Ioãnes Lupp9. c. per veſtras. de donat. inter vir. & vxor. not. 3. §. 23. nu. 10. quæ opinio probatur in. l. cum ita legatum verſ. videamus. ff. de condi. & demõſt. quam legem declarat concinnè Oroſcius. l. 1. in. principio. ff. de iuſti. & iure. nu. 26.

190 Nonò huic ſentẽtiæ locus nõ eſt, ſi momẽta tẽporũ cõſideremus, nam nõ debet legatarius, cui alimẽta relicta ſunt ſub cõditione ſi cum filijs moraretur, omni momẽto eſſe cũ filijs Salic. l. 1. nu. 4. C. de legat. Paul. de mõte. d. §. Titia cũ nuberet. nu. 159. qui huic limitationi dicit locũ eſſe, ſi teſtator legaſſet ſub cõditione, vt cõtinuò legatarius moraretur cum hærede. l. ſi quis ita legauerit, in ibiq; notat Bar. ff. de cõdi. & demõſt. quam legẽ doctè interpretatur Coſta. lib. 2. ſelectarũ. c 18. hãc limitationẽ aptè deprõpſit Paulus ex. d. l. ſi quis ita. pẽſitata ratione qua innitens Põponius reſpõdit, quæ in omni ſimili quæſtione locũ habet, nõ enim tam graui onere afficiendus eſt liber homo, vt omni momẽto cum aliquo ſit, induceret enim cõditio hæc ſeruitutis ſpeciẽ. l. 2. ff. de libero homi. exhib. quam iura deteſtantur ac improbant. l. Titio centum. §. Titio centũ. ff. de cõd. & demõſt. nõ enim dicitur quis diuertere, qui breui reuerſus eſt l. 3. ff. de diuortijs.

191 Vnde concinnè ſcripſit Bal. l. 1. C. de ſeruis fugi. nu. 15. quòd ſi in carcerem iudex hominem detruſerit adiecta pæna, ſi à carceribus eruperit, ſi eruperit brẽuiq; in carcerem redeat, non cõmittetur pena, cũ eo animo eruperit, vt reuerteret. argum. d. l. ſi quis ita. & §. pauonum. inſti. de rerum

rerum.diui.ſequitur Ange.l.1.§. effractores.ff. de effractoribus. quæ deciſio memoriæ hærere debet, cum in Hiſpania conſuetudine obtentum ſit, vt qui à carcere euaſerit iterũ deprehenſus, ſi honeſtior ſit duri9 ratione cõmiſsi criminis puniatur, ſi vilior fuſtibus cædatur, & ex integro cauſa agitetur, dominus Iacob. Septiman. inſtitu. catholi. c.16. nu.12. pro qua conſuetudine adduci poteſt.l.1.in fine.ff.de.effractori. ſed ſi effracto carcere euaſerit, durat pœna.l.1. ff.de effractoribus. de quo plura tradidit Iaſſ.§.pœnales.num.102.inſti.de actio. idem Iaſſo.l. admonendi. nu.172. ff. de iure iur. Hippo.in practica crimi. §. attingam. nu. 36. & in. §. diligenter num. 46. Alexan.cõſilio.36.lib.2. Felinus in.c.nullus.de præſumpt.nu.3.l. 1.titulo. 2. part. 7. l.7. titulo.26. lib.8.nouæ compilat.

192 Decimò huic cõcluſioni non eſt locus, ſi teſtator declaret quo in loco morari debeat vxor cũ filijs, vt ſi dixerit, lego vxori alimenta, ſi moretur cum filijs Salmanticæ: vt alimentorum legatum petere poſsit, debet Salmãticæ morari cum filijs. Paulus de mõte pico.d.§.Titia cum nuberet.nu.159. quæ ſententia probatur Iaboleni reſpõſo in.l. qui cõcubinam. §. vxori.ff. de legat.3. inibiq; notat Bar.nu.1.quia duerſus Accurſiũ ſcholio non habitaſſent. hanc opinionẽ defendit: Accurſi9 ſiquidem exiſtimauit, vt mulier legatũ poſſet petere, non ſat eſſe, ſi Capuæ habitaſſet, ſed debere vnà cum filio habitare in eodem domicilio, niſi per filium impediretur, quam interpretationẽ improbat Bart. pròpterea quia in principio.§.vxori euenit caſu quodam non autẽ culpa filij ne poſſet mater Capuæ vnà cum filio habitare: in verſiculo finali per filium factũ eſt, quominus mater cum eo eſſe poſſet: quia à matre diuertit. Huic interpretationi, Ioan. Imola, Angelus & Aret. aſtipulãtur. in Accurſij verò partibus ſunt Alber. & Cumanus. ibi. Socin9 in.l.ſi quis ita legauerit. nu.6. ff. de condi.& demonſt. quibus accedit Coſta lib.2.ſelectarũ interpreta.c.19.nu.11. qui dicũt in verſiculo finali vtrãq; conditionẽ fuiſſe impeditã, & quòd mater vnà habitaſſet, & quòd Capuæ habitaſſet, cũ à matre & à Capua migraſſet filius. in principio autẽ à matre filius diuertit, cũ Capuæ maneret, vnde cũ mater & filius Capuæ moretur, licet vnà nõ habitẽt, tamẽ alimẽtorũ legatũ matri dabitur, cũ per filiũ factũ ſit, quominus vnà habitent.

193 Ego Accurſij ſententiã magis probo, exiſtimoq; Bartolũ non percepiſſe verba Iaboleni in verſiculo (ſi autẽ per mulierem) vt Coſta cõſiderauit, minus autem dũ Bartolũ reprehẽdit, intellexit Coſta verſiculi illius vim ac poteſtatẽ, quã nõ tenuit, Alberico, Cumano, & Soci. adhærens.

vnde

quæ fuerit ſententia Iaboleni, paucis aperiam. in principio fi-lius à matre migrauit, quia noluit vna cum matre habitare, ſed à Capua nõ receſsit, vnde Iabolenus ait, legatũ matri deberi, quia per filium factum eſt, quominus vna habitaſſet. ſed ne hoc reſpõſum generaliter acciperemus ex iſtimantes matri legatum deberi, ſi ab ea filius diuertat, declarat ipſe iureconſultus. in verſ. finali. hoc locum non habere, ſi filius à matre migraſſet nõ eo animo, vt cum matre non eſſet, ſed alia de cauſa domicilium mutaſſet, nam ſi mater noluerit filium ſequi, vt cum eo habitaret, qui non recuſat, non dabitur matri alimentorum legatum. hoc eſt quod Iabolenus docuit in verſ. fi.

194 Sed id ſcire oportet, qua ratione cõſultus in verſ. videamus. quæri ſolere dicat, an his verbis (dum cum filio meo Capuæ erit) cõditio ſignificetur, an ea ſcriptura pro ſuperuacua habeatur, cum illa verba (dum cũ filio meo erit) cõditionem facere certum ſit. l. ſi quis ita legauerit. l. illis libertis. ff. de condi. & demonſt. vnde Iabolenus de illa adiectione Capuæ, agit non de vniuerſis verbis propoſitis, & quærit an cõditio duplex ſignificetur illis verbis: ſupponit enim conditionem ſignificaſſe; ſi quis dixerit, dum cũ filio meo erit, at ſi dixerit, dũ cum filio meo erit Capuæ, an ſignificetur alia cõditio, vt debeat eſſe cũ filijs & Capuæ, quòd ſi Capuæ nõ ſit cũ filijs, ꝗuis alibi cum eis habitaſſet, nõ deberetur legatũ. Ratio autem quare pro ſuperuacua haberi deberet illa dictio (Capuæ) ea eſt quia cõditio vt mater cum filijs ſit, adiecta eſt liberorũ cauſa, vt penes matrem educẽtur, boniſq; moribus imbuantur. l. ſi quis ita legauerit: vnde nihil referre videbatur, id Capuæ fieret an alibi. ſed Iabolenus ait nõ debere pro ſuperuacua haberi dictionẽ (Capuæ) ſed conditionẽ facere; ita quoq; ſenſerat Trebatius. verſ. ſi autem in aliud. dum dixit mulieri legatũ nõ deberi, ſi in aliud municipium mater & filius tranſiſſent. Ea autem ratione conditionem ſignificare dixit, quia refert quãdoq; in aliquo loco filiũ educari cũ matre, vt colligitur ex Cicerone. lib. 1. officiorum in principio (Quãq; te Marce fili annũ iam audiẽtem Cratippum idq; Athenis.) oſtẽdit Cicero referre multũ quo in loco quis audiat eũdem præceptorem: vnde cũ locus multũ cõferat cuiuſuis pueri educationi, meritò ibi eſt erudiendus. l. quod ſi nolit. §. qui mancipia. ff. de ædilic. dicto. de quare plura Tiraquellus. l. 7. connubi. hinc paræmia mores hominum regioni reſpondent. de quo Eraſmus Chiliadis. 4. Cẽturia. 3. adagio. 25. & hinc fit, vt in bene morigerata vrbe expediat puerum educari, cum mores à conuerſantibus ſumantur teſte Seneca. quod explicat Eraſ-

Eraſmus chiliadis.1.centuria.10. adagio.74. corrumpunt bonos mores colloquia praua. eodem modo ſi teſtator quid dari in lo co certo fieri vt voluit, in eo lo- co dari fieri vt debet.l. ſi hæres. ff.de eo quod certo loco.

195 Vndecimò huic ſententiæ lo cus non eſt, ſi maritus mulieri le gaſſet alimenta ſi cum filijs eſſet, nam ſi nupſerit non debetur le gatum, quàmuis velit ſimul cum marito cum filijs ſuis habitare. Bald.l.1.C.de legat.num.13. in ibiq; Sali. nu.4. Iaſſ. nu.5. idem Bal.l.1.C.vbi pupi.educat debea ſequitur additionator Bar.l.qui concubinam.§.vxori.nu.1. ff.de legat.3.Paul.de monte.in.l. titia cum teſtamento.§.titia cum nu- beret.nu.160.ff. delegat.2. idem probat Ferrara in practica in forma libelli quo petitur dos re ſtitui glo. donet vitam.col.2.qui his rationibus hanc ſententiam defendunt, quòd mater ſecūdò nubens incipiat eſſe ſuſpecta.l. lex quæ tutores.ff.deadmi.tuto. ſecundò quià per matrem factū eſt quominus cum filijs non ſit, cum filiorum inimico ſe ſecopu larit argumēto.l.1.§.cum patro- nus. ff. de officio præfecti. vigi. Tertiò quià quæ ſecundò nubit, mariti rebus magis quàm filio- rum ſtudet.l.1.C.vbi pupi. edu. deb.l.4.titu.16.par.6.vnde lega tum relictum matri vt filios edu cet perdet, ſi ſecūdò nubat.l.ſed ſi hoc.§.ſi.ff.decond. & demōſt.

196 Contrariā ſententiā Accurſio placuiſſe cōſtat.in.l. cum tale in principio verb.ſententia. ff. de cond.& demonſt. inibiq; Bart. depromit ex lege mulierē, quæ ſecundò nubit, non videri libe ris diuertere, ſentit igitur, quòd mulieri legatū debeatur, quod maritus reliquit ei, ſi cū filijs eſ- ſet, quamuis mulier nubat, dum modo cū filijs habitet. ſequitur Angel.de Gambellio.tracta. de teſtam.glo.20.nu.2.quæ ſenten- tia ex ratione cōmendatur. quia quāuis mulier quæ ſecundò nu- pſerit perdat quod maritus ſub conditione viduitatis legaſſet. auth.cui relictum.C.de indic.vi dui.tollend.auth.hoc locum. C. ſi ſecundò nupſe. muli. traddit dominus Couarru. in epitome de ſponſalibus.2.parte. c.3.§. 9. nu.11. ſi tamen ſimpliciter & pu rè legaſſet, non perderet legatū mulier, ſi nuberet Aret.cōſi.40. col.4.verſ.circa ſecundū, ſequi- tur Paul.de mōte pico.l. titia cū teſtamēto.§.titia cū nuberet nu. 164.ff.deleg.2.Ioā.à Garronibꝫ l.1.C.de ſecundis nuptijs.nu.66. Coſta.l.cū tale.§. ſi arbitratu. ff. decōdi.& demōſt.limitatione ſi. nu.32. Hāc ſententiā dicit verio rē Ioānes à Gar.tract.de ſecūdis nuptijs.§.2.nu.16.argu.auth.cui relictū.C.de indicta vidu.tollen da.traddit Roma.cōſi.219.nu.4 quē refert Ioā.Lup. in Rub. de- donat. inter vir. & vxor. §. 50. nu.35. Vnde Salic.in.l.1.C.dele- gat.nu.4. ab opinione Baldi di- uertit, qui ait, ſe conſulere filijs cum

cum quibus mater debet eſſe, ne domo expellant matrem, quæ ſecundò nupſit, ne uideantur facere, vt facto eorum mulier non poſsit cum eis habitare: ſed vitricum à domo arceant, quem cum mulier debeat ſequi, non dicentur filij eam expellere de domo. hoc Saliceti conſilium eſt ſet ineptum, niſi de vitrico ageret, nam filij ſi matrem non poſſunt de domo abijcere ea de cauſa, quòd nupſerit, nec mulieris virum. l. cæterum. §. mulier. ff. de vſu & habit. ſed quià vitricum propellere poſſunt, vt ſcripſimꝰ ſupra limitatione. 4. poſſunt & matrem in conſequētiam vt ait Salicetus.

198 Sed ea ratione mulierē, quæ nupſit, non perdere legatum puto, quià quamuis ipſa nubendo fuerit in cauſa, vt cum filijs non poſsit habitare, quià priuigni vitrici odio flagrant, hæc tamen erit iuſta cauſa, vt poſsit à filijs diuertere, & alimenta percipere in domo diuerſa, vti in ſimili ſpecie conſuluit Ananias. conſilio. 54. col. 2. argumēto. l. poſſeſſionum. C. commu. vtri. iud. ſequitur Rolandus conſili. 22. nu. 13. lib. 1.

198 Duodecimò huic ſentētiæ locus nō eſt, ſi facto tutoris impediatur mulier, cui alimēta relicta ſunt ſi cum filijs habitauerit, vt cum filijs habitare poſsit, quià petet legatū quāuis cum filijs nō habitauerit. Bal. l. titia cum teſtamēto. §. ſi ea cōditiōe. ff. de leg. 2. argumēto illius legis. quæ ſententia obtinet, ſi mulier tutorē monuit, ne faceret quominus ipſa cū filijs moraretur. l. quibus diebus in principio. ff. de cōd. & demōſt. cuius argumēto, inibi notat Bar. ſequitur paſsim Iaſ. quē refert Peralta. d. §. ſi ea conditione. nu. 2. in quo caſu minoribus filijs actio dabitur aduerſus tutorē, quanti ſua interſit matrem cum eis habitaſſe, ac in eorū domicilio alimēta percepiſſe. argumento. l. fi. C. ſi tutor vel curat.

199 Decimo tertiò huic ſententiæ locus nō eſt, ſi teſtator vxori legaſſet, vt ſecū haberet filios, alios vè quos amore ipſe proſequebatur, nam ſi legatariꝰ domi eos non habeat, propterea quià de mortui ſunt, vel nupſerint, habebit legatū, vti magni nominis doctores cōſuluere teſte Rainerio. l. 1. C. de leg. quod fit quià legatarij fauore inductū eſt, vt cū eo teſtatoris habitent filij, per ea quæ notat Accurſius. d. l. 1. ſcholio. poſt mortem. ipſe tamē Rainerius contrariā ſententiam defendit, vt in propoſito legatum deficiat, quià fauore filiarū, hæc verba adijci ſolēt, vt mater educet ac inſtituat. l. ſed ſi hoc. §. fin. ff. de cond. & demonſt. l. ſi ita relictū. §. Pegaſus. ff. de leg. 2. huic ſentētiæ aſtipulatur Alexan. l. 1. C. de leg. nu. 4. Ruinus conſilio. 45. nu. 7. lib. 2.

200 Ipſe quidem Rainerij opinionem probo, quam puto obtinere generaliter in qualibet legati

ſpecie

ſpecie excepto eo, quod in alimoniā relictum eſt, cum fauore alimentorum legatum annuum non deficiat, ſi caſu impediatur cōditio morādi cum filijs, vt ſcripſit Accurſius dicta.l.1. C. delegat. inibiq; probat Bart. nu. 2. idē Bar.l.illis libertis. ff. decōd. & demōſt.per.l.qui concubinā. §.vxori.ff. delegat.3. hæc eſt recepta ſententia vt ſcripſit Coſta lib.2,ſelectarum.c.19.nu.1.in calce colu.3.Gratus conſi 69.nu.2; doctores in.l.1.C.delegat.

Aduerſus Yſernā, & Ioann. Luppum.

201 Cōtrouertūt vel potius certāt dubij,quid definiendū ſit,ſi incidat ſpecies facti,vt alimēta legata ſint, loco inquo præberi debeāt nō demōſtrato:verū præſtāda ſint indomo hæredis,an verò in domo legatarij.in hac cōtrouerſia vtilitas verſatur tā hæredis quàm legatarij,vnde neceſſariò inquiri debet, quid in hac quæſtione definiendum ſit:quià ſi in hæredis domo ali debet legatarius, alibi petenti nō præſtabit hæres. item ſi indomo hæredis neceſſariò alimenta præſtanda nō ſint,inuitus legatarius nō cogetur alibi accipere.in hac diſceptatione Bart.l.diuortio. ff. ſolut.mat.nu.4.ait legatis alimentis ſimpliciter non cogi legatarium ea capere in domo hæredis.argumento.l.4.§.fi.ff.de alimē. & cibar.legat. inibiq; Dinus & Iacob. de Arenis. idem probat Iaſſ.l.1.C.delegat.nu.6.& ibi Paulus Caſt. nu.4. idem Paulus Caſtr. l. diuortio in principio. nu.9.ff.ſolut.matri.hæc eſt recepta ſententia vt cōſtat ex Alex. ibi nu.29. affirmat communem eſſe Iaſſ.inibi.nu.25.hanc ſequitur Marcius deciſione.323.nu.5 & tanquam receptam ſequitur Ruinus conſilio.45.nu.4. lib.2. Paulus de monte.§.titia cum nuberet.nu.161. plures in vnum cōtulit,qui hanc ſententiam defendunt.Roland.conſilio.22. nu.9. lib.1. qui in nu.11. hanc dicit veram ſententiam,Gratus.cōſilio. 87.nu.2.lib.2.

202 Hinc apparet erraſſe Andreā)(de Iſernia in conſtitutionibus Regni Neapolitani:qui ait legatarium ali debere in domo hæredis ea de cauſa, quòd mulier alatur in domo viri,nec alibi cogatur vir alere,quāuis legis præcepto eam alat,ſequiturq; Ioan. Luppus in Rubri. de donat. inter vir.& vxor.§.64.num.6.ſed ab vxore ad legatarium nō licet procedere,eſt enim ſocia viri diuinæ rei & humanæ domus.l.aduerſ9.C·de crimi.expila.hæred. à viro autem nō licet mulieri diuertere,ſed cum viro tenetur habitare.l.cōſenſu.C. de repudijs. quod ſupra poſuimus.

203 Huic tamē ſentētiæ locus nō eſt,ſi teſtator iubeat legatarium in domo hæredis exiberi,cui alibi morāti nō cogetur hæres alimēta præbere.l.quodlegatur.ff. de iudi.traddit Ang.l. cum ij.§. vult igitur.ff.de tranſactio.ſententiam Angeli aduerſus Iaſſo. deffendit Oroſcius ibi. num. 5.

ipſeq;

ipſeq; legatarius alibi habitans alimentaq; poſtulans intelligitur plus petere, quã ipſimet debeatur. Ruinus conſilio.81.nu.3 lib.2.ſequitur, Rolandus conſil, 22.nu.10.lib.1. Ratio huius ſententiæ eſt, quià minori impenſa in domo alatur hæredis, quià illa verba à teſtatore adiecta (vt alatur in domo hæredis legatarij) hæredis fauore adijci ſolent, nõ legatarij. Bar.l.1. nu.2. C. de legat. idem Bart.l.illis libertis. ff. de cond.& demonſt. idem Bar. l.Caio.§.Imperator.ff.de alimẽ. & cibar.legat.idem Bar. conſil. 211.traddit latè Iaſſo.l.diuortio. nu.24.ff.ſolut.matrim. Gratus. conſilio. 69. nu. 11. lib.2.

204 Ex qua cõcluſione defluit, nõ poſſe invitũ ac reluctantẽ hæredem cogi domi alere legatariũ, quià cum hoc in hæredis fauore introduxerit teſtator, non debet in eius odium inuentum videri.l.quod fauore.C. de legib. vnde fit, vt priuilegio huic poſſit renuntiare.l.ſiquis in conſcribendo.C. de pactis.l. ſiquis in conſcribendo.C.de epiſ. & cle. Ex quo apparet errore lapſum eſſe Ang. de Gambelio. tracta. de teſtamentis. glo.45.nu.1. qui ait in propoſita ſpecie hæredẽ cogẽdum alere domi legatariũ.

205 Secundò colligitur ex hac ſententia, quòd ſi teſtator iubeat legatariũ ali ab hærede domi ſuæ, de domo hæredis ſenſiſſe intelligendus ſit, non de domo propria, cum fauore hæredis hoc dixiſſe cenſeatur, vt minori ſumptu alimenta præſtet: habitatio q; hæredis teſtatoris eſſe dicitur, ſicut factum hæredis teſtatoris factum eſſe creditur. notatur.l.ſi ſeruus.in principio.ff.de cond.furt.non autem hoc vide- [redacted]

206 Sed ſi teſtat [redacted] legatarius alatur ab hæredibus in domo, quam incolit ipſe teſtator, ibi eſt alendus, vt voluntati ipſius pareant hæredes.l.in conditionibus.ff.de cõd.& demõſ. vnde ſi hæredes bona diuidant, diuerſaſq; incolant ædes, prætor vni præcipiet, vt alat alijs ſumptus partem conferentibus l.ſolent.ff.de alimen.& cibar.legat.qui ab eo ali iubebit, qui in teſtatoris ædibus mãſerit: vt aliqua ex parte teſtatoris placita ſeruentur.l.3. C.de liber.præteri.hoc placuit Corneo.conſilio. 156.lib.4.Ruino conſilio.81.nu. 4.lib.2. hæc opinio probatur.l. cum ij.§.vult igitur.ff. de tranſactio.& eam ſequitur Rolandus. conſilio.22.nu.15.lib.1.

207 Ex hoc apparet erraſſe Iaſſo. l.ſtipulationes non diuiduntur. nume.30. ff. de verb.obliga.qui ait alimentorum præſtationem eſſe indiuiduam, ſed cum reprobant Mari. Socinus numero.339. & Alciatus numero. 31. ibidẽ, qui ea ratione improbãt, *Aduerſus Ang. de Gambeli.*

quià

Aduerſus Bald. & alios. quià ſi alimenta diuiſionem non paterētur, agi poſſet inſolidum aduerſus quemlibet hæredem.l. 2.§.ex his.ff. de verb.oblig. nec cogerentur in vnum cōſentire, ſed coguntur.l.3. l. pecuniæ. ff. de alimen.& cibar. leg.ergò errauit Iaſſon, [redacted].

208 Tertiò colligitur, quòd ſi vir tutricē matrem dederit filijs,& quid vxori legaſſet, ſi ipſa moraretur cum filijs,habitationiſcauſa penſionem àmatre non petēt propterea quià eosdebet mater inſtituere.Bal.l.1.§.ſi pupillis.ff. de tutellis.ſequitur Boerius con ſuet.Bituricēſsibus.titulo.1.§.11. quod iure communi verum eſt, quo tutoris officium erat gratuitum.gl.firmanda.l.1.gl.l. in eos. ff.detutellis.at iureRegio datur tutori decima parsfructuum pupillarium,l.2.titulo.7.lib.3. fori traddit Baetio. tract. de decima tutorum.c.1.cumq; lex fori conſuetudinis poteſtate fungatur, non autē legis, in propoſita ſpecie cuſtodiri debet, quod moribus introductum eſt.l.2.titu.20. part.4.

209 Sed ſi vir habitationem vxori leget cum filijs, debentur illi alimenta extacita defuncti volūtate.Bal.l.ſi.nu.8 verſi.ſed quid ſiteſtator.C.deindicta vidui. tollen.ſequitur Cremenſis.ſing.65. Natta.cōſili.379.nu.lib.2.Campetius.de dote.2.part.q.58. Sed hæc ſententia non eſt vera,quià ex vuilegati hoc nō inducitur, cū appellatiōe habitationis alimēta nō cōprehēdantur, quià nec cibarij legato cōtinetur habitatio.l.cibarijs.ff.de alimen. & cibar.leg. ſed in legatis interpretatio fieri debet ſecundum ſcripti iuris rationem.l. in ijs. ff. de cond.& demonſt.vnde & quod minimū eſt debetur, niſi expreſſe ex volūtate legantis aliud appareat.l. nummis. ff. delegat.3. ſed verbum habitatio exui dictionis non continet alimenta, nec ex dictis verbis apparet teſtatorem legare voluiſſe alimenta, ergò legata habitatione cum filijs non ſunt legata alimenta, ut probatur.in.l. cum ij. §.ſi. ff. de trāſactio.diximus in nu.180.

210 Id non eſt in propoſito prætermittendum: vxorem quæ ali debet in domo viri, ſi vir fuſtibus ceſſerit, poſſe àuiro diuertere,ac alimenta petere, quià viri culpa mulier cū eo nō moratur Cynus.l. ſi vxor. C. decond. in ſert.ſequitur Iaſſ. l.1. C. delegat. nu.4.hæc ſentētia rationem habet, cum mariti culpa mulier diuerterit, debet ab eo ali, quià ſi maritus in vxorē ſæuiat, poteſt vxor ab eo aufugere. c. literas dereſtitu.ſpolia.auth.denuptijs §.ſi verò mulier.c.1. quod metus cauſa. virum autem omnes negant poſſe vxorem verberibus afficere,ſuntq; ex noſtris plures qui

qui affirmet maritū, à quo vxor vapulat, quæ ab eo hac de cauſa diuertit, & adulterium commiſſit, non poſſe adulterij ream dicere, & accuſare, Anchar. conſilio. 408. nu. 3. ſequitur Ioā. Luppus in. c. per veſtras de donat. inter. not. 3. in principio. nu. 7. quē corruptè allegat Tiraquell9. l. ſi. connubi. glo. 1. parte. 1. nu. 24. Quæ ſententia mihi vera nō videtur, nec vllo modo probāda, cum adulteriū omni iure ſit prohibitum, debet enim mulier grauiſsima incōmoda potius pati, quam adulterium committere. c. ſi quis propter. de furtis. quià violat mariti torum vxor adultera, grauiſsimaq́ iniuria virū pulſat. l. codicillis. §. mater. ff. de leg. 2. vnde marito datur poteſtas vxorem de adulterio accuſandi. l. 2. in principio. ff. ad leg. iuli. de adulterijs. l. 3. titulo. 20. lib. 8. nouæ compila. graui enim pœna afficitur is, qui priuatur iure accuſandi; quæ imponēda nō eſt, niſi à iure infligatur, glo. ex vi. c. fin. de iure pat. quæ approbatur communiter, vt alibi diximus. vnde ſuperiorem ſententiam exiſtimo non poſſe defendi, quam Angelus Aretinus, & qui ei aceeſſere Ioan. Luppus & Tiraquellus falsò Ancharrano tribuunt, qui in diuerſa ſpecie loquutus eſt. Nec poteſt obtinere hæc opinio, cum marito liceat vxoris corrigere mores. l. rei iudicatæ. ff. ſolut. matrimo. quā legē pro hac parte adducit Pinelus. l. fin. C. de bonis mater. nu. 24. ſi ſupra modum vir emēdet extra ordinē punitur. l. vni. C. de emēda. propin. caſtigatur enim exceſſus, non autem delictum Bal. l. ſed & ſi quęcumq́. §. magiſter. ff. ad leg. aquili. Oroſcius. l. 1. ff. de his qui ſunt ſui. nu. 28. l. 9. titul. 8. part. 7. Pœnæ modus ſtatui debet ſecundum modum delicti. l. quid ergò. §. pœna grauior. ff. de his qui not. in fa. atqui in propoſito non punitur delictum atrotius veruerā tis, ſed exceſſus: ergò huiuſmodi pœna, quæ grauior eſt delicto, in maritum ſtatuenda non eſt.

212 Quæri à doctoribus ſolet in l. 1. C. de legatis. ſi vir leget alimēta vxori, an vxor poſsit ab hæredibus dotem petere, qua in re verba proferentis ſunt conſideranda, quià ſi teſtator ſimpliciter alimenta legauit, nō eſt quare dotem non petat. Paul. Caſt. conſilio. 248. ſed ſi teſtator non abſolutè leget alimenta vxori, ſed intra certos terminos cōcludat, veluti ſi legaſſet, quamdiu vxor dotem non petierit, an petere dotē poſsit, quæſtionis eſt. in quo articulo ſatis eſſe cautum credo, vt teſtatoris volūtati pareamus, & mulier legatum perdat, ſi dotem petierit. argumēto l. in conditionibus. ff. de cond. & demōſ. Sed id eſt in ambiguo ſi vxor non petierit dotem, ſed ab hærede oblatam accipiat, an hoc facto alimentorū legato renūtiare videatur. Bar. l. amplius

non peti. ff. rem ratam haberi. nu.7.ait mulierem dotem accipiendo alimentorumlegatũ perdere,debuit mulier hæredem ac ceptilatione liberare, vel cauere ſe non petituram.l.mulieri in principio.ff.decond.inſti.l.mutianæ.ff.decond.& demonſt.in ſimili ſpecie eadem ſcripſit Sigporolus conſi.176.ſequitur Natta.conſil.410.nu.3.Ioan. Crotus conſi.67.nu.43 tradit. Alexã. l.diuortio.nu.28.ff. ſolut.matri.

214 Hanc ſequitur Campetius de dote.2.parte.q.57. eam ſententiam defendit Accurſij pronuntiatum in.l.inuitus.ff.dereg.iur. qui ait,eum qui accipere prohibetur, non poſſe accipere quod ſponte offertur. ſequitur Bart. inibi.idem Bart.l. ſi quis pro eo nu. 11. ff. defide iuſſo. Riparius tractatu de peſte. titulo de preſeruatiuis remedijs contra peſtẽ. nu.112.Amadæus de caſtello deſyndicatu.nu.164. idem ſcribit Accurſius ſcholio accipientem in.l.vni. C.publicæ lætitiæ. quam doctrinã effert in cælum Decius.l.inuitus. §.fi.nu.5.ff.de reg.iur.hæc ſententia probatur. in.l.vni.C.de ſtratori.lib.12.l.de uotũ. C. demetratis & epide.lib. 12.l.3.C.deaduoca.diuer.iud.notat Bald. auth.ſed hodie. C. de epiſ. & cleri.tradit latè Rolandus cõſilio. 66. examinat doctè, Gregorius ſcholio mãdare.l.8. titulo.9. part.2. vnde cum vxor dotem petere prohibeatur,ſi accipiat ab hærede ſponte dante, perdet alimentorum legatum.

215 Contrariam ſententiam defendit.Bald.l.1.C.delegat.nu.11. qui putat,ꝙ legatum mulier nõ perdat,ſi oblatã ab hærede dotem acceperit, quia hæres qui ſponte dat vxori dotem, conditioni in eius fauorẽ iuductæ renuntiare videtur,habeturq; cõditio pro impleta:cum facto hæredis fiat,quominus impleatur, nec imputabitur mulieri quod dotem acceperit,cum hæres ſpõte dederit.argumento.l.fidei cõmiſſa. §. ſi rem.verſ. maximè. ff. de leg.3.ſequitur Iaſſ.l.1.C. delegat.nu.8. Sed vt Bartoli opinionem cum Baldi opinione componat,diſtinctione opuseſſe exiſtimauit Paul. Caſtr.l. amplius. non peti.nu.2.ff. rem ratã. hab. qui ait, quòd ſi vxor dotem petierit ab hæredibus viri, etiam ſi apud ſubſellia non petat,& reſtituente eam hærede acceperit, perdet alimentorum legatum argumento.l. amplius non petit. ff. rem ratam haber. ſecundum Pauli interpretationem, aut vxor dotem non petijt, & in hoc caſu hærede reſtituente ſponte capere mulier poterit, nec perdet legatum.

216 Nec mirũ ſi petitio, quæ pro tribunali non fit, hunc pariat effectum,cum plures gignat: cõſtat enim creditorem, antequã debitorem cõueniat in iudicio, debitum exigere debere.l. debitores. C. de pignoribus. quod quidem non cogitur inuitus facere,

cere, ſed magis ex c iuilitate. l. qui dam Iberius. ff. de ſeruitu. ruſti. prædiorũ, Accurſius ſcholio. 1. in dicta. l. debitores. idẽ Accurſius ſcholio denuntiare. §. appellamus inſti. de actio. Alberi. l. creditor. C. de diſtra. pigno. dicit crebrius hoc recipi Iaſſ. dict. §. appellamus. nu. 41. atq; ita deciſum fuit Neapoli, vt atteſtatur Mathæus de afflictis deciſione. 358. ſed ſi ex ciuilitate lõgè à ſubſellijs cum debitore loquatur, vt debitum exoluat, nec debitor reſtituat, ſi debitum pro tribunali petierit creditor, quãuis debitor incontinenti ſoluat, iudex ſumptus eum reſtituere iubebit, quos in præparanda lite creditor impendit, in conſulendis aduocatis ac tranſcribendis inſtrumentis. ita ſentit Guiller. de Cugno. l. omnes. C. de epiſc. & cleri. ſequitur Abb. c. 2. nu. 4. de accuſa. inibiq; Feli. nu. 3. Decius. c. nõnulli. de reſcriptis. nu. 30. verſ. poſtremò. Roma. ſing. 396. Guillerm9. l. ædita. C. de fru cti. & liti. expen. cõmendat Feli. c. licet Heli. nu. 5. de ſimonia. idẽ Feli. c. nouit. nu. 15. verſ. fallit. 1. de iudi. Iaſſ. in principio inſti. de actio. nu. 44. plures alios effect9 citationis extraiudicialis aggregat dominus Iacobus Septima. inſtitutio. catholi. c. 47. nu. 13.

217 Sed hæc conciliatio non eſt ex ratione iuris ciuilis, quià quamuis vera ſit pro parte, quando mulier ab hærede dotem extra iudicium petijt, quo facto alimentorum legatum perdit, non tamen eſt vera, quando mulieri non petenti hæres dotem reſtituit, cum ab ſponte dante non liceat accipere, cum prohibeatur petere vt ſupra ſcripſimus. Mihi autem in hac controuerſa quæſtione placet ſententia Bartoli dicentis, quòd mulier legatum perdat, quæ ab hærede viri oblatam dotem accepit, nihil enim intereſt petat mulier dotem, an oblatam ab hærede accipiat, cum inuita accipere non cogatur: vnde ſi dotem accipiat, iuri petẽdi legatum intelligitur renuntiare. argumento textus celebris. l. non vtiq;. §. item Iulianus. ff. de eo quod cer. loco illis verbis (Marcellus autem & alias tractat, & apud Iulianum notat poſſe dici, & ſi mihi alibi ſoluatur liberationem contigiſſe: quamuis inuitus accipere nõ cogar:)

218 Id ſcire oportet, q; licet fratres qui communia bona habẽt & indiuiſa, de re communi alidebeant tàm ipſi, quàm eorum filij & vxores. l. actione. ff. pro ſocio. traddit Corneus conſi. 52 lib. 3. Si tamẽ frater vxori leget alimenta de re cõmuni præſtanda, hæres dabit de parte ſua, nõ de re communi. Bart. conſil. 211. argumento. l. ſi duobus. §. 1. ff. de leg. 1. ſequitur Paulus Caſt. d. l. ſi duobus. nu. 1. nu. 2. Alex. nu. 2. Aretinus. nu. 2. Iaſſ. nu. 3. qui ait, quòd qui ignoraſſet deciſionem d. l. ſi duobus. contrariũ diceret. Paul. Caſtrenſ.

ſequitur Ripa. l. cum filio fam. 219 nu.25.ff.deleg.1.Ratio autem, quare doctores Bartoli ſententiam eſſeruntin cælū,ea eſt,quià regulà.l.ab eo.C. deſidei cōmiſſis & l.1.§. ſciendum. ff. deleg.3. quæ habet non valere legatum præſtandum ab eo, qui honore non afficitur,contrahitur,ſi cōiunctim teſtator iubeat hæredi & illi,cui nihil reliquit, vt legatum præſtent,valet legatum, ac ſolidum præſtabit hæres.Iaſ.in dicta.l.ſi duobus.§.1.nu.2.

Quæſtio frequens.

220 Vt ad finem perducamus ea, quæ ſcribūt doctores in ſpecie legis primæ.C.delegatis,tractare oportet, quid cōſtituendum ſit in ſpecie facti, ſi teſtator hæredem ſcripſerit filium,vxoriꝗ; rerum vſum fructū reliquit, ſobrino alimenta legauit,quæſtionis eſt,alimentorū legatum quis nam præſtare debeat,hæres,an fructuarius,in qua ſpecie verba ſunt conſideranda,ſi teſtator expreſſerit ille dabit:multum ſanè intereſt, det hæres, an fructuarius,quià ſi hæres præſtiterit,donec vixerit legatarius dabit,ſed ſi fructuarius, dum vſus fructus durat.l.ſtichus.§.Titia.ff.de alimen.& cibar.leg.l.Titia in principio. ff. de annuis legat. notat Sali.l.1.C.delegat.nu.1.Alex.nu.3. qui hoc declarat ſecundum legum deciſionem, quando aſtrictus erat vſufructuarius onere præſtādorum alimentorū, quæ de vſufructu dari teſtator voluit, finiturꝗ; alimentorum legatum vſufructuarij morte, vt iuradicunt. Sed ſi teſtator non exprimat,quiſnam præſtare alimenta debeat, hæres an vſufructuarius, quæſtionis eſt.Baldus hæret,nec eſt in aliqua certa ſententia Sali.l. fin. §. ſin autem æs alienum.nu.20.C. de bonis quæ liber. vſufructuarium præſtare debere affirmat argumento dicti. §. ſin autem. huic ſententiæ accedit Barb. conſilio.63. lib.2. ſequitur Paulus de monte Pico dicto.§. Titia cum nuberet. nu. 158. qui ea ratione innituntur, quòd alimenta debeātur defructibus.l.Imperator.in fine.ff. ad trebelli.ergò vſu fructuarius præſtare tenetur, vti Vlpianus notat in.l. qui pendentes.§. ſi quid cloacarij.ff. de vſu fructu,cuius legis deciſione hæc ſententia defenditur eleganter, licet doctores eius non meminerint.

221 Maritum onere alendi vxorem aſtrictum eſſe ſupra docuimus, hanc tamē ob cauſam vxorem operas marito debere certum eſt, ita quidem vt quod ex operis quæſierit virò quærat, hanc ſententiam à iure depromi atteſtatur Accurſius ſcholio debet in.l. ſicut patronus. ff. de operis libert.qui agit de operis artificialibus: hæ ſunt fabriles operæ,pictoriæ & ſimiles.idem ſcribit Accurſius ſcholio. 2. l. ſi vxorem.C.decond.inſert. idem Accurſius ſcholio non poſsit in principio in. l. libertæ & in. l. quod ex liberta. C. de operis. libert.

libert.& ſcholio corpore.l.aſsiduis.C.qui potio. in pigno. habe.Ioannes ſcholio.hūc.c. quod Deopari.33.q.5. Hæc opinio probatur in dicta.l.ſicut ibi (in obſequio mariti) & in.l. ſed ſi vir ex lana. in principio. ff. de donat.inter vir.& vxor.quas operas ſi mulier viro non præſtiterit, non aletur à viro, l. quod in vxorem. C. de nego. geſt. hanc opinionem toties ab Accurſio approbatam ſequitur Specular. titulo qui filij ſint legit, num.28. Bart.l. Caio.§. Imperator. nu.3. ff.de alimen.& cibar.legat. Cynus & Bald.l.1.C.de bonis quæ liber.laſſ.l.1.nu.2.C.de legat.loā. Luppus in Rub. de donat.inter vir.& vxor.§.50.nu.33. Xuares in.l.9.titulo.11.lib.3.fori.§.ſed vlterius.Paulus Caſt. conſilio.76. nu. 1. lib. 1. deciſio Rotæ antiquæ.1.nu.3. ſub titulo de donat. inter vir.& vxor.Caſtillus glo.1. l.47.Tauri,Caſſane.conſuetud. Burg.Rub.3.§.1.verb.en puiance.nu.11. Mathæus de afflictis deciſione. 44. nu.30. Tiraquellus de nobilitate.c.20.nu.94. idem Tiraquellus in.l.1. cōnubia.glo. 1.in parte.1.nu.2. Auendañus reſponſo.8.nu.8.affirmat communem hanc eſſe ſententiam Corneus.l.1. C. de bonis quæ lib.nu. 3.eandem dixit communem eſſe Areti.in.l.diuortio in principio.ff.ſolut matri.nu.3.

222 Propoſitæ ſententiæ contrariam, quæ habet, quòd vxor nō debeat viro operas artificiales, ex quibus ſiquid quæſierit, ſibi non viro quærit, veluti ſi merci moniū exerceat, chirurgiæ operam det, aut obſtetricis officio fungatur. hæc Baldus. l. ſi vxorem.nu.6.C.de condit.inſert.hæc opinio probatur in.l. Quintus ibi (quod demonſtratur).ff. de donat.inter vir.& vxor.l.etiam C. eod. titulo. quæ iura pro hac parte adducit Moral.ſcholio.2. l.1.tit.3.lib.3.fori, Hippo. Rimi. §.1.inſt.per quas perſo.nobis acquir.nu.135. hoc probatur in.l. 1. titulo.9. lib.5. nouæ compila. ſequitur Baldi opinionem Fulgoſius.l. ſi mulier. §. ſi vir.vxori nu. 2. ff. de donat. inter vir. & vxor.

223 Qui propterea huic ſententiæ accedit, quia non recordatur ſe legiſſe vnquàm, quòd vxor ſit de his perſonis, quæ nobis acquirunt, nec in titulo per quas perſonas nobis acquiritur, reperiet quiſpiam cautum eſſe, quòd vxor viro acquirat. Vnde ſi vxor artifex ſit, ſuaſque operas locauerit, quod ex arte quæſierit marito acquiri non recordatur Fulgoſius iure cautum eſſe: nec eſt cautum per liberam perſonam nobis acquiri.

224 Quod verum, niſi libera perſona bona fide ab aliquo poſsideatur, quia liber homo bona fide poſſeſſus poſſeſſori quærit. l. liber homo.ff.de acquir. rerum domi. §. 1. inſt. per quas perſonas nobis acquir. Accurſius in l.1.C.de acquir.poſſe.& in.l.1. §.

item acquirimus. ff. eod. titulo vbi Bart. nu. 2. hoc approbat. ſequuntur inibi Alexand. nu. 11. Soci. nu. 1. Claud. col. 2. Vincẽtius nu. 44. Oroſci9. l. ſi debitori nu. 6. ff. de pactis Hippo. Riminal. in principio. inſti. per quas perſo. nobis acquir. nu. 18.

225 Sed huic homini libero, qui ab aliquo bona fide poſsidetur vt ſeruus, aſsimiliari vxorem & hanc ob cauſam viro quærere docet Inno. c. cum in officijs de teſtamen. cuius meminit Bal. in. l. ſi vxorem, nu. 6. Sed ex ſentẽtia Petri contrariæ opinioni aſtipulatur ipſe Baldus affirmans, vxorem viro non quærere, indeq; ipſe Baldus negat aſsimilari vxorem libero homini bona fide poſſeſſo loco ſerui. ſequitur Nontaluus ſcholio. 1. l. 13. titulo fin. lib. 3. fori. quæ ſententia rationem habet, cum vxor ſocia viri ſit non ancilla, niſi vt pudicè caſtèq; viuat, vt infra ponã.

226 Vnde hanc ſententiam, quæ habet, quòd vxor viro nõ quærit, defendit ipſe Fulgoſi9 in. l. 1. C. de bonis quæ lib. nu. 4. ipſe tamẽ Fulgoſius nu. 5. notat ex Accurſio inibi vxorem operas marito debere, ſicut ſeruus domino: vnde æqualem in acquiſitione operarum putat eſſe conditionem mulieris & ſerui, vt quidquid acquirat mulier viro quærat, ab hac ſententia dicit ſe nõ diuertere. quia glosſa Accurſij eſt maximæ authoritatis, & quia ipſe eſt maritus. vnde ſi conſi-

remus quæ ſcripſit Fulgoſius, eiuſq; mentem & intentionem penſitemus, locoſe non seriò locutum eſſe intelligemus: eumq; cõtrariam ſententiam magis probaſſe, cui ipſe acceſsit in. l. ſi mulier, exiſtimauitq; vxorẽ ex operis artificialibus ſibi non viro quærere, eandemq; approbat Ioan. Luppus in Rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 45. nu. 3. & 4. referens argumenta Fulgoſij idem Ioann. Luppus Rub. §. 62. nu. 9. Segura de bonis lucratis. nu. 207. Gerardus ſing. 99. Ioan. de Neuizanis in ſilua nuptiali lib. 4. nu. 19. Anton. parto. inter conſilia Alexand. conſilio. 124. lib. 4. & id magis probat Molinæ. in additione nu. 3. additionator Alciati regula. 3. præſumptione. 26. nu. 4. Thomas grammat. deciſione. 54. nu. 4. tradit vt receptũ Ripa Reſponſo. 124. nu. 2. Vnde in hac controuerſa quæſtione diuerſi diuerſa dicũt conciliantes interpretum diſsidentes ſententias: quas in vnam conſonantiam voluit iungere Ioann. Luppus in. c. per veſtras notabili. 3. §. 20. nu. 3. Gerardus & additionator Alciati. quorũ ſentẽtiæ ad hæret Benincaſi9 de paupertate. q. 8. ſpeciali. 2. n. 21.

227 Ego ſanè hanc poſteriorem ſententiam eorum, qui putant, quòd mulier ex operis artificialibus ſibi non viro quærat, veriorem eſſe exiſtimo, & authorum numero & dignitate non inferiorem. cui non obſtat. l. ſed

ſi vir

ſi vir ex lana. in principio. ff. de donat. inter vir. & vxor. quia in ſpecie de qua lex agit, mulier operatur reb9 viri, quo facto marito quærit exemplo mercenarij, qui ex opera quærit ei, cuius rebus operatur. Fulgo. l. 1. C. de bonis quæ liber. nu. 4. idem Fulgoſius. l. ſi mulier. §. ſi vir vxori. ff. de donat. inter vir. & vxor. ſequitur Ioan. Luppus in Rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 45. nu. 3. & 4. quæ interpretatio admitti debet, cum conſtet mulierem, quæ ſuis rebus operatur, ſibi non marito quærere. l. ſi mulier. verſ. ſi vir. ff. de donat. inter vir. & vxor. Hanc interpretationem non admittunt verba Pomponij iure cõſulti. in. l. ſed ſi vir ex lana. verſ. ſed ſi viri nomine. quibus apparet veſtimenta confecta ex lana vxoris nomine viri operisq́ ancillarum eius viri eſſe, quamuis vir vxori lanæ debeat præſtare preciũ. Sed ſi nomine mulieris veſtimẽta ſint cõfecta, quamuis operis ancillarũ viri, mulieris erunt. ergò clarè conſtat non ex eo, quòd lana ſit viri, cui mulier operas impẽdat, veſtimenta confecta eſſe viri, ſi mulieris nomine ſint confecta.

228 Vnde operæ pretium erit explicare iure conſulti verba, quibus ad nos ſuboſcurè perferre voluit ea, quæ mẽte cõcepit, ſcripſit enim ea veſtimẽta mariti eſſe, quæ vir ex lana ſua, ſuoq́ nomine mulieri cõfecit, quãuis mulieris cura & induſtria ſint confecta. Huius ſententiæ ratio eſt, quia ſi materiæ, id eſt lanæ, dominum conſideremus, maritus eſt, ſi ſpeciei, id eſt veſtium cõfectorẽ, idem vir eſt, qui veſtimenta ſuo nomine confecit. l. adeo. §. cum quis ex aliena. ff. de aquir. rerum domi. vnde ex vtraq́ cauſa viri ſunt veſtimẽta. atq́ inde fit, vt iure conſultus dicat nõ impedire, q̃ cura vxoris ſint confecta, quia vir nomine ſuo confecit, non mulier: docetq́ Pomponius operam illius, qui ex aliena materia domini iuſſu confecerit ſpeciem, nõ impedire quim confecta ſpecies eius ſit, qui ex ſua materia fieri ſpeciẽ iuſsit. quod ex benefundata iuris peritia deſcendere demonſtrant iureconſulti verba, in verſ. ſi vxor. in cuius ſpecie mulier ex lana ſua veſtimenta muliebria ſuo nomine confecit operis ancillarum mariti, eſſe mulieris veſtimenta Põponius ait, nec operas ancillarum viri impedire. Eam autem ob cauſam dubitatur vtrum ancillarum operæ impediant, quia omne quod quærit ſeruus domino quærit. l. placet. ff. de acquir. hæred. §. 1. inſti. per quas perſo. nobis acquir. ex operis ancillarum cõficientium ſpeciem, id eſt veſtimenta, ex lana mulieris, quæritur domino ſpeciei dominium, quod iure conſultus negat, quia ex lana mulieris confecta veſtimenta fuere nomine mulieris. ergò propterea in principio legis quæſitum eſt, vtrũ

Interpretationova

vtrum veſtimenta confecta ex lana viri ipſiusq; nomine eſſent mariti, ſi vxoris induſtria confecta ſint, quia ex ſuis operis ſibi quærit mulier, indeq; fit vt ex lana viri, ſi mulieris cura & induſtria confecta ſint veſtimenta, mulieris ſint, quod Pomponius negat: quia non ſolum ex lana viri ſunt confecta, ſed ipſius viri nomine. quæ interpretatio Pomponij mẽtem oſtendit, quã uis inculcet Accurſius ſcholio.1.

Interpretationes 229 Magis autem diſtorquentur interpretes Hermogeniani Reſponſo.l.ſicut.ff.de oper.libert. qui ex illis verbis (in officio mariti) colligunt vxorem viro debere operas artificiales. obſequij operæ maritalis, de quibus agit lex, ſunt omnia diurna, in quibus tenetur mulier viro, & ex eis viro quærit, quia tenetur operari in emolumentum viri, cum ab eo alatur. Bald.l.1 C. de bonis quæ liber.nu.1.

230 Sed hoc eſt contra naturam dictionis (officiũ) operæ enim, quæ ſunt diurnum officium, differunt ab officialibus, quæ verius dicuntur honor, ſeu reuerentia, quam operæ.l. ſi non ſortem.§.libertus.ff.de cond. indebi. inibiq; Accurſius ſcholio magno. licet contra ſenſerit Bart. Soci.inibi.nu.2. eæ autem operæ, quæ ſunt diurnum officium, in actu conſiſtunt, ob eaſq; merces datur.l.1.l.3.ff.de operis ſeruo.& ibi Accurſius notat.

Aduerſus Bald. 231 Ex quo apparet perperam dixiſſe Baldum pro artificialibus operis ſumi, cum artificiales operæ, quæ in facto conſiſtunt, ſint fabriles, ſutoriæ, pictoriæ, lanificæ, textoriæ, & his ſimiles. Operæ autem obſequiales ſunt diuerſæ, vt notat Accurſius in dicto.§. libertus. inibiq; Bart. nu.19. Paulus Caſtr.nu.3. Alex. nu.8.Iaſſ.nu.25. quæ quidem eæ ſunt, quæ in officio conſiſtentes perſonale domini commodum reſpiciũt, vt adeſſe patrono, patronum comitari, cantu, ſono, ſaltatione oblectare. vt ſcribit Alciat. l. ſciendum. § item in lege.ff. de verb.ſig. & poſt eum Coraſius.l. admonendi. nu. 22. ff.de iure. iuran. Zazi. lib.1. reſponſorum.c.3.Connanus.lib.2 commenta. c.8.nu.6. Dominus Couarru.in.c.quamuis pactum. 1.parte.§.2. nu.5. quæ ſententia probatur in.l. vt iuris iurãdi. §. dabitur.l.operæ enim.l.interdũ ff.de operis. libert. quæ officiales operæ potiores habẽtur illis, quæ artificiales ſunt.

232 Vnde fit, vt cum de operis indefinitè iurecõſulti loquantur, per antonomaſiam de officialibus intelligant.l.vt iuris iurãdi. §.dabitur.l. operæ enim.l. quoties certæ.l.interdũ ſupra allegatæ.notat Coraſius ſupra. nu. 23. de his operis officialibus agere l.ſicut.ſcripſit Bald.l.ſi vxorẽ.C. decõd.inſer. nu.6.idemq; tradidit Fulgoſius.l.1.C.de bonis quæ liber.nu.4.idẽ Fulgoſius.l.ſi mulier.§.ſi vir vxori.nu.2.ff.de donatio.

natio.inter vir.& vxor.ſequitur Ioã.Luppus in Rub.de donat in ter.§.45.nu.4.

233 Hæc interpretatio iuſta eſt,ſi naturam cõſideremus dictionis (officiũ)quæ ſignificat obſequiũ & honoris exhibitionẽ. Suetonius in cæſare c.12. aſsidẽtẽ cõſpiratiſpecie officij circũ ſteterũt. Cicero de amicitia.(odioſum ſanẽ genus hominum eſt officia ex probrãtium,quæ meminiſſe debet is,in quẽ collata ſunt,nõ cõmemorare qui contulit.) docet Valla lib.4.elegã.c.30.quæ obſequiales operæ debẽtur patrono ratiõe reuerẽtiæ.l.libertꝰ qui ff.de.operis liber.debentur etiã viro.l.ſicut.quod fit ratione reuerẽtiæ quã mulier viro exhibere tenetur.l.alia.§.eleganter.ff.ſolut.mat. hæ operæ quãuis plu ribus poſsint præſtari,vti docet Connanus ſupra relatus:tamen hæc ſententia in perſona libertæ quæ nupta eſt, non obtinet, quæ viro tantum non patrono præſtabit has operas ob ſiniſtrã ſuſpitionẽ vitandam,vti annotat Accurſius.l.quod ex liberta. C.de operis liber.ibiq; aperte.Bal.& Sali.annotarunt.l.hæc demũ.l.nec audiẽdus.ff.de operis liber.quæ ſiniſtra ſuſpicio facit, ne liberta officiales operas cogatur patrono præſtare iũcta volũtate patroni,qui eius nuptijs cõſenſit.l.ſi libertus in fine. ff.de operis.liber.Ex quibus de ducitur erraſſe eos,qui ex.l.ſicut patronus collegerunt vxorẽ debere mariti rebus operari, cum mulier artificiales operas viro nõ debeat.l.libertæ.C.de operis libert. licet legis verba inculcet Accurſiꝰ. Quòd de officialibus operis lex agat,docẽt verba vltima legis,quibꝰ docemur libertã,quæ patronæ cõſenſu nupſit, præſtare operas debere,quia nõ indecorè præſtãtur,ergò de officialibus agit.Item artificiales benè poſſunt duobus præſtari.l.ſi quando.l.ſi duorũ.ff.de operis liber.ſed Hermogenianꝰ in.l.ſicut.ait quòd patrono præſtari nõ debet, quia marito ſunt præſtãdæ:ergò de artificialibus non loquitur,eſſet enim ratio iureconſulti inſufficiẽs,quòd ſi de artificialibꝰ loqueretur,ratio eſſet ſufficiẽs tàm ad denegãdas operas patrono, quàm patronæ,quòd denegat ipſe Hermogenianꝰ in l.ſicut.quæ loquitur in operis officialibus,quas liberta nupta patrono non debet,ſed marito.

234 Cumq; leges, quibus tãquã firmiſsimo propugnaculo doctores innitũtur, nõ probẽt vxorẽ debere operas artificiales marito, verius videtur iure cõmuni quæſitũ ab vxore ex opera & negociatione ſibi non viro quæri, quæ ſentẽtia probatur iure Regio.l.2.in fine titu.14.p.3. quam pro hac parte adducit dñs Cou. in.c.1. de teſtamen.nu.6.quæ ſententia in his prouintijs ſeruabitur,quæ iure cõmuni vtũtur,quo Cordubẽſis principatus vtitur, in reliquis verò Hiſpaniæ regionibus

nibus lucra conſtante matrimo
nio quæſita cõmunia ſunt vtrius
ꝙ coniugis.l.1.titulo de las ganã
cias. lib. 3. fori. & ibi Montal.
l.1.&.l.fin.titulo de las ganãcias.
lib.5. ord. quæ leges ſunt.l.1.l.2.
l.4.titulo.9.lib.5.nouæ compila
tio. notant Xuarez & Segura
ſupra, Ioan. Luppus in Rub.de
donat.inter.§.62.nu.9.vnde om
nis huius inueſtigationis labor
inutilis eſt in omni ferè Caſtella
no principatu.

Quæſtio peculiaris

235 Hæc quæ dicta ſunt inferun-
tur ad quæſtionem, in qua eno-
danda anxiè exercentur theolo
gi, qui audiendis cõfeſsionibus
præſunt, quid mulieres dum ma
trimonium concors durat, pro-
digere poſsint inuitis maritis ac
reluctantibus, ſiue in parentes,
fratres, ſorores, filios vè ex alio
viro egentes erogent: ſiue pro
arbitrio conſumant, quæ quidẽ
quæſtio in ijs oppidis, quæ iure
Regio vtuntur, nòn tam eſt difi
cilis, quam in ijs quæ vtuntur iu
re cõmuni: quo cum vtatur Cor
duba & noſtra & maiorum pa-
tria, operæ precium duxi, ſi con
ciues meos aliqua ex parte iuua
rem, matroniſꝗ religioſis ape-
rirem, quid liceat, quidꝗ nege-
tur. Vxorem autem conſtante
matrimonio nihil poſſe prodi-
gere inde apparet, quod vt Li-
uius author eſt, maiores noſtri
nullam ne priuatã quidem rem
agere fæminas ſine authore vo-
luerunt: in manu eſſe parentum:
fratrum, virorũꝗ refert Valla

Aduerſus Tiraquel.

lib.4.c.32.

236 Poſt hæc autem tempora iure
ciuili permiſſum eſt mulieri, vt
poſſet cõtrahere ſine viri autho
ritate aut conſenſu. l. velles nec
ne.C. de reuo. donat. vbi notat
Bal.not.1. eadem ſentẽtia depro
mitur ex.l.ſi vxor.C. de pignor.
tradit Tiraquel.in.l. connubi.
glo.5. nu. 57. iure autem Regio
conſtitutum eſt, ne mulier ſine
permiſſu mariti cum aliquo con
trahere poſsit.l.13.titulo ſi.lib.3.
fori.l.54.Tauri.l.1.titul.3. lib.5.
nouæ compilat. quarum legum
decreto oſtẽditur licentiã mari-
ti requiri, nõ authoritatem, quæ
perſonam idoneam faciat.

237 Quod apparet ex eo quòd
quãdo lex cõſtituit authoritatẽ
præſtari, vt efficax ſit, quod agi
tur, debet interponi authoritas
in ipſo negocio, poſt tempus ve
rò interpoſita efficax non eſt. l.
obligari.§.tutor ſtatim.ff. de au
thoritate tutorũ.Bal.in.l.ſi vxor
nu.2.C.de cõd.inſert. Ang. in.§.
tutor autẽ.nu.3.inſt.de authori-
tate tutorũ, Dueñas in regula.65
Vnde incautè dixit Gregorius
ſcholio.otra manera.in.l.5.titu.
11.p.4.hanc licentiã quam mari
tus vxori cõtrahẽti præſtare de
bet, eſſe authoritatem: & hac in
ſentẽtia eſſe omnes falſò ſcripſit
Tiraquellus in leg.connub.glo.
6.nume.37. at ſi mulier ſine ma-)(
riti licencia cum aliquo contra-
hat, virꝗ ratum habet, valet
quod actum eſt.l.5.titul.3. lib.5.
nouæ compilat. ex quo apparet
erraſſe

uerraſſe Montaluum ſcholio. 2. in.l.13.titulo.20.lib.3.fori.qui ne gat ratihabitationē mariti rem confirmare, quam ſine mariti licentia egerit mulier: cum iure noſtro quod mulier agit citra viri licentiam, non valeat.

138 Inueſtigare oportet cuius fauore ſit introductum ſit, viri ne, an mulieris, an vtriuſq;, an verò quia hoc congruum ſit reuerentiæ, quam vxor viro ex hibere debet. vt in. l. alia. §. eleganter. ff. ſolut. matri. variae enim in hoc articulo doctores noſtri tradidere, nam fauore mariti introductum eſſe ſcripſit Bald. in l. vnii. in principio. nu. 2. C. vnde vir & vxor. argumēto. l. cum pater. §. libertus. ff. de leg. 2. ſequitur Tiraquellus in leg. connub. glo. 6. nu. 38. ne ex cōtractu à muliere geſto maritus poſsit damno affici, ſequitur And. Barb. in c. poſſeſsione in fine de rebus ecclesiæ. ſententiam Baldi dicit eſſe mehti tenendam Ioan. Lupus in rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 68. nu. 3. qui ait, quòd leges Taurinæ conditæ ſunt principaliter fauore maritorum, ne per inbecillitatem mulierum dānificētur, approbat Xuarez in l. 13. titulo. 20. lib. 3. fori. Doming Couarru. in tractatu de matrimonio. 2. parte. c. 7. §. 1. nu. 1. & hæc opinio quæ habet, quod fauore viri ſit hoc introductum, probatur in. l. 56. Tauri. l. 3. titulo. 3. lib. 5. nouæ compilat. vbi permiſſum eſt marito, vt poſsit generaliter vxori permittere, quod poſsit contrahere, valeatq; geſtum ab vxore: ergo introductū hoc eſt fauore mariti. *Aduerſus Moltal.*

139 Alij dicūt fauore mulieris introductum eſſe, ne poſsit ſine mariti licentia cum aliquo contrahere Bald. conſilio. 488. nu. 1. lib. 1. Romanus in. l. 2. in principio. ff. de verb. oblig. ibi q; Alciat. nu. 10. alijq; hanc ſententiam ſequuntur, quos in vnum contulit Hippo. Rimināl. in principio inſti. de donat. nu. 593. qui dicūt hoc mulieribus eſſe conceſſum propter fragilitatem ſexus, argumento. textus in. §. 1. in fine inſti. quibus alienare non licet. hæc ſententia depromitur ex. l. ſi pater. C. de ſponſalibus. ex. l. ſi mulier. C. ad velleyanum. l. vni. §. & cū lex. C. de rei vxori. actione, tradidit Bald. in. l. 2. q. 9. C. de reſcindenda vnd. idem Bald. in c. ſicut. in fine deprobat. idem Bald. conſilio. 407. lib. 2. Angel. conſil. 191. Tiraquell. in. l. 1. conubiali nu. 71. idem Tiraquell. in. l. cōnub. glo. 5. nu. 46. & iterū. nu. 53. Alci. in. l. labeo. 2. ff. de verb. ſig. Huic opinioni accedit ipſe Romanus in. l. pactum. colu. 6. C. de collationib.

140 Qui ait licentiam hanc requiri nedum fauore mariti, vt dixit Bald. in. l. vnii. C. vnde vir & vxor, ſed etiam propter imbecillitatē mulieris, ne fragilitate ſua decipiatur. argu. l. cū multæ. C. de donat. inter vir. & vxor. huic opinioni accedit Gregorius ſcho-

ſcholio.otra manera in.l.5.titulo.11.part.4.

241 Quæ ſententia falſa eſt, quia Taurinarum legum conditores maritorum commodis conſulere voluerunt, non autem mulierum fragilitati. quod apparet, quia lex Regia in perſona nuptæ mulieris cõſenſum mariti requirit, vt cõtractus ab ea initus efficax ſit: in perſona verò eius, quæ innupta eſt, nullum conſenſum requirit, vt poſsit liberè cõtrahere, valeatq́ contractus, quamuis par eſſet ratio vtriuſq́, ſi lex fragilitatem ſexus conſideraſſet, cum prudentior non ſit ſoluta, quam maritata. Vnde apparet legum cõditores propter maritum ita cõſtituiſſe, qui emolumentum rei dotalis percipere debet matrimonio conſtante, meritò igitur cõſtitutum eſt, ne ſine mariti conſenſu ſuper dotis fructibus mulier contrahere poſsit. hæc de ſimili conſuetudine agens ſcripſit Tiraquellus in leg.connub.glo. 6.nume.40. & nume.41.

242 Quamuis Romani ſententiã exiſtimantis, tam viri fauore, q̃ vxoris conſtitutum eſſe, ne mulier obligetur ſine licentia mariti ſequãtur Ioã. Luppus in rub. de donat.inter.vir.& vxor.§.68 nu.3 hoc placet Tiraquello in leg.cõnub.glo.6.nu.fi.poſt Ange.cõſi.88.& Soci.cõſi.23.lib.4.

243 Alij autẽ exiſtimarũt conſtitutũ eſſe, ne mulier poſsit cõtrahere ſine licẽtia mariti, propter reuerẽtiam quam vxor marito exhibere debet Bart.in.l. tranſactionẽ.C.de tranſactio. cui reliqui ſcriptores accedunt. ſequitur Ant.Gomez in.l.54.Tauri. q.1.dominus Couarru.in tractatu de matrimonio.2.parte.c.7.§.1.nu.1.qui ait hoc fieri, vt vxor intelligat ſe viro ſubditã eſſe, quod oſtendunt verba legis Taurinæ quæ in ſimilibus cõſtitucionib9 maximè ſunt penſitanda. docet Alcia.in d.l.tranſactionem. lex Taurina his vtitur verbis (ſin licencia de ſu marido) hæc dictio (licẽtia) abſolutè poſita pro poteſtate ſiue permiſsione accipitur. Tacitus lib.14. ſtatuerẽt vt vellẽt, data & abſoluẽdi licẽtia. Salluſtius in Iugurthino. Romã legatos ire iubet, & quocũq́ modo cõponendi licẽtiam illis permittit. Vlpianus in.l. Imperium ff.de iuriſdictione omnium iud. ibi (iuriſdictio eſt etiã iudicis dãdi licentia) id eſt poteſtas & permiſsio. qua de re plura ſcribit Tiraquel.in leg.cõnub.glo.7.nu.4 Ex quib9 apparet iuris interpretes licentiã, quam maritus vxori præſtare debet, pro cõſenſu accipere, vt docet Ioan.And.in.c. qui tacet. de reg. iuris.lib. 6. in mercurialibus, Corſetus in ſingu. verb. licentia. vnde licentia mariti de qua agit.l.54. Tauri. pro conſenſu accipi debet, quem lex præcipit à marito præſtari in contractu à muliere inito vt cõtractus valeat, quod lex conſtituit principaliter fauore mariti,

mariti,qui lædi poteſt, ſi mulier ſine viri permiſſu contrahat:vt Ioan.Luppus teſtatur.cuius opinioni accedit dominus Couar. in dicto nu.1.inde plura deducuntur.

244 Primò in ſpecie legis Tauri-næ non obtinere ſententiam Baldi per eum textum in.l.viduæ. nu.3.C.denuptijs.qui ait q̃ ſi ſtatuto cautum ſit, ne minor alienet ſine cognatorum conſenſu, cognatiq; ipſi aliqua ex cauſa ſuſpecti ſint, ſine eorum conſenſu efficax erit contractus.l.2.in principio.ff.ſolut.matr.traddit Anto.in.c.nouit.de his quæ fiũt à prælatis ſine conſenſu capituli,Felinus in.c.ex parte.de accuſationib9.in principio.ſequitur additionator Baldi in.dicta.l.viduæ.qui ait ſententiam Baldi locũ non habere in propoſita ſpecie,vt apparet ex his quæ tradit Bart.in.l.tranſactionem.C. detranſactio.Ratio huius ſentẽtiæ eſt, quià cauſa mariti debet conſiderari in propoſito, cum principaliter eius licentia requiratur ipſius met mariti fauore, quamuis minus principaliter fauore mulieris argumento.l.ſemper in ſtipulationibus.ff.de reg. iuris.

245 Obtinebit tamẽ ſententia Baldi,ſi ipſiuscõtractus effectus differatur in tẽpus ſoluti matrimonij,ex viroq; mulier filios nõ habeat,quià ſi mariti9ſuſpectus ſit, licentia nõ erit neceſſaria, vt cõtractus valeat,l.in tempus.ff.de hæred.inſti.cuius.l.argumento, videtur poſſe defendi,quòd ſi effectus initi contractus conferatur in tẽpus ſoluti matrimonij, non ſit licẽtia mariti neceſſaria, vt contractus valeat, cum in id tempus conferatur,quo agi poterat ſine viri permiſsione: efficaxq; erit cõtract9 ab ipſo principio. argumento.l.ſi quis inſtituatur hæres.in princi.ff.de hæred. inſtituendis. huic opinioni fauet textus elegãs in.c.de vxore.verſi.cum electio iſta.de ſepulturis.l.ſi eum.§.ſi.l.inter eos. ff.de donat.inter vi. fauet ratio l.cum ſponſæ.C. de donationibus ante nuptias.Quod ſic accipiendũ eſt propter deciſionem. l.45.Tauri. ſi contractus nõ noceat mulieri, quod ex cauſa, ex perſonarũ charitate,alijſq; præſumptionibus apparebit: quià ſi contractus, cuius effectus in tempus ſoluti matrimonij confertur,mulieri noceat in efficax erit, quià cum conſtitutũ ſit etiã fauore mulierũ licet minus principaliter ne poſsint contrahere ſine virorũ permiſsione,& hæc cauſa ſtet:non erit efficax contractus, qui ſine licentia mariti initus eſt,ſi damnoſus ſit mulieri,ſed ex illa cauſa frangetur,vt traddit Socin.conſilio.23.lib.4. per.§. affinitatis inſt. denuptijs. ſequitur Tiraquellus in leg. cõnub.gloſ.6. nume.41. explicat Decius in.c.cum ceſſante. num. 1.de appellatio. Ioan. Luppus in.c.per veſtras dedonat.inter vir.&

vir.& vxor not.3.§.20. num.13. Nauarrus in.c.ſi quando de reſcriptis.exceptione.10. pag.38. dominus Iacobus ſeptimanceñ ſis in inſti.catholicis.c.55. nu.7. Pinelus in auth. niſi tricennale. C.de bonis mater.nu.9.

246 Secundò ex ſuperiori ſentẽtia deriuatur, contractum initũ ab vxore ſine mariti licentia valere,ſi vtilis ſit viro & vxori, ceſſat enim in propoſito legis ratio, ergò & ipſa legis conſtitutio.l.cum tale.§.falſam.ff.decondi.& demonſt.inibiq; Accurſiꝰ ſcholio non cohæret.l. adigere. § quamuis. ff. de iure pat. notat Bar.in proœmio diſgeſtorum.§. fin.nu.3.tradit Tiraquellus de ceſſante cauſa.1. parte.num.173. item quod huiuſmodi cõtractus vtilis ſit apparet argumento.l. non ideo minus.C.deprocurat. qua lege docemur contractum à minore geſtum,ſi vtilis ſit, valere:quamuis tutore autore non ſit initus.cuius argumento hanc ſententiam approbat Ioan.Lup pus in Rub. de donat. inter vir. & vxor.§.68. nu.7. ſic anguſtat deciſionẽ.l.45.Tauri. idem ſcripſit Xuarez.l.13.titulo.20.lib.3. fori.Gomezarias in.l.52.Tauri Anton.Gomez.l.54.Tauri.q.1. qui reſpondet deciſioni.l.57.& l.59.Tauri. quæ quodammodo videbantur aduerſari. hæc recepta ſentẽtia probatur in.l.244.

247 ſtili. Hæc noſtratum hominum opinio proculdubio aduerſatur iuris cõmunis regulis: quià.l.54.Tauri:vtitur illis verbis (no pueda ſin licencia de ſu marido) idem. l.55.Tauri. quæ ſunt.l.1.&.2.titulo.3.lib.5. nouæ compila.verbo enim (poſsit) ſi iungatur dictio negatiua,præciſam inducit neceſsitatẽ,negatq; potentiam glo.non poteſt.in regula.1.lib.6.ſequitur Bart. l. fin. nu.7. ff. de ferijs.idem Bart. l.1. nu.3.C.de dilatio.quæ ſententia approbatur communiter teſte domino Couarru.in.c.quamuis pactum depactis.lib.6.in.2.par. §.4. nu.4. Ratio huius ſentẽtiæ eſt, quià ex ijs inducitur forma, cuius trãſgreſsio reddit actum inutilem.l.cum hi.§.ſi prætor.ff. detranſactio.& in ſimili ſpecie vbi ſtatuto cautum erat,ne mulier poſsit cõtrahere ſine cõſen ſu viri,ſcripſit Bar. ſtatutũ reſiſtere obligationi, & cõſequẽter inducere hoc pro ſolennitate, quæ ſolẽnitas ſi ſeruata nõſit,actꝰ eſt nuullus. Bart. Soci. conſilio 112.lib.1.& cõſilio.172.lib.2.huic ſententiæ adhæret Tiraquellus poſt leges connubia. glo. 4.nu. 23.&.24.quæ videtur confirmari.l.2. titulo.3. lib.5. nouæ compila. illis verbis (mandamos que no vala lo que fiziere) lex vult geſtũ ſine viri licentia inutile eſſe, quod generaliter obtinet inquolibet contractu. ſi tamen manifeſtè appareat contractũm vtilem eſſe viro atq; vxori,vtrum mulier cõtrahere poſſit ſine viri permiſsione, leges non aperiunt. cum. l.56. Tauri

negare

negare videatur.l.54. Tauri cõcedere: vbi permiſſum eſt vxori confecto inuentario citra viri licentiam hæreditatem adire, proptereà autem quia lege prohibita eſt mulier contrahere ſine licentia mariti, quòd ſi contrahat, lex ipſa annullat contractũ, & ideo non valet ipſo iure, quià deficit forma.

248 Hoc fit quià ſecundum iuris regulas contractus à lege prohibitus, quamuis lex non reddat inutilem, pro infecto habetur ipſo iure.l.non dubium. C.de legibus.ex qua hoc collegit Bart. inibi. nu.20. Iaſ.not.7. illiuſq; legis argumẽto hanc ſententiã crebrius receptam eſſe ſcripſit Iaſ.in.l.1.nu.10.ff.de lib.& poſt. inibiq; Soci.nu.8.idem Iaſ.in.l. nemo poteſt.lect.1.nume.27. ff. de legat.1.nec obſtat.l.54.Tauri quæ permittit vxori vt cõfecto inuentario poſsit hæreditatem adire: hæc enim eſt exceptio quædam regulæ cõſtitutæ, ne liceat mulieri contrahere ſine licentia viri, quæ exceptio regulam, de qua excipitur, in contrarium firmat.l.nam quod liquidè. §.fi. ff. de penu legat. vnde apparet iure Regio ſine licentia viri nullũ poſſe nuptam mulierem contractum facere, quamuis vtilis ſit, poterit tamen mulier hæreditatem adire confecto inuentario.

249 Secundò mulierem nihil poſſe prodigere conſtante matrimonio apparet, quià rerum quæ dotis nomine viro traditæ ſunt, dominium mariti eſt.l.doce ancillam.C. de rei vend. ergò pro digẽdi eas, poteſtas mulieri permiſſa non eſt.l.ſi prædium.C.de iure do.nec poterit in pauperes erogare, eleemoſinamq; facere. glo.c.quod Deo pari.33.q.5.cuius ſententiam ſequitur Florianus.l.mulier.ff.ad leg. Aquil.Mõtaluus ſcholio fin.in.l.13.titulo fi. lib.3.fori.Ioan.Luppus in Rub. de donat.inter vir.& vxor.§.68. nu.15. Quod ea ratione fit, quià dominiũ rerum dotalium quamuis iure naturali ſit penes mulierem, iure tamen ciuili eſt penes maritum.l.doce ancillam. C. de rei vend. l.ſi prædium. C.de iure dot.l.quamuis.ff.de iure dot. Huic ſentẽtiæ videtur obſtare. l.in rebus. C.eod. titulo illis verbis (eædem res ab initio vxoris fuerunt, & naturaliter in eius permanſerunt dominio) l.ſi cõſtante.§.ſi maritus.ff. ſolut.matrimonio, vnde iuris interpretes variant, alij enim exiſtimant rerum dotalium dominiũ apud maritum eſſe, alij credunt eſſe apud vxorem, quorum opiniones recenſet Pinelus.in.l.1.C.de bonis mater.3.parte.nu.12.cum ſequentibus.

250 Ipſe autem legum decreta, quæ interſe pugnare videntur, hunc in modum compono. Dominia rerum aut iure gentium acquirimus.l.ex. hoc iure. ff. de iuſti.& iure, aut iure ciuili. l. in rem actio. in principio. ff. de rei vend. dominium rei dotalis mulie- Interpretatio nova

mulieris eſt iure gentium, quia
eſt proprium patrimoniũ ipſius
l.3.§.ſed vtrum.ff.de minoribus
eſt etiã rei dotalis dominiũ ma-
riti iure ciuili. l. doce ancillam.
C.de rei.vend. quod fit ratione
adminiſtrationis & protectio-
nis, vt in ſimili ſpecie de Impera
tore ſcripſit Bart. in proœmio
digeſtorum.§. omnem. nume.3.
251 qui ait, quòd licet princeps
non ſit dominus rerum ſingula-
rum, quæ ſunt in imperio, cum
earum dominia ad ſingulos do
minos pertineant.§.ſingulorum
inſt.de rerum diuiſi.dicit tamen
ratione protectionis & admini
ſtrationis Imperatorem eſſe mũ
di dominum.l.deprecatio.ff. ad
leg.Rodi.de iactu.ſic etiam legẽ
declarãs ſequitur Hippo.l. vni.
C.de raptu virg.nu.90.Zazius
l.princeps legibus.col.1. & 2. ff.
de legibus.hanc ſententiam re-
ceptam eſſe ſcripſit Ioann. Lup
pus in.c.per veſtras.de donat. in
ter.not.2.§.1.nu.43.quæ recepta
ſententia probatur iure Regio
in. l. 2. titulo. 1. part. 2. inibiꝗ
Gregorius notat.
252 Simili modo maritus eſt dñs
rei dotalis ratiõe adminiſtratio
nis & defenſionis, tam rerũ do
taliũ quã perſonæ ipſius mulie
ris, tradditur enim marito per-
ſona mulieris.l.hac lege.C.de pa
ctis cõuent.eodem modo & dos
vt gubernetur, vt lex ait in hæc
verba.(quamuis enim bonum
erat mulierẽ, quæ ſe ipſam ma-
rito cõmittit, res etiam eiuſdem
pari arbitrio gubernari.) cuius
gubernationis ratione transla-
tum eſt dotis dominiũ in virum,
ſed & vxor domina eſt, non ta-
men poterit alienare, quià lædi-
tur vir, qui onera ſuſtinet matri
monij.l.ſi prædiũ.C.de iure dot.
& ſi in pios vſus alienet, hoc vult
c.quod Deo pari.illis verbis(ni
hil ergò de tua veſte, nihil de
auro vel argento vel quacumꝗ
pecunia, vel de reb9 ijs terrenis
tuis ſine eius asbitrio facere de-
buiſti) ſed dominium ipſius rei
iure gẽtium eſt apud mulierem.
l.in rebus.illis verbis(vt ſiue ex
naturali iure eiuſdem mulieris
res eſſe intelligantur, ſiue ſecun
dum legum ſubtilitatem ad ma-
riti ſubſtantiam perueniſſe vi-
deantur.) hoc eſt quod ſcripſit
Triphonius in.l.quamuis. ff. de
iure dot.in hæc verba(quamuis
in bonis mariti dos ſit, mulieris
tamen eſt.)quaſi dicat, quòd li-
cet iure ciuili dotis dominiũ ſit
apud maritum, ſed iure naturæ
apud mulierem eſt. Sed quià ci-
uilis ratio naturalia iura nõ cor
rumpit.l.eas obligationes.ff.de
capitis diminu.dicit Triphoni9
(tamen mulieris eſt)quaſi dicat,
licet ciuilis ratio dominium do-
tis transferat in virum ratione
adminiſtrationis, nõ tamen au-
ferre poteſt dominium quod na
turali iure eſt apud mulierem,
& vt demonſtret Triphonius
quòd tandem ius naturale potẽ-
tius ſit, vtitur illa dictione(tamẽ
mulieris eſt) quaſi dicat, vincit
ius natu-

ius naturale, licet ratio ciuilis ad uerſetur.

253 His verbis in ſimili ſpecie vti tur auth. de incæſtis nuptijs. §. ſi verò cõtigerit collatione. 2. (nã licet legum contemptor & impius ſit pater, tamẽ eſt) ſed quià maritus defructibus rerum dotaliũ debet ſuſtinere onera matrimonij, non poteſt mulier con ſtãte matrimonio alienare, cum ex hoc lædatur maritus. l. ſi prædium. C. de iure dotium, at quià naturaliter dominium eſt apud vxorem, ſi fundus dotalis à marito petatur, ſatisdat vxor in rem ſuam. l. de die. §. qui mulierẽ ff. qui ſatisdare cog. vnde ſentẽtia aduerſꝰ maritum lata nocet vxori. l. ſi pro re. §. 1. ff. de euictio. nec obſtat ꝙ mulier marito dotem dedit, vnde tradditione ac quiſiuit vir dominium iure naturæ. l. tradditionibus. C. de pactis, quæ ait tradditione dominium quæri: nam hoc obtinet ſi traddatur res eo animo vt fiat illius, cui tradditur. l. quod vendidi. ff. de contrahen. emptionẽ. §. venditæ. inſti. de rerum diuiſi. Vxor autem non eo animo dotem dat, ſed tãtum vt ea vir vtatur, eiusq; fructibus ad matrimonij onera ſuſtinenda. l. pro oneribus. C. de iure dot. l. quam uis. quod vt aptius vir faciat, ius ciuile dotis dominium illi conceſsit, vt liberius adminiſtret, atq; onera ſuſtineat.

254 Nec obſtat quod dominium eiuſdem rei nõ poſsit eſſe apud duos inſolidum. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculum. ff. cõmodati: quià non procedit in propoſita ſpecie ſecundum doctrinam Bald. l. in rebus. nu. 6. C. de iure dot. qui ait eſſe iura, quæ ſe in vicem non diminuunt per concurſum, & hæc iura poſſũt eſſe apud duos in ſolidum. l. in concedendo. ff. de aqua pluuia arcenda. l. fin. ff. vti poſsid. ea tamen iura, quæ per concurſum diminuuntur, non poſſunt eſſe apud duos in ſolidum: ſed dominium viri & vxoris non diminuitur per concurſum, quia res dotalis eſt in promiſcuo vſu nõ diuiſio per quotas: ergò poteſt eſſe apud duos in ſolidum. hæc Baldus.

255 Ex qua vera reſolutione apparet poſſe defendi, quod dicit Bald. l. in rebus. C. de iure dot. nu. 6. verſ. tu dic. quòd verũ dominium dotis eſt apud virum, veſtigia dominij ſunt apud vxorem, quià in virum non tranſit dominium abſolutè, ſed dotis cauſa, in qua dotevir imaginem mulieris repreſentat. argumento. l. cum notiſsimi. §. 1. C. de præſcriptione trig. anno. & ſequitur Tiraquellus de ceſſante cauſa limitatione. 16. nu. 4. Ex hoc defluit in cautè dixiſſe Pinelum l. 1. C. de bonis mater. 3. parte, nu. 14. quòd in. l. doce ancillam. non tàm datur marito dominiũ dotis, quàm exercitium, & ius agendi, & conſequenter vxori nõ tàm negatur dominiũ, quàm actio, cum verũ dominiũ dotis *Aduerſus Pinelum.*

T apud

apud maritum ſit à lege datum ratione adminiſtrationis vt ſupra poſuimus. Sed verior eſt ſententia Pincli, quia dominium rei dotalis verè & propriè non eſt mariti. textus elegans in. l.1. verſ. ſi vir aut vxor. ff. ad Syllanianum.

Quaestio Vulis.

256 Ex ijs quæ dicta ſunt colligitur dificilis quæſtionis enodatio, de qua plura tradit Gaſpar Baetius tract. de non meliorandis filiabus. c.11. nume. 48. cum ſequentibus. Vtrū mulier citra viri permiſsionem poſsit pronubente dotem promittere, vt ex promiſsione teneatur dotē dare, valeatq; contractus, acconueneri poſsit. Poſſecq; mulierē dotem pro aliqua puella promittere ſine viri licentia, ex eo conuincitur, quià in cauſam piam poſſet obligari. l. generali. C. de ſacro ſanctis eccle. in fine. notat Bal. nu. fi. qui ait q; ſtante ſtatuto quòd mulier non poſsit contrahere ſine conſenſu propinquorum, tamen ſine illa ſolennitate poterit donare eccleſiæ, ſequitur Abb. c. eccleſia. de conſtitutio. nu.38. Feli. nu.1. Ioan. Luppus Rub. §.45. num.3. ſed cauſa dotis eſt cauſa pia, ſi pauperi detur, quòd ſi diuiti etiam dicitur pia largo modo. l.1. ff. ſolut. mat. l. cum his. §. ſi mulier. ff. de cond. in deb. quæ lex nō reperitur alibi teſte Ioā. Luppo in Rub. §.45 nu.5. tradit Decius cōſilio. 72. col.2. in fine. & diximus alibi latius: vnde fit, vt dotem augeret quod in dotem datur mulieri diuiti, potiaturq; priuilegijs dotis l. etiam. C. de iure dot. inibiq; notāt Bar. & Bal. auth. de æqualitate dotis. §.1. collatione. 7. inibiq; Ang. annotat quod omne priuilegium conceſſum principali extenditur ad eius augmentum.

257 Secundò hæc ſententia quæ habet, quòd obligatur mulier nupta dotis promiſsione ſine viri conſenſu probatur ex doctrina Sali. l. fin. in principio nor.4. C. de iure dot. qui ait, quòd ſi ſtatuto caueatur, vt inſtrumenta publica non probent, niſi inueniantur in breuibus ſcripta ſeu regiſtris, hoc non obtinet in inſtrumētis dotalibus dotiū fauore. argumēto. l. fi. C. de iure dot. ſententiam Saliceti cōmendat Iaſ. conſili. 171. col. fi. lib.4. idem Iaſ. l.1. ff. ſolut. matri. nu.9. idem Iaſ. l. ſi conſtante. eod. titulo lectura.1. nu.208. idem Iaſ. l. quod dicitur. nor.2. ff. de verb. oblig. idem Iaſ. l. filius fami. §. diui. nu. 64. ff. de leg.1. in.1. lectura, approbat inibi Crotus nu. 46. Ioann. Luppus in Rub. de donat inter vir. & vxor. §.16. nu.10. ergò pari ratione lex Regia, quæ pohibet mulierem contrahere ſine licentia viri, non obtinebit, ſi mulier pro aliqua quæ nubat dotē promittat, nam citra viri permiſsionem aſtringetur promiſsione.

258 Tertiò defendit has partes. l. fi. C. ad velleya. qua oſtenditur dotis fauore ſenatus conſultum ceſſare, ſi mulier nubēti dotem pro-

promittat.idem.l.3.titu.12.part. 5.quod demonſtrant verba.l. promittendo. ff. de iure. dot. (promittendo dotem omnes o- bligantur, cuiuſcunque ſexus cõ- ditionisque ſint,)quibus à iure du ctis argumentis in eam ſenten- tiam trahitur Bald.noue.tracta tu dotis.6. parte priuilegio.48. nu.1.verſ.vnde ſtante ſtatuto.vt exiſtimet legem, quæ prohibet vxorẽ ſine viri permiſsione obli gari,non obtinere, ſi mulier do tem pro ea, quæ nubat, promi- ſerit, quià hac promiſsione obli gabitur.ſequitur Gozadinus cõ ſilio.43.nu.12. Sed huic ſenten- tiæ non auſus eſt ad hærere Ioã. Luppus in Rub. de donat. inter §.45.nu.5.

259 Qua de cauſa diſtinctione fa ctorum res eſt explicanda. Aut enim mulier,pro ea quæ nubit, dotem de ſuo promittit, quam ſoluto matrimonio ſedaturam pollicetur, & valet promiſsio ſine licentia viri, cum promiſsio nis effectus conferatur in tem- pus, quo mulier lege viri ſoluta eſt:vt ſupra ſcripſimus. Aut mu lier dare promittit cõſtante ma trimonio, nec alia bona habet præter ea,quæ viro in dotem de derat, de quibus citra viri con- ſenſum nihil poteſt dare, dum matrimonium conſtat, cum vir dominium habeat rei dotalis, à quo ſine facto eius auelli nõ po teſt.l.id quod noſtrum.ff.de reg. iur. & in ipſa hac noſtra ſpecie eſt.l. ſi prædium. C. de iure dot. Aut mulier habet bona para- pherna, quæ in dotem non de dit marito, quorum dominium apud mulierem eſt, vt.l. hac le- ge. C. de pactis conuen. latèque ſupra poſuimus, & de his dare cogetur quod in dotem pro ea quæ nupſit,promiſerat,cũ pro- pria bona ſint ipſius mulieris, quibus ſuo arbitrio vtitur.l.hac lege. & in hac ſpecie obtinebit ſententia eorum, qui dicunt ci- tra viri licentiam mulierem poſ ſe in dotem promittere. Aut mulier parapherna non habet, nec alia præter ea,quæ in dotem dedit, niſi donationem propter nuptias,(arras dicimus)de qui- bus dare tenetur, quod promi- ſit in dotem ſine licentia mariti, ſi filios non habeat: cum mulier domina ſit,vt probatur.l.1.titu- lo. 2. lib. 3. fori. eis que mulieri data eſt à iure poteſtas liberè v- tendi & pro arbitrio diſponen di,ſi filios non ſuſtulerit.(è ſi fi- jos no ouiere, faga de ſus arras lo que quiſiere: quier en vidà: quier en muerte)Ipſe tamẽ huic ſententiæ non accedo,qui didi- cerim dominium rei, quæ dona ta eſt propter nuptias,apud ma ritum eſſe. l.7. titulo. 11. part. 4. ibi.(en poſſeſion deue meter el marido à la muger de la dona- cion quel faze,è otroſi la muger al marido de la dote quel da: è como quier que el vno meta al otro en tenencia dello:toda via el marido deue ſer ſeñor,è pode roſo de todo eſto ſobre dicho)

illa verba (tota via. &c.) determinant ſuperiora, vna verò determinatio reſpiciens plura determinabilia debet ea pari forꝛmiter determinare. l. iam hoc iure. ff. de vulgari. l. quamuis. C. de impuber. & alijs, ſed ratione dominij rei dotalis quod apud virum eſt conſtante matrimonio, prohibetur mulier rem dotalem alienare. l. ſi prædium. C. de iure dot. ergò & donata propter nuptias prohibetur alienare. l. vni. §. & cum lex. C. de rei vxo. act. vbi vir prohibetur alienare quod vxor in dotem dedit ſine vxoris conſenſu: ergò idem erit in vxore, quæ non poterit alienare quod vir propter nuptias donauit ſine viri conſenſu.

261 In ijs prouinetijs, in quibus vtriuſq; coniugis commune lucrum eſt, quod conſtante matrimonio quæritur, in controuerſiam venit, vtrum mulier de lucro communi dotem poſsit pro aliqua puella dare citra uiri cōſenſum, quæſtio in eo eſt, an mulier lucri pro ea parte, quæ ad eā ſpectat, poſſeſsionē habeat, et eam non habere poſſeſsionē nec dominium doctè defendit Tellius in. l. 16. Tauri. nume. 9. cum ſequentibus, ex quibus conſtat de lucris conſtante matrimonio quæſitis non poſſe vxorem dotem promittere non approbante marito.

262 Item ex ſupra ſcriptis cōſtat in illis regionibus, in quibus lucra vtriuſq; coniugis ſunt communia, de illis bonis quæ paraphernа ſunt, non poſſe mulierē ſine licentia mariti dotem promittere, niſi effectus in tēpus ſoluti matrimonij cōferatur, nec dedote alijs vè rebus propterea, quià fructus ſunt communes viri & vxoris. l. 5. titulo. 9. lib. 5. nouæ compilat. quod verum eſſe à iure ductis argumentis conuincitur, ac probatum eſt. Cui cōſequens eſt, vt eos erraſſe credam, qui contrariam ſententiā defendunt: quam primi nominis iureconſultos probaſſe ſcio, conſiliaq; de hac re ſcripſiſſe, quæ in bibliotheca domus Bartholomeæ collegiorum principis repoſita ſunt. Sed in ea prouincia quæ vtitur iure cōmuni, cum lucra non ſint communia, de paraphernis ac de illis bonis quæ conſtante matrimonio mulieri obueniunt, poſſe dotem nūbēti promittere ſine licentia mariti dicendum eſt, dotis fauore.

263 Secundò ex ijs, quæ de dominio rerum dotalium dicta ſunt, depromitur, quid definiendum ſit de Regina, quæ viro regnum in dotem dedit, vtrum ſine licentia viri poſsit Regni tenere gubernacula legesq; condere. Sed leges condere fœminas non poſſe ſcripſit Bart. l. 1. ff. de legibus. nu. 6. argumento dict. l. 1. verbi virorum. qua lege probatur virorum conſilio leges conſtitui, non fœminarum, ſententiā Bartoli ſequitur Iaſ. in ibi nu. 13. quæ crebrius

crebrius recepta eſt, vt conſtat ex Tiraq.in.l.cõnub.l.1.gl.1.parte.1.nu.3.probatur.l.2.tit.1.p.2.

264 Sed opinionem communem anguſtat Ang.in.l.1.ff.de legib9 exiſtimans non obtinere in reginis, quibus leges condere permiſſum eſt, quarum conſilio viros principes vſos eſſe in condẽdis legibus cõſtat.ex auth.vt iudi.ſine quoquo ſuffragio.§. hæc autem collatione.2.quo loci Accurſius ſcholio. reuerendiſsimã notat cõſilium ab vxore ſumendum, textũq; illum pro hac ſententia plures annotarunt teſte Tiraquell.l.11. connubiali.nu.2. qui pro hac parte adducit.l. bene à Zenone in fine. C. de quadrien.præſcrip. opinionem Angeli ſequitur Decius. l. fæminæ: ff.de reg. iuris. nu. 37. quãuis in contrariã in cautè referat Oroſcius in. l.1. ff. de legibus. nu 13. quæ ſententia ex eo probatur, quia fæmina defert Regnum. l. 9. titu.1.part.2.l.2.titu.15, par.2. Regis autem nomen à regendo dicitur.l.1.titul.2.lib.2.nouæ cõpila.ergò cum ad fæminam regnum defertur, regnandi legesq; condendi poteſtas defertur: & Angeli ſententiã approbat Burgos de paz in proœmio legum Tau.nu.303. ſed ſi Regina leges condat, cum conſilio virorũ prudentum faciet, & poteſt.l.2.titu.15.lib.2.ord. Auiles proœmio capitum correctorum glo. ordenãças.nu.7.

265 Sed huic ſententiæ obſtat.l.1. ff.de conſtitu.prin. qua lege apparet ius condendæ legis in Imperatorem tranſlatum eſſe lege Regia, quæ de Imperio eius lata eſt: ergò Imperator leges cõdet, non principis vxor.l.12.titulo.1.par.1.quòd ſi originem conſideremus, quaq; de cauſa Reges creati ſint, apparebit fæminas non poſſe regna tenere, vt docet Cicero. lib.3. de legibus in principio: omnes antiqui Regib9 quõdam paruerunt, quod genus Imperij primum ad homines iuſtiſſimos & ſapientiſsimos deferebatur, deinde etiam deinceps poſteris prodebatur, quod & in ijs etiam qui nunc regnant, manet. idem Cicero lib.2.de officijs pag. 8. in magnis. mihi quidem non apud Medos ſolum, vt ait Hærodotus, ſed etiam apud maiores noſtros iuſtitiæ fruẽdæ cauſa videntur olim benè morati reges conſtituti: nam cum premeretur in initio multitudo ab ijs qui maiores opes habebant, ad vnum aliquem confugiebãt virtute præſtantem: qui cum prohiberet iniuriam tenuioris æquitate conſtituenda ſummos cum infimis pari iure retinebat.

266 Sunt enim vires & arma neceſſaria, quæ in fæminis deſiderantur: vnde fit, vt in feudis non ſuccedant, quia faidam leuare nõ poſſunt Accurſius ſcholio legib9 in fine.c.1.§.hoc autem.qui feudum dare poſſunt.quiab omnibus recipitur vti ſcribit Tiraquellus.l.1.connub.nu.61.qui de

hac re multa verba facit, docetq; mulieres imbelles nec aptas eſſe armis, hinc apparet regno gubernãdo idoneas non eſſe, quià conſilio armisq; regitur. quod lege Regia probatur. l.1. & l.6. titul.1. part.2. vnde regni gubernacula ad maritũ pertinere qui vxorem reginam duxit, nõ ad mulierem probatur ex l.9. titul. 1. part.2. (la tercera razõ es por caſamiento e eſto es: quando alguno caſa con dueña, ques heredera del Reyno que maguer el nõ venga de linaje de Reyes pue de ſe llamar Rey deſpues q̃ fuere caſado con ella.) quam legem pro hac ſententia adducit Burgos de paz in proœmio legum Tauri. nu. 14. Sed mulieri cum Regnum defertur, regendi conceditur poteſtas. doctores. c. dilecti. de arbit. quæ ſi nubat ſimul cũ viro gubernabit iure Hiſpanorum vt ait Ioann. Luppus in tracta. de iuſta retentione Nauarræ. 5. parte. §. 5. qui loca legũ Regiarum non aduocat, voluit adducere. l.3. titulo. 15. part. 2. (e ſi fuere fija la que ouiere de heredar faſta que ſea caſada) qua lege oſtenditur tutelã finiri cum primum Regina nupſerit, quæ nupta cum ſit, ipſa tenebit Regnum, reget tamen conſilio viri, vt notat Gregor. ſcholio. faſta que ſea caſada. dicta l.3. argumẽto eorum, quæ ſcripſit Bal. in c. ſignificauit. de reſcrip. nu.3. qui ait Regnum, nõ poſſe in dotem dari, nec intelligi eſſe parapher num nec in adminiſtratione viri, ſequitur Gregorius ſcholio fueſen muchos. in l.1. & ſcholio llamar in l.9. titulo.1. part.2. qui adducit Marineum Siculum in hiſtoria, quam de Ferdinando Iſabellaq; ſcripſit dicentem, pactum conuentum feciſſe cõiuges ante nuptias, vt Regni gubernacula ad vtrumq; pertinerent: ergò iure ciuili hoc non erat conſtitutum, ſed ad Reginam ſpectabat iuriſdictio, vt ipſe Gregor. affirmat aduerſus Ioan. Luppum.

269 Sed Ioannis ſententiam benè excuſat Burgos de paz in proœmio legum Tauri. num.3. fauet etiam ei l.9. titulo.1. part.2. quæ ait eum, qui Reginam vxorem duxerit, Regni dominium acquirere, Regemq; vocari. Rex autem à regendo dicitur. l. 1. titulo. 2. lib.2. nouæ cõpilat. (Porque el Rey ſegun la ſignificaciõ del nombre ſe dize regente ò regidor y ſu proprio officio es hazer juyzio y juſticia.) ergò cum Rex dicatur, regendi res Imperio ius habet: verba enim accipi debent cum effectu. c. ſi Papa de priuilegijs lib. 6. Nec obſtat q; inter Ferdinandum & Eliſabellam conueniſſet, vt apud vtrumq; eſſet imperium, quià licet iure Regio conſtitutum ſit, vt ad vtrumq; coniugem imperium ſpectet, pacto etiam hoc fieri poteſt, duplicíq; iure pertinebit, & lege Regia & vi pacti conuenti. l. non impoſsibile. ff. de

ff. de pactis, inibiq; Accurſius notat. ſcholio furem. vt pacti vxorem aſtringi vt curare debeat, ne per aliquem fiat, quominus imperium apud virumq; ſit, Accurſius ſcholi: intereſt. l. ſi ita quis. §. ea lege. ff. de verb. obligat. argumento. l. in lege locationis. ff. locati. nec ſuperuacaneum eſt pactum hoc, cum expreſſe non ſit iure cautum, vt Regni imperium ſit apud vtrũq; coniugem, ea verò, quæ dubitationis tollendæ gratia contractibus inſeruntur, ius commune nõ lædunt. l. qui mutuam. ff. mandati.

269 Ex ijs, quæ traddidimus, apparet vxorem in Cordubenſi regione paraphernis & ijs bonis, quæ donatione hæreditate legato vè acquiſiuit, poſſe pro arbitrio vti, ac in quos velit vſus erogare, idem ſtatui oportet in ijs, quæ labore induſtriaq; ac negociatione quæſiuit. De fructibus autem dotis an poſsit aliquid prodigere, ſi ſuperſit, poſtea quàm alendæ familiæ oneribus ſatisfecerit, quæri ſolet. quæſtio in eo eſt, an quod ſupereſt viro quæratur, & quæri author eſt Bart. l. ſi conſtante. ff. ſolut. matrimonio nu. 104. quod ea ratione fit, quià dotis fructus pertinent ad maritum ob eam cauſam, quòd ſuſtineat onera matrimonij. l. dotis fructus. l. plærumq;. §. ſi ſerui. in fine. ff. de iure dot. l. ſi maritus. ff. fami. ærcis. l. pro oneribus. C. de iure dot. probatur iure Regio in. l. 25. titulo. 11. part. 4. l. 7. titulo. 11. part. 5. ſed ſi quod ſupereſt, lucraretur vxor viri conditio fieret deterior: ergò lucrari non debet. l. ſed & ſi conſtante. ff. de donat. inter vir. & vxor.

270 Secundò hanc partem fulcit. l. 2. C. de epiſcop. & cleri. qua lege docèmur oportere clericos, quod parſimonia quæſierint in pauperes erogare, quæ lex quo pacto fulciat ſententiam Bartoli, non intelligo, quamuis ipſe Bartolus optimè legem illam huic ſententiæ fauere dicat, quæ me hercule contrarias partes magis defendit, clericus enim non ſibi quærit, id quod parſimonia quærit, ſed pauperibus, quià bona clericorũ ſunt bona pauperum. c. clericos. 1. q. 2. ijs bonis ali clericos oportet, vt probatur in. c. paſtor. 1. q. 2. ſi frugaliter ſe exhibeat ſacerdos, ad pauperes pertinet quod ſuperſt ex fructibus ad ſe ſuſtinendum decretis, quare igitur diuerſum conſtituemus in perſona vxoris, quæ dotis fructus viro traddidit, vt ſe ſuosq; aleret: ſi vir huic muneri frugaliter ſatisfecit, quæretur vxori quod ſupereſt, eſt enim in vtraq; ſpecie par ratio, ergò eadem erit iuris diſpoſitio. l. à Titio. ff. de verb. obligat. l. illud. ff. ad leg. Aquili. l. 3. §. 1. ff. de iniuſ. rupto. *Aduerſus Bart.*

271 Tertiò opinionem Bartoli fulcit. l. creditor. §. ſi inter ma-

ritum. ff. mandati. quæ ait, ꝙ ſi dotis vſuras ſocer det genero, vt tamen maritus alat vxorē, onera q; ſuſtineat matrimonij, quod in alēda vxore & familia vir nō conſumpſit, non repetit ab eo ſocer: ergò ſibi gener quæſiuit.

272 Quartò hanc ſententiam fulcit, quòd vxor eſt ſubdita viro, cui ſeruit vt ancilla. c. hæc imago. c. manifeſtiſsimi. 33. q. 5. Accurſius. l. ſicut patronus. ff. de operis libert. qui ait, quòd ſicut ſeruus quærit domino. §. 1. inſti. per quas perſonas nobis acqui. ita mulier quærit marito, ab opinione Accurſij cū ſit maximæ autoritatis & ipſe ſit mari tus dicit ſe non recedere Fulgoſius. l. 1. C. de bonis quæ liber. nu. 5. idem videtur velle Specula. titulo qui filij ſint legit. nu. 28. ergò nihil quæretur vxori, cū ipſa viro quærat ſupra. nu. 231.

273 Quintò hæc opinio ea ratione commendatur, quòd mulier quæ ſecundò nupſit, ex alio viro ſucceptos liberos, quamuis egeant, alere non tenetur, nec ipſius mulieris patrem fratrem aut ſororem. Bald. l. ſi paterno affectu. nume. 2. C. de nego. geſt. argumento. l. ſi paterno. vbi vitricus, qui cum aleret priuignum, manifeſtè denuntiauit, ſe repetiturum quod in alimoniā erogaſſet, repetere poteſt, ergò alere priuignum non tenetur, cum impenſas repetat argumento. l. alimenta. C. de nego. geſt. Baldi ſententiam ſequitur Ioann. crotus repetitione. l. ſi conſtante. ff. ſolut. matrimonio. nume. 155. Iaſſ. in. l. ſi donatarius. §. ſi quis in debitum. nu. 6. ff. de cond. ſine cauſa. Ioann. Luppus in. c. per veſtras ante. notab. §. 19. in principio, qui pro hac opinione adducit. l. ſi qᵢs uis. ff. ſolut. matrimonio, qua lege viro permiſſum eſt conſtante matrimonio dotem vxori reſtituere, vt filijs ex alio viro egētibus cōſulat, vnde apparet maritum non teneri illis ſubuenire alimonia, eadē ſententia deprometur ex. l. mutus. §. manente. ff. de iure dot. cuius argumento ſimile ſcribit Tiraquell. in legib. connubia. glo. 8. nu. 282.

274 Et hanc opinionem, quæ habet, quòd egentes filios ex alio viro procreatos non poſsit vxor alere de dote, dicit cordi tenendam Ioann. Luppus. quæ opinio comprobatur ea ratione, quòd maritus dotem habeat titulo oneroſo, vt matrimonij onera ſuſtineat. l. 1. C. de imponend. lucra. deſcrip. lib. 11. l. ex promiſsione. C. de actio. & oblig. filius autem alimenta à patre habet titulo lucratiuo. l. ſicum dotem. §. ſi pater. ff. ſolut. matrimonio, notat Bald. l. 2. numero. 2. C. de reuo. ijs quæ in fraudem cred. ſequitur Iaſſ. in. §. item ſi quis in fraudem. num. 32. inſt. de actio. ergò vitricus nō cogetur priuignos de dote alere.

275 Sextò hanc ſententiam fulcit ratio, quæ habet, ꝙ ſi dotis fru-

ctus

ctus non ſufficiant ad alimenta, ſupplere vir tenetur de proprijs facultatibus, vt alibi diximus: ergò ſi fructus ſuperſint de paſta familia, marito reſtituentur. argumento l. ſecundum naturam. ff. de regu. iuris. ſic argumentatur Alexand. l. ſi conſtante. nume. 38. ff. ſolut. matrimon.

276 Item hæc ſententia cõmendatur conſtitutione. l. pro oneribꝰ C. de iure dot. qua oſtenditur dotis fructus mariti lucro eſſe, quos ſi viri permiſsione mulier perceperit, in quantum locupletior facta eſt, viro reſtituet. qua lege apparet dotis fructus viri eſſe: ergò nihil intereſt conſumpſerit vir in alenda vxore nec ne.

277 Contrariam opinionem, vt dotis fructus qui conſumpti nõ fuerint de paſta familia, non debeat vxor marito præſtare, defendit Ioan. Cotrus in. l. ſi conſtante. nu. 155. ff. ſolut. matri. qui aduocat Ioan. Imolam pro hac parte: Imola autem loquitur in diuerſa ſpecie, ſcilicet quando dos conſtante matrimonio mulieri reſtituta eſt, quæ familiam de fructibꝰ dotis frugaliter alit, dubitat Imola, an quod ſupereſt viro quærat, nos autẽ loquimur, quando dos eſt apud virum, doctores argumentis in vtraq; hac ſpecie promiſcuè vtuntur.

278 Primò ſentẽtiam hanc fulcit. l. ex annuo. ff. de donat. inter vir. & vxor. qua lege oſtẽditur marito licere dotis fructus vxori dare, vt ſe alat & ſuos, idẽ. l. mutus §. manẽte. ff. de iure dot. ergò dotis fructus nõ ſunt mariti quaſi proprium patrimoniũ, quià ſi eſſent, nõ valeret donatio. l. ſi ſpõſus. §. ſi maritus. ff. de donat. inter vir. & vxor. hoc verius, & apertius demonſtrabimus.

279 Secundò fulcit has partes ſententia, quæ habet, quòd maritus alere cogitur vxorem, quam ſine dote duxit, vt ſupra ſcripſimus. tradit Bald. l. 1. C. de bonis quæ lib. ea ratione, quià mulier debet eſſe in obſequio viri, & alimentis obſequia & miniſteria naturaliter compenſantur. l. ſi id quod donatum. ff. de donat. inter vir. & vxor. tradidit Romanus conſilio. 517. nu. 2. laboris enim opus, quod in domo familiaq; gubernanda à muliere exhibetur, magnifaciunt iura, cum nõ ſit minor virtus quæſita tueri, quã quærere. ita Xuarez. l. 1. titulo de las ganancias lib. 3. fori limitatione. 3. ſequitur Gregor. ſcholio fin. l. 5. titulo. 11. part. 4. quod ſi dote cõſtituta nubat mulier, ſitq; in obſequio viri, cum obſequijs & miniſterijs compenſentur alimenta, dotis fructus poterit vxor prodigere pro arbitrio ſuo, vt depromitur ex ijs, quæ ſcripſit Barb. in additione Bald. l. ſi vxorem verſ. denuo quæro. C. de cond. inſert. quæ ſententia fulcitur ex ijs, quæ tradit Cynus, quem ſequitur Bald. l. fin. nu. fi. ad fi. C. de dotis promi. qui dicunt

cunt quòd maritus præſumptio ne iuris creditur vxorem alere magis ea de cauſa, quòd ſit vxor, quàm ratione dotis. quod tamẽ reprobat inibi Romanus in additione, & benè vt teſtatur Luppus ſcholio frutos in. l. 25. titulo. 11. part. 4.

280 Tertiò hanc partem defendit. l. reſcriptum. §. 1. ff. de diſtra. pigno. qua lege oſtẽditur, quòd ſi dubium ſit, cuius commodo debeat cedere emolumentum, quod ex re aliqua percipitur, æquius eſſe vt debitori proficiat, quam vt creditoris lucro cedat: maritus autem in re dotali creditor eſt, vxor debitrix, dubitamus, quod ſupereſt fructuum poſt alitam familiam, cui debeat proficere, & mulieris lucro cedere æquitas ſuadet ratione ſupra ſcripta.

281 Quintò huic opinioni fauet. l. plenum. ff. de vſu & habit. his verbis. (non vſq; ad compendium ſed ad vſum: non ad abuſum) quibus oſtenditur, eum qui vſum habet, nec abuti repoſſe, cuius datus eſt vſus, nec lucrum ex ea percipere, ſed id tantum quod vſui neceſſarium eſt: ergò idem de fructibus dotis conſtituemus, qui ad virum pertinẽt, propterea quòd ſuſtineat onera matrimonij, vnde apparet, quod conceſsi ſunt in vſum: ergò nimirum ſi illis vti liceat, non abuti, aut lucrum facere, vnde fit, vt ſi quid ſuper foret alita familia non cedet mariti lucro.

282 Sextò huic opinioni fauet iuris conſtitutio, qua oſtenditur vxorem & virum eſſe carnem eandem. c. debitum de bigamis notat Auiles ſcholio mugeres, c. 1. correctorum nu. 9. hinc fit, vt maritus & vxor non debeant ad imparia iudicari, Socinus. l. diuortio. nume. 17. ff. ſolut. matrimonio, argumento. l. alia. §. eleganter. ff. eod. ſunt enim vir & vxor ſocij humanæ rei & Diuinæ domus. l. aduerſus. C. de crimine expila. hæred. quam legem pro hac parte plures addu cunt. Auiles ſupra nume. 8. Mõtaluus ſcholio por medio. l. 1. titulo. 3. lib. 3. fori. Coraſius. l. fæminæ. nume. 7. ff. de ſenatorib9 Bart. l. diuortio. §. interdum. ff. ſoluto matrimonio nume. 4. inibiq; Soci. nume. 17. Ioan. Luppus in Rub. de donat. inter. §. 62. nume. 9. quæ ſocietas rerum mariti quodam modo vxorem dominam facit. l. 1. ff. rerum amot. vti inibi Accurſius notat ſcholio ſocietas.

283 Ex eo enim quòd vir & vxor ſimul habitent, negotia familiæ gerant expenſis communibus, ſocietatem coire videntur. l. perceptione. ff. de his qui deiecer. vel efud. quia ſimpliciter coeunt, eorum tãtum, quæ ex quæſtu veniunt, ſocietatem coire videtur. l. coire. ff. pro ſocio, quæ iuris regula in cauſa fuit, vt iure Regio conſtitueretur, quòd lucri & quæſtus coniuges ſocij eſſent.

eſſent.l.1.titulo.3.lib.3.fori.l.1.titulo.9.lib.5.nouæ compila.tradit Ioann. Luppus dicto nu. 9. Montaluus ſupra & Gregorius ſcholio comunalmente. colu. 3. in principio in.l.55.titulo.5.part.5.

284 Hæc ſententia iure Regio obtinet, iure autem communi maritum & vxorem ſocios eſſe, nõ generaliter & abſolutè accipi debet, ſed diſtinctione propoſita, quià coniugio ſocietatem iniri vt bona communicentur, communeq; ſit lucrum, & damnum negat.l. Quintus.ff.de dona.t.inter vir.& vxor.vnde matrimonio ſocietatem coiri non dicunt iura, ſed matrimonium in ſe habere ius ſocietatis.c.2.de ſponſalibus.c.cum ſocietas.27.q.2.vbi Ioannes putauit, in coniugum ſocietate bona communicari. hanc ſententiam meritò reprehẽdit dominus Couarru. in.4.parte.2.c.7.§.1.nu.5.id enim iure Romano quo vtimur permiſſum nõ eſt. Apud priſcos autẽ nihil in domo coniugali diuiduum conſpiciebatur, nihil quod aut mariti, aut fœmina proprium ſui iuris eſſe diceret, ſed in commune conſpirabatur ab vtroq; Columela in præfatione lib.12. Tiraquellus leg.8.connubiali.nu.8.ſicut enim ſocij coeũt vt bona communia ſint.l.1.ff. pro ſocio, ita & coniuges ſocietatem cocunt omnis vitæ Diuini & humani iuris,l,1.ff.de ritu nup. in principio inſt. de patri poteſt.c.1.27.q.2. cuius ſocietatis effectus eſt, vt fortuitis caſibus proſperæ aut aduerſæ fortunæ mulieris maritus, aut mariti vxor ſit particeps.l.ſi cum dotem.§.ſi maritus.ff.ſolut. matrimonio.l.fin. C. de nuptijs. & de hac facti ſpecie agit.l.aduerſus. C. de crimini. expila. hæred. vt coniuges ſint ſocij fortunæ proſperæ & aduerſæ, vt Montaluꝰ interpretatus eſt. in.l.1. titulo.3. lib. 3. fori. ſcholio, por medio. eo q; non relato idem ſcripſit Tellius in.l.16. Tauri. nu.13.qui multis probat virũ & vxorem ſocios non eſſe rerum, ſed animorum ac fælicitatis, & infortunij. quod Romuli lege cautum erat. mulier, (inquit,) viro legitimè coniuncta fortunarum & ſacrorũ ſocia illi eſto, vtq; domus ille dominus, ita hæc domina. Halicarnaſeus.lib.2. Romanarum antiquitatum, refert Tiraquell.l.8.connub.nu.8.

285 Ex hac animorum & corporum coniunctione conceſſus eſt rerum omnium promiſcuꝰ vſus l.quamuis.C.de furti.l.cæterum ff.de vſu & habit. eſt enim vſus rerum conceſſus in conſequentiam quandam, cum animorum & corporum ineſt coniunctio. l. hac lege. C. de pactis conuen. quià corpus rebus omnibus pretioſius eſt. l.in ſeruorum. ff. de pœnis.ſi corporum promiſcuus eſt vſus, ergò & rerum quæ pretioſiori cedunt.l.1. ff. de peculio legat. ſi mariti bonorum promiſcuus

miſcuus eſt vſus, rebusq́ viri vtē di ius mulier habet, nonne iniquum erit dicere rerum ſuarum iia negatū vſum mulieri, vt prodigere de fructibus pro arbitrio non poſsit, quod alita familia ſuperforet. Sed ſi viri lucro hoc cederet, mulierq́, ſi id conſumeret, reſtituere in animæ iudicio deberet, eſſet ſocietas Leonina, quæ omni iure improbatur. l. ſi non fuerint. ff. pro ſocio. l. 4. titulo. 10. part. 5.

286 Septimò hanc ſententiam defendit mens mulieris dantis dotem, quæ in hoc concedit dotis fructus marito, vt onera ſuſtineat matrimonij, ſe familiamq́ alat, quòd ſiquid ſuperſit, id ſibi prodigere licere, coniectura creditur voluiſſe, non autem viro quæri, quæ ſibi ipſi non debet credi maritum præpoſuiſſe. argumento. l. cum acutiſsimi. C. de fideicommiſsis. quo legis argumento vſus eſt Andr. Barb. conſilio. 63. in. 1. articulo. lib. 2. conſultus enim fuit Barbacia de facti ſpecie, quæ talis eſt. Teſtator legauit alimenta vxori, fructus autem bonorum teſtatoris alendæ vxori & filijs non ſufficiunt, an filij alēdi ſint, an vxor, reſpōdit filios alendos, quòd ſiquid ſuperforet vxori præſtandum ad alimenta ex veriſimili defuncti voluntate. argumento dictæ. l. cum accutiſsimi. ſententiam Barbatiæ ſequitur Paulus de mōte Pico repetitiōe. §. Titia. l. Titia cum teſtamento. ff. de leg. 2. q. 61. & Soci. nepos. conſilio. 97. nu. 25. lib. 1.

287 Octauò hæc ſententia ea ratione commēdatur q̀ dotis fructus non abſolutè ad maritum pertineant, ſed eam ob cauſam quòd ſuſtineat onera matrimonij. l. dotis fructus. ff. de iure dot. vnde certis finibus circunſcribitur ius mariti in percipiendis dotis fructib⁹, quos eggredi fas nō eſt, cum lex ipſa cauſam præcepti demonſtrauerit, illa ratio ſiue cauſa concluſionem legis limitat, moderatur, & anguſtat. l. cum pater. §. dulciſsimis. ff. de legat. 2. quod apparet in legato propter operas, ſunt enim operæ cauſa finalis relicti, quo deficiente abrumpitur legatum, minuiturq́ legati emolumētum minutis operis, & quod legatur ob cauſam determinat cauſam ſibi anexam. l. Seio. §. libertis. ff. de annuis legat. in. 2. reſponſo. notat Bald. l. 1. C. de legat. nu. 2. quod in alimentis debere conſiderari doctè probat Ancharr. conſilio. 254. nu. 4. cum ſequentibus.

288 Igitur cum alita familia fructus ſuperſint, eos ſibi maritus non quæret, ſed erunt vxoris. & in ſimili ſpecie notat Baldus l. eam quam nume. 41. C. de fideicommiſsis. qui ait, quòd ſi pater ſpurio filio legaſſet ad alimenta, alitoq́ filio pro dignitate ſuper eſſent fructus rei legatæ, nō cederent fructus lucro filij ſpurij, ſed auferentur ab eo. exemplum

plum ponitur in ſpecie.l.10. Tauri. idem placuit Bart. auth. ex complexu. C. de incæſtis nup. quod omnes approbant, Antonio Gomeſio reclamante vt ſcripſit Tellius.l.10. Tauri nume.9. qui ex plurimorũ ſententia idem ſtatuendum eſſe ait de dote, quæ filiæ ſpuriæ datur: ergò nimirum ſi dati ſint viro fructus ad hoc, vt alat familiam, quod alita familia ſuperſit, poſsit vxor prodigere, ne lucro viri cedat.

289 Huic ſententiæ non obſtant ea, quæ congeſta ſunt in prioris ſententiæ fauorem, primò l. dotis fructus. quià ratio & cauſa in lege ſcripta declarant, & contrahunt legem, vt ſupra ſcripſimus.

Secundò autem argumento abundè reſponſum dedimus. Nec obſtat tertium ex. l. creditor. §. ſi inter maritum. ff. mand. qua lege oſtenditur, φ ſi ſocer det genero dotis vſuras, vt vxorem alat & familiam, quod alita familia ſuperforet, ſocer non repetit: ergò ſequitur quod lucro mariti cedit. Sed hoc depromi non debet ex illa lege, quià ſocer in ſpecie illa propterea nõ repetit, quià ius non habet, quo experiatur, quià peteret id, quod ad eum non pertineret: ideo ab agendo repellitur, quià dos quæ viro data eſt, quamuis patrimonium vxoris ſit. l. 3. §. proinde. ff. de minoribus. eius tamen dominium, φuis nõ propriè, vir habet, emolumentum verò mulier, non autem qui dotem dat. l. quamuis. ff. de iure dot. hanc ob cauſam actionem ſocer non habet ad petendum quod ſupereſt de paſta familia, quià filiæ emolumentum eſt.

290 Minus huic ſententiæ obſtat quartum argumentum, quo demonſtratur vxorem viri eſſe ancillam, eamq; viro ſeruire, & acquirere, hoc enim nullo iure probatur, nam vt Plutarchus author eſt in problematis. c. 84 ex veteri Romanorum inſtituto vxores maritis nec molere, nec coquinariã facere oportet, quæ miniſteria ancillaria prorſus ſunt & ſeruilia; nec obſtat. c. hæc imago. agit enim de pudicitia, quam marito mulier illibatam cuſtodire debet: in hoc mulier viri eſt ancilla, vir dominus, cuius cauſa corrigere, caſtigare, repudiare, & occidere mulierem poteſt, vt ſupra ſcripſi. l. rei iudicatæ. ff. ſoluto matrimonio, ita declarat Ripa in Rub. de iudicijs nume. 17 quod cecinit Plautus in ſticho, pudicitia (inquit) eſt pater eos magnificare, qui nos ſocias ſumpſerunt ſibi.

291 Non obſtat quintum argumẽtum, quod filios ex alio viro egẽtes alere de dote mulier non poſſit, quod doctores colligunt ex l. quamuis. ff. ſolut. matrimonio, qua conſtat virũ poſſe dotẽ vxori cõſtãte matrimonio reſtituere, vt filios ex alio viro egẽtes alat, ergò alere filios mater non tenetur,

Interpretatio noua

tenetur, ſi dotẽ vir nõ reſtituat. vitricum nõ teneri priuignũ alere conſtitutum eſt. l. ſi paterno. C. de nego. geſt. mater autem filiũ debet exhibere, ſi filiꝰ egeat, mater q́ꝫ diues ſit, quo onere aſtringũtur matris bona, quæ cũ in dotem data ſint ad maritum tranſeunt affecta alendi liberos obligatione. l. 2. ff. de alimen. & cibar. legat. vnde ſi alendæ matri bonorum fructus ſufficiant, filios alere mater non cogetur, poterit tamen in hoc caſu maritus dotem mulieri reſtituere, vt filios ex alio viro egẽtes alat, ita accipi debet. l. quamuis. ff. ſolut. matrimonio. l. mutus. §. manente. ff. de iure dot. ſed ſi fructus ſuperſint matre alita, in filios ex alio viro egentes erogabuntur, cum matris bona hoc ſint affecta onere.

292 Non obſtat ſextum argumẽtum, quo demonſtratur, quòd ſi dotis fructus alendæ familiæ non ſufficiant, tenetur vir alere de ſuo: ergò ſi ſuperſint, ſibi quæret. argumento. l. ſecundum naturam. ff. de regu. iuris. quæ non obtinet, ſi diuerſa ſit ratio, vt in ſpecie propoſita, in qua maritus alere tenetur vxorem, quam nulla conſtituta dote duxit: ergò ſi modica ſit dos, de ſuo dare tenebitur alimenta, ſi dotis fructus non ſufficiant: ita declarat Crotus. l. ſi conſtante. ff. ſolut. matrimo. nu. 156.

293 Nec oſtat ſeptimum argumẽtum ex. l. pro oneribus. C. de iure dot. in quo vniuerſa ſtat quæſtio ac quæſtionis dilutio. lex ait. (pro oneribus matrimonij mariti lucro fructus totius dotis eſſe, quos ipſe ceperit, q́ꝫ ſi viri permiſione vxor ceperit, in quãtum locupletior facta eſt, tenetur viro reſtituere,) qua lege oſtenditur vniuerſæ dotis fructus mariti lucro cedere, ſed hoc ita demum ſi eos ipſe ceperit. ergo non ſimpliciter fructus lucro viri cedunt, ſed ita ſi eos perceperit, vel eius præcepto alius percipiat, ſiue mulier ſit, ſiue procurator, cum ipſe percipere videatur per alium percipiens. c. qui per alium. de regu. iuris lib. 6. c. mulieris de ſententia excomuni. vnde ſi eius iuſſu mulier perceperit, cum ipſe percipere dicatur, reſtituet mulier, ſi locupletior facta eſt, cum ſit donatio, quæ inter cõiuges prohibetur. l. ſi ſponſus. ff. de donat. inter vir & vxor. ſi autem ſine viri permiſsione mulier capiat ex fundo dotali, qui à viro colitur, ſi ratum habeat maritus, pro eo habebitur, ac ſi ipſe capere præcepiſſet, ſed ſi mulier capiat & conſumat, non reſtituet in animæ iudicio mulier, quià non ſunt effecti viri, cum cos nõ collegerit. Sed ſi vir non colat, ſed conductori locauerit, qui ſoluit pẽſionem mulieri, vir aget contra eum, qui mulieri dedit ſine viri conſenſu, qui repetet ab vxore, cui indebitum ſoluit. l. 1. ff. de cond. indeb. ſed ſi vir fructus

fructus percipiat, ſuoſq; faciat, vxor verò eorum partem conſumat, vir nõn repetet ab vxore, quià nõ eſt facta lucupletior, cum in alendis liberis ex alio viro in alẽdo patre aut ſorore cõſumpſerit, vel in aliquã iuſtam cauſam erogaſſet, aut non omnino improbam, hoc enim quodcumq; ſit, nõ reſtituet viro, nam cum dominium directũ rerum dotalium ſit apud vxorem vt ſu pra ſcripſimꝰ, huius dominij ratione id, quod ex dotis fructibus conſumpſerit, non reſtituet marito. argumento. c. conquæſtus de vſuris.

294 Vbi oſtenditur eum, qui dominium directum habet, ſi fructus percipiat rei, cuius vtile dominium alter habet, ipſiq; pignori data eſt, ſuos facere, quamuis illis qui directum dominium non haberent, hoc non ſit permiſſum. l. t. & .2. C. de pigno. act. in .2. reſponſo. & dictum. c. conquæſtus. in hanc ſententiam aduocat Romanus ſing. 321. iudicans illud vnicum & ſingulare, idem probatur in. c. 1. de feudis. quem textum notat ibi Cardi. & Conradus lib. 2. de contractibus. q. 32. quod approbat aptè declarans Adrianus. nu. 4. de reſtitutione. §. quià tractatum eſt. fol. 55.

295 Quod dicit Abb. in. c. cõquæſtus. num. 4. obtinere in eo, qui rẽ pignori datam habet ab eo, qui vſumfructum habet, ipſe tamen proprietatis eſt dominus: facit enim fructus ſuos. ſed Abbatis ſentẽtiã improbat Adrianus dicto. §. quià tractatum eſt, & Medina in lib. de reſtitutione. fol. 133. col. 4.

296 Nimirũ igitur ſi mulier, quæ dotalium rerum dominium habet ſuſpenſum vtiq;, dum matrimonium conſtat, vt dictum eſt, de dotis fructibꝰ prodigere poſſit, quod ſuperſit depaſta familia, eſt enim effectus maximus ſuſpendatur aliquid, an abrumpatur. l. illa inſtitutio. §. t. ff. de hæred. inſt. notat Bald. c. t. colu. 2. verſ. & ad idem facit. hic finit. lex. ſequitur Tiraquell. de cauſa ceſſante. limitatione. 17.

297 Vnde in compendium colligens quæ diſuſe ſcripta ſunt, dijudico, in propoſita quæſtione ſtatui debere, vt mulier quæ in uiri eſt obſequio familiam gubernans, viroq; dotem dedit, poſſit ex fructibus dotis prodigere quod ſuperſit alita familia. quod ſic accipiendum eſt, vt ſalua dote & mariti patrimonio de lucro poſſit erogare, & pro arbitrio conſumere partem lucri dimidiam, quod ſi nõ liceat, quomodo conſiſtet illa ſocietas humanæ rei, ſi quod quæritur viri lucro cedat, quo pacto dicetur mulier particeps fælicitatis viri, cum fortunas habeat, ſed illis vti non concedatur, quomodo vir & vxor ad imparia non iudicantur, ſi emolumentum & lucrum viro quæratur, vxor autem more Tantali egeat diuitijs,

tijs,quibus abundat: quomodo alimenta compenſabuntur cum miniſterijs,quod naturaliter fit l. ſi id quod donatum. ff. de donat. inter vir. & vxor. in lucris enim conſumendis par poteſtas fuit apud Romanos vxori & viro, vt ex Tiraquello apparet. l. 8. connub. nu. 8.

298 Vnde eos moneo qui confeſſionibus audiendis præſunt, ne mulierem in his licentiam ita anguſtent, vt nihil ſibi licere credãt, ne conſumentes cõſultò cũ non licere exiſtimẽt, peccati crimine maculentur, ne vè licentiã extendãt, vt perſuaſum habeãt etiam maritorum patrimonia ſe poſſe cõſumere: ſed modum ſtatuant, vt de lucris conſumere licere credãt, quod honeſtè pièq; conſumpſerint, vt ſi quid in pauperes erogauerint, patri, matri vè fratribus, aut ſororibus aut cognatis egentibus dederint, id ſibi licere credant, munuſcula autem filiorum præceptoribus aut filiarum dare cõcedatur, aut ijs quos amicos ac domeſticos vir & ipſa habuerint, quod omne diſcretioni illius, qui mulierem confitentem peccata audit, relinqui neceſſe eſt: vt ijs quæ ſcripta ſunt penſatis, modum decernat, ac æquum conſtituat.

SVMMA EORVM QVAE CONTINENTVR,

in. §. idem iudex.

INgrato filio pater poteſt alimenta denegare, nu.1.
Ingratitudinem debet pater probare, nu.2.
Filio ingrato an pater poſſit alimenta denegare ducendæ vitæ neceſſaria, traditur nu.3. vſq; ad.7.
Ingratus filius perdit nomen filij, nu.8.
Filio cui pater legitimam dedit, vt inde aleretur, quam ipſe filius malè conſumpſit; an teneatur pater alimenta præſtare, ſi dolo conſumpſit, nu.9. vſq; ad.12.
Alimenta quæ præſtanda ſunt filio qui legitimam dilapidauit, erunt ea, quæ vitæ ſubſidio ſunt neceſſaria, non autem pro dignitate filij, cauereq; tenetur filius ſe non dilapidaturum, nu.12.13.
Filius emancipatus qui legitimam partem accepit, & iurauit ſe non petiturum alimenta, ſi depauperatus ſit, petere poteſt nume.14.
Legitimam non tenetur pater iterum dare filio, qui eam ſemel aſſignatam dilapidauit, nu.19.
Argumentum de legitima ad alimenta an valeat, nu.20.21.
Dotare ſecundò non tenetur pater filiam, quæ dotem datam dilapidauit, nu.23.
Argumentum de dote ad alimenta an procedat, nu.24. vſq; ad.32.
Argumentum à ſimili vt valeat; quid requiratur, nu.30.
Noua interpretatio l. libertus qui operarū. ff. de operis libert. nu.33. vſq; ad.37.
Frater denegare poteſt alimenta fratri ingrato, nu.37.
Filius ingratus repellitur ab omni lucro per hæredes defuncti, nu.38.
Patronus ingratus punitur amiſſione iuris ſuccedendi liberto, nu.39.
Nepos ingratus non ſuccedit auiæ inteſtatæ, nu.40.
Legatum alicui relictum reuocatur ex præſumpta legantis voluntate, ſi legatarius ingratus ſit, nu.41.
Frater ingratus repellitur à ſucceſſione fratris, cui ingratus fuit, nu.42.
Filius ingratus priuatur paterna hæreditate propter ingratitudinem: quam patris hæredes probare poſſunt, & illi qui ab inteſtato vocantur, nu.44.
Fratrem ingratum à ſucceſſione fratris inteſtati an repellere poſſint venientes ab inteſtato, nu.45.46.47.
Alumnus, ſi ingratus ſit in altorem, alimenta quæ accepit, adærata reſtituet. numero.48.
Alumnus, qui altorem accuſauit, & propter hoc punitus fuit altor amiſſione vitæ, aut membri, aut maioris partis bonorum, capite punitur. & declaratur. l. patrem. C. de nuptijs, nu.49.
Lex pœnalis extenditur ad caſus ſimiles, & lex correctoria locum habet in caſibus, in quibus ſubeſt eadem ratio, numero.51.
Filio malè morigerato an pater poſſit alimenta denegare. traditur à numero.52. vſq; ad.56.

Patronus ingratus in eccleſiam poteſt alimentis priuari, nu.56.

Vicarius eccleſiæ ſi ingratus ſit, priuari poteſt congrua portione, nu.57.

Donatarius ſi denegauerit alimenta donatori, priuabitur re donata, nu.58.59.

Ingrato filio quem ingratitudinis pœnituit, an poſſit pater alimenta denegare, numero.60.61.

Filia quæ peccauit in corpus, quamuis pœnitentiam egerit, poterit à patre exhæredari, nu.63.

Adulterio fœmina iniuria afficit liberos, parentes & affines, nu.64.

Maritus grauius afficitur adulterio vxoris, quàm morte filij, nu.65.

Marito vxorem in adulterio comprehenſam occidere permiſſum eſt, nu.66.

Patri licet occidere filiam in adulterio comprehenſam. Item maritus, qui adulteram vxorem dimiſit, nõ cogitur eam recipere. nu.67.

IDEM IVDEX ÆSTIMARE DEBET NVM HABEAT aliquid parens, quòd meritò filios ſuos nolit alere. Trebatio deniq; Marino reſcriptum eſt, meritò patrem eum nolle alere, qui eum detulerat.

1 COLLIGIT ex hoc.§.Bar.patrem non teneri filium exhibere, qui eum detulerat, eadem ſententia deprõitur ex auth.vt cum de apella cognos.§. aliud quoq; capitulũ, verſ.cauſas collatione 8. vbi licet patri filium ex hæredare eadẽ cauſa, quòd eum detuliſſet. ex quo dicit Accurſius hic ſcholio detulerat. patrẽ ex illis cauſis poſſe filio alimenta denegare, ex quib9 poteſt eum ex hæredare. dicit ſing. Crotus.l. ſi cõſtante.ff.ſolut.matrimo.nu.160. in hac ſentẽtia fuit idem Accurſius gloſſemate.1.in.l.fin.in prin. C. de alend.liber. per textum illum. hanc opinionem ſequitur Bar.l.diuus.ff.de parricidijs, ex tollit eam ad ſydera Gerardus. ſing.1. vbi Saraina in additionibus cõgeſsit autores plures qui huic ſententiæ acceſſere, quam ſequitur Iaſſon.l.ſed ſi poſt.nu.3 C.de inofficioſo teſta.Calcane9 conſilio.60.colu.6. Loppius in c.per veſtras.de donationi.inter virum & vxor.nota.3.§.5. nu.2. Gomezarias in.l.8.Tauri.nu.5. Euerard.loco.29.Angel. de Gãbelio tracta.de teſtamentis glo. 45.nu.12. Beroius in.c. Rainuntius de teſtamen.nu.196.Corſetus tracta. de minimis. 2. parte. verſ. vigeſsimò ſeptimò. nu. 13. Zazius.l.1.§.huius ſtudij. nu.15. ff. de iuſti. & iure. & ibi Ioann. Oroſcius.nu.16.Gabriel paleotus tracta. de nothis ſpurijsq; filijs.c.48.nu.6.Bald. de Bartolinis repetitione.l.1.ff.ſolut.matrimon.nu.149. & ibi Mari. Soci. Iuni.nu.231. Cacialupus in.l.frater à fratre. §. quæſitum. nu.108. ff.de cond.indebi.Bereng. Fernandus repetitione.l. in quartã ff.ad leg.fal.nu.73.Alciat.conſilio.243 .nu.5. Marcus Mantua conſilio.276.nu.20.hanc opinionem dicit communiter approbari dominus Couarru. in epitome de ſponſali.2.parte.c.8. §. 6. nu.17. Mencha. de ſucceſsio. creatione lib.1.§.10. nu.625. hãc doctrinam Accurſij dicit ſcire lapides, & tonſores Cremeſsis ſing.20.probatur hæc opinio iure Regio.l.6.titulo.19.part.4.

2 In propoſita ſpecie pater qui denegat alimenta, probare debet filium ingrãtum eſſe, ingratitu-

titudinisq; cauſam argumento. l.omni modo.C.de inoffi. teſta. tradit Petrus Vnzola tractatu artis notariat9 diuiſione.4. perſonarum nu.11.

3 Id in propoſito non eſt prætermittendum dominum Couarruuiam dicere.l.6.in fine addere vnum memorabile, ꝙ licet pater ingratitudinis ex cauſa poſſit filio alimenta ſubtrahere, nō tamē ea, quæ aduitæ ſubſidium ſunt neceſſaria, quam ſentētiam ipſe dominus Couarruuias ait locum non habere, ſi filius in patrem cōmiſſerit delictum, quod vltimo ſupplicio coerectur, quo caſu ijs alimentis priuari filius poteſt, quæ aduitæ ſubſidiū ſunt neceſſaria, ſequitur dominus Ludo.Molina lib.2.c.16. nu.2. Ipſe noto duo dixiſſe dominum Couarru.primū.l.6. titu.19. par.4. legisq; ſententiam locum habere tam in patre quam in filio, quod approbat Gregorius ibi ſcholio pe. Secundum.l.ſextā locum non habere, ſi delictum in patrem cōmiſſum vltimo ſuplicio coerceri debeat, quià tali caſu alimenta aduitæ ſubſidiū neceſſaria ſubtrahi poſſunt.

4 Sed vtrumq; axioma vix defendi poteſt, nō enim debet ſententia.l.6.dilatari, & quæ de patre agit ad filium extēdi, cum de patre ad filiū in propoſito nō liceat procedere, quià ratio quæ circa patrē eſt, nōeſt in perſona filij, quià grauius punitur filius, qui in patrem aliquid cōmiſsit, quā pater qui in filiū, quod ex eo apparet quià legitima dicitur eſſe quaſi debita filio. l. nec adiecit. iuncta.l.& quià.ff. pro ſocio. patri autē debetur pietatis intuitu.l.nam & ſi parētibus in principio.ff.de inoffici.teſta. ſed pater non tam leui de cauſa priuatur iure, quod habet ſuccedēdi filio, quam priuetur filius iure legitimæ auth. vt cum de apellatione cognos. §. ſiue igitur iūcto.§. cauſas collatiōe.8. ergò lex agēs de ingratitudine patris in filiū nō debet extēdi, vt locū habeat in iniuria, qua fili9 afficit patrē, cum ſecundum naturā filius debeat patrē venerari, vnde acri9 leges puniūt delictū in patrem cōmiſſum, ꝙ in filium. Hinc eſt, quod ex eo quod.l.6. nō permittat filio alimētis aduitæ ſubſidiū neceſſarijs priuare patrē ingratum, non cōſequatur patri conceſſum non eſſe, vt ingratum filium priuare poſsit alimentis.

Adverſus dominum Couarru.

5 Secūdò quod ſentētia.l.6. locum nō habeat in filio, apparet ex.l.fi.C.de ſecund.nup. quæ ingrato filio nō decernit alimenta aduitæ ſubſidiū neceſſaria, quod ex lege depromitur illis uerbis (ſed quaſi ingratos ab omni huiuſmodi lucro repelli) verbum illud (omne lucrū) legitimam alimētaq; cōprehendit. hac de cauſa ex.l.fi. hāc ſententiā deprōpſit Accurſius ſcholio. habere in.§.ſiue igitur. ſequitur Alber. quē refert Gregorius ſupra poſitus. Vnde cū iure ciuili ingratus in

patrem

patrē filiꝰ nihil cōſequi poſsit de
bonis patris, nec alimēta aduitæ
ſubſidiū neceſſaria, cōſequitur
quod.l.6.cū de patre agat, ad fi-
liū trahi nō poſsit: aduerſaretur
enim hæc extēſio regulis iuris.
6 Tertiò quod deciſio. l.6. locū
non habeat in filio, hinc colligi
tur, quod licet pater priuari poſ
ſit iure legitimæ, proptereàquòd
filio inſidias parauerit, nō tamē
poteſt alimētis priuari, ſine qui
bus ali corpus nō poſsit, ac famē
tolerari, quod ratione fit, quià iu
re vetuſtiſsimo tāta erat paren/
tū in filios poteſtas, vt filios occi
dere liceret.l.in ſuis.ff. ſed liber
& poſt.patriq; exhibere reuerē
tiā & obſequiū filius debet, quā
uis impius pater ac ſceleratꝰ ſit
l.liberto. ff. de obſequijs. quod
ex hac lege depromitur propter
dictionē ſemper, quæ perpetuā
cauſam ſignificat.l.t.ff.ſolu.mat.
in omni vita filiū oportet vene/
rari parentē. Hinc fit vt exulem
patrē cogatur filius alere, auth.
de inceſtis nuptijs.§.ſi verò col-
latione.2.rationē ſubijcit textꝰ,
quià licet legū cōtemptor & im
pius ſit, pater tamen eſt. idē iure
cōſultus ſcribit in.l.mutus.§.ma
nente.ff. de iure dot. vnde filius
ob debitā reuerentiā cogitur pa
trē exhibere, vt Papinianus ait
in.l.Imperator.ff.ad Trebe.
7 Aſtringitur filius alia etiā de
cauſa alēdi patris onere, quià na
turaliter obligatus eſt ad remu-
nerandū patri, qui eum educa/
uit, de qua obligatiōe agit.l. ſed
& ſi lege.§.conſuluit. ff. de peti.
hæred. ita explicat Felinus in.c.
ſi diligenti.nu.5.de foro compe.
approbat Cagnolus.l. iura ſan/
guinis.nu.9.ff.de reg.iur. Cora/
ſius.l.frater à fratre.ff. de cond.
indeb.nu.10. Anto. Rubeus.l.pa
ter filiū.nu.40.ff.de inoffi.teſta.
8 Hac de cauſa cōſtituit. l.6. vt
iniurioſo patri filius alimēta ſub
miniſtret ad vitam neceſſaria: fi
lio autē ingrato lex non ſubue/
nit ſicut patri, quem ali iubet.
quod iure fit, quià ingratꝰ filius
perdit nomen filij. Bart.l.diuus.
ff.de parricidijs. ſequitur Beren
garius.l.in quartam.ff.ad legem
fal.nu.71. Oroſcius.l.1 ff.de iuſt.
& iure.nu.17. Quod ſic accipien
dum eſt, vt perdat nomen filij in
his, quæ à patre peruentura eſ/
ſent ad eum, vt ſunt alimenta &
hæreditas, in qua ſpecie loqui/
tur Bart. in cæteris autem iudi/
catur filius, qui in patrem ingra
tus fuit teſte Zazio.l.1.§.huius
ſtudij. nu.23. ff. de inſt. & iure,
quod alij prædixerant, quos cō-
tulit in vnum Saraina in addi/
tione ad Cremenſem. ſig.20. igi
tur cum propter ingratitudinē
in patrem abdicetur filius omni
iure filij, conſequens eſt, vt cogi
pater nō debeat ei alimēta præ
bere, licet ingratus pater exhi/
bendus ſit ſecūdum deciſionem
l.6. Ex quibus apparet, defendi
non poſſe domini Didaci Co/
uarru. ſentētiā: quia intra certos
terminos deciſsio.l.6.intercludi
tur, quos trāſgredi fas non eſt.

9 Primò huius. §. ſententia locum habet, ſi pater filio dederit portionem legitimam, ſiue fundum ex cuius fructibus ali poſſet, filius autem res quas pater dederat diſtraxit, pecuniamq; alea & ſcortis exhauſit, vtrum filium exhibere cogatur, an verò liber ſit alendi onere, cum id præſtitiſſet, ex quo filius ſi frugi eſſet, alimoniā ſibi ſuppeditare poſſet, quæri ſolet, & patrem liberari, atteſtatur Bald. in auth. contra rogatus. nu. 8. C. ad trebelli. argumēto eorum quæ ſcribit Accurſius inibi ſcholio finali. ait enim lex hæredem inſtitutum, qui grauatus eſt reſtituere, ſi ſine liberis moriatur, quod ex hæreditate ſupereſſet, cum moreretur, quartam inſtitutionis fideicommiſſario cogendum reſtituere, quæ quarta minuetur ex cauſa, ſi non habeat vnde faciat expenſas, quòd negat Accurſius ſi dilapidauerit cætera bona hæreditaria, quo facto ius diminuendi quartam ob expenſas non habebit, in qua ſpecie voluit non obtinere verba legis, ſed reſtringi. Ex qua ſentētia colligitur, eam ob cauſam quòd hæres dilapidaſſet bona ſibi à teſtatore relicta, extingui ius minuendi quartam ob expenſas, quod haberet, ſi bona bene conſumeret. quam diſtinctionē admittit Bald. in ipſis alimentis, vt ſi filius dilapidaſſet bona quæ à patre habuit, ali non debeat à patre inuito, ſecus ſi citra culpam conſumpſiſſet. hanc eandem ſententiam defendit ipſe Bald. l. ſi cum dotem. §. ſi poſt ſolutum. ff. ſoluto matrimonio, ſequitur Alexand. §. ſi poſt ſolutum. num. 9. eandem approbat Soci. l. Marcellus. §. res quæ. nu. 3. ff. ad Treb. Ioann. Luppus in c. per veſtras de donat. inter vir. & vxor. not. 3. §. 24. nu. 10. Mainerius. l. non eſt ſingulis. §. infinita. nu. 5. ff. de reg. iur. & quāuis dubia res hæc ſit, hanc partem ſequitur dominus Ludo. Molina lib. 2. c. 16. nu. 24. nemine relato hanc ſententiam defendit Menchaca lib. 1. quæſtionum illuſtrium. c. 25. nu. 14. quia propria cuiuſq; culpa autori nocet. c. culpa de reg. iur. lib. 6. l. ſi quis in ſuos. §. legis. C. de inofficioſo teſta. culpaq; filij ſi pater alere cogeretur innocēti patri noceret aduerſo iuris regulas. l. nō debet alteri. ff. de reg. iur. hanc ſententiam tanquam veriorem & ab ipſo iure deprōptam approbat Curtius Iunior auth. res quæ C. communia de legatis. num. 31. quia ait quòd filio alimenta petēti poteſt pater obijcere, quòd dolo & lata culpa ad egeſtatem perductus ſit. Curtij pronuntiatum approbarūt Nemauſenſis tractatu clauſularum. pag. 950. & dominus Antonius Padilla in auth. res quæ. nu. 80. cuius ſententiam quaſi Apollinis reſpōſa veneror, ac ſuſcipio.

Dominus Antonius Padilla.

10 Contrariam ſententiam authores primi nominis defendūt exiſti-

exiſtimantes patrem cogẽdum exhibere filiũ, qui bona à patre data dilapidaſſet; Iacobus de Arenis.l.libertus qui operarum ff.de operis libert. idem Iacob. l.Imperator.ff. ad Trebelli. cui ſententiæ accedit parum conſtans Bald.l.1.§.ius naturale.nu. 7.ff.de ius. & iure.idem Bald.l. 2.§.quòd ſi in patris ſuper glo.1. ff.ſoluto matrimonio.idem Bal. auth.ſi captiui nũ.ſi. C.de epiſc. & cleri.Paulus Caſtr.l.ſi cum do tem.§.1.nu.7. ff. ſolut.matrimo. Barbat.c.ex parte.3. de conſuetud.Hippo.ſing.104. Romanus auth. quòd locum .num.12.C.de collatio.Bald. à Bartolinis repetitione.l.2.§.1.ff.ſolut.matrimo. nu. .& ibi Vincentius. nu.19. Petrus Benintendus deciſione. 22. nu.4 . Mateſellanus notab. 148.Guiller. benedi. c. Rainuntius de teſtamentis.verbo. in eo dem teſtamento.1. nu.222. Gomezarias.l.8.Tauri. nu.36. Caſtillus.l.10.Tauri. parte en caſo. Lambertinus de iure patronatus.lib.3. q. 3.princi. articulo.6. nu.13.Rauenas ſing.44. Marc. Mantua conſilio.13. nu.4. Ruinus conſilio. 144.nu.14. lib. 5. Iaſſ.auth.quodlocum.nu.7.C.de collatio. qui ait. l. ſi furioſo puberi.ff.de curat.furi.quam Romanus adducit pro hac ſententia nihil facere, & rectè conſiderauit. ſequitur Menchaca in quæſtionibus illuſtribus lib . 1. c. 35. nume.14. huius ſententiæ quaſi firmum tutiſsimumq; pro pugnaculum oſtentant.l. Imperator. ff. ad Trebelli. qua lege cogitur filius alimẽta patri præſtare, qui filio hæreditatem reſtituere coactus eſt; proptereà ꝙ multa feciſſet in fraudem fideicõmiſsi, eadem igitur ratione cogetur pater alere filiũ, qui bona dilapidauit. Secũdò adducunt doctores textum. l. libertus qui operarum. ff. de operis liber . vbi patrono , qui amiſit ius patronatus cogitur libertus alimentorum nomine certum præſtare, ergò filium qui legitimam perdidit , pater cogetur exhibere, vt inibi Albericus annotauit, & ita inducit Alexan. §.ſi poſt ſolutum.nume.9. tradit Accurſius ſcholi.diuerſa dicta.l. libertus. ſecundum primam lecturam.

12 Qui omnes præſcriptæ ſententiæ modum ſtatuunt, vt alimenta quæ pater cogitur præſtare tenuiora ſint, nec filij dignitati conſuletur, ſed naturæ, ne pereat inædia; quòd & alij interpretes probant, quos in vnũ contulit Gaſpar Baetius tractã de non meliorandis filiabus. c. 16.nume.19.

13 Secundò ita demum pater cõgetur alere, ſi filius cauerit ſe nõ dilapidaturum Bald.l.1.§.ius naturale. num. 7. ff. de iuſt. & iur. probat Lamber. de iure pat.lib. 3.q.3. princip. articulo.6. nu. 13. argumẽto, tex. l. fideicommiſſa. §.ſi quis.ff.de legat.3.

14 Ex hac opinione colligitur ve

ram eſſe ſententiam Speculat. titulo qui filij ſint legit. nu. 12. dicentis filium, quem pater emancipauit, legitimamq; dedit iure iurando præſtito, ne amplius alimenta peteret, poſſe ſi ad egeſtatem deductus eſſet, à patre alimenta poſtulare, quia pactum hoc eſt contra ius naturale, ideo non valet. l. ius agnationis. ff. de pactis: ſed alimēta iure naturæ tenetur pater præſtare. l. 1. §. ius naturale. ff. de ius. & iure. ergò pater alet etiā in propoſito caſu. huic ſententiæ accedit Alber. l. 1. §. ius naturale. col. fi. Ferrara in §. ſed naturalia inſt. de iure natur. Mainerius in. l. nō eſt ſingulis. §. infinita. nu. 4. ff. de reg. iur. Alberi. in. 1. parte ſtatutorū. q. 40. verſ. itē quæro, Rochus in. c. quāto. de cōſuetud. colu. 12. dñs

15 Lud. Molin. lib. 2. c. 15. nu. 77. In hoc doctorū certamine agitur, vtrū dolus & lata culpa filij, qui bona dilapidauit, liberēt patrē alendi onere, nam inter omnes cōuenit patrē teneri alere filiū, qui citra dolum & culpā bona conſumpſit, Iacobus de Arenis patrē teneri ait alere filium, qui bona diſſipauit, vnde cōſtat negare eum, quòd dolus filij patrē obligatione liberet alendi, & in hunc ſenſum Iacobi verba accepit Bal. ſupra relatus. idem Bal. l. ſcimus. nu. 11. C. de inoffic. teſta.

Aduerſus Iaſſo. & Thom. de plobata.

16 Ipſe tamē Bal. in auth. cōtra rogat9. nu. 8. aliter accepit: ſcripſit enim Iacobū agere de filio, qui ſine dolo & lata culpa bona cōſūpſit: hūc affirmat Iacobus alēdū eſſe à patre. Baldi interpretationē probat Benedictus de vadis in additione ad Baldū. l. 1. §. ius naturale. nu. 7. ff. de ius. & iure. & Alex. l. ſi cum dotem. §. 1. nu. 9 ff. ſolut. matrimonio.

17 Qui hoc dicūt obtinere ꝙuis leui culpa filius depauperat9 ſit, cum leuis culpa filio nō noceat, qui quodā modo viuo patre dominus erat. l. in ſuis. ff. de lib. & poſt. ſed in rebus proprijs leuis culpa nō punitur. l. etiam. §. licet ff. ſolut. mat. tradit Ioā. Oroſci. l. ſi arrogator. nu. 112. ff. de adoptio. Ruinus conſil. 144. nu. 14. lib. 5. Mateſella. not. 149.

18 Sed cauendū eſſe ab hac Alexandri opinione docet Iaſſ. l. ſcimus in princi. nu. 6. C. de inofficioſo teſta. quia doctores quos aduocat ſunt in ſententia contraria. hanc ſententiam Iaſſonis approbat Thomas de plobatatius in additione ad Alexand. l. ſi cum dotem. §. 1. nu. 9.

19 Sed decipiuntur Iaſſ. & Thomas, quia Bal. in auth. cōtro rogatus, quem aduocat Alex. dixit id ad quòd adducitur, vnde eā ſententiā, quæ habet, quòd pater alere filium non cogatur, quā in prima huius diſputationis ſede locauimus, veriorē eſſe validioribq; argumētis exiſtimo poſſe defendi. quæ probatur exēplo eo: ſi marit9 fraude doloq; ſit depauperatus, cōuenietur in ſolidū. l. verū. ff. pro ſocio. l. etiā. §. 1. ff. ſo-

ff.ſolu.mat.tradidi.§.ſed ſi filius nu.69.ergò eodē modo filiꝰ qui bona dilapidauit, nō alatur à patre.probatur enim hæc ſententia, quia ſi filius legitimā quam viuꝰ pater dedit, dilapidauit, mortis tēpore nō cogitur pater ſecūdò legitimā relinquere.Bar.l.ſi cum dotē.§.ſi poſt ſolutū.nu.6. ff. ſolut.mat.per textū in.l.ſi noxa.ff. de peculio.leg.auth.quod locum C.de collatio.ſequitur Pau.Caſ. nu.7.in.§. ſi poſt ſolutū. & inibi Alex.nu.9.idē probat Bal.l.ſcimus.nu.11.C.de inoffic.teſta.idē Bal.auth.ex teſtamēto.nu.14.C. de collatio.ratio eſt, quia in hac ſpecie filius hoc ſibi debet imputare per.l.cū duobus.§.fi.ff. pro ſocio.idē affirmat Bal.auth.ſi captiui.nu.fi.C.de epiſ.& cleri.per l.cum pater.§.pater certā. ff. de legat.2.laſſ.auth. quod locū. nu. 7.C.de collatio.Oroſcius.l.ſi arrogator. ff. de adoptio. nu. 112. Paul.de mōte.l. in quartā.nu.fi. ff.ad leg.fal. hæc opinio probatur Lucæ.c.15. vbi homo quidā duos habēs filios iuniori legitimā partē dedit, quā filius ludēdo & ſcortis dando dilapidauit, cūq; depauperatus inedia premeretur, ſupplex ad patrē rediit, quē pater poſt amplexus & oſcula cōuiuio lætitiaq; excepit, quod frater natu maior ægre ferēs patrē cōqueſtus eſt, qui ſe paternis præceptis ſemper obtēperantē tali munere nunquam affecerit, cui pater dixit, mi fili ne tuā vicem doleas, quia omnia mea tua ſunt, quod nulla alia de cauſa dixit, quā q; filius qui partē legitimā dilapidauerat, carebat iure petēdi partē legitimā, vnde locū diui Lucæ pro hac parte bene aduocat Tellius.l.23. Tauri.

20 nu.16. Sed de cauſa legitimæ ad cauſam alimentorū procedere licet, Bar.l.Titio centū.§. Titio genero.n.6.ff.de cōdi.& demōs. rationē ſubjicit, quia legitima in locū ſubſtituitur alimentorum, quam ſententiā approbāt Ang. Paul.& Imola.Mēcha.de ſucceſſionū creatiōe lib.2.§.20.nu.301. dñs Ludo.Moli.lib.2.c.15.nu.2. plures autē negāt licere procedere de cauſa legitimæ ad cauſā alimentorū, quia cauſa alimētorū eſt ſūmaria, nō autē cauſa legitimæ.Bal.l.ſi quis in ſuo.nu.5. C.de inoffic.teſta.Perez.col.antepe.Rub.titulo.1.lib.3.ordinat

21 Nec verū eſt, quod ſubſtituitur legitima in locū alimētorū, quia pater diuiti filio nō cogitur alimēta præbere.l.ſi quis à liberis. §.ſed ſi filius, ſed legitimā relinquere debet inopi filio, & diuiti ltē alimēta debet pater filio dū viuit pater, legitimā verò nō debet donec diē functꝰ ſit, Itē ſpurio debet pater alimēta.c. cū haberet. de eo qui duxit. in matri. ſed non legitimā, item legitima eſt vniformis ruſtico & nobili, iuueni & puero, ſed non alimēta, vnde fit, quòd cum differant in pluribus alimēta & legitima, nec caueatur lege quòd legitima inuicem alimentorū ſubrogetur, auda-

audacter erit negandum. Hoc ſcribit Corneus conſili. 316. lib. 1. idem Corneus conſilio. 150. nu. 12. lib. 2. hinc fit, vt ipſe neget licere procedere de cauſa alimentorum ad cauſam legitimæ, & è conuerſo. quam ſententiã probat Xuarez. l. quoniam in prioribus limitatione. 2. ad leg. Regni. nume. 11. & Beroius. c. Rainuntius de teſtamentis. num. 22. & nume. 196. Tiraquell. de iure primo. q. 55. nume. 17. Coraſius. l. qui liberos. ff. de ritu nuptiarum. nume. 111.

22 Ipſe ingenuè fateor alimentorum legitimæq́ cauſam in multis differre, nec licere de vna cauſa ad aliã procedere niſi ex manifeſta ſimilitudine. l. non poſſunt. ff. de legibus. quæ in ea quidem ſententia in propoſita ſpecie obtinet, quià filio qui dilapidauit legitimam à patre datam, non cogetur pater ſecundò dare legitimam, vt abundè docuimus. vnde ſi hæc cauſa efficit ne pater mortis tempore teneatur filio legitimam relinquere, quare hæc eadem cauſa quòd pater filio dederit bona, ex quibus alimenta perciperet, quæ filius ex hauſit, non liberabit patrem alendi onere, cum poſsit pater iuſta de cauſa filio alimenta denegare, vt conſtituit Vlpianus hic: qui ait illam eſſe iuſtam cauſam denegãdi alimoniam filio, quæ eſt cauſa iuſta ex hæredandi, ſed eam ob cauſam pater poteſt filium ex hæredare, quòd dilapidauerit legitimam, quam viuus pater dedit, ergò eadem cauſa, quòd pater filio dederit bona ex quibus poſsit ali, quæ filius compſumpſit, erit iuſta, vt pater egenti filio poſsit denegare alimenta, nec obſtabit quòd alimenta debeantur iure naturæ, hoc enim quomodo accipiẽdum ſit alibi docemus, quià iure cautum eſt: maleficium alendum non eſſe, ſed egeſtate debere laborare. l. bona fides. ff. depoſiti, ſed ſcortis dare eſt delictum. l. ſi verò. §. ſi adoleſcens. ff. ad Macedoni. ludendo bona perdere eſt delictum. auth. quod locum. C. de collatio. Bald. auth. ex teſtamento nu. 14. eod. titulo nimirum ergò ſi filio, qui bona dilapidauerit ludẽdo & ſcortis dando, pater poſsit denegare alimoniam.

23 Item patrẽ in propoſita ſpecie cogendum nõ eſſe filium ex hibere, cõuincitur ex eo, quòd ſi ſocer dotẽ tradat genero, quam ſibi reſtitutã ex hauſit, non tenetur ſecũdò pater filiam dotare. Dynus. l. ſi cum dotẽ. §. 1. ff. ſolut. mat. argumẽto. l. fideicõmiſſa. §. ſi quis decẽ. ff. de legat. 3. l. ſi ſocius §. filiũ. ff. pro ſocio. ſequitur Bar. in d. l. ſi cum dotem. §. 1. nu. 2. qui adducit pro hac ſentẽtia auth. quod locum. C. de collatio. verſ. niſi filiæ poſsit imputari. & l. etiã. §. licet. ff. ſolut. mat. hãc opinionẽ ſequũtur Paul. Caſt. l. 2. §. 1. nu. 6. ff. ſolut. matrimo. Bart. Soci. inibi. num. 15 Fran. Aret. nu. 12

nu.12. qui ait doctores commu-niter hanc partem defendere. dicit communem eſſe ſententiam Alex. l. ſi cum dotem. §. ſi poſt ſolutum. nu. 6. ff. ſolut. matrimon. idem ſcribit Bar. Soci. conſilio. 100. lib. 2. Iaſſ. auth. quod locum. nu. 7. C. decollat. idem Iaſſ. §. fuerat. nu. 135. inſt. de actio. Ioã. Lupus. c. per veſtras de donat. inter vir. not. 3. §. fi. nu. 6. Coraſius repetitione. l. qui liberos. ff. de ritu. nup. nu. 94. Curtio Iuni. auth. res quæ. C. cõmu. de legat. nu. 11. & nu. 20. Ioã. Cãpetius tracta. de dote. 1. parte. q. 15. Boerius. q. 131. nu. 5. dñs Lud. Moli. lib. 2. c. 16.

24 nu. 23. Trahere autem argumentũ de cauſa dotis, ad cauſam alimentorum cõceſſum eſt, Accurſius. l. obæs alienum. C. de prædijs minorum, quam ſentẽtiam approbat Bart. l. ſi certis annis. nu. 2. C. de pactis. idem Bart. l. cum de in rem verſo. nu. 1. ff. de vſuris. ſequitur Alex. ad Bar. d. l. obæs. Curtius. l. & quæ à diuo. nu. 18. C. de edendo. argumento à coniugatis ex. l. cum. poſt. §. gener. ff. de iure dot. iuncta. l. ſi cui. ff. de annuis legat. quæ conſultorum reſponſa oſtendunt cauſam dotis, & cauſam alimentorum eiſdem regulis cenſeri. Vlpianus etenim in. l. ſi cui. ait ex Neruæ ſentẽtia, quòd ſi alicui legatum annuum incertum relictum ſit in alimenta, valet legatum, alimentaq; præſtẽda ſunt, quæ ſolitus fuerat teſtator præſtare, ſi hoc non appareat, ex dignitate eius cui legatum alimentorum relinquitur, modum ſtatui debere, eadem ſpecie propoſita in cauſa dotis idẽ reſponderat Papinianus. l. cum poſt. §. gener. vnde meritò collegit Bartolus licere de cauſa dotis ad cauſam alimentorum procedere, hanc partem defendit Alex. l. centurio. nu. 13. ff. de vulg. idem Alexan. l. à filia. nu. 8. ff. ad trebelli. Curtius ſenior conſilio. 27 idem Curtius conſilio. 39. idem conſilio. 77. Euerardus loco. 29. Caſtillus. l. 10. Tauri. parte algũ hijo. Coraſius. l. qui liberos. nu. 113. ff. de ritu nupt. Tiraq. de priuilegijs piæ cauſæ in præfatione pag. 12. idem Tiraquell. de iure primogenituræ. q. 62. nu. 4. Dueñas regula. 367. ampliatione. 3. Mẽcha. de ſucceſionũ creatione. lib. 2. §. 20. nu. 312. hanc dicit receptam eſſe ſententiam Carolus Ruinus cõſil. 94. nu. 9. lib. 5. Siluanus. conſil. 33. nu. fi. lib. 1. Rolandus. conſi. 91. nu. 42. lib. 1.

25 Sunt tamen qui negent ſimiles eſſe cauſam dotis & alimẽtorum, & de vna ad aliã procedere fas eſſe, cum cauſæ hæ in multis diferant, quod demõſtratur, quia filiũ diuitẽ pater exhibere nõ cogitur hac. l. ſi quis à liberis. §. ſed ſi filius, ſed filiam diuitem pater cogitur dotare. l. final. C. de dotis promi. Itẽ filiã naturalẽ pater cogitur exhibere. auth. licet. C. de natura. liber. ſed nõ cogitur ipſi filiæ dotẽ cõſtituere. l. vxorẽ. §. pater naturalis. ff. de legat.

legat.3.Item frater tenetur alere ſororem,quæ non eſt vtrinq; cõiuncta.l.qui filium. ff. vbi pupi. edu.deb.l.1.ff.de tutelis.l.tutor. ſecundum dignitatem.§.fi.ff. de admi.tuto. ſed non tenetur eam dotare.l. cum plures. §.pe. verſ. eodem patre natam.ff.de adminis. tuto. Item filius tenetur alimoniam exhibere matri hac.l.ſi quis à liberis.§.filio, non tamen tenetur dotare, vt alibi ſcripſimus. Item à iudice decernẽte alimenta appellari non licet.l.fi.ff. de appellat. recipi. ſed à iudice dotem dare iubente prouocare fas eſt.l.fi. C.de ſenten. quæ ſine certa. quanti. profer. vnde non procedere argumẽtum de dote ad alimenta ſcripſit Cynus.l.ſanctimo. C.de nuptijs.ſequitur Ange.l.à filia in princ. ff. ad Treb. Roma.Imola.& Alex. nu.12. l.1. ff.ſolut.mat. nu.186. Beroius .c. in præſentia. nu.431. deprobatio.qui ait cauſam alimentorum eſſe fauorabiliorem cauſa dotis: vnde q inferre nõ liceat de cauſa dotis ad cauſam alimẽtorum defendit Bald.Nouel.tracta.dotis.6. parte. priuilegio. 4. nu.2. Ioan. Boſchei tracta . de legitimis nuptijs.lib.5.nu.13. dominus Padilla auth. res quæ. C. cõmu. delegat.nu.77. Cagnolus.l. iura ſanguinis.num.19.ff. de reg.iur. Boerius deciſione. 127. Marcus Anto. Natta conſilio .410. nu. 15. lib. 2. Saraina in additione Corſeti ſingu. 146. Decius . l. ſi certis annis. nu. 8. C. de pactis. Iaſ.dict.auth.res quæ.nu.7.Curtiu.l.de alimentis. nu.15. C. de tranſactio. Loppius repetitione.c. per veſtras de donat.inter vir.& vxor.not.3.§.20.nu.6. Siluanus conſi.94.nu.20.Paleotus de nothis. c.49. nu.1. ex quibus apparet quam ſit incertum,quæ ſit receptior ſententia.

26 Vnde plurimi multifariam in propoſito diſtingunt. Ripa. l.1. ff.ſolut.matrimo nu.66.docet licere argumentum capere de alimentis ad dotem affirmatiuè, ſecus autẽ negatiuè, veluti ſi quis dicat, pater debet filiæ alimenta, ergò & dotem,non autem è contrario,veluti filiæ diuiti non debet pater alimenta, ergò nec dotem, quæ quidem diſtinctio & interpretatio ſibi ipſi non cõſtat: cum filiam naturalem pater cogatur exhibere,ſed illi dotem conſtituere nõ cogitur. Ex hoc inferunt doctores, q ratione publicæ vtilitatis non poſſit ſumi argumẽtum affirmatiuum de alimentis ad dotem, vt qui tenetur alere teneatur dotare.hæc eſt recepta ſententia , vt notat Boerius deciſione. 127. 1. parte. nume.13.

27 Ex quo themate deduxit Mainerius. l. quoties. ff. de reg.iur. nu.146. cauſam alimentorum filiorum naturalium tantum fauorabiliorem eſſe cauſa dotis, cauſam vero alimentorum naturaliũ & legitimorũ minus fauorabiliorem eſſe cauſa dotis.

Et hãc ob cauſam ſcribit Mar. Soci.

Soci.l.1.ff.ſolut.mat.nu.186.cauſam dotis & alimētorū ſe habere tanquā excedētia & exceſſa.

29 Hinc fit, vt dicat Bal.auth.res quæ.C.cōmu.delega.id quod cōſtituitur in alimentis negatiuè, procedere in dote, quā opinionem probat Mar.Soci.l.1.ff. ſolut.mat.nu.231.quæ ſententia ex eo improbatur, quià filiā diuitē pater non cogitur exhibere, cogitur tamen dotare.

30 Ipſe autem non poſſum non mirari in re perſpicua tā miſerè ſcriptores torqueri. Id enim quod circum fertur procedere permiſſum eſſe de ſimili ad ſimilē cauſam nō ſic accipiendū eſt, vt neceſſariò requiratur, quòd caſus inquibus licet procedere de vno ad alterū ſint tā ſimiles, vt dici poſsit, quod de Megnenis Plautus, adeo forma ſimili pueri vt mater ipſa nō internoſſe poſſet: in ijs enim inquib9 ſunt ſimiles, licebit procedere ex deciſione.l. nō poſſunt. ff. de legibus. hoc effecit vſus procedēdi in aliquibus caſibus, vt negans ſimilitudinem debeat probare, cum valeat argumentum à ſolitis.l.in ſideicomiſsi.ff. de vſuris l. ſiue poſsidetis. C. de probat. Accurſi9.l.necꝙ natales eod.titu. quæ cōmuniter recipitur, vt iſcri pſit Iaſſ.l.certi cōdictio.§. ſi nummos.ff.ſi cert.pet.Hippo.ſing.1. qui autē negauerit ſimilitudinē cauſarū, debet inter vtrāꝙ diſcrimē conſtituere, quo facto argumētū eneruabitur Accurſi9.l. creditori.ff.de noui operis, ſthō li.pe.& inibi notat Iaſſ.nu.7.idē Iaſſ.l.decē.nu.12.ff.de verb.obliga.idē Iaſſon.l.quæ delegato.nu. 26.ff. deleg.i. Mar.Soci. in.l.4. §.Cato.ff.de verb.oblig.nu.493 Gomeſsius. c.ſi pater.nu.11.de teſtam.lib.6.ſentētiæ Accurſij fauet.§.Pauonū.inſt. de rerū diuiſ. tradit Siluanus cōſili.102.nu.32.

31 Vnde cum in ſpecie propoſita par ſit ratio negādi alimēta filio, qui bona dilapidauit, & negādi dotē filiæ, quæ dotē diſperdidit, cōſequens eſt, vt argumentum obtineat in alimentorū cauſa, ſicut obtinet in cauſa dotis. pater autē nō cogitur dotē ſecūdò cōſtituere filiæ, quæ dolo eā exhauſit: ergò nec cogetur filiū exhibere, qui bona diſperdidit, ex quibus alimēta percipiebat.

32 Nec huic ſententiæ obſtat. l. Imperator. ff. ad Trebelli. vbi Papinianus cōſtituit patrē exhiberi, qui filio bona reſtituerat, quià ea dilapidabat. agit Papinian9 de patre dilapidatore, cōſtituitꝙ, quòd ali debeat, ſed noſtra quæſtio de filio eſt, multūꝙ intereſt, filius ſit, qui exhiberi deſideret, an pater, quē fili9 venerari oporteat argumēto.l. liberto & filio.ff.de obſequijs.de qua re difuſius ſupra egim9.n.3.

33 Nec obſtabit. l. libertus qui operarū.ff.de operis liber. quià agit de patrono, cui à liberto ſēper eſt honor deferēdus.l. liberto.quavna interpretatione eno dātur duo conſultorū reſponſa, ſed

ſed vt declaretur Papiniani pro
poſitum in.l. libertus qui operá
rum.repetendum eſt,quo pacto
legis verba in ſuam ſententiam
traxerint interpretes. quod vt
dilucidius explicetur,ſupponē-
dum eſt , patronum libertatis
cauſa imponere liberto operas
poſſe.l.2.ff. de operis libert.
quas patronus vendere non po
teſt,quod ſi impoſitas operas re
uendiderit , perdit iura omnia
patronatus.l.ſi quam.C. de ope
ris libert.vnde fit,vt ali à liber-
to non debeat.l.ſi quis à liberis.
§.ſi quis à liberti. ff. de lib. ag.ſi
autem patronus impoſita liber-
tatis cauſa non reuēdiderit, ſed
operas liberto impoſitas exege
rit,cum cætera patronatus iura
retineat , perdit tantum ius pa-
tronatus contra tabulas liberti.
l.ſicut.ff.de iure pat.

34 Huius ſentētiæ ratio eſt, quià
patronus qui pro beneficio nō
gratiam ſed mercedem poſtula-
uit, in eo plectitur , vt liberè te-
ſtari liberto liceat,nec poſsit pa
tronus præteritus petere bono
rum poſſeſionem cōtra tabulas
liberti.docet Vlpianus. l. Iulia-
nus.ff.de bonis libert.ex quo de
duxit Connanus.lib.2.commē-
ta.iuris ciuilis.c.9.nu.4.vnde cū
libertus obligatione operarū li
beretur, liberáq; teſtamenti fa-
ctionē conſequatur, ſiue patro-
nus operas exegerit,ſiue reuēdi
derit , & cum in ſpecie facti de
quo iure cōſultus agit in.l. liber
tus non appareat,de qua ſpecie
agat,ſcilicet an patronus exege
rit operas,an reuendiderit,con
ſequēs eſt, vt intelligamus Papi
nianum agere de patrono , qui
operas exegerit,vti Alber.inibi
notat:cū ali à liberto præcipiat,
& hāc ob cauſam aptè videntur
interpretes collegiſſe filium,qui
dilapidauit bona , ali à parentē
debere,cum patronus qui ope-
ras exegit,alatur à liberto.

53 Ipſe autem hāc ſententiam pu-
tō non depromi ex.l.libertus,
quia licet patronus qui operas
exegit,alatur, nō inde colligere
licet filiū,qui bona dilapidauit,
eſſe alendū:cum ratio quæ cōſul
tū mouit, vt ali patronū præci-
peret in ſpecie, de qua tractaba
tur,in filio nō obtineat. Quod
vt oſtēdā,præmitto libertū obſe
quio reuerentiæ teneri alere pa
tronū inopē, qui operas liberta
tis cauſa nō impoſuit, cum autē
qui operas impoſuit,nec exegit,
alere tenetur, ſed vt alat operæ
adærātur.l.1. C. de operis liber.
unde ſi operas exegit,alere non
cogetur libertus,cum patronus
perdiderit ius,quòd habebat in
liberti bonis.l.ſicut,ergò cū hæ-
reditate libertos abdicet patro
nū,poterit & alimēta denegare
argumēto huius.§.idē iudex. ni
hilominus tamē Papinianus ait
ali patronū debere,rationē hu-
ius pronunciati ſubijcit in verſ.
(alimentorum cauſa eſt diuer-
ſa,cum inopia patroni per inui
diā libertum conuenit) quibus
verbis oſtendit libertum alere
patro-

patronū debere, qui operas exegit, non quidem obſequio debitæ reuerentiæ, nec ex cauſa quæ patroni perſonam ſpectet, ſed ex ea quæ libertum pulſat. quod vult dictio illa (inuidiam,) quæ accipitur pro odio publico, & quod vulgò dicitur, (el murmurar de las gentes) quià populus indignè ferret egere patronum, cum libertus eſſet in facultatibus, vnde inedia patroni publicum odium concitaret in opulentum libertum: Plaut. Ciſtel. 2. cum inuidia ſumma opum ſuarum nos illæ volunt eſſe indigētes, noſtra copia nihil poſteſſe. Valla. lib. 1. elegantiarum. c. 21. conſtat ex Ciceronis loco quem aduocat Ioā. Oroſcius. l. ne quicquam. §. obſeruare. nu. 6. ff. de officio proconſul. quæ ratio cum ceſſet in perſona patris denegātis alimenta filio, qui bona dilapidauit, non eſt cur. l. libertus qui. ab interpretibus ad hoc trahatur.

36 Vnde concluſio huius textus contrahitur in ſpecie. l. libertus qui operarum, quià licet generaliter conſtitutum ſit, ex eiſdem cauſis poſſe patrem alimenta filio ſubtrahere, ex quibus poteſt eum legitimæ amiſsione punire, hoc non habet locum in patrono & liberto in ſpecie. l. libert9 qui operarum. vbi libertus qui liberam teſtamēti factionem habet, & poteſt patrono nihil relinquere, tenetur illi egenti alimenta ſubminiſtrare.

37 Secundò huius. §. ſententia lo cū habet in perſona fratris, quià ſi frater ingratus in fratrem ſit, à quo percipit alimēta, hanc ob cauſam denegare ei poterit alimenta frater. hæc ſententia ea ratione commēdatur, quòd frater ingratus punitur amiſsione iuris ſuccedēdi in bona fratris, qui vilem ſcripſit hæredem, & infamia notatum. auth. de nuptijs. §. ingratitudinem collatione 4. ergò ſimili modo priuabitur alimentis. Hæc opinio quæ habet, quòd ingratus frater priuetur iure ſuccedendi in bona fratris, obtinet ſiue frater præ defunctus teſtatus obierit, ſiue inteſtatus: cum hæredes qui inteſtato ſuccedunt, probata ingratitudine fratrem à ſucceſsione repellant Accurſius ſcholio. lucrum. auth. de nuptijs. §. ingratitudinem collatione. 4. argumentò illius textus, vbi frater ingratus excluditur ab omni lucro ex bonis fratris, in quem ingratus fuit, quæ ſententia colligitur ex §. ingratitudinem in hunc modum: in. §. hinc nos. agebatur de ſucceſsione teſtati & inteſtati, & conſtituit lex fratrem in bona fratris ſuccedere, ſiue frater teſtat9 deceſſerit ſiue inteſtatus ſecundū formam præſcriptā in illa lege, niſi ingratus frater fuerit trib9 de cauſis, de quib9 agit §. ingratitudinē, qui textus vt ex his apparet, tā locū ſibi vēdicat in ſucceſione teſtati, quā in ſucceſiōe inteſtati, vt notat Accurſi9 ibi

ibi ſcholo.lucrum,idem Accurſius in auth.de non eligendo ſecundò nub.§.eumigitur.ſcholio fratrum collatione.1.

Secundò pro hac parte adducitur.l.fi. C. de ſecūdis nup. vbi filius vel ex pro nepotibꝰ is,qui probatur ingratus , repellitur ab omni lucro per hæredes defuncti.

Tertiò aduocatur.l. cum patronum.ff.deiure pat.vbi patronus ingratus punitur amiſsione iuris ſuccedēdi in bona liberti.

Quartò huius ſententiæ partes fauet.l.ſi defunctus.verſ.niſi forte.C. de ſuis & leg.liber. vbi auia hæredem nepotem inſtituerat, nepos autem in auiā ingratus fuit , quam ob cauſam irata auia teſtamentū combuſsit,atq; inteſtata diem functa eſt,in bona inteſtatæ auiæ nepos non ſucceſsit præcepto legis.

Quintò hanc ſententiam fulcit.l.3.in fine.ff. de adimend. legat.vbi ex præſumpta voluntate legatum relinquentis reuocatur legatum,ſi legatarius ingratus fuit inteſtatorem,vnde cum proximioribus conſanguineis qui abinteſtato decedit , exiſtimetur relinquere ſponte ſua legitimam hæreditatem. l. confiſciuntur.ff.de iure codici. colligitur quod voluntas defuncti trahi non debet ad illum,qui ingratus in eum fuit,qui in eius bona non ſuccedet.

Sextò hanc opinionem defendit.l.ſi ab hoſtibus.§.ſi vir vxorē ff.ſolut matri. iuxta interpretationem ſecundam Accurſij ſcholio pe.qui ait legem agere de viro,qui vxorem in adulterio cōprehenſam occidit , ſi adulterij ream faceret, de adulterio damnata vxore maritus dotem ſibi quærit , auth. vt liceat matri & auiæ.§.quià vero plurimas collatione.8. ſi verò vir in adulterio vxorem compræhenſam occidit,ſibi dotem non quærit,quià male facit occidendo vxorem absq; iudicis præcepto. §. ſi vir vxorem. ratio huius ſententiæ eſt , quià iſto caſu delictum vir contrahit , vnde commodum conſequi non debet , hinc depromitur quòd propter delictū punitur quis amiſsione rei, quæ ad eum defertur.ergò eadē ratio ſuggerit,vt frater ad quem fratris inteſtati hæreditas defertur , hæreditatis amiſsione puniatur,proptereà quià ingratus fuerit in fratrem.huic ſententiæ accedit Bernardus ſcholio fi. in c.fi.depoſtulādo. ſequitur Ang. in dicto.§.ingratitudinem,& Salic.l.fratres.nu.11.C.de inoffi.teſta.&ibi Iacob.de Aren.& Chriſtophor Botini.laſſ.auth.non licet.nu.10.C.de liber.præt.& ante hos huic opinioni acceſsit Nicolaus de Neapolis in. l. ſi ſpurius.ff.vnde cognat.qui allegat. l.ex parte.ff.adimend.leg.vbi legatum relictum alicui cenſetur ademptum ex eo, quod inimicitiæ fuerint inter teſtatorem & legatarium in dictæ. eadem ratione

tione ingratitudo hæreditatis a miſsione puniet ingratum.

43 Octauò huius ſententiæ partes fouet.l.liberi.C.de inoffi.teſta.vbi filius à paterna hæreditate repellitur ex cauſa ingratitudinis,quam hæredes ſcripti approbarunt. eadem ratione frater à fratris inteſtati hæreditate repelletur probata ingratitudine ab hæredib9 inteſtati.& quã uis lex loquatur in ſucceſsione teſtati, eadem tamen ratio ſubeſt in ſucceſsione inteſtati, cum hæredes inteſtati ex defuncti volũtate admittantur.l.conficiuntur. vnde cum illi quos teſtator expreſſe hæredes inſtituit, ingratitudinem approbare poſsint, vt fratrem ingratum à fratris hæreditate repellãt.l.vt liberi.cõſequitur, ꝙ ij qui ex tacita ac præſumpta defuncti voluntate vocãtur, probare ingratitudinem poſsint.argumento eorum quæ ſcripſit Accurſius ſcholio fin. in fine in.l. tale pactum. ff. de pactis.ſequitur Bart.l. Barbarius. nu.1.in repetione.ff.de offi. præto.& ibi Iaſſ.nu.3.Accurſij ſententiã dixit crebrius recipi Coſta. tracta.de patruo & nepote.pag. 58. quam ſequũtur omnes teſte

44 Siluano conſilio.33. nu.5. licet enim procedere de ſucceſsione ex teſtamento ad ſucceſsionem abinteſtato.vnde lex, quæ conſtituit in ſucceſsione teſtati, locum habet in ſucceſsione inteſtati. Accurſius ſcholio in liberos.in fine.l.vni.C.de his qui ante aper. tab. quam ſententiam dixit celebrem And.in.c. fin.de poſtulando. quam dixit tenere omnes Bart. l. vni.C. de his qui ante apert.tab.nu.3.in fine.eãq; communiter approbari ſcripſit Imola.l.ventre.num.30. verſ. & aduerte.ff.de acquir.hær.ibi Romanus.nu.20. Aret. nu.10.verſ. circa tertiam quæſtionem, qui reſpondet ijs quæ Imola allegat in fauorem partis aduerſæ, hãc ſententiam dixit cõmuniter approbari Corneus in dicta.l.vni. nu.11.Iaſſo.l. emancipata. nu.18. C.qui admitti. Guillermus in.c. Raiuuntius de teſtamentis verbo mortuo itaq; teſtatore.2.nu. 158.Angel.de Gambellio.l. ventre.ff.de acquir.hær.nu.43. Tiraquell.l.ſi vnquam verbo.libertis.nu.64.C.de reuo.donat. vbi plura aggregat.

45 Hinc apparet.l.liberi.locum habere in ſucceſsione abinteſtato,vt ſcripſit Bernardus.c.fi. de poſtulando.cui accedit And.ibi atq; his rationibus à iure ductis ſententiæ Accurſij in dicto.§.ingratitudinem dicentis, quòd venientes abinteſtato probata ingratitudine repellere poſsint à ſucceſsione fratris inteſtati fratrem, qui in demortuũ fratrem ingratus fuit, accedit Corſet. ſing.incipiẽti.ingratitudo.Hippo.ſing.413.

46 Contrariam ſentẽtiam, ꝙ frater ingratus repelli nõ poſsit à fratris in teſtati ſucceſsione, defendit Bart. l.fratres.nu.6.C.de

in offi.teſta.argumento.l.cognatis.ff.vnde cog.vbi iure conſultus ait.(cognatis accuſatio nihil obſtat ad ſucceſsionem,ſi accuſauerint cognatos ſuos.)agit titul9ille de ſucceſsione abinteſtato,vt apparet ex.l.1.ff.ſi tabu.teſta,nullæ.extab.frater autē cognatus eſt,imo ex trāuerſo latere ab eo incipit cognatio.l.iuriſcōſultus.ff.de gradibus.§.1.inſt.de gradibus,opinionem Bart.in.l.fratres.ſequitur Bald.ibi.nu.11.poſt Guillermum, aliiq; plures doctores,quos aggregat illuſtriſſimus dominus Couarru.c.Rainūtius.de teſta.in principio.nu.7.qui argumētis pro piori ſententia adductis ſatisfacit,docetq; hanc ſententiam cōmuniter recipi reprobata ſententia Accurſii in dicto.§.ingratitudinē.quā dixit communiter reprobatam approbata hac vltima opinione Menchaca de ſucceſsionū creatiōe lib.3.§.30.nu.179.Antonius Gomez lib.1.variarum.c.11.nu.37.Ioachimus in.§.1.inſti.de in offi.teſta.Ioā.Ieciriet trācta.de primoge.lib.3.q.6.nu.9.quæ ſententia & crebrior,& verior eſt.

47 Sed prior ſentētia,quæ habet, vt fratrer ingratus repellatur à ſucceſsione fratris,ſi hæredes inteſtati probauerint eum ingratum,iure Regio approbata eſt.l.12.in fine.titulo.7.part.6.vbi Gregorius ſcholio fi.ait hac lege Regia corrigi cōmunem ſententiā,idem ait ipſe Gregor.ſcholio.1.in.l.8.titulo.7.part.6.idem Gregor.ſcholio fi.in.l.10.titulo.7.part.6.quæ ſententia in hoc regno propter legem Regiam praxi recepta eſt.

48 Tertiò huius.§.ſententia locum habet, ſi alumnus ingratus ſit in altorem, quià priuabitur præteritis alimentis,ita quidem vt ea,quæ accepit,adæſtimata reſtituat,vti Accurſi9 ait ſcholio pe.in.l.iniquum.C.de his qui accuſa.non poſſunt.ratio huius ſententiæ eſt,quià pro bono nō debet quis malum reddere,vt Bal.ait in dicta.l.iniquum vbi Salicet accedit ſentētiæ Accurſii,ſequitur Grego.in.l.3.titul.20.par.4.ſcholio ti.& Tiraque.l.ſi vnquā verb.ſuſceperit liberos.nu.53.C.de reuo.donat.dicit hanc ſententiam auream Ioā.de Amicis.conſilio.114.nu.21.nec eſt qui ab eadiuertat.argumēto.l.patrē.C.de nuptiis.vbi cōſtituitur quòd pater,qui filiā, quam ex poſuit, altoris filio nubere prohibuerit, alimenta ab altore præſtita reddere cogatur,quod æqua lāce ſeruari in perſona alūni, qui ingratus eſt in altorem,æquitatis ſuggerit ratio.

49 Huic ſententiæ fauet.l.3.titu.20.p.4.qua lege cauetur, quòd ſi alūnus accuſauerit altorē,& eā ob cauſam altor occidatur, aut mēbri abſciſione puniatur, vel maioris partis bonorū amiſsine, aut infamia notetur, alūnus qui accuſauit, vltimo ſupplicio afficiēdus ſit.igitur nō eſt acerbū nimis vt ingratus in altorē alumnus

nus alimenta reddat: cum alūni
ingratitudo tam acriter vindice
tur. Neq; huic ſententiæ opponi
poterūt verba vltima.l.patrem,
quæ in illo ſolummodo caſu vi-
dentur conſtituere vt alimenta
reddantur:ergò in alijs non red
dentur, cum caſus exceptus fir-
met regulam in contrariū.l.nam
quod liquidè.§.fi.ff. de penu le-
gat.quam legem pro hac ſenten
tia dicit eſſe notatu dignam Vi-
currus. l. ſi finita.§.Iulianus. nu.
197. ff. de damno infecto. quæ
cōſtitutio maximè in propoſito
obtinet: cum alimenta pietatis
intuitu præſtita non repetātur.
l.cum is.§.pe. ff. de condictione
indebi:ſed hæc non obſtant Ac
curſij opinioni, quià exempla
non arctant regulam. l. damni
infecti ſtipulatio.§.Sabini.ff.de
damno infecto, quamuis exem-
pla ſint caſuum exceptorum,nō
arctant regulam.l. vni. §.in no-
uiſsimo.C. de cadu.tollend. vbi
conſtituitur regula generalis,
quòd hæreditas non adita non
tranſmittatur: ex hac regula ex
cipiūtur caſus,ſcilicet ſi iure ſan
guinis aut ratione iuris delibe-
randi tranſmittatur,non hac de
cauſa impeditur tranſmiſsio iu-
re ſuitatis,vt in ſpecie.l.apud ho
ſtes.C.de ſuis & legit.licet enim
in. l. patrem. alimenta præſtita
pietatis intuitu non repetantur
niſi in eo caſu tantum,vt lex ait,
in alijs ſimilibus illa ſentētia ob
tinebit,ſi eadē ratio ſubſit: quià
dictiones taxatiuæ non exclu-
dunt caſus ſimiles. Accurſius. l.
ob æs.C.de prędijs minorū. Ac-
curſius ſcholio.voluerit.l.fin. C.
de reuocand.donat. Hanc ſentē
tiam doctores communiter ſe-
quuntur & approbant. vnde.l.
patrem. apprimè fauet Accurſij
opinioni,cuius legis deciſionem,
quià ad propoſitam rem perti-
50 net,explicabo. Cauetur enim le
ge illa, vt pater qui filiam expo- *Extenditur deciſio l.patrem.*
ſuit, ſi alterius filio eam matrimo
nio coniugi prohibeat,alimen-
ta alteri reddat:quamuis ſecun
dum iuris ciuilis regulas pater,
qui filiam exponit,non cogatur
altori reddere alimēta.l.1. C. de
infan.expo.l.fi.titulo.20.par.4.
vbi notat Gregorius.ſed ingra-
titudinis cauſa reddit alimenta
pater, qui prohibet filiā quam
expoſuit, altoris filio nubere.l.
patrem. C. de nupt. vbi Cynus
ait illa conſtitutione limitari re
gulam.l.cum is.§.pe.ff.de cond.
indebi.quæ cōſtituit, vt ſumpt9
pietatis intuitu impenſi non re-
petantur,ratio huius deciſionis
eſt odium & ingratitudo patris,
vt Cynus.l.patrem.vbi idem an
notarunt Bart.& Bald.ſequitur
Fulgoſius nu.1.Sali.in principio
& in finalibus verbis, &. l. pa-
trem. memoria tenendā eſſe ait
Bart.ſing.169. Rauenas. ſingul.
435.quæ recepta ſententia iure
Regio approbatur. l. 35. titulo.
14.part.5.qua lege ſuperior ſen
tentia contrahitur, vt locum ha
beat in ſpecie propoſita in.l.pa
trem.quando pater filiam expo

 ſuit,

ſuit, non autem ſi filium expoſuiſſet, quem prohiberet altoris filiæ matrimonio copulari, quià propter hoc non reddet altori pater alimenta, vt lex Regia cõſtituit illis verbis (fueras ende, ſi la criança fueſſe fecha en muger, è quiſieſſe deſpues caſar cõ ella, ò alguno de ſus hijos, è ſu padre de la criada, ò ella miſma lo contradixeſſe) hæc captio, ſeu limitatio deciſionis. l. patrem. ratione innititur; cum lex illa ſit pœnalis & odioſa, atq; ita reſtringi non dilatari debet. reg. odioa. de reg. iuris. lib. 6. ſed licet hoc iure conſtitutum ſit, tamen lex Regia ſtatuit vt ea, quæ de filia conſtituit. l. patrem, obtineant in perſonæ filij, vt pater qui filium expoſuit, ſi prohibeat altoris filiam eum vxorem ducere, reddat alimenta nutritori, quod lex præcipit illis verbis. (è lo que diximos en eſta ley ha logar non tanſolamente en las coſas ſobredichas: mas en todas las otras ſemejantes dellas) quæ

51 extẽſio fit ſumma cum ratione, cum lex pœnalis ad caſus ſimiles trahatur. c. vni. §. ſed quià natura. quæ fuit prima cauſa bene fi. amitt. in hanc ſententiam extollit Bald. ibi, dicitq; eſſe meliorem, quam ſit in iure Alexand. l. ſi quis id quod. nu. 17. ff. de iur. omni. iud. dicit ſolennem Iaſſ. §. ſi quis. nu. 8. inſti. de actio. idem Iaſſ. in. §. tripli. colu. 2. & in. §. ex maleficijs. ſuper glo. iudicium. eod. titulo. hæc ſententia approbatur decreto. l. ijs ſolis. verſ. ſatis etiam cautum putamus. C. de reuo. donat. vbi filius non punitur amiſſione rei donatæ, quãuis in matrem fuerit ingratus, ſi mater ſecũdò nupſit, dicitq; lex ſe hoc ſatis cautũ eſſe putare in perſona matris luxurioſæ, quià ſubeſt maior ratio vt docẽt verba verſiculi (quis enim) quàm legem in huius partis fauorem extollit Anchar. conſilio. 94. nu. 4. aggregat plura Pinelus. l. fin. C. de bonis mater. nu. 18. huic ſententiæ fauet. l. 1. C. de condi. indeb. vbi notat Accurſius ſcholio iudicati. verſ. dic ergò, cuius meminit Abb. c. cum dilecta. nu. 6. de confirma. vtili. hanc ſententiam crebrius receptam eſſe ſcripſit Iaſſ. conſilio. 54. colu. 1. lib. 1. huic ſententiæ fauet. l. 1. C. de interdictis. & ibi notat Bald. q lex correctoria locum habet in ijs caſibus, in quibus ſubeſt eadem ratio, tradit Ioã. And. ſcholio Italiæ. c. 1. de temp. or. ordi. lib. 6. ſequitur Bald. l. de quibus. nu. 35. ff. de legibus. Abb. in. c. fin. nu. 12. de reſcript. Annanias in c. cum ſit Romana. de ſimonia. idem Abb. in. c. nihil. nu. 9. de electione, Ioan. Luppus in Rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 16. nu. 5. Euerardus loco. 35. Anchar. conſilio. 96. nu. 2. Tiraquell. tractatu retractus titulo. 1. §. 20. glo. 2. nu. 3. Barb. in repetitiõe. l. cum acutiſsimi nu. 56. C. de fideicommiſsis, Nauarrus in. c. 1. §. laboret. de pœnitẽtia diſtinctione. 6.

Caſſa-

Caſtaneus cõſilio.30.nu.23. quæ opinio crebrius recepta ratio- nem habet, vnde immeritò Alfonſus Caſtro eam improbat lib.1. de lege pænali. c.7. ſunt enim in hoc articulo tam multa à doctoribus tradita, vt ſi in vnũ cõferre, & de ſingulis iudicium adamuſsim facere neceſſum eſſet, iuſtus liber tanto operi non ſufficeret. Id autem ad propoſitum attinet, ꝙ.l. patrem. quæ de patre loquitur qui filiam expoſuit, debet locum habere in perſona patris qui expoſuit filium, quem ſi prohibeat nutritoris filiæ matrimonio iungi, alimenta reſtituet filio præſtita, vnde ex cauſa ingratitudinis alũnus cogitur alimenta, quæ pietatis intuitu data percepit, reſtituere, quod ex huius textus ratione procedit.

52 Quartò huius.§. ſententia locum habet, ſi filius qui ali deſiderat, culpatæ inhoneſtæꝗ vitæ ſit, quià malè morigerato filio pater alimenta dare non teneatur. huius ſententiæ author eſt Marcus Mantua ſing.683. eàꝗ forte defendi poſſe ait ductus Phocionis Atheniẽſis exemplo, qui munera Philippi Regis Macedonis ſpernens, legatisꝗ ſua dentibus vt ea ſaltem filiorum commodis accipere non detrectaret, reſpõdit, hic agellus illos alet, qui me ad hanc dignitatem perduxit, ſi mei ſimiles fuerint, ſim verò diſsimiles, nolo in pennis meis ali, eorumꝗ luxuriam augeri. Hæc opinio defendi poteſt argumento.l. bona fides. ff. depoſiti. vbi Triphonius iure conſultus ait maleficios debere egeſtate laborare. hæc item opinio Marci Mantuæ defendi poteſt Vlpiani reſponſo.l. necquicquam.§. de plano. ff. de officio proconſu. vbi ait filium, qui vt non oportet conuerſatur, poſſe proconſulem comminari & terrere: in ſpecie illa malè conuerſari dicitur filius, qui luxurioſus eſt, atꝗ ſcortis dat, vti explicãt ibi Salomonius & Ioann. Oroſcius.

53 Ipſe autem huic ſententiæ nõ accedo, qui exiſtimem luxurioſo malèꝗ morigerato filio non poſſe patrem denegare alimenta, quamuis corrigere poſsit, & emendare, quòd ſi vitam nõ mutet filius, bonosꝗ induat mores, iudicem adire pater poterit, qui emendabit. argumẽto.§. de plano. hæc opinio ea ratione cõmendatur, quæ ex Vlpiano hic depromitur, vt ipſe exiſtimo: dicit hic iureconſultus poſſe patrem ſi iuſta ſit cauſa, filio alimẽta denegare, quæ autem ſit cauſa iuſta, exemplo declarat: ſi filius patrem detuliſſet. inde Accurſius aptè deduxit illis de cauſis poſſe patrem filio alimenta denegare, ex quibus poteſt eum exhæredare, ergò ex illa cauſa ex qua pater non poteſt filium exhæredare, non poterit alimẽta denegare: quæ ſententia probatur ex dictione (meritò) quæ *Queſtio frequens*

X 3 idem

idem ſignificat atq; dictio, (dig gnè).l.de quibus. ff. de legibus. generalem concluſionem quam poſuerat Vlpianus exemplo de clarat dicens, quòd meritò exiſtimabitur pater denegare alimenta filio, ſi filius patrem detu
54 liſſet. Quo exẽplo generalis cõcluſionis ratio demonſtratur, quæ in alijs ſimilibus cauſis obtinebit.l.ſcire oportet.§.ſi.ff. de excuſat. tuto. & ibi notat Bart. & legem illam pro hac ſententia extollit Salamonius.l.Gallus. §.idem credendum.nu.2.ff.de liber.& poſt.Paul. Orianus in.l. 1.ff. de officio eius cui mand. eſt iuriſdic.nu.35. Hanc ſentẽtiam quæ habet, quòd regula declaratur per exempla, ſcripſit Accurſius ſcholio ob aliud.in.l.2.ff.de priuat.delict.ſequitur Butigela. l.2.in princi. ff. ſi cert.pet.nu.7. Mari.Soci.iunior.l.cum filio.ff. de leg.1.nu.98. Aymon Crauetta ibi nu.49. Paul.de monte pico. l.in quartã.ff. ad leg.fal. nu. 92. Hæmanotus Detus. l.4.§. cato.ff.de verb.obligat.num.285. idem Soci.l.ita ſtipulatus. ff. de verb.obligat.nu.158.

55 Hinc apparet, quòd ex hiscauſis poterit pater filio alimẽta denegare, ex quibus poteſt ex hæredare, ſed filius ex hæredari nõ poteſt eam ob cauſam, quòd vitæ ſit culpabilis, luxurioſus, & malè morigeratus. auth. vt cum de appellatione cognoſcitur. §. aliud quoq; capitulum.verſ.cauſas collatione. 8. Bernardus. d. quintauallis.de iure iur.ergò nec alimentis priuari, vt falſò opinatus eſt Marcus Mantua, licet & ipſe hæſerit. atq; ita huius tex tus ſententia locum non habebit in perſona filij qui culpatæ vitæ & luxurioſus ſit, qui priuari alimentis non poterit, quamuis filius qui patrem detuliſſet, priuari alimentis poſsit. ſicq; accipienda eſt huius.§.deciſio.

56 Secundò huius.§.ſententiæ locus eſt, ſi patronus eccleſiæ ingratitudinem cõmittat in eccleſiam, quià priuari poterit alimẽtis, traddit latè Paulus de Citadinis tractatu iuris patronatus 6.parte.q.8.articulo.4.ſequitur Rebuffus tractatu cõgruæ portionis.q.12.nu.105.

57 Tertiò huius legis ſententia obtinet in perſona vicarij eccleſiæ, qui ſi ingratus ſit, priuabitur cõgrua portione, ſicut filius priuatur alimẽtis, vt Accurſius ait ſcholio detulerat. cuius ſententiam dilatat ac in perſona vicarij locum habere ait Rebuffus dicta.q.12.nu.104.

58 Quartò hæc ſententia locum habet in perſona donatarij, qui alere donatorem tenetur, quòd ſi deneget alimenta, priuabitur re donata. Accurſius ſcholio.vo luerit.l.fin.C. de reuo. donatio. argumento.auth.vt liber. de cætero.§.illud & l. Diuus Claudius ff.de iure pat.l.alimẽta. in prin. &.§.1.ff.de liber.agnos. vbi patronus qui liberto indigẽti non præſtat alimẽta, punitur amiſſione

ſione libertatis cauſa impoſito-rum, & hæreditatis liberti. item libertus denegans patrono alimenta redigitur in poteſtatem patroni, ſiue patrono donatarium comparemus, ſiue liberto, ſi donatori alimenta denegauerit, punietur amiſſione donatæ rei.

59 Secundò Accurſij ſententia commendatur ratione. l. fi. C. de reuo. donat. illis verbis (ne ſit cuiquam licentia, & alienas res capere, & frugalitatẽ irridere donatoris, & iterum ipſum donatorem ſuasq; res perdere, & priuatis malis ab ingrato donationis acceptore affici.) quæ ratio obtinet in perſona eius, qui denegat alimenta donatori, ergò in eo locum habebit deciſio, vt priuetur re donata. argumento l. illud. ff. ad leg. aquili. hæc ſententia validioribus fulcitur argumentis à iure ductis, quibus doctores innituntur. ſententiæ Accurſij accedũt Cynus, Faber, & Sali. l. fi. C. de reuo. donat. Ripa ibi. q. 27. nu. 72. hãc opinionem dicit æquam & cõmunem Hippo. Riminald. in. §. 1. inſti. de donat. nu. 536. qui plura aggregat. ab hac opinione dicit ſe non audere recedere indeciſiuis Corneus cõſilio. 120. nu. 3. & iterum nu. 5. lib. 1. qui ait contrariã ſententiam eſſe veriorem in pũcto iuris. de qua controuerſia plura Riminaldus: qui ex quantitate rei donatæ, ex neceſsitate donatoris, ita modum ſtatuit, vt iudicium huius rei factum adamuſſim credam.

60 Hæc ſententia legis conſtituẽtis vt alimentis poſsit quis illis de cauſis priuari, ex quibus poteſt exhæredari, locum non habet in perſona illius, quem ingratitudinis pœnituit, huic enim pater non poterit alimenta denegare. Speculat. titulo qui filij ſint legit. §. 1. nu. 16. argumento. c. ferru. 50. diſtinctione, vbi ex canone colligitur pœnitentiam efficere, vt ad priores actus quis reuertatur. huic ſententiæ fauet c. inter opera. de ſpõſal. vbi oſtẽditur prodeſſe vt peccata diluãtur de lupanari mulieres euocare & extrahere. hanc ſentẽtiam apprimè fulcit. l. Imperialis in prin. C. de nuptijs. vbi princeps proſtribulis hoc priuilegiũ donat, vt ſi ad melioris vitæ frugẽ conuerſæ ſint, tales habeantur, ac ſi ſemper honeſtæ inculpatæq; vitæ fuerint, hinc colligitur quòd per pœnitentiam mulier reddit adſtatum, in quo fuerat antequam peccaſſet. Hæc iura impellũt plures, vt Speculatoris ſententiæ accedant: ſequitur enim Alber. in. l. ſi quis ā liberis in princip. nu. 18. ff. de liber. agnos. Alexan. nu. 33. Ripa. nu. 71. in. l. 1. ff. ſolut. matrim. Iaſſ. in l. ius ciuile. nu. 29. ff. de iuſti. & iure. Corſet. in tractatu de minimis. 2. parte. verſ. vigeſsimò octauò. nu. 13. Coraſius in. l. qui liberos. ff. de ritu nupt. num. 56. Guillermus in. c. Rainuntius. de

teſtam.verb. dotem quam ei de derat.nu.40.Hippo.in.l.vni.C. de raptu virg. nu.21. qui plures aggregat.hanc ſentẽtiam ſequitur Caſſane9 cõſuet.Burg.Rub. 1.§. 5. nu.6. idem Guillermus.c. Rainuntius verb. in eodem teſtamento relinquens. 2. nu. 38. Iaſſ.in.l.in arenam.nu.6.C.de in offi.teſta. idem Iaſſ.auth. non licet.nu.14.C.de liber.præter.Lãbert.de iure patr.lib.3.q.3.principali articulo.8.nu.3.Gregori9 ſcholio desheredar. in.l.5.titul. 7. part. 6. qui omnes in ea ſunt ſententia,vt exiſtiment luxurioſam filiam à patre non priuari alimentis, aut hæreditate, ſi ad frugem honeſtæ vitæ conuerſa ſit. ſequitur Antonius Frãciſc9, & Sebaſtianus Sappia in additione. Abb. in. c. quinta vallis. nu.6.de iure iur. hanc ſententiã crebrius receptam eſſe atteſtatur Carteliano9 cotta in memorabilibus iuris. verbo. filius familias.quem ſequitur Coſta.l.Gallus.§. & quid ſi tantum. ff. de liber.& poſth.3.parte.nu.189.qui atteſtatur hanc ſententiam communiter eſſe receptam, quod ſimiliter ſcripſit Oroſci9.l.1.§. ius naturale.nu.18.ff.de iuſt.& iure.

61 Sed hanc opinionem,quæ cõmuni doctorum hominum ſuffragio comprobata eſt, refellit Felinus in. c. Rodulphus. nu.6. de reſcrip. qui ait qud ſi filium ingratum, quem peccati pænitet,pater non poſſet hæreditate priuare, fieret lex illuſoria quæ patri exhæredandi filij poteſtatem conceſsit,cum filius ſemper hac exceptione ſe tueri poſsit, quòd cõmiſsi criminis eum pænitear:atq; hoc modo pœnalibe rabitur. Exiſtimat tamẽ Felinus receptæ ſententiæ licet locus nõ ſit in hæreditate, eſſe tamen locum in alimentis,quibus filia nõ priuabitur, ſi ad frugem honeſtæ vitæ conuerſa ſit. Huic ſententiæ accedit Coſta.nu.190. ſecundò q; loco diſtinguit,an cauſa ingratitudinis propter quam fili9 exhæredari poteſt, reſpiciat directò & principaliter perſonã patris, an verò per quandam conſequentiam,primo caſu non proſit filio pænitentia, quim pater filium poſsit exhæredare ſecundò verò proſit pænitentia, exemplum in filia ponit,quæ in corpus peccauit, in quo caſu locum habet ſententia Speculat vt ait Ripa. in.l.fi.C.de reuo.donat.q.67.nu.226.ſequitur Aret. & Curt.iuni. quos refert Coſta, qui huic interpretationi non accedit, quià exiſtimat filiam quæ in corpus peccauit, licet pænitẽtiam egerit, exhæredari poſſe, quià contumelia qua patrem afficit non aboletur, licet filia honeſtiſsimè vixerit, cum ſat ſit offenſam ſemel fuiſſe cõſumatam Bart.l.ſi ea mente.ff.de furtis.vnde Coſta nu. 192. Iterum diſtinguit circa cauſam, quæ principaliter reſpicit ipſius filij perſonam,ſecũdo loco perſonam patris, an cauſa facto aliquo momenta-

mentaneo indignationẽ patris & legis mereatur: an verò turpẽ quandam vitæ profeſsionem re quirat, in prima nõ prodeſt pæ nitẽtia, vt ſi mulier peccet in cor pus ſuum, quià conſumata fuit offenſa, in alia porſit pænitẽtia, nequis dignus ex hæredatione
62 exiſtimetur. argumento auth. vt cum deappella. cognos. ſ. cauſas illis verbis (ſi propter volunta tem parẽtum.) Ex ijs enim quæ in hoc articulo tradidit Coſta, colligitur filiam quæ in corpus peccauit, quamuis pænitentiam egerit, à patre poſſe exhæredari, quod prædixerat Felinus, cuius ſententiæ acceditCoſta: quæſen tẽtia vera eſt. nec ei rationes ob ſtant, quibus inniiuntur docto res, qui aduerſam ſentẽtiam de fendunt. quam non fulcit. c. fer rum. 50. diſtinctione. c. fidelior agunt enim illi canones depæni tentia peccati in Deum commiſ ſi, remittit Deus culpam pænitẽ ti, pænam autem ſæpe non re mittit Paul. ad Hæbreos. c. 11. ne quis ſit fornicator, aut propha nus vt Eſau: qui propter vnam eſcam vẽdidit primogenita, ſci tote enim quod poſtea cupiens hæreditare benedictionem re probatus eſt: non enim inuenit pænitentiæ locum, quamquam cum lacrimis inquiſiuiſſet eum. huius rei plura exempla retulit Abulẽſis. 1. regum. c. 15. q. 30. vn de conſequitur quòd licet filia, quæ in honeſtè vixit, vitã in me lius mutauerit, peccati indulgẽ tiã à Deo optimo Maximo cõ ſequatur, non tamen aſſequeiur remiſsionem pænæ à patre in vi to. nec huic opinioni obſtat. l. Imperialis in principio. C. denu ptijs. vbi princeps ſcænicis mu lieribus, vt à peccato abſtineãt, remittit pænas legales. hoc enim principi permiſſum eſt ea decau ſa, quòd ſit caput Reipublicæ, nõ poteſt tamen ingrato indul gere, ac pænam remittere, pro pterea quòd pænitentiam ege rit, vt nec à patre ex hæredari poſsit. quod ius patri princeps auferre nequit. l. 2. C. de in iusvo cand. l. 2. C. de libertis, & eorũ li ber. et de hac ſpecie exhæredatio nis propter ingratitudinẽ agit Guillerm9 in. c. Rainũtius verb. in eodem teſtamento relinquẽs.
63 2. nu. 7. de teſtamẽtis. At in pro poſito non benè conſiderãt do ctores, qui exiſtimãt filiam, quæ peccauit in corpus iniuria pa trem afficere per conſequentiã, principaliter autem ſibi ipſi in iuriam irrogare, quæ opinio de fendi non poteſt, quià licet filia, quæ peccat in corpus, irroget ſi bi iniuriam, patrem tamen gra ui afficit contumelia Eccleſiaſti cus. c. 24. ſuper filiã luxurioſam confirma cuſtodiam, nequando faciat te in opprobrium venire inimicis. qua de re abundè ſcri pſit Tiraquell. in legibus connu bialibus. l. 1. glo. 1. parte. 1. nu. 45.
64 Hinc ſcripſit Salicet9 in Rub. C. ad leg. Iuli. de adulter. num. 1. quòd liberi parentes & affines iniu-

Aduerſus Speculat. Ripam. & relinquẽt.

iuria afficiũtur ex adulterio fæminæ. ſequitur Montal. ſcholio magno in fine in. l. 1. titulo. 7. lib.
65 4. fori. Quæ opinio ex eo vera apparet, quòd licet pater filium magis ſe ipſo diligat. l. iſti quidẽ ff. quod metus cauſa, grauius tamen afficitur adulterio vxoris quam morte filij. l. codicillis. §. mater. ff. de legat. 2. illis verbis (& alia mihi deteriora fecit) vbi Bald. ait, propterea illa verba teſtatorem protuliſſe, quià forte ille cõcubinauerat aliam quãdam vxorem teſtatoris, & ante Baldum hoc tradidere Iacobus de Arenis & Alber. ibi. quæ interpretatio cõmuniter recepta eſt, vt colligitur ex ijs, quæ tradidit Tiraquell. in legi. connubi. l.
66 13. glo. 1. parte. 13. nu. 27. & hinc fit, vt viro permiſſum ſit vxorẽ in adulterio comprehenſam occidere. l. Grach9. C. de adulterijs l. 82. Tauri. iuſtum enim dolorem lex ait, temperare non potuit, atq; ita dolor, qui ex iniuria natus eſt, efficit vt ignoſcatur viro, qui deprehenſam in
67 adulterio vxorem occiderit. Patri hæc eadem poteſtas permiſſa eſt, ergò dolor, & iniuria æqualis eſt in vtroq;, quinimo maior in patre. l. marito. ff. de adulter. vbi patri licet occidere quemcumq; cum filia deprehẽſum in adulterio, quod marito nõ licet vt lex ait, ex quo apparet grauiori affici patrem iniuria ex filiæ adulterio quam maritus, ſed maritus, qui poteſt ob adulteriũ dimittere vxorem, correctam & ad melioris vitæ frugem conuerſam recipere non compellitur. c. Gaudemus de cõuerſione coniugatorum. vnde apparet à pæna, in quam incidit adultera, nõ liberari, propterea quòd pænitentiam egerit, quià ius viro eam ob cauſam quæſitũ eſt, quæ ſententia locum habebit in perſona patris, cum in eo ſubſit eadẽ ratio, poteritq; pater exhæredare filiam, quæ peccauit in corpus, quamuis pænitentiam egerit, vt colligitur ex ratione c. Gaudemus, cui9 deciſionis doctores non meminere in dirimẽda hac controuerſa quæſtione.

SVMMA EORVM QVAE CONTINENTVR, in. §. non tantum.

PATER non tantum tenetur alere filium, ſed veſtimenta dare & habitationem, numero.1.

Alimentorum appellatione cibaria continentur, nu.2.3.

Alimentorum & cibariorum appellatione potus continetur, & aqua ſi venalis ſit, numero.4.5.6.

Alimentis legatis aquæ precium præſtari debet, & alimenta debent præſtari menſtrua aut in principio quadrimeſtri vel anni, nume.7.

Pulſare ſignificat lædere aut violare, numero.8.

Verecundia pro hominis æſtimatione accipitur, & novè declarantur. l. pecuniæ & .l.mella.ff.de alimentis & cibar legat.nume.9.10.11.

Taciti & expreſſi idem eſt iudicium, quando id quod tacitè ineſt, exprimitur eo modo quo ineſt, nu.12.

Copula, &, legatum pinguius efficit, nu.13.

Aquæ vectura non debetur legatis alimentis, nume.14.

Veſtes continentur alimentorũ verbo, quæ præſtandæ ſunt pro ætate & dignitate eius cui dantur, & prætioſæ erunt ſi conveniant dignitati alimentarij, nu.15.16.

Alimentarij dignitas æſtimanda eſt ex preſenti ſtatu cum eget, non ex præterito quondo dives erat. ſed hoc iudicis arbitrio relinquitur, nu.17.18.

Veſtis præſtanda eſt alimentario vno quoq; anno, qui atritam veſtem reſtituet, numero.19.

Alimenta quæ ſingulis menſibus præſtari poſſunt, ſingulis menſibus præſtãda ſunt. numero.20.

Annuum relictum ob certam neceſſitatẽ, præſtari debet tempore quo neceſſitas obvenerit, nu.21.

Veſtes ſunt alimentario præſtandæ quando veſtibus indigere cæperit, quod iudicis arbitrio relinquitur, nu.22.

Veſtis ſi legata ſit vnoquoq; anno, & veſtis precium hæres dederit, ſi veſtem alimentarius non comparauerit, aut veſte non vtatur, precium condicet hæres, numero.23.

Habitatio continetur veſtis appellatione, nume.25.

Equs an præſtandus ſit alimentario, ſi dignitas eius equm poſtulet, nu.26.27.

Impenſæ quæ pro recuperanda ſalute fiũt, an contineantur alimentorum verbo, numero.28.29.

Alimentorũ verbo continetur merces, quæ datur medico, nu.30.

Sumptus qui fiunt in ſtudia, continẽtur alimentorum appellatione.nu.31.

Pater an teneatur ſumptus facere in ſtudia literaria filij, nu.32.vſq; ad.35.

Fæmina inſtitui excoliq; debet, nu.36.

Studij impenſa ſi legetur, quid hoc legato cõtineatur, nu.37.

Scholari ſi alimenta legata ſint hæres mittet alimenta adærata in vrbem vbi ſunt ſcholæ, nu.38.

Calciarium continetur alimentorum verbo, nume.39.

NON TANTVM ALI-MENTA, VERVM ETIAM CÆTE-ra quoq; onera, liberorum patrem à iudice cogi præbere, reſcriptis continetur.

1 EX hoc textu colligit. Accurſius ſcholio, cætera. quòd pater non tantum tenetur alere filios, ſed veſtimenta dare, & habitationem, quia alimentorum verbo continentur.l.legatis.l.fin.ff. de alimen.& cibar.leg. hæc exemplaverâ fuât inſe,non tamen cõgruunt literæ legis, quæ cum de alimentis agat, de veſtibus & habitatione agere intelligitur; cum hæc alimentorũ verbo contineãtur.hæc Bart.& Alber.hic tradidere:qui in poſteribus exẽplis Accurſij ſententiam approbant.

2 Vnde tractare neceſſum eſt quid alimentorũ verbo cõtineatur,in hoc diſtinguẽdũ eſt. Aut de alimẽtis præſtãdis agitur:aut de alimẽtis remittẽdis.de prima ſpecie primo loco agemus,& alimentorũverbo cibaria cõtineri palam eſt.l.legatis.ff.de alimen. & cibar.legat.Bar.tracta.alimẽtorum.nu.5.Alex.Rub.ff.ſolut. mat.nu.26.laſſ.l.cum.ij.§.qui trãſigit.ff. de tranſactio.nu.2.& ibi Ioan.Oroſcius.nu.1.laſſ.l.quidã cum filiũ.nu.33.ff.de.verb.obligat. Paulus decitadinis de iure pat.6.parte.articulo.4.q.4. nu. 10.Cæſar.Lambert.de iure pat. lib.3.q.3.principa.articul.9. Aymon conſili.199.nu.3.lib.1.Socĩ. conſilio.161.nu.4.lib.2. Decius. l.de alimẽtis.nu.1.C.de trãſactio. dominus Antonius Padilla. l. 1. & in auth.hoc amplius.C. de fideicommiſsis. Bertrandus conſilio.242.nu.7.lib.3.Ioan.de amiciſconſili.56.nu.1.Purpu. l. qui iuriſdictioni.nu.82.ff. de orig. omni.iud. Caſſaneus in conſuetud.Burg.Rub.6.§.4. verb. veſtir & habiller. nu. 1. Rebuffus in conſtitutio. Galliæ. 1. parte. tracta. de ſententiæ prouiſionis articulo.13.glo. 2. nu.1. Perez in Rub.tituli.1.lib.3.ordi. colu.fin. Rolandus.conſilio.22.nu.2. lib. 1.idem Rolandus conſilio. 54. nu.26.lib.2.& hæc ſententia iure Regio cõfirmata eſt. lib.o.titu. 18. part.2.l.2.titulo. 19. part.4.

3 vbi Gregorius ſcholo.es eſta. ait q; cum lege Regia conſonat l.ſi quis à liberis.§. non tantum, deceptus forte interpretatione Accurſiana,quia.§.non tantum non explicat quid contineatur alimentorum appellatione, vt Accurſius malè exiſtimauit, ad quod Bart.& Alber. aduertêrunt. *Aduerſus Grego.*

Vnde

4 Vnde lex Regia verbis dicti
§. non tantum. non conuenit,
ſed ijs quæ inibi Accurſius ſcri-
pſit. ex his colligitur alimento-
rum verbo potum comprehen-
di, quià cibariorum appellatio-
ne continetur. l. verbo victus. ff.
de verb. ſig. vbi notat Alci. Bart.
tracta. alimentorũ. nu. 5. Accur
ſio ſcholio cibaria. l. legatis. ff. de
alimẽ. & cibar. leg. argu. l. & ſi nõ
ſint. §. ſi cui eſcariũ. ff. de auro &
argẽt. leg. ſententiã Accurſij ſe-
quitur Decius. l. 2. nu. 31. ff. de iu
ris. omni. iud. Rolãdus cõſili. 22.
nu. 2. lib. 1. hæc eſt recepta ſentẽ-
tia teſte Iaſſ. l. cũ ij. §. qui trãſigit.
ff. de trãſactio. nu. 1. quæ appro-
5 batur. l. 2. titu. 19. p. 4. Conrariã
ſententiã ſequitur Oldrad. cõſi.
79. nu. 2. quià cibus & potus po
nũtur vt diuerſa in. c. in quibus.
de cõſecratiõe. diſtinctiõe. 2. vbi
dicitur quòd ſicut caro dñi verè
eſt cibus, ita ſanguis eius verè eſt
potus, vbi Archidiaconus ait,
quòd cibi appellatiõe nõ conti
netur potus. Ego autẽ ſeria ad lo
cos non traho, nec diuina miſte-
ria ad profanos vſus, quo pacto
hæc accipi debeant theologorũ
munus eſt, noſtrũ autẽ in alienã
meſem falcẽ non mittere. In pro
6 poſita ſpecie falſam eſſe ſenten-
tiã Oldradi Decius affirmat, cu
ius ſententiã veram eſſe iure ci-
uili ſcio, quo iure verbo cibi po
tum cõtineri dubium non eſt, vt
teſtatur Alcia. l. quos non. §. ver
bum viuere. ff. de verb. ſig. lega-
to cibo & potus legatus intelli-
tur. l. diarijs. ff. de alimen. & ci-
bar. leg. l. in rebus. §. poſſunt. ff.
commodati. alimentis autem le
gatis, cum dictio (alimenta) latè
pateat, legatũ cenſeri potũ, aper
te docet. l. verbo victus. ff. de
verb. ſig. l. 1. ff. de alimẽ. & cibar.
legat. vbi legatis alimentis cẽſe-
tur legata aqua, ſi in ea regione
legata ſit, in qua venũdari aqua
ſolet, vnde colligitur in propo-
ſito alimentorum legato aquam
contineri, ſi aqua ſit venalis.
7 Vtrum autem ipſa aqua præ
ſtari debeat, an verò aquæ æſti-
matio, quæri poteſt. & precium
eſſe præſtandum ſcribit Bart. l.
1. ff. de alimen. & cibarijs legat.
nu. 2. ſequitur dominus Ludo.
Molina lib. 2. c. 15. nu. 73. ratio-
nem ſubiecit, quià alimenta de-
bent præſtari menſtrua aut in
principio anni aut quadrime-
ſtri. l. fi. ff. de liber. agnos. l. pecu
niæ in fine. ff. de alimẽ. & cibar.
legat. ſed quià alimẽta quædam
vitium caperent, ſi integro mẽ
ſe adſeruarẽtur, vt aqua, piſcis,
& caro, quando hæc præſtari
debent adæſtantur, ac precium
præſtatur. l. Mella. §. quidam. ff.
de alimen. & cibar. leg. quædam
ſunt alimenta, quæ incorrupta
longo tempore adſeruantur, vt
frumentum oleum & vinum, &
hæc menſtrua dantur. l. nulli. C.
de eroga. milit. anno. lib. 12. hæc
eadẽ ſcripſit ipſe Bar. l. pecuniæ.
nu. 2. ff. de alimen. & cibar. leg.
8 vbi verba hæc ſcripta ſunt (ali
mentorum verò præbendorum
neceſsi-

neceſsitas oneribus menſtruis
atq; annuis verecũdiam quoq;
pulſantibus aſtringitur) vbi Ac
curſius ſcholio, pulſantibus du-
bius hæret, an verbum pulſanti
)(bus ad legatarios referatur, an
verò ad cohæredes. ipſe quidem
reor ad dictionem (oneribꝰ) re
ferẽdum eſſe, quaſi dicat lex, ne-
ceſsitas præbendorum alimen-
torum aſtringitur oneribus pul
ſantibus verecundiam. pulſare
eſt lædere aut violare, quod ver
bum ad animum refertur. vt do
cet Seruius in Virgilium lib. 12.
æneidos.

Pulſatos referens infecto fœdere diuos.

9 Item verecũdiæ verbum pro
hominis æſtimatione accipitur.
l. filius. ff. de cond. inſti. l. obſer-
uandum. ff. de iudicijs. quo ſup-
10 poſsito hæc fuit Papiniani intẽ
)(tio ac voluntas in. l. pecuniæ.
quòd qui præbendorum alimẽ-
torum neceſsitate aſtrictus eſt;
ea ſtatuto tempore præbere de
bet, quod onus hominis æſtima
11 tionem lædit, ſi cedente die ſolu
tionis non præſtiterit, hæc ta-
men ratio quam Bart. reddit, ꝙ
propterea aquæ precium præ-
betur, quia menſtrua aqua dari
non poteſt, cum corrumpatur,
non deducitur à iure, quia licet
aqua vitium capiat, vt Naſo ait.

Cernis vt ignauum corrũpant ocia corpus,
Vt accipiant vitium ni moueantur aquæ.

Non tamen aqua, quæ alimẽ
torum legato cõtinetur, adæra-
ri debet, vt precium præſtetur.
)(Nec Bartoli ſententiã defendit
l. mella. §. cum quidã. ff. de alimẽ.
& cibar. leg. vbi quidã libertis
vt alimẽta ita & aquã per fidei-
cõmiſſũ reliquit, Modeſtinꝰ ait
eſſe emolumentũ fideicõmiſsi, vt
ſit in fideicõmiſſo, quãto quis ſi- Interpretatio noua
bi eſſet cõparaturus aquã, vnde
cum alimentorũ legato aqua cõ
tineatur, colligunt doctores, ꝙ
æſtimatio præſtari debet. quæ o
pinio ex Modeſtini reſpõſo nõ
colligitur, ſed potius eius inten
tioni aduerſatur, qui ait legatis
alimẽtis & aqua, emolumentũ fi
deicõmiſsi eſſe, ſi enim aqua in
eſt legato alimẽtorũ, quomodo
emolumentũ legati facit ex eo,
ꝙ expreſſe legetur diſtincta ab
alimẽtis, cũ expreſsio eorũ quæ
tacitè inſunt, nihil operetur. l.
12 aliquãdo. ff. de cõd. & dem. Hinc
dicitur, quod taciti & expreſsi
idẽ eſt iudiciũ. l. cũ quid. ff. ſi cert
pet. quæ obtinẽt quãdo id quod
tacite ineſt, exprimitur eo mo-
do quo ineſt. l. cum ita. §. illi ſiuo
13 let. ff. de leg. 1. Sed in ſpecie. §. cũ
quidã, propterea preciũ aquæ
præſtatur, quia quãdo legãtur ali
mẽta & aqua, nõ exprimitur le- Aduerſus Bart.
gatũ aquæ eo modo quo ineſt le
gatis alimentis, quia copula, &,
quæ inter alimẽta & aquã adjici
tur, pinguius effecit legatũ aquæ
l. ea tamẽ adiectio. ff. de legat. 3.
vnde licet alimentorũ aqua cõti
neatur, hoc fit, quia potus eſt, vt
bibatur. ſed ſi expreſſe alimen-
ta legentur & aqua, non ſolum
ea aqua cẽſebitur legata, quæ po
tari debeat, ſed ea quæ ſit lega- Interpretatio noua
tarij

tarij vſui neceſſaria, vt abluat, & id genus multa faciat: cum aqua ad multa cōducat, ac neceſſaria ſit.l.10.titulo.18.part.2.(ca non tan ſolamente la han meneſter para beuer: mas para otras coſas muchas que no puedē los omes eſcuſar) quià augetur aquæ legatum adiectione copulæ, &, propterea debetur aquæ æſtimatio, ſed ſi alimenta tantum legata ſint, & aqua cenſetur legata ad bibendum, vnde ſi alimentarius apud hæredem alatur, ibi cibum capiet & potum, ſi alibi, alimenta dantur adærata, & aqua adærabitur, ſin min9 cibus dabitur & potus.

Aduerſa Bart. 14 Ex hac interpretatione apparet, verā non eſſe ſententiam Bart.l.1.ff.de alimen. & cibar.legat. nu.3. dicentis ꝙ legatis alimentis non tantum aqua legata intelligitur, ſed & precium vecturæ aquæ, ſi legatarius honeſtus ſit, quià cum aqua præſtari debeat, vbi alimenta præſtantur, ſiue honeſta legatarij perſona ſit, ſiue vilis, ibi aqua præſtāda eſt.

15 Item alimentorum verbo veſtes continentur.l.legatis. ff. de alimen. & cibar. legat. l. verbo victus. ff. de verb. ſig. tradunt Bart. Alciat. Rolandus & Oroſcius. & ſuprapoſita lege Regia approbata hæc ſentētia eſt. Quales autē veſtes præſtari debeant quæri poteſt: & præſtandas eſſe pro ætate, & dignitate eius cui debentur, tradit Caſaneus in cōſuetudinibus Burgūdiæ Rub. 6.§.veſtir & habiller.nu.5. huic opinioni fauet.l.2.titul.19. part. 4.illis verbis (è eſto deue cada vno fazer, ſegun la riqueza è el poder que ouiere, catando toda vía la perſona de aquel q̄ lo deue recebir, en que manera le deuen eſto fazer.)

16 Vnde meritò videtur dixiſſe Alex. Rub. ff. ſolut.mat.nu.26. appellatione alimētorum veſtes precioſas cōtineri, ſi conueniāt dignitati eius cui præbentur. argumēto.l.pe.in principio. ff. de alimen. & cibar. leg. l. ſed & ſi quid.§.1. ff. de vſufructu. Cōtrariam ſententiam defendit Ioan. Imola Rub.ff.ſolut.matri. ſequitur Ripa.ibi.nu.56.per.l.legatis ff.de alimen.& cibar.leg.vbi alimētorum appellatione veſtes cōtinentur, quia ſine his ali corp9 non poteſt, at ſine præcioſis veſtibus ali corpus poteſt, ergò alimentorum verbo veſtes præcioſæ non continentur.

17 Huic opinioni illa fauet ſententia, quæ habet, quòd alimentarij dignitas ex preſenti ſtatu æſtimāda eſt, cum eget: non ex præterito quādo diuitijs affluebat, vti Bald.ait in.l. ſi maritus. 2.ff. ſolut. matri. poſt Iacobum de Arenis.ſequitur Paul. Caſtr. ibi.nu.2.Iaſ.l.cū ij.§. vult igitur nu.1.ff.de tranſactio. qui dicunt non eſſe alēdum cum famulis & equis, quomodo olim diues alebatur, ſed modus iudicis arbitrio ſtatuetur.argumento.l.1. C. denup-

18 de nuptijs. Quæ ſententia vera eſt, multaq; iudex penſitabit, vt modum ſtatuat, prioris dignitatis immemor non erit, cuius memoria non modicos fructus parit. l.fin.ff.de decurioni. è conuerſo paupertas hominem deprimit, ac inhoneſtat. l. 2. C. quando & quibus quarta pars debeatur. lib.10. illis verbis (quid enim tã durum tamq; inhumanum eſt, quàm publicatione pompaq; rerum familiarium, & paupertatis detegi vilitatem, & inuidiæ exponere diuitias.) paupertas enim ipſa vilis eſt: non tamen vilem hominem facit, ſi integra in culpataq; vitæ ſit. l. humilem. C. de inceſtis nuptijs, vnde precioſa veſtis nõ dabitur, ſed ea quæ cuiuſq; ordini & gradui conueniat: quod iudex ex conſuetudine ſtatuet, quæ cuſtodiri debet vti Baldus ait in Rub. de conſuetudine. nu.23. argumento. c. quis quis. 41. diſtinctione. hãc ſententiam multi approbant, quos in vnum contulit Gaſpar Baetius tractatu de decima tutorum. c.2. nu.84. Marcus Mantua conſil. 276. Ioann. Francus. Paui. de viſitationib9. q.9.2. partis. nu.45.

19 Illa autem conſuetudo vbiq; introducta eſt, vt illi cui legata ſunt alimenta, vno quoq; anno veſtis detur, qui antiquam atritamq; veſtem qua vtebatur, reddere debet, Bald. l.1. C. de fideicommiſsis. nu.5. ſed in hoc articulo verius receptiusq; id eſt, quòd ſi legatum alimẽtorum ſingulis menſibus præſtari nõ poſſit, vt veſtes & lectũ vno quoq; anno præſtari debeat: ita ſentit Bart. l. Firmio. §. pater. nu.2. ff. quando dies legat. ced. idẽ Bar. in. l. pecuniæ ſortem. nu.2. ff. de alimen. & cibar. legat. qui ait veſtes alimentario eſſe præſtandas vno quoq; anno. ſequitur Anchar. in. c. cum haberet. de eo qui duxit in matrimoniũ quam polluit per adul. nu.14. Alexan. l. Imperator. nu.13. ff. ad trebelli. poſt Bal. in. l.1. nu.3. C. de fideicõmi. Aret. in. l. ita ſtipulatus. nu. 9. ff. de verb. oblig. Rolandus conſilio. 22. nu.22. lib.1. Tellius
20 in. l.10. Tauri. nu.14. Si verò alimenta diuidi poſsint ac ſingulis mẽſibus præſtari, vt ligna, oleũ, frumentum, vinum & id genus alia, ſingulis menſibus præſtanda ſunt, vti ipſe Bart. ait. argumento dictæ. l. pecuniæ ſortem. cui accedit Aret. in. l. quidã cum filium. ff. de verb. oblig. Cæſar lambert. de iure patronat. lib.3. q.3. principali articulo. 9. nu.3. & articulo. 6. nu.12.

21 Huic opinioni fauet ipſius Bartoli ſentẽtia in. l. Si cui legetur. in principio. nu.3. ff. de leg.1. dicẽtis quòd relictum annuum intuitu certæ neceſsitatis præſtari debet eo tempore quo neceſsitas obuenerit. ſequitur Angel. ibi. nu. fin. Iaſ. nu.17. nec reliqui improbant. ſequitur Paul. Caſt. conſilio. 345. in fin. in antiquis;
22 Emelianus conſili. 10. nu.9. ipſe tamen Bar. l. fin. nu.1. ff. de liber

agnos. ait legatis alimentis veſtes alimentario præſtandas eſſe, quando veſtibus egere ceperit. ſequitur Rolandus dicto nu. 22. & alij plures. Cum doctores mirè variēt in hoc articulo, ſcindantur ꝙ in diuerſas opiniones Accurſius & Bar. in. l. Firmio. ff. quando dies legati cedat. id ſanius erit, vt huius rei cognitio iudicis ſit, boniqꝫ viri arbitrio definiatur: qui ſtatuet quo tēpore alimenta veſtes & reliqua neceſſaria alimentario præſtanda ſint, vt cum iudicio ſcripſit Beroius in. c. Rainuntius de teſtamentis. nu. 221.

23 Id tamen prætermittendum nō eſt, quòd ſi legata ſit veſtis vno quoqꝫ anno, eamqꝫ legatario hæres præſtiterit, aut veſtis preciū, ſi legatarius veſtem non emerit, vſusqꝫ ea ſit, ſolutū veſtis nomine repetet is, qui dedit. l. 2. §. Titio. ff. de donatio. vbi Vlpianus ait, quòd ſi Titio decem in hoc dederim, vt ſeruum emeret, aliter non daturus, ſi aliqua de cauſa ſeruum non emerit, cōdictione decē repetam. cuius legis argumento propoſitæ ſententiæ autor eſt Emilianus conſilio. 10. nu. 7. Hæc opinio, quæ Vlpiani reſpōſo fulcitur, trahi poteſt ad id, quod in collegijs literarijs cōſtitutionibus cautum eſt: vt pecunia quotannis collegis detur veſtibus comparandis, quam ſi collegæ in alios vſus prodegerint, poterit ab eis pecunia condictione repeti. vix autem hæc in praxim deducentur, quià collegis non tātum prætextæ comparandæ pecunia datur, ſed ad reliquas quoqꝫ veſtes, quæ ſunt innumeræ, ſine quibus honeſtus homo incedere non poteſt.

24 Item alimentorum verbo cōprehenditur habitatio. l. legatis ff. de alimen. & cibar. legat. l. verbo victus. ff. de verborum ſig. Bar. tracta. alimentorum. nu. 1. ſequitur Rolandus conſilio. 22. nu. 1. multiqꝫ ſupra poſiti. hæc ſententia iure Regio approbata eſt. l. 2. titulo. 16. part. 4. vbi notat Gregorius ſcholio domoren.

25 Item alimentorum appellatione lectum continetur. l. inſtratū l. quos nos. §. verbum viuere. ff. de verb. ſig. vbi notat Alcia. idē Alciat. l. verbo victus, & in. l. cætera quibus. ff. de verb. ſig. Bar. tracta alimentorum nu. 3. Rolādus conſilio. 22. nu. 6. Angel. de gambelio tracta. de teſtamentis glo. 45. nu. 7. quod paſsim receptum eſt.

26 Item legatis alimentis equus præſtari debet, ſi legatari, equo indigeat, quià pedes ambulare nequeat, vel excurrere. Bal. in. l. ſolent. §. fi. nu. 5. ff. de officio pro conſu. ſequitur Salicet. in. l. quoniam liberi. nu. 2. C. de teſtibus. Hippo. in Rub. C. de probat. nu. 20. argumēto. l. idemqꝫ. §. labeo. ff. mandati. quæ opinio ſic accipienda eſt, ſi dignitati eius qui alitur hoc conueniat: ruſticus enim, aut humilis equo non vtetur, quòd ſi pedes excurrere nequeat,

queat, vehetur aſino. hæc tradit Accurſius ſcholio, cum oportere in dicto. §. idem labeo. per l. vel vniuerſorum. ff. de pigno. actione, ſequitur Bald. in l. quoniam liberi. C. de teſtibus. & ibi Sali. nu. 2. idē Sali. in l. non ignoras. C. de fructibus & litium ex pen. Barb. in c. per tuas. nu. 6. de donat. Hippo. in Rub. C. de pro
27 bat. nu. 21. Mihi quidem ſententia Accurſij vera videtur in ſpecie. §. idem labeo. ſed ſententiam, quam doctores aſcribūt Baldo, non probo, ad quam trahi non poteſt Vlpiani reſponſum in d. §. idem labeo, quià agit de eo, qui alterius negocia procurat, reputat ille ſumptus, quos fecit ad vecturas, dum prædia illius excurrit, cuiꝰ cauſam procurat. Iure enim reputat hos ſumptus procurator, qui aliter domini negotia gerere nō poteſt, in qua ſpecie ſententia Baldi locum habet, qui malè à doctoribus trahitur ad hoc, quod alimentorum appellatione equus continetur. agit Bal. de procōſule qui in prouinciam excurrere debet, quicū pedes ire non poſsit, poterit à prouincialibus equos comparare, atq; in hoc caſu equi ſunt ſimiles alimētis, vt ex dicto. §. idē labeo colligere fas eſt: vbi ſumptus quos in alimēta & in vecturas equorum fecit, reputat procurator. nō inde ſequitur, quòd qui tenetur aliquem alere, equum præſtare debeat, propterea quòd pedes ire nō poſsit. poterit enim non excurrere, ſi ire pedes non poteſt. ſed hæc vera ſunt niſi alimentarius equo vti debeat pro dignitate, quià vt ſupra poſuimus equus præſtabitur, & quid quid hominis dignitas poſtulauerit.

28 Item alimentorum verbo cōtinētur impenſæ quæ pro recuperanda ſalute fiunt Bart. l. ſi cū dotem. §. ſin autem in ſæuiſsimo ff. ſolut. matrimonio, idem Bar. l. legatis. nu. 2. & in l. literis. 2. §. 1. q. 1. ff. de alimen. & cibar. leg. per. §. ſin autem in ſæuiſsimo. in l. verbo victus. ff. de verb. ſig. idem prædixerat Guillermus in ſpeculo. titulo qui filij ſint legitimi. nu. 38. qui ait eſſe quoſdam qui diſtingunt an alimenta debeantur ex charitate ſanguinis, an verò ex alia cauſa, ſi iure ſanguinis debeātur, iudicis officio peti poſſunt, ſi alia ex cauſa debentur, quià legata alimenta fuere, & medicinæ præſtādæ ſunt, ſi alimentarius his opus habeat, ſi verò alimenta debeantur ex contractu, medicinæ non debētur. argumento. l. in rebus. §. poſſunt. ff. commodati. & l. quod in vxorem. C. de nego. geſtis. hanc diſtinctionē improbat ipſe Guillermus qui in caſibus ſuprapoſitis exiſtimat medicinas præſtā
29 das eſſe alimētario. Aliter autē diſtinguit Bar. in l. legatis. dicēs aut præſtari debent alimēta ſimpliciter alicui, aut cauſa miniſterij, primo caſu medicinæ præſtabuntur, ſecūdo verò diſtinguendum

Aduerſus Salic. & Hippo.

 dum

dum eſt, aut modicæ ſunt, & præ
ſtari debent, aut immodicæ &
magnæ & non ſunt præſtandæ
argumento.l.diuortio.§. impen
dia.ff.ſolut.matrimo.l.2.l.omni
no.ff.de impenſis in rebus dota
li.factis.l.in rebus. §. poſſunt.ff.
cõmmodati.hanc Bartoli doctri
nam ſequitur Alex.in.§.ſin autẽ
in ſæuiſsimo.núm.3.&.4.Cinus
Bald.& Sali.l.quod in vxorem.
C.de nego.geſtis.Ange.de gam
belio.tracta.de teſtamentis glo.
45.nu.7.hæc ſententia commu-
niter recipitur teſte Decio.l. de
alimentis.nu.3.C.de tranſactio.
Paul.de mõte Pico in repetitio-
ne.l.Titia cum teſtamento.§. Ti
tia cum nuberet.nu.161.ff. dele-
gat.2.Rolandus conſilio.22.nu.
30 3.lib.1.Qui ait idem eſſe in mer-
cede, quæ medico datur, nam &
hæc alimentorum verbo conti-
netur. Angel.l.cum.ij.§.qui tran
ſigit. ff. de tranſactio. ſequitur
Paul.ibi nu.3.de qua re plura ali
bi tradidimus.

31 Item alimentorum appellatio
ne continentur ſumptus qui in
ſtudia fiũt.l.qui filium.ff. vbi pu
pi.educari debẽ.l.de bonis.§.nõ
ſolum.ff.de Carboniano edicto
contraria ſẽtẽtia probatur la-
beleni reſponſo in.l. legatis.ff.
de alimen.& cibar.leg. vbi lega
tis alimentis non continentur
ſumptus in ſtudia, vnde Bart. in
l.legatis.nu.1.& in tracta. alimẽ
torũ.nu.2.diſtinguit an alimen-
ta legata ſint, an verò debeãtur
ex charitate ſanguinis iudicis of
ficio: primo caſu ſumptus in ſtu
dia non continentur argumen-
to.l.legatis. ſecundo verò caſu
continentur, & in hac ſpecie ob
tinet ſententia.l.qui filium, & l.
de bonis.

32 Hæc tamen Bartoli doctrina
aduerſatur ipſius Bartoli ſentẽ-
tiæ, qui in.l.1.§.nec caſtrẽſe. nu.
12. ff.de collat. bono. ſcripſerat
patrem non teneri ſumptus fa-
cere in ſtudia literaria filij, idem
Bar.tracta.de duobus fratribus
nu.17.ait patrẽ reuocare poſſe fi
lium, quem ad ſcholas miſerat.
ſequitur Bal.l.omni modo.§.im
putati. nu.5. C. de in offi. teſta.
Iaſ.l.quidam cum filium.nu.33.
ff.de verb.oblig. Anto. Gomez
in.l.29.Tauri.nu.18.

33 Quæ ſententia locum nõ ha-
bet quando filius, qui iuſſu pa-
tris academiam petierat, benè
diſcit, quo caſu cogetur pater
alimenta & expenſas ſtudij præ
bere. Accurſius ſcholio ſolebat.
l.ſed & Iulianus.§. quod dicitur
ff.ad Macedo.& ibi notat Bar.

34 Vnde ipſe Bar.l. de bonis. §.
nõ ſolum.ff.de carboni. edicto
iterum diſtinguit, an ſtudia ne-
ceſſaria ſint, ſine quibus hone-
ſtus homo viuere pro dignitate
non poſsit, vt ſunt ſtudia gram
maticæ liberaleſque partes, ſumptꝰ
in hæc ſtudia facere tenetur is,
qui iure ſanguinis alere compel
litur, ſi verò ſtudia ea ſint, quibꝰ
honeſtus homo imbui neceſſum
non habet, vt ſunt ſtudia iuriſci
uilis, ſumptus ad ea non præſta
buntur,

būtur, in hac ſpecie obtinēt ea, quæ ſcripſit Bar.d.§.nec caſtrēſi.Bartoli ſentētiā ſequitur Iaſ. l.cum ij.§.qui trāſigit.nu.2.ff. de trāſactio. & ibi Ioā.Oroſcio.nu. 1.Alcia.in.l.cætera quibus & in l.verbo victus. ff.de verb.ſigni. Craueta cōſil.199.Rolādus cōſi. 22.nu.8.lib.1.Ange.de gābellio tracta.de teſtamētis gl.45.nu.6. Caſſane.cōſuetu.Burg.titul. des enfans.Rub.6.§.& alimēter.nu. 6.Dueñas reg.272. Ipſe Bartoli diſtinctionē nōprobo,ſed exiſtimo eum, qui iure ſanguinis alere debet,teneri impēdere in inſtitutione eius qui alitur, iuxta gradū & ordinē ipſius,ita quidē vt ſi ordo poſtulet, nō ſolū expēſas dabit ad ſtudia grāmaticæ, ſed & ad iuris vtriuſq́ ſtudia, vt ſi pater iurecōſultus ſit,filius bonæ indolis,nō ne iniquū erit dicere nō cogi patrē vt expēſas faciat in ſtudia iuris, cui operā filius dare ſe velle profiteatur, cū inſtituere pater filiū teneatur. l. ius alimentorū verſ.itē ad inſtitutionē.ff.vbi pupi.edu.debeat, tradit Rebuffus priuileg.53.facit.l.16.titulo.16.p.6. illis verbis (trabajar ſe deue el guardador de fazer al moço que touiere en guarda,q̃ aprēda buenas maneras, è de ſi deue fazer aprender leer è eſcreuir: è deſpues de eſto deuele poner q̃aprēda,è vſe aq̃l meneſter q̃ mas le cōueniere ſegū ſu natura è la riqueza, è el poder q̃ ouiere)qua lege oſtēditur eū qui alitur inſtituēdū eſſe pro

35

)(

ingenio ac cōditione ſua vt artē diſcat, qua victū quærat, ſi ipſius ordini cōueniat.quilibet tamen infimæ licet cōditionis ſit, legere ac ſcribere diſcat, poſt hæc

36 artē quæſtuariā. Vbi Gregorius tractat an idē ſit in fæmina, de qua re eſt.l.ius alimētorū & glo. l.qui filiū.ff.vbi pupi.edu.deb.

37 Si ſtudij impenſa legetur quid hoc legato contineatur, docet Bart.l.his verbis.§.fi.ff. de leg.3. Alex.cōſi.77.nu.6.lib.4. Rebuffus de priuilegijs ſcholariū,priuilegio.133.tradit Alciat.l.ſi certis annis ſcholio annis.C. de pa-

38 ctis. Vnde ſi alimēta quis reliquerit ſcholaſtico, hæres æſtimationē dabit,nō autē ipſa alimenta, quæ adærata mittet in vrbē,vbi literaria paleſtra eſt. argumēto. l.1.in fine.l.cū aurū.l.Titiæ.ff. de auro & argē.leg.l.cū ij.§. qui in annos.ff.de trāſactio.Rebuffus de priuileg.ſcholā. priuileg.132.

39 Item alimentorū verbo calciariū cōtinetur.l.cū ij.§.qui trāſigit ff.de trāſactio.tradit Rolandus

40 cōſil.22.nu.5.Hæc quæ ſuprapoſita ſunt,locū habēt, quando de alimētis præſtādis agimus, ſecus verò ſi de alimētis remittēdis tractemus, quia diuerſa regula cōſtituenda eſt, in illa enim ſpecie alimentorū verbo nō cōtinētur habitatio veſtis & calciariū,ſed cibus tantū & potus. Accurſius hic.per.l.cum ij.§.qui trāſigit. ff. de trāſactio. idem Accurſius ibi ſcholio, neq; de veſtiario. quæ ſententia cōmuniter recepta eſt

Aduerſus Bart.

teſte Iaſ. ibi nu.1. Pau. nu.2. Oroſcio. nu.1. hãc opinionẽ ſequitur Decius. l.2. ff. de iuris. omni. iud. nu.30. Accurſius tamẽ huius ſententiæ rationẽ anxius quærit, nec reperit, ſed illã reddidit ipſe Vlpianus in d. §. qui trãſigit. dum ait alimentorũ verbo non cõtineri habitationẽ neq; veſtiariũ, quãdo alimẽtarius de alimentis trãſigit, quia Diuus Marcus etiã ſpecialiter de iſtis trãſigi voluit, eam autẽ ob cauſam hoc edixit Diuus Marcus, quià noluit alimẽta per tranſactionẽ intercipi l. cum ij. §. eam trãſactionẽ, quià cum vita hominis ſuper alimẽtis pẽdeat. d. l. cum ij. §. vult igitur & alimẽtarij ſolẽt modico præſenti cõtẽti facilè trãſigere, Diuꝰ Pius alimentariorũ facilitati cõſulens introduxit trãſigendi formã, ne rata ſit trãſactio de alimẽtis niſi autore prætore facta, ac q; ſigilatim de omnibꝰ trãſactionem faciat, quæ alimẽtorum appellatione continentur.

41 Secundò colligitur ex hoc textu patrem nõ tantũ debere filiũ alere, verũ cætera onera liberorũ præbere, hoc eſt vti Accurſiꝰ Bar. & Alber. annotarũt, tenetur pater filij liberos alere, huic ſentẽtiæ plurimi acceſſere Ruinꝰ cõſi.94. nu.7. lib.5. Ferrara in §. ſed naturalia. inſti de iure naturali. hãc ſequitur idem Ruinꝰ cõſi.45. n.2. lib.2. Ioãnes Crotus cõſi.67. nu.29. Rolandus à valle. conſi.54. nu.58. lib.2. dñs Couarru. in epitome de ſponſalibus.2. parte. c.8. §.6. nu.15. Sali. in l. ſi C. de alend. liber. Aret. conſi.70. Albert. Brunus in tracta. ſtatutorũ arti.11. q.9. in princi. nu.7. Marcus Mãtua cõſil.264. nu.2. dñs Antõ. Padi. in auth. res quæ C. communia de leg. nu.87. hæc ſentẽtia fulcitur Marcelli reſpõſo in l. nõ quẽmadmodum. ff. de liber. agnos. vbi auus tenetur alere nepotes, ſi filius egeat. idem probatur in l.4. titu.19. p.4. eodem modo auus ſpurij filij tenetur liberos alere, qua de re ſcripſimus in §. idem reſcripſit.

42 Item pater filij vxorem alere tenetur Accurſius ſcholio onera, ſequũtur Bar. & Alber. hic. idẽ Bar. tracta. alimentorũ. nu.9. argumento. l. ſi filia. §. ſi filius familias. ff. familiæ hercis. & huic ſententiæ accedit Bal. Noue. tract. dotis priuilegio.37. His legũ capitibus nititur reſpõdere Gregorius ſcholio. domorem. in l.2. titu.19. p.4. qui contrariã ſententiã defendit exiſtimãs, quòd pater filij vxorem alere non teneatur: dicẽs leges, quæ pro hac parte adducũtur, nõ probare id, ad quod allegãtur, quià l. ſi filia. §. ſi filius fam. loquitur quãdo nurus habuit dotem. l. q; ſi nulla. ff. de relig. & ſumpt. fune. loquitur reſpectu impenſæ funeris. Vnde hæc ſententia nõ procedit, cũ lege nõ probetur: huius opinionis autor eſt Soci. in cõſil. nondum ædito. cui doctè reſpõdet cõtrariã ſententiã defendens Ioãnes Crotus in l. ſi cõſtante. ff. ſolut. mat.

mat. nu.161. quem ſequitur dñs
Couarru.in epitome de ſpõſali.
2.parte.c.8.§. 6.nu.5.verſ.tertiò
43 ſub infertur.Huic ſentẽtiæ fauet
ratio.§.ſi filius famil. illis verbis
(quia & filij onera & nurus ipſe
agnoſcere neceſſe habet)hæc ra
tio generalis locũ habet, nõ tan
tũ ſi dotata ſit mulier, verũ etiã
ſi nullã dotem dederit, & hanc
opinionem cõmuniter receptã
eſſe tradidit dominus Antonius
Padilla auth.res quæ. nu. 87. C.
cõmunia delegat. qua de re mul
ta ſcripſimus in.§. idẽ reſcripſit
44 ſupra eod.Item pater nõ tãtum
alere tenetur filium & filiã, ſed
etiã dotẽ pro filia iuſtè procrea-
ta dare. l. qui liberos. ff. de ritu
nuptiarũ.l.fi.C.de dotis promi li
obligamur.ff.de actio. & oblig.
vbi notat Accurſi9 ſcholio lege.
l.8.titu.11.par.4.tradit Soci.reg.
281.incip.pater filiam.Ioã.Lup-
pus in.c.per veſtras. not.3.§.14.
Pariſius conſili.29. nu.60. lib.3.
Vulgarinus repetitione.l.1.ff.ſo
lut.mat.nu.24. Gaſpar Baetius
de nõ meliorandis filiabus. c. 2.
45 nu.25.Quo autẽ iure pater dota
re cogatur, incertũ eſt, cum mul
ti dicant iure actionis ac condi
ctiõe ex lege patrem dotare cõ
gendum, nõ pauci affirment iu-
dicis officio cõpelli patrem de-
bere.prioris ſentẽtiæ author eſt
Accurſius ſcholio lege in.l. obli
gamur.ff.de actio.& oblig.Ioã-
nes ſcholio.1. in. c. hoc ſanctum
32.q.3.idem Ioãnes ſcholio excu
ſata in. c. de raptoribus. 36. q.1.

per.l.qui liberos.ff.de ritu nup-
tiarum & .l.fi.§.vtrũq;.C.de do-
tis promiſſi. hæc opinio cõmuni
ter recepta eſt teſte Socino re-
gula.282.incipit pater promit-
tens fallent.4.plures hãc opinio
nem receptã eſſe exiſtimarunt,
quos aggregat dominus Anto.
Padilla auth.res quæ.C.cõmuni.
delegat.nu.75.hanc ſententiã di
cit magis cõmunem eſſe Gaſpar
Baetius de nõ meliorandis filia
46 bus.c.5.nu.5.Ex hoc apparet in
curia lapſum Coraſi.in.l. qui li-
beros nu.52. dũ incautè ſcribit,
omnes tenere patrem officio iu
dicis cogi debere dotare filiam,
cum cõtrariam ſententiã plures
47 tueãtur.Contrariam ſententiã
multi defendunt, Bart.auth.res
quæ.C. cõmu. delegat. nu.6. idẽ
Bar.l.obligamur. ff. de actio. &
oblig.nu.1.idem Bar.l.mulier.§.
cum proponeretur.ff.ad trebel
li.ſequitur Ruinus conſi.131.ad-
ditio Deci.l.ſi certis annis.nu.9.
C.de pactis.Paul.Caſt.l.ſi ſoceri
nu.4.ff.ſolut.mat.Iaſſ.l.diuortio
in principio nu.20.ff.eod. titul.
Idem Iaſſ.l.de alimentis.num.7.
hanc opinionem cõmunem eſſe
atteſtatur Sali.l.fi.nu.5.C.de do
tis promiſſ.alijq;, quos in vnum
contulit dominus Anto.Padilla
auth.res quæ.C. cõmu.de legat.
nu.73.qui dicunt patrem iudicis
officio cogendum eſſe dotare fi
liam; quod non ſupponit obli-
gationẽ. l. qui per colluſionem.
§.precij ſorte. ff.de actio. empt.
48 l.quòd ſi minor.§.ex hoc edicto.

ff. de minoribus nõ autem cogi
tur pater dotare filiã iure actio-
nis, cum pater nullo iure ſit obli
gatus dotare, vt tradit Coraſius
l. qui liberos. num. 52. ff. de ritu
nupt. Connanus in cõmentarijs
iuris lib. 8. c. 8. nu. 7. argumẽto.
l. qui liberos, ff. de ritu. nupt. vbi
49 verba referuntur ad iudicẽ non
ad partem, indeꝗ oritur officiũ
iudicis, Accurſius ſcholio ſi. in. l.
ſi res obligata. ff. de legatis. 1. idẽ
Accurſius ſcholio reſtitui. in. l. ſi
ſoror. C. de collatio. ꝙ in. l. qui li
beros verba dirigãtur ad iudicẽ
apparet, dum ait lex patrẽ eſſe
cogẽdum dotare filiã per procõ
ſules, præſidesꝗ prouinciarum.

Noua reſolutio.

50 Ipſe ſanè priorem ſententiam
probo quam defendit. l. ſi. C. de
dotis promi. illis verbis (neꝗ
enim leges incognitæ ſunt, qui-
bus cautum eſt omnino pater-
num eſſe officium, dotem vel an
te nuptias donationem pro ſua
dare progenie) hãc opinionẽ ful
cit. l. qui liberos. ff. de ritu nupt.
vbi pater cogitur dotare filiã le
gis præcepto, igitur ex lege age
tur. Nec obſtat ꝙ in lege illa ver
ba dirigantur ad iudicem, quo
caſu oritur officium iudicis, vt
Accurſius ait, ſequitur Coraſius
l. qui liberos. ff. de ritu nupt. nu.
52. qui ait hanc ſententian eſſe
indubitam, quam crebrius reci
pi atteſtatur, Coſta. l. ſi ex cautio
ne. C. de non nume. pecu. §. 5.
parte officium in fine pag. 72.
in princip. argumento. l. 1. verſ.
prætor edicit iuncta. l. ꝙ ſi minor
§. fin. ff. de minoribus: quia hæc
opinio plures captiones habet.
51 Primò huic ſentẽtiæ locus nõ)(
eſt, ſi verba executionem reſpi-
ciant, quià licet ad iudicem diri
gantur, non inde oritur iudicis
officium, l. ſi paſcenda, C. de pa-
ctis. vbi tradit Decius nu. 9. nec
huic interpretationi obſtat. l. ſi
res obligata. in fine. ff. de legat. 1.
vbi verba reſpiciunt executio-
nem & oritur officium iudicis,
quod in illius legis ſpecie prop-
tereà fit, quià fideicommiſſarius
non petijt ſuo tempore, vt con-
tra hæredem actiones manda-
rẽtur, poſt præſtitutum tempus
iudicis implorato officio ceden
tur actiones æquitatis cauſa,
ne hæres cum fideicommiſſarij
detrimento fiat locupletior, qua
de re eſt textus in. l. Modeſtin9
ff. de ſolutio. vbi Accurſius Bar.
Cumanus, & alij plura tradunt.
Ex hoc apparet in ſpecie. l. qui
liberos. ff. de ritu nupt. non ori-
ri officium iudicis, cum verba,
quæ ad iudicem dirigũtur, reſpi
ciant executionẽ, pater enim le
ge præcipiente tenetur dotare fi
liã, cogeturꝗ dotare per iudicẽ.
52 Secundò huic ſententiæ, quòd
ſi verba diriguntur ad iudicem
oritur officium iudicis, locus nõ
eſt, ſi materia de qua agitur, non
permittat. Deci9 dicto nu. 9. qui
legem pro hac parte non addu-
cit, qua de re eſt. l. 1. in principio
C. de ſeruit. & aqua, illis verbis.
(ſi quas actiones aduerſus eum
qui ædificiũ contra veterem for
mam

mam extruxit vt luminibus tuis officeret, competere tibi exiſtimas more ſolito per iudicē exercere non prohiberis) ibi actiones exercet actor per iudicem nō officio iudicis ſed iure actionis, quia ſubiecta materia hoc non permittit, cum actione ille in iudicio experiatur.

53 Tertiò huic ſententiæ locus non eſt, ſi verba ad iudicem dirigantur, eius inſtituendi cauſa, hoc caſu non oritur iudicis officium. l. 1. verſ. is qui. C. de ſeruit. & aqua, illis verbis (is qui iudex erit longi tēporis cōſuetudinē vicem ſeruitutis obtinere ſciet; modo ſi is, qui pulſatur, nec vi, nec clā, nec precario poſsidet.) quia his verbis iudex inſtituitur, quæ in propoſito conſiderare debeat, à lege demōſtrantur, nō oritur officium iudicis quinimo actioni propoſitæ ſeruit.

54 Quartò huic ſententiæ locus nō eſt, ſi verba, quæ ad iudicem dirigūtur, cauſæ deciſionem reſpiciant, quia ex illis officiū iudicis non orietur. l. in bonæ fidei. C. de rebus credit. & iure iur.

55 Quintò ſi verba dirigātur ad iudicē, vt ſi æquitate motus aliquid velit facere ad priuatā vtilitatem, hoc ei permiſſum ſit, nō oritur officiū iudicis. l. vbicūq;. ff. de interro. actio. l. vni. C. vt quæ deſunt aduocatis. imo in propoſita ſpecie actio nō oritur cum patri nō liceat hoc à iudice poſtulare Io. And. ſcholio inter rogauit. clem. ſæpe. de verb. ſigni. quæ crebrius recepta eſt teſte Are. Rub. de probat. n. 17. vnde illa regula cōſtitui debet, nō quidē generalis, & latè patēs ſed ſtrictior, quæ ſic erit conſtituenda: quòd ſi verba dirigātur ad iudicē orietur officiū iudicis, ſi dirigantur vt quærat, cognoſcat, animaduertat, autoritatē interponat. l. cum ij in princi. & §. ſi prætor. ff. de trāſactio. l. ſi quis à liberis. §. vtrum. ff. deliber. agnos. atq; in hac ſpecie obtinet. l. 1. verſ. prætor edicit. iūcta. l. q; ſi minor §. ſi. ff. de minoribus, plura adduci poſſunt in propoſito, quæ ag-

56 gregabūt alij. Hac obligatione à lege introducta tā arctè aſtringitur pater dotare filiā, quòd ſi nō dotauerit ſucceſſor hæres q; eius, ad quē bona fuerint deuoluta, dotare cogetur, quia bona cum ſua cauſa, id eſt dotādi onere, trāſeunt ad hæredē. argumē. l. ſi quis à liberis. §. itē reſcriptū eſt. infra eod. vbi hoc plenè probatur, vti Paulus ait in. l. ſi marito. §. ſi voluntate. nu. 4. ff. ſolut. mat. vbi Bar. nu. 4. in hac fuit ſētentia, quæ cōmuniter recepta eſt, vt apparet ex ijs, quos in vnū contulit Baetius de non meliorandis filiabus. c. 2. nu. 26.

57 Licet cōtrouerſa ſit quæſtio ac ſalobricoſus articulus, quo iure pater dotare filiā cogatur, an iure actionis, an officio iudicis: id tamē certū eſt dotē ipſam ex iure gētiū introductā eſſe, quod ex eo apparet, q; licet iure diuino matrimoniū ſit cōſtitutū. c. 1. de

biga-

bigamis. c. literæ. de frigidis.c. vni.deuoto.lib.6.progreſſutẽporis matrimoniũ obliteratũ fuit, ac in vſu eſſe deſijt apud gẽtes, quãdo homines nullo iure nulla ꝙ certa lege tenerẽtur, ſed paſſim ferarũ more errallent, vt Lucretius ait.lib.5.de natura rerũ.

Inde magiſtratum partim docuere creare:
Iuraq; conſtituere, vt vellent legibus vti:
Nã genus humanũ defeſſum vi colere æuũ
Ex inimicicijs languebat, quo magis ipſum
Sponte ſua cecidit ſub leges, arctaq; iura,
Acrius ex ira: quòd enim ſe quiſq; parabat
Vlciſci, quàm nũc cõceſſũ eſt legibus æquis.

Poſt hæc verò iure gentiũ poſteriori inſtaurari ac in vſu eſſe matrimoniũ cepit, ac dotes cõſtitui, vt matrimonij onera ſuſtinerentur; vnde hæ dotium cõſtitutiones ex iure gentiũ introductæ fuere.l. eas obligationes. ff. de capitis diminu. tradidit Ioã. Luppus in.c. per veſtras de donat.inter vir.& vxor.not.3.§.20.
58 nu.9.&.10. Mihi autem in primo dicto erraſſe Loppius videtur, quià matrimoniũ nullo tempore in vſu eſſe deſijt, non tantũ apud homines qui verũ Deum colebãt, ſed etiam apud gentes, quià illo etiã tempore, quãdo ſine lege, ſine oppidis, ſine Regibus, ac magiſtratibus homines viuebant, matrimonium in vſu eſſe non deſijt: ſatis colligitur ex antiquarum rerum ſcriptoribꝰ. Iuuenalis ſatira.6.

Credo pudicitiam Saturno Rege moratam
In terris: viſamq; diu: dum frigida paruas
Præberet ſpelunca domos: ignemq;: larẽq;:
Et pecꝰ dominos cõmuni clauderet vmbra
Silueſtrẽ mõtana thorũ cũ ſterneret vxor
Frondibus: & culmo: vicinarumq; ferarũ
Pellibus: haud ſimilis tibi Cynthia: nec tibi, cuius
Turbauit nitidos extinctus paſſer ocellos,
Sed potãda ferẽs infantibus vbera magnis,
& ſæpè horridior glandẽ ructante marito.

Ex quibus apparet maritos vxoresꝙ eſſe illo ſæculo, quo ſine domo, ſine lege, ſine vllo iure homines viuebãt, & clarius hoc colligitur ex ijs, quæ paulò inferius ſcripſit ipſe Iuuenalis.

Antiquũ & vetꝰ eſt alienũ poſtibus lectũ
Cõcutere: atq; ſacri geniũ contẽnere fulcri.
Omne aliud crimẽ mox ferrea protulit ætas
Viderunt primos argentea ſæcula mœchos.

Omni æuo in vſu fuiſſe matrimoniũ apertè docet poæta ille antiquarũ rerũ peritiſsimus. de qua re plura recẽtiores ſcribũt, ꝙuis Cice. ſine lege matrimonij homines olim vixeſſe affirmet, vt ſcribimus in.§.vtrũ ſupra iſta
59 lege.n.81.Secũdò Io.Lupꝰ exiſtimat obligationẽ ex cõtractu dotis iuris gẽtiũ eſſe, vt ſcripſit Bar. l.ex hoc iure.nu.20.ff. de iuſt.& iure. cui accedit Oroſcius.l. ius pluribꝰ.n.3.ff.de iuſt.& iur. huic etiã accedit Caſtrẽſis.l.ex hoc iure.nu.31.argu. l.eas obligatiões. ff. de capitis diminu. illis verbis (itaꝙ de dote actio, quià in bonũ & æquũ cõcepta eſt, nihilominꝰ durat etiã poſt capitis diminutionẽ) quaſi lex dicat actionẽ de dote capitis diminutione nõ perire, quià naturalẽ habet æquitatẽ, ideſt quià à iure gẽtiũ inſtituta eſt.

60 ta eſt. Sed ego nolo legẽ illã, cũ
)(agas de actione de dote, ad hunc
ſenſum trahi nõ debere: quià Ca
ius iure cõſultus propterea dicit
actionẽ de dote habere naturalẽ
præſtationẽ, quià in bonum &
æquũ cõcepta eſt: quià bono &
æquo cõuenit, vt dos quæ data
eſt ad onera matrimonij ſuſtinẽ
da. l. dotis fructꝰ. ff. de iure dot.
l. pro oneribus. C. eod. tit. ſoluto
matrim. reddatur, fieret quippe
niſi redderetur, vt locupletior
quiſpiã fieret cum dãno alteriꝰ,
quod cõtra ius naturale & gẽtiũ
eſt: vt docet Cicero. lib. 3. officio
rũ pag. 4. in hæc verba (detrahe
re igitur aliquid alteri, & homi-
nẽ hominis incõmodo ſuũ auge
re cõmodum, magis eſt cõtra na
turã, quàm mors, quàm pauper-
tas, quàm dolor, quàm cætera
quæ poſſunt aut corpori accide
re aut rebus externis: nã princi-
pio tollit cõuictũ humanũ, & ſo
cietatẽ, ſi enim ſic erimus affecti,
vt quis propter ſuũ emolumen-
tũ ſpoliet, aut violet alterũ, dirũ
pi neceſſe eſt eam, quæ maximè
eſt ſecundũ naturã humani ge-
neris ſocietatẽ, vt ſi vnũ quodq;
mẽbrum ſenſum hũc haberet, vt
poſſe putaret ſe valere ſi proxi-
mi mẽbri valetudinẽ ad ſe ſe tra
duxiſſet, debilitari & interiri to
tũ corpus neceſſe eſſet: ſic ſi vnus
quiſq; noſtrũ ad ſe rapiat cõmo
da aliorũ detrahatq; quod cuiq;
poſsit, emolumẽti ſui gracia, ſo-
cietas hominum & cõmunitas
euertatur neceſſe eſt: nam vt ſibi
quiſq; malit quod ad vſum vitæ
pertineat, quã alteri acquirere,
cõceſſum eſt, nõ repugnãte natu
ra. illud natura nõ patitur, vt a-
liorũ ſpolijs noſtras facultates,
copias, opes augeamus, neq; ve
ro hoc ſolũ natura, ideſt iure gẽ
tiũ, ſed etiã legibus populorum,
quibus in ſingulis ciuitatibꝰ res
publicæ cõtinentur, eodẽ modo
cõſtitutum eſt, vt nõ liceat com-
modi cauſa nocere alteri) hæc Ci
cero. quibus conſonãt iure cõſul
torũ reſpõſa. l. nam hoc natura.
ff. de condictione indebi. hac de
cauſa dicit lex actionem de dote
habere naturalẽ præſtationẽ &
in bonũ & æquũ conceptã eſſe,
vti apertè docet Põponius in. l.
iure ſuccurſum. ff. de iure dot.
vnde cum ſecundũ ius naturale
dos tradita reddi debeat, actio
de dote dicitur ex bono & æquo
introducta, quià quod ſecundũ
ius naturæ eſt, id ſemper bonũ
& æquũ eſt. l. ius pluribus. ff. de
iuſt. & iure, ius pluribus modis
dicitur, Paulus ait, vno modo cũ
id, quod ſemper bonũ ac æquũ
eſt ius dicimꝰ, vt eſt iꝰ naturale,
ex his apparet, quamob cauſam
actio de dote dicatur habere na
turalẽ præſtationẽ, nõ autẽ ex iu
re gentiũ introductã eſſe, quià li
61 cet ſecundũ æquitatẽ naturalẽ
dos data ſoluto matrimo. reddi
debeat, actio qua experimur, vt
dos reddatur, iuris ciuilis eſt: vt
cõmuniter doctores interpretã
tur teſte Ioãne Oroſcio. l. ex hoc
iure. nu. 68. ff. de iuſt. & iur. actio
num

Interpre- tatio nona

num enim origo iuris ciuilis eſt; Accurſius. l. ex hoc iure. ff. de iuſt. & iure. idem Accurſius. l. 2. §. deinde. ff. de origi. iuris. Idem Accurſius in. §. ſed iſtæ. inſti. de actio. hæc eſt recepta ſententia, vt ſcripſit Oroſcius dicto nu. 68 idem Oroſcius. l. 2. ff. de origi. iuris. nu. 40. cum de actione, quæ iuris ciuilis eſt, agat. l. eas obligationes. nõ probat ꝙ cõtract⁹ dotis ſit iuris gentium, cum nõ agat de contractu, ſed de actione.

62 Id in præſenti tractari debet, vt appareat quam aſtrictus ſit pater onere dotandi alendiꝗ filiã, quòd ſi quando collocat in matrimonium, promiſſerit ſedaturum alimenta filiæ & genero ſine præfinito tempore, cenſentur alimenta conſtituta dum vita filiæ & generi manebit. argumento. l. cum ij. §. modus. ff. de tranſactio. l. Firmio. in fine. ff. quando dies legat. cedat. l. cum quidam. l. annua in fine. ff. de annuis legat. l. ſi habitatio. §. vtrum ff. de vſu & habit. quarum legũ argumento ita deciſum eſt, vt atteſtatur Thomas Grammaticus deciſione. 101. nu. 56.

63 Sed ex legibus his nõ deprimitur hæc ſentẽtia, quià. l. cum ij. §. modus. alimenta cum vita finiri ait, quod etiam cauetur in. l. Firmio. in fine. nec Thomæ ſententiæ fauent. l. cum quidam & l. annua. quibus apparet legatũ relictum in diem certũ, qui quotannis iteratur, perpetuò deberi, ſed partes opinionis Thomæ defendit. l. ſi habitatio. §. vtrum. quæ de habitatione agẽs ait, ſimpliciter relictam habitationem vſꝗ ad vitam durare eius, cui relinquitur. hanc ſententiam repetit in ea perſiſtẽs idem Thomas Grammaticus deciſiõe. 102. nu. 112. quæ opinio approbatur Scæuolæ reſponſo in. l. Caio. §. 1. ff. de alimen. & cibar. vbi alimentorum fauore teſtator creditur abſolutè & ſimpliciter alimenta relinquens, donec vixerit legatarius relinquere, cuius legis argumento dixit Accurſius ſcholio ſi. in. l. 1. C. de legat. quòd ſi alimenta ſimpliciter fuerint relicta, intelligũtur perpetuò relinqui, & opinionem hãc crebrius receptã eſſe atteſtatur Carolus Ruinus conſilio. 38. nu. 4. lib. 2. & Corneus conſilio. 311. nu. 17. lib. 1. ſit enim in propoſito donatio cauſa & cõtemplatione matrimonij, propterea non eſt veriſimile, vt de vnico actu donator ſenſerit, ſed ſimpliciter promittentis alimenta intẽtionem eſſe, vt præſtarentur, donec matrimonium cõſtaret. argumẽto. l. cum quidã. ff. de annuis legat.

94 Ipſe tamen Thomas grammaticus ait, in propoſita ſpecie quãdo pater collocans in matrimonium filiam promittit alimenta indefinitè filiæ & genero, teneri patrem alimenta præſtare annis quindecim. argumento. l. ſi quis argentum. C. de donatio. quod euenire poteſt, ſi pater qui alimenta promiſsit conſtante matri-

matrimonio filiæ diem functus ſit, quia ſi obligationi paternæ hæres filius velit ſatisfacere, ne alendi onere aſtrictus ſit, præſtabit integra quindecim annorum alimenta. argumento. l. ſi quis argentum. §. ſin autem donator. C. de donatio. vbi interpretes multa de hac re tradidere, & nos ſcripſimus cum agere mus de interpretatione. l. hæreditatum. ff. ad. l. falci.

65 Mihi autem ſuperior ſententia vera ſemper viſa eſt, vt pater filiæ & genero alimenta promittens ſimpliciter cenſeatur promittere, dum matrimonium cōſtiterit. Id tamen hodie non obtinet, vt quindecim annorum alimenta præſtari debeant. argumento. l. ſi quis argētum. quæ hodie locum non habet, ſed tantum ſeptem annorum redditus adærati ſimul præſtabūtur, cum annuꝰ nummus pro vita cuiuſq; ſeptem nūmis cōparetur, in quo regionis cōſuetudo cuſtodiri debet. argumēto. l. nūmis. ff. de legat. 3. ſolent enim precia rerum varia eſſe per ſingulas regiones, & pecuniæ quibuſdam in locis ſub leuioribus vſuris inueniuntur, in quibuſdam verò ſub grauioribꝰ. l. ideo in arbitriū. ff. de eo quod certo loco. cū in Hiſpania redditus annui pro vita cuiuſq; comparentur hoc precio, ſcilicet ſeptem nummis nūmus annuus, hac conſuetudine vti oportet, quæ generaliter in omnibus huiuſmodi caſibus obſeruanda eſt.

66 Quæ alimenta nō ſolum præſtare pater tenetur filiæ & genero, verum etiam liberis eorum argumento. l. ſi ſtichum. §. 1. ff. de verb. oblig. vbi Accurſius tradit. ſcholio ſtipulatio. hæc eſt ſententia Thomæ ſupra. quæ non deducitur ex dicta. l. ſi ſtichum, nec ex Accurſio. inibi.

67 Mihiq; non videtur probabilis, quia id tātum ſeruare quis cogitur, quod promiſsit nec vltra tenetur. l. ſi quis in conſcribendo. C. de pactis. pater autem qui filiæ & genero alimēta promiſsit, cum eorum filijs non promiſiſſet, præſtare non cogetur, niſi alendis liberis pater nō ſufficiat, vt hic probatur ex interpretatione Accurſij. *Aduerſus Thomam*

68 Hæc alimenta præſtare pater debet in domo filiæ non in domo patris, ſi alibi filia domiciliū habeat. l. annua, in principio. ff. de annuis legat. tradit Iaſ. l. cum ij. nu. 10. ff. de tranſactio. Thomas gram. deciſione. 101. nu. 57. qua de re plura ſcripſimus. §. ſi

69 quis ex his. Nec tantum filij liberos paternus auꝰ alet, vt Accurſius hic annotat, ſed auus mater nꝰ filiæ liberos alet, ſi pater mortuus ſit, aut egenus. l. non quem admodum. ff. de liber. agnos. vbi notat Bart. & legem illam dicit celebrem & deciſiuā huius quæſtionis Boerius conſil. 17. nu. 14. idem colligitur ex. l. 4. titulo. 19. part. 4. vbi notat Gregoriꝰ ſcholio qualquiera dellos.

Nec

Nec tantum auus paternus ſi hij liberos alere tenetur, ſed etiã dotare neptes.l. fin. C. de dotis promi. illis verbis. (dotem vel ante nuptias donationem pro ſua dare progenie) dictio illa (progenies) non tantum filios, ſed nepotes,& pro nepotes cõprehendit.l.fin.C.de emancipa. liber.doctores annotant in.l. fi. C.de natur.liber.fauet etiã huic ſententiæ.l.qui liberos.ff. de ritu.nupt. vbi pater cogitur dotare liberos: appellatione autem liberorum nepotes continentur l.liberorum.ff.de verb.ſig. ergò auus paternus cogetur dotare neptes.quæ opinio aptè depromitur ex.l.cognouim9.C.de hæret.l.dedit dotem.ff.de collatione bonorum.l.auus.ff. de pactis dota.l.& ideo.§. fin.iuncta.l. & nihil. ff. de in rem verſo. notat Accurſius ſcholio intelligi.l.fin. C.de dotis promi.ſequitur Bar. l.1. nu.12. ff. ſolut. matrimonio, Ruynus conſilio.45. nu.2.lib.2. Gomez arias in.l.51.Tauri.nu.12 dicunt opinionem hãc crebrius recipi Ripa.l.1.ff.ſolut.matrim. nu.74.Ioan.Luppus in.c.per veſtras.de donat.inter vir.not.3.§. 24.nu.1.dominus Anto.Padilla auth.res quæ.C.communia delegat. nu. 58. & aggregat plures Gaſpar Baetius de non meliorãdis filiabus.c.7.nu.16. quæ ſententia iure Regio cõfirmata eſt. l.4.titulo.19.part.4.quæ lex hãc ſententiam contrahit, vt locum non habeat, ſi neptis diues ſit, quo caſu dotari ab auo paterno nõ debet, qua de re difuſius agit Baeti9: qui tractat an maternus auus dotare neptes teneatur, qui poſt Ripam & doctores ſuprapoſitos non teneri reſpondet.

SVMMA EORVM QVAE CONTINENTVR,

in. §. & ſi impubes.

EMANCIPATVS filius vel qui caſtrenſia bona habet aut quaſi caſtrẽſia inquibus gubernãdis pro patre fam. habetur, tenetuř alere patrem, nu. 1. 2.

Filius fam. in profectitijs patri quærit proprietatem & vſumfructum, in aduentitijs vſumfructum tantum, ex quo ipſe & filius ali debent. nu. 3.

Clericus de bonis quæſitis intuitu eccleſiæ tenetur patrem alere, & hæc bona quaſi caſtrenſia ſunt, nu. 4.

Clericorum bona ſunt pauperum, quibus clerici beneficiati tenentur conſulere, numero. 5.

Sacerdos qui pauperi non conſulit peccat. numero. 6.

Coniunctis perſonis pauperibus iure diuino magis tenemur conſulere quàm extraneis, nu. 7.

Filius tenetur potius infideli patri conſulere quàm extraneo homini fideli, numero. 8. 10.

Patri qui ad patriam delendam venit filius parere non tenetur, ſed eum occidere poteſt, nu. 9.

Crudelitas non eſt crimina pro Deo punire ſed pietas, nu. 10.

Diſcipulus an teneatur alere præceptorem, traditur latè, nu. 11. vſq; ad. 26.

Parrochus qui plebi ſacra donat, ſi redditus beneficij ad alimenta non ſufficiant, aletur à parrochianis, nu. 27.

Theologiæ profeſſores ali debent, nu. 28.

Prædicatores ali debent ab ijs quos inſtituunt, nu. 29.

Sacerdotes eccleſiæ miniſterijs ſeruientes & diuina donantes ali debent ab ijs quibus ſacramenta conferunt, nu. 30.

Vicarij ali debent ab ijs in quorum locum ſeruiunt, quòd ſi nec alantur de licentia ſuperioris poterũt populo diuina ſubtrahere, nu. 31.

Rector qui ſeruit eccleſiæ aletur ab eccleſia, quòd ſi pauper ſit eccleſia à parrochianis ali debet, nu. 32.

Clerici qui ſine dote ordinati ſunt ali debẽt ab ijs à quibus ſunt ordinati, nu. 33.

Hoſpitalarij ali debent cum familia de redditibus domus hoſpitalis, nu. 34.

Diuites tenentur alere pauperes fame morientes, quòd ſi nec aluerint, & pauperes perierint occidiſſe intelliguntur. numero. 35.

Pauper ne fame pereat poterit malè parta retinere, nu. 36.

Pauperes ne fame pereant poterunt iudicis officium implorare, vt cogat diuites quòd præſtent alimenta, iudexq; cogere poterit, nu. 37. 38.

Pauperes exteri à ciuitate repellentur vt indigenæ alantur, ſi vtriſq; conſuli non poſſit, nu. 39.

Legatum ſi relinquatur conſanguineo pauperi, dabitur conſanguineo pauperi proximiori, quamuis alius conſanguineus ſit pauperior in remotiori gradu, numero. 40.

Nutritorem an teneatur alumnus alere, & in ius vocare ſine venia, nume. 41. vſq; ad. 49.

Nutri

Nutritor an ſit teſtis idoneus alumno.nu.50 vſq; ad nu.54.

Argumentum valet ab abſurdo vitando, numero.54.

Fructuarius an verum habeat dominium vſus fructus,nu.55.vſq; in finem.

Vna dictio in eadem oratione poteſt ſumi propriè & impropriè,nu.58.

Dictio manumiſsio an propriè referatur ad ſeruos ſicut ad filios,nu.59.60.63.

Vocabulum proprium dicitur quod eſt natum ad rem illam ſignificandam quam demonſtrat,nu.61.

Propriè dictum illud eſt quod abſolutè & ſimpliciter dicitur, non autem quod dicitur ſecundum quid,nu.62.

Voluntas coacta voluntas dicitur impropriè, quia non eſt ſimplex voluntas ſed qualificata, & in quibus caſibus requiritur voluntas, ſimplex voluntas requiritur nō autē qualificata,nu. 64.

ET SI IMPVBES FILIVS EMANCIPATVS SIT: PAtrem inopem alere cogetur: iniquiſsimum enim quis meritò dixerit, patrem egere, cum filius ſit in facultatibus.

1 EX HOC. §. colligunt doctores quòd filiꝰ impubes ſi emancipatus ſit, cogitur alere patrē, agit enim textus de filio impubere, quia de pubere egit lex in principio verſ.& magis puto. vbi filius legis præcepto cogitur alere patrem: impuberem autem filium emancipatum ſimili modo alere patrem debere conſtituit Vlpianus hic. idem Vlpianus. in.l.1.§.ſed nō nullos &.§. de ſeruis.ff. de tutellis. tradit Accurſiꝰ hic. ſcholio & ſi impubes. cui Bart. accedit.

2 Si filius in patris ſit poteſtate, qui caſtrenſsia bona habeat, ex his inopem patrem alere cogetur, vt Accurſius ait, quem ſequitur Bart. & Alber. quærit enim ſibi filius, qui eſt in poteſtate patris, quod labore militiæ acquirit.§.1. inſti. per quas perſo. nobis acqui. in quibus bonis gubernandis filius familias pro patre familias habetur. l. 2. ff. ad Macædoni. idem eſt in quaſi caſtrenſsibus. l.1.§. nec caſtrenſe. ff. de collatione bono. iunctis ijs quæ ibi tradidit Bart. in princi. vbi ait quaſi caſtrēſsia bona cōferri nō debere, quia patri per filium ſuū non quærentur, qua de re plura tradit Hippo. Riminal. §.1. inſt. per quas perſonas nobis acqui. nu.2. & ſequētibus & approbatur hæc opinio in. l. cum oportet in fine. C. de bonis quæ liber.

3 Si bona filij aduentitia ſint, eorum vſusfructꝰ patri quærit, de quo ſe & filium exhibere debet.§.1. inſt. per quas perſo. nobis acquiritur. ſi profectitia bona ſint, tam eorum proprietas quam vſusfructus patri quærūtur plenè. l. cum oportet. C. de bonis quæ liber. quæ lex de hac quadruplici ſpecie bonorum agit, & quomodo patri quærantur edocet. qua de re plura ſcripſit Riminaldus in.§.1. inſt. per quas perſonas nobis acquir. Pinelus. l. 1. C. de bonis maternis. 1. parte. nu. 9. & nu. 22. cum alijs: qui difuſè ac doctè multa aggregauit in. l. cum oportet. cuius legis interpretationem nobiliſsimam reddidit, ꝗuis nōdum ædiderit, ſuo pio labore ipſe fruatur, mihi autem ab alienis abſtinere propoſitū eſt, quia religione Chriſtiana homines ijs, quæ

noſtra non ſunt, vti prohibemur.

4 Huius paragraphi deciſionē, quam tam in caſtrenſsibus vel quaſi caſtrenſibus, quā in aduētitijs, & profectitijs bonis filij qui eſt in patris poteſtate obtinere Accurſius ait, locum habere in bonis filij clerici intuitu eccleſiæ quæſitis ſcripſit Alber. hic poſt Speculat. cuius non meminit in titulo qui filij ſint legitimi nu. 12. ſunt enim hæc bona quaſi caſtrēſsia. l. ſacroſanctæ. l. cū legē. C. de ſacroſanct. eccle. notat Hippo. Riminal. in. §. primo inſti. per quas perſo. nobis acquir. nu. 58. Xuarez in quæſtione: an in bonis maioratus filij pater habeat vſumfructum. nu. 31. tradunt plures, quos in vnum contulit dominus Couarruuias in. c. quia nos. nu. 1. de teſtamen.

5 Huic opinioni rationem adducit Alber. qui ait propterea de bonis quæſitis intuitu beneficij eccleſiaſtici filium teneri alere patrem egenum, quia bona clericorum ſunt bona pauperum. c. aurum habet eccleſia. 12. q. 2. apertius depromitur hæc opinio ex. c. fin. 16. q. 1. vbi Nauarrus. q. 1. nu. 22. difuſe tractat quomodo clerici ſacerdotia obtinentes pauperibus ſubuenire debent.

6 Quòd ſi nec egenis ſacerdos conſulat mortali crimine aſtringitur, vt ipſe Nauarrus ſcribit,

7 & dominus Couarru. c. 1. de teſtam. nu. 3. ſi cuilibet pauperi cōſulere ſacerdos debet, maximè egenti patri conſulere tenetur, cum iure ipſo diuino magis teneamur proximis coniunctisq; perſonis proſpicere quàm exteris, vt Alber. ait argumento. c. ad hæc. & c. relatum. 2. §. licet. de teſtamentis. qua de re eſt textus optimus in. c. non ſatis. 86. diſtinctione quem textum ſæpe adducit Abb. pro hac ſententia quod maior pietas in alēdis cognatis egēnis ſubeſt, quam in alendis pauperibus extraneis, refert Peralta in. l. ſi quis Titio. ff. de legat. 2. idem approbat Alexan. l. diui. nu. 5. ff. ad leg. fal. Siluanus conſilio. 33. nu. 9.

8 Hinc dicit Ioānes ſcholio domeſticos in. c. non ſatis. filiū potius alimenta ſuppeditare debere patri infideli, quam cuiuis extraneo homini fideli, ac ortodoxæ fidei viro, ſequitur Speculat. titulo qui filij ſint legit. nu. 13. Siluanus conſilio. 33. nu. 9. Card. cle. 1. de teſtam. nu. 22. dicit receptam eſſe ſententiam Abb. in. c. ſi quis epiſcopus. not. 1. de hæret. eādem opinionem crebrius approbari affirmat Felinus in c. cum ſit. de iudæis. dominus Anto. Padilla in. l. præſes. nu. 11. C. de ſeruit. & aqua. hanc ſententiam crebrius receptam eſſe atteſtatur dominus epiſcopus Paſcenſsis in inſtitu. catholicis. c. 29. num. 12. qui aduocat diuum Thomam alioſq; primi nominis authores, qui huic ſententiæ aſtipulantur, Huic opinioni aduerſan

uerſantur verba diui Ambroſij
in.c.non ſatis (item perfecta li-
beralitas fide, cauſa, loco, tem-
pore commendatur: vt primum
operetur circa domeſticos fidei)
quibus ex verbis colligitur in of
ficijs charitatis præponendos
eſſe viros catholicos. huic ſen-
tentiæ fauet. c. in eos. de hæret.
illis verbis (in eos qui catholici
non ſunt etiam ſi conſanguinei
fuerint, epiſcopi vel præsbiteri
nihil conferant.) vbi præsbite-
ri conferre prohibentur in eos,
qui impij ſunt in Deum, ergo in
fideli patri nihil conferent. ſed
hæc iura de conſanguineis agũt,
non de patre, cui iure diuino pa
rendum eſt ſecundum præcep-
ta decalogi, vt ſcriptũ eſt Exodi
c. 20. Deuteronomij. c. 5. quod
diuinum præceptum à ſeruato-
re noſtro Chriſto Ieſu confirma
tum eſt, vt ſcriptum extat Ma-
thæi.c.15.& Marci.c.7. cui præ-
cepto etiam gentes quæ Deum
neſciebant, paruere.l.veluti. ff.
de iuſt. & iure. patris enim per-
ſona ſemper ſancta ac religioſa
filio videri debet.l.liberto & fi-
lio. ff. de obſequijs. licet impius
& legum contemptor ſit, pater
tamen eſt. auth. de incæſtis nu-
ptijs.§. ſi verò contigerit. colla-
tione.2.

9 Hæc tamen ſententia locum
non habet, ſi patriæ delendæ pa
ter operam daret, quia filius nõ
tenetur patri ob temperare, ſed
patriæ, occidetq; filius patrem
patriam delentem ſine ſcelere.l.
minime. ff. de religio. & ſump.
fune.l.poſtliminium. §. filius. ff.
de captiuis: tradunt Iaſ. num.13.
10 Claud. colu. fin. Oroſcius. nu.4.
l. veluti. ff. de iuſt. & iure. ſi impiũ
patrem in patriam licet occide-
re, fortiori ratione licebit, ſi in
Deum pater impius ſit, vel ali-
moniam negare, qua malefici ca
rere debent.l.bona fides. ff. de-
poſiti: hanc ſententiam fulcit.c.
legi.23. q.8. illis verbis (non eſt
crudelitas crimina pro Deo pu
nire, ſed pietas.) & ſubdit vnde
& in lege dicitur, ſi frater tuus,
& amicus, & vxor, quæ in ſinu
tuo dormit, deprauare te vo-
luerit à veritate, ſit manus tua ſu
per eos, & efunde ſanguinẽ ipſo
rum, eſtq; vxor expellenda. c.
vxor in fine.28.q.1. Ioan. cholio.
1.c. ſi quis epiſcopus de hæret. ſi
vxorem impiam in Deum pro-
pellere, ac occidere licet, pro-
pter quam homo debet patrem
& matrem relinquere, & vxori
adhærere: c. debitum de bigamis
ergo patri in Deum impio ali-
moniã denegare permiſſum eſt,
quia filius Deũ patri debet præ
ponere, & ardentius amare.l.6.
titulo.12. part.2. illis verbis (è ſi
naturalmẽte eneſte mũdo aman
los fijos à los padres, porque na
ſcieron dellos è eſperan ſu bien
fecho è heredar ſus bienes de-
ſpues de ſu muerte, mucho mas
deue ome amar à Dios que lo fi-
zo de nada, è le dio alma de co-
nocencia, è entendimiento en
cuya mano es ſu vida è ſu ſalud

& todos ſus bienes que ha eneſte mũdo,& eſpera hauer en el otro & porende dixo Sant Auguſtin: amar deue ome à ſu padre, mas ante deue el ome poner el amor en Dios que lo crio) durum eſt enim inimico Dei Optimi Maximi omnium creatoris ſubuenire alimonia, propterea quòd pater ſit, ac eius perfidiam augere, cum reſiperet forte ſi inopia laboraret, optimus eſt ingenij largitor venter, vt Perſius ait, vnde ipſe exiſtimo patrem hæreticum fame morientem. filium paſcere debere, non ſic ſi mortis periculo non aſtringatur, quo ſenſu accipi debet.l.8. titulo.23. part.1. quæ ait, patri hæretico potius conſulere alimonia filium debere, quam viro catholico extraneo.

11 Huius paragraphi conſtitutioni, qua filius impubes emancipatus cogitur alere patrem, ratio adduci poteſt ex ſententia Anaximenidis dicẽtis nihil eſſe iuſtius quam generationis & diſciplinæ authores mutuis beneficijs demereri, refert Sſtobæus ſermone.77. ex qua ſententia colligitur non ſolum filium teneri alere patrem, verum etiam diſcipulum cogendum eſſe egenum alere præceptorem. huius ſentẽtiæ author eſt Innocẽt. c.1. de magiſtris in fine, ſequitur Ananias ibi.nu.11.& Ioan.Imol. nu. .& hanc ſententiam ſequitur Alber.in.l.2. ff. de orig. iur. idẽ Alber.in proœmio. digeſto. §.quibus in fine. Bald. l.2. ff. de orig. iur. in fi. & ibi Iaſ. nu.98. Ioann.Oroſcius nu.131. hanc ſequitur additionator Alexand. in.l. generaliter. nu. 11. ff. de in ius vocand. Romanus ſing. 138. hanc dixit eſſe receptam traditionem Cagnolus repetitione.l. 2.ff.de orig.iur.in.§.iuris ciuilis ſcientiam. nu.44. & 45. quam ſententiam probabit Bologninus in auth. habita. C. ne filius pro patre.nu.72. & ibi Bernardinus ſchædobius in.§.veniant, & in eis ſecurè habitent.nu.24. fol.76.Dueñas regula.187. caſu 14. & cõſtat hanc eſſe receptam ſententiam ex congeſtis per Rebuffum de priuilegijs ſcholar. priuileg. 66. pro qua ſententia adducitur textus in.l.2. §.fin. ff. de orig.iur. vbi lex refert Sabinum iure conſultum à ſuis auditoribus fuiſſe ſuſtentatum. Item pro hac parte adducitur.l. Attilius Regulus. ff. de donat. & l. cum plures. §. cum tutor. ff. de adminiſt. tuto. vbi Paulus iure conſultus ait tutorem non poſſe donare de bonis pupilli, & tamen dicitur eum poſſe de bonis pupilli largas mercedes ſoluere præceptoribus, ergo conſequitur pupillum eſſe hoc onere obligatum. adducitur etiam tex. c. quia nonnullis. de magiſtris. vbi Sũmus Pontifex præcipit, quod docentis neceſsitas releuetur. hanc ſententiam fulcit textus in l.1.verſ. filios ſuos erudire. C. de excuſat artifi. lib.10. in ibi enim diſcipuli

12 diſcipuli appellantur filij, ſed pa-
trem alit filius, ergò & præcep-
torem diſcipulus; adducitur etiã
ſententia Accurſij ſcholio fin.
in.l. liberto. ff. obſequijs. quæ
æquiparat perſonam magiſtri
perſonæ patris, ſed filius cogi-
tur alere patrem.l.ſi quis à libe-
ris.§.ſi vel parens. ff. de liberis
agnos.ergò diſcipulus magiſtrũ.
hanc æquiparationem accedẽs
Accurſij ſententiæ approbat Bar.
l.omnes populi.nu.12. ff. de ius.
& iure, ibiq; Ioann. Oroſcius.
nu. 42. Cagnolus dicto nu. 45.
ſequitur Alber.in.l.generali ter.
nu. 2. ff. de in ius voca.

13 Quæ lex conſtituit ne is, cui
reuerentia debetur, in ius voce-
tur ſine venia, ex quo deduxit
Albericus magiſtrum non poſ-
ſe in ius vocari ſine edicti venia,
propterea quòd magiſtro tenea-
tur diſcipulus reuerentiam ex-
hibere, ſententiam Alberici ſe-
quitur Socyn.in.l. generaliter.
nu. 8. qui approbat doctrinam
Accurſij ſcholio fi.in.l. liberto.
pro qua adducit textum elegan-
tem in. c. ſententia.2.q.7. & Ac-
curſij ſententiam, cui accedit
Albericus, ſequitur Bologni. in
auth.habita. C.ne filius pro pa-
tre in nu.76.& plures ex noſtris,
qui huic opinioni aſtipulantur,
aggregat Boerius tracta. de au-
thori. magni concilij. nu. 90. in
additione litera. f. & Rebuffus
tracta. de priuileg. ſcholarium
priuilegio.67. & priuilegio.70.

14 Huic ſententiæ fauet doctri-
na Ioann. ſcholio pe. in. c. 1. 23.
q.5. dicentis magiſtrum habere
in diſcipulum maiorem poteſta-
tem, quam pater in filium. ſequi-
tur Gregorius ſcholio fin. in. l.
7.titulo.33.part.7.

15 Contrariam ſententiam ſunt
qui defendãt, exiſtimãtes quòd
diſcipulus nõ cogatur alere præ-
ceptorem Alber.in.l.1.§.ius na-
turale in fine. ff, de iuſt. & iure.
ſequitur Rebuffus tracta.de pri-
uileg. ſcholari. priuileg. 66. in-
quit enim Albericus, diſcipulũ
alere debere præceptorem de
honeſtate, non tamen de neceſ-
ſitate: quià cum in iure cautum
non ſit, ꝙ diſcipulus alere præ-
ceptorem teneatur, conſequi-
tur quòd non eſt cogendus. Nec
obſtant legum capita, quæ pro
cõtraria ſententia adducta ſunt,
quia.l.2.in fine. ff. orig iur.nar-
rat eã, quæ Sabini diſcipuli fe-
16 cerunt, qui egenti præceptori
alimenta præſtitere, ex quo nõ
debet argumentum ſumi, vti
Accurſius docet in.l. vni.C.quã-
do non pet.partes.ſequitur Hie-
ronimus Cagnolus dicto nu.45
& Felin.in.c. cum in iure. nu.13.
de officio deleg. Iaſ.in.l.his ver-
bis.nu.2.C.de teſtamentis.hanc
ſententiam crebriori ſcripto-
rũ calculo approbari atteſtatur
Curt.Iuni. conſilio.59. nu.4. &
conſilio.125. nu.6. lato ſermone
Pariſi cõſilio.5.nu. 214. volum.
4. Bernardus Diaz regula.781.
Loazes tracta. de matrimonio
Regum Angliæ.fol.62. nu.8. &

doctores paſsim.

Item huic ſentẽtiæ nõ obſtat. l. Attilius Regulus. ff. de donatio. quià ibi propter benemerita de quibus conſtabat, donatum eſt, id circo etiam inmenſa donatio valuit ſine inſinuatione Ripa. l. ſi vnquam. q.13. nu.25. C. de reuo. donat. dominus Couarru. in. c. cum in officijs. nu.10. de teſtam. huius ſententiæ ratio eſt, quià doctrina qua diſcipulus imbutus eſt, iuſta cenſetur cauſa, vt in præceptorẽ collata donatio valeat: inuitus autem diſcipulus donare non cogitur, nec enim dicitur donare, qui coact9 donat. l.1. ff. de donat. Nec obſtat. l. cum plures. §. cum tutor. ff. de admi. tuto. quià mercedem debere diſcipulum præceptori ex illa lege deducitur, non autem de promitur, quòd ei alimẽta præſtare teneatur. Item non obſtat. c. quià non nullis. de magiſtris. vbi magiſtri neceſsitas releuatur, hoc enim ab eccleſia fieri oportere conſtitutum eſt, non autem à diſcipulis. Item nõ obſtat. l.1. ver. filios ſuos erudire. C. de excuſat. artifi. lib.10. vbi diſcipuli appellantur filij, quià hoc fit ratione reuerẽtiæ, quam diſcipulus exhibere debet magiſtro, vt declarat Lucas de pæna in dicta. l.1. colu. fin. ſequitur Rebuffus. de priuileg. ſcholar. priuileg. 67. in fine. non tamen ex hoc ſequitur, quòd magiſtrũ diſcipulus alere teneatur. Item nec obſtat ſententia Accurſij ſchol. fi. l. liberto. ff. de obſequijs dicentis perſonam magiſtri perſonæ patris comparari, ergò ſicut ali pater debet, ita & magiſter.

Aduerſus Ioannẽ Oroſciũ.

18 Hoc enim non conſequitur, quià pater in ius vocari non poteſt ſine permiſſu prætoris. l. qui q3. §. prætor. ff. de in ius voca. magiſter autem poteſt in ius vocari ſine edicti venia. Accurſius in. l. generaliter. ff. de in ius voca. hanc ſententiam crebrius receptam eſſe affirmat Iacob. de Sancto Georgio ibid. num.1. & Bernardinus Schedobius auth. habita. C. ne fili. pro patre. n.15. fol.48. Ioann. Oroſcius in. l. generaliter. nu.2. Ex quo deducit ipſe falſam eſſe ſententiam Accurſij ſcholio fin. dicta. l. liberto.

19 æquiparantis magiſtrum patri, ſed non defluit ex ſuperioribus, quod deducit Oroſci9: quià non valet conſequens, ſi quis dicat, magiſter poteſt in ius vocari ſine venia edicti, ergò nõ debetur ei reuerentia ad ſpeciem patris, quià edictum de in ius vocando eſt prohibitorium, vnde omnẽ hominem, qui edicto non continetur, de quo agitur in titulo de in ius voca. permiſſum eſt in ius vocari ſine edicti venia Accurſius in dict. l. generaliter.

20 Hoc fit exemplo edicti de procuratore conſtituẽdo, quod prohibitorium eſt, quilibet enim procuratorem dare poteſt, qui prohibitus non eſt. l. mutus. §.1. ff. de procurat. tradit Roma. in

l.1.

l.1.nu.3.ff.de in ius voca.hæc ſententia probatur in.l.14.titulo.2. part.3.ſed in.§.prætor.non conſtituit Vlpianus, ne quis magiſtrum in ius vocet ſine edicti venia,ergò vocari poterit, quamuis magiſtro reuerentia exhibenda ſit.

21 Probatur hæc ſententia exemplo nouercæ, cui idem eſt honor exhibendus,qui exhibetur matri.§. ſocrum. inſt. denuptijs. nouerca tamen in ius vocatur ſine edicti venia: Accurſi9 in.l.generaliter. nam licet priuignus nouercæ cum honorē exhibere debeat,quem exhibet matri ipſi,quæ cum pepererat,filij tamen contra matrem naturalem famoſa actione agere prohibitus eſt.l.ſed & ſi hac.§.prætor.ff.de in i9 voca.l.falſi quidē. C.de falſis. ſecus contra nouercam aduerſus quam priuignus actione famoſa experiri poteſt. l.de his.C.de furtis.

22 Hanc ſententiam veram eſſe apparet ex his, quæ in perſonis auunculi materteræ & amitæ conſtituta ſunt, quibus eadem habetur reuerentia quæ patri.§. item amittam. inſt. de nuptijs. poſſunt tamē iſthæc omnes perſonæ in ius ſine edicti venia vocari, vt cum iudicio traddit Alciat. in. l. 1. C. de in ius voca. in glo. incipi. vxori in fin. contra Deci.in.l.fin.nu.fin. eod. titulo.

23 Ratio huius ſentētiæ eſt,quià licet in iure ſæpe cōſtituatur reuerentiam habendam eſſe certis quibuſdam perſonis ſicut patri, hoc intelligendum eſt ſecundum naturam, vt maior ſit habenda reuerētia patri quam cæteris,vt probatur in.§.inter eas 1.inſt. de nuptijs. ex quo textu hoc modo interpretandæ ſunt leges præcipientes reuerentiam certæ alicui perſonæ exhibendam ſicut patri, vti docet Gomeſſ.in.§.pænales.nume.24. de actio.

24 Hæc interpretatio ex eo vera apparet, quià patrono eadem debetur reuerentia quæ patri.l. liberto.ff.de obſequijs.patrono autem deportato non debet libertus reuerentiam.l.ſed ſi hac. §.liberos.ff.de in ius vocand.notat Roma.ibi.nu.8.patri autem deportato ſemper filius reuerētiam & pietatem debet.auth.de inceſt. nupt. §. ſi verò collatione.2. conſequitur ergò multum intereſſe inter reuerentiā,quam filius patri debet, & reuerentiā quam debet extraneis quibusc perſonis, quià reuerentia quæ patri exhibenda eſt, ex iure naturæ defluit. l. veluti. ff. de iuſt. & iure. quæ verò alijs perſonis ex quadam æquitate debetur, veluti quæ domino, magiſtro & poteſtati exhibenda eſt: vnde iſti in ius vocari ſine edicti venia non debent. Ioann. Andr. in addictione ad Speculat. titu. de inquiſitione. §.fi. in princip. ſequitur Roma. in.l.fin. num.5. C.de in ius vocand.

25 Exquibus apparet, quòd is qui cuippiam reuerentiam de-

bet ſicut patri, poteſt eum in ius ſine prætoris permiſſu vocare ex ſententia Accurſij in.l.liberto. quam iniuſtè refellit Ioann. Oroſcius ſupra.Item deducitur non eſſe probabile argumentum quod doctores collegere ex ijs, quæ dixit Accurſius in.l.liberto. ſcripſit ſanè Accurſius diſcipulum magiſtro eandem reuerentiam exhibere debere, quam naturali exhibet patri: ex hoc deducunt ſcriptores diſcipulum teneri alere magiſtrum, ſicut tenetur exhibere patrem: hoc enim non conſequitur, nec probabile eſt: quià maximum eſt diſcrimen inter reuerentiam quam filius patri debet, & eam quam extraneis perſonis exhibere debet, vt paulò ante diximus. ex ijs quæ tradidimus apparet hũc articulum indificilem eſſe, quem ipſi interpretes magis dificilem reddidere: tractant enim generaliter, vtrum diſcipulus teneatur alere præceptorem, nec alterum ab altero diſiungunt, cum maximũ ſit diſcrimen inter eos.

Diſtin-ctio.

26 Ego ſanè certamen hoc diſtinctione componẽdum exiſtimo, aut enim præceptor profeſſor eſt artium liberalium, & is non eſt à diſcipulis alẽdus, quià mercedem accipit pro labore.l.1. in principio. ff. de var. & extra ord. cog. de præceptore hoc agit.l.cum plures.§.cum tutor.ff. de admi.tuto.ſi verò præceptor profeſſor ſit iuris ciuilis aut canonici, quià huic ſalaria de publico decernuntur. l. medicos. C. de profeſſor. & medi. lib.10. ali non debet. quòd ſi non decernãtur, quià quilibet ex proprio labore fructũ percipere debet. c. charitatem. 12. q. 2. putarem alẽdum eſſe iuris præceptorem à diſcipulis, dum ab eo docentur. in hoc caſu loquitur.l.2. in fin.ff.de orig.iuris.vbi Pomponius Maſurium Sabinum iure conſultum à diſcipulis ſuſtentatum eſſe ait, ibiq; non tàm factum narrat, quàm ius cõſtituit. hoc caſu diſcipuli cogentur præceptorem alere parrochianorum exemplo, quià res eſt ſanctiſsima ciuilis ſapientia, quæ precio nummario non eſt æſtimãda.l.1.§.proinde.ff. de varijs & extra ord.cog.vnde iuris profeſſores appellantur ſacerdotes

27 l.1.in princi.ff.de iuſt.& iure. de quibus conſtituetur, ſicut de ſacris presbyteris ſeu ſacerdotibus, qui de altari cui ſeruiunt ſuſtentantur.c. cum ſecũdum apoſtolum.depræb.ſi ſacerdotijs reditus ſint tam tenues, vt parrochus ex eis ſuſtentari non poſſit, parrochiani quibus confert ſacramenta, alere cogentur ſecundum doctrinam Ioãnis ſcholio.1.c.omnis chriſtianus.de conſecra.diſtinctiõe.1. tradit Abb. nu.6. c. de rectoribus. de cleri. ægrot.& ibi doctores.

28 Idemq; de profeſſoribus philoſophiæ conſtituemus argumẽto.l.1. ff. de varijs & extra ord cog.Idem maiori ratione de diuinæ

uinæ philoſophiæ profeſſorib9
ſtatuetur. Hæc opinio quæ ha-
bet, quòd diſcipulo9 cogitur præ-
ceptorem alere iure Regio ap-
probata eſt, l. 2. titulo. 20. part. 4.

29 Item diuini verbi prædicato-
res qui populum diuina docēt,
ali debent ab ijs quos inſtituunt.
c. apoſtolicis. 16. q. 1. huius cano-
nis argumento in hac ſententia
fuit Specula. titulo qui filij ſint
legit. nu. 25. tradit doctè Alfon-
ſus Caſtro. lib. 9. aduerſus hære-
ſes. pag. 1. 6. & 8.

30 Item ſacerdotes diuina donā-
tes ac ſacramentorum miniſte-
rijs ſeruientes ali debent ab ijs,
quibus ſacramenta conferunt.
c. ad apoſtolicā de ſimonia. vbi
approbata eſt conſuetudo, qua
introductum fuit, vt clericis di-
uina conferētibus munera eſcu-
lenta poculentaue condonētur,
quæ vt laici præſtent iudicis of-
ficio compellentur, hoc ex illo
capite collegit Abb. ibi. idem
Abb. in. c. ad abolendā. col. pe.
de ſepulturis. Roma. ſing. 433.
Corſet ſing. 268. verb. practica.
Felinus in. c. 1. de ſpōſalibus. col.
10. Iaſſ. in. l. de quibus. nu. 76. ff.
de legibus. Hæc ſentētia rationē
habet, quià dignū eſt vt presby-
teri metant temporalia, qui ſe-
minãt ſpiritualia Diuus Paulus
ad Corinthios. c. 9. textus in. c.
cū ex officij. in fin. de præſcrip.

31 Item vicarij perpetui qui lo-
co alterius diuina ſacramenta
tractant, & parrochianis con-
donant alendi ſunt ab eo, in cu-
ius locū ſubſtituti ſunt. c. demo-
nachis. de præbend. clem. 1. de
iure pat. quòd ſi vicarij munus
breui tempore duraturum ſit,
illo tempore quo vicarius ſacris
operam dat, ali debet ab eo, in
cuius locum ſuffectus eſt. glo. tē-
porales. extrauag. execrabilis.
de præbend. Ioannis. 22. ſequi-
tur Rebuffus tractatu congruæ
portionis. q. 2. nu. 11. q̄ ſi vicarius
non alatur, poterit nō dare ope-
ram rei ſacræ, & diuina ſacra-
menta populo denegare, diui-
numq́; ſubtrahere ſeruitium.
Ioannes ſcholio. 1. c. omnis Chri-
ſtianus de conſecra. diſtinctio-
ne. 1. & ibi traddunt interpretes
argumento. c. cum ſit. de ſimonia
& c. charitatem. 12. q. 2. Sed hæc
ſententia obtinet, ſi ſuperioris
authoritate ſubtrahat diuina, ac
parrochianis illa deneget pro-
pterea; quòd ab eis non alatur,
propria autem authoritate hoc
facere prohibetur. Thomas. 2.
2. q. 86. articulo. 1. idem Tho-
mas. q. 10. articulo. 3. Archiepiſ.
Floren. 3. parte. titulo. 12. c. 11. &
ſententiam glo. ſic accipiendam
eſſe traddunt Ioan. And. Anto-
nius & Abb. in Rub. de parro-
chijs. Lappus allegatione. 67. Fe-
lin9 in. c. veniēs. col. 2. de teſtibus
quæ opinio fulcitur argumēto.
c. ſi canonici. de officio ordina.
lib. 6. iudex autē in hoc caſu aut
permittet diuina denegare ple-
bi, aut parrochianos coget, vt
neceſſaria rectori eccleſiæ ſubmi-
niſtrēt. Rebuff9 tractatu cōgruæ
por-

portionis.q.12.nu.94.

32 Hæc etenim, ſi eccleſia bona
non habeat, ex quibus rector a-
latur, fieri debent, ſed ſi eccleſia
abundat, de bonis eccleſiæ, cui
ſeruit, ſuſtentari rector debet
Speculat. titulo qui filij ſint le-
git.nu.23. c.2. c. extirpandæ. c.
cum ſecundum Apoſtolum. de
præbend. auth. vt determinatus
ſit nume. cleri. collatione.1.

33 Item clerici egeni qui ſine dote
ad ſacros ordines ad lecti ſunt,
ali debent ab ijs, à quibus inſig-
niti, ac ordinati fuere, Speculat.
titulo qui filij ſint legit. nu. 24.
argumento.c.2.&.c.cum ſecun-
dum de præbend.

43 Item domus hoſpitalis, aut xe
nodochij rectores ali debent cũ
familia ſua de redditibus bono
rum ad xenodochium pertinen
tium, tradit Maieſellanus no-
tab. 191. ſequitur additionator
Alexand.l.1. ff. ſolut. matrimo.
num.23. argumento.l.cum poſt
mortem.§.1.ff.de adminis. tuto.

35 Item diuites egenos ac inedia
morientes alere tenentur, quòd
ſi nec aluerint, & fame perierint
pauperes, occidiſſe exiſtimari
debent, qui alimoniam denega-
runt. c. paſce fame morientem.
86.diſtinctione.

36 Poteſt enim qui inopia labo-
rat, ne fame pereat malè parta
retinere. Ricardus in. 4. diſtin-
ctione.15. articulo.5. q.4. ſequi-
tur Ioannes Luppus in Rub. de
donat. inter virum & vxorem.
§.65.nume.41.dominus Couar-
ruuias in reg. peccatum. de reg.
iuris.lib.6.1.parte. in principio.
37 num.2. ꝙ ſi diuites alere inedia
pereuntem detrectent, paupe-
res iudicis officio implorato ali
moniam petent, præſes autem
coget diuites, vt alimenta pau-
peribus ſubminiſtrent.glo. c.ſi-
cut. 47. diſtinctione per. c. ad
apoſtolicam. de ſimonia. ſequi-
tur Abb.in. c.1. de emptione &
vend. nume.3. idem Abb. in. c.
cum percuſsio. nume.8. de cleri.
ægrot. idem Abba. in.c. ſi quis
propter.nume.7.de furtis. Feli.
in. c. cum acceſiſſent. nume.22.
de conſtitu. tradit difuſè domi-
nus Couarruuias lib. 3. variarũ
reſoluc.c.14.nume.5.Ioan.Lup-
pus in.c.per veſtras.not.3. §. 12.
nume.2.Albert.Trochus. de ve
ro & perfecto clerico.lib.2.c.11.
num.14.Ripa tractatu de peſte.
c.de remedijs præſeruatiuis.nu.
196.Siluanus conſilio.33. nu.10.
Auiles in.c.17.correctorum glo.
à razonables precios. nume.15.
Diuus Thomas.2. 2. q. 71. arti-
culo.1.

38 Hæc enim ſentẽtia locum ha-
bet in ſpecie propoſita, quan-
do pauper inedia perit, non au
tem ſi quoquo modo vitam tue-
ri poſsit, & famem leuare. Silue
ſter verb. elemoſina. q. 1. &. 2.
Caietanus poſt Thomam. 2. 2.
q.110.articul.3.dominus Couar-
ruuias dicto.c.14.nu.5.

39 Id tamen in propoſito præ-
termitendum non eſt, quòd ſi in
edia pauperes laborarent, qui-
bus

bus non poſsint diuites conſulere, repellentur exteri pauperes, vt indigenæ alantur: vti erudite docet Caſtro, lib. 1. de lege pœnali. c. 5. fol. 40. pag. 1. quæ ſententia iure Regio cõfirmata eſt, l. 6. titulo. 12. lib. 1. nouæ compilat. hæc opinio rationem habet, quia in elemoſinis erogandis ordo ſeruari debet. c. non ſatis. 86. diſtinctione, ex quo collegit ſæpè Abb. ꝙ maior pietas exercetur in cõſanguineos pauperes, quam in extraneos, ſequitur Peralta. l. ſi quis Titio. ff. de legat. 2. & alij doctores ſupra poſiti.

40 Hinc tamen ſcripſit ipſe Peralta, quòd ſi teſtator legatum relinquat vni cõſanguineo pauperi, debetur legatum proximiori conſanguineo pauperi, quamuis ex conſanguineis remotioris gradus alius ſit pauperior, idem approbat ipſe Peralta in. l. vnum ex familia. §. ſi de falcidia. nu. 13. ff. de legat. 2.

41 Item huius paragraphi ſentẽtia locum habet in nutritore & nutrice, quos tanquam parentes alere tenetur alumnus, & nutritionis gratiam reffrre nutritor enim & nutrix patris & matris nomine continentur, nec in ius vocari poſſunt ſine edicti venia, exemplo patris naturalis. l. iniquum. C. de in ius vocando. qua lege patrem ſine edicti venia in ius vocare prohibemur, cui conſtitutioni rationem adducit Bald. ibi: quia pro bono non debet quis dare malum, cui accedit Iacobus Nouellus tracta. defenſionũ. titulo quæ perſonæ accuſare non poſſunt. nu.
42 20. pari ratione nutritorem & nutricem non poterit alumnus in ius vocare ſine permiſſu prætoris, quia his reuerentia exhibetur ad quandam ſpeciem parentum. Alciat. in. l. fin. C. de in ius vocando. ſcholio pe. argumento. l. 1. §. fin. ff. de obſequijs, illis verbis (indignus militia iudicandus eſt, qui patrem aut matrem à quibus ſe educatum dixerit maleficos appellauerit.) interpretatur Alciatus illa verba, patrem aut matrem, id eſt nutritorem & nutricem, ne illa verba (à quibus ſe educatum dixerit) ſuperfluant: cum appellatio patris ad hos quoq; referatur. Plautus in Menechmis.

Adeo formæ ſimili pueri, vt mater ſua
Non internoſſe poſſet, quæ mãmam dabat,
Neq; adeo mater ipſa quæ eos pepererat.

Huius interpretationis meminit Tiraquell. in. l. ſi vnquam verbo ſuſceperit liberos. nu. 50. C. de reuo. donat. qui in huius partes adducit Maronis carmina de Lupa loquentis, quæ Romuli Remiq; nutrix fuit. in lib. Æneidos. 8.

Illic genus omne futuræ
Stirpis ab Aſcanio pugnataq; in ordine bella
Fecerat, & viridi fœtam mauortis in antro
Procubuiſſe Lupam, geminosq; hinc vbera circum
Ludere pendentes pueros & lambere matrem.

Adducit multa in propoſito Tira-

Tiraquellus, qui aliis di iudicandum reliquit, verum Vlpianus in.l.1. verſ. fin. ff. de obſequijs. egerit denutritore & nutrice: huius interpretationis meminit Coſta in.l. ſi ex cautione. C. de non nume. pecu. ſcholio ſeu doli. nume.4. qui Alciatum & Tiraquellum aduocat, ſed corruptè, aitq; Coſta, quòd quamuis Alciati authoritate moueatur, tamen ſubſiſtere ſe: propterea quòd veriſimile nõ ſit, vt is qui nutritorem aut nutricem maleficos appellauerit, indignus militia iudicandus ſit, cum ſat ſit crimen hoc acriusvindicari per ſonarum dignitate penſata. argumento. §. atrox. inſti. de iniurijs. vnde Accurſius in dicto §. fin. exiſtimauit legem de patre & matre naturali agere propter grauiorem pœnam, qua plectitur filius. hanc interpretationem refellunt illa verba (à quibus ſe educatum dixerit) quæ ſuperfluunt.

43 Propterea Coſta num.6. ſcripſit non ineleganter dici poſſe, quòd ſi quis patrem aut matrẽ, à quibus ſe educatum neget, maleficos appellauerit, indignus militia iudicandus non ſit, ferme non magis quam ſi extraneos homines appellaſſet maleficos, ſi quidem ad extraneorum conditionem penè redigũtur parentes, qui liberis alimenta impiè denegarunt. l. necare. ff. de liber. agnos. c. t. de infanti. expoſit. His tamen non obſtantibus ait ipſe Coſta Alciati interpretationem defendi poſſe, vt nutritoribus hæc reuerentia debeatur, quòd in ius vocari non pòſsint ſine edicti venia, nec aduerſus eos doli actio poſſit intentari. argumento. l. iniquum. C. de his qui accuſa. non poſſunt. & argumento. l. non debet. ff. de dolo. atq; ita tenauit Felinus in. c. cæterum de iudicijs. num.15. in qua ſententia permanſit Coſta. nu.7. ſequitur Petrus Plaça in lib. de delictis. c.42. num.6. quæ ſententia iure Regio confirmata eſt. l.3. titulo. 20. part.4.

44 Quæ lex agit de expoſitis, ij quidem altorem ſine edicti venia in ius vocare prohibentur, idem eſt ſi parentum ſumptibus quiſpiam alatur, huic enim permiſſum non eſt nutritorem accuſare, cui alumnus debet reuerentiam ad ſpeciem quamdam patris exhibere. l.3. titulo.24. part.4.

45 Ipſe equidem ſcio in ius ſine edicti venia nutritorem aut nutricem non poſſe alumnum vocare, vt multis comprobatum eſt: hæc tamen ſententia non depromitur ex. l.1. §. fin. ff. de obſequijs. cuius vim ac poteſtatem non tenuit Alciatus, cuius opinionem non integrè fulcire. l.1. §.1. ff. de obſequijs. atteſtatur Gregorio ſcholio primo in princi. titu.2. par.4. qui cum iudicio iſtæc pẽſitauit, quia leges iniuriã, quæ patri fit, atrocem exiſtimãt, acriusq;

acriusqꝫ coercent, ꝗ eam, quæ
homini extraneo obſequioris
vitæ ſit.l. prætor edixit. §. fin.
ff.de iniurijs.§.atrox.inſtit.de in
iurijs.ratio eſt,quia perſona pa-
tris ſanctior ac venerabilior fi-
lio videri debet, quàm alterius
cuiuſpiam.l.liberto.ff. de obſe-
quijs. tradit doctè Ioannes Ge-
neſius conciuis noſter in lib. 1.
epiſtola. 8. & in lib.4. epiſtola.
58. hinc apparet acrius plecten
dum filium,qui in patrem aliqua
commiſsit,quàm ſi committeret
in extraneũ, vel in nutritorem,
ſed in ſpecie. §. fin.acrius puni-
tur qui nutritorem maleficum
appellat, ꝗ qui violentas ma-
nus patri intulit, ergò lex non
agit de nutritore,& nutrice.

46 Nec ferendus eſt Coſta, qui
dixerit non eſſe puniendum fi-
lium, qui patrem aut matrem à
quibus ſe educatum negat, ma-
leficos appellauerit, quià pater
ad inſtar extranei redactus eſt:
hæc enim in his, quæ ad patriã
poteſtatem pertinent,locum ha
bent,qua priuatur pater,qui fi-
lium expoſuit Accurſius.l. neca
re.ff.de liber.agnos.in ijs enim,
quæ à natura ducuntur, pater
manet, quæ naturalia iura ciui-
lis ratio corrumpere nõ poteſt.
l. eas obligationes. ff. de capit.
dimi.§.ſed naturalia.inſti.de iu.
: e natur. vnde pater manet is,
qui filium vendit.l.fin.C. de pa-
tribus,qui filios diſtra. nec eam
ob cauſam definit eſſe pater, ꝗ
filium occidere ei permiſſum ſit.
l. in ſuis. ff. de liber. & poſt. eſt
igitur puniendus qui patrem,
à quo ſe educatum negat, male-
ficum appellauerit. nec lex con
ſtituit acrius eſſe puniendum fi-
lium, qui nutritorem aut nutri-
cem maleficos appellauerit, ꝗ
ſi patrem naturalem appellaſ-
ſet, cum altoris cauſa naturalis
non ſit, patris verò cauſa ſit na-
turalis:agit enim.l.1.§.ſi. de reue
47 rentia quam filius patri exhibe
re debet, & de pœna qua eſt af- *Interpretatio noua*
ficiendus,ſi reuerentiam non ex
hibuerit.

Primò quærit Vlpianus,vtrũ
filius milles puniendus ſit, qui
patrem aut matrem contume-
lijs affecit,& ait puniendum eſ-
ſe, quamuis milles multis prin-
cipalibus beneficijs fruatur.ar- *Aduerſus Emã. Coſta.*
gumento.l.1. C. de iuris & facti
igno.l.1.C.de veteranis lib.12.

Secundò dubitatur, verum
libertus qui parentes iniuria af
ficit, puniendus ſit, & punien-
dum eſſe Vlpianus reſpondit,
quià pietatis ratio etiam inter
collibertos ſecundum naturam
ſalua eſſe debet, quam delere
ius ciuile non poteſt dicta.l. eas
obligationes. quamuis iure ci-
uili liberti perſona vilis abie-
ctaqꝫ ſit,quæ ad dignitatem aſpi
rare non poteſt.l.vni.C. ad legẽ
Viſcelliam. vnde legum laqueis
aſtringi non debet. l. quæ adul-
teriũ.C.de adulter.notat Cynus
in.l. cunctos populos. C.de ſum
ma trini. his ita definitis, docet
Vlpianus, qua pœna affici de-
beat

beat filius miles, qui in patrem aliqua commiſit, dixerat iudicis arbitrio promodo delicti eſſe puniendum, quæ quomodo accipienda ſint, docet ipſe Vlpianus, conſtituens quòd filius qui patrem aut matrem contumelijs affecit, aut violentas manus eis intulit, promodo puniendus ſit, ſi autem parētes, quibus reuerentiā exhibere debet, non ſolum quia parētes ſunt, verum etiam quia ipſum aluerint, ac educauerint, maleficos appellauerit, indignus militia iudicandus eſt. vnde in propoſita ſpecie Vlpianus diſcrimen conſtituit inter patrem, qui filium educauit, & genuit, & patrem qui tantum genuit, ſed non educauit: conſtituitq; acrius puniendum eſſe filium, qui contumelijs patrem affecit, qui genuit & educauit, quam ſi afficeret patrem geniiorem tantum nō altorem. quæ cum conſtituere vellet Vlpianus, neceſſariò adijcere debuit illa verba (à quibus ſe edu-
48 catum dixerit) eum vis & poteſtas conſtitutionis in hoc conſiſteret, quæ iure optimo conſtituit Vlpianus, cum parentum munus ſit non tātum liberos gignere, ſed alere ac educare, vt ad perfectum eſſe perducantur. l.1.§.ius naturale.ff.de iuſti.& iure. vnde pater qui alimenta denegat paruulo filio necare videtur.l.necare. ff. de liber. agnos. Hinc fit, vt fili9 qui patrem educatorem pulſat, duplici peccato aſtringatur, violat enim eum à quo procreat9 eſt, & eum à quo eſt educatus. Cicero in paradoxis. q. 4. (illud tamen intereſt, quòd in ſeruo necando, ſi id fit iniuria, ſemel peccatur: in patris vita violanda multa peccantur. violatur is qui procreauit, is qui aluit, is qui erudiuit, is qui in ſede ac domo atq; in Republica collocauit. multitudine peccatorum præſtat, eoq; pœna maiore dign9 eſt) qua de re multa ex ſententia Phauorini tradidit Gellius lib.12. noctium atticarum. c. 1. in hæc verba (& nihil, inquit, dubito, quin filium lacte ſuo nutritura ſit. ſed cū mater puellæ, parcendum eſſe diceret, adhibēdasq; puero nutrices, ne ad dolores quos in enitendo tuliſſet, munus quoq; nutricationis graue ac difficile accederet: oro te, inquit, mulier, ſine eam totam integram eſſe matrē filij ſui: quod eſt enim hoc contra naturam imperfectum atq; dimidiatum matris genus, peperiſſe, atq; ſtatim abſe ſe abiecisse: aluiſſe in vtero ſanguine ſuo neſcio quid quòd non videretur, non alere nunc ſuo lacte, quod videat iam viuentem, iam hominem, iam matris officia implorantem) ſcripſit plura in codē capite ad hanc rem pertinētia: quibus apparet educatrici matri plus filiū debere quā illi, quæ tantum enixa eſt, & cuius cura alieno lacte alitus, educatusq; eſt. in propoſito multa aggrrgauit Tiraquell. de nobilitate

bilitate.c.16.nu.5.&.c.20. num. 84. dominus Couarru. in epitome de ſponſalibus.2.parte. c. 8. §.6. nu. 13. quæ iure Regio confirmata ſunt.l.1.titulo.19.par.4. illis verbis (Otroſi el fijo es mas tenudo de amar è de obedeſcer al padre porquel meſmo quiſo lleuar el afan en criarle ante q̃ darle à otro.) his quidem docemur, quantum parentibus debemus, qui nos genuerunt ac educarunt.

49 Vtrum autem nutritori nutricicꝗ alimenta ſuppeditare teneamur, non depromitur ex.l.1. §.fi.ff. de obſequijs.vt ſcriptum eſt. ſed nutricationis gratiam refferre alumnum debere alimẽtaꝗ præſtare lege naturæ cautum eſtive officium officio penſent: quod docto carmine cecinit Policianus in lib. qui inſcribitur nutricia in principio.

Stat vetus, & nullo lex interitura ſub æuo
Diuorum, atq; hominum concors, incidit in auro
Scilicet hãc natura parẽs, dictaſſe feritur
Fatorum conſulta themis, ſolerſq; futuri,
Nondum caucaſea pendens de rupe Prometheus.
Quæ gratos blandæ officio nutricis alũnos
Eſſe iubet, longumq; pia mercede laborem
Penſat, & emeritis cumulat compendia curis.)

Quæ naturæ præcepta lege Regia ſeruare compellimur.l.3. titulo.24.part.4.vbi Gregorius ait, quod eſt ſatis notabile id, quod lex tradit de alumno.

50 Ex his quæ de nutritore & alumno ſuprapoſuimus, colligitur contra iuris ciuilis regulas ſcripſiſſe Florian.in.l. teſtis idoneꝰ.nu.3. ff.de teſtibꝰ.qui ait nu

51 tritorem eſſe teſtem idoneum alumno: ea ratione innititur Florianus, quia edictum de teſtibus eſt prohibitorium, qui non prohibetur teſtimonium dicere, ius dicendi teſtimonij in iudicio habet.l.1.ff.de teſtibus.pro hac ſententia adducit extollitꝗ legem illam Florianus ibi.nu.4. Siluanus conſilio.16.nu.4.eadem ſententia comprobatur in. c. 1. de teſtibus.illis verbis (ſed quicumꝗ idonei & fideles in teſtimonium aſſumantur.) vbi hoc annotarũt Bernardus, Innocẽtius Abb.& reliqui. Bernard. ſcholio pe. in. c. cum apud.deſponſalibus Accurſius ſcholio fin. in l.quoniam.C.de hæret.hæc ſententia iure noſtro approbata eſt, l.8.titulo.16.part.3.

52 Sed verius eſt alumnum non eſſe teſtẽ idoneum nutritori argumento.l. teſtis idoneus. ff. de teſtibus illis verbis (teſtis idoneus pater filio aut filius patri non eſt.) ergo neꝗ nutritor alũno, neꝗ alumnus nutritori erit teſtis idoneus: cum nutritor vocetur pater, vt ſuprapoſuimus, quẽ ſine edicti vænia in ius vocare alũnus prophibetur, egenti cõſulere cogitur, ac eadem quæ patri munera exhibere, cũ eadẽ in perſona alumni ſubſit ratio, quæ in perſona filij, conſequens eſt, vt

Aduerſus Florian.

eſt, vt æqua lance alumnus prohibeatur teſtimonium dicere in cauſa alitoris argumento. l. illud ff. ad leg. aquiliam. Item eam ob cauſam inimicus prohibetur teſtimonium dicere, quia affectio amicitiæ ſolet infeſtationes blaſphemiæ incitare. c. repellãtur, de accuſationibus: ſed quam vehementi amore nutrix alũnum & alumnus nutricem proſequatur multis exemplis declaratur, quæ aggregat Tiraquell. in. l. ſi vnquam verſ. ſuſceperit liberos nu. 1. & ſequentibus. C. de reuo. donat. idem Tiraquell. de iure primogeniorum in præfatione. nu. 62. & in principio titulo. 15. part. 1. ergo à teſtimonio arcetur alter in cauſa alterius. huic ſententiæ fauet. l. 3. titulo. 20. par. 4. l. 6. titulo. 2. part. 3.

53 Hinc apparet non eſſe admittendam diſtinctionem, quam in propoſito cõſtituit Baldus in. l. nutritoribus. C. commu. de ſucceſſio. vtrum alumnus in domo nutritoris moretur an extra eius domum, vt ſi in domo nutritoris habitet, prohibeatur in cauſa altoris teſtimoniũ dicere, nõ ſic ſi non habitet. argumento. l. etiam. C. de teſtibus. vbi domeſtici teſtimonij fides improbatur. eadem diſtinctione vſus eſt Bald. in. l. parentes. C. de teſtibus. Albericus tractatu de teſtibus. 1. parte. nu. 8. Aufredius tracta de teſtibus. nu. 78. ſed nõ eſt in hoc articulo diſtinguendum, cum alumnus prohibeatur teſtimonium dicere in cauſa altoris ob eximium amorẽ in altorem, vt ſupra expoſuimus.

Aduerſus Bald.

54 Vlpianus hic huius deciſionis rationẽ ſubijcit dicens, quòd propterea impubes filius emãcipat⁹ cogitur alere patrem, quia iniquiſsimum eſſet patrem egere cum filius eſſet in facultatib⁹, hinc colligitur quòd iniqui exẽpli vitandi cauſa multa à legibus conſtituta ſunt, hinc fit vt valeat argumentum ab iniquo vitando, vt doctores noſtri affirmãt, in. l. obſeruandum, ff. de iudicijs, vbi non datur is iudex, quem altera pars nominatim petit, quia eſſet iniqui exempli, niſi princeps ad petiti iudicis verecundiam reſpiciens conceſſerit. ibi verecundia ſumitur pro hominis æſtimatione ac reuerẽtia Oroſcius. l. qui iuris dictioni præeſt. nu. 14. ff. de iuris. omnñ. iud. idem Oroſcius. l. 1. ff. de officio præfecti vrbi. nu. 28.

55 Firmum ac conſtans argumẽtum eſt ab aſurdo vitando: hæ enim duæ argumentandi formæ in vnam penè conuertuntur. Hinc colligitur enodatio in dificilis quæſtionis, vtrum fructuarius dominium vſusfructus habeat ſicut poſſeſsionem. hui⁹ controuerſiæ nodus & dificultas pendet ſuper reſponſo Iuliani iureconſulti in. l. qui vſumfructum. ff. ſi vſusfructus petatur. verſ. fin. illis verbis. (eſt enin abſurdum plus iuris habere eos, qui poſſeſsionem dũtaxat vſusfructus

fructus non etiam dominiũ adepti ſunt)ex qua lege colligit Bartolus in.l.naturaliter.§.nihil cõmune oppoſitiõe.1. ff.de acquir. poſſe. fructuarium plenum ac verum habere dominium vſuſfructus.idẽ Bar.in.l.in venditione in principio.ff. de bonis authori.iudi.poſsid. idem Bart.in l.qui vſumfructum. nu. 3. ff. de verb.oblig. idem Bart. in Rub. C.de vſufructu.nu.1.hæc ſententia deducitur ex.l.in venditione in principio, quæ duo iureconſultorum reſponſa expreſſa eſſe pro hac ſentẽtia atteſtatur Emilius Ferretus in.§.nihil commune.nu.6. vbi Paulus Caſt. nu.4. huic opinioni acceſsit,quam crebrius receptã eſſe affirmat Iaſſ. in.§.nihil commune.nu.30. ſequitur Antonius Rube. ibi.nu. 100. Fabius Acoronbonus. nu. 28. Hermanotus Decius nu. 16. Bologninus.nu.10. ſequũtur plures interpretes, quos in vnum contulit Pinelus in.l.1.C.de bonis mater.2. part. nu.2. & in.3. part.nu.2.

56 Contrariam ſententiã vt fructuarius verum uſufructus dominium non habeat, cõſtanter defendit Iaſſ.in.§.nihil commune. nu. 30. in qua opinione ſibi ipſi non conſtat Bart.in.l.ſi quis vi.§. differentia nu. 4. ff. de acquir.poſſe. quam ſententiam vt tueatur, adducit Iaſſ.definitionẽ dominij,quam tradit Bart.in.§. differentia. vbi ait, dominium eſſe ius de re corporali perfectè diſponendi, niſi lege prohibeatur,vnde cum vſusfructus ſit res incorporalis, non poteſt in eo verum dominiũ conſiſtere.hanc dominij definitionem crebrius receptam eſſe atteſtatur Iaſ. nu. 30.ſed hãc definitionem improbat Ripa.§.nihil commune. nu. 26.Coraſius nu.22. Alciat.in.l. ſi quis vi.§.differentia. nu.4. quia ſi hæc definitio vera eſſet, corrueret ac frangetur illa recepta ſententia,quæ habet, quòd fructuarius verum habet dominiũ vſusfructus.

57 Secũdò pro hac opinione adducit Iaſſon.l.qui vſumfructum. ff.ſi vſusfructus petatur. vbi eſt dictio (dominium) item dictio (poſſeſsio) & vtraq; regitur ab illo verbo (adepti ſunt) ergò æquè ac pariformiter reguntur, quia vna determinatio reſpiciẽs plura determinabilia debet ea pariformiter determinare. l. iam hoc iure.ff. de vulgari.l.quãuis.C.de impuber.& alijs ſubſti. ſed illud verbum adepti ſunt, regit ac determinat dictionẽ illam poſſeſsionem impropriè, quia in vſufructu eſſe non poteſt propria poſſeſsio, cum vſusfructus ſit res incorporalis, ergò dominium erit improprium, vt verbum adepti ſunt, determinet pari formiter.hinc apparet cõcinnè ex illa lege deduci verum dominium in vſufructu non eſſe, ſicuti nec vera poſſeſsio eſt.

58 Hanc interpretationẽ & verborũ inductionem refellit Ripa

in.§.nihil cõmune.nu.26.cui ac-
cedit Hermanotꝰ Decus nu.16.
qui dicunt eadem oratiõe ſæpè
eandem dictionem propriè po-
ni & impropriè, vt Accurſiꝰ ait
in.l.2.ff.de officio procõſu.ſcho
lio primo. Sententiam Accurſij
cõmuniter receptam eſſe atteſta
tur Ioãnes Oroſcius in.l.2.ff. de
officio procõſulis. nu.3. multiq́
doctores, quos aggregat Tiraq.
in tractatu de retratu. titulo.1.
§.1.glo.18.nu.22.vbi oſtendit Ac
curſium in hac opinione fuiſſe
59 multis in locis. At Ioãnes Oro-
ſciꝰ nu.4.in.l.2.ff.de officio pro
con.refellit Accurſij ſententiam
dicentis, dictionem illam (manu
miſsio) ad ſeruos relatam ſtare
propriè, ſi verò ad filios relata
ſit impropriè. Oroſcius autẽ di-
ctionem (manumiſsio) ad filios
referri propriè ait, ſicut ad ſer-
uos argumẽto.l.filio.§.fi.ff.de in
officioſo teſta. vbi manumitti fi
lius dicitur, quãdo emãcipatur,
quod demõſtrat integra Rubri
ca ſi à parente quis fuerit manu
miſſꝰ, apparetq́ ex antiqua emã
cipationis formula, olim ſi qui-
dem filij vendebantur, vt emãci
parentur, vti refert Caius iure
conſultus.lib.1. inſtitutionum.c.
16.hinc fit, vt filij dicantur manu
miſsi, qui à parẽtibus patria po
teſtate liberantur.

60 Ipſe quidem Accurſij ſenten-
tiam probo dicentis, dictionem
(manumiſsio) ad ſeruos propriè
pertinere non ad filios argumẽ.
l.1.ff.quãdo actio de pecu.anna-
lis ſit. quam legem pro hac parte
adducit Iaſ.l.vtrum.nu.4.ff. de
verb.oblig. qui ait eſſe legẽ me-
liorem cæteris quæ in iure ſcri-
ptæ ſunt. Ipſe huius ſententiæ
partes fulcire puto.l. manumiſ-
ſiones.ff.de iuſt.& iure.vbi iure
conſultus ait ſeruitutem ex iure
gentiũ introductam eſſe, eodẽq́
iure inſtitutam eſſe manumiſsio
nem, quæ vnicum eſt contra ſer
uitutem remedium: atq́ ita ma-
numiſsio penè nata fuit cũ ipſa
ſeruitute: ergò ſeruituti quæ iu-
re gentium inuaſit, medetur ma
numiſsio, quæ fert cum ipſa ſer
uitute orta eſt. vnde non appli-
catur propriè ad emancipatio-
nem, cum manumiſsio iam diu
eſſet inſtituta, quando introdu-
cta fuit emãcipatio: idcirco nõ
poteſt ad eam propriè applica-
ri, cum manumiſsio iuriſgentiũ
ſit, emancipatio autem iuriſciui
lis, quæ remedium eſt contra pa
triam poteſtatem quæ iuris ciui
lis eſt. l. item in poteſtate. ff. de
his qui ſunt ſui vel alieni iuris.

61 Illa autem propria ſunt voca
bula, quæ cum rebus ipſis, quas
demonſtrant, orta ſunt. Cicero
lib.3. de oratore: ergò vtemur
(ait), verbis, quæ propria ſunt
& certa quaſi vocabula rerum,
penè vnà nata cum rebus ipſis.
illud igitur dicetur propriũ vo-
cabulũ, quod natum eſt ad rem
illam ſignificandam, quam de-
monſtrat: ſi rem aliam demon-
ſtret, hoc impropriè fit: vt docet
Quintilianus.lib.8.inſtitutionũ

c.2.nec

c.2.nec inficior claſsicis authoribus permiſſum eſſe ſimilitudine,ac translatione verborū non ſignificatione vti. docet Gellius libro.6.noctium atticarum.c.6. vnde cum Accurſius ait dictionem(manumiſsio)quando ad liberos refertur,impropriè à iure conſultis vſurpari, non iure cōſultum reprehēdit, nec malæ loqutionis ac impropriæ arguit, ſed demonſtrat iure conſultum propria dictionis ſignificatione vſum non eſſe,ſed tranſlatione, ac ſimilitudine.

62 Secundò ſentētiam Accurſij fulcit hoc,ꝙ id intelligitur propriè dictū,quod abſolutè ac ſimpliciter dicitur, nō autem quod dicitur ſecundū quid,id eſt cum adiectione. l. cum ex oratione. ff.de excuſat.tuto.vbi ex oratione Diui Marci ingenuus tutor datus libertino excuſationē habet,quæſitum eſt,an eandem excuſationem habeat libertus,qui ius aureorum annulorum impetraſſet, & reſpondit Triphoniꝰ iure conſultus habere, ergò ille eſt ingenuus, qui ſub hac dictione ingenuus cōtinetur, non ille qui cum adiectione,ideſt qui ius aureorum anulorum impetraſſet,vel ingenuus factus ſit. eadē ſentētia depromitur ex.l.patris & filij.ff.de vulgari & pupi.vbi Fran.Aret.& Iaſſ.not.1. annotarunt.tradit Tiraquellus in tractatu le mort.2.parte. declaratione
63 9.nu.11.ſic in propoſito, manumiſsio dicitur propriè, quando ad ſeruos refertur,non quando ad filios,quod apparet,quià dictio(manumiſsio) abſolutè ac indifinitè prolata ad ſeruos pertinet.l.manumiſsiōes.ff. de iuſt. & iure.quando ad filios refertur dicitur manumiſsio liberorum, proferturq; cum illa adiectione (liberorum)vt apparet ex titulo de manumiſsionibus liberorum: ergò ad filios propriè non refertur,cum indefinitè, ac ſimpliciter prolata ad eos non referatur,ſed ita demum ſi proferatur cum adiectione liberorum. quod ſi liberi vt emancipentur væneant, quià ſerui ſunt manumittentur, cum in hoc caſu manumiſsio contra ſeruitutē ſit remedium.

64 Ex hac interpretatione colligitur vis ac poteſtas. l.ſi mulier. §. ſi metu. ff. quod metus cauſa. vbi voluntas coacta dicitur eſſe voluntas impropriè,quià nō eſt ſimplex voluntas, ſed qualificata,id eſt coacta. vnde in quibus caſibus requiritur voluntas,ſimplex voluntas deſideratur, non autem qualificata, id eſt coacta Decius regula velle. nu.3. ff. de reg.iuris.

SVMMA EORVM QVAE CONTINENTVR, in. §. ſi mater.

MATER repetit à fratre alimenta filio præſtita, nu.3.

Mater tenetur alere filium trimo minorem, niſi pauper ſit, quia lactatio eſt modica impenſa, maiorem trimo alit pater, numero.2.3.4.5.

Mater quæ lactaria non eſt, aut quam non decet ablactare ex conſuetudine regionis, non tenetur alere filium trimo minorem, ſed non eſt dedecus matri nobili aut illuſtri ablactare filium, numero.6.7.8.

Trimo maiorem filium ſi mater alat, repetet à patre, niſi pauper pater ſit, mater verò diues, nu.9.10.

Diuortium ſi fiat, ille qui diuortio cauſam dedit, alet filios, niſi pauper ſit, numero.11.12.13.

Mater diues ſi maritus ſit pauper filias dotare tenetur, nu.14.

Hæretica mater filiam catholicam dotare tenetur, & an hæc ſententia hodie obtineat, nu.15.

Papa poteſt conſtituere in foro ſeculari ſuper cauſa hæreſis, quod ſeruari debet in vtroq; foro, nu.16.

Iuramentum ſeu ſpiritualis cauſa addit forum foro, nu.17.

Hæreticus laicus puniri debet à iudice eccleſiaſtico pœnis non ſolum à iure canonico conſtitutis, ſed etiam à lege ciuili. numero.18.

Ius ciuile poteſt in cauſis ſpiritualibus addere pœnam pœnæ à iure canonico conſtitutæ, nu.19.

Leges Regiæ quæ hæreticos puniunt grauioribus pœnis quàm ius canonicum ſeruari debent, nu.20.

Laicus ſi ab inquiſitoribus declaretur hæreticus, punietur pœnis non ſolum à iure canonico conſtitutis, ſed & pœnis conſtitutis à iure ciuili, quòd ſi papa huic indulſerit, pœnamq; laxauerit de illa pœna intelligetur, quæ à iure canonico conſtituta eſt, non quæ à lege ciuili, nu.21.

In quibus locis hæretici bona ad fiſcum deuoluuntur mater hæretica non cogitur dotare filiam orthodoxam, ſecus ſi bona ad fiſcum non deuoluantur, nu.22.

Iudæa mater aut infidelis cogitur dotare filiam catholicam, nu.23.

Mater ſi alat filium ſcholarem credens ſe hoc onere aſtrictam eſſe, non repetet à patre, nu.24.

Dotis cauſa & cauſa ſtudij æquiparantur, nu.25.

Alimenta ſi quiſpiam alieni dederit credens ſe obligatum non repetet, & huius rei ratio redditur, nu.26.27.

Qui falſò exiſtimauit aliquem eſſe filium ſuum & aluit, non repetet ab eo alimenta, nu.28.

Mater, quæ quando alimenta dat filio non proteſtatur ſe repetendi animo dare, nõ repetet à patre & quo caſu poßit à filio repetere, nu.29.30.31.

Mater quæ filiam, cui dos relicta eſt aluit, mortuo patre dum nubit filia an poßit repetere à fratre patris vniuerſali hærede, nume.32.33.

Vſuras

Vſuras dotis promiſſæ non numeratæ non cogitur præſtare pater, qui filiam aluit, numero.34.

Frater qui patre mortuo aluit ſororem, poteſt fructus legitimæ retinere, & cum alimentis compenſare, nu.35.

Filia ſi indigeat mortuo patre, cũ ſuperſint mater & auus paternus diuites, quis alere teneatur mater, an auus paternus nu.36.vſq; ad.40.

Mater ſi diues ſit & filius qui in antiquum maioratum ſucceſsit, fratres autem pauperes, quis nam eos alere teneatur mater an frater, traditur numero.41.vſq; ad.60.

Vitricus an poſsit repetere quod paterno affectu erogauit in alimoniam priuignorũ traditur, nu.61.vſq; ad.68.

Vitricus qui repetendi animo donauit alimenta priuignis, debet alimenta cum miniſterijs priuignorum compenſare, numero.69.

Tutor aut curator debet compenſare alimenta cum miniſterijs pupilli aut adoleſcentis, ſi pueri aliquæ ſint operæ; & plura de puero artifice aut mediaſtino, & de hac cõpenſatione operarum cum alimentis tradũtur.nu.70.vſq; ad.83.

In eo caſu quo poteſt quis repetere alimenta, ſi non petierit, hoc ius ad ſuos hæredes tranſmittit.nu.84.

Tutor an teneatur pupillũ domi alere, quod ſi domi non aluerit an priuetur decima quæ illi datur propter hoc munus. numero.85.86.

Tutori ſi legatum ſit vt pupillum educet domi ſuæ, legatum perdet ſi domi non aluerit.nu.87.

SI MATER ALIMENTA QVÆ FECIT IN FILIVM, A PAtre repetat, cum modo eam audiendam Diuus Marcus reſcripſit Antoniæ Montanæ in hæc verba: ſed & quantum tibi alimētorum nomine, quibus neceſſariò filiam tuã exhibuiſti, à patre eius præſtari oporteat, iudices æſtimabunt. nec impetrare debes ea quæ exigēte materno affectu in filiam tuã erogatura eſſes, etiam ſi à patre ſuo educaretur. Amilite quoq; filio qui in facultatibus eſt exhibendos parentes eſſe pietatis ratio exigit.

1 EX HOC PAragrapho colligitur matrē quæ filio alimēta præſtitit, à patre repetere poſſe: annotãt Bart. & Alber. hic & Accurſius, & Bart. Soci. conſilio. 171. lib. 2. & deciſio Neapolitana. 10. Hippo. Riminald. in principio inſt. quibus alien. non licet. nume. 271. qui plura tradidere, quæ an vera ſint diſſeremus, item quando mater alere filium teneatur, quando verò non teneatur, ſed poſsit repetere. Vnde proponere oportet certum axioma, à quo multa deriuētur huius conſtitutionis interpretationi neceſſaria.

2 Tale igitur thema conſtituamus. Mater tenetur filium alere triennio. l. penult. C. de patria potes. & ibi onnotat Accurſius ſcholio trimo. idem Accurſius ſcholio materna. l. alimenta. C. de nego. geſt. hæc ſententia depromitur ex. c. fin. de conuerſione in fideli. vbi notat Bernardus ſcholio poſt triennium. qui adducit carmina.

Mater alit puerum trimū: trimoq; minorē.
Maiorem verò paſcere patris erit.

Huic opinioni accedit ipſe Bernardus ſcholio fin. in. c. cum haberet. de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium. ſequitur Abb. ibi. nu. 9. & Bart. hic. idem Accurſius ſcholio filios in auth. vt liceat matri & auiæ. §. illud collatione. 8. hanc ſententiam dicit eſſe magis lepidam quã veram Zazius in. l. 1. §. huius ſtudij. nu. 14. ff. de ius. & iure. ſed Accurſij ſententia dicentis quòd alere trien-

re triennio mater teneatur crebrius recepta eſt, quam ſequitur Bald.l.alimenta.C.de nego. ges.nume.2. Faber in. §. ius naturale.nume.2.inſti.de iure nat. & ibi Ioann. Platea. Corneus conſilio.159. numu.14.lib.1. dominus Ludouic9 Molina de primogenijs Hiſpaniæ lib. 2. c.15. nume.3.Lamber. de iure patro. lib. 3. q. 3. principa. articulo. 6. numer. 16. Ioann. Luppus in. c. per veſtras de dona.inter vir.& vxor.not.3. §.23. nume.8.Ioannes Neuizanis in Silua nuptiali verbo non eſt nubendum. folio.97. colu.1. Bologninus conſilio.10.Ioann.Coraſius.l. frater à fratre.nume.10. ff. de condi.indebi.dominus Couarru. in epitome de ſponſalibus. 2. parte. c.8.§.6.num.13. Gregorius ſcholio.1.in.l.3.titulo.19.part.4. quæ lex apertè hanc ſententiam confirmat illis verbis. (nodrecer è criar deuen las madres à ſus fijos que fueren menores de tres años, è los padres à los que fueren maiores deſta edad.)

3 Ratio huius ſentẽtiæ eſt,quia infantis lactatio modica eſt impenſa.l. ſed adeſt. §. ſi quis mulierem.ff.locati.quam rationem huic decioni adduxit Bald. in.l. alimenta, C. de nego. ges. quæ ratio depromitur ex Accurſio hic. ſcholio materno, dicente lac modicam impenſam eſſe, & ob hanc cauſam matrem repetere non poſſe argumento.l.omnino. ff. de impenſis in rebus dotali.factis.l.in rebus.§. ſed & id quod.ff. commoda. l. vtrum. ff. de donat. inter vir. & vxor. hanc ſententiã approbant Bar. & Alber.hic.

4 Filium autem trimo maiorem alere mater non tenetur ſed pater.c.fi.de conuer. in fide. quod omnes doctores ſuprapoſiti annotarunt. Hæc ſententia plures captiones habet.

5 Primò huic ſententiæ locus non eſt, ſi filius ſit illigitimè procreatus, quẽ vterq; parens alere tenetur etiã maiorem trimo Abb. in.c. cũ haberet. nu.9. ſequitur Grego.ſcho.1.l.3.tit.19.p. 4. de eo qui duxit in matrimo. argumẽto illius textus, quẽ multi ſequntur. quæ opinio vera eſt, eamq; defendim9 ab ijs, quæ adverſus eam adducunt aliqui: vti poſuim9 in.§.idẽ reſcripſit.n.35.

6 Secundò hæc ſentẽtia locum non habet, ſi ſit mater egena & pauper, quo caſu filium trimo minorem alere non tenetur, vt docet dominus Couarruuias argumento. textus in.l. ſed & ſi hæreditas. §.1. ff. ad exhibend. verſ. ego autem arbitror, vbi actor tenetur alere ſeruum, quẽ poſſeſſor paſcebat, quando ſeruus qui ex operis & artificio ſe exhibere ſolebat, cogitur vacare: ergò æqua lance mater pauper quæ ex opera ſua ſe exhibeat, cum lactando filio vacet, aletur à patre filij, niſi malit pater filium educare, ac locum matri relinquere, vt ex ſua

opera ſe ſuſtentare valeat, ſequitur hanc opinionem Bart. hic & Baldus.l.alimenta.nume. 2.C.de nego.geſtis.qui ait quòd mater paupercula reddit filium ſcholari, hoc enim indultum eſt egeſtati matris, quæ ſibi ſufficere non poteſt: ſequitur Paulus ibi nume. 3. quod iam olim Salmanticæ obſeruatū eſt, huic ſententiæ accedit Franc. Areti. l.alimenta. nume.2. C. de nego. geſtis. Abb. in. c. cum haberet. nume. 8. de eo qui duxit in matrimoni.ſequitur Salice. l. præſes.C. de ſeruitu. & aqua. & ibi dominus Anton.Padilla nume. 14.huic opinioni accedit Bologni.conſilio.8. idem Bald. l.nec filium.C.de patria potes.Ioannis de Neuizanis in Silua nupt.verbo non eſt nubendum. fol. 97. Nemauſenſsis intractatu clauſularum.pagina.944. dominus Couarruuias in dicto.§.6.numero.13.Gregorius ſcholio. la madre.in.l.3.titulo.19. part.4. quæ lex hanc opinionem confirmat illis verbis (empero ſi la madre fueſſe tan pobre que no los pudieſſe criar el padre es tenudo de darle lo que ouiere meneſter para criarlos) ex his apparet erraſſe Zazium in. l. maritum. ff.ſolut.matrimonio,qui ab hac opinione diuertit.

6 Tertiò huic ſententiæ locus nō eſt, ſi mater filiū proprijs vberibus lactare non poſsit, quia lactaria non ſit, hæc eſt ſententia Azonis in ſumma. C. de patria poteſta. idem placet Abb. c. cum haberet. numero. 8. & Paulo. l. alimenta. nume. 3. ſequitur Gregorius ſcholio. 1.l.3. titulo.19.part.4. dominus Couarruuias dicto.§.6.nume.13. huius ſententiæ ratio manifeſta eſt; quià hic ceſſat cauſa, propter quam mater cogitur lactare filium, quià cum modica impenſa lac filio præſtat, quòd ſi ipſa lactare non poſsit, patris impenſa à nutrice aletur.

7 Quartò hæc ſententia locum non habet, ſi matrem non deceat ablactare filium ex conſuetudine regionis vnde fuerit: veluti ſi illuſtris nobiliſuè fœmina ſit, quam filium ablactare non deceat. Azo in ſumma. C. de patria poteſta. ſequitur Bart. tractatu alimentorum. numero.9. Bonus decurtili. denobiliiate. 5.parte priuilegio. 38. & priuilegio.55. Ioannis de Neuizanis in Silua nuptia. lib. 5. verb. eſt nubendum. verſ. ſtrupator. folio. 96. idem Bart. l. 1. C.de mendican.vali.lib.10.Ioannes Luppus in.c.per veſtras. notabili.3. §. 23.nume. 8. ſequitur Bald. l.alimenta. nume.2. C. de nego.geſtis, ibi Paulus Caſtren. nume. 3. & Aretin. numero. 21. Abb.in. c. cum haberet. nume. 8.idem Abb. in. c. fin. nume.4. deconuerſi. infideli. Gregor. & dominus Couarruuias ſuprapoſiti. quæ ſententia communiter recepta eſt, vt colligitur ex ijs, quos aggregat Tiraquellus de

nobili-

nobilitate. c. 20. nume. 76. qui hos hominum mores damnat, exiſtimatq; etiam Reginæ dedecori eſſe nõ poſſe lactare filium, quod multis exemplis demonſtrat, qua de re multa verba facit dominus Couarruuias dicto nume. 13.

8 Ipſe huic ſententiæ accederẽ, ſi tam impia mihi videretur, vt Tiraquello viſa eſt. Id ſanè illepidum, ne dicam fatuum puto, exiſtimare quempiam dedecus eſſe nobili matri lactare filium, quem nouem menſibus in abditiſsimis vteri receſsibus proprio ſanguine aluit. Sed licet dedecus matri non ſit ablactare filium, tamen parentum cura nutricis lacte puerum nobilem ablactari quis damnabit vnq̃, qui ſanus ſit? cum Reipublicæ interſit plures habere ciues. l. 1. ff. ſoluto matrimonio, maximè nobiles, quorum viribus & authoritate defendi protegiq; poſsit. l. 1. ff. de ventre inſpici. nec poſſet Reſpublica ingenuis repleri ciuibus, ſi matrum vberibus liberi ablactarentur: cum venere abſtinere matres debeant, quæ filios ablactant, ne concipiant, quod infantibus lactantibus multum obeſt. c. ad eius. 5. diſtinctione. tradit difuſè Tiraquellus legibus connubiali. l. 15. nume. 139. hanc ob cauſam multarum gentium moribus introductum eſt, ne nobiles fœminæ filios ablactent, vt liberos ſuſcipere poſsint, ablactabuntur eo caſu infantes à nutricib9 patris impenſis vt Azo, cæteriq; annotarunt.

9 Quintò huic ſententiæ locus non eſt, ſi filium trimo maiorem alat mater, quia repetere expenſas à patre poterit, in hac ſpecie loquitur paragraphus hic: vt annotant Bart. & Alber. idem Bart. in tractatu alimentorum, num. 9. Nemauſenſis in tractatu clauſularum. pag. 941. Alex. l. alimenta. nume. 5. ſed hæc deciſio multis modis contrahitur.

10 Primò ſi mater ſit diues, vir autem pauper, cogetur mater filios alere maiores trimo nec repeter impenſas à patre argumẽto. l. ſi quis à liberis. §. vtrũ verſ. ergò & matrem ſupra. & auth. ſi pater. C. diuor. facto. l. pen. ff. de liber. agnos. notat Accurſius hic ſcholio neceſſariò. ſequitur Alber. hic. Bart. in tractatu alimentorum. nu. 9. Abb. in. c. fin. de conuerſi. infideli. nu. 4. Bart. nu. 1. Bald. nu. 3. Areti. & cæteri in. l. alimenta. C. de nego. geſtis dominus Couarru. in. §. 6. nu. 13. & hanc opinionem omnes frequenter recepiſſe atteſtatur dominus Ludouicus Molina de primogenijs Hiſpaniæ libr. 2. c. 15. nu. 3. & dñs Anto. Padi. in auth. res quæ. C. cõmunia delegat. nu. 60. idẽ ſcripſit Coraſi9 in. l. qui liberos. ff. de ritu nuptiarũ. nu. 112. pro hac recepta ſentẽtia dñs Couarru. & dñs Anto. Padi. adducunt. l. 4. titulo. 19. part. 4.

11 Sed hæc lex adduci pro hac ſenten

ſententia non debet, quià non agit de liberis alendis conſtante matrimonio, in qua ſpecie textus noſter loquitur, &.l. penulti.ff.de liber.agnos. ſed tractat de filijs alendis ſoluto matrimonio, conſtituitq́ apud quẽ liberi debeant educari, cuiusq́ impenſis, multum q́ hi caſus inter ſe ſe diſcrepant, quià conſtante matrimonio nunquam mater alit filium, cum dotis fructus propter matrimonij onera, quæ ſuſtinere debet, maritus percipiat. l. pro oneribus. C. de iure dot.l. dotis fructus. ff. eod. titulo. quam ob cauſam ſi pater ſit inops, ad auum pertinet nepotum educatio, quià mater inops cenſetur, quæ dotis fructus non percipit. l. pen. ff.de liber. agnos. niſi bona extra dotem mulier haberet, & pater abeſſet, qui dotis fructus conſumeret, poſſet in iſto caſu mulier à patre repetere, quod in alimenta filiorum impendit: inſimili ſpecie loquitur textus iſte. &. l. alimenta. C. de nego. geſt.l. Nenſenius. ff. eod. titulo lex Regia loquitur in eo caſu, quo ſeparatum eſt matrimoniũ diuortio, tunc ſiquidem ali debent filij impenſis eius, qui ſeparationis cauſam præbuit. auth. vt liceat matri & auiæ. §. illud collatione. 8. vbi annotat Accurſius ſcholio alantur. q́ ſi diuortio cauſam mater præſtiterit, filius trimo maior aletur penes patrem impenſis matris. idem Accurſius ſcholio materna. in. l. alimenta. C. de nego. geſt. idem Accurſius ſcholio matris in auth. ſi pater. C. diuortio facto. qui textus hanc ſententiam fulcit: ſequitur hanc opinionem Speculat. titulo qui filij ſint legit. nume. 2. ſequuntur Bart. nume. 1. in. l. alimenta. C. de nego. geſt. & ibi Paulus Caſtren. nume. 3. vbi Alexand. nume. 6. ait cum Accurſio tranſire doctores omnes excepto Saliceto, qui contrariam opinionem defendit, quià iure non cauetur vt mater cogatur alere filium, niſi in caſibus comprehenſis in. l. Nenſenius. ff. de nego. geſt. quam opinionem ait Alexander fortè eſſe veriorem in puncto iuris, quià illa verba (ſi verò contra: tunc apud patrem matris locupletis expenſis) quæ poſita ſunt in auth. ſi pater. C. diuortio facto. ab Irnerio adiecta ſunt, non enim continentur in textu authenticorum, à quo deſumpta eſt auth. ſi pater. ſententiam Accurſij aduerſus eam, quam Salicetus defendit, atteſtatur crebrius doctores approbaſſe Boerius conſilio. 17. nume. 11. quæ iure Regio comprobata eſt. l. 3. titulo. 19. part. 4.

Aduerſus Salicet.

12 Vbi ſententia Saliceti improbatur, quæ ſecundum iuris ciuilis regulas ſtare non poteſt: quià licet iſte caſus non ſit lege comprehenſus, at ex iuris communis manifeſta ſententia decidi

debet

debet argumento.l. nō poſſunt. ff. de legibus: mulier enim do-tem viro dat, vt onera ſuſtineat matrimonij, id eſt vt ſe filioſq; alat & familiam, diuortio facto dos reſtituitur.l.diuortio.ff. ſolut. matrimonio,ſi diuortium fiat, cui cauſam mulier præſtiterit,& dote reſtituta pater cogatur filios alere, mulier cum fructus dotis ſibi quæreret, virum detrimento afficeret contra.l.nam hoc natura.ff.de condi.indebi.reportaretq; commodum ex ſua malitia, quod quàm legibus improbetur, nemo non nouit.c.intelleximus de iudicijs. vnde apparet verba illa quæ ad dita ab Irnerio fuere ex intentione & mente iuris ciuilis deprompta eſſe.

13 Si verò ille qui cauſam diuortio præſtiterit, pauper ſit, filij alentur penes alium ipſius impenſis,liberat enim inopia alendi onere eum, qui cauſam præbuit diuortio, & alere tenebatur.auth.vt liceat matri & auiæ §.illud. collatione. 8. auth. ſi pater.C. diuortio facto.l.4. titulo. 19.part.4. vbi notat Gregorius ſcholio(fueſſe pobre.

14 Secundò ſi mater ſit diues, vir autem pauper, cogetur nedum filios alere, ſed & filias dotare: quæ ſententia ex eo apparet, quia mater filium alere tenetur, ſi pater ſit inops argumēto. l.ſi quis à liberis.§. verum verſ. ergò & matrē ſupra. auth. ſi pater. C. diuortio facto. tradimus ſupra: cauſa verò dotis æquiparatur cauſæ alimentorum, vt dicimus in. §.idē iudex iſta lege. ſed ſi pater inops ſit, mater cogitur alere,ergò & dotare.hæc ſententia elicitur ex. l. nec mater. C. de iure dot. vbi mater nō cogitur dotare filiam, niſi ex magna & probabili cauſa, vel lege ſpecialiter expreſſa, ſed probabilis cauſa hæc eſt, quòd pater inops ſit, vt mater dotare cogatur, ergò cogetur, nam hæc eſt cauſa ſpecialiter lege expreſſa. quæ ſententia inde colligitur, quòd mater alere filiam compellatur,ſi pater inops ſit, ergò & dotare, cum ab alimentis ad dotem procedere liceat. hæc fuit ſententia Iacobi Raue. in. l. nec mater. C. de iure dot. cui accedit Cynus ibi & Bald. Bart. auth. res quæ. C. commu.de legatis. num.4. hanc opinionem ſequitur Iaſ. l. 1. ff. ſoluto matrimonio, nume. 28. vbi Ripa, nume. 79. dicit crebrius receptam eſſe. cui omnes accedunt in. l.1. ff. ſoluto matrimonio, vt atteſtatur dominus Anto.Padilla auth.res quæ. numero. 60. vbi Curtius Iunior. nume.17.& nume.18. dicit communiter eſſe receptam.idem affirmat Cumanus in. l. à filia. ff. ad Trebell.Iaſ. in.§.fuerat. nu. 115.inſti.de actio.Gomez Arias in.l.15.Tauri. nume.11. Boerius deciſione.129.qui plures doctores in vnu cōtulere huius opinionis aſſeclas,quā omnes probarē

Cora-

Coraſius ait in.l. qui liberos. ff. de ritu nuptiarum. numero.62. vbi pro viribus eam defendit ab Angeli impugnatione. huic opinioni accedit Gregor. ſcholio (à la madre) in.l.9. titulo. 11. part.4. ſic legem Regiam interpretandam exiſtimans, quæ dotare filiam non eſſe cogendam matrem conſtituit.

16 Tertiò mater hæretica filiam catholicam dotare cogitur Accurſius ſcholio.1.in.l.nec mater. C. de iure dot. idem Accurſius ſcholio paternum in.l. finali. C. de dotis promi. per text. in.l. cognouimus. C. de hæret. hanc ſententiam ſequuntur Cynus, Bald. Salicet. & reliqui ſcriptores ibi. ſequitur Angel. Iaſſ. & Ioannes Lupus. quorum ſententiæ aſtipulatur dominus Anto. Padilla in auth. res quæ. C. com mu. delegat. nume.61. vbi hanc affirmat eſſe opinionē crebrius receptam, quam ſequitur Campetius tractatu dotis.1. parte. q. 22. Bal. Noue. de dote. 6. parte priuilegio. 3. & priuilegio .16. Gomez Arias in.l.15. Tauri.nu. 11. Coraſius in.l. qui liberos. ff. de ritu.nupti.nume.61. Boerrius conſilio.17.nume.11. hæc opinio iure Regio comprobata eſt.l.9. titulo.11.part.4. Hæc tamen ſententia nullo modo ſtare poteſt, cum hæreticorum bona ad fiſcum deuoluantur, ad quorum ſucceſsionem filij peruenire nō poſſunt. auth. Gazaros. C. de hæret. Sed hæc deciſio in filijs hæreticis locum habet, non in orthodoxis, quia ſi orthodoxi filij extarent ad illos hæreticorum parentum bona tranſibūt, quo ſenſu accipi debet auth. Gazaros. vti explicat Coraſius .l. qui liberos. ff. de ritu nuptiarum. nume. 62. qui opinionem hanc naturali æquitati conuenire exiſtimat, quià orthodoxis filijs lex vitam ſeruat. c. vergentis. ergò & alimenta. l. necare. ff. de liber. agnos. c. paſce. 86. diſtinctione. & filiabus dotem, quæ loco alimentorum eſt, vt Barto. ait in.l. final. ff. de his quibus vt indig. quæ opinio defenditur argumēto eorum, quæ de ſpuria tradunt doctores dicentes quòd ex eo, ꝙ pater eam alere teneatur. c. cum haberet. de eo qui duxit in matrimoniū. defluit, ꝙ & dotare teneatur, vt alibi traddimus. hæc Coraſius, quæ iam olim prædixerat. Ioann. Luppus decanus Segouienſis tractatu de hæret.q.19. quem ſequitur Ioann. Luppus in.c.per veſtras.de donat. inter vir. & vxor.not.3.§.23. num.15.

Hæc ſententia, quæ habet, ꝙ parentum hæreticorum bonis nō priuet filios orthodoxos textus in auth.Gazaros.de promitur ex auth. idem eſt de Neſtorianis. C.de hæreti.l.7. titulo.7. part. 6. quæ hos vocat ad ſucceſsionem parētum hæreticorū, arcet verò à ſucceſsione filios dumtaxat impios ac peruerſos, hoc etiā ſenſu accipi debet. l. 2. titulo

ticul.26.part.7. hæc autẽ omnia correcta ſunt iure canonico per c.vergentis.de hæret. vbi bona hæreticorum ad fiſcum devol- uuntur, eorumq́ ſucceſſione pri uantur filij orthodoxi, ita atte- ſtantur glo.in ſumma.23. q.7. ſe quuntur ibi Archidi. & Ioann. de Fano. Abb.in. c.1. de officio ordi.quem ſequitur Ioann. Lup pus dicto nu.15. Ripa. l.1. ff. ſo- luto.matrimonio nu. 79. Cora- ſius dicto nu.62. Gregori⁹ ſcho lio de ſus frjos.l.2.titulo.26. par. 7. idem Gregori⁹ ſcholio caſtió licos in.l.7.titulo.7. part.6. plu- resq́, quos aggregat dominus epiſcopus in inſtitu. catholicis. c.9.nu.1.&.c.29.nu.8.

16 Qui ſententiam Coraſij dam nat exiſtimantis, dotis filiabus orthodoxis deberi. ſed hæc ef- fatus non eſt Coraſius, qui di- xit æquum eſſe vt orthodoxis ſi lijs alimenta, filiabus dotes con ſeruarentur, huius æquitatis alij authores fuere, quibus accedit Ioann. Luppus Segouienſis,& Palacios rubios ſupra. Bartolo meus Miranda in ſumma con- ciliorum. c. 59. concilij quarti Toletani, quorum piam æqui- tatem refellunt verba aperta.c. vergentis. ac multis argumen- tis rationibusq́ frangunt.cuius textus deciſioni locus erit tam in foro canonico, quam in foro ſæculari: agit quippè de impie- tate in Deum quia res ſpiritua- lis eſt, teterrimumq́ crimen, ac peccatum, in territorio ſæcular. Papa poteſt conſtituere, per- tinet enim crimen hoc ad eccle- ſiaſticum iudicem. c. vt inquiſi- tionis.§.prohibemus. de hæret. lib.6. notat Abb. c.1. de officio ordi.ſequitur Ioann.Luppus di cto.§.23.nu.15. vnde cum Sum- mus Pontifex circa ſpiritualia iudex ſit ſupremus, & Reges omnes diuina lege ei parere te- neantur.c.nouit. de iudicijs quã uis in laicos intacta integraq́ ſit. Regum poteſtas. c. nouit. ſi cauſa ſpiritualis ſit, de qua agi- tur, Summi Pontificis cognitio erit. c. finali de foro compet. li- bro.6.

17 Hinc doctores dicunt iura- mentum, aut ſpiritualem cau- ſam addere forum foro. Bald. auth.ſacramenta puberum. co- lun.2.C. ſi aduerſus vend. ſequi tur Coraſius in l. admonendi in præludijs. nume.26. ff. de iu- re iur. *Aduerſus Coraſiũ & Ioan. Lup.Seg.*

18 Hinc ſit, vt ſi laicus impius ſit in Deum ab eccleſiaſtico iu- dice coerceri poſsit ratione cri minis, nec dubium eſt punien- dum eſſe nõ ſolum pœnis à Ma- ximo Pontifice cõſtitutis.c.ver- gentis. de hæret. c. cum ſecun- dum leges. de hæret. lib. 6. ſed ſi leges ab ipſo principe ſæcu- lari conditæ ſunt, aliter q́ iure canonico non conſtituatur, le- ges obſeruari debent in cauſis hæreticorũ.c.1.diſtinctiõe.10. c. vt inquiſitionis.in principio. de hæret. lib.6. quià lex Regia pu- niẽs hæreticum grauiori pœna, quam

quam canonum decretis puniatur, ſeruanda eſt, quamuis princeps ſæcularis iudex non ſit,nec conſtituere poteſt in cauſa hæreſeos.c.vt inquiſitionis.in prin
19 cipio. Benè tamen poteſt, pœnæ conſtitutæ à Romano Pontifice contra hæreticos pœnam addere. glo. tolli. clem. ne Romani. de electione. quæ crebrius recepta eſt teſte domino Couarru.in epitome de ſponſalibus.2.parte. c.6. in principio. nu.17.& Gomeſsio in.c.2.§.ſtatuto.nu.16. 17.&.18. de reſcrip. lib.6.dominus Ludo.Moli. lib.
20 2. c.16.nu.11.Vnde leges Regiæ quæ grauioribus pœnis infidos impioſq; in Deum homines afficiunt obſeruari debent, quas Papa abrogare nō poterit,quià aliter non conſtituunt quam ius canonicum. Ipſeq; Rex ſæcularis in laicos poteſtatē habet ab ipſo Deo.auth. quomodo oporteat epiſcopos. in principio collatione.1.De laicis autem perſonis eccleſiaſticus iudex dijudicare non poteſt, niſi ſæcularis iudex negligēs ſit,aut cauſa quæ in iudicio diſceptatur ſpiritualis.c.licet ex ſuſcepto.c.ex tenore de foro compet.tradunt Anto.de Burgos in.c.1.de empt.& vend. nu.12. Stephanus Aufredius tracta. de poteſtate eccleſiaſtica inter merè laicos. Firmianus tracta. de epiſcopis.2. parte principali quarti libri.
21 Hinc colligitur q; ſi laicus ab inquiſitoribus Apoſtolicis impius in Deum hæreticusq; declaretur, non ſolum punietur pœnis à iure canonico conſtitutis, ſed etiam illis quæ à iure ciuili introductæ ſint, q; ſi Papa huic indulſerit, pœnamq; laxauerit, de illa pœna intelligetur, quæ à iure canonico eſt introducta, non de ea quæ à iure ciuili, quam licet expreſſè laxet, cum ſit hæreticus ſæcularis perſona principi ſubiecta, non poterit Papa in hac parte legem ciuilem abrogare,quæ bono publico introducta eſt. Vnde ille cui Papa indulſit pœnis à iure ciuili conſtitutis punietur argumento. c. nouit. de iudicijs. hæc ſcripſimus quæ pertinent ad hunc articulum vbi de hæretica matre agitur, quæ filiam orthodoxā dotare tenetur,non autem quod de poteſtate agamus, quam Summus Pontifex habet in laicos,hæc quippe quæſtio integros occupat libros, de qua dici poteſt, ſcriptus & in tergo nec dum finitus Oreſtes: vt apparet ex Franciſco Victoria in Mathei. c. fin. Rolando conſilio.88.lib.1. domino Epiſcopo in inſtit.catholicis.c.44. illuſtriſsimo domino Couarru. regula peccatum. §. 9. hume. 5. Gregor.l.1.titulo.1.part.2.latius in.l. 2. titulo.13. part. 2. ſcholio magno.
22 Doctores autem, qui dicunt iure canonico abrogari leges ciuiles:quæ præcipiūt vt mater hæretica filiā dotaret orthodoxā, exiſti-

exiſtimant hodie in praxim deduci non poſſe, quamuis in correctæ eſſent, quià hæreticorum bona ad fiſcum deuoluuntur. c. vergentis de hæret. c. cum ſecundum illo titulo lib. 6. Ego quidẽ in Hiſpania & Sicilia vbi hæreticorum bona in fiſcum tranſeunt eorum ſententiam obtinere ſcio: in multis autem regionibus non obtinebit, vt in Germania & Gallia, vbi Regibus parent hæretici, ſed coerceri nõ poſſunt, neq; de impio crimine puniri, in illis regionibus hæretica mater cogetur dotare filiã, inquibus hæretici non priuantur bonis, vel priuari non poſſunt, in illis autem in quibus priuantur, non erit locus legi ciuili, quæ opinio licet dubitationem non habeat, non fuit conſultò relinquenda, cum facti ſpecies poſsit ſæpè incidere.

23 Æqua lance mater Iudæa aut infidelis cogitur filiam catholicam dotare, vt argumento. l. cognouimus. C. de hæret. tradidit Bald. .l. nec mater. C. de iure dotium. ſequitur Boerius conſilio. 17. nume. 11. ſed de hæretica matre ad iudæam nõ licere procedere, & . l. cognouimus. quæ de hæreticis agit, ad iudæos non trahi exiſtimat Ioannes Iecirier tractatu de iure primogeniorum. lib. 1. q. 17. nume. 7. huius ſententiæ ratio eſt manifeſta, quia hæretici grauius peccant, quam iudæi, aut mahometani, cum melius ſit viam domini nõ cognoſcere, quam cognoſcere, & ab ea recedere. c. quidam. de Apoſtatis. colligitur hæc ſententia ex Diuo Thoma. 2. 2. q. 10. articulo. 6. qui ait quòd in infidelitate conſideratur comparatio eius ad fidem: vnde grauius peccat, qui ſuſceptæ fidei aduerſatur, ſicut acrius peccat qui promiſſa non obſeruat, quã qui non ſeruat, quod non promiſsit. hæc Ioannes Luppus in Rub. de donatio. inter vir. & vxor. §. 35. nume. 4. qui in nume. 2. ſcripſit matrem iudæam cogẽdam eſſe dotare filiam orthodoxam, quæ opinio comprobata eſt. l. 9. titulo. 11. part. 4.

24 Quartò huic ſententiæ locus non eſt, ſi mater in ea opinione fuerit, vt credat ſe alendi filij onere aſtrictam, & alat filium ſcholaſticum, quià alimenta non poterit repetere, Nemauſenſis in tractatu clauſularum pagina 944. argumento. l. cum is. §. ſi mulier. ff. de condi. indebi. l. 5. titulo. 14. part. 5.

25 Quia cauſa dotis & ſtudij æquiparantur doctores. l. 1. ff. ſoluto matrimonio, ſequitur Bal. Noue. de dote. 5. parte. priuilegio. 44. Rebuffus de priuileg. ſcholar. priuilegio. 174.

Hæc ſententia vera eſt, quam fulcit. l. cum is. §. ſi mulier. cum de dote ad ſtudij cauſam liceat procedere, valeatq; argumentum vt Accurſius ait ſcholio final. l. 1. ff. ſoluto matrimonio, argumento illius legis, quæ dotiũ cauſis

cauſis fauet, quià intereſt Reipublicæ vt mulieribus dotes cõſeruentur ad implendam liberis ciuitatem, æqua lance intereſt Reipublicæ ſtudij cauſæ fauere, ad implendam viris ſapientibus ciuitatem, vt Accurſius ipſe ait ſcholio fin. in. l. 1. C. de ſtudijs liber. verbis Romæ. hanc ſententiam quæ habet, quòd procedat argumentum de dote ad cauſam ſtudij, approbant Bart. num. 31. Angel. nu. 25. Bal. nu. 8. Cumanus nu. 14. in dicta. l. 1. ff. ſoluto matrimonio, vbi Iaſon. nu. 51. hanc opinionem atteſtatur crebrius receptã eſſe, idem ſcripſit Ripa ibi nu. 140. qui multis argumẽtis rationibusq; à iure ductis demonſtrat non procedere huiuſmodi argumentum de cauſa dotis ad cauſam ſtudij. Item ipſe Ripa procedere argumentum pluribus demonſtrat. Ego communia ſequor, eſt quippè probabilior ſententia, vt argumentum procedat.

26 Sed idem eſſe, ſi quis extraneo exiſtimans ſe obligatum alimẽta dediſſet, ex ſuprapoſitis colligitur, vt non poſsit alimenta repetere argumento. l. cum is. §. fi. ff. de cond. indeb. cuius legis deciſio vix defendi poteſt, dum Iulianus ait mulierem, quæ falsò exiſtimans ſe aſtrictam dotandi onere, dotem dederit, nõ poſſe repetere, quia ſublata falſa opinione relinquitur pietatis cauſa: ex hoc colligitur fauore piæ cauſæ introductum eſſe, vt ſolutum per errorem repeti nõ poſsit, & in hoc caſu non habere locum. l. cuius per errorem. ff. de reg. iur. cuius conſtitutionis æquitas naturalis eſt, cũ ille qui errat non conſentiat. l. ſi per errorem. ff. de iur. omni. iud. ſine conſenſu autem nemo obligatur. l. obligamur. ff. de actio. & oblig. vnde mulier quæ in facto errat, reſtituitur. l. error. ff. de iuris & facti igno. l. fi. C. eod. titulo. quare igitur non repetit, ſi errans dederit pietatis cauſa?

Noua ratio.

27 Mihi hæc videtur fuiſſe huius conſtitutionis ratio, quià qui dedit pietatis cauſa, acquirere exiſtimatur, fauet enim animæ, quæ omnibus rebus præponitur. l. ſancimus. §. fi. C. de ſacroſanctis eccle. quærere autem etiam ille ſibi poteſt, qui nec obligari, nec contrahere poteſt. l. is cui bonis ff. de verb. oblig. ergò & ille qui errat, ſibi quæret, cum ad hoc non requiratur conſenſus dicta l. is cui bonis. vbi prodigus cui bonis interdictum eſt, non obligatur naturaliter, quod apparet, quià pro eo fideiuſſor interuenire non poteſt, qui tamẽ obligationi naturali accedere poteſt. l. fideiuſſor obligari. §. fideiuſſor accipi. ff. de fideiuſſor. vnde quià ipſi iureconſulti impij idolatræ pietate placare ſe Deũ credebât, & hoc modo noctem purgare, & animæ fauere, vt lege vetuſtiori docemur, cuius meminit Cicero. lib. 2. de legibus. pag. 5. (aſt olla propter quæ datur

tur homini aſcenſus in cælum) mentem, virtutem, pietatem, fidem, earumq; laudum delubra ſunto.) illa quidem quæ piè geſta ſunt æterna laude proſequebatur antiquitas, docet idem Cicero in oratione pro Plancio pagin.6.(an Minturnenſes coloni, quòd Caium Marium ciuili errore atq; ex impijs manibus eripuerunt: q; tecto receperunt: q; feſſum inedia fluctibusq; recrearunt: quòd viaticum congeſſerunt: quòd nauigium dederunt: quòd eum linquentem terram eam, quam ſeruauerat, lacrimis votisq; omnib9 perſequuti ſunt æterna in laude verſantur.) vnde cũ quis pietatis cauſa dederit, repetere non poterit, quia animæ con donauit, pium ſanctumq; opus retractari non debet.

28 Ex hoc colligitur veram eſſe ſententiam Bart. l. 1. §. competit. ff. ſi mulier vent. nomi. dicentis quòd ſi quis falſò exiſtimans aliquem ſuum filium eſſe alimenta præbuerit, non repetet. ſequitur Natta conſilio. 108. nu. 7. lib. 1. ſublata enim falſa opinione remanet cauſa pia dequo latius nos alibi ſcripſimus.

29 Quintò huic ſenten tiæ locus nõ eſt, ſi mater quæ filium exhibet, nõ proteſtetur ſe animo repetendi alimẽta præbere, quo caſu repetere non poterit, quia do naſſe creditur, Accurſ9 hic ſcholio materno argumẽto. l. Nẽſennius. ff. de nego. geſt. ſequuntur Bar. & Alber. hic. idem Alber. l. Nẽſennius. ff. de nego. geſt. vbi Bar. & alij. idem Alber. l. alimẽta. C. de nego. geſtis, & ibi Bald. nume. 1. Aretin. nume. 1. & reliqui interpretes. ſententia hæc crebrius recepta eſt, vt colligitur ex Carolo Ruino conſilio. 145. nume. 3. lib. 4.

30 Hæc opinio obtinet quando filiũ nemo alere teneretur, cum patre orbatus eſſet filius, hoc caſu mater pietate materna alere exiſtimatur, vnde à filio non repetet, niſi ſit proteſtata. Bart. hic. ſed ſi pater viueret, qui alere filium tenetur, alimenta quæ filio mater præſtiterit, repetet à patre, nec præſumitur materna pietate donaſſe, cum non donet filio, ſed marito. Bart. hic. ſequitur Paulus Caſtren. l. Nẽſennius. ff. nego. geſtis. Bald. & reliqui. l. alimenta. C. de nego. geſtis. quæ ſententia crebrius recepta eſt, vt Natta ait conſilio. 108. nu. 7. lib. 1. ſequitur Soci. cõſilio. 171. lib. 2. Riminal. in princ. inſt. quibus aliena. non licet. nu. 271. quòd ſi mater cum alit filiũ, proteſtetur ſe alimenta filio præbere, vt repetat ab ipſo filio, cui præſtat, non à patre: repetere non poterit ab ipſo filio, quia pater erat gratis daturus alimẽta, Accurſius ſcholio materna in. l. alimẽta. C. de neg. geſt. argumento. l. 2. in fine. illius tituli. ſequuntur Cynus Alex. & doctores ibi. Boerius conſil. 17. nu. 8.

31 Item ſi mater teneatur filium exhi-

exhibere quamuis proteſtetur ſe alere ea voluntate, vt repetat à filio, non poterit repetere Bart. l. alimenta. C. de nego. geſtis. huic ſententiæ rationem adducit Bald. ibi. nume. fin. qui ait, quòd eam ob cauſam proteſtatio non prodeſt, quià legis præcepto mater tenetur alere, cumq́ inuita cogatur, nil impedit, ꝙ declaret ſe inuitam alere, ſequitur Areti. ibi. nume. 2. Abb. in. c. 1. de infanti. expoſi. nu. 3. quæ ſententia generaliter recepta eſt.

32 Ex his quæ hic tradimus, colligitur dubiæ ancipitisq́ quæſtionis enodatio, de qua conſultus reſpondit Cynus in. l. alimenta. C. de nego. geſtis. in fine. ſpecies facti hæc eſt, quidam filio filiaq́ ſuperſtitibus diem functus eſt, filiam dotauit, ad filium autem vi legis municipalis cætera bona deferuntur, mater filiam, quià impubes eſſet, ſecum habuit, & aluit, vtrum à fratre poſsit alimenta repetere, quæſtionis eſt, Cynus repetere poſſe ait, quià filius paterna bona habet, ergò alere ſororem debet, quam pater alere tenebatur, quià cum ſentiat commodum bonorum, ſentire debet onus. l. ſecundum naturam. ff. de reg. iur. Item bona patris aſtricta ſunt onere alendi liberos, ergò præſtanda ſunt alimenta ex bonis, ex quibus debentur, ꝗuis ad filium ſint deuoluta. l. ſi quis à liberis. §. item reſcriptum. vnde defluit. ꝙ præſtita filiæ alimenta mater à filio repetet, qui patri hæres extitit, ita conſultus reſpondit Cynus, ſequitur Bald. in. l. alimenta. C. de nego. geſtis. nume. 3. & ibi Paulus Caſtrenſsis. nume. 5. qui pro hac ſententia adducit. l. qui filium. ff. vbi pupillus educari debeat: vbi generaliter definitur, quòd frater hæres patris alat ſororem, ſequitur Ancharr. in. c. cum haberet. nume. 11. de eo qui duxit in matrimonium. hanc ſententiam perpetuò eſſe memoriæ cōmendandam ſcripſit Euerardus loco ab alimentis ad dotem. nume. 7. huic opinioni accedit Ioann. Imola in. l. Titia. §. Imperator. ff. delegatis. 2. Nemauſenſsis in tractatu clauſularum pagi. 943. Ruinus conſilio. 94. nume. 10. lib. 5. Marcius deciſione. 323. nume. 4. Ioann. Luppus in. c. per veſtras. de donat. inter vir. & vxor. not. 3. §. 20. nu. 4. Caſſaneus in conſuetudinibus Burgundiæ Rub. 7. §. 12. in verb. viuans. nume. 3. Baetius in tractatu de non meliorand. filiabus. c. 12. nu. 39.

33 Mihi impropoſita ſpecie cōtraria opinio verior videtur, vt mater à filio hærede patris repetere alimenta non poſsit, quæ filiæ dedit, quam opinionem aduerſus Cynum defendit Bart. in §. item reſcriptum. nu. 2. placuit hæc Ioanni Andreæ in Rub. de ſtatu mona. in fi. hæc eſt tenēda

teſte

teſte Alex. in l. alimenta. nu. 11. nec huic ſententiæ obſtat. l. qui filium. ff. vbi pupillꝰ educari de debeat. vbi frater cogitur alere ſororem, cui pater dotis nomine ſi in familia nubſiſſet, ducēta legauerat, hoc propterea fit, quia ſoror fructus rei legatæ nō percipiebat, quia legatum dotis relictum eſt ſub conditione, ſi nuberet in familia, vt explicat Romanus conſilio. 134. ſequitur Coſta lib. 2. ſelect. inter. c. 22. nu. 3. vnde cum ſoror indigeat, cogitur frater alere iure ſanguinis. l. 1. §. ſed non nullos. ff. de tullis & rationibus diſtrahendis. Item partes Cyni nō fulcit. l. ſi quis à liberis. §. item reſcriptum. vbi conſtituitur, quòd hæredes filij non cogantur patrem teſtatoris alere, hanc concluſionem contrahit lex, ſi pater demortui teſtatoris in ſummam egeſtatem deductus ſit, quamuis is qui filium habet, à quo alatur, inopia laborare dicatur, auth. præterea. C. vnde vir & vxor. vbi mulier dicitur inopia laborare, quæ diuites habet filios, at ſumma inopia dicitur maxima egeſtas, qua nō maior ſit, quæ neceſſariò requiritur, vt alendi onere hæredes aſtringantur, dicto. §. item reſcriptum. vbi Bart. notat nume. 2. illa tamen mulier quæ dotem habet, non poteſt exiſtimari ſumma egeſtate premi: ergò in perſona mulieris dotatæ locum non habet deciſio. §. item reſcriptum. ſi frater patris hæres dotem habentem ſororem alere non cogitur, quia eam ob cauſam quod hæres ſit, non tenetur: iure autem ſanguinis non tenetur, cum ſoror non ſit egena, conſequens eſt, vt ſi mater filiam aluerit à fratre repetere non poſsit. Ratio legis.

34 Quæ opinio depromitur ex l. fin. in princi. ff. de doli except. vbi pater qui filiam exhibuit, non cogitur præſtare vſuras dotis promiſſæ non numeratæ, tradit Bald. conſilio. 474. incipi. poſt biennium. lib. 3. hinc dicit Craueta conſilio. 189.

35 Quòd frater qui domi aluit ſororem patre mortuo poteſt fructus legitimæ retinere, & cum alimentis compenſare, ſequitur Thomas Gramm. conſilio. 146. in ciuilibus. Cephalius conſilio. 85. nu. 1. & 2. huic opinioni fauet. l. ſi inſulam. §. vſuras. ff. ſoluto matrimonio. l. ſi quis pro vxore. §. fin. ff. de donat. inter vir. & vxor.

36 Si autē filia laboraret inopia patre diem functo ſuperſtite matre auoque paterno, quis alere teneatur mater filiam an auus nepotem, quæſtionis eſt, & matrē teneri depromitur ex. l. ſi quis à liberis. §. 1. quæ ait, rem hanc deſcendere ex æquitate charitateque ſanguinis, ergò alet mater, quæ filiæ eſt proximior ſanguinis coniunctione.

37 Contrariam ſententiam quæ habet, quòd auus paternus alere teneatur nepotem non ma-

ter, defendit Ruinus conſil.94. nu.10.lib.5. quæ ſententia ex eo oſtenditur, quòd paternus auus dotare neptem teneatur. l. dedit dotem. ff. decollat. dotis. l. ſi pater. C. de euictio. l. fi. C. de dotis promi. mater autem non tenetur dotare filiam, niſi in ſubſidium. l. neq; mater. C. de iure dot. ergò auus paternus onere dotãdi neptes aſtrictus eſt prius ꝙ mater, tradit Baetius de non meliorandis filiabus. c.7. nu.16. ſi prior cauſa eſt aui paterni in dotãda nepte, pari ratione erit prior in alenda, cum de dotis cauſa ad cauſam alimentorum liceat procedere, vt alibi poſuimus.

38 Tertiò hanc opinionem fulcit. l. pe. ff. de liber. agnos. vbi pater cogitur filios alere, non mater, quamuis vterq; æquali gradu filio coniungatur, qua lege oſtenditur alendi onus non defluere ex iure ſuccedendi, cum pater & mater æquè filio ſuccedant, alere autem pater teneatur non mater.

39 Ego huic ſententiæ accedo, ꝙ ſciam onus alẽdi liberos quãuis à iure naturæ ſit, quo iure potior eſt cauſa matris in alendo filio, ꝙ aui paterni in alendo nepote, in hoc tamen articulo iùs naturale contrahitur ratione à natura ducta, conſtitutumq; eſt iure ciuili ne matri oneri ſit filius, ſed auo paterno iure patriæ poteſtatis, cum nepos in aui ſit poteſtate. l. liberum. ff. de adoptionibus. §.1. Inſti. quibus modis ius patriæ poteſta. ſoluitur. l.1. titulo.18. part.4. vſusfructus autem eorum, quæ filius quærit, ſi caſtrenſia non ſint, auo quæritur iure patriæ poteſtatis. l. cũ oportet. l. fin. in principio. C. de bonis quæ liber. tex. in principio inſti. per quas perſonas nobis acquir. vbi notat Riminaldus nu.1. vnde ſecundum naturæ regulas auus qui ſentit commodum, quia ei nepos quærit, ſentiet incommodum, vt alat, nec cogetur mater alere, cui filius non quærit. l. ſecundum naturam. ff. de reg. iur.

Queſtio frequens

40 Hæc autem ſententia locum non habet iure Regio, quo iure filius qui matrimonium contraxit eccleſiæq; benedictionibus decoratus eſt, patris liberatur poteſtate. l.47. Tauri. vnde filij ab eo progeniti in aui non ſunt poteſtate, mortuoq; patre liberi ſunt in. §.1. inſt. quibus modis ius patriæ poteſtatis ſoluitur. l. 1. titulo.18. part.4. cum nepotes auo non quærant vſumfructum, ceſſat cauſa, obquam auus alere cogebatur: ergò ceſſabit & ipſa alimentorum præſtatio, atq; mater, cuius cauſa præcipua eſt in ſucceſsione filij. auth. defuncto. C. ad Tertyllia. Item alet mater, quæ arctiori ſanguinis nexu filio cohæret, quam auus. l. ſi quis à liberis in principio.

41 Sed in propoſito quæri ſolet, ſi filius in primogenium ſuccedat

dat à maioribus relictum, eius ꝗ fructus percipiat, quos pater percipiebat, ſuperſtites ꝗ ſint mater diues & filius inops, quis nam alere teneatur, mater an frater. hæc quæſtio dirimenda eſt ex ijs, quæ tradidit Cynus in dicta.l.alimenta. q. final. C. nego. geſtis. qui ait fratrem in hac ſpecie alimenta præſtare debere, non matrem. hanc ſententiam ſeruari in Regia chancellaria atteſtatur Xuarez in. l. quoniam in prioribus. C. de in officioſo teſta. limitatione. 2. legis Regiæ. nu. 9. &. 10. quem pro hac parte adduxit Anton. Gomez in. l. 40. Tauri. nu. 75. qui incautè ſanè, (ſua pace dixerim), retulit Xuarez eum deprompoſita quæſtione ille non agat, ſed id tractat, an frater, qui in maiorum primogenium ſucceſſit, cogi poſsit fratribus alimenta præſtare, & ſorores dotare, & cogi poſſe neruoſè defendit, & praxi hoc receptum eſſe atteſtatur, ita declarant dominus Ludouico Molina de Hiſpa. primogen. lib. 2. c. 15. num. 58. quæ longè diſtant ab illa quæſtione, de qua Cynus egit.

42 Vnde ſententiam opinioni Cyni aduerſantem, vt in propoſito mater diues alendi filij onere aſtricta ſit, non frater, defendit Bart. in. §. item reſcriptum. nu. 2. cui accedit Anto. Gomez. l. 40. Tauri. nu. 75. multiꝗ approbant ſuprapoſiti. ipſe tamen Antonius Gomeſsius vir ingenioſus ſed minus diligens pro hac ſententia adducit futiles, inanes ꝗ rationes, malè ꝗ pro contraria ſententia aduocauit Cynum, qui loquitur in fratre hærede patris, qui eam ob cauſam quòd in bona patris ſucceſſerit, cogitur fratres alere, ſororesꝗ dotare. ſed Antonius agit de fratre, qui in maiorum primogenium ſucceſsit, non autem in libera patris bona nullo fideicōmiſsi onere aſtricta. hinc apparet quanto interuallo diſtet quæſtio ea, de qua Cynus agit, ab illa de qua Antonius, cum filium in maiorum primogeniū non ſuccedat iure hæreditario, id eſt tamꝗ hæres patris.

43 Ego quæſtionem hanc diſtinctione enodādam eſſe arbitror, quibuſdāꝗ concluſionibus pro poſitis definiendam. Prima concluſio: frater patris hæres non cogitur eam ob cauſam quòd ſit hæres, fratrem alere, cui mater diues eſt. hæc eſt ſententia Bart. §. item reſcriptum. nu. 2. quæ opinioni Cyni oppoſita eſt. argumento. §. item reſcriptum. vbi apparet actionem nutriendi ſubſidiariam eſſe, & tum demū aduerſus hæredes dari quādo ille, qui ali debet, in ſumma eſt egeſtate, non aliter, in ſumma autem egeſtate eo tempore quis eſſe dicitur, quo hominem non habet, qui ei alimēta ſubminiſtrare teneatur, vti Bart. ibi ſcripſit. quià ea eſt ſumma egeſtas, quæ maxima eſt, id eſt qua Noua reſolutio.

nulla eſt maior. Paulus decitadinis de iure pat.6.parte.q.2.articulo.4.ſequitur Lambert. de iure pat.lib.3.q.3. principali articulo.3.nu.1.ſed in propoſita ſpecie mater tenetur filio egeno cõſulere, alimentaqꝫ præſtare.l. ſi quis à liberis.§.Vtrum:ergò frater qui à fratre hærede alimenta poſcit, non eſt in ſumma egeſtate, cum matrem habeat diuitem: vnde fit vt frater patris hæres alere non teneatur, quamuis Cynus eiuſqꝫ aſſeclæ contrariam ſententiam defendant.

44 Secunda concluſio, frater cui mater diues eſt, non poteſt alimenta à fratre petere iure ſanguinis, quià exhibendi filij onus ad matrem ſpectat, hæc concluſio fulcitur ex ſententia Vlpiani in. l. ſi quis à liberis.§. vtrum vbi ait matrem cogendam eſſe filiũ exhibere, ſi pater auus pro auuſqꝫ paternus ſuperſtites nõ ſint, vel alimenta liberis ſuppeditare non valeant. de fratre autem non agit ibi Vlpianus, quaſi matris cauſa in hac ſpecie præcipua ſit.

45 Secundò hæc concluſio ea ratione commendatur, ꝙ fortiori iure mater alẽdi onere aſtringatur, quam frater, quæ ſententia inde deducitur, ꝙ mater naturali inſtigatione filium educat.l.1.§. ius naturale. ff. de iuſt. & iure.l.fin.§. filijs. C. de bonis quæ liber. legem illam pro hac parte notat Bald.in dicta.l. fin. §.ipſum.idem Bald.in.l. Nẽſennius. nu.2. ff. de negotijs geſtis. laſſ. in auth. quod locum. nu.8. C. de collatio. Oroſcius in. l. ſi arrogator. nume.41. ff. de adoptio. eſt enim iuris naturalis liberorum educatio, vt ſcripſimus in.§. parens: frater autem alit fratrem non naturæ inſtinctu, ſed vi & præcepto legis ciuilis.l. qui filium. ff. vbi pupi. educa.debe.l. cum plures.§. fin. ff.de adminiſt.tuto.notat Bald. in.l.filiæ cuius.nume.3. C. fami. hæreis. harum legum argumento hæc opinio communiter approbata eſt, vt atteſtatur Oroſcius in.l.1.§.ius naturale. nu.22. ff.de iuſt. & iure. obligatio autem naturalis ciuili obligatione fortior eſt.l.eas obligationes ff. de capi. dimi. §. ſed naturalia. inſti. de iure. ergò vinculo fortiori alendi filij mater aſtringitur ꝙ frater.

46 Tertiò hanc opinionem fulcit ratio amoris materni, quo mater filium proſequitur, eoqꝫ nullus ardentior. l. final. C. de curat. furi.l. iſtiquidem.ff.quod metus cauſa.inibiqꝫ interpretes annotarunt. quæ leges cum in patre loquantur ad matrem trahi debent, quæ vehementius filios amat, quam pater: tradunt Marcus Mantua ſing.419. Hieroni. Gratus conſilio.83. nume. 12. lib. 2. quamuis patris & matris impar ſit in liberos poteſtas, æqualis tamen pietas eſt. l. furioſæ. ff. decurat.furi. cuius legis argumento in hac ſententia

tentia fuit Ioannes Oroſcius in l. vt vim. nume. 9. ff. de iuſti. & iure. frater autem frigidius fratrem amat quam mater, quim imo & odit ſæpè vt Romuli Remiq; exemplo apparet. Lucan, Pharſaliæ lib. 1.

Fraterno primi maduerunt ſanguine muri.

Ouidius. lib. 1. Metamorpho.

Quim lanient mundum, tanta eſt diſcordia fratrum.

Subditq; idem Naſo.

Viuitur èrapto non hoſpes ab hoſpite tutus:
Nec ſocer à genero: fratrum quoq; gratia rara eſt.

Tradit Tiraquel. tractatu de pœnis temper. cauſa. 22. num. 3. vbi multis exemplis oſtendit rarò ſe inuicem fratres amaſſe, vt iure noſtro affirmemus ardentius matrem amare filium, quam amet frater fratrem, quod multæ leges clamant, vt tradidit Pariſius conſilio. 22. nu. 63. lib. 3. nimirum ergò ſi in propoſito affirmemus matrem alere filium debere, nō fratrem, præcipuamq; matris eſſe cauſam.

47 Quartò hanc ſententiā fulcit. auth. ceſſante. C. de legiti. hæred. vbi ad ſucceſsionē agnatorum cognatorumq; vocantur fratres ceſſante linea deſcendentis gradus & aſcendentis: ergò in ſucceſsione filij præcipua eſt cauſa matris, quæ fratris cauſæ præfertur, vnde conſequens eſt, vt in alēdo filio prior ſit cauſa matris quam fratris: mater enim quæ commodum hæreditatis filij conſequitur, ſentire incommodum alendi filij debet. argumento. l. ſecundum naturam. ff. de reg. iur. hac ratione innitens Ioannes de ligniano in hac fuit ſententia in tractatu de amicitia. verſ. hic inſurgit. fo. 14. nu. 2.

48 Quintò huic opinioni fauet. l. iuris conſultus in principio. ff. de gradibus. & in. §. primo gradu. iuncto textu in. §. ſecūdo gradu. inſti. de gradibus: vbi oſtēditur arctiori vinculo neceſsitudinis ſecundum naturā matrem filio coniungi, quam frater fratri coniūgatur: quià diſpari gradu ſunt coniuncti, mater enim filio primo gradu proxima eſt, frater ſecundo gradu fratri proximus. quæ Paulus docet in. l. iuris conſultus. illis verbis (idem faciendum eſt in tranſuerſis gradibus. ſic frater ſecundo gradu eſt, quoniam patris vel matris perſona per quos coniungitur, prior numeratur:) hinc colligitur matrem iure ſanguinis primo loco teneri filium exhibere, fratrem autem ſecundo. Hæc fuit ſententia Alexan. in. l. alimenta. nu. 11. C. de nego. geſt. cui accedit Ludoui. de Sardis tracta. de legitimatiōe. §. de obligatione inter patrem & filium. nu. 4. quam opinionem, vt mater alere filium teneatur, nō frater, crebrius receptam eſſe atteſtatur Ioan. Coraſius in. l. qui liberos. nu. 114. ff. de ritu nupt.

49 Tertia concluſio: frater qui poſt patris mortem in primogenium maiorum ſuccesſit, nõ cogitur inopi fratri, cui mater diues eſt, alimenta præſtare, quæ ſentẽtia ſecura eſt, ac certa, cum in hac ſpecie frater à fratre alimenta petat iure ſanguinis, nõ autem à fratre tanquam hærede patris: vnde prior eſt cauſa matris, quæ alere debet filium.

50 Sed in primogenium maiorũ ſuccedũt poſteri iure ſanguinis, non iure hæreditario vt iure cõſultus conſtituit. in l. vnum ex familia in princ. & in. §. ſi de falcidia & in. §. ſed ſi fundum. in fine ff. de legat. 2. vbi teſtator ab hærede fideicõmiſſum reliquit vni ex familia, quem hæres eligeret, ille cui fideicommiſſum reſtitutum eſt, nõ habet cauſam ab eo, qui reſtituit, ſed ab eo qui reliquit: vnde fit, vt ille qui reſtituit onus fideicommiſſo imponere non poſsit argumento. l. 3. ff. de interdictis. l. ab eo. C. de fideicõmiſsis. l. cohæredi. §. cum filiæ. ff. de vulgari. quæ iura pro hac parte adducit Peralta in Rub. ff. de

51 hæredi. inſtitue. nu. 103. ea enim quæ de fideicommiſsis leges cõſtituunt, ad primogeniorum ſeu maioratuũ cauſam doctores noſtri trahunt. dominus Couarru. in practicis quæſtio. c. 37. poſt Oldradum conſilio. 94. nu. 7. ſequitur Bart. conſilio. 11. num. 2. Præpo. in. c. ius naturale. 1. diſtinctione. Ioan. Cerier. de primoge. lib. 1. q. 2. Pariſius conſilio. 72. nu. 80. lib. 4. Tiraquellus de iure primoge. q. 1. nu. 14. idem dominus Couarru. lib. 1. varia. reſolut. c. 15. nu. 14. Oroſcius in. l. de quibus. ff. de legibus. nu. 69. Gregorius ſcholio. 1. in. l. 2. titulo. 15. part. 2. ſed maioratum nõ idem eſſe quod primogenium in multiſque differre docet dominus Iacobus Septimancenſis in inſtitutio. catholicis. c. 9. nu. 125. dominus Ludo. Molina lib. 1. c. 1. nu. 16. & c. 14. nu. 15. & c. 15. nu. 8 c. 12. nu. 12. noſtri tamen de primogeniorum cauſa ad maioratus cauſam procedunt, iidem pari ratione de fideicõmiſſo ad maioratum procedere fas eſſe putãt, vnde in maioratum auitum ſuccedere nepotes iure ſanguinis, non autem iure hæreditario exiſtimant, vt ſcripſit Antonius in. l. 40. Tauri. num. 72. qui pro hac ſententia adduxit Bart. Alber. aliosque exteros doctores: qui nihil minus tractant quam hoc de quo agit Antonius. ſed ante Antonium ſcripſerat illuſtrisſimus dominus Couarru. in Rub. de teſtamentis. 3. part. nu. 26. idem dominus Couarru. in practicis quæſtio. c. 13. nu. 6. & c. 38. nu. 2. in fine. & in nu. 4. verſ. ſecundò contra gloſſam. Gregorius ſcholio. ſus deudas. in. l. 4. titulo. 15. part. 2. dominus Antonius Padilla. l. vnum ex familia. §. ſi de falcidia. nu. 17. ff. de legat. 2. Peralta in Rub. ff. de hæred. inſti. nu. 115. hanc ſententiam cõmunem eſſe apparet ex iis, quæ

ſcripſit ipſe Peralta. l.3.§.qui fideicommiſſum nu.100. ff. de hæred.inſti.

52 Sed frater non cogitur alimẽta fratri præſtare iure ſanguinis,ſi mater diues ſuperſit, vt ſupra ſcripſimus:ergò apertè conſequitur,ꝙ frater qui in maioratum auitum ſuccesſit,non compelletur alere fratrem,qui diuitem matrem habet.hanc ſententiam in propoſita ſpecie ſequtꝰ eſt dominꝰ Ludouicus Molina de primogenijs Hiſpaniæ.lib.2. c.15.nu.68.& Gregorius in.l.36. titulo.12. part.5. qui in hac ſpecie exiſtimat obtinere opinionem Bart.in.§. item reſcriptum nu.2.poſt Ioã.And. quem refert Alexan.in.l.alimenta. C. de nego.geſtis.

53 Ex hac cõcluſione deducitur ꝙ mortuo fratre qui in auitum maioratum ſuccesſit, filius non cogetur alere patruum,cum frater fratrem alat iure ſanguinis, ergò obligatio qua frater aſtringitur perſonam non eggredietur, de qua re multa ſcripſimus. §.idem reſcripſit. Quæ contrahi limitariq́ꝫ debent, ſi auitus maioratus ſit dignitas, vt ducatus, marchia,comitatus,quo caſu ſobrinus fortè cogetur alere patruũ, ne mẽdicet in opprobriũ paternæ dignitatis, vt tradidit Fabianꝰ in auth.nouiſsima. nu. 73.C.de inofficio.teſta.cuius ſententiæ non accedo, quià non debet quiſpiam cogi alimẽta præſtare, qui præſtandorum onere non eſt vllo iure aſtrictus, vt in propoſito:ne autem patruis implacabilis eſſe videar, in hac Fabiani opinione quid definiendum ſit, alijs dijudicandum relinquo.

54 Quarta concluſio. Frater ſuccedens in primogenium recens conditum,quod authoritate legis conſtituere cuilibet permiſſum eſt ex quinta tertiaq́ꝫ patrimonij parte.l.27.Tauri.vbi annotat Ioann.Luppus nu.77.qui ait legem illam menti eſſe tenendam, adducit eam pro hac parte Segura in.l. vnum ex familia. ff.de legat.2.col.14.idem receptum erat.l.9.titulo.5. lib.3. fori. annotat Xuarez. l. quoniam in prioribus.2. præmiſſo illius legis Regiæ.nu.5.verſ.&nota primò.frater nõ tenetur fratres alere, quibus legitima relicta eſt, proptereà frater alendi onere liber eſt.

55 Si primogenium fiat principis indulgẽtia ac beneficio, per eum ꝙ liceat patri vniuerſas facultates ſuas vinculo primogenij aſtringere, non aliter primogenium componet, ꝙ ſi reliquerit cæteris filijs alimẽta,quibus nec pater nec princeps ipſe priuare eos poteſt,cum ſint iure naturæ debita.l.1.ff.de iuſt.& iure. hoc argumento adductus in hac ſententia fuit Ioann. And. in.c. ſine culpa. de reg. iur. lib. 6. in mercurialibus.ſequitur Abb.in c.licet.de voto.nu.10.Ripa. in.l. in.quartã.ff.ad legẽ falci.nu.133.

Qui

56 Qui ait condito primogenio patrem reliquis filijs aliquid debere relinquere, quod in locum legitimæ ſubſtituatur, quod Galico ſermone vocatur apanagiũ à pane. idem ait ipſe Ripa lib.1. Reſpõſorum.c.1.nu.13.& nu.17. multi hanc ſententiam ſequntur quos aggregat Tiraquell. in tractatu primogeniorum. q.4. nu. 33.& in.q.5.nu.4. Molinæus in conſuetudinibus Pariſienſibus titulo.15.§.8. gloſa.3. nu.14. Antonius in.l.40. Tauri.nu.57.qui plura congerit. Cum princeps quantitatem alimentorum, quæ filijs præſtanda ſunt, ſtatuat, ac moderetur, ea ꝙ pater relinquat, non cogetur frater cui primogenium pater dedit, alimenta ſubminiſtrare.

57 Ea autem quãtitas, quam alimentorum nomine filijs relinquere pater debet, minor erit ꝙ legitima Mencha.de vltimis volunta.lib.3.de ſucceſsio.creatione.c.21. nu.136. quam ſentẽtiam eſſe veram puto iure Regio, quo aucta eſt filiorum legitima. iure autem communi ſi tres erant liberi aut pauciores, triẽs ſubſtantiæ paternæ debebatur, ſi plures ſemis.auth.nouiſsima. C. de inofficiteſta. quo iure ipſe exiſtimarem non minorem portionẽ ipſa legitima eſſe relinquẽdam filijs in alimenta: vt tradidit Decius conſilio. 180. idem Decius conſilio.181.nu.5.

58 Quòd ſi pater cæteris filijs alimenta non reliquerit, nec reſcripto principis, quo data eſt patri poteſtas primogenij condendi, quantitas alimentorum quæ filijs relinqui debent, ſtatuta ſit, Hiſpani Regij ſenatores ex vniuerſo patrimonio tertiam quintamq; depromunt, primogenitoq; tradunt iure primogenij, quod reliquum eſt nomine legitimæ filijs condonant, cuius ꝙ tamen partis legitimæ detrahitur tertia pars, quam ad primogenitum deferunt iure primogenij, ſecundum antiquum curiæ ſtillum, qui vſu forenſi iam diu receptus eſt.

59 Apud italos autem frater ad quem iure primogenituræ bona patris deuoluuntur, cogitur reliquis fratribus vitam & militiam præſtare, vitam illi dicunt alimenta.Decius.l.de alimentis nu.4.C.de tranſactio. militiam autem dicunt alimenta milite digna, quaſi alimenta larga & nobilia, quæ vt decernantur pater nam ſubſtantiam hoc modo diuidunt: ſemis primogenito defertur, reliquum in tres partes ſcinditur: duas primogenitus capit, tertiã fratres, quæ pars dicitur vita & militia teſte Mathæo de aflictis in.c.imperialis.§.præterea ducatus. nu.60. de prohibita feudi aliena. per Federi. quòd ſi pater alimenta filijs non relinquat, nec principis reſcripto certa quantitas cõtineatur, quæ alimentorum nomine præſtanda eſt, frater cogetur alere fratres, quià ſuccedit in obligationem

tionem patris, vt plures ſupra poſiti tradidere, & Martin9 laudenſsis in tractatu de primogenitura col.7. verſ. vltimò quæro ſequitur And. Tiraquel. in tractatu de iure primogeniorum. q.4.nu.35. Grego. ſcholio. muerte de ſu padre. in.l.36. titulo.12. part.5. qui hoc modo declarat ea, quæ ſcripſere de hac quæſtione Cynus Paulus Caſtren. & alij in.l. alimenta. C. de nego. geſtis.

60 Vltimò huius textus ſententia locum nõ habet, ſi mater aliquid materno affectu erogaſſet in filiam, quod ſanè repetere nõ poteſt, vti Vlpianus hic docet. annotat Accurſius ſcholio materno. argumento. l. is qui. ff. de nego. geſtis. approbant Bart. & Alber. hic. in dubio autem præſumitur mater alimẽta filio præſtitiſſe materno affectu. l. Nẽſennius. ff. de nego. geſtis. cuius legis argumento in hac ſententia fuit Abb. in. c.1. nu.3. de infanti. expo. quià coniunctus quod dat coniuncto, cenſetur donare, vt poſuimus in. §. ſi mater. quæ obtinent in cauſa alimentorũ, cum fauorabilis ſit hæc cauſa & pia, vt ſcripſimus in. §. vtrum. vnde ſi præſtita ſint alimenta à cõiuncto, non repetentur, exemplo dotis. l. cum poſt. ff. de adminis. tuto. l. cum ijs. §. ſi mulier. ff. de condi. indeb. qua de re multa ſcripſim9 in. §. vtrum. ex quibus apparet perperam opinionem oppoſitam defendiſſe Iacobum Mandelinum conſilio.12. nu.8.

61 Vtrum autem hæc ſententia locum habeat in vitrico, qui paterno affectu alit priuignos, vt ea quæ in alimenta erogauit repetere poſsit, quæri ſolet, proptereà dubitatur, quià de fructibus dotis quã mater vitrico dedit, ali nõ debent, vt ſcripſimus in. §. ſi quis ex his. de hac re eſt textus in. l. ſi paterno affectu. C. de nego. geſtis. qua lege oſtenditur vitricum non poſſe à priuignis repetere quod paterno affectu in eorum alimoniam erogauit. vbi Accurſius ſcholio fin. verſ. ſed poſſet. ſcripſit vitricum poſſe repetere quod expenſum eſt in alimenta priuignorum, ſi non appareat paterno affectu expendiſſe: in dubio autem animo donandi expendiſſe vitricus cenſetur, niſi apparuerit animo repetendi prodegiſſe, ſic intentionẽ Accurſij interpretati ſunt Petrus & Cynus in. l. ſi paterno nu.1. ſequitur Franciſc. Areti. in ibi. & Thomas grammaticus deciſione.103. nu.27. Eguinarius Varo. in. l. Nenſennius. ff. de nego. geſtis. *Quæſtio frequens*

62 Bart. autẽ in. l. ſi paterno. videtur ſentire, Accurſij intentionẽ eſſe, vt in propoſito vitricus ſi dubium ſit, quo animo expenderit, ꝙ repetendi animo prodegiſſe intelligatur, non autem animo donandi, quod apprimè deducitur ex Accurſio: quià diſtinguit an vitricus priuignorum ſit vſus miniſterio, an minus ſecundum deciſionem. l. ſed ſi vir ex lana.

lana.verſ.fin. ff. de donat. inter vir.&vxor.vbi Pomponius ait, virũ cibaria condicere nõ poſſe quæ vxoris familiæ ſumentis vè præſtitit, quæ in vſu communi erant: quod autem maritus impendit incibarijs familiæ domeſticæ aut venalitiæ vxoris, condicere poterit, ex ijs apertè colligitur eum qui alimoniam præbet illi, cuius vtitur miniſterijs, eius intentionis eſſe, vt nolit repetere: contra ſi eius miniſterijs non vtatur: vnde Accurſij intẽtionem eam eſſe, vt in dubio vitricus, qui priuignos pauit donare non cenſeatur, quæ in alimonia impendit, interpretatus eſt Bald.l.ſi paterno.nu.3. C. de nego.geſt.Paul. Caſtr. nu.1.Corneus. nu.1. Salice. in principio. hanc interpretationem communiter doctoresſequuti ſunt teſte Alexand. ibi nu.2.Fulgoſio. nu. 2. ſequuntur Corneus conſilio. 265.nu.18.lib.1. Ruinus cõſilio. 94.nu.7.lib.5.

63 Hanc interpretationẽ ait Alexander deduci ex.l. ſi paterno illis verbis(paterno affectu)affectus enim ſignificat idẽ quod affectio. Cicero.lib.1. de inuentione, & iterum lib.2. eſt enim, ait, animi, aut corporis ex tempore aliqua de cauſa commutatio. tradit Valla elegantiarum lib.4.c.78. propterea Areopagitæ negabant licere oratorib9 affectus mouere, quibus iudicũ animi à veritatis luce ſæpe numero abducerẽtur: vt ex Plinio tradidit Budæus in.l.fin.ff.de ſenatoribus. pagin. 280. ſumitur enim hæc dictio (affectus) pro amore ac dilectione.l. precia rerum. ff. ad leg. fal. deduciturq; ex Plinio Iuniore.lib.3.epiſtola 10. hoc ſenſu accipi hæc dictio debet in.l. ſi paterno affectu impendit.ex quibus apparet affectum paternum efficere ne condicere poſsit quod priuignis in alimoniam erogauit, cum affectus hic ſit quædam qualitas, vitrici enim rarò amãt priuignos, ſicut & nouercæ.l.non eſt.ff. de inofficio. teſta. qualitas autem, quæ vt act9 valeat,deſideratur, non præſumitur, ſed probari debet.l.prætor ait.§. docere. ff. vi bonorum rapto. cuius legis argumento tradidit Cagnolus in. l. ſi quis maior. nu. 50. C. de tranſactio.Corſetus in ſingulari incipiẽti.qualitas, affect9 igitur paternus probari debet, quòd ſi nec probetur, quod impẽſum ſit condici poterit.

64 Affectus autem cum in animo conſiſtat,approbabitur iure iurando eius,qui affectum dicitur habuiſſe, ſecundum theoricam Ioannis in. c. qui & diuinis. 12. q.2. ſequitur Iaſ. l. admonendi. nu.255.ff.de iure iur. Abb.c.bonæ.2.nu. 31. de poſtula. prælat. idem Abb. in. c. cum veniſſent. nu.7.de inſtitu.Felinus. c.ſignificaſti.2.nu.13.dehomicidio.idem Feli .c.2.nu.11.de conſtitu. Iaſ. l. cum quædam puella nu.12.ff.de iuris.omni.iud.Hippo.Rub.C. de pro-

de probatio.nu.122.idē Hippo. in practica.§.diligenter.nu.44. &iterum nu.109.in hac ſententia fuit idem Ioannes ſcholio non probatur in. c. propoſuiſti. 82. diſtinctione.idem Ioannes ſcholio.2. in. c. intellectum. 34. q. 2. hæc opinio crebri9 recepta eſt, vt ſcripſit Alfonſus Caſtro de lege pænali lib.2. c.14. fol. 252. colu.2.

65 Quæ ſententia locum non habet, ſi contra eum qui iurare debet, ſit iuris præſumptio. Bart. l. inter omnes. §. rectè. nu.4. ff. de furtis.ſequitur Felinus in.c.2. de conſtitutio. nu.13. verſ. fallit primò.Ioan.Imola, Antonius & Felinus nu.16. in.c.1.de præſumptio.idem Felinus in.c.ſignificaſti.nu.3.de homicidio.Decius in c. paſtoralis. nu.7. de exceptio. Tiraquell.in.l.ſi vnquam. C. de reuo. donat. in præfatione nu. 39.hanc opinionem fulcit.c. vidua.de regularibus.

66 In propoſita ſpecie præſumptio vitrico fauet, qui naturaliter paterno affectu non diligit priuignos,vnde ipſe vitricus declarabit qua intētione pauit priuignos, vtrum donandi, an repetendi, niſi ex factis verbis vè vitrici donandi animo præſtitiſſe probare priuigni poſsint, ſecundum theoricam Accurſij ſcholio.1.in.l.mutū.ff.de acquir. hæred.eiuſdem Accurſij ſcholio nuda.in.§. item extraneus. inſt. de hæred.quali.& diffe.

Hinc apparet Cynum & doctores in. l. ſi paterno.non aptè ſcripſiſſe vitricum, qui inter rationes ſuas retulit priuignos debitores eſſe certæ quantitatis in alimenta erogatæ, intelligi animo repetendi erogaſſe:nō enim hoc ſat eſt, vt probaſſe vitricus videatur animo repetendi impendiſſe.argumento.l.exemplo C. de probatio. ſed priuigni ex verbis factis vè probare debēt vitricum animo donandi alimēta præſtitiſſe,quæ priuigni ſi nō approbauerint, condicet vitricus, quod erogauit in alimenta priuignorum. quæ opinio. iure cōmuni vera eſt,vt Gregori9 annotat ſcholio.1.in.l.fi.tit.12. p.5.

67 *Aduerſus Cynū & reliquos doctores.* Iure autem Regio affectu paterno intelligitur vitricus alimēta præſtitiſſe, niſi ipſe probauerit repetendi animo impendiſſe l.fin.titulo.12. part.5. propterea autem,quando paterno affectu vitricus præſtat alimenta priuignis,intelligitur animo donandi præſtitiſſe, quià eo caſu cum dilectionis amoriſq; cauſa præſtet, non poteſt ſumi alia coniectura quam donationis,vti Cumanus ait conſilio. 87. in fine. quòd ſi dubium ſit,an affectu paterno erogauerit vitricus,intelligitur repetendi,non verò donādi intētione præſtitiſſe,quià donaré eſt perdere.l.filius familias ff.de donatio. nemo autem præſumitur difundere bona ſua.l. cum de indebito. ff. probatio. quam legem pro hac parte adducit Deci9 in.l.cuius per errorem.

rem.ff.de reg.iur.Iaſſ.l.1.not.1.ff.de condi.indebi.ꝙ indubio non præſumatur donatio, notat Alciat.in tracta.præſumptio.regula.1.præſumptione.32.Caſſane.conſuetud.Burg.Rub.11.nu.24.Hippo.ſing.57.dominus Couarru.lib.1.variarum.c.7.nu.4.vnde poſt Accurſium ſcholio eam, & Cynum ait Bal.in.l generaliter.nu.5.C.de non nume.pecu.ꝙ in dubio potius præſumitur fatuitas, quam donatio.ſequitur Ioann.Oroſcius in.l.iuris gentium §.ſed cum nulla.nu.6.ff.de pactis.hanc doctrinam quotidie verſari in palatijs atteſtatur Iaſſ.l.cum quid lectura.1.nu.19.ff.ſi cert pet.vitricus autem non cogitur vllo iure alere priuignos, ergò in dubio nõ intelligitur donare alimenta, quæ priuignis præſtitit.huic ſententiæ hanc rationem reddidit Corneus cõſilio.257.nu.2.lib.1.Bart.Soci.conſilio.161.nu.3.lib.2.qui nullum huius ſententiæ autorem retulit.

69 Id autẽ prætermittendum nõ eſt: quòd licet vitricus condicere poſsit, quod impendit in cibarijs priuignorum, miniſterijs tamen eorũ quibus vitricus vſus eſt, debent alimenta compenſari ex ſententia Accurſij.l.ſi paterno.ſequuntur Cynus, Bart.Bald.nu.3.Paul.nu.2.Salice.in princ.Fulgoſius.nu.1.Corneus, Alexand.nu.2.ibi, Speculat.titulo qui filij ſint legit.nume.28.Aret.in.l.ſi negocium.nu.2.C.de nego.geſtis.Corneus cõſilio 265.nu.18.hanc opinionem fulcit.l.in rebus.§.poſſunt.ff.commoda.quam legem pro hac parte adducunt Alber.Bart.Paul.& Fulgoſius ibi.hanc ſententiã ſequitur idem Alber.in.l.Nenſennius.nu.4.ff.de nego.geſtis.Faber & Angel.nu.3.in.§.pen.inſti.de hæred.quæ abinteſta.deffer.Bart.in.l.cum fundus.§.ſeruum tuum imprudens.nu.4.&ibi Purpu.nu.32.ff.ſi cert.pet.Angel.in.§.fin.nu.16.inſt.de ſocietate.Bald.l.fin.in fine.C.de collatio.idem Bald.in.l.filiæ eius.nu.3.C.fami.hereis.Ang.in §.actionum.nu.28.inſt.de actio.Natta cõſilio.264.nu.4.Perez ſcholio.1.verſ.regulariter tamẽ in.l.1.titul.2.lib.1.ordi.huic opinioni fauet.l.ſed ſi vir ex lana.verſ.fin.ff.de donat.inter vir.& vxor.vbi alimenta miniſterijs compenſantur.idem conſtituitũ eſt.l.cæterum.&.l.quod ſi artificem.ff.de rei vend.quæ ſententia iure Regio comprobata eſt.l.fin.titulo.12.part.5.illis verbis (Pero ſi el moço fueſſe tã grãde que ſe ſiruieſſe del maguer que faga afrentas aſsi como ſobredicho es nõn deue cobrar las deſpenſas que fiziere en gouernallo: ca guiſada coſa es que el ſeruicio del moço ſe deſcuente en las deſpenſas que ſon fechas en razon de ſu perſona.)

70 Hæc ſententia obtinet in perſona tutoris & curatoris, qui alimẽta quæ pupillis, aut adoleſcẽtibus

tibus præbuerint, repetere poſſunt, quià tutorio nomine tenetur alimenta præſtare. l. cumplures. §. cũ tutor. ff. de adminiſt. tuto. l. 3. §. tutor. ff. de ſuſpect. tut. l. 2. tit. 7. lib. 3. fori. l. 16. tit. 6. p. 6. vnde hoc repetet, quià officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum. l. ſi quis ex aſsignatis. ff. quẽadmodum teſta. aperi. hinc dicit. l. fin. C. de alimẽ. pupi. præs. quòd cautè tutor ſe habebit ingerenda re pupilli, ſi curauerit, vt prætor alimẽtorum modum ſtatuat, indeq; fiet, vt euitet omnem cõtrouerſiam, quòd ſi prætor non ſtatuat, boni viri arbitratu alimenta decernentur argumento. l. 2. in principio & in §. 1. ff. vbi pupi. educa. debet. tradit Cumanus conſilio. 87. verſ. circa ſecundum. pupilli autem vel adoleſcentis miniſterijs alimenta compenſabũtur, hoc deprom itur ex intentione doctorum in. l. ſi paterno. Cumanꝰ cõſilio. 265. num. 18. lib. 1. Socy. in præcitato conſilio. 161. Carolus Ruinus conſilio. 94. nu. 7. lib. 5. Perez. l. 1. titulo. 2. lib. 1. ordi. hãc opinionem fulcit. l. item ſi ſerui. verſ. fin. ff. de ædili. edicto. l. in rebus. §. poſſunt. ff. commoda. cuius argumento in hac opinione fuit Bart. in. l. cum fundus. §. ſeruum tuum. nu. 3. ff. ſi cert. pet. cui accedit Purpur. ibi. nu. 32. ſequitur Marcus Anto. Natta conſilio. 264. nu. 4. Bald. l. ſi conſtat nu. 4. C. de compenſa. Emilianꝰ conſilio. 146. nu. 18. hæc ſentẽtia iure Regio approbata eſt. l. fin. in fine. titulo. 12. part. 5. illis verbis. (è lo que diximos en eſta ley del padraſtro entiendeſe tãbien de todos los otros omes que gouernaren ò que penſaren de los moços eſtraños è que recaudaren ſus coſas) vbi Gregoriꝰ ſcholio fin. ait eam conſtitutionem loqui de extraneo qui paterno affectu res pupilli gerebat, alimentaq; ſubminiſtrabat, quòd amiciſsimus eſſet patris pupilli, qui eodem affectu eſt, quo eſt vitricus. argumento. l. is qui. ff. de nego. geſtis.

71 Ipſe autem ſcio legis verba non tam latè patere, vt Gregorius ait, quià verba illa aplicari non debẽt ad uerba in legis principio poſita, quæ conſtituunt vitricum intelligi ea alimẽta, quæ priuigno præſtitit, affectu ac pietate paterna præſtitiſſe: homo autem extraneus qui alimenta alicui ſubminiſtrat, repetendi intẽtione præſtare intelligitur, non donandi, niſi donandi animo præſtitiſſe apertè probatum ſit, qua de re actum fuit. l. 35. titulo. 12. part. 5. neq; erat, quare res eadem iterũ tractaretur. quòdq; hæc Gregorij ſententia depromi non poſsit ex illa lege fin. docent verba legis (que gouernaren ò que penſaren de los moços) dictio hæc que gouernaren ad tutores pertinet, tutores autem repetunt alimenta, quæ pupillis præſtiterunt: cum nomine tutorio hæc præſtare intelligantur,

Aduerſus Gregor.

tur, vt ſuprapoſuimus: ergò de illis lex non agit. Mihi. l. fi. loqui videtur de perſona pupilli, cuius miniſterijs vtitur, cōſtituitq; lex adoleſcentis miniſterijs alimenta debere compenſari, ſiue præbeat vitricus, ſiue quiſpiam alius.

72 Dubitandi in hoc articulo ea ratio eſt, quià alimentarius operas debet aliori Accurſius in. l. ſicut. ff. de operis libert. quià nō debet ſtare in domo tanquam corpus mortuum vt ſcripſit Bal. l. t. C. delegatis. quæ maximè obtinent in perſona priuigni, qui vitricum tanquam patrem debet venerari. Sali. in. l. iniquum. nu. 4. C. qui accuſa. non poſſunt. ex quibus apparet adoleſcentis miniſterijs vel operis non debere compenſari alimēta. Hæc autem licet ſic ſe habeant, iure tamen noſtro ſtatutum eſt miniſterijs cōpenſari debere alimenta. l. ſin. titulo. 12. part. 5. quod iure cōſulti antea reſpōderāt, quià naturali ratione tenetur quiſq; exhibere eum, cuius vtitur miniſterio. l. ſicut. ff. de operis libert. l. in rebus. ff. commodati. tradit

73 Thomas Gram. deciſione. 103. nu. 27. vnde fit, vt alimenta priuigno pupillo vè præſtita compēſentur miniſterijs: erat etenim in hoc articulo vehemens vrgēs q; dubitādi ratio in perſona tutoris, cui iure communi pro tutellæ miniſterio ſalariū non præſtabatur, ſed tutoris munus gratuitū erat Accurſius in. l. 1. & in l. in eos. ff. de tutellis. cui acceſſere interpretes. quòd ſi pecuniam accipiebat pro tutellæ miniſterio extra ordinem puniebatur. §. ſed ſi quis præſens inſt. de ſuſpectis tutor. licet ex cauſa tutori ſalarium iudex conſtitueret Bart. l. 1. ff. māda. tradit Baetius tractatu de decima tutoris. c. 1. vnde defluit, quòd cū tutor tuendi pupilli perſonæ rebusq; gerendis operas ſuas impendiſſet, ipſius pupilli miniſterijs vti poſſet, quibus alimenta compēſari non debent ratione naturali. argumento. l. nam hoc natura ff. de condi. indebi. ſi enim tutor operas ſuas impendit rebus pupilli, quo pacto pupilli operis vice verſa non vtetur, cum pupillus ad antidora obligatiōe aſtrictus ſit, vnde operarum æſtimationem repetere nō poteſt, quià in hac ſpecie ceſſat operarum repetitio. l. ſi teſtamento. §. 1. ff. de fideiuſſor. l. ſi nō ſortem. §. libertus. ff. de condi. indebi. tradit Iaſſ. in. l. ex hoc iure. nu. 74. verſ. tertiò fallit, ff. de iuſti. & iure. ſequitur Oroſcius ibi. nu. 51. Ioan. Coraſius. l. frater à fratre. nu. 20. ff. de condi. indebi. Vnde ipſe exiſtimo in ea prouincia in qua pro tutellæ miniſterio ſalarium conſtitutum nō eſt, pupilli operas cōpenſari tutoris ipſius operis debere, at vbi ſalarium conſtitutum eſt, tutor vè tutellæ nomine de bonis pupilli aliquid percepturus eſſet ex prouinciæ conſuetudine, alimenta pupillo

præſtita

præſtita compenſari pupilli miniſterijs debent, in Italia tutor nobilis rerum mobilium fructꝰ ſibi quærit. Paul. Caſt. conſi. 373. lib. 2. hinc deducitur, quod cum iure noſtro pro tutellæ miniſterio decimam fructuũ rerum pupilli tutor percipiat. l. 2. titul. 7. lib. 3. fori. ꝙ operis pupilli eſſent alimenta cõpenſanda, vt conſtitutum eſt. l. fi. titu. 12. part. 5.

74 Quæ hoc ſtatuit ſi eius ætatis ſit puer vt eiꝰ operæ aliquæ ſint, quia hoc caſu quamuis vitricus proteſtatus ſit ſe priuignũ alere: vt ipſum conueniat, alimentaꝗ reputet, pueri miniſterijs cõpenſari alimenta debẽt, quam legẽ pro hac parte notat Gregorius

75 ſcholio. 1. Nec ſolũ pueri operis alimenta compenſantur, ſed & ipſi puero ſalarium præſtatur Bal. conſi. 257. lib. 3. quæ opinio defluxit ex ſententia Speculat. titu. qui filij ſint legit. nu. 45. dicentis ſalariũ præſtandum eſſe alimentario, qui alterem alterius vt filios artem aliquam odocuit.

76 Sed in propoſito quæri ſolet, quæ ætas in puero deſideretur, vt eius operæ æſtimationẽ accipiant. quæ rés diſtinctione propoſita definienda eſt, an agatur ꝙ alimẽta miniſterijs pupilli cõpenſentur, an verò quòd & ſalarium conſtituatur, in quo diſtinguendum eſt, artifex ſit puer, an verò miniſter, ſi artifex ſit, ſalarium decernetur, quãuis impubes ſit, argumento. l. vt iuris iurãdi. ſ. dabitur. ff. de operis libert. ſi verò miniſter, operæ pupilli æſtimationem nõ recipient, ſed operis tantum cõpenſabuntur alimẽta. l. fi. ſ. in eum. ff. de liber. cauſa. quam legẽ eruditè interpretatꝰ eſt Antoniꝰ Auguſtinꝰ libro ſingulari ad Modeſtinum pag. 289. & Forcatulus dialogo 53. vbi operarũ nomine nõ datur actio, niſi impubes artifex ſit.

77 Hinc apparet impuberis operas æſtimationem nõ recipere, quod ratione fit, quià miniſteria minoris æſtimari ſolent quàm operæ artificis. l. fi. ff. de operis ſeruorũ illis verbis (cum de operis ſerui artificis agitur, pro modo reſtituẽdæ ſunt, ſed mediaſtini, ſecundum miniſteriũ.) erant mediaſtini ſerui infimæ claſsis. l. item apud labeonem. ſ. prætor ait ſi quid factum. ff. de iniurijs. qui vilisſima & ſordidisſima miniſteria domi obibant, domum verrebant, purgamenta efferebant, congerebant ligna, & huiuſmodi alia faciebant. teſte Budæo in. l. 1. ff. nautæ caupo. ſtabũ. ex eo mediaſtini dicti, ꝙ in media domo morentur omniũ obſequijs obnoxij, dictio ex græca & latina voce compoſita, vt tradit Alcia. lib. 1. prætermiſſorũ pag. 666. dicuntur enim & ij focarij, propterea ꝙ focũ curent Alex. Diſtinctio.

78 ab Alexãd. lib. 3. genialium dierum. c. 25. ex quo colligitur vis ac intentio. l. ſi ea cõditione. C. de condi. inſert. vbi focaria pro ancilla quæ foccum curat, & miniſteria domus obijt, accipi debet:

bet: quæ mediaſtina ancilla eſt. in quo ſenſu accipitur hæc dictio ab Vlpiano in.l.quæſitũ.ff. de fundo inſtructo.nec eſt quòd interpretes anxiè laborẽt in explicãda lege illa,exiſtimantes dictionem (focaria) alio ſenſu accipi nõ poſſe quàm pro cõcubina: vt in.l.2. C. de donat. inter vir.& vxor.ſic interpretati ſunt Accurſi9,Bal.Fulgoſi9,Corne9. nu.2.in.l.ſi ea cõditione.C.de cõdi.inſert.Coſta in.l.cum tale.§.ſi arbitratu in ampliatiõe.3.nu.5. ff.de condi.& demons.

79 Sed dictionem focariam pro vxore accipi in.l.ſi ea cõditione ſcribit Tiraque.in.l.10.cõnubia li gloſſæ primæ parte. 10. nu. 31. nulla autẽ alia ratione ait focariã vxorẽ dici, quã quòd ea priuatim focũ viri ſeruare debeat. Sed hanc interpretationẽ nemo ſanus non refellet: nullibi enim vſurpatur focaria pro vxore Vlpianus.l.1.§.qui ſint.ff.nautæ caupo. illis verbis (cæterum ſi quis opera mediaſtini fungitur,non cõtinetur,vt puta atrarij,& focarij, & his ſimiles) puero artifici & mediaſtino ſalariũ præſtatur,quòd viliſsima miniſteria exequatur,reliquis impuberibus ſalariũ non decernetur.

Aduerſus And. Tiraquell.

80 artificis verò,& mediaſtini operæ poſt quintum ætatis annum æſtimationẽ accipiunt.l.ſi. verſ. ſi minor. ff. de operis ſeruorum ſed virum eæ operæ alimenta æquent, boni viri arbitrio æſtimandum eſt ſecũdum Accurſij doctrinam ſcholio.promodo in l.fin.ff. de operis ſeruorũ.quam ſententiam approbat Corneus conſil.265. nu.28. lib.1. ea enim quæ à iure definita nõ ſunt, iudicis arbitrio decidi debent.l.1.ff. de iure liber.tradit Bal.l.certũ. nu.11. C.fami.hercis.hãc opinionẽ fulcit.l.ſtichus.§. ſed prætor, ff.delegat.3.iure Regio poſt decimum annum pueri operæ æſtimationẽ accipiunt.l.2.titulo.23. lib.4.fori. Perez.l.1.titu.2. lib.1. ordi. ſcholio.1. verſ. regulariter tamẽ.quæ lex cum Regij fori ſit, nõ obtinet,niſi vtẽtium morib9 receptam eſſe approbatum ſit, vt poſt Rodericũ Suarez tradidere Ioã.Oroſci9 in.l.de quibus ff.de legibus.nu.40.& in nu.97. Auiles in.c.19.correctorũ. ſc bolio.guardar.nu.1.& nu.2. Perez in proœmio ordinamẽti.q.7.idẽ Perez in.l.4. titu.4.lib.1. ordi.

81 Si impubes de cuius operis tractatur,pupillus ſit, ſiue priuignus,operæ non æſtimabuntur quãti locari potuiſſent: ſed pro emolumento,quod ex operis tutor aut vitricus habuere,æſtimatio fiet argumento.l.ſi nõ fortẽ. §.libertus.ff.decõd.indebi. vbi operarum æſtimatio fit pẽſatis robore,ac ætate famuli, multis que alijs: propterea nõ æſtimãtur in hac ſpecie operæ quanti locari potuiſſent, quià in tutoris, patrui aut vitrici obſequio impubes honeſtè eſſe poteſt, nõ ita in exteri hominis.l.pe.ff.vbi pupi. educari debe.hæc fuit ſententia Cumani

Cumani conſilio.87.in fine. nec huic opinioni obſtat.l.2.titu.23. lib.4.fori,quæ ait patrem,qui ſi liũ reuocat ab altore,eã obcauſã ꝙ patre inſcio expoſitus ſit,red diturum altori quod impẽdit in cibarijs pueri vſq; ad decimum annum.Hinc apparet ante eam ætatẽ pueri operas æſtimationẽ nõ capere:hoc enim introductũ eſt fauore altoris,qui expoſitum infantem piè educauit, & odio patris qui tãto tẽpore filium nõ quæſierit,cumveriſimile non ſit tam diu patrẽignoraſſe propriũ filium expoſitum fuiſſe.glo.in.c. quod dictis. 16. diſtinct. qua de cauſa lex fori cõſtituit, vt pater qui reuocat filiũ, altori reddat, quod in alimenta erogauit vſq; ad decẽnium. ſic ſuppleri debẽt verba.l.4.titul.20. p.4. quæ ait, patrem expoſiti redditurũ altori quod impẽdit in cibarijs:reddet enim quod impenſum eſt in cibarijs integro decennio, niſi propter Deum expoſitũ infantem educauerit,vt illa legecautũ eſt, hoc tamen animo educaſſe indubio nõ intelligitur,vt annotat Gregorius in.l.35.tit.12. p.5.

82 Item huic ſententiæ nõ obſtat. l.2.titulo.11.lib.8.ordi. quæ cõſtituit pueros duodecim annis minores plectendos nõ eſſe,ſi vagi viuãt,ergò puerorum operæ ante duodecimũ annũ nullæ ſunt, ſed lex Regia pœnã irrogat mẽdicantib9 validis: qua nõ aſtringuntur pueri ante duodecimum annũ,quià ante eam ætatem ſuæ ipſorũ operæ vix illis ſufficiũt: qua de cauſa cõſtitutũ eſt ne ante vigeſſimũ annũ quiſquã ea pœna plectatur.l.6.tit.11.lib.8.ordi.

83 Supra ſcriptum axioma,quod habet,quòd pueri artificis operæ eſtimationẽ accipiunt,locum nõ habet, ſi operarũ æſtimatio ab illo exigatur, qui artem edocuit, præbuitq; alimenta, dum edoctus eſt,vel petatur ab eo cuius expenſis edoctus eſt. l.cæterum.ff.de rei.vendi.

84 Hoc loco id annotare licet,ꝙ inquo caſu poteſt quiſrepetere, quod in alimenta erogauit,repetẽdi ius ad eius hæredes deuoluitur, quià ad eos actiuæ paſsiuæ; actiones trãſeunt.l.1.C.ſi cert; pet.l.pacto ſucceſſoris.C.de pactis.quarum legũ argumento in hac opinione ac ſententia ſtat Bar.Soci.conſi.161.nu.3.lib.2.

85 Supra ſcriptum eſt tutorem teneri pupillum exhibere defructibusrerũ pupilli. Quæri tamẽ ſolet,an domi alere teneatur,an verò ſat ſit, quòd alat extra domum ſuã,nec poſsit eam ob cauſam decima priuari: & priuari decima non debere, propterea quòd dominõ alat pupillum,depromitur ex Paulo Caſtrẽſi cõſili.374.nu.2.lib.2.ſequitur Caſſaneus in cõſuetud.Burg. titulo des enfans.§. veſtir & habiller. nu.8. Baetius de decima tutoris c.2.nu.84. atq; iterum. c.13.nu. 35. qui ait lege non caueri quòd tutor in domo ſua teneatur educare pupillũ.quæſtio hæc ex his, Declaratur lex Regia.

quæ ſcribit Paul9 dirimēda eſt, aut enim tutor denegat alimēta pupillo, nec illi contulit, & hac de cauſa decima, quam propter tutoriũ munus cōſequitur ex bonis pupilli, priuari debet, quià negando alimenta cēſetur necare, vt Paulus ait. argumēto. l. necare. ff. de liber. agnos. quæ lex nihil huic opinioni fauet.

Fulcitur ſententia Paul. Caſtrenſ. Ipſa tamen ſententia Pauli vera eſt, quæ iure optimo defendi poteſt, quã fulcit elegans textus in. l. tutor quoq3. §. tutor. ff. de ſuſpectis tutor. vbi tutor punitur, qui denegat alimenta pupillo, quæ ſententia ſic accipiēda eſt, ſi per tutorem actum ſit, ne pupillus alatur, quòd ſi per tutorē actum nō ſit, quominus pupillo alimenta præſtentur, non poterit decima priuari. argumēto. c. imputari. de reg. iuris. lib. 6.

86 Sed ſi tutor alimenta pupillo ſubminiſtrauit, ſed nō in domo tutoris, an ob hanc cauſam priuetur decima, quæri ſolet, & æſtimationi in hac facti ſpecie locũ eſſe ſcripſit Paulus. Ipſe autem in propoſita ſpecie exiſtimo tutorem, qui in domo non aluit pupillũ ſed extra domum, priuari non poſſe decima. argumento. l. 1. ff. vbi pupi. educari debeat: vbi ſtatuitur, ꝙ prætor decernat quo in loco pupill9 ſit educandus: igitur domi alere tutor nō tenetur, cum hoc pēdeat ex prætoris cognitiōe. huic opinioni fauet. l. 1. C. vbi pupi. educa. debe. vbi inter pupilli matrē & tutorem lis erat vbi pupillus educand9 eſſet. item iure Regio ea quæ ad tutoris pertinent munus, annumerantur in. l. 16. titul. 16. part. 6. vbi non eſt conſtitutũ quòd tutor in domo ſua pupillum exhibeat, quinimo ipſo iure Regio definitum eſt, vt iudex ſtatuat quo in loco alēdus ſit pupill9. l. 19. titulo. 16. part. 6. ergò apparet tutorem non aſtringi onere alēdi pupilli in domo ſua.

87 Sed ſi teſtator legatum tutori reliquiſſet, vt domi pupillũ educaret, legatum tutor perderet, ſi domi non aluiſſet. l. tutor petitus. §. quæ tutoribus. ff. de excuſatio. tuto. idem conſtituendum eſt, ſi teſtator tutori ita legaſſet, vt pupillum haberet in filium, quià domi alere tenetur, quòd ſi extra domum alat, legatum perdet. l. quidam cum filium in principio. ff. de verb. obligat. quam legem pro hac parte adducit Iacobus de Arenis ibi. & Bar. nu. 9. ſequuntur Angel. Ioan. Imola & Fran. Aret. nu. ſi. ibi. Carolus Ruinus conſilio. 45. nu. 6. & nu. 8. lib. 2. idem Carolus Ruinus conſilio. 81. nu. 1. lib. 2. qui in hoc caſu locum habere ait. l. 3. ff. de alimen. & cibar. legat.

SVMMA EORVM QVAE CONTINENTVR, in. §. parens.

EDVCATIO liberorũ an iuriſ ſit naturæ vel cuius iuris ſit traditur à nu. 1. vſq; ad nu. 14.

Parẽtum educatio anſit iuris naturalis traditur à nu. 14. vſq; ad nu. 19.

Legitima filiorum anſit iuris naturalis, & legitima parentum vt lege ciuili tolli nõ poſſit, nu. 19. & 20.

Legitima filijs fortiori cauſa debetur à parentibus, quàm parentibus à filijs, ſed piè conſtitutum eſt, vt par ſit in iure ſucceſſionis parentum & liberorum conditio, nu. 21.

Legitima parentum & legitima filiorum æquiparantur, ita vt conſtitutum in legitima liberorum videatum conſtitutum in legitima parentũm, nu. 22.

Legitima filiorum & legitima parentum æquiparantur in quantitate iure cõmuni, ſed non iure Regio, nu. 23.

Patri permiſſum eſt iure Regio vt extrà quintam poſſit meliorare vnum ex deſcendentibus in tertia, eodem modo filijs permiſſum eſſe videtur vt extra tertiam poſſint vnum ex auis aut maioribus meliorare in altera tertia, latè quæſtio hæc diſputatur à nu. 24. vſq; ad nu. 41. & 45.

Vnico filio non poteſt pater meliorationem facere: quia à ſemetipſo nemini legari poteſt, nu. 43.

Vnicum filium ſi quis habeat & ex eo nepotes, melioratio valebit, nu. 44.

Pactum ne liceat parentes alere, ſeruari nõ debet propter reuerentiam, quæ parentibus eſt exhibenda, nu. 46.

Alimentarius an inconſulto prætore paciſci poſſit de alimentis, nu. 47. 48. 49.

Compromiſſum in arbitratorẽ rem fieri non poteſt ſuper alimentis inconſulto prætore, nu. 50. 51.

Tranſactio inconſulto prætore facta ſuper futuris alimẽtis non valet niſi adſit cauſa, nu. 52. 53.

Tranſactum ſi ſit iam ſunt anni decem ſuper futuris alimentis an præſumatur interfuiſſe cauſa tranſigendi, traditur numero. 54.

Alimentarij plures inter ſe tranſigere non poſſunt inconſulto prætore, nu. 55.

Alimentarius cui ſunt alimẽta relicta non poteſt incõſulto prætore eligere fundum ex quo alimenta capiat, nu. 56.

Tranſigere non licet inconſulto prætore ſuper legato annuo relicto in dotem, nu. 57.

Seruus ſine domini authoritate tranſigere non poteſt de alimẽtis, etiam ſi adſit prætoris authoritas, nu. 58.

Alimentorum iuri inconſulto prætore renuntiare non licet aut ius iſtud vendere aut cedere, nu. 59.

Vſufructuarius an poſſit ius vſusfructus vendere aut cedere ita quòd ſi cedat ad emptorem pertineat, nec deuoluatur ad dominum proprietatis; traditur latè à nu. 60. vſq; ad. 72.

Alimentorum legatum cedi in alium non poteſt, commoditas autem legati vendi poteſt prætore authore, nu. 73.

Tranſigere licet de alimentis præteritis inconſulto

conſulto prætore non autem de præſentibus aut futuris, nu. 74. 75.

Alimenta ſi debeantur ex contractu alimẽtarius ſuper eis poteſt tranſigere inconſulto prætore, nu. 76. 77. 78.

Alimenta ſi minima ſunt poterit alimentarius ſuper eis tranſigere inconſulto prætore, nu. 79.

Tranſactio ſuper futuris alimentis incõſulto prætore facta an valeat ſi iurata ſit, nu. 80. 82. 111. 116. quia iuramento contractus firmatur de quo agitur, nume. 80. vſq; ad finem.

Renuntiare non poteſt filius etiam cum iuramento iuri alimentorum futurorum, nume. 81.

Alimenta futura ſi non ſint debita ex contractu ſed ex teſtamento aut legis præcepto non poteſt quis renunciare etiam cum iuramento, nu. 83.

Iuramentum poſitum ſuper contractu eſt acceſſorium, contractus verò eſt quid principale, nu. 84.

Iuramentum ſortitur naturam contractus cui accedit: & an ſortiatur naturam primæuam contractus an verò accidentalem, nu. 85. 86. 87. 88.

Contractus invalidus non firmatur iuramento vt crebrius receptum eſt, nu. 89.

Mandatum procuratoris quod dominus iurauit non reuocare poteſt reuocari, numero. 90. vſq; ad. 94.

Teſtamentum quod non reuocare teſtator iurauit poteſt reuocari, nu. 95. & . 98.

Sepulturam qui elegit, & iurat ſe non variare aliam eligendo, aliam eligere non poteſt contra emiſſum ius iurandum, nec in electa ſepeliri poteſt, nu. 96. 97.

Mandatum procuratori datum, aut teſtamentum quod iurauit quis non reuocare, ſi reuocet, an ſit periurus traditur, numero. 99. 100. 101. 102.

Dotalem fundum ſi quis iuret ſe non alienaturum ſi interpoſito iuramento alienet, an valeat alienatio traditur, nume. 103. vſq; ad nu. 110.

Noua interpretatio. c. ſicut ex literis de ſpõſalibus traditur, nu. 110.

Noua interpretatio. c. quamuis pactum de pact. lib. 6. traditum, nu. 118.

Iuramentum eſt perſonale & ad hæredes non tranſit obligatio, nu. 119.

Iuramentum qui emiſit poſt quam ſeruauerit ius iurandum, poterit repetere quod ſoluit per conditionẽ ſine cauſa, nu. 120.

PARENS QVAMVIS ALI A FILIO RATIONE NATVrali debeat: tamen æs alienum eius non eſſe cogẽdum filium exoluere, reſcriptum eſt.

1 EX HOC. §. collegere Dyn9, Bar. & Alber. ꝙ educatio parentum eſt iuris naturalis, hoc axioma ex textu depromunt ſupponentes educationẽ liberorũ, ad cuius exẽplar parentum educatio inſtituta eſt, iuris eſſe naturalis, hac de cauſa primò examinabim9 quo iure liberorũ procreatio ſit introducta: & iure naturæ parentes teneri liberos exhibere crebriori doctorũ ſuffragio receptũ eſt, argumento. l. 1. §. ius naturale. ff. de iuſt. & iure. §. 1. inſti. de iure natu. c. ius naturale. 1. diſtinctione. in hac ſententia fuere primi nominis interpretes, quam neruoſè defendit anteceſſor ille venerandus Dynus in regula ingnorantia de reg. iuris. li. 6. huic ſententiæ acceſſit Cynus in. l. ſancimus. C. de nuptijs. Bar. hic in principio. Bal. l. 1. §. ius naturale. ff. de iuſt. & iure. n. 3. Paulus Caſt. nu. 12. Fortunius nu. 8. nu. 10. & nu. 105. Bellamera in. c. ius autẽ nu. 1. diſtinctione. 1. Præpo. & reliqui doctores in. c. cum haberet. de eo qui duxit in matrimoniũ. Bar. in. l. non quemadmodum. nu. 2. ff. de liber. agnos. Loriotus tractatu de regulis iuris axiomate. 84. Caſſaneus con ſuet. Burg. titu. des enfans Rub. 6. §. & alimẽter nu. 6. Abb. in. c. fi. de cõſuetudine nu. 22. Antonius in. l. 9. Tauri. nu. 37. hãc opinionem cõmuniter approbatã eſſe atteſtatur illuſtriſsimus dñs Couar. de matrimonio. 2. parte. c. 8. §. 6. nu. 4. quæ ſententia fulcitur. l. 2. titulo. 19. part. 4. huic opinioni acceſsit ipſe Cicero qui in libro. 1. officiorum in principio hæc ſcripſit. (principio generi animantium omni eſt à natura tributum, vt ſe vitam, corpusq; tueatur, declinetq; ea quæ ei nocitura videantur, quæq; ſint ad viuendum neceſſaria, inquirat, & paret, vt paſtum, vt latibula, vt alia eiuſdem generis. commune autem animantium omnium eſt coniunctionis appetitus procreandi cauſa, & cura quædam eorum, quæ procreata ſunt.) huius ſententiæ meminit Ioachimus in. §. ius naturale, inſt. de iure natur. & ibi Siluester Aldobrandinus numer. 5. retulit in hanc ſententiam Quintilianum lib. 2. inſtitu. c. 17. in fine illis verbis, (nam & moliri cubilia, & nidos texere, educare fœtus & excludere, quim etiam repo-

nere in hiemem alimenta.)

2 Hinc dixit Bald. in .l. fin. §. ipſum nume. 1. C. de bonis quæ liber. alimenta filijs deberi iure naturali & formali, quia ea debent præſtari, quæ vitæ tuendæ ſunt neceſſaria. ſequitur Ioã. Oroſcius. l. ſi arrogator nu. 41. ff. de adopt. hoc videtur approbaſſe Suarez in. l. quoniam in prioribus in declaratione legis Regiæ limitatione. 2. C. de inofficioſo teſta.

3 Contrariam ſententiam, vt educatio ipſa liberorum non ſit iuris naturæ, ſed tantum ipſe inſtinctus alendi liberos ac impulſus, neceſsitas autem alendi iuris ciuilis ſit, defendit ille iuris noſtri veriſsimus explanator. Accurſius ſcholio educatio in princi. inſtitu. de iure natur. qui ait parentes natura ipſa impelli ad liberos educandos, non ita ad extraneos. idem Accurſius in. l. 1. §. ius naturale. ff. de iuſti. & iure. argumento. l. ſcripto. in fine. ff. vnde liber. quæ ſententia ea ratione cõmendatur, ꝙ parentes alendi liberos onere liberentur, ſi inopes ſint. l. ſi quis à liberis. §. ſed ſi filius. ergò educatio liberorum iuris naturalis non eſt, ꝙ ſi eſſet nulla ratione ciuili corrumpi poſſet. l. eas obligationes. ff. de capit. dimi. §. ſed naturalia inſtitutis. de iure naturali. huic opinioni acceſſere Bart. nume. 1. in fine. & ibi Claudius in. l. 1. §. ius naturale. ff. de iuſti. & iure. Zazius ibi

Aduerſus Zazium.

in lectura num. 14. & in repetitione nume. 21. qui huic ſententiæ accedere Baldum inibi ſcripſit, cum Baldus contrariæ acceſſerit, qui apertè ore rotundo fatetur liberorum educationem iuris eſſe naturalis, de neceſsitate educandi nihil agens, vt falſò eredidit Zazius. ſed Accurſij ſententiam approbat Ioannes Faber. in. §. ius naturale inſti. de iuſti. & iure. inibiq; Angel. nu. 5. Siluester Aldobrandinus nume. 5. qui ait neceſsitatẽ educandi liberos introductam eſſe à iure ciuili ratione naturali propterea, ꝙ pater deprauata voluntate nõ vult liberos alere, deſerit ꝙ officium paternum. ſequitur Ioachimus ibi numero. 16. Suarez in limitatione. 2. numero. 4. Ioannes Oroſcius. l. 1. §. ius naturale. nu. 14. ff. de iuſt. & iure. qui ait eſſe plures caſus, in quibus non cogitur pater exhibere filium, ſi filius diues ſit, ſi pater pauper, huic opinioni aſtipulatur Antonius in. l. 10. Tauri. nume.

4 37. Dicens alimenta debita eſſe filijs iure naturæ, vt ex hoc. §. parens depromitur. quod ſic accipiendum eſſe ait, vt iure naturæ non ſit introducta obligatio compulſiua, ſed ipſo inſtinctu naturæ parentes impellantur ad liberos educandos, quinimò ipſa animalia bruta ipſo modo & ingenio quo poſſunt: ſed iam reducta ſunt alimenta in neceſsitatem, vt lege teneantur alimenta præſtare, hoc modo in-

telli-

telligenda eſſe iura ciuilia ait, vt colligitur ex intentione Bar. hic. eiuſdem Bart. l. 1. §. ius naturale. Alberici, & cæterorum ibi. ſed Albericus in diuerſa fuit ſententia, vt infra tradcmus. ſententiam Antonij ſequitur Tellius in. l. 10. Tauri. nume. 4. Menchaca de ſucceſsionū creatione lib. 2. §. 20, numero. 311, Ex ijs defluxit ſententia Beroij in. c. in præſentia. nume. 213. deprobat. dicentis alimenta deberi filijs magis iure naturali quam ciuili. hæc Accurſij & comitum ſententia aptè depromitur ex. l. fin. §. ipſum. C. de bonis quæ liber. cui conueniunt. l. 2. titulo. 19. & . l. 1. titulo. 20. part. 4.

5 Longè diuerſa fuit ſententia Alberici in. l. 1. §. ius naturale nu. 2. ff. de iuſti. & iure. dicentis educationem liberorum hodie eſſe iuris ciuilis, affectum autem educandi liberos, ipſamqꝫ educationem voluntariam ab inſtinctu naturæ defluere, propterea ꝙ dici iuris naturæ, & ꝙ hæc eſt mens iuriſconſulti in. l. 1. §. ius naturale. ff. de iuſti. & iure. textus in princi. inſti. de iure natura. Educatio ſanè quæ iure naturæ erat voluntaria, quia ex ſolo naturæ impulſu defluebat, effecta eſt iam neceſſaria iure ciuili, & prodita obligatio & actio. l. ſi quis à liberis. §. ſi filius. vnde liberorum educatio dicitur eſſe iuris ciuilis argumento. l. ius ciuile. ff. de iuſti. & iure. qua docemur, ꝙ cum aliquid addimus vel detrahimus iuri communi ius ciuile efficimus. ſed iuri communi, id eſt, naturali affectui alendi liberos neceſsitas addita eſt iure ciuili, igitur educatio liberorum iam nunc eſt iuris ciuilis, vt tradidit Albericus.

6 Nec tantum huic affectui naturali educandi liberos ius ciuile addit neceſsitatem, vt ſcripſit Albericus, ſed in multis detrahit iuri naturæ, vt in ſpurijs filijs auth. ex complexu. C. de incæſtis nuptijs. item in ingratis liberis Accurſius ſcholio detulerat in. l. 1. §. idem iudex. ff. de liber. agnos. tradunt Zazius & Ioann. Oroſcius. l. ius autem ciuile. nu. 13. ff. de iuſti. & iure. vnde fit vt cum iuri naturæ quo parentes impelluntur ad educandos liberos, addat aliquid ius ciuile, & detrahat, non eſt mirum, ſi dixerit Albericus educationem liberorum eſſe & iuris ciuilis.

7 In hac controuerſa quæſtione eorum opinionem ſequor, qui affirmarunt educationem liberorum iuris eſſe naturæ, tum alendi impulſu, tum etiam neceſsitate, huius ſentẽtiæ author eſt Ioannes Andre. in additio. Speculat. titulo qui filij ſint legitimi. num. 13. hanc ſententiam approbat Fulgoſius. l. 1. §. huius. nume. 7. ff. de iuſti. & iure. qui reprehendit Accurſium ſcholio educatio. propterea ꝙ dixerit inſtinctũ ſiue impulſum educãdi liberos

liberos à iure naturæ defluere, actionem autẽ velpotius officiũ iudicis quo pater educare compellitur, ab ipſo iure ciuili: cum verius ſit vtrumq; à iure naturæ deduci & inſtinctũ educandi liberos, & actionem. quam ſentẽtiam ipſe Fulgoſi9 de promit ex l.1.§.ius naturale.ff.de iuſtitia & iure.illis verbis(hincliberorum procreatio, hinc educatio) vbi Vlpianus liberorũ procreationem iuris eſſe naturæ ait, igitur eiuſdẽ iuris erit educatio, quæſe quella eſt procreationis, ex qua educatio deriuatur, ſed quod eſt cauſa cauſæ, eſt cauſa cauſati.l. manumiſsiones.ff.de iuſti.& iure. vbi manumiſsio dicitur eſſe iuris gentiũ, ex eo q́ ſeruitus cõtra quam eſt introducta manumiſsio, iuris gẽtium ſit, vnde cũ tex.in.§. ius naturale.dicat liberorũ procreationẽ eſſe iuris naturæ, ex procreationeq; educatio deſcendat, cõſequens eſt, vt eiuſdem iuris naturalis ſit ipſa educatio.

8 Hoc ita demum verum eſſe Fulgoſius ait, ſi agatur de educatione filiorum vſq; ad eam ætatẽ inqua ſibi poſsint cõſulere, in eſt ſanè homini natura ipſa quædam educandi liberos inclinatio, inqua cõmunionem habet cum cæteris animantibus, quià ipſum ius naturale quod æterna ratione cõſtat, ineſt brutis, inſtigatione quadam ad id impellente, hominibus verò ineſt ratione ſuadente ad obtemperandũ iuris præceptis, vti Fortuni9 ait in.l.1.§.ius naturale.ff.de iuſt.& iure. ius hoc naturale eſt quædã ſenſualitas, ſiue naturalis appetitus de quo agunt iure cõſulti, cũ dicunt ius naturale eſſe, quod natura omnia animalia docuit, ita tradidit Archidia. in. c. ius autẽ.1.diſtin.nu.6.ſequitur Dominicus.nu.fi.idem Dominicus in. c. ius naturale in prin. 1. diſtinctione qui ait, ius hoc ex eo dici naturale, quòd inſtinctu naturæ id eſt Dei, nõ cõſtitutione aliqua hominũ habeatur. ſequitur Cardinalis de Turre cremata in.c.ius autem.1.diſtinctione. nu.12.qui ea ratiõe innititur, q́ maris & fæminæ cõiunctio iuris naturalis ſit, natura autẽ non ſolum generationi intẽdit, ſed etiã promotioni eius vſq; ad perfectum eſſe, ergò liberorũ educatio eiuſdẽ iuris erit, argumento. l.manumiſsiones.ff.de iuſt.& iure.hinc dixit Ariſtoteles q́ liberorũ procreatio animalibus cõmunis eſt, quamuis natura non impellat eodẽ modo omnia animalia ad generationem, ſunt enim animalia, quorum filij ſibi poſſunt victum quærere, vt corui, quædam verò ſunt, quorum filij auxilio materno tantum indigeant, vt alantur, veluti equi, Tauri, & his ſimilia, quædam verò ſunt, quorum filij vtriuſq; parentis auxilio indigeant, ſed hoc ad modicum tempus veluti aues, quædam verò quæ ad non modicum tempus veluti homo,

homo,id etenim,quod naturale
eſt,quamuis idē ſit apud omnes,
non tamē eodem modo aut for
ma, vnde licet homines non ſic
alātur vt cætera animalia, corū
tamen educatio ab ipſo iure na
turæ defluit, ſicuti cæterorum,
hanc ſententiā ſequutus eſt Soto
in lib.4.ſentētiarum.diſtinctio-
ne.29.q.1.articulo.1.

9 Qui liberorū procreationem
iuris eſſe naturæ hoc argumēto
cōuincit, ꝙ finis procreationis
filij ſit, vt debita nutritione ad
perfectū ſecundū corpus & ani
mam perducatur,quod ſine edu
catione fieri nō poteſt:ergò edu
catio eiuſdem iuris erit, quaſi ſe
quella procreationis. Hanc opi
nionē quæ habet, ꝙ liberorum
procreatio iuris ſit naturalis,ob
tinere Mēchaca ait, quādo filij
in ea ætate ſunt, vt ſibi ſufficere
nō poſsint,quod ipſe nouiſsimè
& præter omniū opinionē ſcri-
pſiſſe affirmat, huius tamen opi
nionis author fuit Fulgoſius in
l.1.§.huius.nu.7. apertius ꝙ hoc
tradidit idem Fulgoſius in. l. ex
hoc iure.nu.14.ff.de iuſt.&iure.
ſequitur Conānus lib.1.cōmen-
tariorū iuris ciuilis.c.6.nu.7.ar-
gumento.c.ius naturale.1.diſtin
ction poſt eam. autē ætatem iu
re ciuili pater alere cogetur, vt
in hac lege probatur.

10 Secundum hanc regulā inter
pretari debemus deciſionē. l. fi.
§.ipſum autē.C.de bonis quæ li
ber.quæ ait parētes,teneri filios
exhibere ſecundū ipſam naturā
& legem,quæ & à parētibus alē
dos eſſe liberos imperarūt,& ab
ipſis liberis parētes,ſi inopia ex
vtraꝙ parte vertatur,hæc inter
pretatio ex ipſius legis intentio
ne deducitur,quæ ait filios alen
dos eſſe à parentibus propter le
ges,quæ hoc imperant,& cōſti-
tuūt,vt à parētibus filij exhibeā
tur,ſi inopes ſint,filium autē in-
ops intelligetur, ſi maior factus
ſibi ſufficere nō poſsit,in quo ca
ſu à patre filiū exhiberi leges de
cernūt,ſimiliꝙ modo patrē à fi-
lijs.l.ſiquis à liberis.§.1.intra pue
riles annos filius à patre alitur ſe
cundum naturam, donec ad ple
nam pubertatem deducatur.

11 Hæc autem interpretatio nō
defluit ex benefundata iuriſpru
dētia,quià pater ipſo iure natu-
ræ filios tenetur exhibere vt ſu-
pra ſcripſim9,quæ obligatio du
rat dum vita patris & filij manet
l.1.§.huius.ff.de iuſt.&.iure.illis
verbis (hinc educatio) quæ di-
ctio lōgius protrahitur, vt alibi
tradidim9. Item nemo probare
poterit educationē liberorū ex
iure ciuili deſcēdere, propterea
ꝙ alendi neceſsitas ab ipſo iure
ciuili addita ſit iuri naturæ, quo
pater filiū tenetur educare, vti
Albericus falsò exiſtimauit, nō *Aduerſa Alberici*
enim ex eo ꝙ officio iudicis pa
ter cogatur filiū exhibere, ſequi
tur ꝙ educatio liberorum à iu-
re ciuili defluat, obligationis ſa
nè origo qua pater aſtringitur fi
liū alere, perpendi debet, & ex
quo iure obligatio deſcēderit,ex
eodem

codē neceſsitas alēdi deſcēdere intelligetur. argumento. l. iuris gentiū. in princ. ff. de pactis. vbi exēpto, locato, cōducto & alijs ſimilibus cōtractib9 datur actio ab ipſo iure ciuili, & tamen contractus ipſi iurisgentiū ſunt. hāc ſententiā fulciūt. l. lucius. ff. qui potio. in pignore habe. hoc idē cōſtituēdum eſt in obligatione, qua pater aſtringitur filios alere, quæ cum à iure naturæ deſcēdat, eiuſdē iuris eſſe actio intelligetur. Nec refert ꝙ actio ſiue iudicis officiū quo filius in iudicio aduerſus patrē experitur, & alimenta poſcit, à iure ciuili proſluat, quià principale ſubiectū, ideſt debitū à natura deſcēdens, perpendi ac cōſiderari debet, cuius cauſa inſtituta eſt actio, quæ eſt quaſi ſequella naturalis obligationis, nata quippè obligatione oritur actio, niſi ius ciuile iuſta de cauſa impediat, argumē. l. 2. ff. de iuris. omni. iudi. actio enim neceſſaria eſt, vt naturalis obligatio executionis nanciſcatur effectum. l. 2. ff. de orig. iur. §. de inde ex his legibus &. §. poſt originē. c. exhibita de iudicijs. hæc Ioā. And. quæ ſententiā ellicitur ex. l. 3. §. ſcio. ff. de minoribus. l. Luci9. ff. qui potiores in pignore habeāt. Cuius. l. deciſio celebris eſt in cōtractibus annui reditus, conſtituit enim, vt ille qui prior emit annuū reditum, præferatur illi, qui poſtea emit, non tantū nomine ſortis, verum etiā nomine redituū, qui acceſſerūt, antequā poſterior emeret, & eorū qui acceſſerunt poſtea quā emit.

12

13 Ex quo reſponſo ſatis probatur inſpici initium principalis actus, vt ab eo tēpore conſtituamus de eo, quod ex cōtractu deriuatur, ac deſcendit, Ioānis Andreæ ſententiæ accedit Quemada in quæſtione fiſcali. 24.

14 Hoc ſuppoſito agendū eſt de educatiōe parentē, eamꝗ iuris naturalis nō eſſe Bartol9 hic tradit, ſed naturali ratione introductā eſſe ait, quià benefacienti benefacere tenemur. l. ſed & ſi lege. §. conſuluit. ff. de peti. hæred. ambi ꝗ annotauit Accurſi9 ſcholio obligauerunt, qui ait omnē hominem inſtinctu naturæ impelli, vt beneficienti beneficiat, atꝗ plures effectus ad antidoræ obligationis aggregarunt Iaſſ. l. ex hoc iure nu. 50. ff. de iuſti. & iure, idem Iaſſ. l. ſi non ſortem. §. libertus. nu. 8. ff. de cond. indeb. Tiraque. l. ſi vnquam. verb. donatione largit9. nu. 11. C. de reuo. donat. idem Tiraque. in legibus cōnub. gl. 5. nu. 56. Coraſi9. l. frater à fratre. nu. 20. ff. de cond, indebi. illuſtriſsimus dñs Couarr. in. c. cum inoſſicijs. nu. 10. de teſtamentis. Hippo. Rimi. in principio inſtit. de donat. nu. 91. & nu. 121. Petr9 Dueñas regul. 224. Pinelus. l. 1. C. de bonis mater. 3. parte. nu. 60. dñs Antonius Padilla. l. cum quis. C. de iuris & facti igno. nu. 20.

15 Hinc dicit Bartol9 natura ipſa filiū impelli vt egentē patrem exhibeat,

hibeat, nõ autem obligationem alendi patris à iure naturæ defluere, ſed iure gẽtium introductã eſſe, quod probari ait, in hoc §. parẽs. quo oſtẽditur naturali ratiõe alendũ eſſe patrem, ergò de iure gẽtium loquitur, cum de ratione agat, quæ inter homines conſiſtit, nõ inter feras rationis experies. argumẽto. l. omnes populi. ff. de iuſt. & iure, vbi Accurſius explicat illa verba naturali ratiõe, id eſt, de iure gentiũ. huic opinioni accedit Bartol9 exiſtimans educationẽ parentũ à iure gentium defluere, eãdem opinionẽ ſequitur ipſe Bar. l. 1. §. ius naturale. nu. 6. ff. de iuſt. & iure, ſequũtur Paul. nu. 12. poſt Baldũ dicit receptã eſſe hanc opinionẽ Oroſcius inibi nu. 20. & Fortunius in. l. veluti. nu. 10. ff. de iuſt. & iure, Antonius Rubeus in. l. pater filiũ. nu. 40. ff. de inofficioſo teſtamẽto. Felinus in. c. ſi diligenti. nu. 5. de foro cõpetẽti, Berengarius Fernãdus in. l. in quartam. ff. ad legem Fal. nu. 103. Suarez. l. quoniã in prioribus limita-

16 tione. 2. Contrariam ſententiã ſunt qui magis probẽt. Specula. titulo qui filĳ ſint legitimi. nu. 12 eam neruoſè defendit Fortuni9. l. 1. §. ius naturale. ff. de iuſt. & iure. nu. 105. Gregor. ſcholio ſi. l. 2. titu. 19. p. 4. Alfonſ9 Caſtro. lib. 2. de iuſta hæreticorum puni. c. ſi. fol. 3. qui miratur Bar. tam mirẽ lapſum, cuius ſententiã validioribus argumentis refutat, ſequitur dñs Couarr. in epitome de ſponſalibus. 2. parte. c. 8. §. 6. nu. 4. qui parentum educationẽ iuris eſſe naturæ cõtendũt, quià ſicut iure naturæ pater educat filium ea de cauſa, ꝙ filius ſit, eodem iure alet filius patrem eam ob cauſam, quià pater ſit, argumẽto. c. ius naturale. 1. diſtinctione: eſt enim eadẽ ratio in vtroqꝫ quo iure quãuis genteshumanæ vſæ nõ fuiſſent, ratione tamẽ & natura ipſa impellerẽtur ad alẽdos parẽtes exemplo Ciconiæ, quæ parentes ſenio cõfectos cibo fouet, vnde prouerbiũ apud Græcos Antipelargim, ſignat gratiam in tempore refferre: de quo Eraſmus Chiliadis primæ centuria. 10. in parœmia. 1. tradit doctè Budæus in. l. 1. §. ius naturale. ff. de iuſtitia & iure pag. 50. huc pertinet quod in principio Æconomicæ in hæc verba ſcripſit Ariſtoteles, parentes filios procreãt, non ſolũ vt id naturæ tributũ ferant, verũ etiam vt cõmoda exinde ſuſcipiãt: valentes enim filios imbecilles ſuo labore tuentur, mox imbecilles ob ſenium facti, à valentibus eadẽ reportãt: & ſimul natura per hũc circuitũ adimplet ſempiternitatẽ, quæ Ariſtotelis verba propoſito caſui aptè applicuit Fortuni9 in. d. §. ius naturale. nu. 105. qui refert Pliniũ dicẽtẽ in lib. 10. de animalibus. mures egregia pietate alere parẽtes ſenes, eadem ferẽ ſcripſit Xenophõ in œconomico mihi profectò, ait, dĳ videntur omnia quidẽ ſapientiſsimè feciſ-

ſe,ſed hoc præſertim cõiugium,
quod mas & fœmina vocatur.
Primũ quidem ne animantium
genera deficerent: deinde vt ha
beremus à quib9 noſtra ſenect9
aleretur,tradit Tiraque.in.l.10.
connubiali glo.1.parte.10.nu.1.
huic opinioni legum noſtrarum
cõditores magis acceſſere.l.2.ti
tulo.19.p.4.quæ oſtẽdit eodem
modo filium aſtringi onere alen
di patrẽ, quo aſtringitur pater
ad educandum filiũ.Item ꝙ iure
naturæ filius patrem alere te-
neatur,ex eo apparet,quod dici
tur in.4.præcepto decalogi, de
honore parẽtibus exhibẽdo,qui
præcipuè fiat in alẽdo patre egẽ
tẽ ex Hieronimi interpretatiõe
& habetur Mathæi.c.15.quæ do
17 ctè cõſiderat Caſtro.Hinc appa
ret erraſſe Accurſiũ ſcholio na-
turali,in hoc.§.parẽs.dum expli
cat illa verba ratione naturali,
nõ directa ſed turbata vt in ſuc
ceſsione argumẽ.l.nam & ſi pa-
rẽtib9 in princ.ff.de inoffi.teſta.
l.ſcripto.ff.vnde liberi.eandem
ſententiã approbat Bal.l.1.§.ius
naturale.ff.de iuſt.& iure.ſequi-
tur Antonius Rubeus.l.pater ſi
liũ.nu.40.ff.de inoffi.teſta.ſed
eſt lõgè diuerſa ratio in alimẽtis
ꝙ ſit in ſucceſsiõe,cum ſecundũ
naturã ſit, vt pater præmoria-
tur filio, turbatoq; naturæ ordi
ne pater ſuperſtes eſt filio, ſed
hoc locũ non habet in alimẽtis,
quæ debet filius præſtare patri
graui ſenectute confecto, quod
natura ipſa facit,quæ nos gignit,

Aduerſus Accurſiũ

ac per ætates perducit,vt tandẽ
abrũpat,nam vt Flaccus ait,pri
musq; dies dedit extremum.
18 Id tamẽ in hac quæſtione non
prætermittã, Laurẽtiũ Vallam
politioris literaturæ virũ peritũ,
ſed ſupra vires ſuas audax,iure
cõſultos increpaſſe,ꝙ iuris natu
ralis effectũ cõfuſè, ac magis in
cõcinnè, ne ineptè dixerit, tra-
ctauerint,ac definierint,is eſt in
lib.4.elegã.c.48.qui ait ius natu
rale dicere quod natura omnia
animalia docuit,ridiculũ eſt.ſed
falli in hoc Laurentiũ Bude9 af
firmat,qui nullo eum argumẽto
refutat, vnde magis illi videtur
cõſentire:ſed iure cõſultorũ ma
geſtati cedere nomini ſuo cõſu-
lẽs tutius eſſe exiſtimauit, quam
cum diuinis illis hominib9 manũ
conferre. Ipſe rerũ antiquarũ le
ctiõe didici iuris ciuilis ſcientiã
veteres tãti feciſſe, vt eam quaſi
è cælo miſſam ſuſceperint,ac ve
nerati ſunt.ꝙuis Cicero in ora
tione pro Muræna iure cõſultos
rideat, ſed hæc hominis facetijs
cõdonem9.At negari nõ poteſt
ꝙ in hoc tractatu iuris naturalis
minus dexterè ſe habuerint pri
ſci illi viri, vt non inſolẽtia, ſed
magis veri amore ductus ſit Lau
rẽtius,qui dixerit i9 naturale nõ
dici, quod natura omnia anima
lia docuit, quæ ſentẽtia rationẽ
habet,quià ſi ius eſt,hui9 nõ ſunt
feræ participes,cũ ius ſit ars bo
ni & æqui, ſed quomodo artem
boni & æqui in belluis cõſtitue
mus? potuit res hæc à iure con-
ſultis

ſultis clarius explicari; ne iuris ciuilis ſtudioſos per labyrinti ambages errãtes ſine filo deſtituiſſent, vnde ius naturale in hominibus tantum ſtare credo, quod & ius gentium dicitur primæuũ, ius autem naturale quod in brutis eſſe dicitur, ius propriè nõ eſt, ſed inſtinctus quidam ac inſtigatio naturæ, qua impelluntur ad liberos procreandos ac educandos, ne animantium genera deficiant, qua ratione lato vocabulo iureconſulti ius appellauerunt. propriè autem ius naturale eſt in hominibus, quod ius gentium primæuum dicitur, atq; hoc ſenſu iure cõſultorum reſponſa cenſeo accipienda eſſe nec ſine duce, apertè declarauit Suarez in l. quoniam in prioribus in declaratione legis Regiæ limitatione. 2. nu. 4. verſ. & conſidera. idem placuit Alfonſo Caſtren. de iuſta hæreti. puni. lib. 2. c. ſi. pag. 5.

19 Hæc quæ de educatione filiorum & parentum dicta ſunt, vt à iure naturæ deſcendat liberorum educatio, item & parentum vel ſaltem ex iure gentium ſit, vt cũ Bartolo crebrius doctores cõcludunt, inferuntur ad quæſtionem, ſolet enim quæri, quo iure ſit inſtituta legitima filiorum, articulꝰ eſt cõtrouerſus, ſcindũtur iuris interpretes in ſtudia cõtraria. & iuris eſſe naturæ probat c. ius naturale. 1. diſtinctione. l. ſcripto. ff. vnde liber. l. nam & ſi parentibus in principio. ff. de in officioſo teſta. auth. de triente & ſemi. §. 1. tradidi latè alibi. In hoc articulo cõcludunt ij doctores, qui verũ amarunt, legitimã, quum in alimẽtorum locum ſubſtituatur, iuris eſſe naturæ, cuius ſunt alimẽta, quod obtinet in ea ſumma, quæ alimentorũ quantitati reſpõdet: eadem ratione parẽtibꝰ debita legitima iuris erit naturalis, cum in vicẽ alimentorum ſubrogetur: vt aduerſus receptã ſentẽtiam ſcripſit illuſtriſſimus dñs Couarr. in. 4. 2. parte. c. 8. §. 6. nu. 5. cuius opinio defendi nõ poteſt, quia licet alimenta, quæ à filijs præſtãda ſunt parẽtibus iure naturali debeãtur, vt ſupra poſuimus, nõ inde fit, vt eodẽ iure debeatur legitima, quæ in locũ alimẽtorun nõ ſubſtituitur. Hæc opinio ex eo vera apparet, quia naturaliter euenire ſolet, vt parentes ſenectute graues filiorũ indigeãt auxilio, filijs autẽ ſuperſtites nõ ſint, niſi turbato ordine mortalitatis, vnde piè cõſtitutum eſt, vt filiorũ hæreditas luctuoſa parẽtibꝰ debeatur, quæ ex naturæ inſtinctu nõ debebatur. l. nam & ſi parẽtibꝰ in princ. ff. de inoffi. teſtamẽto. ex quo apparet veriꝰ eſſe, vt parẽtũ legitima tolli poſſit lege ciuili, quod crebrius receptũ eſt, vt tradit Ripa. lib. 1. reſpõſorũ. c. 7.

20 Hinc etiam liquidò conſtat, in ſucceſsione verum non eſſe quod ſcripſit Alfonſus Caſtro de iuſta hæret. puni. c. ſi. pag. 4. dicens q; ad rem illam non eſt quis *Aduerſus Alfon. de Caſtro.*

quis magis obligatus, ad quam natura impellitur, hoc enim locum non habet in ſucceſsione, quæ validiore ratione cenſetur debita, ſi naturæ inſtigatione is qui relinquit, impellatur.l. nam & ſi parentibus in principio.ff. de in offici.teſta.

21 Ex qua lege depromitur filijs legitimam fortiori cauſa deberi à parentibus, quàm parētibus à filijs, quæ ſententia apparet ex eo, quod liberorū ſit præcipua cauſa, qui præferuntur auo in iure ſucceſſionis paternæ.l. pater filium.ff. de in offic.teſta.auth. de hæred. abinteſta.venien.§.1.collatione. 9. ſed piè conſtitutum eſt, vt par ſit in iure ſucceſsionis parētum ac filiorum cōditio, quod ex illa lege anrioravit Mēchaca de ſucceſsio.creatione lib.2.§.20. numero.284.

Quæſtio à nullo diſputata.

22 Qui ait, quod legitima parentum & legitima liberorum æquiparantur; ita quidem vt conſtitutum in legitima liberorum videatur conſtitutum in legitima parentum.argumento.l.nam & ſi parentibus.ff.de in officio.teſta.&.§. non autem. inſt. de in offic.teſta. notat Bald.l. nam & ſi parentibus in principio. Berēgarius.l.in quartam.nu.83.ff.ad leg. Fal.

23 Quæ ſententia locum habet in quātitate legitimæ, quia quod iura conſtituunt ſuper quantitate legitimæ liberorum, conſtitutum cenſetur ſuper quantitate legitimæ parētum.auth. quibus modis natura effici.ſui.§.fi.verſ. de nepotibus.auth.de triente & ſemiſſe.§.1.&.§.hoc obſeruādo. iure tamen Regio minus patri relinqui debet quam filio, cum filiorum legitima ſit vniuerſum patrimonium parentum præter quintam.l.28.Tauri.at parentū legitima eſt vniuerſum filij patrimoniū præter tertiā.l.6. Tauri.

24 Ex quibus apparet iure optimo poſſe defendi, vt filio à lege conceſſum ſit ius prælegādi tertiam bonorum partem vni ex auis aut parētibus ſuis, cum patri hoc permiſſum ſit, exēplum eſt in ſpecie.l.17.Tauri.qua lege conceditur parentibus licentia prælegandi tertiam filio, quem è multis elegerint, vt eadem prælegandi poteſtas conceſſa intelligatur filio: vnde ſicut pater quin tam poteſt liberè homini etiam extraneo relinquere, deinde tertiam filio, quem elegerit, prælegare.l.11.l.12.titulo.6.lib.5.nouæ compila.ita filius, qui ſine liberis moritur, poteſt tertiam rerū ſuarum patrem extraneo relinquere, aliamque tertiam prælegare vni ex auis ſuis, quem elegerit teſtator.

25 Hæc ſententia ea ratione cōmendatur, quod lex correctoria ſtatuēs in vno correlatiuorum, locum habeat in alio.l.fin.C. de indicta viduita. tollend.l. fin. ff. de aceptilatio.& ibi Bart. etiam ſi pænalis lex ſit, quæ ſtatuit in vno correlatiuorum, extēditur ad aliud, vt notat Bald.c.a.§. ſed

quia

quia natura, quæ fuerit prima cauſa benefi. amitt. cui conſentit Oroſcius.l. tres fratres. nu.3. ff. de pactis. glo. l. cum emptor. ff. de reſcind. vend. l.1. C. de expreſsis.lib.11. hanc ſententiam dicit cõmunem eſſe Ioã. Oroſcius. l. ſi conuenerit nu.11.ff. de pactis de quo alibi latius agitur.

26 Cum.l.17. Tauri. aſcendentibus concedat, vt poſsint vni ex liberis tertiam prælegare, eadẽ poteſtas cẽſetur conceſſa deſcẽdẽtib9, vt poſsint prælegare tertiam bonorum partem excepta altera tertia, quam extraneo relinquere poſſunt. Ex hac cõiunctione correlatiuorum in multis iuris articulis doctores concludunt, id quod patri indultum eſt filio etiam conceſſum eſſe: vnde notat Bald. in auth. licet. nu. 3. C. de naturulibus liber. per eũ tex. ꝙ pater & filius ad paria iudicantur in prohibitiuis & permiſsiuis.

27 Inde fit, vt ſicut patri licet filio ſcholaſtico donare actiones ac iura aduerſus patris debitores vt crebrius receptum eſt, & iure Regio ſtatuitur. l.18. titul.7. lib.1. nouæ compilat. pari ratione licebit filio donare patri ſcholaſtico. Dueñas regula. 87. ampliatione.7.

28 Ex eadem correlatiuorũ coniunctione æquali concludit ipſe Dueñas regula. 365. ampliat.6. quòd ſicut filius qui petit patris bona apud ſubſellia, ali debet, dum lis geritur, eodem modo ſit nutriendus pater, qui pro tribunali petit bona filij. quæ ſententia probatur in.l.1.§. ſi pater ff. ad Syllani.

29 Hinc fit vt in ſucceſsionis iure par ſit correlatiuorum conditio.l. lege duodecim tabularum C. de legit. hære. vbi Caſtrenſis nu.3. notat quòd ſi lege introductum ſit, aut ſtatuto quod vitricus ſuccedat priuigno, ſuccedet priuignus vitrico. plura ex hac regula ſtatuit Cephalius conſil. 28. nu.15. Quæ omnia confirmãtur iure cõſulti reſponſo. l. cum pater. §. euictis prædijs. ff. de lega.2. vbi apparet iure æquitatẽ in correlatiuis ſeruãdam. idem l. fin. C. commu. vtri. iud. tradit Cephalius conſilio. 3. nume. 55. Et hanc opinionem, quam nouè defendimus, fulcit & optimè defendit tex9 qui celebris eſt pro hac parte, & negocium faceſsit. l. ſi abeo. C. de legit. hær. Paulum ſequitur Tellius in. l. 6. Tauri. nume. 14.

30 Secundò hæc opinio probatur Modeſtini reſponſo. in. l. nõ tantum. ff. de re iudi. inibiꝗ annotauit Angelus quòd priuilegium indultum alteri ex correlatiuis cenſetur alteri conceſſum, ait lex maritũ in iudicio ab vxore conuentum inquantum facere poſsit condemnandum eſſe, quod æqua lance ſeruari in perſona mulieris æquitatis ſuggerit ratio. Hoc quod marito indultum eſt, non ſeruari debere in perſona vxoris ſtricti iuris

Dd ratio.

ratione videbatur: quià ceſſat in muliere cauſa & ratio priuilegij, quod viro indultum eſt ob reuerentiam, quæ maritis eſt exhibenda. l. alia. §. eleganter. ff. ſoluto matrimonio, ſed licet par cauſa priuilegij non ſit in vtroq;, tamen quià eadem eſt æquitatis ratio, conceſſum vxori cenſetur priuilegium, quod viro indultum eſt.

31 Ergò in propoſito indultum priuilegium patri vt poſsit prælegare filio, quem elegerit, tertiam bonorum partem, cenſetur conceſſum filio cuius fauorabilior cauſa eſt, & magis ampla diſponendi poteſtas debonis proprijs, q̃ patri ſit, quod eo apparet, quià filius patri præmoriens omnia bona relinquere debet excepta tertia bonorum parte. l. 1. titulo. 8. lib. 5. nouæ compi. pater autem vniuerſum patrimonium filio relinquere debet excepta parte quinta bonorum. l. 12. titulo. 6. lib. 5. nouæ compi.

32 Quæ ſententia ex eo vera eſt, q; prior cauſa ſit filij in ſucceſſione, quam patris. l. 1. titulo. 8. lib. 5. nouæ compil. qua lege oſtẽditur patrem nõ habere ius ſuccedendi filio, qui relictis liberis decedit. Ex quo apparet, quòd iuris mens ac voluntas non eſt, patres in iure ſucceſsionis filijs præponere, ſed magis ipſis liberis parentes æquare. l. nam & ſi parentibus in principio. l. 8. titulo. 13. part. 6. (Otroſi dezimos que en aquella miſma manera que el fijo natural puede, è deue heredar à ſu padre en los bienes del è aprouecharſe dellos, aſsi como ſobredicho es, que en eſſa miſma manera puede heredar el padre en los bienes deral fijo, è ayudarſe dellos) vnde conceſſum parentibus, ſi mentem iuris teneamus, cenſetur liberis cõceſſum pro quibus ſumma ratio facit, quamuis expreſsè nõ ſit hoc filijs lege indultum ſed tantum parẽtibus ipſis,

33 tamẽ liberis cenſetur à lege ipſa conceſſum.

Quià id quod lex veriſimiliter conſtituiſſet, in caſu omiſſo intelligitur conſtitutum, Accurſius ſcholio fin. l. tale pactum ff. de pactis. ſequitur Bart. l. Barbarius. ff. de officio prætor. in repetitione in principio. inibi Iaſſon nu. 3. plures refert. hanc dixit communiter approbatam Coſta in queſtione patrui & nepotis. pag. 58. & Siluanus conſilio. 33. nu. 5. Rolandus à valle conſilio. 55. nu. 8. lib. 1. quæ opinio probatur in. c. cum dilecta. §. nos igitur. de confirma. vtili. vbi chirographum vetuſtate cõſectum licet renouare exemplo teſtium, quibus teſtimonium ferre licet iuſta de cauſa, antequam tempus exiſtat, in quo laturi erant, quod æquitatis ratione conſtitutum eſt: vt conſtitutum in teſtibus, cenſeatur conſtitutum in chirographo, cũ in exercendis litibus parſit poteſtas teſtis

ſtis & chirographi.l.in exercendis.C.de fide inſtru.

34 Tertiò huic ſententiæ fauet. l.non poſſunt.ff.de legibus.quæ iudici licentiam dat procedendi ad ſimilia, ſed patris & filij par ratio eſt in hoc articulo, ergò conſtitutum in perſona patris, locum habebit in perſona filij: quià ſententia. l. 1. titulo.8. lib.5. nouæ compila. manifeſta eſt, à qua procedetur ad perſonam filij, lex Regia parentes afficit onore relinquendi liberis omnia ſua excepta quinta parte, cum longè minor eſſet filiorum legitima iure cõmuni, quã ob cauſam beneficium indultum eſt parentibus à lege, vt tertiam bonorum partem poſsint vni ex liberis, quem elegerint, prælegare: quià in vno grauatus debet in alio ſubleuari, ergò eodem modo cum filij iure Regio teneantur omnia bona parentibus relinquere excepta tertia, hoc munere afficientur, ꝙ prælegare poſsint alteram tertiam bonorum partem vni ex maioribus, quem ipſi filij morientes elegerint. argumento. l. eum qui in principio. ff. de iure iur.

35 Nec huic ſententiæ obſtabit, ꝙ filij non ſunt onere eodem affecti, quo parentes, cum liberi tertiam bonorum partem pro arbitrio relinquere poſsint, parentes autem quintam dum taxat, quià hoc filijs conceſſum eſt ex iuſta cauſa in augmentum iuris ac poteſtatis teſtandi: vnde inducta ad augendum non debet parere diminutionem. l. legata inutiliter. ff. de lega. 1. cauſa autem huius priuilegij eſt naturalis obligatio, qua pater tenetur filio bona relinquere, ac commune parentum votum. filius autem iure tantum ciuili tenetur pietatis ratione dicta. l. nã & ſi parentibus.

36 Quartò hæc opinio ea ratione commendatur, ꝙ lex vetus ſi duos caſus exequauerit, licet lex poſterior de vno tantum caſu agat, locum habet in altero Accurſi. l. quod verò contra. ff. de legibus, inibiꝗ; Oroſcius notat nume. 4. vnde. l. 1. titulo. 8. lib. 5. nouæ compila. quæ agit de aſcendentibus, locum habebit in deſcendentibus, cum in quantitate legitimæ exæquauerit eos ius vetus. l. nam & ſi parentibus. Nec huic opinioni obſtabit, ꝙ ſupra ſcripta ſententia obtineat ſolum, quando duo caſus exæquati ſunt à lege per omnia, cum ſi per omnia exæquati nõ ſint, quod lex de vno conſtituit non cenſeatur de altero conſtituiſſe. l. final. iuncta auth. quas actiones. C. de ſacro ſanct. eccle. hæc enim ſententia non obtinet ſi exæquati ſint duo caſus in ſpecie, & materia illa de qua agitur, vt fit in propoſito in quantitate legitimæ, cum iure vetuſtiori exæquati eſſent maiores ac poſteri in quantitate legitimæ debitæ, quod

ſat eſt vt conſtitutum in perſona vnius in alterius perſona cõſtitutum cenſeatur. argumento. l. final. C. de collatio. vbi valet argumentum à ſimili, nec per omnia ſunt caſus exæquati, ſed tantum in articulo de quo agebatur, cum in multis alijs maximum eſſet diſcrimen inter illos caſus notat Iaſſ. in dicta. l. final. C. decolla. nume. 28. Abb. in. c. translato de conſtitutio. núme. 3. & Felinus nume. 10. idem Felinus. c. conſtitutus not. 2. de appellatio. ſequitur Hermanotus Detus repetitione. §. Cato. nu. 164. in. l. 4. ff. de ver. ob.

37 Vltimò hæc ſententia probatur lege Regia ſi vim ac poteſtatem legis penſitemus, ea eſt. l. 1. titulo. 8. lib. 5. nouæ compilat. in hæc verba. (los aſcendientes legitimos por ſu orden y linea derecha ſuccedan ex teſtamento & abinteſtato, à ſus deſcendientes, y les ſean legitimos herederos como lo ſon los deſcendientes à ellos, en todos ſus bienes de qualquier calidad que ſean, en caſo que los dichos deſcendientes no tengan hijos ò deſcendientes legitimos ò que ayan derecho de los heredar: pero bien permitimos que no embargante que tengan los dichos aſcendientes, que en la tercia parte de ſus bienes puedan diſponerlos dichos deſcendientes en ſu vida, ò hazer qualquier vltima voluntad por ſu alma ò en otra coſa qualquiſierẽ) qua lege parentibus ius ſuccedendi filijs datur, ſicuti filijs datum erat ius ſuccedẽdi in paternas opes, eſt igitur hæres pater filio eo exemplo ac ſimilitudine qua filius eſt hæres patriſ, ergò imaginem filij pater ſequitur in hoc, vnde ius quod pater habet ſuccedendi in opes filij, per omnia dirigi debet ad regulam, qua filius ſuccedit in bona patris, argumẽto. l. ſi pecuniam. ff. ſi cert. petatur. hoc depromitur ex illis verbis (como lo ſon) ideſt, ſicut, quod eſt ſimilitudinis aduerbium, atq; comparationis Valla lib. 2. c. 36. vnde illa verba. (les ſean herederos legitimos como lo ſon los deſcẽdientes à ellos). innuunt ſimilitudinem, vt maiores liberis ſint hæredes forma & ſimilitudine eadem, qua poſteri ſunt hæredes parentum. clarius hoc apparet ex. l. 8. titulo. 13. part. 6.

38 Vnde cognoſcere in propoſito prius oportet, qua forma filius patri ſuccedat, vt agnoſcamus quomodo pater debeat filio ſuccedere, vnde cum parentes ſuccedant ad ſimilitudinem liberorum, ſecundum regulam ſucceſsionis eorum admittetur ſucceſsio parentum. argumento. l. Gallus. §. & quid ſi tantum. ff. de liber. & poſt. nec obſtat q; non per omnia exæquata eſt ſucceſsio parentum ſucceſsioni liberorum, quià tertiam bonorum partem pro arbitrio relinquere poteſt fili, homini etiã ignoto,

ignoto, patri autem quintam dumtaxat bonorum partem relinquere conceſſum eſt, quià hoc legis ſit beneficio, quæ cum induxerit parẽtum ſucceſsionem ad ſimilitudinem ſucceſsionis filiorum, conſtituitq́ hanc regulam generalem, ex ea caſum excepit, in quo exæquata non eſſet vtraq́ ſucceſsio, ergò regula generalis ac ſucceſsionis vtrius q́ exæquatio in reliquis firma manet, cum exceptio firmet regulam in contrarium. l. nam quod liquidè. §. final. ff. de pœnu legat. ergò in reliquis omnibus caſibus exæquata eſt vtraq́ ſucceſsio, nec ob hanc differentiam definit eſſe iuſta ſimilitudo. argumento. l. 2. §. & harum in fine. ff. de verborum obligatio. quam legem pro hac parte adducit Coſta, l. Gallus. §. & quid ſi tantum. 3. parte. numer. 158. ff. de liber. & poſt, idem Coſta. l. ſi ex cautione. C. de non numera pecun. notab. 1. nume. 8. pagi. 26.

39 Ex quibus apparet ſucceſsionem parẽtum ad ſimilitudinem ſucceſsionis filiorum eſſe introductam: filij autem in parentum bona omnia excepta quinta parte ſuccedunt, ita vt patri liceat tertiam partem cui elegerit ex liberis prælegare, ergò eodem modo debet pater ſuccedere in omnia bona filij excepta tertia parte, ita quidem vt liceat filio aliam tertiam bonorum partem vni ex maioribus, quem ipſe filius elegerit, prælegare, atq́ beneficium hoc cum patri ſit conceſſum à lege, ipſi filio expreſsè cõceſſum videbitur; quià cum filius ſuccedat in bona patris, ita quidem vt patri liceat tertiam bonorum partem vni ex liberis prælegare, & ſucceſſio parentum referatur ad ſucceſsionem filiorum, cui exæquata eſt: quod in referente eſt, in eo quod refertur expreſsè cautum videtur. Bald. & Angelus. l. ſi prior. ff. ſoluto matrimonio.

40 Qui dicunt, quòd talis & tanta eſt obligatio in termino referente, qualis & quanta in termino ad quem fit relatio. argumento. l. certum. ff. ſi certum pet. l. vbi autem. §. illud, verſiculo ſed qui vnum. & ibi Bart. & recentiores. ff. de verb. oblig.

41 Vnde Bart. l. 1. ff. de receptatori. & alibi ſæpe ait, relatum eſſe in referente cum ſuis qualitatibus. de quo multa adducit Tiraquellus in legibus connub. glo. 7. nume. 182. & nume. 183.

42 Sed filius ad quem fit relatio, ſuccedit cũ hac qualitate quod patri liceat tertiam bonorum partem vni ex liberis, quem elegerit, prælegare: ergò cum hac qualitate ſuccedet pater, vt filio hoc liceat. Ex quibus apparet beneficium grande conceſſum eſſe liberis à iure nec huc vſq́ cognitum: vt colliget, qui commentaria legerit Cifontana in. l. 19. Tauri. nume. 2. vt nepos qui moritur viuo auo tertiã bonorum

partem in quos velit vſus prodigere poſsit, aliam tertiam vni ex maioribus, quem ipſe filius elegerit, prælegare. hæc quæſtionis huius deciſio ſatis colligitur ex ijs, quæ tradidit Tellius l.6. Tauri. numero.13. & numero.14.

43 Sed quæri poteſt, ſi filius qui decedit, vnum ex aſcendentibus tantum ſuperſtitem habeat, an poſsit vni ex filijs aut nepotibus eius prælegare, & nō poſſe ex eo apparet, quod de patre dicitur, nam quæri ſæpè ſolet, ſi patri vnicus ſit filius, an filio poſsit tertiam bonorum partē prælegare, & non poſſe plures affirmant, quià à ſemetipſo legari non poteſt, quod ſi legetur, deficit legatū, habeturq; ac ſi legatum non eſſet l. & quidem l. legatum. §.1. vbi Accurſius notat. ff. de legatis.1. l. in fideicommiſſariam. §. final. ff. ad Trebellia. vbi annotauit Ripa in principio. l. ſed ſi in conditione. §. ſi. ff. de hæred. inſtitu. inibiq; ſcribit Accurſius. notat Petrus Mathæſelanus. l. filium quem habentem. nu.99. C. fam. herciſ. quibus iuribus innitentes non licere hoc patri defendunt Ioā. Luppus in. l.27. Tauri. num.23. Cifuentes in. l.18. Tauri. Segura in. l. vnum ex familia. §. ſed ſi fundum. nume.88. ff. de legat.2. Peralta in. l. Titia cum teſtamēto. §. lutius.1. ff. de legat.2. Antonius Gomez in. l.17. Tauri. nume.19.

44 Ex qua concluſione ait ipſe Antonius, ꝙ pater qui vnicum filium habet & ex filio nepotem non poteſt tertiam bonorum partem vni ex nepotibus prælegare, ſed hæc concluſio non aptè depromitur ex ſuperiori, quià licet certum ſit legari à ſe ipſo nulli poſſe, at ſi teſtatori vnicus filius ſit & ex filio nepos, ſi nepoti auus tertiam relinquat, quod iure Regio permiſſum eſt, à patre capiet nepos, nec dicatur à ſe ipſo capere. vndè ꝙ auo liceat nepoti ex vnico filio prælegare, tradidit dominus Couarruuias lib.1. variarum. c.19. num.4. cuius opinionem rationibus à iure ductis fulcit Tellius. l.18. Tauri. nume.3. quæ iam olim placuerat Cifontano dicta. l.18. Tauri.

45 Igitur idem in nepote erit cū auus & nepos ſint correlatiui, & conſtitutum in perſona vnius cenſetur ſtatutum in perſona alterius vt abundè ſupra poſui: eſt enim eadem, imo longè maior ratio in nepote quam in auo, cum ipſe auus poſteros omnes diligat, nepos autem non ita ex auo progenitos, vnde licet iure conſtitutum non fuiſſet piè permittendum eſſet, nam ſi pietatis intuitu pater capit bona filij filius autem iure ipſo naturæ, ac ex voto patris, quomodo patri liberiorem poteſtatem dabimus relinquēdi bona ſua vni ex liberis, quem elegerit, quàm demꝰ ipſi filio aut nepoti. Pone nepo-

ne potem decedere ſuperſtite auo materno, qui nepos fratres ſororesq; habebat, magnasq; opes ex patre, non ne iniquum erit dicere ſine liberis defunctum nepotem fratribus ſororibus vè de paternis opibus relinquere nihil excepta tertia opum parte, ac paternis facultatibus fratres priuare, qui fratris mortem doleant, ac vicem ſuam ob amiſſa patris bona? cum liceat auo ex filio nepoti bona hæc relinquere, atq; in alienam familiam transferre nõ ſine dolore fratrum, qui bona patris ab hominibus alienæ familiæ poſsideri videant? vnde ſi nepos tertia parte auo relicta ac alterius tertiæ vſumfructum fidei commiſſerit aui, vt poſt mortem ſuam reſtituat teſtatoris fratribus partem tertiam, cuius vſumfructum habet, non ne hoc ſine lege, ſine conſtitutione, pietatis ratione ſuggerente ex intentione iuris conceſſum eſſe dicemus? cum ex intentione iuris ſit, vt hoc genus homines habeant ſolatium triſtitiæ ſuæ, quibus ait meritò eſſe conſulendum. argumento. l. vincæ. C. de his qui ante apert. tab.

46 Bart. hic quærit, an pactum, ne liceat parentes alere, ſeruandum ſit, non eſſe ait argumento. l. alia. ſ. eleganter. ff. ſoluto matrimonio, qui affirmat hanc ſententiam defendere Specula. titul. qui filij ſint legitimi nu. 27. cui Bartol, accedit: ſed Guillermus de tranſactione, ac compromiſſo agit, non de pacto. Bartolus autem id quod de trãſactione & compromiſſo dicitur, in pacto locum habere ſcripſit, cuius opinio aperto iure probatur in dicto. ſ. eleganter, vbi Vlpianus ait, pactum conuentum vt vir cõdemnari poſſit in ſolidum, ſeruandum non eſſe: quià contra bonos mores eſt, quippè contra receptam reuerentiam quæ maritis eſt exhibenda, quæ meritò ad patrẽ infert Bartolus cui longè maior debetur reuerẽtia quam marito. l. liberto & filio. ff. de obſequijs. qua de cauſa cum ſit contra bonos mores, non erit ſeruandum. quod eò apparet, quià in propoſito duplex eſt fauor & alimentorum, & reuerentiæ patri exhibendæ: ſed in caſu quo ineſt tantum alimentorum fauor, non poteſt de alimentis paciſci alimentarius inconſulto prætore, quod ſi paciſcatur, pactum ſeruandum non eſt, ergò nec in propoſito.

47 Opinionem, quæ habet, q alimentarius non poſsit inconſulto prætore paciſci de alimentis, approbat Accurſius ſcholio alimentorum in. l. cum ij. in principio. ff. de tranſactio. fieret quidem fraus legi, ſi pactum efficax eſſet: ideo non ſeruatur argumento. l. cum ij. ſ. trãſactiones. verſ. ſicũ lis. ff. de tranſactio. hanc opinionem ſequitur Bart.

in tractà. alimentorum. num. 19. hæc opinio crebrius recepta eſt teſte Iaſo. l. cum ij. in principio. nume. 10. ff. de tranſactio. atque in hac ſpecie quod alimenta, quæ ſpurio debentur, pacto remitti nō poſsint, tradidere Bald. & Alber. l. 1. §. ius naturale. ff. de iuſtitia & iure. hos alij ſequuntur, quos aggregat dominus Couarruuias in epitome de ſponſal. 2. parte. c. 8. §. 6. nume. 3.

48 Contrariam opinionem iure defendi poſſe, certioremque eſſe, ac magis ex ratione iuris defluere tradit Iaſ. dicto nu. 10. quam ſententiam aduerſus Accurſium magis probarunt Iacobus de rauenis, Alber. & Fulgoſius in. l. cum ij in principio qui ea ratione innituntur, quòd lex prohibeat fieri tranſactionem de alimentis, non pactum, nec ſit eadem ratio in pacto, quæ eſt in trāſactione, cum tranſactio fiat aliquo dato, pactum verò nihilo, & ne quis repreſentatione pecuniæ alliciatur, vt tranſigat, cōſtitutum eſt ne inconſulto prætore ſuper alimentis tranſactio fiat. l. cum ij in princip. hæc ceſſant in pacto: ideo non cauetur lege ne pactum fiat, cum non ſit cauſa, quæ ad paciſcendum alimentarium alliciat.

49 Ipſe autem receptam ſententiam ſequor, quæ tum doctorum authoritate fulcitur, cum rationibus à iure ductis, ea enim fuit mens ac propoſitū Diui Marci, ne alimentorum iuri quis renunciaret, propterea quia ſuper ijs vita hominis pendet. l. cum ij. §. modus. ff. de tranſactio. hac de cauſa alimentario conſulens Diuus Marcus prohibuit tranſactionem fieri, quia modico accepto fit: ergò pactum ſtrictiori ratione prohibuiſſe iudicandus eſt, quod nihilo accepto fit, vnde fit vt pactum ipſum paciſcentis de alimentis in conſulto prætore imperitiam detegat: quia dare eſt perdere. l. filius fam. ff. de donat. l. cum de indebito. ff. de probat. Hinc colligitur contra iuris decreta ſcripſiſſe Felinum in. c. ſi diligenti. nu. 5. de foro compet. vbi ait patrem poſſe alimenta remittere pacto, quia hæc alimenta non debentur iure naturali, aut ex teſtamento, ſed magis ratiōe naturali vt ſcribit Bart. hic. qui non valere pactum ait, quæ ſententia aperta lege demonſtratur.

50 Hæc ſententia locum habet in compromiſſo, quod inconſulto prætore ſuper alimentis fieri non poteſt in arbitratorem, ſicuti nec pactum, quæ ſententia in quolibet alimentario locum habet. Speculat. titu. de arbitro. §. reſtat. nu. 3. idem Speculat. titulo qui filij ſint legiti. nu. 27. argumento. l. cum ij. §. vult igitur. ff. de tranſactio. propterea hoc fit, quia quoties lex tranſigi vetat, fortius & compromitti vetare intelligitur. l. nō diſtinguem. §. de liberali. ff. de arbit. Alber. l. cum ij. in princ. ff. de trāſactio. & ibi

& ibi Alciat.1.idem Iaſſ.l. de ali
mentis pag.2. qui idem eſſe ſi in
arbitrum compromittatur be-
ne defendit & Curt. Iuni. in re
petitione.l. de alimentis. nu.11.
aduerſus Alber.ibi. cum valeat
argumentum de trãſactione ad
compromiſſum.c.per tuas.de ar
bit. Accurſius auth. vt differant
iudi.in princ.Bar.l.mandato ge
nerali.ff.de procurat.idem Bar.
auth.ſi verò cõtigerit.C.de iudi.
ſequitur Iaſſ. in.l. tranſactionis.
nu.2.C.de tranſactio.quæ ſentẽ
tia rationem habet.

51 Hincq; apparet minus verè
ſcripſiſſe Ioann.Baptiſtam Peru
ſinum,qui gener fuit Bartoli:qui
contrariam ſentẽtiam ſequitur
nulla certa lege innitens,eamq;
nullo propugnaculo tut9 defen-
dit in tract.de arbitris.lib.3.c.5.

52 Tertiò hæc ſententia locum
habet in tranſactione,cum gene
raliter conſtitutum ſit,vt de ali-
mentis facta tranſactio in cõſul
to prætore non valeat. l. cum ij
ff. de tranſactio. inibiq; notat
Bar.& doctores vti refert, Feli-
nus. c. ſi diligenti. nu.5. de foro
compe.dñs Couarru.c.quamuis
pactum de pactis lib.6. 2.parte.
§.6.nu.4.hoc autem quod dictũ
eſt,vt de alimẽtis facta trãſactio
inconſulto prætore non valeat,
introductum eſt alimẽtorum fa
uore,vt poſt alios ſcribit Ioãnes
Oroſcius.l.cum ij. §. ſolet.nu.11.
ff.de tranſactio. Sed hoc intro-
ductum eſſe alimẽtorum fauore
negat Cõnanus lib.5. cõmenta.
iuris ciuilis.c.7.nu.5.qui ait non
eſſe introductũ hoc fauore ali-
mentorũ,ſed poti9 iuris fauore,
quia indignũ eſt & inhumanum
homines tanta rerũ inopia pre
mi,vt hoſtiatim ſibi victũ quære
re cogãtur. Aptè cõſideraſſet Cõ
nanus, ſi receptã rationem non
improbaſſet,ſed diceret alimen
torũ cauſæ indultũ eſſe,vt tranſi
gi de ijs nõ poſsit incõſulto præ
tore,eſt enim ſumma ratio,quæ
pro alimẽtis facit.l.Mella. ff.de
alim.& cibar.leg.ob id autẽ ali-
mentorum cauſa præcipua eſt,
eãq; ius noſtrũ fauore proſequi
tur,ne homines mẽdicẽt, quib9 Aduerſus Ioã. Bap. Peruſinũ
apparet eam rationẽ, quam Cõ
nanus credidit,huius ſententiæ
nõ eſſe rationẽ,ſed potius ratio
nis à doctorib9 traditæ rationẽ,
ex quibus apparet Reipublicæ
intereſſe,ne quis de alimẽtis trãſi
gat incõſulto prætore, ne homi
nes depauperẽtur, cũ Reipubli
cæ interſit eos habere locupletes
qui fortunis oppreſſam Rẽpu-
blicã iuuare poſsint.auth. vt iu-
dices ſine quoquo ſuffragio. §.
cõſiderabimus collatione.2. vn
de illi errãt, qui priuatorũ fauo
re introductũ credũt principa-
liter,ne trãſigi poſsit de alimẽtis
53 incõſulto prætore. Sunt tamẽ
cauſæ quæ faciunt de alimentis
factam trãſactionem efficacem
eſſe,vt ipſe Vlpianus docet.l.cũ
ij.§.vult igitur.inibiq; Iaſſ.nu.11.
poſt Odofred. Angelũ & Ful-
go.exempla ponit idem Iaſſo.l.
de alimentis nume.1.&.4. C. de
tranſa-

tranſactio. Alimentorum tranſactio vt valeat plura requiruntur, vt docet. l. cum ij. vnde fit, vt ſi alimenta legata ſint, de his tranſigi non poſsit niſi cognitis verbis teſtamenti, Item ſi cauſa tranſigendi non ſit non valet tranſactio.

54 In propoſito quæri poteſt: ſi conſtet inter aliquos de alimentis eſſe tranſactũ anni iam ſunt decem, an longi temporis ſpatio præſumatur interfuiſſe cauſa tranſigendi. vel ſi ſuper legato alimentorum tranſactum ſit, an etiam præſumatur ꝙ lecta cognitaq; fuerint verba teſtamenti, & præſumi hæc æquius videtur, cum ex longi temporis curſu præſumatur ſolennitas adfuiſſe, quæ vt actus valeret, deſiderabatur. Bernardus c. peruenit. de cenſibus, ſed hæc limitantur, ſi ſolennitas huius conditionis ſit, vt paciſcentes illi renuntiare non poſsint Bar. l. 1. C. de fide inſt. & iure haſtæ fiſca. lib. 10. idem Bart. l. ſciendum. nume. 4. ff. de verborum oblig. idem Bart. l. ſi forte. ff. de caſtren. pecu. vnde non præſumi in tranſactione hanc ſolennitatem ſcripſit Menchaca. lib. 2. controuerſiarum. c. 44. nume. 21. quæ opinio videtur vera argumento. l. de his. ff. de tranſactio.

55 Hæc ſententia, quæ habet, quòd inconſulto prætore de alimentis tranſigere nulli liceat primò dilatatur, vt obtineat, ſi pluribus ſint alimenta relicta ex fundo certo, nam inter ſeſe inconſulto prætore tranſigere non poſſunt. l. cum ij. §. ſed & ſi pluribus. ff. de tranſactio. inibiq; Bart. idem Bart. tracta. de alimentis numer. 19. Alber. & reliqui notant. Iaſo. nume. 2. Oroſcius nume. 4. Accurſius. l. voluntas. C. de fideicommiſsis. inibiq; Corneus nume. 8.

56 Secundò dilatatur hæc concluſio, vt habeat locum in perſona eius cui alimenta relicta ſunt, qui fundum ex quo capiat alimenta eligere non poteſt inconſulto prætore Bart. l. 3. ff. de aliment. & cibar. leg. ſequitur Ruinus conſilio. 80. num. 9. lib. 1.

57 Tertiò extenditur hæc concluſio, & locum habet in legato annuo relicto in dotem, vt in ſpecie. l. virilis. §. final. ff. de legat. præs. de quo tranſigi non poteſt inconſulto prætore, eſt etenim alenda mulier de fructibus dotis, ergò de alimentis ad dotem bene procedem, in propoſito: vti Bartolo placuit in. l. ſi certis annis nume. 2. C. de pactis. qui dicit deciſionem. l. 1. C. de fideicommiſsis, obtinere in dote, in qua eſt eadem ratio. approbatur cõmuniter teſte Decio inibi. nume. 8. Iaſſ. nume. 3. quamuis improbet Salicetus numer. 3. exiſtimans ꝙ non liceat procedere de alimentis ad dotem, qua de re latius alibi ſcripſimus. aitq; Salicetus de alimẽtis incon-

in conſulto prætore tranſigi nõ poſſe, de dote verò poſſe; ſed Salicetũ Iaſon. Decius & alij reprehendunt,& in propoſita ſpecie q in cõſulto prætore de dote tranſigi non poſsit, quia loco alimentorum eſt, defendit Roma.l.1.ff.ſoluto matrimonio & in.l. qui ſuperſtitis. ff. de acquir. hæred. Paulus & Anchar. quos adducit Felinus. c. ſi diligenti nume. 6. de foro compe. quæ ſententia vera apparet ex his,quæ ſcripſit Iaſon.d.nu.3.

58 Quartò hæc concluſio obtinet in perſona ſerui, qui de alimentis tranſigere non poteſt ſine domini conſenſu etiam prætoris authoritate interpoſita. hæc eſt opinio Bart. l. cum ij. §. eam tranſactionem. ff. de tranſact.nume.5.Fulgo,nume.2.huius ſentẽtiæ ratio eſt, quià alimẽta ſeruo relicta videntur ipſius domino relinqui. l. filio fam.ff. de cond. & demonſt. quam legem doctè interpretatus eſt Coſta lib.2. ſelecta. interpret. c.17. nume. 2. &. 3. qua lege apparet erraſſe Accurſium ſcholio an ingenui.in.§. eam tranſactionem. qui dixit poſſe ſeruum tranſigere de alimentis ſibi relictis, ſed hãc opinionem improbat Bart. dicto nume. 5. quem omnes ſequuntur teſte Iaſ.nume.4. Ioanne Oroſcio numer. 8. qui verè ſcribũt in locis legum,quas pro ſua ſententia aduocat Accurſius, ſeruum non habere dominum, quià pœnæ ſeruus, item quià ad templi cuſtodiam relictus, hic prætore authore de alimentis ſibi relictis tranſigere poterit.

59 Quintò hæc concluſio locum habet in perſona eius, qui alimentorum iuri renuntiare vult; aut ius iſtud vendere, vel cedere, hoc quippè facere non licet. Bart.l.cum Titio.nume.2.ff.ad leg.fal. qui ait legatum vſusfructus non poſſe legatarium in alium transferre venditione, aut ceſsione.l. vſusfructus. ff. de iure dot. eodem modo ius alimentorum cedi non poteſt, quià vt ipſe Bartol9 ait alimenta perſonæ cohærent. l. cum ij.§.modus ff.de tranſactio. c. final. de officio deleg.l.dominus. §. final. ff. de vſufructu. ſequitur Abb. in c. præterea. 2. nume. 11. de iure pat. Curt. Senior conſilio. 58. Iaſſo. l. ſi conſtante. nume. 234. ff. ſoluto matrimonio, ſcribit Petrus Plaça tracta. de delictis. c.fin.nume.6.qui adducit Fabianum tracta. de emptione. q. 4. princ.q.21. aggregat plures Tiraquellus de retractu. titulo.1.§. 26.gloſ.1.nume.72.

60 Huius quæſtionis enodatio, quæ dificilis eſt, ex ea quæſtione pendet, an fructuarius cedere poſsit ius vſusfructus alij quã proprietatis domino, ita quidem vt ſi cedatur, ius illud ad emptorem tranſeat.qua in re variant interpretes,multũq; inter ſeſe diſsident, vel potius certãt: In hac quæſtiõe multi opinãtur

fru-

fructuarium non poſſe cedere vſumfructum, ſed tantum perceptionem fructuum vendere, ꝙ ſi cedat nihil ad emptorem tranſibit, ſed vſusfrūct9 ad proprietatis dominum deuoluetur, quæ opinio deducitur ex. ſ. finitur. inſt. de vſufructu. inibiꝙ Accurſius notat ſcholio cedendo. idem apertè ſcribit Pomponius. l. ſi vſusfructus. ff. de iure dot. harum legum argumento præfatam concluſionem defendit Azo in ſumma. C. de vſufructu. nume. 20. dominus Franciſ. Sarmientus acri ingenio multaꝙ lectione vir epiſcopus Aſturicenſis meritiſsimus quem vt debeo veneror ac ſuſcipio lib. 3. ſelectarum interpreta. c. 9. cuius libros perlegi, miratusꝙ ſum, quanta flumina ex fælici illo ingenio cadant. quæ opinio ſcriptorum ſuffragio approbata eſt, vt atteſtatur Pinelus in. l. 1. C. de bonis mater. 3. parte. numer. 38. qui plures in vnum contulit, qui huic acceſſere ſententiæ præter eos, quos ipſe aggregat. hanc ſententiam ſequitur Petrus Iacob. in practica de actione in rerum generalior libellus. ſ. poſitiones actoris. Caſſaneus conſuet. Burg. titulo des confiſcacions. Rub. 2. ſ. 2. num. 18. Natta conſilio. 440. num. 4. qui ait ius vſusfructus cedi non poſſe, ſed tantum perceptionem fructuum, idem approbat Ioannes Oroſcius. l. ſi tibi decem. ſ. pactum. numer. 2. ff. de pactis. Fabianus de monte tracta. de emptione & venditione. q. 20. quæſtionis. 4. princip. nu. 53. Ioann. Baptis. à ſancto Blaſſio tracta. de priuileg. dotalibus centu. 3. priuileg. 220. in nume. 20. Guido Papa ſing. 532. Ioan. Trigona ſing. 50. nume. 6. Ruinus conſilio. 17. num. 15. volume. 2. Cuiatius in principio inſt. de vſu & habit. & hanc opinionem dixit crebrius recipi per omnia tranſcribendo Pineli dicta ta Menchaca de ſucceſsion. creatione lib. 1. ſ. 7. numero. 40. in fine.

61 Hinc dicebat Bald. conſilio. 335. incipi. quædam mulier. numer. 1. volume. 1. ꝙ ſi fructuarius cedat alicui vſumfructum, intelligitur fructuum perceptionem cedere, vt ceſsio valeat, & vſusfructus ad dominum proprietatis non deuoluatur. argumento. l. neceſſario. ſ. final. ff. de pericu. & com. rei vend. ꝙ ſi ius vſusfructus cedat extraneo, id eſt non domino proprietatis, vſumfructum perdet, qui ad dominum proprietatis deuoluetur. ſ. finitur. inſti. de vſufructu. doctrinam Baldi ſequitur Curt. Iuni. conſilio. 142. in fine. quem ſequitur Craueta conſilio. 52. nume. 5. in hac ſententia fuit idem Baldus multis in locis, quemaduocat Pinelus vbi ſupra verſiculo alij autem. qui plures aggregat accedentes doctrinæ Baldi. ſequitur Gregorius ſcholio. el derecho. in. l. 24. titulo

titulo. 31. part. 3. & malè omnia inculcans huic ſententiæ ſubſcripſit Politus repetitione. l. re coniuncti. ff. de legat. 3. nu mero. 52.

62 Sed errore lapſus eſt Baldus, cum nihil referat cedat quis vſumfructum, an verò ius vſus fructus, quià in vtroque caſu ius cedere cenſetur. argumento. l. ſi vſusfructus. ff. de iure dot. nec Baldi ſententiam fulcit. l. neceſſario. §. fin. quæ loquitur in venditione vſusfructus, non in ceſsione, eſtque maximum diſcrimen cedat quis vſum fructum, an vendat, vt infra patebit.

63 Ratio autem quare vſusfructus alienari non poteſt, ea eſt, quià vſusfructus eſt ius perſonale, iura verò perſonalia quãuis ſint oſsibus affixa ſicut caracter, vt notatur in. l. quis ergò caſus in fine. ff. de peculio. tamen poſſunt vendi, & alienari iuxta naturam illorum. l. nomina. C. de hæred. vel actione vendit. ſic ius vſusfructus licet vendi non poſsit, quià à nobis ſeparari non poteſt, tamen venditur & alienatur ſecundum naturam vſusfructus, quià venditur perceptio fructuum. l. neceſſario. §. final. ff. de pericu. & commod. rei vẽd. vnde ius vſus fructus non venditur ex accidenti, quià oſsibus hæret, non autem ex natura rei, vt exemplo eſt res ſacra. hanc rationem huic ſententiæ reddidit Ioann. de Platea. §. finitur. inſti. de vſu fructu. quam approbat Fabius Acorombonus. l. naturaliter. §. nihil commune. in repetitione nume. 22. ff. de acqu. poſſe. eam que Fabio non relato refert Fabianus de monte tractatu de emptio. & vendit. q. 20. quæſtionis. 4. princip. nume. 53. & Tiraquell. de retractu. titulo. 1. §. 26. glo. 1. nume. 43. *Aduerſus Bald. & reliquos.*

64 Aliam rationem huic ſententiæ reddidit Fabianus Acorombonus in. §. nihil commune. numero. 33. qui ait quòd ſi vſusfructus alienari poſſet, ſequeretur, quod eſſet quodammodo alius vſusfructus, quià dum manet in perſona vnius, tali forma manet, vt ſtet donec illa perſona durat, ea autem extincta ciuiliter vel naturaliter extinguitur vſusfructus. §. finitur. inſti. de vſusfruct. vnde ſi ille alij vendat, vſusfructus mutat formam, nec deberet finiri, donec extingueretur perſona illius, qui emit. vnde alius quodammodo eſſet vſusfructus. argumento. l. ſi vſusfructus mihi in biennium. ff. de vſufructu leg. hincque damno affici poſſet dominus proprietatis, qui extincta perſona venditoris citius fortaſsis conſequeretur vſumfrumctum, qui proprietati accederet. vnde quãdo venditur perceptio fructuũ, expectatur mors venditoris, id eſt fructuarij, quo demortuo finitur fructuum perceptio, quæ vendita fuit. l. neceſſario. §. fin. hanc

hanc rationem ſub obſcurè ſæpè reddidit Gratus conſilio.22. nume.11.volume.1.

65 Contrariam ſententiam, quæ habet, ꝙ fructuarius poſsit vendere ius vſusfructus, & alij cedere magis probat Vlpianus.l. arboribus. ff. de vſufructu.l. in venditione. in principio. ff. de bonis authorita. Iud. poſsid. l. cui vſusfructus. l. non vtitur. l. quià qui precio. ff. de vſufructu tex. in principio. inſt. de vſu & hab. textus clarus. c. nuper. de donat. inter vir. & vxo. hanc ſententiam tanquam aperto iure innitentem ſequitur Alber. l.1.C.de bonis mat .nume.2 Balduinus. §. finitur. inſtitut. de vſufructu. & alijquos aggregat Pinelus ſupra nume.39. qui pro viribus eam defendit, quam probauerat deciſio Rotæ. 860 in antiquis. aitq; Pinelus grauiſſimos doctiſsimosq; viros cum glo. in multis & ferè in omnibus tangentibus hunc articulum ſæpè lapſos fuiſſe. enixè procurat argumentis reſpondere, quæ contrarias partes defendunt, dificultatem tamen .l. ſi vſusfructus. ſuperare non potuit: videtur enim lex illa eſſe omni ſolutione maior.

Noua reſolutio.

Aduerſus Pinel. & reliquos.

Ego autem in hac controuerſia exiſtimo cum Pinelo in huius articuli explicatione commentatores lapſos fuiſſe, ipſum q; Pinelum cæteris fortius cæcutire: tam enim ipſe quam reliqui ſcriptores obliti fuere receptæ ſententiæ qua docemur, quid interſit, cedat quiſpiam vſumfructum, an vendat.

66 Vnde in propoſita quæſtione conſtituendum eſt fructuarium vſumfructum alij cedere non poſſe, quod ſi cedat fructus ad proprietatis dominum douoluētur. l. ſi vſusfructus. ff. de iure dot. vendere autem poſſe, vt probatur in dicta .l. arboribus. alijsq; ſupra allegatis. hoc proptereà fit quià fructuarius alienare non dicitur vendendo vſumfructum, ſed tantum cedendo: vſusfructus enim res eſt incorporalis. textus in principio inſt. de rebus corpo. & incorp. tex. in principio inſt. de vſufructu. ſed inter alienationem rei corporalis & incorporalis hoc intereſt, quòd ſicut rei corporalis venditione non tranfertur dominium, niſi res tradatur. l. traditionibus. C. de pactis. l. quod vendidi. ff. de actio. emp. §. venditæ inſti. de rerum diui. ſic rerum incorporalium non tranfertur ius in emptorem, niſi cedatur. Accurſius ſcholio ſuo. l. fin. C. quādo fiſcus vel priuat. quam ſententiam dicit ſing. Iaſon.l.1. §. ſi vir vxori. nume.5. ff. de acqui. poſſe. commendat Felinus in. c. venerabilis. numer. 32. de excep. tio. idem tamen ſcripſit Accurſius ſcholi. final. l.2. C. de actio. & oblig. & ſcholio portionibus l. fin. in principio. ff. dedonat. ſequitur Bart. l.1. nume.8. C. de actio-

actio. & oblig. & omnium vbi ꝙ hæc eſt concors ſententia vt atteſtatur. Tiraquellus tractat. de retract. titulo. 1. §. 1. gloſ. 7. numer. 2. qui aggregat plures qui ſequuntur hanc opinionem.

67 Ex quo dicebat Siluanus conſilio. 55. ꝙ ſi venditor rei corporalis velit trãsferre ciuilem poſſeſsionem per actum ceſsionis, nihil aget: quià res corporales traduntur non per actum ceſsionis, ſed per actus naturales.

68 Vnde alienare non intelligitur fructuarius, niſi cedat: ſola enim venditione ius vſusfruct⁹ abſe non abdicat, ſed tantum transfert commoditatem, quod clarè depromitur ex Pomponio l. ſi vſusfructus. ff. de iure dot. dum ait fructuariũ ius vſusfructus alij quam domino proprietatis cedere non poſſe, quod ſi cedat nihil ad extraneum tranſibit, ſed ad dominum proprietatis vſusfructus deuoluetur, vnde vt non amittatur vſusfruct⁹ introductum eſt ꝙ fructuarius locet vſumfructum, aut vendat: huius pronunciati rationẽ ſubijcit Pomponius, vt ipſum quidem ius maneat penes venditorem, perceptio verò fructuum penes emptorem: ergò ſola venditione non transfertur ius, ſed ipſa ceſsione, vt apertè inibi demonſtratur, quià dictio (vt.) denotat cauſam finalem, vti tradit Valla lib. 2. elegan. c. 38. veluti ſi quis dicat (dono tibi libros vt legas) ac ſi Hiſpanè dicat (para que leas) vnde dicit Pomponius ne amittatur vſus fructus illum non cedat fructuarius, ſed vendat: quo facto ius penes eum manet, commoditas autem percipiendi fructus ad emptorem tranſijt. Hæc concinnè defluunt ex formula ceſsionis, quam docet Boetius in topicis Ciceronis, ex quo tradidit Cuiatius in principio inſt. de vſu & habit. dum ait quæro cum vſusfructus extraneo vendi locari, donari commodari, præcario concedi, obligari poſſit, cur etiam eidem in iure cedi non poſsit? an quià cedere in iure eſt ad ſellam prætoris id à ſe ius totum abiudicare? at locare aut vendere, eſt ius vtendi, fruendi, ita in alium transferre, vt tamen per emptorem aut conductorem à fructuario retineatur.

69 Ex his vera videtur ſententia Iaſſo. l. re coniuncti. ff. de leg. 3. nu. 123. dicentis ſe mirari cur Bart. ibi. nume. 26. formauerit quæſtionẽ: an ius accreſcẽdi in vſufructu tranſeat ad ſingularem ſucceſſorem, quià vſusfructus nõ poteſt alteri cedi, quin deuoluatur ad dominum proprietatis. l. ſi vſusfructus. ff. de iure dot. quam ſententiam ex ſuperioribus veriſsimã eſſe cõſtat, licet opinionẽ Bar. aduerſ⁹ Iaſſ. velis defendere Ripa ibi. nu. 84 qui in vltimis verbis ait ſententiam Bartoli malè defendi poſſe,

ſe, quam in cautē defendit Po-
lit.nu.52.& Ioann. Gaudentius
nu.87.nō enim poteſt in vſufru
ctu eſſe ſingularis ſucceſſor, de
volueretur enim ad dominum
proprietatis, vt ſupraſcriptum
eſt. argumento.l. ſi vſusfructus.
& probatur iure Regio in.l.24.
verſi. otroſi.titulo.31.part.3.

70 Ea ratione ad proprietatis do
minum deuoluitur vſusfructus
ſi extraneo cedatur,quià cū ceſ-
ſiōe abdicauerit à ſe ius fructua
rius,ius illud extinguitur,cum à
perſona ſeparatur,cui cohæret:
quià in fructuarij perſona cōſti
tutum eſt: exemplo corporis hu
mani, quod extinguitur animæ
ſeparatione,quod ius cum extin
guatur nihil proprietati addit,
ſed id efficit, ne proprietas in
parte minuatur,quæ minueba-
tur cōſtitutione vſusfructus,qui
quidem ſeruitus eſt. l. fin. C. de
præs.long.temp. conſtituiturq̧
contra rei naturam, quæ libera
eſt.l.ſi ædib9.C.de ſeruit.& aqua
ideo extincto iure vſusfructus
per ſeparationem à perſona,
cui cohærebat, res ad primæuā
naturam redit,quod eſt natura-
le.l.ſi vnus. §. quod in ſpecie. ff.
de pactis.& liberatur à ſeruitu-
te, quæ contra naturam rei de-
betur, hac de cauſa vſusfructus
dicitur naturalem habere inſti-
gationem, vt conſolidari pro-
prietati experat.l.antiquitas.C.
de vſufructu. annotat Crotus
repe.l.re coniuncti. ff.de lega.3.
nu.45. hanc opinionem fulcit
§. finitur inſt. de vſufructu. no-
nat Gratus conſilio.133.nu.5.vo
lu.1. Guido Papa conſilio.94.
nume.6.

71 Nec huic ſententiæ, quæ ha-
bet, q̄ vſusfructus alij quam do
mino proprietatis cedi nō poſ-
ſit, q̄ ſi cedatur proprietati con
iungitur,obſtat.§.finitur inſt.de
vſufructu. vbi ſi vſusfructus ce-
datur extraneo, id eſt alij quam
domino proprietatis, nihil agi-
tur:quo textu dicit Pinel9ſupra
nu.39.verſ. probata autē: clarè
decidi, q̄ ſi vſumfructum cedat
extraneo fructuarius,non amit
tit illum,nec acquiritur vſusfru
ctus domino proprietatis, ſed
nihil agitur,id eſt actus non va-
let,atq; ita retinet eum fructua-
rius: vnde illa verba, nihil agi-
tur,ſunt intelligēda,vt nihil aga
tur in perſona extranei,quià ius
vſusfructus illi nō quæritur,ſed
domino proprietatis, vti expli-
cat Accurſius ſcholio.vſumfru-
ctum.l. ſi vſusfructus. ff. de iure
dotium: hæc enim verba, nihil
agitur, nō ſignificant quòd act9
ſit nullus,ſed potius quòd actus
non valet,vt agitur, exēpli gra-
tia: quidā rem procuratori meo
tradidit,vt meam faceret,ille ve
rò ea mente accepit, vt faceret
ſuam, inquit Iulianus nihil agi-
tur, in.l.per ſeruum.§.fin. in fin.
ff.de acquir. rerum domi. quaſi
dicat in perſona procuratoris
nihil agitur,quià non procura-
tori,ſed domino quæritur.vt in
ſimili ſpecie docet conſultus.l.
qui

qui mihi. ff. de donatio. atq; in ea loquitur tex. in.§. finitur. qui ex his intelligendus eſt, vt explicat Cuiatius in princip. inſt. de vſu & habit. quod ſatis apparet ex. §. finitur. vbi agitur quibus modis finiatur vſusfructus, dicit textus finiri ſi cedat eum domino proprietatis fructuarius, ſi cedendo extraneo non finiretur vſusfructus, ad quid illa verba adijcerentur. (nam cedēdo extraneo nihil agitur)? certè ſuper vacanea eſſent. proptereà tamen adiecta fuere, quià etiā illo modo finitur vſusfructus, cum nihil agatur in perſona extranei, ſi extraneo cedatur, ſed eo caſu ad dominum proprietatis deuoluatur, quo caſu etiam finitur, vt docet. l. ſi vſusfructus. ff. de iure dot. qua lege oſtenditur verba illa, nihil agitur, debere intelligi in perſona extranei, nō in perſona domini, quod conſtituit dicta. l. 24. verſ. otroſi. titul, 31. part. 3. Pro cuius interpretatione annotādum eſt: q; in lege illa tractatur, an fructuarius ius vſusfruct9 poſsit cedere, inquit lex domino poſſe, extraneo autem non poſſe, quod ſi cedat extraneo: non illi ſed domino quæretur proprietatis vſusfructus, hinc dicit lex, q; non cedat ius extraneo, ſed tantum commoditatem vendat, vel locet vſum fructum, hocq; erit præſentaneum remediū, vt quis non amittat vſumfructum, & tamē commoditatem transferat, nec dicit lex, quòd vendat, vti dicitur in. l. ſi vſusfructus. quaſi dubitauerint legis conditores, an ius vſusfructus vendi poſsit, & an venditione alienaretur, ideo tacendo ſubterfugium ſibi quæſierunt.

72 Nec obſtat noſtræ ſententiæ textus, qui videtur eam omnino oppugnare, in. c. nuper. de donat. inter vir. & vxor. vbi maritus qui vſumfructum habebat, vxori in dotem tertiam vſusfructus partem dedit, inquit textus valere dotis conſtitutionē, dum vixerit ipſe fructuarius, qui conceſsit, ergò clarè demonſtratur, q; vſusfruct9 cedi poteſt, nec ob ceſsionem eum amittit fructuarius, ſed extraneus, in quem ceſſio fit, eo fruitur. ſed nec ille textus obſtat huic ſententiæ, quià loquitur in perſona eius, qui cōceſsit alicui vſumfructum, non tamē in perſona eius, qui ceſsit, intereſtq; multū cedat quis vſumfructum, an concedat: quià per conceſsionem non transfertur ius, nec vtiles tranſeūt actiones Accurſius ſcholio portionibus. l. fin. in principio. ff. de donatio, ſequitur Bart. l. 1. C. de actio, & oblig. nu. 9. & nu. 23. vbi huius ſententiæ rationem ſubijcit, ſequitur idem Bart. dicta. l. fin. ff. de donat. in principio nu. 2. per verbum enim (concedo) non transfertur dominium. Ioann. Andr. ſcholio titulo in. c. 1. de vſuris. lib. 6. idem affirmat Bal. c. 1. verſ. ſi Titius nu. 1. ſi de feudo

Et fuer,

fuer. controuer. inter domi. & agnat. & hanc ſententiam fulcit textus in principio inſt. de vſu & habi. vbi fructuarius ius vſus fruct9 cōcedere poteſt, ſed illud cedere nequit, vt probatum eſt. eadem ſentētia depromitur ex. c. paſtoralis. de donatio. quem textū pro hacparte notat Barb. ibi. idem probatur in. c. fin. de precario. horum iurium authoritate innitentes hanc ſententiā approbant plures, quos aggregat Palacios Rubios in repetitione rubricæ. de donatio. inter vir. & vxo. §. 7. nu. 1. Curt. Iuni. l. cum quid nu. 19. ff. ſi cer. pet. quāuis Bartol9 videatur ſibi ipſi nō conſtare in. l. 1. ff. pro emptore. nu. 2. vbi ait ꝙ per verbum (cōcedo) transfertur ius & titulus, hanc ſententiam videtur probare Sapia repetitiōe. l. 1. §. qui mādatam. num. 21. ff. de officio eius cui mād. eſt iuriſdictio. Quæ opinio ex ſuprapoſitis conſtat non poſſe defendi: atq; ita hanc vltimam opinionem Bartoli reprobat Molinæus conſuetud. Pariſien. §. 22. nu. 67. ex quo apparet dictū. c. nuper. non obſtare huic ſententiæ, quæ habet ius vſus fructus extraneo cedi non poſſe, vendi verò poſſe, quidquid variauerint doctores plura in hac quæſtione inculcantes.

73 Ex his apparet, quid in alimentorum legato definiendum ſit, quod cedi in alium non poterit cum perſonæ cohæreat: commoditas autem legati vendi poterit authore prætore, ſi cauſæ interſint, quæ prætori ſuadeant transactionem admittere. argumento. l. cum ij. §. cauſæ. ff. de tranſactio.

74 Sunt autem plures caſus in quibus præſcripta ſententia nō obtinet, ſed poteſt in eis tranſactio fieri inconſulto prætore, ac præfatæ cōcluſioni locus nō erit.

Primò in alimētis, quæ retro habita ſunt, locum non habet hæc ſentētia, ſed tantum in præſentibus & futuris, Accurſius ſcholio alimentorum. l. cum ij in principio. ff. de tranſactio. argumento. l. de alimentis. C. de tranſactio. ſequitur Alberi. in. d. l. cum ij in principio Iaſſo. nu. 9. idem Iaſſ. in. l. quæ de legato. nu. 24. ff. de leg. 1. Bald. l. pactum. in fine. C. de collatio Decius. l. de alimentis. nu. 9. Curt. Iuni. nu. 1. Corneus nu. 1. & 2. Alciat. pag. 1. C. de tranſact. Feli. c. ſi diligenti. nu. 6. de foro comp. Connanus lib. 5. commenta. iuris ciuilis. c. 7. nu. 5. hæc eſt recepta traditio authore Oroſcio. l. cum ij. §. eam tranſactionem. nu. 11. ff. de tranſactio.

75 Ratio huius ſentētiæ eſt, quià ex alimentis futuris vita hominis pendet. Bar. tracta. alimentorum. nu. 19. ſequitur Alciat. l. de alimentis pag. 1. crebrius hæc ratio recepta eſt teſte Oroſcio. d. nu. 11. qui ait hanc rationem confundi ex. §. eam tranſactionem. verſ. nihil autem intereſt vtrum liber-

libertini ſint, quibus alimenta relicta ſunt, an ingenui ſatis locupletes an minus, cum hæc ratio ceſſet, ſi alimentarius locuples ſit, cuius vita non pendeat ſuper alimentis legatis, at Diui Marci oratio non ceſſat, ſed in eis locum habet, qua vetatur ſuper relictis alimentis trāſigere, ſed ipſe IoannesOroſcius defendit rationem, propterea quòd eam interpretes, ad ea quæ frequentius accidunt, adaptaſſent.

Sed pace dixerim viri docti quem vt debeo, ampliare vellē, non increpare, tam diuitis vita ſuper alimentis pendet, quàm vita pauperis, cū diues labi poſſit facultatibus, cum multæ ſint humanæ ſortes. l. fin. C. de præſcrip. 30. anno. tradit cum iudicio Alcia. in. l. de alimētis. pag. 1. quæ cum tot exemplis demonſtrentur, non ſunt repetenda. quot diuites de paupertati ſint hiſtoriarum teſtatur fides, vnde Ouidius ait.

Non meus amiſſos animus deſiderat agros,
Ruraq; peligno conſpicienda ſolo.

Nec enim minori cura & labore diuitiæ conſeruantur, q̄ quærātur, vt ipſe Naſo teſtatur,

Non minor eſt virtus quàm quærere parta tueri.

Quod cecinit Lucretius lib. 5. de natura rerum. quibus cōſtat pari ratione diuitem ſuper alimentis relictis non poſſe inconſulto prætore tranſigere, atq; pauperem: cum ſuper alimentis vtriuſq; vita pendeat, pauperis quidem quià fame periret, diuitis autem quià inconſtantia fortunæ in inopiam deuenire poſſet: quo tempore qui famem leuaret, non reperiret, nam vt Naſo ait.

Cū fueris fælix multos numerabis amicos,
Tempora ſi fuerint nubila, ſolus eris.
Horrea formicæ tendunt ad inania nūquā,
Nullus ad amiſſas tendit amicus opes,

76 Secundò huic ſententiæ locus non eſt, ſi alimenta non ſint relicta, ſed alimentarius ſibi cauerit, atq; aliquem vt nutriret eum obligatione, pactioneq; deuinxerit: quià hoc caſu ſuper alimētis inconſulto prætore tranſigere poteſt. Accurſius ſcholio alimentorum. l. cum ij in principio per textum illum verſ. planè. ff. de tranſactio. notat ex illo verſiculo planè Bart. ibidem nu. 4. Alber. & Bald. Paulus nu. 8. Fulgoſius nu. 2. Iaſſ. nu. 9. idem Iaſſ. l. de alimētis. nu. 1. inibiq; Corneo nu. 1. Salic. nu. 2. Curt. Iuni. nu. 8. C. de tranſactio. Alciat. pag. 3. qui ait dubium non eſſe, quòd tranſigi poſſit ſuper alimentis, quæ ex contractu debētur. Oroſcius. l. cum ij. §. ſolet. nu. 9. Connanus lib. 5. commenta. c. 7. numero. 5. *Aduerſus Ioā. Oroſcium.*

77 Huius ſententiæ rationem adducit Bart. tracta. de alimentis. nu. 19. quià qui contrahendo ſibi acquirit, cum induſtrius ſit, veriſimiliter cautè tranſiget: vnde authoritate prætoris non in

diget, vt tranſigat: quod ratione fit, quià vbi res lautior obtigit, lautius incipit quis viuere, pluribusq́; indiget, quàm ſolebat: quià iuxtá veterem paræmiam diues factus faſtidit lentem: atq́; hinc fit vt quæſita alimenta cautè tueatur, nec niſi ex euidenti vtilitate remittat, hinc fit vt Bartoli rationem crebriori conſenſu doctores approbent.

78 Hinc etiam apparet futilem huius rei rationẽ adduxiſſe Duarenum. lib. 1. diſputationum. c. 44. cui accedit Oroſcius. l. cum ij. §. ſolet. nu. 9. ff. de tranſactio. dum aſſerit, vt voluntas teſtatoris ſeruaretur, conſtitutum eſſe nequis ſuper alimentis relictis tranſigeret inconſulto prætore: non ſic ſuper alimentis debitis ex cõtractu, in quibus hæc ratio ceſſat, quæ ratio in omni legato locum habet, conſeruaretur teſtatoris voluntas, ſi rem legatam ſemper haberet legatarius, nam licet in hoc vertatur fauor vltimæ voluntatis, vt quæ teſtator conſtituit valeant. auth. de nuptijs. §. diſponat. l. in conditionibus. ff. de condi. & demonſt. voluntas defuncti non cenſetur in hoc abrumpi, q́ legatarius, qui ex legato emolumentum capit, non capiat eo modo, quo teſtator dixit. l. Titio centum in principio. 1. reſpõſo. ff. de cond. & demonſt. vnde licet doctores dicant duplici fauore alimentorum & vltimæ voluntatis conſtitutum eſſe, nequis ſuper alimentis relictis tranſigere poſsit, mihi alimentorum ſimplici fauore introductum hoc eſſe videtur, in quo Reip. vtilitas conſiſtit, vt ſupra ſcripſimus: cum Reipublicæ interſit homines diuites eſſe, qui fauor non tam conſiſtit in alimentis, quæ quiſpiam quæſiuit ex contractu, propterea quòd ille qui quæſiuit, ſibi cautè conſulere in omnibus cenſeatur.

Aduerſus Duarenũ & Ioan. Oroſciũ.

79 Tertiò huic ſententiæ locus non eſt in alimentis minimis. l. cum ij. §. fin. ff. de tranſactio. tradit Tiraquellus tracta. de iudicio in rebus minimis ferendo. verſ. trigeſsimò ſecundò.

80 Quartò hæc ſententia locum non habet ſi cum iuramenti religione pactum tranſactum vè ſit, quià iuris iurandi acceſsione contractus firmabitur, quod axioma quomodo accipi debeat agendum eſt neceſſariò, quamuis res hæc integrũ tractatũ deſideret. Primò itaq́; in ſpecie de qua Bartolus hic agit, an pater paſciſci poſsit ſuper alimentis, pactumq́; firmum ſit, ſi iuris iurandi religio acceſſerit, non firmari pactum iuramento ſatiſvi detur depromi ex. l. alia. §. eleganter. ff. ſoluto matrimonio, qua lege oſtenditur pactum cõuentum contra reuerentiã, quæ exhibenda eſt, eſſe contra bonos mores: ergò ius iurandum quod in hoc pacto interponitur, vt pote cõtra bonos mores

firmum

firmum non erit, argumento. c. non eſt obligatorium de regu. iur. lib. 6. c. ſi verò. c. cum quidam. §. final. c. ſicut. de iure iur. c. in malis. c. qui ſacramentum. 22. q. 4. iuri enim reuerentiæ debitæ renuntiare quis non poteſt l. final. C. de bonis liber. l. libertus qui operarum. ff. de operis libert. quod obtinet in propoſito, quià iuramentum eſſet contra ius Diuinum, quo tenemur patrem & matrem honorare, qui honor conſiſtit in eo, vt egẽtibus alimenta præbeamus: vti Diuus Heronimus interpretatur, quem refert Alfonſus Caſtro. de iuſta hæreti. puni. lib. 2. c. fin. vnde iuri reuerentiæ non poterit pater renuntiare nec iuriſiurandi acceſsione pactum firmare: quod ab omnibus eſt receptum, vt ex Alexan. & Iaſſ. apparet. l. final. C. de pactis. ſcribit latè dominus Couuarruuias in. c. quamuis pactum. de pactis. lib. 6. in initio. 2. partis. nu. 8.

81 Filius eodem modo iuri alimentorum renuntiare non poteſt, cum liberorum educatio iuris ſit naturalis: vnde ſi eam partem filius perceperit de bonis viui patris, quæ ei lege obuenire deberet patre mortuo, eamq; dilapidauerit, ſi egeat, ali à patre debet, vt abundè tradidimus. huicq; alimentorum iuri non poterit filius renuntiare interpoſito iuramento, quià iuri naturali aduerſatur, propterea ſeruandum non eſt. c. cum quidam. §. illi verò. de iure iur. notat Speculat. titulo qui filij ſint legit. nu. 12. ſequitur Felinus. c. ſi diligenti. nu. 6. de foro comp. Iaſſ. auth. quod locum. nu. 8. C. de collatio. Felinus. c. ex reſcripto. nu. 12. de iure iuran. dominus Couarruuias in epito. de ſponſali. 2. parte. c. 8. §. 6. nu. 3. Ioann. And. in additione. quamuis. ſuper Speculat. titulo de pactis, §. 1. nu. 2.

82 In alijs perſonis quæſtio hæc dubitationem habet, an fauore alimẽtorum ſicuti introductum eſt ne inconſulto prætore tranſactio valeat, eodem modo iuris iurandi acceſsione non firmetur. & non firmari ſcripſit Bart. l. cum ij. §. ſolet. num. final. ff. de tranſactio. vbi ponitur ſolennitas formalis, quæ iuramento non tollitur, vti conſiderauit Ancharr. conſilio. 375. numer. 5. qui ſequitur Bartoli opinionem.

83 Item ſi alimenta futura non ſint debita ex contractu, ſed ex teſtamento, aut legis præcepto eadem ratione non firmari ſcripſit Bald. in. l. pactum. nu. 17. C. de collatio. ſequũtur pluresquos aggregat illuſtriſsimꝰ dominus Couarruuias dicto. §. 6. num. 3. idem dominus Couarruuias in c. quamuis pactum. de pactis. lib. 6. 2. parte. §. 6. nu. 4. Fulgoſius. l. cum ij. §. ſolet. nume. 5. & Gregorius ſcholio. meneſter. in l. 8. titulo. 13. part. 6. hæc ſententia fulcitur rationibus mul-

tis, quarum præcipua eſt, quæ habet, quòd ius iurandum tres commites ſequi debent veritas, iudicium & iuſtitia.c.& ſi Chriſtus de iure iur. ſed iuramento præſtito in tranſactione de futuris alimentis non ineſt iudicium, nec diſcretio aut prudentia, cum quiſpiam modico præſenti contentus renunciet iuri alimentorum: quam obcauſam tranſactio vetita eſt ſuper alimẽtis, nequis fame pereat, vt naturaliter euenire poteſt. hæc eſt ratio deciſionis. l. cum ij. ff. de tranſactio. nemini autem in corpus ſuum conceſſa eſt poteſtas. l. ita vulneratus. ff. ad leg. Aquili. c. contingit. de ſententia excom. ergò nemini licet fame ſe ipſum necare, & hac de cauſa non licet futuris alimentis renuntiare.

84 Secundò fulcitur hæc ſententia huiuſmodi argumento, tranſactio de alimentis eſt quid principale, ſuper quo iuramentum interponitur, ergò ius iurãdum eſt quid acceſſorium. l. non dubium. C. de legibus. acceſſorium autem naturam ſequitur rei, cui accedit. c. acceſſorium. de reg. iur. lib. 6. igitur ſi id quod principale eſt, vt tranſactio non valet, nec valebit id, quod tranſactioni accedit, ſcilicet iuramentum. quod annotauit in ſimili ſpecie Coraſius in. l. admonendi. ff. de iure iur. in præludijs numе.25.

85 Quartò hæc ſententia probatur ex. l. fin. C. de non numera. pecu. qua apparet, iuramentum contractus cui accedit naturam aſſumere, quam legem pro hac ſententia adducunt Bart. Bald. Sali. Paul. Caſt. & reliqui doctores ibi. quæ concluſio crebrius ab omnibus approbatur, vt cõſtat ex ijs, quæ aggregat Ioann. Luppus in. c. per veſtras. de donat. inter vir. & vxor. §. fi. nu. 32. quam legem dicit ad hanc ſententiam quotidie allegari Tiraquell. tractatu de iure conſtitu. 3. parte. limitatione. 7. nu. 34. adducit Suarez in. l. poſt rem iudicatam. in declaratione legis Regni. §. ſed pro euidẽtia in nu. 22. ff. de re iudi. Purpur. l. 2. §. creditum nu. 111. ff. ſi cert. pet. Marcus Mantua conſilio. 75. nu. 16. Bernar. Diaz regula. 390. Marcus Anto. Natta conſilio. 426. nu. 18. Anton. Gomez de contractibus. c. 14. num. 19. qui ait hunc eſſe verum ſenſum illius legis, idem tradit Peralta. l. cum pater. §. à filia. nu. 48. ff. de legat. 2. tranſactio de alimentis futuris incõſulto prætore facta non valet, ergò nec iuramentũ, quod tranſactioni accedit, vt docet. l. fin. C. de non nume. pecu.

86 Quæ lex hoc conſtituit, ſi naturam primæuã contractus conſideremus, non autem accidentalem. ſcripſit Aret. conſilio. 24. col. 2. ſequitur Iaſſ. l. ſi conuenerit. nu. 17. ff. de iur. omni. ind. argumento. l. item veniunt. §. petitam. ff. de peti. hæred. quod declaratur

claratur exemplo, de quo agitur in. c. licet mulieres. de iure iur. lib. 6. vbi tractatur de contractu alienationis rei dotalis, qui contractus natura ipſa efficax eſt, ſed quia lege prohibetur, non valet: huic contractui alienationis rei dotalis ſi ius iurãdum accedat, firmum erit: quia iuramẽtum primæuam naturam cõtractus ſequitur, non accidentalẽ.

87 Hæc tamen interpretatio defendi non poteſt, cum ei aduerſetur. l. non dubium. C. de legibus. quæ agit de contractu, qui valebat ſuapte natura, ſed ex accidenti inefficax eſt, quia lex inutilem reddit, ius iurandum quod ei acceſſerat, non valet: ex quo apparet, quòd accidentalem naturam ſequitur, nõ primæuam: nec contractum ipſum confirmat, qua lege oſtenditur contractum à lege vetitum non confirmari iuramẽto. idem probatur in. l. ſi quis inquilinos. §. fi. ff. de legat. 1. vnde in definitum thema quod contractus inualidus non firmetur iuramẽto, approbat Accurſius ſcholio alienare. l. vni. §. & cum lex. C. de rei vxo. actione. idẽ Accurſius ſcholio improbatur verſ. ſed tudic contra. in. l. pactum dotali. C. de collatio.

88 Quem interpretes falsò exiſtimarunt dixiſſe pactum de futura ſucceſsione non confirmari iuramento: vnde eum crebrius reprehendunt teſte Decio. l. pactum dotali nu. 5. argumento, textus aperti. in. c. quãuis pactũ de pactis. lib. 6. Sed lõgè ab hac opinione alienã fuiſſe intẽtionẽ Accurſij ex eo apparet, ꝙ cum l. pactum. dixerit pactum nõ valere, rationem deciſionis ſubiecit Accurſius dicens, propterea pactum non valere in ſpecie. l. pactum. quia eſt futuræ ſucceſſionis. quærit Accurſius, an efficax ſit, ſi iuramẽtum acceſſerit: ipſe Accurſius ait Petrum dixiſſe efficax eſſe, ſed ipſe in contraria ſententia ſtat, vnde Accurſius de vi pacti agebat, nõ autem de robore iuramẽti, vtrum efficax eſſet pactum contendebat, non autem an firmum eſſet iuramentum: & mentem Accurſij hanc fuiſſe docet Ioann. And. ſcholio ſeruari in. c. quamuis pactum. de pactis. lib. 6.

Defenditur Accurſius.

89 Vnde hãc ſententiã ſequutus eſt Bart. l. qui ſuperſtitis. nu. 4. ff. de acquir. hæred. Cuman. l. ſi quis pro eo. nu. 21. ff. de fideiuſſor. ſequuntur plures, quos in vnum contulit Hippo. Riminal. in. §. 1. inſt. de donatio. nu. 257. Ioan. Igne. auth. ſacramenta puberũ. nu. 5. C. ſi aduer. vend. Ioã. Coraſi. l. qui liberos. nu. 100. ff. de ritu nup. aggregat plures Alciat. c. cum cõtingat. de iure iur. nu. 132. qui ait contrariam opinionem, quæ habet, ꝙ contractus inualidus firmetur iuramẽto, nõ eſſe communem: cum ipſemet Alcia. in nu. 131. teſtatus fuiſſet eam receptam eſſe.

90 Quintò hanc opinionem ful-

cit id,quod ſcripſit Ioan.Andr.
ſcholio reuocatus in.c.fi.de pro
curat lib.6. dicens quod ſi is qui
procuratorem conſtituit,iureiu
rando affirmet mādatum ſe nun
quam reuocaturum, poterit re-
uocare ſi voluerit. ſententiam
hanc ſequitur Abb.in.c.cum ac
ceſsiſſent. nu. .de conſti & ibi
Feli.nu.12.Decius nu.7.commu-
niterq; approbari tradidit Ale
xād.conſilio.16.nu.6.&.7.lib.3.
pluresq; ſequuntur,quos aggre
gat illuſtriſsimus dominus Co-
uarru.in.c.quamuis pactum.de
pactis.lib.6.2.parte.§.2.num.3.
idem dominus Couarru.in epi-
me de ſponſal.2.parte.c.4.in
princi.nu.10.idem dominus Co
uarru. in rub.de teſtamentis.2.
parte.nu.15.hanc ſequitur Feli-
nus in.c. cum.m.nu.72.de con-
ſtitu.Marcus Anto. Natta.con
ſilio.426.nume.2.dixit appro-
batam ſententiam Gomeſsius
in.§.item ſi quis poſtulante.nu.
36.inſt.de actio.Ioan.Oroſcius.
l.omnes populi.ff.de iuſt.& iu-
re.nu.114.

91 Rationem huius ſentētiæ red
didit nūcupatim Bar.l.cum pre
cario.num.1.ff.de precario. qui
ait, q conuentio de non reuo-
cando procuratore eſt cōtra na
turam actus qui agitur,vnde nō
valet.argumento. l.cum preca-
rio.ff.de precario.qua lege oſtē
ditur nullam eſſe vim conuentio
nis, ne liceat domino datā rem
precario recipere, cum ſibi li-
buerit,quam legem pro hac par
te adducit Ang.ibi.& rationem
à Bartolo traditā approbarunt
Anto.& Imola in.c.cum.m.de
cōſtitutio.vbi Feli.nu.72.plures
aggregat.ex quo apparet hanc
rationem eſſe crebrius receptā.

92 Rationem aliam reddit Bal.
in rub.de procurat.nu.30.qui
ait q, in propoſito reuocat do-
minus procuratori conceſſum
mandatū, quod nunquam reuo
caturum ſe iuriſiurandi religio
ne pollicitus eſt: quia ex hoc iu-
ramento nata non eſt obligatio,
cum ſit iuramentum ſimplex, ſe
cus ſi fauore aduerſarij iuraſſet
ſe non reuocaturum,quia reuo-
care non poſſet,cum ex tali con
uentione iurata naſcatur obliga
tio: ne aduerſarius circumduca
tur.argumēto.l.ſi quis maior.C.
de tranſactio.qua conſtitutione
generaliter conſtitutum eſt, vt
obligatio naſcatur ex iuramēto
licito.

93 Ergò in propoſito idem erit,
vti Baldus notat: qui ex hoc di
cit,q ſi notarius qui datum pro
curatori mandatum ſcribit,reci
piat iuramentū nomine omniū
cuia intereſt, non poterit māda
tum hoc reuocari,in quo caſu lo
cum non habet opinio Ioannis
And.in.c.fi.de procur.lib.6.hāc
opinionem ac limitationem ſen
tentiæ Ioannis Andreæ dixit eſ-
ſe arduam Iaſ.in.l.ſi nō ſortem
§.ſi cētum.nu.7.in fine.ff.de con
di.indeb.vbi inuehitur in ſentē
tiam Ioānis Andreæ, adducitq;
leges quibus cōtraria ſententia
oſtendi-

oſtenditur, quæ adamuſsim pēſtatæ non contradicunt. ſententiam Ioannis confirmat. c. ſi inter. in fine. de ſpōſal. cui non obſtat. c. ſicut ex literis in fine. eod. titulo, vbi facti ſpecies oſtendit iuraſſe quendam ſe ducturū Mariam in vxorē, qui aliam duxit, ait Summus Pontifex matrimoniū valere, ſed fractæ fidei reum eſſe, ac pœna afficiendum, cum matrimonium valeat in ſpecie illa. Ioānis ſententiam comprobat ille textus, qui in hoc conuenit cum. c. ſi inter. in fine. vnde meritò illa capita adducit Ioan. Andreas. vt ſuam ſententiam fulciat. id autem quod in. c. ſicut in fine. dicitur, nec ſententiæ Ioannis aduerſatur, nec fauet, cum dicat ſponſalia iurata non abrumpi contractis ſecundis ſponſalibus, quià hac de re non agit Ioānnes Aandreas, qui ad hoc ſolum adduxit. c. ſicut. ꝙ quando contractus, qui agitur, talis eſt cōditio ac natura, vt agens pro arbitrio poſſet eum reuocare, ſi reuocet, reuocatio valet, quāuis periurus maneat, qui reuocat. quod apertè ſupraposita iura dicunt, quæ cum non conſideraſſet Iaſſon, dixit aduerſari quaſdā conſtitutiones ſententiæ Ioānis Andreæ. in. c. fi. de proncur. li. 6.

94 Sed ratio hæc, quam Baldus reddit, defendi non poteſt, vt pote quæ Celſi reſponſo aduerſetur in. l. cum precario. ff. de precario. qua lege docemur nullam eſſe vim conuentionis, quæ eſt cōtra naturā contractus: vnde nihil intereſt, quòd proferatur iuramentum in fauorem alicuius, an abſolutè, vt ſeruari debeat, cum in. l. cum precario. pactum conuentum fuit in fauorem precario poſsidentis, qui præſens erat & approbans: at Celſus ait vim nullam eſſe conuentionis, quæ eſt contra naturam cōtractus precarij, qui ſua apte natura reuocari poteſt pro domini arbitrio: ergò nihil refert iuramentum de non reuocando procuratore proferatur ſimpliciter & abſolutè, an in fauorem alicuius, quià cum ſit cōtra naturam actus, vt in ſpecie. c. fin. de procurat lib. 6. ſemper poterit reuocari.

95 Sextò hanc ſententiam fulcit id, quod ſcripſit Ioannes. c. vltima voluntas. 13. q. 2. dicens quòd qui iurauit non reuocaturum ſe teſtamentum quod fecerat, reuocare poteſt: quod multis probat. Primò quià vltima voluntas ambulatoria eſt vſque aduitæ ſupremum exitū. l. 4. ff. de adimendis legat. c. cum Marthæ de celebra. miſſa. Secundò quià nemo eam legem ſibi dicere poteſt, ne liceat à priore voluntare recedere. l. ſi quis in principio teſtamenti. ff. de legat. 3. vbi Bart. nume. 14. accedit ſententiæ Ioānis, quem ſequitur Imola in. c. cū cōtingat. col. 26. membro. 1. nu. 37. de iure iur. Gregori9 Natan. in. c. q̄uis pactum. de pactis. lib. 6. colu. 19. Aduerſus Bald.

dicit

dicit opinionem communem eſſe laſſ.l.ſi conuenerit.nu.5.ff. de iuris.omni.iud.illuſtriſsimus dominus Couarruuias Rub.de teſtame. 2.parte. nu. 15. Oroſcius l.omnes populi.nu.115.ff.de iuſt. & iure. hanc opinionem dicit eſſe tritam & tenere eam vtriusque iuris doctores communiter Peralta.l.ſi quis in principio teſtamenti in principio. nu. 226. ff.de leg.3.

96 Contrariam ſententiam defendit Tancredus in compendioſa. q.4. argumento.c.1.de ſepulturis.lib.6.vbi elegit quidam ſepulturam, & iuris iurandi religione pollicitus eſt ſe nūquam variare aliam eligendo, dicit Pōtifex Maximus, quod aliam nō eliget, ſed nec in electa ſepelietur, rationem ſubjicit Summus Pontifex, ne cauſam habeat eligendi contra præſtitum iuramentum, vnde vult Papa ne is poſsit aliam eligere ſupulturam cōtra emiſſum iusiurandum, ex quo apparet non poſſe aliam eligere propter præſtitum iuramentum. quod ex dicto.c.1. in hunc ſenſum colligit Ioann. Andreas ibi ſcholio veniendi. ſub oſcurè tamen, dum dicit quod in. c.1.de ſepult. lib. 6. quamuis principale firmum non maneat, id eſt electio ſepulturæ, valet tamen acceſſorium ideſt iuramētum, nec hoc ex omni parte, ſed in eo quod aliam eligere ſepulturam non poſsit, non tamen in eo vt in electa ſepultura ſepeliatur, quod clarè apparet ex.c.debitores. de iure iur. quem textū pro hac ſententia adducit: vnde id colligitur, vt actus quiſuapte natura poteſt reuocari, ſi iuratus ſit, reuocari non poteſt. Hunc nodum diluere voluit Peralta, qui ait, quòd ratio illius textus quā ad caſum noſtrū voluit adaptare Tancredus, non facit ad rem noſtram: quià iuramentum de quo in dicto. c. 1. fuit præſtitum per ſuaſiones, & ideo declaratur irritum ſimul cum ipſa electione ſepulturæ, & ait hoc eſſe ex intentione Ioannis Andreæ ibi, quæ immaturè ac ſine delectu ſcripſit Peralta. cum in dicto.c. 1.de ſepult.lib.6.iuramentū non declaretur irritū, quinimmo firmum manet vt ex illa conſtitutione apparet, quæ adimit facultatem eligendi ſepulturam, ne is qui iurauit contra iuramentum faciat, nec ea fuit Ioannis Andreæ intentio, quam errore lapſus Peralta credidit, ſed quam nos ex Ioanne de promplimus ſcholio veniendi.

Aduerſus Petrum Peraltam

97 Huius tamē quæſtionis nodus verſatur in cauſa, propter quā in electa ſepultura nō ei licet ſepelliri: eam fuiſſe rationē exiſtimo, quòd qui ſepulturam elegit, ipſo eligēdi actu delictū cōtraxerit, cum legis præceptū cōtēpſerit, vnde id peccatū lege vindicatur, puniturque in eo in quo deliquit, ne eligere ſecūdò poſsit ſepulturā, itē ne ſepeliri poſsit in electa, vti annotauit Ioān. And. in ſcho-

Noua ratio.

in ſcholio eligere,atq; hac ratio ne ſpeciali, vt puniatur ille legum contemptor in eo, in quo deliquit, conſtitutum eſt vt primus actus liber iuratus non reuocetur ſecundo actu contrario.

98 Rationem autem quare poteſt quis reuocare teſtamentum quod nunquam ſe reuocaturum iuramento promiſsit, reddit Bal.in.l.1.nu.69. C. de ſacroſanctis eccle. quia interpoſitum iuramentum ſuper actu libero nõ facit actum neceſſarium. argumento.l.final. C. de non nume. pecu. iuncta. l. qui pecuniam. ff. ſi cert. pet. quæ ait, quòd ſi quis mutuam pecuniam accepturus ſpondeat creditori futuro, in poteſtate habet ne accipiendo ſe ei obſtringat, vnde ſi cum pecuniam nondum receperit, eius quidem ſolutioni ſe obſtringat interpoſito iuramento, poterit non recipere, atq; ita ſe non obligare, cum actus ipſe obligandi ſuapte natura ſit liber, qui iuramenti acceſsione non fiet neceſſarius, vt conſtituitur. l. final. C. de non nume. pecun.

99 Id tamen in hac controuerſia annotari oportet, quòd ſi mandatum procuratori datum, ant teſtamentũ reuocet, qui ſe non reuocaturum iurauerit, periurus erit. Ioann. And. ſcholio reuocatus.c.fin.de procurat.lib.6. gl.c. vltima voluntas.13. q.2. ſequitur Coraſius in.l. admonẽdi in præludijs.nu.32. ff. de iure iuran.hæc eſt recepta ſententia vt Francus ait in dicto.c. fin. col.2. & Alciat. in. c. cum contingat. nu.77.de iure iur. dominus Couarru.c.quamuis pactum. 2.parte. ſ. 2. nu.3. Ananias in.c. dilecto.de præben. Oroſcius.l.omnes populi.nu.116. ff. de iuſti. & iure.Gomeſsius in.ſ.item ſiquis poſtulante. nu.36. inſt. de actio. Maynerius. l. quamdiu. nu.117. ff. de reg. iur. idem Maynerius in.l. q abinitio.nu.12. & in. l.nemo poteſt.nu.93. ff.eod.titulo.

100 Contrariam ſententiam,quæ habet, quòd reuocans non ſit periurus, defendit Accurſius, ſcholio ſuper contractibus in.c. vni. ſ. item ſacramenta de pace tenenda.argumento.l.fin.ff.qui ſatis dare cog.vbi apparet eum periurum non eſſe,cui lege permiſſum eſt deſerere quod iurato promiſsit.quod Pauli reſponſum pro hac ſententia adducit Probus.c.licet mulieres.nu.1.de iure. lib.6. Accurſij opinionem approbat Bart.l.ſi quis in principio teſtamenti.nu.14.ff.de leg. 3. quæ crebrius recepta eſt à legiſtis vt ſcripſit Alexan.l. ſtipulatio hoc modo concepta.nu.5. ff. de verb. oblig. vbi additio quædã idem affirmat. eandẽq; opinionem communiter recipi affirmat Cattelianus Cotta memorabili incipi. teſtatorẽ inducere.Ratio hui9 ſẽtẽtiæ eſt:quia lex in propoſito vim habet Apoſtolici, vt ait Accurſius in.l. fin. ff.qui

ff. qui ſatis dare.cog. idem Accurſius in.l. adigere. §. quamuis ff.de iure pat.idem in.§.ſed iſtæ quidem ſcholio. dicit.inſt.de actio. quod plures recipiunt vt ex Oroſcio apparet in.l. iuris gentium. §. ſi paciſcar num.7. ff. de pactis. Sed in hac controuerſia cum tractetur de periurio, canoniſtarum opinioni accedere magis ſecurum eſt:vt ait Alexã. l.ſtipulatio hoc modo concepta.nume.5. ſequitur Oroſcius.,l. omnes populi.nu.117.ff.de iuſti. & iure.Peralta.l. ſi quis in principio teſtamenti.num.227.ff.de legat.3.

101 Qui ait ſemper ſeputaſſe opinionem Bartoli eſſe veriorem in puncto iuris vrgenti ratione, & vtriq; iuri concina: quià cum quis ſibi adimit liberam teſtamenti factionem,videtur vel le verſari contra bonos mores, vt pote cõtra liberum arbitriũ, quod eſt natura homini inſitum, ſed iuramentum conceptum contra ius naturale non obſtringit eum,qui iurauit,cum ſit temerarium. c. non eſt obligatorium. de reg.iur. lib. 6. igitur in propoſito iuramentum, quo pollicetur quis, non reuocaturum ſe teſtamentum non obſtringit eum, qui pollicitus eſt. atq; hoc voluiſſe Bald. l. final. nu.15. C. de pactis. qui tradit iuramentum eſſe cõtra bonos mores, quo quis pollicetur ſe non reuocaturum teſtamentum. hãc ſententiam approbat Ruinus conſilio.187.nu.2.lib.2.

102 Quæ ratio infirma eſt: camq; improbat Imola.c. cum contingat.de iure iur. nu. 35. quià non facit contra bonos mores, qui iurat non reuocare teſtamentum, hanc obcauſam, quòd liberam poteſtatem ſibi adimat teſtamenti condendi.Fortunius de vltimo fine. illatione. 20. ſequitur illuſtriſsim9 dominusCouarruuias rub. de teſtamen. 2. parte.nu.5. &.6. cum eadem ratione qui contrahit cum aliquo videatur contra bonos mores facere,cum ſibi adimat facultatem faciendi id quod voluerit, & ſe aſtringat onere ſeruandæ pactionis. in principio, inſt.de oblig. ſed contractum facere, atq; ſeruandi contractus vinculo ſe aſtringere permiſſum eſt, nec qui contrahit, facit contra bonos mores. l. ſicut. C. de actio.& oblig.l.29.titulo.4.par.3. ergò liquidò apparet non facere contra bonos mores qui iuratò promiſsit, ſe non reuocaturum teſtamentum, eam ob cauſam quod ſibi auferat facultatem reuocandi teſtamentum.

103 His tamen quæ in hac quæſtione tradidimus, obſtant ea, quæ ſcripſit Ioann. Andr. ſcholio final.c. licet mulieres de iure iur.lib.6. dicens quòd ſi quis iuratò promiſſerit non alienaturum ſe fundum dotalem,ſi interpoſito iuramento alienet in efficax eſt alienatio. hæc opinio recepta

recepta eſt argumento. c. intellecto. de iure iur. ſanctionem effert adſydera Gomeſsius. §. item ſi quis poſtulante. num. 4. inſti. de actio. & hanc Ioannis Andreæ ſententiam approbauerunt Hoſtienſis& Archidi. in dicto. c. licet mulieres, ſequitur Bart. l. ſi quis pro eo. nu. 9. ff. de fideiuſſo. quam ſentẽtiam communiter recipi atteſtatur Alex. l. duobus. §. fin. ff. de iure iur. & multi ſcriptores, quos in vnum contulit dominus Couarru. c. quamuis pactum. li. 6. 2. parte. §. 2. nu. 1. Hippo. Riminal. in principio inſtitu. quibus aliena. non licet. nu. 228. Marcus Anto. tracta. de viribus iuramẽti, effectu 32. nu. 48. Selua tracta. de iure iurãdo. 3. parte. nu. 43. Silueſter verbo. iuramentum. 4. q. 12. Alciat. l. pacta nouiſsima. pag. 5. C. de pactis. Coraſius. l. admonẽdi. ff. de iure iur. in præludijs. nu. 28 & Ioan. de Neuizanis conſilio. 12. num. 153. inter conſilia feudalia.

104 Ex quibus apparet erraſſe)(Iaſſ. §. item ſi quis poſtulante. nu. 2. inſt. de actio. qui ait ſententiã Ioannis Andreæ, quamuis reputetur ab aliquibus ſingularis, cõmuniter reprobari. ſed Iaſſonẽ negligentiæ arguit Bernardus Diaz regula. 479. incipienti mulier, vbi Ioãnis Andreæ opinionem dixit communiter approbatam, eamq; tres captiones habere oſtendit, ſuæ ſententiæ rationem ſubijcit ipſe Ioães Andreas, qui ait propterea ſecundum iuramentum efficax non eſſe, quia primo loco conceptum iuramentum licitum eſt, ſecundo vero loco emiſſum illicitum, ſequitur Abb. c. intellecto. de iure iur. huic ſententiæ hanc rationem reddidit ſibi eam abſcribens Selua tractat. de iure iur. 3. parte. quæſtione. 1. nu. 43. idẽ Selua tractatu de beneficio. 3. parte. q. 27. nu. 8. ſequitur Rimi naldus in prin. inſt. quibus aliena. non licet. nu. 230.

105 Hanc rationem generaliter obtinere ait Baldus cõſilio. 133. lib. 1. niſi ex primo iuramento quæſitum eſſet ius tertio, quia quamuis illicitum ſit, efficax eſt, nec illud invtile reddit ſecundo loco conceptum iuramentum licitum, ſequitur Decius conſilio. 533. nu. 13. Sed hæc ſententia vera non eſt, quia iuramentum illicitum ſeruandum non eſt. c. non eſt obligatorium de reg. iur. li. 6. c. intellecto. de iure iur. vergit enim in interitum ſalutis æternæ, vnde ſeruari non debet. c. quamuis pactum de pactis. lib. 6. c. cum contingat de iure iur. quæ ſententia obtinet, etiam ſi ex huiuſmodi iuramento quæſitum ſit ius tertio, vt probatur aperta conſtitutione. c. tua nos. de iure iurando. hinc defluit, vt reuocatio teſtamẽti non valeat, cum iuramentum emiſſum de non reuocando licitum honeſtumq; ſit. Aduerſus Iaſſ.

106 Diuerſas Ioannis opiniones in vnam

in vnam quaſi conſonantiam iũgere, ac alteram alteri conciliare voluit Gomeſsius in. §. item ſi quis poſtulante. num. 36. inſt. de actio. qui ait quòd ſi actus ſuper quo iuramentum interpoſitum eſt, pendeat ex voluntate vnius, vt teſtamentum, & mandatum quod procuratori datur, quamuis iuratus ſit, reuocatur actu cõtrario, in qua ſpecie obtinet ſententia Ioannis. c. vltima voluntas. & Ioannis Andreæ in. c. fin. de procurat. lib. 6. ſed ſi actus pẽdeat ex voluntate duorũ vti alienatio fundi dotalis, primus ille actus iuratus non infringitur ſecundo actu contrario.

106 Sed hæc defendi nõ poſſunt, argumento. c. ſignificãte de pignor. vbi actus ſuper quo interpoſitum eſt iuramentum, pendet à voluntate & cõſenſu duorum, tamen quià actus ipſe, id eſt pactum legis commiſſoriæ in pignoribus reprobatur. l. fi. C. de pact. pigno. quamuis iuratus ſit actu contrario reuocatur, quæ ſententia in alienatione fundi dotalis pari ratione obtinebit.

108 Secundò cõciliat Bar. l. ſi quis pro eo. nu. 9. ff. de fideiuſſo. dicẽs quòd ſi quis iuratò polliceatur, non facturum ſe quod iure facere nõ licet, huiuſmodi actus, contrario actu non reuocatur, & in hac ſpecie obtinet ſententia Ioãnis Andreæ in. c. licet mulieres. ſed ſi quis iuret non facturum ſe quod facere poterat legis permiſsione, actus primus iuratus contrario actu reuocatur, in prima ſpecie obtinet ſententia Ioannis Andreæ in. c. licet mulieres. in ſecunda obtinet ſententia ipſius met Ioannis in. c. fin. de procurat. lib. 6. & Ioannis in. c. vltima voluntas. Bartolo accedit Philip. Francus in. c. licet mulieres. & hanc ſententiã dicit cõmuniter eſſe receptam Alexan. conſilio. 16. lib. 3. dominus Couar. c. quamuis pactum 2. parte. §. 2. num. 4. Bernardus Diaz regula. 476. limitatione. 1.

Interpretationes

109 Hanc receptam opinionem refutat Coraſi. l. admonendi. ff. de iure iur. in præludijs. nu. 28. illuſtriſsimꝰ dominus Couarru. c. quamuis pactum. 2. parte. §. 2. nu. 4. de pactis. lib. 6. argumẽto. c. ſicut ex literis de ſponſal. vbi qui iurauerat ſe Iſabellam ducturum vxorem, fracta iurisiurãdi religione cum Maria matrimonium contraxit, inquit Summus Põtifex, matrimonio infirmari ſpõſalia iurata atq; ita cõtractꝰ ſponſaliorum qui à lege approbatur, etiam iuratus abrumpitur actu contrario à lege improbato: id eſt matrimonio contracto cum alia, quàm cum ſponſa. huius cõſtitutionis authoritate innitens à communi conciliatione diceſsit dominus Couarruuias cuius ſententiæ non fauet. c. ſicut.

110 Quinimo receptam ſententiam fulcit, quià ea eſt natura ſponſaliorũ, vt infringãtur matrimonio vt pote actu validiori c. fi.

c.fi.de ſponſal.c.1. de ſpōſa duo rum. vnde quamuis iurata ſint ſponſalia, reuocantur, vt conſti tuit.c.ſicut. quià iuramentū non mutat naturam actus.l.fin. C.de non nume.pecu.& hoc eſt quod cauetur illa cōſtitutione. c. ſicut ex literis: quod ex eo apparet, quià ſponſalia non infringūtur ſecundis ſponſalibus iuratis, vt pote actu pari, nec fortiori. c. pe. de ſponſal. c. ſicut ex literis. in fine. ex quo depromitur iura mentū nō impedire quim actus primus, qui ſuapte natura erat reuocabilis, reuocetur contrario actu fortiori: vti explicat Ioā nes Imola. c. cum contingat. de iure iur. nu.84. ſequitur Natta conſilio.426.nu.7. lib.2. at quæ Bartolus dicit conciliās has opi niones, obtinent in actibus, qui æquales ſunt, nec alter altero re uocari poteſt: vt fit in ſpecie.c. licet mulieres.

111 Contrariam ſententiam, vt inconſulto prætore poſsit alimentarius iuratò renuntiare iu ri alimentorum, defendit Bart. l.ſi quis pro eo. nu.17. ff. de fide iuſſo. ſequitur Alex. & eius additio.nu.2. l. de alimentis. C.de tranſactio. vbi Corneus num.3. Iaſſ.nu.4. Decius nu.12. Curt.Iu ni.nu.6. qui in repetitione nu.3. ait quæſtionem eſſe pro amico. hanc ſententiam ſequitur idem Iaſſ. l. cum ij in principio nu.11. ff.de trāſactio. hanc teſtatur cre brius receptā eſſe Alciat.reſpō ſo.267.nu.3. Tiraque. l.ſi vnquā in præfatione. nu.141. C. de re uo. donat. & Oroſcius dicta. l. cum ij.§.ſolet.nu.12. dñs Couarruuias.c.quamuis pactum.2.par te.§.6.nu.4. de pactis.lib.6. mo- 112 uit Bartolum vt hanc opinionē defenderet, ꝙ tranſactio de alimentis futuris non fit incōſulto prætore, ne modico præſenti re nuntiet quis alimentis futuris, non autem vetat lex alimentarium trāſigere, propterea quòd tranſactio de alimentis ſit cōtra bonos mores. l.cum ij. ff. de tran ſactio. vnde cum priuatorū emolumento præcipuè lex conſulat, ne tranſigi poſsit de alimentis futuris conſtituit, ſecundariò au tē Reipublicæ fauore hoc intro ductum, quià publicè intereſt ci ues eſſe locupletes. auth. vt iudices ſi ne quoquo ſuffragio.§.cōſiderauimus. ſemper autē ſequi mur quod principaliter agitur. l.ſemper in ſtipulationib9. ff. de reg.iur. cumꝙ tranſactio de alimentis futuris principaliter pri uatorū fauore prohibita ſit, hoc cōſiderari oportet, vt iudicem9 an renuntiari poſsit futuris ali mētis, cum legi in priuatū cuius cumꝙ emolumentū conditæ re nuntiari poſsit. l.ſi quis incōſcri bendo. C. de pactis. Item quòd trāſactio ſit prohibita principa liter priuatorū fauore apparet, quià qui cōtra legis præceptum trāſigit, ſi poſt trāſactionē fame laborauerit, ipſe maiori dāno afficitur, quā Reſpublica. quod autem trāſactio ſi principaliter

ſit

ſit prohibita fauore priuatorũ firmetur iuramẽto docet Abb. in.c.cum contingat.nu.5. de iure iur.vbi Alcia.nu.95.

112 Hæc Bartoli recepta opinio, quæ ait tranſactionem defuturis alimentis iuramento firmari, ex eo vera apparet, ꝙ contractus inualidus ſecundum iuris regulas iuriſiurandi acceſsione firmetur.c. licet mulieres.de iure iur. lib.6. his verbis proprio iuramento firmãtes: quæ verba pro hac ſententia penſitauere Dominicꝰ Paul.& Anchar. ibi. Bart.l.ſi quis pro eo.nu.8. ff. de fide iuſſor. Bald. c. cum contingat.nu.8.de iure iur.Ioann.Imola nu.16.Alciat.nu.115. hanc opinionẽ magis probat Ioan.And. ſcholio ſeruari. c. quamuis pactum de pactis.lib.6.& Accurſius ſcholio cõtractibus in auth. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſus vend. hanc dixit communiter receptam eſſe Bart. inibi. nu.3.Corneus nu.22. Curt.Iuni. nu.25.eamcꝫ vbicꝫ ſeruari conſuetudine affirmat Iaſſon nu.36. &dixit communiter approbari dominus Couarru. c. quamuis pactum.depactis.lib.6.in.2.parte.§.1.nu.7.Anton. Gomez tracta.de contractibus. c.14. nu.2. Gregorius ſcholio.deueſer.in l. 6.titulo fin. par.6. Hieronimus ſchuph.conſili.129. nu.14. inter conſilia feuda. Caſſaneus conſilio.39. nu. 23. Siluanus conſilio. 40.nu.3. lib. 1. hanc opinionem dicit tenendam eſſe iudicando ac conſulendo Hippo.Riminal. in principio inſti. quibꝰ aliena. licet vel non.nu.208.

113 Hæc recepta ſententia rationem habet, quia iuramentum ſeruandum eſt, ſi ſeruari poteſt abſcꝫ animæ reatu. c. quamuis pactum. de pactis. lib.6. c. licet mulieres. de iure iur.lib.6. ergò & contractus ſeruãdus eſt, quià ſi contractus nõ ſeruatur, quod ſolutum eſt propter iuris iurandi interpoſitam religionem, repeti poteſt. c. debitores de iure iur.vnde vis & poteſtas iuramẽti non ſeruatur, innaniscꝫ & ſine effectu erit deciſio. c. quãuis pactum.& auth.ſacramenta puberum. illis verbis.(inuiolabiliter cuſtodiatur), cum magis verbis ꝙ rebus videatur lex impoſita contra regulam.l.2.C. commu.de legat. cumcꝫ iuramẽtum ſeruandum ſit,& contractus ſeruabitur, cui iuramentum accedit : vti explicat Alciat. c. cum contingat.nu.116.Secundò hæc ſententia commendatur deciſione.c.cum contingat.de iure iur. vbi agitur de mulieribus, quæ dum matrimonium cõcors eſt, coguntur rerum dotalium alienationem ſeruare, cui iuramento interpoſito conſenſere: ſoluto autem progreſſu tẽporis matrimonio alienationem contra dicũt,an hoc permiſſum ſit quæritur,reſpondet Summus Pontifex mulieres ſeruare debere emiſſum ius iurandum,vt reſpõſio ſit qualis interrogatio,quod

ſemper

ſemper præſumitur. l. ſi defenſor. §. qui interrogatus. ff. de interrogat. actio. §. præterea. inſt. de inutili. ſtipulat. ſic eſt accipiẽda, vt mulieres iuramentum ſeruent, ideſt alienationem nõ contradicant, quia iuramento pollicitæ ſunt non infringere alienationẽ. Igitur ex his patet in. c. cũ contingat. nedum agi de ſeruando iuramento ſed ipſo contractu ſeruando, qui iurisiurandi acceſsione confirmatus eſt. hæc interpretatio depromitur ex intentione Ioannis Monachi in c. licet mulieres. de iure iuran. lib. 6.

114 Tertiò hæc opinio defenditur validiori quodã propugnaculo. c. quamuis pactum. de pactis. lib. 6. vbi filia cum patre cõuenit vt contenta eo quod dotis nomine ei pater dederat, nihil amplius peteret de bonis paternis, quam pactionem licet improbet lex ciuilis, ſi tamen iurisiurandi acceſsione confirmata ſit, ſeruandam eſſe textus conſtituit, qui apertè agit de pacto ſeruando. vnde apparet iuramẽto pactionem confirmari, atq; ita explicat Ioannes Andreas ſcholio ſeruari. ſequuntur Ioannes Monachus & reliqui doctores. Iaſ. auth. ſacramenta puberum. nu. 40. C. ſi aduer. vend. hoc eſt receptum vt. c. quamuis pactum in omni ſui parte agat de pacto, quod iuramento confirmari decernit, vt tradidit Decius. l. pactum. col. 2. C. de collatio. quam uis aliter explicet Alciat. in. c. cum contingat. qui de promptſit ex Peruſino in. c. quamuis pactum. not. 4. ſed argumentis à iure ductis ſententiam Peruſini & Alciati refutat Riminald. in principio inſt. quibus aliena. licet vel non. nu. 209.

115 Quartò hanc opinionem fulcit auth. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſus vendi. illis verbis (inuiolabiliter cuſtodiantur) quibus apparet non poſſe eum contradicere actum, qui iurauit non retractare, vti notat Abb. c. cum contingat nume. 8. de iure iur. inibiq; Alciatus nu. 116. facit. l. 16. titulo. 11. part. 3. apertiusq; approbatur hæc opinio. l. 56. titulo. 5. part. 5. l. 6. titulo. 19. part. 6. quæ aptius depromuntur ex auth. ſacramenta. ſi ſupponamus q; contractus præcedit iuramentum. l. non dubium. C. de legibus. ſed tex. in auth. ſacramenta puberum ait, q; iuramentum cuſtodiatur poſitum ſuper contractibus rerum ſuarum non retractandis: vnde ſi vult conſequens vt iuramentum ſeruetur, vult & antecedens, vt contractus non irritetur, ſed efficax ſit. argumento. l. illud. ff. de acquir. hæred. ex quibus colligitur opinionẽ Bartoli dicentis in. l. ſi quis pro eo. quòd ſuper futuris alimentis trãſactio facta inconſulto prætore valeat, ſi iurata ſit, veram eſſe.

117 Mihi autem ſuperior ſententia

tia

tia verior videtur & tranſactionem de futuris alimentis factam, quamuis iurata ſit, non valere; quam opinionem dixit eſſe multò probabiliorem Corraſi. in l. admonendi. in præludijs. nume. 56. ff. de iure iur. eamq́ magis probauerant Inno. Abb. Imola, & Barb. c. cum contingat. de iure iur. quam dixit communem Alciatus in. c. cum contingat. de iure iur. numer. 132. qui ait quòd opinio contraria non eſt communis, nec obtineret de facili in practica, nec eſt lex ciuilis nec canonica, quæ conſtitueret contractum inefficacem confirmari iuramento, quod neceſſariò requiritur, vt valeat, ac cõfirmetur. l. legitima. ff. de pactis. ꝙ ipſa vis ac poteſtas iuramenti apertè demonſtrat: nam vt ait vates ille Diuin9 ad Hebræos 6. omnis controuerſiæ hominum finis, ad confirmationem eſt iuramentum. c. & ſi Chriſtus. de iure iur. vbi ſcribitur iuramenti definitio, & iuramentum (inquit text9) eſt cõfirmatio: veritas autem firma eſt, nec vllo errore vitiatur. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. præſidis.

117 Ex hoc igitur quod iuramentum confirmet veritatem, apparet iuramẽtum ad perſonam iurantis ſpectare vt fidẽm verborum eius confirmet, non ad rem iuratam; itaq́ iuramentum non confirmat actum, vt ei vires roburq́ adijciat, ita vt ſi inefficax ſit, efficacem reddat: ſed fidem iurantis confirmat, vt ipſe qui iuratò promiſſit fidem non fallat, effectum tamen actus ipſius non mutat iuramentum, quod iure aperto probatur. c. nouit. de iudicijs vbi pacis fœdera firmata fuere iuramento, quæ Rex Francorum non cogitur ſeruare, ſed id tantum, vt ſolidam pacem reformet, aut treguas ineat: cum diſcrimen ſit inter hæc: fœdus enim perpetua pax eſt: treguæ verò in taxatum definitumq́ tẽpus fiunt: vti Abb. ſcriptum reliquit in dicto. c. nouit. notabili pe. numer. 10. de iudicijs. qui ait de tregua textum agere non de fœdere, cum dicat tempus pacis taxatum fuiſſe. Sed Supremus Pontifex cogit Frãcorum regem, vt ſolidam pacem reformet, aut treguas ineat cõpetentes: nec cogit in ſpecie ſeruare actum iuramento firmatũ: ergò iuramentum non firmat contractum, vt ſeruari præciſè debeat, ac ſi validus efficaxq́ contractus initus eſſet. l. ſicut. C. de actio. & oblig. ſed confirmat fidem iurantis, vt eam non deſerere cogatur, & iuramentum ſeruare.

Interpretationem

118 Atq́ ita nouo ſenſu declarãdus eſt textus in. c. quamuis pactum. de pactis. lib. 6. qui videbatur aduerſæ ſententiæ partes defendere, ac vnicum eius eſſe propugnaculum: vt qui pactus eſt, promiſſam fidem iuramento firmatam ſeruet, ſed pactum ipſum

ipſum id eſt pactionis cõtractus non firmatur, cum iuramentum ad perſonam pertineat non ad contractum, vnde fides contrahentis firmatur iuramento, non autem ipſa pactio: hinc fiet ꝙ iuramentum cum ad perſonam iurantis tantum expectet, perſonam nõ eggredietur: quo ſenſu ſi accipiamus hac de re agentes conſtitutiones, verè interpretabimur. quamuis illuſtriſſimus dominus Couarruuias. c. quamuis pactum. 2. parte. §. 1. numer. 75. dixerit nullam pati congruam reſpõſionem hæc iura. Hinc ceſſat illa pietas, qua impellitur dominus Couarruuias in. c. quamuis pactum. de pactis. lib. 6. 2. parte. §. 6. num. 4. vt exiſtimet ſententiam hanc, vt futurorum alimentorum trãſactio inconſulto prætore facta ſeruanda ſit, non obtinere, ſi ille qui trãſegit in ſummam peruenerit egeſtatem, in quo caſu relaxari iuramentum debet, ac alimenta præſtari. hæc neceſſaria non ſunt, cum iuramento non confirmetur tranſactio. Vnde ſiue fame laboret is, qui tranſegit, ſiue non præmatur egeſtate ſumma, iuramenti vinculo laxato alimenta petet ſuo iure. Idem eſt in ſpecie de qua agit Hippo. Riminald. in principio inſt. quibus aliena. non licet. nume. 268. qui ait fundi dotalis alienationem iuratam non cõfirmari iureiurãdo, ſi quo tẽpore alienatio fit, vir ad inopiã vergeret, quià cum de filiorum præiudicio agatur, ob periculum nè filij educari poſsint, efficax non erit alienatio.

119 Huius controuerſiæ effectus ſunt non pauci. Primus ꝙ cum iuramentum ſit perſonale. c. veritatis. de iureiurando. perſonam non eggredietur, nec obligatio ad hæredes tranſibit, ſed iurantis ipſe hæres poterit contrauenire, at ſi confirmaretur contractus iuramento, non poterit contrauenire per ſe, nec per ſucceſſorem. Bart. l. ſi quis pro eo nume. 9. ff. de fideiuſſ. Abb. in. c. cum contingat. num. 8. de iure iur. tradit Coraſius in l. admonendi. ff. de iure iur. in præludijs. nu. 57. Anto. Gomez in tracta. de cõtrac. c. 14. nu. 19. plures, quos aggregat Alciatus in dicto. c. cum contingat. num. 123. illuſtriſsimus dominus Couarruuias in. c. quamuis pactũ. de pactis. lib. 6. 2. parte. §. 1. nu. 7. Sed quomodo hoc accipiendum ſit, latiùs explicat idem dominus Couarruuias in. c. quamuis pactum. 1. parte. §. 5. num. 4. vbi multis probat etiam in propoſito hæredes eius, qui iurauit, teneri ſeruare id, quod anteceſſor promiſsit: quod an verum ſit, alij dijudicent, nõ enim ex re noſtra eſt, qui de alimentis agimus, quæ ad hæredes non transferuntur.

120 Secundus eſt effectus, ꝙ qui iurauit, poſtquã ſeruauerit iuſiurandum, poterit repetere per

condictionem ſine cauſa. c. debitores. de iure iur. notat Coraſius dicta. l. admonendi. nume. 57. Bart. l. ſi quis pro eo. nu. 6. ff. de fideiuſſ. Abb. in. c. cum contingat. de iure iur. nume. 8. & ibi Ioann. Imola numer. 66. ꝙ ſi contractus initus abſimilis ſit contractui vſurarum, laxato à Supprcmo Pontifice iuris iurandi vinculo ille qui iuramentum emiſsit, contrauenire poterit. c. 1. de iure iur. tradit latè illuſtriſsimus dominus Couarruuias lib. 1. varia. reſolu. c. 4. numero. 6. plurima in huius articuli enodatione aggregant commentatores in. c. cum contingat. de iure iur. & alibi paſsim, quæ conſultò relinquo, ijs contentus quæ ad propoſitam rem pertinēt.

SVMMA EORVM QVAE CONTINENTVR,

in. §. item reſcriptum.

HAEREDES filij coguntur alere patrem teſtatoris, qui in ſummam egeſtatem deductus eſt, nu. 1. 2.
Paragraphus iſte agit de filio emancipato, & de eo qui in patris eſt poteſtate, ſed caſtrenſia bona aut quaſi caſtrenſia habet, nume. 3.
Haeredes patris eius filios alere tenētur. numero. 4.
Frater patris hęres ſororem alere tenetur, dum nubit ſoror cui dos relicta eſt, nec alimenta reputabit frater, idem eſt ſi hæres ſit extraneus, nu. 5.
Hæres patris cogitur alere filium quamuis filius ex hæredatus ſit, nu. 6.
Hæres filij an cogatur alere patrem teſtatoris, qui habet matrem aut fratrem diuites, nu. 7.
Hæres filij non cogitur alere teſtatoris patrem, qui auum maternum habet, nu. 8.
Hæres patris cogitur alere filium ſpurium teſtatoris, & hæres filij ſpurij cogitur patrem alere, nu. 9.
Subſtitutio pupillaris expreſſa quamuis repellat matrem à bonis filij, ſi mater egeſtate prematur, ali debet ab eo, qui pupillariter ſubſtitutus eſt, nu. 10.
Monaſterium tenetur alere filios monachi, nume. 11.
Pater qui egenos habens filios ingreditur monaſterium filiorum cura ſpreta mortaliter peccat, nu. 12.
Monaſterium quando tenetur alere filios monachi non minus alimentorum nomine præſtabit, quàm ſit vſusfructus legitimæ filiorum, nu. 13.
Filius viuo patre monacho petere poteſt partem legitimam, quæ ad eum mortuo patre peruentura eſſet, nu. 14
Filius, ſi bona ſua dilapidet pater, poterit petere in iudicio vt pars bonorum patris in alimenta filij conſtituatur, nu. 15.
Legitimam nō tenetur pater dum viuit aſſignare filio. nu. 16.
Arrogatus filius ſi moriatur viuo patre arrogatore an tranſmittat ad hæredes ius quartæ, nu. 17. vſq; ad. 20.
Pater meliorationem fecit tertiæ & quintæ filio, ſcripturam aut poſſeſſionem bonorum ei tradidit, aut ex contractu oneroſo cum tertio inito ſecūdum formā. l. 17. Tauri. quo caſu conditionē adiecit, vt ſi filius ſine liberis vita deceſſerit, melioratio in vim maioratus facta deuolueretur ad filium ſecundò genitum, & plures ſi ſecundò genitus ſine liberis moreretur ſubſtitutiones fecit, primogenitus, cui melioratio primo loco facta eſt, deceſſit viuo patre, qui meliorationem fecit, an pater reuocare meliorationem poſſit in præiudicium eius, qui eo ſine liberis mortuo, ſucceſſurus erat in meliorationem tertiæ & quintæ. diſputatur latè à nu. 21. vſq; ad. 60.
Pater qui plures habebat filios vni eorum tertiæ & quintæ meliorationem fecit hac conditione vt ſi ſine liberis decederet, fratribus reſtitueret, omnes ſine li-

beris mortui ſunt, & melioratio deuenit ad vltimum, qui vnicus eſt, qui meliorationi contradicit propterea, quod ſit vnicus, & filius vnicus meliorari nõ poßit. traditur, nu. 61. 62. 63.

Alimenta ad hæredes alimentarij an tranſeant, nu. 64.

Alimenta qui capere debet ſi neget præſtita fuiſſe alimenta, & præterita alimenta petat, præſtitiſſe ſe alimenta probare tenetur, qui dare debet, & quomodo probari debeat, nu. 65. 66. 67.

Sumptus ſi ſint neceſſarij, vt aliquid fiat, ſi reperiatur factum, præſumitur factum ab eo, qui facere tenebatur, nu. 68. 69.

Alimenta minutatim dantur ideo per ſpectis rationibus vnius menſis aut anni ſequentium annorum rationes ſimili modo expungi debent iure iurãdo illius qui alimenta præbuit, nu. 70.

Alimenta qui præbuit, iurare tenetur quantum de ſuo in alimenta erogauit, nume. 71.

ITEM RESCRIPTVM EST HÆREDES FILII AD EA præſtanda quæ viuus filius ex officio pietatis ſuæ dabat, inuitos cogi non oportere: niſi in ſummam egeſtatem pater deductus ſit.

1 EX HOC. §. colligunt interpretes heredes filij cogendos eſſe alimenta præſtare patri, qui in ſummam egeſtatē deductus eſt; vti Bart. poſt Accurſium deduxit ex hoc textu. quæ ſententia in extraneis hæredibus locum habet; quià ſi liberi eſſent, ipſi quidem iure ſanguinis alere cogerentur, vt conſtituitur in. §. vtrum ſupra, tradit Accurſius hic. ſcholio hæredes. ſequitur Bart.

2 Ipſe Accurſius huic concluſioni opponit. l. hæres liberti. ff. de obſequijs. vbi hæres liberti non cogitur alimenta præſtare patrono. huic dificultati ſatisfacit Bart. hic nume. 1. qui ait textum hunc de hærede filij agere. ſed. l. hæres liberti. de hærede liberti. nec ipſe Bartol9 huius diſcriminis, quod conſtituit inter hæredem filij, & hæredem liberti, rationem ſubijcit. Sed ea mihi videtur eſſe, quià libertus iure ciuili alere patronum tenetur. §. ſolent infra iſta lege. l. 10. titulo. 22. part. 4. & legitimam partem mortis tempore relinquere. l. 1. verſ. poſteriores. ff. de bonis libert. quæ pars Iuſtiniani cōſtitutione tertia eſſe debet. §. ſed noſtra inſti. de ſucceſſio. libert. debet enim libertus maior centenario patrono tertiam hæreditatis partem relinquere, vt tradit Iaſſon. l. reconiuncti. nume. 242. ff. de leg. 3. qui ait hanc partem non eſſe tertiam bonorum, vt ſcripſit Soci. l. 1. §. bonorum colu. 1. ff. ad Trebellia. dum interpretatur. §. ſi patronus. l. in conditionibus. ff. de cond. & demonſt. ſi vel moriens tertiam hæreditatis libertus patrono reliquerit, vel viuus obligatione operarum dimiſſus ſit, alendi onere liber fit: niſi poſteriori hoc caſu per inuidiam, ideſt, per populi voces & clamores, alere cogatur: cum diues libertus ſit, patronus verò egenus. l. libertus qui. ff. de operis libert. quæ obligatio ceſſat mortuo liberto, cuius bonis nō cohæret. vnde eius hæres non tenetur teſtatoris patronum alere, cui nec reuerentiam debet. Non hæc locum habent in hærede filij, qui iure gentium parere

rere patri tenetur.l. veluti.ff.de iuſt. & iure. ipſoq; naturæ iure alimēta ſubminiſtrare ciconiarum exemplo, vti ſcripſimus in §.parens.vndelicet quartam bonorum partem filius mortis tēpore reliquerit.l. nam & ſi parentibus in principio. ff. de in offi.teſta. ſemper tamen illi conſulere debet, nec aliqua de cauſa obligatio hæc alendi patris egeni, qua filij bona aſtricta ſunt, tolli poterit.argumento.l. 2.ff. de alim. & cibar.leg. ſcripſimus de hac obligatione in .§. parens.tradit Bartolus hic nu.1.

3 Themati, quod ex lege deduximus opponitur.l.2. ff.de caſt. peculio.qua oſtenditur, filium qui in patris eſt poteſtate non poſſe teſtamentum cōdere, nec hæredem habere. hunc nodum diluit Bartolus, qui ait textum hunc de filio agere emancipato, vel de eo qui quamuis in patris ſit poteſtate, peculium caſtrenſe habet, de quo teſtamentum condere poteſt.l.2. l.proponebatur. ff. de caſtren. pecu. quæ ſententia vera eſt.

4 Huius textus concluſionem agentis de hærede extraneo filij dilatant interpretes, & ad hæredes patris trahunt, qui filios teſtatoris alere tenentur: quod huius. §. argumento. tradidere Ripa nume. 42. Ioann. Crotus. nume.30. Ferdinandus Loazes. nume.96. in. l. filius familias.§.diuſ. ff.de legat.1. Quæ ſententia obtinet in eo, qui in vtero eſt, & à patre ex hereda tur, hūc cogetur hæres alere, ne fame necetur is, qui poteſt aliquo caſu hæres eſſe: vnde æquius eſt vt alatur. l.1.§. intereſſe, ff. ſi mulier ventris nomi. l.1.§.ſed & ſi incertum.&.§. ſatius. ff. de vētre in poſſe. mitt. tradit Speculat. titulo qui filij ſint legiti. nu. 19. ſequitur Petrus Faber. in. l. quoties. ff. de regu.iuris. exemplum poni poteſt in ſpecie. §. ſed & ſi incertum. cum teſtator dixerit, ſi filius mihi vnus naſcetur exhæres eſto, quià filia naſci poteſt, venter aletur, ac in poſſeſsionem mittetur: ex qua lege colligitur, quòd odio exhæredationis maſculinum non concipit fœmeninum. quæ opinio cōmuniter recepta eſt teſte Decio. l. fœminæ. ff. de reg. iuris. nume.103. qui tentauit, quòd in §.ſed & ſi incertum maſculinum fuit geminatum, quæ conſideratio refellitur per. l. qui duos ff.de legat.3. &.l. quiſquis. ff. de verb. ſig. Sed hodie deciſio. §. ſed & ſi in certum. non poteſt ſtare, quià poſthumus ex hæredari non poteſt ſecundū ea quæ doctores tradunt in auth. non licet. C. de liber. præter. & in.l. ſi quis in ſuo.§.legis. C.de inoffici.teſta. vnde fit vt Speculatoris opinio nullo caſu locum habeat: cum poſthumus exhæredari non poſsit, atq; ita neceſſariò ali debet, ac in poſſeſſionem mitti: huius. §. argumento defendi poteſt ſentētia Bart.

l. qui filium. nume. 1. ff. vbi pupil. edu. debeat. qui ait ꝙ ſi filio hærede inſtituto pater filiæ dotem relinquat, dum filia non nubit ali debet à fratre de ſuo, nec alimenta reputabit frater, aut repetet à ſorore, cui integram dotem ſeruare tenetur. tradunt Cynus & reliqui interpretes in l. alimenta. C. de nego. geſtis. q. fin. ſequitur Bald. in dicta l. qui filium. & Alexand. conſilio. 48. lib. 3. Pariſius conſilio. 108. num. 47. lib. 3. Ioannes Luppus in c. per veſtras. de donatio. inter vir. & vxor. §. 20. nume. 4. & §. 24. nume. 4. Caſſaneus & Beroius, quos refert Baecius tracta. de non meliorandis filiabus c. 12. nume. 39. qui in hærede extraneo locum habere hanc ſententiam exiſtimant, qui filiam teſtatoris alere cogetur, dum non nubſit, nec alimenta imputari debent in partem legatæ dotis, quià pater alere tenebatur filiam, dum non nuberet, ſic eius hæres, hoc placuit Cyno. ſequuntur doctores in. d. l. alimenta. huic opinioni accedit Salice. in. l. non omni in fine. C. de adminiſt. tuto. Angel. de gambelionibus in tractatu de teſtamentis glo. 61. numero. 5. hanc ſententiam dicit reponendam eſſe immis ſenſibus, quià poteſt frequenter contingere Euerardus loco ab alimentis ad dotem. numer. 7. Sed licet alimenta in propoſito non debeãt imputari in dotem, fructus tamẽ rei in dotem relictæ ſibi quæret ille, qui alit: vt ſcripſimus in §. ſi mater. nu. 35. ſupra iſta lege.

6 Item huius. §. ſententia locum habet in hærede patris, qui filios alere compellitur, ſicut in hærede filij, qui patrem cogitur exhibere: ſed tum demum alit, quando in ſummam egeſtatem pater deductus eſt, eodem modo filiũ hæres patris alere cogetur, ſi in ſummam egeſtatem deductus ſit filius: tradit Marianus Socinus cõſilio. 134. nu. 33. lib. 1. quæ opinio iure Regio approbata eſt. l. 6. titulo. 19. par. 4. quæ hanc opinionem extendit, vt locum habeat etiam ſi filius, qui alimenta petit, ex hæredatus ſit: quod lege illa nouẽ introduci atteſtatur Gregorius ibi ſcholio padre. idem ſi legitimam filius perdiderit, vti Matheſelanus notat notab. 148. cum hoc caſu pater alere teneatur: vt ſupraſcripſimus. Quæ ſententia vix in Hiſpania obtinebit, cum bona patris extra quintam cedant filio in legitimam: vnde extraneus in quintam ſuccedet tãtum, de qua in funus teſtatoris debet impendere, nec ſupereſſe poterit, vnde teſtatoris filiũ alat.

Item alendi patris onere aſtrictus eſt hæres filij, quamuis pater fratrem habeat, aut matrẽ: quià hæres cogetur alere teſtatoris patrem, & ſi mater aut frater maneant, qui ſibi fratri & filijs ſufficere poſsint, hæc eſt ſententia Cyni in l. alimenta. in

ta.in fine. C. de nego. geſt. argu
mento huius.§.item reſcriptum
quià cum hæres habeat commo
dum bonorum patris, ad eum
debet ſpectare incommodum.
argumento .l. ſecundum natu-
ram. ff. de reg.iuris. filius enim
ſi viuus fuiſſet, alere tenebatur:
ergò & filij hæres, qui in eius
bona ſucceſsit: huic ſententiæ
acceſſere Ioann. Imola in.l. Ti-
tia.§. Imperator. ff. de legat.3.
Marcius deciſione.324.num.4.
Contrariam ſententiam defen-
dit Bartolus hic nume.2. qui ait
alendi onus primo loco ad fra-
trem aut matrem ſpectare, quàm
ad hæredes filij. argumento. §.
idem reſcriptum. vbi neceſſa-
riò deſideratur, vt hæres filij a-
lere patrem cogatur, quòd pa-
ter ad ſummam egeſtatem de-
ductus ſit, ergò non debet ha-
bere à quo alatur: quia hæc eſt
ſumma egeſtas.argumento.l. ex
duobus. ff. de rebus dubijs. l.
eum qui. ff. ad Trebellia. & .l.
pen. ff. de aliment. & cibart.le-
gat. de quare latius tradidimus
in.§.itē reſcriptū. hanc ſentiā ſe
quitur Mari.Socy.conſilio.134.
lib. 1. quæ ex Vlpiani intentio-
ne hic apprimè deducitur.

8 Eodem modo ſi pater auum
maternum habeat, auus alere
cogetur, non hæres filij. Bart.l.
non quemadmodum. numer. 1.
ff. de liber. agnos. argumento.
huius.§. item reſcriptum. ſequi-
tur Boærius conſilio.17.nu.14.

9 Hæc concluſio non ſolum lo-
cum habet, quando filius eſt le-
gitimè procreatus, verum etiam
ſi ſpurius ſit; quià cum patris hæ
res alere compellitur, & filij hæ
res patrē. qua de re tradidimus
in. §. idem reſcripſit ſupra. vbi
annotauimus, quod pater ipſe
ſcriptis hæredibus iubere non
poteſt, ne filijs ſuis ſpurijs alimē
ta præbeant.

10 Item ex mente & ſentētia hu
ius. §. item reſcriptum. tradidit
Zazius in tractatu ſubſtitutio-
num, in materia pupillaris. nu.
22. quòd licet pupillaris ſubſtitutio
expreſſa repellat matrem à bo-
nis filij. c. ſi pater. de teſtamen.
lib.6. ſi tamen egeſtate laboret,
ali debet ab eo, qui pupillariter
filio ſubſtitutus eſt. ſequitur illu
ſtriſsimus dominus Couarru-
uias in. c. cum eſſes. nume.11. de
teſtament.

11 Quærit Bartolus hic: ſi pater
à monachis capiatur, an mona-
ſterium teneatur filijs alimenta
præbere, & teneri author eſt
Dynus hic. argumento huius
textus. quam ſententiam appro
bat Speculat. titulo qui filij ſint
legitimi. nume.14. ſequitur Bar.
hic. nu.3. huic opinioni accedit
Abb.in.c. tranſmiſſæ. nu.6. qui
filij ſint legitimi. Felinus in. c.in
præſentia. deprobatio. nu. 29.
Ripa in.l.ſi vnquàm.C.de reuo.do
nat. q.27. nume. 71. Menchaca
de ſucceſsionum progreſſu. lib.
1.§.1.nu.48. in hac ſententia fuit
idē Bar.in tractatu alimētorum.
nu. 21. vnde apparet crebriori

docto-

doctorum aſſenſu hanc opinionem approbari.

12 Id tamen ſcire oportet, quod ſi pater egenos habens filios eorū cura ſpreta ingrediatur monaſterium, peccat mortaliter. Diuus Thomas. 2. 2. q. 86. articulo. 3. qui ait pari ratione peccare filium, qui monaſterium ingreditur, cum pater eius ope & alimonia indigeat. quæ opinio depromitur ex. c. 1. 30. diſtinctione tradit Felinus dicto num. 39.

13 in caſu quo monaſterium cogitur alere filios monachi, non minus ex cauſa alimentorum filijs præſtabit, quam ſit vſusfructus legitimæ: Decius conſilio. 181. & conſilio. 182.

14 Item filij viuo patre monacho petere poterunt ab ipſo monaſterio partem legitimam, quæ ad eos mortuo patre prouentura eſſet. quæ ſententia apertè depromitur ex. c. cum ſimus de regularibus. Bernard. ſcholio mota. in. c. tranſmiſſæ qui filij ſint legit. quæ opinio non eſt alibi, vti atteſtatur Abb. ibi. nume. 6. qui huic opinioni accedit. ipſe Abb. in. c. in præſentia. nu. 59. de probatio. hæc opinio communiter recepta eſt, vt tradidit dominus Couarruuias in. c. 2. de teſtamen. num. 7. Gomez Arias in. l. 4. Tauri. num. 46. ſequuntur plures, quos aggregat Petrus Dueñas regula. 356. limitatione fin. Menchaca de ſucceſsionum creatione. lib. 2. §. 20. num. 285. hoc filio permiſſum eſt, quia pater qui monaſterium ingreditur, poſt profeſsionem religionis habetur pro mortuo. l. Deo nobis. C. de epiſco. & cleric.

15 Aliter enim filius viuo patre non poterit legitimam petere, niſi pater fraudandi filij cauſa dilapidet bona ſua, quo caſu petet pro tribunali filius, vt bona patris in ipſius filij alimenta conſtituantur, quod iudex præcipiet, vti Baldus ait in. l. 2. in fine nume. 3. C. ſi quis in fraudem patroni. Alexand. l. Imperator. nume. 13. ff. ad Trebellia. ſequitur Paulus ibi. nume. 6. ſequitur Ioann. Luppus in. c. per veſtras. de donatio. inter vir. & vxor. ante notab. §. 17. nume. 14. hæc opinio crebrius recepta eſt, vt conſtat ex numero eorum, quos aggregat Pinelus in. l. 1. c. de bonis mater. 3. parte. nume. 75. qui ait hanc ſententiam obtinere in alimentis, quæ pater tenetur filio præſtare, vt ſi diſſipator ſit, cogatur bona conſtituere, ex quibus filius alatur, ac ipſi patri diſsipatori detur curator. argumento. l. 1. in fine. ff. de curat. furi.

16 Legitimam autem filio conſtituere non cogetur, quam viuus aſsignare non compellitur, ſed mortis tempore relinquere. l. lex Cornelia. ff. de vulgari. l. 1. §. ſi impuberi. ff. de colla. bono. tradit Bart. l. final. nume. 2. ff. de liber. agno. ſequitur Hippo, Rimald. in principio inſti. quibus

quibus aliena. non licet. num. 53. idem Iaſſ. l. in ſuis nume. 17. ff. de liber. & poſth. idem Iaſſ. l. is poteſt. nu. 17. de acquir. hæred. Alexand. l. lex cornelia. nu. 6. ff. de vulga. Menchaca de ſucceſſio. creatione lib. 2. §. 20. nu. 285. Oroſcius. l. ſi arrogator. nu. 120. ff. de adoptio. dominus Antonius Padilla. l. ſi emancipata. nu. 32. C. de iuris & facti igno. Pinelus dicto nu. 75. quæ ſententia crebrius recepta eſt, eamq; plurimi approbarunt, quos in vnũ contulit Petrus Dueñas regula 356. in principio.

17 Ipſe autem pro hac ſententia adduci non poſſe. §. ſi impuberi. perſuaſum habeo: cum maximũ ſit diſcrimen inter legitimam filiorum, & quartam, quæ arrogato debetur: quia legitima quaſi debita eſt filijs. l. & quia. l. nec adiecit. ff. pro ſocio. l. fin. §. pe. C. de curat. furi. l. vni. C. de his qui ante apert. tab. ibi (tãquam debitam). hæc opinio communiter recepta eſt, vt tradit dominus Anto. Padilla. l. 3. C. de iuris & facti igno. num. 32. ſufficitur enim in locum alimentorũ, atq; ita mortuo filio viuo patre extinguitur, quia alimenta cum vita finiuntur. l. cum ij. §. modus. ff. de tranſactio. quartam autem filius arrogatus conſequitur ex bonis arrogatoris. §. item non aliter. inſt. de adoptio. §. 1. inſt. de acquiſi. per arroga. vnde ius quartæ quod filius arrogatus habet, ad ſuos hæredes tranſmittere ſi viuo arrogatore moriatur, ſcripſit Accurſius ſcholio debetur in dicto. §. ſi impuberi. qui ait ſpem quartæ, quam filius arrogatus habet in bonis arrogatoris, dum arrogator viuit ad hæredes tranſmittere, atq; ita conferre debere, quia tamquam æs ſuum quartam petit. l. Papinianus. §. ſi quis impubes. ff. de in officioſo teſtamento. licet viuo arrogatore quartam petere non poſsit. §. item non aliter inſti. de adoptio. quaſi dicat Accurſius, quòd licet quartam arrogatus petere non poſsit viuo arrogatore, tamen purè debetur, & licet dies petitionis non cedat, dum arrogator viuit, cedit dies tranſmiſsionis, quia ius habet in re. argumento. l. cedere diem. ff. de verb. ſig. quod ad hæredes tranſmittit. l. cum hæredes. ff. de acquir. poſſe. Accurſij ſententiam ſequitur Ioann. Andr. in aditione Speculat. titulo de feudis in rub. col. 6. & Abb. conſilio. 85. nume. 6. lib. 1. ea autem de cauſa cauere filius non debet viuo patre arrogatore de quarta conferenda, quia ius ciuile non patitur, vt agatur de hæreditate viuentis. l. final. C. de pactis. hanc Accurſij opinionem ſequitur Alber. in proœmio digeſtorum. §. diſcipuli. nume. 10. Guillermus, Ioan. Lecerier, Anto. de roſelis, Præpoſit9, quos aggregat Coſta in quæſtiõe patrui & nepotis. pag. 6. Sigiſmundus Neapo-

Neapolitanus cõſilio.1.nu.144. inter conſilia feudalia.

18 Contrariam ſententiam, vt ſpem quartæ arrogat9, qui viuo arrogatore deceſſerit, non trãſmittat ad hæredes, defẽdit Bar. l.ſi arrogator.nu.19. ff. de adoptio. argumento. §. ſi impuberi. vbi diſcepabatur, an filius arrogatus, qui patris naturalis bonorum poſſeſsionem petit, conferre quartam debeat, quæſtionis vis in eo eſt, an hæredi ſuo relinquat quartæ actionem, an nõ, & tranſmittere certum eſt, ergò de quarta conferenda cauebit, ſed hoc inquit Vlpianus, ita demum ſi iam nata eſt quartæ petitio, quæ mortuo arrogatore naſcitur: verſiculus ille (ſed hoc ita demum) ad omnia ſuperiora refertur: quaſi dicat Vlpianus arrogatum ad ſuos hæredes trãſmittere actionem quartæ, atque ita cauere debere de ea conferẽda, ſed hoc ita demum ſi nata ſit quartæ petitio, quia arrogator deceſſerit, quaſi dicat que ſi viuat arrogator, actionem quartæ ad hæredes non transfert arrogatus, nec de quarta conferenda cauebit.

19 Item hæc ſententia colligitur ex.§.ſi impuberi. illis verbis (cautionem quoque ceſſare) coniunctio (quoque) implicatiua eſt, implicat enim idem eſſe quod in ſuperiori caſu, tradunt interpretes in.l.labeo.ff.de pactis.Socy. in rub.ff.ad trebelli.nume.5.ſequitur Ioan.Oroſcius.l. item in poteſtate. ff. de his qui ſunt ſui. nume.3. vnde cum dicat Vlpianus viuo arrogatore cautionem quoque ceſſare, innuit & trãſmiſſionẽ quartæ, vt implicet idem eſſe in vtroque caſu: hanc Bartoli ſententiam, quæ apertè depromitur ex mente Vlpiani, ſequitur Signorolus. l. ſi arrogator. nume.31.ff.de adoptio. vbi Oroſcius nume.7. atteſtatur hanc eſſe communem ſentẽtiam, quam dixit videri communiorem Coſta in quæſtione patrui & nepotis. pag. 23. qui ait hanc eſſe veriorem ſententiam, cui ipſe accedo.

20 Defluit enim hæc opinio ex intentione iuris ciuilis, quo iure docemur correlatiuorum eandem eſſe diſpoſitionem. l.1.C.de cupreſsis. lib.11. de quo latius alibi ſcripſimus. ſed eadem cauſa, quæ arrogatori vſumfructũ dat ex bonis arrogati, dat arrogato quartam ex bonis arrogatoris. §.1.inſt. de acqui. per arrogat. l. ſi arrogator. ff. de adoptio. ergò vtrius que ius æquale erit, non enim plus iuris habebit arrogatus ad quartam, quam arrogator ad vſumfructum. argumẽto. l.nihil. ff. de coniungendo cum emanci.liber.eius. ſed ſi arrogatus deceſſerit viuo arrogatore, vſumfructum arrogator reſtituit hæredibus arrogati, nec ſibi quærit. l.nõ aliter. ff.de adoptio. ergò pari ratione arrogatus qui viuo arrogatore deceſſerit, non tranſmittet ius quartæ ad ſuos hæredes

hæredes, quod verum eſt. cum ꝙ Vlpiani ſententia manifeſta ſit in dicto.§. ſi impuberi. ad ſimilia procedere licet, & argumento eius dificilem dirimire quæſtionem, quæ apprimè diſſoluitur ex illius.§.themate.

Quæſtio frequens

21 Quæſtio talis eſt, quæ in Hiſpania ſæpe euenire ſolet, cum primogenia ſint frequentiſsima, & meliorationis tertiæ & quintæ vſus vigeat: facti ſpecies incidit, homo quidam tertiam & quintam bonorum partem irreuocabiliter iuxta formam l.17. Tauri. quæ eſt.l.1.titu.6.lib.5. nouæ compilat. per præceptionem filio reliquit, leges Regiæ meliorationem vocant, hac conditione, ne venderet, aut quouis titulo alienaret, ſed iure primogenij perpetuò per poſteros defferretur, ita vt indiuiduum primogenium primogenito filio cederet: quòd ſi ille, cui tertiæ & quintæ prælegatum relictum eſt, ſine liberis moreretur, reſtitueret fratri, alteri vè conſanguineo aut extraneo, quos poſt primum vocauit. primus ſine liberis viuo eo, qui prælegauit, defunctus eſt, ille adimere prælegatum vult ei, quem ſecundo loco vocauerat, & in alium transferre, vtrum hoc prohibitum ſit, an verò permiſſum, quæri ſolet, & adimere non poſſe, nec meliorationem in damnum ſecundo loco vocati reuocare, author eſt Rodericus Suarez in.l. quoniã in prioribus, in declaratione legis Regiæ. q.8. C. de in offi. teſta. qui hãc opinionẽ neruoſè defendit, habet enim tuta propugnacula.

22 Primò in huius ſententiæ partes allegat.l. quoties. C. de donatio. quæ ſub modo. vbi ſpes conditionalis contractus tranſmittitur ad hæredes, quamuis ſecundus donatarius deceſſerit viuo eo, qui reſtituturus erat. quam legem pro hac ſententia adducit Alciat. in.l. quod meo. nu. 6. ff. acquir. poſſe. Coſta in quæſtione patrui & nepotis. pag. 8. quæ conſtituit contra iuris ciuilis regulas, vt actio vtilis tranſmittatur in hæredes. (illis verbis.) vtilem actionem iuxta donatoris voluntatem competere admiſſerint) ex qua lege deprомitur ꝙ vtilis actio ea eſt, quæ ex æquitate deſcẽdit: quod docent illa verba. (ſed cum poſtea benigni iuris interpretatione Diui principes ei, qui ſtipulatus non ſit, vtilem actionem iuxta donatoris voluntatem cõpetere admiſſerint.)

23 Qua lege fulcitur ſententia Coraſij in.l. his verbis. nu. 1. ff. de adoptio. qui ait, quòd quando per interpretationem iureconſulti lex ad caſum de quo agitur, porrigitur, vtilis actio datur. idem ait Oroſcius in.l. Barbarius.num.26.ff.de officio prætor. vnde apparet non eſſe veram ſententiam Accurſij. ſcholio actione. in.l. curatoris. C.de nego.geſt. & in.l. ſi quis id

quod

quod. ff. de iuris omni.iudi. dicentis vtiles actiones eſſe, quæ ex mente tantum legis deſcendunt. quam opinionem communiter reprobari atteſtatur Alexand.in dicta.l. curatoris.num. 5. idem Alexand. in dicta.l. ſi quis id quod. nume.5.in.l.nominis & rei. §. verbum ex legibus. ff.de verb.ſigni. Tiraquellus tractatu de ceſſante cauſa. 1. parte. nume.176. Ex quo patet erraſſe Niconicium in rub. ff. de noui operis.nume.184. qui ait doctores in dicta.l. curatoris probare ſententiam Accurſij, quæ improbatur ex.l.ſi verò.§. de viro. ff.ſoluto matrimonio, vbi vtilis actio non datur in illis caſibus, in quibus lex non loquitur: ergò non datur ex mente legis.

24 Sed actio vtilis ad hæredes non tranſmittitur, cum ſit datiua, Accurſius ſcholio fin. in.l. cum precario. ff. de precario. hanc ſententiam dicit peregrinam, & paucis notam Iaſſo in.l. iuris gentium in principio. nu. 5.ff.de pact.poſt Alexan.in additione Bart.l. certi cōdictio.ff. ſi cert. pet. Pariſius in additione Bart.l. ſi me & titium.nu. 4. ff.eod.titulo. Hieronimus Veri in rub. ff. de verborum obliga. nu.249. communiter eſſe receptam docet illuſtriſsimus dominus Couarruuias in regula poſſeſſor.3.parte. §.1.nu.4. & Oroſcius in.l. iurisgētium.§.& ideo. nume.5.ff. de pactis.qui Ferreti negligentiam reprehendit, qui in.l. iuris gentium. in principio nume. 50. ff. de pactis. ait ſententiam Accurſij communiter reprobari, & quod ita atteſtatur Decius in.l. cum mota. nume.7. C. de tranſactio. qui hoc nunquam ſcripſit, quamuis ſententiam Accurſij lege non probari dixerit: vnde eam reprobant Fortunius in dicto. §. & ideo. nume.52.Oroſcius nume.5. qui crebrius receptam eſſe non negauit.

25 Igitur ſi actio vtilis datiua eſt, actioque datiua ad hæredes non tranſit, ius nouum ac præcipuum conſtituit.l.quoties, quæ ad hæredes vtilem actionē tranſire in illa ſpecie iuſſit, cui conuenit.l. 7. titulo. 4. part. 5. vbi ius acquiri tertio demōſtratur, quod ſine eius facto ab eo auferri non debet.l. id quod noſtrum. ff. de reg. iur. l. ſicut. C. de actio.& obligat. vbi contractus perfectus nō poteſt ab vno ex contrahentibus reuocari.

26 Secundò adducitur.l.final.ff. de pactis. vbi ſi reus pactus ſit pecuniam à ſe non peti, quo pacto liberatur fideiuſſor, ſi iterū pactus ſit vt peti liceat, vtilitas prioris pacti non adimitur fideiuſſori: ergò eodem modo ſi ille qui per præceptionem accepit tertiam, ſi moriatur viuo eo, qui prælegauit, quia traditione rerum tertiæ melioratio eſt irreuocabilis, non poterit pænitere, qui prælegauit, & rem adimere ei, qui ſecundo loco vocatus eſt.

Tertiò

27 Tertiò. l. ſi partem in fine. ff. quemadmodum, ſeruit amit. vbi ſi per fundum meum viam ti bi legauero, & addita hæreditate antequam ſcias legatam tibi ſeruitutem eſſe, fundum vendideris, ad emptorem via pertinebit, nec ius repudiandi legatum tibi poteſt contingere in damnum emptoris: cui facto venditoris erat ius quæſitum.

28 Qurtò adducitur. l. ſi conſtante. C. de donat ante nuptias. cuius legis argumēto ait inibi Baldus, quòd quādo ex inito contractu inter aliquos quæſitū eſt ius extraneo re vel ſpe legali prouidentia, ab hoc contractu diſcedere contrahētibus permiſſum nō eſt in præiudicium extranei cui ius quæſitum eſt, niſi diſſolutioni cōtractus conſentiat. hæc Suarez.

29 Quintò pro hac ſententia adducitur. l. 1. ff. qui ſine manumiſſione. Sextò adducitur. l. ſi cum fundum. ff. de pactis. Septimò. l. 7. titulo. 3. part. 5. Octauò adducitur. l. fi. C. de legatis. Nonò adducitur. §. ex conditionali. inſt. de verb. obligat. vbi ſpes conditionalis contractus tranſmittitur ad hæredes: ergò & ſpes meliorationis tranſmittetur, his legibus innitūtur doctores, qui mortuo primo donatario exiſtimarunt eum, qui donauit non poſſe tertio, quem vocauerat, rem adimere. harum legum argumento, in hac ſententia fuere Paul. Caſt. & Roma. in. l. ſi pecuniam in principio. ff. de condi. ob cauſam. idem Paulus in. l. ſi in ſulam. §. fin. ff. ſoluto matrimonio. hæc opinio magis communiter recepta eſt teſte illuſtriſſimo domino Couarru. lib. 1. variarum. c. 14. nu. 7. Dueñas regula. 216. Antoniꝰ Gomez in. l. 40. Tauri. nu. 29. Menchaca in lib. controuerſiarum vſu frequentium. c. 62. dominus Ludouicus Molina lib. 4. c. 2. nu. 74. huic accedit Coſta in quæſtione patrui & nepotis. pag. 9.

30 Contrariam ſententiam defendit Bart. in. l. qui Romæ. §. Flauius Hermes. nu. 1. ff. de verborum obliga. qui donatorem poſſe pænitere mortuo primo donatario, & rem tertio adimere ait, qui pro hac ſententia adducit dictū. §. Flauius Hermes. Secundò adducit. l. 3. ff. de ſeruis exportand. l. 1. C. ſi mancipium ita fuerit aliena. vt manumitt. l. 3. ff. qui ſine manumiſsione ad libert. aſpir. Tertiò adducitur. l. Ariſto. in principio. ff. de donatio. hanc ſententiam dixit receptam communiter Iaſſ. in. l. fin. nu. 5. ff. de pactis. quam plures ſequuntur, quos aggregant dominus Couarru. Dueñas, Menchaca, dominus Ludo. Molina & Anton. Gomez qui ait deceptum eſſe Rodericum Suarez in. l. quoniam in prioribus in declaratiōe legis Regiæ. q. 8. dicentem ferè omnem ſcholam aduerſari ſentētiæ Bartoli, cum magis cōmuniter doctores illi

illi accedant: vt Gomeſsius ait.

31 Quæſtio hæc indificilis eſt,legibus aduerſus Bartolum adductis ſatisfacere ſigilatim oportet,vtrem dilucidè explicemus, ſed priorem ſententiam magis approbauere Suarez,dominus Moli.nu.75.dominus Couarru. & Anto.Gomez. argumento.l. quoties. quæ in donatione locū habet fauore donantis non in alijs contractibus vt Accurſius notat ſcholio admiſſerint in.l. quoties. C. de donat. quæ ſub modo. ſequitur Fulgo. ibi. nu.1. Bart.in.l. ſtipulatio iſta. §. ſi ſtipuler.nu.3. verſ. ego dubito. ff. de verb.oblig. Alexand.ibi nu. 23. Antonius Gomez in.l. 40. Tau.nu.28. Ex quo apparet in ſpecie.l.17.Tauri.locum non habere ſententiam.l.quoties. quādo pater nō iure donationis tertiam bonorum partem per præceptionemfilio dedit,ſed ex alia cauſa onerofa, vt magis contractus ſit quàm donatio.in quo caſu ſi pater tertiæ bonorum partis filio meliorationem fecerit, ita quòd ſi filius,cui prælegat, ſine liberis vita deceſſerit, vocetur tertius,licet irreuocabilis ſit hæc melioratio, tamen mortuo filio ſine liberis poterit pater reuocare.

32 Quià ſecundum regulasiuris ciuilis alteri per alterum nōquæritur. §. alteri inſt.de inutili.ſtipula.quæ opinio iure communi obtinet ,licet Regio alteri per alterū acquiri poſsit.l.3. titul.8. lib. 3. ordi. dominus Couarru. dicto.c.14.nu.13. ſed in ſpecie.l. 17.Tauri.alteri quis non acquirit ſine mandato : illis verbis (ô àquien ſu poder ouiere) vnde reſpectu tertiæ poterit reuocare in hoc caſu, atq; ita in priori ſpecie.l. 17. Tauri quādo pater per præceptionem filio tertiam dedit dumtaxat locum habebit opinio Roderici Suarez:vt mortuo filio cui tradita res eſt, rem tertio adimere pater nō poſsit, atq; in hoc caſu tantum obtinebunt argumenta Roderici.

33 Qui pro hac parte adducit argumentum quod dicit eſſe incōuincibile, certum eſt inquit, q̃ quando donatur alicui ad tempus, ita vt tempore elapſo res donata ad tertium quēpiam deuoluatur, hic contractus duplicem continet donationem, vna conſiſtit in perſona eius cui ad tempus donatur: altera in perſona illius ad quem donata res tranſire debet poſt tempus. l.fi. C.de legatis. l.donationis.§.ſpecies.ff. de donatio.Paulus Caſt. l.ſi pecuniam.nu.11.ff. de condi. obcauſam.ſed ſi alicui donationem feciſſem hoc modo, vt donatam rem poſsiderē dum vita maneret, & me mortuo ad eum deuolueretur, pollicitusq; ſim nūquam reuocare donationem, donatio hæc eſt irreuocabilis. l. vbi ita donatur. ff. de donatio cauſa mort.ergò idem conſtitui debet in propoſito,eum non ſit diſcriminisratio.ſequitur Antonius

nius Gomez in.l.40.Tauri. nume.33.

34 Qui pro hac parte adducit.l. pater filium. §. quindecim liberis.ff.de legat.3.vbi res prohibita alienari ſi in aliquo caſu permittatur alienari, & alienetur, perpetuò manet libera & alienabilis.ſecundò adducit.l.final. C. de remiſsione pignor. vbi ſi res obligata à debitore iuri ꝗ pignoris aſtricta ſemel in aliquo caſu alienetur creditore cōſentiente,perpetuò eximitur ab hipotheca & obligatione,ita vt ſi in poteſtatem debitoris perueniat, non cadat in priorem obligationem generaliter factã bonorum futurorum. huic opinioni fauet.l.videamus.ff.quod metus cauſa.l.tutor rerum.ff.de adminiſt.tutorum.hoc modo in propoſito donatio facta irreuocabilis ſemper manet irreuocabilis etiam reſpectu tertij donatarij.

35 Ego quidem in ancipiti quæſtione quamuis Roderici authoritati & rationibus multum defero, ducor tamen amore veri inueſtigandi, & firmiter credo in propoſito caſu mortuo ſine liberis primo donatario cui melioratio tertiæ relinquitur, donatorem pænitere,& eum prælegatam rem ſecundo adimere poſſe, quam iure prælectionis poſt mortem primi reliquerat. Huius diſputationis vis in eo conſiſtit, nempe cui contractui aſsimiletur melioratio tertiæ, de qua tot legibus Regijs tam multa conſtituta ſunt. & donationis inter viuos inſignia habere Suarez exiſtimat, cui Anto. Gomez ſupra, Tellius nume. 2. & reliqui omnes.l.17.Tauri acceſſere. vnde ipſi de his quæ in donatione doctores tradunt,ad cauſã meliorationis procedũt, quòd ſi donationi cõparemus, poſſe etiam donatorem pænitere,& ſecundo donatario adimere Barıl9 author eſt in.l.qui Romæ.§.Flauius.ff.de verb. oblig. cuius ſententiam magis communiter doctores ſequuntur. legibus autem quæ contra Bartoli opinionem adducũtur, quià ſatisfacit dominus Couarruuias,non eſt eur ipſe reſpondeam. Bartoli ſententiam ſequitur Gregorius ſcholio.(el otro.) in.l.7.titulo.4.parr.5.

36 Qui hanc ſententiam contra hit,ſi pacto inito fauore ſecundi donatarij acceſſerit præſentia & conſenſus ipſius, vel ipſe qui donauit, fauore ipſius ſecundi donatarij ſe non reuocaturum promiſſerit, quo caſu reuocare non poſſe ait.

37 Ipſe meliorationem tertiæ, quæ fit inter viuos, contractum anormalum eſſe certò ſcio, vt ſunt in iure plurimi.Oroſcius.l. ſi arrogator. nu.150.ff. de adoptio. ſapit enim naturam vltimæ voluntatis, niſi in tribus caſibus inquibus inſignia donationis habet, quæ ſententia colligitur ex his,quæ ſcripſit dominus Ludoui.

Ludoui. Molina de Hiſpanorũ primogenijs lib.1. c.12. nume.2. &.19. ex doctrina Bald. auth. ex teſtamento. nu.1. C. de collatio. quẽ alij ſequuntur. Vnde thema generale & regula fit, meliorationem tertiæ, ſiue in vltima voluntate fiat ſiue in contractu, vltimæ voluntati comparari: atq; ita reuocari poſſe ab eo, qui meliorationem fecit vſq; ad vltimũ vitæ ſpiritum. argumento. l. 4. ff. de adimen. legatis. c. cum Marthæ de celebrat. miſſarum.

38 Eſt enim hæc melioratio quædam ordinatio facta à patre ſupremi iudicij diſpoſitionẽ præueniens, & inde naturam mutabilem aſſumẽs vſq; ad vltimum vitæ ſpiritum. hæc fuit ſententia Oldradi conſilio.231. ſequitur Bald. in c.1. §. item ſacramenta. nume.20. & nume.22. de pace iuramento firman. ſequitur Tiraquellus de iure primoge. q. 8. num.2. dominus Ludoui. Molina de primoge. Hiſpa. lib.1. c. 12. nu.5. argumento. l. nam & ſi parentibus in principio. ff. de inoffici. teſta. l. ſi filia. §. Papinianus. ff. fam. hærcis. l. tale pactum §. final. ff. de pactis. l. fin. C. eod. titulo. l. final. C. fami. hærcis.

39 In qua ordinatione cadit ſubſtitutio vt ipſe Baldus ait argumento. l. vt hæredibus. ff. de legat.2. hoc colligitur ex. l.1. titulo 6. lib.5. nouæ compila.

40 Illis verbis (quando el padre ò la madre mejorare alguno de ſus hijos deſcendientes legitimos en el tercio de ſus bienes en teſtamento ò en otra poſtrimera voluntad, ò por otro algun contracto entre viuos, hora el hijo eſte en poder del padre que fizo la dicha mejora ò no faſta la hora de ſu muerte la pueda reuocar quãdo quiſiere) idem iure communi conſtitutum eſt. l. cum pater. §. à filia. ff. de legat.2. quibus liquidò appàret præceptionem tertiæ vltimæ voluntatis inſignia gerere, licet fiat in contractu inter viuos. Quòd hæc vera ſint indeprobatur, quòd meliorationis æſtimatio fiat ſecundum valorem patrimonij, quod reliquit tempore mortis pater qui per præceptionem dedit. l. 7. titulo. 6. lib. 5. nouæ compilat. ſi valor inſpicitur tempore mortis, ergò hoc fit, quia vltimam diſpoſitionem ſapit melioratio tertiæ argumento. l. cum quæritur. C. de inofficio. teſtamen. præterea quòd melioratio tertiæ ſupremam ſapiat diſpoſitionem, probatur ex eo, quòd omnia bona patris ſint legitima filij extra quintam partem. l.1. titul.6. lib. 3. fori. l.12. titulo.6. lib.5. nouæ compilatio. ergò tertia pars eſt legitima filiorum, quæ æſtimatur ſecundum valorem bonorum patris tempore mortis. l. cum quæritur. C. de inofficioſo teſta. l. 7. titulo. 6. lib. 5. nouæ compilat. ſed pater ipſe poteſt tertiam vni ex filijs prælegare, quem elegerit. l.3. titulo.6. lib.5.

nouæ compilat. ergò hoc in vltima diſpoſitione fieri debet, quia ſi inuita fiat ſupremi iudicij diſpoſitionē præueniet pater, quæ ordinatio vltimæ voluntatis naturam ſequitur. Quæ opinio inde etiam colligitur quòd perfecta donatio non poſsit reuocari. l. perfecta donatio. C. de donat. quæ ſub modo. l. neceſſario. §. ſi ita res. ff. de periculo & commo. rei vend. donatio autem ſola promiſsione perficitur. §. perficiuntur inſti. de donat. ergò donatio ſola promiſsione perfecta reuocari non poteſt, melioratio autem tertiæ à patre facta filio inter viuos reuocatur dicta. l. 1. titulo. 6. ergò non eſt donatio.

41 Hæc tamen generalis concluſio contrahitur ac in tribus caſibus locum non habet, in quibus melioratio tertiæ reuocari non poteſt: vt docet dicta. l. 1. titulo. 6. lib. 5. illis verbis. (ſaluo ſi fecha la dicha mejora por contrato entre viuos ouiere entregado la poſſeſsion de la coſa, y coſas en el dicho tertio contenidas à la perſona aquien la fiziere, ò aquien ſu poder ouiere, ò le ouiere entregado ante eſcriuano la eſcriptura dello, ò el dicho contrato ſe ouiere hecho por cauſa onoroſa con otro tercero aſsi como por via de caſamiento ò por otra coſa ſemejante) quæ conſtitutio in his caſibus corrigit ius commune: quo iure donatio hæc reuocari poterat argumento. l. final. C. de pactis, vbi conſenſus eius, de cuius hæreditate agitur, efficit vt pactum initum inter eos qui hæredes futuri ſunt, circa ſucceſsionem efficax ſit: poteſt tamen ipſe conſenſum reuocare, dum vixerit, cum hæc ſit natura vltimæ voluntatis: ſed lege Regia in caſibus ſupra poſitis irreuocabilis fit præceptio tertiæ, ergò in cæteris reuocari poteſt, vt in principio legis conſtitutum eſt: nec enim quod in illis caſibus traditur, produci in alijs ad conſequentiam debet. l. quod non ratione. l. quod verò contra. ff. de legibus.

42 Item cum in his tribus caſibus lex Regia corrigat ius commune, ſtrictè eſt interpretanda. l. cum quidam. ff. de liber. & poſth. l. 2. C. de patribus qui filios diſtra. Accurſius. l. illud. C. de ſacro ſanct. eccle. idem Accurſius ſcholio. 1. l. ſciendum. ff. qui ſatis dare cog. idem Accurſius ſcholio ſcriptis in. l. hac conſultiſsima. C. qui teſtam. facc. poſſ. idem Accurſius ſcholio. ſide iuſsione. in auth. offeratur. C. delitis contes. ſequitur Iaſ. l. fratres. nume. 4. C. de inofficio. teſta. Ripa. l. nemo poteſt. num. 52. ff. de legat. 1. Oroſcius. l. de quibus. ff. de legibus. nume. 161. Pinelus in auth. niſi tricennale. C. de bonis mater. num. 57. idem Pinelus in. l. 3. C. eod. titulo. nume. 15. ſed lex Regia cōſtituit, vt eo caſu reuocari melioratio

lioratio non poſsit, quando poſ ſeſsio tradita eſt illi, cui fit, vel procuratori eius, nec lex agit de perſona eius, qui in primi do natarij locum ſubſtituitur, ergò in eo lex locum non habet, cum de eo non loquatur. argumento. l. ſi verò. §. de viro. ff. ſo luto matrimonio, & cum caſus iſte non comprehendatur le ge Regia debet in iuris communis diſpoſitione manere argumento. l. commodiſsimè. ff. de liber. & poſth. vt reuocari poſ ſit, hoc volunt illa verba. (à la perſona aquien la hiziere) illa eſt perſona cui fit melioratio, quæ eſt in primo loco, & cui pri mò fit, non ea quæ in locum pri mæ ſubſtituitur argumento. l. ſi is ad quem. ff. de acquir. hæred. primus enim facit ceſſare cauſam ſecundi. argumento. l. quandiu. ff. de acquir. hæred. vnde cum hæc quæ in lege requiruntur, vt ſit irreuocabilis melioratio, in perſona primi cui fit, locum habeant, non in perſona ſecundi, conſequēs eſt vt reſpectu ſecundi reuocabilis ſemper ſit melioratio.

43 Vlterius in ſpecie dictæ. l. 1. titulo. 6. ille qui ſecundo loco vocato ſi ſine liberis deceſſerit dare tenetur, comparandus eſt fideicōmiſſario, vt ait Socy. l. cum auus. nume. 18. ff. de condi. & demonſt. atq; ita mortuo primo in vita illius, qui tertiam per præceptionē dedit, ea ad ipſum redit, qui dedit; nec ſpem fidei commiſsi conditionalis trāſmittit in hæredem. argumento. l. hæres meus. ff. de condi. & demonſt. vt in ſimili ſpecie tradit Ioann. Andr. in additione Speculatoris, titulo de inſtrumen. æditione. §. nunc aliqua. verbo per ſuperiora in fine, ſequitur Gregorius ſcholio pen. in. l. 7. titulo. 4. part. 5. argumento. l. pater filium. §. Tuſculanus. ff. de leg. 3. vnde in hac ſpecie res manebit apud eum, qui meliorationem fecit, ita vt reuocare poſ ſit, quod ſi non reuocauerit, manebit apud ſecundum, cui reliquit argumento. l. final. C. de pactis.

44 Vlterius ſeries totius legis Regiæ agit de eo, cui præceptio data eſt, nec vſq; de tertio loquitur, niſi quando melioratio fit ex cauſa oneroſa contractus, veluti matrimonij, quo caſu irreuocabile eſt prælegatum, ne ille qui contraxit damnum patiatur. argumento. l. in bonæ fidei. ff. de peculio: ergò in noſtra ſpecie ille, qui vocatur, ſi primus cui tertia data eſt per præceptionem ſine liberis vita deceſſerit, non eſt in conſideratione: quià nec de eo lex loquitur, nec prælegatum factum eſt ex cauſa onerosa contractus cū eo geſti: vnde mortuo primo poterit qui meliorationem fecit reuocare.

Vlterius hæc opinio inde depromitur, quòd contractus obligatorius & irreuocabilis à prin

cipio, cuius obligationis quantitas ſeu ſubſtantia conſideratur tempore futuro, dijudicari debet ſecundum tempus futurum quo quantitas demonſtratur. l. eos. verſ. nam ſi quid huiuſmodi. C. de vſuris. ex quo apparet, quòd in propoſito, quamuis melioratio tertiæ tradita poſſeſsione ſit irreuocabilis à principio, quià quantitas meliorationis cōſideratur tempore mortis prælegantis, ipſa præceptio iuxta hoc tempus æſtimabitur, vt ſapiat naturam vltimæ voluntatis: vnde licet à principio ſit irreuocabilis, ſi tamen ille cui facta eſt deceſſerit viuo eo, qui meliorationem fecit, non tranſmittet ius hoc ad hæredes: ſed manebit apud eum, qui fecit. argumento textus optimi in. l. 1. §. ſi impuberi. ff. de collatio. bono. qua lege dirimitur hæc quæſtio, vbi principali prouidentia quarta debetur arrogato irreuocabiliter, cuius quartæ quantitas conſideratur tempore mortis arrogatoris, vnde ſi arrogatus deceſſerit viuo arrogatore, non tranſmittit ad hæredes ius quartæ, quam tranſmitteret ſi decederet diem functo arrogatore, eodem modo in propoſito ſtatuemus, vt ſi viuo eo qui tertiam per præceptionem dedit, moriatur is, cui data eſt, ius non transferat ad eos, qui poſt eum vocati ſunt, ſed ad ipſum qui fecit, hoc ipſa ratio ſuadet, ſi enim hoc ſit in quarta, quæ arrogato debetur, & in præceptione fiet, cum potiori ex cauſa arrogato quarta debeatur, quam filio præceptio, quæ ex ſola patris liberalitate fit dicta. l. 1. titulo. 6. libr. 5. nouæ compilat. ac arrogato debetur, quià in arrogatorem omnia bona arrogati tranſeunt, qui vſumfructum bonorum ſibi quærit. l. ſi pater familias. ff. de adoptionibus tex. in. §. 1. inſti. de acquiſi. per arroga.

46 Vltimò hæc ſententia fulcitur eo argumento, quod pro contraria dixit inconuincibile Suarez præcitata. q. 8. nume. 6. qui ait in propoſito duas eſſe donationes, vna quæ fit primo vocato dum vixerit, altera quæ fit ſecundo poſt eum. eſto, quòd verum hoc ſit & à benè fundata iuris prudentia depromptum, multum noſtræ ſententiæ fauet: quià lex Regia ita demum tertiæ præceptionem irreuocabilem eſſe conſtituit, ſi poſſeſsio tradita ſit illi, cui data eſt, vel eius procuratori, aut præceptionis traditum inſtrumentum ſit, hæ qualitates nō inſunt in perſona ſecundo loco vocati, ergò ipſius reſpectu locum non habet deciſio. l. 1. titulo. 6. quià quando ſtatutum aliquid de nouo introducit cum certis modificationibus, quicquid ibi exprimitur videtur datum pro forma, adeo quòd dicitur ſubſtantiale, nec per æquipollens

ad impleri poteſt, tradit Decius conſilio. 212. numero. 3. ſequitur Tellius in. l. 17. Tauri. numero. 68.

47 Nec defendi poteſt, quod Suarez aſſerit, quòd primus cui tertiæ melioratio facta eſt, traditaq; poſſeſsio aut inſtrumẽtum poſt eum vocato ius irreuocabile præceptionis quæſiuit: hoc enim eſt impoſsibile, nam aut meliorationis tertiæ ſimpliciter tradita ei poſſeſsio eſt, aut inſtrumentum, & ſibi ius hoc præceptionis irreuocabile quæſiuit, cum hoc ageret vt ſibi quæreret, actus verò agentium non operantur vltra eorum intentionem. l. non omni. ff. ſi cert. pet. aut voluit acquirere ei, qui poſt eum vocatus eſt, & non potuit ſine mandato dicta. l. 1. titulo. 6. lib. 5. aut mandato eius vult acquirere, & non poteſt, quia eam ob cauſam traditione rei aut inſtrumenti ſit irreuocabilis melioratio tertiæ, quia traditione rei dominium ſibi quæſiuit is, cui tradita eſt. l. traditionibus. C. de pactis. ille autem dum viuit dominium rei, quam moriens reſtituturus eſt, habet. l. non ideo minus. ff. de rei vend. tradit Hippolitus in rub. ff. de fideiuſſor. nume. 217. Tiraquellus in. l. 15. connubiali. num. 37. Pinelus. l. 1. C. de bonis mater 2. parte. nume. 5. dominus Antonius Padilla in. l. 3. C. de ſeruituti. & aqua. nume. 13. ſed dominium eiuſdem rei penes duos inſolidum eſſe non poteſt. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculum ff. commodati. l. hæreditate. §. 1. ff. de caſtren. pecul. notat Accurſius ſcholio final. in. l. quod cõtra. ff. de reg. iuris. ergò vna traditione vtriq; dominiũ quæſitum non eſt, ſed illi tantum cui traditur: vnde in eo qui ſecundo loco vocatus eſt, ceſſant ea quæ neceſſariò deſiderantur, vt irreuocabilis ſit melioratio: ergò reſpectu tertij poteſt reuocari.

48 Item dum Suarez ait diſcriminis rationem non eſſe inter hæc, an quis tertiæ alicui meliorationem relinquat, & poſt eius mortem alteri, quia ſi primo tradat rem, nunquam poterit reuocare meliorationem, ſicuti ſi alicui donaret hoc modo; vt donator dum viueret re donata potiretur, poſt eius humum in donatarium res deuoluatur, pollicitusq; ſit donator ſe non reuocaturum donationem, hoc facto donatio manet irreuocabilis. l. vbi ita donatur. ff. de donat. cauſa mort. eſt enim maximum diſcrimen inter hos caſus, quia primo caſu alteri per alterum quæritur, quod iure ciuili non conceſſum erat, niſi in his perſonis quæ in poteſtate eius erant, cui quærebant. §. 1. inſti. per quas perſonas nobis acquiri. & in propoſita ſpecie permiſſum nõ eſt ſine mandato dicta. l. 1. titulo. 6. libr. 5. at in ſpecie. l. vbi ita

ita donatur. ipſe donatatius ſibi quærebat, cui cum promiſiſſet donator non reuocare donationem, ius ex pacto quæſitum eſt, nec in ſpecie illa duæ ſunt donationes, ſed vna, non enim dominus rei ſibi donare poteſt argumento. l. vti frui. ff. ſi vſusfructus pet. l. Vranius. ff. de fideiuſſor. l. ſcire. §. à fure ff. de verb. oblig. §. ſic itaq; diſcretis inſti. de actio. quibus apparet veram eſſe eam opinionem, vt viuo eo qui tertiam per præceptionem dederat, ſi ille moriatur, cui data eſt, poſſe pænitere eum qui dedit, & à ſecundo adimere.

49 Multum intereſt enim, vocetur quis primò aut ſecundò, quià ei qui primo loco vocatur, magis iura fauent, quam illi qui vocatus eſt poſt eum. l. ſi non lex. ff. de hæred. inſti. quæ apprimè hanc opinionem fulcit: primordialia enim ſunt in conſideratione, non ſic ſecundaria. l. clam poſsidere. in principio. ff. de acquir. poſſe. l. nam origo. in principio. ff. quod vi aut clam. l. item veniunt. §. cum prædiximus. ff. de peti. hære. l. ſi quis poſt humus. in principio. ff. de liber. & poſt. quam opinionem non frangunt rationes aut argumenta Roderici, Antoniiq;.

50 Primò non obſtat. l. quoties. C. de donat. quæ ſubmodo. vbi alteri per alterũ quæritur: quià hoc fit fauore præcipuo exercentis liberalitatem, at in propoſita ſpecie melioratio tertiæ irreuocabilis eſt fauore illius, cui fit: vnde non mirum ſi mortuo eo, qui primo vocatus eſt, poſsit ille, qui tertiam per præceptionem dedit, pænitere, & rem ſecundo loco vocato adimere: quià fauor, qui irreuocabilem meliorationem reddit in perſona illius conſiſtit, qui primo loco vocatur, non in perſona eius, qui ſecundo loco: quià primo vocatus cẽſetur magis dilectus. l. quoties. ff. de vſufructu. vbi doctores notãt. tradit Peralta in rub. ff. de hæred. inſti. numer. 149. primò enim nominatus in ſcripturis præſumitur principalis. Bald. conſilio 400. verſ. ſecundum motiuum. libr. 5. qua de re abundè tradit Felinus in. c. cum dilecta. nu. 4. de reſcrip. igitur ſi fauore illius cui per præceptionem tertia data eſt, efficitur melioratio irreuocabilis, idem fauor non verſatur in perſona ſecundo loco vocati, ergò reſpectu illius poterit reuocari.

51 Item. l. quoties. loquitur de donatione, lex Regia de prælegato ſeu melioratione tertiæ, quæ melioratio non eſt donatio vt demũſtrauimus. Sed huic interpretationi obſtant verba vltima. l. 1. titulo. 6. libr. 5. nouæ compila: (que en eſtos caſos mandamos que el dicho tercio no ſe pueda reuocar ſi no reſerua ſe el que lo fizo en el

meſmo contrato el pòder para lo reuocar ò por alguná cauſa que ſegun leyes de nueſtros Reynos las donaciones perfectas y con derecho fechas ſe pueden reuocar) quibus verbis oſtenditur tertiæ præceptionem reuocari non poſſe in caſibus lege Regia comprehenſis, niſi ex quibus cauſis iure communi reuocatur perfecta donatio : ergò melioratio tertiæ cuius tradita poſſeſſio eſt, aut inſtrumentum, perfecta donatio eſt, quæ reuocari non poteſt, ſi is cui facta eſt mortuus ſit viuo donatore, niſi ex cauſis de quibus agitur in l. final. C. de reuo donat.

Sed his verbis non conſtituit lex, quòd melioratio tertiæ ſit perfecta donatio in his tribus caſibus, ſed quòd exemplo perfectæ donationis reuocari non poſſit, id enim quod fit ad inſtar alterius, non eſt id ad cuius inſtar fit. §. 1. inſt. de donatio. ſed ſemper retinet naturalia, quæ illi inſunt, vt ibi demonſtratur. probatur hoc ex. l. vni. C. de inoffici. doti. atq; ita donationis perfectæ vocabulo melioratio tertiæ non continebitur, argumento. l. final. C. de his qui veniam ætatis impetra. igitur cum melioratio tertiæ etiam in caſibus lege Regia comprehenſis non ſit proprie perfecta donatio, non habebit locum in ea deciſio. l. quoties, niſi in eo in quo reputatur perfecta donatio, ſcilicet ne reuocetur, adimatur q; res illi, cui tradita eſt: in cæteris non debet perfecta donatio cenſeri, vt mortuo eo cui tradita eſt, non poſſit qui tradidit pænitere: in hoc enim propriam naturam non mutat, ſapitq; vltimam diſpoſitionem, vt ſupraſcripſimus.

52 Item. l. quoties. ad propoſitam ſpeciem trahi non debet, cum non ſint termini pares, licet tertiæ melioratio perfecta donatio ſit, quià in ſpecie meliorationis ille cui traditur, ipſi qui tradit charior eſt eo, qui ſecundo loco vocatur: quod ex eo patet, quià in ſpecie hac ille qui primò vocatur, rem habiturus eſt, & eo mortuo liberi eius, qui autem poſt eum vocatur non admittitur niſi eo mortuo ſine liberis, at in caſu. l. quoties. qui primò vocatur non eſt dilectior eo, qui poſt eum vocatur: quià primus ad tempus vocatus eſt, ſecundus vero in perpetuum, qua de cauſa magis ſecundo lex fauet quàm primo, ille enim charior eſt, cui plus teſtator reliquit, vt tradit Cumanus in. l. quærebatur. §. final. ff. de milita. teſt. conſtitutioni illius legis rationem adducit, idem Cumanus in. l. licet Imperator. nume. 5. ff. de legat. 1. ſequitur Iaſ. ibi numer. 29. quæ ſententia in ſpecie noſtra probatur ex. l. qui ſoluendo non erat. ff. de hæred. inſt. vbi notat Accurſius.

Secundò

53 Secundò non obſtat. l. final. ff. de pactis. vbi ſi reus pactus ſit pecuniam à ſe non peti, quo facto fideiuſſor liberatur, ſi itèrum pactus ſit vt peti liceat, vtilitas prioris pacti non adimittur fideiuſſori: ergò ſimili iure jus quæſitum illi, qui ſecundo loco ad tertiæ meliorationem vocatus eſt, non auferetur ex eo, quòd primo vocatus deceſſerit viuo eo, qui prælegauit, ſed lex hæc ad propoſitam quæſtionem trahi non debet, cum maximum ſit diſcrimen inter hos caſus, quià in ſpecie. l. final. fideiuſſor ſemel liber obligatione fideiuſſoria nõ obligatur poſteriori pacto, quià fideiuſſor obligatus eſt hoc nomine, ac conueniri poteſt. l. & magis. ff. de ſolutio. ergò ſine nouo conſenſu ſemel liber factus obligari nõ potuit. argumento. l. obligamur ff. de actio. & obliga. §. final. inſti. quibus modis tollitur obliga. ſi enim obligaretur fideiuſſor poſteriori pacto, ab eo inuito exigi pecunia poſſet, quam fideiuſſorio nomine deberet. l. debitor. ff. de ſolutio. quod fieret ſine eius facto contra deciſionem. l. id quod noſtrum. ff. de reg. iuris. Sed in prælegato ac melioratione tertiæ non agitur de obligando eo, qui ſecundo loco ad præceptionem vocatus eſt, ſed magis vt is qui prælegauit, onere non reuocandi liberetur, quòd natura vltimæ voluntatis concedit, nec leges quæ de contractibus agunt, ad meliorationem tertiæ applicari debent, quæ ſecundum regulas vltimæ voluntatis procedit, niſi in ijs, in quibus hoc expreſſè cautum ſit, vt in perſona eius cui traditæ res ſunt, cuius fauore melioratio ſit irreuocabilis, ſecus in perſona ſecundo loco vocati, qui non tam affectione & charitate eius qui vocauit, cenſetur vocatus, quàm vt ſibi ſuæq; vltimæ voluntati conſulat, ne eo mortuo res deuoluantur ad exteras perſonas. argumento. l. vni. in princi. C. de cadu. tollend. illis verbis (ſed & ipſis teſtamentorum conditoribus ſic grauiſsima caducorum obſeruatio viſa eſt, vt & ſubſtitutiones introducerent, ne fiant caduca, & ſi facta ſint ad certas perſonas recurrere diſponerent.) atq; ita qui ſubſtituit, non hoc agit, vt ei qui ſecundò loco vocatus eſt obligetur: ergò nullo modo obligatur: quià effectus & efficacia actus iudicatur ſecundum principalem intentionem exercentis actum. l. ſi quis nec cauſam. l. rogaſti. ff. ſi cert. pet. c. ad quæſtiones de rerum permutatio. l. verum. l. qui iniuriæ. ff. de furtis. l. qui exceptionem. in principio. ff. de condi. indebi. tradit latè Peralta. l. vnum ex familia. §. ſed & ſi fundum. nume. 10. ff. de legat. 2. ſed reuocare poterit argumento. l. obligationũ ſubſtantia. verſ. fina. ff. de actio.

& obli

& obliga. non enim obligatur quis ſine intentione. l. qui in aliena. in principio. ff. de acquir. hæred.

54 Tertiò huic opinioni non obſtat. l. ſi partem. in fine. ff. quemmadmodum ſeruitu. amit. quià legis ratio hoc declarat: illis verbis (cum ad te fundus non pertineat) dominus cui legata via eſt ſeruitutis ius quæſiuit ignorans, legatum enim ignoranti quæritur. l. cum pater. §. ſurdo ff. de legat. 2. ideo ille cui legata ſeruitus eſt, etiam ignorans quæſiuit eam fundo, cum quo tranſijt ad quemcumq; ſucceſſorem. l. cum fundo. ff. de ſeruit. ruſti. prædi. cumq; ius vendiderit ſeruitutis, non mirum q in damnum emptoris repudiare non poſsit, cum ius omne abſe venditione ipſa abdicauerit.

55 Quartò non obſtat. l. ſi conſtante. C. de donatio. ante nuptias. colligitur legis vis & ſententia ex vltimis verbis (ne aliquid aduerſus filios prioris matrimonij machinari videatur, cenſemus.) vbi nequid fiat in fraudem liberorum quibus legitima quaſi debita eſt. l. & quià ff. pro ſocio. quæ rationi naturali debetur, vt ſupra ſcripſimus: quæ machinationibus parentum aufferri non debet, odit enim lex machinationes. l. vni. §. & cum lex. C. de cadu. tollend. & maximè quæ legitimam filiorum, patronorum vè exhauriunt. l. ſi libertus. ff. de iure pat. vnde. l. ſi conſtante. trahi non debet ad propoſitam quæſtionem, cum non agamus de eo cui per præceptionem datum eſt, ſed de illo qui ſecundo loco vocatur. obtineret ſententia legis, ſi ille qui tertiæ meliorationem fecit, adimere illi vellet, cui tradiderat, ſecus in perſona illius qui primo ſubſtitutus eſt, quem nullum ius habere, ſi mortuo primo pæniteat eũ qui meliorationem fecit, contendimus.

56 Item non obſtant huic opinioni reliquæ rationes, & leges, quibus ex receptis ſententijs ſatisfecit dominus Couarruuias dicto. c. 14. nu. 7. Item non obſtat huic opinioni. l. pater filium. §. quindecim libertis. ff. de legat. 3. quam pro aduerſa ſententia adducit Antonius Gomez: vbi res prohibita alienari, ſi alienetur ſemper manet alienabilis: ergò eodem modo tertiæ melioratio effecta irreuocabilis, ſemper debet manere irreuocabilis, non enim hoc depromi poteſt ex dicta. l. pater filium. vbi liberti non fuere prohibiti abſolutè alienare partem ſuam, ſed prohibiti fuere alij non vendere, ideſt extraneo, qui non ſit ex eodem corpore collibertorum: cumq; aliqui collibertis vendidiſſent, hoc fit ſecundum defunctæ voluntatem, à teſtatrice autem ſolum prohibiti fuere alienare partes, quas illis reliquerat, atq;

atq; in ſpecie illa in partibus vẽ ditis ceſſat alienationis prohibitio, eaq; de cauſa ſemper poſſunt alienari, quæ lex ſi mentem ac vim penſitemus, magnopere fulcit noſtram opinionem: vbi licet liberti prohibiti ſint partes ſuas vendere, alĳ quàm colliberto, ſi colliberto venditæ ſint, vendi vlterius non prohibentur extraneo: vnde apparet prohibitionem non extendi nec progredi extra terminos ſuos, eodem modo tertiæ melioratio in caſibus ſuprapoſitis eſt irreuocabilis in perſona illius, cui datur, eo mortuo reuocari poterit ab eo, qui prælegauit: cum tantum ſit irreuocabilis in perſona eius, cui data eſt, tàm ex voluntate dantis, quàm ex verbis legis Regiæ.

57 Nec etiam huic opinioni obſtat.l.final.C. de remiſsione pignor. vbi res pignoris nexu obligata ſi conſentiente creditore alienetur, liberatur nexu pignoris, & quamuis ad debitorem redeat, non incidit in pignoris nexum, quæ lex liberationis fauori hoc dedit, at in propoſito agitur de obligatione, ne reuocare poſſet is, qui meliorationem fecit, atq; ita extendi non debet conſenſus extra perſonam, cum qua actum eſt, ſcilicet cum eo qui per præceptionem tertiam accepit, nec enim leges quæ de contractibus agunt, ad propoſitum trahi debẽt, cum contractus ſemel initi irreuocabiles fiant.l. ſicut ab initio.C.de actio.& obliga. melioratio autẽ vltimæ voluntati ſemper accedat.

58 Vltimò non obſtat.§. ex conditionali inſt. de verborum obligat. quià ibi interuenit factum ſtipulantis ſibi & hæredibus, quibus conſulere voluit, vt tradit Accurſius ibi ſcholio final. argumento. l. ſi pactum. ff. de probatio. ſequitur Abb. conſilio.95. nume.2. libr.1. Suarez. l. poſt rem iudicatam. Guillermus in. c. Rainuntius de teſtamentis verb. & vxorem nomine Adalaſiam. nume. 62. Decius conſilio. 421. Iaſſ. in. l. ſi ſic ſtipulatus. 2. ff. de verb. oblig. nume. 15. approbat Corne. l. ſi vxorem. C. de cond. inſert. ſed in propoſita ſpecie meliorationis tertiæ nõ agitur vtrum ille, qui primò vocatus eſt tranſmittat ad liberos, cum hoc ſemper exprimatur, ſed vtrum ſi ſine liberis deceſſerit viuo eo qui prælegauit, poſsit ipſe pater reuocare meliorationẽ in damnum illius, qui ſecundo loco vocatus eſt, cui primus non conſuluit nec ſtipulatus eſt, non enim poteſt in hoc caſu ſtipulari ſine mandato iure Regio, imo nec poteſt etiam ſi mandauerit ille, qui poſt eum vacatur, vt ſuprà ſcripſimus.

59 Vtrum autem idem ſtatuendum ſit in melioratione quintæ, quæri poteſt: an reuocari poſſit eodem modo, quo reuoca-

tur

tur melioratio tertiæ ſi is cuiper præceptionē res tradita eſt moriatur viuo eo, qui prælegauit, propterea dubia hæc res eſt, quia,l.17. Tauri de melioratione tertiæ tantum agit, atq; ita quid de meliaratione quintæ ſtatui debeat, manet indiſpoſitione iuris communis.l.commodiſſime.ff.de lib.& poſth.vnde Anton.Gomez in.l.17.Tauri.num. 10.ait quintæ meliorationē poſſe patrem reuocare; quia hæc melioratio reſpicit bona præſentia & futura.l.7.titulo.6. lib. 5.nouæ compilat.ſi reuocari nō poſſet; fieret qui prælegat inſtabilis, cum in effectu hæc eſſet donatio omnium bonorum præſentium & futurorum; quam ob cauſam melioratio tertiæ & quintæ poterit reuocari reſpectu quintæ. argumento. l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff. de verb.oblig.cum materia: Antonij ſententiam refellit Tellius in.l.17. Tauri. nume.8.cui accedit dominus Ludouicus Molina deHiſpanorum primogenijs lib. 1. c. 12. nume. 19. Tellius ait de melioratione quintæ legem non loqui: ergò quintæ donatio ſeu prælegatū manebit indiſpoſitione iuris communis, iure autem communi mater poteſt filio donare,donatioq; irreuocabilis eſt.l.velles nec ne.C. de reuo. donat. ergò eodem modo poteſt prælegare, nec pænitere poterit & reuocare, in perſona patris aliter conſtitui debet.

60 Et ſupponendum eſt quòd ſicut melioratio reuocari non poteſt,ſi traditæ res ſint,eodem modo reuocari non poteſt.ſi ex cauſa oneroſa melioratio facta ſit. l.1.titulo.6.lib.5.nouæ compilat. ſed pactum de melioratione facienda reuocari non poteſt. l.6. titulo.6. lib. 5. nouæ compilat. ergò validiori ratione ipſa melioratio erit irreuocabilis. nec hanc ſententiam frangit ratio, quæ habet,quòd hæc melioratio redderet in teſtabilem patrem, quià ſubſtantia teſtamenti non conſiſtit in eo, q; quis habeat bona, de quibus teſtari poſſit, ſed quòd habere bona poſſit.argumento.l.qui ſoluendo.&.l. is qui ſoluendo non erat.ff.de hæred. inſt. quod in propoſito locum non habet,ac extra rem adduxit Tellius: cum prælegatum tertiæ & quintæ mortis tempore conſideretur, quātitasq; eius ante certa non ſit, quàm moriatur, qui prælegauit.l.3. titulo.6. lib.5.nouæ compilat. reliqua verò bona extra tertiam & quintam cedunt filio in legitimam, ergò qui tertiæ & quintæ meliorationem fecit, nullo modo poteſt habere bona, de quibus teſtamentum condat, ſed hoc lex Regia non conſiderat. l. 6. titulo. 6. lib. 5. nouæ compilat. vbi melioratio tertiæ & melioratio quintæ æquiparatur: Vnde ipſe exiſtimo huius controuerſiæ nodum dilui poſſe ex his, quæ in ſuperiori quæſtione tradidimus, exiſti-

Aduerſus Tellium.

exiſtimoq́ꝗ reuocari nō poſſit quintæ melioratio in dānum primi vocati, cui poſſeſsio tradita eſt, in damnum verò ſecundò loco vocati poſsit, quia huic nō eſt plenè ius quæſitum, ipſaq́ melioratio quamuis fiat pacto, inter viuos inito contractu, tamē retinet naturā vltimæ diſpoſitionis, atq́ ita poterit reuocari, exceptis tribus caſibus, de quibus agit.l.1.titulo.6.lib.5. nouæ compilat.

Queſtio frequens 61 Sed in propoſito dubitari poteſt, ſi pater plures habens filios vni per præceptionem tradidit tertiam & quintam hac conditione, vt ſi ſine liberis deceſſerit reſtituat fratribꝰ ordine ac gradu cuiq́ reddito, moritur primus ac reliqui ſine liberis viuo patre, vnde fit vt res ad vltimū deuoluatur, qui conditionibus pactisq́ præceptioni adiectis conſenſit, poſtea verò contradicit, omneq́ grauamen reijci à legitima petit, vtrum in damnum extranei qui poſt eum ad fideicommiſſum vocatus eſt, poſsit filius contradicere, & fideicommiſſum non admittere? In quo articulo ſupponendum eſt, ſecundum regulas iuris Regij vnicum filium non cogi capere per præceptionem tertiam, quæ eſt legitima ipſius: quia in vnico filio non cadit melioratio, vt tradit latè Antonius Gomez in l. 17. Tauri. nume.19. poſt Ioānem Luppum in.l.27. Tauri. plura verba hac de re fecit Peralta in l. Titia cum teſtamento. §. Lucius 1.nu.16. ff. de legat.2. & Gaſpar Baecius tractatu de non meliorandis filiabus.c.9. nume.6. qui multa in propoſito aggregat.

62 Quæ ſententia obtinet ſi filius fideicommiſſo non conſentiat, ſi autem conſenſerat, dubia res eſt, vt apparet ex Ioanne Luppo in Rub. de donatio. inter vir. & vxor. §. 47. Roderi. Suarez in.l. quoniam in prioribus. ampliatione.10. C. de inoffici. teſta. illuſtriſsimo domino Couarruuias in.c. Rainaldus. §.2. num.2. de teſtam. qui propoſitis octo concluſionibus dificultatem diluit, ex quibus colligitur, quid definiendum ſit, quando filius conſentit oneri iniuncto legitimæ: ſiue vnicus ſit filius, ſiue fratres habeat: ſed portioni legitimæ iniuncto oneri conſentit.

63 Eſt autem diuerſa ſpecies facti, quando quis liberos habens tertiæ & quintæ meliorationem vni tradit, cuius fidei committit, vt ſi ſine liberis vita decedat, fratri reſtituat, huic meliorationi filius conſentit, ſed viuo patre filius qui ſecundo loco vocatus eſt moritur, frater ſuperſtes cui tertiæ & quintæ melioratio tradita eſt, oneri contradicit, & fideicommiſſum non admittit, quod extraneo reſtituturus eſt, vtrum hoc liceat quæri ſolet, ipſe quidem poſſe hunc nō admittere fideicommiſſum puto, quia conſenſus præſtitus intelligitur rebus ſic ſtantibus, ſcilicet

ſcilicet tempore quo præſtitus eſt. l. quod Seruius. ff. de condi. cauſa data. vbi notat Accurſius ſcholio poteſt. argumento. l. cõtinuus. §. cum quis. ff. de verb. oblig. notat Coraſius in. l. admonendi. in præludijs. nu. 43. ff. de iure iur. mutato vero rerum ſtatu mortuoq; fratre poteſt diſſentire, quià deuenit res ad caſum, à quo incipere non potuit, cum ſolus maneat filius, cui melioratio facta eſt, cui ſi vnicus eſſet, tempore quo prælegauit pater, non poſſet prælegare: ergò idẽ erit, ſi vnicus maneat poſt meliorationem factam, argumento textus optimi in. l. ſi in metallũ. ff. de his quæ pro non ſcriptis habent. quæ opinio iuris regulis conſonare ſemper mihi viſa eſt.

64 Secundò ex hoc. §. collegerũt doctores hæredes filij teneri alere patrem qui ad ſummam egeſtatem deductus eſt: ex quo apparet alẽdi onus tranſire ad hæredes eius, qui alere tenebatur, vtrum autem alimenta tranſeãt ad hæredes alimẽtarij, quæſtio niseſt, exemplo hoc ſi Petro fundum Antonius reliquerit vt inde alatur, an proprietas deuoluatur ad hæredes legatãrij. tradit Bart. l. final. num. 7. ff. de his quibus vt indignis, abundè hac de re tradidimus in. §. idem ſcripſit ſupra. in ijs quidem alimentis, quæ per actionem peti poſſunt, cõſtitutum eſt, vt ſi ille cui debentur, non petierit, petendi ius ad ſuos transferat hæredes, de quo actum eſt in. §. ſi mater. nu. 84. ſupra iſta lege.

65 Sed eſt in propoſito vtile ſcire, ſi ille, qui ali debet, neget ſe alitum, ac præterita alimenta, quæ illi relicta ſunt, petat, cui probare conueniat, hæredi vel tutori ſe præſtitiſſe, an legatario, vel pupillo præſtita non eſſe, legatarius aut pupillus ſanè probare tenetur alimenta legata fuiſſe, vel ſibi vt pupillo à tutore deberi: actori enim probare conuenit. l. actor. C. de probatio. l. ei qui dicit eod. l. verius. ff. de probatio. ſi legata debita vt alimenta eſſe conſtiterit, quì præſtare debet, cum præſtandi oneri ſit aſtrictus, ſi ſe ea præſtitiſſe dixerit, probare debet, excipiendo quippè ſit actor. l. 1. ff. de exceptio. tradit latè Philippus Corneus conſilio. 113. & conſilio. 120. nume. 1. & nume. 13. lib. 1. idem Corneus conſilio. 45. nume. 7. lib. 4.

66 Probatio autẽ huius rei, cum dificilis ſit, quomodo fieri debeat, vt actoris petitionem frãgat, tradit Corneus conſilio.

67 171. num. 6. & 7. libro. 2. Mihi videtur in hoc articulo cui præſumptio faueat conſiderari oportere, & ſi quidem pupillus in tutoris domo moratus ſit, præſumitur à tutore alitus, niſi contrarium probauerit. l. final. C. de alimen. pupi. præſtãd. vbi notat Bal. & Sali. nu. 3. præſumptio enim quæ alicui fauet trãfert

in aduerſarium onusapprobandi contrarium.l.Aurelius.§..Titius teſtamento. ff. de liberatio. legat. in hoc caſu iuris & naturæ præſumptione intentio tutoris vel hæredis probata eſt, vt Salicetus ait.

68 Item hanc opinionem fulcit ſententia Bart. in.l.cum ſeruus. ff. de verbo. obligationi. nu.4. qui ait, quòd ſi aliquid debeat fieri, ad quod ſumptus ſunt neceſſarij, ſi factum eſt, præſumitur factum eſſe ab eo, qui facere tenebatur. argumento. l. fin. C. de alimen.pupi.vbi dicit eſſe caſum notabilē.ſequitur hanc opinionem Bal.in dicta.l.fin. vnde qui dixerit factum nō eſſe ab eo, qui facere tenebatur, debet probare.ſequitur Corneus conſilio 110.nu.10.lib.1.

69 Qui ait quòd ex eo, ꝙ quis ſtet in domo alterius, præſumitur ab eo alitus, idem Corneus conſilio.120. num.8. lib.1. idem Corneus conſilio. 45. nume. 2. lib.4.

70 Vnde cum alimēta minutim præſtentur: non ſigillatim non omnia quæ alimentario præſtita ſunt probari debent: ſed perſpectis rationibus vnius menſis aut anni ſequentium annorum ſimili forma perpendi, expungiꝗ debent iure iurando illius, qui alimēta præſtitit: vt in ſimili ſpetie annotauit Paulus Caſt. conſilio. 301. lib.2. ſequitur Corneus conſilio.81.lib.4.Iaſ.in.l.admonendi.nu.58.ff.de iure iur.

71 Vnde qui aluit in hoc caſu quātum de ſuo in alimenta erogaſſet præſtito iuramento monſtrabit Bart. l. admonendi. nu. 40. ff.de iure iur.argumento.c.ex literis.de iure iur.ſequitur Cæpolla cautela.220.hæc ſententia cōmuniter recepta eſt teſte Ripa. in dicta. l. admonendi. nu. 188. ſequitur Boærius deciſione.243. num.14. Alciatus conſilio. 422. nume.3.

SVMMA EORVM QVAE CONTINENTVR,

in .§. ſolent.

LIBERTI ac ſerui plures erant in orbe Romano quàm ingenui, nu.1.

Chriſtianus, ſi chriſtianum bello vincat, ſeruum non facit pia conſuetudine iure Regio approbata, nu.2.

Infideles bello ſuperati ſerui fiunt, qui tam ſordidi ſunt, vt libertas hodie parum pia res ſit, nu.3.

Liberti tenentur exhibere patronum, eiusq; filios & liberos & parentes, nu.4.

Libertas inæſtimabilis eſt, & precioſa, numero.5.

Libertus debet alimenta patrono iure naturæ, nu.6.

Libertus alimenta patrono debet ſi diues ſit libertus, patronus verò pauper, numero.7.

Libertus patrono præſtare debet alimenta larga pro dignitate patroni, nume.8.

Patronus iudicis officio alimenta petit à liberto. nu.9.

Summatim iudices cognoſcere debent, ſi patronus alimenta petat à liberto, numero.10.

Patroni filios tenetur alere libertus, numero.11.

Libertus, qui patrono denegat alimenta, redigitur in poteſtatem patroni, nu.12.

Libertus, ſi deneget alimenta patroni filijs aut parentibus, non rẽdigetur in poteſtatem eorum, nu.13.

Patronus tenetur libertum egenum alere, nume.14.

Dominus tenetur alere ſeruum, nu.15.

Seruum libero patre natum tenetur alere dominus, non autem pater ſerui, nu.16.

Dominus alendi oneri ſatisfacit, ſi faciat ſeruum recipi in domo hoſpitali, numero.17.

Alendi onere an liberetur qui alimentarium deducit in hoſpitale, & quid ſi adlegetur in collegium literarium, numero.18.19.

Eccleſia tenetur alere patronum egenum, nume.20.

Si eccleſiæ ſuperſit aletur patronus eccleſiæ, nu.21.22.

Eccleſiæ ſupereſt quando miniſtris debita ſalaria præſtita ſunt, ſarta tecta, comparataq; ornamenta ſacris peragendis, nume.23.

Eccleſis ſi diues ſit, alet patronum largè, nume.24.

Lautius aletur patronus qui diues fuit, q̃; qui ſemper fuit pauper, nu.25.26.

Patrono nobili & ruſtico non ſunt decernenda alimenta æqualia, nu.27.

Eccleſia non ſolum tenetur alere patronum ſed filios eius vxorem & familiam, numero.28.

Patrono ſunt præſtanda alimenta in propria domo non in eccleſia, aut domo parrochi, nu.29.

Patronus poteſt agere aduerſus eccleſiam ipſi alimenta denegantem, & petere iure actionis, nu.30.

Eccleſia alere tenetur eum, qui fundum dedit eccleſiæ, vt ab ea aleretur, licet perierit fundus, nu.31.

Vaſſallus tenetur alere dominum à quo ha-

bet fundum amplum, ſecus ſi anguſtum, nume. 32.

Fructus beneficij an capi poßint in cauſam iudicati, & ſi capiantur an ſacerdoti ali qua pars relinqui debeat vnde alatur, nume. 33. 34. 35.

Idem erit ſi capiatur patrimonium clerici cuius nomine ordinatus eſt, nu. 36.

Debitor qui in carcerem detruſus eſt vt ſoluat, an ali debeat à creditoribus, numero. 37. 38.

Debitor qui ceßit bonis, ſi idoneus factus ſit an ſoluere cogatur inſolidum, an ſint ei & filijs & vxori alimenta relinquenda, & an in animæ iudicio integrum ſoluere teneatur, nu. 39. vſq; ad. 45.

Vſurarius bonis cedere poteſt, nu. 43.

Delictum qui commißit, & fugit ad eccleſiam, ali debet ab eccleſia, nu. 46.

Eccleſiam iudex non debet armato milite cingere: vt reo obſeſſo alimenta non præſtentur, quòd ſi alimenta, quæ obſeſſo deferuntur, iudex defferri impediat, incidit in bullam Cœnæ Domini, nu. 47.

Perſonæ quæ ali debent congeſtæ ſunt, numero. 48.

Fructus non decerpitur ex continuatione rubricarum, nu. 45.

Ingenium fuit olim in precio, nu. 50.

Tituli an ſint continuandi, nu. 51. 53.

Librorum continuatio non eſt neceſſaria. nume. 52.

Libri inter ſe, nec leges legibus, nec paragraphi paragraphis continuatur, nec tituli in libro ſexto decretalium traditur à nu. 54. vſq; in finem.

SOLENT IVDICES COGNOSCERE ET INTER PATRONOS & libertos ſi de alēdis his agatur. Itaq; ſi negēt ſe eſſe libertos: cognoſcere eos oportebit. Quòd ſi libertos eſſe cōſtiterit, tunc demū decernere vt alant. Nec tamen alimētorum decretū tollet liberto facultatē, quominus præiudicio certare poſsit ſi libertū ſe neget. Alimēta autē pro modo facultatum erūt præbēda, egentibus ſcilicet patronis. Cæterū ſi ſit vnde ſe exhibeāt, ceſſabunt partes iudicis. Vtrum autem tātum patroni alēdi ſint, an etiam patronorū liberi, tractari poteſt. Et puto cauſa cognita iudices & liberos quoq; patronorū alēdos decernere: nō quidem tam facilè vt patronos; ſed nō numq; & ipſos. Nam & obſequiū non ſolum patronis, verum etiā liberis eorū debet præſtari. Sed & libertus maternus alere cogitur. Si quis à liberti liberto ali ſe deſideret, vel ab eo quē ex cauſa fideicōmiſsi manumiſit, quēq; ſuis nūmis redemit: nō debet audiri, vt & Marcellus ſcribit: qui exæquat eum ei qui mercedes exigēdo ius libertorū amiſit. Sed & patroni filium qui capitis accuſauit libertū paternum, negat exhibendum. Sed & liberta cogitur patronū alere. De alimentis patroni arbiter ſolet dari: arbitraturus quantum ſit in facultatibus, vt pro inde poſsit alimenta moderari: quæ tandiu præſtabuntur, quandiu liberto ſuperſit, patrono deſit. Patrem quoq; & matrem patroni, cum patronus & filij eius minimè ſuperſint, alere egentes ipſi liberti (ſi idonei facultatibus ſint.) coguntur.

1 IN hoc textu tractat Vlpianus alimētorum cauſam, quæ à libertis præſtāda ſunt patronis, qui tractatus in iure ciuili latè patet, cū Roma iure belli vniuerſum ſubegerit orbē, ſeruos ex omni natione habuit: Romani quippè Imperatores captiuos ducebāt nobiles, ac principes deuictæ cuiusq; prouintiæ & in ſeruitutem redactos ſeruos habebāt; ij enim cum viri principes eſſent prudētes ac cordati, tāta cura ac fide dominorū negocia gerebāt, ſiue domeſtica ſiue extranea, vt eorū ſibi gratiā conciliarēt. ac fidæ diligētiæ præmiū libertatē aſſequerentur. Liberi dominorū poteſtate liberti dicebantur, qui ſua induſtria ſæpè maximas facultates quærebāt, eos Romanorum leges gratos eſſe patronis præcipiebant, à quibus libertatis beneficio affecti ſunt: reuerentiam exhibere ac omni officio per-

 ſequi,

ſequi, & ad ægeſtatē per ductus alere imperabant. Erant enim in orbe Romano plures ſerui ac liberti quàm ingenui, vnde effectum eſt, vt maxima pars iuris ciuilis conſtet patronorum ac libertorum tractatione. Tiraquellus.l. ſi vnquam. verb. libertis.nu.1.C.de reuo.donat.

2 At in Chriſtiana republica hæc omnia ferè ceſſant, cū pia cōſuetudine introductum ſit, vt victor Chriſtianus princeps eos Chriſtianos quos bello vicerit, ſeruos non habeat.Bat. l.hoſtes ff.de captiuis. cuius ſententiam multi ſequuntur.quæ conſuetudo iure noſtro approbata eſt. l. 1.titulo.29.part.2.

3 Qui autem diuerſam religionem ſectam vè profitentur, ſerui fiunt, redemptiq; ad ſuos redeunt: quòd ſi aliqui apud nos manēt, ij tam ſordidi & abiecti ſunt, vt mercenarij vix ſibi victū quærāt. Vnde meritò dominus Epiſcopus Paſcēſis Iacobus Septimancenſsis ſummæ eruditionis ac prudentiæ vir in inſtitutionum. c.59.nu.2. ait apud nos tam viles ſeruos eſſe & ſordidos, vt libertas hodierno die parum pia res ſit. Hac de cauſa in propoſito tractatu compendio ſeruiam, paucula quædam tractās de ijs, quæ ad alimenta attinent, quæ patronis debentur: cū ipſe Vlpianus præcipuas huius rei quæſtiones tractauerit, ac definierit.

4 Primò ex hoc textu doctores colligunt: teneri libertos exhibere patronos eorumq; filios, & parentes: Iudexq; hac de re cognoſcet. eadem ſententia depromitur ex. l. non ſolum.ex.l. non aliter. ff. de vſu & habit. §. item is qui ædium. inſti. de vſu & habita. notāt Accurſius ſcholio final.in.l.final.C. de bonis libert.ſequntur Bal. Salicetus, & reliqui ibi. Dynus, Bart.& Alber.hic. Iaſſ. l. ſi non ſortem.§.libertus nume. 4. ff. de condi. in debi. Tiraquellus. l. ſi vnquam. C. de reuocan. donatio. verb. libertis nume.31.

5 Quæ ſententia ab ipſa natura defluit, qua aſtringimur benefacienti benefacere, quis autem maiori vsq; munere poteſt hominem afficere quàm ille, qui libertatem donat, rem inæſtimabilem, omniq; auro præcioſiorem: l. libertas. ff. de reg. iuris. Cicero actione. 3. in Verrē, ait, ſummum à domino beneficium libertum accepiſſe. tradit ipſe Cicero libro epiſtolarum ad Lucium Plancum epiſtola.31 cuius facti iniuſtiſsima inuidia erudire me potuit, quàm iucunda libertas, & quàm miſera ſub dominatione vita eſſet. Ita ſi id agitur, vt rurſus in poteſtate omniavnius ſint, quicumq; is eſt, ei me profiteor inimicū. Nec periculum eſt vllū quod pro libertate aut refugiam, aut deprecer.

6 Ex his defendi poteſt ſententia Corraſij: qui in.l.omnia.nu. 6. ff. de officio præfecti vrbis ait

ait patronis à libertis alimenta deberi iure naturali & ciuili, debentur enim iure ciuili alimenta patronis principum conſtitutionibus. l. final. ff. de liber. agnos. iure autem naturæ propterea teneri libertum ait, quià ipſa ratione naturali tenetur patrono cōſulere, à quo ſummum accepit beneficium argumento. c. cum in officijs. de teſtam. l. ſed & ſi lege. §. conſuluit. ff. de peti. hæred. in hoc ſenſu accipienda ſunt verba Vlpiani in. l. ſi non ſortem. §. libertus. ff. de cond. indebi. ibi (natura enim operas patrono libertus debet) in quo ſenſu hæc verba accepit Accurſius ibi. ſcholio natura. ſequitur Bart. nume. 10. Iaſ. nume. 4. & nume. 5.

7 Thema autem quod ex hac lege interpretes depromunt, quòd libertus cogi poſsit alimēta patrono præſtare, intelligi debet ſi patronus egeat, libertur opibus afluat, vt hic Vlpianus docet: illis verbis (alimenta autem promodo facultatum erunt præbenda, egentibus ſcilicet patronis) idem iure Regio approbatum eſt. l. 2. titulo. 18. part. 4. inibiq; notat Gregorius ſcholio. la riqueza.

8 Alimenta autem quæ libertus patrono præſtare debet, erunt larga pro dignitate patroni, Lābert. de iur patronatus. lib. 3. q. 3. principali. articulo. 2. nu. 68 & in articulo. 3. nu. 1. Mathæus de aflictis. in. c. imperialem. in principio nu. 31. de prohibi. feudi aliena. idem Mathæus de aflictis in. c. licet vaſſallus nu. 20. ſi de feudo fuerit controuer. inter domi. & agnat. quæ debeant eſſe hæc alimenta docet. l. 8. titulo 22. part. 4. illis verbis. (caſi entendiere que aquel que lo aforro es venido à tal pobredad q̄ a meneſter de ſu aforrado algo: deve le accorrer dādole que coma, è que beua, è que viſta, è que calçe, ſegun la riqueza ò el poder que ouiere.)

9 Quæ alimenta patronus à liberto peter iudicis officio implorato, vt tradit Speculat. titu. qui filij ſint legiti. nu. 9. idē Specula. titulo de officio omniū iudicū. §. 2. nu. 3. argumēto huius textus & l. 1. C. de operis libert. vbi iudicis cognitioni hæc res cōmiſſa eſt, ex qua oritur iudicis officiū. l. quòd ſi minor. §. ex hoc edicto ff. de minoribus.

10 Vtrum autem iudices qui hac de re debent agnoſcere, ſummatim id expedire debeant, an verò plenè negocium diſcutiendū ſit, quæri ſolet, & perfunctoriè ac ſummatim cognoſcere debere ſcribit Accurſius ſcholio cognoſcere: cui accedunt Dynus & Alber. hic. Bart. nume. 3. qui ait ſententiam Accurſij veram eſſe huius textus authoritate, & deciſione. verſ. nec tamen. illis verbis. (nec tamen alimentorum decretum tollet liberto facultatem, quominus præiudicio certare poſsit, ſi libertum

 ſe ne-

ſe neget.) quibus apparet iudicis decretum alimenta patrono decernentis præiudicium nõ facere veritati: faceret autẽ ſi plenius res tractaretur. l. pen. ff. de his qui ſunt ſui. & ibi notat Accurſius ſcholio ſi. vnde crebrius hæc diſtinctio recepta eſt: vt ſi de alimentis ſummatim ac perfunctoriè agatur, hæc res præiudicium non faciat veritati: ſecus ſi plenius pinguiusq́ꝫ actum ſit, nam hæc præiudicium faceret veritati, vti Bart. & reliqui tradidere in. l. pe. ff. de his qui ſunt ſui. vbi notant Oroſcius nu. 1. & Coraſius nu. 2. argumento. l. 2. C. de ordi. iudi. & l. ſi autem. §. fi. ff. de nego. geſt. Item diſtingui ſolet in propoſito, vtrum alimẽtorum cauſa principaliter an verò incidenter tractetur, qua de re multa tradidimus in. §. ſi vel parens.

11 Superiorẽ concluſionẽ quam ex iſto textu de prompſimus, extendit ipſe Vlpianus, vt locum habeat in patroni filijs, quos libertus ſi ad egeſtatem deducti ſint, alere compellecur: ſed non tam facile, vt ipſum patronum, idemq́ꝫ in perſonis patris & matris patroni conſtituit, quos ale12re libertus tenetur, ꝙ ſi patrono inopia laboranti impiè alimenta de negauerit, in poteſtatem patroni redigetur. l. alimenta. §. final. ff. de liber. agnos. tradit Specular. titulo qui filij ſint legi. nu. 9. quæ ſententia iure Regio confirmata eſt. l. 8. titulo 22. part. 4.

13 Quam ſententiam ſtrictè accipiendam eſſe certum eſt, ne vltra fines ſuos progrediatur, ſed obtineat ſolum, quando libertus patrono alimenta denegauerit, non ita ſi patroni patri aut filio, à quibus libertatis beneficium aſſecutus nõ eſt. Illis autem maximè aſtricti ſumus àquibus beneficiũ recipimus. c. cum in officijs de teſtam. nõ eſt enim par ratio patroni, & patroni filij in propoſito, ergò nec idem ius. l. adigere. §. quamuis. ff. de iure pat.

14 Item patronus tenetur libertum egenum alere. l. alimenta. ff. de lib. agnos. l. Diuus. ff. de iure pat. Speculat. dicto nu. 9. quòd ſi alimẽta denegauerit, iura patroni perdet. l. alimenta dicta. l. Diuus.

15 Item dominus tenetur alere ſeruum. l. cum plures. §. cum tutor. ff. de adminiſtra. tuto. l. 2. ff. de his qui ſunt ſui. tradit Speculat. titulo qui filij ſint legit. numero. 20.

61 Quæ opinio obtinet etiam ſi ſeruus libero patre procreatus ſit, quem non cogetur pater exhibere, ſed dominus. l. ſi neget. in fine. ff. de liber. agnos. vbi tradit Bart. nume. 2. & ibi Alber. verſ. ſi verò pronuntiatur. Speculat. titulo qui filij ſint legit. numero. 15. ꝙ ſi nec aluerit aditus præſes venire ſeruum iubebit. l. 2. ff. de his qui ſunt ſui.

Vtrum

Vtrum autem alendi oneri ſatisfaciat dominus, ſi efficiat vt in xenodochium ſeruus adlectꝰ ſit, vbi domus hoſpitalis ſumptu & impenſis alatur, quæſtionis eſt, & ſatisfacere alendi oneri aperte colligitur ex. l.1.§. ſed ſcimus. C. de latina liber. tollenda qua lege oſtenditur dominum, qui ſeruũ è domo familiaq; ſua repulit, & alimẽta non præbuit neq; eum curauit, alij vè commẽdauit, aut in venerabilem xenonem miſit, domini iura perdere. Ex his collegit Bal. §. ſed ſcimus nu.2. vnum mirabile, vt ille ait, quòd qui oneribus præſtãdorũ alimẽtorũ aſtrictus eſt, illo onere liberatur, ſi effecerit vt alimẽtariꝰ in venerabilem xenonẽ recipiatur, aut hoſpitali domo ſacra, vel ſi procurauerit illi aliquam præbendã, hoc Baldi pronuntiatum latè patens ac infinitũ approbat Ananias in. c. vni. de infantibus expoſitis. Præpoſitus in. c. cum haberet, de eo qui duxit in matrimoniũ. ſequitur Ioann. Luppus in. c. per veſtras. de donatio. inter vir. & vxor. notab.3.§.23.n.9. & Rauenas ſing. 29. hanc ſententiam tanquam veram & certam ſequitur Alex. l. alimenta. nu.7. C. de nego. geſt. Caſtillus in. l.10. Tauri. parte en caſo. verſ. item nota. Carolus Ruinus conſilio.45.nu.3.5.&.8.

18 Rebuffus de priuilegijs ſcholarium priuileg.54. qui nõ ſolum opinionem Baldi recipiunt in domino, qui tenetur alere ſeruum, verum etiam in patre, & in quolibet homine qui præſtandorum alimentorum oneribus aſtrictus eſt: vt is alendi onere liberetur, ſi efficiat vt alimentarius recipiatur in venerabilem xenonem. ſed hoc contrahunt doctores, ſi alimentarius ibi honeſtè morari non poſſit, ſed ingenuus nunquam honeſtè poteſt ibi morari: ergò nunquam pater alendi filij onere liberabitur, propterea quòd efficiat, vt in venerabilem xenonem adlegetur, idemq; ſtatui debet in perſona cuiuslibet ingenui alimentarij, quod ex intentione ſcriptorum depromitur, vt bene conſiderat dominus Couarruuias in epitome de matrimonio. 2. parte. c. 8. §. 6. nu. 9. hæc etenim ſententia obtinet in perſona liberi ingenuiq; hominis honeſti, at ſi infimæ conditionis ſit, mercenarius, aut ruſticus ſi in ſacra hoſpitali domo recipiatur, vt ibi alatur, alere non tenebitur is, qui alendi onere aſtrictus erat.

19 Ipſe autem noto nihil minus deduci ex. §. ſed ſcimus, quam id, quod ex eo depromp ſit Baldus: & me hercule contraria ſententia manifeſtè ex eo colligitur, id ante in mentem reuocemus, eum non teneri aliquem alere, qui ſibi ſufficere non poteſt, vt hac lege ſæpè conſtitutum eſt. hoc ſuppoſito dicit. §. ſed ſcimus. quòd ſi quis ſeruum ſuum ægritudine periclitantem

à ſua domo publicè eiecerit, iura dómini perdit, debet enim dominus eum procurare, ſi autem dominus ad ſerui curam nō ſufficiat, in xenonem eum mittere, vel quo poterit modo eum adiuuare tenetur: hinc patet ſerui alendi oneri dominum ſatiſfacere, ſi faciat eum recipi in ſacra domo hoſpitali, quando dominus exhibere eum nō poteſt. ſat eſt enim ſi dominus ſeruo cōſulat eo modo quo poſsit. Vnde ex. ſ. ſed ſcimus. colligitur contraria ſententia, vt is qui alere tenetur, alendi onere non liberetur, ſi curet vt alimentarius in venerabilem xenonem adlegetur: eſt enim ſpeciale in ſpecie. ſ. ſed ſcimus. ob egeſtatem eius qui exhibere tenebatur. quod aptius ex. ſ. ſed ſcimus. collegit Ioann. ſcholio. 1. in. c. final. 87. diſtinctione. Bernardus ſcholio liberatus in. c. vni. de infantibus expoſi. Hinc apparet non eſſe diſtinguendum in propoſito, poſsit alimentarius honeſtè in xenone morari, aut minimè: quià qui alere tenetur, alimenta præſtare debet, vt alendi onere liberetur, quòd ſi non ſit in facultatibus, conſulet eo modo quo poſsit. Vnde apparet alendi onere eum non liberari, qui effecerit, vt in collegium literarium alimētarius adlegetur. ſed ſi iure ſanguinis alere cogebatur, id præſtabit, quod alimentis deerit: quòd ſi prædiues collegium ſit, cum alimenta habeat, non eſt cur aliquid præbeat, ſed vix hoc contingere poteſt, ſemper me hercule multa deſunt collegis viris probis ac eruditis, ſed ſi iure legati alere teneatur, ad ærera dabit alimenta.

20 Ex ijs quæ tradit Vlpian. hic de alimentis patrono à liberto præſtandis, procedunt doctores ad alimenta, quæ patrono debet præſtare eccleſia, debet quippè eccleſia egenū alere patronum. c. quicumq. 16. q. 7. vbi notat Ioānes ſcholio ad inopiā. c. nobis de iure patro. & ibi Bernardus ſcholio penul. adducit verſus.

Patrono debetur honor, onus vtilitaſq;
Præſens vt præſit, defendat, alatur egenus

Hæc ſententia quòd eccleſia teneatur patronum alere, qui ad egeſtatem deductus eſt, crebrius à doctoribus approbatur Alber. in rub. C. de alendis lib. Abb. in c. nobis. nume. 6. de iure patro. Cæpola in. c. 1. de cogni. feudi. Paulus de Citadinis de iure patro. 6. partis articulo. 4. Felinus in. c. cum omnes. nu. 32. de conſtitutio. Caſſadorus de iure patrona. deciſione. 3. nu. 2. hanc ſententiam communiter approbari atteſtatur Lambert. de iure patro. lib. 3. q. 3. principali. in principio. nu. final.

21 Quæ ſententia obtinet, ſi in ſummā egeſtatem patronus deductus ſit, & in perſona patroni cui libertus debet alimenta, conſtitutum eſt hic. probatur dicto.

dicto.c.nobis.
22 Item ſi eccleſiæ ſuperſit.argumento.§.final.in fine.26.q.2.tradit Ioannes ſcholio fin.in.c.qui cumq;.16.q.7.
23 Tunc autē eccleſiæ ſupereſſe dicemus quando eius miniſtris debita ſalaria præſtita ſint, eccleſiæq; reſtituta ædificia ſarta q; tecta, & ſacris peragendis ornamenta, quæ neceſſaria ſunt,
24 cōparata: vti declarat Abb. in dicto.c.nobis.nu.6.quòd ſi eccleſiæ diuitiæ ſuperſint aletur patronus prodignitate ſua.Ioann. ſcholio final. c. qui cumq;.16.q. 7.tradit ipſe Abb. dicto. nu. 6. idem Abb.in.c.ſtatuimus.nu. 1. de maio.& obedi.Bald. c.ad aures. nu. 4. de reſcriptis. argumento.l. ſed & ſiquid inædificauerit.§.ſufficienter.ff. de vſufru
25 ctu. ſequitur Felinus in.c. cum omnes. nu.32. lautius enim aletur is qui diues fuit, quàm is qui opibus nunquam afluxit. Ioan. ſcholio fin. argumento. c. non cogantur.41.diſtinctione.mode
26 ratè tamen.c.nobis.Ex qua doctrina deducitur errore lapſum Iaſſonem,qui in decernendis alimentis dignitatem alimentarij perpendendam eſſe dixit, vt eſt eotempore,quo alimenta decernuntur, in egeſtate conſtitutus, non vt olim fuit,cum alimentarius in facultatibus erat, qua de re egimus in.§. ſed ſi filius nec enim alimēta decernenda ſunt
27 æqualia nobili patrono & ruſtico Accurſio.l.itemq;.§.labeo.ff. mādati. ſequitur Felinus dicto. nu.32. Rochus de iure patronatus. verb.& vtile.nu.4.
28 Item eccleſia tenetur non tantum patronum alere, ſed filios eius & vxorem & reliquam familiam. c. filijs. c. quicumq;.16. q. 7. docet Vlpianus hic: cuius argumento hanc opinionem defendit Lambertinus de iure patro.lib.3.q.3.princip.articulo.6 nu.1. & nu.3. Quo autem modo patroni filij alimenta capere debeant ab eccleſia docet. l.9. titulo.6.lib.1.nouæ compi.
29 Item patrono hæc alimenta præſtanda ſunt in domo propria, non autem in eccleſia vel in parrochi domo.vti argumento.l. plenum.§. pomum. ff. de vſufructu.l. Caio. §. final. ff. de aliment. & cibar. legat. tradidere Paulus de citadinis de iure patro.6. parte. articulo. 4.q. 10. doctores in. c. nobis.de iure patro.ſequitur Rebuffus intractatu congruæ portionis.q. 12. nume.97.
30 Quòd ſi hæc alimenta patrono eccleſia denegauerit, ius ſibi competens iure actionis per ſe quetur pro tribunali: ſcilicet cō dictione ex canone quicumq;. 16. q. 7. &. c. nobis de iure pat. vbi in hac ſententia fuere Ioan. Andr. & Abb. nu.6. quos reliqui ſequūtur ibi.& Lābert.de iure patro. lib. 3. q. 3.princip. articulo.7.nu.1.Rochus deiure patro. verb. & vtile.q.4. Burgenſis in.c.1. nume.30. de emptione

& vend. Gigas in tractatu de penſionibus.q.23.nu.2.

31 Nec tantum patronum eccleſia alere tenetur,ſed ei, qui fundum eccleſiæ tradiderit hoc pacto, vt ab eccleſia alatur,præſtare tenetur alimẽta eccleſia, quãuis fundus perierit, quia tradẽs fundũ opere impleuit pactum, periculumq; fundi poſtquã eccleſiæ addictus eſt, ad eccleſiam pertinet.l. lucius.ff.de euictio.l. neceſſario in prin.ff. de periculo & cõmodo rei vend. hæc fuit ſententia Petri,Cyni, Alberici, Baldi,& Angeli.in.l.1.C.de iure emphite. quæ ſentẽtia crebrius à noſtris recepta eſt, vt conſtat ex ijs,quæ aggregat Iaſ. in repetitione.l.quominus. ff. defluminibus.nu.178. Quòd ſi donatus fundus ſit reſeruatis donatori alimentis ex fundo,poterit donator propria authoritate alimenta capere, tradit Gozadinus cõſilio.95.

32 Sed an hæc obtineãt in perſona domini,qui fundum vaſſallo dedit in feudum,vt ſi quidem domin9 ad egeſtatem deductus ſit,alere eum vaſſallus teneatur, quæſtionis eſt, & teneri colligitur ex hoc.§.ſolent.vbi libertus Patronum alit. idem.l.fin. ff. de lib. ag. multa pro hac parte adducit Iacobus Veronẽſis in ſumma feudorum. c. 45. Qui hanc opinionẽ obtinere ait ſi ampla prædia in feudum conceſſa ſint, ſecus ſi anguſta. argumento.l. ſi totas.C. de inofficio.donatio.c. deforma.22.q.fin.tradit Specular. titulo qui filij ſint legit.nu.11. vbi Ioann. Andr. latè diſputat, multiſq; probat vaſſallum alere non teneri. Mihi autem prior ſententia placet,alimentaq; vaſſallum præſtare debere puto:argumento. l. libertus qui operarum.ff. de operis liber.illis verbis (alimẽtorum cauſa eſt diuerſa,cum inopia patroni per inuidiam libertum conuenit)vbi libertus qui patrono operas præſtiterat,cogitur egenti alimenta ſubminiſtrare, licet hac obligatione & operarum præſtatione ſit liber, propter clamores populi quiægrefert patronum egere,cum libertus eſſet in facultatibus. quæ ratio æqua lãce locum habet in perſona vaſſalli,qui dominum egentem exhibebit, ne populus conqueratur, quòd dominus egeat, cum vaſſallus opibus diuitijſq; afluat.

33 Item ſi fructus ſacerdotij capiantur in cauſam iudicati, non omnes capi debent, ſed ea pars fructuum ſacerdoti cedet, quæ eius alimentis ſufficiat,vt eccleſiæ deſeruire valeat.hæc fuit ſententia Petri in.l.ſtipendia.C.de excep.rei iudi.cui accedit Cyn9 ibi.argumẽ.c.præſenti. & ſentẽtiã Petri ſequitur Bal.in.c.cũ cõtigat. de dolo & contu. nu. 20 Iaſ.l.cõmodis.nu.2.ff.de re iud. c. præſenti. §. porrò. de officio ordi. lib. 6. hoc depromitur ex intentione Abb.in.c.per venit. nu.12.de fideiuſſor.poſt Hoſtiẽn

ſem

ſem ibi.quem ſequitur Ioã.Imo-
la. huic opinioni accedit Ripa
in.l.milles.num.8. ff. de re iudi.
Quod introductum eſt eccleſiæ
fauore, ne miniſtris careat,qui-
bus præmia confert propterſer
uitium. Item ne in opprobrium
ſacerdotalis ordinis mendicet,
hanc ob cauſam generaliter con
ſtitutum eſt, ne ſacerdotiorum
fructus clericorumq́ſ ſtipendia
capiantur in cauſam iudicati. l.
commodis.ff.de re iudi.niſi alia
ratione res iudicata exequi nõ
poſsit, veluti ſi is qui condema-
tus eſt extra commoda ſacerdo
tiorum bona non habeat, quæ
creditoribus addici poſsint,ca-
pientur enim iſto caſu ſtipendia
fructus vè ſacerdotij.l.ſtipendia
C.de executione rei iudi.vbi no
tat Accurſius ſcholio ſi. ſequun-
tur Speculat.titulo de primo &
ſecundo decreto.§. reſtat. nu.9.
idem Speculat. titulo de execu-
tione ſententiæ. §. ſequitur.nu.
16.Cynus,Bal.Fulgoſius nu.1.&
Salice.l.ſtipendia.qui ait hoc in
troductum eſſe ex cauſa reuerẽ-
tiæ, quæ eccleſiæ debetur. hanc
opinionem ſequitur Paul. Caſt.
in.l. commodis. ff. de re iudi. &
ibi Alex. nu.2. hæc eſt cõmunis
opinio teſte Maranta tracta.de
ordine iudiciorũ.6.parte.verb.
executio.nu.44. Petro Dueñas
regula. 275. limitatione.11. hoc
ſenſu accipi debet.l.23.in fine&
l.45.titulo.6.part.1.

34 Hanc opinionem Petri dicẽ-
tis q̃ ſi in cauſam iudicati fruct9
eccleſiaſtici beneficij capiantur,
relinqui ea pars debet ſacerdo-
ti,quæ ſufficiat,improbat Albe
ricus in.l.ſtipendia.C.de execu.
rei iudi.exiſtimans commoda ſa
cerdotij capiẽda eſſe in cauſam
iudicati, ſine diſtinctione . c . 2.
de fideiuſſor.vbi notat Bernar-
dus,ſcholio reditibus.& Innoc.
ibi.ſequitur ibi Abb.nu.12. Ho-
ſtienſis & Barb.in.c.Odoardus
de ſolutio. & in hac ſentẽtia fuit
Accurſius ſcholio iſto modo in
l.à diuo pio. §. in venditione.ff.
de re iudi.

35 Sed Alberici ſententia ratio Aduerſus Alber.
nem non habet,quià fructus be
neficij non capiuntur in cauſam
iudicati niſi eo caſu, quo debi-
tor bona nõ habeat,quæ credi-
toribus addicantur: ſi pars fru-
ctuum non relinquitur, ex qua
alimẽta ſibi ſuppeditare valeat,
cogetur mendicare in oppro-
briũ cleri:quod iura ab horrent
c.diaconi.93.diſtinctione.c.Ioã-
nes in fine de cleri.cõiuga. Item
ſacerdotij fructus clerico dãtur,
vt diuinis obſequijs aſcribatur.
c. cum ſecundum Apoſtolum,
de præbend. ſi integri beneficij
fructus capiantur,eccleſiæ mini
ſterio nõ poterit ſatisfacere ege
ſtate laborans, argumento. c. ſi
propter tua debita. de reſcrip.
lib.6.vnde nec fructus capiet.c.
quià non nulli.de clericis non re
ſidentibus, ergò neceſſariò ea
pars fructuum relinquenda eſt,
quæ alendo ſacertoti ſufficiat,
vt diuinis officijs ſeruire valeat,

atq́

atq; ita ſtipendia quærere, quæ, ſi non ſeruiat, non percipit. tradit Abb. in. c. epiſcopus de præbend. cui plures accedunt. quos aggregat Ripa lib. 1. reſponſorum. c. 14. nu. 8. traditur in concilio Tridentino, ſeſsione. 22. c. 3.

36 Idem ſtatuendum eſt, ſi patrimonium clerici in cauſam iudicati capiatur, cuius nomine in clericorum ordinē eſt adlectus, fungitur enim patrimoniū hoc priuilegio ſacerdotij, incuius locum ſuffectum eſt. c. eccleſiarum ſeruos. 12. q. 2. c. ſunt. 16. q. 1. l. 3. C. de epiſco. & cleri. Bernardus ſcholio fin. in. c. epiſcopus, de præbendis. hanc ſententiam ſequitur Bald. in titulo de pace cōſtantiæ col. 6. ſed. variat. Felinus in. c. eccleſia ſanctæ Mariæ. nu. 10. de conſtitu. vbi Decius nu. 18 ait hanc ſententiam obtinere, quando agitur de fauore clerici, vt in propoſito. Et quamuis Decij ſententiam improbet dominus Couarru. lib. 1. vari. reſolu. c. 4. nu. 4. ea tamen hodie approbata eſt in concilio Tridentino. ſeſsione. 21. c. 2. vnde ſuperior opinio, quæ habet, quòd ex fructibus patrimonij, cuius nomine in ſacerdotum ordinē adlectus eſt quiſpiam, relinqui debeat, vnde ali poſsit, verior eſt: tradit Ripa. l. milles. nu. 8. ff. de re iudi. cui ipſe accedo, ne mendicet in opprobriū ordinis clericalis.

37 Item qui à creditoribus in carcerem detruſus eſt, vt exoluere cogatur, ali ab ipſis creditorib9 debet, ſi non habeat vnde ſibi alimenta ſuppeditare valeat. l. iudices. C. de epiſcopa. audi. Accurſius ſcholio agnoſcere in. l. fi. C. de eroga. mili. anno. lib. 12. notat Speculat. titulo qui filij ſint legitimi. num. 20. & ſententiam Accurſij dixit nō eſſe alibi Bar. l. ſanctum. ff. de rerum diui. ſequitur Iaſ. l. ſi victum. nu. 2. ff. de re iudi. Angel. in. l. minimè. ff. de appellatio. Felinus qui hanc ſententiam dicit eſſe ſingularem, in c. ex reſcripto. nu. fi. de iure iur. Alexand. in additio. ad Bart. in l. ſanctum. ff. de rerum diui. Lucas de pena. in. l. final. C. de his qui numero liber. ſe excuſant. libro. 11. Paris deputeo tracta. ſindicat9. c. an incarceratus. fol. 74. tradunt Iaſ. l. ſi victum. nu. 2 ff. de re iudi. Corſet. ſing. incipi. creditor. Gerardus ſingulari. 73. incip. pauperes. Mathæus de afflictis deciſione. 71.

38 Quæ ſententia locum habet nedum in perſona principalis debitoris, ſed etiam in perſona ceſsionarij, vt ait Bald. l. per diuerſas. col. 3. nu. 14. C. mandati. ſequitur Segura. l. ſi ex legati cauſa. ff. de verb. obligat. q; ſi creditor alimenta non præſtiterit debitoris vincula laxabit iudex, ac è carcere dimittet: vt argumento glo. agnoſcere. tradidit Angel. Aretinus. §. final. inſt. de actio. ſequitur Iaſ. l. victum. nu. 3. ff. de re iudi. Qui autem

alimentorum mudus ſtatuẽdus ſit ei, qui in carcerem detruſus eſt, declarat. l.4. titulo.6. lib.5. nouæ compilat.

39 Quòd ſi debitor qui in carcerem detruſus eſt, ceſſerit bonis, poſtea idoneus factus, quod nõ reddiderat, cogitur ſoluere. l. nec maritus. verſ. at cum eius. C. ſoluto matrimonio, non tamen condemnari debet, niſi in quantum facere poſsit, ita vt ex bonis poſt ceſsionem quæſitis alimenta relinquantur. l. is qui. ff. de ceſsione bonorum. tradit dominus Couarruuias lib.2. variarum reſolu. c.1. nu.6. Alexand. l. ſi maritus nu.4. ff. ſoluto matrimonio. ſequitur Tellius in. l.10. Tauri. nu.14. verſ. vel eſto ꝙ doctrina. hæc fuit ſentẽtia Bernardi ſcholio in facultatibus in. c. cum tu. de vſuris. quam notat Abb. ibi ad hoc, quòd vſurarius qui ceſsit bonis, ſi ſoluendo factus ſit, debet in ſolidum condẽnari, ſed Bernardus non agit de vſurario, qui ceſsit bonis vt cũ iudicio annotauit Ananias ibi.

40 Hanc opinionem iure Regio non obtinere certum eſt, quo iure qui bonis ceſsit creditori addicitur, vt ſeruiat ei, donec integrum reddat. l.7. titulo.19. lib.5. nouæ compilat. de forma huius ceſsionis plura trdit dominus Couarruuias dicto. c.1. nume.5. Gregorius. l.1. & .3. titulo.15. p.5. vnde exiſtimo hanc opinionem in eo dumtaxat caſu iure Regio locum habere, quò quis noliti vti miniſterio debitoris, vel in ſpecie. l.8. titulo.16. lib.5. nouæ cõpila. ijs tantum alimenta relinquentur, qui in ſolidum conueniri non poſſunt. l. nec maritus.

41 C. ſoluto matrimonio. Sed ijs, illis ꝙ qui ſoluendo facti ſunt, poſtquam bonis ceſſere, alimenta ſunt relinquenda, vnde vitam tolerare poſsint: filiorum autem & vxoris non eſt habenda ratio, quos pater aut maritus inops nõ alit, vti docet Vlpianus hic. Item pater cogitur alere filios officio iudicis. l. ſi quis à liberis. in princip. ergò debitum eſt extra ordinariũ, ea etenim quæ iudicis officio expediuntur, extra ordinaria ſunt. Accurſius. l.1. C. qui admitti. l. cum filius. ff. ſi cert. pet. l. ſi cui. ff. de cond. & demonſt. tradit Corneus conſilio 128. nu.9. lib.3.

42 Vtrum autem qui ceſsit bonis, ſi ſoluendo factus ſit, in animæ iudicio teneatur integrum reddere creditoribus, quæſtio niseſt: & teneri author eſt Adrianus in.4. ſententiarum. in tractatu de reſtitutione. c. incipienti aggredior verſ. Sextò dubitatur. cui accedit Ioann. Medina in libro de reſtitutione. q.5. Sed contrariam ſententiam, vt is qui bonis ceſsit, non cogatur in animæ iudicio integrum reddere creditoribus, ſi idoneus factus ſit, ſed aliquid ſibi retinere poſsit, vnde alatur: defendit Sotus de iuſtitia & iure. lib.4. q.7. articulo fin. cuius ſententiæ accedit

cedit dominus Couuarru.lib.2.
variarum reſolu.c.1.nu.6. Idem
dominus couarruuias in regula
peccatum.1.parte.num.2. quam
opinionem Silueſter probauit
43 verb.reſtitutio.5.q.3. qui de vſu
rario agit,& ſupponit vſurariũ
poſſe bonis cedere, ac priuile-
gio ceſsionis potiri in iudicio cõ
tencioſo, nec debere inſolidum
conueniri, ſi ſoluendo factus ſit.
huic ſentẽtiæ acceſsit Peruſinus
in.c.quamquam.de vſuris.lib.6.
nu.13.quamuis contrariam ſen-
tentiam, quæ habet, vt bene
ficiũ ceſsionis nõ detur ei prop
ter delictum, ſed ſolidum ſolue-
re debeat, videãtur approbare
Platea, Faber. & Iaſſ. nu.13.in.§.
fin.inſtitutis.de actio.Opinio ta
men Silueſtri iure Regio appro
bata eſt.l.9.titulo.16.lib.5.nouæ
compila. quæ in furto loquitur,
in reliquis autem criminibꝰ ceſ-
ſio non admittetur: vt colligitur
ex dicta.l.9.

Aduerſus dominum Couarru.

44 Vtrum autem ſi ille qui bonis
ceſsit, ea forma ceſſerit, vt nota
macularetur, ſi idoneus factus
ſit, integrum reddere teneatur,
an verò reliqua præſtare nõ co-
gatur, quæri ſolet, & liberum
obligatione eſſe, reliquaq; red-
dere nõ teneri author eſt Paris
de puteo tracta.ſyndicatus.verſ.
octuageſsimo tertiò.col.4. Gui-
do papæ. q. Delphinatus. 343.
ea ratione innititur, quia igno
minia ſatis videtur creditori ſa
tisfeciſſe. ſequitur Gregorius
ſcholio.tan gran ganancia. in.l.
tertia.titulo.15.part.5.argumen
to eorum, quæ docet Bernardus
ſcholio ſi habent.in.c.ſicut dig-
num, de homicidio. vbi Bernar
dus ait, ꝙ ſi debitoris corpus
propter inopiam torqueatur, li
beratur omni obligatione debi
tor, nec poteſt poſtea conueni-
ri, ſi ſoluendo factus ſit. idẽ Ioã.
Andr. ſcholio primo. in regula
peccatum de reg.iuris.lib.6. Ac
curſius ſcholio.1.l.vbicumq;. ff.
de fideiuſſor. hanc tamen ſentẽ-
tiam refellit dominus Couarru.
dicto num. 6. quia in propoſito
pœna pecuniaria in corporalẽ
non mutatur: Quæ ſententia du
ra eſt, cum ignominia maxima
ſit pœna.l.2.ff.de his qui notant.
infamia, famam enim offendit,
quæ vita ipſa charior eſt. Accur
ſius.l.iuſta.ff. de manu.vind.pœ
na autem, quæ corpus torquet,
omni pecuniaria pœna durior
exiſtimatur.l.in ſeruorum.ff.de
pœnis, ergò ignominia omni pœ
na ciuili aſperior eſt: qua notari
non debet is, qui bonis cedit,
niſi vt hac pœna creditori ſatis
faciat.

45 Quod itroductum eſt, vt in-
famiæ metu creditorem frauda
re debitor abhorreat. argumen
to.l.1.in principio. ff. de iuſt. &
iure. nec enim alia de cauſa con
ſtituta eſt hæc pœna, cum ceſsio
in fauorem inopis debitoris in-
troducta ſit.l.final. ff. qui bonis
cedere poſſunt: ergò in læſionẽ
eius inuenta cenſeri non debet.
argumento.l.quod fauore.C.de
legibus

legibus. quod fieret, ſi debitor bonis cedens infamia notaretur, nec hoc facto creditoribus ſatisfaceret.

46 Item ſi is qui delictum contraxit ad eccleſiam fugiat, ali debet ab eccleſia. Ioannes ſcholio defendatur in.c. definiuit.17. q.4. argumento. l. præſenti in fine. C.de his qui ad eccleſi.confugi. ſequitur Ioann. Imola in clem. vni.de hæret.

47 Nec debet iudex armato milite eccleſiam cingere, vt reo obſeſſo alimenta non præſtentur. Remigius degonni de immunita. eccleſiarum. q.15. dominus Couarru. lib.2. variarum. c.20. nu.1. quòd ſi ij, qui alimenta obſeſſo deferunt ab eccleſia arceātur, alimentaꝗ; denegentur, iudex cuius præcepto hæc fiunt cō mittet in bullam cænæ Domini. Guido Papæ deciſione.121.

48 Perſonas quæ ali debeant vltra eas, quas in hac lege in vnū cōtulimus, aggregant Speculat. titulo qui filij ſint legi. Ioannes Baptiſta Peruſinus tractatu de arbitris. lib.3.c.5. Boærius in additione Dyni in regula imputari. lib.6. apud hos reperiri poterunt, quæ nos vel prætermittimus, vel conſultò relinquimus.

49 Bartolus in principio huius textus legem hāc applicat ſuperiori, vt quæcumꝗ; ſcripſit Bartolus in hac lege interpretemur, de titulis cōiungendis agemus, quod nos in principio polliciti ſumus. Hoc non abs re eſſe Hermogenianus docet. in.l.2. ff. de ſtatu homi. At quià huius rei vtilitas non commendat cōtrouerſiæ laborem ex quo fructus non decerpitur teſte Alexā. Rub. ff. de noui operis. refert Camillus Viſitarinus in Rub. ff. ſolut. matri. nu.33. Petrus Criſpꝰ in Rub. ff. de legat.1. nu.85. Ioan. Hannibal Rub. ſolut. matri. nu.304. & nullam ſe vmꝗ; vtilitatē ex Rubricarum continuatione cognouiſſe teſtetur Marſilius in Rub. ff. de fideiuſſor. nu.1.

50 Ego autem noui diligentiam veri inueſtigādi vtilem fore, maximeꝗ; ingenij vires cōfirmare, ingenij autem acumen ꝗ ſit neceſſarium in controuerſijs dirimendis, docet Vlpianus in.l. pōponius. §. quæſitū. ff. de acquir. poſſe. nec enim ingenium olim ſpernebatur, ſed principio creati orbis cum homines rerum dominia diuiſerunt, pro ingenio cuiuſꝗ; agros dederunt, & pecudes. teſtis eſt Lucretius libro. 5. de natura rerum: dum ait.

Et pecudes & agros diuiſere, atq; dedere,
Pro facie cuiuſq; & viribus, ingenioq;.

Progreſſu autem temporis diuitijs ingenium ceſsit, ſicuti & pulchritudo, & vires: vt ipſe Lucretius ait.

Poſterior res inuenta eſt, auriq; repertū,
Quod facile & validis, & pulchris dempſit honorem.
Diuitioris enim ſectam plerumq; ſequuntur
Quamlibet & fortes, & pulchro corpore creti.

& Sul-

Et Sulmonenſis Poeta.

Ingenium quondam fuerat precioſius auro.
At nunc barbaria eſt grādis, habere nihil.

Huius meminit Rebuffus in tractatu de priuilegijs ſcholariū in priuilegio. 22. vnde cum noſtræ tēpeſtatis iureconſulti quæſtuariā artem profiteantur, floccipendunt laborem, qui quæſtū non parit: iuris ciuilis ſapientiam dehoneſtātes, quæ precio nummario æſtimanda non eſt, Vlpiano authore in. l. 1. ff. de varijs & extra ordi. cogni.

51 Quare quæſtionem hanc de cōtinuatione titulorum aggrediar, breuiꝙ perſtringam, vt Bartolo interpreti anteſignano morem geram. In hac quæſtione varia tradidere doctores, colligandos eſſe titulos Hermogenianus ait in. l. 2. ff. de ſtatu homi. cuius authoritate fulti Accurſius & Bartolus duo iuris ciuilis luminaria præcedentibus titulis ſequentes titulos applicarunt, quod & cæteri receperūt: vt atteſtatur Iaſſ. in Rub. inſti. de actionibus. nu. 5. Ioann. Oroſciꝰ in. l. 2. ff. de ſtatu homi. nu. 9. Niconitius Rub. C. de ædendo. nu. 3. ibiꝙ Curt. Iunior. nu. 1. Ioannes de vicomercato. nu. 3. Parpalias in. l. 2. ff. ſoluto matri. nu. 59. & in Rub. eiuſdem tituli. nu. 21. Iacobus de nigris in Rub. ff. de legat. 1. nu. 1. & 2. & ibi Marianus Socynus nu. 1.

52 Librum autem libro coniungere neceſſarium non eſt. Accurſius in Rub. ff. de condi. furtiua. Accurſij ſentētiam ſingularem eſſe ſcripſit Ioannes de Anania in Rub. de accuſatio. ſequitur Niconitius, & Ioannes Oroſciꝰ ſupra. Iaſſ. in. Rub. ff. de legat. 1. hanc ſententiam crebrius receptam eſſe affirmat dominus Antonius Padilla in Rub. ff. de legat. 2. nu. 1.

53 Contrariam ſententiam ſunt qui defendāt exiſtimantes proximiori titulo coniunctum copulare neceſſum non eſſe, ſed licere remotiori titulo coniungere. Barba. in Rub. C. qui admitti. nu. 19. cui accedit Gomeſsius in Rub. ff. ſi cert. pet. nu. 2. & ibi Iacobus de nigris. Niconicius in Rub. ff. ſolut. mat. nu. 56. Butigella in Rub. ff. de verborum obliga. nu. 62. pro ſua ſentētia adducit Barbat. textum in. l. 1. in prin. ff. ſi tabulæ teſtamen. nullæ extabunt: vbi Vlpianus titulum cōiungit titulo de bonorum poſſeſſione ex teſtamento, non autem proximiori tractatui ſi quid in fraudē patroni, quià huic aptè applicari nō potuit. pro hac parte adducit textum in. l. cum de lanionis. ſ. aſinam. ff. de fundo inſtructo. illis verbis (primiſquibusꝙ proximis copulata procedant) hāc opinionem putat fulciretextum in. l. cum de lanionis ſ. aſinam. ff. de fundo inſtructo. & textū in. l. 2. ff. de ſtatu homi. quam ipſe nouiſsimus conſiderauit in illis verbis (vt res patitur) id eſt quem admodum res patitur. Ex quibus apparet ſecū dum

dum diſpoſitionẽ actus titulos coniungendos eſſe: vnde tituli, qui remoto titulo applicantur, intelligētur proximo applicari: ſi res aliter non patiatur. Idem Hermogeniani reſponſum pro hac parte adducit Gomeſsius in Rub. de conſtitutio. libr. 6. nume. 2. & ante eos non conſideravit Nicolaus de Neapolis in Rubri. ff. ſolut. mat. ſequitur Alex. ibi. nu. 2.

54 Legem legi annectere neceſſariũ non eſt. Accurſius ſcholio poſthumos in l. Gallus. in prin. ff. de liber. & poſt. ſequitur Bal. in Rub. C. de ſeruis fugi. hanc ſententiam cõmuni ſcriptorum calculo receptam eſſe atteſtatur Angelus in proœmio inſtitu. in principio nu. 12.

55 Item ſicut legi legem alligare neceſſarium non eſt, ita nec paragraphũ paragrapho. Bologninus in l. 4. §. cato. ff. de verborũ obliga. nu. 4. licet quandoq; copulentur, vt docet Parpalias in l. 2. ff. ſolut. mat. nu. 59.

56 Hæc autem, quæ de titulis cõiungendis ſcripta ſunt, locũ habent tam in libris iuris ciuilis, ꝙ in libris decretalium epiſtolarum: in libro autem ſexto decretalium tituli interſeſe colligati nõ ſunt: vnde fit, vt titulo titulũ nõ adaptem9. Ioã. And. in Rub. de ſumma Trinita. lib. 6. quæ ſententia crebrius recepta eſt teſte Gomeſsio in Rub. de conſtitu. lib. 6. num. 1. qui huius ſententiæ rationem ſubjicit.

57 Sunt tamen qui exiſtimēt Raphaelem Comenſſem in. Rub. ff. de noui operis. nu. 7. negaſſe titulos coiũctis titulis neceſſariò eſſe applicandos. Sed cõmenſsis, ꝙuis à multis pro hac parte aduocetur, hæc effatus non eſt: ſed librum libro copulãdum eſſe negauit, niſi materia ſit ordinata. per. l. cum delanionis. §. aſinam. ff. de fundo inſt. Comenſsis verba benè percepit Ludouicus Aluarus in. Rub. ff. de legat. 1. nu. 1. malè tamen Angelus Aretinus in proœmio inſtitu. in princip. nu. 12. qui ait Comenſſem exiſtimaſſe nullo modo titulos titulis alligandos eſſe: cum Comenſsis non agat, vtrum tituli ſint proximis titulis adiũgendi, ſed vtrũ libri ſint cõiũctis libris copulãdi.

58 In propoſito titulos applicare neceſſarium non eſſe, ſed operari tantum de bene eſſe, vt primis quibusq; proxima copulata procedant. argumẽto. §. aſinam. & l. 2. ff. de ſtatu homi. affirmat Bal. in. l. Gallus. in prin. nu. 1. ff. de liber. & poſt. quaſi ſentiat titulos ſubordinandos, non autem continuãdos eſſe. cui acceſſit Angelus. eamq; intentionem Angeli fuiſſe interpretatur Cagnolus in Rub. ff. de origi. iuris. nu. 1. quod non ineptè dictum eſſe ait inſpecta vi & proprietate verborum, quià continuatio teſte Seneca libr. 2. naturalium quæſtionum, eſt partium inter ſe non intermiſſa cõiunctio: vnde continuatio aliud non eſt ꝙ

actus ſucceſsionis ad conſuma-
tionem & perfectionē eiuſdem
materiæ tendens: vnde à titulo
tractāte diſtinctam diuerſamq;
materiam à precedenti non po-
teſt fieri materiæ cōtinuatio, ſed
benè materiæ ad materiam titu
liq; ad titulū ſubordinatio: quæ
ſemper fiet cum ſciētiæ ſintopus
rationis, cuius proprium eſt or-
dinare. hæc Cagnolus.

59 Mihi autem videtur diſcri-
men nullum eſſe inter continua
tionē ſubordinationemq;, nam
inter res diuerſas, quæ tamen in
ter ſe ſe connexæ colligatæq;
ſunt, fit cōtinuatio. Cicero lib. 1.
de natura Deorū. Ea verò ipſa,
inquit, nulla ratione melius frui
potui, ꝙ ſi me non modo ad le-
gendos libros, ſed etiam ad to-
tam philoſophiam pertractan-
dam dediſſem. Omnes autē eius
partes, atq; omnia mēbra tum
facillimè noſcuntur, cum totæ
quæſtiones ſcribendo explican
tur: eſt enim admirabilis quædā
continuatio, ſerieſq; rerum, vt
alia ex alia annexa, & omnes in
ter ſe aptæ colligatæq; videan-
tur. Ex quo apparet continua-
tionē ſubordinationemq; idem
ſignificare in propoſita ſpecie.

Aduerſus Nicol. de Neapolis & alios.

60 Nec vmq; in iure titulus re-
moto titulo coniungitur. Nec
huic ſententiæ obſtat. l. 1. in prin
cipio. ff. ſi tabulæ teſtamē. nullæ
ex tab. vbi Vlpian9 titulū illum
adiūgit titulo de bonorum poſ
ſeſsio. cum medij iaceant titulus
de bonis libertorum, & titulus
nequid in fraudem patroni. Sed
Vlpianus ibi non coniungit ti-
tulum titulo, ſed ad prætoris
edictum materiā applicat, quā
pertractādam ſuſcepit. Prætor
autem ordinem duodecim tabu
larum ſequutus primò edicto lo
quutus eſt de bonorum poſſeſsio
ne ſecundum tabulas; deinde de
bonorum poſſeſsione contra ta
bulas, atq; ita in lege illa Vlpia
nus ad edictum prætoris appli-
cat propoſitam materiam, non
autem ad præcedentem titulum,
vti docet Ioannes Hannibal in
61 Rub. ff. ſolut. mat. nu. 304. Nec
ſententiæ Barbatiæ Nicolai de
Neapolis Alexandri & Angeli
fauet. l. 2. ff. de ſtatu homi. in illis
verbis (vt res patitur) quià con-
iunctio, vt, accipitur cauſatiuè,
& illa dictione Hermogenianus
rationem ſubjicit ſentētiæ quæ
præceſſerat. Quintilianus. nec
ignoro quos tranſeo, nec vtiq;
dāno, vt qui dixerim eſſe in om-
nib9 vtilitatis aliquid; fit etenim
ſecundum naturam, vt articulus
vnus aptius ex præcedenti deri-
uetur ꝙ alius, nihilominus ta-
men vterq; præcedentibus aptè
cohæret. Non tantū ex illis ver-
bis (vt res patitur) colligi debet
titulum coniuncto non eſſe ap-
plicandum, ſed more equitis
ſcacchorum curuato ſaltu lice-
re interiectis titulis interme-
dijs ad interualo diſtantem titu
lum conuolare, atq; remoto ti-
tulo copulare. Hinc fit, ꝙ cum
edicta prætoris perpetua inuenī
quaſi

quaſi corpus aptiſsimo ordine compoſita ſint à Saluio Iuliano; docet Alciatus libro.2. diſpunctionum.c.27.cui accedunt Coraſius nume.4.Oroſcius num.7. &.8.in.l.2.ff. de ſtatu homi.meritò Hermogenianus prætorũ edicta interpretaturus pollicetur ſe applicaturum præcedentibus proximos coniunctosq́ titulos (vt res patitur) ideſt quià res patitur, cum edicta ipſa ſub congruis titulis conſtituta miro ordine ſint digeſta;iureq́ Regiò præcedentibus titulis ſequentes copulantur, vt apparet ex legibus ſeptipartitis: vbi principio cuiusq́ tituli legum conditores titulum proximo titulo coniungunt.

62 Eodẽ modo libri inter ſe colligari poſſunt,quià cum liber ampliſsimã cõtineat materiã plures quæſtiones cõprehendẽtẽ: vnaquæq́ autẽ quæſtio titulum cõficiat,quo per leges paragraphos q́ diuerſi articuli continentur; applicãdus liber nõ eſt ad quæſtionem proximiorẽ,ſed ad vniuerſam materiã:propterea quià in ſequenti libro diuerſa materia pertractatur, quæ precedenti eſt applicanda,non autem ſingulis eius quæſtionib9. Hoc modo materiarum inter ſe cõtinuatio fiet,quæ reſolutio depromitur ex Cicerone libro.2.ad Hærennium in fine:his verbis(ferè locos obſcuriſsimos totius artificij tractauimus in hoc libro: qua propter huic volumini modus hic ſit : reliquas præceptiones, quo ad videbitur, in tertiũ librum transferemus.)

63 Legi legem non copulamus; nec paragraphũ paragrapho; quià ijs diuerſi articuli comprehenduntur. l.nõ poſſunt.ff.de legibus. Exquibus oſtenditur nõ aptè Bartolum legem hanc præcedenti applicaſſe.

FINIS.

RERVM OMNIVM QVÆ IN HOC VOLVMINE CONTI- nentur index copioſiſsimus.

ABBAS, qui obiectum crimen innocentia ex purgat, alî debet à monaſterio; quià eius cauſam agit, cum monaſterij interſit, ne amunere remoueatur, in.§.ſi vel parẽs nume.58.

Abbatis òpinio dicentis quòd ſi fructuarius rẽ pignoris iure detentã proprietario tradat quòd proprietarius facit fructus ſuos: reffellitur in.§.ſi quis ex his.n.195.

Abrnmpatnr res aliqua, an vero ſuſpendatur, maximus eſt effectus in.§.ſi quis ex hiſ nu.196.

Acquìre poteſt quis ius ſedendi in excelſiori loco eccleſiæ, & præ alijs offertum ſacerdoti præſtandi, in principio nu.32.

Actio, quæ experimur vt dos reddatur, iuris ciuilis eſt.§.non tantum nu.61.

Actio vtilis tranſmittitur in hæredes in ſpecie.l.quoties.C.de donationibus quæ ſub modo.quæ ius nouum conſtituit in.§.itẽ reſcriptum nu.22.& nu,25.

Actio vtilis datur, quãdo lex per interpretationem iuris conſulti extenditur ad caſum, de quo agitur. reffellitur ſententiá Accurſij dicentis quòd actio vtilis eſt; quæ ex mente tantum legis deſcendit in.§.item reſcriptum, nu.23.

Actio vtilis datiua eſt, & ad hæredes non trãſmittitur in.§.item reſcriptũ nu. 24.

Actiones ſubſtitutæ ſunt in locum manus Regiæ.in principio nu.55.

Actio quarè patri non datur aduerſus filiũ in poteſtate, quæ ratio efficit ne filio detur aduerſus patrẽ. in principio.nu.56.

Ratio alia quare inter patrem & filium nõ naſcatur obligatio ciuilis. in principiò nume.57.

Actor an cogatur edere reo inſtrumentum in cauſa alimentorum.traditur in.§.ſi vel parèns, nu.25.

Actor ali debet in ſpecie.l.finalis.C.de ordine cognitio, quãdo bona eius ſequeſtrẽtur in.§.ſi vel parens nume.45.& hæc ſententia locum habet quando is, cuius bona ſequeſtrantur, ſibi ſumptus aut alimentà ſuppeditare non poteſt; quod ipſe debet probare, quià qui ſe pauperem dicit, probare debet in.§.ſi vel parẽs nu.46.ex deciſione dictæ.l.fi.C.de ordine. cognitio. colligunt doctores quòd pauperi agenti in iudicio præſtanda ſunt alimẽta de bonis, ad quæ ius habere præſumitur, ius autem haberè præſumitur ſi dicta ſit ſententiá prò eo; à qua prouocatum eſt. in.§.ſi vel parèns numero.47.

Sed ſuperior concluſiò non depromitur ex dictá.l.fin. C.de ordine cognitio. vbi álimentá decernuntur ei, qui ſpoliatus fuit, & èſt caſus ſpecialis.in dicta. l. fi. in.§.ſi vel parens nu.48.

Actus, ſuper quo interponitur iuramẽtum (ſi pendet ex voluntate vnius vt teſtamẽtum) quamuis iuratus ſit; reuocatur actu contrario ſed ſi actus pendeat èx voluntate duorum, vt alienatio fundi dotalis, primus actus iuratus non infringitur per ſecundum actum contrarium iuratum. ita conciliat Gometius: & aliter conciliatur in.§.parens num. 107.& nu.108.& nu.109.

Adãutidorã obligatio naturalis eſt, qua fi-

lius teneatur alere patrem in.§.idem iudex nu.67.

Adoptiuus filius eſt ſuus hæres patri adoptiuo.in principio nume.17. & hæreditatem non aditam, tranſmittit ex viſuitatis in principio nu.18

Adulteram uxorem maritus alere non tenetur in.§ ſi quis ex his nu.75.

Adulterij rea vxor ſi à viro diuertat, ſumptusq; in ſe alenda faciat, non repetet à marito in.§.ſi quis ex his nu.76.

Adulterum maritum mulier debet alere. non cogitur, quamuis egeſtate laboret, ſi iudicis ſententia ſeparatio conſtituta ſit: quia maritus peccauit in legē cōiugij, à quo lucrum non conſequetur.in §.ſi quis ex his nu.80.

Aduerſario, cuius bona quis poſſidet, tenetur alimenta præſtare in.§.ſi vel parēs nume.69.

Adulterio feminæ iniuria afficiuntur liberi, parentes, & affines in.§.idem iudex nu.64.

Affectus pro affectione & amore ſeu dilectione capitur, & cum ſit quædam qualitas, probari debet, nec præſumitur in dubio vitricus paterno affectu donaſſe in.§.ſi mater nu.63.

Affectus cum in animo conſiſtat, probari debet iuramento eius, qui affectum dicitur habuiſſe in.§.ſi mater nu.64.

Sed ſuperior ſententia non obtinet, ſi aduerſus eum, qui debet iurare, ſit iuris præſumptio in.§ ſi mater, nu.65.

Allegatio. l. Titio fundus. ff. de conditionibus & demonſtrationibus defenditur ab impugnatione. Iaſonis in.§. ſi quis ex his nume.172.

Alendi obligatio non deſcendit ex iure ſuccedendi in.§.ſi mater nu.38.

Alere qui tenetur iure ſanguinis, non cogitur proprietatem vendere, vt alat, quia qui petit alimenta, agit de lucro captando, qui dat de damno vitando in.§. ſed ſi filius nu.34.

Alere dominum ſcholarem qui tenetur, tenetur alere famulum, in quo eſt ſeruanda prouintiæ conſuetudo. Sed hoc intelligitur ſi alimenta legata ſint, quia non præſtabuntur pro famulis ſecundū opinionem Hieronimi grati, cuius ſententia refellitur in.§.ſed ſi filius nu.50. & nu.51. & nu.52.

Alimenta debent dari ſpurijs quæ vitæ ducendæ ſunt neceſſaria, nō vero pro dignitate eorum in.§.idem reſcripſit num. 48. de qua re vide infra.nu.52.

Alimenta neceſſaria ſpurijs ſunt præſtanda iure ciuili, iure vero canonico etiam pro dignitate ſpurij in.§. idem reſcripſit nu.53.

Alimenta quæ ſpurio filio ſint præſtanda, relinquuntur boni viri arbitrio iure communi in.§. idem reſcripſit numero.55. ſecus iure Regio in iſto.§.nu.58.

Alimenta petet ſpurius à patre apud eccleſiaſticum iudicem, ſi velit: ſed inuitus non cogetur, ſed agere poterit apud iudicem ſæcularem in.§.idem reſcripſit. nume 78.

Alimenta an ſint præſtanda fratri ſpurio pro dignitate, traddituur in.§. idem reſcripſit nu.90.

Alimenta non poſſunt filijs conſtitui in vſufructu, ſed in proprietate ex mente iuris Regij in.§.idem reſcripſit nu.159.

Alexandri opinio aducentis.l.2.ff.de alimētis & cibarijs legat. ad hoc quòd bona mariti ſunt obligata ob alimenta, refellitur & declaratur lex. ex doctrina Bartoli: ex qua deducitur, quòd bona ex quibus debentur alimenta, ſunt tacite hypotecata ob ipſa alimenta in.§.ſi quis ex his nu.43.

Alimē

Alimenta ſi legata ſint puellæ deſponſatæ, ſi cum ſocero moretur, poteſt puella aliò morari, & legatum percipiet, quià non debet cogi vt moretur vbi ſponſus moratur in.§.ſi quis ex his nu.88.

Alimenta legata loco in quo præſtãda ſunt non demonſtrato, an porrigi debeant in domo hæredis, an in domo legatarij, & in domo legatarij præſtanda eſſe Bartolus & alij affirmant.§.ſi quis ex his numero.201.

Alimenta ſi legata ſunt dummodo dotem non petat, & oblatam ab hæredibus dotem accipiat mulier, alimentorum legatum perdet, vt Bartolus ait, quem alij ſequuntur.§.ſi quis ex his numero. 213. & nume.214.

Alimentorum cauſa eſt fauorabilis & pia in.§.vtrum, nu.1. quæ ſententia ſic accipienda eſt, ſi alimenta relicta ſint pauperi, ſecus ſi diuiti, quo caſu non ſunt cauſa pia in.§.vtrum num.2. Imo quòd diuiti relicta alimenta ſunt cauſa pia multi defendunt.§.vtrum nu.3.

Alimenta diuiti relicta fauorabilia ſunt, quià poteſt diues depauperari in.§.vtrũ numero.4.

Alimenta ſi relinquantur vſq; ad pubertatem, pueris debentur vſq; ad decimum octauum annum, puellis vero vſq; ad decimum quartum in.§. vtrum num.5. & quæ ſit huius ſentẽtiæ ratio traditur. ibi.nume.6.

Alimenta per quæcunq; verba fuerint relicta in ſpecie.l.mella.intelliguntur perpetuo relicta in.§.vtrum nu.10.

Alimentorum fauore portio deficiens accreſcit cum onere in.§.vtrum nu.23.

Alimentorum in cauſa iudex ſententiam dicere debet ex animi ſui motu, non ex conuentione partium. Cuius rei reditur ratio in.§.vtrum nu.24.

Alimentorum legatum præſtari debet quã uis hereditas non adeatur in.§.vtrum, numero.25.

Alimenta ſi quis abſenti ſtipuletur, & promiſſor iuret ſedaturum, cogetur dare, in §.vtrum nu.28.

Alimenta quæ ſpurius tenetur patri præſtare, debent eſſe larga pro dignitate patris in.§.vtrum nu.85.

Alimenta in publicationẽ bonorum non rediguntur, quià cohærent perſonæ, & hac de cauſa relinquuntur dãnato in metallum in.§.ſed vtrum nu.6.

Alimenta præſtare qui tenetur, alendi oneri ſatisfacit, ſi faciat alimentarium recipi in hoſpitale, ſi honeſte ibi morari poſſit, quod nulli ingenuo homini licet, in.§. ſolent nu.18.

Alimentarius in collegium literarium ſi adlegetur, habebit ab eo, qui alere tenetur quod iuſtis alimentis deerit in.§. ſolent nu.19.

Alimenta ſi debitori creditor non præſtiterit, iudex è carcere debitorem dimittet in.§.ſolent nu.38.

Alimentorum modus qui eſt ſtatuẽdus ei, qui è carcere dimiſſus eſt. declaratur in §.ſolent nu.38.

Alimenta relinquenda ſunt illi, qui bonis ceſſit. & eis qui in ſolidum conueniri nõ poſſunt, ſed non eſt habenda ratio filiorum, aut vxoris in.§.ſolent nu.41.

Alimentorum appellatione cibaria continẽtur in.§.non tantum nu.2.

Gregorij ſententia reſſellitur in.§.non tantum nu.3.

Alimentorum appellatione potus continetur, & cibariorum appellatione potus continetur in.§.non tantum num.4. Sed contrariam ſententiam vt potus nõ contineatur appellatione cibariorum ſunt qui defendant in.§. non tantum num.5.

Sed verius eſt quod cibi appellatione potius continetur legatis alimentis à qua continetur, ſi venalis à qua ſit in. §. non tantum nu.6.

Alimentarij dignitas æſtimãda eſt ex præſenti ſtatu cum eget, non ex præterito quãdo diues erat in. §. non tantũ nu.17.

Alimenta quæ ſingulis menſibus præſtari poſſunt, ſingulis mẽſibus præſtãda ſunt, vt ligna, oleum, viuum, frumentum in §. non tantum nu.20.

Alimentorum appellatione comprehenditur habitatio in. §. non tantum nu.21.

Alimentorum appellatione lectum continetur in. §. non tantum nu.25.

Alimentis legatis equs debetur, ſi legatarius pedes diſcurrere non poßit, & dignitati eius conueniat in. §. non tantum nu.26. Sed hæc ſententia examinatur, & concluditur quod alimentis legatis equs debetur, ſi dignitas alimentarij poſtularit in. §. non tantum nu.27.

Alimẽtorũ verbo cõtinentur impenſæ, quæ pro recuperanda ſalute fiunt in. §. non tantum nu.28. Sed hæc ſententia diſtinctione propoſita eſt admitẽda, ſi magnæ medicinæ ſint, an vero modicæ in. §. non tantum nu.29.

Alimentorũ verbo continetur merces, quæ medico datur. §. non tantum nu.30.

Alimentorũ appellatione continentur ſumptus, qui fiunt in ſtudia in. §. non tantũ numero.31.

Alimenta ſi legata ſint ſcholari, hæres adærata alimenta mittet in vrbem, vbi eſt academia in. §. nan tantum nu.38.

Alimentorum verbo calciaria continẽtur in, §. non tantum nu.29.

Sed ſuperiora vera ſunt, ſi de alimẽtis præſtandis agatur, ſecus vero ſi de alimentis remitendis, quià verbo victus nec habitatio nec veſtitus debentur in. §. non tantum nu.40.

Alimenta qui capere debet, ſi neget ſe alitum, & alimẽta præterita petat, præſtitiſſe probare debet is, qui dare tenetur in §. item reſcriptum nu.65.

Alimenta ad hæredes alimentarij an tranſeãt, tradditur remißiue in. §. item reſcriptum nu.64.

Alimẽta qui capere debet, ſi negat ſe alitũ & alimenta præterita petat, præſtitiſſe probare debet is, qui dare tenetur in. §. item reſcriptum nu.65. & probatio in ſuperiori ſpecie quando fieri debeat, vt conuincatur, quòd alimenta præſtita nõ ſunt, tradditur remißiue in. §. itẽ reſcriptum nu.66. præſumptio cui faueat conſiderari debet, vt is probare non debeat in. § item reſcriptũ nu.67. præſumptio trãsfert onus probandi in aduerſarium in. § item reſcriptum nu.67.

Alimenta minutim præſtantur, ideo perſpectis rationibus vnius mẽſis aut anni ſequentium annorum ſimili modo rationes expungi debent iure iurando illius, qui alimenta præbuit in. § item reſcriptum nu.70.

Alimẽta qui præbuit in ſuperiori ſpecie, iurabit quantum de ſuo in alimenta erogauit in. § item reſcriptum nu.71.

Alimenra, quæ filio qui legitimam exhauſit præſtanda ſunt, erunt ea, quæ ad vitæ ſubſidium ſunt neceſſaria, non tamẽ pro dignitate filij in. §. idẽ index nu. 12.

Alimenta qui alicui dederit credens ſe obligatum, nõn repetet per l. cum ijs. § mulier. ff. de cõdictione indebiti. quæ deciſio vix defendi poteſt in. §. ſi mater numero.26. l. cum ijs. ff. de conductiue indeb. redditur ratio, & ea eſt, quòd quis dat pietatis cauſa, acquirere exiſtimatur in. § ſi mater nu.27.

Alimenta quo caſu quis repetere poteſt, ſi non pe-

S ij

non petierit, hoc ius ad eius tranſmittet hæredes in. §. ſi mater nu. 84.

Alimentorum cauſa eſt ſummaria in. §. ſi vel paren nu. 1.

Sed hæc ſententia non depromitur ex legibus, quæ pro hac parte adducuntur. Imo filiario in propoſito eſt probanda ſummarie & declaratur quæſit cauſa ſummaria. §. ſi vel parens nu. 2.

Alimenta vt conſtituãtur etiã feriatis diequs rectè agi poteſt. § ſi vel parẽs nu. 3.

Alimẽtorum cauſa diebus feſtis tractatur, quando petuntur alimẽta præſentia aut futura, non autem quando petuntur alimẽta præterita in. §. ſi vel parẽs nu. 12.

Alimenta præterita quando petenda ſint in. §. ſi vel parens nu. 13.

Alimentorum cauſa non eſt ſummaria, ſi ille qui alimenta petit, diues eſt. §. ſi vel parens nu. 22.

Alimentorum cauſa non eſt ſummaria quãdo petuntur alimenta præterita. §. ſi vel parens nu. 23.

Alimenta ſi debeantur ex contractu; de hac cauſa non cognoſcet iudex ſummarie, cuius rei redditur ratio in. §. ſi vel parens nu. 24.

Alimentorum pars ſi petatur vt habitatio, veſtitus à ſententia quæ dari decernit appellari non poteſt in. §. ſi vel parens nu. 30.

Alimenta ſi quis præſtiterit alicui credens filium ſuum eſſe; cum erret, repetere ab eo non poteſt, vt Bartolus ait iure ciuili, in foro cõſcientiæ à patre repetere poteſt, vt monachi reſponderunt. §. ſi vel parens nu. 39. Sed vtraq; opinio diſcutitur & approbata ſentẽtia Bartoli reffellitur opinio monachorum. §. ſi vel parens nu. 40.

Alimenta & litis ſumptus is capiet, dum lis vertitur, qui accuſatur de crimine, quod bonorum publicatione ſolet coerceri. § ſi uel parens nu. 52.

Alimenta dum lis pendet, capiet ille, qui dicitur pacta nõ ſeruaſſe, & ob hoc in pœnam priuationis bonorum incidiſſe. §. ſi vel parens nu. 52.

Alimenta præſtanda ſunt de reditibus patrimonij, ſunt enim reditus æſtimandi, non proprietas patrimonij in. §. ſed ſi filius nu. 6.

Alimenta decernenda ſunt pro incremẽtis ætatis, augeriq; debent progreſſu temporis in. §. ſed ſi filius nu. 10.

Alimenta alicui relicta ſemper de redditu patrimonij præſtãda ſunt, vnde quoties de alimẽtis loquimur; ad redditus habemus reſpectum in. §. ſed ſi filius nu. 14.

Alimenta relicta præſtari non debẽt eo anno, quo patrimonium fructus non reddit §. ſed ſi filius nu. 15.

Alimenta qui capit iure ſanguinis, propterea capit, ne mẽdicet infælix inhoneſte in. §. ſed ſi filius nu. 26. vsq; ad nu. 30.

Alimentorũ modus ſtatui debet pro dignitate eius, qui alitur in. § ſed ſi filius nu. 43.

Alimenta legata præſtanda ſunt pro ordine eius, cui relicta fuere aduerſus gratum in. §. ſed ſi filius nu. 54.

Alimenta ſi præſtãtur pluribus vt vniuerſis vnicum corpus repreſentãtibus, porrigenda ſunt viriliter, non pro ordine cuiusq;. §. ſed ſi filius nu. 58.

Alimenta ſi præſtanda ſint pluribus vt ſingulis, pro ordine cuiuſq; præſtanda ſunt in. §. ſed ſi filius nu. 64.

Alimenta ſi præſtentur miſerationis gratia, vt præſtantur marito ſoluto matrimonio, an ſint præſtanda pro dignitate eius qui alitur in. §. ſed ſi filius nu. 69. & nu. 74. cum ſequentibus.

Alimenta quæ miſerationis gratia præſtantur, quòd debeant eſſe lauta pro dignita-

te eius, cui dantur, multi defendunt in. §. ſed ſi filius nu.74.

Alimenta ſi cuipiam legata ſint, ei ſi ſecundò aliquis alimenta relinquat, ea quæ ſecundo loco legata ſunt, præſtari non debent in. §. ſed ſi filius nu.97.

Alimemta ſi pluribus ſint relicta, pars vita decedentis non acreſcit coniunctis, ſed deuoluitur ad dominum proprietatis in. §. ſed ſi filius nu.98.

Ratio ſuperioris ſententiæ eſt, quià quod alimentorũ nomine relictum eſt, iterationẽ non admittit in. §. ſed ſi filius nu.99. eſt & alia ratio, quià relictum ob alimenta taxatum eſt in. §. ſed ſi filius nu.100.

Alimenta ſi legata bis ſint cuipiam, vtraqꝫ capiet legatarius, à primo alimenta, à ſecundo alimentorum æſtimationem in. §. ſed ſi filius nu.102. & nu.108.

Alimentarius ſi ſecundum ordinis ſui gradum poteſt domino ſeruire, alendi onere liberatur qui alere tenetur, ſi hæro colleet eum, cui famuletur in. §. ſed ſi filius nu.128. Sed hæc opinio reſſellitur, declaraturqꝫ, quid ſignificet verbum ſeruio, & probatur, quòd tempore Romanorũ liberi homines ſeruiebant in. §. ſed ſi filius nu.129. & redditur ratio huius ſententiæ in. §. ſed ſi filius nu.130.

Alimẽtarius cui ſunt alimenta relicta, non poteſt inconſulto pretore eligere fundũ, ex quo percipiat alimenta in. §. parens numero.56.

Alimentorum legatum cedi in alium nõ poteſt, cõmoditas autẽ legati vendi poteſt authore prætore in. §. parens nu.73.

Alimenta ſi debeantur ex contractu, alimentarius ſuper eis poteſt tranſigere inconſulto prætore, & redditur ratio in. §. parens nu.76. & nu.77.

Alimenta futura ſi non ſint debita ex contractu ſed ex teſtamento aut legis præcepto, non poteſt quis renunciare inconſulto prætore cum iuramento. Ratio eſt, quià in iuramento interpoſito ſuper trãſactione de futuris alimentis non eſt iudicium, ideo non valet in. §. parens numero.83.

Alimentarius inconſulto prætore an poſſit iuramento renuntiare iuri alimentorũ, defendit Bartolus. §. parens nu.111

Alimenta quæ iudicis officio præſtantur, non poteſt repetere is, qui ſe exhibuit, niſi mutuam pecuniam accepiſſet ad alimenta: in principio nu.71. hæc concluſio locum habet in perſona monachi. nu.72.

Alimenta præterita iure actionis petũtur, quamuis futura præſtãda forent officio iudicis. in principio nu.73.

Alimenta ſi debeantur ex contractu, aut iure legati, ſemper poteſt repetere is, qui ſe aluit. in principio nu.74.

Alimenta quamuis multũ interſit peti poſſint iudicis officio, an iure actionis, ſi præſtari debeãt, omnia porrigẽda ſunt, quæ alimentorum verbo continentur. in principio nu.75.

Alfonſi de Caſtro ſententia reſſellitur dicẽtiũ quòd non eſt quis magis obligatus ad rem illam ad quã natura impellit in. §. parens, numero.20.

Altor, qui patris expenſis aluit puerum, in ius ſine edicti venia vocari non poteſt, nec accuſari in. §. & ſi impubes nu.44.

Sententia Alciati reſſellitur colligentis ex l.1. ff. de obſequiis, quòd nutritor non poteſt in ius vocari ſine venia. §. & ſi impubes nu.45. & ſententia Coſtæ reſſellitur dicentis quòd pater qui non educauit filium, reducitur ad inſtar extranei in. §. & ſi impubes nu.46.

Alumnus ſi ingratus ſit in altorem: alimenta quæ accepit adærata reſtituet in. §. idem index nu.48.

Alumnus qui altorē accuſauit, & propter hoc altor mēbri amiſſione aut morte punitus eſt aut maioris partis bonorū amiſſiōe, capite plectitur in. §. idē iudex. n. 49.

Angeli ſentētia reffellitur exiſtimātis quòd pater alere tenetur filiā quæ eſt in obſequio mariti in. §. ſi quis ex his nu. 33.

Andreæ de Yſernia ſentētia refellitur dicētis legatariū alēdū eſſe in domo hæredis, quià vxor alitur in domo viri, ſed non licet procedere in propoſito de vxore ad legatarium in. §. ſi quis ex his nu. 202.

Annuum aliquid ſi alicui relinquitur, cenſentur relicta alimenta, niſi diuiti relictum ſit in. §. vtrum nu. 31.

Annuum legatum nō poteſt hæres præſcribere quamuis longo tēpore illud non præſtiterit legatario in. §. vtrum nu. 40.

Annuum relictum ob certam neceſſitatem præſtari debet tēpore, quo neceſſitas obuenerit in. §. non tantum nu. 21.

Annuum nūmum qui donat perpetuò, hoc onere liber erit, ſi quind·cim nūmos præſtet, vt annuus nūmus comparetur (à razon de quinze el millar) in. §. ſed ſi filius nume. 110.

Appellari non poteſt à ſententia, quæ alimenta in futurum decernit in. §. ſi vel qarens nu. 26.

Aquæ pretiū præſtari debet, ſi alimēta ſint legata, quià alimēta debēt dari mēſtrua, & aqua facile corrūpitur, nec tāto tēpore adſeruatur in. §. non tantum nu. 7.

Argumentum de liberto ad filium non valet, nec dicitur ingratus filius, qui patri denegat alimenta, nec cauſa quæ libertum in domini redigit poteſtatem, redigit filium in poteſtatē patris in. §. ſi quis ex his nu. 7.

Argumentum de liberto ad filiū legitimatū valet, vnde ſicut libertus ob ingratitudinem redigitur in domini poteſtatem, ita filius legitimatus redigitur in priſtinum ſtatum, & legitimationis iura perdit in §. ſi quis ex his nu. 8.

Argumentum non procedit de legitima ad alimenta in. §. idem iudex nū. 10.

Argumentum de dote ad alimēta procedit in. §. idem iudex nu. 24. Sed contrariam ſententiam vt non procedat argumentū multi defendūt in. §. idem iudex nu. 25.

Argumentū de dote ad alimēta valet affirmatiue, vt illi cui alimēta debentur, debeatur dos. Sed hoc reprobatur. Argumentū de dote ad alimēta nō ſumitur ratiōe publicæ vtilitatis, vt qui tenetur alere teneatur dotare in. §. idē iudex. n. 26.

Argumentum de dote ad alimenta negatiuè valet in. §. idem iudex nu. 29.

Argumentum à ſimili vt valeat, non requiritur quòd ſimilitudo ſit in omnibus, in ijs in quibus ſunt caſus ſimiles, licet de vno ad alium procedere. ſi non ſint ſimiles, hoc facit vſus procedendi in eis, vt qui negauerit ſimilitudinem, debeat probare in. §. idem iudex nu. 30.

Argumentum valet ab abſurdo vitando in §. & ſi impubes nu. 54.

Arrogatus filius ſi moriatur viuo patre arrogatore, tranſmittet ad hæredes ius quartæ, vt ait Accurſius, cui alij accedunt in. §. item reſcriptum num. 17. Sed contrariam ſententiam, vt ſpem quartæ nō tranſmittat filius arrogatus, qui viuo patre arrogatore decedit, defendit Bartolus. §. itē reſcriptū nu. 18. Sed hæc ſentētia quòd filius arrogatus nō trāſmittat ſpem quartæ, colligitur ex. §. ſi impuberi ſi bene perpendatur. §. item reſcriptum, numt. 19.

Arrogatus filius non habet plus iuris ad quartam arrogatoris, quàm habet ipſe arrogator ad vſumfructum arrogati. §. item reſcriptum nu. 20.

Auitum in maioratum qui ſucceſſit, non tenetur ſoluere debita prædeceſſoris in. §. idem reſcripſit nu. 141.

Authẽtica præterea. quartã ſuperſtiti vxori pauperi cõceſſit, vnde viduã hæredes mariti nõ tenẽtur alere: quod vſu forẽſi receptum eſt in. §. ſi quis ex his nu. 155.

Authentica ex cõplexu. locum habet in quo libet ſpurio, quãuis natus nõ ſit ex dãnato coitu in. §. idem reſcripſit nu. 8.

Authoritas quando à lege requiritur, vt efficax ſit quod agitur, in ipſo negocio authoritas interponi debet, poſt tempus vero interpoſita efficax non eſt in. § ſi quis ex his nu. 237.

Auus nihil poteſt relinquere nepoti legitimo ex inceſtuoſo filio procreato in. §. idem reſcripſit nu. 22.

Auus paternus alere non tenetur nepotes etiam legitimos ex filio ſpurio iure Regio, ſed ius regium correctum eſſe iure canonico ſunt qui dicant, alij vero negant in. § idem reſcripſit nu. 40.

Auus paternus quare ſpurios nepotes non alit, ratio eſt, quià ſpurij filij maxime incertus eſt pater in. § idẽ reſcripſit nu. 43.

Auus maternus cogitur alere nepotes ſpurios ex filia procreatos. §. vtrum nu. 77.

Authentica idem eſt de neſtorianis. nouo ſenſu accipitur. §. ſed trum. nu. 12. Sed hæc ſentẽtia quæ habet quòd reſtitutus indulgentia principis non recuperat fructus, obtinet ſi bona ſint à fiſco alienata, ſi verò in poteſtate ſint fiſci, nõ obtinet, in. §. ſed vtrum nu. 13.

Auus maternus tenetur alere nepotes, ſi gener mortuus ſit, aut pauper, qui liberos alere non poteſt. auus paternus tenetur dotare neptes inopes in. § nõ tãtũ n. 69.

Auus paternus tenetur alere nepotem, non mater & hæc verior ſententia eſt in. §. ſi mater nu. 39. Sed hæc ſententia non obtinet iure Regio, quo filius per matrimonium liberatur patria poteſtate in. §. ſi mater nu. 40.

Auunculus amita & matertera poſſunt in ius vocari ſine venia in. §. & ſi impubes nu. 22.

B

BArtolus diſcrimen conſtituit inter donationem & legatum: ſed non eſſe diſcrimen crebrius doctores dicunt. & ad ſpecialia recurrere refugium eſt miſerorũ, in. §. ſed ſi filius nu. 112.

Bartoli ſententia dicentis nõ ſolum aquam deberi legatis alimẽtis, ſed aquæ vecturam, reffellitur in. §. non tantum nu. 14.

Bartoli ſententia applicantis. l. 2. ff. de ſtatu hominum. legi primæ. ff. ſi tabulæ teſtamenti nullæ extabunt, refellitur in. §. ſolent nu. 63.

Bartoli ſententia dicentis quòd ſi verbum impuberi iungatur verbo diſpoſitiuo, à quo Regatur, cenſetur adiectum cauſa demonſtrationis, reffellitur in. §. vtrum nume. 9.

Baldi ſentẽtia reffellitur dicentis quòd vxori, cui teſtator relinquit cum filijs habitationem, alimenta deberi, in ampliando alimentorum legato verborum vis penſanda eſt: adminiſtratio filiorum nõ facit vt legata habitatione alimenta debeantur in. § ſi quis ex his nu. 170.

Beneficium qui habent ne in ſolidum conueniantur, priuari beneficio debẽt, ſi ingrati ſunt in. §. ſed ſi filius nu. 96.

Beneficium maximum eſt conceſſum filijs, vt poſſint tertiam cui libuerit libere relinquere, & aliam tertiam vni ex aſcẽdentibus prælegare in. §. parens numero. 42.

Bis ſi alimenta legentur, bis capiet legatarius,

rius, ex primo capiet alimenta, ex ſecundo alimentorum æſtimationem in. §. ſed ſi filius nu. 108. & nu. 192.

Bona clericorum ſunt bona pauperum, vnde ſacerdotes beneficia habentes tenentur pauperibus conſulere in. §. & ſi impubes nu. 5.

Bona fides præſumitur ex longi tēporis curſu in. §. vtrum nu. 43.

Bona filij diſtrahi debent, vt pater alatur, ſi inops ſit, nec reditus ſufficiant, vt pater alatur pro ordine ſuo, in principio. n. 42.

Bona mariti aſtricta ſunt onere alēdæ vxoris, ſicut ſunt aſtricta pro dote in. §. ſi quis ex his nume. 38. & nume. 40. & numero. 41.

Bona maioratus aſtricta ſunt onere alendi filios eius, qui primogenium compoſuit, quibus pater legitimam relinquere debet, non autem aſtricta ſunt onere alendi reliquos ſpurios in. §. idem reſcripſit nume. 128.

Bona ſi ad primogenitum deuoluantur longa conſuetudine, hicq; alat fratres diuites, ſuceſſores omnes hoc onere aſtringentur in. §. idem reſcripſit nu. 143.

C

Canonici collegæ ac Socij cōiuncti ſunt cōiunctione ciuili in. §. ſed ſi filius. n. 59

Canonicus electus ali debet, ſi lis ſit, quòd dicatur non fuiſſe canonice inſtitutus, in §. ſi vel parens nu. 6.

C. vergentis de hæreticis. ſeruari debet in vtroq; foro, quià agit de hæreſi, cuius cauſa Papa Poteſt conſtituere in foro ſeculari in. §. ſi mater nu. 16.

C. 1. de inſtitutionibus agit de eccleſia nō numerata. c. cū. m. de cōſtitutionibus agit de eccleſia numerata in. §. ſed ſi filius. n. 84.

Carceratus ſub pæna ne à carceribus erumpat. ſi ∴ruperit. cōmittitur pæna, quādus in Hiſpania qui è carcere fugit, ſi honeſtus ſit acrius punitor ratione commiſſi criminis, ſi vilior fuſtibus ceditur. Sed ſi effracto carcere fugiat, durat pæna legis primæ. ff. de effractaribus in. §. ſi quis ex his nu. 192.

Caſta fæmina quæ dicatur, & portentoſa libido eſt, quæ extra matrimonium eſt. in. §. ſi quis ex his nu. 146.

Caſus exceptus firmat regulam in contrarium in. §. idem iudex nu. 49.

Cauſa alimentorum filiorum naturaliū tantum fauorabilior eſt cauſa dotis, cauſa vero naturalium & legitimorum non ita in. §. idem iudex nu. 27.

Cauſa dotis & cauſa alimentorum habentur tanquàm excedentia & exceſſa in §. idem iudex nu. 28.

Cauſa matrimonij ſi uertatur apud iudicem eccleſiaſticum, ſententiaq; dicta ſit, à qua prouocatum eſt, ſi iudex laicus decernat vxori alimenta, non dicetur attentare in. §. ſi vel parens nu. 67.

Cautela, vt meretrix teſtamentū facere nō poſſit eſt, quòd ei per iudicē bonis interdicatur in. §. idem reſcripſit nu. 325.

Cauere nō debet ille, qui capit alimenta, ſe ea reſtituturū, ſi dicta ſit ſentētia aduerſus eum, ſed vſu forenſi receptum eſt, vt cauere cogatur in. §. ſi vel parens nu. 54.

Collecta præſtatur pro modo facultatū, & præſtatur ex pecunia fæuera titia in. §. ſed ſi filius nu. 42.

Collegialis qui repellitur à collegio, ali debet, dum litigat cum collegio: quià ius alimentorū cōſequitur à cellegij inſtitntore, eo ipſo quòd eſt electus, quo iure cum ſpolietur, ali debet, dum lis vertitur, in §. ſi a el pareus nu. 60.

Compromiſſum in arbitratorem fieri non poteſt ſuper alimentis, ſicut nec pactum in conſulto prætore in. §. parens nu. 50.

Ioannis Baptiſtæ peruſini ſententia reffellitur, qui fuit gener Bartoli. §. parẽs nu. 51.

Conciliatio Pauli Caſtrenſis reffellitur, & approbatur ſententia Bartoli dicentis, quòd in ſpecie ſuperiori de qua in. §. ſi quis ex his nu. 216. perdat mulier alimẽtorum legatum, ſi oblatam dotem ab hæredibus accipiat in. §. ſi quis ex his nu. 217.

Continnatio quid ſit tradditur in. §. ſolent, numero. 58.

Continnatio & ſubordinatio idem ſignificãt in. §. ſolent nu. 59.

Corduba vtitur iure communi, vbi non communicantur lucra inter coniuges, & in ea vrbe locum habet diſtinctio Bartoli de qua ſupra. num. 72. cogeturq́; mulier dotem de parafernis ſibi conſtituere in. §. ſi quis ex his nu. 73.

Confeſſores quid facere debeant, cum mulieres confitentur de fructibus rerum mariti & vxoris aliquid prodegiſſe. §. ſi quis ex his nu. 298.

Corraſij ſententia reffellitur dicentis omnes tenere, quòd pater cogi debeat dotare filiam officio iudicis. §. non tantũ nu. 46.

Correctorem qui accuſat, ſi punitus corrector ſit, repetet expenſas a villa aut ciuitate in. §. ſi vel parens nu. 57.

Correlatiuorum conditio pareſt in iure ſucceſſionis, vnde ſi lege caueatur, vt ſuccedat priuignus vitrico, ſuccedet vitricus priuigno. §. parens nu. 29.

Concubinatus iure canonico eſt reprobatus propter peccatum, quod iure ciuili recẽtiori & iure Regio ſtatutum eſt. in principio nu. 86.

Conſequentia tollitur data inſtantia in. §. idem iudex nu. 30. Sed in ſpecie de dote ad alimenta de qua agitur in. §. idem iudex nu. 24. procedere licet de dote ad alimenta. §. idem iudex nu. 31.

Conſuetudo alimentarij ſeruanda eſt in perceptione alimentorum in. §. ſed ſi filius, nume. 44.

Cõſtitutum intelligitur in caſu omiſſo quod lex veriſimiliter conſtituiſſet in. §. parens nu. 33.

Contractus eſſectus ſi diferatur in tẽpus ſoluti matrimonij, & mulier ex viro filios non habeat, ſi maritus ſuſpectus ſit, ſine eius licẽtia valebit cõtractus: idem erit ſi in tẽpus ſoluti matrimonij contractus initi effectus cõferatur, quia valebit ſine licentia mariti, cum in id tempus conferatur, à quo agi poteſt ſine licentia mariti, niſi contractus mulieri noceat in. §. ſi quis ex his nu. 245.

Cõtractus initus ab vxore ſine mariti licentia valet, ſi vtilis ſit viro & mulieri ſed hoc refellitur in. §. ſi quis ex his nu. 246 & nume. 248.

Cõtractus à iure prohibitus, quãuis eum lex non redat inutilem, pro infecto habetur ipſo iure in. §. ſi quis ex his nu. 248.

Cõtractus obligatorius irreuocabilis à principio cuius obligationis quãtitas ſeu ſubſtantia conſideratur tempore futuro, diiudicari debet ſecundum tempus futurum, quo quantitas demonſtratur. §. itẽ reſcriptum nu. 45.

Contractus inualidus non firmatur iuramẽto, & hoc crebrius receptum eſt. §. parens nu. 89.

Contractus inualidus firmatur iuramẽto. §. parẽs nu. 112. & eſt ratio, quia iuramentũ eſt ſeruãdum, ſi ſeruari poteſt absq́; animæ reatu, ergò & cõtractus ſeruatur, quia ſi cõtractus nõ ſeruatur, quod ſolutum eſt periurisiurandi interpoſitã religionem, repeti poteſt, vnde vis iuramenti non ſeruatur, ideo contractus firmatur iuramento. §. parens nu. 113.

Contractus firmatur iuramento in ſpecie authenticæ ſacramenta puberum. C. ſi aduer-

aduerſus vendit. vt multi dicunt in. §. parens nu.115.& nu.216.

Clericus ſuſpenſus vel depoſitus verbaliter ali debet de rebus beneficij in. § .ſi vel parens nu.61.

Clericus qui prælatū accuſat, aut ceptam inquiſitionē proſequitur, expēſas litis habere debet ab eccleſia, ſiue mandatū habeat, ſiue non. §. ſi vel parens nu.56.

Clerici qui ſine dote ordinati ſunt, ali debent ab ijs, à quibus ſunt ordinati in. §. & ſi impubes nu.33.

Clericus filiā ſpuriam de fructibus beneficij dotare poteſt in. §. idē reſcripſit nu.25.

Clericus de bonisquæſitis ex beneficio poteſt filios alere in. §. idem reſcripſit nu.26.

Clericus nō poteſt genero dare beneficij fructus quoad iſpe vixerit in. §. idē reſcripſit nu.27.

Creditor antequàm in iudicio debitorem cōueniat, extra iudicialiter debitū petere debet, ſed non inuitus magis tamē ex ciuilitate, ex hoc reſultat effectus, quòd ſi creditor debitū extra iudicium petat, & debitor nō ſoluat, ſi pro tribunali creditor petat, quamuis debitor incōtinēti ſoluat, iudex ſumptus eū refundere iubebit, quos in præparanda lite creditor fecit, effectus plures citacionis extra iudicialis ponuntur remiſsiue in. §. ſi quis ex his nu.216.

Criminis reo qui præſtat alimenta, puniendus eſt aduerſus Iacobum Builenc in. §. ſed trum nu.18.

Chriſtianus ſi chriſtianum bello vincat, ſeruum non eficit pia conſuetudine, quæ iure Regio aprobata eſt in. §. ſolent nu.2.

Chriſtiani qui non ſunt, ſi bello vincantur, ſerui fiunt, qui ſi apud nos maneant, tam ſordidi ſunt, vt hodie libertas parū pia res ſit in. §. ſolent nu.3.

Crudelitas non eſt crimina pro deo punire, ſed pietas: patri hæretico filius alimenta preſtare non tenetur, niſi mortis periculo aſtringatur in. §. & ſi impubes nu.10

D

Damnatus in metallum & reſtitutus recuperat alimenta, quæ nō perceperat tēpore, quo erat ſeruus pœnæ. §. ſed vtrū.8.

Damnatus in metallum eficitur ſeruus pœnæ, vnde fit, vt fugere non poſsit, nec eccleſiæ immunitate fruatur. §. ſed vtrū numero.16.

Damnatus in metallum vltimo ve ſupplicio an poſsit è carcere fugere, pœnamq; vitare in. §. ſed vtrum nu.24. Sed contrariam ſententiam defendit Bartolus. §. ſed vtrum nu.25.

De alimentis ad legitimam procedere non licet in. §. idem reſcripſit nu.154.

Deciditur quæſtio, quæ orta eſt, non tamen in iudicium deducta: teſtator vxori legauit his verbis (ex ſupellectili mea capiat ſibi vxor quæ velit) quid hoc legato contineatur, declaratur in. §. ſi quis ex his nu.162.

Declaratur. l. fina. in principio. ff. de eo per quem factum erit. l. plane ſi filium. §. 1. ff. de leg. 1. in. §. ſi quis ex his nu.95.

Declaratur iterum. l. fin. ff. de eo per quem factum erit in. §. ſi quis ex his nu.96.

Declaratur. l. 2. ff. ad legem Rodi. de Iactu. in. §. ſi quis ex his nu.98.

Declaratur. l. ei qui ſeruo. §. fina. C. quod cum eo in. §. ſi quis ex his nu.99.

Declaratur. l. ſi iſqui. C. depoſiti in. §. ſi quis ex his nu.101.

Declaratur. l. 62. de Toro in. §. ſi quis ex his numero.103.

Declaratur. l. penul. C. de conueniend. fiſci. debito. libro.10. in. §. ſi quis ex his numero.113.

Decla-

Declaratur.l.fina. C. de bonis materni in .§.ſi quis ex his nu.152.

Declaratur noue.l.qui concubinam.§. vxori,ff.deleg.3.in.§.ſi quis ex his nu.194.

Declaratur noue.l.ſicut.ff. de operis libertorum in.§.ſi quis ex his nu.233.

Declaratur.l.fina.§.filijs autem.C. de bonis quæ liberis in.§.ſed ſi filius nu.33.

Declaratur.l.fina.§.filium.C.de bonis quæ liberis. & quo caſu quiſpiam vẽdiderit fundum vt annuos redditus comparet, ſi ſe commode alere non poßit, ſuplebit ille, qui iure ſanguinis alere tenetur in §.ſed ſi filius nu.35.

Declaratur.l.ſi partem.ff.de ſeruitut.ruſticorum prædio. & refellitur ratio tradita per Florianum in.§.ſed ſi filius numero.60.

Cæpola rationem redit ad dictã.l.ſi partem in.§.ſed ſi filius nu.61

Cæpolæ reffellitur ſententia in iſto.§.ſed ſi filius nu.62.

Declaratur.§.ſilicet.l.alimenta.ff. de alimen.& cibarijs legat.§.ſed ſi filius numero.107.

Declaratur.§.finitur.inſtitutis de vſufructu in.§.parens nu.71.

Declaratur. c.nuper. de donationib. inter virum & vxorem. & quid interſit inter verbum(cedo & concedo) per conceſionem non transfertur ius, ſecus per ceſionem.x.parens nu.72.

Declaratur. §.ſed ea omnia.inſtitutis de hæreditatibus quæ abinteſtato. in principio nu.16.

Debitor qui in carcerem detruſus eſt, vt ſoluere cogatur, ali a creditoribus debet, ſi non habeat vnde alatur, in.§.ſolent num.27. Sed hæc ſententia locum habet nedum in perſona principalis debitoris, ſed in perſona ceſionarij, qui ſi capiatur, ali debet, alimẽta ſi debitori creditor nõ præſtiterit, iudex è carcere debitorem dimittet.§.ſolent nu.38.

Debitor qui ceſit bonis, poſtea idoneus factus cogitur ſoluere, ſed non inſolidum conuenitur, ſed alimenta ei relinquenda ſunt ex bonis poſt ceſionem quæſitis in §.ſolent num.39. Sed ſuperior ſententia videtur non obtinere iure Regio in.§.ſolent nume.40.

Debitor, qui ceſit bonis, ſi ſoluendo factus ſit, in animæ iudicio integrum redere creditoribus non tenetur, ſed ſibi poteſt reſeruare vnde alatur in.§.ſolent nu.42.

Debitori qui ceſit bonis, & propter hoc infamia notatus eſt, ſi idoneus factus ſit, reliqua per ſoluere non cogetur in.§.ſolent nu.44.

Debitor ſi ſit pactus pecuniã à ſe nõ peti, liberatu: fideiuſſor, ſi iterũ paciſcatur, vt pecunia peti poßit, vtilitas prioris pacti non adimitur fideiußori in. §.itẽ reſcriptum nu.26.

Debitor qui bonis cedit infamia notatur propter hoc, quòd debitores infamiæ metu creditorem fraudare abhorreant.§.ſolent nu.45.

Debitori in bonis quæſitis poſt ceſionem lex magis fauet, quàm creditori in.§. ſed ſi filius nu.32.

Debitor ex cauſa criminis conuenitur inſolidum, quamuis ex cauſa ciuili debitor conueniendus eſſet in id tantum, quod facere poßit in.§.ſed ſi filius nu.73.

Defenditur opinio decij, de qua in.§.ſi quis ex his nu.88.& nume.89. vt à filijs & vxore exigi pecunia poßit. & declaratur.l. eum cui. C. de actio & obligat in §.ſi quis ex his du.101.

Defenditur aduerſus Baldum ſentẽtia illa, quòd excuti debeãt vires eius, ad quem contractus vtilitas peruenit in.§.ſi quis ex his nu.110.

Defen

Defenditur ea opinio, quæ habet, quòd marito relinquenda ſunt alimenta vitæ ſubſidio neceſſaria, non vero pro dignitate, in.§.ſed ſi filius nu.73.

Deportato & in metallum damnato alimẽta legari poſſunt, cuius rei plures rationes reduntur per Cumanum in.§.ſed vtrum nu.4. Sed aliam rationemreddit Felinus.§.ſed vtrum nu.5.

Deportatus reſtitutus nõrecuperat ea, quæ tempore Banni non acquiſiuit in.§.ſed vtrum nu.7.

Delinquens an cõſentiat pœnæ legis.§.ſed vtrum nu,19.

Dictio eadem in vna oratione proprie ponitur & improprie, vt Accurſius ait.§.& ſi impubes nu.58.

Dictio manumiſſio ad filios proprie refertur, ſicut ad ſeruos vt Oroſcius ait aduerſus Accurſium in.§.& ſi impubes numero.59.

Dictio manumiſſio proprie ad ſeruos reffertur, improprie vero ad filios, vt Accurſius ait, quem immerito reprehendit Ioãnes Oroſcius.§.& ſi impubes nu.60.

Dictio fruſtratio quid ſignificet, & declaratur.l.penultima.C.de conueniend.fiscӯ debito.lib.10. in.§.ſi quis ex his numero.111.

Dictio nomẽ quid ſignificet tradditur in.§.ſi quis ex his nu.112.

Dictio & legatum pinguus eficit in.§.non tanrum nu.13.

Dictiones taxatiuæ non excludunt caſus ſimiles in.§.idem iudex nu.49.

Diebus feſtis quamuis ius dicatur in cauſa alimentorum, id tamen non eſt alimentorum fauore ſpeciali introductum, ſed fauore cuiusq; piæ cauſæ in.§.ſi vel parens nu.8.

Dictio (commode & dictio abſq; penuria) idem ſignificant, & dictio (competenter, & dictio congrue) vt Dinus ait.§.ſed ſi filius nu.82.

Dignitas hominis non conſeruatur ſine famulis, bene tamen ſine diſciplinis liberalibus in.§.ſed ſi filius nu.51.

Diſtrahenda ſi res ſit, vt ex pecunia venditor alatur, diſtrahi non debet, ſecus ſi ex pecuniæ reditibus alendus ſit, quiã ob hãc cauſam res diſtrahetur in.§.ſed ſi filius nu.31.

Diſcipulus tenetur alere præceptorem iure Regio in.§.& ſi impubes numero.11.& numero.18.

Diues ſi alimenta petat, à ſententia lata appellari non poteſt in.§.ſi vel parens numero.31.

Diuites tenẽtur alere Pauperes inedia morigtes, quòd ſinec aluerint, & pauperes perierint, occidiſſe intelliguntur in.§.& ſi impubes nu.35.

Diuortium ſi fiat, ille alet filios, qui diuortio cauſam dedit. Quæ ſententia iure Regio approbatur in.§.ſi mater nu.11.

Saliceti ſententia dicentis quòd mater non cogitur alere filium, quamuis cauſam dederit diuortio, refellitur in.§.ſi mater numero.12.

Diuortio qui cauſam dedit, ſi pauper ſit, alentur filiӯ penes alium, qui diuortio cauſam non dedit in.§.ſi mater nu.13.

Doctores male collrgere ex Accurſio, quòd diſcipulus tenetur alere præceptorem in.§.& ſi impubes nu.25.

Doctrina.l.ſi quis aleberis.§.ſi vel parens limitatur in perſona filӯ vel nepotis ſpurӯ, quià ӯ plene probare debent filiationem, nec ſummatim de ea recognoſceẽ iudex in.§.idem reſcriptum nu.46.

Doctrina cenſetur iuſta cauſa donandĩ præceptori in.§.& ſi impubes numero.17.

Dolus

Dolus exigitur in perſona ſocij, vt inſolidum conueniatur, dolus exigitur in perſona mariti quià ſocius vxoris, qui beneficio priuari non poteſt, niſi in caſibus à iure expreßis, quià priuatio eſt pæna, quæ non poteſt imponi niſi lege caueatur in. §. ſed ſi filius nu. 91.

Dolus filij qui bona dilapidauit, non liberat patrem alendi onere, vt Iacobus ait. §. idem iudex nu. 13. Sed Iacobum agere quando ſine dolo filius legitimam cōſumpſit, Baldus & alij afirmant dicto. §. idē iudex nu. 16.

Dominium rei dotalis quià apud maritum eſt conſtante matrimonio, non poteſt mulier prodigere rem dotalem, in. §. ſi quis ex his nu. 249. vſq; ad numerum. 254.

Dominium rei dotalis quomodo ſit naturali iure penes mulierem, iure vero ciuili penes maritum ratione adminiſtrationis in §. ſi quis ex his nu. 252.

Dominium eiuſdem rei non poteſt eſſe apud duos inſolidum, quando per concurſum diminuitur, ſecus ſi non diminuatur per concurſum, vt dominium rei dotalis in §. ſi quis ex hus nu. 254.

Dominium verum dotis eſt apud virum, veſtigia dominij ſunt apud vxorem, quià in virum nō tranſit dominium abſolute, ſed dotis cauſa, in qua dote vir imaginē mulieris repreſentat, ſed verius eſt quòd rei dotalis dominiū non tantum eſt apud maritum, quàm exercitium & ius agendi, & vxori nō tam negatur dominium rei dotalis, quàm actio. in. §. ſi quis ex his nu. 255.

Dominium donationis propter nuptias conſtante matrimonio penes maritum manet in. §. ſi quis ex his nu. 260.

Dominium directum qui habet alicuius rei, cuius alter habet vtile, ſi fructus percipiat illius rei, quià eſt ei data in pignus, ſuos facit, quamuis illi qui directum non haberet, hoc non eſſet permiſſum in. §. ſi quis ex his nu. 294.

Dominus tenetur alere ſeruum in. §. ſolent nume. 15.

Dominus alēdi oneri ſatisfacit, ſi faciat ſeruum recipi in domo hoſpitali in. §. ſolent numero. 17.

Dominium traditione acquiritur, nec vna tradditione poteſt duobus quæri, cum in ſolidum penes duos eſſe non poßit in. §. item reſcriptum nu. 47.

Dominij definitio tradditur in. §. & ſi impubes nu. 56.

Donet ſi rem præcioſam alter alteri, vt alimenta ſibi dum vixerit ſubminiſtret, hæc donatio inſinuationem non deſiderat, ſed ſine ea efficax eſt. §. virū nu. 19 & inſuperiori ſpecie ſi donatarius non præſtiterit alimenta, dabitur donatori vtilis rei vendicatio. §. vtrum nu. 30.

Donator mortuo primo donatario non poteſt rem donatam adimere tertio, quem vocauerat, vt communiter concluditur §. item reſcriptum nu. 29. Sed contrariā ſententiā vt adimere donator poſſit rem donatam mortuo primo donatario, illi quē ſecundo loco vocauit defendit Bar. cuius opinio magis communis eſt. in. §. item reſcriptum nu. 30. & infra iſto. §. nume. 35.

Donatio facta alicui ad tempus, ita vt poſt tempus res ad alios deueniat, eſt duplex donatio, vna conſiſtit in perſona primi, alia in perſona ſecundi, & non poteſt ſecunda donatio reuocari. §. item reſcriptum nu. 33. quæ ſententia multis argumentis fulcitur nume. 34. Sed contraria ſententia verior eſt, vt qui melio rationem facit, poßit eam reuocare & adimere ei, qui ſecundo loco vocatus eſt. in. §. item reſcriptum nu. 35.

Dona-

Donatio reuocari non poterit & adimi ei, qui ſecundo loco vocatus eſt, ſi pacto inito fauore ſecundi donatarij acceſſerit præſentia & conſenſus eius, aut qui donauit ipſius fauore promittit ſe non reuocaturum in. §. item reſcriptum numero. 36.

Donatarius ſi negauerit alimenta donatori, priuabitur re donata. §. idem iudex numero. 58.

Ratio legis vbi eſt eadem, debet eſſe eadem iuris diſpoſitio, & quòd priuetur in ſuperiori caſu re donata donatarius, traditur in. §. idem iudex nu. 59.

Donatio non præſumitur in dubio, potius enim præſumitur fatuitas quàm donatio in. §. ſi mater nu. 68.

Donator maiorem exercet liberalitatem, quàm qui legat, quia præſentia futuris ſunt pretioſiora, vnde fauore donantis reditus quindecim annorum præſtantur in. §. ſin autem donator. reditus donati fuere dum uiueret donatarius in ſpecie. §. ſin autem. vt Accurſius ibi ait, ſed quaſi diuinatoria exploditur in. §. ſed ſi filius nu. 113. & nu. 114.

§. ſin autem noue interpretatur in. §. ſed ſi filius nu. 115.

Donatio annua decem aureorum ſi fiat perpetuo, hac obligatione liberatur qui vna ſolutione centum quinquaginta aureos præſtiterit. §. ſed ſi filius nu. 116. nu. 110

Dos quam pater ſpuriæ filiæ dat, ea mortua ad patrem redit, non ad filios ſpurios in §. idem reſcripſit nu. 30.

De qua re agitur latius in iſto. §. idem reſcripſit nu. 74.

Dos filiæ ſpuriæ conſtituenda eſt pro modo alimentorũ in. §. idem reſcripſit nu. 31.

Dos promiſſa ſi nõ redatur, an maritus poſſit vxori alimẽta denegare, & an eam de domo expellere in. §. ſi quis ex his nu. 50. & nu. 53.

Dotare tenetur pater filiam iuſte procreatam. §. non tantum nu. 13.

Dotare filiam pater cogitur iure actionis, & condictione ex lege. §. non tantum nume. 45.

Dotare filiam cogitur pater officio iudicis. §. non tantum nu. 47.

Dotare filiam nullo iure pater tenetur. §. non tantum nu. 48.

Dotare filiam cogitur pater iure actionis & condictione ex lege in. §. non tantum nu. 50.

Dote euicta maritus an teneatur vxorem alere, licet de paraphernis ſe non dotauerit, vt ait Baldus nouellus, ſed contraria ſententia placuit Alberico vt ait Gregorius in. §. ſi quis ex his nume. 63. Conciliatur opinio Baldi nouelli & opinio Alberici. §. ſi quis ex his nu. 64.

Dotem eam ob cauſam perdit mulier quòd promiſcua, virorum balnea intret in. §. ſi quis ex his nu. 78.

Dotem perdit mulier, quæ marito prohibente ſpectandorum ludorum gratia it in amphiteatra, eiq; alimenta poteſt maritus denegare, & repudium mittere in §. ſi quis ex his nu. 79.

Dotem ſi pater pro filia non dederit, eius heres dare cogetur. §. non tantum numero. 56.

Dotes ex iure gentium introductæ ſunt, iure diuino matrimonium quamuis ſit inſtitutum, tamen progreſſu temporis in vſu eſſe deſijt, vt lupus ait. §. non tantum nu. 57. Sed contraria ſententia verior eſt vt apud gentes oblite ratum nõ ſit matrimoniũ ſed ſemper fuerit in vſu. §. non tantum nu. 58.

Dotare filiam pater non tenetur, quæ dotem ex hauſit. §. idem iudex nu. 23.

Dotis

Dotis cauſa eſt pia, & poteſt diebus feriatis tractari in. §. ſi vel parens nu. 9. & huius ſententiæ ratio eſt, quià dos ſufficitur in locum alimentorum. §. ſi vel parens nu. 10. Ripæ opinio refellitur exiſtimantis dotis cauſam feriatis diebus tractari non poſſe. §. ſi vel parens nu. 11.

Dotis fructus ſi non ſufficiant ad alimẽta, ſupplere vir tenetur de proprijs facultatibus in. § ſi quis ex his nu. 275.

Dotis fructus ſi mariti permiſſione vxor percipiat, in quantum locupletior factus eſt vir reſtituet in. §. ſi quis ex his numero. 279.

Dotis fructus qui conſumpti nõ fuerint de paſta familia, an debeat vxor marito præſtare, defendit Ioannes Crotus, ſed ille agit quando dos eſt mulieri reſtituta, nõ quando eſt apud virum, doctores promiſcue in vtraq; ſpecie vtuntur argumentis, quando dos eſt penes virum, & quando penes mulierem in. §. ſi quis ex his nu. 277.

Dotalis rei dominium apud mulierem eſt iure gentium, apud maritum vero iure ciuili ratione adminiſtrationis. §. ſi quis ex his nu. 250.

Dotis vſuras ſi ſocer det genero, vt alat vxorem, & matrimonij onera ſuſtineat, quod in alenda vxore & familia maritus non conſumpſit, non repetet ab eo ſocer in. §. ſi quis ex his nu. 230.

Dotis, ſtudijq; equiparantur cauſæ in. §. ſi mater nu. 25.

E

Eccleſia aduerſus factum prælati repudiantis legatum poteſt reſtitutionem petere, quamuis agat aduerſus prælatum in. §. verum nu. 75.

Eccleſia tenetur alere patronum egenum. §. ſolent nu. 20.

Eccleſia nõ ſolum tenetur alere patronum, ſed filios eius & vxorem & familiam. in. §. ſolent nu. 28.

Eccleſia alere tenetur eum, qui fundum eccleſiæ dedit, vt ab ea aleretur, quamuis fundus perierit, ſed ſi fundus ſtet, poterit donator ex fundo alimẽta capere propria authoritate. §. ſolent nu. 31.

Eccleſiam iudex non debet armato millite tingere, vt reo obſeſſo alimenta nõ præſtentur, quòd ſi alimenta quæ obſeſſo deferuntur iudex capiat, incidit in bullam Cænæ domini. §. ſolent nu. 47.

Eccleſia cui rector ſeruit; ſi bona habeat, aletur de bonis eccleſiæ ſacerdos, nec cogentur parrochiani alere in §. & ſi impubes nu. 32.

Eccleſiæ ſupereſſe dicimus, quando miniſtris eius debita ſalaria præſtita ſunt ſartaq; tecta, comparataq; ornamenta ſacris peragendis in. §. ſolent nu. 23.

Eccleſiæ ſi ſuperſit tenebitur eccleſia patronum alere. §. ſolent nu. 22.

Eccleſiæ ſi diuitiæ ſuperſint, aletur patronus pro dignitate ſua. §. ſolent nu. 24.

Edictum de in ius vocando eſt prohibitorium, vnde quilibet poteſt in ius vocari, qui edicto non continetur in. §. & impubes nu. 19.

Edictum procuratorium prohibitorium eſt, quilibet enim procuratorẽ dare poteſt, qui prohibitus non eſt in. §. & ſi impubes nu 20.

Edictum de teſtibus prohibitorium eſt, qui non prohibentur teſtimonium dicere, ius habent dicendi teſtimonij in. §. & ſi impubes nu. 51.

Educatiò liberorum an ſit iuris naturæ. in §. parens nu. 1. vſq; ad nu. 12.

Educatio parentum an ſit iuris naturalis, tradditur in. §. parẽs nu. 14. vſq; nu. 18.

Egeſtate

Egeſtate ſumma qui premitur , poteſt aliena retinere, vt vitæ ſuæ conſulat in. §. ſed ſi filius uu.70.

Emancipatus filius ſi patri deneget alimenta reddigitur cum vuiuerſis bouis ſuis in patris poteſtatem ex.l. ſori de Sepulueda.§.ſi quis ex his uu.5.

Emancipatus filius ſi impubes ſit cogitur alere patrem in.§.& ſi impubes nu.1.

Emancipatus filius nou eſt eadem perſoua cum patre,ſed tantum filius qui eſt iu patris poteſtate.in principio uu.46.Sed cõtrariam ſententiam multi defeudunt in priucipio nu.47.

Coraſij ſenteutia refellitur in iſto.§.nu.48.

Accurſij ſententia aduerſus Coraſium defeuditur,& uouè interpretatur.l.final. C.de impuberum. ibiq; explicatur quomodo accipi debeat hæc dictio natura,in principio nu.49. & Tiraquelli ſententia refellitur.ibi.nu.50.

Alciati ſentẽtia refellitur iu principio.u.51

Emphiteuticum ius ſi quis ſtipuletur pro ſe, & filijs ſuis legitimis & ſpurijs,illis acquiretur pro ea parte,quæ alimeutis par ſit in.§.idem reſcripſit uu.64.

Emptor nou tenetur alere filios venditoris, uiſi fraude emerit in.§. idem reſcripſit, numero.81.

Exceptio non excludit caſus ſimiles.iu principio nu.15.

Excuſionis beneficium hodie ceſat,quià ſcribarum vſu receptum eſt,vt in omni contractu in omniq; conuentioue ſtipulatio iuterponatur , & limitabitur. l. 61. de Toro.quæ in ſecunda ſui parte uõ poteſt ad praxim deduci.in.§.ſi quis ex his numero.215.

Executor teſtameutarius ſi bis mouitus ab epiſcopo uon præſtet alimentorum legatum , ipſe epiſcopus præſtare poterit in, §.vtrum nu.37.

Executor teſtamenti poteſt agere aduerſus hæredem, vt per iudicem adire hæreditatem cogatur, & alimeutorum legatũ præſtare,& quaſit huius rei ratio. traditur in.§.vtrum nu.36.

Exempla caſuum exceptorum non arctant regulam in.§.idem iudex uu.40.

Exhibere quid ſit , tradditur in principio, numero.9.

Expenſæ non deducuntur , quando agitur de reſtituenda quota fructuum,quod in decimis tantum locum habet,uou in cæteris rebus in.§. ſed ſi filius nu.37.

Exponens filium perdit patriæ poteſtatis iura,quòd ſi expoſitus fame pereat , vltimo ſupplicio pater afficietur , ſi pater egenti filio alimouiam deneget,perdit iura patriæ poteſtatis , ita filius qui patri denegat alimeuta , perdit iura emaucipatiouis,quià correlatiuorum eadem eſt diſciplina iu.§. ſi quis ex his nu.19.

F

F*Acultatis quæ ſunt , poteſt quis facere cum voluerit.§.vtrum nu.59. improbatur ſcuteutia Ancarrani uu.60.dicto §.vtrum.*

Falcidia ceſſat in legato alimentorum, quæ pauperi relicta ſunt.iu.§.vtrum nu.17.

Falcidia iure Regio in omui legato uon ceſſat.§.vtrum nu.18.

Familiæ conſeruãdæ fauore filij priuari poſſunt tota legitima in.§.idem reſcripſit, uume.156.

Fauore vtriuſq; licentiam mariti requiri, tam mariti,ne damuo afficiatur ex contractu mulieris , quàm ipſius mulieris propter ſexus fragilitatem multi affirmant in.§.ſi quis ex his uu.263.

Ferdinandi Menchacæ ſententia diceutis,

quòd Authentica ex complexu ſeruari debet in foro ſeculari, refellitur in. §. idem reſcripſit nu.21.

Feſtis diebus alimētorum cauſa tractatur, quando à paupere petuntur, ſecus ſi à di nite. §. ſi vel parens nu.12.

Feſtis diebus cauſa alimentorum tractari poteſt, quando iudicis officio alimēta de bentur. § ſi vel parens nu.15.

Fideicommiſſum minuitur ex cauſa alimē torum in. §. vtrum nu.22.

Filiam nuptam non tenetur pater dotare, traddıtur in. §. ſed filius nu.3. & nu. 4.

Filiam ſpuriam pater alere non tenetur ſe cundum regulas iuris ciuilis, & quæ ſit huius rei ratio in. §. idem reſcripſit nu- mero.4. & .5.

Filiam pater cogitur dotare in vtroq; foro, ita vt dos alimentis reſpondeat in. §. idem reſcripſit nume.23. huius rei ratio eſt, quià æquitas.c. cum haberet obtinet tàm in dote, quàm in alimentis, in dicto. §. nu.24.

Filia, quæ in corpus peccat, graui contume- lia afficit patrem. §. idem iudex nu.36.

Filia, quæ in corpus peccauit, quamuis pœ nitentiam egerit, poterit à patre ex hære dari in. §. idem iudex nu.62.

Filia, ſi indigeat mortuo patre, cùm ſuper- ſint mater & auus diuites, mater alere tenetur. §. ſi mater nu.36. Sed contra- riam ſententiam, vt auus paternus ale- re teneatur nepotē, non mater, ſunt qui defendant. §. ſi mater nu.37.

Filij, cum quibus morari mater debet, ſi bo- na diuidant hæreditaria, & diſcretas incolant ædes, ſi mater cum vno more- tur, percipiet alimenta in. §. ſi quis ex his nu.117.

Filij eius, cuius bona ob crimen capit fiſcus, alendi an ſint à fiſco, & filiæ dotandæ, ſi ante commiſſum crimen geniti ſint in. §. ſi quis ex his nu.46. & .47.

Filij in cauſa ſucceßionis potiores ſunt, quàm parentes, vnde ius non præponit patrē filio in ſucceßione, ſed magis vult patrem filio æquare. §. parens nu.32.

Filij in crimine læſæ mageſtatis puniuntur, vt charitas liberorum parentes Reipu- blicæ amiciores reddat, non autem, quià filij præſummuntur eſſe eiuſdem ſectæ, ac eorum pater, vt aliqui malè credide- re in. §. idem reſcripſit nu.6.

Filij plures ſi ſint in ſpecie de qua in verbo pater in iſto. §. nu. 61. ſcilicet quando melioratio ad vltimum deuenerit qui ex traneo reſtituturus eſt, poteſt fideicom- miſſum non admittere, & melioratio- nē contradicere in. §. item reſcriptum, numero.63.

Filio conceſſum eſt, vt tertiam poßit pro ar bitrio prodigere, quod conceſſum fuit in augmētum poteſtatis teſtandi ex iuſta cauſa. § parens nu.25.

Filio, magis ampla diſponendi de bonis, pote ſtas cōceſſa eſt, quàm patri iure Regio. §. parens nume.31.

Filio malè morigerato pater alimenta dare non tenetur. §. idem iudex nu.52. Sed cō traria ſententia verior eſt, vt malè mo rigerato filio pater alimenta denegare non poßit, quamuis corrigere, & emen dare poßit, quòd ſi filius mores non in- duat bonos, iudicē adibit pater, iudexq; emendabit. §. idem iudex nu.53. & nu- mero.55.

Filio perſona patris ſemper debet ſancta vi deri, quamuis impius ſit. §. & ſi impu- bes nume.8.

Filio ſcholari donare pater poteſt iura, & actiones aduerſus patris debitores ſi eo- dē modo filio licet donare patri ſchola- ri iura, & actiones. §. parens nu.27.

Filium adoptiuū quis nam alere teneatur,

pater

pater naturalis, an pater qui adoptauit, in principio nu.13. Opinio Baldi refellitur dicentis, quòd is ali debet ab eo, qui abinteſtato venire poteſt ad ſucceſſionem, in principio nu.14.

Filium legitimè procreatum, & maiorem trimo alere tenetur vterq; parens, mater quæ egena eſt & pauper non tenetur filium trimo maiorem alere, vnde Baldus ait, quòd mater paupercula filiũ reddit ſcholari. §. ſi mater nu.5.

Filium opificem, qui in ea valetudine eſt, vt ſibi poſſit ſufficere pater alere non cogitur. §. ſed ſi filius nu.123.

Filium, qui opere ruſtico victum ſibi poteſt quærere, pater alere non cogitur. §. ſed ſi filium nu.125.

Filium, qui ſibi alimenta ſubminiſtrare poteſt, non cogitur pater alere. §. ſed ſi filius nu.1.

Filium ſuum, qui falſò exiſtimauit aliquem eſſe, & aluit non repetet ab eo alimenta §. ſi mater nu.28.

Flium trimo maiorem alere pater tenetur, non mater. §. ſi mater nu.4.

Filium vnicum ſi quis habeat, & ex eo npoetem, poteſt nepoti per præceptionem relinquere, & legatum valet. §. numero.44.

Filium vnum tantum ſi quis habeat, non poteſt illum meliorare. quia à ſemetipſo nemini legari poteſt. §. parens nu.43.

Filius ali debet pro modo facultatum patris, modumq; iudex ſtatuet. §. ſed filius numero.5.

Filius alterius non præſumitur quis ex eo, quòd ab aliquo domi alitus ſit, quia pietatis intuitu ſæpe alimenta præſtantur, §. ſi vel parens nu.36. quæ quidem ſententia locum non habet, ſi indicijs demõſtrari poſſit, quòd is qui alitur ſit filius, §. ſi vel parens nu.37.

Filius clericus tenetur alere patrem de bonis quæſitis intuitu eccleſiæ, quæ bona quaſi caſtrenſia ſunt. §. & ſi impubes, nume.4.

Filius cogitur officio iudicis exhibere parentes in principio nu.38.

Filius dotare matrem non tenetur, quãmuis iuuenis ſit, & formoſa. §. vtrum, numero.89.

Filius emancipatus qui legitimam accepit, & iurauit ſe non petiturum alimenta, poteſt ea petere, ſi depauperatus ſit. §. idem iudex nu.14.

Filius, etiam ſi non ſit in poteſtate, tenetur alere patrem, & pater filium. §. ſed vtrum nu.1.

Filius ex eo præſummitur quis, quòd natus ſit in domo alteris. §. ſi vel parens, numero.38.

Filius familias, & ſeruus non obligantur voto iure canonico, ne pater, aut dominus damno afficiantur, in principio numero. 69. item vxor, & monachus non obligantur voto in principio numero.70.

Filius familias non debet artificiales operas patri, ſed operæ ſibi quæret proprietatem, niſi moretur cum patre, ab eo q; alatur. §. ſed ſi filius numero.136. Refellitur ſententia Alciati exiſtimantis, filium familias patri ex artificio quærere ſicut vxor quærit marito. §. ſed ſi filius nu.137.

Filius in aduentitijs patri quærit vſumfructum, ex quo ſe, & filium alere tenetur. §. & ſi impubes nu.3.

Filius ingratus perdit nomen filij in ijs, quæ à patre peruentura ſunt ad eum, in cæteris iudicatur filius. §. idem iudex, numero.8.

Filius ingratus repellitur ab omni lucro per

hæredes defuncti.§.idem iudex, numero.38.

Filius non tenetur matrem dotare, quæ ſecundò nubit in.§.vtrum nume.87.

Filius legitimus tenetur matrem dotare, quæ filio approbante nubit. §. vtrum, numero.91.

Filius maior duplicatos cibos recipere debet, quià eſt cæteris honoratior.§.ſed ſi filius nume.66. de qua re vide in princi pio legis nu.20.

Filius naturalis tantum cogitur dotare matrem.§.vtrum nu.90.

Filius naturalis, vt quis dicatur, quæ ſunt neceſſaria in principio nu.80.

Filius non cogitur alere patrem, à quo nullam artem edoctus eſt, quià pater tenetur expenſas præſtare vt filius erudiatur, ſed hæc ſententia improbatur. §. ſed ſi filius nu.35.

Filius non poteſt renuntiare cum iuramento inconſulto prætore iuri alimentorum futurorum, quià iuramentum aduerſatur iuri naturali, quo alimenta filio debentur.§.parens nu.81.

Filius patri reuerentiam debet.§. idem iudex nu.6.

Filius patris conditionem ſequitur, à quo dignitas in filium deriuatur.§. idem reſcripſit nu.36.

Filius priuatur paterna hæreditate propter ingratitudinem, quam patris hæredes probaut, & ij qui ab inteſtato vocantur §.idem iudex nu.43.

Filius, qui in patris eſt poteſtate, ſi caſtrenſia bona habeat, de his cogitur inopem patrem alere. §. & ſi impubes numero.2.

Filius, qui leui culpa depauperatus eſt, aliturà patre. §. idem iudex numero.17.

Alexandri ſententiam refellit Iaſſo, in.§.idem iudex numero.18. Iaſſonis ſententia refellitur approbata opinione Alexandri.

Filius, qui patrem alere cogitur, ſi filios habeat, primò cogetur filijs alimenta dare, quàm patri, aduerſus Alfonſum de Caſtro, & Fortunium in principio, numero.35.

Filius, qui patris bona in iudicio petit, ali debet dum lis geritur, ita pater, qui petit bona filij, ali debet. §.parens numero.28.

Filius, qui per matrimonium liberatus eſt patria poteſtate, ſi ingratus ſit, non redigitur in patriam poteſtatem, quià legis beneficio poteſtate liberatus eſt, in.§.ſi quis ex hic numero.12.

Filius, qui petit bona patris in ſpecie legis ſi inſtituta. §. de inofficioſo. ff. de inofficioſo teſtamento, ali debet, ſed tria interuenire debent, quòd actor ſit filius, quòd pauper, quòd pro eo dicta ſit ſententia, à qua prouocatum eſt. §. ſi vel parens numero.42. Item in propoſito caſu requiritur, quòd actor ſit in quaſi poſſeßione filiationis, vt Socinus ait, cuius ſententiam refellit dominus Couarruuias. §. ſi vel parens numero, 43. Socini ſententia defenditur & concluditur, quòd hodie alimenta filio præſtanda ſunt, quamuis pro eo lata ſententia non ſit. §. ſi vel parens numero.44.

Filius, ſi pater dilapidet bona ſua, poterit in iudicio petere, vt pars bonorũ patris in alimenta filij conſtituatur. §. item reſcriptum nu.15.

Filius ſpurius cogitur dotare matrem. §. vtrum nu.91.

Filius ſpurius patrem alere non tenetur. §. vtrum

§. vtrum uumero. 78. & numero. 83. & ratio ſuperioris ſententiæ eſt, quià filius ſpurius patris odio non ſuccedit patri, ergò nec à filio aletur pater, quià cauſa impediens fortior eſt in impediẽdo primam & immediatam perſonam quàm ulteriores in. §. vtrum, numero. 79. Aliam rationem reddit Paleotus, vt ſpurius filius patrem non alat, numero. 80. & ſuperiorem ſententiam defendit etymus dictionis ſpurius. filius non eſt ſecundum naturam niſi qui ex matrimonio procreatus eſt. §. vtrum, numero. 81.

Filius tenetur alere parentes in principiò, numero. 4.

Filius tenetur alere patrem ex redditibus prædiorum, quòd ſi fructus non ſufficiant proprietas non diſtrahetur in principio numero. 40.

Filius tenetur potius alimenta præſtare patri infideli, quàm extraneo homini fideli. §. & ſi impubes numerò. 8. & numero. 10.

Filius viuo patre monacho petere poteſt partem legitimam, quæ ad eum, mortuo patre, peruentura eſſet, pater poſt profeſſionem habetur pro mortuo. §. item reſcriptum numero. 24.

Filius vulgò quæſitus tenetur alere matrẽ, §. vtrum nume. 86.

Filius vnicus ſi meliorationi conſentiat, an valeat melioratio, tradditur remiſſiuè in. §. item reſcriptum, numero. 62.

Fiſcus vxorem rei non tenetur alere, quià dos mulieri reſtituitur ex qua alatur, nec eam capit fiſcus in. §. ſi quis ex his, nume. 78.

Focaria dicitur ancilla, quæ focum curat, ſic accipitur in. l. ſi ea conditione. C. de conditionibus inſertis. §. ſi mater, numero. 78.

Focariam pro vxore accipi, dixit Tiraquellus, ſed eius opinio reffellitur. §. ſi mater nume. 79.

Fæmina in feudum non ſuccedit, quià faidam leuare non poteſt, cum ſit imbellis in. §. ſi quis ex his nume. 266.

Fæmina inſtitui debet. §. non tantum, numerò. 36.

Fæmina leges condere non poteſt, & an Regina nupta Regni teneat gubernacula an vero maritus eius in. §. ſi quis ex his numero. 263.

Forma concipiendæ obligationis conſponſorum manet, conſponſores Cicero appellat correos, & declaratur. l. cum apparebit. ff. locati in. §. ſi quis ex his, numero. 109.

Franciſci cõnani ſententia refellitur. §. vtrum nume. 51.

Frater clericus de fructibus beneficij iuſtè poteſt fratres alere, & dotare ſororem in. §. idem reſcripſit nume. 95.

Frater clericus de redditibus beneficij ſororem dotat, quià ſoror eſt, non quià pauper aduerſus Ripam in. §. idem reſcripſit numerò. 96.

Frater Cui mater diues eſt non poteſt alimenta à fratre petere iure ſanguinis in §. ſi mater nume. 44. & nume. 42.

Fratèr dotare tenetur ſororem legitimam eodem patre procreatam in. §. idem reſcripſit, numero. 92. Sed hanc ſuperiorem ſententiam non deduci ex legibus Regijs ſcripſit Ioannes Luppius; ſed eius opinio argumentis reffellitur in iſto

§.idem reſcripſit nume.93.

Frater diues ali debet à fratre, qui in nouum maioratum ſucceſſit vt dixit Guillermus à Pernoſtrac in.§, idem reſcripſit numero.139.

Frater ex parte patris tantum cogitur fratrem alere in.§. idem reſcripſit, numero.85.

Frater fratrē naturalē tantū alere tenetur niſi frater oppifex ſit in.§. idem reſcripſit numero.87.

Frater hæres patris alere tenetur filiam, cui dos relicta eſt dum ipſa nubit, nec alimenta cōputabit frater, idem eſt ſi hæres ſit extraneus.§.item reſcriptum numero.51.

Frater non cogitur iure ſanguinis fratrem alere, cui frater diues in.§.ſi mater numero.44.& nume.52.

Frater ingratus repellitur à ſucceſſione fratris cui ingratus fuit.§.idem iudex. numero.42.

Frater patris hæres non cogitur, eam ob cauſam, quòd ſit hæres, fratres alere ſi mater diues ſit. §.ſi mater, numero.43.

Frater poteſt denegare alimenta fratri ingrato, & frater ingratus repellitur à ſucceſſione fratris inteſtati, vel qui turpem perſonam ſcripſit hæredē. §. idem iudex numero.37. & in iſto numer.42. & numero.43.

Frater, qui patre mortuo aluit ſororem, poteſt fructus legitimæ retinere, & cum alimentis compenſare.§.ſi mater, numero.35.

Frater, qui poſt mortem patris in primogenium antiquum ſucceſſit, non cogitur alere fratrem, cui mater diues eſt.§.ſi mater numero.49.

Frater, qui ſucceſſit in maioratum recens conditum virtute legis.17. de Toro, quod ſit in tertia & quinta bonorum, non tenetur fratrem alere, cui legitima relicta eſt.§.ſi mater nume.54.

Frater ſæpe odit fratrem.§.ſi mater, numero.46.

Frater ſororem vterinam dotare non cogitur, quæ ſententia iure Regio approbata eſt aduerſus opinionem Gregorij in.§. idem reſcripſit nume.94.

Frater ſuccedens in maioratum nouum, conditum ex principis licentia tenetur fratrem alere, quia non potuit princeps tollere alimenta iure naturæ debita in. §.ſi mater nume.55.

Frater tenetur alere fratrem legitimum eiſdem parentibus procreatum in.§. idē reſcripſit numero.83.

Fratrem diuitem frater alere non tenetur niſi frater primogenium à patre compoſitum adeptus ſit in.§. idem reſcripſit, numero.98.

Fratrem iam virum effectum qui bona dilapidauit non cogitur frater alere in.§. idem reſcripſit numero.101.

Fratrem, qui bona ſua dilapidauit, non cogitur frater alere, ſi doloſè conſumpſit, vt aleretur à fratre, ſecus ſi animi leuitate in.§. idem reſcripſit, numero.100.

Fratrem qui officium habet, ex quo honeſtè ali poſſit extra patriam, ſi illo vti nolit, ſed patriam redire, non cogitur frater alere in.§. idem reſcripſit, numero.99.

Fratrem ſpurium ex patre frater alere, non cogitur in.§. idem reſcripſit, numero.91.

Fratrem vterinum ſpurium tenetur frater

ter

ter alere in. §. idem reſcripſit nume. 89.

Fratrem vterinum tenetur frater alere, in §. idem reſcripſit nume. 88.

Fratres ſi bona communia habeant, de bonis communibus, tam ipſi, quàm eorum filij, & vxores ali debent, ſed ſi frater moriatur, qui iubeat, vt ex re communi vxor eius alatur, hæres præſtare debet alimenta de parte ſua, non de re communi in. §. ſi quis ex his numero, 218. & numero. 219.

Fructuarius plenum ac verum dominium habet vſusfructus. §. & ſi impubes, numero. 55. Sed contrariam ſententiam, vt fructuarius verum non habeat dominium defendit Iaſſo. §. & ſi impubes numero. 56. legem qui vſumfructum. ff. ſi vſusfructus petatur. pro ſua ſententia inducit Iaſſo. §. & ſi impubes nume. 57.

Fructus dotis hæredes capiunt ratione præſtitæ alimoniæ in. §. ſi quis ex his, numero. 123.

Fructus dotis non abſolutè ad maritum pertinēt, ſed eam ob cauſam, quòd ſuſtineat onera matrimonij, vnde ius mariti in percipiendis dotis fructibus certis finibus circunſcribitur quos eggredi non licet, legatum relictum propter operas diminuitur diminutis operis: idem in legato alimentorum ſtatuitur in. §. ſi quis ex his nume. 287.

Fructus dotis qui ſuperſunt depaſta familia mariti ſunt, quia ſuſtinet onera matrimonij. §. ſi quis ex his nu. 269.

Fructus dotis ſi alendæ mulieri non ſufficiant, intra annum doti reſtituendæ præſtitutū hæredes alere mulierem non coguntur de ſuo in. §. ſi quis ex his, numero. 124.

Fructus ij ſunt qui deducta impenſa ſuperſunt, vnde illa pars fructuum cenſetur legata, quæ deductis expenſis ſuperſerit, niſi impenſa fiat ratione ſubiectionis, vt ſunt tributa. §. ſed ſi filius, nu. 36.

Fructus non decerpitur ex continuatione titulorum. §. ſolent nu. 49.

Fructus ſacerdotij ſequeſtrari debent in cauſam iudicati, quando ſacerdos alia bona non habet. §. ſolent numero. 33. Sed contrariam ſententiam vt fructus ſacerdotij ſi capiantur in cauſam iudicati nulla pars relinquenda ſit ſacerdoti vnde alatur defendit Albericus, cui alij accedunt. §. ſolent numero. 34. Alberici ſententia refellitur. §. ſolent, nume. 35.

Fructus ſacerdotij ſi capiantur in cauſam iudicati ea pars fructuum ſacerdoti reſeruabitur quæ eius alimentis ſufficiat vt eccleſiæ deſeruire valeat. §. ſolent, nume. 33.

Fundi cuiusq; iuſta æſtimatio reputatur ex prætio quod ex redditibus vinginti annorum collectum eſt. §. ſed ſi filius, nume. 117.

Fundum ad alimenta ſpurio filio relictum non tranſmitti ad eius hæredem crebrius receptum eſt in dicto. §. idem reſcripſit nume. 73. de quo vide infra iſto. §. nume. 45.

Fructus ex quo ſpurius ali debet alienari non poteſt: quià eum ſpurius pignori accepiſſe videtur ad alimenta in. §. idem reſcripſit nume. 71.

G

GRauatus reſtituere ſi ſine liberis deceſſerit,

ſerit comparatur fideicommiſſario, vndemortno primo res ad ipſum redit qui dedit, ipſe cui velit dabit. §. itē reſcriptum nnme. 43.

H

HAbitatione legata, pro vita legatarij, vnius cniuſq; anni habitatione adærata, quindecim annorum pretium reddetur vt conſilium Neapolitanum ſtatuit, ſed hæc ſenteutia improbatur in. §. ſed ſi filius nume. 121.

Hæredes filij coguntur alere patrem qui in ſummam ægeſtatē deductus eſt. §. item reſcriptum nume. 1.

Hæredes mariti alere tenentur viduam, quæ alimenta petit ventris nomine, nec ob hoc dotis hæredes dotis fructus ſibi acqnirent, ſed debent eos reſtituere in. §. ſi quis ex his nume. 116.

Hæredes mariti alere viduam tenentnr intra annum, quando dos eſt mulieri reſtituenda, ſecus ſi illi, qui mulieri dotem dedit in. §. ſi quis ex his nume. 120. & nume. 121.

Hæredes mariti, ſi dotem non reſtituant viduæ quæ ſe aluit, alimeutorum æſtimationem refundent, & huius rei ratio ſubjicitur in. §. ſi quis ex his, numero. 138.

Hæredes non debent eſſe potioris conditionis, quàm teſtator. maritus qui dotis percipit fructus cogitnr vxorem alere, ergò & hæredes, cum ex dotis frnctibus ali debeat maritus inops, ergò à fortiori vxor in. §. ſi quis ex his, numero. 119.

Hæredes patris, quod ſuperat ſtatutum alimentorum modum, reuocare non poſſunt, dum matrimonium conſtat nume. 33. Sed hæc ſententia obtinet, ſi maritus ignorauerit vxorē eſſe ſpuriam, ſecus ſi ſciens duxerit quia reuocabitur conſtante matrimonio, ſuæ facilitati imputabit maritus, qui ſpuriam duxit, in. §. idem reſcripſit nume. 34.

Hæredes patris tenentur alere filios teſtatoris, poſthumus ex hæredari poteſt in. §. item reſcriptum nume. 4.

Hæredes, ſi alere viduam non tenentur, quià ei dotem reſtituerunt, an alere teneantur, ex conſuetudine Regni, apparebit in. §. ſi quis ex his nume. 126.

Hæredes tenentur alere ſpurinm teſtatoris filium in. §. idem reſcripſit num. 79. Sed contrariam ſententiam ſunt qui defendant, ſed argumentis frangitur in. §. idem reſcripſit nume. 80.

Hæredes tenentur alere viduam, dum in viduitate manet, quià vidua, dum vidna eſt, in eodem matrimonio permanere intelligitur in. §. ſi quis ex his nume. 158. & nu. 159.

Hæredis in domo ſi moretur quiſpiam, qui mulieri paret inſidias, dabuntur illi alimenta indomo ſeparata in. §. ſi qnis ex his nume. 181.

Hæredis vxor ſi ſit rixoſa, capiet legatarius alimenta extra domum hæredis, nec mater cogitur morari cum filijs ſuis, ſi ſint mali in. §. ſi quis ex his, numero. 186.

Heres filij cogitnr alere patrem teſtatoris, qnàmuis pater fratrem aut matrem habeat diuites, ſed non cogi hæredem verius eſt. §. item reſcriptum nume. 7.

Heres filij non cogitur alere teſtatoris patrem, qui auum maternū habet. §. item reſcriptum nume. 8.

Heres

Hæres hæredis, qui legatum præſtare tenebatur, deceᷓ annis ſibi legatū capere ſunt qui dicant, ſed contraria opinio verior eſt. §. vtrum nume. 44.

Hæres inſtitutus ſi delatam hæreditatem non adierit, certa pecuniæ quantitas obſignabitur ad alimenta vxoris in. §. ſi quis ex his nume. 141.

Hæres longo tempore rem legatam ſibi acquirit. §. vtrum nume. 45. Sed contrariam ſententiam vt legatam rem hæres præſcribere non poßit multi defendunt. §. vtrum nume. 46.

Hæres patris alere tenetur filium, quamuis exhæredatus ſit. §. item reſcriptum nume. 6.

Hæres patris cogitur alere filium ſpurium teſtatoris, & hæres filij ſpurij cogitur patrem alere. §. item reſcriptum, numero. 9.

Hæres poteſt dotem reſtituere deducto commodo medij temporis, aut viduam alere, quia commodum medij temporis pertinet ad maritum, hæredesq; eius ſi mulier bona non habeat ex quibus ali debeat, id ex dote ei præſtabitur quod alendæ mulieri ſufficiat in. §. ſi quis ex his nume. 133.

Hæres qui domi alere debet, ſi rixoſus ſit, non cogitur legatarius cum eo commorari, ſed extra domum eius percipiet alimenta in. §. ſi quis ex his, numero. 182.

Hæres ſi colluſorum ſuſceptor ſit, poterit legatarius aliò mutare domicilium & ibi alimenta percipiet in. §. ſi quis ex his nume. 185.

Hæres ſi corruptis ſit moribus, non tenetur legatarius, cui alimenta legata ſunt ſub conditione, ſi cum hærede moretur, in domo hæredis morari, ſed extra domum percipiet alimenta in. §. ſi quis ex his nume. 183.

Hæretica ſi ſit vxor, & bona ad fiſcum deuoluta, ſi in perpetuos carceres detruſa ſit, non aletur à viro in. §. ſi quis ex his nume. 81.

Hæretici boua in quibus locis ad fiſcum deuoluantur, mater hæretica non cogitur dotare filiam orthodoxam, ſecus erit in locis in quibus ad fiſcum non deuoluantur. §. ſi mater nume. 22.

Hæreticus laicus puniri debet à iudice eccleſiaſtico pœnis, non ſolum à iure canonico ſtatutis ſed etiam à lege ciuili. §. ſi mater nume. 18.

Honoris cauſa, & vitæ æquiparantur in principio nume. 34.

Hoſpitalarij ali debent cum familia de redditibus domus hoſpitalis. §. & ſi impubes nume. 34.

I

IActus mercium ſi fiat nauis leuandæ gratia detrimentum ſarcietur contributione eorum qui ex iactu commodum conſequti ſunt in. §. ſi quis ex his, numero. 85.

Iaſſonis ſeuteutia dicentis alimentorū præſtationem eſſe indiuiduam refellitur in §. ſi quis ex his nume. 207.

Iaßonis ſententia refellitur dicentis, quòd in decernendis alimentis perpenditur dignitas alimentarij, vt eſt tempore quo petit alimenta, non autem vt fuit olim quando diues erat. §. ſolent, numero. 26.

Illuſtri matri dedecus non eſt lactare filiū, nec ipſi Reginæ, ſed licet dedecus nō ſit, melius eſt vt parentum cura, à nutrice lacte-

lactetur, vt mater cōcipiat eo tempore, & nobilibus filijs rempublicam implere poſsit. §. ſi mater nume. 8.

Imperator eſt dominns rerum particularium, quæſunt in imperio ratione defenſionis & protectionis in. §. ſi quis ex his nume. 251.

In cauſa alimentorum, ſi tractetur principaliter, à ſententia in cauſa alimentorum lata appellare non licet. §. ſi vel parens nume. 33.

In contractibus bonæ fidei obtinet hæc ſententia, quod excuti debeant vires eius, ad cuius commodum vtilitas cōtractus ceſsit, ſecus in contractibus ſtricti iuris vt eſt fideiuſsio & ſtipulatio in. §. ſi quis ex his nume. 114.

In correctorijs non eſt permiſſa extenſio ex maioritate rationis, ſed eſt permiſſa de ſtricta dictionis ſignificatione ad latam. §. idem reſcripſit nume. 42.

Inducitur lex. 61. de Toro ex interpretatione Caſtilli in. §. ſi quis ex his, numero. 92.

Infirmus ſi ſit filius opifex aletur à patre, & declaratur, quæ infirmitas hæc eſſe debeat, vnde herniosus non aletur, quod iudicis officio relinquitur. §. ſed ſi filius nume. 132.

Ingenium olim fuit in maximo prætio. §. ſolent nume. 50.

Ingratitudinē debet pater probare. §. idem index nume. 2.

Ingrato filio pater denegat alimenta ad vitæ ſubſidium neceſſaria. §. idem index, nume. 5.

Ingrato filio, quem ingratitudinis pænituit non poteſt pater alimenta denegare. §. idem index numero. 60. Sed contrariam ſententiam, vt pater poſsit alimenta denegare filio ingrato, quem ingratitudinis pænituit defendit Felinus, tradit multa Coſta in hoc in. §. idem index, nume. 6.

Ingratus filius non poteſt priuari primogenio, quod à maioribus defertur in. §. idē reſcripſit nume. 142.

Ingratus ſi ſit patronus in eccleſiam priuari alimentis poterit. §. idem index, nume. 56.

Iniuriarum actionem non habet qui prohibetur ſedere in loco ſolito in principio nume. 25. opinionem Baldi conciliat cum opinione Fabri Rebuffus in principio numero. 26. conciliatio Rebuffi refellitur, opinionem Fabri & Baldi conciliat Purpuratus, in principio nume. 28. conciliatio Purpurati improbatur nume. 29.

Improbatur opinio Cini, procedentis de obligatione fideiuſſoris ad eam qua pater, aut filius tenetur ouere alendi filij, aut patris in principio nume. 6.

In ſpecie legis nepos proculo. lauta debent eſſe alimenta, pro dignitate alimentarij. §. ſed ſi filius nume. 81.

Inſtar alterius ſi quid fiat, non eſt id ad cuius inſtar fit, ſed ſemper retinet naturalia quæ illi inſunt. §. item reſcriptum nume. 51.

Interpretatio Accurſij ad. l. Titio centum in principio de conditionibus & demonſtrationibus. crebrior eſt, & tamen refellitur in. §. idem reſcripſit, numero. 113.

Interpretatio Bartoli ad legem ſi quis cum ſciret. ff. pro empore, quamuis crebrius recipitur improbatur approbata Cumani interpretatione, quia iuris conſulti figuris vtuntur in. §. idem reſcripſit nume. 120.

Inter-

Interpretatio Bartoli ad l. Titio centum in principio. ff. de conditio. & demonſt. refellitur in. §. idem reſcripſit, numero. 112.

Interpretatio noua ad dictã. l. Titio. cẽtum in. §. idem reſcripſit nume. 118.

Interpretatio noua. c. 1. de inſtitutio. & c. cum. m. de conſtitutio. quià capitulum primum de inſtitutionibus agit de monachis, qui honeſtè vitam ducunt ſi ſine penuria viuant, capitulum cum. m. agit de canonicis qui dignitatem habẽt, lautèq; ſunt alendi. §. ſed ſi filius numero. 83.

Interpretatio noua. l. iniuriarum actio, §. ſi quis de honoribus. ff. de iniurĳ in principio numer. 30. qui turbatur in hac quaſi poſſeſsione ſedendi in eccleſis habet interdictum vti poſsidetis vel vnde vi in principio numero. 31.

Interpretatio noua. l. nepos proculo de verborum ſignificatione, vbi alimenta præſtita fuere pro dignitate alimentarĳ, quià ita inter partes conuenit, & ſeruatur lex conuentionis. §. ſed ſi filius numero. 79.

Interpretatio. l. primæ. §. ſed ſcimus. C. de latina libertate tollenda, & concluditur quòd alendi oneri non ſatisfacit, qui alimentarium in hoſpitale deducit. §. ſolent numero. 19. alimentarius ſi in collegium literarium adlegetur habebit ab eo qui alere tenetur quod iuſtis alimentis deerit. §. ſolent numero. 19.

Interpretatio Oldraldi ad. l. Titio centum in principio de conditio. & demonſt. & Alberici, & Cumani, & Coſtæ refellitur in dicto. §. idem reſcripſit, numero. 114.

Inuentarium ſi non confecerit is, qui debet alimenta præſtare non tenetur vltra vires hæreditarias vt ait Baldus cuius opinio reffellitur in. §. vtrum, numero. 76.

Iudex eccleſiaſticus poteſt laicos cogere ad præſtanda alimenta, ſi egeni ſint qui petunt, in principio numero. 39.

Iudex æſtimare debet vtrum filius habeat vnde ali poſsit. §. ſed ſi filius, numero. 2.

Iudex non ſtatuet ad alimenta vniuerſos redditus patrimonĳ, ſed aliquid debet ſupereſſe ex redditibus. §. ſed ſi filius, numero. 7.

Iuramento interpoſito ſi quis promiſſerit ſe non alienaturum fundum dotalem, ſi interpoſito iuramento alienet, non valet alienatio. §. parens, numero. 103. & numero. 104. Rationem reddit Ioannes Andreas, quæ ratio locum non habet, ſi ex primo iuramento quæſitum ſit ius tertio quià quamuis illicitum ſit, efficax eſt, nec redditur inutile ſecundo loco conceptum iuramentum licitum ita Bald. ſed hæc opinio improbatur. §. parens, numero. 104. & numero. 105.

Iuramento pactio firmatur in. c. quamuis pactum libr. 6. vt ex eo tex. colligunt multi. §. parens numero. 114.

Iuramentum ad perſonam iurantis ſpectat, & fidem verborum eius confirmat, non autem rem iuratam. §. parens numero. 117. nouo ſenſu declaratur. c. quamuis pactum de pactis lib. 6. §. parens numero. 118.

Iuramentum an ſortiatur primæuam naturam contractus, ſuper quo interponitur,

nitur, an verò accidentalem. §. parens, numero. 86. & nume. 87. Accurſij ſententia declaratur in l. pactum dotali. C. decollationibus. §. parens nume. 88.

Iuramentum aut ſpiritualis cauſa addit ſo tum foro. §. ſi mater nume. 17.

Iuramentum eſt perſonale, & ad hæredes non tranſit, obligatioq; iurantis perſonam non egreditur. §. pareus, numero. 129.

Iuramentum poſtquàm præſtatur ſeruari ius iurandũ debet, & qui ſoluit poterit repetere quod ſoluit per condictionẽ ſine cauſa. §. parens nume. 120.

Iuramentum ſortitur naturam contractus, cui accedit, tranſactio de futuris alimẽta inconſulto prætore facta nõ valet, ergò nec valebit iuramentum, quod ſuper ea interpoſitum eſt. §. parens, numero. 85.

Iure canonico filius agere poſt aduerſus patrem ex quacunq; cauſa, maximè in ſpiritualibus in principio numero. 61. Sed contrariam opinionem plures defendunt numero. 62. Ratio quare in ſpiritualibus filius agere poteſt aduerſus patrem, in principio numero. 63.

Iure conſulti cum de operis loquntur generaliter, per anthonomaſiam de officialibus intelligunt, de his agi, l. ſicut. ff. de operis libertorum, vt Baldus ait in. §. ſi quis ex his numero. 235.

Iure cõſulti etiam extra matrimonium procreatos filios naturales eſſe credidere & varia de matrimonio traddidere in. §. vtrum numero. 82.

Iure Regio non poteſt maritus vxorem de domo propellere ob id, quòd de parapheruis dotem ſibi non conſtituat, quià iure communi mulier parapheruorum adminiſtrationem habet quorum dominium ad eam ſpectabat in. §. ſi quis ex his numero. 69.

Iure Regio quinta pars bonorum patris præſtari duntaxat ſpurijs debet, pro alimentis in. §. idem reſcripſit, numero. 38.

Iuri accreſcendi propterea locus non eſt in legato alimentorum, quià naturaliter eſt taxatum, nec in legato alimentorum eſt aliqua ſpecialitas. §. ſed ſi filius numero. 104.

Iuri accreſcendi locus non eſt in cauſa alimentorum. §. ſed ſi filius numero. 68. & declaratur l. dominus. §. primo. ff. de vſufructu numero. 68.

Ius canonicum cupiens vt pater alat ſpurium filium, ſeruari debet in vtroq; foro, huius ſententiæ ratio eſt, quià necare videtur, qui partui alimoniam denagat, homicidium eſt peccatum, & in ijs in quibus ineſt peccatum, ius canonicum ſeruatur, non ciuile in. §. idem reſcripſit numero. 18.

Ius petendi ſupplementum legitimæ, proptereà quinquennio euaneſcit, quià ſupplementum legitimæ ſubſtituitur in locum querellæ, ſed non euaneſcere crebrius receptum eſt in. §. vtrum, numero. 57.

Ius ſi tertiò quæſitũ ſit re, vel ſpe legali prouidentia ex aliquo contractu inito inter aliquos, non poſſunt contrahentes ab hoc contractu diſcedere in præiuditium tertij, niſi ille conſentiat. §. item reſcriptum numero. 28.

Iuſta ex cauſa poteſt princeps rem poſſeſſori adimere, ergò & legitimam quæ quaſi debita eſt poſt mortem patris dum

filius

filius deliberat in. §. idem reſcripſit nu mero.152. non autem viuo patre vt cre didit Accurſius & malè in dicto. §. idem reſcripſit numero.153.

Iuſtius nihil eſt, quàm generationis & diſciplinæ authores mutuis beneficijs demereri. §. & ſi impubes numero.11.

L

LActatio infantis modica eſt impenſa. §. ſi mater nu.3.

Laicus ſi ab inquiſitoribus declaretur hæreticus punietur non ſolum pœnis à iure canonico conſtitutis, ſed & à iure ciuili, Cui ſi papa indulſerit, pœnamq́; laxauerit de illa pœna intelligetur, quæ à iure canonico conſtituta eſt, Non quæ à lege ciuili. §. ſi mater numero. 21.

Laurentij vallæ ſententia refellitur, qui iure conſultos increpauit, quòd iuris naturalis effectus cõfuſè tractauerint & quomodo ius naturale commune ſit hominibus cum brutis declaratur in. §. parens numero.19.

Legatarium ſi teſtator iubet in domo hæredis exhiberi, ibi debet morari & alibi degenti non tenetur hæres alimenta præſtare & ipſe legatarius alibi habitãs intelligitur pluspetere quia in domo hæredis minori impenſa alitur legatarius & ideo verba illa teſtatoris iubẽtis vt alatur legatarius in domo hæredis fauore hæredis ſunt prolata in. §. ſi quis ex his numero. 203. & numero.204.

Legatarius, Cui alimenta relicta ſunt ſi cum hærede moretur, non tenetur cum eo morari omni momento, aliter hæc conditio, induceret ſpeciem ſeruitutis in. §. ſi quis ex his numero.191.

Legatarius, Cui alimenta relicta ſunt, ſi cum hærede moretur, non tenetur cum eo morari ſi ſecundum ordinis ſui gradum honeſtè morari non poteſt in. §. ſi quis ex his numero.190.

Legatarius probare tenetur ſe à domo hæredis diuertiſſe culpa hæredis in. §. ſi quis nume.187.

Legatæ rei dominium quæritur legatario ante acceptationem, fictè à morte teſtatoris, verè ab adita hæreditate ſed reuocabiliter, verè autem & irreuocabiliter quando petierit legatum. §. vtrum numero.49.

Legatarius ſtatim teſtatore defuncto naſciſcitur ius legati. §. vtrum numero, 48.

Legati repetitio ceſſat in. l. libertis quos. ff. de alimentis & cibarijs legatis, quia relictum eſt ob cauſam, quæ eſt codicillis adimpleta. §. ſed ſi filius numero.103,

Legatum alicui relictum ex præſumpta voluntate reuocatur ſi legatarius ingratus ſit. §. idem iudex numero.41.

Legatum alimentorum mulieri relictum ſi cum filijs habitauerit, percipiet mulier, quæ ſe deo ſacrauit: quià ſi mulieri quingenta ſint legata ſi ſe deo ſacrauerit, ſi verò nupſerit mille, deo ſacra mulier mille capiet vt multi dicunt, & an hoc ſit verum tradditur in §. ſi quis ex his numer.174. cum ſequentibus.

Legatum alimentorum perpenſo iure naturæ taxatum eſt, quià iure naturæ alimenta

menta præſtantur quæ vitæ ſubſidio neceſſaria ſunt, iure autē ciuili additū eſt vt pro dignitate alimentarij præſtētur, §. ſed ſi filius nu. 101.

Legatum alimentorum præſtare debet fructuarius, non autem hæres, niſi aliud iuſſerit teſtator in. §. ſi quis ex his numero. 220.

Legatum alimentorum ſimpliciter relictum non diſtributis temporibus poteſt hæres præſcribere. §. vtrum numero. 41.

Legatum alimentorum vxori relictum, ſi cum filijs eſſet, ſi nubat, non percipiet legatum, quamuis cum filijs eſſe velit, & an hoc ſit verum tradditur in. §. ſi quis ex his nu. 196. & 197.

Legatum alimentorum vxori relictum ſub conditione, quod habitet cum priuignis, capiet mulier licet cum eis non habitet, idem eſt ſi legatur ſocero vt cum genero habitet, vel genero vt cum ſocero, quia capiet legatum, licet cum eo non habitet, ratio eſt quia odio ſe ſolent iſti perſequi in. §. ſi quis ex his nu. 180.

Legatum à pluribus hæredibus relictum, præſtari debet quoties relictum eſt in §. ſed ſi filius nu. 105,

Legatum filiæ ſpuriæ relictum cedit in cauſam dotis in. §. idem reſcripſit numero. 69.

Legatum mulieri relictum, ſi honeſtè & caſtè vixerit, perdit mulier, quæ paſſa eſt ſe ab aliquo amplecti, ea ſanè quæ ſecundo nubit non dicitur caſtè viuere, quantum attinet ad maritum demortuum in §. ſi quis ex his nu. 147.

Legatum quiſq; capere poteſt qui lege non eſt prohibitus. §. ſed ſi filius nu. 106.

Legatum relictum ſub conditione, ſi legatarius ſecum habuerit aliquos teſtatori dilectos non conſequitur legatarius, ſi domi eos nō habeat, quia nupſerint aut demortui ſint, niſi legatum ſit alimentorum in. §. ſi quis ex his numero. 169. & 200.

Legatum relictum alicui quem teſtator falſò exiſtimabat filiū ſuū eſſe nō pertinet ad legatarium, ſed ad hæredes eius, qui reliquit. §. ſi vel parens nu. 44.

Legatum ſi relinquatur conſanguineo pauperi proximiori debetur, quamuis alius conſanguineus ſit pauperior in remotiori gradu. §. & ſi impubes nu. 40.

Leges non ſunt præcedentibus applicandæ, §. ſolent nu. 54.

Leges regiæ, quæ hæreticos grauioribus pœnis puniunt ſeruari debent. §. ſi mater, numero. 20.

Legis cum duæ. ff. de captiuis & poſt limi. redditur ratio in. §. idem reſcripſit, numero. 14.

Legis cum ijs. ff. de condictioni indeb. redditur ratio, & ea eſt quod quidat pietatis cauſa acquirere exiſtimatur. §. ſi mater nu. 27.

Legis commendatio tradditur in principio, numero. 1.

Legis deciſio limitatur per rationem expreſſam in lege in. §. idem reſcripſit numero. 44.

Legis. 17. de Toro in ſpecie alteri per alterum non acquiritur ſine mādato. §. item reſcriptum nu. 32.

Legis diuiſio tradditur in principio numero. 2.

Legis hæreditatum. ff. ad leg. fal. deciſioni ratio reddi nō poteſt vt Bartolus ait, ſed rationem reddit Molineus in. §. ſed ſi filius nume. 110. & nu. 111.

Legus

Legis quoties deciſio locum habet tantum in donatione fauore donantis, non in alijs contractibus, vt in ſpecie legis.17. de Toro, locum non habet ſententia. L. quoties ſi per contractum oneroſum fiat melioratio. §. item reſcriptũ nu.31.

Legis quoties in ſpecie ille, qui ſecundo loco vocatus eſt dilectior eſt eo qui primo vocatus fuit. §. item reſcriptum nu.52.

Legis ſed & ſi quid in ædificauerit. §. ſuffi- cienter. ff. de vſufructu redditur ratio, in. §. ſed ſi filius nu.65.

Legitima debetur filijs etiã iure diuino & hac de cauſa iure ciuili in totum tolli nõ poteſt in. §. idem reſcripſit nu.147. Sed contrariam ſententiam vt alimenta in vſufructu conſtitui poßint, defendit Menchaca, qui ſe huius ſentẽtiæ anthorem eſſe gloriatur in. §. idem reſcripſit, numero.148.

Legitima debetur filijs lege ciuili & ideo à principe tolli poteſt in. §. idẽ reſcripſit. n.149

Legitima filiorum iuris eſt naturalis, quià ſubſtituitur in locum alimentorum, eodem modo & legitima parentum videtur quòd ſit iuris naturæ, ſed iuris ciuilis eſt, vnde lege ciuili tolli poteſt. §. parens nu.29.

Legitima filijs fortiori cauſa debetur à parentibus quàm parentibus à filijs, ſed piè conſtitutum eſt vt par ſit in iure ſucceſſionis parentum ac filiorum conditio. §. parens nu.21.

Legitimam, non tenetur pater dum viuit aßignare filio. §. item reſcriptum nu.16

Legitimam ſi pater det filio, quam filius dilapidauerit vel perdiderit, non tenetur ſecundò legitimam dare. §. idem iudex, numero.19.

Legitima nõ poteſt in totum tolli per legem quià iure naturali debetur in. §. idem reſcripſit nu.146.

Legitima non ſubſtituitur in locum alimentorum. §. idem iudex nu.21.

Legitima parentum & legitima filiorum æquiparantur ita vt conſtitutum in legitima filiorum, videatur conſtitutum in legitima parentum. §. parens nu.22. Superior ſententia locum habet in quantitate legitimæ, quià quod iura conſtituunt ſuper quantitate legitimæ filiorum, conſtitutum cenſetur ſuper quantitate legitimæ parentum, ſed iure Regio minus patri relinqui debet quàm filio. §. parens nu.23.

Lex ciuilis poteſt ex cauſa ius diuinum limitare, quamuis corrigere non poßit. §. ſi vel parens nu.7.

Lex correctoria locum habet in ijs caſibus in quibus eſt eadem ratio in. §. idem iudex nu.51.

Lex correctoria ſtatuens in vno correllatiuorum extenditur ad aliud. §. parens, numero.25.

Lex creditor. §. ſi inter maritum. ff. mandati declaratur in. §. ſi quis ex his numero.289.

Lex cum aliquid probare iubet plena debet eſſe probatio in. §. idem reſcripſit numero.48.

Lex.110. libro.3. fori de Sepulueda correcta eſt per legem primam nouæ compilationis in. §. ſi quis ex his nu.9.

Lex decima Tauri declaratur, quæ eſt lex 8. titulo.8. lib.5. nouæ compillatio in dicto §. idem reſcripſit nu.66.

Lex.17. de Toro in illis tribus caſibus in quibus melioratio reuocari non poteſt corrigit ius cõmune & eſt ſtrictè interpraſtãda, ſed reuocari melioratio nõ poteſt, quãdo res aut ſcriptura meliorationis tradita eſt ei cui fit, aut procuratori eius, de ſecundo lex nõ loquitur ergò in eo locũ non habet. §. item reſcriptum nu.42.

Lex.17. de Toro nunquam loquitur in per-
ſona eius, qui ſecundo loco vocatus eſt,
ergò in eo locum nõ habebit, nec ad eum
extendi, porrigi vè debet in.§.item reſ-
criptum nu.44.
Lex eas obligationes. ff. de capitis diminu.
nouè declaratur.§.non tantum nu.60.
Lex finalis.C. de remiſſione pignoris decla-
ratur in.§.item reſcriptum nu.55.
Lex finalis in fine titulo.22.partita.5. decla
ratur aduerſus Gregorium ibidem.§.ſi
mater nu.71.
Lex finalis.ff.de pactis declaratur in.§.itẽ
reſcriptum nu.53.
Lex fori non obligat niſi probetur moribus
vtentium receptam eſſe.§.ſi mater nu-
mero.80.
Lex hæreditatum.ff. ad legem falcidiam lo
cum habet in alimentis, quod iure Regio
corrigitur, certusq; modus alimẽtorum
ſtatuitur, quod ſi modum ſuperent, reuo
cabitur, quod ſupereſt, ab hæredibus pa
tris.§.idem reſcripſit nu.22.
Lex hæreditatum.ff.ad.l.falcidiam locum
habet inquibuſcunq; controuerſijs, in
quibus agitur de coniectura vitæ taxan
dæ.§.ſed ſi filius nu.109.
Lex hæreditatum ad.l.falcidiam locum ha
bet in quolibet contractu, in quo agitur
de taxanda hominum vita, quamuis Mo
lineus exiſtimauerit plures doctores vo
luiſſe, vt in caſu in quo loquitur locum
habeat dũtaxat.§.ſed ſi filius nu.122.
Lex hæres liberti. ff. de obſequijs declara-
tur in.§.item reſcriptum nu.2.
Lex Imperatores nouè declaratur in.§.ſed
vtrum nu.22.
Lex Imperator.ff.ad Trebellianũ declara
tur.§.idem index nu.20.
Lex libertus qui operarũ.ff.de operis liber-
torum nouè declaratur in.§.idem index
numero.35.
Lex mella. §. cum quidam. ff. de alimentis
& cibar.leg.nouè declaratur.§.non tã-
tum nu.11.& nu.13.
Lex nam hoc natura.ff. de cõdictione inde-
biti obtinet ſi culpabile detrimentum ſit,
quià cum detrimento culpabili alterius
non licet locupletari, ſecus ſi inculpabile
ſit & declaratur tex in.l.ſi me & titiũ
in.l.ſi eum ſeruum.ff.ſi certum petatur
in.§.ſi quis ex his nu.94.
Lex pater filium.§.quindecim libertis.ff.de
legatis.3.declaratur.§.item reſcriptum
numero,56.
Lex patrem.C.de nuptijs declaratur, eiusq;
deciſio extenditur, vt locum habeat in
perſona filij, quamuis de filia lex loqua-
tur in.§.idem iudex nu.50.
Lex pecuniæ.ff.de alimẽtis & cibar.leg.no
uè declaratur.§.non tantum nu.10.
Lex penultima. ff. de iure dotium loquitur
in perſona ſoceri, qui doloſè dotem gene-
ro promiſſit, cum ſciret ſe ſoluendo non
eſſe & ideo in ſolidum conuenitur, ſecus
eſſet ſi ſine dolo promiſiſſet. §. ſed ſi fi-
lius nu.102.
Lex pænalis extenditur ad caſus ſimiles.§.
idem iudex nu.50.
Lex.1. in principio. ff. ſi tabulæ teſtamenti
nullæ extabunt declaratur in.§.ſolent,
numero.60.
Lex.1.in fin.ff.de obſequijs nouè declaratur
§.& ſi impubes nu.47.
Lex pro oneribus.C.de iure dotium declara
tur in.§.ſi quis ex his nu.293.
Lex quamuis. ff. ſoluto matrimonio & lex
mutus.§.manente.ff.de iure dotium de-
clarantur in.§.ſi quis ex his nu.291.
Lex qui vſumfructum.ff.ſi vſusfructus pe
tatur pro ſua ſententia inducitur à Iaſ-
ſone de qua in verbo fructuarius in. §.
nu.55.
Lex quoties quæ actionem datiuam ad he-
redes

redes tranſire in illa ſpecie conſtituit ius nouum ac præcipuum conſtituit. §. item reſcriptum nu. 25.

Lex Regia quæ ait nõ teneri auos paternos ſpurios alere, nepotes an ſit correcta iure canonico in. §. idem reſcripſit nu. 41.

Lex. 2. C. de epiſcopis & clericis, declaratur aduerſus Bartolum in §. ſi quis ex his nu. 230.

Lex. 2. ff. de ſtatu hominum declaratur. §. ſolent nu. 62.

Lex. 2. titulo. 11. lib. 8. ordinamenti declaratur. §. ſi mater nu. 82.

Lex ſecundum naturam. ff. de regu. iuris, quæ habet, quòd qui ſentit onus ſentire debet commodum, locum non habet, ſi ſit diuerſa ratio in onere, quæ eſt in commodo in. §. ſi quis ex his nu. 291.

Lex. 6. titul. 9. partita. 4. locum habet tam in patre quàm in filio, atq; ita quòd pater non poßit ingrato filio denegare alimenta ad vitæ ſubſidium neceſſaria niſi filius commiſſerit delictum dignum morte in. §. idem iudex nu. 3. iſta lex ſexta dilatari non debet nec poteſt procedere de patre ad filium in. §. idẽ iudex nu. 4.

Lex ſed ſi vir ex lana in principio. ff. de donationibus inter. declaratur ſecundum Fulgoſium, cui alij accedunt, ſed eorum interpretatio improbatur in. §. ſi quis ex his nume, 227.

Lex ſed ſi vir ex lana. ff. de donatio. inter. nouè interpretatur in. §. ſi quis ex his. n. 228

L. ſicut. ff. de operis libertorum illis verbis, (in officio mariti) colligũt doctores vxorem viro debere operas artificiales quià tenetur operari viro, cum ab eo alatur in. §. ſi quis ex his nu. 229.

Lex ſi conſtante. C. de donatio. ante nuptias declaratur in. §. item reſcriptum nu. 55.

Lex ſi pater in fine. ff. quemadmodum ſeruitutes amitt. explicatur. §. item reſcriptum nume. 54.

Lex ſi tibi homo. §. cum ſeruus. ff. de leg. 1. nouo ſenſu accipitur. §. vtrum nu. 50.

Lex ſi verò non remunerandi. §. ſi adoleſcens. ff. mandati. declaratur in. §. idem reſcripſit nu. 121.

Lex tigni. ff. ad exhibendum declaratur. §. ſi vel parens nu. 12.

Lex vbi ita donatur. ff. de donatio. cauſa mortis declaratur in. §. item reſcriptum nume. 48.

Lex vetus ſi duos caſus exæquauerit, & lex poſterior in vno loquatur extẽditur ad aliũ ſi exæquati caſus ſint in ſpecie & materia illa de qua agitur. §. parẽs. n. 36

Libellus alimentorum in cauſa non eſt neceſſarius, quià cauſa hæc eſt ſummaria, quod obtinet ſi leuis cauſa ſit, ſecus ſi grauis. §. ſi vel pareus nu. 16. Sed in hoc caſu, quamuis non ſit neceſſarius libellus eſt tamen neceſſaria qualis qualis petitiò §. ſi vel parèns nu. 17.

Liber homo bona fide poſſeſſus adquirit ei à quo bona fide poßidetur in. §. ſi quis ex his nume. 224.

Liber libro applicatur ſi ad vniuerſam materiam præcedentem applicetur. §. ſolent nume. 62.

Libertas in æſtimabilis res eſt omniq; auro pretioſior. §. ſolent nu. 5.

Liberti ac ſerui plures erant in orbe Romano, quàm liberi ac ingenui: vnde maxima pars iuris ciuilis tractat de libertis & patronis. §. ſolent nu. 1.

Liberti tenentur exhibere patronos eorũq; liberos & parentes. §. ſolent nu. 4.

Libertus alimenta patrono debet, ſi diues libèrtus ſit patronus verò pauper. §. ſolent nume. 7.

Libertus alimenta præſtare debet patrono larga pro dignitate patroni. §. ſolent, nume. 8.

Libertus patrono alimenta debet iure naturali & ciuili, cum à patrono manumiſſus maximo ſit beueficio affectus. §. ſolent uume.6.

Libertus, qui liberam teſtamenti factionem habet teuetur alere patronum egenum, nou ita pater filium. §. idem iudex nu.36.

Libertus, qui patrono deuegat alimeuta dicitur ingratus in. §. ſi quis ex his uu.6.

Libertus, qui patrouo denegat alimenta in poteſtatem patroui redigitur. §. ſolent, nume.12.

Libertus ſi patrono egenti deneget alimenta in ſeruitutem priſtiuam redigetur in §. ſi quis ex his nu.4.

Libidinoſa mulier vſq; adeo prodiga eſt, vt non admittatur probatio iu contrarium in. §. idem reſcripſit uu.123.

Librorum coutinuatio ueceſſaria non eſt. §. ſolent nu.52. Sed coutrariam ſentẽtiam multi defendunt quòd contiuuatio titulorum ſit ueceſſaria. §. ſolent nu.53.

Lis eſſe nou poteſt inter patrem & filium in poteſtate in principio nu.43. cum multis ſequentibus Ratio redditur quare filius non agat aduerſus patrem in principio nu.44. redditur & alia huius rei ratio iu principio nu.45.

Litis conteſtatio ueceſſaria non eſt in cauſa alimentorum. §. ſi vel parens nume.18. Contrariam ſententiam vt litis conteſtatio neceſſaria ſit defendit Ioannes Oroſcius. §. ſi vel parens nu.19. opinio Ioannis Oroſcij, & Accurſij refellitur ac nouè declaratur. §. ſciendum legis tertiæ. ff. ad exhibendum. §. ſi vel pareus, nume.20.

Locationem rei dotalis à marito factam approbare mulier debet cauſatiuè, quamuis non præciſè in. §. ſi quis ex his nu.3.

Lucra conſtante matrimonio quaſita vbi communia ſuut, ſine viri licentia mulier nou poterit de paraphernis dotem pro ali qua promittere, uiſi in tempus ſoluti matrimonij effectus obligationis cõferatur in. §. ſi quis ex his nu.262.

M

MAgiſter æquiparatur patri. §. & ſi impubes nu.12.

Magiſter maiorem habet poteſtatem in diſcipulum, quam pater iu filium. §. & ſi impubes uu.14. Sed contrariam ſententiam, vt diſcipuli uon teneantur præceptorem alere de ueceſſitate, ſed tantum de honeſtate multi defendunt. §. & ſi impubes uu.15.

Magiſter non poteſt in ius vocari ſine edicti venia, §. & ſi impubes uu.11. & .18.

Magiſter poteſt iu ius vocari ſine edicti venia. §. ſi impubes uu.18.

Maioratum in antiquũ ſucceditur iure ſanguinis, non autem iure hæreditario. §. ſi mater uu.50.

Maioratu condito pater teuetur reliquis filijs aliquid reliuquere, quod Gallica lingua dicitur apanagium, vnde ſi princeps iu reſcripto ſtatuat alimeuta, quæ reliquis filijs ſunt relinquenda, ea præſtanda ſuut, Nec amplius teuebitur frater dare aliquid. §. ſi mater uu.56. Et quantitas quam pater teuetur reliquis filijs præſtare, minor erit legitima. §. ſi mater nume.57.

Maioratus ad cauſam doctores noſtri trahũt ea quæ de fideicommiſſis leges tradunt & ea quæ de primogeuijs. §. ſi mater nume.51.

Malefici egeſtate laborãt, & qui ſibi creditam dotem couſumit, dolo facere intelligitur. §. ſed ſi filius nu.72.

Mauumiſſio propriè dicitur quando ad ſeruos refertur, quando ad filios nõ dicitur

manu

manumiſsio ſimpliciter ſed cum adiectio
ne liberorum.§.& ſi impubes nu.63.

Manus Regia quid ſit in principio nu.53.

Mariti bona ſi ad fiſcũ fuerint deuoluta ob
crimen læſæ mageſtatis, ex illis vxori
ſunt alimẽta præſtãda, dum vixerit ma
ritus, & eo mortuo, dũ mulier nõ nubit
alteri, quia fiſcus in hæc bona ſuccedit ſi
cut hæres aut malus; & ad eũ trãſeunt
bona cũ ſuo onere in.§.ſiquis ex his.n.45.

Mariti bona ſi cõfiſcentur ob crimẽ, vxorq́;
ſit pauper, quartam partem bonorũ mari
ti vxori fiſcus reſtituet ac ſi vir ipſe mor
tuus eſſet in.§.ſi quis ex his nu.49.

Mariti fauore factũ eſt ne mulier poſsit cõ-
trahere ſine licentia mariti ne ex contra
ctu ab vxore inito dãnificetur vir vt
multi dicunt, quod iure Regio approbatũ
videtur in.§.ſi quis ex his nu.238.

Marito exuli, aut Bãnito vxor alimẽta præ
ſtare debet quià marito vxor reuerẽtiã de
bet ſicut filius patri, filius autẽ maleficũ
patrẽ alit, ergò & vxor virũ, illis tamẽ
quibus reuerẽtia non debetur ſi malefici
ſint non præſtabit alimenta qui dare te-
netur, quià maleficus egeſtate laborare
debet in.§.ſi quis ex his nu.15.

Marito vxorẽ in adulterio cõprehẽſam occi
dere permiſſum eſt in.§.idẽ iudex.n.66

Maritum bannitum vxor alere tenetur in
§.ſed vtrum nu.3.

Maritũ egentẽ vxor tenetur exhibere, &
refellitur opinio Accurſij, qui cõtrariũ
ſcripſit in.§.ſi quis ex his nu.14.

Maritum non curaſſe vxorem, & ob id pri
uari lucro dotis, probabit ille, qui agit in
§.ſi quis ex his nu.30.

Maritũ, qui adulteriũ cõmiſsit, & hãc ob
cauſam diuortiũ factũ eſt, ſi indigeat nõ
tenetur vxor alere, quià ex matrimonio
premiũ non quod conſequitur adulte
rio violauit in.§.ſi quis ex his nu.18.

Maritus cogitur vxori alimenta præſtare
dum lis vertitur de vinculo matrimonij
§.ſi vel parens nu.65.& hæc ſententia
obtinet, ſiue mulier pulſetur ſiue agat.
§.ſi vel parens nu.66.

Maritus, cui traddita dos non eſt, ſi vxorẽ
alat, nõ tradditæ dotis vſuras petet ſine
animæ reatu, quia hæ nõ ſunt vſuræ, ſed
intereſſe, cum matrimonij onera ſubierit
maritus vſuras petet in.§.ſi quis ex his
nu.59.ſecundũ quod ſua intereſt ſubijſſe
onera matrimonij, nihilq́; amplius in.§.
ſiquis ex his nu.57. æſtimari debet quod
intereſt quod dote non traddita matri-
monij onera maritus ſuſtinuerit, non au
tem quod negociaturus eſſet cum pecu-
nia ſi maritus eſſet prædia cõparaturus
in.§.ſi quis ex his nu.58.

Maritus de fructibus rerum dotalium tenẽ
tur ſuſtinere onera matrimonij & ideo
non poteſt mulier conſtante matrimonio
alienare, cum ex hoc lædatur maritus, ſi
maritus fundum dotalem petat; mulier.
ſatis dat in rem ſuam, vnde ſententia la
ta aduerſus maritum nocet vxori, mu-
lier rem dotalem viro traddit ad hoc tã
tum vt fructibus vtatur ad ſuſtinenda
onera matrimonij in.§.ſiquis ex his.n.253

Maritus dotem habet titulo oneroſo vt ma
trimonij onera ſuſtineat, filius autem ali
menta à patre habet titulo lucratio in.
§.ſi quis ex his nu.274.

Maritus egens in id tãtum, quod facere po-
teſt conueniri debet ab vxore niſi opifex
maritus ſit & operi ſufficere poſsit in.
§.ſi quis ex his nu.17.

Maritus grauius afficitur adulterio vxo-
ris, quàm morte filij in.§. idem iudex,
nume.65.

Maritus habet beneficium ne inſolidum cõ-
ueniatur propter reuerentiam quam ei
vxor debet.§.ſed ſi filius nu.94.

Maritus in rebus dotalibus culpam præſtat ad hoc vt de culpa teneatur, non vt propter hoc beneficium perdat ne inſolidum conueniatur, hoc modo declaratur lex etiam. §. licet. ff. ſoluto matrimonio, & lex vnica. §. cum autem. C. de rei vxoriæ actione. §. ſed ſi filius nu. 92.

Maritus manifeſtè proteſtetur quòd vxorem domi ſuæ curare vult, quo efficiet quòd ſocer ab eo non repetat quod incurandа filia conſumpſerit in. §. ſi quis ex his nume. 28.

Maritus non poteſt verberibus vxorem afficere, quòd ſi eam verberauerit, poterit vxor ab eo diuertere, & ſi adulterium committat non poterit eam maritus de adulterio accuſare vt Ancharranus ait, quem alij ſequuntur, ſed refellitur hæc opinio, quia marito licet vxoris mores corrigere, quòd ſi acrius caſtiget punietur exceſſus non delictum in. §. ſi quis ex his nu. 211.

Maritus non tenetur curare vxorem, quæ laborat morbo incurabili vt Baldus ait, ſed eius opinio refellitur in. §. ſi quis ex his nume. 31.

Maritus non tenetur vxorem alere, quæ ſine mariti culpa habitat extra domum viri in. §. ſi quis ex his nu. 35.

Maritus poteſt vxorem de domo expellere ob non tradditam dotis partem in. §. ſi quis ex his nu. 54.

Maritus qui dolo & lata culpa depauperatus eſt inſolidum conuenitur, quamuis nudus maneat. §. ſed ſi filius nu. 88.

Maritus, qui dotē perdidit eam ob cauſam conuenitur inſolidum, quià dotis conſeruatio ad publicam vtilitatem pertinet, cum maritus cōſumens res dotales rem publicam offendat, quaſi maleficus punitur quià culpa mariti hoc facit. §. ſed ſi filius nu. 89. Contrariam ſentētiam ſunt qui deffendant vt mariti culpa non efficiat quòd maritus priuetur beneficio ne inſolidum conueniatur, ſed dolus tantū. §. ſed ſi filius nu. 90.

Maritus qui mutuam pecuniam accepit, ex qua vxorem & filios pauit, ſi factus ſit non ſoluēdo, qui mutuauit, an ab vxore & filijs mutuam pecuniam repetat in. §. ſi quis ex his nu. 83. vſq; ad nu. 126.

Maritus ſi curandæ vxoris curam nō ſuſcipiat lucrum perdet, quod ab vxore peruenturum eſſet ad eum in. §. ſi quis ex his nume. 29.

Maritus ſi de domo vxorem expellat ob nō tradditam dotis partem perdet lucrum quod eſt habiturus ex dote in. §. ſi quis ex his nu. 55. & in iſto. §. ſupra nu. 29.

Maritus ſi non tradditæ dotis vſuras nō petierit hoc ius ad hæredes ſuos transfert in. §. ſi quis ex his nu. 59.

Maritus tenetur alere vxorem quam ſine dote duxit, quià mulier debet eſſe in obſequio viri & alimenta cum miniſterijs compenſantur, ergò ſi dotem mulier dederit fructus prodigere poterit pro arbitrio ſuo, cum alimenta cōpenſentur cum miniſterijs in. § ſi quis ex his nu. 279.

Maritus tenetur alimenta vxori præſtare ſecundum vires dotis, non vltra vt plures dixerunt, honorabilius q; alenda eſt vxor, quæ amplam marito dotem dedit, quàm ea quæ exiguā, ſed verius eſt quòd maritus vltra dotis quantitatem tenetur vxori alimenta præſtare in. §. ſi quis ex his nu. 20.

Maritus tenetur vxorem alere in. §. ſi quis ex his nu. 19.

Maritus tenetur vxorem alere non ſolum domi ſed foris ſi culpa viri mulier habitet in diuerſa domo in. §. ſi quis ex his, nume. 34.

Maritus tenetur vxorem alere pro modo dotis,

dotis, quòd ſi dotis fructus alendæ vxori nonſufficiant, quod alimẽtis deerit impeudet maritus de ſuo, in. §. ſi quis ex his nu.23. Huius ſenteutiæ ratio eſt quià mulier, quæ ſine dote uubit perſonam ſuam dotis loco dare videtur in dicto. §. ſi quis ex his uu.24.

Maritus vxoris ancillas alere debet quarũ miniſterijs ipſa vxor vti debet in quo par erit couditio vxoris conditioni filiorum in. §. ſi quis ex his nu.25.

Maritus arctiori viuculo ueceſſitudinis filio coniungitur, quam coniugatur frater fratri. §. ſi mater uu.48.

Mater diues quæ alit filium trimo maiorẽ non poteſt repetere, quod in alendo filió conſumpſit à patre, qui pauper eſt. §. ſi mater nu.16.

Mater hæretica filiam catholicam dotaré cogitur, quæ ſententia hodie locum non habet, cum bona hæreticorum deuoluantur ad fiſcum in. §. ſi mater nu.15.

Mater inops ſi artifex uon ſit uon teuetur lactare filiũ in. §. idem reſcripſit nu.37.

Mater in ſucceſſione filij præfertur fratri. §. ſi mater nu.47.

Mater Iudæa, aut infidelis cogitur filiam catholicam dotare, & hæc opinio iure Regio approbata eſt. §. ſi mater nu.23.

Mater iure naturæ alit filium, frater autem iure ciuili, amor nullus vincit amorem maternum iu. §. ſi mater nu.46.

Mater nobilis ſpurium filium lactare uõ cógitur iu. §. idem reſcripſit nu.36.

Mater non teuetur alere filiam ſpuriam ſecundum regulas iuris ciuilis iu. §. idem reſcripſit nu.7.

Mater poteſt à patre repetere alimẽta, quæ filio præſtitit. §. ſi mater nu.1.

Mater quando tenetur filium exhibere, licet cum dat alimeuta proteſtetur ſe dare eo animo vt repetat à filio, repetere non poteſt, cuius rei redditur ratio in. §. ſi mater nu.31.

Mater quæ cum alimeuta filio dat uon proteſtatur ſe repetendi auimo dare nou repetet à patre quià donare creditur. §. ſi mater nu.39. Atq; hæc ſententia obtinet, ſi pater mortuus ſit, quià mater non repetet à filio alimẽta uiſi ſit proteſtata, ſed ſi filius patrem habet, repetet à patre quamuis non ſit proteſtata, ſed ſi proteſtetur mater, cum alit filium viuo patre, quod à filio vult repetere nõ poteſt, quià pater erat illi gratis daturus. §. ſi mater nume.30.

Mater quæ filiam, cui dos relicta eſt, aluit mortuo patre dum nubit filia, poteſt alimeuta repetere à fratre patris vniuerſali hærede vt Cinus & multi opinautur in. §. ſi mater nu.32. Sed contrariam ſenteutiam vt iu ſuperiori ſpecie mater repetere à fratre uou poßit alimẽta multi defeudunt declaratur lex, qui filium ff. vbi pupillus educari debeat in. §. ſi mater nu.33.

Mater, quæ lactat filium, verè mater eſt; quæ non lactat, eſt ſemi mater, maiorem reuerentiam filius debet patri altori, quàm patri, qui nou aluit in. §. & ſi impubes nu.48.

Mater, quæ ſecundò uubit, perdit legatum à filio relictum ſub conditione ſi caſtè vixerit. §. vtrum uu.88.

Mater repetere uon poteſt, quod materno affectu erogauit iu filiam, mater iudubio præſumitur dare materno affectu, quod filio dat. §. ſi mater uu.60.

Mater ſi alat filium ſcholarem credens ſe hoc ouere aſtrictam eſſe non repetet à patre. §. ſi mater nu.24.

Mater ſi alat filium trimo maiorem repetere à patre poterit. §. ſi mater nu.9.

Mater ſi diues ſit, & filius qui in antiquum

maioratũ ſuccedit, fratres autẽ pauperes, fratrẽ alere tenetur frater, non mater filiũ, vt Cinus ait. §. ſi mater nu. 41. Sed cõtrariam ſententiã vt in ſuperiori ſpecie mater alere cogatur filiũ, non frater defendit Bartolus. §. ſi mater nu. 42.

Mater ſi diues ſit, pater autem pauper, nedum filios mater alet ſed & filias dotabit. §. ſi mater nu. 14.

Mater ſi lactaria non ſit & hac de cauſa filiũ proprijs vberibus lactare nõ poſsit minorẽ trimo alere nõ tenetur, ſed hoc caſu patris impenſa à nutrice lactabitur in. §. ſi mater nu. 6.

Mater tenetur filium alere triẽnio. §. ſi mater nu. 2.

Mater vbi ex cõſuetudine regionis non decet lactare, filium, alere non tenetur trimo minorem, ſi fortè mater illuſtris, aut nobilis ſit in. §. ſi mater nu. 7.

Matrimonium contractum cum ea quam quis adulterio polluerat non valet ipſo iure ciuili in. §. idem reſcripſit nu. 15.

Matrimoniũ dirimitur morte alterius cõiugum, ſed fictione iuris ſuperſtes dum nõ nubit præſumitur eſſe in eodem matrimonio, ſed in hoc caſu onera matrimonij ceſſant, quæ in alenda vxore, & familia conſiſtunt in. §. ſi quis ex his nu. 153.

Matrimonium in ſpecie capituli cum haberet nuſquam potuit conſiſtere iure canonico in. §. idem reſcripſit nu. 16.

Mediaſtini ſerui qui dicebantur in. §. ſi mater nu. 77.

Mediocritas quædam in æſtimandis redditibus perpetuis perpẽdi debet, quæ cõſiſtit inter redditus qui ex vſura centeſsima colligũtur & eos quotannis fundus præſtat. §. ſed ſi filius nu. 119.

Meliorare ſicut patri permiſſum eſt iure regio vnũ ex deſcendentibus in tertia & quinta, eodẽ modo filio permiſſum ſit vt extra tertiã poſsit vnũ ex auis aut maioribus meliorare in alia tertia. §. parẽs. n. 14

Meliorationis contractus donationi aſsimilatur. §. item reſcriptum nu. 35.

Melioratio quintæ eiſdem regulis iudicabitur, quibus melioratio tertiæ. §. item reſcriptum nu. 60.

Melioratio quintæ reuocari nõ poteſt in præiudicium eius, qui ſecundo loco vocatus eſt ſi mater meliorationem faciat in. §. item reſcriptum nu. 59.

Melioratio tertiæ eſt quædam ordinatio facta à patre ſupremi iudicij diſpoſitionẽ præueniens, & inde naturam mutabilem aſſumens vſq; ad vltimum vitæ ſpiritum. §. item reſcriptum nu. 39.

Melioratio tertiæ & quintæ irreuocabilis iuxta formã legis. 17. de Toro non poteſt reuocari in præiudiciũ ſecũdo loco vocati, quãuis ille, cui facta eſt melioratio moriatur ſine liberis viuo eo qui meliorationem fecit vt Suarez ait. §. item reſcriptum nu. 21.

Melioratio tertiæ & quintæ, quæ fit inter viuos eſt cõtractus anormalus, ſapit enim naturã vltimæ volũtatis niſi in tribus caſibus in quibus reuocari non poteſt. l. 17. de Toro in. §. item reſcriptum nu. 34.

Melioratio tertiæ quòd ſapiat naturã vltimæ volũtatis, & ſit quædam ordinatio ſupremi iudicij multis argumẽtis demõſtratur in. §. item reſcriptum nu. 40.

Melioratio tertiæ reuocari non poteſt in tribus caſibus legis. 17. de Toro, ergo in alijs reuocabitur. §. item reſcriptum nu. 41.

Mercatoris bona ſi ſequeſtrentur in loco in quo domiciliũ nõ habet, alimẽta ac ſumptus litis percipiet, dum lis vertitur ex bonis ſequeſtratis. §. ſi vel parens nu. 51.

Mercaturæ lucrũ inſpicitur in taxãdis alimẽtis & refellitur ſententia Alciati dicẽtis nõ reperiri in iure cautum, vt quis

cogatur

cogatur facere mercãtiam vt alat filios §.ſed ſi filius nu.39.& nu.40.

Meretrici bonis interdici poteſt,& declaratur lex & mulieri.ff.de curatore furioſi quæ agit de muliere diuite libidinoſa in §.idem reſcripſit nu.122.

Militi condẽnato arma relinquuntur, & doctori libri: quià ſine his honeſtè nõ viuũt; quæ relinquentur vltra alimenta in ſpecie .l. nepos proculo.§.ſed ſi filius. n.80

Minori, cui aduerſus alienationem ſucurritur, reſtituitur res cum fructibus.§.ſed vtrum nu.10.

Minor ſi alienare nõ poßit ſine conſenſu cõſanguineorũ, ſi cõſanguinei ſint ſuſpecti ſine eorũ cõſenſu poterit alienare, ſed hæc ſentẽtia locũ nõ habet in ſpecie legis Taurinæ, quià ibi requiritur licẽtia mariti, ipſius mariti fauore in.§.ſi quis ex his nu.244.

Monacho alimentorum legatũ petenti objici non poteſt.quòd ſit in capax culpa ſua in.§.vtrum nu.15.

Monachus Franciſcanus alimentorum legatum petere poteſt.§.vtrum nu.14.

Monachus qui agit aduerſus abbatẽ ali debet dum lis vertitur: quià cauſam agit monaſterij, & ita ſeruatur in Romana curia.§.ſi vel parens nu.55.

Monachus, qui ſpoliatur, & à monaſterio repellitur ali debet dum lis vertitur. §.ſi vel parens nu.59.

Monaſterium quo caſu tenetur alere filios monachi, non minus alimentorũ nomine præſtabit, quàm ſit vſusfructus legitimæ filiorum.§.item reſcriptum nu.13.

Monaſterium tenetur alere filios monachi. §.item reſcriptum nu.11.

Mulier cui maritus alimẽta legauit ſimpliciter, poteſt dotẽ petere ab hæredibus mariti, ſed ſi teſtator alimenta legaſſet ita, vt dotem petere mulier non poßit, ſi petierit dotem, alimentorum legatum perdet in.§.ſi quis ex his nu.212.

Mulier, cui ſunt alimẽta legata in domo hæredis, ſi formoſa ſit & ibi morentur qui eam tenerius adamare poßint, in domo diſcreta poterit alimenta petere: quià famam tuetur quæ diuitijs præfertur in. §.ſi quis ex his nu.189.

Mulier de dote poteſt alere filios ex priori matrimonio ſuſceptos in.§.ſi quis ex his nume.273.

Mulier dotis fructus viro dat vt ſuſtineat onera matrimonij vt ſe & familiã alat, quòd ſi quid ſuperſit id ſibi prodigere licere cõiectura creditur voluiſſe; teſtator ſi alimẽta leget vxori & fructus bonorũ alẽdæ vxori & filijs nõ ſufficiãt, alẽtur filij & quod ſupererit vxori præſtabitur ex veroſimili voluntate teſtatoris in.§. ſi quis ex his nu.286.

Mulierẽ ſine mariti licẽtia nõ poſſe cõtrahẽre ipſius mulieris fauore propter ſexus fragilitatẽ multi dicũt in.§.ſi quis ex his.n.239

Mulieres olim erãt in poteſtate parẽtũ, fratrũ & maritorũ, ſed emẽdatũ fuit hoc iure ciuili in.§.ſi quis ex his nu.235.236.

Mulier mortuo viro ſoluta eſt lege viri, & tractatur an coniuges ſint affines in.§. ſi quis ex his nu.150.

Mulier nec poſſeßionem nec dominiũ habet lucri cõmunis conſtante matrimonio, inde fit vt eo cõſtante non poßit mulier de lucro communi dotem pro aliqua promittere in.§.ſi quis ex his nu.261.

Mulier, quæ eſt in obſequio mariti, cui dotẽ dedit quod ex dotis fructibus ſupereſt depaſta familia prodigere poteſt & quomodo hoc accipiẽdũ ſit in.§.ſi quis ex his.n.297.

Mulier ſine mariti licẽtia poteſt dotẽ pro aliqua, quæ nubit, promittere & ex promißione manet obligata, quià ſine mariti licẽtia in cauſã piã poteſt obligari mulier, ergò pro dote, quæ eſt res pia in.§.ſi quis ex his.n.356

Mulier ſi ob grauẽ infirmitatẽ in viri obſequio eſſe nõ poßit & pater eã curet repe-

tet à marito quod in curãda eius vxore cõſumpſit ſi dotẽ pro filia dedit quià vir ſecũdũ dotis quantitatem tenetur medicinam præbere in.§.ſi quis ex his nu.27.

Mulier ſi ſine ſua maritiq́; culpa habitet extra domum viri forte quià infirma ſit, aletur & curabitur ex fructibus dotis in.§.ſi quis ex his nu.36.

Mulier viro eſt ſubiecta & in eius poteſtate ſicut filiuſfamilias in poteſtate patris, etiã ob hãc cauſã indultũ eſt viro priuilegiũ ne inſolidũ cõueniatur.§.ſed ſi filius nu.95.

Multa deſiderãtur vt obtineat ſentẽtia.l. procula quæ ponuntur in.§. idem reſcripſit nu.104.

Multifariã explicatur.§.fundũ legis magis puto.ff.de rebus eorũ, refellitur q́; interpretatio ab Abbate tradita.§.vtrum n.63.Socini interpretatio tradita à Philippo Corneo refellitur.n.65.Improbatur explicatio Beroij nu.66. Interpretatio Præpoſiti improbatur nu.67.Interpretatio Pauli Caſtrenſis reprobatur nu. 68. Interpretatio Lãbertini refellitur.n.69 Interpretatio Aleiati improbatur.n.70 Nona interpretatio dicti.§.fundũ traditur in hoc.§.vtrum nu.71.

N

NArratiuis ex verbis non debet ſummi argumentum.§.& ſi impubes nu.16.

Nati ex ſoluto, & ſoluta ante legẽ de Toro etiã hodie naturales habẽtur, maiorũq; nobilitate fruuntur, quamuis ante conditam legem de Toro contulerint in tributa in principio nu.88.

Naturales filij erãt rari & propterea cõdita fuit lex.11.de Toro in principio.n.87.

Naturalis filius iure canonico ille dicebatur qui procreatus erat ijs parẽtibus qui eo tẽpore cõtrahere matrimoniũ poterãt in principio.n.81.Sed cõtraria ſentẽtia aduerſus Abbatem probatur & declaratur.c.innotuit de electione &.c.tanta qui filij ſint legitimi in principio nu.82.

Naturalis quãuis ex cõmuni vſu loquẽdi dicatur natus ex ſoluto & ſoluta, nõ tamẽ eſt ſi extra cõcubinatũ ſit procreatus, vnde ſtatuta loquẽtia de filijs naturalibus in his locum non habent in principio nu.85.

Natus ex clerico primæ tonſuræ beneficium habẽte, & matre ſoluta, dicitur naturalis in principio nu. 89.

Natus ex matre ſoluta & patre milite ordinis diui Iacobi, aut Ciſtercienſis naturalis eſt in paincipio nu.90.

Natus ex patre & matre ſolutis, ſed cuius pater matris cognatã in tertio gradu cognouerit naturalis eſt in principio nu.91.

Natus ex ſoluto & ſoluta qui caſtitatis ſimplex votum emiſſerunt naturalis eſt in principio nu.93.

Natus ex vidua, quam quis viuo marito adulterio poluerat, ſi machinati parẽtes non fuere in mortem mariti nec eo viuo fidem ſibi coniugij præſtiterunt naturalis eſt in principio nu.92.

Neceſſitate in extrema conſtituto licet furari vt alimenta ſibi ſubminiſtret ne pereat in principio nu.41.

Nemo poteſt pro alio fide iubere vt corporali pena teneatur.§.ſed vtrum nu.23.

Nepos ingratus non ſuccedit auiæ inteſtatæ §.idem index nu.40.

Nepos poteſt cui velit tertiã relinquere & in alia tertia auum grauare, vt eam reſtituat vni ex nepotibus quem teſtator elegerit.§.parens nu.45.

Nepotes ex filio ſpurio auus alere tenetur iure cõmuni in.§.idem reſcripſit nu. 23.

Nobiles & literati celſiori ſede ſedere debẽt in principio nu .23.

Nobiles matronæ poſſunt implorare iudicis officium, vt defendantur in vſu ſedendi in eccleſia in principio nu.24.

Nobili

Nobili alimẽtario in alimẽta præſtãdæ ſunt gallinæ, perdices, caro aretina, & id genus alia ruſtico vero allia, cepæ, caſeus & legumina. §. ſed ſi filius nu. 46.

Nobili licet, qui prohibetur in loco ſolito ſedere, prohibentem armis repellere & ſi defendendo locũ aduerſarium occiderit non punietur pæna ordinaria, ſi ad arma prouocatus ſit in principio no. 33.

Nobili ſunt præſtanda alimenta pro eius famulis. §. ſed ſi filius nu. 49.

Nobilis cenſetur inops quamuis cibum habeat, ſi cætera pro dignitate habere non poßit. §. ſed ſi filius nu. 45.

Non ex eo quod cauſa alimentorum ſit præſumitur priuilegiata, niſi in caſibus à iure expreßis in. §. vtrum nu. 75.

Notarij de cõſuetudine obligant omnia bona mariti dotẽ recipiẽtis pro dãno & intereſſe hinc fit quod emptor fundi maritalis teneatur ad alimẽta vxoris. §. ſiquis ex his. n. 42

Notarius qui mãdatũ procuratori datũ ſcribit, ſi recipiat iuramentũ nomine omniũ cuia intereſt nõ poterit dominus mandatum reuocare. §. parens nu. 93. & nu. 94.

Noua iterpretatio. §. fundũ legis magis puto. ff. de rebus eorum in. §. vtrũ nu. 71.

Nouè declaratur capitulũ ex literis de ſpõſalibus. §. parens nu. 110.

Nouerca in ius vocatur ſine venia & actione famoſa poteſt aduerſus eam priuignus experiri, non autem aduerſus matrem. §. & ſi impubes nu. 21.

Nouo ſenſu declaratur. c. quamuis pactum de pactis lib. 6. §. parens nu. 118.

Nubẽti filiæ quãdo pater alimẽta promittit, non ſolũ filiæ & genero præſtabit ſed filijs eorũ. §. non tãtum nu. 66. Sed refellitur hæc ſentẽtia niſi filia & gener ſint pauperes, quod ſi diuites ſint, illis tantũ ſocer dare alimẽta tenetur qui nubẽti filiæ alimẽta promißit. §. non tãtũ nu. 67.

Nubenti ſi aliquid annuum relinquatur, cenſetur relictum, vt onera matrimonij ſuſtineat. §. vtrum nu. 32.

Nutritorem alere tenetur alumnus iure naturæ & nutricationis gratiam referre. §. & ſi impubes nu. 49.

Nutritorem tenetur alere alumnus. §. & ſi impubes nu. 41.

Nutritorem non poteſt alumnus in ius vocare ſine venia. §. & ſi impubes nu. 42.

Nutritor eſt teſtis idoneus alũno, vt Florianus ait. §. & ſi impubes nu. 50. Sed contraria ſentẽtia, vt nutritor non ſit teſtis idoneus alũno, verior eſt aduerſus Florianum. §. & ſi impubes nu. 52.

Nutritor & nutrix appellantur parẽtes in §. & ſi impubes nu. 42.

Nutritor in ius vocari nõ poteſt, ſine edicti venia, quæ ſententia iure Regio approbata eſt in altore qui aluit expoſitũ puerum. §. & ſi impubes nu. 43.

Nutritor nõ eſt teſtis idoneus alũno ſiue in dãno alterius ſiue extra, vt diſtinguebat Baldus ſed malè. §. & ſi impubes numero. 53.

O

OBligatio ex contractu dotis iuris gentium eſt. §. non tantum nu. 59.

Obligatio naturalis naſcitur ex maleficio aduerſus Accurſiũ in. §. ſed vtrũ. n. 20.

Obligatio naturalis, quamuis ex delicto naſcatur, non inde ſequitur, quod delinquens pœnæ legali cõſentiat, nec conſenſus poteſt allegari ad iuſtificationem pœnæ legalis. §. ſed vtrum nu. 21.

Obligatio talis, & tanta eſt in termino referente, qualis, & quanta in termino ad quem fit relatio. §. parens nu. 40.

Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum. §. ſi mater nu. 70.

Operæ artificis & mediaſtini pueri poſtquintũ etatis annũ æſtimationẽ accipiũt, & vtrum

vtrũ ea operæ alimẽta æquẽt boni viri arbitrio æſtimãdũ eſt, ſed iure Regio pueri operæ poſt decimũ annũ æſtimationẽ recipiunt. §. ſi mater nu. 80. Lex fori nõ obligat niſi probetur moribus vtentium comprobatam eſſe dicto nu. 80.

Operæ obſequiales ſunt quæ in officio cõſiſtẽtes perſonale domini cõmodũ reſpiciũt vt adeſſe patrono, patronũ comitari, cãtu ſonoq; oblectare. §. ſi quis ex his. n. 230

Operæ officiales nõ ſunt diurnũ officiũ, quià operæ officiales verius dicũtur honor ſeu reuerẽtia quàm operæ, operæ enim quæ ſunt diurnum officiũ in actu cõſiſtunt in §. ſi quis ex his nu. 230.

Operæ pupilli, aut priuigni, aut ſobrini æſtimãtur, quanti locari potuiſſent, ſeu pro emolumẽto quod ex operis tutor aut vitricus habuere, quia in tutoris aut paterni obſequio impubes honeſtè eſſe poteſt §. ſi mater nu. 81.

Opifex quid ſit, & quid artifex in. §. ſed ſi filius nu. 226.

Opificio ſi honeſtè vti alimentarius non poſſit, ſecundum ordinis ſui gradum alendus eſt. §. ſed ſi filius nu. 131.

Opinio Abbatis, colligentis ex. c. non eſt vobis de ſponſalibus, quòd in ſpiritualibus filius agit aduerſus patrem, tradditur in principio nu. 66.

Opinio Cacialupi dicẽtis, quod ſpurij principis magis ſunt odioſi, quàm alterius refellitur, quæ ſentẽtia vera eſt ſi illuſtris ſit mater ſpurij nõ autem ſi pater, quod multis argumentis probatur in. §. idem reſcripſit nu. 50.

Opinio Coſtæ dicẽtis quòd olim ſobrini apud patruos educabantur refellitur in. §. idem reſcripſit nu. 115.

Opinio exiſtimãtium, quòd fauore mulieris introductum ſit, vt ſine viri licentia contrahere nõ poſſit in. §. ſi quis ex his. n. 241

Opinio Ferdinandi Menchacæ refellitur. §. vtrum nu. 53.

Opinio Raymundi, dicẽtis ſpurium nobili patre procreatum viliorem eſſe ſpurio ex plebeio nato refellitur in. §. idem reſcripſit nu. 51.

P

PActiſci inconſulto prætore de alimentis quis nõ poteſt, nec remitti pacto poſſunt alimenta, quæ filio ſpurio debentur. §. parens nu. 47.

Pactũ, ne liceat parẽtes alere, nõ debet ſeruari propter reuerentiã, quæ parentibus eſt exhibenda. §. parens nu. 46.

Paragraphus ex conditionali. inſtitutis de verborum obligationibus declaratur in. §. item reſcriptum nu. 58.

Paragraphus item reſcriptũ de emãcipato filio agit in. §. item reſcriptum nu. 3.

Paragraphus paragrapho non eſt applicandus. §. ſolent nu. 55.

Paraphernorũ fructus ad mulierẽ pertinẽt iure cõmuni nõ ad maritũ, quos ſi vir capiat vxori, hæredibus eius reſtituere tenetur, quod adhibita Bartoli diſtinctione fit quæ cõmuniter approbatur in. § ſi quis ex his nu. 70. Aliter diſtinguebat Baldus, nec omnino extra rem in. §. ſi quis ex his nu. 71. In Regno ceſſat ſuperior diſtinctio, quià omniũ bonorũ lucrũ cõmunicatur inter coniuges, maritusq; dominiũ & adminiſtrationẽ paraphernorũ habet ſicut dotis in. §. ſi quis ex his nu. 72. Corduba vtitur iure cõmuni vbi bonorũ non cõmunicantur lucra inter cõiuges, & in ea vrbe locũ habet Bartoli diſtinctio, cogeturq; mulier dotem de paraphernis ſibi conſtituere in. §. ſi quis ex his nu. 73.

Parentibus iure Regio datur ius ſuccedẽdi filijs, ſicut filijs datũ eſt ius ſuccedendi parentibus, dirigiturq; forma, qua pater ſuccedit ſecundũ formam qua filius ſuccedit

cedit patri & hæc vtraq; ſucceſsio ſibi inuicem aſtimulatur. §. parens nu.37.

Parrochus qui plebi ſacra donat ſi redditus beneficij ad alimẽta nõ ſufficiãt aletur à parrochianis. §. & ſi impubes nu.27.

Pater cogitur filio alimẽta præſtare qui legitimã cõſumpſit, ſed filius cauere debet ſe nõ dilapidaturũ. §. idem iudex nu.13.

Pater cogitur ſumptus facere in ſtudia filij, quãdo filius, quem ad academiã miſsit benè diſcit. §. non tantum nu.33.

Pater & vxor ſi egeant, nec vtriq; paſcendo bona ſufficiant pater aletur, nõ vxor in. §. ſi quis ex his nu.74.

Pater filiam naturalem, alere tenetur in. §. idem reſcripſit nu.1.

Pater inops filium alere non cogitur, quod ſi alat, id facit ad quod nõ tenetur, vnde ſi ſoluẽdo nõ ſit conſumptũ in alimonia à filijs repetetur in. §. ſi quis ex his nu.87.

Pater naturalis nõ tenetur filiã naturalẽ dotare in. §. idẽ reſcripſit nu.2. Contraria ſentẽtia defenditur, quæ eſt, quòd filiam naturalẽ pater dotare tenetur. d. §. n.3.

Pater non poteſt donare filio in cauſam alimentorum in principio nu.12.

Pater nõ poteſt grauare bona primogenijone re aliquo, nec aſtringere onere alẽdi filios ſuos in. §. idẽ reſcripſit nu.130. 135. 137.

Pater non poteſt teſtamento ſuo cauere ne hæredes alant filios ſuos ſpurios in. §. idẽ reſcripſit nu.82. & vide ſupra nu.19.

Pater nõ poteſt teſtamẽto ſuo cauere, ne hæres alat filios ſuos ſpurios in. §. idem reſcripſit. n.19. de quo vide infra. n.82. & idẽ in perſona aui ſtatuendũ eſt nu.20.

Pater non poteſt vllo onere aſtringere bona primogenij quod ad filiũ deuoluitur iure ſanguinis, quià ad filiũ peruenit legis prouidẽtia, nõ patris hac de cauſa ex bonis maioratus filij non habent legitimam in §. idem reſcripſit nu.129.

Pater non tantum tenetur alere filium, ſed veſtimenta dare & habitationem. §. non tantum nu.1.

Pater non tenetur alere filium qui legitimã dilapidauit. §. idem iudex nu.22.

Pater non tenetur dotare filiam quæ dotem perdidit, ita nec alere filium, qui partem datam ad alimenta conſumpſit. §. idem index nu.31.

Pater nõ tenetur ſumptus facere in ſtudia literaria filij, ſed poteſt filium ab ſcholis reuocare. §. non tantum nu.32.

Pater poteſt filio ex illis cauſis alimenta negare, ex quibus poteſt illum exhæredare §. idem iudex nu.1.

Pater poteſt vẽdere filiũ vt famẽ leuet propter patriam poteſtatem, vnde matri permiſſum non eſt in principio nu.7.

Pater præter quintã poteſt relinquere tertiã vni ex deſcẽdentibus, ita filius poterit vltra tertiã alterã tertiã prælegare vni ex deſcendẽtibus ſuis. §. parẽtes. n.39.

Pater pro modo facultatum tenetur filios exhibere. §. ſed ſi filius nu.41.

Pater qui egenos habet filios ſi ingreditur monaſteriũ filiorum cura ſpreta peccat mortaliter. §. item reſcriptum nu.12.

Pater qui filiam exhibuit non cogitur præſtare vſuras promiſſæ dotis, non numeratæ. §. ſi mater nu.34.

Pater qui fructus percipit beneficij filij rationem reddere debet in principio nu.68

Pater qui nubenti filiæ alimenta promiſsit præſtare debet ea in domo filiæ. §. non tantum nu.63.

Pater qui nubẽti filiæ alimenta promiſsit ſi moriatur hæres præſtabit alimẽta quindecim annorũ, vt grãmaticus ait. §. non tantum nu.64. Sed ſuperior ſentẽtia refellitur nec ſunt præſtanda alimẽta quindecim annorum ſed ſeptem tantum. §. non tantum nu.65.

Pater

Pater qui pluresh abet filios, vni melioratiōnē fecit tertiæ & quintæ ita, vt ſi ſine liberis deceſſerit reſtituat fratribus, omnes ſine liberis moriūtur & melioratio peruenit ad vltimum qui vnicus eſt, qui contradicit meliorationi, quià vnicus filius meliorari non poteſt in. §. item reſcriptum nu. 61.

Pater qui tertiā & quintam vni relinquit filio, malè facit, ſi non magnum ſit patrimonium, cum cæteri egeſtate præmātur in. §. idem reſcripſit nu. 60.

Pater quod relinquit filio ſpurio, cenſetur relictum in alimenta, quià indubio quod fit cenſetur factum ex ea cauſa ex qua fieri poteſt in. §. idem reſcripſit nu. 68.

Pater ſi cum filiam collocat in matrimoniū, alimēta ſe daturum promiſſerit, præſtare alimenta debet dum matrimoniū durauerit. §. non tantum nu. 62.

Pater ſi filio dederit legitimam, vt inde alatur, filius verò malè eam cōſumat pater alere nō tenetur. §. idē iudex nu. 9. Sed contrariā ſentētiam vt in ſuperiori ſpecie alere teneatur pater filiū defendit Iacobus de Arenis in iſto. §. nu. 10. & alij ſequuntur vt videre eſt in iſto. §. idem iudex nu. 19. hæc ſententia multis argumētis fulcitur in. §. idem index nu. 11.

Pater ſi in teſtamēto vltra redditus patrimonij filio alimēta cōſtituat, tutor patris volūtatē ſequi nō debet. §. ſed ſi filius. n. 8

Pater ſi modica nimis alimenta conſtituat, tutor non debet voluntatem patris ſequi §. ſed ſi filius nu. 9.

Pater ſi ſpurio filio legauerit, ſi alimentorū modum legatum ſuperet, reuocabitur legatum vſq; ad certum modum alimētorum in. §. idem reſcripſit nu. 63.

Pater ſpiritualis an teneatur exhibere filiū ſpiritualem in principio nu. 19.

Pater ſpurio filio diuiti quintā donare poteſt cū Ioāne Luppo & dño Couarruuias, aduerſus Telliū in. §. idē reſcripſit nu. 67.

Pater ſpurio filio egenti poterit donare fundum ex quo alatur dum fructus nō excedant quantitatem, quæ alimentis conueniat in. §. idem reſcripſit nu. 70.

Pater tenetur alere filij liberos. §. non tantum nu. 41.

Pater tenetur alere filium domi ſuæ, niſi iuſta de cauſa expellat eū de domo pater, in principio nu. 10. in quo caſu non cogetur pater alimenta extra domum ſubminiſtrare in principio nu. 11.

Pater tenetur alere nurum ſpurij filij vxorem in. §. idem reſcripſit nu. 38.

Pater tenetur exhibere filiū in principio. n. 8. cum ſequēte xhibere quidſit in prin. n. 9

Pater bannitum filium tenetur alere in. §. ſed vtrum nu. 2.

Patrē bānitum propter turbatā pacē filius alere non tenetur. §. ſed vtrum nu. 14.

Patrem & auum qui habet diuites, cum ſit filius pauper alendus eſt à patre, non ab auo in principio nu. 36.

Patrem hoſtem patriæ filius alere non cogitur. §. ſed vtrum nu. 17.

Patrem opificem qui operi ſufficere poteſt non cogitur filius alere. & ex labore proprio cogitur pater filium alere. §. ſed ſi filius nu. 124.

Patrem reum læſæ mageſtatis filius non cogitur alere. §. ſed vtrum nu. 16.

Patri crimino ſo filius alimēta præſtabit vitæ neceſſaria, itē illis qui cōueniri nō debēt niſi in id quod facere poſſunt, alimenta vitæ neceſſaria nō pro dignitate præſtanda ſunt. §. ſed ſi filius nu. 72.

Patri ingrato filius tenetur præſtare alimēta ad vitæ ſubſidium neceſſaria, pater filio non ita. §. idem iudex nu. 8.

Patri licet occidere filiam in adulterio comprehenſam, maritus qui adulteram vxo

rem

rem dimiſſit, non tenetur emendatam recipere. §. idem iudex nu. 67.

Patrimonium clerici, cuius nomine ordinatus eſt, fungitur priuilegio beneficij. §. ſolent nu. 16. ſicut ſuperior.

Patrimonium clerici, cuius nomine ordinatus eſt ſi capiatur in cauſam iudicati ea pars fructuum relinquetur quæ alendo clerico ſufficiat. §. ſolent nu. 36.

Patri qui ad patriam delendam venit nõ tenetur filius parere, ſed poteſt eum filius occidere. §. & ſi impubes nu. 9.

Patri quod indultum eſt à lege, cenſetur cõceſſum filio, quià pater & filius ad paria iudicãtur in prohibitiuis & permiſſiuis. §. parens nu. 26.

Patris bona ſi publiceutur propter delictũ, reſeruata parte filijs, filij non tenentur alere patrem ex parte quæ ad eos peruenit. §. ſed vtrum nu. 15.

Patris odio introductum eſt quod ſpurius non ſuccedat patri. §. vtrum nu. 84.

Patroni filijs, aut parentibus ſi libertus deneget alimenta, non propterea redigitur in eorum poteſtatem. §. ſolent nu. 13.

Patroni filios & parentes alere libertus tenetur. §. ſolent nu. 11.

Patrono deportato non debet patronus reuerentiam ſed patri deportato filius reuerentiam præſtare debet. §. & ſi impubes nu. 24.

Patrono nobili & ruſtico non ſunt decernẽda alimenta æqualia. §. ſolent nu. 27.

Patrono præſtanda ſunt alimenta in domo propria non autem in eccleſia aut in domo parrochi. §. ſolent nu. 29.

Patronum qui in ſummam egeſtatem deductus eſt, tenetur alere eccleſia. §. ſolent nume. 21.

Patronus alimẽta à liberto petit iudicis officio. §. ſolent nu. 9.

Patronus ingratus punitur iure ſuccedendi ipſi liberto. §. idem iudex nu. 39.

Patronus poteſt agere in iudicio aduerſus eccleſiam quæ illi denegat alimenta, & alimenta petere iure actionis. §. ſolent, nume. 30.

Patronus poteſt libertatis cauſa imponere operas liberto, quas patronus vendere non poteſt, quòd ſi vendiderit perdet iura patronatus, quod ſi operas patronus exegerit perdet tantum ius patronatus contra tabulas liberti. §. idem iudex nu, 33. & ſuperioris ſententiæ ratio eſt quià patronus qui à liberto non beneficij gratiam ſed mercedem accepit in eo plectitur vt liberto liceat liberè teſtari. §. idẽ iudex nu. 34.

Patronus qui diues fuit lautius aletur, quàm is, qui diuitijs nunquam affluxit. §. ſolent nu. 25.

Patronus ſi alimẽta petit à liberto iudices debẽt cognoſcere ſummatim. §. ſolẽt nu. 10.

Patronus ſi liberto egenti alimenta non præſtiterit amittet iura patronatus. §. ſi quis ex his nu. 2.

Patronus tenetur libertum egenum alere, quòd ſi non aluerit perdet iura patronatus. §. ſolent nu. 14.

Patruuũ nõ alet ſobrinus niſi nouũ ſit primogeniũ in. §. idẽ reſcripſit nu. 138. & . 140

Patruus egentẽ ſobrinũ alere tenetur, ſecũdum plures & clericus amitã pauperẽ per. c. 1. de cohabitatione clerico. in. §. idem reſcripſit nu. 107. Sed contrariam ſententiam vt patruus ſobrinam alere non cogatur crebrius doctores defendũt dicto. §. idem reſcripſit nu. 108.

Patruus non cogitur dotare ſobrinam niſi patruus vocaretur per ſtatutum ad ſucceſſionem fratris inteſtati excluſa filia, aut nepte in. §. idem reſcripſit nu. 109.

Pauperes exteri à ciuitate repelluntur aut alantur indigenæ ſi vtrique conſuli non poſſit

poſſit.§.& ſi impubes nu.39.

Pauperes ne fame pereāt poterūt officiū iu
dicis implorare, vt cogat diuites, vt ali-
mēta præſtēt, iudex autem poterit diui-
tes cōpellere, vt alimenta prebeant. §.
& ſi impubes nu.37. Sed ſuperior ſentē
tia locum habet quādo pauper inedia pe
rit non autem ſi quoquo modo famem tol
lerare poſſit.§.& ſi impubes nu.38.

Pauperibus qui cibos delicatos porrigit pec
cat venialiter. §.ſed ſi filius uu.48.

Pauperi iudies ſiugulos præſtādæ ſunt duæ
tres vè libellæ panis.§.ſed ſi filius.n.47.

Pauper ne fame pereat poterit malè parta
retinere.§.& ſi impubes nu.36.

Paupertas ſola nou facit vt alimenta decer
uantur actoriq; dentur.§.ſi vel pareus,
nume.49.

Pecunia quam quis mutuò accepit ſi merces
cōparauit, mercibusq; ſtātibus mortuus
ſit, & eius bona æri alieno ſoluendo nou
ſufficiāt, creditor in pecuuiam quam cre
didit priuilegiū exigēdi uō habebit iu.§.
ſi quis ex his uu.90. Has partes fulcit.
l.62. Tauri quam pro hac parte adducit.
Caſtillus ibi argumēto ſumpto à cōtrario
ſeuſu in iſto.§.nu.91.inducitur.l.61. de
Toro ex interpretatione Caſtilli in iſto.
§.uume.92.

Pecunia data mercatori ſi ex iuſto lucro ali.
poteſt qui dedit nō aletur ab eo qui alere
tenebatur iure ſanguinis. §.ſed ſi filius,
nume.26.

pecunia in quibus caſibus reliuquitur vt
quiſquam alatur debet fundus emi vt
ex redditibus alatur in.§.idem reſcrip-
ſit nume.119.

Pecunia legata ad alimenta manere debet
apud hæredem vt Augelus ait, coutra-
riam ſententiam defendit Fulgoſius, ſed
hæc ſeuteutia uoua diſtinctione componi
tur.§.ſed ſi filius uu.22.& uu.23.

Pecunia ſi legetur ad alimenta alicuius per
ſonæ, ex redditibus pecuniæ alimēta præ
ſtanda ſunt.§.ſed ſi filius uu.21.

Peuſio eccleſiaſtica ſubſtituitur in locū ali-
mentorū, vude ille, cui pēſio debetur age
re poteſt aduerſus ſucceſſorē in beueficio
vt pēſionē præſtet in.§.ſi quis ex his.n.44

Per quam egenus eſt qui ſe aliquo modo tue
ri non poteſt.§.ſed ſi filius nu.30.

Perſij carmen, & ſapimus patruos declara.
tur in.§. idem reſcripſit uu.116. in quo
.l.Titio cētum in principio, quot ſunt ca
patita tot ſentētiæ, vt ait Loazes.n.117

Perſonæ quæ ali debent congeſtæ ſuut re-
miſſiuè in.§.ſolent nu.48.

Perſonis coniunctis pauperibus, iure diui-
no magis tenemur conſulere, quàm exte
ris.§.& ſi impubes nu.7.

Petitio hæreditatis durat auuis triginta nec
aute diſſoluitur adeundi ius. §. vtrum,
nume.55.

Petri Peraltæ ſententia refellitur dum in-
terpretatur.c.1.de ſepulturis lib.6.§.pa
rens uu.97.& uu.98.

Pignoribus captis qui tenetur alicui alimen
ta præſtare, ſi nō præſtiterit, cogetur ea
præbere, quæ forma cogeudi eſt peruetu
ſta in.§.ſi quis ex his nu.1.

Pinelli ſententia refellitur dicentis, quòd
quamuis vidua, quæ palā impudica eſt,
nou potiatur mariti priuilegijs, ea tamē
quæ ſecretò eſt impudica potitur in.§.
ſi quis ex his uu.145.

Pluribus quādo quis tenetur alimēta præſta
re æqualia omnibus dabit nō inſpecto or
dine cuiusq;, ſed vni tantū dabit, quan-
tum alteri, quod eſt uotandum pro ſcho-
laribus, qui mauēt in collegijs literarijs
& aluntur expenſis collegij, quià vni
tantum dabitur quantum alteri licet al-
ter altero ſit edatior.§.ſed ſi filius, nu.
55.& .56.& .57.

Pluribus

Pluribus quando quis tenetur dare alimenta ex his ſi aliquis deceſſerit, portio non aliјs accreſcit ſed extinguitur. §. ſed ſi filius nume.67.

Pœna ſtatuta aduerſus vnum ex correlatiuis extẽditur ad aliud; vnde filius in patris redigetur poteſtatem qui patri denegat alimenta, quod in Regno poteſt frequenter contingere, cum is qui matrimonium contrahit, legis præcepto liberetur patria poteſtate in. §. ſi quis ex his nume.11.

Poſſeſſor malæ fidei non præſcribit. §. vtrũ nume.47.

Poteſtas adeundi ius eſt non facultas aduenſus Salicetum & alios, & quo tempore ius adeudi diſſoluatur iure Regio. §. vtrum nu.56. & .58.

Præceptor qui de publico vel ex diſcipulis ſalarium capit pro labore, alendus nõ eſt à diſcipulis, quòd ſi ſalariũ non detur, aletur præceptor à diſcipulis dum ab eo doceantur in. §. & ſi impubes nu.26.

Prædicatores ali debent ab his, quos inſtituunt. §. & ſi impubes nu.29.

Prædijs legatis, vt ex eis alatur is, cui alimenta relinquuntur cenſetur legata plena proprietas. §. vtrum nu.34.

Prædium qui habet magni valoris, modici verò redditus an cogatur vendere, vt alatur ex pecunia, an verò alet eum ille qui tenetur iure ſanguinis. §. ſed ſi filius nu.23. & nu.24.

Prælatus an repudiare poſſit quod eccleſiæ legatum eſt in. §. vtrum nu.61. Contrariã ſententiam multi defendunt, vt prælatus ſolus repudiare nõ poßit quod eccleſiæ legatũ eſt in iſto. §. vtrum nu.62.

Prælatus qui legatum eccleſiæ repudiauit tenetur eccleſiæ ad id quod intereſt in. §. vtrum nu.72.

Preſcriptio introducta eſt propter odium deſidis, ac negligentis circa rem ſuam in §. ſi quis ex his nu.97.

Præſtatio alimentorũ dilationem non recipit. §. ſi vel parens nu.27. Sed hæc ſentẽtia quòd in cauſa alimentorũ non admittatur appellatio, locum habet quãdo alimenta petuntur officio iudicis, ſecus ſi iure actionis. §. ſi vel parens nu.28. Sed contrariã ſententiam, vt à ſententia in cauſa alimẽtorũ lata poßit appellari, defendit Romanus, ſed eius opinio refellitur. §. ſi vel parens nu.29.

Præſumptio cui faueat conſiderari debet, vt is probare non debeat in. §. item reſcriptum nu.66.

Præſumptio iuris & de iure admittit contra ſe ipſius partis confeßionem in. § idem reſcripſit nu.45.

Præſumptio transfert onus probandi in aduerſarium in. § item reſcriptum nu.67.

Præterita alimenta ſi petantur, à ſententia lata appellari poteſt. §. ſi vel parens nume.32.

Prætor nemine petẽte poteſt cognoſcere de alimentis in. §. verum nu.11.

Primogenia eam ob cauſam iuſta ſunt, quòd per ea conſeruantur familiæ in. §. idem reſcripſit nu.155.

Primogenia in Hiſpania iure ſanguinis deuoluũtur ad poſteros ſicut ipſum Regnũ in. §. idem reſcripſit nu.36.

Primogenito fratres reuerentiam præſtare debẽt, ad patris dexteram ſedere debet primogenitus altiusq; quàm reliqui in principio nu.21.

Primogenitus filius lautius ali debet quàm fratres in principio nu.20.

Primogenitus habet quandam præminentiam fraternalem in reliquos fratres in principio nu.22.

Primogenium minui & euerti poteſt vt alatur maioratus poſſeſſor in. §. vtrũ. n.122.

Primo-

Primogeninm ſi pater componat priucipis be
neſicio, & in reſcripto cautum ſit, vt fi-
lijs alimenta relinquat verũ hæc alimen
ta conſtituenda ſint iu ipſis prædijs, ita
vt proprietas ad alimentariũ pertineat,
an ſufficiat quòd conſtituãtur in vſufru
ctu, vt cũ alimentarij vita finiantur in.
§. idem reſcripſit uu. 144. & debere in
ipſis prædijs conſtitui plurimi affirmãt
in dicto. §. idem reſcripſit nn. 147. & ra
tio huius ſententiæ eſt, quià in locum le-
gitimæ alimenta ſubſtituuntur: legitima
eſt proprium filij patrimonium quod ad
hæredes tranſmittitur, ita prædium ex
quo alimenta percipiuntur in dicto. §.
idem reſcripſit nu. 145.

Primogenitũ ſi ſit nouum eius bona aſtricta
ſunt onere alẽdi filios eius qui cõpoſuit,
quo onere affecta bona trãſeunt ad quẽ
cũq; poſſeſſorẽ in. §. idẽ reſcripſit. n. 131.

Primordialis ſunt inconſideratione, non ſic
ſecundaria. §. item reſcriptum nu. 49.

Primò vocatus cenſetur magis dilectus, &
primò nominatus in ſcripturis præſum-
mitur principalior. §. itẽ reſcriptũ. n. 50

Princeps ſi iuſta de cauſa rem poſſeſſori adi
mat, prætium dare non tenetur vt mul
ti exiſtimarũt, ſed Pinellus poſt Iacobũ,
& Cinum pretium hoc caſu præſtandũ
eſſe affirmant quorum opinio iure Regio
approbata eſt in. §. idẽ reſcripſit nu. 189

Principis reſcripto ſi alimenta taxata non
ſint, nec pater ea filijs reliquerit, Regij
ſenatores ex vniuerſo patrimonio ter-
tiã, quintamq; depromũt quam primoge
nito deferunt & ex reliquus bonis ter-
tiam partem, duas dant fratribus. §. ſi
mater nu. 58. at apud Italos & Gallos
qui iure primogenituræ bona patris ca-
pit reliquis fratribus tenetur vitam &
militiam præſtare, vita dicuntur alimẽ
ta, militia dicuntur alimenta larga, &
nobilia milite digna. §. ſi mater nu. 59.

Principium actus inſpicitur vt de eo conſti
tuamus. §. parens nu. 13.

Priuigni ex verbis factis ve vitrici proba
re poterunt donandi animo alimẽta præ
ſtitiſſe. §. ſi mater nu. 66.

Priuilegium indultũ alteri ex correllatiuis,
cenſetur alteri cõceſſum. §. parẽs. n. 30.

Priuignus diues non tenetur alere nouer-
cam pauperẽ aduerſus Iaſſonem in prin
cipio nume. 37.

Procedere de rebus emphiteoticis, aut feu-
dalibus ad res maioratus an liceat, re-
miſsinè in. §. idem reſcripſit nn. 134.

Procedere licet de ſimilibus ad ſimilia, ergò
de perſona patris ad perſonam filij, vt fi
lius prælegare poßit, ſicut pater poteſt.
§. parens nn. 34.

Procedere licet de ſucceßione ex teſtamen
to ad ſucceßionem abinteſtato. §. idem
iudex nume. 44.

Procuratorẽ qui conſtituit & iurauit ſe nõ
reuocaturum poteſt illum reuocare. §.
parens nu. 91. & nu. 92.

Procuratori datum mandatum, aut teſta-
mentum, qui iurat ſe non reuocaturum,
ſi reuocet an ſit periurus. §. parens nu.
99. & nu. 109.

Prohibitus accipere non poteſt accipere ab
ſponte dante, ergò mulier dotem obla-
tam accipere non poteſt in. §. ſi quis ex
his nume. 215.

Propriè dictum eſt illud quod abſolutè, ac
ſimpliciter dicitur, non autem quod di-
citur ſecundum quid. §. & ſi impubes,
nume. 61.

Proprietas fundi non eſt diſtrahenda, ex
quo præſtantur alimenta, vt integra red
dantur. §. ſed ſi filius nu. 16.

Proteſtatio tradditur in principio nu. 3.

Pubertas plena deſideratur quando alimen
ta pueris relinquuntur, & quæſit plena
pubertas

pubertas in.§.vtrum nu.7.

Pueri alimenta cum miniſterijs compenſantur, quando pueri aliquæ ſunt operæ. §. ſi mater nu.74.

Pueri artificis operæ non accipiunt æſtimationem, ſi exigatur æſtimatio ab eo, qui expenſas dedit, vt edoceretur. §. ſi mater, nume.83.

Pueri miniſteria non ſolum compenſantur cum alimentis verum etiam ſalarium datur ſi artifex ſit puer artemq́; exerceat. §. ſi mater nu.75.

Pulſare, lædere aut violare ſignificat. §. non tantum nu.8.

Pupillus petere poteſt alimenta ſibi legata in. §. vtrum nu.16.

Q

QVando princeps alicui rem adimit ſine cauſa iuſta, pretium dare tenetur, in. §. idem reſcripſit nu.157.

Quare vir longiore tempore alatur, quàm fœmina redditur ratio in. §. vtrum nu.8.

Quantitas certa ſi relinquatur ad alimenta ex certo fundo & fundi redditus annuam præſtationem non reddant diſtrahetur fundus, vt alimenta præſtentur, in qua ſpecie conſiderãdum eſt an is qui alitur ſit res dominus an verò legatarius, ſi ſit res dominus res diſtrahetur vt alatur. §. ſed ſi filius nu.17. & nu.18. & nu.21.

Querella in officioſi teſtamẽti eſt odioſa ad hoc tantum vt excludatur quinquenio. §. vtrum nu.54.

Quæ ſit potẽtior obligatio ea qua filius aſtringitur onere alendi parentes, an ea qua pater aſtringitur onere alendi filios: ex quo declaratur ſi filius pauper ſit habeatq́; patrem & filium diuites; à quo petet alimẽta in principio nu.5. & nu.6. Improbatur opinio Cini procedentis de obligatione fideiuſſoris ad eam, qua pater aut filius tenetur onere alendi filij, aut patris in principio nu.6.

Qui cum negotiorum geſtore contrahit, ſi in domini rem verſa pecunia ſit, actionem habet aduerſus dominum in. §. ſi quis ex his nume.86.

Qui delictum commiſsit & fugit ad eccleſiam ali debet ab eccleſia. §. ſolẽt. n.46.

Quintam minui non debere multis argumentis probatur in. §. idem reſcripſit nu.65. & declaratur lex.10. Tauri, quæ eſt. 8. titulo. 8. libr. 5. nouæ recopilatio. in dicto. §. nu.66.

Quinta pars ſubſtantiæ paternæ ſi alendo ſpurio filio non ſufficiat præſcriptum modum progredi licebit iuxta ſentẽtiam domini Couarruuias aduerſus opinionẽ Tellij in. §. idem reſcripſit nu.59.

Quinta pars ſubſtantiæ paternæ ſi tam ſit ampla, vt alendo filio ſpurio pro dignitate ſufficiat, ſuperq́; ſit, non debet minui in. §. idem reſcripſit nu.61. & in iſto. §. infra nu.65. Sed contrariam ſententiam multi approbant exiſtimantes minui debere in iſto. §. nu.62.

Quod meum eſt ſi ad te perueniat poſſum id à te condicere, ne ex alieno locupletior ſis, ſi ex cauſa lucratiua peruenit, filius autem alimenta à patre capit ex cauſa lucratiua ergò ab eo repeti poſſunt in. §. ſi quis ex his nu.88. Contrariam ſententiam defendit Decius exiſtimans quod creditor non poſsit à filijs condicere pecuniam quam patri mutuam dedit ſed ſibi imputare debet qui minus idoneo credidit in. §. ſi quis ex his nu.89.

Quod ſit diſcrimen inter dictionem, alo, & educo, aduerſus Nonium Marcellum in §. ſi quis ex his nu.100.

R

Raphaelis Comenſis ſententia declaratur. §. ſolent nu. 57.

Rationem quare alimenta in hac. l. peti debent officio iudicis reddit Vlpianus in priucipio nu. 58. Ratio traddita ab Vlpiano impugnatur nn. 59. Vlpiani intẽtio declaratur nn. 6.

Ratio quare alimenta præſtautur officio iudicis in principio nu. 52.

Ratio quare in. l. nepos proculo alimeuta relinquutur largè pro dignitate alimeutarÿ tradditur in. §. ſed ſi filius uu. 87.

Ratio quare in ſpiritualibus filius agere poteſt aduerſus patrem tradditur in principio nu. 63.

Ratio quare maritus uon condemnatur in ſolidum eſt quià vir, & vxor ſunt Socÿ diuinæ & humanæ domus. §. ſed ſi filius nu. 77.

Redditum annuum qui comparauît prior, præfertur ſecundo nõ ſolum ratione ſortis, ſed & redditnum qui acceſſerunt etiam poſtquàm ſecundus emit. §. parens uu. 12.

Redditus ſi ſufficiant aleudo domino & alimentario aletur vterq; , ſed ſi vni tantum ſufficiant, dominus aletur prius & quod ſupererit alimentario dabitur. §. ſed ſi filius nu. 134.

Refellitur Aymonis ſententia dicentis patrem non poſſe filio alimenta denegare propterea qòud in opere ruſtico ſe nolit exercere. §. ſed ſi filius nu. 127.

Refellitur Caſtilli inductio ad. l. 61. de Toro: quià obligatio alendæ vxoris uon abrumpitur ob inopiam mariti, quamuis huius obligationis effectus ſuſpeudatur dũ vir eget, quià iure naturæ vir tenetur alere vxorem & filiam in. §. ſi quis ex his uu. 93. & uu. 99.

Refellitur opinio Decÿ exiſtimautis uoneſſe diſcrimeu iuter dictionem commodè, & dictionem abſq; penuria. §. ſed ſi filius nu. 85.

Refellitur ſententia Alciati exiſtimantis filium familias patri ex artificio quærere ſicut vxor quærit marito. §. ſed ſi filius nu. 137.

Refellitur ſententia Socini colligentis ex. l. nepos procnlo illud diciquempiam poſſe, quod honeſtè, & commodè poſſit. §. ſed ſi filius uu. 86.

Reges an iure gentium ſint creati in principio nu. 54.

Regina leges condere poteſt ſi cum conſilio virorum prudentum condat in. §. ſi quis ex his nu. 264.

Regni gubernacula pertinent ad maritum qui Reginam duxit vxorem, non autem ad ipſam mulierem, iure Hiſpanorum Regina ſimul cum marito gubernat at Joannes Luppus ait in. § . ſi quis ex his, nume. 267.

Regnla declaratur per exempla iu. §. idem index nu. 54.

Regum origo antiqua eſt, & regnum ad iuſtiſſimos delatũ eſt, poſtea poſteris tradditum vt Cicero author eſt in. §. ſi quis ex his nu. 267.

Rei debendi ſi plures inſolidum conſtituantur, & vtilitas contractus cedat in cuiuſq; commodum, æquis partibus in partes viriles ſunt ſinguli conueuiendi, in reliquis partibus alter alterius fideiuſſor eſſe intelligitur iu. §. ſi quis ex his, nn. 104. Ratio eſt quià quando vtilitas cedit incommodum vnius tantum, quæſito colore præſumitur eſſe contractum, & correi dicuntur, qui verè correi non ſunt ſed reciproci fideiuſſores in. § . ſi quis ex his nu. 105.

Relle-

Relatum eſt in referente cum ſuis qualitatibus.§.parens nu.41.

Remedium vt ſpurius filius tranſmittat in liberos fundum legatum ob alimenta in §.idem reſcripſit nu.74.

Renunciare alimentis quæ ex dote debentur mulier non poteſt:quià ſunt appendices matrimonij in. §. ſi quis ex his, nume.139.

Renunciare alimentorum iuri inconſulto prætore non licet aut ius iſtud vendere, aut cedere, quià alimenta perſonæ cohærent.§.parens nu.59.

Repudium quare Iuſtinianus Imperator permiſſerit in.§.ſi quis ex his nu.68.

Res magni ponderis non debet induci leuibus argumentis in damnum alterius in. §.ſi quis ex his nu.151.

Res obligata ob ſortem cenſetur obligata ob vſuras.§.ſi quis ex his nu.40.

Reſtitutio iuſtitiæ quid conferat declaratur & quid reſtitutio gratiæ.§.ſed vtrum nu.9.

Reſtitutus principis indulgentia non recuperat fructus.§.ſed vtrum nu.11.

Reuerentia ſi alicui perſonæ debeatur ſicut patri,intelligitur, vt maior reuerentia debeatur patri. §.& ſi impubes numero.13.

Rex vnde dicatur, & quid operetur pactum,quod inter Ferdinandum & Yſabelam conuentum eſt, vt Regni gubernacula eſſent apud vtrumq; & quomodo pactū illud accipi debeat in.§.ſi quis ex his nu.168.

Ripæ opinio refellitur exiſtimātis dotis cauſam in feriatis diebus tractari nō poſſe. §.ſi vel parens nu.11.

Ruſticus qui ex patrimonio cibum capere poteſt diues eſt.§.ſed ſi filius nu.45.

S

Sacerdos qui pauperi non conſulit mortaliter peccat.§.& ſi impubes nu.6.

Sacerdotes eccleſiæ miniſterijs ſeruientes, & diuina donantes ali debent ab ijs quibus ſacramenta conferunt. §.& ſi impubes nu.39.

Salarium ex patris bonis præſtandum eſt filio, qui patris bona adminiſtrat ſecundum Fulgoſium, ſed refellitur hæc opinio, itē refellitur ſentētia Bartoli exiſtimantis quòd ſi mercaturam cum pecunia patris filius exerceat medietatem lucri ſibi quærit, medietatem verò patri in §.ſed ſi filius nu.138.

Salarium pupillo datur ſi artifex ſit, quòd ſi miniſter ſit miniſteria cum alimentis cōpenſantur.§.ſi mater nu.76.

Saliceti ſententia dicentis quòd mater non cogitur alere filium quamuis cauſam diuortio dederit refellitur in.§.ſi mater, nume.12.

Sanctè iudices ſtatuerent ſi mulieribus tutores darent ex legis latorum intentione in. §. idem reſcripſit nu.124.

Sbolaris qui meretrices ad domum ducit poteſt expelli de domo, & ſoluet integram penſionem temporis in quod conduxit in.§.ſi quis ex his nu.154.

Sententia Abbatis refellitur in.c. non eſt vobis de ſponſalibus dicentis peccati cauſam ibi agitari in principio nu.64.

c.non eſt vobis, declaratur nouè nu.65.

Ratio quare in.c. non eſt vo vobis cauſa vertitur apud iudicem eccleſiaſticum nu.67.

Sententia Aleiati refellitur colligentis ex l.1.ff.de obſequijs quòd nutritor non poteſt in ius vocari ſine venia.§.§ ſi impubes nu.45.

Sententia Baldi dicentis, id quod alimentorum nomine pater legauit ſpurio, non cẽſeri pium, refellitur in. §. idem reſcripſit nu. 77.

Sententia Baldi dicentis, patruum teneri dotare ſobrinam refellitur & declaratur l. & nihil. ff. de in rem verſo in. §. idem reſcripſit nu. 111.

Sententia Coſtæ refellitur dicentis, quòd pater, qui non educauit filium reducitur ad inſtar extranei in. §. & ſi impubes, nume. 46.

Sententia domini Cobarrunias refellitur & declarantur verba vltima. c. cum haberet in. §. idem reſcripſit nu. 54.

Sententia Ioannis Luppi, & aliorum, qui Romani opinioni adhæſere exiſtimantes, vt mariti & mulieris fauore requiratur licentia refellitur in. §. ſi quis ex his nu. 242.

Sententia obtinet ſi feriæ indictæ ſint cauſa meſſium vel vindemiæ, non ſi diuinæ rei cauſa in honorem dei. §. ſi vel parens nu. 4.

Sententia pro aliquo dicta non pariet effectum, vt dum appellatio tractatur alatur is pro quo dicta eſt; quià ſententia prouocatione extinguitur vt multis placet aut ſaltèm ſuſpenditur. §. ſi vel parens nu. 50.

Sententia quæ habet quòd legitima liberorum ſtatuto tolli non poßit, intelligitur niſi iuſta cauſa ſubſit propter quam tollatur à principe in. §. idem reſcripſit. n. 151

Sententia quæ profertur ſuper alimentis eſt diffinitiua ſi cauſa alimentorum principaliter tractetur ſecus ſi incidenter in. §. ſi quis ex his nu. 84.

Sententia qua iubetur quis ali vt filius non facit præiudicium in cauſa filiationis ordinariè exercenda, dum lis eſt, ſi filius ſit qui alimenta petit ali debet. §. ſi vel parens nu. 34. Sed hæc ſuperior ſententia eſt intelligenda, ſi prius iudex ſummatim cognouerit filium eſſe. §. ſi vel parens nu. 35.

Sententia quomodo ſit ferenda quando quis declaratur, quòd operi ſufficere poteſt: & quòd hæc ſententia non obligat perpetuò in. §. ſed ſi filius nu. 133.

Sentẽtia ſi inferat corporales operas aut pœnam pecuniariam, damnatus à carcere fugere non poteſt, ſecus ſi ſententia pœnam ſanguinis inferat. §. ſed vtrum, nume. 28.

Sepulturam qui elegit & iurat ſe non variare aliam eligendo, aliam eligere non poteſt contra præſtitum iuramentum, nec in electa ſepeliri debet. §. parens, nu. 96. Petri Peraltæ ſententia refellitur dùm interpretatur. c. 1. de ſepulturis libro. 6. §. parens nu. 97. & nu. 98.

Sequioris vitæ quis eſſe dicatur in. §. idem reſcripſit nu. 84.

Seruo alieno hærede inſtituto teſtator dominum rogauit vt hæreditatem reſtitueret, don ineusſeruum alienauit, venditor hæreditatem reſtituet, quòd ſi venditor ſoluendo non ſit reſtituet emptor apud quem eſt ipſa hæreditas in. §. ſi quis ex his nu. 84.

Seruitutes ſunt qualitates aduerſus Alciatum. §. ſed ſi filius nu. 62.

Seruũ libero patre procreatum tenetur alere dominus non autem pater ſerui, ſi dominus non aluerit prætor vendi ſeruum iubebit. §. ſolent nu. 16.

Seruus capax eſt legati alimentorum, quod petet officio iudicis implorato non iure actionis in. §. vtrum nu. 12. & quæſit huius ſententiæ ratio in. §. vtrum nu. 13

Seruus pœnæ quando efficiatur quis diſtinctione propoſita declaratur in. §. ſed vtrum nu. 17.

Seruus

Seruus ſine domini authoritate tranſigere non poteſt de alimentis etiam ſi prætoris adſit authoritas aduerſus Accurſium. §.parens nu.58.

Si ille qui alitur ſit futurus rei dominus diſtrahetur proprietas vt alatur, quamuis res non poßit alienari, ſecus ſi non ſit futurus dominus rei. §. ſed ſi filius nu.21. & nu.12.

Si frater qui bona communia habet cum ſorore, pro ea dotem dederit, de bonis communibus dare intelligitur, & partem ſuam donare in. §. idem reſcripſit num. 102. Quòd in ſuperiori ſpecie frater non intelligatur partem ſuam donare multi affirmant atq; ita fuit iudicatum in dicto. § .nu.103. Sed in hac ſuperiori ſententia & ſpecie diſtinguitur an precioſa res ſit quæ data eſt, & non cenſetur donata, an modici valoris & intelligitur donata, quamuis ſint qui contra dicant in. § .idem reſcripſit nu.105. & in hac ſpecie arbitrio iudicis relinquẽdum eſt an res in dotem data cenſeatur donata, idem de alimentis ſtatuitur, cum ad præſumendam donationem fauorabilior ſit cauſa alimentorum quam aliarum expenſarũ in dicto. §. idem reſcripſit nu.106.

Simpliciter & deplano quãdo in aliqua cauſa ius dicitur, non poteſt dici faſtis diebus Deo ſacratis. §. ſi vel parens nu.5. Sed contraria ſententia, vt cauſa alimẽtorum faſtis diebus Deo ſacratis agitari poßit crebrior eſt, & iure noſtro approbata. § .ſi vel parens nu.6.

Sobrinus non cogitur alere patruum in. §. idem reſcripſit nu.126. & nu.140.

Sobrinus, qui in antiquum maioratum ſuccedit non cogitur alere patruum, niſi maioratus ſit dignitas, vt ducatus, marchia, ſed exiſtimationi locus relinquitur §. ſi mater nu.53.

Sobrinus qui in auitum primogenium ſucceßit non cogitur alere patruos, aut amitas, quos ipſius pater alebat in. §. idem reſcripſit nu.127.

Sororem ſpuriam frater dotare tenetur, & poteſt ex hac cauſa ius primogenij, & maioratus recens conditi alienare, & qui ſemel dotauit iterum dotare non cogitur in. § .idem reſcripſit nu.97.

Sorori proximior eſt frater, quàm patruus, ſed vterinus non dotat ſororem, ergò nec patruus ſobrinam & ita iudicatum eſt in. § .idem reſcripſit nu.110.

Spiritualibus in cauſis poteſt ius ciuile pœnam addere pœnæ iure canonico conſtitutæ. § .ſi mater nu.19.

Spuriæ filiæ diuiti dotem dare pater non tenetur in. § .idem reſcripſit nu.28.

Spuriam filiam opificem pater dotare non tenetur in. § .idem reſcripſit nu.29.

Spurij filij ſunt qui dicant iure canonico non probari, vt ſint à patre alendi, ſed hæc ſententia nu.11. refellitur, & nouè explicatur textus in. c. cum haberet de eo qui duxit in matrimonium nu.13.

Spurij nati ex inceſtis nefarijsq; nuptijs alendi ſunt iure canonico aduerſus Baldum & alios in. § .idem reſcripſit .n.11.

Spurio ſi pater legat ad alimenta, & alito filio pro dignitate, rei legatæ fructus ſuperſint, auferentur fructus à ſpurio, cuius commodo fructus, qui ſuperſunt non cedunt, idem ſtatuendum de dote quæ filiæ ſpuriæ datur in. § .ſi quis ex his nu.288.

Spurium filium mater alere tenetur ſicut pater in. § .idem reſcripſit nu.35.

Spurium filium pater alere tenetur iure canonico & quæ ſit huius rei ratio in. §. idem reſcripſit nu.9. & nu.10.

Spurius alendus eſt pro dignitate in. § .idem reſcripſit

reſcripſit nu.52.

Spurius, cui fundus datur ad alimenta cauere debet ſe fundum illis reſtituturum ad quos poſt eius mortem perueuturus eſſet in. §. idem reſcripſit nu.72.

Spurius filius non eſt ſecundum naturam ui ſi qui ex matrimonio procreatus non eſt. §. vtrum nu.81.

Spurius infamueſt iure canonico in. §. idem reſcripſit nu.49.

Spurius iure Regio ad hæredes tranſmittit, quod ei pater legauit ad alimenta in. §. idē reſcripſit nu.75. quod permiſſum eſt etiã ſi inteſtatus moriatur filius, niſi fundus eſſet filio aſſignatus ad alimēta patre inuito in. §. idem reſcripſit nu.76.

Spurius eſt qui natus eſt extra cauſã concubinatus, iure canonico natus ex ſoluto & ſoluta non eſt naturalis ſed ſpurius in principio nu.84.

Spurius ſi legatum alimentorum ſibi relictum petat, ali debet dum lis pendet ſi ſuper hac re lis vertatur. §. ſi vel parens, nume.63.

Statuto ſi caueatur, quòd inſtrumenta publica non probent, niſi inueniantur in breuibus ſcripta ſeu regiſtris, probabunt tamen in cauſa dotis dotium fauore in. §. ſi quis ex his nu.257.

Statutum ſi aliquid de nouo introducat cũ certis modificationibus, quidquid ibi exprimitur videtur datum pro forma, adeo quod dicitur ſubſtantialis, nec per æquipollens adimpleri poteſt. §. item reſcriptum nu.46.

Stimum patris eſt æſtimum filij in principio nume.77.

Stipulatio quantitatis incertæ valet alimētorum fauore. §. vtrum nu.27.

Studia neceſſaria ſi ſint pater ſumptus præſtare debet, vt ſunt ſtudia grammaticæ, ſecus ſi non ſint neceſſaria, vt ſtudia iuris, vt ait Bart. §. non tantum num.34. Sed refellitur ſententia ſuperior & diſtinctio Bartoli, quià ſi alimentarij dignitas poſtulet, in ſtudia iuris ſumptus ſunt præſtandi. §. non tantum nu.33.

Studij impenſa ſi legetur quid hoc legato cōtineatur tradditur. remiſſiuè in. §. non tantum nu.37.

Subſtitutio pupillaris expreſſa quamuis repellat matrē a bonis filij, ſi egeſtate præmatur mater, ali debet ab eo qui pupillariter ſubſtitutus eſt in. §. item reſcriptum nu.10.

Sumptus ſi ſint neceſſarij, vt aliquid fiat, ſi reperiatur factum præſumitur factum ab eo qui facere tenebatur in. §. item reſcriptum nu. 68. & in ſuperiori ſpecie qui dixerit factum non eſſe ab eo qui facere tenebatur debet probare in. §. item reſcriptum nu.69.

Superiores aduerſas ſentētias conciliat Ioãnes Imola an vxor, quæ dotem petit diues ſit, an pauper, ſi diues marito lauta alimenta relinquentur, ſecus ſi ea pauper ſit. §. ſed ſi filius nu.75. refellitur cōciliatio Ioannis Imolæ. §. ſed ſi filius nu. 76. ratio, quare maritus non condemnatur in ſolidũ, eſt quià vir & vxor ſunt socij diuinæ, & humanæ domus nu.77.

T

TAciti, & expreſſi idem eſt iudicium, quando id quod tacitè in eſt exprimitur eo modo quo in eſt. §. non tantum, nume.12.

Teſtamentum ſe non reuocaturum iurans adimit ſibi liberam teſtamenti factionē & videtur verſari contra bonos mores vt pote contra liberum arbitrium quod eſt natura homini inſitum, ſed iuramentum contra ius naturale non valet quià

eſt te

eſt temerarium ergò nec in propoſito valebit, ita Peralta. §. parens nu. 101. Sed hæc ratio refellitur. §. parens nu. 102.

Teſtamentum ſi quis ſe nunquam reuocaturum iurauerit poteſt reuocare. §. parẽs nu. 95. & redditur ratio nu. 98.

Teſtator præcipiens heredibus, vt ſolitum honorem vxori ſuæ præſtent, magnificéq; tractent, vult quòd vxori præſtetur honor, veſtimenta autem erunt præſtanda, quæ viduali congruant honeſtati in. §. ſi quis ex his nu. 165. lectũ quoq; dari creditur voluiſſe, quod nõ erit bombicinum, ſed triſte ac lugubre in iſto. §. nu. 160.

Teſtator qui alimenta relinquit, ſi declaret ex quibus bonis ſint præſtanda, bona ſunt pro alimentis obligata & cum illo onere tranſeunt ad quem libet poſſeſſorem in. §. vtrum nu. 33.

Teſtator ſi alicui relinquat alimenta, & futuræ eius vxori, non ſolum primæ cenſetur relicta, ſed omnibus, quas duxerit. §. vtrum nu. 35.

Teſtator ſi declaret quo in loco vxor, cui alimenta relinquit, debet morari cum filijs, debet in eo loco morari vt alimenta percipiat in. §. ſi quis ex his nu. 193.

Teſtator ſi ex aliquo fundo præcipiat, vt præſtentur alimenta, fundus ille eſt ad alimenta obligatus in. §. ſi quis ex his, nume. 39.

Teſtator ſi iubeat vt in domo ſua propria teſtatoris alatur legatarius, ibi eſt alẽdus, quòd ſi bona hæredes diuidant, diuerſaſq; incolant domos, ab eo, qui in domo teſtatoris moratur aletur legatarius alijs in alimẽta conferentibus in. §. ſi quis ex his nu. 206.

Teſtator ſi præcipiat, vt legata ex aliqua parte minuantur, non minuetur alimentorum legatam in. §. vtrum nu. 26.

Teſtator ſi tutricem vxorem relinquat, & ea habitet cum filijs, habitationis cauſa penſionem mater non præſtabit, quià filios debet inſtituere, ſed hoc iure communi obtinebit, quo erat gratuitum officium tutoris, ſecus iure Regio in. §. ſi quis ex his nu. 208.

Teſtator ſi vxori alimenta legaſſet, ſi cum filio moraretur, morari cum filio debet, vt alimenta debeantur, vt multi dicũt: ſed Bartolus Mutianam interponendam ait, quià in ſuperiori legati ſpecie ineſt conditio negatiua, ſi à filijs vxor non diuertat in. §. ſi quis ex his nu. 171.

Teſtator vxorem relinquit dominam maſſariã, & vſufructuariam, quid ſit maſſaria declaratur ſupra, ſcriptis verbis vſũfructum vxori relinqui ſi filios teſtator non habeat, quòd ſi habeat alimenta tantum multi dixere in. §. ſi quis ex his nu. 168. & nu. 169.

Teſtator vxori ſi habitationem leget cum filijs, cenſetur legare, & alimenta ex tacita ipſius voluntate ſecundum Barto. & alios: ſed refellitur hæc ſententia in. §. ſi quis ex his nu. 209.

Theologiæ profeſſores docentes ali debent & præceptores iure Regio in. §. & ſi impubes nu. 28.

Tituli continuandi non ſunt, ſed ſubordinandi. §. ſolent nu. 88. continuatio quid ſit. §. ſolent nu. 58.

Titulus titulo coniungitur in libro ſexto decretalium, §. ſolent nu. 56.

Titulos continuandos eſſe multi dicunt. §. ſolent nu. 51.

Tranſactio de alimentis eſt quid principale, ſuper quo iuramentum interponitur, ergò iuramentum eſt quid acceſſorium, acceſſorium verò naturam ſequitur rei, cui accedit, vnde ſi tranſactio, quæ principalis eſt, non valet, nec valebit iuramentum

mentum quod eſt acceſſorium.§.parens nume.84.

Tranſactio facta de futuris alimentis inconſulto prætore quòd non valeat, quamuis iurata ſit tradditur, & ponitur diffinitio iuramenti.§.parens nu:116.

Tranſactio generaliter dicendum eſt vt ſuper futuris alimentis à quocunq; facta licet ſit iurata nõ valeat.§.parens nu.82

Tranſactio inconſulto prætore ſuper futuris alimentis valet ſi iurata ſit, quià iuramento contractus firmatur, ſed quòd non firmetur iuramento tranſactio à patre facta ſuper alimentis futuris Bortolus & alij affirmant.§.parens nu.80.

Tranſactio ſuper futuris alimentis facta inconſulto prætore non valet, ratio eſt ne homines depauperentur quià Reipublicæ intereſt homines habere locupletes. §.parens nu.52, Sunt tamen cauſæ quæ faciunt vt de alimentis facta tranſactio valeat.§.parens nu.53.

Tranſactum eſſe inter aliquos ſi cõſtat iam ſunt anni decem, an ex hoc temporis ſpatio præſumitur interfuiſſe cauſa tranſigẽdi, quià ſolennitas, quæ in aliquo actu requiritur vt valeat præſumitur ex longi temporis curſu, niſi ſolennitas talis ſit, cui contrahentes renunciare nõ poſſunt, vt in tranſactione alimentorum.§ parens nu.54.

Tranſigere alimentarij plures inter ſe non poſſunt incõſulto prætore.§.parẽs.n.55.

Tranſigere de alimentis præteritis licet inconſulto prætore, non autem de præſentibus aut futuris.§.parens num.74. ratio ſuperioris ſententiæ eſt, quià ex alimentis futuris vita hominis pendet licet homo diues ſit, quià labi poteſt facultatibus, multæ enim ſunt humanæ ſortes. §.parens nu.75.

Tranſigere non licet inconſulto prætore ſuper legato annuo relicto in dotem, deciſio legis primæ.C.de fideicõmiſsis obtinet in dote.§.parens nu.57.

Tranſigere, ſi alimenta minima ſint, poterit alimentarius ſuper eis inconſulto prætore.§.parens nu.79.

Tributa ſi ex regionis cõſuetudine fiſco præſtentur ex rebus, quas quis poſsidet, ſi alicui legentur alimenta præſtare debet tributa ob eas res ex quibus debet habere alimenta.§.vtrum nu.74.

Triẽnalis præſtatio alimentorum quæ in minus ſolenni teſtamento relicta ſunt, efficit vt debeantur alimenta perpetuò in futurum.§.vtrum nu.38.

Triẽnalis præſtatio annui legati pro dote relicti in minus ſolenni teſtamento efficit vt obligatio præſtandi oriatur in futurũ §.vtrum nu.39.

Triginta annorum ſpatium requiritur, vt hæres præſcribere poſsit rem legatam, in.§.vtrum nu.42.

Tutor an teneatur pupillum domi ſuæ alere ſub pœna priuationis decimæ dubitatur, qua priuabitur ſi pupillo denegauerit alimenta.§.ſi mater nu.85.

Tutori nõ dabatur ſalarium iure communi pro tutella, niſi ſalarium ex cauſa iudex conſtituiſſet, & in Hiſpania decima fructuum datur tutori, hac de cauſa compenſabit miniſteria pupilli cum alimentis.§.ſi mater nu.75.

Tutoris facto ſi impediatur legatarius cum hærede habitare, conſequetur alimentorum legatum ſi tutorem moneat ne faciat quominus cum hærede habitare poſſit in.§.ſi quis ex his nu.158.

Tutori ſi legatum ſit vt pupillũ domi educaret legatum perdet ſi domi non aluerit. §.ſi mater un.87.

Tutor ſeu curator qui repetit alimenta præſtita pupillis aut adoleſcentibus cum alimentis

mentis

mentis compenſare debet miniſteria pupilli aut adoleſcentis.§.ſi mater nu, 70.

Tutor ſi domi ſuæ iubeat legatarium exhiberi de domo hæredis loqui intelligitur non de domo teſtatoris, quià fauore hæredis hoc dixit teſtator vt cum minori impenſa dentur alimenta non autem fauore ipſius rudis domus in. §.ſi quis ex his nu.205.

Tutor ſi pupillo alimenta præſtet, quamuis non præſtet in domo ſua non priuabitur decima.§.ſi mater nu.86.

V

VAſſallus in re feudali non poteſt vſumfructum aut ſeruitutem conſtituere in §. idem reſcripſit nu. 132. Sed ſuperior ſententia vera eſt ſi domini præiudiciũ conſideremus, quià in præiudicium proprium poteſt feudatarius vſumfructum aut ſeruitutem conſtituere in. §. idem reſcripſit nu.133.

Vaſſallus tenetur alere dominum à quo fundum habet, ſi ampla prædia in feudum data ſint ſecus ſi anguſta. §.ſolent nu.32

Velleianum ſenatus conſultum ceſſat ſi mulier nubenti dotem promittit, vnde multi defendunt, quòd ſine mariti licentia mulier poßit ei quæ nubit dotem promittere, quod declaratur in.§.ſi quis ex his nume.258.

Vendita re magni valoris qui redditibus pecuniæ ali poteſt non eſt alendus ab eo qui iure ſanguinis alere tenetur.§.ſed ſi filius nu.25.

Venditor rei corporalis ſi transferre velit dominium per actum ceßionis nihil aget §.parens nu.67.vſq; ad numerum.70.

Venientes abinteſtato repellere poſſunt fratrem ingratum à ſucceßione fratris inteſtati.§.idem iudex nu.45. Sed contrariam ſententiam vt frater ingratus repelli non poßit à fratris inteſtati ſucceßione Bartolus & alij defendũt, quæ ſententia & crebrior & verior eſt.§.idem iudex nu.46. Sed ſuperior ſententia, vt probata ingratitudine repellatur frater à ſucceßione fratris inteſtati iure Regio probata eſt in.§.idem iudex nu.47.

Verba hæc recta via quid ſignificent in. §. vtrum nu.52.

Verba quæ ad iudicem diriguntur ſi cauſæ deciſionem reſpiciant oritur officium iudicis.§.non tantum nu.54.

Verba quamuis dirigantur ad iudicem non oritur officium iudicis ſi materia de qua agitur non permittat.§.non tantũ.n.52.

Verba ſi dirigantur ad iudicem oritur officium iudicis.§.non tantum nu.49.

Verba ſi dirigantur ad iudicem iudicis inſtituendi cauſa, non oritur officium iudicis.§.non tantum nu.53.

Verba ſi dirigantur ad iudicem vt ſi æquitate motus aliquid velit facere ad priuatam vtilitatem poßit, non oritur officiũ iudicis.§.non tantum nu.55.

Verba ſi exqutionem reſpiciant quamuis dirigantur ad iudicem, non oritur officiũ iudicis.§.non tantum nu.51.

Verbis his lego alimenta vxori ſi Salmanticæ cum filijs moretur inducitur duplex conditio, & quod multum interſit in aliquo loco filios educari, in.§.ſi quis ex his nu.195.

Verbũ poteſt ſi iungatur dictioni negatiuæ inducit præciſam neceßitatẽ, ratio eſt, quià ex his inducitur forma cuius trãſgreßio actum reddit inutilẽ in.§ ſi quis ex his nu.247.

Verecundia pro hominis æſtimatione accipitur.§.non tantum nu.9.

Verecundia ſumitur pro hominis æſtimatione.§.ſi impubes nu.54.

Veſtes an mulier debeat hæredibus reſtituere dubi-

re dubitatur, & reſolutio eſt quod ſi preciosæ veſtes ſint in honorem mariti videntur conceſſæ, quas non reſtituet mulier, dum vidua permanſerit, ſi veſtes non ſint preciosæ, quamuis ali nubat non reſtituet in. §. ſi quis ex his nu. 127.

Veſtes continentur alimẽtorum verbo, quæ veſtes præſtandæ ſunt, pro ætate & dignitate eius, cui debentur. §. non tantum nume. 15.

Veſtes lugubres nigras ſi teſtator vxori reliquerit debẽtur veſtes nigræ preciosæ, ſi verò ſorori reliquerit extraneæ vẽ mulieri nuptæ, quamuis nigras rẽlinquat, debentur veſtes ferruginei coloris in. §. ſi quis ex his nu. 129.

Veſtes lugubres viduæ dare tenentur mariti hæredes qui alere vxorem debent in. §. ſi quis ex his nu. 125.

Veſtes lugubres viduæ præſtandæ nõ ſunt, ſi mulieri non ſit dos reſtituenda, ſed illi qui dedit in. §. ſi quis ex his nu. 130.

Veſtes preciosæ continentur alimentorum verbo ſi conueniãt dignitati eius cui preſtantur. §. non tantum nu. 16.

Veſtes quotidianæ quæ dicantur tradditur remiſſiuè in. §. ſi quis ex his nu. 128.

Veſtes ſunt alimentario præſtãdæ, quando veſtibus indigere ceperit, cum varient doctores, quo tempore veſtes præſtandæ ſunt, iudicis arbitrio hoc relinquetur. §. non tantum nu. 22.

Veſtis quæ præſtanda eſt qualis eſſe debeat ex regionis conſuetudine iudex æſtimabit. §. non tantum nu. 18.

Veſtis ſi legata ſit vno quoq; anno, & veſtis precium hæres dederit, ſi veſtem alimentarius non comparauerit, aut ea non vtatur precium condicit qui dedit. §. non tantum nu. 23.

Veſtis vno quoq; anno præſtanda eſt alimẽtario qui atritam veſtem reſtituet. §. non tantum nu. 19.

Viam per ſuum fundũ ſi quis legauerit, & legatarius antequam ſciat legatam ſibi ſeruitutem fundum vendat, ad emptorem via pertinet, nec legatarius poterit viã legatam repudiare in dãnum emptoris. §. item reſcriptum nu. 27.

Vicarij perpetui qui loco alterius ſacramenta tractant & parrochianis donant, alẽdi ſunt ab eo in cuius locum ſubſtituti ſunt, ſed ſi perpetuus vicarius non ſit ſed ad tempus, pro tempore alatur, quòd ſi vicarius non alatur poterit diuina ſubtrahere populo ex ſuperioris licentia. §. & ſi impubes nu. 31.

Vicarius eccleſiæ non debet artificiales operas patrono qui alitur cauſa miniſterij quod diuinis rebus impendit in. §. ſi quis ex his nu. 164.

Vicarius eccleſiæ ſi ingratus ſit priuabitur congrua portione. §. idem iudex nu. 57.

Vidua, cui dos non reſtituitur, intra annũ, poteſt alimenta petere & ſunt illi præſtanda ab hæredibus mariti ſiue ſit pauper ſiue diues in. §. ſi quis ex his nu. 121. huius ſententiæ ratio redditur in iſto. §. nu 117. & 117.

Vidua mariti hæredes debet interpellare vt alimenta preſtent, quæ ſi non præſtiterint & ob hoc mulier æs alienum contrahat poterit petere ab hæredibus mariti in. §. ſi quis ex his nu. 137.

Vidua mariti potitur priuilegijs quod eſt generale in. §. ſi quis ex his nume. 143. Siue priuilegia perſonam reſpiciant ſiue patrimonium aduerſus Lucam de penã in iſto. §. num. 144. Pinelli ſententia refellitur dicentis quòd quãuis vidua quæ palam impudica eſt non potiatur mariti priuilegijs ea tamen quæ ſecretò eſt impudica potitur in. §. ſi quis ex his, nume. 145.

Vidua

Vidua non eſt alenda intra annum doti reſtituendæ præſtitutũ, ſed ſat eſt ſi dotis partem hæredes reſtituant mulieri ex qua ipſa ali poßit in. §. ſi quis ex his nu. 122.

Vidua potitur priuilegijs mariti in honorem dignitatis quàm mulier nubendo viro nobili aſſequta eſt in. §. ſiquis ex his. n. 154

Vidua, quæ ab hæredibus mariti non petijt alimenta propter dotem retentam, ius petendi ea ad hæredes tranſmittit in. §. ſi quis ex his nu. 140.

Vidua quæ ali debet ab hæredibus mariti ſi ſe alat an poßit repetere diſtinguit Bartolus quem alij ſequntur in. §. ſi quis ex his nu. 156.

Vidua, quæ intra annum doti reſtituendæ præſtitutum alitur ab hæredibus mariti an teneatur ipſius mariti hæredibus operas præſtare in. §. ſi quis ex his nu. 157. & tradditur latè à nu. iſto. 157. vſq; ad numerum. 174. & nu. 167.

Vidua ſi ſe aluerit, eo tempore quo dos retinetur ab hæredibus mariti, poteſt ab eis exigere, quod in alimoniam erogauit, vt Baldus ait, ſed eius opinio reſellitur in. § ſi quis ex his. n. 135. & defenditur. n. 136.

Vir bonus dicitur is qui integræ exiſtimationis probatæq; fidei ſit in. §. idem reſcripſit nu. 57.

Vir & vxor ex eo, quòd ſimul habitant, & familiæ negocia gerant expenſis communibus, ſocietatem coire videntur, hac de cauſa iure Regio conſtitutum eſt vt quæſtus et lucri cōiuges Socij ſint in. §. ſiquis ex his nu. 283.

Vir & vxor iure communi Socij non ſunt, ſed matrimonium habet in ſe ius Societatis: coniuges enim omnis vitæ, diuini, & humani iuris Societatem coeunt, cuius effectus eſt vt proſpera & aduerſa fortuna vxoris maritus, & mariti vxor ſit particeps in. §. ſi quis ex his nu. 284.

Vir & vxor ſunt vna caro & ideo non debent ad imparia iudicari: ſunt enim Socij humanæ rei & diuinæ domus, & hæc ſocietas quodam modo facit vxorem dominam rei mariti in. §. ſi quis ex his nume. 282.

Virum bonum pro iudice leges accipiunt in §. idem reſcripſit nu. 56.

Vitricus nō poteſt repetere à priuignis, quod paterno affectu in eorum alimoniam erogauit, vitricus in dubio præſumitur animo donandi & paterno affectu erogaſſe vt aliqui dicunt. §. ſi mater nu. 62.

Vitricus nunquam præſumitur paterno affectu præſtitiſſe alimenta priuignis iure communi, ſed iure Regio præſumitur niſi contrarium probetur. §. ſi mater, nume. 67.

Vitricus qui repetendi animo donauit alimēta priuignis debet alimenta cum miniſterijs priuignorum cōpenſare. §. ſi mater, nume. 69.

Vocabulum proprium dicitur quod natum eſt ad rem illam ſignificandam quam demonſtrat. §. & ſi impubes nu. 61.

Voluntas coacta voluntas dicitur impropriè quià non eſt ſimplex voluntas ſed qualificata, in quibus requiritur voluntas, ſimplex voluntas requiritur non autem qualificata. §. & ſi impubes nu. 64.

Vſufructuarius cedere non poteſt ius vſusfructus, quòd ſi ceſſerit nō quæretur emptori vſusfructus ſed ad proprietatis dominū deuoluetur, vēdere autē poteſt cōmoditatē vſusfructus. §. parēs nu. 60.

Vſufructuarius tenetur alimēta legata præſtare non autem dominus proprietatis. §. ſed ſi filius nu, 38.

Vſumfructum ſi fructuarius alieui cedat, intelligitur fructuum perceptionem cedere vt ceßio valeat & vſusfructus ad dominum proprietatis non denoluatur

tur quando extraneo ceditur ius vſus fructus.§.parens nu.61. & vſq; ad nume.67.

Vſum qui habet abuti re non poteſt,cumcui datus eſt vſus nec lucrum percipiet,ſed id tantum quod vſui neceſſarium eſt in §.ſi quis ex his nu.281.

Vſura maxima omnium erat cẽteſsima,& quæ eſſet hæc vſura tradditur in.§.ſed ſi filius nu.118.

Vſurarius bonis cedere poteſt.§.ſolent nume.43.

Vſurarius ſi pauperibus alimenta relinquat alimentorum legatum ante omnia detrahetur in.§.vtrum nu.29.

Vſurarum remiſsio quamuis non naſcatur ex lapſu decennij,tamen ſi maritus vxorem domi alat decennio,fateaturq; dotem recepiſſe,præſumitur vera dotis receptio in.§.ſi quis ex his nu.62.

Vſuras non tradditæ dotis poſt decennium maritus petere non poteſt:quià temporis lapſus parit vſurarum remiſsionem ſecundum Baldum,ſed eius opinio communiter reprobatur in.§ ſi quis ex his nume.61.

Vſuras non tradditæ dotis poteſt maritus petere,dummodo poſt biẽnium ex quo vxorem domi aluit petat,non ante hoc tempus,quià per lapſum biennij contrahitur mora irregularis in.§.ſi quis ex his nume.60.

Vſusfructus alicui ſi relinquatur, in multis caſibus cẽſentur ei relicta plena alimenta in.§ vtrum nu.30.

Vſusfructus & proprietas patri quæruntur in profectitijs.§. & ſi impubes nu.3.

Vſus promiſcuus rerum omnium conceſſus eſt ex coniunctione hac animorum mariti & vxoris in.§.ſi quis ex his nu.285

Vtilitas alicuius rei in dubio debitori proficere debet non creditori in re dotali maritus creditor eſt, vxor debitrix:ergò in dubio fructus qui ſupererint vxoris commodo cedent in.§.ſi quis ex his, nume.280.

Vtilitas contractus ſi ad vnum tantum deferatur, correus qui verè fideiuſſor eſt obſignatis expenſis poteſt petere vt conſponſoris vires excutiantur, quod iudex facere debebit in.§.ſi quis ex his, nu.106.Contrariam ſentẽtiam defendit Baldus exiſtimãs,quòd ille ad quem vtilitas contractus non peruenit petere nõ poſsit obſignatis expenſis vt correi vires excutiantur in.§.ſi quis ex his nu.197. Baldi ſententia refellitur, & declaratur.l. cum apparebit.ff. locati in.§.ſi quis ex his nu.208.

Vulgò concepti iure canonico per ſubſequẽs matrimonium efficiebantur legitimi in principio nu.83.

Vxor aſsimilatur homini libero bona fide poſſeſſo, vt ait Innocentius,ſed eius ſententiam refellit Baldus in.§.ſi quis ex his nu.225.

Vxorem filij alere & ſi indotata ſit tenetur pater.§.non tantum.nu.43.

Vxorem filij pater alere tenetur.§.non tantum nu.42.

Vxorem indotatam quæ patrem habet, aut fratres, maritus alere tenetur, liberatq; alendi onere patrem & fratres, ſit hoc naturali iure vt maritus vxorẽ alat quæ eſt in eius obſequio in.§.ſi quis ex his nu.32.

Vxorem,quæ in mariti eſt obſequio tenetur vir medicina iuuare ſi ægra ſit,quamuis ſine dote nupſerit in.§ ſi quis ex his, nume.26.

Vxorẽ, quæ in oſculis,aut laſciuis actibus eſt deprehẽſa vir alere nõ tenetur,quià hanc ob cauſam mulier dotem perdit in §.ſi quis ex his nu.77.

Vxorem quam ſine dote maritus duxit alere tenetur in. §. ſi quis ex his nume.21. Quæ ſententia obtinet ſi mulier ſit in obſequio mariti, quià cum maritus obſequijs vtatur, quod in alimenta impendit cum miniſterijs vxoris compenſatur in dicto. §. ſi quis ex his nu.22

Vxor ali non debet ex bonis quæ maritus in iuſto titulo quæſiuit in. §. ſi quis ex his, nume.82.

Vxor ex artificialibus operis ſibi non marito quærit, quæ ſententia receptiſſima eſt in. §. ſi quis ex his nu.226.

Vxor ex operis marito quærit vt tradditum eſt ſupra in. § ſi quis ex his nu.231. Cum multis ſequentibus & modo tradditur in iſto. §. nu.272.

Vxori de adulterio accuſatæ maritus de dote alimenta præſtabit. §. ſi vel parens, nume.64.

Vxor inops quòd quartam debeat habere de bonis mariti præmortui, quamuis ipſa patrem habeat diuitem multis argumentis probatur in principio nu.78. Sed ſuperior ſententia quòd quartam non habeat de qua ſupra nu.76. defenditur in principio nu.79.

Vxor, in ſpecie authẽticæ præterea ſi vxor ſuperſtes patrem habeat à quo alatur, non conſequetur quartam de bonis mariti in principio nu.76.

Vxori, quæ agit remedio. l. ſi conſtante tenetur maritus alimenta præſtare. §. ſi vel parens nu.68.

Vxor marito coquinariam facere aut mollere non cogitur, nec mulier ſubiecta eſt viro, niſi ad hoc vt caſtè viuat, cuius rei cauſa eſt viri ancilla in. §. ſi quis ex his nu.290.

Vxor non debet operas artificiales marito, & hæc ſententia iure Regio approbatur in. § ſi quis ex his nu.234.

Vxor non eſt de his perſonis, quæ nobis adquirunt nec eſt iure cautum per liberam perſonam nobis adquiri in. §. ſi quis ex his nu.223.

Vxor, quæ viro abſente extra viri domum habitat non poteſt alimenta petere à procuratore mariti in. §. ſi quis ex his. n.37

Vxor quod ex operis artificialibus adquiſierit, marito quærit vt Accurſius ait quem multi ſequuntur in. §. ſi quis ex his nu.221. & .221.

Vxor ſi ingrediatur monaſterium, ſeq́; & ſua dedicet Deo, maritus aletur à monaſterio, ſicut pater alitur à monaſterio, cui filius ſe & ſua dicauit in. §. ſi quis ex his nu.16.

Vxor, ſi maritus verberibus eam ceſſerit poteſt à domo mariti aufugere, & alibi moranti præſtabit alimenta maritus, quià viri culpa extra domum viri vxor habitat in. §. ſi quis ex his nu,210.

Vxor ſine mariti licentia contrahere nõ poteſt propter reuerentiam quam marito mulier debet, & declaratur quomodo accipiatur dictio licẽtia quæ requiritur principaliter fauore mariti in. §. ſi quis ex his nu.243.

Vxor ſi nulla dote conſtituta nubat, cogetur dotẽ dare de paraphernis, aliter maritus non cogitur alere vt ait Baldus in §. ſi quis ex his nu.65. Contrariam ſententiam defendit Ripa in iſto. §. nu.66. Sed refellitur opinio Ripæ & agitur quòd olim repudium permiſſum nõ eſſet ſine cauſa in iſto. §. nu.67.

LAVS DEO.

Google